EXPLICAŢIUNEA

TEORETICA ŞI PRACTICA

A

DREPTULUI CIVIL ROMÂN

DE

DIMITRIE ALEXANDRESCO

DECANUL FACULTĂŢEI JURIDICE DIN IAŞI

> *Praescriptio est patrona generis humani.*
>
> (*Cassiodorus*).

> *Praescriptio est* [illegible]
>
> ([illegible]).

TOMUL XI

(Prescripţia)

Art. 1837—1911 C. civ. Art. 568 Pr. civ. Art. 945—956, 966 C. com. Art. 593—600 C. Pr. pen.

BUCURESTI
ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co. SOCIETATE ANONIMĂ
1915

D. ALEXANDRESCO

DREPTUL CIVIL ROMÂN

IN COMPARAŢIUNE CU LEGILE VECHI

ŞI CU

PRINCIPALELE LEGISLATIUNI STRAINE

BCU Cluj-Napoca
RBCFG201200646

TOMUL XI
(Prescripţia)
Art. 1837—1911 C. civ. Art. 568
Pr. civ. Art. 945—956, 966
C. com. Art. 593—600 Pr. pen.

72452

La prescription reste un grand bienfait du droit et de la loi, parce qu'elle assure la tranquillité des propriétaires vraiment légitimes et des débiteurs vraiment libérés: sans elle, ils pourraient être indéfiniment troublés par les procès de ceux qui auraient conservé d'anciens titres de propriétés transférées, ou de créances éteintes, alors qu'ils ne pourraient plus eux-mêmes produire leurs titres, quoique plus nouveaux.

(G-ve Boissonade, **Projet de code civil pour l'empire du Japon,** *V, No. 252, p. 266,*
Tokio, 1889).

La prescription a été introduite par une raison de bien public, particulièrement pour que la propriété des choses ne restât pas longtemps, ou même toujours, dans l'incertitude, puisqu'on laisse d'ailleurs aux propriétaires un temps suffisant pour faire valoir leurs titres et réclamations en temps utile (1).

(Art. 1510 **Projet de code civil pour la Bessarabie,** *années 1824, 1825).*

---

(1) „Bono publico usucapio introducta est, ne scilicet quarundam rerum diu et fere semper incerta dominia essent: cum sufficeret dominis ad inquirendas res suas statuti temporis spatium". (L. 1, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus,* 41, 3).

X. 915

EXPLICAȚIUNEA

TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ

A

DREPTULUI CIVIL ROMÂN

DE

DIMITRIE ALEXANDRESCO

DECANUL FACULTĂȚEI JURIDICE DIN IAȘI

Præscriptio est patrona generis humani.

(Cassiodorus).

Præscriptio est finis sollicitudinis et periculi litium.

(Cicerone).

TOMUL XI

(Prescripția)

Art. 1837—1911 C. civ. Art. 568 Pr. civ. Art. 945—956, 966 C. com. Art. 593—600 C. Pr. pen.

BUCUREȘTI
ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co. SOCIETATE ANONIMĂ
1915

183938

No. 513

Toate exemplarele acestui volum vor fi numerotate şi semnate de autor **(manu propria).**

Orice exemplar, pus în vânzare, care nu va întrunì aceste condiţii, va fi considerat ca contrafăcut şi va fi urmărit ca atare.

D. Alexan

CARTEA III

TITLUL XX

DESPRE PRESCRIPŢIUNE.

După multă trudă şi multe nopţi nedormite, zice Duranton ([1]), am ajuns, în fine, la explicarea ultimului titlu al codului civil, *Prescripţia*, care consolidează toate drepturile cârmuite de titlurile precedente, complectând astfel această mare operă legislativă.

Călăuzele codului francez.

In această importantă şi grea materie, redactorii codului francez s'au călăuzit nu numai de Pothier şi de Domat, dar mai cu seamă de Dunod, care, în vechiul drept francez, a scris un tratat asupra prescripţiei ([2]).

Codul nostru.

Cât pentru redactorii codului nostru, ei s'au luat în genere după Marcadé, aşa cum vom vedeà mai la vale. Sunt însă şi modificări proprii legislaţiei noastre. Astfel este, de exemplu, acea care pune în principiu că titlul de moştenitor sau titlul *pro herede* este un titlu just în sensul art. 1897 C. civil, care, unit cu buna credinţă, poate să

([1]) Duranton, *Cours de droit français suivant le code civil*, XXI, 75, p. 84 (ed. a 4-a).

Art. 1909 C. civil.

([2]) Dunod de Charnage *(écuyer, ancien avocat au Parlement et professeur royal en l'Université de Besançon), Tr. des prescriptions* (ed. a 4-a, 1765). — In art. 2279 (art. 1909 al nostru), compilatorii napoleonieni au reprodus teoria lui Bourjon, jurisconsult din secolul al 18-lea, după cum vom vedeà când vom explicà acest text. Vezi, de o camdată, asupra art. 1909, *infrà*, p. 100, 101.

conducă pe posesor la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10 sau 20 de ani (1).

Impărţirea materiei.

Vom împărţi această materie în trei părţi. In partea I-a ne vom ocupà despre prescripţia în materie civilă; în partea a II-a, ne vom ocupà despre prescripţia în materie comercială, iar în partea a III-a, despre prescripţia în materie penală.

PARTEA I

PRESCRIPŢIA IN MATERIE CIVILĂ (2)

Consideraţii generale şi istorice.

Origina prescripţiei.

Prescripţia datează din timpurile cele mai depărtate, căci ea a trebuit să urmeze de aproape stabilirea proprietăţei. Autorii cei mai vechi ne atestă existenţa ei, şi într'o pledare a lui Demostene, vedem că acest celebru orator

---

(1) Vezi *infrà*, p. 133 urm. şi explic. art. 1897, unde vom vedeà, cu toate acestea, că chestiunea este controversată.

(2) Codul Caragea numeşte prescripţia *paragrafie* (art. 6 urm., partea VI, capit. I), iar codul Calimach întrebuinţează cuvintele: *uzucapie* şi *prescripţie* (art. 1906 urm. corespunzători cu art. 1401 urm. din codul austriac). Vezi *infrà*, p. 7 urm.

Bibliografia dreptului actual.

Vezi asupra prescripţiei, Bousquet, *Dictionnaire des prescriptions* (1838); Zachariæ, *Handbuch des französischen Civilrechts*, I, § 137 urm. (ed. Crome) şi IV, § 771 urm. (ed. Anschütz); Planck, *Die Lehre von der Verjährung, nach den Grundzätzen des französischen Civilrechts (Goettingen*, 1809); Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, VIII, 212 urm., p. 308 urm. (ed. a 3-a); Mirabelli, *La prescrizione* (1893); Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 142 urm., p. 262 urm. (ed. din 1907); Matteo Galdi, *Della prescrizione*, 4 volume (Napoli, 1905), etc.

Bibliografia dreptului vechiu fr.

Incât priveşte vechiul drept francez, vezi Dunod, *Tr. des prescriptions* (ed. a 4-a, 1765); Delaporte, *Le nouveau Dunod, Tr. des prescriptions de ce célèbre auteur* (ed. din 1810), o remaniare foarte mediocră a operei lui Dunod, zice Zachariæ: *eine sehr mittelmässige Unarbeitung des Dunod'schen Werkes;* Pothier, *Tr. de la prescription qui résulte de la possession (usucapion)*, IX, p. 317 urm. şi *Tr. des obligations*, II, 677 urm., p. 372 urm. *(des fins de non recevoir et prescriptions* opune o fine de neprimire trasă dintr'o prescripție statornicită prin legile lui Solon [1].

Dr. grecesc.

Chestiunea de a se ști dacă prescripția achizitivă sau uzucapiunea a existat la Greci, este însă foarte îndoelnică, din cauza lipsei de documente [2].

Dr. roman.

Această prescripție a existat însă la Romani. Din capul locului ea nu foloseà decât cetățenilor romani și nu puteà fi aplicată decât lucrurilor susceptibile de o proprietate quiritară *(res mancipi)*. De câteori aceste lucruri se înstrăinau de adevăratul lor proprietar, achizitorul lor deveneà proprietar irevocabil: de câteori vânzătorul nu erà proprietar, achizitorul lucrului nu deveneà proprietar decât prin posesiunea de *un* an, dacă erà vorba de un lucru mobil, și prin acea de *doi* ani, dacă erà vorba de un imobil. Acest mod de achiziție, consacrat prin legea celor 12 table, se numià *usucapio* (dela *usu, capere)* [3]. „*Usucapio autem mobilium quidem rerum anno completur, fundi vero et ædium biennio: et ita lege XII tabularum cautum est*“ [4].

Modificarea dreptului primitiv.

Mai târziu, cu întinderea dominațiunei Romanilor dincolo de Italia, s'a introdus o nouă jurisprudență, prin care acei care posedase timp de 10 ani fonduri afară din Italia, erau menținuți în posesiunea acestor fonduri printr'o excepție

---

contre les créances. — prescription libératoire) și *Introduction au titre des prescriptions*, I, p. 330 urm. (ed. Bugnet); Domat, *Lois civiles dans leur ordre naturel (de la possession et des prescriptions)*, IV, p. 234 urm. (ed. Carré din 1823), etc.

[1] Vezi *Répert. du Palais*, v⁰ *Prescription*, 3 urm.; Répert. Sirey-Carpentier, *eod. v⁰*, No. 1, etc.

[2] Vezi Guillouard, *Prescription*, I, No. 45 și autoritățile citate. Vezi, în privința prescripției la Greci, Pand fr., v⁰ *Prescription civile*, 53 urm.; Beauchet, *Histoire du droit privé de la république athénienne*, tom. IV, p. 521 și urm.

[3] Vezi Pand. fr., v⁰ *cit.*, 56 urm.; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 2; Baudry et Tissier, *Prescription*, 3; Troplong, *Idem*, I, 15; Glasson, *Eléments de droit français*, I, 119, p. 414 (ed. a 2-a). — In vechile legi germanice, posesiunea de un an și o zi făceà de asemenea să se dobândească, după legea salică, atât proprietatea imobilelor cât și acea a mobilelor. Glasson, *op.* și *loco cit.*, I, p. 415.

[4] Gaius, Instit., II, §§ 42 și 54 și Instit. Justinian, *De usucapionibus*, 2, 6, Pr. Mai vezi *Ulpiani Regul. De dominiis et acquisitionibus rerum*, 19, § 8.

numită *præscriptio,* din cauza locului ce ocupà această excepţie în formula pretorului (¹).

Reforma lui Justinian.

Această jurisprudenţă fu consfinţită şi de împăraţi, înaintea lui Justinian. Intre uzucapiune şi prescripţie erà însă această deosebire, că, pe când cea dintăi conferea domeniul civil, cea de a doua conferea numai domeniul natural. Justinian ştergând, în anul 531, deosebirea dintre *res mancipi* şi *nec mancipi,* precum şi acea dintre bunurile situate în Italia şi cele situate în provincii, a conferit prescripţiei toate efectele uzucapiunei, supunând mobilele prescripţiei de trei ani, iar imobilele, ori care ar fi fost situaţia lor, prescripţiei de zece ani *inter præsentes* şi de douăzeci de ani *inter absentes* (²).

Introducerea prescripţiei de 30 de ani.

O Constituţie din anul 424, a împăratului Teodosie cel tânăr, introduce prescripţia de 30 de ani, care nu cere nici titlu, nici bună credinţă, în privinţa imobilelor şi a acţiunilor reale, personale şi mixte (³).

Prescripţia de 40 de ani.

O lege aşa zisă *Omnes,* a împăratului Anastase, astfel numită pentrucă începe cu acest cuvânt, introduce prescripţia de *patruzeci* de ani, în privinţa tuturor drepturilor şi acţiunilor care nu erau supuse prescripţiei de 30 de ani (⁴).

Bunurile la care se aplică prescripţia de 40 de ani.

Această prescripţie se aplică şi acţiunei ipotecare (⁵), bunurilor patrimoniale ale împăratului (⁶), bunurilor bisericilor şi ale stabilimentelor de binefacere (⁷), etc.

(¹) Vezi *infrà,* p. 37.

(²) Vezi Cod, *De usucapione transformanda,* etc., 7, 31 şi Instit., *De usucapionibus et longi temporis possessionibus,* 2, 6. Pr.

(³) L. 3, Cod, *De præscriptione triginta vel quadraginta annorum,* 7, 39. Mai vezi L. 7, Cod, *eod. tit.;* L. 1 § 1, Cod, *De annali exceptione,* 7, 40; Nov. 119, capit. 7, *De præscriptionibus, aliàs, de mala fide possessoris res alienantis.* Se zice că prescripţia de 30 de ani a fost introdusă la Roma de către Impăratul Theodosie-cel-Mare, în anul 379, însă Constituţia acestui Impărat nu se găseşte nicăiri. Cpr. Vazeille, *Prescription,* I, 355, p. 425 (ed. din 1832).

(⁴) L. 4, Cod, *De præscriptione 30 vel 40 annorum,* 7, 39. Vezi Delaporte, *Le nouveau Dunod,* p. 280 urm. (ed. din 1810).

(⁵) L. L. 3 şi 7, Pr. şi § 1, Cod, *loco cit.*

(⁶) L. 14, Cod, *De fundibus patrimonialibus,* etc., 11, 61.

Dr. vechiu francez.

(⁷) Nov. 111 şi 131, capit. 6. Vezi art. 1936 C. Calimach. „*Contre l'Eglise n'y a prescription que de quarante ans, par les ordonnances du roi Charles le Grand et de Louis, son fils, conformément aux constitutions de leurs prédécesseurs.*

Prescripţia de 100 de ani. Novelele 7 şi 9 ne arată că termenul prescripţiei fusese prelungit până la 100 de ani pentru acţiunile aparţinând Bisericei (1), fiindcă acesta se socoteşte termenul cel mai

---

empereurs", zicea Loysel (*Institutes coutumières*, II, p. 123, 124, No. 722 (ed. Dupin et Laboulaye din 1846).

(1) Vezi L. ultimă, Cod, *De sacrosanctis ecclesiis*, etc., 1, 2, unde se zice: „*Sola romana Ecclesia gaudente centum annorum spatio vel privilegio*". „Les immeubles et les droits de l'Eglise avaient d'abord été assujéttis à la prescription de 30 ans, zice Dunod. L'empereur Anastase décida qu'ils ne pourraient plus être prescrits que par 40 ans. Justinien étendit cette prescription à 100 ans; il la réduisit dans la suite à 40 pour les Eglises inférieures, et les canons y sont conformes". (Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 210, ed. din 1765). Cpr. Pothier, *Oblig.*, II, 686, p. 378 (ed. Bugnet). In vechiul drept francez, nu se puteà prescrie contra Regelui, după Loysel, decât tot printr'o sută de ani. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privinţă, acest autor: „Car, contre le Roi, n'y a prescription que de cent ans; qui est ce qu'on dit communément: *qui a mangé (plumé) l'oie du Roi, cent ans après en rend la plume*". (*Institutes coutumières*, II, p. 125, No. 726, ed. Dupin et Laboulaye din (1846). Un vechiu proverb spaniol zice în acelaş sens: „*Quien come la vaca del rey, á cien anos paga los huesos*". (Cine mănâncă vaca regelui, plăteşte oasele ei după o sută de ani). In Englitera există, de asemenea, o maximă în următoarea cuprindere: *Nullum tempus ocurrit regi*. Cu toate cele spuse de Loysel, adevărul este că nici în Franţa nu se puteà prescrie în contra regelui, *nici chiar printr'o 100 de ani*. „Par l'ordonnance de François 1-er, du 20 juin 1539, *tout ce qui est du domaine du roi est imprescriptible, même par cent ans de possession*, zice Domat, et par plusieurs coutumes, les cens ne peuvent se prescrire contre le Seigneur". (Domat, *Lois civiles dans leur ordre naturel*, IV, p. 315, No. 2, ed. Carré). Tot astfel se exprimă şi Pothier (*Oblig.*, II, 685, p. 378, ed. Bugnet). Iată propriile sale cuvinte. „*Le Roi n'est sujet à aucune loi humaine, par conséquent, ni à celle de la prescription*". Şi Bugnet, adnotatorul jurisconsultului dela Orléans, zice cu această ocazie (*op. cit.*, II, p. 378, nota 2):

„Voilà une bien singulière proposition; elle fut sans doute inventée par ces lâches courtisans, dont Racine a dit:

Détestables flatteurs, présent le plus funeste
Que puisse faire aux rois la colère céleste,
Bientôt ils vous diront que les plus saintes lois,
Maitresses du vil peuple, obéissent aux rois;

lung al vieței omului, *quia hoc tempus vitæ longævi hominis plerumque finis esse dignoscatur;* însă acest termen a fost redus la 40 de ani prin Nov. 111, tit. 12 și prin Nov. 131 (¹).

Posesia imemorială. In fine, L 2, Dig., *De aqua et aquæ pluviæ arcendæ*, 39, 3, consideră posesia imemorială ca fiind de natură a înlocuì nu numai titlul, dar și însăș legea, ceea ce erà admis și în dreptul canonic. *Vetustas semper pro lege habetur.* De asemenea, L. 3 § 4, Dig., *De aqua cottidiana et æstiva*, 43, 20, declară că conductul de apă, care servește de un timp imemorial, are puterea unui drept stabilit: „*Ductus aquæ, cujus origo memoriam excessit, jure constituti loco habetur*“ (²).

Qu'un roi n'a d'autre frein que sa volonté même;
Qu'il doit immoler tout à sa grandeur suprême:
Qu'aux larmes, au travail, le peuple est condamné,
Et d'un sceptre de fer veut être gouverné;
Que, s'il n'est opprimé, tôt ou tard il opprime;
Ainsi, de piége en piége et d'abîme en abime,
Corrompant de vos mœurs l'aimable pureté,
Ils vous feront enfin haïr la vérité,
Vous peindront la vertu sous une affreuse image.
Hélas! Ils ont des rois égaré le plus sage.

(Racine)

Lingușitori nemernici, voi sunteți o urgie
Ce regilor trimete a cerului mânie;
Curând o să vă spună că cea mai sfântă lege.
Ce stăpânește plebea, ascultă de un rege;
Că el alt frâu nu are decât voința sa,
Că slavei sale totul el va sacrificà;
Că lacrimelor, muncei poporu-i osândit,
Și trebue cu sceptrul de fier călăuzit;
Că dacă nu-l apasă, te-apasă el pe tine.
Astfel, din cursă în cursă nenorocirea vine.
Ei vor strică a voastră plăcută curăție,
Vor face adevărul urât de voi să fie,
In chip grozav. virtutea n'or zugrăvi-o drept.
Din regi, vai, rătăciră pe cel mai înțelept!

(Traducere de *Al. A. Naum*).

După ce reproduce aceste versuri, Bugnet adaogă:

„Racine est ici plus sensé que Pothier; le poëte l'emporte sur le jurisconsulte“.

(¹) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 299, *ad notam*. Cpr. Dunod, *Tr. des prescriptions* (capit. 13), p. 210 urm. (ed. din 1765); Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, V, § 247, p. 355 urm. (ed. germ. din 1840), etc.

(²) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 298 *ad notam, in fine*. Vezi asupra prescripției de timp imemorial, Dunod, Dr. nostru anterior. C. Calimach.

Trecând acum la dreptul nostru anterior, vom vorbì mai întâi despre codul Calimach, care este mult mai complect şi mai sistematic asupra materiei decât codul Caragea şi care, precum se ştie, s'a aplicat în Moldova cu începere dela 1 Octombrie 1817 (1).

Uzucapiune, prescripţie liberatorie.

Acest cod se ocupă, ca şi codul actual, în acelaş titlu (partea III, capit. IV), despre uzucapiune sau prescripţia achizitivă şi despre prescripţia liberatorie.

C. Calimach. Art. 1906, 1907.

Art. 1906 (1451 C. austriac) defineşte prescripţia: pierderea unui drit din neîntrebuinţare în termenul hotărît de legi; iar art. 1907 (1452 C. austriac) defineşte uzucapiunea în termenii următori: „dacă dritul ce s'au stins prin prescripţie se mută totodată la altul, în puterea legiuitei

---

op. cit., p. 213 urm. şi Delaporte, *Le nouveau Dunod*, p. 284 urm. „*Possession centenaire et immémoriale vaut titre*",ziceà Loysel, *Institutes coutumières*, II, p. 126, No. 727 (ed. Dupin et Laboulaye din 1846).

Data punerei în aplicare a codului Calimach.

(1) S'a susţinut înaintea Curţei din Bucureşti că acest cod n'a fost aplicat în Moldova decât cu începere dela 1833, data traducerei lui în limba română. Se înţelege că Curtea a respins acest mod de a vedeà. Iată considerentele Curţei: „Considerând că nu se poate admite propunerea d-lui G. Vernescu că codul Calimach nu aveà vigoare legală în Moldova pe la 1825 şi că el n'a devenit obligator decât la 1833; că, atât la finele introducerei codului în limba elină, din 1817, cât şi în art. 4 din acel cod, se zice că el va fi pus în aplicare trei luni după promulgarea sa, care a avut loc, după cum este scris tot în acea introducere, la 1 Iulie 1817; că oricât de anormal pare ca o ţară, care-şi are limba sa naţională, să nu aibă şi legile sale scrise în aceeaş limbă, această anomalie, care se explică prin nişte împrejurări politice greu de înţeles astăzi, nu poate face ca o lege întocmită de autoritatea competentă de atunci să nu-şi aibă toată puterea sa; considerând că această condică n'a fost tradusă în limba naţională decât în anul 1833, şi aceasta se constată chiar din inscripţia în limba franceză aflată pe ediţia din 1833: „*Code civil de la Moldavie publié pour la première fois en langue moldave, sous la présidence de S. E. M. de Kisseleff*"; că nu s'a schimbat niciun text din ediţia dela 1817, iar textele din ediţia dela 1833 sunt identice cu cele din ediţia dela 1817, etc.". Vezi *Dreptul* din 1872, No. 1, p. 12. Între judecătorii care au semnat această decizie este şi Ion Kalinderu, despre a cărui moarte neaşteptată suntem înştiinţat chiar în momentul când scrim aceste rânduri.

stăpâniri, se zice dritul câştigat prin întrebuinţare, iar chipul câştigărei lui se numeşte *uzucapie*".

C. Calimach. Art. 1908. Oricine este capabil de a dobândi bunuri prin alte moduri legiuite, poate să dobândească o proprietate sau un drept şi prin uzucapiune (art. 1908 C. Calimach, 1453 C. austriac).

Art. 1909. Atât uzucapiunea cât şi prescripţia pot să-şi producă efectul lor în contra tuturor persoanelor particulare capabile de a-şi exercità drepturile lor; contra celor puşi sub tutelă sau curatelă, contra bisericilor, obştimilor şi altor persoane morale; contra caselor de averi publice şi în contra absenţilor (înstrăinaţilor), însă sub restricţiile statornicite mai la vale (art. 1909 C. Calimach, 1454 C. austriac).

C. Calimach. Art. 1908, 1964. S'a decis că, spre deosebire de codul actual (art. 1876), sub codul Calimach prescripţia curgeà contra minorilor care aveau tutori (argument din art. 1908 şi 1964) (¹).

Art. 1924 C. Calimach. S'a mai decis că, sub codul Calimach, bunurile minorilor se puteau prescrie prin posesiunea de zece şi douzeci de ani, când există titlu şi bună credinţă, şi prin posesiunea de treizeci de ani, în lipsa unui titlu (art. 1924 C. Calimach) (²).

Intrebările guvernului Bucovinei făcute Divanului domnesc. In urma răpirei Bucovinei, guvernul acelei provincii a făcut mai multe întrebări, în anul 1782, Divanului domnesc al Moldovei. Unele din aceste întrebări fiind relative la prescripţie, credem folositor de a reproduce aci atât întrebările guvernului cât şi răspunsurile date de Divan.

Intrebarea a 10-a. — Când din întâmplare nu poate cineva să arăte dovezi şi scrisori pe moşia ce o stăpâneşte, dar o stăpâneşte cu odihnă, până la câţi ani poate să-i

---

(¹) Cpr. Cas. rom. S-a 1, anul 1873, p. 164; Bult. 1889, p. 947. Vezi şi C. Iaşi, *Dreptul* din 1881, No. 72, p. 587. Conform: art. 549 C. portughez. Vezi *infrà*, p. 178, text şi nota 2.

Dr. roman. Dreptul roman nu are dispoziţii clare şi precize în privinţa prescripţiei relativă la minori. Minoritatea nu suspendă prescripţia, însă minorul avea beneficiul restituţiei în cei zece ani care urmau majoritatea lui. Această legislaţie a suferit însă mai multe schimbări ulterioare. Vezi Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v° *Mineur*, p. 402 (ed. din 1838).

C. Calimach. Art. 1932. (²) Cas. rom. Bult. 1889, pag. 947. — Această decizie pune în principiu că regula art. 1932 din codul Calimach, după care bunurile minorilor se prescriu prin treizeci de ani, se aplică numai la cazul anume determinat, adecă atunci când aceste bunuri au fost vândute de tutor fără formele legale.

slujească stăpânirea lui, spre dovadă că moșia în chestie este dreaptă a lui?

Răspunsul Divanului. — Pentru cei ce stăpânesc moșii și nu au dovezi, scrisori, *până* în *zece* ani stăpânind *cu* pace și cu bună credință (adecă să nu știe la cugetul lor cu vreo asupreală sau năpăstuire stăpânirea lor), nefiind lipsiți din pământul lor, atât cel ce stăpânește cât și cel ce vreà să tragă judecată peste zece ani, rămâne temeinică stăpânirea; iar la cei ce lipsesc din pământul lor, și va fi stăpânire cu bună credință, până la doazeci de ani; iar la rea credință (adecă cel ce stăpânește de știe la cugetul său că este cu asupreală și năpăstuire stăpânirea sa), atunci de nu vor fi și lipsiți din pământul lor, sau de vor fi lipsiți peste 30 de ani, rămâne temeinică stăpânirea (1).

Intrebarea a 11-a. — Când unul au stăpânit moșia sa cu odihnă, peste suma anilor hotărîți, și după vremi, vine altul cu bune scrisori asupra acelei moșii, cine rămâne stăpânitor după obiceiul pământului: cel ce au stăpânit atâția ani, sau cel ce poate dovedì cu scrisori că ar fi moșia lui?

Răspunsul Divanului. — De vreme ce din adese vremelnice tulburări, ce s'au tâmplat în țara aceasta, mulți n'au putut aveà purtare de grijă pentru moșii și alte averi ale lor, pentru aceia dar prescripția, la asemenea pricini de întâmplări, după obiceiul pământului se socotește *păr* (până) la 30 ani: iar de se va dovedi că cu năpăstuire și lăcomie stăpânește, atunci nu se socotește numărul anilor.

Intrebarea a 12-a. — De este vremea prescripției, adecă până la 30 de ani, sau mai mult sau mai puțin, atât la boeri sau la Mănăstiri, sau mazili ruptași, totdeauna sau vreo deosebire, fiindcă osebit este cunoscut că, în vremile tulburărilor, scrisorile boerilor au căzut în mânile mazililor, și a mazililor în mânile boerilor, și acum mulți ca aceștia, care fără de dreptate țin scrisorile cu care se folosesc atât cu veniturile, cât și cu sloboziri ce s'ar cădeà să aibă cel adevărat stăpân?

Răspunsul Divanului. — Hotărîrea județului se socotește pentru toți deobște tot într'un chip, nefăcând deosebire, după rânduiala prescripției, a anilor stăpânirei care s'au arătat la al 10-lea *pont* (punct), cum și pentru scrisori, după cum s'au arătat la al 11-lea pont; iar pentru lucrurile bisericești, paragrafia, adecă prescripția, hotărește până la 40 de ani să poată trage judecata.

---

(1) Vezi *infra.* p. 24.

Intrebarea a 13-a.—Și fiind cunoscut că, în vremile tulburărilor, mulți mazili ruptași s'au făcut stăpâni de moșii, cu unii ca aceștia, după obiceiul pământului ce se cade să se facă?

Răspunsul Divanului.—Din Mazilii ruptași (1), sau oricine care, în vremile tulburărilor, s'au făcut stăpâni de moșii, asemenea după rânduiala prescripției ce s'au arătat la al 10-lea și al 11-lea pont, rămâne să se socotească (2).

C. Calimach. Art. 1910. Reîntorcându-ne acum la codul Calimach, dela care ne-am depărtat puțin spre a face cunoscut documentul de mai sus, acest cod dispune că tot ce se poate dobândi poate fi uzucapiat, adecă câștigat prin prescripție (art. 1910); de unde rezultă că și dreptul de dijmă, adecă de proprietar al ființei lucrului, poate fi dobândit prin primirea neîntreruptă a dijmei, cu bună credință, în timpul cerut de codul Calimach pentru uzucapiune (3).

Art. 1910. Din contra, nu pot fi uzucapiate lucrurile ce nu pot fi dobândite fie din cauza esenței lor (a căror stăpânire se oprește din înființata lor felurime), fie din cauza unei dis-

---

Mazilii. (1) *Mazilii* erau urmașii boerilor eșiți din slujbă (maziliți) și uitați pe la țară, care, prin repetatele împărțiri de pământ sărăciseră și ajunseseră simpli țărani, păstrându-și însă conștiința că fuseseră odinioară boeri. Ei nu plăteau birul prin cislă (adecă prin impunerea unei dări satului întreg, care, apoi, se împărțea între locuitori), ci prin patente personale rânduite de Domn, pe capul fiecăruia din ei. Vezi A. D. Xenopol, *Istoria Românilor*, tom. III, pag. 542 și tom. V, p. 598 (ed. I-a).

Ruptașii. *Ruptașii* erau străini sau neguțitori alcătuiți cu Domnul pentru dările ce trebuiau să plătească și pe care Domnul voià să-i favorizeze spre a-i atrage în țară. Ei făceau cu Domnul o ruptoare (tocmală) asupra câtimei dărilor ce trebuiau să plătească, de unde și numele de *Ruptași* sau *Ruptele visteriei*. Xenopol, *op. cit.*, V, p. 572.

(2) Acest interesant document, care cuprinde în total 19 puncte, este publicat în Uricarul lui Th. Codrescu, tom. XI, p. 252 urm. Vezi și *infrà*, p. 23, text și nota 1.

(3) Cas. rom. Bult. 1911, p. 1627, 1628; *Cr. judiciar* din 1912, No. 9, p. 101.

poziţii a legei, fie că ele sunt inalienabile (art. 1910 C. Calimach, 1415 C. austriac).

C. Calimach. Art. 1911.

Astfel, nu pot fi dobândite prin uzucapiune, drepturile cuvenite excluziv Capului Statului (Stăpânitorului), precum sunt: dreptul de a stabili impozite (de a aşezà vămi şi de a pune dări şi alte drituri ale Stăpânirei) (art. 1911).

Nu pot fi prescrise nici obligaţiile care izvorăsc din aceste drepturi (art. 1911 C. Calimach, 1456 C. austriac) (1).

Art. 1912 C. Calimach.

Drepturile unui soţ, bărbat sau femee, unui părinte, unui copil, precum şi alte drepturi personale, nu pot fi uzucapiate. Cu toate acestea, acei care exercită asemenea drepturi de bună credinţă pot să invoace ignoranţa lor involuntară pentru exerciţiul eventual al acestor drepturi presupuse (nevinovata neştiinţă foloseşte pe acei ce întrebuinţează cu bună credinţă asemenea drituri, întru atâta încât ei pot fi apăraţi, şi să întrebuinţeze socotitele lor drituri) (art. 1912 C. Calimach, 1458 C. austriac).

C. Calimach. Art. 1913, 1914.

Drepturile unei persoane asupra acţiunilor şi bunurilor sale, precum este acela de a *cumpărà* mărfuri în cutare sau cutare loc (încoace şi încolo) (2), de a se folosi de fânaţele sau de apa sa, nu sunt supuse prescripţiei, afară de cazul când legea ar fi dedus în mod expres (rostit) pierderea acestor drepturi din neexecutarea lor un timp determinat (afară numai dacă legea va unì rostit pierderea lor cu neîntrebuinţarea în termen hotărît şi necurmat). Iar dacă cineva va oprì sau împiedicà pe altul în exerciţiul unui asemenea drept, posesiunea dreptului interzis din partea unuia contra libertăţei celuilalt începe din momentul de

---

Deoseb. între C. austriac şi C. Calimach.

(1) Codul austriac mai are o dispoziţie, care n'a fost reprodusă de codul Calimach, şi anume, art. 1457, în următoarea cuprindere: „Celelalte drepturi ce aparţin Capului Statului, însă care nu-i sunt excluziv rezervate, precum: drepturile asupra pădurilor, asupra vânatului, pescuitului şi alte asemenea, pot, în genere, fi uzucapiate de către cetăţenii Statului, însă printr'un termen mai lung decât acel al uzucapiunei ordinare (patruzeci de ani după art. 1472 din acelaş cod). Vezi asupra art. 1457 C. austriac, Stubenrauch, *Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche*, II, p. 906, 907 (ed. a 8-a).

C. austriac. Art. 1459.

(2) Art. 1459 din codul austriac zice... „*Die Rechte eines Menschen über seine Handlungen und über sein Eigenthum, z. b. eine Waare da oder dort zu kaufen* .... etc.“.

când acest din urmă s'a supus oprirei sau împiedicărei (¹), şi prescripţia sau uzucapiunea are loc, de câteori sunt întrunite celelalte condiţii ale ei (art. 1913, 1914 C. Calimach, 1459 C. austriac).

Prescrierea facultăţilor legale.

Codul Calimach admite deci, în termeni expreşi, prescrierea facultăţilor legale prin contradicţia aceluia contra căruia ele urmau a fi executate, chestiune care, după cum vom vedeà *infrà*, p. 90, 91, astăzi este controversată.

C. Calimach. Art. 1915.

Pe lângă vrednicia persoanei şi a obiectului, se mai cere, pentru uzucapiune, stăpânirea (posesiunea) lucrului sau a dritului, care au a se dobândì prin uzucapiune; iar această stăpânire sau posesiune trebue să fie dreaptă, cu bună credinţă, neprihănită (neinfectată de vreun viciu) şi necurmată (neîntreruptă) în tot cursul termenului hotărît de lege (art. 1915 C. Calimach 1460 C. austriac) (²).

C. Calimach. Art. 1920.

Deşi stăpânirea unui lucru trebue să fie cu bună credinţă, totuşi stăpânirea cu rea credinţă, a autorului de mai înainte, nu împiedică pe un urmaş cu bună credinţă *sau pe moştenitori* să înceapă uzucapiunea din ziua de când a început stăpânirea sa de bună credinţă (art. 1920 C. Calimach, 1463 C. austriac) (³).

(¹) „Considerând, zice Curtea de casaţie, că dreptul de a întrebuinţà un curs de apă, ca orice drept curat facultativ, scapă de orice prescripţie în acest înţeles că el nu se pierde prin neîntrebuinţare, decât atunci când un terţiu opreşte folosinţa lui; căci din momentul când se tolerează această oprire începe posesiunea dreptului oprirei (art. 381, 1913 şi 1914 C. Calimach). Bult. S-a I-a, anul 1884, p. 896.

C. Calimach. Art. 416.

(²) Vezi *infrà*, pag. 105, nota 4. Cpr. Trib. Iaşi, *Dreptul* din 1909, No. 26, p. 204. Vezi şi C. Galaţi, *Dreptul* din 1889, No. 76, consid. dela p. 613. — „Stăpânirea (posesiunea) este dreaptă, zice art. 416 din codul Calimach (316 C. austriac), când se întemeiază pe un titlu *puternic*“. adecă tranzlativ de proprietate (cpr. Cas. rom. S-a civilă, Bult. 1869, p. 235), precum: intrarea în moştenire, dăruirea, cumpărarea, etc. In caz contrar, posesiunea este nedreaptă (nelegitimă, *unrechtmässig,* după textul austriac). Cpr. Cas. rom. Bult. S-a 1, 1873, consid. dela p. 67. — Un titlu izbit de o nulitate absolută, nu poate deci servì de bază uzucapiunei. Cas. rom. Bult. S-a 1, 1873, p. 62.

C. Calimach. Art. 1920 şi 1930.

(³) Este însă de observat că art. 1920 din codul Calimach, pe care l-am reprodus mai sus, este în flagrantă contradicţie cu art. 1930 din acelaş cod, care nu există în codul austriac

C. Calimach. Art. 1916 și 1920.

Orice posesiune, întemeiată pe un titlu, care ar fi fost suficient pentru dobândirea proprietăței, dacă ea ar fi aparținut cedentului (trădătorului stăpânirei), este legitimă și suficientă pentru uzucapiune. Astfel sunt: legatul, darul (¹), vinderea-cumpărarea, schimbul, plata unei datorii, darea de zestre de lucruri cheltuitoare, etc. (art. 1916 C. Calimach, 1461 C. austriac) și, după art. 1920, chiar titlul de moștenitor (²).

Art. 1918.

Lucrurile amanetate, împrumutate, depozitate sau date în uzufruct, nu pot fi uzucapiate de creditori, împrumutători, depozitari sau uzufructuari, nici de către moștenitorii lor, pentrucă le lipsește titlul cel drept al dobândirei (art. 1918 C. Calimach, 1462 C. austriac) (³).

Art. 1919.

Uzucapiunea poate folosi numai pe un terțiu posesor, care, cu un just titlu, a luat lucrul dela țiitorul lui sau dela moștenitorul ce-l deținea fără titlu. Acest terțiu poate, după împrejurări, să dobândească proprietatea acelui lucru chiar fără uzucapiune (art. 1919 C. Calimach, 1462, *in fine* C. austriac) (⁴).

Art. 1921.

Stăpânirea unui lucru trebuind să fie și neprihănită adecă neafectată de vreun viciu, lucrul luat cu putere sau cu vicleșug, ori stăpânit numai prin rugăminte, nu poate fi uzucapiat nici de posesor, nici de moștenitorii lui (art. 1921 C. Calimach, 1464 C. austriac) (⁵).

și care are următoarea cuprindere: „Moștenitorul stăpânitorului celui cu rea credință nu poate uzucapisì prin stăpânirea îndelungată, nici să socotească dimpreună anii avutorului de mai înainte, *căci greșelele mortului trec la moștenitorii lui*". In privința modului cum se pot împăcà aceste două texte contradictorii, vezi *infrà*, explic. art. 1859 urm. din codul civil actual, p. 130.

(¹) Posesiunea neîntreruptă a unui imobil dăruit, în tot timpul determinat de lege, face ca acest imobil să fie dobândit prin uzucapiune. Cas. rom. Bult. S-a 1, 1887, p. 492.

(²) Vezi *suprà*, p. 12, text și nota 3.

(³) Cpr. art. 1853 § 1 C. civil actual. Vezi *infrà*, explic. acestui text, p. 112 urm.

C. austriac. Art. 1464.

(⁴) Textul menționat austriac prevede numai că terțiul posesor legitim poate singur să se prevaleze de uzucapiune. „*Nur dem dritten rechtmässigen Besitzer kann die Ersitzungszeit zu Statten kommen*".

(⁵) Cpr. art. 1847, 1851, 1853 C. civil actual.

C. Calimach. Art. 1923, 1924. Lucrurile mișcătoare se prescriu prin posesiunea de bună credință urmată în curgere de trei ani (art. 1923 C. Calimach, 1466 C. austriac) (¹), iar cele nemișcătoare prin uzucapiunea de zece ani între prezenți, și douăzeci de ani între absenți, dacă există titlu just și bună credință (art. 1919 și 1924 C. Calimach) (²).

Art. 1927. Șerbirile și alte deosebite drituri întrebuințate de cineva pe fața unui loc străin, se dobândesc tot prin posesiunea de 10 sau 20 de ani, afară de servitutea de a scoate apă cu știrea proprietarului locului, care se dobândește prin *trei* ani (art. 1927 C. Calimach, 1469 C. austriac modificat) (³).

Art. 1928. Succesiunea vacantă și alte lucruri cuvenite caselor publice, se dobândesc prin uzucapiune în curgere de *patru* ani, de către posesorul lor de bună credință (art. 1928 C. Calimach).

Art. 1929. Acest termen de patru ani se numără din ziua publicărei testamentului sau de când moștenitorii legitimi s'au lepădat de succesiune și s'a socotit succesiunea vacantă, ori s'a dovedit că defunctul nu are moștenitori legitimi (art. 1929 C. Calimach) (⁴).

Art. 1930. Moștenitorul posesorului de rea credință nu poate uzucapià prin posesiunea îndelungată, nici se socotesc dimpreună anii posesorului anterior, pentrucă greșelile mortului trec la moștenitorul lui (art. 1930 C. Calimach) (⁵).

Art. 1931. Acel ce a furat ori cu putere a răpit un lucru străin,

---

(¹) Aceeaș soluție erà admisă și în dreptul roman (Instit., Pr., *in fine*, *De usucapionibus et longi temporis possessionibus*, 2, 6). Vezi *infrà*, explic. art. 1909.

(²) Cpr. Cas. rom. Bult. S-a reclamațiunilor, anul 1864, p. 141, 142; Bult. 1906, p. 1802, 1803. Vezi și *suprà*, p. 9.

C. austriac. Art. 1469. (³) Cpr. Trib. Bacău, *Dreptul* din 1913, No. 52. — Codul austriac are în această privință, următoarea dispoziție: „Servituțile și alte drepturi particulare, exercitate asupra fondului altuia, se dobândesc prin uzucapiunea de trei ani, ca și dreptul de proprietate, de către acela sub numele căruia ele au fost înscrise în registrele publice“.

(⁴) S'a decis că, sub codul Calimach, nu se mai poate atacà cuprinsul unui testament, dacă au trecut patru ani din momentul publicărei sale. C. Focșani, *Dreptul* din 1883, No. 54, p. 441.

(⁵) Vezi însă art. 1920 din C. Calimach, cu care art. 1930 se contrazice. Vezi *suprà*, p. 12, text și nota 3 și *infrà*, p. 130.

nu-l poate dobândi niciodată, cum nici acela care prin orice chip a luat acelaș lucru dela fur sau răpitorul lui, dacă a avut cunoștință de furarea sau răpirea lucrului [1]; iar acel care a luat lucrul dela fur sau răpitor, cu bună credință și just titlu, îl dobândește prin stăpânirea necurmată de treizeci de ani (art. 1931 C. Calimach).

Lucrurile a căror înstrăinare este oprită de lege sau prin testament, se dobândesc prin uzucapiunea de 40 de ani (art. 1935 C. Calimach). Art. 1935.

Lucrurile publice nemișcătoare și cele bisericești sau monăstirești [2], cum și ale spitalelor și altor deobște folositoare case, precum și lucrurile particulare ale Stăpânitorului și ale orașelor, se dobândesc prin uzucapiune în termen *de patruzeci de ani*, iar lucrurile mișcătoare în termen de *trei* ani (art. 1936 C. Calimach) [3]. Art. 1936.

Va să zică, spre deosebire de codul actual (art. 1844), bunurile, care făceau parte din domeniul public, erau prescriptibile prin 40 de ani, după codul Calimach [4]. Deoseb. între dr. actual și C. Calimach.

Fideicomisul și lucrul cel din năimeală după moștenire (dijma) sau cu bezman, încetează de a fi mai mult de acest fel, dacă proprietarul cel îngrădit îl va fi stăpânit slobod și neîngrădit în termen de 40 de ani (art. 1937 C. Calimach, 1474 C. austriac). C. Calimach. Art. 1937.

Acei puternici, care ar fi împresurat și stăpânit cu putere lucruri nemișcătoare ale celor neputernici, nu pot invocà nici chiar uzucapiunea de 40 de ani, întemeindu-se pe această posesiune (art. 1938 C. Calimach) [5]. Art. 1938.

---

[1] Acest text reproduce legea celor 12 table și o dispoziție a legei *Atinia*, care este dela finele secolului al VI-lea al Romei. Vezi Eug. Petit, *Tr. élément. de droit romain*, 199, p. 216, 217 (ed. a 6-a, 1909). Vezi și N. Budișteanu, *Dreptul* din 1890, No. 80, p. 638.

[2] S'a decis că, și înainte de promulgarea codului Calimach, bunurile monăstirești se prescrieau tot prin 40 de ani, fără bună credință și justa causa. C. Iași, *Dreptul* 1872, No. 13, p. 5.

[3] Cpr. art. 1472 C. austriac, modificat.

[4] Vezi *infrà*, p. 80, nota 2. Cpr. Trib. Bacău și Iași, *Cr. judiciar* din 1903, No. 75 (cu observ. noastră) și *Dreptul* din 1909, No. 26.

[5] Vezi asupra acestei dispoziții, împrumutată dela o novelă a împăratului Porfirogenit (v. *Corpus juris civilis*, ed. Galisset, p. 1183, *Constitutiones imperatoriæ, Basilii Porphyrogennetæ*, Dr. bizantin.

C. Calimach. Art. 1939.

Acel ce a luat un lucru mişcător dela un posesor prihănit sau de rea credinţă, sau acel ce nu poate arătà pe posesorul anterior, nu poate să dobândască acest lucru prin uzucapiunea obişnuită (trei ani după art. 1923), ci în termenul de *şase ani* (art. 1939 C. Calimach, 1476 C. austriac).

Deoseb. între dr. actual şi C. Calimach.

Lucrurile pierdute sau furate se prescrieau deci prin *şase* ani (1), pe când astăzi ele se prescriu prin *trei* ani (art. 1909), iar în codul italian prin doi ani (art. 2146) (2).

C. Calimach. Art. 1940.

Acel care a dobândit un lucru prin posesiunea de 30 sau 40 de ani, nu mai poate fi silit să arăte titlul cel drept al posesiunei sale, *însă trebue să fie de bună credinţă*, căci dacă se dovedeşte că posesiunea lui a fost de rea credinţă, el nu poate dobândì niciodată acest lucru (art. 1940 C. Calimach, 1477 C. austriac).

Necesitatea bunei credinţe.

Va să zică, după codul Calimach, nu puteà să existe prescripţie achizitivă sau uzucapiune, oricât de lungă ar fi fost, *fără bună credinţă* (3).

Deoseb. între dr. actual şi C. Calimach.

Astăzi, posesiunea chiar de rea credinţă, exercitată timp de 30 de ani, în condiţiile statornicite de lege, conduce la proprietate, însă această soluţie este criticată de unii autori. Justinian numià, în adevăr, prescripţia admisă

---

§ 4), tom. VI al Coment. noastre, p. 7, nota 4 şi tom. IV, partea I-a, p. 77, 78 (ed. a 2-a). Vezi şi *infrà*, p. 76.

(1) Cpr. P. Fiore, *Le droit international privé*, II, 816, p. 368 (trad. Antoine) (în privinţa codului austriac).

(2) Vezi *infrà*, explic. art. 1909.

(3) Cpr. Trib. Vaslui şi Iaşi, *Cr. judiciar* din 1902, No. 12, p. 95 (cu observ. noastră) şi *Dreptul* din 1909, No. 26, pag. 204. Vezi şi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 271, n. 2.

Dr. roman.

După dreptul roman, se cereà o posesiune de bună credinţă pentru *a dobândì* prin uzucapiune; buna credinţă nu erà însă necesară spre a se liberà prin prescripţia extinctivă. Vezi Arntz, IV, 1966.

Dr. vechiu francez.

Posesorul de rea credinţă nu puteà, după unele cutume, prescrie nici în dreptul vechiu francez, dispoziţie împrumutată dela dreptul canonic. Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 530. *„Possesseur de malle foi ne peut prescrire“*,ziceà Loysel (*Institutes coutumières*, II, pag. 129, No. 730, ed. Dupin et Laboulaye din 1846). Un proverb german zice de asemenea: *„Ein Iahr böse, hundert Iahr böse* (Un an rău, o sută de ani răi). Pentru ca reaua credinţă să împiedice prescripţia de 30 de ani, se cereà însă ca ea să fie *nescuzabilă*. Vezi Guillouard, *loco cit.*

în folosul persoanelor de rea credință, un *impium præsidium* (¹).

C. Calimach. Art. 1943.

Toate drepturile asupra unei a treia persoane, după regulă, se sting prin neîntrebuințare sau tăcere urmată în termen de 30 de ani (art. 1943 C. Calimach, 1479 C. austriac).

Art. 1944.

Nu sunt supuse prescripției obligațiile întemeiate pe drepturile de familie sau pe drepturi personale în genere, precum este: obligația de a dà copiilor săi cele trebuitoare, de a dispune slobod și neîngrădit de averea sa, de a suferì împărțeala sau stâlpirea hotarelor unui lucru comun, etc. (art. 1944 C. Calimach, 1481 C. austriac).

Art. 1947.

Jalba de amanet se stinge prin prescripția de 40 de ani când, în acest termen, însuș datornicul sau moștenitorii lui au stăpânit fără curmare lucrul amanetat (art. 1947 C. Calimach) (²).

Art. 1949.

Jalba de reclamarea proprietății unui lucru (adecă acțiunea în revendicare) se stinge prin prescripția de trei sau de șase, de zece, doăzeci sau treizeci ori patruzeci de ani, după deosebirea obiectului și a stăpânirei altui cuiva (art. 1949 C. Calimach).

Art. 1951.

Dreptul de a răsturnà cu totul arătarea voinței celei de pe urmă, adecă de a atacà un act de ultimă voință, de a cere moștenirea din testament sau fără testament (petiție de ereditate), de a cere îndeplinirea lipsei legitimei sau legatum, se exercită, după obiceiul pământului, în termen de patruzeci de ani, iar tânguirea asupra testamentului neoficios se pornește numai până în cinci ani (art. 1951 C. Calimach, 1487 C. austriac modificat) (³).

C. Caragea.

(¹) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 24 și 530; Laurent, XXXII, 369, 385; T. Huc, XIV, 432, etc. — Cu toate acestea, codul Caragea (partea VI, capit. I, pentru prigoniri), tratând despre posesiunea de bună credință și cea de rea credință, nu face nicio deosebire între efectele ambelor posesiuni, în ceeace privește dobândirea proprietății prin acest mijloc de achiziție; de unde rezultă că, în acest cod, s'a dat și posesiunei cu rea credință efectele pe care le produce posesiunea de bună credință, când timpul cerut de lege pentru prescripție a fost îndeplinit. Cas. rom. Bult. 1898, p. 1433.

(²) Vezi și art. 1948 din acelaș cod.

(³) S'a decis că acțiunea pentru îndeplinirea legitimei este o pe-

C. Calimach. Art. 1954. Dacă cineva, nu ca un moștenitor, ci cu alt titlu legiuit, stăpânind un lucru de moștenire, l-a dobândit prin uzucapiune, rămâne sigur, ca unul ce nu se trage prin jalobă de reclamarea moștenirei (art. 1954 C. Calimach).

Art. 1956. Dacă cineva a primit un lucru cu titlu însărcinător, care lucru va aveà metehne sau o patimă ascunsă, de a căror pricină lucrul este netrebnic, atunci poate în termen de șase luni să pornească jalbă de răsturnarea cumpărărei; iar dacă lucrul va aveà o metehnă sau patimă mai mică, poate în termen de un an să pornească jalbă pentru scăderea prețului (art. 1956 C. Calimach).

Art. 1957. Dreptul de a atacà un contract oneros pentru leziune de peste jumătate a prețului obișnuit al lucrului, se prescrie prin *patru ani* (art. 1957 C. Calimach), în codul austriac *trei ani* (art. 1487).

Art. 1958. Acel ce a luat dela cineva un lucru ce pe urmă a eșit rău, poate cere despăgubirea sa dela avutorul lui de mai înainte, de va fi lucrul de sineș mișcător, în termen de un an, iar de va fi mișcător, în curgere de trei ani, iar de va fi nemișcător, în termen de 30 de ani (art. 1958 C. Calimach).

Art. 1959. Dreptul restituției (adecă a întoarcerei înapoi în starea de mai înainte), care se cere sub cuvânt de frică, sau de vicleșug (dol), ori de nevrâstnicie, sau de dreaptă amăgire, ori de lipsire din patrie (absență), sau de înstrăinarea lucrului gâlcevit, urmată în vremea unui proces, sau spre păgubirea creditorilor (acțiunea pauliană), se stinge în termen de patru ani, care la sprevrâstnici se socotește după împlinirea vârstei de 25 de ani, iar nu întru toate, ci în câte lucruri amăgindu-se pe sineși sau prin alții, au pierdut, ori n'au câștigat ori s'au îndatorit (art. 1959 C. Calimach).

---

tiție de ereditate (jalbă de moștenire), care se poate exercità în termen de 40 de ani numai în contra unei persoane ce posedă *pro herede* sau *pro possessore*, după cum rezultă din § 1951 combinat cu § 1954 din codul Calimach, iar nu și în contra celui ce posedă în virtutea unui titlu translativ de proprietate, după cum este un act de donațiune, caz care constituind o jalbă de reclamare a proprietăței (acțiune în revendicare), acțiunea se prescrie numai prin 10 sau 20 de ani. C. Iași, *Cr. judiciar* din 1902, No. 36, p. 299.

C. Calimach Art. 1960. Orice acţiune în despăgubire, rezultând chiar din călcarea unei obligaţii contractuale(1), se stinge după trecerea de trei ani, socotindu-se din ziua de când paguba a fost adusă la cunoştinţa părţei lezate. Dacă paguba nu i-a fost cunoscută sau este urmarea unei crime, acţiunea nu se prescrie decât prin 30 de ani (art. 1960 C. Calimach, 1489 C. austriac)(2).

Art. 1961. Acţiunea (jalba) pentru necinstire urmată numai prin cuvinte sau scrisori, ori figuri zugrăvite, nu se porneşte după trecerea unui an (adecă se prescrie printr'un an), iar dacă necinstirea a urmat din nişte fapte, însă nu criminaliceşti, poate să pornească pentru această necinstire jalbă în termen de trei ani; asemenea jalbă pentru necinstire urmată prin fapte criminaliceşti, precum este: clevetirea, silnicia de femei şi altele de acest fel, se întinde până la trei ani, afară de jalba pentru precurvie (adulter), care trebue să se pornească în termen de trei luni, socotindu-se din ziua aflărei faptului (art. 1961 C. Calimach)(3).

Art. 1962, 1963. Acel care a primit cu bună credinţă un lucru dela un posesor drept şi cu bună credinţă, este în drept să socotească în uzucapiunea lui şi termenul posesiunei autorului de mai înainte, acelaş lucru fiind admis atât în privinţa prescripţiei cât şi a uzucapiunei de 30 sau 40 de ani, fără titlu just. (Art. 1962, 1963 C. Calimach, 1493 C. austriac).

Art. 1964. Uzucapiunea sau prescripţia nu curge contra persoanelor care, pentru lipsa minţei, nu sunt în stare a-şi cârmuì înseşi ale lor drituri, nici în contra nevârstnicilor, a sărăiimanilor, nebunilor şi celor smintiţi ori tâmpiţi la minte, până când nu li se vor rânduì tutori sau curatori (art. 1964 C. Calimach, 1494 C. austriac)(4).

Art. 1965. Uzucapiunea sau prescripţia, odată începută, continuă a curge, însă nu poate fi complectată înainte de *patru* ani

---

(1) Cas. rom. Bult. I, 1872, p. 79; *Dreptul* 1872, No. 33, p. 1.

(2) Astăzi, acţiunea civilă care rezultă dintr'o crimă, se prescrie prin 10 ani (art. 593 Pr. pen.), acea care rezultă dintr'un delict se prescrie prin 5 ani (art. 594), iar acea care rezultă dintr'o contravenţie poliţienească se prescrie printr'un an (art. 595 Pr. pen.). Vezi *infrà*, explic. acestor texte. Art. 593, 594, 595 Pr. pen.

(3) Textul corespunzător austriac (1490) nu vorbeşte de fapte penale, nici de adulter.

(4) Vezi *suprà*, p. 8, text şi nota 1 şi *infrà*, p. 178, text şi nota 2.

(în codul austriac *doi* ani), socotiți dela încetarea împiedicărilor de mai sus (art. 1965 C. Calimach, 1494, *in fine*, C. austriac modificat).

C. Calimach. Art. 1966. Uzucapiunea sau prescripția nu poate nici să înceapă nici să urmeze între soți, între epitropisiți sau curatorisiți, cum și între părinți, epitropi și curatori, în câtă vreme însoțiții vor petrece în legătura căsătoriei, și ceilalți se vor află sub stăpânirea sau puterea părintelui, ori a epitropului sau curatorului (art. 1966 C. Calimach, 1495 C. austriac) (1).

Art. 1967. Absența din cauza unui serviciu civil sau militar, ori întreruperea absolută a administrațiunei justiției, de exemplu: în timp de ciumă, răsboiu etc., împiedică, cât timp ține acest obstacol, atât începerea cât și urmarea uzucapiunei sau prescripției (art. 1967 C. Calimach, 1496 C. austriac) (2).

Art. 1968. Uzucapiunea sau prescripția este curmată, adecă întreruptă, când acel ce voià a se folosi de ea a recunoscut el însuș dreptul celeilalte părți, fie în mod expres, fie tacitamente, înaintea expirărei termenului prescripției (3), sau când el fiind chemat în justiție de acel în drept, se va dà o hotărîre judecătorească în regulă. Dacă însă acțiunea se declară de neîntemeiată, prescripția se consideră ca neîntreruptă (art. 1968 C. Calimach, 1497 C. austriac) (4).

Art. 1969. Acel care a dobândit un lucru sau un drept prin uzucapiune, poate cere dela justiție întărirea proprietății sale contra vechiului proprietar (art. 1969 C. Calimach, 1498 C. austriac modificat) (5).

---

(1) Vezi *infrà*, pag. 191.

(2) Cpr. art. 1864 § ultim C. civil actual.

(3) Toate aceste texte fac aplicarea maximei cunoscute, despre care vom vorbì mai la vale: *Contra non valentem agere non currit præscriptio*. Vezi *infrà*, p. 48, 178 urm., etc.

(4) Cpr. art. 1865, 1868, 1871 C. civil actual.

Deoseb. intre codul austriac și codul Calimach.

(5) Este de observat că textul corespunzător din codul austriac obligă pe dobânditorul unui bun prin uzucapiune să transcrie dreptul său în registrele publice, de câteori este vorba de un lucru supus transcrierei, adecă de un imobil, *„und das zuerkannte Recht, wofern es einen Gegenstand der öffentlichen Bücher ausmacht, den letzteren einverleiben lassen“*.

Lipsa de publicitate în C. Calimach.

Toate textele din codul austriac, care vorbesc de registre publice, sunt, în mod sistematic, lăsate la o parte de redactorul codului Calimach; pentrucă, în acest cod, nu există nicio

C. Calimach. Art. 1970.

De asemenea, acel obligat poate, în urma expirărei termenului uzucapiunei, să ceară stingerea obligaţiei sale, dacă este trecută în condica judecătorească, sau publicarea desfiinţărei dreptului cedat altuia şi a înscrisurilor făcute pentru aceasta (art. 1970 C. Calimach, 1499 C. austriac).

Art. 1971.

Ca şi astăzi (art. 1841 C. civ.), judecătorii nu erau, după art. 1971 din codul Calimach (1501 C. austriac), datori să invoace prescripţia din oficiu şi fără cererea celui în drept (¹).

Art. 1972.

In fine, art. 1972 din codul Calimach (1502 C. austriac) dispune că nu se poate renunţà de mai înainte la prescripţie, nici scurtà termenul ei (²).

Cam acestea sunt dispoziţiile din codul Calimach relative la prescripţie; le-am reprodus aproape pe toate; uneori am fost însă nevoit să parafrazăm textele şi să le traducem în limba de astăzi, atât sunt de întunecoase (³).

C. Caragea.

Codul Caragea are şi el mai multe dispoziţii asupra prescripţiei; vom menţionà numai unele din ele.

Art. 6, partea VI, capit. I.

Art. 6 din partea a VI-a, capit. I începe prin a declarà că: „nicio prigonire să nu se prelungească în veci, ci să se isbrăneascǎ în diastima paragrafiei". Şi textul de mai sus adaogă: „Paragrafie numim sorocul prigonirei de când şi până când are voe a se pornì".

Art. 7 (loco cit.) are următoarea cuprindere:

Regul. organic din 1832.

publicitate în privinţa terţiilor, totul fiind secret şi clandestin, ceeace este dezastros pentru terţiile persoane. Ştim, în adevăr, că publicitatea care, în privinţa imobilelor, interesează în gradul cel mai înalt creditul public, este întrodusă pentru prima oară, în ţara noastră, deabià la 1832, prin Regulamentul organic.

(¹) Aceaş soluţie este admisă şi în codul german. Vezi Jourdan, *La prescription d'après le code civil allemand* (Paris, 1909).

(²) Astăzi, în privinţa scurtărei şi lungirei termenului prescripţiei, chestiunea este controversată, după cum vom vedeà *infrà*, pag. 54, 55 urm.

C. Andr. Donici.

(³) Încât priveşte codul Andr. Donici, el cuprinde prea puţine dispoziţii asupra prescripţiei, în capit. VI, sub titlul: despre jalobe (art. 7—9): „Jalobele cele personale cu trecere de 10 şi 20 de ani nu se închid, ci merg până la 30 de ani". — „Fiecare jalobă şi fiecare pricină de judecată, care nu se închide în 30 de ani, se stinge la 40 de ani". — „Şi fiecare jalobă, din vremea ce va apucà a intrà prin judecată şi se va întâmplà în urmă ca să fie tăcere la mijloc, acea jalobă merge

Art. 7, partea VI, capit. I C. Caragea.

„Prigonirea pentru stăpânire cu rea credinţă a lucrurilor celor mişcătoare şi nemişcătoare se porneşte până la 30 de ani dela începutul stăpânirei“.

„Cea pentru bună credinţă stăpânire, de va fi pentru lucruri mişcătoare, se porneşte până la trei ani; iar pentru nemişcătoare şi pentru ţigani, dela începutul stăpânirei până la 10 ani, de vor fi părţile cele prigonitoare în ţara românească, iar de vor lipsì, până la 20 de ani“.

„Prigonirea cea pentru călcare de pământ şi de hotare între vecini nu are soroc (adecă este imprescriptibilă), precum şi cea pentru ţigani fugari afară din pământul ţărei româneşti (¹)“.

---

până la 40 de ani“. Vezi *infrà*, p. 25, n. 1. Mai vezi art. 6 urm., capit. IX (despre pricini de lucruri).

Modificarea codului Caragea prin L. din 8 Martie 1847.

(¹) Această nepreseriptibilitate a prigonirei pentru călcare de pământ şi de hotare dintre vecini, prevăzută prin textul de mai sus, a fost desfiinţată prin legea din 8 Martie 1847, asupra mărginirei prescripţiei împresurărei pământurilor şi pentru adevăratul înţeles al stăpânirei cu bună sau cu rea credinţă la asemenea împresurări, care a stabilit şi pentru împresurările de pământ prescripţia cu bună sau rea credinţă hotărîtă de pravila ţărei pentru lucrurile nemişcătoare, prin 10 sau 30 de ani, dându-se prin această legiuire (art. 3) un termen de un an dela publicarea ei pentru toţi acei la care va fi trecut termenul prescripţiei stabilită prin acea lege, ca, cunoscându-se împresuraţi, să poată pornì judecată în acel termen; de unde rezultă că, prin cererea făcută în lăuntrul termenului de un an, de către o parte către tribunal, de a autorizà pe un inginer să-i hotărnicească moşia, arătând în mod expres în acea cerere că îşi cunoaşte moşia încălcată de vecini, acea parte a întrerupt prescripţia vecinilor, aşa cum prescrie legea din 1847. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1646, 1647 şi *Cr. judiciar* din 1912, No. 29. Mai vezi Bult. 1874, p. 127; *Dreptul* din 1875, No. 11, p. 82.

O altă decizie tot a Curţei de casaţie, din 1904, decide că, deşi din art. 2, partea I şi din art. 3, partea a II-a din menţionata legiuire dela 8 Martie 1847, rezultă că cererea de hotarnic pentru a întrerupe prescripţia, trebue să fie urmată de o cerere în judecată, cu plata de taxe, cum însă nicio lege anterioară nu cereà o asemenea formalitate, de aici rezultă că o cerere de hotarnic, făcută înainte de legiuirea dela 1847, poate fi considerată ca un act întreruptiv de instanţă şi, ca atare, poate echivalà cu o acţiune în revendicare, de oarece efectul legal al unui act urmează a fi judecat după legea în vigoare când el a fost făcut. Cas. rom. Bult. 1904, p. 345.

Răspunsul Divanului Moldovei guvernului Bucovinei.

Aceeaş soluţie erà admisă altă dată şi în Moldova, după cum aceasta rezultă dintr'un document publicat în Uricariul (tom. XI, p. 261), şi anume: din răspunsul dat de către Divanul Moldovei la unele întrebări făcute, după răpirea Bucovinei, de către guvernul acelei provincii (¹).

Legea după care se administrează probele în justiţie.

Decizia mai sus citată din 1911 mai pune, cu drept cuvânt, în principiu că, de câteori este vorba de admisibilitatea unei probe, nu se poate aplicà legea în vigoare în momentul când se cere administrarea ei, ci dispoziţiile legei care erau în vigoare în momentul când s'au petrecut faptele ce urmează a fi dovedite; căci altfel s'ar violà drepturile câştigate ale părţilor (art. 1). Vezi asupra acestui principiu incontestabil, tom. I al Coment. noastre, p. 115. Astfel, sub regimul codului Caragea, judecătorii erau suverani să aprecieze cărei părţi să defere jurământul, sau căror martori să deà carte de blăstem, întrucât aceleaşi regule erau pentru cartea de blăstem ca şi pentru jurământ; iar odată ce judecătorul a apreciat că martorii uneia din părţi să fie ascultaţi cu carte de blăstem, cealaltă parte nu mai aveà de făcut nicio dovadă, de oarece, dacă prin martori se dovedeau faptele pretinse, partea ai cărei martori fusese ascultaţi câştigà procesul, iar dacă nu, îl pierdeà. Bult. Cas. *loco suprà cit.*

Anaforaua boerilor către Domn. din 1827.

Şi fiind că vorbim de prescripţia împresurărilor de pământ şi încălcărilor de hotare, vom menţionà, cu privire la legislaţia Moldovei, următoarea dispoziţie din anaforaua boerilor ţărei către Domn, dela anul 1827: „Spre contenirea judecăţilor celor pentru împresurări şi a altor pretenţii şi prigoniri, pentru care fac tăcere cei mai mulţi somă de ani, şi iarăş clintesc prigonirile cele veşnice; pentru aceasta acel a cărui moşie va fi hotărîtă, şi nu va pornì jalobă în curgere de 30 de ani, nu va mai puteà nici el dela megieşi, nici megieşii dela dânsul, a mai face pretenţie sau apelaţie sub niciun fel de cuvânt (dacă această paragrafie va fi trecută), cum nici alte pricini care vor fi hotărîte, dacă în curgere de 10 ani nu va mai face vreo mişcare formalnică. să nu se mai poată înoì acea pricină". Vezi Uricariul lui Th. Codrescu, tom. I, partea a 2-a, p. 203.

(¹) Iată întrebarea (punctul al 14-lea).—La pricinile de hotară. când nu vor fi încredinţate hotarnice înscris, de se ţine stăpânirea până la sorocul prescripţiei, fiindcă niciodată, la pricini de hotară, nu se socoteşte prescripţia?

Răspunsul Divanului:—„Pricinile de hotară. când nu vor fi încredinţate hotarnice înscris, *fiindcă stăpânirea la pricini de hotară nu se socoteşte hotărîrea anilor prescripţiei*, rămâne după mărturiile megieşilor şi a altor oameni vrednici de credinţă, să se îndrepteze hotarele după cum s'au stăpânit; iar

C. Caragea. Art. 7, partea VI, capit. I. Reîntorcându-ne la codul Caragea, dela care ne-am depărtat puțin, paragraful de mai sus (art. 7, partea VI, capit. 1) dispune că: „prigonirea pentru robire de lucruri nemișcătoare (servituți) are soroc până la zece ani dela începutul robirei“;

„Pentru vânzare și schimb de lucruri mișcătoare, până la treizeci de zile dela darea lucrului; iar de cele nemișcătoare, până la cinci ani, afară de cumpărătoarea cu protimisis ce se curmă după cum la vânzare s'a legiuit“.

„Pentru închiriere, până la șase luni dela sfârșitul sorocului închirierei“ (adecă, dela sfârșitul fiecărui termen anual);

„Pentru clădire de namestii, până la trei ani dela sfârșitul sorocului închirierei“;

„Pentru sădire de bucate, până la șase luni“.

„Pentru cei ce lucrează cu plată, până la cinci ani dela isprăvirea lucrului“;

„Pentru clacă, până la un an dela călcarea legăturilor dintre stăpân și clăcaș“;

„Pentru datorie, până la 30 de ani dela împlinirea sorocului de plată, sau din ziua împrumutărei, de va fi fără soroc“;

„Pentru anarghirie de datorie (simulație) (1), până la doi ani din ziua împrumutărei“;

„Pentru zălog, asemenea ca și pentru datorie“;

„Pentru chezășie de datorie, asemenea ca și pentru datorie“;

„Pentru veniturile deavalma între devălmași, până la trei ani dela începutul pagubei lor“;

„Pentru tovărășie, dela încetarea tovărășiei până la cinci ani, de vor fi tovarășii în țara românească, și zece, de vor lipsì“;

---

când nu sunt nici martori ca să se poată ști hotarele cum au umblat din *vac* (din vechiu) atât la o parte cât și la alta, atunci acele moșii cu pricină, fiind alăturea, se măsoară la un loc și se împarte întocmai; iar mai pe urmă, când vreo parte va găsi pe moșia sa hotarnică adevărată în semne, atunci va stăpânì după a lui încredințată hotarnică“.

Anarghirie. (1) Anarghirie se zice, în adevăr, când dăm zapis de datorie, și nu primim ori toată suma cuprinsă în zapis, sau parte dintr'însa.

„Pentru darurile dela logodnă, până într'un an dela stricarea logodnei";

„Pentru cererea bărbatului de zestre făgăduită, până la zece ani din ziua nunței";

„Pentru cererea muierei de a i se întoarce zestrea și exoprica, până la 10 ani dela moartea bărbatului. dacă n'au fost despărțiți; sau dela despărțire, de se vor fi despărțit";

„Pentru învoială împrotiva pravilelor și fără de tărie, până într'un an după învoială":

„Pentru eretocrizie (compromis), împrotiva pravilelor și fără de tărie, până într'un an după hotărîrea judecătorilor aleși";

„Pentru vechilet (mandat), până la un an din ziua întâlnirei stăpânului cu vechilul, după isprăvirea trebei vechiletului";

„Pentru epitropie. până la patru ani dela darea socotelei epitropului":

„Pentru depoziton și sechestru, până la treizeci de ani dela depozitarea lucrului":

„Pentru întoarcerea darului dela nemulțumitor, un an de când și-a arătat nemulțumirea":

„Pentru daruri dinaintea nunței, ca și pentru zestre":

„Pentru moștenire, până la treizeci de ani dela moartea celui ce se moștenește":

„Pentru legat, ca și pentru moștenire, etc."

C. Caragea. Art. 10, partea VI, capit. I.

Art. 10 din acelaș cod (loco cit.) are următoarea cuprindere: „Fiecare prigonire, după ce se va porni odată la vreo judecată, are soroc de alți treizeci de ani dela începutul pornirei; și când se va întâmplà să nu se isbrănească nici până atunci. poate să se înoiască dacă, până a nu se împlinì, se va cere înoire de către partea prigonitoare prin rugăciune către stăpânire" (1).

S'a decis. că din această dispoziție rezultă cum că legea Caragea stabilește două prescripții: una a dreptului înainte de a se porni acțiunea, și cealaltă a acțiunii. după ce s'a pornit, aceasta din urmă fiind acea prevăzută de art. 10 mai

---

Origina art. 10, partea VI, capit. I C. Caragea.

(1) Acest text, împrumutat dela Basilicale, ca și art. 9, capit. 6 (pentru jalobe) din codul lui Andronache Donici (vezi *suprà*, nota 3 dela p. 21, 22), admite prescrierea prin treizeci de ani a instanțelor părăsite, soluție admisă și prin art. 1891 din codul civil actual. Vezi *infrà*. p. 156 urm.

sus citat. Dispoziţia acestui text cuprinde o normă de drept civil, care implică într'însa chiar prescripţia dreptului pretins, prin acţiunea ce face obiectul prigonirei. Acest text dispunând că judecata se prescrie, dacă nu s'a terminat în 30 de ani dela începutul pornirei ei, fără să se ocupe de mersul ei şi de starea în care s'ar găsì la împlinirea acestui termen, de aci rezultă că termenul odată împlinit, fără ca prigonirea să fie isprăvită, acţiunea şi, prin urmare, şi dreptul părţei este stins prin prescripţie, oricare ar fi starea în care s'ar aflà judecata(1).

Prescripţia cu rea credinţă de 30 de ani are, sub codul Caragea, un caracter extinctiv, iar nu achizitiv de proprietate. Controversă.

Inainte de a părăsì codul Caragea, spre a trece la dreptul străin, vom menţionà o importantă controversă la care acest cod a dat loc. Se decide, mai ales de Curtea de casaţie, că sub acest cod, posesiunea cu rea credinţă, exercitată timp de 30 de ani, conferă posesorului un drept de proprietate asupra imobilului ce a posedat. Cu alte cuvinte, sub codul Caragea, prescripţia de treizeci de ani ar fi achizitivă de proprietate, după cum este şi astăzi. Curţile de apel şi, în special, Curtea din Bucureşti refuză însă de a se supune acestei jurisprudenţe(2), hotărînd, cu drept cuvânt, că prescripţia cu rea credinţă de 30 de ani are, sub vechia legiuire a ţărei româneşti, un caracter extinctiv, iar nu achizitiv de proprietate, ca putând numai fi invocată ca mijloc de apărare de către detentorul imobilului, contra aceluia care-l revendică.

„Considerând, zice foarte bine Curtea din Bucureşti, că prin niciun text de lege codul Caragea nu dispune că prescripţia de 30 de ani este un mijloc de achiziţiune al proprietăţei; că, din contra, atât din art. 6, care definind paragrafia, zice: „sorocul prigonirei“ de când și până când ea are voe a se pornì, cât și din art. 7, care spune că, pentru stăpânirea lucrurilor mișcătoare și nemișcătoare, prigonirea se poate pornì în timp de 30 de ani dela începutul stăpânirei, rezultă că legea Caragea a considerat această paragrafie ca extinctivă, conferind stăpânitorului numai o excepție spre a se apărà în contra acțiunei în revendicare a adevăratului proprietar; că, în ultima stare a legislațiunei romane, care a format una din sorgintele codificărei legiuirei Caragea, prescripția de 30 de ani, ceeace interpreții dreptului roman numesc *præscriptio longissimi temporis* sau *usucapio extraordinaria*, puteà fi invocată de unii posesori de rea credință numai pentru a se apărà în contra unei acțiuni, nu însă pentru a exercità ei înșiși o acțiune, etc.“ (¹).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1912, p. 294, 295; *Cr. judiciar* din 1912, No. 61, p. 715. Vezi şi o altă decizie tot a Curţei de casaţie din 10 Fevruar 1906, Bult. 1906, p. 213 urm., a cărei considerente au fost reproduse *infrà*, nota 1 dela p. 156, 157. Tot în acest sens s'a pronunţat şi Curtea din Bucureşti. Vezi *Dreptul* din 1903, No. 75, p. 623 şi din 1907, No. 51, p. 425.

(2) A se vedeà deciziile citate în tom. III, partea I-a al Coment. noastre, p. 271, nota 2, la care trebue să adăogăm C. Bucureşti. *Dreptul* din 1889, No. 37. Tot acolo se arată şi deciziile Casaţiei pronunţate în sens contrar, la care trebue să adăogăm, Bult. anul 1888, p. 821; Bult. 1890, p. 1116; Bult. 1899, p. 3, 4 şi *Dreptul* din 1899, No. 26, p. 213, etc.

Dr. roman.

Argumentul tras de Curte din tradiție este foarte puternic; căci, la Romani, prescripția nu conferea decât o excepție spre a se respinge acțiunea în revendicare a proprietarului, dacă nu-și reclamà lucrul său în termenul determinat de lege; așa că, după dreptul civil, acel care prescrisese un lucru nu puteà să revendice acel lucru, în caz de a fi perdut posesiunea lui. Dreptul pretorian îi conferise însă în acest scop o acțiune utilă (²).

D-l G. G. Mironescu zice foarte bine în această privință:

> „A. pretinde, după cum decide Curtea de casație, că din textele codului Caragea ar rezultà că posesorul de rea credință care, după ce a posedat 30 de ani, a fost deposedat, are acțiunea în revendicare în contra posesorului actual, este a adăogà la textul legei, și această putere o are numai leginitorul, iar nu judecătorul“ (³).

Deoseb. între dr. actual și C. Caragea.

In dreptul actual, prescripția achizitivă, odată îndeplinită, constitue un adevărat titlu de proprietate, care poate fi invocat atât pe cale de excepție, pentru a reține imobilul ce se posedă, cât și pe cale principală, pentru a revendicà imobilul de care cineva este deposedat (⁴).

Prescripția de 30 de ani nu este deci numai extinc-

(¹) Vezi *Dreptul* din 1885, No. 54, p. 428; No. 63, p. 501 și No. 77, p. 615; *Dreptul* din 1884, No. 51, etc.

(²) Vezi Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, *Introduction*, p. 2. 3.

(³) G. G. Mironescu, *Cr. judiciar* din 1899, No. 16, p. 123.

(⁴) Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1884, p. 254 și *Dreptul* din 1884, No. 35, p. 275; Bult. 1909. p. 136. Vezi *infrà*, p. 43 și rubrica: *Efectele prescripției de 10 până la 20 de ani, ab initio.*

tivă sau liberatorie, ci și un mijloc de achiziție al proprietății, asimilat uzucapiunei propriu zisă (1).

Dr. străin.

Trecând acum la dreptul străin, vom vorbi mai întâi despre codul german (2), care, în loc de a întruni într'un singur titlu, așa cum procedează codul nostru după cel francez, prescripția achizitivă și cea liberatorie, face să figureze ambele prescripții în două secții a parte, depărtate una de alta, fără a stabili nicio legătură între ele.

Cod. german. Art. 900, 902.

După art. 900 din acest cod, prescripția achizitivă *(Ersitzung)* este, în genere, supusă, în privința imobilelor și a drepturilor reale, înscrierei titlului posesorului în registrul fonciar *(Grundbuch)*. Și art. 902 din acelaș cod adaogă: „Acțiunile care izvorăsc din drepturile înscrise nu sunt supuse prescripției. *Die Ansprüche aus eingetragenen Rechten unterliegen nicht der Verjährung*“.

Codul german împarte prescripția achizitivă în uzucapiune și în prescripție cu just titlu.

Art. 929, 937.

In privința mobilelor, acest cod admite două moduri de achizițiune prin posesiune: o achiziție *instantanee*, în folosul dobânditorului de bună credință (cpr. art. 1909 C. civ. actual), și o achiziție prin posesiunea de 10 ani (art. 929, 937).

Art. 937 § 2.

In caz de achiziția unui mobil prin uzucapiunea de 10 ani, buna credință trebue să existe nu numai la începutul posesiunei, dar în tot timpul cât ea ține. „*Die Ersitzung est ausgeschlossen, wenn der Erwerber bei dem Erwerbe des Eigenbesitzes in gutem Glauben ist oder wenn er später erfährt, dass ihm das Eigenthum nicht zusteht*“ (art. 937 § 2). Această dispoziție este împrumutată dela dreptul canonic (3).

---

(1) Cpr. Trib. Bacău, *Dreptul* din 1895, No. 43.

Dr. german. Bibliografie.

(2) Vezi asupra prescripției în dreptul german, A. Jourdan, *La prescription d'après le code civil allemand (étude comparative et critique)* (Paris, 1906). In privința istoricului prescripției, vezi F. Bernhöft, în Enciclopedia științei juridice *(Encyclopädie der Rechtswissenschaft)*, I, p. 310 urm. (Berlin, 1904, ed. a 2-a). Mai vezi asupra prescripției, în dreptul german, Unterholzner, *Ausführliche Entwickelung der gesammten Verjährungslehre* (Expunerea amănunțită a întregei materii a prescripției); Er. Barre, *Bürgerliches Gesetzbuch und Code civil*, § 21, p. 35 urm. și § 47, p. 68, 69, etc.

(3) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 29 și II, 577. Vezi *infrà*,

Prescripția liberatorie. Art. 194 C. german.

Codul german admite și prescripția extinctivă sau liberatorie *(Vejährung)*, cu excepție însă pentru acțiunile relative la drepturile de familie. „*Der Anspruch aus einem familienrechtlichen Verhältnis unterliegt der Verjährung nicht etc.*“ (art. 194 § 2).

Art. 195 urm.

Termenul ordinar al prescripției liberatorii este, în genere, de treizeci de ani. „*Die regelmässige Verjärungsfrist beträgt dreissig Iahre*“ (art. 195). Art. 196 și 197 aduc însă mai multe excepții acestui principiu, admițând în mai multe cazuri prescripția de doi sau patru ani.

Art. 198.

Prescripția începe a curge din ziua nașterei reclamațiunei. Dacă această din urmă are de scop o abstențiune *(auf ein Unterlassen)*, prescripția începe a curge din momentul contravenției *(so beginnt die Verjährung mit der Zuwiderhandlung)* (art. 198), etc. (¹).

Codul spaniol din 1889. Art. 1949, 1957, 1959.

Ca și codul german, codul civil spaniol din 1889 supune achiziția proprietății imobiliare sau a drepturilor reale ce urmează a fi transcrise, înscrierei titlului posesorului în registrul proprietății *(en el registro de la propriedad)* (art. 1949). Prescripția achizitivă pentru imobile și celelalte drepturi reale privitoare la imobile, se îndeplinește prin posesiunea neîntreruptă de 30 de ani, fără ca să fie nevoe de titlu și bună credință (art. 1959), și prin 10 sau 20 de ani, după cum părțile sunt prezente sau absente, dacă există titlu și bună credință (art. 1957).

Dr. canonic.

explic. art. 1898 § 2. Dreptul canonic cereà, în adevăr, spre deosebire de dreptul roman (L. 48 § 1, Dig. *De adquirendo rerum dominio*, 41, 1) și de codul actual (art. 1898 § 2), ca buna credință să fi existat în tot timpul posesiunei. Această soluție, admisă de unii autori, între alții de Pothier (*Prescription*, IX, 34, p. 329), erà însă respinsă, în vechiul drept francez, de cele mai multe cutume. Autorii aprobă, în genere, principiul dreptului canonic, ca fiind mai bun și mai moral. Vezi Laurent, XXXII, 416; Guillouard, *Prescription*, I, 20, 25 și II, 577; Baudry et Tissier, *Idem*, 685; Troplong, *Idem*, II, 936; T. Huc, XIV, 460; Planiol, I, No. 2669, p. 869, nota 2 (ed. a 5-a); Valette, *De la propriété et de la distinction des biens*, p. 134 (ed. din 1879), etc. Vezi *infrà*, explic. art. 1898, § 2.

C. german.

(¹) Încât privește suspendarea prescripției, vezi art. 202 urm., iar încât privește întreruperea uzucapiunei, vezi art. 940 urm. din codul german.

Art. 1955 C spaniol. În privința mobilelor, proprietatea lor se prescrie prin posesiunea de bună credință și neîntreruptă timp de trei ani *(por la posesión no interrumpida de tres anos con buena fe)*, sau prin posesiunea neîntreruptă timp de șase ani, fără îndeplinirea altei condiții *(por la posesión no interrumpida de seis anos, sin necesidad di ninguna otra condición)* (art. 1955).

Art. 1956. Mobilele sustrase sau furate nu pot fi prescrise de autorii sustracțiunei sau furtului, nici de complicii sau tăinuitorii lor, înaintea prescrierei crimei sau delictului sau a pedepsei și a acțiunei în responsabilitate civilă izvorită din delict sau contravenție (art. 1956).

Art. 1962. Acțiunile asupra mobilelor se prescriu prin 6 ani dela perderea posesiunei, afară de cazul când posesorul a dobândit proprietatea lor printr'un termen mai scurt (art. 1962).

Art. 1963. Acțiunile reale asupra imobilelor se prescriu prin 30 de ani (art. 1963).

Art. 1964. Acțiunea ipotecară se prescrie prin 20 de ani, iar cele personale, nesupuse unui alt termen, se prescriu prin 15 ani (art. 1964).

Art. 1965. Sunt neprescriptibile între moștenitori, coproprietari și proprietari vecini, acțiunile în împărțeala ale succesiunei și ale lucrului comun, ca și cele în grănițuirea proprietăților vecine (art. 1965), etc.

Codul portughez din 1867. Art. 528. După codul civil portughez din 1867, imobilele sau drepturile imobiliare, în lipsa inscripției posesiunei sau titlului de achizițiune *(faltando-lhes o registo da posse, ou do titulo da adquisiçao)*, nu pot fi prescrise decât printr'o posesiune de 15 ani *(pela posse de quinze annos)* (art. 528).

Art. 529. Dacă posesiunea imobilelor sau drepturilor imobiliare, de care s'a vorbit mai sus, a ținut 30 de ani, prescripția va fi îndeplinită, fără a se puteà opune reaua credință sau lipsa de titlu (art. 529).

Art. 532. Mobilele pot fi prescrise prin posesiunea de trei ani, când ea este continuă, pașnică și însoțită de just titlu și bună credință, sau prin posesiunea de 10 ani, independent de buna credință și de titlu just (art. 532).

Titlul just și buna credință sunt totdeauna presupuse (¹).

(¹) *„O justo titulo e a boa fé sempre se presumem"*.

Art. 519. In privinţa imobilelor, titlul nu se presupune, din contră, niciodată, existenţa lui urmând a fi dovedită de acel care-l invoacă. „*O titulo nao se presume: a sua existencia deve ser provada por aquelle que o invoca*“ (art. 519).

Art. 535. Incât priveşte prescripţia liberatorie, pe care acest cod o numeşte *negativa*, ea se îndeplineşte, în regulă generală, prin 20 de ani, dacă debitorul este de bună credinţă *în momentul expirărei termenului prescripţiei (quando findar o tempo da priscripçao)* sau prin 30 de ani, fără distincţie de bună ori rea credinţă, afară de cazul când legea ar cuprinde dispoziţii speciale (art. 535).

Art. 535 § 2. Buna credinţă, în prescripţia negativă, consistă în necunoştinţa obligaţiei. Această ignoranţă nu se presupune la acei care au contractat obligaţia (art. 535 § 2).

Dr. suedez. In Suedia, prescripţia achizitivă este de 20 de ani în materie imobiliară, sub condiţie însă ca posesorul să fi fost de bună credinţă şi să fi dobândit investitura sa pe registrul fonciar (ordon. regală din 22 Aprilie 1881).

Pentru prescripţia liberatorie, termenul obişnuit al prescripţiei este de 10 ani (ordon. din 4 Martie 1862) (1), ca şi în Elveţia (art. 146 Cod federal al obligaţiilor din 14 Iunie 1881).

Dr. norvegian. Termenul prescripţiei a fost redus la 10 ani în Norvegia, printr'o lege din 27 Iulie 1896 (2), asemenea şi în Rusia (3).

---

(1) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 34; Répert. Sirey, v° *Prescription*, 2475 urm.; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 3484.

(2) Vezi Guillouard, *loco cit.*; Répert. Sirey, *v° cit.*, 2336 urm.; Pand. fr., *v° cit.*, 3388, etc.

(3) Dr. rusesc. Manifestul din 28 Iunie 1787, ale cărui dispoziţii au fost introduse în Basarabia prin ukazul din 28 Maiu 1823. Vezi asupra legislaţiei ruseşti, tom. VII al Coment. noastre, p. 373, nota 2.

Proiectul codului civil pentru Basarabia. *Art. 1513* din proiectul de cod civil pentru Basarabia, elaborat în anii 1824 –1825, care n'a devenit lege nici până astăzi, dispune, în adevăr, că termenul prescripţiei este fixat în mod uniform la *zece* ani. Iată dispoziţiile ce cuprinde acest proiect cu privire la prescripţie:

Art. 1510. — „Prescripţia a fost introdusă pentru binele public, şi mai cu seamă pentru ca proprietatea lucrurilor să nu rămâie prea lung timp sau pentru totdeauna în incertitudine, fiindcă proprietarii au un timp suficient pentru a-şi produce titlurile şi reclamaţiile lor în timp util“.

Art. 1511. — „In materie de prescripţie, timpul nu se so-

Dr. bulgar. L. asupra prescripţiei din 1897.

Termenul prescripţiei a fost redus şi în Bulgaria (1). Legea din 18 Decembrie 1897 fixează, în adevăr, acest termen la 20 de ani pentru acţiunile reale relative la imobile şi la 10 ani, de câteori există titlu just şi buna credinţă (art. 29 urm.). In privinţa stingerei acţiunilor reale privitoare la imobile, termenul este de 20 de ani, iar în privinţa celor privitoare la mobile, de 15 ani, afară de acţiunile ce derivă din delicte, care se sting prin 20 de ani (art. 38).

Proprietatea unui imobil se dobândeşte, de asemenea, tot prin prescripţia de 10 ani, dacă imobilul a fost posedat de bună credinţă şi pe o bază juridică, sau prin acea de 20 de ani în caz contrar, acesta fiind astăzi cel mai lung termen al prescripţiei admis în Bulgaria (2).

---

coteşte *de momento ad momentum;* se cere însă ca ultima zi a prescripţiei să fie expirată".

Art. 1512. — „Prescripţia se regulează în Basarabia, ca în restul Imperiului, după dispoziţiile cuprinse în Manifestul din 28 Iunie 1787".

Art. 1513. — „Termenul prescripţiei este fixat în mod uniform la *zece* ani. Distincţiile stabilite de legile vechi, cu privire la termenele prescripţiei de 10, 20, 30 şi 40 de ani sunt desfiinţate pentru totdeauna şi nu se va mai face menţiune de ele înaintea tribunalelor ţărei".

Art. 1514. — „Orice prescripţie cere şi lasă a se presupune o posesiune paşnică şi neîntreruptă în cursul celor zece ani. Orice reclamaţie, protestare sau cerere făcută înaintea justiţiei în timpul celor 10 ani, întrerupe prescripţia".

Art. 1515. — Existenţa unei posesiuni paşnice, neîntreruptă şi continuată în timpul celor 10 ani, este suficientă pentru a dobândì proprietatea prin prescripţie. Condiţiile cerute în această privinţă de legile vechi sunt desfiinţate şi nu vor mai aveà în viitor nicio valoare în justiţie".

Art. 1516. — „Dovada făcută în justiţie a unei posesiuni paşnice şi neîntrerupte, exercitată în timpul celor 10 ani, exclude orice reclamaţie contrară. Această dovadă, în caz când va puteà fi făcută, va fi considerată ca o chestie *prejudicială;* ea va depărtà orice contestaţie asupra fondului pricinei".

Art. 1517. — „Bunurile minorilor nu sunt supuse cursului prescripţiei. Prescripţia nu începe a curge în asemenea caz decât din momentul ce minorii au atins vârsta majorităţei".

(1) Această reducere a termenului prescripţiei este aprobată de autori. Vezi Guillouard, *Prescription,* I, 23. Vezi şi *infrà,* p. 102, nota 1.

C. japonez. Art. 162.

(2) Acela care a posedat în mod paşnic şi public lucrul altuia,

L. bulgară din 1897/98.

Buna credință este totdeauna presupusă. Baza juridică este ceeace, după lege, poate să servească la transferirea dreptului de proprietate sau a unui alt drept real. Reaua credință trebue să fie totdeauna dovedită (¹).

Cam aceasta este, în trăsături generale, legea bulgară asupra prescripției, despre care avem să avem ocazia de a vorbi mai la vale.

C. elvețian din 1907. Art. 661.

Codul elvețian din 1907, aplicabil în toată confederația cu începere dela 1 Ianuarie 1912, are, în privința uzucapiunei imobilelor, următoarele dispoziții. „Drepturile aceluia care a fost înscris fără nicio cauză legitimă în registrul fonciar, ca proprietarul unui imobil, nu mai pot fi contestate, când el a posedat imobilul de bună credință, fără întrerupere și în mod pașnic, timp de zece ani“ (art. 661).

Art. 662 § 1.

Și art. 662 din acelaș cod adaogă: „Acel care a posedat timp de 30 de ani, fără întrerupere, în mod pașnic și ca proprietar, un imobil neimatriculat, poate să ceară înscrierea lui cu titlu de proprietar“.

Art. 662 §§ 2 și 3.

„Posesorul poate, sub aceleași condiții, să exercite acelaș drept în privința unui imobil pentru care registrul fonciar nu arată proprietarul, sau al cărui proprietar era mort ori era declarat absent la începutul termenului de 30 de ani. Această inscripție, cu toate acestea, nu are loc decât după

---

timp de 20 ani, cu titlu de proprietar, dobândește proprietatea acestui lucru, zice art. 162 din codul civil japonez dela 28 Aprilie 1896.

C. japonez. Art. 162 § 2.

Și § 2 al aceluiaș text adaogă: „Acel care a posedat în mod pașnic și public imobilul altuia, timp de 10 ani, cu titlu de proprietar, și a fost de bună credință și fără culpă la începutul posesiunei sale, dobândește proprietatea acestui imobil“.

C. japonez din 1896. Art. 167.

In privința prescripției liberatorii, art. 167 se exprimă în modul următor: „Dreptul de creanță se stinge prin faptul că n'a fost exercitat timp de *zece* ani. Drepturile patrimoniale, altele decât drepturile de creanță sau de proprietate, se sting prin faptul că n'au fost exercitate timp de *douăzeci* de ani“.

L. bulgară din 1897/98.

(¹) V. analiza acestei legi în *Annuaire de législation étrangère*, tom. 28, anul 1898, p. 681, 682. Mai vezi tom. III, partea I. al Coment. noastre, pag. 298, nota 3 și tom. VII, pag. 374, nota 2. Această lege asupra prescripției, foarte importantă și bine alcătuită, modificată în unele puncte printr'o lege posterioară din 8 Ianuarie 1899, este publicată în Monitorul Oficial al Bulgariei *(Dărjaven Westnik)* din 30 Ianuarie 1898.

ordinul judecătorului și dacă nicio opoziție nu s'a produs într'un termen fixat prin somație oficială, sau dacă opozițiile au fost înlăturate" (art. 662 § 2 și 3).

Art. 728 C. elvețian.

In privința mobilelor, art. 728 din acelaș cod dispune următoarele: „Acel care, de bună credință, cu titlu de proprietar, a posedat în mod pașnic și fără întrerupere, timp de *cinci* ani, lucrul altuia, a devenit proprietarul acestui lucru prin prescripție".

„Prescripția nu este întreruptă prin perderea involuntară a posesiunei, dacă este redobândită în timp de un an sau printr'o acțiune exercitată în acelaș termen".

„Regulele relative pentru prescrierea creanțelor (1), se aplică computărei termenelor, întreruperei și suspendărei prescripției achizitive".

Și art. 729 din acelaș cod adaogă:

Art. 729 C. elvețian.

„Proprietatea mobiliară nu se stinge prin perderea posesiunei, cât timp proprietarul n'a abandonat dreptul său sau cât timp lucrul n'a fost dobândit de un terțiu" (art. 729).

C. japonez.

Incât privește legislația Japoniei, vezi art. 144—174 din codul civil japonez dela 28 Aprilie 1896 (2).

Aceste sunt legile străine cele mai importante, pe care am crezut de cuviință a le menționà în studiul de față. N'am mai vorbit de codul italian (art. 2105 urm.) și de cel olandez (art. 1983 urm.), pentrucă ele sunt aproape identice cu codul francez. Cetitorii doritori de a cunoaște și alte legiuiri străine, vor binevoì să consulte Repert. *Pandectelor franceze*, v⁰ *Prescription civile*, 3096 urm. și Répert. *Sirey-Carpentier*, *eod. v⁰*, 2087 urm. In acest din urmă tratat figurează un studiu și asupra României, în care ne-am găsit citat și noi.

Temeiul prescripției. Interes public.

Prescripția a fost statornicită într'un interes public, pentru a face ca proprietatea să nu rămâe veșnic în incertitudine, și pentru a înlăturà contestațiile care ar izvorî din această incertitudine (3).

---

(1) Vezi încât privește dispozițiile relative la prescrierea acțiunilor și creanțelor, codul federal al obligațiilor din 1881, art. 146 urm.

(2) Code civil de l'empire du Japon (livres I, II et III), traduction par I. Motono et M. Tomii (Paris 1898). Vezi și art. 162 din acest cod, reprodus *suprà*, p. 32, 33, nota 2.

(3) *„Bono publico usucapio introducta est, ne scilecet quarundam*

„Prescripţia se întemeiază pe consideraţii de interes general, zice un autor german. Ea există într'un interes public“ (¹).

Iată cum se exprimă, în această privinţă, Domat:

> „Quand il n'y aurait pas d'autre raison qui favorisât l'usage des prescriptions que l'utilité publique d'assurer le repos des possesseurs, il serait juste d'empêcher que la propriété des choses ne demeure toujours dans l'incertitude, laissant aux propriétaires un temps suffisant pour rentrer dans leurs biens“ (²).

Şi mai departe acelaş autor adaogă:

> „Comme les prescriptions ont été établies pour le bien public, afin que la propriété des choses et les autres droits ne soient pas toujours dans l'incertitude, celui qui a acquis la prescription n'a pas besoin de titre, et elle lui en tient lieu“ (³).

De aceea Cassiodorius, care scrieà în secolul al VI-lea al erei creştine, a numit prescripţia: *patrona generis humani*, iar Cicerone a putut zice că prescripţia: *est finis sollicitudinis et periculi litium* (⁴). Expunerea de motive a titlului prescripţiei zice, de asemenea, că: „din toate instituţiile

---

rerum diù, et ferè semper incerta dominia essent, quum sufficeret dominis ad inquirendas res suas statuti temporis spatium“. (L. 1, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3). Vezi şi Gaius, Instit., II, § 44, unde se zice: „*Quod ideò receptum videtur, ne rerum dominia diutius in incerto essent*“.

(¹) Endemann, *Lehrbuch des bürgerlichen Rechts*. I, p. 386. „*Die Verjährung beruth auf Erwägungen der allgemeinen Wohlfahrt; sie besteht im öffentlichen Interesse*“. Vezi şi Jourdan, *op. cit.*, p. 47.

(²) Domat, *Lois civiles dans leur ordre naturel*, IV, p. 282 (ed. Carré din 1823). Vezi şi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 888, nota 5. Cpr. Guillouard, *Prescription*, 1, 1, pag. 10.

(³) Domat *op. cit.*, IV, p. 291, 292, No. 2.

(⁴) Vezi Le Roux de Bretagne, *Nouveau tr. de la prescription*, I, 4, p. 4 (ed. din 1867); Girard, *Manuel de droit romain*, p. 298, nota 1 (ed. a 4-a 1906); Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, VIII, 213, p. 308 (ed. a 3-a, 1893); Thiry, IV, 590; Mourlon, III, 1752; Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, V, § 237, pag. 272, nota 7 (Berlin, 1841). Vezi şi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, *loco suprà cit.*

dreptului civil, prescripția este cea mai naturală ordinei sociale“. (Vezi Planiol, I, 2645).

Justificarea prescripției.

Interesul general cereà deci în mod imperios crearea acestei instituții, care, pe deoparte, curmă procesele, iar pe dealta, consolidează proprietatea și face dovedirea ei mult mai ușoară. Se poate, ce e drept, întâmplà că starea de lucruri consolidată prin prescripție să fie uneori contrară justiției și să fie un ajutor al relei credințe; însă, de cele mai multe ori, ea va fi conformă adevărului și, în orice caz, serviciile ce ea aduce ordinei publice sunt mult mai mari decât inconvenientele ce poate să producă în unele împrejurări (¹).

Prescripția va rămâneà deci o mare binefacere a dreptului și a legei, fiindcă ea asigură liniștea proprietarilor cu adevărat legitimi și a debitorilor cu adevărat liberați; fără ea, în adevăr, ei ar puteà să rămâe în veci tulburați prin procesele acelora care ar fi păstrat titluri vechi de proprietate, transferită de mult, sau titluri de creanțe stinse (²).

Jurisconsulții romani ziceau deci, cu drept cuvânt, că prescripția este o cauză de odihnă pentru oameni *(humani generis profunda quies)*.

„C'est la sauvegarde nécessaire du droit de propriété lui-même, zice un autor. Il serait souvent difficile, sinon impossible, à un propriétaire, d'établir l'existence de son droit, si la prescription ne venait à son aide. Comment pourrais-je en effet, prouver, sans la prescription, que je suis propriétaire d'un immeuble? Je ne suis devenu propriétaire qu'à la condition que mon prédécesseur ait eu cette qualité; mais pour que celui-ci ait été propriétaire, il faut qu'il ait lui-même tenu l'immeuble du précédent propriétaire, etc. La preuve de mon droit de propriété consisterait donc à remonter de mon auteur à tous ceux qui l'ont successivement précédé jusqu'au premier de tous... c'est à dire jusqu'au déluge! C'est là, comme l'ont dit de vieux jurisconsultes, une preuve diabolique. La propriété ne présenterait donc aucune sécurité; elle resterait indéfiniment précaire; la porte serait ouverte aux fraudes, aux procès, aux mauvaises chicanes, si l'on ne donnait au possesseur actuel d'un immeuble, le moyen de prouver plus facilement son droit, etc.“ (³).

(¹) Cpr. Thiry, IV, 590, p. 514; Mourlon, III, 1751, 1752; Jourdan, *Le droit français*, p. 548 (ed. din 1875); Capitant, *Introduction à l'étude du droit civil*, p. 344 (ed. a 2-a, 1904), etc.

(²) Vezi Boissonade, *Projet de code civil pour l'Empire du Japon*, V, p. 266, No. 252, *in fine* (Tokio, 1889).

(³) Glasson, *Elém. de droit français*, I, 119, p. 417 (ed. a 2-a).

Aceleaşi motive pot fi invocate şi în privinţa prescripţiei liberatorii.

„Il est certain, zice acelaş autor, que, dans des cas, assez rares d'ailleurs, la prescription libératoire pourra paraître injuste. La loi l'a si bien compris, qu'elle défend aux tribunaux de faire valoir d'office la prescription pour le compte du débiteur; il faut toujours que celui-ci l'invoque lui-même et si la prescription répugne à sa conscience, la loi lui fait un devoir moral d'acquitter sa dette. Seulement, dans un grand nombre de cas, la prescription est l'unique moyen d'empêcher des contestations sans nombre. Que de difficultés s'élèveraient si les créanciers pouvaient toujours réclamer leurs payements, même au bout de cent ans, par exemple. N'arriverait-il pas le plus souvent, que le débiteur se trouverait dans l'impossibilité de présenter la quittance constatant sa libération ou celle de son auteur? Il faut que les débiteurs ne restent pas indéfiniment sous le coup de l'action de leurs créanciers, comme il importe que la propriété soit stable et que la preuve en puisse être facilement faite. Les raisons que nous avons données pour expliquer la prescription acquisitive, justifient donc aussi la prescription libératoire, etc." (¹).

Origina cuvântului prescripţie.

Cuvântul „prescripţie" ne vine dela vechea procedură formulară a Romanilor, unde pretorul, care încuviinţà acţiunea, după ce ascultase pe părţi, adăogà adeseori la formula ce conferea, oarecare rezerve sau restricţii, pentru a ocrotì drepturile lor; şi fiindcă aceste clauze adiţionale erau scrise în fruntea formulelor, ele se numeau *præscriptiones*, după cum ne atestă Gaius. „*Præscriptiones autem appellatas esse ab eo, quod ante formulas præscribuntur, plus quam manifestum est*" (²).

Prescripţia aparţine ea dreptului natural sau dreptului civil? Controversă.

Prescripţia, de care avem să ne ocupăm în studiul de faţă, este ea o creaţiune arbitrară a dreptului civil, sau are ea rădăcinile ei în dreptul natural şi în echitate? După Gaius, ea ar fi o pură creaţiune a dreptului civil (³), soluţie care se vede adoptată de Cujacius, Grotius, Ferrière, Pothier, etc.; pe când alţii o consideră, din contra, ca făcând parte din dreptul natural, soluţie admisă de Puffendorff, Vatel, Troplong şi alţii. Nu avem nevoe de insistat asupra acestei controverse lipsită de orice interes practic; destul este să

(¹) Glasson, *Eléments de droit français*, I, 187, p. 652.

(²) Gaius, Instit., IV, § 132. Cpr. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, 1, p. 1; Thiry, IV, 588; Guillouard, *Prescription*, I, 9 şi 40.

(³) L. 1, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3.

spunem că prescripția se impune în toate legislațiile (¹) ca o necesitate imperioasă, cerută de interesul public. Ea aparține dreptului natural în acest sens că este impusă prin rațiune și forța lucrurilor; ea aparține însă dreptului civil, *quasi jus proprium ipsius civitatis,* prin regulele care o organizează și indică condițiile funcționărei ei (²).

Dr. străinilor de a dobândi prin prescripție.

Prescripția aparținând într'un sens oarecare dreptului natural, sau cel puțin dreptului ginților, și străinii putând dobândi astăzi imobile urbane în România, se înțelege că ei pot s'o invoace în privința acestor imobile (³).

Dreptul muzulman.

(¹) Cu toate acestea, sub legea otomană, în vigoare în Dobrogea înainte de anexiunea acestei provincii, prescripția achizitivă de proprietate, prin lunga posesiune, nu constituia și nu constitue nici astăzi un mijloc de a dobândì proprietatea. Cas. rom. S. I-a, decizia No. 487 din 16 Septembrie 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 33, p. 516; Bult. 1912, p. 1433. Vezi și Areopagul din Atena, *J. Clunet*, 1906, p. 880 și *Dreptul* 1906, No. 67, p. 536 (cu observ. noastră). Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 298, nota 3. Legislația otomană, neadmițând prescripția ca mijloc de a dobândì proprietatea imobiliară, de aici rezultă, zice decizia menționată a Areopagului din Atena, că posesiunea începută în Tesalia, sub dominația otomană, nu poate fi socotită și adaosă posesiunei continuată în urma anexărei acestei provincii Greciei, spre a îndeplinì prescripția achizitivă, în virtutea legislației grecești.

Prescrierea act. reale și personale după dreptul muzulman.

După legea civilă otomană, acțiunile reale și personale se prescriu însă, în genere, prin trecerea termenului de 15 ani. Această prescripție nu se suspendă decât pentru minori, nebuni, fie că aceștia ar aveà sau nu tutori, și pentru acei care se află într'o țară depărtată cel puțin cu 18 oare dela locul unde se află adversarul său. Ea nu se suspendă însă pentru femeile măritate. Cas. rom. Bult. 1897, p. 511.

Dr. ebraic.

Prescripția nu aveà, de asemenea, loc în legea ebraică, fiindcă această lege opreà înstrăinările perpetue, autorizând numai înstrăinările de folosință pentru un timp oarecare. Cpr. Domat, *op. cit.*, IV, pag. 281 (ed. Carré). Vezi și Troplong *(Prescription*, I, p. 19, nota 1), care critică, cu drept cuvânt, această lege.

(²) Baudry et Tissier, *Prescription*, 33; Guillouard, *Idem*, I, 3; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription*, 15; Marcadé, *Prescription*, art. 2219, No. IV (6 urm.), p. 7 urm., etc. Cpr. Arntz, IV, 1960, 1961; Adan, *Cours de droit civil*, II, 3502, p. 722. Vezi asupra chestiunei, Martens, *Précis du droit des gens moderne de l'Europe*, I, pag. 199 urm. (ed. Vergé din 1858).

(³) Cpr. în acest sens, Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 3544 și au-

Străinii nu pot dobândì imobile rurale prin prescripție. Art. 7 § 5 Constit.

In privința uzucapiunei sau prescripției achizitive, se mai poate dà și un alt motiv. Uzucapiunea fiind, în adevăr, statornicită în interesul proprietății imobiliare și în scopul de a o face stabilă și fixă, *ne dominia rerum in incerto maneant*, statutul este real și, ca atare, independent de naționalitatea aceluia care-o invoacă (¹). Rămâne însă bine înțeles că aceasta este adevărat la noi numai în privința imobilelor urbane, pe care străinii, fie persoane fizice sau morale, pot să le dobândească, nu însă în privința imobilelor rurale, pe care ei nu le pot dobândì prin niciun mod de achiziție (art. 7 § 5 Constit). Vezi *infrà*, p. 59, nota 3.

Acț. posesorii.

S'a decis că străinii (în specie erà vorba de Evrei) neputând dobândì imobile rurale în România, nu au nici exercițiul acțiunilor posesorii pentru aceste imobile (²).

Oblig. stinsă prin prescripție este ea transformată în oblig. naturală? Controversă.

O altă chestie nu mai puțin controversată astăzi, și care erà controversată și în dreptul roman (³), este aceea de a se ști dacă debitorul care, din punctul de vedere al dreptului civil, este liberat prin invocarea prescripției, mai rămâne sau nu obligat după echitate, și dacă obligația stinsă prin prescripție se transformă sau nu într'o obligație naturală, așa că dacă el și-a plătit datoria, după ce a fost declarată prescrisă, acțiunea în repetiție nu mai poate să aibă loc (art. 1092 § 2) (⁴). Afirmativa este admisă în genere, între

---

toritățile citate acolo; Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 138, p. 394 (ed. Crome). „*Ein Ieder, auch ein Fremder, kann ersitzen und verjähren*“, zice acest din urmă autor. Vezi *infrà*, p. 59, nota 3 și rubrica: *Prescripția în dreptul internațional privat.*

(¹) Cpr. Aubry et Rau, I, § 78, p. 508, *ad notam* (ed. a 5-a).

(²) Trib. Dorohoi, *Cr. judiciar* din 1913, No. 82, p. 854.

(³) Vezi Molitor, *Les obligations en droit romain*, I, 33 urm., p. 51 urm. (operă publicată după moartea autorului, Paris, 1851); Savigny, *Das Obligationenrecht*, I, § 11, p. 96 urm. (Berlin, 1851); *Idem, System des heutigen römischen Rechts*, V, § 248 urm., p. 366 urm. (Berlin, 1841); Vangerow, *Pandekten*, I, § 173; Aubry et Rau, IV, § 297, p. 8, nota 11 (ed. a 5-a); Machelard, *Oblig. naturelles en droit romain*, p. 450 urm., etc.

(⁴) Chestiunea se pune mai cu seamă în privința prescripției liberatorii, însă ea poate fi pusă și în privința prescripției achizitive, și iată cum: acel care a dobândit un lucru prin prescripție, devenind proprietarul lui, restituindu-l mai târziu, altele, și pentru motivul că aceasta erà părerea lui Domat și a lui Pothier, dela care, după toate probabilitățile, redactorii codului actual n'au înțeles să se departeze (¹). Adevărul este însă că, în urma stingerei obligației civile, prin invocarea și admiterea prescripției, nu mai există din partea debitorului o obligație naturală, ci o obligație pur morală sau de conștiință (²).

C. Calimach. Art. 1888. Art. 1888 din codul Calimach (1432 C. austriac) dispune, în această privință, că acel care a plătit o datorie stinsă prin prescripție, nu mai poate exercità acțiunea în repetițiune.

C. oblig. (Elveția). Art. 72. „Nu se mai poate cere înapoi, zice art. 72 al codului elvețian asupra obligațiilor din 1881, ceeace s'a plătit *pentru a se achità o obligație prescrisă,* sau pentru a îndeplinì o datorie morală".

C. german. Art. 222. Art. 222 din codul german dispune, de asemenea, că ceeace a fost prestat pentru achitarea unei datorii prescrise, nu poate fi cerut înapoi, *chiar dacă această prestație a fost făcută în necunoștința prescripției: „auch wenn die Leistung in Unkenntnis der Verjährung bewirkt worden ist"*. Tot astfel se exprimă și Pothier, zicând că debitorul nu are acțiune în repetiție, chiar dacă el a plătit în necu-

---

face el o donațiune sau o simplă restituire? Vezi Pand. fr. v⁰ *Prescription civile,* 46.

(¹) Vezi autorii citați în tom. VI al Coment. noastre, p. 13, nota 1 la care trebue să adăogăm, în sensul că prescripția lasă să subziste o obligație naturală, Thiry, III, 40 și IV, 643; Arntz, IV, 2005, 2006; Aubry et Rau, IV, § 297, p. 8, text și nota 11 (ed. a 5-a) și tom. VIII, § 775, p. 448, text și nota 2 (ed. a 4-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts,* IV, § 775, p. 516 text și nota 2 (ed. Anschütz); Planiol, II, 692; Larombière, *Oblig.*, VII, art. 1376, No. 22, p. 470 urm. (ed. a 2-a); Baudry et Tissier, *Prescription.* 104; Guillouard, *Idem,* I, 49; Demolombe, XXVII, 39, etc. Vezi și observația ce am publicat în *Cr. judiciar* din 1902, No. 13, p. 117 și 118, asupra unei cărți de judecată a judecăt. ocol. Slatina, precum și autoritățile citate acolo.

(²) Cpr. Laurent, XXXII, 205; T. Huc, VII, 236, *in fine* și XIV, 338; Molitor, *op. cit.*, I, 45, p. 79. Vezi asupra acestei controverse, Pand. fr., v⁰ *Oblig.*, 65 urm. și *Prescription civile,* 45 urm.; Répert. Sirey, v⁰ *Oblig.*, 314 și v⁰ *Prescription,* 16, 1376 și 1381; Beltjens, *Encyclopédie du droit civil belge,* VI, art. 2219, No. 12, etc.

noştinţa hotărîrei care a admis excepţia *rei judecatæ* (¹). Această soluţie este inadmisibilă astăzi, fiind cu neputinţă ca debitorul să renunţe la o excepţie pe care n'o cunoaşte (²).

CAPITOLUL I

Dispoziţiuni generale.

Natura şi definiţia prescripţiei.

Art. 1837. — Prescripţiunea este un mijloc de a dobândì proprietatea, sau de a se liberà de o obligaţiune, sub condiţiunile determinate prin această lege. (Art. 645, 1091, 1800 § 4 C. civ. Art. 568 Pr. civ. Art 937 urm. C. com. Art. 2219 C. fr.).

Art. 645 şi 1091 C. civil.

După art. 645, prescripţia este un mod de a dobândi proprietatea, iar după art. 1091, ea este un mod de stingere a obligaţiilor. Ambele aceste idei se găsesc întrunite în definiţia pe care o dă art. 1837.

Prescripţia achizitivă (uzucapiune) şi prescripţia liberatorie.

Din capul locului trebue deci să distingem prescripţia prin care cineva dobândeşte un bun, *prescripţia achizitivă sau uzucapiunea (Ersitzung,* după terminologia germană) (³), care este de 30 de ani (art. 1890) şi de 10 sau 20 de ani (art. 1895 urm.), şi acea prin care debitorul se liberează de obligaţia sa, *prescripţia extinctivă sau liberatorie* (*Verjährung,* după terminologia germană).

Cuvântul uzucapiune este foarte nemerit.

Cuvântul *uzucapiune* care, după cum ştim, figurează în codul Calimach, în codul german şi în alte legislaţii străine, este foarte nemerit pentru a desemnà prescripţia achizitivă, şi este de regretat că el n'a mai fost reprodus în codul actual (⁴).

Indeplinirea prescripţiei achizitive.

Prescripţia achizitivă se îndeplineşte prin posesiunea exercitată timp de treizeci de ani, când posesorul nu are nici titlu, nici bună credinţă (art. 1890) şi prin 10 sau 20 de ani, când este de bună credinţă şi are un titlu just *(justa causa)* (art. 1895 urm.).

(¹) Pothier, *Tr. de l'action Condictio indebiti.* V, 145, p. 105 (ed. Bugnet).

(²) Laurent, XX, 349. Cpr. Troplong, *Prescription,* I, 33, etc.

(³) Vezi în privinţa codului german *suprà,* p. 28 urm.

(⁴) Cpr. Planiol, I, 2644.

Indeplinirea prescripției liberatorii.

Prescripția liberatorie se îndeplinește prin inacțiunea creditorului timp de 30 de ani, afară de prescripțiile mai scurte, precum este aceea de 10 ani, statornicită de art. 1900, și de alte prescripții particulare și mai scurte (art. 1903 urm.).

Prescripția achizitivă cere o posesiune juridică exercitată în anumite condiții și în tot timpul statornicit de lege (¹).

Prescripția achizitivă este deci un mod de a dobândì proprietatea (art. 645 și 1837), iar prescripția extinctivă sau liberatorie este un mod de a se liberà de o obligație (art. 1091 și 1837 partea finală).

Temeiul prescripției.

Temeiul prescripției este deci consolidarea drepturilor statornicite de lege și stabilitatea lor. Ea asigură proprietarului conservarea bunului său, iar debitorului, certitudinea de a nu fi constrâns a plătì de două ori (²).

Efectul retroactiv al prescripției.

Posesorul, care a prescris proprietatea, nu este obligat a restitui fructele percepute în cursul prescripției, iar debitorul care s'a liberat nu datorește dobânda ce el n'a plătit din momentul de când prescripția a început a curge, fiind că prescripția are efect retroactiv până în momentul când a început a curge (³).

Art. 1911 C. civil.

După adevăratele principii, prescripția nu poate constitui un drept câștigat decât atunci când este îndeplinită: până la împlinirea ei ea nu constitue în folosul acelui pentru care curge decât o speranță, o expectativă, pe care legea nouă poate s'o modifice (⁴). Cu toate acestea.

Nu se poate prescrie mai mult decât s'a posedat.

(¹) Din împrejurarea că posesiunea este o condiție a prescripției achizitive, rezultă că nu se poate prescrie mai mult decât s'a posedat; de unde și regula: *Tantum præscriptum, quantum possesum*. Cpr. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 23; Beltjens, *op. cit.*, III, art. 2219, No. 8; Baudry et Tissier, *Prescription*, 298; Thiry, IV, 618. Vezi *infrà*, p. 104.

(²) Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 27; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2219, No. 1, p. 716; Adan, *Cours de droit civil*, II, 3502, p. 722, etc.

(³) Beltjens, *loco cit.*, No. 2; Guillouard, *op. cit.*, I, 51; Baudry et Tissier, I, 102 urm.; Laurent XXXII, 4; T. Huc, XIV, 314, 315. Vezi și Mourlon, III, 1755.

(⁴) Cpr. Pand. fr., vᵒ *Prescription civile*, 95 urm.; Guillouard, *Idem*, I, 52; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 11; Cas. fr. Sirey, 58. 1. 351; D. P. 67. 1. 487; Sirey, 68. 1. 110; Cas. rom. Bult. 1910, p. 136. Prescripția, cât timp nu este îndeplinită, fiind o simplă expectativă, iar nu un drept câștigat, care să fi art. 1911 din codul civil pare să considere prescripţia începută ca un drept câştigat, de oarece el pune în principiu că prescripţiile începute sub legile vechi se regulează după legile atunci în vigoare (1).

Deoseb. între uzucapia şi prescripţia liberatorie.

Uzucapiunea sau prescripţia achizitivă nu poate să aibă de obiect decât imobile corporale sau oarecare drepturi imobiliare (art. 623, etc.), pe când prescripţia liberatorie se aplică în genere, afară de oarecare excepţii, pe care le vom vedeà mai la vale, la orice drepturi şi acţiuni (2).

Altă deosebire.

O altă deosebire între prescripţia achizitivă şi cea liberatorie este, că cea dintâi conferă aceluia în folosul căruia este îndeplinită, o acţiune în revendicare contra terţiilor, pentru a-şi luà înapoi bunul dobândit prin prescripţie (3): pe când prescripţia liberatorie nu conferă, aceluia care poate

---

intrat definitiv în patrimoniul aceluia în folosul căruia ea curge, de aci s'a dedus că, dacă în cursul unei prescripţii, intervine o lege nouă, care modifică timpul cerut pentru a prescrie, dispoziţia cea nouă devine aplicabilă, afară de cazul când ar existà o dispoziţie contrară în legea nouă. Astfel, dacă termenul de trei ani relativ la prescrierea taxelor de înregistrare pentru succesiuni, prevăzut prin art. 91 al. 4 din legea timbrului dela 1900, nu erà împlinit la data punerei în aplicare a legei timbrului din 1906, care, prin art. 98, prevede termenul de 10 ani pentru prescrierea taxelor de înregistrare ce se plătesc în materie de succesiuni directe, urmează să se aplice prescripţia din legea cea nouă. Cas rom. S-a III, decizia No. 408 din 21 Octombrie 1913. *Cr. judiciar* din 1914, No. 5, p. 40, No. 2.

(1) Vezi în tom. I al Coment. noastre (ed. a 2-a), p. 118 urm. explic. art. 1911 din codul civil. Cpr. Cas. rom. Bult. 1902, p. 629. S'a decis, în baza art. 1911, că dacă dela data intentărei unei acţiuni sub imperiul codului Caragea, a trecut mai bine de 30 de ani, fără ca prigonirea să fie terminată, ea fiind prescrisă conform codului Caragea, sentinţa tribunalului rămasă definitivă după trecerea de 30 de ani dela intentarea acţiunei, nu mai poate fi executată. Cas rom. Bult. 1912, p. 295 şi *Cr. judiciar* din 1912, No. 61, p. 715.

(2) Vezi Aubry et Rau, II, § 210, p. 476 (ed. a 5-a) şi VIII. § 772, p. 428 urm. (ed. a 4-a); Laurent, XXXII, 8; Guillouard, *op. cit.*, I, 41, etc.

(3) Cas. rom. Bult. 1909, p. 136; Bult. S-a I. anul 1884, p. 254; C. Bordeaux, D. P. 49. 2. 158; Sirey, 49. 2. 438; Laurent, XXXII, 9. Vezi *suprà*, p. 27. 28.

s'o invoace, decât o excepție spre a opri acțiunea îndreptată contra lui (¹).

Aceste principii generale asupra uzucapiunei și prescripției liberatorii odată expuse, venim acum la definiția prescripției.

Definiția prescripției.

Art. 2219 din codul francez și art. 2105 din codul italian definesc prescripția: „un mijloc de a dobândi sau de a se liberà, *printr'un timp oarecare (par un certain laps de temps, col decorso del tempo)*, sub condițiile determinate de lege". Această definiție, împrumutată dela Domat (²), este criticată de Troplong (³), pentrucă timpul nu este prin el însuș un mijloc de a dobândi și de a se liberà. *Tempus non est modus constituendi vel dissolvendi juris* (⁴). Alții, precum Laurent, apără definiția dată de cod, zicând că critica lui Troplong este eronată (⁵); iar Marcadé (*Prescription*, art. 2219, No. 5, p. 7) zice că această critică este, în orice caz, exagerată. Acest din urmă autor recunoaște că timpul nu poate, prin el însuș și singur, să fie o cauză de achiziție ori de liberare; însă adaogă că nu timpul produce, în specie, achiziția sau liberarea, ci posesiunea pe de o parte, și inacțiunea creditorului pe de alta, când sunt prelungite

---

(¹) Guillouard, *loco cit.*; Aubry et Rau, II, § 210, p. 475 (ed. a 5-a); Laurent, XXXII, 9; Beltjens, *op. cit.*, art. 2219, No. 3, *in fine*, p. 716 (ed. a 3-a), etc.

Definiția prescripției dată de Domat și Dunod.

(²) Iată definiția acestui autor. „Prescripția este un mod de a dobândi și de a pierde dreptul de proprietate a unui lucru, și orice alt drept, prin efectul timpului". Domat, *Lois civiles dans leur ordre naturel*, IV, p. 291, No. 1 (ed. Carré). Iar Dunod dă următoarea definiție: „La prescription est un moyen d'acquérir le domaine des choses, en le possédand comme propriétaire pendant le temps que la loi détermine à cet effet, et de s'affranchir des droits incorporels, des actions et des obligations, lorque celui à qui ils appartiennent, néglige pendant un certain temps de s'en servir et de les exercer". (Dunod de Charnage, *Tr. des prescriptions*, p. 1 (ed. a 4-a din 1765).

(³) Troplong, *Prescription*, I, 24. Vezi și Guillouard, *Idem*, I, 38.

(⁴) Timpul singur nu face să se îndeplinească prescripția, a zis Bigot-Préameneu, în expunerea de motive. Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 25.

(⁵) Laurent, XXXII, 2. Vezi și Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, VIII, p. 325, nota, *in fine* (ed. a 3-a).

un timp oarecare. Cu alte cuvinte, un timp oarecare, în condițiile determinate de lege, este totdeauna necesar fie pentru a dobândi, fie pentru a se liberà prin prescripție (1). Redactorii codului francez nu s'au mărginit a zice că prescripția este un mod de achiziție sau de liberare printr'un timp oarecare, ci au adaos: „și sub condițiile determinate de lege“. Definiția legei este deci complectată și criticile îndreptate contra ei sunt lipsite de temeiu (2).

Dr. nostru.

Oricum ar fi, legiuitorul nostru a șters din art. 1837 cuvintele privitoare la timp, care, după cum am văzut, sunt criticate de unii autori.

C. portughez. Art. 505.

Iată definiția pe care o dă art. 505 din codul portughez dela 1867: „Lucrurile și drepturile se dobândesc prin faptul posesiunei, iar obligațiile se sting prin faptul neexecutărei lor. Legea determină condițiile și timpul necesar pentru ca fiecare din aceste efecte să se producă. Aceasta este ceeace se numește prescripție: *Chama-se a isto prescripçao*“ (3).

Deoseb. între prescripția și decăderea de drepturi

Nu trebue să confundăm cu prescripția decăderile de drepturi *(les déchéances)*, adecă perderea unei facultăți sau unui drept prin neexercitarea lor în timpul determinat de lege (4), pentrucă altă ceva este prescripția și altă ceva decăderea de drepturi. In adevăr, în uzucapiune există o prezumpţie de achiziţie întemeiată pe posesiunea posesorului, iar în prescripţia extinctivă există o prezumpţie de liberare întemeiată pe inacţiunea prelungită a creditorului, pe când nimic din toate acestea nu există în decăderile de drepturi, unde numai timpul face ca dreptul să fie perdut pentru titularul negligent al acestui drept (¹).

---

(1) Cpr. Thiry, IV, 587; Planiol, II, 690; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2219, No. 1, etc.

(2) Cpr. Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, No. 11.

Proiectul codului civil japonez elaborat de prof. Boissonade. Art. 1426.

(3) Art. 1426 din proiectul codului civil japonez, elaborat de profesorul Boissonade, definește prescripția: „*O prezumpție legală* de achiziția unui drept real sau de eliberarea unei obligații, prin efectul unui timp determinat și sub celelalte condiții hotărîte de lege, afară de ceeace va fi statornicit mai la vale, cu privire la prescripția instantanee a efectelor mobiliare“. Această definiție s'ar potrivì întru câtva cu textele noastre, însă chestiunea de a se ștì dacă prescripția este un adevărat mijloc de achiziție și de liberare, sau numai *o simplă prezumpție* de achiziție și de liberare, este controversată. Unii, în adevăr, consideră prescripția ca o simplă prezumpție de achiziție sau de liberare (vezi Mourlon, III, 1753, 1754; T. Huc, XIV, 309); însă părerea contrară își are și ea partizanii ei. Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 26.

(4) Termenele la care este supus exercițiul unui drept sunt fixate uneori prin lege, altădată prin convenția părților, de exemplu: în privința exercițiului unui pact de răscumpărare, iar altă-

Decăderile curg contra tuturor, iar judecătorii trebue să le aplice din oficiu.

Din această deosebire între prescripţie şi decăderile de drepturi rezultă, pe deoparte, că termenele decăderilor curg, ca şi prescripţiile scurte, în contra tuturor persoanelor, chiar între soţi (art. 1881), şi în contra minorilor şi interzişilor, în privinţa cărora prescripţia este suspendată (art. 1876); iar pe de altă parte, că judecătorii trebue să aplice din oficiu decăderile care interesează ordinea publică (²).

Tardivitatea apelului sau recursului. Ordine publică.

Astfel, judecătorii vor invocà din oficiu motivele trase din tardivitatea apelului sau recursului în casaţie (³); şi

---

dată de judecător, de exemplu: în cazurile art. 1019 urm. Cpr. Guillouard, *op. cit.*, I, 42.

(¹) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 44; Troplong, *Idem*, I, 27; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 25; Baudry et Tissier, *Idem*, 36 urm.; Beltjens, VI, art. 2219, No. 4; Laurent, XXXII, 10; Arntz, IV, 1962; T. Huc, XIV, 316 urm.; Planiol, II, 704 urm.; Aubry et Rau, VIII, § 771, pag. 427; Colmet de Santerre, VIII, 353 *bis*. — *Contrà:* Merlin, Répert., v⁰ *Prescription*, S-a I, § 2 şi *Quest. de droit*, v⁰ *Appel*, § 9, No. 2.

(²) Guillouard, *Prescription*, I, 45, 46; Troplong, *Idem*, I, 27 şi II, 1038; Baudry et Tissier, *Idem*, 39; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 25; T. Huc, XIV, 318, pag. 389; Beltjens, *op.* şi *loco suprà cit.*; Laurent, XXXII, 10; Aubry et Rau, VIII, § 771, pag. 427, text şi nota 16 şi pag. 428, text şi nota 20 (ed. a 4-a), etc.

Motivele pentru care apelul tardiv trebue să fie respins din oficiu.

(³) Motivul pentru care apelul tardiv trebue să fie respins *din oficiu*, este că hotărîrea primilor judecători fiind rămasă definitivă prin neapelare, judecătorii din al doilea grad nu mai au ce judecà. Aceşti judecători nu pot, în adevăr, să se pronunţe decât asupra hotărîrilor date în prima instanţă, iar nu în ultim resort. Cum ar puteà ei, în adevăr, să reformeze ceeace nu mai poate fi schimbat şi ceeace, în ochii legei, este presupus a fi expresiunea adevărului *(pro veritate habetur)*. Cpr. Troplong, *Prescription*, I, 51, p. 61. Vezi în acelaş sens, Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 25, p. 24; Cas. belg. Sirey. 1910. p. 15 şi *Dreptul* din 1910, No. 82, p. 660; Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1913, No. 31, pag. 372 (rezumate); Garsonnet, *Tr. de procédure civile*, V, 2981, pag. 847 urm.

aceasta atât în materie civilă şi comercială, cât şi în materie represivă (¹).

Perpetuitatea excepţiei în privinţa decăderilor de drepturi.

O altă regulă neaplicabilă simplelor decăderi de drepturi, este acea a perpetuităţei excepţiunei. Decăderea va fi deci opusă, sub forma de excepţie, în termenul fixat de lege, cu toată maxima: *Quæ temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum* (²), care este neaplicabilă în specie (³), presupunând, bine înţeles, că această regulă ar mai fi în vigoare în dreptul actual, ceeace este foarte îndoelnic şi, după părerea noastră, chiar inadmisibil (⁴).

(ed. a 2-a); B. M. Missir, *Dreptul* din 1873, No. 61, p. 4 urm.; Degré, *Dreptul* din 1882, No. 8, pag. 67 şi din 1879, No. 82, pag. 178.

(¹) Cas. fr. Sirey, 1908. 1. 60; C. Paris, *Dreptul* din 1882, No. 12, p. 104; F. Helie, *Instr. criminelle*, VI, 3001, p. 762 (ed. a 2-a). Vezi şi Tratatul nostru în limba franceză, p. 316.

Origina maximei: *Quæ temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum.*

(²) Această maximă, care însemnează că mijloacele ce sunt vremelnice pentru a conferi o acţiune, sunt, din contra, perpetue pentru a conferi o excepţie, este extrasă din L. 5 § 6, Dig., *De doli mali et metûs exceptione*, 44, 4. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 84, nota 1; Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 147, pag. 275. Vezi asupra acestei maxime celebre, după care nulităţile pot în totdeauna fi opuse pe cale de excepţie, adecă sunt nepreseriptibile. Dunod, *Tr. des prescriptions*, pag. 79 (ed. din 1765); Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1753 urm.; Répert. Sirey, v⁰ *Nullité*, 144 urm. şi v⁰ *Prescription (matière civile)*, 1472, 1473, etc.

(³) Guillouard, *Prescription*, I, 45, *in fine*; T. Huc, XIV, 318, *in fine*, p. 389; Aubry et Rau, VIII, § 771, pag. 427, 428; C. Besançon, D. P. 73. 2. 122; Sirey, 73. 2. 196. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 39, p. 39 (ed. a 3-a), etc.

Neadmiterea maximei de mai sus în dreptulactual. Controversă.

(⁴) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 84 urm. Vezi, în sensul neadmiterei acestei maxime tradiţionale în dreptul actual, pe lângă autorităţile citate în tom. VII, p. 87, nota 2, Baudry et Tissier, *Prescription*, 612; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 739 urm.; Laurent, XIX, 57 urm. şi XXXII, 372; Marcadé, IV, 879 urm. şi *Prescription*, art. 2262, No. 233, p. 255 urm., etc. Cu toate acestea o teorie foarte acreditată în Franţa, consacrată în termeni expreşi în codul italian prin art. 1302 (vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 85, nota 1), admite că prescripţia statornicită de art. 1890 şi 1900 nu atinge excepţiile, ci numai acţiunile. Vezi, în acest sens, pe lângă numeroasele autorităţi citate în tom. VII al Coment. noastre, p. 85, nota 2; Guillouard, *Prescription*, I, 54; Planiol, II, 1291, etc. — S'a decis însă că această maximă nu poate fi invocată de recla-

Regulele dela prescripție aplicabile decăderilor de drepturi.

Dar, dacă regulele de mai sus, speciale prescripției, nu sunt aplicabile decăderilor de drepturi, vor fi, din contra, aplicabile acestor decăderi regulele relative la calcularea termenelor și la cauzele de intrerupere statornicite de art. 1863 urm., pentrucă aceste regule, deși sunt scrise pentru prescripție, pot fi întinse prin analogie și la decăderi (¹).

Inexistența în dreptul actual a maximei „*Contra non valentem agere non currit præscriptio.*“ Controversă.

Prescripția fiind întemeiată pe prezumpția că proprietarul sau creditorul a părăsit dreptul său, de câteori el a lăsat să treacă termenul cerut de lege, fără a-l exercità, se susține că prezumpția de mai sus nu poate să existe și că, prin urmare, prescripția nu poate curge în contra lui, dacă el se găsește în inposibilitate de a-și exercità dreptul din cauza unei împiedicări datorită fie legei, fie convenției părților, fie întâmplărei; de unde și vechia maximă: *Contra non valentem agere non currit præscriptio*, sau *Agere non valenti non currit præscriptio* (²). Vom vedeà însă mai la vale, pag. 172 urm., că această celebră maximă, extrasă din L. 1 § 2, Cod, *De annali exceptione*, 7, 40, și formulată de jurisconsultul Bartolus, nu mai există în dreptul actual, nici în materie civilă, nici în materie represivă, după cum vom vedeà mai târziu, când ne vom ocupà despre pres-

---

mant, care conchide, prin cale de replică, la nulitatea unei convențiuni opusă de pârît, ca fine de neprimire a acțiunei introdusă în contra lui. C. Lyon, Sirey, 1912. 2. 20. Mai vezi în acest sens, Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1758 și deciziile citate acolo. Autorii, care admit existența acestei maxime în dreptul actual, mai observă că perpetuitatea excepției nu există în cazurile când legea acordă un termen pentru exercițiul unei acțiuni, precum este, de exemplu, în cazul acțiunei în garanție a cumpărătorului unui animal atins de un viciu redibitoriu (art. 1359). Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1757 și deciziile citate acolo.

(¹) T. Huc, XIV, 318, *ab initio*; Aubry et Rau, VIII, § 771, *in fine*, p. 428; Guillouard, *Prescription*, I, 46; C. Rouen și Caen, Sirey, 59. 2. 337; Sirey, 63. 2. 44, etc.—Vezi însă Baudry et Tissier, *Prescription*, 40, *in fine*, p. 41 (ed. a 3-a), după care această soluție ar fi prea absolută.

Bibliografie.

(²) Vezi asupra acestei regule, Bonifacy, *De la règle „Contra non valentem agere non currit prœscriptio“*, teză pentru doctorat (Aix, 1901); Clément, *De la règle „Contra non valentem agere non currit præscriptio“*; Labbé, nota în Sirey, 78. 2. 313; I. D. Simionescu, *Cr. judiciar* din 1914, No. 38, p. 310 urm., etc.

cripția penală; întrucât astăzi cauzele care suspendă prescripția nu mai sunt lăsate la discreția judecătorilor, ci sunt statornicite de lege în mod limitativ (art. 1876 urm.) (1).

Mărginirea prescripției în limitele ei.

Prescripția, ca orice decădere, trebue să fie strict mărginită în limitele ei. Ea nu poate deci fi întinsă dela o persoană la alta, nici dela un drept la altul. Legile care stabilesc o prescripție sau o decădere de drepturi, zice Curtea de casație din Franța, sunt de drept strict și nu pot fi întinse prin analogie dela un caz la altul (2). Acest principiu, foarte important în privința aplicărei legilor relative la prescripție, erà astfel formulat de D'Argentré: „*Ne nullæ præscriptionum extensiones fiant de loco ad locum, rerum ad res, personarum ad personas, actionum ad actiones*“.

Reguli comune prescripției achizitive (uzucapiunei) și prescripției liberatorii.

Legiuitorul nostru se ocupă fără nicio ordine, în ultimul titlu al codului civil (cartea III. tit. XX), atât despre prescripția achizitivă cât și despre cea extinctivă sau liberatorie. Unele reguli din acest titlu se aplică ambelor prescripții, iar altele sunt speciale numai uzucapiunei.

Art. 1838 urm., 1846 urm., 1886, 1863 urm., 1911.

Regulile aplicabile atât prescripției achizitive cât și celei liberatorii, sunt acele statornicite de art. 1838—1845, 1863—1889 și 1911; iar cele aplicabile numai prescripției achizitive sunt acele statornicite de art. 1837, 1846—1862, 1886—1902, etc.

Art. 1886.

Intre aceste reguli, unele se aplică numai prescripției liberatorii. Astfel este, de exemplu, regula statornicită de art. 1886. (Vezi *infrà*, explic. acestui text, p. 205 urm.).

Art. 1900, 1901.

Cât pentru prescripțiile scurte, ele sunt extinctive sau liberatorii, ca și cele statornicite de art. 1900 și 1901 C. civ.

Art. 1890.

Prescripția de 30 de ani (art. 1890) este și achizitivă și liberatorie în acelaș timp.

---

(1) Vezi *infrà*, p. 149, text și nota 3 și p. 173. Vezi și articolul ce am publicat în *Dreptul* din 1914, No. 55.

(2) Cas. fr. Sirey, 59. 1. 858. Cpr. Guillouard, *Prescription*, I, 56; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 24, p. 23, etc.

Art. 586 Pr. civ. Chestiunea de a se şti dacă prescripţia de cinci ani statornicită de art. 586 Pr. civ. este o prescripţie achizitivă sau liberatorie, este controversată (1).

Oprirea de a se renunţà la prescripţie.

Art. 1838. — Nu se poate renunţà la prescripţiune decât după împlinirea ei. (Art. 5, 965, 968, 969 C. civ. Art. 2220 C. fr.) (2).

Art. 1839. — Renunţarea la prescripţiune este sau expresă sau tacită. — Renunţarea tacită rezultă dintr'un fapt care presupune delăsarea dreptului câştigat. (Art. 689, 1838 C. civ. Art. 2221 C. fr.) (3).

Art. 1840. — Cel ce nu poate înstrăinà nu poate renunţà la prescripţiune. (Art. 113, 199, 401, 430, 454, 950, 952, 1155 urm., 1248 urm., 1265, 1306, 1310, 1536, 1838 C. civ. Art. 2222 C. fr.) (4).

Despre renunţarea la prescripţie (art. 1838).

Art 5 şi 1838 C. civil. Prescripţia fiind, după cum ştim, o instituţie de ordine publică, nu se poate de mai înainte renunţà la ea (art. 1838), părţile neputând, prin convenţiile lor, să deroage dela legile care interesează ordinea publică şi bunele moravuri (art. 5) (5).

---

(1) Vezi *infrà*, explic. acestui text. Ultima jurisprudenţă a Curţei de casaţie decide că prescripţia specială în materie de adjudecare, edictată de art. 568 Pr. civ., este o prescripţie liberatorie, ceeace ar rezultà din lucrările pregătitoare ale codului de procedură civilă din 1900 şi din termenii legei, care declară prescriptibilă acţiunea de evicţiune. Cas. rom. S-a I-a, decizia No. 191 din 19 Martie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 20, p. 312, No. de ordine 320.

(2) Conform art. 3 din legea bulgară asupra prescripţiei dela 1897/98.

(3) Conform art. 7 din legea bulgară menţionată la nota precedentă.

(4) Conform art. 4 din legea bulgară mai sus menţionată.

Dr. roman. (5) „*Jus publicum pactis privatorum mutari non potest*". (L. 38, Dig., *De pactis*, 2, 14). Vezi şi L. 45, Dig., *De diversis regulis juris antiqui*, 50, 17, unde se zice: „*Privatorum conventio juri publico non derogat*". Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 227, nota 3.

C. Calimach. Art. 1972.

„Nimene nu poate să se lepede de prescripţie *la alcătuire*“, zice art. 1972 din codul Calimach (¹), adecă mai dinainte *(voraus)*, după cum se exprimă art. 1502 din codul austriac. O asemenea renunţare anticipată ar distruge, în adevăr, efectele ce prescripţia este chemată să producă, şi ea ar rămâneà un cuvânt deşert, un principiu fără viaţă, după expresia energică a lui Marcadé (²). „Dacă o asemenea renunţare ar fi validă, a zis Bigot-Préameneu în expunerea de motive la Corpul legislativ, prescripţia n'ar mai fi pentru menţinerea păcei publice, decât un mijloc iluzoriu, căci toţi acei, în folosul cărora s'ar fi stabilit o obligaţie, n'ar fi lipsit de a pretinde asemenea renunţare“ (³).

„Considerând, zice tribun. Ilfov, că legiuitorul a stabilit prescripţia spre a întâmpinà procese ce ar fi inevitabile, dacă acţiunile judecătoreşti n'ar aveà niciun termen, ceeace l-a condus să stabilească diferite termene, în baza cărora şi în anumite condiţii să se poată ajunge la dobândire de drepturi sau liberare de obligaţii; că, în acest scop, legea prin art. 1838 a interzis părţilor dreptul de a renunţà la prescripţie înainte de a fi împlinită, ceeace însemnează că, prin convenţia lor, părţile nu pot de mai înainte să renunţe la prescripţie, *nici să lungească termenul prescripţiei fixat de lege*, căci altfel această clauză ar fi devenit comună *(de style)* în orice convenţie şi, prin urmare, acţiunile judecătoreşti nu s'ar mai fi terminat niciodată“ (⁴).

(¹) Vezi *suprà*, p. 21.

(²) Marcadé, *Prescription*, art. 2220 urm., No. 20, p. 28. Iată cum se exprimă, în această privinţă, Bartolus: „*Ego dico quod usucapio est introducta propter bonum publicum principaliter: ergo, per pactum remitti non potest*“. Vezi Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 463, de unde am împrumutat această citaţie. Vezi şi Troplong, *Prescription*, I, 43. Cpr. Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, V, § 252, pag. 411 (ed. germ. din 1841).

(³) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 316, p. 297, dela care am împrumutat această citaţie.

(⁴) Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1891, No. 50, p. 397. Vezi şi Cas. rom. Bult. 1892, p. 816, unde se zice: „Considerând că, după art. 1838, nu se poate renunţà decât la o prescripţie îndeplinită, pentru motive de ordine şi utilitate publică; că legea a introdus prescripţia pentru a face să înceteze incertitudinea drepturilor şi pentru a introduce pacea publică; că a permite părţilor să renunţe dela început (adecă de mai înainte) la prescripţie, ar fi a o desfiinţà din legislaţie, fiindcă creditorii n'ar lipsì de a reclamà dela debitori imprescriptibilitatea care, Aplic. regulei de mai sus la toate prescripţiile şi decăderile în genere.

Regula de mai sus se aplică atât prescripţiei achizitive cât şi celei liberatorii, prin urmare şi prescripţiei de cinci ani (1), cu toate că o renunţare anticipată cu greu poate fi concepută în privinţa uzucapiunei sau prescripţiei achizitive (2). Ea se aplică şi la simplele decăderi de drepturi. Astfel, una din părţi n'ar puteà, la începutul unui proces, să convie cu adversarul său că acesta va puteà oricând face opoziţie, apel, recurs, etc., chiar peste termenele statornicite în această privinţă de legile de procedură, pentrucă termenele fixate de lege, în care partea nemulţumită poate să atace o hotărîre, sunt, după cum ştim, de ordine publică (3). Dovada de aceasta este că ele trebue să fie invocate de judecători din oficiu (4).

Perimare.

Nu se poate, de asemenea, renunţà de mai înainte a opune peremptiunea (5).

Renunţarea la prescripţia îndeplinită.

Dar, dacă nu se poate renunţà de mai înainte la o prescripţie neîndeplinită încă, se poate renunţà atât în mod expres cât şi tacitamente (6), la o prescripţie îndeplinită; pentrucă, în asemenea caz, numai interesul renunţătorului este în joc, iar nu şi interesul public (7). Astfel, un testator ar

---

în toate contractele, ar devenì o clauză de stil". Cpr. Arntz, IV, 2008 şi toţi autorii.

(1) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2220, No. 7 şi numeroasele decizii citate acolo.

(2) Beltjens, VI, art. 2220, No. 2; Planiol, I, 2712; Baudry et Tissier, *Prescription*, 55; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 470. — Vezi însă un exemplu citat de autori după jurisprudenţă, în care principiul de mai sus a fost aplicat şi uzucapiunei. Guillouard, *op. cit.*, I, 318. Cpr. T. Huc, XIV, 320, etc.

(3) Vezi *suprà*, p. 46, text şi nota 2. Cpr. Guillouard, *Prescription*, I, 319; Troplong, *Idem*, I, 48; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 50; Baudry et Tissier, *Idem*, I, 61; Beltjens, III, art. 2220, No. 5; Laurent, XXXII, 187; Pand. fr., v° *Appel civil*, 3945 urm.; Pand. belges, *eod v°*, 15 urm., etc.

(4) Vezi *suprà*, p. 46, 47.

(5) Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 50; Troplong, *Idem*, I, 47; Baudry et Tissier, *Idem*, 61; Marcadé, *Idem*, art. 2222, No. 30 *ab initio*, p. 37; Répert. Sirey, v° *Prescription civile*, 286, etc.

(6) Vezi *infrà*, p. 59.

(7) Este deci loc de a se aplicà în specie maxima cunoscută: *„Regula est juris antiqui, omnes licentiam habere, his quæ pro*

puteà să oblige pe moștenitorul său a plăti o datorie prescrisă (¹).

Suspendarea cursului prescripției prin convenție. Controversă.

Pentru aceleași motive, creditorul și debitorul sau proprietarul unui fond și acel care pretinde vreun drept real asupra acestui fond, pot să convie că termenul prescripției va fi suspendat între ei un timp oarecare: aceasta nu însemnează a renunțà la o prescripție neîndeplinită, ci a regulà într'un alt mod decât acel prescris de lege condițiile unei prescripții neîndeplinite încă, ceeace legea nu oprește (²).

Exemplul unei renunțări permise.

Iată încă un exemplu în care doctrina admite renunțarea. Un vecin al meu îmi permite de a aveà un conduct de apă în fondul lui, și eu declar că renunț la orice prescripție în această privință. Acest act care, ca o renunțare anticipată ar fi nul, va dovedì că nu posedez acest conduct de apă *animo domini*, cu titlu de proprietar, ci cu titlu precar sau ca o simplă tolerență, așa că posesiunea mea va fi lipsită de unul din caracterele necesare pentru a puteà prescrie (art. 1847) (³).

Recunoașterea pentru viitor a precarității posesiunei sale.

Nu trebue deci să confundăm renunțarea anticipată la prescripție, nulă în baza art. 1838, cu recunoașterea făcută de către posesor a precarității posesiunei sale, recunoaștere care are de rezultat de a face prescripția imposibilă pentru el, afară de cazul când titlul posesiunei sale ar fi intervertit. Va să zică, este validă convenția prin care cineva ar re-

---

se introducta sunt, renuntiare". (L. 29, *in medio*, Cod, *De pactis*, 2, 3). Vezi în privința acestei maxime, tom. I al Coment. noastre, p. 231 urm. (ed. a 2-a).

(¹) Troplong, *Prescription*, I, 43, *in fine*.

(²) Baudry et Tissier, *Prescription*, 63; Guillouard, *Idem*, I, 170 și 322; Troplong, *Idem*, I, 45; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 596; Beltjens, VI, art. 2220, No. 12; Arntz, IV, 2068; Laurent, XXXII, 185: C. Toulouse și Cas. fr. D. P. 68. 2. 108; Sirey, 71. 2. 156; D. P. 70. 1. 309; Sirey, 71. 1. 137; Cas. belg. Sirey, 95. 4. 20; *Pand. Périod.* 96. 2. 169 și *Cr. judiciar* din 1901, No. 42 (cu observ. noastră). Vezi și tom. I al Coment. noastre, p. 231, 232.—Sunt autori, cu toate acestea, care susțin că nu există alte cauze de suspendare ale prescripției decât acele admise de lege. Vezi Marcadé, *Prescription*, art. 2251, No. 186, p. 213.

(³) Thiry, IV, 591, p. 515; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 56 urm.; C. Nancy, Sirey, 91. 2. 161 (cu nota lui G. Bourcart, profesor la Nancy).

cunoaşte pentru viitor precaritatea posesiunei sale (¹), după cum dispune anume art. 1437 din codul japonez dela 1896.

Renunţarea la o prescripţie începută.

Autorii se întreabă dacă se poate renunţà la o prescripţie începută; de exemplu, au trecut 15 ani de când am contractat obligaţia, pot să renunţ la prescripţie? Răspunsul este foarte simplu: pentru trecut renunţarea va fi validă, ca fiind însă nulă pentru viitor, dacă este relativă la dreptul de a prescrie, însoţit de toate condiţiile legale. Renunţarea îşi va produce însă efectele sale, dacă distruge condiţiile cerute pentru prescripţie sau măcar una din ele (²).

Lungirea termenului prescripţiei. Controversă.

După cum nu se poate de mai înainte renunţà la o prescripţie neîndeplinită, tot astfel nu se poate stipulà o prescripţie mai lungă decât acea statornicită de lege, pentrucă printr'o asemenea clauză s'ar renunţà de mai înainte la beneficiul unei prescripţii viitoare. Apoi, cine nu vede că, în puterea unei atare clauze, s'ar puteà conveni ca prescripţia să nu se îndeplinească decât peste un termen foarte lung, de exemplu: 100 sau 1000 de ani (³), ceeace ar însemnà a zice că ea nu se va îndeplinì niciodată (⁴).

Scurtarea termenului prescripţiei. Controversă.

Dar dacă, după părerea generală, nu se poate stipulà o prescripţie mai lungă decât acea statornicită de lege, nimic nu se opune ca părţile să poată scurtà termenul prescrip-

---

(¹) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, I, 320; Baudry et Tissier, 56, etc.

(²) Thiry, IV, 591, *in fine*, pag. 515; Mourlon, III, 1776. Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 93; Beltjens, VI, art. 2020, No. 11, etc.

(³) Vezi în privinţa prescripţiei de 100 de ani şi celei imemoriale, la Romani, *suprà*, p. 5 şi 6.

(⁴) Vezi în acest sens, Beltjens, *loco suprà cit;* No. 8 şi 12, p. 719; Planiol, II, 649; Guillouard, *Prescription*, I, 321; Baudry et Tissier, *Idem*, I, 62; T. Huc, XIV, 322; Pand. fr., v° *Prescription*, 478 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 287 urm.; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2219, No. 43; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, III, 686, p. 487; Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2217, p. 790 şi 2250, p. 851, 852 (ed. a 3-a); Lyon-Caen, nota în Sirey, 96. 1. 112; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1890, No. 50, p. 397 (motive). — *Contrà:* Cas. rom. Bult. 1892, p. 815 şi *Dreptul* din 1892, No. 63; C. din Nancy, D. P. 97. 2. 311. Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, nota 5 *in fine* dela p. 826 şi 827, precum şi tom. VII, p. 373, nota 2.

ţiei, pentrucă asemenea convenţie departe de a agravà situaţia debitorului, o îmbunătăţeşte, din contra, micşorând termenul în care el se liberează (1). Convenţia părţilor nu poate fi restrânsă, în această privinţă, decât în mod excepţional, fie printr'un text expres al legei, fie prin consideraţii de ordine publică. Este interzis, zice Pardessus, de a renunţà la opunerea prescripţiei, în acest sens că nu este permis de a face ca acţiunile să fie perpetue şi imprescriptibile; se poate însă stipulà că o prescripţie statornicită de lege va aveà un termen mai scurt (2). De aceea, atât art. 225 din codul civil german cât şi alte legiuiri străine, sunt exprese în această privinţă (3).

Scurtarea termenului prescripţiei dintr'o poliţă de asigurare.

In baza acestor principii se decide, în genere, că este validă clauza dintr'o poliţă de asigurare, prin care se dispune că acţiunea în despăgubire ce, la caz eventual, ar datorì societatea de asigurare, va fi prescrisă printr'un termen mai scurt de un an dela data sinistrului (art. 954 § ultim C. com.) (¹).

---

(1) Guillouard, *Prescription*, I, 323; Baudry et Tissier, *Idem*, 96; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2220, No. 8; Baudry et Wahl, *Successions*, III, 3432; Pand. fr., v° *Prescription*, 486 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 291 urm.; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, III, 686, pag. 488 şi VI, 1323; Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2217, p. 790; Trib. Ilfov şi C. Bucureşti, *Dreptul* din 1884, No. 57, pag. 457, 458 (motive) şi No. 60, pag. 487 (motive); *Dreptul* din 1891, No. 50 şi *Cr. judiciar* din 1910, No. 48, p. 416; *Dreptul* din 1913, No. 49 şi *Pagini juridice* din 1913, No. 114 (cu observ. noastră). Tot în acest sens este şi jurisprudenţa franceză. Vezi deciziile citate în tom. III, partea II, al Coment. noastre, pag. 826, nota 5. Vezi şi tom. VII al aceloraşi Comentarii, p. 374, *ad notam*. — *Contrà:* T. Huc, XIV, 323; Planiol, II, 648, text şi nota 1; Laurent, X, 437; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1912, No. 9, p. 70 urm. şi *Cr. judiciar* din acelaş an, No. 22; C. Paris, D. P. 50. 2. 40 (decizie casată). Vezi decizia Cas. fr. în Sirey, 56. 1. 182.

(2) Pardessus, *Cours de droit commercial*, I, 240, p. 297 (ed. a 6-a, Paris, 1857, publicată de Eug. de Rozière, nepot al autorului).

C. german. Art. 225.

(3) Iată cum se exprimă acest din urmă text: „Prescripţia nu poate fi exclusă nici agravată prin acte juridice. Este însă permis de a micşorà rigoarea ei, scurtându-i termenul. „*Erleichterung der Verjährung, insbesondere Abkürzung der Verjährungsfrist, ist zulässig*“.—*Contrà:* Art. 1972 C. Calimach (1502 C. austriac) şi art. 148 C. federal al obligaţiilor din 14 Iunie 1881. Vezi *suprà*, p. 21.

Scurtarea prescripţiei în materie de cărăuşie.

Tot validă este, după jurisprudenţă, şi clauza care scurtează prescripţia acţiunilor în contra cărăuşului derivând din contractul de transport (art. 956 C. com.) (²), etc.

Regul. căilor ferate. Art. 65 § 5.

In această din urmă privinţă, Curtea de casaţie a validat prescripţia *de un an*, statornicită de art. 65 § 5 din regulamentul căilor ferate, pentru contestaţiile născute din transportul mărfurilor, cu toate că art. 956 din codul comercial prevede, pentru transporturile din Europa, o prescripţie *de şase luni* (³).

Persoanele care pot renunţà la prescripţia îndeplinită şi formele acestei renunţări (art. 1839, 1840).

Capacitatea cerută pentru a renunţà.

Spre a puteà renunţà la prescripţia îndeplinită trebue a aveà capacitatea de a înstrăinà, pentrucă această renun-

---

(¹) Beltjens, VI, art. 2220, No. 3 *bis*; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 52; Baudry et Tissier, *Idem*, 96 *bis*; Guillouard, *Idem*, I, 323 şi numeroasele decizii citate de acest autor, p. 304, nota 1; Pand. belges, v° *Assurance en général (matière civile)*, 435; Laurent, XXXII, 184; Delalande et Couturier, *Du contrat d'assurance contre l'incendie*, 922; Lyon-Caen, nota în Sirey, 96. 1. 113; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1891, No. 50, p. 397.

(²) Cas. fr. Sirey, 96. 1. 113; D. P. 96. 1. 241; *Pand. fr.*, 97. 1. 126; Cas. belg. *Pasicrisie belge*, 90. 1. 231; Beltjens, III, art. 2220, No. 20; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, III, 686, p. 488, etc. — Art. 414 din codul comercial german prevede că termenul prescripţiei poate fi prelungit prin convenţia părţilor *(durch Vertrag)* (vezi tom. IX al Coment. noastre, p. 288, nota 1 şi *infrà*, explic. art. 956 C. com.), ceeace la noi este inadmisibil.

C. com. german. Art. 414.

(³) Cas. rom. Bult. 1892, p. 415. — Şi fiindcă vorbim de prescripţia statornicită de lege în materie de contract de transport sau cărăuşie, vom menţionà o decizie recentă a Curţei din Galaţi (15 Octombrie 1913), care pune în principiu că prescripţia de 6 luni, prevăzută de art. 956 C. com., se aplică, în genere, la toate acţiunile derivând din contractul de transport, iar nu numai atunci când este vorba de perdere, avarie sau întârziere, menţionarea acestor cazuri în partea finală a textului de mai sus având de scop indicarea de când începe prescripţia, iar nicidecum enumerarea în mod limitativ a catare este abandonarea unui drept. „*Alienationis verbum etiam usucapionem continet: vix est enim, ut non videatur alienare, qui patitur usucapi*“ (¹).

Art. 961.

Apoi, renunţarea trebue să fie liberă şi spontanee, adecă să nu fi fost făcută din eroare, violenţă sau dol (art. 961) (²).

Minorii, interzişii, femeile măritate, etc. Controversă.

Prin urmare, persoanele lovite de o incapacitate absolută sau relativă nu pot renunţà la prescripţie. Astfel, n'au această capacitate: minorii emancipaţi sau neemancipaţi, interzişii, persoanele puse sub consiliu judiciar şi femeile măritate neautorizate, fie ele separate sau neseparate de bunuri, etc. Se susţine însă de unii că minorul emancipat, având libera dispoziţiune a veniturilor sale (art. 427 C. civ.), poate să renunţe la prescripţia îndeplinită a veniturilor unei rente sau a dobânzilor unui capital, nu însă la prescripţia însăş a rentei sau capitalului. De asemenea, femeea măritată separată de bunuri ar puteà, după unii, să renunţe la prescripţia îndeplinită a unei creanţe mobiliare, întrucât ea poate dispune de averea sa mobilă şi chiar a o înstrăinà (art. 1265) (³).

Această soluţie ar fi însă, după alţii, inadmisibilă, pentrucă nici minorul emancipat, nici femeea măritată, separată de bunuri, nu au capacitatea de a face o liberalitate. Or, înstrăinarea, care rezultă din renunţarea la prescripţie, trebue, după părerea acestor din urmă, să fie asimilată unei donaţiuni, fiindcă acel care o face nu primeşte nimic în schimb, de oarece el abandonează în mod gratuit dreptul ce aveà de a opune prescripţia (⁴).

---

zurilor când se aplică această prescripţie. Vezi *Dreptul* din 1913, No. 76, p. 605. Vezi *infrà*, explic. art. 956 C. com.

(¹) L. 28, Pr., *ab initio*, Dig., *De verborum significatione*, 50, 16.

(²) Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 504 şi autorităţile citate acolo; Cas. fr. D. P. 62. 1. 279; Sirey, 62. 1. 481, etc.

(³) Beltjens, VI, art. 2222, No. 2; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 71; Baudry et Tissier, 89; Duranton, XXI, 128.

(⁴) Thiry, IV, 592; Laurent, XXXII, 201; Planiol, I, 2715; Guillouard, *op. cit.*, I, 330; T. Huc, XIV, 327, *in fine*, p. 404, etc. Vezi *infrà*, p. 63.

Minor comerciant.

Minorul comerciant poate însă să renunţe la prescripţiile care privesc comerţul său, pentrucă, în privinţa acestui comerţ, el este considerat ca major (art. 10, 12 C. com.). Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2222, No. 8.

Tutorul. Controversă.

Nu pot, de asemenea, renunţà la prescripţie: administratorii bunurilor altuia, precum: tutorii şi bărbaţii administratori legali ai bunurilor dotale ale femeei lor(1); nici ad-

---

Femeea comerciantă.

Aceeaş soluţie este admisibilă şi în privinţa femeei măritate autorizată de a face comerţ, pentrucă ea este capabilă de a se obligà pentru tot ce priveşte comerciul său (art. 16 C. com.).

(1) Cpr. Planiol, II, 702; Laurent, XXXII, 202; Thiry, IV, 593; Beltjens, III, art. 2222, No. 3; Guillouard, *Prescription*, I, 327: Troplong, *Idem*, I, 80, 81; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 69, 73; T. Huc, XIV, 328; Mourlon, III, 785; Aubry et Rau, I, § 113, pag. 712 (ed. a 5-a); Beltjens, VI, art. 2222, No. 5; Pand. fr., v⁰ *Prescription*, 581, 583; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 167; C. Bordeaux, D. P. 97. 2. 97; *Pand. Péroid.*. 98. 1. 173 (sub Cas.). Cpr. Pothier, *Oblig.*, II, 625, 669, p. 336 urm. şi 364 urm. Vezi şi tom. II al Coment. noastre, p. 739 (ed. a 2-a).—*Contrà:* Planiol, I, 2715; Marcadé, *Prescription*, art. 2222, No. 45, p. 53; Aubry et Rau, VIII, 776, p. 452, după care tutorul ar puteà renunţà în baza unei autorizări dată în acest scop de consiliul de familie şi omologată de tribunal (art. 401). Această soluţie este însă inadmisibilă, pentrucă renunţarea la prescripţie echivalează cu o înstrăinare gratuită, înstrăinare pe care tutorul nu poate s'o facă niciodată. In specie, fiind vorba de o afacere de conştiinţă, ea trebue să fie lăsată la aprecierea personală a minorului, care, la majoritatea sa, va puteà să restitue bunul uzucapiat sau să plătească datoria prescrisă. Cpr. Thiry, *loco cit.* Vezi asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2222, No. 12 urm.

Tutorul. Art. 1906.

Tutorul poate însă să renunţe la prescripţiile scurte, în privinţa cărora art. 1906 permite de a se deferì jurământul. Guillouard, *op. cit.*, I, 328; Baudry et Tissier, *Idem*, 87, *ab initio;* Le Roux de Bretagne, *Idem*, 70; Dalloz *op.* şi *loco suprà cit.*, No. 22, etc.

Renunţarea din partea tutorului la o prescripţie începută, însă neîndeplinită. Controversă.

Tutorul poate, de asemenea, să renunţe la o prescripţie începută însă neîndeplinită încă, căci el având capacitatea de a plătì datoriile minorului, a face plata însemnează a recunoaşte existenţa datoriei şi a renunţà la prescripţie. Creditorul sau proprietarul, în contra cărora a început a curge prescripţia, ar puteà, în adevăr, să facă printr'un act judiciar inutil timpul care a curs în favoarea minorului şi, la urma urmei, aceste cheltueli vor fi suferite tot de incapabil. De aceea Pothier (*Oblig.*, II, 699, p. 386) zice că există o mare deosebire între recunoaşterea ce se face a prescripţiei îndeplinite şi aceea ce se face de mai 'nainte, cu scopul numai de a întrerupe prescripţia. Vezi, în acelaş sens, Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 70 *in fine*, p. 61; Mourlon, III, 1785.—

ministratorii convenţionali şi mandatarii aleşi de părţi, neînvestiţi cu un mandat special (art. 1536) (1); nici directorii sau administratorii unei societăţi (2) şi, după unii, nici chiar persoanele morale (3).

Renunţarea expresă şi tacită.

Renunţarea la prescripţia îndeplinită poate fi atât expresă (4) cât şi tacită. Ea este *expresă* când se face printr'un act scris sau în mod verbal (5); *tacită*, când rezultă dintr'un

---

Vezi însă Laurent, XXXII, 124, 125. Vezi şi distincţia făcută de Aubry et Rau (II, § 215, p. 517, ed. a 5-a) între uzucapiunea şi prescripţia extinctivă a drepturilor reale şi prescripţia extinctivă sau liberatorie a drepturilor personale.

(1) Beltjens, VI, art. 2222, No. 4; Laurent, XXXII, 203; Baudry et Tissier, *Prescription*, 90 *bis*, etc.

(2) Betjens, *loco cit.*, No. 6 şi deciziile citate acolo.

Persoane morale. Controversă.

(3) T. Huc, XIV, 328; Guillouard, *op. cit.*, I, 327, *in fine;* Laurent, XXXII, 203; Beltjens, *loco cit.*, No. 7. — *Contrà:* Pand. fr. v° *Prescription civile*, 569; Baudry et Tessier, 67, 74 şi 90. S'a decis, în acest din urmă sens, că Statul, comunele, ospiciile şi alte stabilimente publice nu pot renunţà la prescripţia îndeplinită, decât cu autorizarea acelor care sunt însărcinaţi a veghià la conservarea drepturilor lor. C. Besançon, Sirey, 65. 2. 197. Cpr. Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 71, *in fine*.

Dobândirea de teritorii internaţionale de către persoanele morale.

Dar, dacă chestiunea de mai sus este controversată, se decide, cu drept cuvânt, că persoanele morale, fie chiar străine, de exemplu: un Stat străin, precum şi circomscripţiile administrative şi teritoriale ale Statului, de pildă: comunele, judeţele, etc., pot dobândì prin prescripţie teritorii internaţionale (cpr. art. 1845), afară, bine înţeles, de pământurile rurale, care, după art. 7 § 5 din Constituţie, nu pot fi stăpânite de străini, fie aceşti străini persoane fizice sau morale. Trib. Bacău, *Dreptul* din 1895, No. 43; Trib. Dorohoi. *Cr. judiciar* din 1908, No. 13 şi *Dreptul* din acelaş an No. 67. Vezi *suprà*, p. 39 şi *infrà*, p. 76.

Renunţare pură şi simplă şi condiţională.

(4) Renunţarea expresă poate fi pură şi simplă sau condiţională; nimic nu se opune, în adevăr, ca debitorul să subordoneze renunţarea sa la acceptarea unei oferte ce el ar face creditorului; aşa că renunţarea va fi neavenită dacă oferta nu este acceptată. Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 68, *in fine;* Laurent, XXXII, 190; Beltjens, VI, art. 2221, No. 5; T. Huc, XIV, 324, p. 397; Pand, fr., v° *Prescription civile*, 502. etc.

Dovedirea renunţărei exprese.

(5) Laurent, XXXII, 189; Guillouard, *Prescription*, I, 332; Baudry et Tissier, *Idem*, 68; Répert. Sirey, v° *Presscription*, 722; Marcadé, *Idem*, art. 2020—2022, No. 32, 33, p. 39. In acest caz, dacă renunţarea nu este mărturisită, dovada ei se

fapt sau dintr'o împrejurare care lasă a se presupune abandonarea prescripţiei îndeplinite (1).

Chestie de fapt.

Chestiunea de a se şti dacă o împrejurare lasă sau nu a se presupune renunţarea la prescripţie, este o chestie de fapt, de suverană atribuţie a instanţelor de fond, care nu cade sub controlul Curţei de casaţie (2).

Cazul când Casaţia îşi exercită controlul său.

Se admite însă că deciziile instanţelor de fond ar puteà fi supuse controlului Curţei supreme, de câteori ele s'ar întemeià pe motive eronate de drept, şi ar fi denaturat caracterele şi efectele legale ale actelor din care ele ar fi făcut să rezulte renunţarea la prescripţie (3).

Renunţările sunt de drept strict.

Pentru ca să existe renunţare tacită trebue ca faptul invocat să nu fie echivoc şi să nu poată primì altă interpretare decât acea de a renunţà la un drept dobândit; căci dacă faptul invocat ar puteà fi conciliat cu intenţia de a conservà dreptul dobândit, judecătorii vor trebuì să

---

va face conform dreptului comun; deci, şi prin martori, dacă este vorba de o sumă mai mică de 150 lei, sau dacă suma fiind mai mare, ar existà un început de probă scrisă. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 55; Laurent, XXXII, 189; Beltjens, VI, art. 2221, No. 3; Baudry et Tissier, *loco cit.*; Marcadé, *loco cit.*

Cazul când s'a încheiat un act scris.

Dacă s'a încheiat un act scris, acest act nu este supus condiţiilor cerute pentru validitatea actelor confirmatorii (art. 1190), renunţarea putându-se deduce din orice fapt care arată voinţa implicită şi manifestă a debitorului de a plătì obligaţia. Beltjens, art. 2221, No. 3 şi 4; Laurent, XXXII, 189; Guillouard, *Prescription*, I, 332; Baudry et Tissier, *loco cit.*

(1) C. Bucureşti, *Dreptul* din 1906, No. 84, p. 668; Cas. rom. Bult. 1912, p. 1425.

(2) Marcadé, *loco cit.*; Thiry, IV, 594; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 69; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 67; Guillouard, *Idem*, I, 334; Pand. fr., v⁰ *Prescription*, 509; Aubry et Rau, VIII, § 776, p. 453, text şi nota 12; Cas. fr. D. P. 84. 1. 163; Sirey, 84. 1. 422; *Pand. Périod.* 97. 1. 35; D. P. 97. 1. 320; Sirey, 97. 1. 407; D. P. 1907. 2. 289; Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1912, No. 25, p. 299 (rezumate) (decizie nereprodusă în Bult. Curţei).

(3) Aubry et Rau, *loco cit.*, § 776, *in fine*, p. 454, text şi nota 13; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 69, *in fine*; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 67; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 511; Cas. fr. D. P. 56. 1. 285; Sirey, 57. 1. 776. — Vezi însă Laurent, XXXII, 192; Troplong, *Prescription*, I, 56; Marcadé, *Idem*, art. 2222, No. 35, p. 41, etc.

deà faptului această din urmă interpretare, fiindcă renunţările sunt de drept strict [1].

Plata datoriei din partea debitorului.

Un fapt care, necontestat, ar atrage după sine renunţarea la prescripţia îndeplinită, ar fi plata datoriei făcută de debitor, afară de cazul când această plată ar fi fost făcută din eroare, adecă: în necunoştinţa existenţei prescripţiei [2]. *Qui errat consentire non videtur.*

Rezervele făcute de debitor nu produc, în genere, niciun efect.

Rezervele ce ar fi făcut debitorul în chitanţa de plată, prin care el ar fi făcut să se înscrie în acea chitanţă că înţelege a nu renunţà la prescripţie, n'ar produce niciun efect, aceste rezerve fiind incompatibile cu însuş faptul plăţei [3]. *Protestatio contra factum nihil relevat.*

---

[1] Guillouard, *Prescription*, I, 334; Troplong, *Idem*, I, 156; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 57 şi 64; Baudry et Tissier, *Idem*, 70; Beltjens, art. 2221, No. 6; Laurent, XXXII, 191; T. Huc, XIV, 324, p. 398; Planiol, II, 701; Aubry et Rau, VIII, § 776, p. 452, 453; Pand fr., v⁰ *Prescription civile*, 526; Cas. fr. D. P. 1901. 1. 299, etc.

[2] Thiry, IV, 594; Troplong, *Prescription*, I, 33 şi 63; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 529. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 71.

C. german. Art. 222 § 2.

Art. 222 § 2 din codul german dispune din contra, în această privinţă, că ceeace s'a prestat pentru satisfacerea unei reclamaţii prescrise, nu este supus repetiţiei *(kann nicht zurückgefordert werden)*, chiar dacă această prestaţie a fost făcută în ignoranţa prescripţiei, *auch wenn die Leistung in Unkenntnis der Verjährung bewirkt worden ist*". Şi textul de mai sus adaogă că aceeaşi soluţie se aplică recunoaşterei convenţionale sau dărei unei siguranţe făcută de către partea obligată. „*Das Gleiche gilt von einem vertragsmässigen Anerkenntnisse sowie einer Siherheitsleistung des Verpflichteten*".

[3] Baudry et Tissier, *op.* şi *loco cit.;* Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 59; Troplong, *Idem*, I, 61; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 528; T. Huc, XIV, 324, p. 398, etc.

Cazul când debitorul şi-a făcut rezerve incompatibile cu ideea de renunţare.

Dacă debitorul şi-a făcut însă rezerve formale şi precize, incompatibile cu ideea de renunţare, precum ar fi, de exemplu, în cazul când pretinsul debitor ar fi plătit dobânda cu declaraţia formală că nu crede că datoreşte şi că plăteşte pentru a nu aveà proces şi, sub rezerva de a aduce mai târziu proba liberaţiunei sale, etc., se va decide că nu există renunţare, fiindcă, în asemenea caz, nu există un fapt care lasă a se presupune delăsarea dreptului câştigat, după cum se exprimă art. 1839. Vezi Guillouard, *op. cit.*, I, 339; Baudry et Tissier, *Idem*, 76; Beltjens, VI, art. 2221, No. 9; Laurent, XXXII, 193, etc.

Alte fapte care constituesc o renunțare la prescripție.

Tot ca o renunțare la prescripție vor fi considerate: plata unui acont sau a unei părți din datorie(1); oferta de plată sau cererea unui termen de plată(2); cererea unei expertize pentru regulare de socoteli(3); cererea de a exercità retractul litigios(4); darea unei ipoteci sau a unei cauțiuni(5); recunoașterea datoriei(6), etc.

Faptele care nu atrag renunțarea la prescripție.

Nu atrag însă renunțarea la prescripție: faptul de a fi propus o excepție de nulitate sau de plată(7), nici faptul de a cere executarea unei obligații rezultând dintr'un contract sinalagmatic, în privința obligației corelative, ce impune acest contract. Cu alte cuvinte, acel care cere executarea unei obligații rezultând dintr'un contract sinalagmatic, nu este presupus că a renunțat la facultatea de a opune prescripția obligației corelative ce-i impune acest contract(8).

Renunțarea nu are nevoe de a fi acceptată.

Renunțarea fie expresă, fie tacită, la prescripția îndeplinită, fiind o manifestație unilaterală de voință a renunțătorului, n'are nevoe de a fi acceptată de proprietarul sau creditorul chemat a se folosì de ea, fiind suficient ca ea să nu fie repudiată de acest din urmă(9).

Plata unui acont.

(1) Plata unui acont presupune, în adevăr, recunoașterea datoriei întregi. *Minima agnitione debiti tollitur præscriptio.* Cpr. Pothier, *Oblig.*, II, 695, p. 381, 382 (ed. Bugnet).

Pentru aceasta trebue însă ca suma să fi fost plătită numai ca acont, iar nu ca formând toată datoria. Debitorul ar puteà deci să declare că nu recunoaște datoria decât până la suma ce plătește, și această rezervă îi va permite de a invocà prescripția pentru rest. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 59.

(2) T. Huc, XIV, 324; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 59; Baudry et Tissier, *Idem*, 73; Troplong, *Idem*, I, 67; Thiry, IV, 594; Aubry et Rau, VIII, § 776, p. 453; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 553; Cas. fr. D. P. 67. 1. 224; Sirey, 67. 1. 391; C. Montpellier, D. P. 74. 2. 165, etc.

(3) T. Huc, XIV, 324; Cas. fr. D. P. 84. 1. 163, etc.

(4) Troplong, *Prescription*, I, 71; Pand. fr., v⁰ *cit.*, 555. Vezi asupra retractului litigios, tom. VIII al Coment. noastre, p. 859 urm. (ed. 1-a).

(5) Thiry, IV, 594; T. Huc, *loco cit.* și toți autorii.

(6) T. Huc, *loco cit.*; Cas. fr. D. P. 85. 1. 411, etc.

(7) Thiry, IV, 594; Aubry et Rau, VIII, § 776, p. 453, etc.

(8) Thiry, Aubry et Rau, *loco cit.*; Troplong, *Prescription*, I, 73; Cas. fr. Sirey, 34. 1. 810.—*Contrà*: Duranton, XXI, 252.

(9) Répert. Sirey, v⁰ *Prescription*, 696; T. Huc, XIV. 328, p. 397; Thiry, IV, 594; Laurent, XXXII, 188; Beltjens, VI, art. 2221,

Nesupunerea transcrierei.

Actul care cuprinde renunţarea la prescripţia unui imobil nu este supus transcrierei, fiindcă nu este translativ de proprietate, ci numai declarativ de drepturi (¹).

Renunţarea la prescripţia îndeplinită nu este o înstrăinare, ci recunoaşterea dreptului altuia.

Renunţarea la prescripţie nefiind, după unii, o liberalitate, acel care se foloseşte de ea nu are nevoe de a aveà capacitatea să primească cu titlu gratuit; nici nu este supus raportului şi reducţiunei în privinţa foloaselor ce trage din ea: nici nu este obligat a plătì o taxă de mutaţiune în folosul fiscului, etc. Toate aceste consecinţe rezultă din împrejurarea că renunţarea la prescripţia îndeplinită nu este o înstrăinare, ci numai recunoaşterea dreptului altuia. In adevăr, cel care renunţă la o prescripţie îndeplinită nu înstrăinează nimic. iar renunţarea sa nu face ca bunul să iasă din patrimoniul său, ci îl împiedicà numai de a intrà în acest patrimoniu (²). (Vezi *suprà*, p. 57).

Efectele renunţărei la prescripţia îndeplinită.

Renunţarea la prescripţie nu crează un drept nou în folosul celuia pentru care se face.

Ştim că renunţarea la prescripţie nu crează un drept nou în folosul aceluia pentru care ea se face. In adevăr, dacă am renunţat la o prescripţie achizitivă, nu se poate zice că proprietarul, contra căruia ea se îndeplinise, îşi pierduse proprietatea prin efectul acestei prescripţii şi că el o

---

No. 2; Baudry et Tissier, *Prescription*, 83; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 56. etc.

(¹) T. Huc, XIV, 325; Planiol, I, 2714, *in fine*; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 54; Baudry et Tissier, *Idem*, 83; Beltjens, VI, art. 2222, No. 1, p. 722, etc.

(²) Baudry et Tissier, *Prescription*, 82. 83; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 78; Thiry, IV, 595; Beltjens, VI, art. 2220, No. 10 şi art. 2222, No. 1, p. 721. 722; Colmet de Santerre, VIII, 327 *bis* VI şi 329 *bis* 1; T. Huc, XIV, 325; Planiol, I, 2714. — Vezi însă Laurent, XXXII, 195 şi 204, care consideră renunţarea la prescripţie ca echivalentul unei înstrăinări, părere care a rămas izolată. Se poate însă decide, în fapt şi în mod excepţional, că renunţarea prezintă caracterul unei liberalităţi, în care caz raportul şi reducţiunea vor aveà loc. Guillouard, *op. cit.*, I, 341 *bis*; Cas. fr. D. P. 96. 1. 569 (cu nota lui L. Guénée). Mai vezi şi o altă decizie tot a Curţei de casaţie din Franţa, publicată în D. P. 47. 1. 374.

redobândește în virtutea renunțărei mele, care ar constitui pentru el un titlu nou.

Prin renunțarea la prescripția extinctivă, creditorul nu-și pierde dreptul său.

De asemenea, dacă am renunțat la prescripția extinctivă, nu se poate zice că creditorul și-a pierdut dreptul de creanță și că el îl redobândește prin renunțarea mea; căci, în ambele cazuri, atât proprietarul cât și creditorul își păstrează dreptul lor primitiv. Cu alte cuvinte, renunțarea nu crează un drept nou; ea nu face decât să menție pe cel vechiu, care n'a încetat de a există. Motivul acestei soluții este că prescripția nu operează de drept și nu desființează *ipso jure* dreptul aceluia contra căruia ea s'a îndeplinit; ea trebue să fie opusă de cel în drept, și numai din acest moment dreptul este pierdut; de unde rezultă că, de câteori ea nu este opusă și acel care puteà s'o opue renunță la ea, dreptul pe care ea îl desființă este menținut. Este adevărat că Laurent a susținut contrariul, după cum am observat *suprà*, p. 63, nota 2, sub cuvânt că renunțarea este delăsarea unui drept câștigat: însă dreptul, pe care renunțătorul îl abandonează, nu este în specie proprietatea, ci dreptul de a opune prescripția (1).

Renunțarea nu este opozabilă acelora dela care ea nu emană.

Renunțarea la prescripția îndeplinită nu-și produce efectele sale decât în contra acelui dela care emană, precum și în contra moștenitorilor și reprezentanților săi universali, ea nefiind opozabilă acelora a căror voință a rămas străină de ea.

Astfel, renunțarea la prescripția îndeplinită din partea debitorului principal, nu produce niciun efect în privința fidejusorului; renunțarea unuia din debitorii solidari nu poate fi opusă celorlalți codebitori solidari. Dacă datoria este nedivizibilă și nesolidară, renunțarea unuia din debitori nu va produce efecte față cu cei care n'au renunțat, etc. (2). Toate aceste chestiuni sunt neîndoelnice; de aceea ele nici n'au fost contestate în mod serios.

---

(1) Vezi Thiry, IV, 595, p. 518, dela care am împrumutat textual toată această argumentare, fiindcă ni s'a părut foarte bine expusă. Cpr. Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2222, No. 1, p. 722 și autoritățile citate.

(2) Thiry, IV, 595, *in fine*; Laurent, XXXII, 208; Beltjens, VI, p. 726, No. 4; Baudry et Tissier, *Prescription*, 91 și autoritățile citate.

Oprirea făcută judecătorilor de a opune prescripția din oficiu.

Art. 1841. — In materie civilă, judecătorii nu pot aplicà prescripțiunea, dacă acel interesat nu va fi invocat acest mijloc. (Art. 2223 C. fr.). (1).

Art. 1842. — Prescripțiunea poate fi opusă în cursul unei instanțe *până în momentul când Curtea de apel va pronunțà definitiva sa deciziune, asupra căreia nu mai poate reveni după lege* (2), afară numai de cazul când cel în drept a o pune ar trebuì să se prezume, după împrejurări, că a renunțat la dânsa. (Art. 1839 C. civ. Art. 327 Pr. civ. Art. 2224 C. fr.) (3).

Art. 1841 C. civil și 1971 C. Calimach.

Ca și autoritatea lucrului judecat (4), prescripția nu poate fi invocată de judecători din oficiu, atât în materie civilă cât și în materie comercială, principiu care erà admis și prin art. 1971 din codul Calimach. „Judecătoria nu este datoare, zice acest text (1501 C. austriac) să ià în băgare de seamă dela sineși prescripția, dacă părțile prigonitoare nu o vor pune înainte“ (5). „Prescripția fiind un mijloc de apărare, lăsat cu totul la facultatea părței, de a voi să se folosească sau nu de beneficiul legei, la care poate renunțà oricând, nu poate fi invocată din oficiu de judecător“, zice Curtea noastră de casație, și această decizie adaogă: „Renunțarea la prescripție poate rezultà și din recunoașterea dreptului celui contra

---

(1) Conform: art. 5 din legea bulgară asupra prescripției dela 1897/98.

Inexactitate de text.

(2) Textul fr. zice că prescripția poate fi opusă *en tout état de cause*, chiar înaintea Curței, etc. Textul nostru cuprinde deci o inexactitate. Vezi *infrà*, p. 71.

(3) Conform: art. 6 din legea bulgară mai sus menționată.

(4) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 455 și 581.

(5) Vezi *suprà*, p. 21, text și nota 1, unde am văzut că aceeași soluție este admisă și în codul german. Pothier, *Oblig.*, II, 677, p. 373, califică prescripția de „*fin de non-recevoir*“ și adaogă *(loco cit.)*, că: „*les fins de non-recevoir doivent être opposées par le débiteur; le juge ne les supplée pas*“.

Dr. roman.

La Romani, posesiunea *longi temporis* nefiind sancționată de dreptul civil, nu-și producea efecte *ipso jure*, ci numai *exceptionis ope*. Prin urmare, judecătorul trebuià să condamne de câteori pârîtul nu făcuse să figureze în formulă excepțiunea zisă *præscriptio longi temporis*. Vezi Berriat St. Prix, *Notes élément. sur le code civil*, III, 9097, *in fine*, p. 774.

căruia prescripția poate fi invocată, și aceasta indiferent dacă termenul cerut pentru a prescrie erà sau nu împlinit“ (¹).

Motivul dat de Bigot-Préameneu.

Bigot-Préameneu a dat următoarele motive pentru a justificà această dispoziție care, după multe discuții, fusese, la urma urmei, admisă și în vechiul drept francez (²).

„Le temps seul n'opère pas la prescription; il faut qu'avec le temps concoure ou la longue inaction du créancier, ou une possession telle que la loi l'exige. Cette inaction ou cette possession sont des circonstances qui ne peuvent être connues et verifiées par les juges qu'autant qu'elles sont alléguées par celui qui veut s'en prévaloir“ (³).

Adevăratul motiv la art. 1841.

Adevăratul motiv al acestei dispoziții nu este însă cel arătat de Bigot-Préameneu, ci altul. Art. 1841, întemeindu-se pe o prezumpție care, în unele cazuri, poate fi contrară realității lucrurilor, legea lasă conștiinței fiecăruia dreptul de a uzà sau nu de acest mijloc de apărare care, uneori, poate servì a comite o spoliațiune. Dacă pârîtul este om cinstit, el nu va invocà un mijloc întemeiat de cele mai multe ori pe o uzurpare (⁴).

Legea pune deci prescripția, ca un mijloc de apărare extrem, la dispoziția aceluia care este convins de dreptatea și bunătatea cauzei sale și care nu se poate apărà altfel (⁵).

Critica art. 1841.

Dispoziția art. 1841 este criticată de unii autori (⁶) și apărată de alții (⁷).

Oricum ar fi, legea este expresă și judecătorii nu pot să declare o acțiune civilă sau comercială prescrisă, chiar dacă ar fi vorba de minori, interziși sau alți incapabili, în

---

(¹) Cas. rom. S-a I (12 Martie 1914), *Dreptul* din 1914, No. 36, pag. 284.

(²) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 298; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 234 urm., etc.

(³) Vezi Guillouard, *op. cit.*, I, 299; T. Huc, XIV, 329; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 232, etc.

(⁴) Cpr. Adan, *Cours de droit civil*, II, 3531, p. 736.

(⁵) Planiol, I, 2709, *in fine*. Vezi și Colmet de Santerre, VIII, 330 *bis* I.

(⁶) Vezi Troplong, *Prescription*, I, 87. Cpr. Acollas, III, p. 855.

(⁷) Guillouard, *op. cit.*, I, 300; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 26; Marcadé, art. 2223, No. 15 urm., pag. 22 urm.; Baudry et Tissier, *Idem* 41; Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 238; Planiol, I, 2709, etc.

cazurile în care prescripţia curge în contra lor (1), dacă partea în drept nu invoacă acest mijloc de apărare. Indată însă ce prescripţia ar fi invocată, fie chiar în mod greşit, judecătorul este obligat a cercetà acest mijloc esenţial de apărare şi a o aplicà dacă, după lege, o găseşte întemeiată (2).

Omisiune esenţială.

Ar fi deci casabilă, pentru omisiune esenţială şi nemotivare, decizia de fond care nu s'ar pronunţà asupra acestui mijloc peremptor de apărare, atunci când el ar fi fost propus (3).

Aplic. art. 1841 tuturor prescripţiilor în genere.

Principiul că prescripţia nu poate fi invocată de către judecători din oficiu, fiind general, se aplică tuturor prescripţiilor civile şi comerciale, lungi sau scurte (1), şi chiar prescripţiilor prevăzute de legile speciale, precum sunt de exemplu, acele statornicite de legea timbrului (2).

---

(1) Thiry, IV, 596; Beltjens, III, art. 2223, No. 4; Laurent, XXXII, 174; Baudry et Tissier, *Prescription*, 46; Troplong, *Idem*, I, 89; Marcadé, *Idem*, art. 2223, No. 17, p. 25; Guillouard, *Idem*, I, 302; Leroux de Bretagne, *Idem*, I, 27; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 249, etc.

Ministerul public.

Ministerul public n'ar puteà însă, după organizarea noastră judecătorească, să opue prescripţia în numele incapabililor, aceştia având deschisă calea revizuirei, în caz când reprezentanţii lor legali n'ar fi invocat prescripţia (art. 291 Pr. civ.). In Franţa, chestiunea de a se şti dacă ministerul public poate sau nu opune prescripţia în numele incapabililor, este controversată. Colmet de Santerre, între alţii (VIII, 330 *bis* II) şi Planiol (II, 686, 2°) admit dreptul acestui magistrat de a o invocà în numele incapabililor.

(2) Cas. rom. Bult. 1907, p. 207. — Nu este însă suficient ca o parte să invoace prescripţia, pentru ca instanţa de fond să fie datoare a examinà toate felurile de prescripţie ce se găsesc în legile speciale sau generale aflătoare în vigoare în ţară, ci partea interesată trebue să probeze că se găseşte în condiţiile cerute de lege pentru a prescrie, prin urmare, să precizeze la care anume prescripţie a înţeles să se refere. Cas. rom. Bult. 1900, consid. dela pag. 163, 164 (decizie la care am luat şi noi parte ca consilier).

(3) Cas. rom. Bult. 1880, S-a I, p. 181; Bult. 1898, p. 694. — Tot casabilă ar fi pentru nemotivare, şi decizia care, atunci când prescripţia ar fi fost invocată ca mijloc de apărare, s'ar mărgini a afirmà că ea nu este aplicabilă în specie, fără a arătà însă motivele pentru care ea n'ar fi aplicabilă. Cas. rom. Bult. 1897, p. 198.

S'a decis însă că dacă prescripţia, invocată prin concluzii scrise la tribunal, nu se mai invoacă într'un mod formal şi precis în instanţa de apel, partea nu se mai poate plânge înaintea Curţei de casaţie că instanţa de fond a comis o omisiune esenţială. Cas. rom. Bult. 1904, p. 1099 şi *Dreptul* din 1905, No. 4, p. 28.

In materie represivă prescripţia trebue să fie invocată din oficiu.

El nu se aplică însă în materie penală, pentrucă, în asemenea materie, prescripţia interesează ordinea publică, nefiind permis unui particular de a se supune unei pedepse de care el este liberat. In materie criminală, corecţională sau de simplă poliţie, judecătorii, chiar acei ai Curţei de casaţie, sunt deci obligaţi a aplicà prescripţia din oficiu, de câteori vor constatà că ea este îndeplinită în favoarea acuzatului, inculpatului sau condamnatului (3).

Stingerea acţ. civile.

Judecătorii vor trebuì să declare stinsă nu numai acţiunea publică, dar şi acţiunea civilă izvorîtă dintr'un fapt penal (crimă, delict sau contravenție), pentrucă ambele acțiuni se prescriu în acelaș timp și prin acelaș termen [1].

---

(1) Astfel, se decide, cu drept cuvânt, că acest principiu se aplică prescripţiei cincenale statornicită de art. 1907 C. civil. Adan, *Cours de droit civil*, II, 3531, p. 735; Cas. belg. *Cr. judiciar* 1914, No. 16, p. 134. Vezi *infrà*, explic. art. 1907.

(2) Beltjens, VI, art. 2223, No. 3; Thiry, IV, 596; Arntz, IV, 2007; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 47; Guillouard, *Idem*, I, 303; Pand. fr., v° *Prescription*, 285; Répert. Sirey, *eod. v°*, 255 urm.; Cas. fr., Sirey, 97. 1. 268; D. P. 97. 1. 279. — *Contrà:* Trib. Wissemburg (în privinţa prescripţiei cincenale statornicită de art. 1907), Sirey, 70. 2. 221 (cu nota lui Labbé în sens contrar).

(3) Vezi Planiol, II, 686; Mourlon, III, 1788; Beltjens, VI, art. 2223, No. 8; Pand. belges, v° *Prescription (mat. pénale)*, 14 urm.; Pand fr., *Prescription civile*, 262 şi *Prescription criminelle*, 31; Répert. Sirey, v° *Prescription civile*, 260 şi *Prescrip. (matière criminelle)*, 32 urm.; Thiry, IV, 596; Arntz, IV, 2007; Baudry et Tissier, *Prescription*, 632; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 30; Troplong, *Idem*, I, 94; Sourdat, *Responsabilité*, I, 406, p. 511 (ed. a 5-a); F. Hélie, *Instruction criminelle*, II, 1051; Garraud, *Précis de droit criminel*, 409; Haus, *Principes généreaux de droit pénal belge*, II, 1323, pag. 525 (ed. a 3-a); Trébutien, *Cours élément. de droit criminel*, I, 807, p. 587 (ed. a 2-a); Thiry, *Cours de droit criminel*, 365, p. 254; Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v° *Prescription*, p. 437 (ed. din 1838); Adan, *op. cit.*, II, 3531, p. 736; Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 270, p. 179 şi toţi autorii, afară de Vazeille, *Tr. des prescriptions*, I, 337, p. 391 (ed. din 1832). Vezi tom. IV, partea II-a, al Coment. noastre, pag. 589 (ed. a 2-a) şi tom. V, pag. 512; tom. VII, pag. 455, nota 2, etc. Cpr. Cas. fr. Sirey, 1910. 1. 276; C. Alger, *Pand. Périod*, 95. 2. 351, etc.

Cazul când acț. civilă se exercită deosebit de acea publică. Controversă.

Dar, dacă această soluție nu sufere îndoială atunci când acțiunea civilă se exercită deodată cu acea publică, înaintea instanțelor represive, chestiunea este mult mai grea și chiar controversată, în caz când acțiunea civilă este exercitată în mod separat înaintea instanțelor civile; căci, în acest din urmă caz, Curtea de casație din Franța s'a pronunțat și într'un sens și în altul [2].

Pârît.

Prescripția civilă sau comercială va trebuì deci să fie invocată de partea în drept, adecă, în genere, de pârît [3], pentru ca judecătorii s'o poată admite.

Invocarea virtuală a prescripției.

De cele mai multe ori părțile o vor invocà-o în termeni expreși. Ea va puteà însă fi invocată și în termenii impliciți sau virtuali, destul este că acești termeni să nu fie echivoci [4].

Exemple de invocări implicite.

Astfel, partea care cere a dovedì cu martori o posesiune paşnică şi netulburată, invoacă, prin propunerea acestei dovezi, însăş prescripţia (1).

---

[1] Vezi Planiol, II, 686; Pand. fr., v° *Instruction criminelle*, 549; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 262; Sourdat, *Tr. de la responsabilité*, I, 406, p. 511 (ed. a 5-a); C. București, *Dreptul* din 1895, No. 78, p. 666; Trib. Iași, *Dreptul* din 1913, No. 8, p. 62 (cu observ. noastră), etc.

[2] Vezi în sensul afirmativei, Cas. fr. (camera reclamațiilor), Sirey, 1901. 1. 108; D. P. 1901. 5. 410, iar în sensul negativei, Cas. fr. (camera civilă), D. P. 92. 1. 45; Sirey, 92. 1. 88. Vezi în acest din urmă sens, că adecă judecătorii nu sunt datori a declarà din oficiu prescrisă acțiunea civilă, atunci când ea este exercitată deosebit de acea publică, înaintea tribunalelor civile, Sourdat, *op. cit.*, I, 407, p. 512 (ed. a 5-a).— *Contrà:* Haus, *Principes généraux du droit pénal belge*, II, 1433, p. 625 (ed. a 3-a); Tanoviceanu, *Curs de proced. penală*, 296, p. 194, 195, etc.

Reclamant.

[3] Prescripția poate însă, uneori, fi invocată și de reclamant. Astfel, posesorul care, după ce a îndeplinit condițiile prescripției achizitive, a perdut mai în urmă această posesiune, poate, întemeindu-se pe prescripție, să revendice lucrul dela posesorul actual, care poate să fie vechiul proprietar sau un terțiu. Vezi Boissonade, *Projet de code civil pour l'empire du Japon*, V, p. 286.

[4] Guillouard, *Prescription*, I, 304; Troplong, *Idem*, I, 91; Marcadé, *Idem*, art. 2223, No. 19, p. 25, 26; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 31 urm; Baudry et Tissier, *Idem*, 42, 43; Aubry et Rau, VIII, § 776, p. 450, text și nota 8 (ed. a 4-a); Laurent, XXXII, 181 urm.; T. Huc, XIV, 352; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 252; Répert. Sirey, *eod*, v°, 252, etc.

Tot astfel, debitorul care conchide la validitatea ofertelor reale, în care el n'a făcut să figureze decât procentele pe cinci ani, dând ca motiv că creditorul nu poate cere dobânda decât pe cinci ani, invoacă prescripţia cincinală (2).

Debitorul, care a conchis în prima instanţă că datoria cerută de reclamant este prescrisă şi a dobândit câştig de cauză, cere implicit ca Curtea să admită prescripţia, dacă el conchide la confirmarea sentinţei apelate (3).

S'a decis însă că dacă, în prima instanţă, cauza a fost câştigată prin alte mijloace, fără ca judecătorii să fi avut a se pronunţà asupra prescripţiei, prescripţia va trebuì neapărat să fie invocată în apel, simplele concluzii care ar tinde la confirmarea sentinţei primilor judecători neputând fi considerate ca o invocare a prescripţiei (4).

Invocarea implicită sau virtuală a prescripţiei poate însă să rezulte din motivele pe care partea interesată îşi întemeiază concluziile sale, dacă aceste motive implică neapărat prescripţia (5).

Prescripţia neinvocată în mod oral, nu poate fi invocată prin concluzii scrise.

In orice caz, partea care n'a invocat prescripţia nici în mod expres, nici în mod tacit în concluziile sale orale, n'o poate invocà în concluziile sale scrise, judecătorii neputându-se pronunţà asupra punctelor care n'au făcut obiectul unor desbateri contradictorii. Acest punct nu sufere nicio îndoială (6).

---

(1) Laurent, XXXII, 180; Beltjens, VI, art. 2224, No. 7, etc.

(2) Répert. Sirey, v° *Prescription*, 249; Laurent, XXXII, 181; Beltjens, *loco cit.*, No. 8. — S'a decis însă că atunci când debitorul invoacă prescripţia de cinci ani, judecătorii nu pot admite din oficiu prescripţia de un an. Cas. belg. D. P. 88. 2. 143; Pand. fr., v° *Prescription*, 251; Beltjens, *loco cit.*, No. 9 *bis*.

(3) Laurent, XXXII, 182; Beltjens, *loco cit.*, No. 10; T. Huc, XIV, 332; Cas. fr. D. P. 77. 1. 152; Sirey, 77. 1. 368, etc.

(4) Cas. fr. D. P. 57. 1. 257; Sirey, 57. 1. 704; T. Huc, XIV, 332; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 243, etc.

(5) Laurent, XXXII, 181; Beltjens, *loco cit.*, No. 11, etc.

(6) Se decide în adevăr, cu drept cuvânt, că instanţele de fond nu sunt ţinute a se ocupà decât de cererile făcute oral în cursul desbaterilor, iar nu de cele făcute numai prin concluziile lor scrise. Cas. rom. Bult. 1906, p. 210 şi *Dreptul* din 1906, No. 18, p. 139.

Art. 1842. Invocarea prescripției în apel.

Prescripția poate fi invocată nu numai în prima instanță dar și înaintea judecătorilor de gradul al doilea de jurisdicție, chiar după ce partea a pus concluzii în fond (1), până în momentul închiderei desbaterilor; căci odată desbaterile închise, părțile nu mai pot pune concluzii orale (2).

Inexactitate de text.

Textul nostru este deci inexact când zice că prescripția poate fi invocată până ce instanța de apel va pronunță decizia sa definitivă, asupra căreia nu mai poate revenì (3).

Invocarea prescripției în apel.

Prescripția poate fi invocată pentru prima oară în apel, pentrucă ea nu este o cerere nouă (art. 327 Pr. civ.), ci un mijloc de apărare, mijloc peremptoriu de fond (4).

---

(1) Apărarea în fond nu implică, în adevăr, o renunțare la prescripție. Cas. fr. D. P. 1908. 1. 200 și 5. 45 (*Bullet. des sommaires*); C. Nancy, Sirey, 83. 1. 121 (sub. Cas.); Pand. fr., v° *Prescription civile*, 301. Vezi și Répert. Dalloz, *Supplément*, v° ***Prescription civile***, 52.

(2) Partea în drept nu mai poate însă invocà prescripția în apel, dacă a renunțat la acest mijloc în prima instanță; aceasta rezultă din ultimele cuvinte ale art. 1842.

Chestie de fapt.

Chestiunea de a se ști dacă posesorul sau debitorul a renunțat la prescripție este o chestie de fapt. S'a decis, în această privință, că judecătorii pot deduce renunțarea la prescripție din tăcerea păstrată de pârît în prima instanță, cu privire la acest mijloc de apărare și din împrejurările particulare ale cauzei. (Cas. fr. D. P. 84. 1. 163). S'a decis, tot în aceeaș ordine de idei, că faptul unei părți de a fi contestat în prima instanță temeinicia acțiunei, fără a opune prescripția, constitue din partea sa o renunțare tacită de a mai invocà prescripția în apel. (C. Paris, D. P. 93. 2. 296). Vezi Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *suprà cit.*, 51. — S'a decis însă că împrejurarea că o parte n'a propus martori cu ocazia unei cercetări locale, cerută de adversarul ei, nu poate fi interpretată în sens că acea parte a renunțat a mai opune prescripția. Cas. rom. Bult. 1897, p. 1445. Instanțele de fond ar trebuì însă să nu piardă niciodată din vedere, în interpretările ce ele dau intenției părților, că renunțările nu se presupun. *Nemo res suas jactare præsumitur.* Vezi asupra acestui principiu, tom. IV, partea I, *tabla analitică*, v° ***Renunțări***.

(3) Vezi *suprà*, p. 65, nota 2.

Art. 1904 C. civ.

(4) S'a decis însă că prescripția anuală, statornicită de art. 1904, fiind întemeiată pe o prezumpție de plată (cpr. C. București, *Cr. judiciar* din 1903, No. 62), această prescripție nu mai poate fi invocată pentru prima oară în apel, dacă prezumpția de mai sus a fost distrusă prin recunoașterile făcute de debitor

Ea nu poate fi invocată pentru prima oară în casaţie.

Prescripţia nu poate însă, ca şi autoritatea lucrului judecat [1], să fie invocată pentru prima oară, în materie civilă şi comercială, înaintea Curţei de casaţie, întrucât această instanţă supremă nu este, după organizarea noastră judecătorească, un al treilea grad de jurisdicţie [2].

Invoc. prescripţiei înaintea instanţei de trimetere, în urma casărei.

Dacă decizia pronunţată în ultim resort a fost casată, părţile vor puteà invocà pentru prima oară prescripţia înaintea instanţei de trimetere, de câteori n'au renunţat la acest mijloc de apărare [3].

Persoanele care pot invocà prescripţia şi în contra cărora ea poate fi invocată

1⁰ Persoanele care pot invocà prescripţia.

Art. 1843. — Creditorii şi verice altă persoană interesată pot să opună prescripţiunea câştigată debitorului sau codebitorului lor, ori proprietarului, chiar şi dacă acel debitor, codebitor sau pro-

---

înaintea primilor judecători. Trib. Bruxelles (31 Octombrie 1892). Vezi Beltjens, VI, art. 2224, No. 16 *bis*, p. 725.

Art. 1907.

Prescripţia cincenală statornicită de art. 1907, neopusă în prima instanţă, poate însă fi opusă pentru prima oară în apel. Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2336, 2337; Baudry et Tissier, *Prescription*, 771; Beltjens, *loco cit.*, No. 18 şi art. 2277, No. 5; C. Lyon, Sirey, 1911. 2. 122 şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 30 (cu observ. noastră). Vezi *infrà*, explic. art. 1907.

[1] Cas. rom. Bult. 1906, p. 500; Cas. fr. Sirey, 1902. 1. 265. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 454 şi p. 630, nota 6.

[2] Thiry, IV, 596; Arntz, IV, 207; Laurent, XXXII, 179; Beltjens, VI, art. 2224, No. 5 şi 22; T. Huc, XIV, 332; Planiol, II, 687; Colmet de Santerre, VIII, 331 *bis* I; A. Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 899 (ed. I-a, 1914); Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière civile)*, 278 şi v⁰ *Cassation (mat. civile)*, 2349 urm., 2522 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 52; Guillouard, *Idem*, I, 314; Cas. fr. Sirey, 97. 1. 102, 103; Cas. rom. Bult. 1900, pag. 773; Bult. 1898, pag. 382; Trib. Arlon, *Dreptul* din 1914, No. 56 (cu observ. noastră), etc.

[3] Colmet de Santerre, *loco cit.*; Laurent XXXII, 179; Beltjens, *loco cit.*, No. 6; Baudry et Tissier, *Prescription*, 52; Guillouard, *Idem*, I, 314; Répert. Dalloz, *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 54; Répert. Sirey, *eod. v⁰*. 282; C. Besançon, D. P. 89. 2. 227; Trib. Arlon, *Dreptul* din 1914, No. 56.— Vezi în privinţa concluziilor ce părţile pot depune la instanţele de trimetere. Cas. fr. *Dreptul* din 1914, No. 50, p. 400.

prietar renunță la dânsa (1). (Art. 562, 699, 974, 975. C. civ. Art. 2225 C. fr.).

Cine poate prescrie.

Prescripția achizitivă fiind un mijloc de a dobândì imobile sau drepturi reale imobiliare, precum, de exemplu: servituțile continue și aparente (art. 623), oricine poate dobândì asemenea drepturi poate prescrie.

Art. 7 § 5 Constit.

Străinii nu pot dobândì prin prescripție decât imobile urbane (art. 7 § 5 Constit.).

Prescripția liberatorie.

Prescripția extinctivă sau liberatorie fiind un mijloc de a se liberà de obligațiile sale, poate fi invocată de orice debitor, român sau străin.

Dreptul oricărei persoane interesate de a invocà prescripția.

Nu numai debitorul și posesorul pot să invoace prescripția, dar încă creditorii lor și orice altă persoană interesată (2); căci, după cum foarte bine a zis Bigot-Préameneu în expunerea de motive, dreptul de a opune prescripția nu este un drept inerent persoanei în favoarea căreia această prescripție s'a îndeplinit (3).

Art. 974, 975 C. civil.

Creditorii pot să opue prescripția nu numai când debitorul neglijează de a o opune (și aceasta prin aplicarea art. 974 C. civ.), dar și atunci când el renunță la ea

---

Origina art. 1843.

(1) Conform: art. 8 din legea bulgară asupra prescripției dela 1897/98. — Acest text este împrumutat dela Dunod. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor: „Si celui qui a prescrit *négligeait de s'en prévaloir*, ses créanciers pourraient le faire, parce que la prescription forme un droit acquis dont on ne peut se dépouiller au préjudice de ses créanciers“. *(Tr. des prescriptions*, p. 110 ed. din 1765). Cpr. Planiol. I, 2716.

Persoanele altele decât creditorii interesate a invocà prescripția.

(2) Aceste persoane interesate a invocà prescripția, altele decât creditorii, sunt: 1° fidejusorii, dreptul lor de a invocà prescripția fiind independent de acel al debitorului principal; 2° codebitorii solidari, căci și ei prescriu pe socoteala lor proprie; 3° acei cărora posesorul a consimțit drepturi reale asupra imobilului pe care el îl prescrie, etc. De exemplu: un individ, care se găsește în cursul prescripției unui fond, îmi concedează o servitute asupra acestui fond; se întâmplà însă că el renunță la prescripție, în urma îndeplinirei ei; voiu puteà să atac renunțarea lui pentru a-mi păstrà dreptul meu. Thiry, IV, 597, *in fine*, p. 522; Mourlon. III, 1798; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 106 urm.; Beltjens, VI, art. 2225, No. 6, 8. 9 și 10 urm.: Guillouard. *op. cit.*, I, 346. Vezi și Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2225, No. 25 urm.

(3) Vezi tom. V al Coment. noastre, p. 202 și autoritățile citate acolo, la care trebue să adăogăm, Beltjens. III, art. 2225, No. 6.

(art. 975). Pentru aceasta ei trebue însă să dărâme mai întâi renunţarea făcută de debitorul lor. Art. 1843 nu este deci decât o aplicare a art. 974 şi 975 (¹).

Dovedirea din partea creditorilor, a prejudiciului şi a fraudei. Controversă.

Chestiunea este însă de a se şti: ce trebue să dovedească creditorii care atacă renunţarea debitorului lor: atât prejudiciul şi frauda, care sunt elementele oricărei acţiuni pauliene (art. 975), sau numai prejudiciul lor? După un sistem, foarte acreditat, se susţine că dovedirea prejudiciului este suficientă, fiind vorba, în specie, de o renunţare cu titlu gratuit, ca şi în cazul art. 562 şi 699 (²). Argumentele principale invocate în această teorie sunt următoarele: art. 1843 pune în rândul creditorilor pe orice parte interesată, adecă pe terţii, şi aceşti din urmă putând să înlăture prescripţia opusă de debitor, fără a dovedi frauda, acelaş drept trebue să-l aibă şi creditorii. Apoi, creditorii ar fi în imposibilitate materială de a dovedi intenţia frauduloasă a debitorului, adecă de a stabili mobilul, cinstit sau necinstit, de care a fost condus debitorul lor când a renunţat la prescripţie (³).

Această soluţie ar fi însă inadmisibilă după alţii, fiindcă art. 1843 ar lăsà acţiunea creditorilor sub imperiul dreptului comun; şi, în adevăr, în specie, fiind vorba de acţiunea pauliană, ştim că frauda este unul din elementele acestei acţiuni (⁴).

(¹) Thiry, IV, 597; Laurent, XXXII, 209, 210; Beltjens, VI, art. 2225, No. 5; Arntz, IV, 2007; Guillouard, *Prescription*, I, 342; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 37, etc.

(²) Vezi în privinţa acestor două texte, tom. II al Coment noastre, p. 533, text şi nota 2 (ed. a 2-a); tom. III, partea I-a, p. 571, text şi nota 2 şi tom. III, partea II, p. 273 şi 306 (ed. a 2-a), etc.

(³) Vezi în acest sens, Cas. rom. Bult. 1902, p. 660; Demolombe, XXV, 223; Colmet de Santerre, VIII, 332 *bis* V; Baudry et Tissier, *Prescription*, 117; Aubry et Rau, IV, § 313, p. 224, text şi nota 18 (ed. a 5-a) şi VIII, § 775, p. 449, 450 (ed. a 4-a); Thiry, II, 647 şi IV, 597, p. 521; T. Huc, XIV, 334. Cpr. Laurent, XXXII, 209, 210, 220. Mai vezi şi alte autorităţi citate în tom. V al Coment. noastre, p. 234, *ad notam* şi în Laurent *(Supplément)*, tom. VIII, p. 386, lit. B, *in fine*, etc.

(⁴) Vezi în acest din urmă sens, Guillouard, *Prescription*, I, 344; Troplong, *Idem*, I, 101; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 37;

Art. 1440 din proiectul C. japonez şi art. 1989 din C. neerlandez sunt exprese în această privinţă (1). Dr. străin.

Dreptul ce art. 1843 conferă creditorilor şi altor părţi interesate de a opune prescripţia, cu toată renunţarea debitorului, se aplică la toate prescripţiile în genere, chiar şi la cele scurte, în privinţa cărora se poate deferì debitorului jurământul decizor, pentrucă textul legei este general şi nu face nicio distincţie (2). Aplic. art. 1843 tuturor prescripţiilor în genere. Controversă.

2° Persoanele contra cărora se poate prescrie.

Art. 1875. — Prescripţiunea curge în contra vericărei persoane, care n'ar puteà invocà o excepţiune anume stabilită prin lege. (Art. 1845, 1874, 1876 urm. C. civ. Art. 2251 C. fr.).

Art. 1845.— Statul, stabilimentele publice şi comunele, în ceeace priveşte domeniul lor privat, sunt supuse la aceleaşi prescripţiuni ca şi particularii şi, ca şi aceştia, le pot opune. (Art. 1875 C. fr. Art. 2227 C. fr.) (3).

După cum oricine poate prescrie, tot astfel prescripţia fie achizitivă, fie liberatorie, curge contra oricărei persoane, şi condiţiile ei sunt aceleaşi faţă de toţi (art. 1875). Art. 1875.

Astfel, se poate prescrie nu numai contra particularilor, Persoane morale.

Garraud, *De la déconfiture*, p. 201 (ed. din 1880); Massé-Vergé, V, § 860, p. 339, text şi nota 4; Cas. fr. Sirey, 60. 1. 945; D. P. 61. 1. 265. Cpr. Planiol, I, 2716 şi II, 689. Vezi asupra acestei controverse, Mourlon, III, 1794 urm.; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2225, No. 10 urm.; Pand. fr., v° *Action paulienne*, 183 urm.; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 62, etc.

(1) „Creditorii pot să atace, în numele lor propriu, renunţarea la prescripţie făcută de debitorul lor *în frauda drepturilor lor*", zice art. 1440 din Ante-proiectul codului japonez. Tot astfel se exprimă şi art. 1989 din codul civil neerlandez. „Creditorii sau ceilalţi interesaţi pot să atace renunţarea la prescripţia făcută de debitorul lor *în frauda drepturilor lor (ter bedriegelijke verkorting hunner regten gedaan).* Dr. străin

(2) Guillouard, *Prescription*, I, 345; Baudry et Tissier, *Idem*, 121; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 39; Laurent, XXXII, 218; Pand. fr., v° *Prescription*, 132; Cas. fr. Sirey, 81. 1. 421; D. P. 81. 1. 437. — *Contrà:* (în privinţa prescripţiilor scurte): Trib. Orange, D. P. 93. 2. 276; Duranton, XXI, 151; Aubry et Rau, III, § 260, p. 223, nota 36, *in medio* (ed. a 5-a), etc.

(3) Conform: art. 10 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98.

dar şi contra persoanelor morale, precum: Statul, judeţele, comunele, stabilimentele publice recunoscute ca atare, etc., sub condiţie, bine înţeles, ca să fie vorba de bunuri aflătoare în comerţ (art. 1844, 1845).

Statul, comunele, judeţele, etc. Particularii pot deci să prescrie în contra Statului, bine înţeles numai în privinţa domeniului său privat, nu însă şi celui public (v. *infrà,* 79, 80); iar Statul poate să prescrie în contra particularilor (1), şi chiar în contra comunelor, cu toată tutela ce el o exercită asupra lor (2).

Domeniul privat al comunei. Se poate, de asemenea, prescrie lucrurile din domeniul privat al comunei, după cum şi comuna poate prescrie în contra particularilor şi chiar în contra Statului, bine înţeles tot numai în privinţa domeniului privat al acestui din urmă, nu însă şi în privinţa domeniului său public.

Comunele din Dobrogea. S'a decis însă că comunele din Dobrogea, neavând o personalitate juridică până la anul 1874, când comuna a fost organizată în imperiul otoman, şi neavând nici pământ, nu pot revendicà astăzi pământ dela Statul român, pe baza prescripţiei (3).

Părăsirea dr. roman. Art. 1845 părăseşte deci dreptul roman şi vechiul drept francez, unde Pothier *(Oblig.*, II, 685, p. 378) zicea:

> „Le Roi n'est, par lui-même, sujet à aucune loi humaine, et, par conséquent, ni à celle de la prescription" (4).

C. Calimach, Art. 1938. La noi, existà altădată o dispoziţie, împrumutată dela dreptul bizantin, după care acei puternici nu puteau prescrie contra celor neputernici (art. 1938 C. Calimach) (5).

Toate aceste dispoziţii nu mai există astăzi şi principiul art. 1845 este cât se poate de general.

Absenţii. Se poate prescrie nu numai contra celor prezenţi, dar și contra celor absenți; contra persoanelor care cunosc cursul prescripției ca și contra celor care îl ignorează (1).

---

(1) Vezi *suprà*, p. 59, nota 3.

(2) Baudry et Tissier, *Prescription*, 176, 185 *bis;* Guillouard, *Idem*, I, 64; Pand. fr., v^0 *Prescription civile*, 150; Répert. Dalloz, *Supplément, cod. v^0*, 59; Beltjens, VI, art. 2227, No. 9 şi 12; C. Douai şi Cas. fr. D. P. 68. 2. 169; Sirey, 71. 1. 161. — *Contrà:* Duranton, XXI, 179.

(3) Cas. rom. Bult. 1899, p. 170.

(4) Vezi *suprà*, p. 5, nota 1.

(5) Vezi *suprà*, pag. 15, text şi nota 4, precum şi tom IV, partea I-a, p. 77—79, unde am studiat pe larg această dispoziţie vrednică de toată lauda.

Militarii.

Se poate prescrie chiar în contra militarilor în activitate de serviciu și în timp de răsboiu (2).

Art. 1845.

Prescripția achizitivă este aceeaș pentru Stat și comune ca și pentru particulari (art. 1845).

Acț. posesorii.

Comunele au capacitatea de a exercità acțiunile posesorii (3). Ele pot dobândì proprietatea unui drum prin prescripție (4).

Obștea locuitorilor unei comuni.

Se decide în genere, în Belgia și în Franța, că obștea locuitorilor unei comuni poate să dobândească prin prescripție, în numele comunei, uzul unui drum rural (5).

Cetele de moșneni.

La noi, se decide însă că cetele de moșneni sau obștele locuitorilor împroprietăriți, nu sunt persoane morale (6).

Lucrurile care pot fi prescrise.

Art. 1844. — Nu se poate prescrie domeniul (7) lucrurilor care, din natura lor proprie sau printr'o declarațiune a legei, nu pot fi obiecte de proprietate privată, ci sunt scoase afară din comerț. (Art. 301 urm., 476, 478, 624, 963, 1310, 1878 urm., 1890 C. civ. Art. 2226 C. fr.) (8).

---

(1) Beltjens, VI, art. 2227, No. 5 și 6; Thiry, IV, 598; Répert. Dalloz, *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 56, 57; Aubry et Rau II, § 211, p. 478 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 139, p. 395 (ed. Crome); Laurent, XXXII, 14 și 43; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 89, 90 și toți autorii. Vezi *infrà*, p. 173.

(2) Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 478; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 91, *in fine*, p. 80, 81; Répert. Dalloz, *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 58. Cpr. art. 946 C. com.

(3) Beltjens, art. 2227, No. 19 și 28, precum și deciziile citate.

(4) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 818.

(5) Beltjens, VI, *loco cit.*, No. 32, p. 740. Vezi și *infrà*, p. 97.

(6) Cas. rom. Bult. 1911, p. 1414 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 25.

Aplic. art. 1844 la ambele prescripții.

(7) Cu toate că din cuvântul *domeniu*, întrebuințat de acest text, ar păreà să rezulte că art. 1844 se referă numai la prescripția achizitivă, totuși se admite, în genere, că el se aplică și la prescripția extinctivă sau liberatorie, căci după cum nu se poate dobândì drepturi care sunt afară din comerț, tot astfel nu se poate perde asemenea drepturi prin prescripție. Cpr. Laurent, XXXII, 221; Baudry et Tissier, *Prescription*, 124; Beltjens, VI, art. 2226, No. 2; T. Huc, XIV, 339, etc.

L. bulgară.

(8) Prescripția nu se aplică lucrurilor care se găsesc afară din

Lucrurile ce pot fi prescrise.

Lucrurile care pot fi prescrise sunt: 1⁰ imobilele corporale; 2⁰ servituțile personale (uzufructul, uzul și abitația) (¹); 3⁰ servituțile prediale, continue și aparente (art. 623), etc.

Lucruri în comerț.

Pentru ca aceste lucruri să poată fi prescrise, ele trebue să fie în comerț, adecă, să poată face obiectul unei tranzacții, unei vânzări, unui schimb, etc.

Lucrurile nealienabile sunt imprescriptibile.

Este suficient ca legea să declare un lucru nealienabil, pentru ca acel lucru să fie și neprescriptibil, pentrucă a lăsà un lucru să se dobândească de altul prin prescripție, înseamnează a-l înstrăinà. *Alienare videtur qui patitur usucapionem* (²). (Vezi *infrà*, p. 189).

Corelațiune între prescriptibilitate și alienabilitate.

Există, în adevăr, o corelațiune între prescriptibilitate și alienabilitate: căci, în principiu, bunurile alienabile sunt prescriptibile și, în sens invers, cele nealienabile sunt neprescriptibile. Există însă, în această privință, și oarecare excepții.

Art. 624 C. civil.

Astfel, servituțile discontinue și cele neaparente sunt în

---

comerț, zice art. 9 din legea bulgară asupra prescripției dela 1897/98.

Uzufruct imobiliar, pivniță, privată, etc.

(¹) Astfel, se poate dobândì prin prescripție un uzufruct imobiliar (Pand. fr. *v⁰ cit.*, 401 și autoritățile citate acolo), și aceasta chiar prin prescripția de 10 ani (Répert. Sirey, v⁰ *Prescription*, 77 și numeroasele autorități citate acolo); o pivniță sau o privată situată pe pământul altuia (Pand. fr., *v⁰ cit.*, 409; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 86); o mină, o carieră, etc. (Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 402); comunitatea unui zid sau a unei îngrădiri (Pand. fr., *v⁰ cit.*, 399), etc.

Arbori.

Se poate prescrie proprietatea unor arbori, independent de pământul în care ei își au rădăcinile lor, fie că ei ar fi plantați pe un drum public, fie pe o proprietate privată. Beltjens, VI, art. 2219, No. 9 *bis*; Baudry et Tissier, *Prescription*, 126; Guillouard, *Idem*, I, 406; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 329; Laurent, XXXII, 349; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 403 urm.; Répert. Sirey, v⁰ *Arbres*, 48 urm. și v⁰ *Prescription (matière civile)*, 87 urm. — Vezi însă Trib. Douai, Sirey, 57. 2. 329.

Dom. privat al Statului.

Știm, de asemenea, că se pot prescrie lucrurile care fac parte din domeniul privat al Statului, al comunelor sau al județelor, etc. Vezi *suprà*, p. 76.

Pământurile clăcășești.

(²) Vezi Boissonade, *Projet de code civil pour l'empire du Japon*, V, p. 280. Astfel, pământurile clăcășești fiind nealienabile sunt prin aceasta chiar neprescriptibile, bine înțeles numai față de acei care nu sunt săteni. Vezi *infrà*, p. 84.

comerț și, ca atare, alienabile și, cu toate acestea, nu pot fi dobândite prin prescripție (art. 624) ([1]).

Art. 1248 și 1878.

In sens invers, imobilele dotale devin prescriptibile în urma separației de patrimonii (art. 1878), și cu toate acestea sunt nealienabile (art. 1248).

Prescriptibilitatea imobilelor dotale.

Sunt, de asemenea, prescriptibile imobilele dotale a căror prescripție a început înainte de căsătorie (art. 1878), cu toate că nu pot fi înstrăinate (art. 1248). Aceasta dovedește că imobilele dotale nu sunt, în realitate, afară din comerț, ci sunt nealienabile numai în mod relativ ([2]).

Prescriptibilitatea dotei mobiliare.

Tot prescriptibilă este și dota mobiliară. Această soluție este admisă în Franța chiar de jurisprudență, deși ea declară dota mobiliară inalienabilă ([3]). Se poate însă stipulà inalienabilitatea dotei mobiliare, în baza principiului libertății convențiunilor matrimoniale (art. 1224 C. civ.), alienabilitatea ei neinteresând ordinea publică ([4]).

Art. 1249.

La noi, dota mobiliară este alienabilă, chiar atunci când a rămas proprietatea femeei (art. 1249) ([5]).

Sunt afară din comerț și, prin urmare, nu pot fi nici

Servitutea de trecere.

([1]) In consecință, s'a decis, cu drept cuvânt, că servitutea de trecere fiind o servitute necontinuă, ca una ce are nevoe de faptul actual al omului, spre a fi exercitată (art. 622 § 1), nu poate fi dobândită prin prescripție, ci numai prin titlu. Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 817, nota 1, și la autoritățile citate acolo, *adde:* Cas. rom. Bult. 1911, p. 816; *Cr. judiciar* din 1911, No. 78, p. 730; Bult. 1912, p. 1626 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 81, p. 958 (rezumate); Trib. Bacău și Judecăt. ocol. Domnești (Muscel), *Dreptul* din 1913, No. 52 și *Cr. judiciar* din 1913, No. 77, p. 812 (cu observ. noastră). Vezi în privința acestor servituți, *infrà*, p. 83.

Proba testimonială.

Asupra chestiunei de a se ști dacă servituțile necontinue pot fi dovedite prin proba testimonială, vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 817.

([2]) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 123; Beltjens, VI, art. 2226, No. 3, p. 730; Laurent, XXXII, 222; Mourlon, III, 1766, etc.

([3]) Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 337, nota 2, *in medio* și Cas. fr. *Dreptul* din 1879, No. 45, p. 375.

([4]) Cas. rom. Bult. 1903, p. 1524 și *Dreptul* din 1904, No. 25; Trib. Vaslui, *Cr. judiciar* din 1908, No. 27; Trib. Corbeil, *Dreptul* din 1914, No. 58 (cu observ. noastră). Vezi tom. VIII, p. 193, nota 3.

([5]) Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 336 urm. (ed. 1-a) și tom. IV, partea I, p. 694 (ed. a 2-a).

înstrăinate, nici prescrise, bunurile care fac parte din domeniul public al Statului, al comunelor și al județelor (¹).

Art. 476, 478. Aceste bunuri sunt arătate în mod enunciativ, iar nu limitativ, de art. 476 și 478 C. civil (²).

Edificiile consacrate unui serviciu public. Enumerarea făcută de art. 476 și 478 nefiind restrictivă, ci pur enunciativă (³), mai fac încă parte din domeniul public al Statului sau al comunelor și, prin urmare, sunt nealienabile și nepresciptibile: edificiile consacrate unui serviciu public, precum: cazărmile, închisorile, arsenalele, bibliotecile, muzeele, teatrurile, salhanalele, cimitirele, podurile, căile ferate (⁴), primblările publice, școalele, edificiile naționale, precum: universitățile, palatele de justiție sau administrative, Camera deputaților, Senatul, bisericile, monăstirile (⁵), etc.

(¹) Astfel, s'a decis că un canal public nefiind în comerț, nu se poate prescrie proprietatea lui. C. Gand, *Cr. judiciar* din 1914, No. 20, p. 171.—La Romani, lucrurile care aparțineau fiscului erau imprescriptibile „*Res fisci nostri usucapi non potest*". (Instit. *De usucapionibus*, 2, 6 § 9 și L. 2, Cod, *Communia de usucapionibus*, 7, 30). — Bunurile care fac parte din domeniul *privat* al Statului, comunelor și județelor sunt, din contra, alienabile și prescriptibile (art. 499, 1845). V. p. 76. — Dr. roman.

(²) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 202 urm. (ed. a 2-a). Aceste bunuri fiind afară din comerț și nefiind susceptibile de o proprietate privată, nu pot face nici obiectul unei acțiuni posesorii. Vezi tom. III suscitat, p. 202, text și nota 3.

Deoseb. între dreptul actual și C. Calimach. După principiile codului Calimach, spre deosebire de codul actual, prescripția curgea, din contra, și în privința imobilelor ce făceau parte din domeniul public sau a căror înstrăinare era oprită de lege, însă termenul acestei prescripții era de 40 de ani (art. 1935, 1936 C. Calimach). Cpr. Trib. Bacău și Iași, *Cr. judiciar* din 1903, No. 75, p. 645 urm. (cu observ. noastră); *Dreptul* din 1909, No. 26, p. 204. Vezi și *suprà*, p. 15.

(³) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 145 *bis*. Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 211, text și nota 4.

(⁴) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 204. Cpr. Beauvois, *De la possession*, p. 396, No. 201.

(⁵) Vezi tom. III, partea I suscitat, p. 211, 212. — S'a decis însă că clădirile construite de monachi, în afară de incinta monăstirei, nefăcând parte din domeniul public al Statului, sunt alienabile și prescriptibile. Vezi deciziile citate în tom. III suscitat, p. 212, nota 2.

Zidul unei biserici.

Astfel, nu s'ar puteà dobândi prin prescripţie, asupra zidului unei biserici, servitutea *oneris ferendi* (1).

Repararea unei biserici.

Această neprescriptibilitate apără chiar dreptul de trecere pe fondurile vecine pentru repararea unei biserici *(servitude du tour de l'échelle)* (2).

Paraclis.

La Romani, un lucru erà neprescriptibil prin aceasta că erà sacru. Astăzi, el trebue să mai fie şi public; de unde rezultă că paraclisele, care se obişnuià altădată la unele case boereşti, ca şi locul pentru înmormântare dintr'o proprietate privată, se prescriu, ca orice proprietate privată (3).

Transformarea unei biserici într'o locuinţă privată.

Neprescriptibilitatea lucrurilor sacre încetează când ele îşi pierd destinaţia lor. Astfel, în caz de transformarea unei biserici într'o locuinţă particulară, locul pe care erà clădită biserica şi acel al cimitirului vechiu reintră sub imperiul dreptului comun (4).

Accesoriile cultului sunt neprescriptibile.

Şi fiindcă vorbim de biserici, vom adăogà că vasele şi orice alte ornamente sacre, ca şi orice alte accesorii ale cultului, trebue să fie neprescriptibile, ca unele ce nu sunt susceptibile de o proprietate privată (5).

Cu toate acestea, Curtea de casaţie din Belgia a hotărît acum de curând contrariul, reîntorcându-se la vechia sa jurisprudență din 1839 (¹). Această din urmă soluție este însă, după părerea noastră, inadmisibilă; căci dacă bisericile, în calitatea lor de edificii publice, făcând parte din domeniul public al Statului sau al comunelor, sunt neprescriptibile, este natural de a admite acelaș lucru în privința obiectelor consacrate cultului, cu atât mai mult cu cât știm că lucrurile, care fac parte din domeniul public, nu sunt enumerate în mod limitativ. In adevăr, dacă cărțile din bibliotecile publice, documentele din archive, colecțiile de tablouri, monezi vechi și alte antichități, statuile și tablourile din muzee, etc. servesc uzului public și, ca atare, sunt nealienabile și neprescriptibile (²), cum s'ar puteà oare admite o soluție contrară în privința obiectelor consacrate cultului și considerate ca accesoriile acestui cult? Ultima decizie a Curței de casație din Belgia, ce combatem, ne arată și ne dovedește că jurisprudența variază și poate face greșeli nu numai în Belgia Orientului, dar și în Belgia Occidentului care, sermana, acum este adânc zdruncinată și aproape distrusă prin răsboiul nebunesc ce s'a deslănțuit în lumea întreagă, prin care răsboiu se calcă neutralitatea acestei țări tocmai de către acei care o garantase.

---

(1) C. Agen, Sirey, 60. 2. 318; Sirey, 62. 2. 510; Baudry et Tissier, *Prescription*, 144; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 193; Guillouard, *Idem*, I, 392, etc. — Vezi însă Troplong, *Prescription*, I, 173.

(2) C. Agen, Sirey, 60. 2. 318; Sirey, 62. 2. 510. — Nu se poate deci dobândì de către vecini, prin prescripţie, liberarea unui drept de trecere, necesar la repararea unei biserici. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 194, p. 149.

(3) Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 196. Cpr. C. Orléans, D. P. 46. 2. 150.

(4) Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 196, p. 149, 150 şi deciziile citate acolo.

(5) Cas. belg. Sirey, 88. 4. 26. Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 145; Pand. fr., v^0 *Domaine*, 273 şi v^0 *Prescription*, 376. — Art. 406, 4^0 din procedura noastră civilă dispune că nici *icoanele* debitorului nu pot fi urmărite, şi aceasta, bine înţeles, chiar dacă ar fi îmbrăcate în aur sau în argint. In fine, art. 8 lit. *a* din legea dela 23 Februarie 1906, pentru înfiinţarea caselor de împrumut pe amanet (Muntele de pietate) dispune, că nu pot fi amanetate la aceste case efectele consacrate cultului religios.

Art. 406, 4^0 Pr. civ. şi L. Muntelui de pietate.

Incetarea lucrului de a fi afectat uzului public.

Toate aceste bunuri devin însă alienabile și prescriptibile, îndată ce au încetat de a fi afectate uzului public, fie în mod expres, fie în mod tacit (³); adecă îndată ce legea le-a redat comerțului (⁴).

(¹) Vezi *Dreptul* din 1913, No. 81, p. 648 (cu observ. noastră critică), și *Pasicrisie belge* din 1839, p. 252. Cpr. în acelaș sens, Beltjens, VI, art. 2226, No. 6, 73 și 75; Laurent, XXXII, 256, etc.

(²) Vezi în acest sens numeroasele autorități citate în tom. III, partea I-a, al Coment. noastre. p. 212 (ed. a 2-a). Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 145.

(³) Vezi tom. III suscitat, p. 202 și 211. Cpr. Laurent, XXXII, 259; Arntz, I, 885 și IV, 2012; T. Huc, XIV, 340; Beltjens, VI, art. 2226, No. 31; Cas. fr. D. P. 1902. 1, 537, etc.

Numai legea poate să scoată un lucru din comerț.

(⁴) Vom observà, cu această ocazie, că numai legea poate să declare un lucru neprescriptibil, fiindcă după cum știm, legile privitoare la prescripție interesează ordinea publică. Aceasta erà și teoria vechilor autori, precum: D'Argentré, Dunod (vezi *Traité des prescriptions*, pag. 80, ed. din 1765). Cpr. Guillouard, *Prescription*, I, 367.

Particularii nu pot deci să facă, prin convențiile lor, pres-

Lucrurile afară din comerţ.

Aparţin deci domeniului public şi, ca atare, sunt nealienabile şi nepriscriptibile, toate acele bunuri care, fie prin natura lor, fie printr'o declaraţie a legei, nu pot face obiectul unei proprietăţi private şi sunt afară din comerţ. Constatările de fapt ale instanţelor de fond asupra chestiunei de a se şti dacă un lucru face sau nu parte din domeniul public, scapă, în genere, de sub controlul Curţei de casaţie(1).

Lucrurile comune tuturor.

Mai sunt nepresriptibile: 1° toate acele lucruri care nu aparţin nimănui şi al căror uz este comun tuturor *(res communia omnium)*, precum: aerul, lumina, marea, apa curgătoare *(aqua profluens)*, etc.(2).

Domeniul Coroanei.

2° bunurile care constituesc domeniul Coroanei şi asupra cărora Regele nu este decât un uzufructuar (art. 5 L. din 10 Iunie 1884)(3).

Art. 624.

3° servituţile continue neaparente şi cele necontinue, aparente sau neaparente (art. 624)(4) (vezi *suprà*. p. 78, 79);

Pământurile clăcăseşti. Art. 132 Constit.

4° pământurile date foştilor clăcaşi prin legea din 1864 şi prin legile posterioare care, după o jurisprudenţă constantă, sunt scoase din comerţ numai faţă cu nesăteni şi

---

criptibile lucrurile pe care legea le declară nepresriptibile, nici să declare nepresriptibile lucrurile care pot fi prescrise în virtutea legei. Laurent, XXXII, 224; Beltjens, VI, art. 2226, No. 4; T. Huc, XIV, 339; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 69. Părţile pot însă, în mod excepţional, să facă ca imobilul dotal să fie alienabil (art. 1252).

(1) Vezi deciziile citate în tom. III, partea 1-a, al Coment. noastre, p. 212, nota 4.

(2) Instit., *De divisione rerum*, 2, 1 § 1. Cpr. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 153; Guillouard, *Idem*, I, 368; Troplong, *Idem*, I, 142; Aubry et Rau, II, § 168, pag. 43, 44 (ed. a 5-a); Adan, *Cours de droit civil*, II, 3543, lit. *b*, p. 741, etc.

(3) Vezi tom. III, partea 1-a, al Coment. noastre, p. 136, *ad notam* şi p. 607, *ad notam*. Senatusconsultul fr. din 12 Decemb. 1852, admite nu numai nealienabilitatea şi nepresriptibilitatea imobilelor Coroanei, dar chiar şi a mobilelor, precum: diamantele, perlele, pietrele scumpe, statuile, tablourile, muzeele, bibliotecile, etc. Vezi Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 204, 215.

(4) Vezi tom. III, partea 1-a, al Coment. noastre, p. 815 urm. Vezi şi Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2226, No. 19.

Dr. nostru anterior.

In dreptul nostru anterior, atât în codul Calimach (art. 1927) cât şi în codul Caragea, toate servituţile se puteau dobândi prin prescripţie. Cpr. Trib. Bacău, *Dreptul* din 1913, No. 52, p. 413; N. Budişteanu, *Dreptul* din 1890, No. 79, pag. 631.

care sunt inalienabile până la 1916 (art. 132 Constit.) (1).

Prescriptibilitatea acestor pământuri între săteni.

Pământurile rurale sunt deci prescriptibile între săteni (2); de unde și concluzia că posesiunea unui pământ rural de către un nesătean nu poate să-l conducă la prescripție (3).

Apele publice.

5° apele care servesc la alimentarea unui oraș sau unei comuni, ori la curățirea străzilor; fiindcă aceste ape fac parte, împreună cu conductele lor, din domeniul public al comunelor (cpr. art. 581) (4), soluție care erà admisă și la

---

(1) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 130, nota 4. Cpr. Cas. rom. Bult. 1893, p. 435; Bult. 1902, p. 188 și 1458; Bult 1905, p. 708; Bult. 1908, p. 840; Bult. 1909, p. 408 și *Dreptul* din 1909, No. 44. Vezi și C. Craiova, *Dreptul* din 1890, No. 63, consid. dela p. 508, etc.—Se susține însă de unii, și nu fără oarecare temeiu, că, în urma art. 132 din Constituția dela 1884, pământurile sătenilor sunt astăzi nealienabile în mod absolut și că toate înstrăinările consimțite între săteni, de atunci încoace, și consfințite de justiție, sunt radical nule. Vezi V. Cireș, *Art. 132 din Constituție* și *legiuirile la care se referă* (Iași, 1914), lucrare foarte meritorie și conștiincioasă, precedată de prefața noastră, care este venită la timp, chestia agrară fiind tocmai la ordinea zilei, dacă, bine înțeles, tulburările din Europa ne vor îngădui să ne ocupăm de problemele interne, care cer și așteaptă o grabnică soluțiune.

(2) Cas. rom. Bult. 1897, p. 866, 867; Bult. 1903, p. 188 și 1219, etc. Vezi și *suprà*, p. 78, nota 2.

(3) Trib. Bacău, *Cr. judiciar* din 1903, No. 75, p. 645.

(4) Vezi tom. III, partea 1 a, al Coment. noastre, p. 214 (ed. a 2-a).—Cu toate acestea, atât Curtea de casație din Franța (D. P. 62. 1. 125; Sirey, 62. 1. 166), cât și Curtea din Bruxelles (*Pasicrisie belge* din 1829, p. 174 și *Dreptul* din 1913, No. 81, p. 648) au decis că apele unei fântâni publice sunt prescriptibile pentru partea care nu este absolut necesară la uzul locuitorilor comunei *(aqua superflua)*; însă apele fiind o dependență a fântânilor și haznalelor, care fac parte din domeniul public comunal, soluția de mai sus este, după părerea noastră, inadmisibilă, deși ea erà formal admisă la Romani printr'o Constituție a împăraților Teodosie și Valentinian (L. 3, 5 și 11, Cod, *De aquæductu*, 11, 42). Cpr. Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 190, p. 144 urm.; Aubry et Rau, II, § 169, p. 58, 59, text și nota 18 (ed. a 5-a); Guillouard, *Prescription*, I, 387; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 362 și numeroasele autorități citate acolo; Cas. fr. D. P. 96. 1. 352; Sirey, 97. 1. 446, etc.

Romani (¹). O fântână, care ar fi proprietatea privată a unei comuni, ar fi însă prescriptibilă (²).

Art. 7 Constit.

6⁰ Imobilele rurale, însă numai față de străini (art. 7 § 5 Constit.).

Starea civilă a persoanelor.

7⁰ Mai este încă afară din comerț și nu poate fi nici dobândită, nici pierdută prin prescripție: starea civilă a persoanelor (³). „*Ce qui ne peut se faire par paction n'est pas prescriptible*“, zicea Guy Coquille (⁴).

Prescriptibilitatea drepturilor bănești.

Dar, dacă calitatea de român, de soț, de copil, etc., nu poate fi nici dobândită, nici pierdută prin prescripție, drepturile bănești care rezultă din această calitate sunt, din contra, în comerț și, ca atare, supuse prescripției.

Art. 301 C. civil

Prin aplicarea acestui principiu, art. 301 din codul civil dispune că acțiunea pentru reclamarea stărei civile, este neprescriptibilă în privința copilului.

Moștenitorii copilului. Art. 302, 303 C. civil.

Cât pentru moștenitorii lui, ei pot să continue acțiunea deschisă de copil, afară de cazul când acesta s'ar fi lepădat formal sau ar fi lăsat să treacă trei ani, fără a o mai urmări el însuș, acest termen de trei ani socotindu-se dela cel din urmă act de procedură (art. 303). Moștenitorii copilului nu pot porni ei înșiși acțiunea, afară de cazul când acest din urmă ar fi murit înaintea majorității sale sau în termen de cinci ani dela majoritate, fără a fi reclamat (art. 302).

Contestarea stărei copilului.

Acțiunea care tinde în mod direct și principal la contestarea stărei copilului este, de asemenea, neprescriptibilă, spre deosebire de acea care are de obiect interesele bănești ce derivă din această calitate (⁵).

Divorț. Controversă.

Tot neprescriptibilă ar fi, după unii, și acțiunea în divorț, fiindcă, după art. 1881, prescripția nu curge între soți (⁶).

(¹) L. 9, Cod, *De aquæductu*, 11, 42.

(²) Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 190 *ab initio*.

(³) Beltjens, VI, art. 2226, No. 14; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 133; Baudry et Tissier, *Idem*, 131 urm.; Guillouard, *Idem*, I, 397 și II, 607; Laurent, XXXII, 237, 238; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière civile)*, 157; Pand. fr., *eod. v⁰*, 419 urm., etc.

(⁴) Citat de Guillouard, *Prescription*, II, 607, p. 59.

(⁵) Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 134.

(⁶) Cpr. T. Huc, II, 369; Guillouard, *Prescription*, II, 608. Chestiunea este însă foarte controversată. Vezi tom. II al

Art. 163, 164, 167.

Dar, dacă timpul nu poate schimbà starea civilă a oamenilor, el poate s'o fixeze în mod indirect. Astfel, acţiunea în anulare a căsătoriei, contractată înaintea vârstei admisă de lege, sau fără consimţimântul liber al soţilor, sau în urma unei erori asupra persoanei fizice (art. 162 § 2 C. civ.), etc., nu mai este admisibilă în urma expirărei termenelor fixate de art. 163, 164 şi 167 C. civil (¹).

Art. 290 C. civ.

Aceeaş soluţie este admisibilă în privinţa acţiunei în tăgăduire de paternitate. Bărbatul trebue să reclame în termen de una lună, de se află la locul naşterei copilului, în termen de două luni dela întoarcerea sa, dacă la epoca naşterei, el erà absent şi, în fine, în termen de două luni dela descoperirea fraudei, dacă naşterea copilului i-a fost ascunsă (art. 290).

Art. 291 C. civ.

Dacă bărbatul a murit înainte de a reclamà, dar în timpul pe când erà primit a o face, moştenitorii lui au două luni spre a contestà legitimitatea copilului, socotită din ziua de când acel copil a intrat în posesiunea averei bărbatului, sau dela epoca când s'a atacat posesiunea moştenitorilor asupra acelei averi (art. 291).

Neprescriptibilitatea numelui patronimic.

Incât priveşte numele patronimic, care serveşte a stabili individualitatea şi filiaţiunea persoanelor, el este nealienabil şi neprescriptibil, ca şi starea civilă, pe care o asigură. Astfel, numele unei persoane nu poate fi schimbat sau modificat decât conform prescripţiilor legei din 18 Martie 1895, şi numai pentru o cauză binecuvântată. Simpla împrejurare că ar existà numeroase persoane cu acelaş nume, nu îndrituește pe o persoană a-şi schimbà numele, spre a se deosebi de ceilalţi (²).

Art. 616 urm.

Tot neprescriptibil este şi dreptul ce aparţine unui pro-

Coment. noastre, p. 144 urm. Cpr. Planiol, I, 1204 (ed. a 5-a). Vezi *infrà*, explic. art. 1890.

(¹) Vezi Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 135. Vezi şi tom. I, al Coment. noastre, p. 653.

(²) C. Bucureşti, *Dreptul* din 1909, No. 63 şi *Cr. judiciar* din acelaş an, No. 73. Cpr. Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 141; Laurent, XXXII, 239; Beltjens, VI, art. 2226, No. 15; Répert. Dalloz, *Supplément*, v⁰ *Nom*, 39 urm.; Répert. Sirey, v⁰, *Noms et prénoms*, 87 urm. şi v⁰ *Prescription (matière civile)*, 158. Vezi asupra numelui patronimic al persoanelor, tom. I al Coment. noastre, p. 249 urm. (ed. a 2-a).

prietar înfundat de a cere o servitute de trecere pe locurile vecinilor, pentrucă nu se poate prescrie în contra interesului public; şi ştiut este că dreptul de trecere, sancţionat de art. 616 urm., este de interes general, pentrucă altfel fondurile înfundate ar rămâneà neexploatate, ceeace ar fi în dauna avuţiei publice, care se compune din toate avuţiile particulare (1). „Este de drept firesc, zice Domat, ca un fond să nu rămâe neproducător".

Corumperea apelor prin murdării şi materii fetide.

Din principiul că nu se poate prescrie în contra interesului general, rezultă că nu se poate dobândì prin prescripţie dreptul de a scurge pe calea publică apele murdare care ar eşi dintr'o locuinţă privată; nici dreptul de a corumpe apele curgătoare prin murdării şi materii fetide (2), etc. „*Si tamen aquam conrivat, vel si spurcam quis immittat, posse eum impediri plerisque placuit*" (3).

Nealienabilitatea libertăţei omului.

Omul fiind o fiinţă liberă şi libertatea sa fiind nealienabilă, nu poate fi înstrăinată, ci numai restrânsă prin obligaţiile licite ce el poate să contracteze către terţii (4).

„Les hommes naissent et demeurent libres et égaux en droit' zice declaraţia drepturilor omului din 1789.

„Le but de toute association politique est la conservation des droits naturels *et imprescriptibles* de l'homme; ces droits sont: la liberté, la propriété, la sureté et la résistance à l'oppression, etc." (5).

Art. 1890.

In genere, toate acţiunile, afară de cele pe care legea le-a declarat neprescriptibile, se sting prin prescripţie (art. 1890) (6).

---

(1) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 775 şi 784 (ed. a 2-a), precum şi numeroasele autorităţi citate acolo, la care trebue să adăogăm, Répert. Dalloz, *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 75. Vezi şi *infrà*, p. 89.

(2) Troplong, *op. cit.*, I, 140; Pand. fr., v⁰ *Prescription*, 388.

(3) L. 3, *in fine*, *Dig.*, *De aquâ et aquæ pluviæ arcendæ*, 39, 3.

(4) Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 121; Répert. Dalloz, *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 73; Beltjens, III, art. 2226, No. 8; Marcadé, *Prescription*, art. 2227, No. 56, p. 67; Laurent, XXXII, 225; Pand. belges, *Imprescriptibilité*, 23 urm., etc.

(5) Vezi textul complect al declaraţiei drepturilor omului, reprodusă în tom. IV, partea I, al Coment. noastre, p. 189.

Acţiunile neprescriptibile.

(6) Acţiunile neprescriptibile sunt următoarele: 1⁰ acţiunea în revendicare, care rezultă din dreptul de proprietate. Această acţiune nu se stinge prin faptul neexercitărei ei un timp deter-

Prescriptibilitatea act. care au de obiect drepturi facultative stabilite prin convenţie.

Această prescripţie se aplică chiar la acţiunile având de obiect drepturi facultative stabilite prin convenţie (¹), precum ar fi, de exemplu, dreptul ce mi s'ar fi conferit de a clădi pe un teren ce nu mi-ar aparţineà. Acest drept, această facultate, izvorând dintr'o convenţie, ar fi prescrisă, dacă n'aş fi exercitat-o timp de treizeci de ani (²).

Neprescriptibilitatea facultăţilor legale.

Soluţia este însă cu totul alta în privinţa facultăţilor legale, adecă ce ne sunt conferite prin lege, care proced din libertatea firească a omului, după expresia lui Pothier (³) şi pe care le putem exercità oricând. Astfel este, de exemplu, facultatea ce are proprietarul de a clădi pe pământul său. Oricât de mult el n'ar fi exercitat această facultate, vecinul n'ar puteà să pretindă că ea este prescrisă (⁴).

---

minat, dacă nu există uzucapiune, adecă: o posesiune contrară a imobilului revendicat din partea unei alte persoane (vezi tom. III, partea I, p. 273, nota 1, unde se arată controversa, şi p. 867, nota 3, precum şi *infrà*, p. 98, nota 1. Cpr. Guillouard, *Prescription*, II, 612 şi Arntz, IV, 2050); 2⁰ mai sunt neprescriptibile: acţiunile în împărţeală şi în grăniţuire; 3⁰ acţiunile în reclamare sau în contestare de stat; 4⁰ acţiunile care au de obiect o creanţă condiţională sau cu termen, înaintea îndeplinirei condiţiei sau termenului (art. 1885), etc. Vezi *infrà*, explic. acestui text şi a art. 1890, C. civil.— *Quid* în privinţa acţiunei în garanţie? Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 712 urm. (ed. 1-a) şi tom. III, partea II, nota 2, *in fine*, dela p. 824, 825.

(¹) Thiry, IV, 633; Baudry et Tissier, *Prescription*, 166 urm., care citează în acest sens pe Dunod şi pe Pothier; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 446 urm.; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 191 urm.; Aubry et Rau, VIII, § 772, p. 428; Arntz, IV, 2049; Laurent, XXXII, 233 urm.; Répert. Dalloz, *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 90; Guillouard, *Prescription*, II, 616, etc.

(²) Facultăţile menţionate într'o convenţie rămân însă neprescriptibile dacă sunt *naturale*, pentrucă, în asemenea caz, facultatea nu rezultă din convenţie, ci este numai constatată prin această convenţie. Beltjens, art. 2226, No. 12; Laurent, XXXII, 234; Baudry et Tissier, *Prescription*, 167; Guillouard, *Idem*, II, 618; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 254 urm.; Répert. Dalloz, *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 96, etc.

(³) Pothier, *Introduction au titre des prescriptions*, I, p. 338, No. 33 (ed. Bugnet).

Proiectul C. japonez. Art. 1432.

(⁴) Iată cum se exprimă, în această privinţă, art. 1432 din proiectul codului japonez, elaborat de profesorul Boissonade. „Simplele facultăţi legale ce omul poate să exercite asupra

Deoseb. între drepturile facultative și facultățile legale

Așa dar, actele pur facultative, de *pură facultate*, după cum le numește art. 2232 din codul francez, *meramente facoltative* după art. 688 din codul italian, care emană dela lege și pe care omul poate să nu le facă, sunt nealienabile și neprescriptibile. Cu alte cuvinte, facultățile nu pier prin neexercitarea lor, pe când drepturile conferite prin convenția părților se sting, din contra, de câteori nu sunt exercitate în termenul legal (¹).

Motivele acestei neprescriptibilități.

Motivele neprescriptibilitățeí facultăților legale este că aceste facultăți, izvorând dintr'o situație permanentă, care este cauza lor, se reînoesc așa zicând pe fiecare zi; ele neavând scadență, nu pot fi supuse pierderei prin efectul timpului (²).

Exemple de facultăți neprescriptibile.

Astfel, sunt neprescriptibile, după regula de mai sus:

facultatea ce are orice vecin al unui zid de a-l face comun (art. 598);

facultatea de a face să înceteze indiviziunea în baza art. 728;

facultatea ce are fiecare proprietar de a obligà pe vecinul său la grănițuirea proprietății lipite cu a sa (art. 584);

facultatea ce aparține unui proprietar înfundat de a cere o servitute de trecere pe locurile vecinilor (art. 616 urm.) (³);

facultatea ce are fiecare proprietar de a-și îngrădì sau împrejmuì proprietatea sa (art. 600) (⁴);

---

proprillor sale bunuri sau asupra bunurilor altuia, nu se pierd prin faptul neexecutărei lor un timp oarecare, afară de cazul când contrariul ar rezultà din lege, din convenție sau din testament". Am reprodus anume acest text, pentrucă redacția lui este foarte clară și curmă discuțiile ce s'au ivit asupra acestui punct.

(¹) Vezi Beltjens, VI, art. 2226, No. 10 și art. 2232, No. 1; Thiry, IV, 633; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 161 urm.; Arntz, IV, 2049; Laurent, XXXII, 228 urm., 296; Mourlon, III, 1830 urm.; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 422 urm.; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 227 urm. Cpr. Guillouard, *Prescription*, I, 493 urm. Autorii sunt însă foarte obscuri asupra acestei materii.

(²) Boissonade, *Projet de code civil pour l'empire du Japon*, V, No. 267, p. 282.

(³) Vezi *suprà*, p. 86, 87.

(⁴) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 676 și 681 (ed. a 2-a).

facultatea care aparţine proprietarului, ce are un izvor pe fondul său, să întrebuinţeze apa în folosul lui (art. 579)(¹); facultatea de a tăià rădăcinile şi de a face să se tae crăcile arborilor ce se întind pe proprietatea vecină (art. 608).

Facultăţile care sunt consecinţa dreptului de proprietate.

In fine, sunt nepresceriptibile toate facultăţile care sunt consecinţa dreptului de proprietate, precum este: acel de a clădì şi de a face plantaţii pe locul său, de a-şi cultivà proprietatea sa după modul ce-i convine, etc. (²).

Contradicţia adversarului. Controversă.

Chestiunea este însă de a se şti dacă facultăţile legale devin sau nu prescriptibile prin contradicţia aceluia contra căruia ele urmau a fi exercitate? Afirmativa este admisă de unii. Iată, în adevăr, cum se exprimă un autor:

„Proprietarul având dreptul de a clădì pe pământul său, oricât de mult timp el n'ar fi exercitat această facultate, vecinul n'ar puteà să pretindă că ea este prescrisă. Cu toate acestea, dacă proprietarul a voit să-şi exercite dreptul său, şi vecinul opunându-se, această opunere a fost respectată de proprietar treizeci de ani dela contradicţia dreptului său, acest drept este prescris“ (³).

C. Calimach. Art. 1913, 1914.

Această soluţie, admisă în termeni expreşi, prin art. 1913 şi 1914 C. Calimach (1459 C. austriac) (⁴), este însă prea absolută, căci nici într'un caz facultăţile inerente libertăţei

---

(¹) Vezi tom. III suscitat, p. 637.

(²) Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 163; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 124, 127; Beltjens, VI, art. 2226, No. 11 urm.; Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 430 urm.; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 172 urm., etc.

(³) Thiry, IV, 633, p. 549. Vezi în acelaş sens, Troplong, *Prescription*, I, 113; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 128; Vazeille, *Idem*, I, 427 şi 432; Cas. fr. Sirey, 42. 1. 308; Sirey, 68, 1. 285; D. P. 68. 1. 468; C. Bourges, D. P. 72. 2. 61; Sirey, 72. 2. 187, etc. „L'interversion et la contradiction sont d'un grand usage pour les prescriptions, en ce qu'elles servent à prescrire les droits contraires ou facultés de fait“, zice Dunod (*Tr. des prescriptions*, p. 37, ed. din 1765). Despeisses este şi mai formal când zice: „Les choses qui consistent en pure faculté peuvent être prescrites, lorsqu'il y a eu prohibition de les faire, et que, déférant à cette prohibition, on ne s'est pas servi de la faculté pendant trente ans“ (*Des contrats*, partea IV, tit. 4). Vezi Guillouard, *Prescription*, II, 618, dela care am împrumutat această ultimă citaţie. Cpr. Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 453.

(⁴) Vezi *suprà*, p. 12.

omului şi cele legale, de interes general şi de ordine publică, care se exercită asupra unor lucruri afară din comerţ, nu pot fi prescrise prin interversiune sau contradicţiune. Numai facultăţile legale inerente proprietăţei şi care nu interesează interesul obştesc, se pot stinge, fie prin dobândirea unui drept contrar de servitute sau de uz, fie printr'o renunţare presupusă rezultând din inacţiunea aceluia căruia ele aparţin, timp de 30 de ani dela o contradicţie formală a exerciţiului lor (1).

CAPITOLUL II

Despre posesiunea (2) cerută pentru a prescrie.

Noţiunea şi definiţiunea posesiunei.

Art. 1846. — Verice prescripţiune este fondată pe faptul posesiunei.

---

(1) Aubry et Rau, VIII, § 772, p. 420; Demolombe, XI, 178; Laurent, XXXII, 232; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription*, 212. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 170, 171; Guillouard *Idem*, 619. Vezi asupra acestei controverse, Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 453 urm., Beltjens, VI, art. 2226, No. 11 *bis*; Répert. Dalloz, *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 89, etc.

(2) Vezi asupra acestei materii, în dreptul roman, Savigny, *Das Recht des Besitzes* (ed. a 6-a, 1837). Bibliografie. Această operă a savantului profesor a fost tradusă în limba franceză de către Henri Stedtler (profesor la Louvain *), *Traité de la possession en droit romain* (ed. a 4-a 1893). Trebue însă să adăogăm că multe din teoriile lui Savigny au fost combătute şi răsturnate de Ihering. Cpr. Planiol, 1, 2268. Mai vezi Windscheid, *Lehrbuch des Pandektenrechts*, I, § 148 urm., p. 640 urm. (ed. Kipp, 1900); Girard, *Manuel élément. de droit romain*, p. 264 urm. (ed. a 4-a, 1906), etc. Incât priveşte vechiul drept francez, vezi Dunod de Charnage, *Tr. des prescriptions*, p. 15 urm. (ed. din 1765); Pothier, *Tr. de la possession*, IX, p. 267 (ed. Bugnet); Domat, *Lois civiles dans leur ordre*

(*) In momentul când cuvântul *Louvain* cade sub pana noastră, cetim în ziare că acest frumos oraş al Belgiei, în care am tipărit Tratatul nostru în limba franceză şi pe care, cu această ocazie, am fost nevoit să-l vizităm de mai multe ori, a fost ras de pe faţa pământului şi distrus cu tunul, din cauză că locuitorii, de altfel paşnici, ai acestui oraş, au tras focuri asupra Germanilor. apărându-şi căminul în contra invaziunei teutonice. Va să zică câteva momente de selbătăcie au fost suficiente pentru a face să dispară un centru de cultură. Aceasta, în secolul în care trăim, se numeşte civilizaţie!

Posesiunea este deţinerea unui lucru sau folosirea de un drept, exercitată, una sau alta, de noi înşine sau de altul în numele nostru. (Art. 1847 urm. Art. 2228 C. fr.) (¹).

Dr. străin în privinţa posesiunei.

Codul nostru, ca şi cel francez, nu are un titlu special asupra posesiunei. El se ocupă de posesiune în titlul prescripţiei, din cauza raporturilor intime ce ea are cu aceasta din urmă. Toate legiuirile străine se ocupă însă în mod special şi separat despre posesiune. Astfel sunt, de exemplu, codul italian (art. 685 urm.), codul spaniol din 1889 (art. 430 urm.), codul portughez din 1867 (art. 474 urm.), codul german (art. 854 urm.), codul japonez din 1896 (art. 180 urm.), codul elveţian din 1907 (art. 919 urm.) (²), codul neerlandez (art. 585 urm.), codul austriac (art. 309 urm. corespunzători cu art. 406 urm. din codul Calimach, *despre stăpânirea lucrurilor)*, etc. (³).

Proiectul de cod. civil p. Basarabia.

In proiectul de cod civil pentru Basarabia, pe care Ministrul instrucţiunei publice rusesc, D-l Leon Casso, ne-a făcut onoare de a ni-l trimete şi din care am reprodus *suprà*, nota 3 dela p. 31, 32 dispoziţiile relative la prescripţie, materia posesiunei este foarte complect tratată în art. 455—488. Spre a dà o idee despre acest proiect, împrumutat în mare

---

naturel, IV, p. 241 urm. (ed. Carré); iar încât priveşte dreptul actual, vezi Beauvois, *De la possession en droit romain et en droit français* (teză, Paris, 1858), precum şi bibliografia citată de Planiol, I, 2262 *bis*, 2302 şi 2460. Mai vezi Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 45 urm. p. 54 urm., care are un studiu complect asupra posesiunei de peste 200 pagini; Wodon, *Traité théorique et pratique de la possession et des actions possessoires* (3 vol., ed. a 2-a, Bruxelles, 1877), etc.

(¹) Paragraful întăi al acestui text este adaos de legiuitorul nostru. El nu figurează nici în textul corespunzător francez (art. 2228), nici în cel italian (art. 685). *„La possession est le principe et le fondement de la prescription“*, zice Dunod *(Tr. des prescriptions*, p. 15, ed. din 1765).

(²) Incât priveşte perioada în care fiecare canton erà cârmuit de un cod civil a parte, vezi Huber, *System und Geschichte des schweiz. Privatrechts*, III, § 74.

(³) Vezi asupra dreptului comparat străin, Répert. Sirey, v⁰ *Possession*, 420 urm., capitol foarte complect şi interesant, în care ne-am găsit citat şi noi la No. 600 urm. (cu privire la legislaţia noastră).

parte dela legile romane, care cârmuiau această provincie atunci când ea a fost deslipită de țara noastră (1812), vom reproduce aci numai două din dispozițiile sale, relative la posesiune și anume: art. 484 și 485.

Proiectul de cod civil pentru Basarabia. Art. 484.

Art. 484.—„Posesorul, care a pierdut posesiunea lucrului, este întemeiat, cu toate că el nu este proprietarul acestui lucru, a-l revendicà dela acela care-l posedă fără titlu. Acțiunea ce poate, în asemenea caz, să exercite posesorul, se întemeiază pe echitate, care voeşte ca el să fie preferat uzurpatorului, pus pe nedrept în posesiune“ (¹).

Acelaş proiect. Art. 485.

Art. 485.—„Orice posesor este, de fapt, considerat ca proprietar al lucrului ce posedă, până când acei care-l revendică își vor justificà dreptul lor. Posesorul nu este deci ținut să producă titlul în virtutea căruia el posedă, reclamantul fiind obligat a stabilì dreptul pe care el își întemeiază revendicarea sa“ (²).

Deoseb. între posesiune și proprietatea.

Posesiunea nu are nimic comun cu proprietatea (³), zice Pothier, fiindcă se poate aveà posesiunea unui lucru, fără a fi proprietarul acelui lucru, după cum se poate, de asemenea, aveà proprietatea unui lucru fără a aveà posesiunea lui. Cu toate acestea, acel care are posesiunea unui lucru este presupus a fi proprietarul acestui lucru până la dovada contrară (⁴).

Lucru judecat.

Posesiunea și proprietatea avànd două cauze juridice deosebite, s'a decis, cu drept cuvânt, că prima nu poate fi invocată ca autoritate de lucru judecat cu ocazia judecărei celei de a doua (⁵). *Aliud est possessio, aliud est proprietas.*

Origina cuvântului posesiune.

Jurisconsultul Paul definește posesiunea în modul următor: „*Possessio appellata est, ut et Labeo ait, a sedibus, quasi positio: quia naturaliter tenetur ab eo qui ei insistit; quam Græci* Κατοχὴν *dicunt*“ (⁶). Alții găsesc însă origina

---

(¹) Cpr. L. 1 § 3. Dig., *Uti possidetis*, 43, 17.

(²) Cpr. L. 5, Pr., *Si ususfructus petetur*, 7, 6; L. 2, Cod, *De condictione ob turpem causam*, 4, 7. „*Cùm in pari causa possessoris conditio melius habeatur*“, zice această lege. Mai vezi L. 11. Cod, *De petitione hereditatis*, 3, 31; L. 24, Cod, *De rei vindicatione*, 3. 32, etc.

(³) „*Nihil commune habet proprietas cum possessione*“. L. 12 § 1, *ab intio*, Dig., *De adquirenda vel omittenda possessione*. 41, 2.

(⁴) Vezi *infrà*, p. 99, 100. Vezi și Adan, *Cours de droit civil*, II. 3543, p. 742.

(⁵) Cas. rom. Bult. 1906. p. 1804. Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 291, nota 2.

(⁶) L. 1, Pr., Dig., *De adquirenda vel omittenda possessione*, 41, 2.

cuvântului *posesiune* în verbul *posse*, pentrucă ceeace cineva are la dispoziția sa este și în posesiunea sa (¹).

Art. 485 urm. C. civil.

Noțiunile generale asupra posesiunei au fost expuse în tom. III, partea 1-a, al Coment. noastre, p. 291 urm., cu ocazia interpretărei art. 485 urm. din codul civil, fiindcă posesiunea servește la dobândirea fructelor, când este de bună credință (art. 485 urm. C. civil).

Baza prescripției.

Posesiunea este baza prescripției achizitive sau uzucapiunei. Ea este unicul temeiu al acestei prescripții când posesorul nu are nici titlu, nici bună credință (art. 1890). Ea este un element al prescripției și în cazul când există titlu și buna credință (art. 1895 urm.).

Exercițiul dr. de proprietate.

De câteori posesiunea și proprietatea sunt întrunite în aceeaș mână, adecă în mâna proprietarului, posesiunea nu este decât exercițiul dreptului de proprietate.

Conducerea la dreptul de proprietate.

Se poate însă întâmplà ca posesiunea să fie într'o mână și proprietatea într'alta. In asemenea caz, posesiunea va conduce pe posesor la proprietate, dacă adevăratul proprietar neglijează de a-și valorificà drepturile sale în tot timpul prescris de lege (30 de ani, dacă posesorul nu are nici titlu, nici bună credință) (art. 1890) și 10 sau 20 de ani, dacă el are un titlu translativ de proprietate și bună credință (art. 1895 urm.) (²).

Uzucapiune.

Posesiunea nu joacă rol decât în prescripția achizitivă sau uzucapiune. In prescripția extinctivă sau liberatorie, inacțiunea proprietarului este acea care conduce la stingerea dreptului asupra lucrului posedat (³).

Definiție. Art. 1846.

Art. 1846 definește posesiunea: deținerea unui lucru sau folosința unui drept, cu intenția de a-l tratà ca al nostru (⁴).

Lucrurile corporale și incorporale.

Din această definiție rezultă că nu numai lucrurile

(¹) Bugnet asupra lui Pothier, *Possession*, IX, p. 267, nota 3.

(²) Cpr. Laurent, XXXII. 261; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2228, No. 1, etc.

(³) Laurent, Beltjens, VI, *loco suprà cit.*

Definiție mai exactă a posesiunei.

(⁴) Iată o definiție mult mai exactă, pe care o dă Guillouard, (*Prescription*, I, 410, *in fine*): „Posesiunea este detențiunea sau folosința unui lucru ori a unui drept, pe care o ținem în puterea noastră excluzivă, sau pe care o exercităm într'un mod excluziv prin noi înșine sau prin altul, care o ține sau o exercită în numele nostru".

corporale, dar și cele necorporale, de exemplu: servituțile, sunt susceptibile de o adevărată posesiune. Legea actuală nu mai distinge, ca cea romană, posesiunea de quasi-posesiune. După textul actual, astfel cum este redactat, quasi-posesiunea dela Romani a devenit o adevărată posesiune (¹).

Drepturi incorporale. Servituți.

In drepturile incorporale, însă, *corpus* consistă în exercițiul dreptului. Astfel, când exercit o servitute asupra fondului altuia, ca și cum aș fi proprietarul acestui drept, am posesiunea acestei servituți (art. 1846). Dreptul incorporal poate fi exercitat, ca și pentru lucrurile corporale, fie de noi înșine, fie de altul în locul nostru (²).

Creanțe. Succesiuni.

Dar, dacă posesiunea se aplică la servituți, ea nu se aplică la creanțe, afară de titlurile la purtător. Ea nu se aplică, de asemenea, la succesiuni (³).

In ce consistă posesiunea.

A posedà un lucru sau un drept, însemnează a-l aveà sub mâna sa, la dispoziție, și a exercità asupra lui acte de proprietar. Posesiunea unui lucru consistă deci în dobândirea puterei efective asupra acestui lucru. „*Der Besitz einer Sache wird durch die Erlangung der thatsächlichen Gewalt über die Sache erworben*", zice art. 854 din codul german; ceeace însemnează că posesiunea unui lucru consistă în dobândirea puterei efective asupra acestui lucru.

C. german. Art. 854.

Dr. roman.

La Romani, posesiunea nu puteà fi dobândită decât prin luarea lucrului în stăpânirea sa, cu intenția de a-l aveà drept al său, idee pe care o regăsim și în art. 1846 din codul actual, care vorbește de deținera lucrurilor trupești sau de folosirea drepturilor.

Sezină. Art. 653 C. civ.

Legea admite însă o excepție importantă dela acest principiu în materie de sezină, căci după art. 653 din codul civil, moștenitorii sezinari (la noi numai descendenții și ascendenții) dobândesc posesiunea bunurilor autorului lor înainte de a fi pus mâna pe ele și chiar fără știrea lor, *senza bisogno di materiale apprensione*, după cum se exprimă art. 925 din codul italian. „*Mortus facit vivum possessorem*.

(¹) Cpr. Thiry, IV, 617; Beltjens, VI, art. 2228, No. 2; Planiol, I, 2264; T. Huc, XIV, 343; Laurent, XXXII, 262; Baudry et Tissier, *Prescription*, 193; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1123 urm. Vezi și Guillouard, *Idem*, I, 410, etc.

(²) Thiry, IV, 617, p. 538.

(³) Baudry et Tissier, *Prescription*, 201, 202.

sine ulla apprehensione", zice un vechiu autor, Tiraqueau (1). De aceea s'a şi zis că sezina este o ficţiune (2).

Dovedirea posesiunei prin martori.

Proprietatea este un drept, pe când posesiunea este un fapt; de aceea aceasta din urmă poate fi dovedită prin martori şi prezumpţiuni (3).

Art. 1169.

Se înţelege că acel care invoacă posesiunea trebue să stabilească existenţa ei (art. 1169) (4).

---

(1) Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 53, 54, text şi nota 5. Cpr. Mourlon, II, 35.

(2) Vezi tom. III, suscitat, p. 54.

(3) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 291. Cel ce invoacă o prescripţie trebue, în adevăr, să justifice o posesiune utilă, care întruneşte condiţiile cerute de art. 1847 urm. C. civil. Prin urmare, comite o omisiune esenţială instanţa de fond, când nu se pronunţă asupra probei testimoniale invocată pentru stabilirea unei posesiuni utile *ad usucapiendum*. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1582. — S'a decis că instanţele de fond pot, spre a stabilì posesiunea, care serveşte de bază prescripţiei, să se întemeieze pe depunerile martorilor ascultaţi la prima instanţă, în scop de a se dovedì identitatea terenului revendicat, iar nu pentru stabilirea precarităţei posesiunei, de oarece declaraţiile acelor martori pot fi luate ca nişte simple prezumpţii, întrucât fiind vorba de o posesiune, proba cu martori şi, deci, şi prin prezumpţii este admisibilă. Cas. rom. decizia No. 446, din 19 Iunie 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 29, p. 453, No. de ordine 570.

Dovedirea proprietăţei imobiliare. Controversă.

Dar, dacă posesiunea poate fi stabilită prin martori şi prezumpţii, proprietatea imobiliară nu poate, din contra, fi dovedită prin prezumpţii de fapt lăsate la aprecierea judecătorilor, de câteori este vorba de o sumă mai mare de 150 lei, deşi chestiunea este controversată. Vezi tom III, partea I, p. 268 şi la autorităţile citate acolo în sensul de mai sus, *adde*, Cas. rom. Bult. 1904, p. 794; Bult. 1909, p. 412 şi *Dreptul* din 1909, No. 72. — *Contrà:* Autorităţile citate în tom. III suscitat, p. 268, nota 2.

Examinarea actelor din care rezultă dreptul de proprietate.

S'a mai decis (16 Octombrie 1913) că, decâteori proprietatea se stabileşte prin acte, judecătorii fondului nu trebue să se mărginească a face o enunţare a actelor, declarând că din ele judecătorii şi-au format convingerea despre dreptul de proprietate al reclamantului, ci să arăte prin vreun considerent cum argumentează şi cum deduc din cuprinsul actelor dovada acelui drept; căci altfel hotărîrea lor ar fi nemotivată şi, ca atare, casabilă. Cas. rom., decizia No. 579 din 16 Octombrie 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 38, p. 596, No. de ordine 731.

(4) Pothier, *Prescription*, IX, 176, p. 378; Guillouard, *Idem*, I,

Dobândirea posesiunei.

Posesiunea se dobândește, după cum dispun anume art. 594 din codul olandez și art. 180 din codul civil japonez dela 1896, prin concursul celor două elemente care o constituesc: *corpus et animus* (1).

Corpus et animus.

Prin *corpus* se înțelege acțiunea materială asupra lucrului, apucarea firească sau detențiunea lui, iar prin *animus* se înțelege intenția de a păstrà lucrul ca al său.

Mandatar, *negotiorum gestor.*

Apucarea firească a lucrului poate să se exercite prin însăș persoana care voește să dobândească posesiunea, sau printr'un mandatar ori un *negotiorum gestor* (2), pe când intenția de a păstrà lucrul, ca al său, trebue să rezulte dintr'un fapt exterior, și să existe, în genere, la însăș persoana posesorului.

Minorii, nebunii, etc.

Minorii și nebunii, neavând voință, nu pot să posede prin ei înșiși, ci numai prin reprezentanții lor legali (3).

Persoanele morale.

Tot astfel și la persoanele morale, intenția de a posedà trebue să se manifeste în persoana reprezentanților legali.

Comunele.

In privința comunelor, se admite însă, în Franța, că ele dobândesc și păstrează posesiunea nu numai prin reprezentantul lor legal (primarul), dar și prin locuitorii care o compun (4).

433; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 339; Laurent, XXXII, 336, etc.

(1) Vezi tom. III suscitat, p. 293.

Deoseb. între codul nostru și cel fr. Art. 987 C. civ.

(2) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 412. — In Franța se decide că, în caz de gestiune de afaceri, voința de a posedà nu poate să existe decât din momentul când stăpânul a cunoscut actul gerantului și a înțeles a-l ratificà, soluție admisă și la Romani (L. 42 § 1, Dig., *De adquirenda vel amittenda possessione*, 41, 2). Vezi Guillouard, *loco cit.* In legislația noastră, spre deosebire de codul francez, ca să existe gestiune de afaceri, trebue neapărat, conform art. 987 din codul civil, ca gestiunea să fie făcută fără cunoștința proprietarului. Cpr. Cas. rom. Bult. 1911, p. 5. Vezi și tom. V al Coment. noastre, nota 2 dela p. 312, 313 și p. 318. Cpr. art. 677 urm. C. german.

Minor emancipat. Consiliu judiciar.

(3) Vezi tom. III suscitat, p. 293. Cât pentru minorul emancipat și majorul pus sub consiliu judiciar, ei pot posedà și prescrie, cel întâiu fără asistența curatorului, iar cel de al doilea fără asistența consiliului său. Vezi tom. III suscitat, p. 294.

(4) Vezi tom. III suscitat, p. 294, text și nota 2. Cpr. Beltjens, VI, art. 2228, No. 12 și 13; T. Huc, XIV, 346; Guillouard, *Prescription*, I, 428, etc. Vezi și *suprà*, p. 77.

Păstrarea posesiunei numai prin intenţie.

Pe când două elemente sunt necesare spre a dobândi posesiunea: detenţiunea *(corpus)* şi intenţiunea *(animus sibi habendi)*, intenţiunea singură, fără detenţiune, este suficientă spre a conservà o posesiune câştigată, cel puţin în privinţa imobilelor, căci în privinţa mobilelor ea se pierde îndată ce ele au încetat de a fi sub paza şi puterea noastră. Astfel, când un terţiu are detenţiunea materială a lucrului, fără *animus*, păstrăm posesiunea dacă am conservat *animus* de a-l posedà. Posesiunea se păstrează deci prin singura intenţiune de a aveà lucrul ca al său, *animo tantum*, adecă mai uşor decât se dobândeşte (1).

Pierderea unui drept prin neuz.

(1) Vezi tom. III suscitat, p. 294. Adan, *op. cit.*, II, 3555, p. 747.

Nu trebue deci să confundăm prescripţia cu pierderea unui drept prin neuz *(per non usum)*. In regulă generală, zice Zachariæ, niciun drept nu se pierde prin neuz. *„In der Regel geht kein Recht durch den blossen Nichtgebrauch verloren“*. *(Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 137, p. 393, ed. Crome).

Acţ. în revendicare.

Astfel, eu nu pierd dreptul meu de proprietate şi acţiunea în revendicare ce-mi aparţine, numai prin trecerea termenului de 30 de ani, dacă nimene nu s'a folosit de el, cu titlu de proprietar, în acest timp, sau cel puţin în timp de 10 ori 20 de ani, în caz când există titlu just şi bună credinţă, fiindcă păstrez posesiunea *animo tantum*, întrucât nimene n'a dobândit-o. Pentru ca dreptul meu de proprietate să fie perdut şi pentru ca acţiunea ce izvorăşte din el să fie stinsă prin prescripţie, se cere ca un altul să fi dobândit acest drept. Cpr. Duranton, XXI, 344; T. Huc, IV, 245 şi XIV, 434; Arntz, IV, 2050; Beltjens, art. 2262, No. 9; Laurent, XXXII, 383; Planiol, I, 2246; Colmet de Santerre, VIII, 369 *bis* IV urm.; Thiry, IV, 364; Aubry et Rau, VIII, § 772, p. 429; Guillouard, *Prescription*, II, 612 şi 633; Baudry et Tissier, *Idem*, 592 urm.; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 179 urm.; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1688 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1403 urm.; Pand. belges, *v° Prescription trentenaire*, 33 urm., etc. Cas. fr. Pand. Périod. 1907. 1. 203; D. P. 1907. 1. 241 şi *Dreptul* din 1908, No. 9 (cu observ. noastră). Vezi şi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 273, n. 1 şi p. 867, n. 3, *in fine*. Mai vezi *suprà*, p. 88, *ad notam* şi *infrà*, 218, 219.

Stingerea prin neuz a servituţilor, uzufructului, etc.

Dar, dacă proprietatea niciodată nu se stinge prin neuz sau neîntrebuinţare, servituţile se sting, din contra, prin neuz în timp de 30 ani (art. 639, 640) (Cas. rom. Bult. 1898, p. 1183), în codul spaniol dela 1889, prin neîntrebuinţare timp de 20 de ani *(por el no uso durante veinte anos)*. Vezi asupra art. 639 şi 640 din codul nostru civil, tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 867 urm. Tot astfel se stinge

Păstrarea posesiunei fără exercitarea de acte materiale.

Astfel, s'a decis că, dacă pentru dobândirea posesiunei se cere, pe lângă intențiunea de a posedà, și detențiunea materială a lucrului, conservarea acestei posesiuni poate însă să rezulte și din singura intenție de a posedà neînsoțită de acte materiale, posesorul neputând să fie obligat a posedà totdeauna prin el însuș; de unde rezultă că cel ce a dobândit odată posesiunea este presupus că o are neîntrerupt, cât timp nu s'a făcut dovadă că a încetat de a o aveà, fie prin faptul unui terțiu, fie printr'o renunțare voluntară, fie prin întreruperea ei mai bine de un an, în care timp altul s'o fi dobândit prin exercițiul ei în cursul acelui an (1).

Nu este nevoe pentru conservarea posesiunei de a aveà voința de a posedà.

Nici nu este chiar nevoe, spre a conservà posesiunea dobândită, de a aveà voința pozitivă și formală de a posedà. Astfel, cel care doarme o păstrează în timpul somnului, iar cel care cade în demență o păstrează în timpul demenței sale; pentrucă, în acest timp, el nu poate să piardă intențiunea de a posedà: *quia furiosus non potest desinere animo possidere* (2).

Păstr. posesiunei prin alții.

Posesiunea unui lucru se poate păstrà nu numai prin noi înșine, dar și prin alții, care dețin lucrul în numele nostru (3).

Nu insistăm mai mult asupra tuturor acestor chestiuni, fiindcă, după cum am observat mai sus, ele au mai fost odată expuse în tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 295 urm.

Pierderea posesiunei.

Incât privește împrejurările care aduc pierderea posesiunei, vezi tom. III suscitat, p. 296 urm.

Efectele posesiunei.

Efectele juridice ale posesiunei sunt numeroase. Thiry (IV, 617) zice că ele pot fi reduse la 172 (4). De aceea se și zice: *Beati possidentes*. Iată care sunt efectele cele mai importante ale posesiunei:

Prezumpție de proprietate.

1° Posesiunea cu titlu de proprietar face a se presu-

și uzufructul (art. 557, *in medio*). Vezi tom. III suscitat al Coment. noastre, p. 552 urm. Vezi și *infrà*, p. 145.

(1) Cas. rom. S-a I, decizia No. 6 din 10 Ianuarie 1914, *Cr. judiciar* din 1914, No. 14, p. 112 (rezumate).

(2) L. 27, Pr., *in fine*, Dig., *De adquirenda vel amittenda possessione*, 41, 2.

(3) L. 9 și L. 25 § 1, Dig., *loco cit.*

pune proprietatea până la dovada contrară; căci, în regulă generală, proprietarul este în drept a posedà lucrul; posesorul nu are deci, în asemenea caz, nimic de dovedit, ci se va mărginì a răspunde: *possideo quia possideo* (¹). „Posesorul este presupus că posedă cu titlu de proprietar de bună credinţă, în mod paşnic şi public“, zice art. 186 din codul japonez dela 1896.

Prescripţia instantanee în privinţa mobilelor. Art. 1909.

2⁰ In materie mobiliară, afară de vasele plutitoare (²), faptul posesiunei scuteşte pe posesor de orice trecere de timp pentru îndeplinirea prescripţiei; ceeace înseamnează că, în privinţa mobilelor, prescripţia este *instantanee* dacă, odată cu apucarea lor firească, posesorul are un titlu just şi este de bună credinţă (art. 1909), legea noastră consfinţind în această privinţă părerea lui Marcadé (³).

L. bulgară din 1897. Art. 35.

„In privinţa lucrurilor mişcătoare prin natura lor şi a titlurilor de valoare la purtător, zice art. 35 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98, posesiunea înlocueşte, în favoarea terţiilor de bună credinţă, titlul juridic.

(¹) Cpr. Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1913, No. 10, p. 118, 119 (nereprodusă în Bult.); Pothier, *Tr. de la possession*, IX, p. 267. Iată nota lui Bugnet care însoţeşte textul lui Pothier. „C'est un des effets les plus utiles de la possession, et cette conséquence ou présomption légale est fort naturelle; c'est bien l'ordre et non le mal, le désordre, qui se présume: donc on doit croire que celui qui possède a le droit de posséder, de tirer toute l'utilité de la chose, d'en disposer, en d'autres termes, comme s'il en est le propriétaire“. Vezi Thiry, IV, 617, p. 539; Laurent, XXXII, 264; Beltjens, VI, art. 2228, No. 5 *bis*, pag. 742; Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 233; Planiol, I, 2285, 2286, etc.

(²) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 188, nota 1 şi p. 298.

(³) Vezi tom. III, partea I-a suscitat, pag. 139, 245 şi p. 262, 298; tom. V, p. 174, nota 1; tom. VI, pag. 263, *ad notam, in fine*, şi *infrà*, explic. art. 1909.

Deoseb. între codul nostru şi cel francez în privinţa mobilelor.

După codul francez, faptul posesiunei singur scuteşte pe posesor de a justificà titlul achiziţiei sale. „*En fait de meubles possession vaut titre*“, zice art. 2279 din codul francez. S'a decis, în adevăr, că acest text se mărgineşte a stabilì, în favoarea posesorului unui mobil de bună credinţă, o simplă prezumpţie de proprietate susceptibilă de a fi dărămată de către adevăratul proprietar. C. Paris, D. P. 1913. 2. 221. Vezi Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 18 urm., şi autorităţile citate acolo.

Această regulă nu se aplică însă universalităţilor de bunuri mobiliare".

Aplic. art. 909 creditorului gagist.

S'a decis că, în virtutea acestei prescripţii instantanee a mobilelor, admisă în termeni expresi de art. 1909 din codul nostru, creditorul gagist, ce are posesiunea lucrului amanetat, dobândind de bună credinţă, asupra acestui lucru, un drept real, urmează ca dânsul să fie preferat asupra lui, chiar şi adevăratului proprietar, care ar fi pierdut posesiunea lucrului în chestiune (1).

Exerciţiul acţiunilor posesorii. Art. 31 L. din 1907.

3⁰ Posesiunea autoriză pe posesor a face să fie menţinut sau reintegrat în posesiunea sa, cel puţin în privinţa imobilelor (2). Această acţiune (în complângere sau în reintegrare) se numeşte posesorie şi este de competinţa judecătoriilor de ocoale (art. 31 L. judecăt. de ocoale din 1907) (3).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1912, p. 1757 şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 13, p. 100. Vezi *infrà*, explic. art. 1909.

(2) In privinţa mobilelor, chestiunea este discutată. Vezi Em. Dan, *Codul general al judecătorului de ocol*, No. 62 urm., p. 49 urm.; C. Botez, *Noul codice de şedinţă al judecătorului de ocol*, p. 307 urm.

Condiţiile cerute pentru exercitarea acţiunilor posesorii.

(3) Pentru ca posesiunea să deà loc la aceste acţiuni, se cer mai multe condiţii: 1⁰ ca trebue să întrunească condiţiile cerute de art. 1846 şi 1847 (v. *infrà*. p. 184, n. 2); 2⁰ ca trebue să fi ţinut cel puţin un an; 3⁰ acţiunea să fie exercitată în anul tulburărei; altfel posesorul este decăzut din dreptul său şi posesiunea aparţine acelui care o are actualmente. In caz când tulburarea sau deposedarea s'a făcut prin violenţă ori forţă, reclamantul este scutit de a face proba cerută la No. 2 şi 3 (art. 31 L. judecăt. de ocoale din 1907). Vezi asupra acestui text, C. Botez, *op. cit.*, p. 288 urm.; Em. Dan, *Idem*. p. 40 urm.

S'a decis că cel ce a dobândit odată posesiunea, este presupus că o are neîntrerupt, cât timp nu s'a făcut dovada că a încetat de a o aveà, fie prin faptul unui terţiu, fie printr'o renunţare voluntară, fie prin întreruperea ei mai mult de un an, în care timp altul s'o fi dobândit prin exerciţiul ei în cursul aceluiaş an. Prin urmare, dacă reclamantul face dovadă că a posedat pământul în litigiu anterior anului care a precedat tulburarea, el a dovedit implicit că are posesiunea de un an, cerută de lege pentru exerciţiul acţiunei posesorie, chiar dacă n'a dovedit că a făcut acte materiale de posesiune în cursul acestui an. Cas. rom. S-a I, decizia No. 6 din 10 Ianuarie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 8, p. 113, No. de ordine 115.

S'a mai decis, tot cu privire la exerciţiul acţiunilor pose-

Conducerea la proprietate.

4⁰ Posesiunea exercitată în condiţiile prescrise de lege conduce la proprietate prin efectul prescripţiei achizitive după 30 de ani (art. 1890 urm.)(¹) şi chiar după 10 sau 20 de ani, dacă posesorul are un titlu translativ de proprietate *(justa causa)* şi este de bună credinţă (art. 1895 urm.).

Dobândirea fructelor de către posesorul de bună credinţă.

5⁰ Posesiunea, când este de bună credinţă, permite posesorului de a dobândi şi câştigà proprietatea fructelor, fie chiar necheltuite şi percepute numai (art. 123 şi 485) (²), etc. Precum vedem, suntem departe de cele 172 de efecte ale posesiunei, de care ne vorbeşte Thiry. (V. *suprà*, p. 99).

Caracterele ce trebue să întrunească posesiunea pentru a puteà conduce la prescripţia achizitivă sau uzucapiune.

Art. 1847. — Ca să se poată prescrie, se cere o posesiune continuă, neîntreruptă, neturburată, publică şi sub nume de proprietar, după cum se explică în următoarele articole. (Art. 1848 urm., 1856 C. civil. Art. 2229 C. fr) (³).

Art. 1848. — Posesiunea este discontinuă când posesorul o exercitează în mod neregulat, adecă cu intermitenţe anormale. (Art. 1847, 1850 C. civ.).

Art. 1849. — Posesiunea este întreruptă prin modurile şi

---

sorii, că, pentru exercitarea acestor acţiuni, se cere ca posesiunea anuală să întrunească condiţiile posesiunei cerute spre a prescrie proprietatea: aşa că art. 1860 C. civil este aplicabil acţiunilor posesorii, aceste acţiuni tinzând tocmai la conservarea posesiunei ce ar puteà duce la prescripţie. Cas. S-a I, decizia No. 28, din 17 Ianuarie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 9, p. 130. Mai vezi *infrà*, p. 184, nota 2.

Termenul prescripţiei ar trebui scurtat.

(¹) Acest termen, fie zis în treacăt, este astăzi cam lung, faţă cu mijloacele şi căile de comunicaţie ce avem, şi ar puteà foarte bine fi redus la 20 de ani sau chiar la un termen şi mai scurt, după cum l-au şi redus unele legislaţii străine. Vezi *suprà*, pag. 32, text şi nota 1.

(²) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 299 urm.

L. bulgară din 1897. Art. 2.

(³) „Posesiunea legală este indispensabilă la dobândirea prin prescripţie, zice art. 2 din legea bulgară asupra prescripţiei dela 1897/98, şi acest text adaogă: posesiunea este legală când este permanentă, neîntreruptă, netulburată, publică, neîndoelnică şi cu intenţia de a deţine lucrul ca al său propriu".

după regulele prescrise în art. 1863—1873. (Art. 1847, 1850, 1863 urm. C. civ.).

Art. 1850. — Continuitatea şi neîntreruperea posesiunei sunt dispensate de probă din partea celui ce invoacă prescripţiunea, în acest sens că posesorul actual, care probează că a posedat într'un moment dat mai înainte, este presupus că a posedat în tot timpul intermediar, fără însă ca aceasta să împedice proba contrară. (Art. 1847 urm. C. civ. Art. 2234 C. fr.).

Art. 1851. — Posesiunea este turburată când este fundată sau conservată prin acte de violenţă în contra sau din partea adversarului. (Art. 1847 C. civ. Art. 2233 C. fr. *modificat*).

Art. 1852. — Posesiunea este clandestină când posesorul o exercitează în ascuns de adversarul său, încât acesta nu este în stare de a puteà s'o cunoască. (Art. 1847 C. civ.).

Art. 1853. — Actele ce exercităm sau asupra unui lucru al altuia, sub nume precar, adecă în calitate de locatari, depozitari, uzufructuari, etc., sau asupra unui lucru comun, în puterea destinaţiunei legale a aceluia, nu constituesc o posesiune sub nume de proprietar. (Art. 2236 C. fr.).

Tot asemenea este şi posesiunea ce am exercità asupra unui lucru al altuia, prin simpla îngăduinţă a proprietarului său. (Art. 1847 urm. Art. 2232 C. fr. *modificat*).

Art. 1854. — Posesorul este presupus că posedă pentru sine, sub nume de proprietar, dacă nu este probat că a început a posedà pentru altul. (Art. 1169, 1200, 1202 C. civ. Art. 2230 C. fr.).

Art. 1855. — Când posesorul a început a posedà pentru altul, se presupune că a conservat aceeaş calitate, dacă nu este probă contrară. (Art. 1169, 1200, 1202, 1847 C. civ. Art. 2231 C. fr.).

Art. 1856. — Posesiunea viciată prin vreuna din cauzele arătate de art. 1847, devine posesiune utilă, îndată ce acel viciu încetează în vreun mod oarecare. (Art. 1848 urm. C. civ. Art. 2233 C. fr. *modificat*).

Art. 1862. — Dacă viciul posesiunei consistă în discontinuitatea, în întreruptiunea sau în precaritatea sa, verícine are interes ca să nu fie prescripţiunea împlinită, îl poate opune.

Dar clandestinitatea şi turburarea posesiunei sunt vicii numai relative, şi nu pot, prin urmare, fi opuse decât numai de acei în privinţa cărora posesiunea a avut asemenea caracter. (Art. 1847 urm., 1853 urm. C. civil) (¹).

(¹) Acest text nu există în codul francez, şi este adaos de legiuitorul nostru după Marcadé (*Prescription*, art. 2234, No. 101 urm., p. 124 urm.). Vezi *infrà*, nota 5 dela pag. 114, 115, unde am reprodus textual observaţiile lui Marcadé.

Origina art. 1862.

Deoseb. între prescripția achizitivă și cea liberatorie.

Spre deosebire de prescripția extinctivă sau liberatorie, pentru care inacțiunea creditorului, în timpul determinat de lege, este suficientă, prescripția achizitivă sau uzucapiunea cere un fapt pozitiv din partea acelui care voește a o îndeplini. Acest fapt este posesiunea lucrului corporal sau dreptului, după cum s'a arătat mai sus.

Legea este deci mai severă față de cel care voește a dobândi un lucru printr'o uzurpare, decât față de cel ce voește numai a-și păstrà dreptul său.

Nu se poate prescrie mai mult decât s'a posedat.

Efectele uzucapiunei sunt restrânse la lucrul posedat, și cuprinse în măsura posesiunei: de unde și regula, pe care am menționat-o *suprà*, p. 42, nota 1: *tantum præscriptum, quantum possessum*.

Am zis că efectele uzucapiunei trebue să fie restrânse la lucrul posedat. Astfel, dacă am posedat jumătate dintr'o moșie sau dintr'o casă, n'am putut prescrie decât această jumătate. Iată cum se exprimă, în această privință Dunod:

> „Comme la prescription dépouille le propriétaire et qu'elle acquiert le bien d'autrui, elle doit être resserrée dans de justes bornes, quelque favorable qu'elle soit d'ailleurs. C'est pourquoi l'on tient pour maxime, qu'elle ne s'étend qu'à ce qui a été précisément possédé. *Tantum præscriptum, quantum possessum*. La prescription qui éxige un titre, n'acquiert que ce qui a été possédé, relativement au titre et à la jouissance de celui dont il vient, lorsqu'on veut se servir de l'accession de son temps. Celle qui n'en éxige point, comme la trentenaire, ne donne que le droit qu'avait celui contre lequel on a prescrit; si donc il n'avait que le domaine utile, elle n'en donnerait point d'autre, et n'éteindrait pas les servitudes dont le fonds était chargé, si celui à qui elles étaient dues, en était demeuré en possession“ (¹).

Posesiunea este măsura prescripțiunei.

Efectele uzucapiunei trebue, pe de altă parte, să fie cuprinse în măsura posesiunei. Astfel, dacă am posedat un imobil ca uzufructuar, n'am putut uzucapià proprietatea acestui imobil, ci numai uzufructul lui (²).

Imobile certe și determinate.

Din împrejurarea că posesiunea este măsura prescripțiunei, mai rezultă că nu poate să existe prescripție decât acolo unde există o posesiune având de obiect lucruri certe și determinate. Astfel, posesiunea rezultând din încălcări ce

---

(¹) Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 23 (ed. din 1765).
(²) Cpr. Trib. Olt, *Dreptul* din 1906, No. 29, p. 226.

vecinii fac pe proprietăţile altora prin arătură, nu pot conduce la uzucapiune, pentrucă obiectul acestor încălcări nu este determinat într'un mod cert (1).

Dovedirea faptelor posesiunei.

Acel care pretinde că a uzucapiat, trebue să dovedească faptele posesiunei sale, şi aceste fapte trebue să cuprindă folosinţa întreagă a dreptului ce el pretinde a fi dobândit prin prescripţie, din punctul de vedere al foloaselor ce dreptul dobândit poate să confere (2).

Caracterele ce trebue să întrunească posesiunea. Art. 1847.

Posesiunea, spre a puteà conduce la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea cea lungă (1890) sau cea scurtă (art. 1895 urm.) (3), trebue să întrunească oarecare caractere arătate de lege, şi anume: ea trebue să fie continuă, neîntreruptă, paşnică, publică (art. 1847) (4), şi sub nume de proprietar. (¹) Vom vedeà *infrà*, p. 125, că textul francez mai cere o condiţie, şi anume: ca posesiunea să nu fie *echivocă*, condiţie care complectează pe celelalte şi pe care legiuitorul nostru a şters-o cu drept cuvânt, pentrucă, pe lângă că este inutilă, apoi, a dat loc şi la dificultăţi (²).

---

(1) Thiry, IV, 618, p. 540.

(2) Thiry, *loco suprà cit.*

(3) Cpr. Cas. rom. Bult. 1907, p. 803.

C. Calimach. Art. 1915, 1921.

(4) „Pe lângă vrednicia persoanei şi a obiectului, zice art. 1915 din codul Calimach (1460 C. austriac), se cere pentru uzucapie ca să aibă cineva stăpânirea lucrului sau a dritului care au a se dobândì prin uzucapie, ca stăpânirea să fie dreaptă, *cu bună credinţă* (posesorii de rea credinţă nu puteau niciodată prescrie sub codul Calimach, pe când astăzi ei pot prescrie prin 30 de ani), neprihănită şi necurmată în tot cursul termenului hotărît de lege"; iar art. 1921 din acelaş cod (1464 C. austriac) adaogă că: „stăpânirea unui lucru trebue să fie şi neprihănită (adecă neatinsă de vreun viciu) *(der Besitz muss auch* echt *sein*, zice codul austriac). Deci, dar, dacă a luat cineva un lucru în putere sau cu vicleşug, sau când au intrat în stăpânire *pe supt cumpăt* (adecă în mod secret), ori au stăpânit un lucru prin rugăminte *(nur bittweise)*, atuncea nu poate nici el, nici moştenitorii lui să câştige prin uzucapie acest lucru". Cpr. Trib. Iaşi, *Dreptul* din 1909, No. 26, p. 204. Vezi şi *suprà*, p. 12.

C. Calimach. Art. 449.

In fine, la aceste texte trebue să adăogăm şi art. 449 din codul Calimach (345 C. austriac), care are următoarea cuprindere: „Dacă cineva va intrà în stăpânirea unui lucru cu silă sau pe ascuns, sau prin vicleşug, ori cu rugăminte, şi pe urmă se va sârguì ca să prefacă aceasta într'un drit statornic, însuşindu-şi aceeace altul i-au lăsat cu voe veghetă, nesupuindu-l la vreo îndatorire statornică; atunci stăpânirea ce de sineş nedreaptă şi cu rea credinţă se face, pe lângă altele, şi *prihănită;* la cele din împrotiva acestor întâmplări se socoteşte stăpânirea neprihănită, când adecă o are cineva luată fără silă, nici prin taină, nici cu rugăminte".

Indată ce una din aceste condiţii lipseşte, posesiunea este viciată şi nu poate conduce pe posesor la proprietate.

Motivele condiţiilor cerute de art. 1847.

Legea cere aceste condiţii pentru toate prescripţiile în genere, în scopul de a apărà pe proprietari în contra uzurpatorilor. Aşa, de exemplu, dacă prescripţia ar puteà fi clandestină, necontinuă, etc., proprietarul n'ar aveà de unde să afle posedarea de către altul a proprietăţei sale şi n'ar puteà interveni spre a-şi apărà dreptul său. Prin condiţiile ce legea le impune posesiunei, proprietarul este deşteptat şi poate interveni la timp spre a face să înceteze uzurparea. Dacă, cu toate precauţiunile luate de lege, proprietarul tace, aceasta este cea mai bună dovadă că dreptul său nu este serios şi că, din contra, posesorul este acela care a avut şi are un just titlu de achiziţie.

Continuitatea posesiunei. Art. 1848.

1⁰ Pentru a dobândì un drept prin prescripţie, posesiunea trebue să fie *continuă*, adecă să fie exercitată în mod regulat, fără intermitenţe anormale, după cum se exprimă art. 1848 din codul nostru, care nu figurează în codul francez, şi a cărui redacţie este împrumutată dela Marcadé (³).

Exemplul pe care il dă Marcadé.

Iată, în adevăr, exemplul pe care îl dă acest autor. Dacă, după ce m'am folosit în mod regulat de o vie în anii 1900, 1901 şi 1902, n'am pregătit nici cules recolta ei în anul 1903, şi după aceasta am cultivat-o din nou în anul 1904, posesiunea mea n'a fost continuă în aceşti cinci ani, fiindcă ea n'a continuat şi în anul al patrulea; ea nu este deci, utilă pentru prescripţie, deşi în cursul acestor cinci ani am posedat via în chestiune *animo domini*.

Ce se cere pentru ca posesiunea să fie continuă.

Pentru ca posesiunea să fie continuă, nu este însă necesar ca ea să se exercite în mod permanent, în fiecare moment al zilei şi al nopţei, căci aceasta ar fi cu neputinţă şi chiar absurd: ci este suficient ca ea să se exercite într'un mod

---

(¹) Cas. rom. Bult. 1899, p. 4: *Dreptul* din 1899, No. 26; Trib. Bacău, *Dreptul* din 1901, No. 10.

(²) Vezi N. Budişdeanu, *Dreptul* din 1890, No. 79, p. 629 urm.

(³) Marcadé, *Prescription*, art. 2229 urm., No. 80, p. 114 urm.

raţional după natura lucrului posedat, sau după destinaţia fondului, dacă este vorba de o servitute care poate fi dobândită prin prescripţie.

Chestie de fapt.

Chestiunea de a se şti dacă o posesiune a fost continuă este o chestie de fapt, pe care judecătorii fondului o rezolv, în mod suveran, după natura bunului supus posesiunei. Curtea de casaţie din Franţa a decis foarte bine că posesiunea este continuă, de câteori ea a fost exercitată în toate ocaziile şi în toate momentele când ea trebuià să fie exercitată (1).

Exemplul dat de Marcadé.

Astfel, pentru a luà exemplul dat de Marcadé, presupunând că este vorba de o pădure, care se tae din nouă în nouă ani, voiu aveà o posesiune continuă de 36 de ani prin patru tăeri ce aş fi efectuat din nouă în nouă ani, pentrucă posesiunea continuă este, nici mai mult nici mai puţin, decât acea care constitue folosinţa regulată şi normală a lucrului (2).

Impiedicarea posesiunei un timp oarecare printr'un fapt al naturei.

Posesiunea nu încetează de a fi continuă prin faptul că exerciţiul ei ar fi fost împiedicat un timp oarecare printr'un obstacol al naturei, această întrerupere momentană neavând nicio înrîurire în specie, întrucât posesorul a făcut tot ce se puteà face omeneşte pentru a se folosi într'un mod continuu de lucrul posedat (3).

Intinderea unui arbore din an in an.

Deşi, în principiu, posesiunea, spre a fi continuă, trebue să fie aceeaş dela început până la fine, totuşi se decide, cu drept cuvânt, că faptul creşterei şi întinderei unui arbore din an în an, nu împiedică posesiunea de a fi continuă (4).

Prescripţia trebue să fie neintreruptă. Art. 1847, 1849.

2⁰ Pentru a puteà conduce la proprietate prin prescripţie, posesiunea trebue să fie *neintreruptă*, *necurmată*, după art. 1915 şi 1968 din codul Calimach (1460, 1497 C. austriac), ceeace însemnează că ea nu trebue să fie impiedicată prin faptul unui terţiu. Art. 1847 cere ca posesiunea să fie neîntreruptă, iar art. 1849 (inexistent în codul francez) arată când ea se socotește întreruptă.

---

(1) Cas. fr. Sirey, 39. 1. 621. Cpr. Cas. fr. D. P. 85. 1. 212; Sirey, 86. I. 463. Vezi *infrà*, p. 108 şi p. 141, nota 3.

(2) Marcadé, *op. cit.*, No. 90, p. 115. Vezi în acelaş sens, Planiol, I, 2277; Troplong, *Prescription*. I, 338; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 283; Guillouard, *Idem*, I. 442; Baudry et Tissier. *Idem*, I, 239, 240; Laurent, XXXII, 275. 276; Aubry et Rau, II. § 217, p. 540 (ed. a 5-a); Colmet de Santerre, VIII, 336 *bis* II; T. Huc, XIV, 349; Beltjens, art. 2229, No. 2, etc.

(3) Guillouard, *Prescription*. I, 443; Troplong, *Idem*, I, 345; C. Amiens, Répert. Dalloz, v⁰ *Prescription civile*, 181, etc.

(4) Guillouard, *op. cit.*, I, 450; Troplong, *Idem*, I. 346, etc.

Chestie de fapt.

Dacă posesiunea a fost sau nu întreruptă, aceasta este iarăș o chestie de fapt de suverana apreciere a instanţelor de fond (¹).

In ce consistă discontinuitatea posesiunei.

Discontinuitatea posesiunei consistă deci în intermitenţele ce posesorul aduce folosinţei regulate a lucrului, pe când intreruperea este faptul unui terţiu, care desfiinţează posesiunea. Cu alte cuvinte, posesiunea discontinuă, deși neregulată, *a subzistat în totdeauna*, pe când posesiunea întreruptă la un moment dat *a încetat de a fi*. S'ar puteà zice, adaogă Marcadé, că discontinuitatea este o boală a posesiunei, pe când întreruperea este moartea ei (²).

Art. 1849.

Posesiunea este întreruptă prin modurile și după regulele expuse în art. 1863—1873, pe care le vom explicà mai la vale.

Art. 1850.

Prescripţia nu se îndeplinește decât atunci când posesiunea a fost continuată în tot timpul fixat de lege. Fiind însă că ar fi cu neputinţă să se stabilească această continuitate a posesiunei, posesorul actual nu are decât să dovedească că a posedat într'un moment dat mai înainte, pentru ca el să fie presupus, până la dovada contrară, că a posedat în tot timpul intermediar (art. 1850 (³).

Prezumpţie *juris tantum*.

Posesorul care invoacă prescripţia nu are deci nevoe să dovedească că posesiunea sa este continuă și neîntreruptă, faptul necontinuităţei și al intreruperei fiind în sarcina acelui care invoacă asemenea fapte. Art. 1850 crează deci o prezumpţie *juris tantum* în favoarea posesorului, reproducând în această privinţă vechiul drept francez (⁴). Aceasta nu este decât aplicarea următoarelor maxime: *Probatis extremis, media præsumuntur*, sau: *Olim possessor, hodie possessor præsumitur.*

Posesiunea veche nu lasă a se presupune posesiunea actuală.

Dar, dacă posesiunea actuală și cea veche fac a se presupune, până la dovada contrară, posesiunea intermediară, posesiunea veche nu mai face astăzi a se presupune posesiunea actuală, pentrucă legiuitorul n'a mai reprodus

---

(¹) Cas. rom. Bult. 1891, p. 1121. Vezi *infrà*, p. 141, nota 3.
(²) Marcadé, *Prescription*, art. 2229 urm., No. 91, p. 117.
(³) Cpr. Cas. rom. Bult. 1896, p. 1117.
(⁴) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, I, 447.

această prezumpție a vechiului drept francez, consacrată prin mai multe cutume (1).

Neadmiterea unei alte prezumpții din vechiul dr. fr.

Tot inadmisibilă este astăzi și prezumpția din vechiul drept francez, după care posesorul, care dovedeà detențiunea sa actuală, producând titlul în virtutea căruia el posedă, erà presupus a fi posedat dela data acestui titlu (2).

Admiterea ca prezumpții simple.

Judecătorii ar puteà însă să invoace această împrejurare ca o prezumpție simplă; pentrucă, după toate probabilitățile, acel care are un titlu, a avut posesiunea dreptului pe care îl constată acest titlu. Tribunalele nu vor admite însă aceste probabilități de fapt decât în cazurile când legea admite proba testimonială (3).

Posesiunea trebue să fie neturburată. Art. 1851.

3º Al treilea caracter ce trebue să întrunească posesiunea este ca ea să *fie neturburată* sau *pașnică (nec vi)*, adecă să nu fie întemeiată *sau conservată* prin acte de violență, în contra sau din partea adversarului (art. 1851), și să nu fie în cursul ei adeseori tulburată prin întreprinderile terțiilor, care ar împedicà liniștea posesorului (4).

---

(1) Marcadé, *Prescription*, No. 93, p. 119 urm.; Baudry et Tissier, *Idem*, 248; Guillouard, *Idem*, I, 448; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 289; Troplong, *Idem*, I, 243; Beltjens, VI, art. 2234, No. 1, etc.

(2) Guillouard, *op. cit.*, I, 449; Beltjens, art. 2234, No. 4, etc.

(3) Beltjens, VI, *loco cit.* și autoritățile citate acolo.

Dr. roman și C. Calimach. Art. 1921.

(4) Altă dată viciul violenței erà altfel înțeles, căci posesiunea nu erà violentă decât atunci când din **capul locului** se întemeià pe violență. *„Origo nasciscendæ possessionis exquirenda est“*. (L. 6, *in medio* Dig., *De adquirenda et amittenda possessione*, 41, 2). Vezi și art. 1921 din codul Calimach (1464 C. austriac), care considerà posesiunea ca violentă de câteori *cineva luase lucrul cu puterea*. Posesiunea pașnică din capul locului nu deveneà violentă prin faptul că posesorul a fost tulburat de terții și a trebuit să se menție în posesiune prin forță. Puterea puteà deci fi respinsă prin putere. *„Qui per vim possessionem suam retinuerit, Labeo ait non vi possidere“*. (L. 1 § 28, *in fine*, Dig., *De vi ac vi armata*, 43. 16). Art. 2233 din codul francez pare a fi conceput în acest spirit, cu toate că unii autori, precum Marcadé (*Prescription*, art. 2229 urm., No. 95 urm., pag. 120 urm.; Guillouard, *Idem*, I, 453, etc.), cer ca posesiunea să fie pașnică în tot timpul duratei ei. Cpr. Planiol, I, 2278.

Oricum ar fi, art. 1851 din codul nostru dispune în termeni expreși, conform părerei lui Marcadé, că posesiunea

Art. 1856. Dacă posesiunea se întemeiază pe acte de violență, viciul ei originar dispare îndată ce violența a încetat (1), încetarea violenței fiind o chestie de fapt de suverana apreciere a instanțelor de fond. Soluția de mai sus rezultă din art. 1856 care, spre deosebire de art. 2233 din codul francez, ce nu se ocupă decât de violență, vorbește în termeni generali de orice viciu al posesiunei, și dispune că posesiunea viciată prin vreuna din cauzele arătate de lege, devine posesiune utilă *ad usucapiendum*, îndată ce acel viciu a încetat într'un mod oarecare.

Art. 956 Nu numai violența fizică, dar și cea morală (art. 956) viciază posesiunea (2).

Violența este un viciu relativ. Art. 1862 § ultim. Fie fizică, fie morală, violența este un viciu relativ, opozabil numai de acela contra căruia ea este exercitată. Față de ceilalți, posesiunea producându-și efectele sale legale, conduce la prescripție. Art. 1862 § ultim din codul nostru curmă în acest sens controversa ce există în codul francez (3).

Posesiune publică. Art. 1852. 4⁰ Al patrulea caracter ce trebue să întrunească posesiunea, este ca ea să fie *publică* sau *neclandestină* (*non clam*). „*La possession doit avoir été exercée* **au vu et au su** *de ceux qui l'ont voulu et savoir*“, zicea cutuma din Melun. Posesiunea este clandestină, zice art. 1852, adaos de legiuitorul nostru, atunci când posesorul o exercită în ascuns de

---

este violentă nu numai când din capul locului ea se întemeiază pe violență, adecă când s'a întrebuințat forța spre a o dobândì, dar și atunci când, în cursul ei, trebue întrebuințat puterea spre a o puteà conservà.

Dr. roman. (1) La Romani, trebuià, din contra, ca, în urma încetărei violenței, bunul să se reîntoarcă la adevăratul proprietar, pentru ca o posesiune utilă să fi putut începe în folosul vechiului detentor. „*Violenter enim possessione amissâ, priusquam in domini potestatem perveniat, usucapio emptori (etsi bonâ fide mercatus est) non competit*“. (L. 5, *in fine*, Cod, *De usucapione pro emptore vel pro transactione*, 7, 26). Această soluție nu erà admisă în vechiul drept francez. Vezi Pothier. *Prescription*, IX, 15, p. 322 (ed. Bugnet).

(2) Laurent, XXXII, 283; Beltjens, art. 2233, No. 2; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 296, etc.

Dr. roman. (3) Și la Romani, viciul violenței erà relativ (*nec vi ab adversario*). „*Adversus extraneos vitiosa passessio prodèsse, solet*“, zice L. ultimă (53), Dig., *De adquirenda vel amittenda possessione*. 41, 2.

adversarul său, aşa că acest din urmă nu este în stare s'o poată cunoaşte. De exemplu, un vecin sapă o pivniţă sub pământul meu, fără să ştiu despre aceasta (¹).

Când încetează clandestinitatea.

Posesiunea nu mai este clandestină îndată ce acel în drept a putut s'o cunoască, cu toate că n'a cunoscut-o în realitate (²). „*Nulla scientia vel ignorantia expectanda, ne altera dubitationis inexplicabilis oriatur occasio*“ (³).

Art. 1856.

Posesiunea, care erà clandestină din capul locului, devine utilă *ad usucapiendum* din momentul ce ea se manifestă prin acte externe şi publice, textul nostru fiind expres în această privinţă (art. 1856).

Şi *vice-versa*, posesiunea publică din capul locului nu devine clandestină prin faptul că ea ar încetà de a fi aparentă (⁴), de câteori natura particulară a lucrului nu comportă o folosinţă publică, soluţie care erà admisă şi la Romani (⁵).

Exemplu.

Astfel, dacă am săpat în mod public o pivniţă sub pământul unui vecin, posesiunea publică nu devine clandestină prin faptul că, în urma zidirei pivniţei, folosinţa ei nu se mai manifestează prin acte publice, dacă nu m'am încercat a ascunde actele mele de folosinţă.

Dr. roman şi vechiul drept francez.

(¹) „*Clam possidere eum dicimus, qui furtivè ingressus est possessionem, ignorante eo quem sibi controversiam facturum suspicabatur, et ne faceret timebat. Is autem qui cùm possideret non clam, se celavit, in ea causa est, ut non videatur clam possidere. Non enim ratio obtinendæ possessionis, sed origo nanciscendæ exquirenda est*“. (L. 6, Pr., *ab initio*, Dig., *De adquirenda vel amittenda possessione*, 41, 2). „La clandestinité est un obstacle à la prescription, zice Dunod (*Prescription*, pag. 31, ed. din 1765), parce que celui qui se cache pour jouir est présumé de mauvaise foi; et que cachant la jouissance, les intéressés qui ne l'ont pas connue, sont excusables de ne s'y être pas opposés. *Clandestinum factum semper præsumitur dolosum*“.

(²) Laurent, XXXII, 286; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2229, No. 7 *bis*; N. Budişteanu, *Dreptul* din 1890, No. 79, p. 632, etc.

(³) L. 12, *in fine*, Cod, *De præscriptione longi temporis decem vel viginti annorum*, 7, 33.

(⁴) Guillouard, *Prescription*, I, 459; Aubry et Rau, II, § 180, p. 130 (ed. a 5-a); Thiry, IV, 622. — *Contrà*: Troplong, *Prescription*, I, 357; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 301, etc.

(⁵) L. 40 § 2, Dig., *De adquirenda vel amittenda possessione*, 41, 2.

Clandestinitatea este un viciu relativ. Art. 1862 § 2.

Intâlnim în codul francez, în materie de clandestinitate, aceeaş controversă pe care am întâlnit-o în privința violenței (¹). Ca și pentru aceasta din urmă, art. 1862 § 2 din codul nostru decide că acei care au cunoscut posesiunea nu se pot apără zicând că alții n'au cunoscut-o, soluție admisă atât la Romani (²) cât și în vechiul drept francez (³). Cu alte cuvinte, clandestinitatea, ca și violența, este un viciu relativ: *nec clam ab adversario*, ziceau Romanii.

Chestie de fapt.

Judecătorii fondului decid în fapt dacă posesiunea a fost publică sau clandestină (⁴); și aceasta este adevărat nu numai în privința clandestinității, dar și a celorlalte condiții ce trebue să întrunească posesiunea spre a conduce la proprietate (⁵).

Imobile.

Publicitatea cerută de art. 1847 și 1852 este admisă numai în privința imobilelor, nu însă și în privința mobilelor (⁶).

Art. 1847 și 1853 § 1.

5⁰ In fine, ultimul caracter ce trebue să întrunească posesiunea spre a conduce la proprietate, este că ea trebue să fie neprecară (*nec precario*), sau *sub nume de proprietar* (*animo domini*).

Ce se înțelege prin precariști.

Astăzi, se înțelege prin posesori cu titlu precar, sau precariști, toți acei care posedă un lucru ce îi obligă la restituire (⁷). Ei nu dețin lucrul ca al lor, ci ca aparținând altuia. Ei neavând *animus sibi habendi*, nu au o posesiune adevărată, ci o simplă detențiune a lucrului, așa că adevărații posesori sunt acei pentru care ei dețin lucrul (⁸).

(¹) Vezi Beltjens, VI, art. 2229, No. 7 și autoritățile citate acolo într'un sens și într'altul.

(²) L. 1 § ultim, Dig., *Uti possidetis*, 43, 17.

(³) Pothier, Tr. de la *possession*, IX, 96, p. 295 (ed. Bugnet).

(⁴) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, I, 461.

(⁵) Cas. rom. Bult. 1898, pag. 30, 31; Bult. 1908, pag. 2061; *Dreptul* din 1909, No. 14 și *Cr. judiciar* din 1909, No. 56; Cas. fr. *Pand. Périod.* 90. 1. 404. Vezi p. 107 și p. 212, nota 2.

(⁶) Guillouard, *op. cit.*, I, 463; C. Pau, D. P. 86. 2. 209.

(⁷) Incât priveşte sensul ce cuvântul *precar* aveà la Romani, vezi Guillouard, *Prescription*, I, 465; Marcadé, *Idem*, art. 2234, No. 101, p. 124.

Dr. roman.

(⁸) „... *Et fructuarius (inquit) et colonus et inquilinus sunt in prædio, et tamen non possident*“. (L. 6 § 2, *in fine*, Dig., *De precario*, 43, 26). — „*Et per colonos et inquilinos possidemus*“.

Art. 1853 § 1 citează ca precarişti, *exempli gratia:* locatarii sau arendaşii, depozitarii şi uzufructuarii (1). La această listă pur enunciativă, trebue să adăogăm: mandatarii convenţionali şi cei legali, precum: tutorul, administrator al bunurilor minorului sau interzisului (art. 390, 454) (2); bărbatul administrator al bunurilor dotale ale femeei sale (art. 1242); sechestrul, care trebue asimilat depozitarului; creditorul antichrezist (3), bezmănarul şi dijmănarul, în privinţa fondului supus bezmanului sau dijmei (4); creditorul amanetar sau gagist; uzuarul şi abitatorul, ale căror drepturi sunt analoge cu acele ale uzufructuarului (5); comodatarul, căpitanii vaselor a căror pază le este încredinţată (art. 948 § ultim C. com.) (6) şi, după unii, chiar

---

(L. 25 § 1, Dig., *ab initio, De adquirenda vel amittenda possessione,* 41, 2).

Uzufructuarul.

(1) Uzufructuarul este un posesor cu titlu precar, în acest sens că titlul său implică recunoaşterea nudului proprietar, aşa că el nu poate prescrie lucrul pe care îl deţine cu titlu precar. El nu este însă precarist în privinţa însuş dreptului de uzufruct, pentrucă el posedă acest drept şi-l exercită cu titlu de proprietar, *animo domini.* Legea romană zicea foarte bine în această privinţă: „*Fundum fructuarius possidet alii, non sibi; jus utendi sibi.* Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription,* 304; Le Roux de Bretagne, *Idem,* I, 376; Troplong, *Idem,* I, 364; Aubry et Rau, II, § 180, pag. 124, nota 5 (ed. a 5-a); Laurent, XXXII, 306; Beltjens, *op. cit.,* III, art. 2236, No. 7, etc.

Uzuarul, Bezmănarul, etc.

Aceeaş soluţie este admisibilă în privinţa uzuarului, în privinţa acelui care are un drept de servitute asupra unui fond, în privinţa bezmănarului, superficiarului, etc. Troplong, *loco cit.*; Baudry et Tissier, *loco cit.*; Beltjens, *loco cit.*, No. 7 *ter*, etc.

Tutorul.

(2) Astfel, tutorul nu poate să prescrie bunurile minorului sau interzisului în timpul tutelei sau interdicţiei, după cum nici primarul unei comuni nu poate să prescrie bunurile acestei comuni, etc. Vezi Bousquet, *Dictionn. des prescriptions,* v⁰ *Détenteurs précaires,* p. 208.

(3) Guillouard, *Prescription,* I, 465; Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts,* I, § 196, p. 597 (ed. Crome); Beltjens, *op. cit.,* VI, art. 2236, No. 4. Vezi şi tom. X al Coment. noastre, p. 305.

(4) Vezi tom. IX al Coment. noastre, pag. 434. Cpr. Trib. Iaşi, *Dreptul* din 1909, No. 26, p. 204.

(5) Vezi Guillouard, *op. cit.,* 466 urm. şi autorităţile citate acolo.

(6) Cpr. Troplong, *Prescription,* II, 477; Le Roux de Bretagne,

vânzătorul unui imobil care, cu toate că a primit prețul vânzărei, n'a predat încă acest imobil cumpărătorului (¹), etc.

Art. 582.

Posesiunea precară, care se exercită în baza unui drept de servitute, precum este acela de a se folosì de o apă curgătoare ce nu aparţine domeniului public (art. 582), nu poate însă să aibă de efect dobândirea prin prescripție a pământului asupra căruia se exercită dreptul de servitute (²).

Art. 1858.

Am văzut care sunt posesorii cu titlu precar în dreptul actual și am arătat că, ei având o posesiune viciată, nu pot prescrie, după cum vom vedeà mai la vale, decât intervertind titlul lor (art. 1858), așa că acei care au un titlu sunt mai rău tratați decât acei care n'au nici unul; căci uzurpatorii pot prescrie prin 30 de ani. In acest sens s'a putut deci foarte bine zice: *Melius est non habere titulum quam habere vitiosum* (³).

Deoseb. de C. fr. Art. 1858, 1859.

Ce trebue să decidem în privința moștenitorilor precaristului? Codul francez distinge între succesorii cu titlu particular și moștenitorii universali sau cu titlu universal. Cei dintâi pot prescrie (art. 2239), iar cei de al doilea nu pot prescrie, fiindcă reprezintă pe autorul lor (art. 2237). Vom vedeà mai la vale, că legiuitorul nostru, desființând această distincție, pune în principiu că ambele categorii de moștenitori încep în persoana lor o posesiune nouă (art. 1858, 1859).

Viciul precarităței este real. Art. 1862 § 1.

Viciul precarităţei este un viciu real și perpetuu, care există *erga omnes*, și care împiedică pe posesorul precar de a-și opune posesiunea nu numai acelui pentru care el posedă, ci oricărei alte persoane (⁴). Art. 1862 § 1 este expres în această privință (⁵), aceeaș soluție fiind admisă

Idem, I, 379; Vazeille, *Idem*, I, 132. Vezi în privința căpitanilor de vasuri *infrà*, explic. art. 948 C. com.

(¹) Guillouard, *op. cit.*, I, 470. — In această din urmă privință, chestiunea este însă controversată. Vezi autoritățile citate de Guillouard, *loco cit.* Cpr. T. Huc, XIV, 373.

(²) Cas. rom. Bult. 1909, p. 735 și *Dreptul* din 1909, No. 66, p. 523.

(³) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 324.

(⁴) Cpr. Cas. rom. Bult. 1908, pag. 477. Aceeaș soluție este admisă și în codul francez. Vezi Thiry, IV, 628; Guillouard, *Prescription*, I, 470 (4) și autoritățile citate acolo.

(⁵) Acest text este împrumutat dela Marcadé. *Prescription*, și în privința discontinuității și a întreruperei posesiunei (art. 1862 § 1), singure clandestinitatea și tulburarea posesiunei fiind vicii pur relative (art. 1862 § 2).

Art. 1862 § 1 și 2.

Art. 1854.

La caz de îndoială, legea presupune că posesorul posedă pentru sine, cu titlu de proprietar, afară de cazul când s'ar stabili contrariul.

Art. 1854 și 1169.

Cel care posedă un lucru nu are deci nevoe de a dovedì altăceva decât faptul posesiunei sale, pentrucă posesiunea este presupusă neprecară până la dovada contrară (art. 1854). Judecătorii violează deci regulele probelor când obligă pe posesorul unui lucru a dovedì că acest lucru este al său, fiindcă reclamantului în revendicare incumbă sarcina probei (art. 1169) (¹).

Posesorul cu titlu precar e presupus a conservà această calitate, cât timp nu se dovedește contrariul.

De câteori se stabilește însă că posesorul a început a posedà pentru altul, adecă cu titlu precar, el este presupus a fi conservat aceeaș calitate, dacă nu se dovedește contrariul. Astfel, un locatar sau arendaș, un uzufructuar, etc. nu vor puteà prescrie niciodată, dacă ei au început a posedà cu titlu de locațiune, de uzufruct, etc., oricât de mult timp ar fi trecut dela încetarea locațiunei sau uzufructului, *etiam per mille annos*, după expresia lui Dumoulin (²). Proprietarul va

---

art. 2234, No. 102, p. 25). Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor: „La précarité de la possession n'est pas, comme la violence et la clandestinité, un vice simplement relatif; elle constitue, comme l'interruption et la discontinuité, un vice absolu et qui peut être opposé, non pas seulement par celui dont le détentaire précaire tenait son droit et pour lequel il possédait, mais par tous autres".

(¹) Cpr. Cas. rom. Bult. 1890, p. 1438 și multe alte autorități citate în tom. VII al Coment. noastre, p. 112, nota 1.

(²) Cpr. Planiol, I, 2318. Acest autor critică însă, împreună cu toți autorii, și cu drept cuvânt, regula care consacră perpetuitatea și permanența precarității. Vezi Planiol, I, p. 864, nota 1 (ed. a 5-a); Marcadé, *Prescription*, art. 2236 urm., No. 127, p. 153, nota 1; Baudry et Tissier, *Idem*, 224; Mourlon, III, 1853; Laurent, XXXII, 309, etc. „Țiitorul carele, în numele altuia, iar nu într'al său, ține vreun lucru, n'are niciun titlu puternic spre a luà acest lucru în stăpânirea sa", zice art. 418 din codul Calimach (318 C. austriac).

C. Calimach. Art. 418.

Art. 1918 din acelaș cod (1462 C. austriac) dispune, de asemenea, că: „lucrurile cele amanetate, împrumutate, depozitate sau date spre luarea rodurilor (uzufruct), *nici odinioară* (adecă niciodată) nu se dobândesc prin uzucapie de către însiși cre-

C. Calimach. Art. 1918, 1919.

Art. 1857. putea deci să-şi revendice lucrul, şi aceasta chiar dacă locatarul sau uzufructuarul ar fi început a poseda acest lucru *animo domini*, la finele locaţiunei sau uzufructului, pentrucă un posesor nu poate schimba el însuş, printr'un simplu act de voinţă, caracterul posesiunei sale, făcând dintr'o posesiune precară o posesiune *animo domini* (art. 1857). *Nemo sibi ipse causam possessionis mutare potest* (¹).

Art. 1858. O asemenea schimbare nu se poate opera decât prin intervertirea titlului său, în conformitate cu art. 1858, a cărui redacţie a fost schimbată dela codul francez, după cum vom vedea îndată.

Intervertirea titlului posesorului precar.

Art. 1857. — Posesorul care posedă nu sub nume de proprietar, nu poate să schimbe el însuş, fie prin sine singur, fie prin alte persoane interpuse, calitatea unei asemenea posesiuni. (Art. 1856, 1858 C. civil. Art. 2240 C. fr. *modificat în redacţia sa*) (²).

---

ditorii sau luătorii rodurilor (uzufructuarii), *nici de către moştenitorii lor, ca unii ce înfăţişează persoana lor, pentrucă lipseşte dela dânşii titlul cel drept al dobândirei*". Şi art. 1919 din acelaş cod (1462, *in fine* C. austriac) adaogă: „Uzucapia poate folosi numai pe un al treilea drept stăpânitor, care cu un titlu drept au luat un lucru dela însuş ţiitorul lui, sau dela moştenitorul lui, care ţinea lucrul fără titlu. Acest al treilea stăpânitor poate, după deosebirea împrejurărilor, şi fără uzucapie, să dobândească îndată proprietatea lucrului".

Codul Calimach admite deci deosebirea între moştenitorii cu titlu universal şi cei cu titlu particular, pe care o admite şi codul francez (art. 1237, 1239), pe care însă codul nostru n'a admis-o (art. 1858, 4-a, 1859), după cum vom vedea *infra*, p. 122 urm.

(¹) L. 33 § 1, *ab initio*. Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3. Vezi asupra acestei regule foarte veche, Petit, *Tr. élément. de droit romain*, p. 222, nota 2 (ed. a 6-a, 1909).

Deoseb. de redacţie între textul nostru şi cel francez.

(²) Art. 2240 din codul fr. cuprinde aceeaş idee, când dispune că: „Nu se poate ca cineva să prescrie în contra titlului său, în acest sens că nu se poate ca cineva să schimbe el însuş cauza şi principiul posesiunei sale". Textul nostru n'a mai reprodus partea întâi a textului francez care zice: că nu se poate ca cineva să prescrie contra titlului său, pentrucă Marcadé (*Prescription* art. 2240, No. 136, p. 159 urm.) critică această formulă, găsind-o prea absolută.

Art. 1858. — Posesiunea care se exercitează nu sub nume de proprietar, nu se poate schimbà în posesiune utilă, decât prin vreunul din următoarele patru moduri:

1° Când deţinătorul lucrului primeşte cu bună credinţă dela o a treia persoană, alta decât adevăratul proprietar, un titlu translativ de proprietate în privinţa lucrului ce deţine (1);

2° Când deţinătorul lucrului neagă dreptul celui dela care ţine posesiunea, prin acte de rezistenţă la exerciţiul dreptului său;

3° Când deţinătorul strămută posesiunea lucrului printr'un act cu titlu particular translativ de proprietate, la altul care este de bună credinţă (art. 2239 C. fr.).

4° Când transmisiunea posesiunei din partea deţinătorului la altul se face printr'un act cu titlu universal, dacă acest succesor universal este de bună credinţă. (Art. 1855, 1857, 1859. 1861 C. civil. Art. 2238, 2239 C. fr. *modificate*) (2).

Intervertirea titlului posesorului precar are loc prin următoarele împrejurări:

Intervertirea titlului posesorului prin faptul unui terţiu.

1° Prin faptul unui terţiu. De exemplu: posesorul precar cumpără dela un terţiu, pe care îl crede proprietar, lucrul ce el deţine. In caz când acest terţiu nu este proprietar, posesorul va puteà prescrie lucrul astfel dobândit, dacă *este de bună credinţă* (3), şi dacă posedă lucrul

---

L. bulgară asupra prescripţiei. Art. 14.

Art. 14 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98 dispune, în această privinţă, că nimene nu poate dobândi prin prescripţie în contra titlului său juridic de proprietate, în sensul că nimene nu poate să modifice prin el şi pentru el însăş cauza şi natura posesiunei sale.

Acest text adaogă însă că oricine poate dobândi prin prescripţie în potriva titlului său juridic de proprietate, în sensul că poate dobândi prin prescripţie liberarea de o obligaţie.

L. bulgară asupra prescripţiei. Art. 12.

(1) Art. 12 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98, dispune că precariştii, adecă acei care posedă în numele altor persoane, precum şi moştenitorii lor universali, pot dobândi prin prescripţie, dacă titlul posesiunei lor se modifică, fie dintr'o cauză care derivă dela o a treia persoană, fie din excepţia ce ei au opus dreptului proprietarului.

L. bulgară menţionată. Art. 13.

Şi art. 13 din aceeaş lege adaogă: Persoanele cărora chiriaşii, depozitarii şi ceilalţi precarişti, le-au cedat lucrul cu dreptul la proprietatea lui, pot să-l dobândească prin prescripţie.

(2) Vezi asupra acestor texte studiul foarte conştiincios al amicului nostru, d-l N. Budişteanu, distinsul prezident al Curţei de apel din Bucureşti, publicat în *Dreptul* din 1890, No. 55 şi 56.

(3) Rămâne deci bine înţeles că dacă posesorul precar, făcând un act cu un terţiu, *ştieà că acest terţiu nu erà proprietar* al lucrului, acest act nu este serios şi nu paote să producă

în condiţiile determinate de lege: căci, după cum foarte bine observă Marcadé, dacă locatarul lui A cumpără, *cu bună credinţă*, lucrul închiriat, dela B şi continuă a plăti câştiurile lui A, se înţelege că el nu va prescrie lucrul cumpărat (¹).

Formula lui Marcadé, admisă în legea noastră.

Iată formula pe care o dă Marcadé (No. 132, p. 156) asupra acestui prim caz de intervertire a titlului prin faptul unui terţiu, formulă care, în rezumat, a fost tradusă de legiuitorul nostru:

> „Il y a interversion fondée sur une cause venant d'un tiers, lorsque celui-là même au nom duquel le bien était précairement détenu, ou toute autre personne se prétendant propriétaire de ce bien, le vend au détenteur, ou le lui donne, le lui lègue, le lui laisse par succession légitime, en un mot le lui transmet par un titre translatif de propriété, et qu'à compter de l'obtention de ce titre, l'ex-détenteur précaire se met à posséder publiquement, *animo domini*, et avec toutes les conditions requises par l'art. 2229 (al nostru 1847).

Act translativ de proprietate.

Faptul terţiului consistă în orice act translativ de proprietate, de exemplu: o vânzare, o donaţiune, un legat, etc.

C. Calimach. Art. 1917.

Dacă însuş proprietarul, care arendase lucrul, l-a vândut arendaşului, atunci acesta devine proprietar şi nu mai are nevoe de uzucapiune. „Acel ce prin titlu drept câştigă un lucru dela cel adevărat proprietar al lucrului, zice art. 1917 din codul Calimach, se face proprietarul lucrului şi nu are trebuinţă de uzucapie“.

Art. 1895 urm.

Dacă proprietatea este transferită arendaşului de către

---

intervertirea titlului său, pentrucă aceasta ar însemnà că însuş detentorul îşi schimbă titlul, ceeace art. 1857 nu permite. Cpr. Thiry, IV, 624, p. 543; Aubry et Rau, II, § 180, p. 127 (ed. a 5-a); N. Budişteanu, *Dreptul* din 1890, No. 55, p. 438, etc.

Deoseb. între textul fr. şi textul nostru.

Textul francez (2238) nu cere buna credinţă, ceeace face că chestiunea este controversată. Unii cer, în adevăr, ca posesorul, care dobândeşte lucrul dela un terţiu, fie prin vânzare, donaţiune, legat, etc., să fie de bună credinţă (vezi Guillouard, *Prescription*, I, 475; Aubry et Rau, Thiry, *loco suprà cit.)*. — *Contrà:* Troplong, *Prescription*, II, 507; Baudry et Tissier, *Idem*, 330; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 226; T. Huc, XIV, 376; Laurent, XXXII, 316, după care posesorul de rea credinţă va prescrie prin 30 de ani.

(¹) Marcadé, *Prescription*, art. 2239, No. 132, p. 157.

altul decât adevăratul proprietar, arendaşul va puteà prescrie lucrul faţă de adevăratul proprietar prin uzucapiunea de 10 sau 20 de ani, sub condiţia, bine înţeles, ca vânzarea să fie reală, serioasă iar nu simulată şi ca el să fie de bună credinţă (art. 1895 urm.).

Notific. act. vechiului proprietar.

Cumpărătorul n'are nevoe să notifice actul de cumpărătură vechiului proprietar; destul este ca acest din urmă să fi putut cunoaşte intervertirea titlului posesorului precar (¹).

Impărţeala nu interverteşte titlul precaristului.

Numai titlurile translative de proprietate (vânzarea, donaţiunea, legatul, etc.) formează o intervertire a titlului precaristului. Impărţeala fiind declarativă de drepturi (art. 786), nu conferă copărtaşului în lotul căruia bunul a căzut, un titlu nou de natură a face să dispară precaritatea titlului vechiu (²).

Dovedirea relei credinţe.

Buna credinţă fiind presupusă, acel care susţine că posesorul a fost de rea credinţă, va trebuì să-şi dovedească afirmaţiunea sa (art. 1169).

Cazul în care reaua credinţă este patentă.

Cu toate acestea, decâteori arendaşul cumpără lucrul dela altul decât dela cel dela care el îl ţine, reaua sa credinţă este patentă; căci, după cum foarte bine zice d-l N. Budişteanu, arendaşul, care a luat în arendă o moşie dela cineva a crezut de bună seamă că arendatorul este proprietarul acelei moşii; când el continuă deci a-i plătì arenda, nu poate deodată, fără rea credinţă, să cumpere acelaş fond dela altul. Orice om diligent şi de bună credinţă erà obligat să meargă la arendator şi să-l întrebe dacă a încetat de a fi proprietar, făcându-i cunoscut că un terţiu vrea să-i vândă acest imobil (³).

Contradicţia dreptului proprietarului.

2⁰ A doua împrejurare care aduce intervertirea titlului posesorului precar este contradicţia făcută de el dreptului proprietarului dela care deţine lucrul. De exemplu: arendaşul,

---

(¹) Aubry et Rau, II, § 180, p. 127; Massé-Vergé, V, § 851, p. 313, nota 12, *in fine; Zachariæ, Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 196, p. 598, nota 14; Guillouard, *Prescription*, I, 476; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 403; Laurent, XXII, 316; Budişteanu, *loco suprà cit.*—Vezi însă Vazeille, *Prescription*, I, 548 urm. (ed. din 1832).

(²) Guillouard, *op. cit.*, I, 179; Troplong, *Idem*, II, 516; Cas. fr. D. P. 73. 1. 200; Sirey, 73. 1. 305, etc.

(³) Vezi Budişteanu, *Dreptul* din 1890, No. 55, p. 438.

urmărit pentru plata câştiurilor, refuză de a le plăti, pretinzând că este proprietar, şi adevăratul proprietar tace 30 de ani; arendaşul a prescris fondul. Iată, asupra acestui al doilea caz de intervertire al titlului, formula dată de Marcadé:

„La contradiction admise par l'art. 2238 comme second moyen d'interversion, existe toutes les fois que le détenteur précaire, *soit judiciairement, soit extrajudiciairement*, résiste ouvertement à l'exercice du droit de celui pour lequel il possédait, en niant positivement ce droit.

Ainsi, quand un fermier, se prétendant tout à coup propriétaire, expulse son bailleur de la partie de l'immeuble que celui-ci occupait; quand il lui signifie qu'il entend posséder la chose désormais pour son compte, attendu qu'il s'en regarde comme seul maître; quand, poursuivi en payement de loyers, il répond n'en pas devoir attendu que l'immeuble est sien; dans ces cas et autres semblables, il y a manifestement acte de contradiction, et à partir de cet acte, le détenteur pourra prescrire. Il en serait autrement de la simple cessation du payement des fermages; car, si complète et prolongée qu'elle fût, elle pourrait s'expliquer par la patience et la générosité du bailleur, et ne serait nullement, par elle même, une contradiction à son droit, etc. (¹)".

Dovedirea faptelor materiale.

Dacă contradicţia rezultă din fapte materiale, precum ar fi, de exemplu, faptul din partea arendaşului de a izgoni cu forţa pe proprietar de pe locul său, aceste fapte vor puteà fi dovedite prin martori.

Dovedirea faptelor juridice.

Dacă contradicţia rezultă din acte juridice, judiciare sau extrajudiciare, dovada acestor acte nu se va puteà face decât conform dreptului comun, adecă: prin acte scrise, de câteori va fi vorba de o sumă mai mare de 150 lei (²).

Efectele intervertirei titlului posesorului.

Intervertirea titlului posesorului odată stabilită, are efect *erga omnes*, iar nu numai în privinţa acelui faţă de care titlul a fost intervertit. Deci, dacă adevăratul proprietar este altul decât acela dela care emană titlul precar, intervertirea titlului posesorului va face să curgă prescripţia şi

---

(¹) Marcadé, *Prescription*, art. 2241 urm., No. 135, p. 158, 159. Vezi în acelaş sens, Guillouard, *Idem*, I, 480; Troplong, *Idem*, II, 513, etc.

(²) Guillouard, *Prescription*, I, 481; Baudry et Tissier, *Idem*, 337; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 414; Troplong, *Idem*, II, 514; Laurent, XXXII, 326; Budişteanu, *Dreptul*, din 1890, No. 55, p. 441, etc.

în contra lui. In acast sens se pronunță toți autorii (¹), și chestiunea nu pare a fi dubioasă.

Invoc. din oficiu. Controversă

Chestiunea de a se ști dacă mijlocul tras din intervertirea titlului posesorului poate sau nu să fie invocat de judecători din oficiu, este controversată (²).

Deoseb. de C. fr.

La aceste două cauze de intervertire ale titlului posesorului precar, prevăzute în mod limitativ de codul francez (art. 2238), art. 1858 din codul nostru mai adaogă încă două, și anume:

Alte două cazuri prevăzute de textul nostru.

1^0 când posesorul precar strămută proprietatea lucrului posedat, printr'un act cu titlu particular, unui terțiu care este de bună credință (cpr. art. 2239 C. fr.); și, în fine, 2^0 când transmiterea posesiunei se face de posesorul precar, printr'un act cu titlu universal, și succesorul este de bună credință. Vom zice numai câteva cuvinte asupra fiecăreia din aceste două cauze de intervertire.

Transmiterea posesiunei precare, unui terțiu de bună credință.

1^0 Posesiunea este intervertită și devine utilă pentru prescripție când posesorul precar transmite, printr'un act cu titlu particular, posesiunea lucrului unui terțiu de bună credință, de exemplu: prin vânzare, donațiune, legat, etc. In asemenea caz, succesorul cu titlu particular al posesorului *(l'ayant-cause à titre particulier)* (³) poate, după art. 1858,

---

(¹) Guillouard, *op. cit.*, I, 482; Baudry et Tissier, *Idem*, 327; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 409; Colmet de Santerre, VIII, 344 *bis* IV; Laurent, XXXII, 322, etc.

(²) Vezi în sensul afirmativei, Guillouard, I, 483, iar în sensul negativei, Baudry et Tissier, 337; Budișteanu, *loco cit.*

(³) Cumpărătorul este, în adevăr, un succesor cu titlu particular al vânzătorului (cpr. C. Galați, *Dreptul* din 1899, No. 61, p. 499, punctul al 5-lea din speță); donatarul și legatarul particular *(singularum rerum)* este un succesor cu titlu particular al dăruitorului sau testatorului, etc. Vezi Beltjens, art. 2235, No. 2. Vezi și tom. V al Coment. noastre, p. 104 și 195.

Consecințile soluției de mai sus cu privire la autoritatea lucrului judecat.

Din împrejurarea că cumpărătorul este un succesor cu titlu particular al vânzătorului, s'a tras concluzia foarte juridică că nu se poate opune celui dintâiu (cumpărătorului) hotărîrea dobândită contra autorului său (vânzătorul), *posterior vinderei-cumpărărei*. Cas. rom. Bult. 1912, p. 66 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 25, p. 299 (rezumate). Hotărîrea definitivă dobândită în contra vânzătorului *înainte de vânzare* este însă opozabilă cumpărătorului, chiar și atunci când cumpărarea a avut loc prin licitație publică. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1647.

§ 3. să prescrie acest lucru prin 10 sau 20 de ani, dacă este de bună credință.

Soluția de mai sus este conformă adevăratelor principii.

Această soluție, admisă și de art. 1919 din codul Calimach (1462, *in fine* C. austriac) (1), este conformă adevăratelor principii, pentrucă, pe de o parte, succesorul **cu titlu** particular nereprezentând pe autor, nu este ținut a îndeplini obligațiile personale ale acestuia, iar pe de altă parte, el nu invoacă prescripția în numele autorului său, ci începe o prescripție nouă în persoana lui (art. 1859) (2).

Condițiile cerute pentru ca succesorul cu titlu particular să poată prescrie.

Pentru ca succesorul cu titlu particular să poată prescrie lucrul pe care posesorul vânzător sau donator nu-l puteà prescrie din cauza precarității, se cere, pe de o parte, ca el să fie de bună credință, condiție pe care art. 2239 din codul francez n'o cere, iar pe alta, ca să existe un act translativ de proprietate serios, iar nu simulat.

Transmiterea posesiunei cu titlu universal altuia.

2° In fine, posesiunea este intervertită și devine utilă pentru usucapiune când posesorul precar transmite posesiunea sa cu titlu universal altuia, și moștenitorul este de bună credință.

C. fr. și C. Calimach.

Această soluție este însă contrară atât celei admise de codul francez (art. 2237) cât și celei admise de art. 1918 din codul Calimach (1462 C. austriac) (3), după dreptul roman (4).

Justificarea soluției de mai sus.

Această decizie, care pare a fi excesivă, este conformă principiilor, zice un autor (5), pentrucă moștenitorii universali sau cu titlu universal, reprezentând pe autorul lor, au aceleaşi obligaţii, pe care le aveà şi el, de a restitui lucrul aceluia pentru care a posedat. *Heres succedit in virtutes et vitia auctoris defuncti* (¹). Cu toate acestea, legiuitorul a dispus altfel, deşi Marcadé, pe care, în genere, l-a urmat legiuitorul nostru, nu critică dispoziţia codului francez, ci caută, din contra, s'o justifice.

---

(1) Vezi acest text reprodus *suprà*, nota 2 dela p. 115, 116.

(2) Cpr. Planiol, I, 2675; Guillouard, *Prescription*, I, 472; Arntz, IV, 2220 și toți autorii.

(3) Vezi art. 1918 C. Calimach, citat textual *suprà*, p. 115, n. 2.

(4) Vezi L. 11, Dig., *De diversis temporalibus præscriptionibus*, 44, 3, unde se zice: „*Cùm heres in jus omne defuncti succedit, ignoratione sua defuncti vitia non excludit, veluti cùm sciens alienum illum, illo, vel precario possedit. Quamvis enim precarium heredem ignorantem non teneat, nec interdicto rectè conveniatur tamen usucapere non poterit, quod defunctus non potuit. Idem juris est, cùm de longa possessione quæritur*“.

(5) Vezi T. Huc, XIV, 375. — Vezi însă Bufnoir (*Propriété et contrat*, p. 215), care aduce o critică timidă acestui text. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor: „On aurait pu croire tout d'abord que le possesseur venant à disparaître, et ses héritiers commençant une possession nouvelle en leur personne, le vice de précarité eût disparu. Pourquoi donc, en

Consecinţile soluţiei dreptului nostru în privinţa moştenitorilor uzufructuarului. Deosb. de C. fr.

Va să zică, în dreptul nostru, moştenitorul, când este de bună credinţă (şi ştim că buna credinţă este în totdeauna presupusă), nu continuă posesiunea pe care o aveà autorul său, cu calităţile şi viciile sale, ci începe o posesiune nouă în persoana sa, principiu care este conform şi cu art. 1859 din codul civil; de unde rezultă o consecinţă foarte importantă în privinţa moştenitorilor uzufructuarului care, în urma morţei autorului lor, vor exercità o posesiune *non pro alio*, ci *pro suo*, adecă o posesiune utilă spre a prescrie fondul supus uzufructului (argument din art. 1858, 4⁰ şi 1859): pe când, în codul francez, din contra, moştenitorii uzufructuarului sau uzuarului, etc. vor continuà posesiunea precară a autorului lor, deşi chestiunea erà controversată în vechiul drept francez, şi nu vor puteà prescrie decât prin intervertirea titlului lor (²).

Art. 1853 § 2. Actele de toleranţă.

Am vorbit mai sus de viciul precarităţei prevăzut de art. 1853 § 1. Paragraful 2 al acestui text adaogă că posesiunea exercitată asupra lucrului altuia prin simpla îngăduinţă sau toleranţă a proprietarului acelui lucru, nu poate conduce pe posesorul acestui lucru la prescripţie. Ac-

---

effet, faire peser sur ces derniers une présomption légale de défaut *d'animus?...* Tel n'est pas cependant le système de la loi. C'est même tout le contraire que décide l'art. 2237 du code civil". Vezi şi cpr. Budişteanu, care aprobă în termeni energici inovaţia legiuitorului nostru, zicând că teoria admisă de codul francez care, în treacăt fie zis, este şi aceea a codului italian (art. 2115), este nelogică, contrară scopului prescripţiei, antieconomică şi nedreaptă. Vezi *Dreptul* din 1890, No. 56, p. 448 urm.

(¹) Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 219.

(²) Vezi Bufnoir, *op. cit.*, p. 218; Laurent, XXXII, 306; Beltjens, VI, art. 2236, No. 7 şi art. 2237, No. 3; Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 196, p. 597, nota 9 (ed. Crome) şi toţi autorii.

tele de toleranţă sau de îngăduinţă, după cum le numeşte textul nostru, *prin rugăminte*, după cum se exprimă art. 1921 din codul Calimach (¹), sunt acele pe care un proprietar vecin le permite, le îngădue sau le tolerează, pe care el poate însă a le face să înceteze când voeşte. Se înţelege că actele de asemenea natură nu pot conduce la prescripţie, fiindcă ele constituesc o posesiune *non animo domini*.

Toleranţa dă loc la un viciu absolut.

Toleranţa vecinilor exclude ideea de drept; de aceea ea nu poate să servească de temeiu prescripţiei (²).

Art. 1862 § 1.

Toleranţa face să se nască un viciu absolut, iar nu numai relativ, pentrucă ea nu este decât o formă a posesiunei precare; de oarece posesorul care este tolerat sau îngăduit de vicin, nu are *animus domini*. Art. 1862 § 1 este deci aplicabil şi în specie (³).

Actele de pură facultate nu pot conduce la prescripţie.

Art. 2232 din codul francez, care vorbeşte de actele de pură toleranţă, dispune că şi actele de pură facultate nu pot să servească de temeiu nici posesiunei, nici prescripţiunei. Legiuitorul nostru a eliminat din art. 1853 § 2 cuvintele relative la actele de pură facultate, nu înţelegem din ce cauză, căci nu încape îndoială că folosinţa cu titlu de pură facultate, ca şi cea cu titlu de simplă toleranţă, nu conferă o posesiune utilă de natură a conduce la prescripţie. Iată cum se exprimă, în această privinţă, Marcadé:

Formula dată de Marcadé în privinţa actelor de pură facultate.

„Se numeşte folosinţă *de pură facultate* acea pe care o exercităm, nu în virtutea unui drept al nostru propriu, ci în virtutea destinaţiei lucrului care aparţine tuturor sau la mai mulţi şi ca membri ai universalităţei, care este stăpână. Astfel sunt, de exemplu, trecerea ce exercit pe un drum, scoaterea apei dintr'o fântână publică, păşunarea vitelor mele pe imaşul comunal, etc. Aceste acte nefiind îndeplinite de mine cu titlu de proprietar exclusiv, nu pot, oricât de mult timp le-aş exercită, să facă să treacă lucrul domeniului public în domeniul meu privat“ (⁴).

Facultăţi legale.

Am văzut, de asemenea, *suprà*, pag. 88, că facul-

(¹) Cpr. art. 1464 din codul austriac, care nu vorbeşte de stăpânirea unui lucru prin rugăminte.

(²) Beltjens, *op. cit.*, III, art. 2232, No. 2 şi autorităţile citate acolo.

(³) Beltjens, *loco suprà cit.*; Guillouard, *Prescription*, I, 492; T. Huc, XIV, 364; Laurent, *Supplément*, VIII, No. 286, p. 403, etc.

(⁴) Marcadé, *Prescription*, art. 2229 urm., No. 103, p. 126, 127.

tățile legale, spre deosebire de cele convenționale, sunt neprescriptibile.

Deoseb. de redacție de C. fr. în privința posesiunei nechivoce.

Art. 2229 din codul francez, corespunzător cu art. 1847 din codul nostru, mai cere ca posesiunea să nu fie *echivocă*; însă acest caracter nu este o calitate nouă, după cum observă Marcadé și toți autorii, ci confirmarea și perfecționarea celorlalte calități, pe care le-am examinat mai sus. Acest ultim caracter, pe care îl prevede textul francez, referindu-se la celelalte caractere ale posesiunei, însemnează că fiecare din caracterele ei: continuitatea, publicitatea, etc. trebue să fie clare și neîndoelnice. De aceea, textul nostru n'a mai adaos în art. 1847 că posesiunea trebue să fie *neechivocă* (¹).

Sensul posesiunei neechivoce.

Nu trebue să vedem în dispoziția, care cere ca posesiunea să fie *neechivocă*, indicarea unui caracter particular și distinct al diferitelor calități cerute pentru eficacitatea posesiunei, zic Aubry et Rau. Tot ce legea a voit să spue este că aceste calități trebue să rezulte într'un mod clar și neîndoios din faptele invocate de posesor (²).

Exemple de posesiune echivocă.

Astfel, faptele de folosință, care n'ar avea de obiect toate produsele sau emolumentele unui fond, și care ar putea fi rezultatul unei desmembrări a proprietății sau al unei simple îngăduințe, precum ar fi, de exemplu: faptul trecerei pe un loc, faptul de a scoate apă dintr'o fântână, de a paște vitele pe un imaș, etc., nu vor fi, în genere, considerate decât ca constituind o posesiune *echivocă*, din punctul de vedere al dobândirei proprietății (³).

Faptele exercitate de unul din comuniști asupra lucrului comun.

Tot astfel, vor fi considerate, față de proprietarii în indiviziune, și faptele de posesiune exercitate de unul din ei asupra lucrului comun, cât timp acest din urmă n'a arătat în mod formal și evident intențiunea de a posedà lucrul comun, în întregimea lui, ca singur și unic proprietar (⁴).

(¹) Vezi *suprà*, p. 106.

(²) Aubry et Rau, II, nota 8 dela pag. 537, 538 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 215 *c*, p. 531, text și nota 3 (ed. Anschütz); Troplong, *Prescription*, I, 359; Marcadé, *Idem*, art. 2229 urm., No. 104, p. 128; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 312; Colmet de Santerre, VIII, 326 *bis* IX. — *Contrà:* Laurent, XXXII, 293.

(³) Aubry et Rau, *loco suprà cit.*, p. 538 și autoritățile citate acolo.

(⁴) Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 538, text și nota 10.

Prescripţia nu curge între comunişti.

Prin urmare, se poate pune ca principiu că, de câteori există o stare de indiviziune între mai mulţi coproprietari, prescripţia nu curge între ei (¹).

Un coproprietar poate însă să prescrie lucrul comun, dacă il stăpâneşte *nomine proprio*.

Pentru ca unul din coproprietari să dobândească prin prescripţie partea celorlalţi comunişti, el trebue să posedeze lucrul întreg *nomine proprio*, în mod separat şi excluziv (²): căci dacă el ar posedà lucrul *nomine communi*, în baza unui mandat expres sau tacit a celorlalţi comunişti, el n'ar puteà prescrie în dauna lor (³).

Necesitatea unei posesiuni excluzive de posesiunea celorlalţi comunişti.

Comunistul care posedă lucrul, în această calitate, *animo domini*, ca proprietar, nu are nevoe de a-şi intervertì titlul său pentru a prescrie totalitatea lucrului comun, în dauna celorlalţi comunişti, fiind suficient ca, în tot timpul cerut pentru prescripţie, posesiunea sa să fi fost excluzivă de orice act de posesiune a celorlalţi comunişti (⁴). Curtea din Dijon zice foarte bine în această privinţă: „pentru ca să existe prescripţie între coproprietari, trebue să existe din partea acelui care pretinde că a dobândit proprietatea lucrului comun, acte externe şi contradictorii care, printr'o manifestare neechivocă, pune pe comunist în situaţia de a-şi apărà dreptul său: altfel comuniatul care a exercitat acte

---

(¹) Cas. rom. Bult. 1905, pag. 543 şi *Cr. judiciar* din 1905, No. 38, p. 209 urm. (cu observ. noastră); *Dreptul* din acelaş an, No. 42. — Această decizie pune în principiu că, de câteori o proprietate aparţine mai multor persoane în indiviziune, acţiunea în hotărnicie nu poate aveà loc decât atunci când indiviziunea încetează.

(²) Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1914, No. 53, p. 434; Bult. 1913, p. 741.

(³) Vezi Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, I, 105.

(⁴) Cas. fr. Sirey, 87. 1. 176; D. P. 87. 1. 386; C. Pau, D. P. 91. 2. 213. — Curtea din Bucureşti a decis însă că, deşi este adevărat că proprietarul indiviz nu poate prescrie în contra coproprietarului său, decât dacă a posedat excluziv şi *pro diviso* 30 de ani lucrul comun, totuşi această regulă nu se mai aplică atunci când va încetà din viaţă unul din coproprietari; căci, în asemenea caz, moştenitorii lui vor puteà, stăpânind lucrul 10 sau 20 de ani, să opue succesiunea lui ca un titlu just, de oarece prin faptul că i-au succedat, posesiunea indiviză a autorului lor s'a schimbat în posesiune utilă pentru moştenitori, care încep în persoana lor o posesiune nouă, potrivit art. 1858 şi 1859 din codul civil. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1911, No. 38, p. 298 urm.

de posesiune este presupus a reprezentà comunitatea și a se folosi în virtutea titlului său, atât pentru ea cât și pentru el însuș“ (¹).

Stingerea stării de indiviziune când unul din comuniști a dobândit prin prescripție proprietatea întreagă a lucrului comun.

Din cele mai sus expuse rezultă că starea de indiviziune se stinge și acțiunea în împărțeală nu mai poate fi admisă atunci când unul sau mai mulți din comuniști sau comoștenitori au dobândit prin prescripție, în contra și în dauna celorlalți comuniști, proprietatea întreagă sau a unei părți din bunurile comune (art. 729). Această prescripție fiind achizitivă, iar nu liberatorie, comunistul care o invoacă trebue să dovedească că a posedat totul sau parte din lucrul comun în condițiile cerute de art. 1847 C. civil, adecă: în mod continuu, neîntrerupt, neturburat, public și sub nume de proprietar (²).

Trecem acum la juncțiunea posesiunei.

Despre juncțiunea posesiunei (³).

Art. 1859. — In toate cazurile când posesiunea aceluiaș lucru trece pe rând în mai multe mâni, fiecare posesor începe în per-

---

(¹) D. P. 70, 1, consid. dela p. 151 (sub Cas). Vezi și C. București, *Dreptul* din 1908, No. 4, p. 28. Vezi asupra acestei chestiuni autoritățile citate în tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 463, nota 1 și în tom. IX, p. 541, nota 2.

(²) C. București, *Dreptul* din 1908, No. 4, p. 28; Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1913, No. 34, p. 407 (rezumate) și *Dreptul* din 1913, No. 45. Vezi tom. III, partea II-a, al Coment. noastre, pag. 462 și *infrà*, p. 225, nota 2.

Origina art. 1859.

(³) Vezi asupra acestei materii, N. Budișteanu, *Dreptul* din 1890, No. 61 și 62. — Art. 1859, pe care avem să-l interpretăm în acest capitol, pare a fi împrumutat dela Dunod (*Tr. des prescriptions*, p. 19, 20, ed. din 1765). Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor: „L'on peut, pour rendre la possession complète, joindre à sa possession celle de son auteur médiat ou immédiat, soit qu'on lui ait succédé à titre universel ou particulier, à titre lucratif ou onéreux. Si, par exemple, l'on est héritier d'une personne qui ait possédé pendant vingt ans, il suffira d'en posséder encore dix, pour prescriere pendant trente années... C'est ce que l'on apelle *accession*, en matière de prescription, parce que l'on fait *accéder* un temps à un autre, pour former la prescription, etc.“. Vezi în nota următoare textul art. 2235 fr., împrumutat dela acest autor.

soana sa o nouă posesiune, fără a se distinge dacă strămutarea acestei posesiuni s'a făcut în mod singular sau universal, lucrativ sau oneros. (Art. 1858, 4°, 1860, 1861 C. civ.) (¹).

Art. 1860.—Verice posesor posterior are facultatea, spre a puteà opune prescripțiunea, să unească posesiunea sa cu posesiunea autorului său (²). (Art. 1859, 1861 C. civ. Art. 2235 C. fr. *modif.*).

Art. 1861. — Dispozițiunile celor două articole precedente nu deroagă dela cele prescrise prin art. 1858 în ultimul său alineat. (Art. 1858, 1859, 1860 C. civ.).

Juncțiunea posesiunei anterioare a autorului posesorului.

Nu este nevoe ca aceeaș persoană să fi posedat imobilul în tot timpul necesar pentru a prescrie, căci posesorul actual poate să unească posesiunea sa cu acea a autorului său (art. 1860), puțin importă modul cum el i-a succedat: cu titlu universal sau cu titlu particular, cu titlu oneros sau cu titlu gratuit (art. 1859).

Utilitatea acestei juncțiuni.

Acest beneficiu al juncțiunei diferitelor posesiuni este de mare utilitate, din cauza numeroaselor mutațiuni ce se produc în unele proprietăți; căci, fără ea, prescripția ar fi fost de multe ori cu neputință, din cauză că este greu ca o persoană să fi posedat ea însăș tot timpul cerut pentru a prescrie (³).

Motivele care au făcut să se admită juncțiunea posesiunilor.

Motivul acestei dispoziții este următorul: prescripția fiind statornicită într'un interes general, adecă în scopul de a asigurà stabilitatea proprietăților, *ne dominia rerum in perpetuum incerta sint*, puțin importă dacă un lucru a fost posedat timp de 30 de ani de aceeaș persoană sau de mai multe persoane, care și-au transmis proprietatea succesivă a acestui lucru (⁴).

Dr. roman.

De aceea, juncțiunea posesiunei, introdusă la Romani de pretor prin interdictul *utrubi (utrum hic aut ibi)* pentru prescripția *longi temporis* și întinsă mai în urmă și la uzu-

---

Art. 2235 C. fr.

(¹) Cpr. art. 2235 C. fr. Iată cum se exprimă acest text: „Pour compléter la prescription, on peut joindre à sa possession celle de son auteur, de quelque manière qu'on lui ait succédé, soit à titre universel ou particulier, soit à titre lucratif ou onéreux". Vezi și nota precedentă.

(²) Incât privește aplicarea art. 1860 la acțiunile posesorii, vezi *suprà*, p. 102, *ad notam*.

(³) Cpr. Planiol, I, 2673.

(⁴) Cpr. Thiry, IV, 629.

capiune printr'o constituție a lui Justinian (¹), își aveà ființa și în codul Calimach, în privința *succesorilor particulari*. Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 1962 din acest cod (1493 C. austriac):

C. Calimach. Art. 1962, 1963.

„Acel ce au luat un lucru cu bună credință dela un stăpânitor drept și cu bună credință, are dreptate să socotească și termenul stăpânirei avutorului de mai înainte în însăș uzucapia lui; acest drit are loc și pentru vremea prescripției“. Și art. 1963 din acelaș cod (1493, *in fine*, C. austriac) adaogă: „Dimpreună socotirea avutorului de mai înainte are loc și pentru uzucapia de 30 sau 40 de ani, și fără titlu drept“ (²).

C. Calimach. Art. 1930.

Pentru ca juncțiunea posesiunilor să poată aveà loc, după codul Calimach, se cereà însă bună credință, căci iată cum se exprimă art. 1930 din acelaș cod, care nu are corespondent în codul austriac: „Moștenitorul stăpânitorului celui cu rea credință, nu poate uzucapisi prin stăpânirea îndelungată, *nici să socotească dimpreună anii avutorului de mai înainte, căci greșălile mortului trec la moștenitorul lui*“.

Din cele mai sus expuse ar păreà să rezulte și rezultă chiar că moștenitorul universal al unui posesor de rea credință nu poate, după codul Calimach, nici să prescrie, nici

---

Dr. roman.

(¹) Vezi Instit., *De usucapionibus et longi temporis possessionibus*, II, 6, §§ 12 și 13. Vezi și L. 11, Cod, *De præscriptione longi temporis*, 7, 33, unde se zice: „*Super longi temporis præscriptione, quæ ex decem vel viginti annis introducitur, perspicuo jure sancimus, ut sive ex donatione, sive ex alia lucrativa causa bona fide quis per decem vel viginti annos rem detinuisse probetur, adjecto scilicet tempore etiam prioris possessoris, memorata longi temporis exceptio sine dubio ei competat, nec occasione lucrativæ causæ repellatur*“. Vezi asupra evoluțiunei și desvoltărei progresive a juncțiunei posesiunilor la Romani, N. Budișteanu, *Dreptul* din 1890, No. 61, p. 486 urm.

C. austriac. Art. 1493.

(²) Art. 1493 partea finală din codul austriac, corespunzător cu art. 1963 din codul Calimach, se exprimă în termenii următori: „Această imputare are loc, chiar în lipsa unui titlu legitim, când este vorba de o uzucapie de 30 sau 40 de ani, și în lipsă de bună credință sau de ignoranță scuzabilă, dacă este vorba de o prescripție propriu zisă, *und bei der eigentlichen Verjährung selbst ohne guten Glauben, oder schuldlose Unwissenheit statt*“

să adaoge la posesiunea lui posesiunea autorului său. fiindcă legiuitorul îl face responsabil de greșala acestui autor. Soluția este nedreaptă, pentrucă nimene nu poate răspunde de greșelile altuia; dar legiuitorul erà liber să considere posesiunea moștenitorului ca o continuare a posesiunei autorului. Ceeace este însă inexplicabil este admiterea soluției contrare printr'un alt text al aceluiaș cod, căci iată cum se exprimă art. 1920 din codul Calimach (1463 C. austriac): „Stăpânirea unui lucru trebue să fie de bună credință (1), însă stăpânirea cu rea credință a avutorului de mai înainte, nu împiedică pe un urmaș cu bună credință *sau pe moștenitori*, să înceapă uzucapia din ziua acelei cu bună credință urmate stăpânirei sale“.

C. Calimach. Art. 1920.

Conciliarea art. 1920 și 1930 din codul Calimach.

Acest text din codul Calimach este în contradicție flagrantă cu art. 1930 din acelaș cod (2), și singurul mijloc de a le concilià este de a zice că numai viciile reale sunt transmisibile la moștenitori (art. 1930), iar cele personale sunt intransmisibile (art. 1920) (3).

C. austriac. Art. 1463, 1493.

Incât privește codul austriac, unde art. 1930 din codul Calimach nu există, ci numai art. 1463 (1920 C. Calimach) și 1493 (1962. 1963 C. Calimach). nici o contradicție nu

---

C. Calimach. Art. 424, 425, 426.

(1) Vezi art. 424 din codul Calimach (326 C. austriac), care arată ce se înțelege prin stăpânire sau posesiune de bună credință. „Tot cel ce din temeiuri apropiete de adevăr, socotește că lucrul ce-l are în stăpânire este drept al său, acela este stăpânitor cu bună credință“ *(ein redlicher Besitzer)*; iar art. 425 din acelaș cod (326, *in medio* C. austriac) adaogă: „Cu rea credință stăpânitor *(ein unredlicher Besitzer)* este acela carele știe sau din împrejurări trebue să prepue că lucrul ce îl are în stăpânire se cuvine altuia“. „Cel ce se amăgește în faptă *(error facti)* poate fi stăpânitor nedrept, însă cu bună credință“ (art. 426 C. Calimach, 326, *in fine* C. austriac).

Deoseb. intre C. Calimach și C. austriac. Eroare de drept.

Acest text al codului Calimach nu vorbește decât *de eroarea de fapt*, pe când textul corespunzător din codul austriac (326, *in fine*) zice: că cineva poate fi posesor de bună credință chiar dacă a ignorat dispozițiile legei *(error juris)*. „*Aus Irrthum in Tathsachen* **oder aus Unwissenheit der gesetzlichen Vorschriften** *kann man ein unrechtmässiger und doch ein redlicher Besitzer sein*“. Vezi *infrà*, p. 242, nota 1.

(2) Vezi *suprà*, p. 12, nota 3 și p. 14.

(3) Vezi N. Budișteanu, *Dreptul* din 1890, No. 62, p. 494.

există între ele, căci art. 1463 prevede dreptul moștenitorilor universali, iar art. 1493 acel al succesorilor particulari sau singulari de a invocà posesiunea autorului lor, așa că s'a putut zice, cu drept cuvânt, că codul austriac nu face deosebirea ce Romanii făceau între moștenitorii universali și cei particulari.

Iată, în adevăr, cum se exprimă un comentator al acestui cod (asupra art. 1463):

> „Il codice austriaco non ha addotata la distinzione delle leggi romane, e permette che anche il successore a titolo universale di buona fede possa usucapire dal giorno del suo possesso, ad onta che il defunto fosse in mala fede" (¹).

C. Caragea.

Incât privește codul Caragea, el nu cuprinde nicio dispoziție în această privință, însă art. 3 din legea explicativă dela 8 Martie 1847 (partea I-a), care desființează neprescriptibilitatea încălcărilor de pământ și de hotare dintre vecini, are următoarea importantă dispoziție care, în partea sa finală, se apropie întrucâtva de art. 1859 din codul civil actual. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest text:

> „Cu rea credință se socotește împresurarea aceea ce se urmează de însăș persoana ce a făcut-o, și se supune la cel mai lung termen al prescripției de 30 de ani. Dar, cu bună credință și supusă la termenul prescripției de 10 ani se socotește când vreo proprietate dimpreună cu împresurarea ce va fi făcând la altă moșie învecinată cu dânsa, se va stăpânì de a treia persoană, *la care va fi trecut prin moștenire, cumpărătoare, dar, zestre, sau cu orice alt titlu*". (Vezi C. Caragea, ed. Brăiloiu, p. 398, nota 1).

Modific. C. Caragea prin legea de mai sus.

După cum vedem, ideile principale ale acestui text, care modifică în mod radical codul Caragea, astfel cum erà conceput din capul locului, sunt următoarele:

1⁰ Atât moștenitorul universal cât și cel particular nu mai continuă posesiunea începută de autorul lor, ci încep o posesiune nouă în persoana lor, ceeace este admis atât

---

(¹) Mattei, *I paragrafi del codice civili austriaco avvicinati dalle leggi romane, francesi e sarde*, IV, p. 1078, No. 3 (Veneția, 1854). Vezi asupra art. 1463 și 1493 din codul austriac, Stubenrauch, *Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche*, II, pag. 912, 959 și 960 (ed. a 8-a, Schuster und Schreiber, Wien, 1903).

de art. 1920 şi 1962 din codul Calimach cât şi de art. 1859, 1860 din codul actual.

Titlul *pro herede* sub C. Caragea.

2⁰ Titlul de moştenitor, sau după cum se zice obişnuit, titlul *pro herede*, constitue, ca şi în dreptul actual, un titlu just care, unit cu buna credinţă, permite moştenitorului de a prescrie prin zece ani, deşi autorul erà de rea credinţă şi nu puteà prescrie decât prin 30 de ani (¹).

Dreptul actual. Art. 1859.

Venim acum, după acest scurt istoric, la dreptul actual. Art. 1859 admite principiul că orice moştenitor, atât cel universal sau cu titlu universal, cât şi cel particular sau singular (cumpărătorul, donatarul sau legatarul *rerum singularum)*, etc. nu mai continuă posesiunea autorului, ci începe în persoana sa o posesiune nouă, având însă, după art. 1860, facultatea de a unì posesiunea sa cu posesiunea autorului său.

Posesiunea autorului trebue să fie utilă *ad usucapiendum*.

Rămâne însă bine înţeles că, pentru ca posesorul actual să poată unì posesiunea sa actuală cu acea a autorului său, acest din urmă trebue să fi exercitat o posesiune utilă *ad usucapiendum*. Astfel, dacă vânzătorul erà posesor cu titlu precar (art. 1853), cumpărătorul nu va puteà adăogà la posesiunea lui pe acea a vânzătorului, fiindcă acest din urmă nu are o posesiune utilă pentru uzucapiune (Planiol, I, 2675).

Art. 1861.

De aceea art. 1861 din codul nostru adaogă că dispoziţiile art. 1859 şi 1860 nu deroagă dela cele prescrise de art. 1858.

Juncţiunea posesiunei moşt. adevărat cu acea a moşt. aparent.

Moştenitorul adevărat, căruia succesiunea este restituită, în baza unei acţiuni de petiţie de ereditate, poate însă să unească posesiunea sa cu acea a moştenitorului aparent, din punctul de vedere al prescripţiei şi al exerciţiului acţiunilor posesorii: căci întrucât moştenitorul aparent a posedat ca erede, el poate fi considerat ca autorul adevă-

---

C. Caragea.

(¹) S'a decis, cu drept cuvânt, că succesiunea cu titlu universal sau singular, lucrativ sau oneros, constitue, în C. Caragea, ca şi astăzi, un just titlu pentru prescripţia de 10 ani, această dispoziţie fiind aplicabilă atunci când autorul posesorului actual a început a poseda sub codul Caragea, destul este ca posesiunea să fi urmat în termen de 10 ani sub codul actual. C. Bucureşti şi Cas. rom. *Dreptul* din 1881, No. 38 şi Bult. S-a 1, anul 1881, p. 718 şi 841; Bult. 1876, p. 62 şi *Dreptul* 1876, No. 16. Vezi şi Bult. 1909, p. 1283, considerente reproduse *infrà*, p. 140. Vezi şi *infrà*, p. 241. Vezi însă Cas. S-a I, Bult. 1881, p. 744.

ratului moștenitor, în sensul art. 1860 (1), soluție admisă în termeni expreși prin art. 944 din codul german (2).

Combinarea art. 653 cu art. 1859, 1860.

Art. 1859 și 1860 din codul nostru produc o consecință importantă în privința sezinei: căci, pe când, în codul francez, se decide că uzucapiunea care curgeà în folosul defunctului, continuă a curge după moartea lui și fără nicio întrerupere, în folosul moștenitorilor săi, în dreptul nostru, moștenitorul începe în persoana sa, în privința uzucapiunei, o posesiune nouă (art. 1859), el având însă facultatea, spre a puteà opune uzucapiunea, să unească posesiunea sa cu acea a autorului său (art. 1860). In acest sens trebue să înțelegem cele ce am spus în tom. III, partea II al Coment. noastre, p. 54 (3).

Titlul *pro herede*, unit cu buna credință, conduce pe posesor la prescripție. Controversă.

Dar, din toate consecințile ce rezultă din art. 1859 și 1860, astfel cum au fost modificate de legiuitorul nostru, cea mai importantă este, de bună seamă, acea privitoare la chestiunea de a se ști dacă titlul de moștenitor *(pro herede)* unit cu buna credință, este un titlu suficient pentru a conduce pe posesor la dobândirea proprietăței imobiliare prin uzucapiunea de 10 sau 20 de ani. Deși chestiunea este controversată, afirmativa este însă admisă într'un mod aproape unanim, și cu drept cuvânt, de jurisprudența noastră; și aceasta chiar în privința pământurilor clăcășești (4).

„Considerând, zice o decizie recentă a Curței de casație că, dacă din art. 700 combinat cu art. 729 din codul civil rezultă evident că un moștenitor, care stăpânește un imobil succesoral ca proprietar excluziv, nu poate invocà față de comoștenitorul său decât prescripția achizitivă de 30 de ani; nu tot astfel este însă când acel imobil a trecut prin succesiune la un erede al său universal sau cu titlu universal; că, în acest caz, după art. 644, succesiunea fiind un mod de dobândire al proprietăței, iar după art. 1858, combinat cu art. 1859, succesorul universal putând începe în persoana sa o posesiune utilă *ad usucapiendum*, deosebită de acea a autorului său, calitatea sa de erede poate constitui un just titlu, care să conducă la prescripţia acelui imobil găsit în succesiunea autorului său, dacă l-a stăpânit cu bună credinţă până la 10 sau 20 de ani, conform art. 1895, prescripţie care poate fi invocată faţă de terţii, prin urmare, şi faţă de acela care erà comoştenitor cu autorul său" (1).

---

(1) Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 916.

C. german. Art. 944.

(2) Iată, în adevăr, cum se exprimă acest din urmă text: „Timpul uzucapiunei, care a curs în folosul unui posesor al unei succesiuni, folosește moștenitorului. *Die Ersitzungszeit, die zu Gunsten eines Erbschaftsbesitzers verstrichen ist, kommt dem Erben zu Statten*".

(3) Vezi în acest tom. *errata*, pag. 953. — Vezi însă C. Galați, *Dreptul* din 1890, No. 61, p. 499.

(4) Cas. rom. Bult. 1908, p. 362.

Cu toate acestea, soluţia contrară şi-a făcut şi ea drum în jurisprudenţa noastră (2).

Din toate deciziile, care contestă existenţa titlului *pro herede*, cea mai importantă este acea a Curţei din Iaşi, citată la finele notei 2. Şi fiindcă această decizie, pronunţată numai cu majoritate de voturi *(trei* judecători în contra *doi)*, are pretenţia de a răsturnà o jurisprudenţă admisă până acum în mod aproape constant, vom reproduce aci considerentele ei, din care unele ni s'au părut cam confuze:

---

(1) Bult. 1911, consid. dela p. 1389. Tot în acest sens s'a pronunţat de mai multe ori atât Curtea din Bucureşti cât şi cea din Galaţi. *Dreptul* din 1911, No. 38, p. 298 şi *Cr. judiciar* din 1901, No. 62; *Dreptul* din 1900, No. 48, p. 387 şi din 1903, No. 80, p. 659 urm., etc.

„Considerând, zice o altă decizie tot a Curţei de casaţie, că din combinarea art. 1858 şi 1859 cu art. 1897 C. civil rezultă că moştenitorul are în calitatea sa un titlu just *(justa causa)*, care îl poate conduce, printr'o posesie de 10 sau 20 de ani, la dobândirea prin prescripţie a imobilelor aflate în succesiunea autorului său, chiar când posesia acestuia a fost precară sau tolerată, *dacă posesia eredelui a fost de bună credinţă*". Bult. 1911, pag. 284 şi *Dreptul* din 1911, No. 24 şi 53; Bult. 1913, p. 316 şi 321; Judecăt. ocol. Novaci şi Hurezanii de sus (Gorj), *Dreptul* din 1913, No. 77 şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 6; Judecăt. rurală ocol. Târgu-Frumos, *Cr. judiciar* din 1914, No. 23, etc. Mai vezi în acelaş sens şi alte decizii mai vechi. Bult. 1898, p. 361; Bult. 1899, p. 504 şi *Dreptul* din 1899, No. 43; Bult. 1906, p. 1335 şi 1882; Bult. 1907, pag. 1045; Bult. 1904, pag. 1279; Bult. 1909, consid. dela p. 1283 şi *Dreptul* din 1910, No. 3 (cu observ. noastră), etc. Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 310, nota 2; tom. III, partea II, p. 5, 6, nota 3 şi p. 792, nota 2. Mai vezi observaţia ce am publicat în *Cr. judiciar* din 1904, No. 49, p. 410, 411, etc. Vezi şi *infrà*, p. 250, text şi nota 3.

(2) Vezi Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1881, No. 38 (sentinţă infirmată de Curte); *Dreptul* din 1904, No. 30 şi *Cr. judiciar* din 1904, No. 37 (cu observaţia critică a d-lui Em. Antonescu); Trib. şi C. Iaşi, *Dreptul* din 1913, No. 1 (cu observ. noastră) şi No. 73 (considerente reproduse mai la vale, p. 135 urm.); Trib. Vâlcea, sent. No. 533, din 20 Sept. 1894 (nepublicată), etc.

Văzând, zice Curtea, că prescripţia este un mijloc de a dobândì proprietatea, şi că ea se întemeiază pe faptul posesiunei ca proprietar în condiţiile cerute de lege (art. 1837, 1844 şi urm. C. civ.); că, posesiunea precară sau prin îngăduinţa proprietarului nu constitue o posesiune sub nume de proprietar (art. 1853 C. civ.);

Văzând, de asemenea, că, în virtutea principiilor de drept că nimene nu se poate înavuţì pe nedrept în paguba altuia, şi că nimene nu poate trece la altul mai multe drepturi decât are el însuş, art. 1857 C. civil dispune că detentorul care posedă nu sub nume de proprietar, nu poate singur să schimbe, fie prin el însuşi, fie prin alte persoane interpuse, calitatea unei asemenea posesiuni; că, la această regulă art. următor (1858) admite patru excepţiuni şi anume: 1° când detentorul lucrului primeşte cu bună credinţă dela o a treia persoană, alta decât adevăratul proprietar, un titlu translativ de proprietate, în privinţa lucrului ce deţine; 2° când detentorul lucrului neagă dreptul celui dela care ţine posesiunea lucrului, prin acte de rezistenţă la exerciţiul dreptului său; 3° când detentorul strămută posesiunea lucrului printr'un act cu titlu particular translativ de proprietate, la altul care este de bună credinţă; şi 4° când transmiterea posesiunei din partea detentorului la altul se face printr'un act cu titlu universal, dacă acest succesor cu titlu universal este de bună credinţă;

Văzând că această preschimbare a posesiunei este generală, în înţelesul că nu este stabilită numai pentru prescripţia de 10 până la 20 ani; căci, pe când pentru modurile de preschimbare arătate la punctele 1 şi 3 este suficientă o posesiune utilă de 10 până la 20 ani pentru dobândirea proprietăţei, în cazurile enumerate la punctele 2 şi 4 se cere posesiunea cea lungă de 30 ani pentru uzucapiune;

Văzând că art. 1858 C. civil este reproducerea art. 2238 şi 2239 din codul francez, cu adaosul cazului al 4-lea de transformarea posesiunei precare în posesiune utilă; că, în toate aceste cazuri, se cere un act, adecă o manifestare de voinţă, fie printr'un act translativ de proprietate, fie printr'un act de rezistenţă;

Văzând că legiuitorul român, ţinând seamă de unele critici aduse codului francez, de principiile dreptului roman şi de legiuirile pământene, a admis oarecare schimbări dela legiuirea franceză; că, între altele, cu privire la înstrăinarea lucrului altuia şi a efectului ce produc atare înstrăinări, când dobânditorii lucrurilor străine sunt de bună credinţă, legiuitorul român a suprimat art. 1599 din codul fr., care declară nulă vânzarea lucrului altuia, şi a înlăturat art. 2237 C. fr., după care erezii precariştilor nu pot prescrie, ci continuă posesiunea precară a autorilor lor, oricât timp ar deţinea lucrul străin; aşa că numai printr'un act de rezistenţă sau prin celelalte moduri arătate de acest text, ei pot să-şi schimbe posesiunea precară în posesiune utilă pentru prescripţie sau uzucapiune; că, tot în acest scop şi spre a dà o acţiune în justiţie legatarului singular, legiuitorul român introduce art. 906 C. civil, care prescrie că, dacă testatorul ştiind, a dat legat lucrul altuia, însărcinatul cu acel legat este dator a dà lucrul în natură sau valoarea lui, spre deosebire de art. 1021 din codul francez, care declară nul legatul lucrului străin în toate cazurile, fie că a ştiut, fie că nu a ştiut testatorul că lucrul nu este al său; că, faţă cu această inovaţie, legatarul singular dobândind un lucru determinat, cum cere art. 1895 C. civil, şi printr'un act translativ de proprietate, dacă este de bună credinţă, va prescrie prin posesiunea utilă de 10 până la 20 ani, intrând în prevederile art. 1858 al. 1 sau 3, după cum detentorul dobândeşte lucrul precar ca legat dela un altul decât dela adevăratul proprietar, sau dânsul lasă altuia ca legat lucrul ce deţine ca precarist; iar în ce priveşte legatarul universal s'a adaos la art. 1858 al 4-lea caz de preschimbare a posesiunei în cuprindere: „când transmisiunea posesiunei din partea detentorului la altul se face printr'un act cu titlu universal, dacă acest succesor universal este de bună credinţă“; că legea cere, prin urmare: 1^0 un act cu titlu universal; 2^0 actul să fie manifestarea voinţei detentorului şi nu a altuia; şi 3^0 succesorul universal să fie de bună credinţă; că succesorul cu titlu universal nu poate începe posesiunea utilă pentru prescripţie, ci numai pentru uzucapiune, din cauză că titlul său cuprinzând o universalitate de bunuri, imobilele nu sunt determinate cum cere art. 1895 C. civ. rom., spre deosebire de codul francez (art. 1265 C. civ.), care nu pretinde o atare individualizare, faţă cu art. 2237 suprimat la noi, şi care se referă atât la erezii testamentari cât şi la erezii legitimi ab intestat; că acest adaos, prin urmare, nu este o inovaţie atât de radicală cum se pretinde de apelanţi; că, dacă legiuitorul ar fi voit să pună pe picior de egalitate legatul universal cu cel singular, nu pretindeà în art. 1895 C. civil, ca imobilul să fie determinat pentru a se prescrie prin 10 până la 20 ani de posesiune utilă, şi totodată ar fi spus aceasta în citatul adaos, întrebuinţând termenul „testament“ în loc de act cu titlu universal, de oarece testamentul poate cuprinde tot felul de legate;

Văzând că legea prin art. 652 şi urm. din codul civil, chiamă la moştenirea netestată pe erezii legitimi în ordinea de ea stabilită, dând prin art. 653 descendenţilor şi ascendenţilor posesiunea succesiunei din momentul morţei lui *de cujus*, şi chiar fără ştirea şi voia lor; că legea substituindu-se lui *de cujus*, îi aduce la îndeplinire voinţa presupusă ce o are cu privire la averea şi moştenitorii săi: că, cel ce moare netestat, neapărat că nu şi-a manifestat voinţa, iar legea care îl înlocueşte nu-i poate presupune o voinţă imorală de a despoià de avutul lor pe proprietarii imobilelor asupra cărora dânsul a avut numai o posesiune precară; căci însăş legea ar fi imorală; că, dacă în vederea bunei credinţe a dobânditorilor de bunuri pe această cale, legea atribue un efect legal unor astfel de acte reprobate de echitate şi de morală, legiuitorului nu-i este îngăduit a face ceeace, în definitiv, nici *de cujus* n'ar fi făcut, dacă dispuneà prin testament de avutul său, — prezumţie dedusă din împrejurarea că nu a înstrăinat prin acte între vii bunurile deţinute în mod precar; că, de aceea, succesorii ab intestat se îmbracă cu drepturile şi datoriile defunctului, prin urmare, şi cu obligaţiunea de restituire a bunurilor deţinute în mod precar; ei vor continuà posesiunea precară a autorului lor, după cum asemenea vor continuà şi completà posesiunea utilă a defunctului, întocmai ca în legiuirea franceză, art. 2235 din codul francez, care a fost desfăcut în două articole, 1859 şi 1860, de legiuitorul român, fără a le schimbà înţelesul, cu singura deosebire, — zice art. 1861 C. civil, — că, trebue să se ţină seamă de adaosul făcut art. 1858 pe care-l interpretăm, şi anume: că, după codul român, legatarul cu titlu universal va puteà începe în persoana sa o posesiune de uzucapiune, când va dobândì bunurile de succesiune printr'un testament dela detentor, dacă dânsul va fi de bună credinţă; că, dacă legiuitorul ar fi voit să cuprindă în noul mod de schimbare a posesiunei pe toţi erezii, nu ar fi cerut un act cu titlu universal şi din partea detentorului, ci reproduceà formula legală din art. 650 C. civil, când deferirea succesiunei se face fie prin lege, fie prin voinţa omului, adecă prin testament; că legea cerând voinţa omului, nu se poate întinde această dispoziţie prin interpretări judicioase, care nu corespund intenţiei legiuitorului, la fapte juridice cărora legea nu le dă calitatea de titlu sau cauză justă care să ducă la prescripţie sau la uzucapiune; că întrebuinţarea cuvântului act alăture de titlu universal nu poate fi o scăpare de vedere a legiuitorului, ci e pus tocmai spre a-i arătà intenţia; că, numai în art. 1858 C. civil, trebue căutat titlul pentru prescripţie sau uzucapiune, şi nu în art. 1895, 1897 şi 644 C. civil; deoarece aceste texte vorbesc în genere de titluri, iar nu de titlurile care conduc la dobândirea proprietăţei prin posesiune utilă; că, şi în codul francez, succesiunea este un mijloc prin care se dobândeşte proprietatea (art. 711 Cod. civil fr.), şi totuşi nimene nu susţine că succesorii precariştilor pot intervertì posesiunea lor în virtutea titlului lor de erezi, fie testamentari, fie erezi ab intestat; că, de asemenea, în art. citat 2235 C. civil francez se spune că fiecare posesor poate unì posesiunea sa cu acea a autorului său, ori în ce mod îi va fi succedat, fie cu titlu universal sau particular, fie cu titlu lucrativ sau oneros şi, cu toate acestea, eredele nu poate intervertì titlul posesiunei sale decât prin acte de rezistenţă sau prin celelalte două moduri permise de lege, întocmai ca autorul lor; că legiuitorul român, admiţând prin adaosul făcut art. 1858 C. civil, posibilitatea intervetirei posesiunei numai pentru eredele instituit de detentor ca legatar cu titlu universal *şi numai pentru uzucapiune, nu şi pentru prescripţia de 10 până la 20 ani*, urmează că titlul *pro herede* nu poate duce nici măcar la uzucapiune; că, de asemenea, nu poate fi vorba de o posesiune *pro suo*, cum susțin intimații; că totul se rezumă în aceea că legiuitorul român, spre a pune în concordanță principiul că cineva poate înstrăinà lucrul altuia, cu obligația impusă legatarului universal prin art. 775 C. civil, de a restituì bunurile deținute în mod precar, admite prin art. 1858, al. 4, că legatarul universal, dacă este de bună credință, poate uzucapià, printr'o posesiune utilă de 30 de ani imobilele primite ca făcând parte din universalitatea bunurilor lăsate lui prin testament, asupra cărora *de cujus* aveà o posesiune precară, spre deosebire de eredele legitim, care nu poate prescrie, oricât timp ar deține bunurile, decât prin unul din modurile arătate de art. 1858 C. civil, întocmai ca în legiuirea franceză, etc.

Precum s'a putut vedeà din aceste considerente, în rezumat, teoria Curței este că numai legatarul *cu titlul universal* poate prescrie cu titlu *pro herede*, și numai prin uzucapiunea de 30 de ani, iar nu prin cea de 10 până la 20 de ani. Această soluție șterge art. 1859, care vorbește în termeni expreși de moștenitorul universal. Apoi, Curtea face o confuzie regretabilă, având aerul de a zice printr'un considerent dela fine, pe care l-am subliniat, că prescripția de 10 sau 20 de ani nu este o uzucapiune, ci numai prescripția de 30 de ani. Curtea a voit, de bună seamă, să pue în antiteză uzucapiunea cea lungă cu cea de 10 sau 20 de ani, însă s'a exprimat rău. Într'un cuvânt, nu credem că jurisprudența Curței din Iași va fi urmată și de alte tribunale, și avem ferma convingere că această decizie va fi casată.

Titlul *pro herede* nu poate fi opus unui comoștenitor, ci numai unui terțiu străin de succesiune.

Dar, dacă titlul *pro herede*, unit cu buna credință, este, în legislația noastră, un titlu suficient spre a conduce pe posesor la dobândirea proprietăței imobiliare prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, s'a decis însă că acest titlu, neavând un caracter excluziv, cum trebue să fie titlul care servește de bază prescripției, ci fiind comun tuturor moștenitorilor, până la facerea împărțelei, urmează că prescripția întemeiată pe un just titlu rezultând din calitatea de moștenitor, nu poate fi opusă unui comoștenitor, ci numai unui terțiu care n'are calitatea de moștenitor (¹).

O decizie recentă a Curței de casație adaogă însă că, dacă în cazul unui autor comun, o prescripție întemeiată

(¹) Cas. rom. Bult. 1912, p. 1124 și *Dreptul* din 1912, No. 64, pe titlul de moştenitor *(pro herede)* nu poate fi invocată contra altui comoştenitor, aceasta se explică prin faptul că, într'un asemenea caz, titlul ce serveşte de bază prescripţiei fiind comun tuturor moştenitorilor până la facerea împărţelei, posesiunea nu are un caracter excluziv cum ea trebue să fie atunci când serveşte de bază unei prescripţiuni. Atunci însă când un moştenitor găseşte, în succesiunea autorului său imediat, un imobil care a aparţinut succesiunei unui autor mai depărtat, acest moştenitor poate să înceapă în persoana sa o posesiune nouă, distinctă de acea a autorului său, care, unită cu buna credinţă şi cu titlul ce rezultă din calitatea sa de moştenitor, poate să-l conducă la prescripţie[1].

Concluzie.

Aşa dar, orice s'ar zice, după o jurisprudenţă bine întemeiată, pe care nimic nu o va puteà răsturnà, titlul *pro herede* este în legea noastră, conform dreptului roman, cel puţin după părerea unora din jurisconsulţi ([2]), şi contrar

---

pag. 543; *Cr. judiciar* din 1912, No. 60. Vezi şi alte decizii mai vechi citate în tom. III, partea II-a, al Coment. noastre, p. 792, nota 2. Cpr. în acelaş sens, Trib. Teleorman, *Cr. judiciar* din 1913, No. 27, p. 320 (cu nota d-lui S. Ivanovici).

Art. 684 C. civil.

O altă decizie a Curţei de casaţie pune, de asemenea, în principiu că văduva săracă, care vine la succesiunea bărbatului său, conform art. 684 C. civil, nu poate, cât timp nu şi-a valorificat şi stabilit dreptul său de femee săracă, să invoace titlul *pro herede,* în baza căruia să poată pretinde că a dobândit un imobil prin prescripţie. Cas. rom. Bult. 1912, p. 311; *Cr. judiciar* din 1912, No. 18, pag. 215 şi *Dreptul* din 1912, No. 39.

(1) Cas. rom. S-a I (7 Maiu 1913, decizia No. 338), *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 28, p. 434 şi *Dreptul* din 1913, No. 74, p. 585; Bult. 1913, p. 1075; *Cr. judiciar* din 1913, No. 46, pag. 551 şi din 1914, No. 55, p. 448.

Dr. roman.

(2) Vezi L. 3, Dig., *Pro herede, vel pro possessore,* 41, 5, unde Pomponius zice: *„Plerique putaverunt, si heres sim, et putem rem aliquam ex hereditate esse, quæ non sit, posse me usucapere“.* Mai vezi L. 1, Cod, *De usucapione pro herede,* 7, 29, unde se zice: *„Cùm pro herede usucapio locum non habeat, intelligis, neque matrem tuam, cui heres extitisti, neque te usu mancipia ex ea causa capere posse“.* Cpr. Pothier, *Prescription,* IX, 62 urm., p. 339 (ed. Bugnet); Troplong, *Prescription,* II, 888. Vezi şi Vazeille, *Prescription,* II, 475, p. 24, căruia Troplong *(op. şi loco cit.,* II, p. 476, nota 2) îi impută de a nu fi înţeles textele din dreptul roman pe care el se întemeiază. Un Senatusconsult al împăraţilor Diocle-

dreptului francez,(¹) un just titlu de natură a conduce pe moştenitorul de bună credinţă la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani (²), şi această soluţie este tradiţională în ţara noastră, după cum observă, cu drept cuvânt, Curtea de casaţie.

„Considerând, zice Inalta Curte, că legiuitorul român prin actualul cod civil, spre deosebire de cel francez, *şi respectând tradiţia consacrată prin art. 3 al legiuirei din Muntenia dela 1847, Martie în 8, asupra prescripţiei împresurărei pământurilor*, a înscris principiul că titlul *pro herede* este un just titlu, ceeace rezultă în modul cel mai evident din dispoziţiile art. 1897 § 1 combinat cu art. 644 şi 1859 din codul civil, etc.“(³).

Uzucapiunea bazată pe titlu de moştenitor are de scop acoperirea viciului autorului.

Prescripţia de 10 până la 20 de ani, bazată pe titlul de moştenitor, nu cere însă ca persoana, în succesiunea căreia s'a găsit imobilul, să fie proprietarul lui sau să aibă drept de a-l transmite, de oarece această prescripţie are de scop

---

ţian şi Maximian a desfiinţat uzucapiunea pro herede: „*Nihil pro herede posse usucapi, suis heredibus existentibus, obtinuit*“. (L. 2, Cod, *De usucapione pro herede*, 7, 29).

(¹) Vezi Planiol, I, 2661; T. Huc, XIV, 482; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 293; Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil*, I, p. 895; Laurent, XXXII, 300; Pand. fr., vº *Prescription civile*, 1845; Marcadé, *Prescription*, art. 2265 urm., No. 250, p. 276; Baudry et Tissier, *Idem*, 658. Aceşti din urmă autori citează, cu această ocazie (în ed. a 3-a), Tratatul nostru în limba franceză.

(²) Calitatea de moştenitor nu poate însă constitui un just titlu pentru prescripţia de 10 până la 20 de ani, atunci când partea a înstrăinat imobilul tocmai în acea calitate, aşa că calitatea de moştenitor este stinsă pentru el. Cas. rom. I, 29 Octombrie 1912. Vezi *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 1, p. 4 (decizie nereprodusă în Bultinul Curţei).—Această din urmă decizie mai pune în principiu că, deşi vânzătorul poate să continue şi după vânzare să posede *animo domini* bunul vândut, sau o parte din el, şi să invoace prescripţia de 30 de ani, dacă a posedat în condiţiile cerute de lege, totuşi el nu poate invocà acea prescripţie, dacă se constată că n'a posedat timp de 30 de ani imobilul vândut, căci posesiunea anterioară vânzărei nu-i mai poate folosì, fiind desbrăcat prin acea vânzare de orice drepturi anterioare.

(³) Cas. rom. Bult. 1909, consid. dela p. 1283; Bult. 1881, p. 841 şi *Dreptul* 1882, No. 8, p. 69. Vezi *suprà*, p. 132, nota 1 şi *infrà*, p. 241.

tocmai de a acoperi, încât privește pe moștenitorul care a posedat de bună credință, viciul rezultând din lipsa titlului de proprietate, sau a capacității autorului transmisiunei de a înstrăinà imobilul, întrucât fără un asemenea viciu, transmiterea ar fi fost perfect valabilă din momentul chiar al morței, de când a avut loc[1]. (Vezi *infrà*, p. 240, nota 2).

Vom reveni mai la vale, p. 250, asupra titlului *pro herede*, cu ocazia explicărei art. 1895 urm. din codul civil.

Împărțeala nu poate servi de bază uzucapiunei de 10 până la 20 de ani.

Tot acolo vom vedeà că împărțeala nu este un just titlu, care să poată servì de bază uzucapiunei de 10—20 de ani, al cărui punct de plecare trebue să se găsească în totdeauna într'un act translativ de proprietate, iar nu într'un act declarativ de drepturi, așa cum este împărțeala, după art. 786 din codul civil[2].

CAPITOLUL III

Despre cauzele care întrerup sau care suspendă cursul prescripțiunei.

Timpul cerut pentru prescripție trebue să fie continuu și neîntrerupt.

Pentru ca prescripția să se îndeplinească se cere trecerea unui anume timp determinat de lege: 10, 20 sau 30 de ani. Acest timp trebue să fie continuu și neîntrerupt[3], ceeace este conform cu motivele care au făcut să se admită prescripția. Starea de lucruri pe care o constată posesiunea este, în adevăr, presupusă conformă cu realitatea, când ea a existat în tot timpul determinat de lege; îndată însă ce ea a variat în acest timp, prezumpția de adevăr își pierde toată puterea sa[4].

---

[1] Cas. rom. S-a I, decizia No. 460 din 3 Septembrie 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 34, pag. 534, No. de ordine 664 și *Cr. judiciar* din 1913, No. 65, p. 720 (rezumate). Cpr. Cas. rom. Bult. 1891, p. 1051, 1053; Bult. 1881, p. 181.

[2] Vezi de pe acum asupra acestei chestiuni, tom. III, partea II-a, al Coment. noastre, p. 791. Cpr. Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 293. Vezi și *infrà*, p. 252, text și nota 1.

Chestie de fapt.

[3] Dacă posesiunea a fost sau nu întreruptă, aceasta este o chestie de fapt de suverana apreciere a instanțelor de fond. Cas. rom. Bult. 1891, p. 1121. Vezi *suprà*, p. 107, 108 și 112.

[4] Cpr. Thiry, IV, 601; Planiol, I, 2679.

SECȚIUNEA I

Despre cauzele care întrerup prescripţiunea.

Deoseb. între întreruperea și suspendarea prescripției.

Nu trebue să confundăm *întreruperea* cu *suspendarea* prescripției (¹). Intreruperea șterge, în adevăr, timpul strecurat mai înainte, și prescripția poate să reînceapă din nou a curge; pe când suspendarea oprește, din contra, cursul prescripției din momentul întâmplărei evenimentului care a produs-o *(præscriptio quiescit, dormit)*. Prescripţia reîncepe însă a curge de câteori cauza suspendărei a încetat, și timpul cât prescripţia a curs înaintea producerei cauzei suspendărei se leagă cu timpul ce curge după încetarea acestei cauze. Cu alte cuvinte, întreruperea face să dispară timpul posesiunei care a precedat-o, și acest timp anterior nu poate niciodată să se numere mai în urmă; pe când suspendarea nu este decât o oprire momentană, care nu șterge posesiunea anterioară. Toți autorii se pronunță în acest sens și textul nostru este chiar expres în această privință (²). Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 1874 din codul nostru, text inexistent în codul francez.

Art. 1874. — Suspensiunea oprește cursul prescripţiunei pe timpul cât durează, însă fără a o șterge pentru timpul trecut. (Art. 1875 urm.).

Deoseb. între suspendarea prescripției și neprescriptibilitatea vremelnică.

(¹) Nu trebue, de asemenea, să confundăm suspendarea prescripției cu neprescriptibilitatea vremelnică, pentrucă suspendarea presupune o prescripție începută, care este oprită în drum, pe când neprescriptibilitatea vremelnică implică, din contra, că prescripția n'a început a curge, punctul ei de plecare fiind întârziat până la dispariția cauzei de neprescriptibilitate. *Pand. belges*, v⁰ *Prescription en général (mat. civile)*, 174.

(²) Iată cum se exprimă Marcadé, dela care art. 1874 este împrumutat.

Formula dată de Marcadé.

„La suspension, à la différence de l'interruption, a seulement pour effet d'empêcher la prescription de courir ultérieurement, sans effacer le temps antérieur, qui reste en réserve pour être compté plus tard, quand la suspension cessera“. Marcadé, tom. XII, *Prescription*, No. 140, p. 165 și No. 186, p. 213. Vezi în acelaș sens, Thiry, IV, 605, 613; Arntz, IV, 1992; Planiol, I, 2679; Beltjens, VI, art. 2242, No. 1; Laurent, XXXII, 77; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 593 urm.; Pand. belges, *Prescrip. en général (mat. civile)*, 312. Vezi *infrà*, p. 172 și 202.

Exemplu.

Aşa dar, când, după 29 de ani, o prescripţie de 30 de ani este întreruptă, totul este desfiinţat şi dobândirea sau liberarea ce trecerea unui an ar fi realizat, nu vor puteà fi îndeplinite decât printr'o nouă prescripţie de 30 de ani. Dacă, din contra, prescripţia este numai suspendată, cei 29 de ani se vor număra, şi atunci când suspendarea va încetà prescripţia se va îndeplini după curgerea unui an, care va complectà timpul curs mai înainte.

Astfel, suspendarea, precum numele său o arată, nu face decât să suspende cursul prescripţiei şi să împedice continuarea ei, fără a atinge prescripţia în nimic: aşa că, în urma suspendărei, aceeaş prescripţie curge, reîncepând la punctul unde ea a încetat; pe când în privinţa întreruperei, însăş prescripţia fiind desfiinţată, o nouă prescripţie începe a curge (¹).

Definiţia întreruperei prescripţiei.

De aceea, întreruperea prescripţiei poate fi definită în modul următor: *Survenirea unei împrejurări care, desfiinţând una din cele două condiţii esenţiale ale prescripţiei (permanenţa posesiunei, inacţiunea proprietarului), face ca tot timpul, care a curs mai înainte, să fie deprisos*“ (²).

Faptele care intră în această definiţie sunt următoarele: 1⁰ perderea posesiunei; 2⁰ o cerere sau reclamaţie din partea proprietarului.

Intrerupere naturală şi civilă.

Când prescripţia este întreruptă prin pierderea posesiunei, întreruperea este *naturală;* când ea este întreruptă prin reclamaţia proprietarului, ea este *civilă*.

Art. 1863. — Prescripţia poate fi întreruptă sau în mod natural sau în mod civil. (Art. 1847, 1849, 1864, 1865 urm. C. civ. Art. 946 C. com. Art. 2242 C. fr.) (³).

1⁰ **Intreruperea naturală** (⁴).

Art. 1864. — Este întrerupere naturală: 1⁰ când posesorul este şi rămâne lipsit, în curs mai mult de un an, de folosinţa lucrului,

---

(¹) Cpr. Marcadé, *Prescription*, No. 140, p. 165.

(²) Planiol, I, 2679.

(³) Conform: art. 17 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98. Cpr. Pothier, *Prescription*, IX, No. 38, p. 331 şi No. 152, p. 371, precum şi *Oblig.*, II, No. 692 urm., p. 380 urm. (ed. Bugnet); Dunod, *op. cit.*, p. 52, etc.

(⁴) Vezi asupra întreruperei naturale în dreptul roman şi în sau de către *vechiul proprietar* (1), sau de către o a treia persoană; 2^0 când lucrul este declarat neprescriptibil în urmarea unei transformări legale a naturei sau destinaţiunei sale. (Art. 1863 C. civ. Art. 2243 C. fr.) (2).

Aplic. întreruperei naturale numai uzucapiunei.

Intreruperea naturală nu se aplică, în genere, decât prescripţiei achizitive sau uzucapiunei, pe când întreruperea civilă se aplică, din contra, la orice fel de prescripţie în genere (3).

Deoseb. între intreruperea naturală şi cea civilă.

Intreruperea naturală a prescripţiei îşi produce efectele sale *erga omnes*, ceeace înseamnează că ea foloseşte tuturor interesaţilor, pe când întreruperea civilă nu foloseşte, din contra, decât acelui care a făcut-o, după cum ea nu strică

---

vechiul drept francez, Pothier, *Prescription*, IX, No. 39 urm., p. 331 urm. (ed. Bugnet).

Inexactitate de text.

(1) S'a observat, cu drept cuvânt, că denumirea de „vechiu proprietar“ nu este exactă, fiindcă, în specie, este vorba tot de *proprietarul actual*, de stăpânul lucrului în momentul întreruperei, cât timp prescripţia nu s'a îndeplinit în favoarea posesorului. Cpr. T. Huc, XIV, 383, p. 484; Planiol, I, 2680; Beltjens, III, art. 2243, No. 3; Pand. fr., v^0 *Prescription*, 610; Guillouard, *Idem*, I, 188; Duranton, XXI, 257, etc. Trebuià zis: când este şi rămâne lipsit în curs mai bine de un an, *fie de către proprietar*, fie de o a treia persoană. Vezi *infrà*, p. 145, text şi nota 4.

Dr. străin. C. italian şi dr. bulgar.

Art. 2124 din codul italian zice că: „prescripţia este întreruptă în mod natural *(naturalmente)*, când posesorul este lipsit, în curs mai bine de un an, de folosinţa lucrului *(quando il possessore viene privato per più d'un anno del godimento della cosa)*; iar art. 19 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98, dispune că prescripţia se întrerupe dintr'o cauză naturală, atunci când posesorul este lipsit de folosinţa lucrului pe un timp mai lung de *şase luni*.

(2) Cpr. L. 5, Dig., *De usucapionibus et usurpationibus*, 41, 3; L. 7 § 5, Dig., *De præscriptione 30 vel 40 annorum*; Pothier, *Possession*, IX, 73 urm., p. 288 urm. şi *Prescription*, IX, 39 urm., p. 331 urm. (ed. Bugnet).

(3) Cpr. Laurent, XXXII, 78 şi 84; Beltjens, VI, art. 2242, No. 2; Colmet de Santerre, VIII, 349 *bis*; Pand. fr., v^0 *Prescription civile*, 603, etc.

Servituţi personale şi reale.

Cu toate acestea, în privinţa servituţilor personale sau reale, prescripţia liberatorie, care rezultă din neuz, poate fi întreruptă prin faptul material al exerciţiului acestor servituţi. (Cpr. art. 557 şi 639 C. civ). Aubry et Rau, II, § 215, p. 504, 505 (ed. a 5-a); Pand. fr., v^0 *cit.*, 604, etc.

decât aceluia contra căruia a fost îndreptată (1). Acest punct n'a suferit nicio dată vreo îndoială.

Iată motivul acestei deosebiri, pe care îl dă Dunod:

> „Il y a une différence essentielle entre l'interruption naturelle et la civile; c'est que la première sert à tous ceux qui ont intérêt à empêcher la prescription, quoiqu'ils n'aient aucune part à l'interruption naturelle; mais la seconde ne profite qu'à celui qui l'a faite. La raison de la différence se tire de ce que dans le cas de l'interruption naturelle, le défaut vient de la personne même qui prescrit, et qui ne possède plus; c'est une interruption de fait, qui est réelle et dans la nature; au lieu que l'interruption civile ne se faisant que par une espèce de fiction, elle n'empêche pas la continuation de la possession sur laquelle la prescription est fondée; ce n'est qu'un acte civil; or, les actes de cette espèce ne servent qu'à ceux qui les font" (2).

Intreruperea naturală în prescripţia extinctivă.

In prescripţia extinctivă sau liberatorie există întrerupere naturală de câteori dreptul supus stingerei prin neuz este exercitat în mod material. In această prescripţie, întreruperea naturală nu are însă loc decât în privinţa servituţilor personale (uzufruct, uz, abitaţie) (art. 557) şi în privinţa servituţilor prediale (art. 639, 640) (3).

Intreruperea naturală în prescripţia achizitivă.

In privinţa prescripţiei achizitive sau uzucapiunei, întreruperea *naturală* consistă în deposedarea posesorului actual de către proprietar (4) sau de un terţiu, fie prin acte de violenţă *(usurpatio)*, fie altfel, destul este ca această deposedare să fi ţinut mai bine de un an (5) şi să fi avut loc în contra voinţei posesorului; de unde rezultă că încetarea *voluntară* a posesiunei n'ar constituì o întrerupere, fiindcă posesiunea se păstrează *solo animo*, după cum am văzut *suprà*, p. 98 (1).

---

(1) Cpr. Planiol, I, 2682; Pand. fr., *cº cit.*, 602; Beltjens, art. 2242, No. 2 şi art. 2244, No. 53; Colmet de Santerre, VIII, 349 *bis;* T. Huc, XIV, 382; Guillouard, *Prescription,* I, 180; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 431, etc. Vezi şi *infrà*, p. 168.

(2) Dunod de Charnage, *op. cit.*, chap. IV, *in fine*, pag. 61, 62 (ed. din 1765).

(3) Vezi *suprà*, p. 98, nota 1, *in fine*.

(4) Textul zice din eroare: de către vechiul proprietar. Vezi *suprà*, p. 144, nota 1.

(5) Facultatea ce are posesorul anual de a face să fie menţinut sau reintegrat în posesiunea sa, prin exerciţiul acţiunilor posesorii, nu permite de a se considerà ca o adevărată deposedare aceea care n'a ţinut un an. Demante et Colmet de Santerre, VIII, 350; Beltjens, VI, art. 2243, No. 2, *in medio*, etc.

Plângerea dată la o autoritate nu întrerupe prescripţia.

Prescripţia nu este însă întreruptă printr'o plângere dată la primărie sau la altă autoritate, de oarece pentru aceasta legea cere ca posesiunea să fie tulburată prin acte materiale de natură s'o împiedice de a-şi urmà cursul ei, care duce la prescripţie (2).

Forţă majoră.

Prescripţia nu este, de asemenea, întreruptă prin dispariţia lucrului provenită dintr'un caz de forţă majoră, precum ar fi, de exemplu, acea care ar rezultà dintr'o inundaţie (3), etc., ci numai prin luarea posesiunei de către proprietar sau un terțiu, deși soluția contrară erà admisă în vechiul drept francez, după cum ne atestă Dunod (1).

---

(1) Vezi Thiry, IV, 601, p. 525; Pand. fr., v^0 *Prescription*, 607; Répert. Sirey, *eod. v^0*, 470; Guillouard, *Prescription*, I, 184; Baudry et Tissier, *Idem*, 471; Beltjens, VI, art. 2243, No. 2.

Abdicarea voluntară a posesiunei făcută de posesor. Controversă.

Se decide însă, în genere, conform teoriei admisă de Pothier şi de Dunod, că posesiunea este întreruptă prin abdicarea ei voluntară, făcută de către posesor, chiar dacă el ar reluà această posesiune înaintea expirărei termenului de un an şi înainte ca altul să fi început a posedà lucrul înlăuntrul acestui termen. Répert. Sirey, *v^0 cit.*, 471; Baudry et Tissier, *Prescription*, 232, 242 şi 473; Guillouard, *Idem*, I, 185; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 435, 439.— *Contra:* Laurent, XXXII, 79, 80; T. Huc, XIV, 384; Colmet de Santerre, VIII, 350 *bis* V, etc.

(2) Cas. rom. S-a 1-a, decizia No. 202, din 24 Martie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 20, p. 310, No. 317, *B*.

(3) Pand. fr., v^0 *Prescription civile*, 611, 612; Répert. Sirey, *eod, v^0*, 472; Aubry et Rau, II, § 179, p. 116, 117 (ed. a 5-a); Beltjens, VI, art. 2243, No. 9; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 234 şi 472; Guillouard, *Idem*, I, 19; Marcadé, *Idem*, art. 2242 urm., No. 145, p. 173. Vezi şi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 297 (ed. a 2-a).

Inundaţia nu aduce pierderea proprietăţei.

Ştim, de asemenea, că inundaţiile nu aduc pierderea dreptului de proprietate, după cum dispun anume art. 648 şi 649 din codul neerlandez, ci împiedică numai pentru un timp exerciţiul acestui drept. „*Neque enim inundatio speciem fundi commutat*“. (Instit., *De rerum divisione*, 2, 1, § 24). Vezi tom. III suscitat, p. 379, 380 (ed. a 2-a).

Nici stingerea dreptului de uzufruct.

Tot astfel, inundaţia nu stinge dreptul de uzufruct, ci împiedică numai exerciţiul acestui drept până la retragerea apelor, după cum dispune anume art. 858 din codul neerlandez, care are următoarea cuprindere: „Uzufructul unui pământ nu se stinge prin inundaţie dacă, avându-se în vedere natura fondului, uzufructuarul mai poate să-şi exercite dreptul său. — *Over strooming van den grond doet het vruchtgebruik geenszins te niet gaan, voor zoo verre de fruchtgebruiker, naar den aard der zaak, in staat is zisn regt uit te oefenen*“.

Tulburări de fapt. Art. 1847.

Prescripția nu este întreruptă nici prin simple tulburări de fapt, oricât de dese și de frecvente ar fi, dacă posesorul continuă a posedà lucrul, ci împiedică numai posesiunea de a fi pașnică (art. 1847) (2).

Intrarea lucrului în domeniul public. Art. 1844.

Ea este însă întreruptă și chiar pierdută printr'un eveniment de forță majoră, atunci când acest eveniment face ca lucrul să intre în domeniul public și să devie neprescriptibil (art. 1844) (3).

Iată cum se exprimă în această privință Dunod (4).

„De même, la prescription est interrompue si la chose devient telle pendant le cours de la prescription, qu'elle n'en soit plus susceptible: *ut si sacra fiat, sancta vel religiosa;* ce sera une interruption naturelle, pourvu que ce changement soit perpétuel et tire absolument la chose du commerce, comme il arrive dans le cas que l'on vient de citer: car s'il n'est qu'accidentel et pour un temps seulement, comme lorsque une chose que l'on a commencé a prescrire devient dotale, il n'y a point d'interruption".

2° Intreruperea civilă.

Art. 1865. — Intreruperea civilă se operă:

1° Printr'o cerere făcută în judecată, fie introductivă de instanță, fie numai incidentă într'o instanță deja începută. (Art. 1905 § 2 C. civ. Art. 2244 C. fr.) (5).

---

(1) Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 54 (ed. din 1765).

(2) Troplong, *Prescription*, II, 546; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 619, etc.

(3) Pand. fr., v° *cit.*, 620; Aubry et Rau, II, § 179, pag. 117; Guillouard, *Prescription*, I, 190; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 773; Troplong, *Idem*, II, 551, etc.

(4) Dunod, *op. cit.*, p. 54, 55 (ed. din 1765).

Dr. francez. Art. 2244.

L. bulgară asupra prescripției. Art. 20 urm.

(5) Art. 2244 din codul fr. vorbește de o *citație* în justiție *(une citation en justice)*, însă aceste cuvinte sunt echivalentul expresiunei: *demande en justice*. Vezi Pand. fr., v° *Prescription* 638, 639. — „Prescripția se întrerupe dintr'o cauză civilă, zice art. 20 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98, prin introducerea unei acțiuni în justiție cu citație pentru plata de bună voe, sau pentru aplicare de sechestru ori poprie, comunicată părței în contra căreia se cere a se întrerupe cursul prescripției". Art. 21—23 din legea suscitată au următoarea

2⁰ Printr'un act începător de executare, precum: sechestrul *(saisie)*, sau cererea executărei unui titlu, căruia legea recunoaşte putere executorie;

3⁰ Prin recunoaşterea de către debitor sau posesor a dreptului celuia în contra căruia prescrie (¹). (Art. 1189, 1204 urm., 1863 urm., 1867, 1905 C. civ. Art. 946, *in medio* C. com. Art. 2244, 2248 C. fr.).

Art. 1868. — Cererea făcută în judecată nu va puteà întrerupe prescripţiunea decât dacă va fi încuviinţată de judecătorie prin hotărîre de nerevocabilă autoritate.

In cazul acesta, nicio prescripţiune nu poate curge dela formarea cererei în judecată şi până la pronunţarea unei asemenea hotărîri. (Art. 1201, 1865, 1869, 1870, 1871 C. civ. Art. 376 Pr. civ.).

Art. 1869. — Dacă cel ce a format cererea în judecată lasă să se perimeze acea acţiune a sa prin nelucrare; dacă se dezistă de la acea cerere pentru oricare alt motiv, afară de nulităţi de formă sau de necompetenţa instanţei către care a fost făcut-ă, nicio întrerupere de prescripţiune nu poate fi. (Art. 1865, 1868, 1870 C. civ. Art. 257 urm., 260 Pr. civ. Art. 2247 C. fr. *modificat)*.

Art. 1870. — Cererea în judecată întrerupe prescripţiunea, după regulele cuprinse în art. 1868 şi 1869, chiar în cazul când este adresată la o instanţă judecătorească necompetintă, şi *chiar dacă este nulă pentru lipsă de forme* (²). (Art. 1869, 1871 C. civ. Art. 108, 109 Pr. civ. Art. 2246 C. fr. *modificat)*.

Art. 21 L. bulgară din 1897.

cuprindere. Art. 21. — „Inscripţiunea ipotecei şi reînoirea ei nu întrerupe prescripţia, cu care se stinge ipoteca“. — Art. 22. — „Prescripţia nu se socoteşte întreruptă: 1⁰ dacă reclamantul renunţă la acţiunea lui; 2⁰ dacă procedura introdusă se desfiinţează din cauza încetărei ei în justiţie, sau din cauza nedeschiderei ei în curs de trei ani; 3⁰ şi, în fine, dacă acţiunea se respinge“. — Art. 23. — „Prescripţia se întrerupe, de asemenea, din cauză civilă, când debitorul sau posesorul recunoaşte dreptul aceluia în potriva căruia începuse a curge“.

Art. 23 din aceeaş lege.

(¹) Cpr. L. 7 § 5, Cod, *De præscriptione 30 vel 40 annorum*, 7, 39; L. 3, Cod, *De annali exceptione*, etc. 7, 40; Pothier, *Introduction au titre des prescriptions*, I, 44 urm., p. 340 urm. şi *Oblig.*, II, 692 urm., p. 380 urm. (ed. Bugnet), etc.

Deoseb. între dr. nostru şi cel francez.

(²) Textul francez (2246) vorbeşte numai de cererea în judecată dată la o instanţă necompetentă, iar nu de acea nulă pentru lipsă de forme, şi Marcadé *(op. cit.*, art. 2242—2248, No. 53, p. 181 urm.), criticând această dispoziţie a legiuitorului francez, codul nostru a ţinut seamă de această critică care, de altminterlea, se face şi de alţi autori. Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 209. Cpr. Baudry et Tissier, *Idem*, 498. — Vezi însă

Art. 1871. — In cazurile prevăzute de art. precedent, prescripţiunea nu va fi întreruptă decât dacă cel interesat va fi făcut, mai înainte de hotărîrea de prescripţiune ce ar puteà fi pronunţată în contra sa, o nouă cerere în bună şi cuvenită formă şi dacă această de pe urmă cerere se va fi încuviinţat, după cum se arată la art. 1868. (Art. 1868 C. civ. Art. 257, 376 Pr. civ.).

Art. 946, *in medio* C. com.

Intreruperea *civilă* este acea care rezultă din acte speciale, comunicate acelui care prescrie. Ea se aplică nu numai prescripţiei civile, dar şi celei comerciale (art. 946, *in medio* C. com.).

Aplic. la ambele prescripţii.

Această întrerupere, împrumutată dela vechiul drept francez (¹), se aplică atât prescripţiei achizitive sau uzucapiunei, cât şi prescripţiei liberatorii.

Aplic. întreruperei civile la prescripţiile scurte.

Ea se aplică şi prescripţiilor scurte de şase luni şi de un an (art. 1903, 1904, 1905). Mai mult încă, în privinţa acestor prescripţii, diferitele acte enumerate de art. 1865 nu numai că întrerup prescripţia, dar ceva mai mult, o intervertesc şi înlocuesc prescripţia scurtă prin cea ordinară de 30 de ani (²).

Termeni limitativi ai legei.

Legea prevede în mod limitativ actele care întrerup prescripţia, acte care manifestă în mod clar şi neîndoelnic voinţa proprietarului sau creditorului de a-şi exercità dreptul său. Prescripţia nu poate deci fi întreruptă decât în cazurile anume prevăzute de lege, zice Curtea din Bucureşti (³).

Somaţie, punerea peceţilor, act administrativ, etc.

Prin urmare, nu constituesc acte întreruptive de prescripţie: o somaţie extrajudiciară făcută prin portărei, nici îndeplinirea unor măsuri pur conservatorii, precum ar fi, de exemplu: o cerere de punere a peceţilor (⁴), etc.; niciun simplu act administrativ, emanat dela un funcţionar admini-

---

T. Huc, XIV, 396, care găseşte această critică neîntemeiată.

(¹) Vezi Pothier, *Prescription*, IX, 51, p. 335 (ed. Bugnet).

(²) Vezi *infrà*, explic. art. 1905.

(³) *Dreptul* din 1906, No. 1, p. 4. Prescripţia fiind întemeiată pe consideraţii de interes social, zice de asemenea Curtea de casaţie, nu se poate invocà contra ei alte cauze de suspendare sau de întrerupere, decât cele ce sunt în mod expres determinate prin lege. Bult. 1905, p. 878. Mai vezi Bult. 1911, p. 1577 şi Bult. 1912, p. 452; C. Craiova, *Dreptul* din 1913, No. 34, p. 270. Vezi *suprà*, p. 49 şi *infrà*, p. 173.

(⁴) Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 626 urm.; Baudry et Tissier, *Idem*, 477 urm.; T. Huc, XIV, 385; Beltjens, VI, art. 2244, No. 2 urm., etc.

strativ (¹); nici notificarea cesiunei unei creanţe, făcută debitorului de către cesionarul ei, conform art. 1393 C. civil, această notificare fiind o simplă măsură de publicitate (²).

Pensiunile funcţionarilor publici. Art. 1907.

Pensiunea ce se serveşte foştilor funcţionari publici, care se plătesc lunar de Stat, comună, etc., fiind supusă prescripţiei de cinci ani, statornicită de art. 1907 C. civil, s'a decis că plângerile reiterate făcute de funcţionar, fie la Cameră, fie la guvern, pentru plata pensiunei sale, nu întrerup cursul prescripţiei, dacă nu s'a exercitat o acţiune judecătorească, conform art. 1865, 1⁰ din codul civil (³).

Reclamaţia adresată Direcţiei căilor ferate.

S'a decis, de asemenea, că o simplă reclamaţie adresată Direcţiei căilor ferate nu este decât o simplă invitare extrajudiciară, care nu echivalează cu chemarea în judecată, aşa cum prevede anume art. 1865 din codul civil, ca mod de întrerupere al prescripţiei (⁴).

Actele care constituesc o întrerupere civilă a prescripţiei.

Intreruperea civilă a prescripţiei se îndeplineşte prin următoarele acte: 1⁰ o acţiune introductivă de instanţă (⁵), fie principală, fie incidentă într'o instanţă începută, precum ar fi, de exemplu: o cerere reconvenţională, o cerere de intervenţie (art. 247 urm. Pr. civ.) (⁶) sau de chemare în

---

(¹) Cas. rom. Bult. 1898, p. 26.

(²) Baudry et Tissier, *Prescription*, 480; Guillouard, *Idem*, I. 207; Pand. fr., *Idem*, 675; Laurent, XXXII, 111; Aubry et Rau, II, § 215, p. 511 (ed. a 5-a); T. Huc, *Cession et transmission des créances*, II, 375, pag. 65. Chestiunea este însă controversată. Vezi Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 673; Dalloz, *Nouveau Code civil annoté*, IV, art. 2244, No. 159 urm.

Cesiune de drepturi succesorale.

In orice caz, art. 1393 C. civil nu se aplică la cesiunea unor drepturi succesorale. Cas. rom. Bult. 1900, pag. 512 (decizie la care am luat şi noi parte ca consilier).

(³) Cas. rom. Bult. 1904, p. 1099; C. Galaţi, *Dreptul* din 1904, No. 33, p. 258. Vezi şi *infrà*, explic. art. 1907.

(⁴) Cas. rom. S-a III, decizia No. 58, din 18 Februarie 1914, *Cr. judiciar* din 1914, No. 26, p. 220 (rezumate). — *Contrà:* Cas. rom. Bult. 1894, p. 379. Vezi explic. art. 956 C. com.

(⁵) Pentru ca o acţiune să întrerupă prescripţia, se cere ca să fie făcută de partea în contra căreia curge prescripţia, iar nu de acea care o invoacă. Cas. rom. Bult. 1894, p. 661. Actul întreruptiv de prescripţie trebue deci să emane dela persoana care se prevalează de el, sau dela autorul acestei persoane. Cas. rom. Bult. 1897, p. 1205.

Intervenţie.

(⁶) Intervenţia, fie pentru recunoaşterea dreptului celui ce o face, fie pentru apărarea uneia din prigonitoarele părţi (art. 247

garanţie (art. 112 urm. Pr. civ.), aceste fiind adevărate cereri în judecată în sensul art. 1865, 1° C. civil (1).

Prin urmare, o simplă petiţie, prin care nu se formulează nicio pretenţie şi care nu cuprinde decât o simplă declaraţie, nu constitue o cerere în judecată nici principală, nici incidentă, şi nu poate aveà de efect întreruperea prescripţiei (2).

O simplă petiţie, prin care nu se formulează nicio pretenţie, nu întrerupe prescripţia.

---

urm. Pr. civ.), este o cerere făcută într'o judecată ce se urmează între alte persoane; aşa că, conform art. 1865 C. civil, o asemenea cerere operează întreruperea prescripţiei, ca şi o cerere introductivă de instanţă. Cas. rom. Bult. 1904, p. 1323.

(1) Acţiunea exercitată în justiţie pentru principal, de exemplu: o acţiune în revendicare, sau având de obiect restituirea fructelor, întrerupe prescripţia nu numai pentru principal, dar şi pentru accesor, adecă pentru venit. Prin urmare, când reclamantul, care a câştigat procesul în revendicare, ce a durat mai bine de 30 de ani, face acţiune pentru plata veniturilor pe tot acel timp, pârîtul nu poate invocà prescripţia de 30 de ani a acţiunei pentru plata veniturilor. Cas. rom. Bult. 1908, p. 845 urm. şi *Dreptul* din 1908, No. 66, p. 540.

Act. exercitată pentru principal, întrerupe prescripţia şi pentru accesor.

(2) Cas. rom. Bult. 1910, p. 212; *Dreptul* din 1910, No. 33.

S'a decis că, după art. 1865, 1°, simpla cerere în judecată operând întreruperea civilă a prescripţiei, nu este nevoe ca această cerere sau acţiune să fie notificată posesorului sau debitorului, aşa cum cere codul francez, fiind suficient ca să fi fost adresată justiţiei şi să fi fost însoţită de plata citaţiilor. Trib. Romanaţi, *Dreptul* din 1910, No. 47, p. 375. Curtea din Craiova a decis de asemenea, cu drept cuvânt, că legiuitorul nostru, spre deosebire de cel francez, nu cere pentru întreruperea prescripţiei, ca acţiunea să fie adusă la cunoştinţa pârîtului, ci numai ca să fi fost introdusă, căci dacă legea noastră ar fi voit, ca şi cea franceză, să supue întreruperea prescripţiei condiţiei de a se face un act cu caracter contradictor, ar fi prescris aceasta în mod expres, după cum a făcut-o în privinţa perimărei. Vezi *Dreptul* din 1912, No. 45, p. 355 şi *Cr. judiciar* din 1912, No. 67, p. 786. Curtea de casaţie zice foarte bine, în această privinţă, că temeiul juridic al prescripţiei liberatorii nu poate fi altul decât negligenţa creditorului; din moment deci ce acesta a făcut o cerere în judecată, el şi-a manifestat în deajuns intenţia de a cere plata creanţei sale. Cas. rom. Bult. 1910, p. 287. — S'a decis însă că o simplă petiţie, fără plata taxelor pentru citarea părţilor, nu constitue o întrerupere civilă în sensul art. 1865, 1° C. civil şi, prin urmare, nu poate întrerupe prescripţia. Trib. Ilfov,

Acţiunea nu are nevoe de a fi comunicată posesorului sau debitorului.

Necesitatea de a se plăti citaţiile.

Art. 66 Pr. civ.

Tot astfel, cererea unei anchete *in futurum* (art. 66 Pr. civ.) nu are un caracter contencios și, ca atare, nu poate constitui un mod de întrerupere civilă a prescripției (1).

Art. 66 *bis* Pr. civ.

Aceeaș soluție este, în genere, admisă și în Franța, în privința chemărei părței înaintea prezidentului prin procedura așa zisă în *référé* (art. 66 *bis* Pr. civ.), afară de cazul când, din eroare, s'ar fi supus prezidentului o acțiune pentru care nu are nicio competență (2).

Dreptul din 1905, No. 77, p. 628, precum și studiul d-lui Gr. Pherechide (unul din judecătorii care au luat parte la această sentință), publicat în acelaș număr al ziarului *Dreptul*. „Considerând, zice această sentință, că suprimarea cuvintelor „aduse la cunoștința debitorului“ din art. 1865 român (2244 C. fr.), nu ne îndritueşte a crede că legea noastră a voit să inoveze în materie de întrerupere civilă a prescripției; că legiuitorul a avut în vedere diferitele întreruperi, iar nu modul lor de aplicare; că nu se poate trage un argument din mărirea felurilor de întrerupere, adecă de întreruperea chiar prin petițiune nulă, nici din schimbarea cuvintelor „interpelațiune“ în „întreruperea civilă“ din art. următoare, pentru a se susține că nu este necesară o turburare în întreruperea civilă, precum este necesară o turburare în întreruperea naturală; că legiuitorul nu spune totul, fiindcă nu poate și nu are nevoe; că cine zice întrerupere, zice însă imixtiune; întreruperea este naturală, când imixtiunea este de fapt; ea este civilă când este de drept și prin judecată; că de aci rezultă învederat că o simplă petițiune fără citarea părților, nefiind o imixtiune, nu constitue o întrerupere civilă, etc.“.

Inexist. dreptului de opoziție în anchetele *in futurum*.

(1) Trib. Ilfov, *Pagini juridice* din 1913, No. 114, p. 904 (cu observ. noastră). — Din cauză că cererea unei anchete *in futurum* aparține jurisdicției grațioase, iar nu celei contencioase, se decide că ea se pronunță fără drept de opoziție și, prin urmare, nu dă loc la aplicarea art. 151 din procedura civilă. Trib. Vaslui, *Dreptul* din 1910, No. 39, p. 315.

Art. 66 *bis* Pr. civ.

S'a decis că dispoziția art. 66 *bis* Pr. civ. se aplică și în materie comercială. Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1912, No. 42, p. 499 (decizie nereprodusă în Bultinul Curței).

(2) C. Paris, D. P. 1904. 2. 392; Sirey, 1905. 2. 68; Cas. fr. D. P. 83. 1. 373; Sirey, 84. 1. 49 (cu nota lui Labbé); Planiol, I, 2689; T. Huc, XIV, 389; Aubry et Rau, II, § 215, p. 505, nota 3 (ed. a 5-a); F. Herman, *C. civil annoté*, IV, art. 2244, No. 31 și 32; Pand. fr., v° *Prescription*, 648 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 495. 496; Baudry et Tissier, *Idem*, 494, 495; Guillouard, *Idem*, I, 200; Labbé, nota în Sirey, 83. 1. p. 8 și 84. 1. p. 49. — *Contră:* Boitard,

Declar. în faliment.

Sunt însă întreruptive de prescripţie: 1° cererea de declarare în stare de faliment a debitorului (1) şi chiar cererea de a se admite o creanţă la pasivul falimentului (2);

Interv. la împărţeală.

2° Intervenţia creditorului la împărţeala unei succesiuni în care figurează debitorul său (3);

Compromis.

3° In fine, ar mai fi întreruptive de prescripţie, cel puţin după unii, în caz de compromis, înfăţişarea voluntară a părţilor înaintea arbitrilor aleşi de ele (4).

Art. 1868 § 2.

Cererile în judecată, de care s'a vorbit mai sus, sunt întreruptive de prescripţie, şi această prescripţie durează cât timp ţine litigiul (art. 1868 § 2) (5).

Necesitatea unei hotărîri definitive.

Din combinarea art. 1868, 1870 şi 1871 C. civil rezultă însă că întreruperea prescripţiei, prin efectul unei cereri în judecată, este subordonată condiţiei admiterei acelei cereri printr'o hotărîre de nerevocabilă autoritate: de unde rezultă că cererea în judecată nu-şi produce efectul întreruptiv, decât dacă a fost admisă printr'o hotărîre definitivă (6). O cerere respinsă, nu poate deci să producă acest efect (7).

Colmet-Daage et Glasson, *Leçons de procéd. civile*, II, 1069, p. 585 (ed. a 15-a). Vezi asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau Code civil annoté*, IV, art. 2244, No. 79 urm.

(1) Pand. fr., v⁰ *Faillite*, 6493 şi v⁰ *Prescription civile*, 653;

(2) Aubry et Rau, II, § 215, p. 505 (ed. a 5-a); Troplong, *Prescription*, II, 719; Baudry et Tissier, *Idem*, 487; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière civile)*, 500, etc.

Acţ. în împărţeală nu poate folosi, în privinţa întreruperei prescripţiei, decât moştenit. care a făcut-o.

(3) Pand. fr., v⁰ *cit.*, 670. — S'a decis, cu privire la acţiunile izvorîte din succesiune, că fiecare din moştenitori nereprezentând decât dreptul său propriu şi în măsura porţiunei sale succesorale, precum, de asemenea, fiecare moştenitor neputând fi ţinut decât în proporţie cu acest drept, de aici rezultă că acţiunea în împărţeală nu poate folosi, în privinţa întreruperei prescripţiei, decât moştenitorului dela care emană şi că, prin urmare, ceilalţi comoştenitori, fie că au fost sau nu chemaţi în cauză, nu o pot invocà în beneficiul lor. C. Galaţi, *Dreptul* 1914, No. 2, p. 14 urm. şi *Jurisprudenţa în fişe*, care apare la Craiova sub direcţia noastră, adnot. 1 asupra art. 1866.

(4) Pand. fr., v⁰ *Arbitrage civil*, 92 urm. şi v⁰ *Prescription civile*, 706. — Vezi însă Baudry et Tissier, *Prescription*, 511.

(5) Cas. rom. Bult. 1900, p. 512.

(6) Cpr. Cas. rom. Bult. 1907, p. 37 şi 1045; C. Bucureşti şi Craiova, *Dreptul* din 1911, No. 14 şi din 1913, No. 34; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1898, No. 71, p. 603.

(7) Cas. rom. Bult. 1912, pag. 227 şi *Cr. judiciar* din 1912,

Aplic. regulei de mai sus în materie cambială.

Regula statornicită de art. 1868, § 2, după care nicio prescripţie nu poate curge până la pronunţarea hotărîrei definitive, se aplică şi în materie cambială, întrucât nu există o dispoziţie contrară în codul de comerţ (¹).

„Intreruperea care rezultă dintr'o cerere în judecată, zice Marcadé (²), este condiţională; ea este subordinată succesului ulterior al cererei; ea nu se produce, zice expunerea de motive decât condiţional, adecă: când cererea este admisă. Ea este deci neavenită: 1⁰ dacă reclamantul se dezistă; 2⁰ dacă el lasă să se perime instanţa; 3⁰ în fine, dacă pretenţia sa este respinsă“.

Afară de cazul în care cererea în judecată a fost respinsă, mai sunt şi alte cazuri în care această cerere poate să rămâe fără efecte. Astfel este, după art. 1869:

Perimarea acţiunei. Art. 1869.

1⁰ Cazul când acţiunea, care avea de obiect întreruperea prescripţiei, s'a perimat, ceeace va avea loc atunci când reclamantul a lăsat să treacă doi ani în materie civilă (art. 257 Pr. civ.) şi un an în materie comercială (art. 903 C. com.) (³), dela cel din urmă act de procedură, fără a

---

No. 36, pag. 424; C. Iaşi, *Dreptul* din 1881, No. 52, etc. — S'a decis că o acţiune respinsă pe motiv că a fost rău îndreptată, nu se poate decide că a fost respinsă pentru lipsă de formă, după cum se prevede prin art. 1869 C. civil, spre a fi socotită ca o întrerupere a prescripţiei. Cas. rom. Bult. 1907, p. 37.

(¹) C. Bucureşti, *Dreptul* din 1911, No. 14, p. 109.

(²) Marcadé, *Prescription*, art. 2242—2248, No. 149, p. 176, 177. Cpr. Nacu, III, No. 53, p. 845.

Aplic. art. 903 C. com.

(³) S'a decis că acţiunea care are de obiect anularea unui act, prin care falitul vinde un imobil al său ulterior datei fixate pentru încetarea plăţilor, nu poate fi privită decât cu caracter comercial şi, ca atare, este supusă termenului de perimare de un an, prevăzut de art. 903 C. com. Cas. rom. S-a III, decizia No. 388, din 8 Octombrie 1913. *Cr. judiciar* din 1914, No. 4, p. 32 (rezumate).

Termenul perimărei se regulează după modul cum afacerea a fost judecată de prima instanţă.

S'a mai decis că, oricare ar fi adevărata natură a afacerei, civilă sau comercială, termenul de perimare se regulează, ca şi termenul căilor de atac, după modul cum a fost considerată şi judecată afacerea prin sentinţa atacată cu apelul, a cărui perimare se cere. Astfel, când se constată din titulatura sentinţei tribunalului, precum şi din modul cum acţiunea a fost introdusă şi judecată de prima instanţă, că acţiunea a fost considerată şi judecată ca comercială, cu drept cuvânt instanţa de fond a declarat perimat apelul prin trecerea termenului fi dat curs acțiunei (¹), și partea adversă a făcut să se declare instanța perimată (²).

Efectele perimărei. Stingerea numai a instanței.

Perimarea nu stinge, în specie, însuș dreptul. ci numai instanța, așa că reclamantul poate face o altă acțiune. Cea dintâi, fiind însă perimată, nu produce niciun efect și prescripția n'a fost niciodată întreruptă, căci o acțiune perimată nu poate să întrerupă cursul prescripției (³).

Dezistarea reclamantului.

2⁰ Al doilea caz în care, tot după art. 1869, prescripția poate curge *pendente lite*, cu toată intentarea unei acțiuni. este acela când reclamantul s'a dezistat dela ea (⁴).

---

de un an, prevăzut de art. 903 C. com. Cas. rom. S-a III, 9 Octomb. 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 39, p. 616.

Ce se înțelege prin act de procedură. Art. 257 § 2 Pr. civ.

(¹) După dispozițiile art. 257 § 2 din Pr. civilă, prin act de procedură se înțelege orice dispoziție pe care a încuviințat-o judecătorul în cercetarea pricinei. Astfel, dispoziția luată de Curtea de apel de a se face o cercetare locală, constitue un act de procedură încuviințat în cercetarea pricinei, în sensul § 2 al art. 257 Pr. civ. Tot asemenea și dispoziția prin care tribunalul, care a fost delegat de Curte, deleagă și el, la rândul lui, pe judecătorul de ocol cu efectuarea acestei cercetări, constitue un act de procedură, încuviințat și adus la îndeplinire pentru cercetarea pricinei și, prin urmare, termenul perimărei nu poate să curgă decât dela acest din urmă act de procedură. Cas. rom. S-a II, decizia No. 234 din 20 Noembrie 1913. *Cr. judiciar* din 1914, No. 13, p. 104.

Cazul când una din părți a încetat din viață.

(²) S'a decis de curând (18 Noembrie 1913) că dacă una din părțile litigante a încetat din viață și cel care voește a cere perimarea, neavând cunoștință de moartea adversarului său, a făcut cererea de perimare față de dânsul, ca și cum ar fi fost în viață, iar nu față de moștenitorii lui, această împrejurare nu poate atrage nulitatea cererei de perimare făcută în condițiile art. 257 Pr. civ., de oarece această cerere nu este o cerere nouă, ci un simplu incident de procedură contra căruia tot ce s'ar puteà opune, in asemenea caz, ar fi introducerea moștenitorilor în instanță, pentru a puteà, dà judecății toate lămuririle ce ar venì în favoarea lor, în contra cererei de perimare. Cas. rom. *Dreptul* din 1914. No. 4. p. 27. — *Contrà:* Cas. Bult. 1910, p. 1488; *Dreptul* 1910, No. 75; *Cr. judiciar* din 1910, No. 77. Mai vezi asupra perimărei *infrà*, p. 182, nota 2.

(³) Cas. rom., S-a I, decizia No. 202, din 24 Martie 1914, *Jurisprudența română* din 1914, No. 20, p. 310, No. de ordine 317.

Efectele dezistărei.

(⁴) Dezistarea având de efect de a stinge atât instanța dela care reclamantul s'a dezistat, cât și cererea care a făcut obiectul dezistărei, de aici rezultă că atunci când s'a cerut executarea

Art. 260 § ultim Pr. civ.

Dacă dezistarea emană numai dela reclamant, el poate porni o nouă acţiune, însă numai atunci când dreptul său nu este prescris (art. 260 § ultim Pr. civ.).

Art. 1891.

In fine, art. 1891, adaos de legiuitorul nostru după dreptul nostru anterior (¹), prevede cazul în care o instanţă

---

unei decizii şi, în urmă, partea s'a dezistat dela ea, instanţa de fond nu poate înlătură prescripţia invocată, întrucât dezistarea părţei aveà de efect de a anulà cererea de executare; prin urmare, prescripţia n'a putut fi, în specie, întreruptă. Cas. rom. Bult. 1910, p. 1612 şi *Cr. judiciar* din 1911, No. 10, p. 75; *Revista critică de drept, de legislaţie şi jurisprudenţă*, anul 1 (1911), No. 4. partea a II-a (jurisprudenţa), p. 95 urm. (cu o notă foarte judicioasă a d-lui Barnosche-Vasiliu).

C. Andr. Donici şi C. Caragea.

(¹) „Fiecare jalobă din vremea ce va apucà a intrà prin judecată şi se va întâmplà în urmă ca să fie tăcere la mijloc, acea jalobă merge până la patruzeci de ani". zice codul lui Andr. Donici (capit. 6, § 9). Vezi şi art. 10, partea VI, capit. I din codul Caragea, care are următoarea cuprindere: „Fiecare prigonire, după ce se va pornì odată la vreo judecată, are soroc de alţi 30 de ani dela începutul pornirei, şi când se va întâmplà să nu se isbrănească nici până atunci, poate să se înoiască, dacă până a nu se împlinì, se va cere înoirea de către partea prigonitoare prin rugăciune către stăpânire". Aceste dispoziţii ale legiuirilor noastre anterioare îşi au origina lor în Basilicale (cartea 50, tit. 15). Vezi *suprà*, p. 25, nota 1.

Interpretarea art. 1891 C. civ., împrumutat dela C. Caragea.

S'a decis că acest text, dela care este împrumutat art. 1891 din codul actual, care prevede că judecata se stinge dacă este lăsată 30 de ani în părăsire, conţine o regulă de drept civil, o adevărată prescripţie a dreptului care face obiectul acţiunei şi care curge dela cel din urmă act de procedură. Cas. rom. Bult. 1906, p. 210 şi *Dreptul* din 1906, No. 18, p. 139.

„Considerând, zice această importantă decizie, că dacă art. 10 suscitat din codul Caragea se găseşte sub partea II despre prigoniri şi pentru ale prigonirilor, de acì nu poate să rezulte că ar cuprinde o simplă regulă de procedură, care să atragă chiar pierderea dreptului reclamat prin acţiune, de oarece, tot sub această parte se găsesc şi prescripţiile privitoare la toate drepturile rezultând din stăpânirea de lucruri mişcătoare sau nemişcătoare, zălog, schimb, etc. şi nu se poate tăgăduì că aceste dispoziţii sunt adevărate regule de drept civil, iar nu de procedură; considerând că ceeace a înţeles legiuitorul Caragea, a fost să facă o prescripţie specială pentru exerciţiul acţiunilor în justiţie, edictând prin suscitata dispoziţie că dacă partea nu mai stărueşte timp de 30 de ani în judecarea pricinei, pierde dreptul de a mai purtà în jusîncepută și neperimată, a stat pendentă treizeci de ani, cu începere dela ultimul act de procedură. In asemenea caz, prescripția începută înaintea introducerei acțiunei este intreruptă, însă *pendente lite* începe o nouă prescripție dela cel din urmă act de procedură, în privința instanței neperimate și lăsată în părăsire: și aceasta oricare ar fi termenul de prescripție al acțiunilor în baza cărora instanța ar fi fost deschisă (¹), soluție admisă în genere. și în Franța, cu toate că acolo niciun text de lege nu există în această privință (²).

---

tiție acea acțiune; că, dar, legiuitorul Caragea a stabilit, ca și dreptul actual, două prescripții: una a dreptului, înainte de a se pornì acțiunea, iar cealaltă a acțiunei, după ce ea s'a pornit; că această din urmă este cea prevăzută prin art. 10 suscitat; considerând că din toate acestea rezultă învederat că dispoziția din art. 10 suscitat cuprinde o normă de drept civil, care implică în ea chiar prescripția dreptului pretins prin acțiunea ce face obiectul prigonirei; că acest text dispunând că judecata se prescrie, dacă nu s'a terminat în 30 de ani, fără să se ocupe de starea în care s'ar găsì judecata, rezultă că acțiunea se prescrie, dacă partea interesată o lasă în părăsire în tot acest interval de timp, ori în ce stare s'ar aflà această judecată; că din toate acestea se învederează, în legiuirea Caragea, principiile prescripției procesului lăsat în părăsire dela cel de pe urmă act de procedură; că și actualul cod civil a admis atât prescrierea acțiunei, prin art. 1890 C. civil, cât și pe acea a instanței începută și delăsată, prin art. 1891, precizându-le în mod expres și separat prin aceste texte de lege și trecându-le în codul civil sub titlul prescripției, iar nu în procedura codului civil, ceeace înlătură cu totul ideea că ar fi vorba, în specie, de o regulă de procedură (perimare), iar nu de un drept civil, etc.“. Vezi în acelaș sens și o altă decizie mai recentă tot a Curței de casație (Bult. 1912, p. 297), precum și deciziile Curței din București, citate *suprà*, pag. 26, nota 1. Tot în acest sens s'a pronunțat și Trib. Iași, în privința art. 1891 din codul actual. *Cr. judiciar* din 1914, No. 56, p. 455 urm. (cu observ. noastră).

(¹) Vezi *infrà*, explic. art. 1890 urm., p. 221, nota 2.

(²) Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 503, *in fine* și 596; Guillouard, *Idem*, I, 220; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 491; Marcadé, *Idem*, art. 2262, No. 235 urm, p. 258 urm.; Laurent, XXXII, 375; Aubry et Rau, II, § 215, p. 508, text și nota 14 (ed. a 5-a); Pand. fr., v° *Prescription civile*, 736, 737 și 1695; Répert. Dalloz, *Supplément, cod. v°*, 363; C. Limoges, D.

Aplic. în specie a cauzelor de suspendare și de întrerupere.

In specie, nefiind vorba de o perimare ci de o adevărată prescripție, prin care însuș dreptul se pierde, această prescripție este supusă cauzelor de suspendare și de întrerupere ale prescripției în genere.

Art. 404 Pr. civ. și 111 L. judecăt. de ocoale din 1907.

Tot prin 30 de ani se prescriu și hotărîrile judecătorești rămase definitive, care n'au fost în acest termen aduse la îndeplinire (art. 404 Pr. civ.) (1), chiar și cele comerciale (2), afară de cărțile de judecată ale judecătoriilor de ocoale și sentințele pronunțate de tribunale asupra unor asemenea cărți, care se prescriu prin *zece* ani de când au rămas definitive (art. 111 L. judecăt. de ocoale 1907). Asupra tuturor acestor chestiuni vom reveni mai la vale sub art. 1890, cu ocazia explicărei acestui text. (Vezi *infrà*, p. 222 urm.).

C. Calimach. Art. 1943.

Destul este să menționăm aci că principiul statornicit art. 404 Pr. civ., după care o hotărîre judecătorească nu mai poate fi adusă la îndeplinire, dacă n'a fost executată 30 de ani de când a devenit executorie și a dobândit autoritatea lucrului judecat (3), erà admis și de codul Calimach:

P. 88. 2. 313. — *Contrà:* Chauveau sur Carré, *Lois de la procédure civile*, III, *Quest.* 1413 și Trib. Toulouse, Sirey, 53. 2. 505, după care instanțele ar fi neprescriptibile, ceeace este inadmisibil; căci, după cum foarte bine zicea, în vechiul drept francez, Brodeau: „après 30 ans tout est perdu et prescrit; les assignations, les jugements, tout se prescrit par 30 ans“. Vezi Baudry et Tissier, *op. cit.*, 596; Marcadé, *Prescription*, art. 2262, No. 237, p. 260, etc.

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1647. S'a decis că dreptul de a cere executarea hotărîrilor pronunțate înainte de promulgarea actualului cod de procedură civilă, însă a căror învestire cu formula executorie (*) și executare s'a cerut sub imperiul acestui cod, se prescrie, conform art. 404 Pr. civ. tot prin trecere de 30 de ani, socotiți însă nu de când hotărîrea a rămas definitivă, ci numai dela promulgarea acestui cod, adecă, dela 1 Decembrie 1865. Cas. rom. Bult. 1899, p. 993 (decizie la care am luat și noi parte ca consilier).

(2) Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1762. Vezi *infrà*, explic. art. 1890 C. civ., p. 222.

(3) Cas. rom. S-a 1, Bult. 1877, p. 191. — S'a decis, însă fără cuvânt, că prescripția nu începe a curge, în specie, din mo-

---

(*) Hotărîrile pronunțate sub legea veche, înainte de promulgarea actualului cod de procedură civilă, erau executorii prin ele însăși, când deveneau definitive, fără a fi nevoe a se pune pe ele formula executorie, această formulă fiind o inovație introdusă de actualul cod de procedură. Cas. rom. Bult. 1899. p. 992.

căci, după art. 1943 din acest cod, drepturile de orice natură prescriindu-se, în mod general, prin 30 de ani, desigur că şi cele consacrate printr'o hotărîre judecătorească se prescrieau tot prin 30 de ani, atunci când hotărîrea nu fusese executată în acest interval de timp (¹).

Art. 1868, 1871.

Cererea în judecată, de care am vorbit mai sus, de câteori nu este perimată sau prescrisă şi de câteori reclamantul nu s'a dezistat de acţiunea sa, întrerupe prescripţia chiar când este adresată la o instanţă necompetentă, oricare ar fi natura necompetenţei, fie ea *ratione personæ* sau *ratione materiæ* (²), şi când este nulă pentru lipsă de forme, sub condiţia, bine înţeles, de a fi urmată de o hotărîre definitivă favorabilă reclamantului (art. 1868, 1871), ceeace nu poate aveà loc decât în urma unei alte cereri făcută, înainte de perimare, în bună şi cuvenită formă (art. 1871).

Dr. vechiu francez.

Chestiunea de a se şti dacă cererea adresată unei instanţe incompetente întrerupeà sau nu prescripţia, erà controversată în vechiul drept francez (³), şi legiuitorul actual a voit să curme discuţiile de altădată.

Cazul când cererea este nulă pentru lipsă de forme. Art. 1870.

Art. 2246 din codul francez şi art. 2125 din codul italian nu vorbesc decât de chemarea în judecată făcută înaintea unui judecător incompetent. La acest caz, art. 1870 din codul nostru adaogă, după observaţiile lui Marcadé, şi cazul când cererea în judecată este nulă pentru lipsă de forme (⁴).

---

mentul când hotărîrea a dobândit autoritatea lucrului judecat, ci dela lăsarea în părăsire a executărei ei. Cas. rom. Bult. S-a 1, anul 1879, consid. dela p. 793, 794.

(¹) Cas. rom. Bult. S-a 1, anul 1882, consid. dela p. 645.

Dacă o hotărîre judecătorească se execută în urma prescrierei ei, partea executată va cere anularea titlului executor pe cale de contestaţie la urmărire. Cas. rom. S-a 1, Bult. 1882, consid. dela p. 269.

Aplic. regulei de mai sus în materie represivă.

(²) T. Huc, XIV, 396; Planiol, I. 2690. — Această regulă fiind aplicabilă şi în materie represivă, s'a decis că chemarea în judecată de partea civilă înaintea unui tribunal corecţional necompetent din cauza calităţei prevenitului, are de efect întreruperea prescripţiei. C. Bordeaux, D. P. 96. 2. 425. Cpr. T. Huc, XIV, 396, p. 498.

(³) Vezi Pothier, *Oblig.*, II, 696, p. 382, şi alţi autori citaţi în Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 693, 694.

(⁴) Vezi *suprà*, p. 148, nota 1.

Art. 1871. In ambele cazuri, fie că cererea a fost introdusă înaintea unui judecător incompetent, fie că ea ar fi nulă pentru lipsă de forme, prescripția nu va fi întreruptă decât dacă cel interesat va fi făcut, înainte de perimare, de dezistare sau prescrierea instanței, o nouă cerere în bună și cuvenită formă, care va fi consfințită printr'o hotărîre definitivă având autoritatea lucrului judecat (art. 1871) (¹).

Cererea nouă poate fi făcută chiar în urma pronunțărei hotărîrei, care și-a declinat competența sau care a anulat prima cerere pentru lipsă de forme. Iată cum se exprimă în această privință Marcadé:

„Tant que la demande est existante (et elle l'est tant qu'elle n'a été ni retirée, ni périmée, ni jugée), toute naissance de prescription est impossible; mais à l'instant même où cette demande cesse d'exister, il est clair que la prescription redevient possible. Il n'est donc pas douteux, encore une fois, que quand une demande est rejetée pour incompétence, la prescription demeure néanmoins efficace, non pas seulement pour le temps qui avait précédé l'assignation, mais pour tout le temps qui a précédé le jugement, etc.“ (²).

Până acum am vorbit numai de întreruperea prescripției printr'o cerere în judecată, primul act prevăzut la art. 1865.

Art. 1865 § 2. Sechestrul. 2⁰ Al doilea act întreruptiv al prescripției este, după art. 1865, 2⁰, sechestrul sau orice urmărire, și chiar o simplă cerere de executare a unui titlu executor, comunicată debitorului.

Poprirea. Poprirea făcută în baza unui titlu executor întrerupe și ea prescripția, pentrucă este un mijloc de executare (³).

Comandament. Textul nostru nu vorbește, ca cel francez, de comanda-

---

(¹) Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 227. Vezi și *suprà*, p. 153.

(²) Marcadé, *Prescription*, No. 155, p. 185 (asupra art. 2248).

(³) Marcadé, *Prescription*, art. 2242 urm., No. 159, p. 190; Baudry et Tissier, *Idem*, 520; Guillouard, *Idem*, I, 240; Troplong, *Idem*, II, 570; Aubry et Rau, II, § 215, p. 512 (ed. a 5-a); Laurent, XXII, 115; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 777 urm.; Cas. fr. D. P. 74. 1. 367; Sirey, 75. 1. 86, etc.

Poprirea întrerupe în acelas timp atât prescripția creanței ce creditorul urmăritor are contra debitorului urmărit, cât și prescripția creanței ce debitorul are în contra terțiului urmărit. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 520; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 779. — Vezi însă Guillouard, *Prescription*, I, 520; Laurent, XXXII, 116; Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 512, 513, nota 32, etc.

ment, însă se înţelege ca şi un comandament prealabil, comunicat debitorului prin portărei, va întrerupe prescripţia, pentrucă, după art. 496 din Pr. civ. actuală, comandamentul nu este o simplă somaţie, ci un început de executare.

Comandamentul făcut debitorului nu este opozabil terţiului detentor.

S'a decis însă că întreruperea prescripţiei printr'un comandament prealabil nu produce niciun efect faţă cu un terţiu care ar deţine imobilul urmărit, deoarece comandamentul fiind adresat debitorului, nu este opozabil terţiului detentor al imobilului (¹).

Prescrip. liberatorie.

Acest mod de întrerupere se aplică mai cu seamă prescripţiei extinctive sau liberatorii.

Art. 1865, 3⁰.

3⁰ In fine, al treilea mod de întrerupere al prescripţiei este, după art. 1865, 3⁰, recunoaşterea din partea celui ce prescrie (posesorul sau debitorul) a dreptului celuia în contra căruia se prescrie (²). (Cpr. Cas. rom., *Dreptul* 1913, No. 40).

Această soluţie erà admisă şi în vechiul drept francez.

„Si le débiteur, zice Dunod, reconnaît la dette, par quelque acte que ce soit; s'il paye une partie du capital ou les arrérages sans protestatioin; s'il prête caution; s'il demande un délai pour payer; s'il donne au créancier la jouissance du fond hypothéqué: s'il donne charge de le payer quoiqu'en son absence; s'il consent que la chose prétendue soit mise en séquestre; la réserve, même générale des sommes dûes, faite dans un contrat; en un mot, toutes les fois qu'il se fait quelque chose entre le créancier el le débiteur, le possesseur et le propriétaire, qui emporte un aveu exprès ou tacite de la dette, du droit ou de la propriété; ce sera une inter-

---

(¹) Cas. rom. Bult. 1909, consid. dela p. 1475.

Deoseb. între întreruperea prevăzută de art. 1865, 3⁰ şi renunţarea la prescripţia îndeplinită.

(²) Intreruperea ce rezultă din recunoaşterea făcută de către debitor sau posesor a dreptului celuia în contra căruia el prescrie (art. 1865, 3⁰) nu trebue să fie confundată cu renunţarea la prescripţia îndeplinită (art. 1838); căci, pe când întreruperea făcută contra debitorului principal îşi produce efectele sale şi în contra cauţiunei (art. 1873 § ultim), renunţarea făcută de debitorul principal la o prescripţie îndeplinită nu produce niciun efect în contra fidejusorului, de oarece creditorii şi orice părţi interesate pot să invoace prescripţia la care, debitorul sau posesorul a renunţat (art. 1843). Apoi, recunoaşterea dreptului, menită a întrerupe prescripţia, nu cere, după cum ştim, capacitatea de a înstrăina, cerută, din contra, pentru a puteà renunţà la o prescripţie îndeplinită (art. 1840). Vezi Bœuf, *Résumé de Répét. écrites sur la prescription,* p. 40; Arntz, IV, 1986, etc.

ruption civile conventionnelle, qui empêchera le cours de la prescription" (¹)".

Exemplu.

Astfel, dacă într'o acțiune de eșire din indiviziune între comoștenitori, pârîtul invoacă în apărarea sa prescripția achizitivă, întemeiată pe posesia excluzivă ca proprietar, iar reclamantul opune întreruperea civilă rezultând din recunoașterea de către intimat a dreptului reclamantului de moștenitor, făcută într'un proces anterior, în asemenea împrejurări recunoașterea dreptului de moștenitor, indiferent dacă termenul prescripției erà sau nu împlinit la data recunoașterei, operează totuși o întrerupere civilă a prescripției, în conformitate cu art. 1865, 3° din codul civil (²).

Recunoașt. expresă și tacită.

Această recunoaștere, nefiind supusă nici unei formalități speciale, poate fi expresă sau tacită (³).

Recunoașterea expresă.

Recunoașterea făcută în termeni expreși nu este supusă, ca și renunțarea la prescripție, niciunei forme speciale (⁴).

Scrisoare.

Ea poate să rezulte dintr'o scrisoare (⁵) și să fie chiar

(¹) Dunod, *Tr. des prescriptions*, 1-ère *partie*, ch. 9, p. 58. *„Quoties actus, tacitam aut expressam, vel præsumptam juris alieni, vel debiti confessionem implicat, toties fit interruptio civilis"*, ziceà d'Argentré (citație împrumutată dela Dunod).

(²) Cas. rom. S-a I-a, decizia No. 166, din 12 Martie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 20, p. 305, No. de ordine 314.

(³) Cas. fr. Sirey, 93. 1. 311; D. P. 94. 1. 17; *Pand. Périod.* 95. 1. 1; C. Bucur., *Dreptul* 1901, No. 41; T. Huc, XIV. 402; Planiol, II, 665; Thiry, IV, 603, p. 527; Beltjens, III, art. 2248, No. 8; Guillouard, *Prescription*, I, 247; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 791; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 722, etc.

Recunoașterea silită.

S'a decis că, deși art. 1865 § 3 nu vorbește decât de recunoașterea voluntară din partea debitorului, acelaș lucru trebue admis și pentru recunoașterea silită prin justiție, neexistând niciun motiv juridic de a se face vreo deosebire între ambele cazuri. Cas. rom. Bult. 1907, p. 1974.

(⁴) Baudry et Tissier, *Prescription*, 529; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 792, și autoritățile citate acolo.

(⁵) Scrisoarea trebue însă să fie clară și preciză și să cuprindă o recunoaștere a dreptului aceluia căruia este adresată. Cas. fr. D. P. 97. 1. 79; Pand. fr., v⁰ *cit.*, 793 urm.; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 722 urm., etc. Cpr. Cas. rom. S-a III, decizia No. 58, din 18 Februarie 1914, *Cr. judiciar* din 1914, No. 26, p. 220 (rezumate). — Scrisoarea prin care debitorul unei

Recunoaşterea verbală.

verbală; însă, în acest din urmă caz, dovada recunoaşterei este supusă dreptului comun, ceeace însemnează că proba testimonială nu va fi admisă, în specie, decât atunci când obiectul prescripţiei nu va întrece suma de 150 lei (1).

Art. 1169.

La caz de contestaţie, dovada recunoaşterei se va face, conform dreptului comun, de acel care o invoacă, adecă de proprietar sau creditor (art. 1169) (2).

Sentinţa de verificare a unei creanţe, în materie de faliment.

S'a decis că sentinţa de verificare a unei creanţe, în materie de faliment, nu operează o novaţiune, ci numai o recunoaştere în justiţie a datoriei, şi deci o întrerupere a prescripţiei conform art. 1865 § ultim C. civil, care întrerupere continuă până la închiderea procedurei falimentului, prin unul din modurile arătate de legea comercială, de când prescripţia începe din nou a curge (3).

„In materie de faliment, admiterea unei creanţe la pasivul masei, zic Aubry et Rau, operează recunoaşterea, ca şi înscrierea ei în bilanţul depus de falit" (4).

Recunoaşterea tacită.

Recunoaşterea este tacită atunci când debitorul plăteşte o parte din datorie sau procentele fără nicio protestare (5);

Cambie. Chestie de fapt.

cambii ar cere dela creditorul său prelungirea termenului de plată, întrerupe prescripţia. Aubry et Rau, II, § 215, p. 517 (ed. a 5-a); Répert. Sirey, *v⁰ cit.*, 723, etc.— Dacă actul scris ce se invoacă, întrerupe sau nu prescripţia, aceasta este o chestie de fapt, care se apreciază în mod suveran de instanţele de fond. Cas. fr. Sirey, 98. 1. 439; Répert. Sirey *v⁰ cit.*, 726, 743; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 810, etc.

(1) Thiry, IV, 603, p. 527; Marcadé, *Prescription*, art. 2248. No. 179, *ab initio*, p. 206; Guillouard, *Idem*, I, 247; Beltjens, art. 2248, No. 10; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 803, etc.

(2) Marcadé, *loco suprà cit.*

(3) C. Bucureşti, *Cr. judiciar* din 1912, No. 11, p. 125.

(4) Aubry et Rau, II, § 215, p. 516, 517 (ed. a 5-a). Cpr. Troplong, *Prescription*, II, 719.

(5) Thiry, IV, 603, p. 527; Arntz, II, 1986; T. Huc, XIV, 402; Baudry et Tissier, *Prescription*, 530; Guillouard, *Idem*, I, 335 şi II, 778; Aubry et Rau, II, § 215. p. 516 (ed. a 5-a); Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 530; Cas. fr. D. P. 84. 1. 286; Sirey, 84. 1. 382; Sirey, 85. 1. 113, etc.—*Contrà*: Trib. Caen, *Revue trimestrielle de droit civil*, tom. XII, anul 1913, p. 82 şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 32 (cu observ. noastră critică).

Astfel, s'a decis că există o recunoaştere şi, deci, întrerupere de prescripţie atunci când debitorul plăteşte chiria locând el asigură plata obligației sale prin darea unui amanet, sau unei cauțiuni, etc. (¹); când el cere prelungirea termenului de plată, etc.

C. german. Art. 208.

„Prescripția este întreruptă *(ist unterbrochen)*, zice art. 208 din codul german, când debitorul recunoaște față de cel în drept existența creanței prin plata unui acont, sau a dobânzilor, prin prestarea unei siguranțe *(Sicherheitsleistung)*, sau prin orice alt mod“.

Ofertă reală.

O ofertă reală făcută de debitor, chiar neurmată de consemnarea datoriei, constitue o recunoaștere a datoriei și, în consecință, întrerupe prescripția (²).

Ofertă verbală de plată.

Acelaș efect îl are și o ofertă verbală de plată, făcută pur și simplu și pentru întreaga datorie (³).

Decl. datoriei într'un inventar.

Declarația unei datorii făcută de debitor într'un inventar, față de creditor, întrerupe de asemenea prescripția

---

cului sau casei în litigiu, fără nicio rezervă în privința dreptului de proprietate asupra acelui loc sau acelei case. Cas rom. Bult. 1911, p. 1654; *Dreptul* din 1912, No. 17, p. 133; *Cr. judiciar* din 1912, No. 48, p. 574 (rezumate) și No. 27, p. 318. Vezi și o altă decizie tot a Curței de Casație, publicată în *Dreptul* din 1913, No, 40, p. 316.

Tot astfel, s'a decis că atunci când defunctul, printr'un testament, a recunoscut atât existența unui capital cât și a procentelor ce se găsesc în patrimoniul său, cu titlu de împrumut, din averea parafernală a soției sale, nu se mai poate zice că procentele mai vechi de cinci ani sunt prescrise, spre a fi apărate de taxa de înregistrare, de oarece prescripția a fost întreruptă prin recunoașterea debitorului făcută conform art. 1865 § ultim. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1314. — Cu toate acestea, o sentință recentă a tribun. din Caen, menționată în nota precedentă, pune în principiu că plata parțială a datoriei nu constitue o întrerupere a prescripției (vezi ***Revue trimestr. de droit civil***, tom. XII, anul 1913, p. 82, No. 36 și ***Cr. judiciar*** din 1914, No. 32 (cu observ. noastră critică).

(¹) Beltjens, VI, art. 2248, No. 10 și 14, precum și autorii citați în nota precedentă, *ab initio*. Cât timp amanetul rămâne în mânile creditorului, creanța sa este imprescriptibilă, căci debitorul este considerat că recunoaște în mod permanent existența datoriei, în tot timpul cât el lasă amanetul creditorului. Cpr. Planiol, II, 2462; Aubry et Rau, IV, § 434, *in fine*, p. 714 (ed. a 4-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, p. 395; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 668, etc.

(²) Guillouard, *Prescription*, I, 249; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 821.

(³) Cpr. Aubry et Rau, II, § 215, p. 516 (ed. a 5-a); Pand. fr. *v⁰ cit.*, 822 urm. și autoritățile citate acolo.

acestei datorii. Pothier o spune anume, şi soluţia nu sufere nicio îndoială (1).

Act unilateral.

Recunoaşterea dreptului aceluia contra căruia se prescrie, fiind un act unilateral, n'are nevoe să fie acceptată de creditor, destul fiind ca ea să nu fie respinsă de el (2).

Acte încheiate cu terţii.

Ea poate să rezulte din acte încheiate cu terţii, fără prezenţa creditorului sau proprietarului, de exemplu: dintr'un act de vânzare, care deleagă pe cumpărător a plătì preţul vânzărei, creditorilor vânzătorului, sau care-l însărcinează a servì o rentă ce apasă asupra imobilului vândut (3).

Plata făcută de un terţiu neinteresat nu întrerupe prescripţia.

Recunoaşterea dreptului aceluia contra căruia se prescrie trebue să emane dela însuş posesorul sau dela debitor, după cum se exprimă art. 1865 § *ultim*; de unde rezultă că plata parţială a capitalului sau dobânzilor, făcută de un terţiu neinteresat, neavând niciun mandat dela debitor, nu întrerupe prescripţia (4).

Capacitatea celui ce face recunoaşterea de care vorbeşte art. 1865, 3°. Controversă.

Această recunoaştere, trebuind să emane dela posesor sau debitor, se naşte întrebarea: ce capacitate trebue să aibă acel care o face? Se susţine că pentru a puteà face o astfel de recunoaştere, trebue a aveà capacitatea de a dispune de dreptul ce se recunoaşte, fiindcă recunoaşterea este un mijloc de a împedicà îndeplinirea prescripţiei şi că, prin această recunoaştere, se renunţă, dacă nu la dreptul

---

(1) Vezi Pothier, *Oblig.*, II, 692, p. 380 (ed. Bugnet); Pand. fr. v° *cit.*, 825; C. Paris, Sirey, 53. 2. 143, etc.

(2) Pand. fr., v° *cit.*, 804 urm.; Répert. Sirey, *eod.* v°, 696 urm.; Aubry et Rau, II, § 215, p. 516 (ed. a 5-a); Massé-Vergé, V, § 847, p. 302, nota 20; Laurent, XXXII, 126, 128; Baudry et Tissier, *Prescription*, 528; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 455; Marcadé, *Idem*, art. 2248, p. 205, nota 2; T. Huc, XIV, 401, p. 503; Beltjens, art. 2248, No. 4; Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 196, p. 359; Cas. fr. Sirey, 68. 1. 105; D. P. 68. 1. 200; C. Douai, Sirey, 81. 2. 32.—Vezi însă Arntz, IV, 1986, *in fine*, care zice că, pentru a fi validă, recunoaşterea trebue să fie făcută printr'un act în care creditorul a intervenit *ca parte*.

(3) Aubry et Rau, II, § 215, p. 516 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *op. cit.*, 529, p. 394 (ed. a 3-a); Guillouard, *Idem*, I, 248; Laurent, XXXII, 122; Beltjens, art. 2248, No. 5, etc.

(4) Cpr. Beltjens, VI, art. 2248, No. 29 *ter;* Cas. Florenţa, *Il Foro italiano*, 1902, p. 365.—*Contrà:* Cas. Roma, *Il Foro italiano*, 1901, p. 339.

ce prescripţia ne-ar fi făcut să dobândim, cel puţin la expectativa acestui drept (1).

Părerea generală admite însă această soluţie numai în privinţa prescripţiei achizitive şi în privinţa prescripţiei liberatorie a drepturilor reale. In ceeace priveşte însă prescripţia liberatorie de drepturi personale, se admite că oricine are administraţia bunurilor sale şi orice administrator al bunurilor altuia (tutorul, bărbatul, minorul emancipat, femeea separată de bunuri, etc.), are capacitatea de a face o recunoaştere întreruptivă de prescripţie, pentrucă aceste persoane putând să facă o recunoaştere prin plata parţială a datoriei sau prin plata dobânzilor, trebue să poată întrerupe prescripţia şi prin alte renunţări (2).

Dovedirea recunoaşterei întreruptive de prescripţie. Jurământul decisor, interogatorul, etc.

Dovada recunoaşterei întreruptive de prescripţie se va face conform dreptului comun de cel care o invoacă. Jurământul poate fi deferit asupra faptelor întreruptive de prescripţie, nefiind vorba în specie de stabilirea existenţei datoriei, ci de un simplu fapt întreruptiv de prescripţie. Creditorul poate, de asemenea, cere interogatorul debitorului (3).

Art. 1182.

Actul sub semnătura privată, care constată recunoaşterea întreruptivă de prescripţie, va trebui să aibă dată certă (art. 1182) spre a fi opozabil terţiilor (4).

Efectele întreruperei civile a prescripţiei.

Art. 1045. — Acţiunea intentată în contra unuia din debitori întrerupe prescripţiunea în contra tuturor debitorilor. (Art. 642, 1872 C. civ. Art. 946 §§ 2 şi 3 C. com. Art. 1206 C. fr.) (5).

---

(1) Cpr. Laurent, XXXII, 124 urm.

(2) Thiry, IV, 603, p. 528; Aubry et Rau, II, § 215, p. 517; Beltjens, VI, art. 2248, No. 6 şi 6 *bis;* Baudry et Tissier, *Prescription*, 536, 537; Guillouard, *Idem*, II, 252; Colmet de Santerre, VIII, 355 *bis* III; T. Huc, XIV, 403; Dalloz, *Supplément*, *v°* *Prescription civile*, 397; Pand. fr., *eod v°*, 859 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 716 urm., etc.

(3) Baudry et Tissier, *Prescription*, 538; Marcadé, *Idem*, art. 2248, No. 179, p. 206; Beltjens, art. 2248, No. 30 urm.; Répert. Sirey, v° *Prescription civile*, 780 urm.; Pand. fr., *eod. v°*, 873 urm., 881; Aubry et Rau, II, § 215, p. 517, etc.

(4) Baudry et Tissier, *Prescription*, 538, *in fine*, p. 403; Guillouard, *Idem*, I, 255; Pand. fr., *v° cit.*, 882, etc.

(5) Vezi explic. acestui text în tom. VI al Coment. noastre, p. 185, 186.

Art. 1872. — Intreruperea civilă a prescripţiunei, făcută în contra unuia din debitorii solidari, are efect în contra tuturor celorlalţi codebitori ai săi (¹).

Intreruperea civilă făcută în contra unuia din moştenitorii ai unui debitor solidar, nu are efect în contra celorlalţi comoştenitori, chiar dacă creanţa ar fi ipotecară, dacă obligaţiunea nu este nedivizibilă.

Asemenea întrerupere nu are efect în contra codebitorilor debitorului defunct, decât în măsura părţei de obligaţiune a moştenitorului contra căruia s'a făcut întreruperea.

Spre a întrerupe prescripţiunea în contra acelor codebitori, trebue o întrerupere făcută în contra tuturor moştenitorilor debitorului defunct. (Art. 973, 1039, 1045, 1052, 1056, 1062 C. civil. Art. 946 §§ 2 şi 3 C. com. Art. 2249 C. fr. *modificat în redacţia sa*).

Art. 1873. — Intreruperea civilă a prescripţiunei, făcută în contra debitorului principal, are efect şi în contra cauţiunei (²).

Intreruperea făcută în contra cauţiunei nu poate oprì cursul

Deoseb. de redacţie de codul francez.

(¹) Textul fr. adaogă: *chiar contra moştenitorilor lor*. Marcadé (*Prescription*, 181, p. 209) observând că aceste cuvinte sunt inutile, de oarece toate obligaţiile unei persoane trec la moştenitorii săi, textul nostru n'a mai reprodus aceste cuvinte, care sunt însă reproduse în art. 2130 din codul italian (*ed anche contro i lor eredi*). Vezi *infrà*, p. 169.

L. bulgară din 1897. Art. 24.

Art. 24 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98 dispune, în această privinţă, că acţiunile menţionate în art. 20 din această lege (vezi *suprà*, p. 147, nota 5), comunicate unuia din debitorii solidari sau recunoaşterea dreptului, făcută de unul din ei, întrerupe prescripţia în contra celorlalţi şi chiar contra moştenitorilor lor.—Aceleaşi acţiuni, comunicate unuia din moştenitorii debitorului solidar, sau recunoaşterea dreptului, făcută de acest moştenitor, nu întrerupe prescripţia faţă de ceilalţi comoştenitori, chiar dacă împrumutul este ipotecar, atunci când obligaţia este divizibilă.

Aceste acţiuni sau recunoaşteri nu întrerup prescripţia faţă de ceilalţi comoştenitori solidari decât pentru partea din datorie care se cuvine aceluiaşi moştenitor.

Spre a se întrerupe prescripţia pentru întreaga datorie faţă de debitorii solidari, trebue ca comunicarea acţiunilor de mai sus să fie făcută tuturor moştenitorilor defunctului debitor, sau ca recunoaşterea să fie făcută de toţi aceşti moştenitori.

Art. 25 L. bulgară.

Şi art. 25 din aceeaş lege adaogă: „Intreruperea prescripţiei în favoarea unuia din creditorii solidari foloseşte celorlalţi creditori“.

L. bulgară din 1897. Art. 26.

(²) Comunicarea către debitor a unui act care întrerupe prescripţia, sau recunoaşterea făcută de el, întrerupe prescripţia prescripțiunei datoriei principale (¹). (Art. 1652, 1679 C. civ. Art. 2250 C. fr. *modificat*).

Deoseb. între întreruperea naturală și cea civilă.

Intreruperea *naturală* a prescripției, care rezultă din-tr'un fapt material, se deosebește, după cum știm, de întreruperea *civilă* întru aceasta că cea dintâi, luând în realitate posesiunea acelui care o aveà, folosește nu numai noului posesor, dar încă și tuturor acelor interesați. Această întrerupere este deci *reală*, ea operând *generaliter*, *erga omnes* (²); pe când întreruperea *civilă*, fiind relativă, iar nu absolută, nu-și produce efectele sale decât între cele două persoane între care actul juridic întreruptiv a avut loc, fără a se puteà întinde dela aceste persoane la altele; ceeace dreptul vechiu exprimà prin următoarea regulă: *de persona ad personam non fit interruptio civilis* (³). Aceasta este aplicarea regulei *Res inter alios acta, aliis nec nocere, nec prodesse potest.*

Intreruperea făcută unui codebitor proprietar indiviz al ipotecei.

Astfel, întreruperea civilă a prescripției, făcută unui codebitor proprietar indiviz al ipotecei, de către creditorul ipotecar, este fără efecte față de ceilalți codebitori și coproprietari (⁴).

Act. în revendicare.

De asemenea, acțiunea în revendicare introdusă de un moștenitor numai pentru partea sa personală, nu întrerupe

---

chiar față de fidejusor“, zice art. 26 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98.

Adăogirea § 2 al art. 1873 după observațiile lui Marcadé.

(¹) Paragraful 2 al art. 1873 este adaos de legiuitorul nostru. El nu figurează nici în textul corespunzător francez, nici în art. 2132 din codul italian. Acest § este adaos după observațiile lui Marcadé. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest din urmă autor: „Puisque c'est par application de la règle que l'accessoire suit le principal que le législateur a porté notre disposition (art. 2250 § 1, corespunzător cu art. 1873 § 1 din codul nostru), *il faudra donc bien se garder d'admettre l'idée inverse, et de dire qu'on interrompera de même la prescription contre le débiteur principal en l'interrompant contre la caution*“. Marcadé, *op. cit.*, No. 184, p. 211.

(²) Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, No. 431, p. 312 și No. 551, p. 378, 379; Baudry et Tissier, *Idem*, 555, 556; Thiry, IV, 604, p. 529; Arntz, IV, 1987; Beltjens, VI, art. 2244, No. 53; Laurent, XXXII, 144; T. Huc, XIV, 384, *in fine* și 409, precum și toți autorii. Vezi *suprà*, p. 145.

(³) Cpr. C. București, *Dreptul* 1904, No. 47; Cas. rom. Bult. 1907, p. 1482; *Cr. judiciar din* 1907, No. 76; Cas. fr. *Pand. Périod.* 1901. 1. 430.

(⁴) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2244, No. 55 *bis*.

prescripția față de terțiul posesor, decât pentru partea moștenitorului revendicant (1).

Excepții dela regula de mai sus.

Principiul că întreruperea civilă nu se întinde *de persona ad personam* suferă însă trei excepții importante. Aceste excepții sunt relative la solidaritate, indivizibilitate și fidejusiune.

Cazul când datoria este solidară. Art. 1872.

Astfel, întreruperea civilă făcută în privința unuia din debitori solidari, întrerupe prescripția în privința celorlalți debitori. Aceasta provine din împrejurarea că debitorii solidari se consideră ca mandatari unii altora *ad perpetuandam exceptionem* (art. 1056) (2).

Deoseb. de redacție de C. francez.

Textul corespunzător francez adaogă că întreruperea își produce efectele sale chiar contra moștenitorilor debitorilor, cuvinte care s'au eliminat de legiuitorul nostru; pentrucă, după cum foarte bine observă Marcadé, este de principiu că orice obligație existentă contra unei persoane trece la moștenitorii săi (3).

Art. 1872 § 2.

Fiind însă că datoria solidară se divide între moștenitorii debitorilor, și fiindcă fiecare moștenitor nu este ținut decât pentru partea sa ereditară (art. 1060), de aici rezultă că întreruperea civilă a prescripției, făcută față de unul din moștenitori, nu întrerupe prescripția în privința celorlalți comoștenitori (art. 1872 § 2).

Cazul când unul din codebitorii solidari a încetat din viață.

Moartea unuia din codebitori solidari, nefăcând să înceteze solidaritatea în privința celorlalți codebitori solidari, întreruperea adresată unuia din moștenitori ai celui mort mai înainte, își va produce efectele sale în privința celorlalți debitori, nu însă pentru toată datoria, ci numai pentru partea acestui moștenitor.

---

(1) Beltjens, VI, *loco cit.*, No. 56. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 556, p. 414 (ed. a 3-a).

(2) Vezi tom. VI al Coment. noastre, p. 189, text și nota 1. Cpr. Marcadé, *Prescription*, No. 181, p. 209; Thiry, IV, 604, p. 529.— Ceeace legea dispune în privința întreruperei prescripției nu se aplică însă în privința suspendărei ei, așa că suspendarea operată în privința unuia din debitorii solidari nu este opozabilă celorlalți codebitori și nu împiedică în privința lor cursul prescripției. Cas. fr. Sirey, 32. 1. 537 și Répert. Dalloz, v⁰ *Prescription civile*, 743, 789; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 612, *in fine*. Vezi și *infrà*, p. 180.

Neaplic. regulei de mai sus la suspendarea prescripției.

(3) Vezi *suprà*, p. 167, nota 1.

Exemplu.

Astfel, dacă presupunem trei codebitori solidari ai unei datorii de 9000 de lei și că unul din ei a murit lăsând trei moștenitori, datoria se împarte între ei, fiecare fiind obligat a plăti câte 3000 de lei. In asemenea caz, întreruperea civilă adresată unuia din moștenitori își produce efectele sale în privința debitorilor supraviețuitori pentru 3000 de lei (art. 1872 § 4) (1).

Solidaritate activă.

Cele zise în privința solidarității pasive, din partea debitorilor, se aplică și solidarității active din partea creditorilor.

Aceasta rezultă din art. 1036, care nu este decât o aplicare a principiului înscris în art. 1038. Iată, în adevăr, cum se exprimă aceste două texte:

Art. 1036. — Actul care întrerupe prescripțiunea în privința unuia din creditorii solidari, profită la toți creditorii. (Art. 642, 643, 1038, 1045, 1046, 1872, 1876 C. civ. Art. 1199 C. fr.) (2).

Art. 1038. — Creditorul solidar reprezintă pe ceilalți cocreditori în toate actele care pot avea de efect conservarea obligațiunei. (Art. 1036, 1056, 1216 urm., 1532 urm. C. civ.) (3).

Cazul când datoria este indivizibilă. Art. 1872 § 2.

Dacă datoria este indivizibilă, fiecare debitor, sau chiar fiecare moștenitor al debitorului, fiind obligat pentru tot, întreruperea civilă făcută contra unuia din debitori sau în contra unuia din moștenitorii debitorului, întrerupe prescripția pentru tot, contra celorlalți codebitori sau comoștenitori (art. 1872 § 2).

Art. 1061.

Se controversează însă chestiunea de a se ști dacă, în cazurile excepționale prevăzute de art. 1061, întreruperea civilă a prescripției, făcută contra unuia din moștenitorii debitorului unei obligații indivizibile *solutione tantum*, își produce efectele sale în privința celorlalți comoștenitori, sau dacă prescripția nu se găsește întreruptă decât pentru partea acestui moștenitor. Această controversă a fost studiată în tom. VI al Coment. noastre, p. 241, nota 1.

Fidejusiune. Art. 1873 § 1.

Incât privește fidejusiunea, art. 1873 § 1 dispune că întreruperea civilă a prescripției, făcută în contra debitorului principal, are efecte şi în contra fidejusorului, prin aplicarea principiului că accesoriul urmează principalul. Legea actuală curmă controversa ce existà asupra acestui punct în vechiul drept francez, adoptând părerea lui Pothier, care erà combătută de Dunod şi de D'Argentré. Legea voeşte, în specie, ca obligaţia accesorie a fidejusorului să urmeze soarta obligaţiei principale, soluţie care erà admisă şi la Romani [1].

---

(1) Cpr. Thiry, IV, 604, p. 529, dela care am împrumutat acest exemplu.

(2) Vezi tom. VI al Coment. noastre, p. 172.

(3) Vezi tom. VI suscitat, p. 163, nota 2.

Art. 1873 § 1 nu poate fi aplicat unui terţiu detentor [2].

Art. 1873 § 2.

Dar, dacă prescripţia întreruptă în contra debitorului principal, este întreruptă în privinţa fidejusorului, prescripţia întreruptă faţă de fidejusor nu este întreruptă faţă de debitorul principal, şi aceasta chiar dacă ar fi vorba de un fidejusor solidar; de unde rezultă că fidejusorul va puteà să invoace prescripţia îndeplinită în favoarea debitorului, cu toate că ea a fost întreruptă în persoana lui, pentrucă obligaţia fidejusorului nu poate să subziste de câteori acea a debitorului principal este stinsă. Această chestiune nu mai este controversată la noi, unde § 2 al art. 1873 a fost adaos de legiuitorul nostru, conform teoriei lui Marcadé [3].

Intreruperea făcută de creditor numai faţă de unul din cofidejusori.

S'a decis de asemenea că, din moment ce între cofidejusor şi creditor nu există solidaritate, urmează că orice întrerupere de prescripţie făcută de creditor numai faţă de unul din cofidejusori, nu întrerupe prescripţia şi faţă de cofidejusorul în privinţa căruia creditorul n'a făcut nicio urmărire, precum nu făcuse nici în contra debitorilor prin-

---

Dr. roman.

[1] Vezi Windscheid, *Lehrbuch des Pandektenrechts*, II, § 477, p. 1016, nota 14 (ed. Kipp din 1900). „*Die Unterbrechung der Verjährung der Hauptschuld wirkt auch gegen den Bürgen, wie umgekehrt*", zice acest din urmă autor.

C. Caragea.

Codul Caragea nerezolvind această chestiune, Degré crede că, sub acest cod, nu putem considerà dreptul roman ca un drept subsidiar, la care putem să recurgem pentru a interpretà punctele obscure din codul Caragea, decât numai în privinţa acelei părţi din dreptul roman care se întemeiază pe elemente abstracte-logice *(ratio scripta)*, nu însă şi în ceeace priveşte acea parte a dreptului, care se întemeiază pe elemente istorico-logice. Vezi *Dreptul* din 1881, No. 49, p. 391.

[2] C. Bucureşti şi Cas. rom. *Dreptul* din 1906, No. 61; *Cr. judiciar* din 1907, No. 76; Bult. 1907, p. 1482.

[3] Vezi *suprà*, p. 168, nota 1 şi tom. X al Coment. noastre, p. 177; Trib. Reims, *Cr. judiciar* din 1914, No. 58 (cu observ. noastră). Cpr. Marcadé, *Prescription*, No. 184, p. 211.

cipali, în decursul primilor cinci ani, așa că pentru acest timp dobânzile sunt prescrise și instanța de fond a considerat, cu drept cuvânt, asupra contestațiunei cofidejusorului la urmărirea exercitată de creditor, ca prescrise dobânzile nereclamate și neplătite în decursul primilor cinci ani dela data actului pus în executare (¹).

SECȚIUNEA II

Despre cauzele care suspendă cursul prescripțiunei.

Art. 1875. — Prescripțiunea curge în contra vericărei persoane care n'ar puteà invocà o excepțiune anume stabilită de lege. (Art. 1874, 1876 urm. C. civ. Art. 2251 C. fr.).

Deoseb. între suspendarea și întreruperea prescripției.

Știm că *suspendarea* este un obstacol care oprește cursul prescripției, fie la începutul ei, împiedicând-o de a fi pusă în mișcare, fie în cursul ei, impiedicând-o de a curge și că, spre deosebire de *întrerupere*, ea nu face să se piardă beneficiul timpului anterior cât prescripția a curs, ci prescripția își reià, din contra, cursul ei, îndată ce obstacolul care o oprià a dispărut (²).

Dreptul vechiu francez.

Dreptul vechiu francez consacrase vechia maximă „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*“ (³), aplicând-o în toate cazurile în care un obstacol oarecare se opuneà la acțiunea celuia contra căruia curgeà prescripția. Imprejurările care atrăgeau suspendarea prescripției erau deci lăsate la discreția judecătorilor. Cele mai de căpitenie erau: minoritatea, absența, ignoranța proprietarului sau creditorului, alterarea facultăților sale intelectuale, forța majoră, dificultățile de comunicații, etc. (⁴).

Dreptul actual.

Astăzi, vechea maximă „*contra non valentem agere*, etc.“ fiind, după o doctrină aproape constant lipsită de orice va-

---

(¹) Cas. rom. S-a II, decizia No. 243 din 26 Noembrie 1913, *Jurisprudența română* din 1914, No. 7, p. 100.

(²) Vezi *suprà*, p. 142 și *infrà*, p. 202. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 415; Guillouard, *Idem*, I, 172; Thiry, IV, 613; Adan, *Cours de droit civil*, II, 3521, p. 731, etc.

(³) Vezi *suprà* p. 48. In privința C. Calimach, vezi p. 20.

(⁴) Vezi Pothier, *Prescription*, IX, 22 urm., p. 326 (ed. Bugnet); Dunod, *Prescription*, p. 62 urm. (ed. din 1765).

loare, și aceasta în toate cazurile, fie că ar fi vorba de o împiedicare de drept sau o împiedicare de fapt, prescripția nu poate fi suspendată decât în cazurile limitativ determinate de lege (1), soluție admisă și în privința prescripțiilor începute înainte de punere în aplicare a codului actual (2).

Starea de răsboiu nu este o cauză de suspendare a prescripției. L. din 27 Aprilie 1877 și din 9 Iulie 1913.

Astfel, după această teorie, care ni se pare singură juridică în dreptul actual, starea de răsboiu nu este o cauză de suspendare a prescripției, chiar în privința militarilor aflători în activitate de serviciu (3), afară de cazul când contrariul ar fi admis printr'o lege specială, precum au fost la noi, în timpul răsboiului independenței, legea din 27 Aprilie 1877, pentru suspendarea prescripțiunilor și a termenelor unor acte judecătorești pe timp de stare de răsboiu (4) și legea din 9 Iulie 1913 pentru suspendarea termenelor în timpul stărei de răsboiu (5).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1911, p. 1577, 1578; Bult. 1912, p. 452; Bult. 1905, p. 351 și 878; C. București și Craiova, *Dreptul* din 1902, No. 70 și din 1913, No. 34, etc.; Mourlon, III, 1893; Laurent, XXXII, 14 și 38 urm.; Duranton, XXI, 285, 286; Colmet de Santerre, VIII, 358 *bis* II; T. Huc, XIV, 415, 416; Pand. fr., vº *Prescription civile*, 967 urm.; Répert. Sirey, *eod. vº*, 887 și 1006 urm.; Planiol, I, 2699; Marcadé, *Prescription*, No. 186, p. 213 urm.; Baudry et Tissier, *Idem*, 367 urm. Vezi și *suprà*, p. 49 și 149, text și nota 3.

(2) Cas. rom. Bult. 1905, p. 878.

(3) Cpr. art. 946 C. com. Vezi *suprà*, p. 77.

(4) Cpr. Colmet de Santerre, VIII, 358 *bis* II; Baudry et Tissier, *Prescription*, 370; Marcadé, *Idem*, No. 187, pag. 214, 215. — *Contrà:* Troplong, *Idem*, II, 727. Cpr. Massé, *Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil*, I, 147, p. 128 (ed. a 3-a).

L. din 9 Iulie 1913, pentru suspendarea prescripțiilor și termenelor unor acte judecătorești.

(5) S'a decis, cu privire la această din urmă lege, că deși este adevărat că art. 1 din menționata lege, pentru suspendarea prescripțiilor și termenelor unor acte judecătorești, precum și pentru modul de intentare și judecare a unor procese în timpul stărei de răsboiu, prevede că niciun act de procedură nu poate fi făcut în timpul mobilizărei armatei, în contra militarilor, totuși nu mai puțin adevărat este că cei ce invoacă beneficiul acestei legi excepționale trebue să dovedească înaintea instanțelor judecătorești că se găsesc în condițiile ei, adecă că au fost mobilizați. Când, dar, nu numai că nu s'a adus nicio dovadă de acei ce cereau amânarea pentru cel absent, că ar fi mobilizat, și nici n'au cerut un termen ca să facă această dovadă, ci s'au referit pur și simplu la apre-

Boală contagioasă. Inundaţie, etc.

Aceeaş soluţie este admisibilă în privinţa unei boli contagioase, precum ar fi: ciuma, holera, sau altă nenorocire, de exemplu, o inundaţie, etc. Aceste împrejurări nu constituesc deci o cauză de suspendare a prescripţiei (1).

Militarii în activitate de serviciu, agenţii diplomatici, absenţii, persoanele morale, etc.

Prescripţia curge, de asemenea, contra militarilor în activitate de serviciu (2); contra agenţilor diplomatici, în timpul exerciţiului funcţiunei lor în străinătate (3); contra uzufructuarului universal sau cu titlu universal (4); contra absenţilor, ca şi în contra prezenţilor (5); contra Statului, comunelor, judeţelor şi stabilimentelor publice, în privinţa domeniului lor privat (art. 1845) şi în contra persoanelor morale în genere (art. 1875); contra persoanelor informate de cursul

---

cierea Curţei, din această facultate dată instanţei de fond nu se poate formulà un motiv de casare. De altfel, când se constată că avocaţii, care s'au prezentat pentru celelalte părţi, aveau procură colectivă şi din partea celui absent, pentru a-i susţine interesele, bine s'a respins cererea de amânare de către instanţa de fond. Cas. rom. S-a II, decizia No. 238 din 22 Noembrie 1913, *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 5 p. 79, 80.

(1) Beltjens, VI, art. 2251, No. 6; Laurent, XXXII, 42; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2251, No. 40, etc.

(2) Guillouard, *Prescription*, I, 67; Troplong, *Idem*, II, 706; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 90; Aubry et Rau, II, § 211, p. 478 (ed. a 5-a), etc. — *Contrà:* Répert. Dalloz, v° *Prescription*, 734.

(3) Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2251, No. 97.

(4) Laurent, XXXII, 72; Dalloz, *op. cit.*, art. 2251, No. 103 şi autorităţile citate acolo; Aubry et Rau, II, *loco cit.*, p. 498, text şi nota 25. — *Contrà:* Proudhon, *Tr. de l'usufruit*, II, 759 urm. (ed. din 1836); Vazeille, *Prescription*, I, 377 (ed. din 1836); C. Toulouse, Sirey, 35. 2. 471, etc.

(5) Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v° *Absence*, § 1-er, p. 1; Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 478 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 211, p. 523 (ed. Anschütz); Duranton, XXI, 285; Laurent, XXXII, 14; Répert. Sirey, v° *Prescription*, 974; Cas. fr. Sirey, 69. 1. 407; D. P. 70. 1. 75.

Curatorul unei succesiuni vacante, primarul unei comuni, etc.

Prescripţia nu curge însă în favoarea celui trimes în posesiunea provizorie a bunurilor unui absent, în favoarea curatorului unei succesiuni vacante, în favoarea sindicului unui faliment, în favoarea primarului unei comuni, etc., şi în detrimentul absentului, succesiunei vacante, falimentului sau comunei, etc.; Guillouard, *Prescription*, I, 171; Aubry et Rau, II, § 214, p. 501 (ed. a 5-a) şi autorităţile citate acolo.

prescripției, ca și contra celor care-l ignorează (1), etc. Cel puțin în acest sens se pronunță majoritatea autorilor.

Infirmitățile, sărăcia creditorului, etc.

Nu sunt, de asemenea, o cauză de suspendare a prescripției: starea de indiviziune (2), infirmitățile sau sărăcia creditorului, etc. (3).

Falimentul.

Tot astfel, falimentul nu suspendă cursul prescripției în favoarea creditorilor falitului (4).

Controversa la care au dat loc chestiunile de mai sus.

Cu toate acestea, toate chestiunile de mai sus sunt controversate, și unii, între care Troplong, urmat în această privință de o parte din jurisprudența franceză, decid că prescripția nu curge contra celor a căror acțiune este oprită printr'o împiedicare izvorîtă din lege, din convenție, sau dintr'un caz de forță majoră (imposibilitate străină de persoane) (5); iar alții, găsind această soluție prea absolută, aplică vechea maximă, care altădată a dat loc la atâtea abuzuri, numai în privința împiedicărilor juridice sau de drept, nu însă și în privința celor de fapt (¹).

---

(1) Beltjens, VI, art. 2251, No. 7; Laurent, 43; Aubry et Rau, II, § 211, p. 478; Zachariæ, *op. cit.*, I, § 211, p. 523, 524, text și nota 5 (ed. Anschütz), etc.

Starea de indiviziune nu este o cauză de suspendare a prescripției.

(2) S'a decis că, în principiu, prescripția curgând în contra tuturor, ca nefiind suspendată decât în cazurile anume prevăzute de lege, de aici rezultă că starea de indiviziune nu este o cauză de suspendare și că, prin urmare, prescripția curge în contra tuturor coproprietarilor care nu pot invocà în favoarea lor o cauză de suspendare. Deci, dacă printre ei se găsește un minor, prescripția n'a fost suspendată decât în favoarea minorului care, după împlinirea termenului față de ceilalți coproprietari, va rămâneà în indiviziune cu terțiul care a prescris și care, prin efectul acestei prescripții, s'a substituit celor care au lăsat să se piardă drepturile lor. Cas. rom. Bult. 1905, p. 353.

S'a decis, de asemenea, că prescripția curgând în contra tuturor coproprietarilor în indiviziune, care nu pot dovedì că în persoana lor ar existà vreo cauză de suspendare prevăzută de lege, suspendarea prescripției în persoana unuia din moștenitorii în indiviziune, din cauza minorității sale, nu poate să profite celorlalți comoștenitori. Cas. rom. Bult. 1911, p. 143.

(3) Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2251, No. 117 urm.

(4) Dalloz, *op.* și *loco cit.*, No. 109 urm.; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription*, 978 urm.; Baudry et Tissier, *Idem*, 377, 461; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 102, 103; Beltjens, VI, art. 2251, No. 10; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, IV, 449; Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v⁰ *Faillite*, p. 305 (ed. din 1838), etc. — *Contrà:* Aubry et Rau, II, § 214, p. 499 (ed. a 5-a).

(5) Cpr. Troplong, *Prescription*, II, 700, 701; Bousquet, *op. cit.*,

Materie represivă.

Curtea de casație din Belgia aplică regula „*Contra non valentem agere*, etc." și în materie represivă, de câteori există un obstacol legal, o împiedicare juridică care oprește acțiunea ministerului public (²).

Cazul când creditorul a fost pus în imposibilitate de a lucrà prin dolul debitorului. Controversă.

In fine, se susține că prescripția ar mai fi încă suspendată în caz când creditorul ar fi fost pus în imposibilitate de a lucrà prin faptul doloziv al debitorului, care, de exemplu, ar fi ascuns, în mod fraudulos, titlul ce-l constituià debitor (³). *Malitiis hominum non est indulgendum* (⁴). Această argumentare introduce însă un mod de suspendare necunoscut și neadmis de lege.

Cazurile de suspendare ale prescripției.

Am zis că prescripția nu este suspendată decât în cazurile anume statornicite de lege. Aceste cazuri sunt relative: la minori și interziși, la femeile măritate, la soți, la moștenitorul beneficiar, la administratorii legali ai averei unei persoane, la curatorul unei succesiuni vacante și, în fine, la creanțele condiționale sau cu termen.

1° Minorii și interzișii.

Art. 1876. — Prescripția nu curge în contra minorilor și interzișilor, afară de cazurile determinate prin lege. (Art. 342, 454, 642 urm., 1376, 1900, 1901, 1903 urm., 1908 C. civ. Art. 257, 322, 568 Pr. civ. Art. 946 C. com. Art. 2252 C. fr.).

---

v° *Suspension de la prescription*, p. 483 (ed. din 1838); Thiry, IV, 614; Cas. fr. D. P. 1900. 1. 422; *Pand. Period.* 1900. I. 431; Sirey, 1902. 1. 133 și alte decizii citate în Pand. fr., v° *Prescription civile*, 971 și în Répert. Sirey, *eod. v°*, 1007. Cpr. I. D. Simionescu, *Cr. judiciar* din 1914, No. 38, p. 310 urm.

(¹) Vezi Arntz, IV, 1999; Beltjens, VI, art. 2251, No. 4 și deciziile citate acolo; Aubry et Rau, II, § 214, p. 342, text și nota 29 (ed. a 4-a), p. 499 (ed. a 5-a); Massé-Vergé, V, § 848, p. 305, nota 1; Guillouard, *Prescription*, I, 165, etc. Vezi asupra acestei controverse, Pand. belges, v° *Prescription (en général)*, 175 urm.; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2251, No. 7 urm.

(²) Beltjens, *loco cit.*, No. 4, p. 788 și deciziile citate acolo.

(³) Beltjens, VI, art. 2251, No. 8; Guillouard, *Prescription*, I, 168 și autoritățile citate.

(⁴) L. 38, *in medio*, Dig., *De rei vindicatione*, 6, 1.

Prescripţia nu curge, în principiu, contra minorilor şi interzişilor.

Prescripţia de 10—20 ani şi acea de 30 de ani nu curge, în principiu, contra minorilor şi interzişilor în tot timpul minorităţei şi al interdicţiei lor (¹); şi această dispoziţie se aplică nu numai atunci când prescripţia a început a curge din capul locului contra minorului sau interzisului, dar şi atunci când ea a început a curge contra unui major, pe care l-a moştenit un minor sau un interzis. Prescripţia se opreşte, în acest din urmă caz, în momentul când se deschide dreptul moştenitorului incapabil; căci, dacă ar fi altfel, ea ar curge contra minorului şi interzisului, contrar regulei statornicite de art. 1876 C. civil (²).

Doved. minorităţei.

Partea care invoacă minoritatea trebue s'o dovedească printr'un extract al actelor stărei civile.

Naşterile întâmplate sub legea veche.

S'a decis însă că vârsta persoanelor născute sub codul Caragea, putând fi stabilită chiar prin prezumpţii, de aici rezultă că instanţa de fond poate să ià de bază însăş afirmaţia părţei necontrazisă de adversar, spre a constatà că ea erà minoră în momentul deschiderei succesiunei şi că, prin urmare, prescripţia n'a putut curge în contra ei (³).

Motivul suspendărei prescripţiei.

Motivul pentru care prescripţia nu curge în contra minorilor şi interzişilor, chiar atunci când ei au un tutor, este că incapabilii, neputând lucrà prin ei înşişi, legea n'a voit să-i facă victimele negligenţei tutorului lor, care nu are în totdeauna o avere suficientă pentru a asigurà recursul lor.

Această dispoziţie este criticată de unii (⁴) şi apărată

Art. 1900 C. civil.

(¹) Cpr. Cas. rom. Bult. 1900, p. 1007. Vezi şi art. 1900 C. civ., după care acţiunea în anulare a unei convenţii emanată dela un minor sau dela un interzis. este suspendată în tot timpul minorităţei sau interdicţiei.

(²) Cpr. Beltjens, VI, art. 2252, No. 4; Thiry, IV, 607, *in fine*; Laurent, XXII, 47; Baudry et Tissier, *Prescription*, 421; Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 1016, 1017; Répert. Sirey. *eod. v⁰*, 895, etc.

(³) Cas. rom. Bult. 1906, p. 1849. — O altă decizie a Curţei de casaţie pune în principiu că elementele din care rezultă minoritatea unei părţi, care a avut de efect suspendarea prescripţiei, sunt nişte constatări de fapt, care scapă de sub controlul Curţei de casaţie. Cas. rom. Bult. 1910, p. 1558.

(⁴) Cpr. Planiol, I, 2702; Laurent, XXXII, 45; Baudry et Tissier, *Prescription*, 418 urm.; Marcadé, *Idem*, No. 194, p. 220, etc. Cpr. T. Huc, XIV, 418, pag. 525. Vezi şi Saleilles, nota 1 asupra art. 206 din codul german (ed. oficială).

de alții (¹). Oricum ar fi, codul actual, spre deosebire de codul Calimach (²), este expres în această privință și orice discuție devine zadarnică (³).

Minorii emancipați și neemancipați.

Prin *minori* trebue să înțelegem, întrucât legea nu distinge, atât pe cei emancipați cât și pe cei neemancipați (suspendarea prescripției fiind chiar mai necesară pentru acești din urmă, de oarece ei nu au un reprezentant legal) (⁴).

(¹) Guillouard, *Prescription*, I, 97. Cpr. Acollas, *Manuel de droit civil*, III, p. 881, nota 1.

C. Calimach. Art. 1964.

C. portughez. Art. 549.

C. Caragea.

(²) In adevăr, după art. 1964 din codul Calimach (1494 C. austriac), prescripția curgeà în contra minorilor, nebunilor și celor smințiți sau tâmpiți la minte, îndată ce ei aveau un tutor sau un curator. Cpr. C. Iași, *Dreptul* din 1881, No. 72, p. 587; *Dreptul* din 1883, No. 7, p. 53. Mai vezi Cas. rom. Bult. S-a I, 1873, p. 164 și Bult. 1889, p. 947. Vezi și *suprà*, p. 8 și 19. — „Prescripția, zice art. 549 din codul portughez, nu poate să înceapă, nici să curgă contra minorilor și nebunilor, cât timp ei nu au un reprezentant sau un administrator al bunurilor lor, *em quanto nao tiverem quem os represente, ou administre seus bens*". — In codul Caragea, minoritatea erà, din contra, ca și în codul actual, o cauză de suspendare, iar nu de întrerupere a prescripției. Cas. rom. Bult. 1903, consid. dela p. 630.

Art. 1900. 1901.

(³) Mai vezi art. 1900 și 1901, care nu sunt decât niște corolare ale art. 1876. Chestiunea minorității, care poate suspendà cursul prescripției, nu poate fi propusă pentru prima oară înaintea Curței de casație. Cas. rom. S-a I, decizia No. 476 din 11 Septembrie 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 31, p. 484, No. de ordine 614. Ea poate însă fi propusă pentru prima oară in apel.—S'a decis că atunci când se constată că mijlocul de apărare, bazat pe suspendarea prescripției din cauza minorității, n'a fost invocat la prima instanță, ci pentru prima oară în apel, instanța de fond comite o omisiune esențială dacă își însușește pur și simplu argumentarea primei instanțe, fără a răspunde la chestiunea suspendărei prescripției, sub cuvânt că nu s'ar fi invocat motive nouă de apel. Cas. rom. S-a I, decizia No. 468, din 9 Septembrie 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 31, pag. 483, No. de ordine 613.

L. bulgară asupra prescripției. Art. 15 și 16.

(⁴) Cu toate acestea, după art. 16 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98, prescripția curge contra minorilor *emancipați*, fiindcă acest text se exprimă în modul următor: „Prescripția nu curge în contra minorilor *neemancipați* și interzișilor pentru cauză de slăbire de minte". Art. 15 din această lege adaogă însă că: „nu poate să existe prescripție între per-

Exemplu.

Astfel, copilul minor supus administraţiei legale a părintelui său, este la adăpostul prescripţiei celei lungi, ca şi minorul pus sub tutelă, ca şi femeea măritată emancipată prin căsătorie, etc. (1).

Cazul când majorii au interese comune cu minorii. Servitute.

Suspendarea prescripţiei nu foloseşte majorilor, care au interese comune cu acele ale minorilor, dacă dreptul ce le este comun nu este indivizibil, precum ar fi o servitute. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privinţă, art. 643 din codul civil. (Vezi *infrà*, p. 204).

Art. 643. — Dacă dintre coproprietari, se găseşte unul în contra căruia prescripţia nu s'a putut aplică, precum un minor (sau un interzis), acela păstrează dreptul celorlalţi coproprietari. (Art. 342, 435 urm., 454, 1876 C. civ. Art. 710 C. fr.) (2).

Aceasta nu este decât aplicarea maximei formulată de Dumoulin: *In individuis minor majorem relevat* (3).

Oblig. indivizibile.

Aceeaş soluţie este aplicabilă în privinţa obligaţiilor indivizibile, pentrucă un drept nesusceptibil de diviziune nu se poate stinge *pro parte* (4).

Dar, afară de această excepţie, suspendarea pentru cauză de minoritate produsă în persoana unui comoştenitor minor

---

soana căreia aparţine puterea părintească şi aceea supusă acestei puteri; între minor sau interzis şi tutorele său, până când n'a încetat tutela şi nu s'au dat şi aprobat socotelile definitive; între minorul emancipat, interzisul mărginit şi curator, etc.".

(1) Planiol, I, 2702; Baudry et Tissier, *Prescription*, 421; Marcadé, *Idem*, No. 191, p. 218 şi toţi autorii.

(2) „En toutes choses indivisibles, l'interruption faite contre l'un profite à tous", zicea Loysel (*Institutes coutumières*, II, p. 131, No. 739 ed. Dupin et Laboulaye din 1846).

(3) Cpr. L. 10, Pr., Dig., *Quemadmodum servitutes amittuntur*, 8, 6. Vezi explic. art. 643 în tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 878 urm. Cpr. Arntz, IV, 1993, *in fine*; Baudry et Tissier, *Prescription*, 464; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 613; Beltjens, VI, art. 2252, No. 6; Thiry, IV, 607, etc. Vezi *infrà*, p. 204. Vezi şi Cas. rom. Bult. 1905, p. 351, care a decis că servituţile fiind, în principiu, indivizibile, şi fiecare coproprietari având drept la servitutea întreagă, conservarea dreptului unuia are de efect conservarea dreptului întreg; de unde rezultă că suspendarea prescripţiei admisă în favoarea unuia din coproprietari, face să profite pe toţi coproprietarii.

(4) Guillouard, *Prescription*, I, 177; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 613.

nu poate să profite unui comoştenitor major. Asupra acestuĭ punct toţi autorii sunt de acord (¹).

Oblig. solidare.

Această soluţie se aplică chiar obligaţiilor solidare; căci, spre deosebire de întrerupere, suspendarea prescripţiei are loc numai în consideraţia incapabilului şi nu-i foloseşte decât lui (²).

Art. 454 C. civ.

Prescripţia este suspendată nu numai în privinţa minorilor, ci şi a interzişilor, pe care art. 454 îi asimilează minorilor, în ceeace priveşte persoana şi averea lor.

Interzişi. Controversă.

Prin *interzişi* unii înţeleg numai cei interzişi judecătoreşte nu însă şi cei interzişi legalmente, adecă condamnaţii la munca silnică şi la recluziune (art. 13, 16 C. penal) (³).

Alienaţii neinterzişi. Risipitorii, etc.

Beneficiul suspendărei nu se aplică însă la persoanele demente, chiar aşezate într'un stabiliment de alienaţi, conform legei din 1894, nici risipitorilor sau celor slabi de minte *(mente capti)*, cărora li s'a rânduit un consiliu judiciar (⁴).

Prescripţiile care curg contra minorilor şi interzişilor.

Art. 1876 dispune că prescripţia curge în contra minorilor şi interzişilor în cazurile determinate de lege. Aceste sunt prescripţiile de cinci ani şi mai scurte, statornicite de art. 1903 urm. Art. 1908 din codul civil declară însă că minorii şi interzişii au recurs contra reprezentanţilor lor legali. Tot astfel se exprimă şi art. 1376.

Art. 1334.

Art. 1334 dispune că acţiunea vânzătorului pentru complinirea preţului şi a cumpărătorului pentru scăderea preţului, *se prescriu* printr'un an din ziua contractului.

(¹) Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 463.

(²) Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 612, *in fine*, p. 408. Vezi şi *suprà*, p. 169, nota 2, *in fine*.

(³) Cpr. Planiol, I, 2702; Laurent, XXXII, 52; Aubry et Rau, II, § 214, p. 491, text şi nota 3. — *Contrà:* T. Huc, XIV, 418; Colmet de Santerre, VIII, 359 *bis* II; Duranton, XXI, 296; Guillouard, *Prescription*, I, 99; Baudry et Tissier, *Idem*, 421; Pand. fr., v⁰ *Interdiction légale*, 151 şi v⁰ *Prescription civile*, 1006; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière civile)*, 902; C. Pau, Sirey, 50. 2. 587; D. P. 51. 2. 5, etc.

(⁴) Thiry, IV, 607; Laurent, XXXII, 52, 53; Beltjens, art. 2252, No. 3; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 423; T. Huc, XIV, 419; Planiol, I, 2702; Pand. fr., v⁰ *Aliénés*, 512; v⁰ *Conseil judiciaire*, 388, 622 urm. şi v⁰ *Prescription civile*, 1007, etc. Vezi şi *infrà*, explic. art. 1900, p. 269 urm.

Această prescripţie scurtă este, după majoritatea autorilor, aplicabilă minorilor şi interzişilor (1).

Art. 1376.

Art. 1376 dela titlul vânzărei dispune, de asemenea, că termenul stipulat pentru răscumpărarea lucrului vândut cu pact de răscumpărare, curge în contra minorilor, şi trebue adaos şi a interzişilor, deşi textul suscitat nu vorbeşte de aceşti din urmă. Legea presupune că un bun al minorului sau interzisului a fost vândut cu pact de răscumpărare (ceeace se va întâmplà a rareori), sau că vânzătorul cu un asemenea pact s'a săvârşit din viaţă, lăsând un moştenitor minor ori interzis (ceeace se va întâmplà mai deseori). Acest termen curge în contra minorilor şi interzişilor, pentrucă nu este vorba în specie de o prescripţie, ci de îndeplinirea unei condiţii rezolutorii. Art. 1376 rezervă însă, şi în asemenea caz, recursul minorului sau interzisului contra tutorului care n'ar fi exercitat la timp pactul de răscumpărare, dacă acest tutor, bine înţeles, este în culpă (2).

Acţiunea izvorîtă dintr'un delict.

Un alt caz în care, atât după doctrină cât şi după jurisprudenţă, prescripţia curge în contra minorilor şi interzişilor, este acel al prescrierei acţiunei civile născută dintr'un delict.

Prescripţia acţiunei care izvorăşte dintr'un delict întemeindu-se, în adevăr, pe motive de ordine publică, interesul părţei private nu poate să facă a se prelungì termenul acestei prescripţii (3).

C. comercial.

In Franţa se decide, de asemenea, că regulile edictate de lege, în privința suspendărei prescripției, nu se aplică la prescripțiile statornicite de codul comercial (¹).

---

(1) Vezi autorii citaţi în tom. VIII al Coment. noastre, p. 663, t. şi n. 1. Cpr. Planiol, II, 1460.—Vezi însă Laurent, XXIV, 202. — S'a decis că termenul de un an statornicit de art. 1334 nu este o prescripţie în sensul juridic al cuvântului, ci o decădere de drepturi. C. Paris, *Cr. judiciar* din 1914, No. 7, p. 55 (cu nota d-lui G. D. Danielopol). Este de observat că textul nostru, spre deosibire de cel francez, întrebuinţează cuvântul *prescripţie*. Oricum ar fi, părerea generală este că termenul statornicit de art. 1334 curge contra minorilor şi interzişilor, deşi textul legei nu este expres în această privinţă, după cum este art. 1376.

(2) Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 777 (ed. 1-a).

(3) Vezi în acest sens, Guillouard, *Prescription*, I, 103; Sourdat, *Tr. de la responsabilité*, I, 403, pag. 506, 507 (ed. a 5-a); Duranton, XXI, 390, pag. 463; Beltjens, art. 2252, No. 12; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1012 şi deciziile citate acolo.

Art. 946 C. com.

La noi, art. 946 din codul comercial dispune în termeni expreși că prescripția comercială curge nu numai în contra militarilor în activitate, în timp de răsboiu, și în contra femeilor măritate, dar și în contra minorilor chiar neemancipați și a interzișilor, cu rezerva recursului lor contra tutorului.

Art. 568 Pr. civ.

Prescripția de cinci ani, pe care art. 568 din Pr. civ. o admite în privința cererei de evicțiune totală sau parțială, a bunurilor vândute la mezat public, curge nu numai în contra absenților, minorilor și interzișilor, *dar chiar și în contra celor puși sub consiliu judiciar.*

Art. 257 Pr. civ.

Art. 257 din Pr. civilă admite aceeaș soluție în privința termenului peremțiunei (²).

Art. 322 Pr. civ.

Termenul de apel curge de asemenea în contra minorilor, interzișilor și celor puși sub consiliu judiciar, însă numai din ziua comunicărei hotărîrei către tutor, curator sau consiliu judiciar (art. 322 Pr. civ.).

(¹) Vezi Pand. fr., *loco* și *v⁰ cit.*; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 913.

Perimarea.

(²) Perimarea fiind creată de legiuitor în scopul de a pune capăt judecăților ce s'ar prelungì mai mult de doi ani în materie civilă și de un an în materie comercială, din cauza celor ce având calea deschisă de a urmărì un drept în justiție, nu stăruesc în judecată în timpul de doi ani sau de un an, de aici rezultă că actul care poate să constate diligența părței interesate trebue să fie de natură a dovedì că acea parte a făcut tot ce i-a stat prin putință pentru ca judecata să-și urmeze cursul ei, și că numai din împrejurări neatârnate de voința sa, această judecată s'a întrerupt un timp mai îndelungat decât acel prescris de lege (doi ani sau un an). In consecință, simpla cerere de fixare a unui termen, fără plata citațiilor, sau dispoziția tribunalului ori curței de a se cità părțile, nu au un caracter contradictor și, ca atare, nu pot fi considerate ca acte de natură a întrerupe cursul perimărei. Cas. rom. Bult. 1912, p. 594. — S'a decis că, deși perimarea dobândită de una din părți profită tuturor acelor care au acelaș interes, în virtutea principiului indivizibilităței perimărei, totuși acest principiu nu se aplică și atunci când perimarea fiind respinsă de instanța unde a fost cerută, se cere pe urmă, pe calea recursului, reformarea sau retractarea hotărîrei care respinsese cererea de perimare. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1639. Mai vezi asupra perimărei, *suprà*, p. 154, nota 3 și 155, notele 1 și 2.

Alte termene care curg contra minorilor şi interzişilor.

Codul civil mai prevede şi alte termene scurte pe care doctrina le face să curgă contra minorilor şi interzişilor. Aceste termene sunt statornicite de art. 498, 722, 783, 789, 833, 931, 1334, 1359 C. civ., etc. (¹).

Decăderile de drepturi.

Din cele mai sus expuse rezultă că nu numai prescripţiile scurte, dar chiar simplele decăderi de drepturi curg în contra minorilor şi interzişilor, căci ar fi absurd de a se prelungì în tot timpul unei minorităţi sau în tot timpul vieţei unui intezis nişte termene pe care legea le-a mărginit anume la un timp scurt (²).

Art. 111 L. judecăt. de ocoale, art. 1786 C. civ., etc.

Mai curg încă în contra minorilor şi interzişilor, prescripţia statornicită de art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale, prin care se reduce dela 30 la 10 ani termenul pentru executarea cărţilor de judecată rămase definitive şi a sentinţelor tribunalelor date asupra acestor cărţi de judecată (³); prescripţiile statornicite de legile fiscale (⁴); termenul de 15 ani (în codul francez 10 ani) statornicit de art. 1786

(¹) Vezi Répert. Sirey, v^0 *Prescription*, 912; Baudry et Tissier, *Idem*, 425; Troplong, *Idem*, II, 1038; Colmet de Santerre, VIII, 359 *bis* XIV. Cpr. Laurent, XXXII, 48; Duranton, XXI, 290, etc. — Unii aplică minorilor şi interzişilor şi termenele de o lună şi de două luni, statornicite de art. 290 şi 291 cu privire la exerciţiul acţiunei în tăgăduire de paternitate din partea bărbatului. Vezi Duranton, XXI, 290, p. 462 (ed. a 4-a din 1844). Vezi în privinţa acestor texte *suprà*, p. 86 şi tom. II al Coment. noastre, p. 226 urm. şi 231 urm.

Art. 290, 291 C. civ.

(²) Répert. Sirey, v^0 *Déchéance*, 94 urm.; Laurent, XXXII, 10; Aubry et Rau, VIII, § 771, p. 427; Troplong, *Prescription*, II, 1038; Baudry et Tissier, *Idem*, I, 39, p. 37 (ed. a 3-a); Duranton, XXI, 290; De Fréminville, *Tr. de la minorité et de la tutelle*, I, 354, p. 375 (Clermont, 1845). Acest din urmă autor este citat din greşală în Aubry et Rau (VIII, p. 427, nota 16), De *Fémincourt* (în loc de *Fréminville)* şi autorii Répert. lui Sirey-Carpentier reproduc această greşală de tipar (v^0 *Déchéance*, No. 95), ceeace dovedeşte că cei mai mulţi autori se copiază unii pe alţii, fără a controlà citaţiile. De aceea, noi le controlăm în totdeauna, *et nous nous en trouvons bien*. Aceasta ne ià însă mult timp şi ne face adeseori să dezesperăm de a complectà opera pe care am început-o acum 30 de ani, fără ajutorul nimărui.

(³) Vezi *infrà*, p. 186 şi 223, 224.

(⁴) Baudry et Tissier, *Prescription*, 425, *in fine*, pag. 334 (ed. a 3-a); Aubry et Rau, II, § 214, p. 492 (ed. a 5-a), etc.

pentru reînoirea inscripţiilor ipotecare, etc., acest termen interesând ordinea publică, de oarece el are de scop aducerea ipotecilor la cunoştinţa terţiilor (¹).

Acţ. posesorii.

Tot astfel, se decide că termenul de un an, fixat pentru exerciţiul acţiunilor posesorii (art. 31 L. judecăt. de ocoale din 1907), curge contra minorilor şi interzişilor (²).

Art. 1483, 1902.

Se decide însă, în genere, că termenul de garanţie fixat la 10 ani de art. 1483 şi 1902, nu admite suspendarea pentru cauză de minoritate (³).

Art. 1901 C. civ.

Ce trebue să decidem în privinţa art. 1901, după care orice acţiune a minorului contra tutorului său, *relativă la faptele tutelei*, se prescrie prin zece ani cu începere dela

---

(¹) Laurent, XXXII, 48, *in fine*; De Fréminville, *op. cit.*, 354, p. 375; Duranton, XXI, 291, *in fine*. p. 468 (ed. a 4-a), etc.

(²) Duranton, XXI, 291, p. 462 (ed. a 4-a).

Aplic. art. 1846, 1847 acţiunilor posesorii.

S'a decis că, pentru admiterea unei acţiuni posesorii, posesiunea trebue să întrunească condiţiile cerute de art. 1846, 1847 C. civil şi să fie continuă. Vezi *suprà*, p. 101, nota 3. Astfel, posesiunea unei servituţi de trecere nefiind continuă, nu poate servi de bază unei acţiuni posesorii, după cum pentru acelaş motiv, nu poate duce nici la dobândirea unei asemenea servituţi prin uzucapiune, trecerea în asemenea condiţii constituind un simplu act de toleranţă. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1232, 1233 şi *Dreptul* din 1911, No. 57, p. 453. Vezi asupra acţiunilor posesorii *suprà*, nota 3, dela p. 101, 102.

Cumularea petitorului cu posesorul. Controversă. Art. 32 § ultim L. judecăt. de ocoale din 1907 şi 1908.

Şi fiindcă vorbim de acţiunile posesorii, vom menţionà că, după actuala lege a judecătoriilor de ocoale (art. 32 § ultim), judecătorul de ocol este competent să judece cu ocazia posesorului şi petitorul, dacă valoarea acestuia nu trece peste marginele competenţei sale. Cas. rom. Bult. 1910, p. 349; Bult. 1911, p. 1046; Judecăt. ocol. V Bucureşti (S. Rădulescu), *Dreptul* din 1912, No. 59, pag. 478; Em. Dan, *Codul general al judecăt. de ocol*, p. 51, No. 77; D. G. Teodorescu, *Cr. judiciar* din 1910, No. 45; P. Ionescu Pastion, *Adnotaţiuni juridice la legea pentru judecătoriile de ocoale*, p. 92. — *Contrà*: C. Botez, *Cr. judiciar* din 1910, No. 37; D. Ghimpău, *Cr. judiciar* din 1910, No. 83; C. S. Bossie, *Cr. judiciar* din 1911, No. 59, p. 473. Soluţia afirmativă a fost admisă chiar sub vechile legi ale judecătoriilor de ocoale (cpr. Trib. Dorohoi şi Fălciu, *Dreptul* din 1891, No. 25, p. 198 şi *Dreptul* din 1895, No. 54 p. 454), unde chestiunea erà însă discutată, ca şi astăzi. Vezi tom. VII, p. 526, *ad notam* şi observ. ce am publicat în *Dreptul* din 1914, No. 59, p. 472.

(³) Pand. fr., v⁰ *Architecte*, 413 şi v⁰ *Prescription civile*, 1015.

majoritatea sa, dispoziție pe care legiuitorul nostru a transportat-o dela titlul tutelei (art. 475 C. fr.) la titlul prescripției? Acest text statornicind o adevărată prescripție, ea este necontestat supusă cauzelor de întrerupere și de suspendare prevăzute de dreptul comun (¹).

Cazul când minorul a murit în cei 10 ani, lăsând moștenitori minori. Controversă.

Chestiunea este însă de a se ști dacă acest termen este suspendat atunci când minorul a murit în cei 10 ani, lăsând moștenitori minori. Duranton discută foarte bine și foarte pe larg chestiunea, admițând negativa (²). Părerea contrară este însă generalmente admisă (³).

Art. 1900 C. civ. Controversă.

Cât pentru prescripția de 10 ani a acțiunei în anulare sau în resciziune, statornicită de art. 1900, pe care legiuitorul nostru l-a transportat iarăș dela titlul contractelor (art. 1304 C. fr.) la titlul prescripției, ea fiind o adevărată prescripție, nu mai încape îndoială că este supusă regulelor de drept comun, privitoare la întreruperea și suspendarea prescripției (⁴).

2° Femeile măritate.

Art. 1877. — Prescripțiunea curge în contra femeei măritate, în privința averei sale parafernale, chiar și dacă aceea se află sub administrația bărbatului, cu rezervă însă, pentru cazul acesta, de acțiune recursorie a femeei în contra bărbatului. (Art. 1243 § 2, 1283 urm., 1286, 1878 urm. C. civ. Art. 946 C. com. Art. 2254 C. fr.).

Art. 1878. — Prescripțiunea nu curge, pe cât timp ține căsătoria, în contra femeei măritate, în privința imobilelor dotale, care n'au fost declarate alienabile prin contractul de căsătorie, decât dacă va fi început a curge mai înainte de căsătorie, sau din mo-

---

(¹) Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 808, nota 1 (ed. a 2-a) și autoritățile citate acolo. Vezi și *infrà*, explic. art. 1901.

(²) Duranton, XXI, 291, p. 465 urm. (ed. a 4-a).

(³) Vezi autoritățile citate în tom. II al Coment. noastre (ed. a 2-a), p. 808, nota 2, la care trebue să adăogăm, C. Douai, Sirey, 54. 2. 434. Demolombe (VIII, 153) zice că chestiunea este foarte delicată, aprobând însă jurisprudența care se pronunță în contra părerei lui Duranton.

(⁴) Vezi numeroasele autorități citate în tom. VII al Coment. noastre, p. 72, nota 1, la care trebue să adăogăm, Beltjens, VI. art. 2252, No. 11; Planiol, II, 1290; Duranton, XXI, 292, care revine asupra primei sale opiniuni susținută în tom. XII, 548, etc. — *Contrà:* Zachariæ (ed. Massé-Vergé), III, § 584, *in fine*, p. 180. Vezi și *infrà*, explic. art. 1900.

mentul separaţiunei patrimoniilor, conform art. 1256—1270, vericare ar fi epoca în care ar fi început posesiunea. (Art. 1256 urm., 1877, 1879, 1880, 1900 C. civ. Art. 1561 C. fr.) (¹). (Vezi şi art. 2255 C. fr.).

Art. 1879. — Nu este supusă prescripţiunei, pe cât timp ţine căsătoria, acţiunea de nulitate a femeei contra actelor făcute de dânsa fără autorizarea bărbatului sau a judecăţei, în cazurile în care legea declară obligatorie acea autorizare. (Art. 199 urm., 1878, 1880, 1900 C. civ.).

Art. 1880. — Nu este asemenea supusă prescripţiunei, pe cât timp ţine căsătoria, nicio acţiune a femeei care ar putea să se resfrângă cumva în contra bărbatului, de ar fi exercitată de femee contra unei a treia persoane. (Art. 1878, 1879 C. civ. Art. 2256 § ultim C. fr. *modificat).*

Art. 946 C. com.

Prescripţiile comerciale curg în contra femeilor măritate chiar necomerciante. Art. 946 din codul nostru comercial o spune în termeni expreşi.

Art. 111 L. judecăt. de ocoale.

Mai curge încă în contra femeilor măritate şi celorlalţi incapabili, prescripţia de 10 ani statornicită de art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale, în privinţa cărţilor de judecată pronunţate de judecătoriile de ocoale sau de tribunale asupra acestor cărţi de judecată (²).

Art. 1877, 1878 C. civ.

Incât priveşte prescripţiile civile, legea distinge între paraferna sau exoprica femeei şi imobilele dotale nedeclarate alienabile prin contractul de căsătorie (art. 1877, 1878).

Parafernalitatea este regula generală. C. Caragea.

Ştim că parafernalitatea este regula generală, iar dotalitatea o excepţie. In lipsa unei constituiri de dotă, toată averea femeei este parafernală. „Toată averea mişcătoare sau nemişcătoare, câtă are muerea *afară din zestrea ei*, se numeşte exoprică“, zice codul Caragea (art. 44, partea III, capit. 16).

Deoseb. de redacţie între textul nostru şi cel francez.

(¹) Art. 1878, al cărui corespondent figurează în codul francez la titlul contractului de căsătorie (art. 1561), a fost transportat de legiuitorul nostru la titlul prescripţiei. Textul corespunzător francez zice la fine: *quelle que soit l'époque à laquelle* **la prescription** *a commencé*. Textul nostru a înlocuit cuvântul *prescripţiune* prin posesiune, exprimându-se astfel în mod mult mai exact. Vezi Marcadé, VI, art. 1561, No. 1, p. 96; Berriat St. Prix, *Notes élément. sur le code civil*, III, 6234, etc. Vezi şi *infrà*, p. 188.

(²) Vezi *infrà*, p. 223, 224.

După art. 1285, femeea are administraţia şi folosinţa averei sale parafernale, chiar în cazul când contractul de căsătorie ar fi stipulat o societate de achiziţiuni [1]. Ea poate însă să confere bărbatului administraţia bunurilor sale parafernale (art. 1286), rezervându-şi folosinţa lor, sau să-şi rezerve administraţia, conferind folosinţa bărbatului. Art. 1275. 1286.

In orice caz, bunurile parafernale ale femeei sunt alienabile, însă nu pot fi înstrăinate decât conform dreptului comun, adecă cu autorizarea bărbatului sau a justiţiei (art. 1285); numai femeea autorizată a face comerţ având o capacitate neîngrădită în privinţa bunurilor sale parafernale (art. 16 C. com.). Art. 1285.

Aceste bunuri fiind alienabile, sunt prin aceasta chiar prescriptibile în folosul terţiilor, nefiind suspendată în timpul căsătoriei decât prescripţia ce ar curge în folosul bărbatului (art. 1881). De aceea art. 1877 declară că prescripţia curge în contra femeei măritate, în privinţa bunurilor sale parafernale, chiar când administraţia lor ar aparţine bărbatului, cu rezerva în acest caz, a recursului ei contra acestui din urmă, dacă prescripţia s'a îndeplinit din culpa lui (art. 1243 § 2 şi 1877) [2]. Art. 1877.

Prescripţia va curge deci, *a fortiori*, contra femeei separate de patrimonii, în privinţa bunurilor a căror administraţie îi aparţine (art. 1265), ea neavând, în asemenea caz, recurs în contra bărbatului [3]. Art. 1265.

Femeea măritată este deci, sub acest raport, mai puţin apărată decât minorul şi interzisul, pentrucă incapacitatea ei este de o altă natură şi pentrucă această incapacitate n'o împiedică de a veghià ea însăş la interesele ei, întrerupând prescripţia sau cerând, la nevoe, separaţia de patrimonii, dacă dota ei este în pericol (art. 1256 urm.). Femeea măritată este mai puţin apărată decât minorul.

---

[1] Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 479 (ed. a 1-a).

[2] S'a decis că, deşi prescripţia achizitivă curge, în timpul căsătoriei, în privinţa parafernei femeei, totuşi legea nu prevede cazul prescripţiei extinctive, de oarece, după art. 1879, nu se poate prescrie acţiunea în anulare ce femeea are pentru a dărâmà actele făcute de ea fără autorizare, în timpul căsătoriei. Trib. Bacău, *Dreptul* din 1912, No. 14, pag. 108 (cu observ. noastră).

[3] Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 492 (ed. a 1-a).

Art. 1878. Trecem acum la femeea dotală. Imobilele dotale sunt, în princip, nealienabile şi, prin urmare, nepresceriptibile, nepresceriptibilitatea nefiind decât o consecinţă a nealienabilităţei lor, întrucât şi prescripţia este un mod de înstrăinare. „*Alienationis verbum etiam usucapionem continet*" (¹).

Art. 1252. Inalienabilitatea fondului dotal ne mai interesând însă astăzi ordinea publică, înstrăinarea lui poate fi permisă prin contractul de căsătorie (art. 1252), şi atunci el devine prescriptibil, pentrucă nimic nu se mai opune la dobândirea lui prin prescripţia achizitivă, de către terţii (²).

Art. 1246. Aceeaş soluţie este admisibilă de câteori fondul dotal a fost preţeluit, declarându-se că proprietatea lui este strămutată bărbatului (art. 1246) (³).

C. Caragea. Codul Caragea declară prescriptibil fondul (lucrul) dotal, când prescripţia începuse a curge înainte de cununie (art. 22, partea III, capit. 16), *si antequam constitueretur dotalis fundus, jam possessio cœperat* (⁴).

Art. 1878 admite aceeaş soluţie şi astăzi. Nu insistăm, ci ne mărginim a trimete la tom. VIII al Coment. noastre, p. 257 urm., unde art. 1878 a mai fost odată explicat.

Separaţia de bunuri. In fine, nepresceriptibilitatea fondului dotal încetează prin efectul separărei de bunuri. Cu alte cuvinte, fondul dotal, din nepresceriptibil ce erà devine prescriptibil, de câteori separarea de bunuri este pronunţată de justiţie în timpul căsătoriei, oricare ar fi epoca la care a început *posesiunea*, iar nu *prescripţiunea*, după cum în mod inexact se exprimă art. 1561 din codul francez (⁵).

Prescriptibilitatea imob. dotal în urma separaţiei de bunuri. In urma separaţiei de bunuri, imobilul dotal devine deci prescriptibil, deşi el tot inalienabil rămâne în timpul căsătoriei (⁶), ceeace este departe de a fi logic, fiindcă ne-

---

(¹) L. 28, Pr., Dig., *De verborum significatione*, 50, 16.

(²) Cpr. Trib. Prahova, *Dreptul* din 1899, No. 55 şi tom. VIII al Coment. noastre, p. 257 (ed. a 1-a).

(³) Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 257 (ed. a 1-a).

(⁴) L. 16, Dig., *De fundo dotali*, 23, 5.

(⁵) Vezi *suprà*, p. 186, nota 1.

(⁶) Cas. rom. Bult. 1910, pag. 1527; *Dreptul* din 1911, No. 4 (cu observ. noastră) şi *Cr. judiciar* din acelaş an, No. 11; Cas. fr. şi C. Montpellier, *Dreptul* din 1912, No. 79 şi din 1913, No. 59 (ambele decizii cu observ. d-lui S. Rădulescu), precum şi multe alte autorităţi citate în tom. VIII al Coprescriptibilitatea este o consecință a nealienabilităței și a regulei: *Alienare videtur qui patitur usucapionem* (1). Ca atare, deci, neprescriptibilitatea ar fi trebuit să subziste și în urma separației de bunuri. Cu toate acestea, soluția contrară este formal înscrisă în lege (2).

Prescripția curge contra femeei dela separarea de bunuri.

Așa dar, imobilul dotal fiind prescriptibil în urma separației de bunuri, posesiunea utilă pentru uzucapiune va curge în contra femeei dela această separare. Femeea reluându-și, în asemenea caz, administrația bunurilor sale (art. 1265) și putând să întrerupă ea însăș prescripția, principiul neprescriptibilităței va înceta.

Rezumatul soluțiilor de mai sus.

In rezumat, imobilul dotal este neprescriptibil în timpul căsătoriei, afară de cazul când s'a stipulat alienabilitatea lui, sau când prescripția a început a curge înainte de căsătorie, sau când s'a pronunțat separația de bunuri, în care caz prescripția poate începe a curge dela această separare.

Art. 1879.

După ce legiuitorul ne arată în art. 1878 cazurile excepționale în care imobilul dotal devine prescriptibil, art. 1879 dispune că nu este supusă prescripției, pe cât timp ține căsătoria, acțiunea în anulare a femeei contra actelor făcute de dânsa, fără autorizarea bărbatului sau a justiției, în cazurile în care legea declară acea autorizare obligatorie.

Ipoteza prevăzută de lege prin art. 1879.

Ipoteza prevăzută de lege este următoarea: O femee măritată înstrăinează un bun al ei fără autorizare. Ea are o acțiune în anulare în contra detentorului bunului înstrăinat, acțiune care se prescrie prin 10 ani din ziua desfacerei căsătoriei (art. 1900). Prescripția nu curge deci, în timpul căsătoriei, în folosul acelor care dețin bunurile unei femei neautorizate. Prescripția nu va curge, în asemenea caz, contra femeei decât din ziua desfacerei căsătoriei (3).

Dr. francez.

Art. 1879 nu există în codul francez, însă soluția este și acolo tot aceeaș, ea rezultând din art. 1304 fr. (al nostru 1900), după care termenul de 10 ani, în care femeea mă-

---

ment. noastre, p. 249, nota 3 (ed. a 1-a). Mai vezi tom. X, p. 504, nota 2 și p. 632, nota 3.

(1) Vezi *suprà*, p. 78.

(2) Vezi în tom. VIII, pag. 258 (ed. a 1-a), justificarea acestei soluții.

(3) Cpr. C. Galați, *Dreptul* din 1905, No. 77, p. 632.

ritată își poate atacà actul făcut de dânsa fără autorizare, nu curge decât dela desfacerea căsătoriei, adecă dela moartea bărbatului sau dela transcrierea hotărîrei de divorț. Aceasta nu este însă un caz de suspendare a prescripției, după cum pe nedrept susțin unii (¹), pentrucă art. 1900 nu oprește cursul unei prescripții începute, ci oprește prescripția de a începe a curge, fixând punctul ei de plecare (²).

Art. 1880.

Venim în fine la art. 1880. Acest text dispune că nu este supusă prescripției, pe cât timp ține căsătoria, și aceasta oricare ar fi regimul matrimonial al soților, nicio acțiune a femeei care ar puteà să se răsfrângă asupra bărbatului, de ar fi exercitată de femee contra unui terțiu.

Exemplu.

De exemplu: bărbatul a înstrăinat un imobil parafernal al femeei; ea este în drept a atacà vânzarea; însă cumpărătorul având, în specie, recurs în garanție contra bărbatului, care a vândut lucrul femeei, acțiunea acesteia se resfrânge în contra bărbatului, și prescripția acestei acțiuni este suspendată în tot timpul căsătoriei.

Motivele art. 1880.

Legea a crezut că femeea nu va îndrăznì a acționà pe terțiu, de frică ca bărbatul să nu sufere consecințile acestei acțiuni, din cauza recursului în garanție la care el este expus din partea cumpărătorului. Legea presupunând astfel că o imposibilitate morală oprește acțiunea femeei, vine în ajutorul ei, suspendând cursul prescripției în tot timpul căsătoriei. Acestea sunt motivele art. 1880, care se aplică chiar femeei separate de bunuri (³).

Cazurile când acțiunea femeei nu se resfrânge în contra bărbatului.

Acțiunea femeei va fi însă supusă prescripției în timpul căsătoriei de câteori acțiunea ce-i aparține nu s'ar resfrânge asupra bărbatului, precum ar fi, de exemplu, în cazul când bărbatul, în loc de a vinde lucrul femeei sau de a-l dărui *dotis causa*, ar fi dispus de el printr'o donațiune ordinară, pentrucă dăruitorul nefiind, în principiu, supus obligației

---

(¹) Marcadé, *Prescription*, art. 2252 urm., No. 203, p. 229, 230; Le Roux de Bretagne, *Idem*. I, 636 și II, 1155 urm., etc.

(²) Mourlon, III, 1898; Laurent, XXXII, 60; Aubry et Rau, II, § 314, p. 493, nota 10 (ed. a 5-a); Guillouard, *Prescription*, I, 120, etc. Vezi și tom. VIII al Coment. noastre, p. 492 (ed. a 1-a).

(³) Vezi autorii citați în tom. VIII al Coment. noastre, p. 493, nota 2 (ed. 1-a).

de garanţie (art. 828), acţiunea în revendicare a femeei nu se resfrânge în contra bărbatului ei (¹).

3° Soţii.

Art. 1881. — Prescripţiunea nu curge între soţi, pe cât timp, ţine căsătoria. (Art. 2253 C. fr.).

Motivele art. 1881.

Legea voind să asigure liniştea în familie. precum şi a împedică liberalităţile indirecte dintre soţi, care ar fi irevocabile (²), a suspendat orice prescripţie între ei, chiar dacă ea ar fi început a curge înainte de căsătorie (³); aşa că în tot timpul cât ţine căsătoria, nici bărbatul nu poate să prescrie în contra femeei, nici femeea în contra bărbatului; şi această suspendare se aplică la orice acţiune în genere, soluţie admisă atât prin art. 204 din codul german (⁴), cât şi prin art. 1966 din codul Calimachi (1495 C. austriac) (⁵).

Nicio prescripţie nu curge între soţi.

Astfel, nu curg între soţi, în timpul căsătoriei: prescripţia acţiunei în anulare a contractului de căsătorie, nici prescripţia cincenală a dobânzilor unei sume de bani (art. 1907), nici chiar prescripţiile mai scurte, legea nefăcând nicio excepţie în această privinţă, din cauza consideraţiilor de ordine morală care au edictat regula statornicită de art. 1881 (⁶).

(¹) Vezi tom. VIII suscitat, p. 493, *ad notam* (ed. 1-a).

Art. 937 C. civil.

(²) Art. 937 voeşte ca orice donaţiune făcută între soţi, în timpul căsătoriei, să fie revocabilă. Or, prescripţia, dacă ar fi fost admisă, le-ar fi oferit mijlocul cel mai lesne de a se avantajà în mod irevocabil. In adevăr, soţul care ar fi fost creditorul celuilalt soţ, n'ar fi avut decât să lese să treacă termenul cerut de lege pentru îndeplinirea prescripţiei şi astfel ar fi liberat în mod definitiv şi irevocabil pe soţul debitor. Cpr. Planiol, II, 2702, 3°.

(³) Le Roux de Bretagne. *Prescription*, I, 657.

C. german. Art. 204.

(⁴) Iată cum se exprimă acest text: „Prescripţia drepturilor existente între soţi este suspendată cât timp ţine căsătoria *(Die Verjährung von Ansprüchen zwischen Ehegatten ist gehemmt, solonge die Ehe besteht)*". Şi acest text adaogă că soluţia de mai sus se aplică drepturilor dintre părinţi şi copii, în timpul minorităţei acestor din urmă, precum şi drepturilor dintre tutor şi minor, în timpul tutelei.

(⁵) Vezi *suprà*, p. 20 şi *infrà*, p. 195, nota 2.

(⁶) Laurent, XXXII, 62; Arntz, IV, 1995; Beltjens, VI, art. 2253, No. 1 şi 2: Adan, *Cours de droit civil*, II, 3522, p. 732; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2253, No. 12 urm.

Act. în divorț. Art. 1881 se aplică deci la toate acțiunile în genere (1), chiar acțiunei în divorț (2), etc.

Decăderile de drepturi. Se decide însă, în genere, deși chestiunea este controversată, că numai prescripția este suspendată între soți, în timpul căsătoriei, nu și simplele decăderi de drepturi (3).

Art. 833. Astfel, termenul de un an statornicit de art. 833 spre a cere revocarea unei donațiuni pentru cauză de ingratitudine curge, după părerea generală, între soți (4).

Art. 946 C. com. Cât pentru prescripția comercială, vom vedeà *infrà*, sub art. 946 C. com. că, după părerea noastră, ea nu curge între soți, conform art. 1881 C. civ.

Separ. de bunuri. Prescripția este suspendată între soți chiar în urma separației de bunuri (5).

Incet. căsătoriei. Suspendarea prescripției, statornicită de art. 1881, încetează odată cu încetarea căsătoriei.

Anularea căsătoriei. In caz de anularea căsătoriei, beneficiul suspendărei este menținut până în momentul anulărei, căci nu poate să fie vorba acì de retroactivitate, acest beneficiu al suspendărei neputând fi desființat pentru trecut, ci numai pentru viitor (6).

4° Moștenitorii beneficiari.

Art. 1882. — Prescripțiunea nu curge în contra moștenitorului beneficiar în respectul creanțelor sale asupra succesiunei. (Art. 653, 713 C. civ. Art. 2258 § 1 C. fr.).

---

(1) Giorgio Georgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, VIII, 257, p. 365 (ed. a 3-a).

(2) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 445 și 595.

(3) Aubry et Rau, VIII, § 771, p. 427 (ed. a 4-a).

(4) Guillouard, *Prescription*, I, 126; Baudry et Tissier, *Idem*, 39, p. 38; Baudry et Colin, *Don. et testaments*, I, 1616; Aubry et Rau, VII, § 708, p. 422, text și nota 26; Demolombe, XX, 666; Planiol, III, 2650.—*Contrà:* Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 658 și alți autori citați *pro* și *contra* în tomul IV, partea I, al Coment. noastre, nota 3 dela p. 458, 459.

(5) Laurent, XXXII, 63; Beltjens, *loco cit.*, No. 3; Thiry, IV, 608, p. 532; T. Huc, XIV, 421; Baudry et Tissier, *Prescription*, 446; Guillouard, *Idem*, I, 127; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2253, No. 4 urm., etc.

(6) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 446 *bis*; Dalloz, *op. cit.*, IV, art. 2253, No. 19 și 20. Vezi și Saleilles, nota asupra art. 204 din codul german (ed. oficială), I, p. 296, care combate părerea contrară susținută de Planck.

Ea nu curge în contra succesiunei, nici în privința creanțelor, nici în privința drepturilor reale (1).

Suspend. prescripției în folosul moștenitorului beneficiar.

Moștenitorul beneficiar, care aveà o creanță contra defunctului, păstrează această creanță contra succesiunei. Prescripția fiind suspendată în folosul lui, el va puteà să-și încaseze creanța sa din bunurile succesiunei, chiar în urma expirărei termenului fixat pentru prescripție.

Motivele acestei dispoziții.

Motivul acestei dispoziții este că moștenitorul, având posesiunea bunurilor succesiunei în interesul tuturor persoanelor care au drepturi asupra ei, posedă și pentru el, și posesiunea sa împedică ca prescripția să curgă în contra lui (2).

Cazul când există mai mulți moștenitori.

Suspendarea prescripției, statornicită de art. 1882, în folosul moștenitorului beneficiar, are loc în toate cazurile, fie că există un singur moștenitor sau mai mulți moștenitori (3).

Consecințile suspendărei prescripției. Controversă.

Chestiunea este însă controversată în privința consecinților suspendărei prescripției în caz când moștenitorul beneficiar, creditor al succesiunei, se găsește în concurență cu alți moștenitori care au acceptat succesiunea, fie pur și simplu, fie sub beneficiu de inventar.

Părerea generală este că prescripția este suspendată numai *contra succesiunei*, așa că moștenitorul beneficiar nu va puteà să invoace această cauză de suspendare *contra comoștenitorilor săi*, care ar fi acceptat succesiunea pur și simplu, spre a-i sili să plătească din bunurile lor personale partea lor de datorie (4).

Acțiuni reale existente în contra succesiunei.

Art. 1882 § 1 nevorbind decât de creanțele ce moștenitorul are contra succesiunei, se decide în Franța că prescripţia nu este suspendată în privinţa acţiunilor reale, în revendicare sau altele, ce moştenitorul ar aveà contra succesiunei (¹).

---

(1) Paragraful 2 al art. 1882 a fost adaos de legiuitorul nostru după observațiile lui Marcadé. Vezi *infrà*, p. 194.

(2) Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, pag. 309, *ad notam* (ed. a 2-a). Cpr. Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2258, No. 2; Thiry, IV, 610, etc.

(3) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 448; Guillouard, *Idem*, 150; Dalloz, *op. și loco cit.*, No. 5; Cas. Roma, Sirey, 92. 4. 25 (cu nota lui Al. Wahl), etc.

(4) Baudry et Tissier, *Prescription*, 448; Guillouard, *Idem*, I, 151; Aubry et Rau, II, § 214, p. 496, text și nota 20 (ed. a 5-a). —Vezi însă T. Huc, XIV, 428, p. 541; Laurent, XXXII, 66, etc. Vezi asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2258, No. 7 urm.

Art. 1882 § 2. La noi s'ar puteà însă foarte bine susţine contrariul, din cauza § 2 al art. 1882, adaos de legiuitorul nostru; căci dacă prescripţia nu curge în contra succesiunei şi în folosul moştenitorului, în privinţa drepturilor reale, este firesc lucru ca ea să nu curgă nici în contra moştenitorului, în privinţa drepturilor reale ce el ar aveà contra succesiunei, deşi art. 1882 § 1 nu vorbeşte decât de creanţe.

Incetarea suspend. prescripţiei. Suspendarea prescripţiei, statornicită de art. 1882 § 1, încetează odată cu administraţia moştenitorului beneficiar, la darea socotelelor sale (²).

Creanţele succesiunei contra moştenitorului. In codul francez există controversă în privinţa chestiunei de a se şti dacă prescripţia este suspendată *în folosul succesiunei*, pentru creanţele ce ea ar aveà în contra moştenitorului beneficiar (³).

Dr. nostru. Art. 1882 § 2. La noi, controversa este curmată în sensul suspendărei prescripţiei, atât în privinţa creanţelor cât şi a drepturilor reale ce succesiunea ar aveà contra moştenitorului, prin § 2 al art. 1882, care dispune că prescripţia nu curge în contra succesiunei şi în folosul moştenitorului, nici în privinţa creanţelor, nici în privinţa drepturilor reale ce ea ar puteà să aibă contra acestui moştenitor.

Admiterea părerei lui Marcadé. Această schimbare a textului nostru este datorită tot observaţiilor lui Marcadé. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest din urmă autor:

„Le code ne s'exprime pas d'une manière assez large; il dit seulement que la prescription ne court pas contre l'héritier pour les créances qu'il a sur la succession, ce qui laisse en dehors non seulement la prescription des droits réels appartenant à cet héritier,

---

(¹) Planiol, I, 2702, *in fine*; T. Huc, XIV, 428; Baudry et Tissier, *Prescription*, 451; Marcadé, *Idem*, 206, p. 232; Guillouard, *Idem*, I, 149; Laurent, XXXII, 67; Aubry et Rau, II, § 214, p. 496, 497, text şi nota 21 (ed. a 5-a), etc.

(²) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 452; Guillouard, *Idem*, I, 152; Colmet de Santerre, VIII, 365 *bis* V, Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2258, No. 4; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1060, etc.

(³) Vezi în sensul suspendărei prescripţiei, Guillouard, *Prescription*, I, 148, iar în sens contrar, Baudry et Tissier, *Idem*, 453.

mais aussi *(et c'est là un tort), celle des droits tant réels que personnels appartenant à la succession*" [1].

5⁰ Administratorii legali ai averei altuia şi curatorul succesiunei vacante.

Art. 1883. — Regulile prescrise prin art. precedent se aplică şi la prescripţiunea dintre administratorul legal al unei persoane şi acea persoană [2], precum dintre o succesiune vacantă şi persoana numită curatorul ei. (Art. 724 urm. C. civ. Art. 2258 § 2 C. fr. *modificat*).

Art. 1884. — Prescripţiunea curge atât în folosul [3] cât şi în contra unei succesiuni vacante, chiar şi dacă nu are curator, şi chiar în timpul termenelor de trei luni pentru facerea inventarului şi de patruzeci de zile pentru deliberare. (Art. 706, 724 urm. C. civ. Art. 2258 § 2, 2259 C. fr.).

---

[1] Marcadé, *Prescription*, No. 206, p. 232.

Deoseb. de redacţie de C. francez.

[2] Textul francez nu vorbeşte de mandatari legali în genere, ci numai de curatorul succesiunei vacante. Textul nostru vorbeşte, din contra, de aceşti mandatari, după observaţiile lui Marcadé. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor *(Prescription. No. 209, p. 234)*. „Le triple cas de suspension qui vient d'être étudié, entre l'héritier bénéficiaire et la succession, existe, absolument de la même manière et par les mêmes motifs, *entre tout administrateur légal du patrimoine d'une personne et cette personne*". Cpr. art. 1966 din codul Calimach (1495 C. austriac).

Proiectul codului japonez. Art. 1471.

In baza acestor principii, art. 1471 din Ante-proiectul codului japonez, elaborat de profesorul Boissonade, dispune foarte bine că „prescripţia nu curge în favoarea administratorului legal, judiciar sau convenţional al bunurilor altuia, în raporturile sale cu acela pentru care el administrează şi în privinţa drepturilor ce el este însărcinat să păstreze". Guillouard *(loco cit.)* citează acest text ca făcând parte din codul civil japonez. Aceasta este o mare eroare a savantului profesor, căci proiectul elaborat de Boissonade n'a avut niciodată putere de lege în Japonia. In această ţară există, în adevăr, un alt cod civil, promulgat la 28 Aprilie 1896 şi tradus în limba franceză de către doi jurisconsulţi japonezi, şi anume: I. Motono şi M. Tomii (Paris, libr. Larose, 1898). In acest cod textul de mai sus nu există. N'am putut lăsă să treacă această eroare, fără a o semnală. In sensul suscitat al textului din proiectul elaborat de profesorul Boissonade, care, din nefericire, a rămas o operă de doctrină, sunt redactate şi alte legiuiri străine. Astfel sunt de exemplu: art. 551 C. portughez, art. 204 C. german, art. 153 din codul federal al obligaţiilor pentru Elveţia, art. 2119 C. italian, etc.

Deoseb. de redacţie de C. francez.

[3] Art. 2258 din codul francez prevede că prescripţia curge numai *contra* unei succesiuni vacante, fără a adăogă că ea curge *şi în folosul ei*, însă soluţia este aceeaş şi acolo, fiind

Administratorii legali şi convenţionali.

După art. 1883, prescripţia nu curge în folosul administratorilor legali, şi trebue să adăogăm: *şi convenţionali*; în contra celor a căror avere ei administrează, pentrucă ei având obligaţia de a întrerupe prescripţia ce s'ar îndeplini în privinţa averei administrate, nu pot tocmai ei să invoace prescripţia ce ar fi curs în folosul lor, în timpul administraţiei cu care sunt însărcinaţi. Ei nu pot deci să invoace propria lor culpă spre a se înavuţi în detrimentul patrimoniului ce administrează. Lucrul este aşa de adevărat, încât soluţia de mai sus este admisă şi în codul francez, deşi niciun text de lege nu există în această pvivinţă, în acest din urmă cod (¹).

Tutorul, tatăl administrator legal, etc.

Astfel, prescripţia nu curge în folosul tutorului sau tatălui administrator legal, în privinţa bunurilor minorului administrate de ei, soluţie admisă şi prin art. 1966 din codul Calimach (1495 C. austriac).

Trimesul în posesiune a bunur. unui absent, etc.

Ea nu curge în folosul acelui trimes în posesiunea provizorie a bunurilor unui absent: în folosul moştenitorului beneficiar (art. 1882 § 2) şi curatorului unei succesiuni vacante (art. 1883): în folosul sindicului unui faliment, primarului unei comuni, etc. şi chiar nici în folosul mandatarului convenţional, cu privire la bunurile ce el este însărcinat a administrà (²).

Succesiune vacantă. Art. 1884.

Prescripţia curge însă atât în folosul cât şi în contra unei succesiuni vacante, chiar dacă ea n'ar aveà un curator, şi aceasta chiar în lăuntrul termenului dat de lege pentru deliberare şi facerea inventarului şi, după unii, chiar atunci când succesiunea, mai întâi vacantă, ar fi fost mai în urmă acceptată de către un moştenitor minor; căci efectul retroactiv al acestei acceptări nu împedică prescripţia de a fi curs în

---

de principiu că prescripţia curge de câteori legea nu admite suspendarea ei. Vezi Laurent, XXXII, 69; Beltjens, VI, art. 2258, No. 6; Baudry et Tissier, *Prescription*, 436: Guillouard, *Idem*, I, 157, etc.

(¹) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 171. Vezi p. 195. nota 3.

(²) Guillouard, *op. cit.*, I, 62 şi 171.

timpul vacanţei ei. Aceasta este, de bună seamă, părerea cea mai juridică ([1]), deşi chestiunea este discutată.

Motivele soluţiei de mai sus.

Niciun motiv nu există, în adevăr, pentru a se suspendà cursul prescripţiei contra succesiunei vacante; căci dacă există un curator, el este obligat să întrerupă prescripţia şi va fi responsabil dacă n'a întrerupt-o; dacă nu există curator, drepturile succesiunei vor fi apărate de către creditori, care au interes de a păstrà averea ce formează gajul lor. Ei vor provocà deci rânduirea unui curator, şi dacă n'au provocat asemenea măsură conservatorie, ei vor suferì consecinţile negligenţei lor ([2]).

6° Modalităţile creanţelor.

Art. 1885. — Prescripţiunea unei creanţe condiţionale sau cu termen nu poate începe decât din momentul când s'a îndeplinit condiţiunea sau a expirat termenul. (Art. 1004 urm., 1017 urm., 1019 urm., 1022 urm., Art. 2257 C. fr.).

Acţiunile reale ale creditorului sau proprietarului sunt, prin excepţie, supuse prescripţiunei, în folosul celui ce deţine lucrul, chiar şi mai înainte de realizarea condiţiunilor sau de expirarea termenelor la care acele acţiuni pot fi subordinate ([3]). (Art. 1017 urm., 1022 urm. C. civ. Art. 2257 C. fr.).

Inexactitatea textului art. 1885.

Art. 1885, atât prin locul ce ocupă în secţia de faţă (despre cauzele care suspendă cursul prescripţiei), cât şi prin expresiunile ce întrebuinţează, prezintă condiţia suspensivă ([4]) şi termenul suspensiv ca adevărate cauze de suspen-

---

([1]) Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 456, *in fine*; Guillouard, *Idem*, I, 158. — Vezi însă Le Roux de Bretagne, *Prescription*, I, 623; Duranton, XXI, 321, etc.

([2]) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 456; Guillouard, *Idem*, I, 157; T. Huc, XIV, 428; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2258, No. 5; Thiry, IV, 611, etc.

([3]) Vezi asupra acestei materii, P. Rochefort, *De la prescription des droits conditionnels* (teză pentru doctorat, Paris, 1910).

Condiţie suspensivă.

([4]) Nu mai încape îndoială că, în specie, este vorba de o condiţie suspensivă, legea înţelegând a vorbì de creanţele a căror existenţă este subordinată îndeplinirei unei condiţii; căci condiţia rezolutorie nu afectează decât stingerea obligaţiei şi n'o împiedică de a fi pură şi simplă: *obligatio pura quæ sub conditione resolvitur* (art. 1019 urm.). Creditorul al cărui drept este supus desfiinţărei unei condiţii, având de îndată un drept dare ale prescripţiei, în folosul debitorului şi în contra creditorului, eeeace este inexact; căci, atât condiţia cât şi termenul, nu au de efect *suspendarea* cursului prescripţiei, ci o împiedică numai de a începe a curge. Ca atare, art. 1885 nu prevede un caz de suspendare a prescripţiei, ci determină numai punctul ei de plecare (¹).

In privinţa creanţelor condiţionale, art. 1885 face să curgă termenul prescripţiei dela îndeplinirea condiţiei.

Creanţe supuse unei condiţii pur potestative din partea creditorului.

Acest text nu se aplică însă creanţei supusă unei condiţii pur potestative din partea creditorului; căci, atârnând de voinţa lui ca condiţia să se îndeplinească sau nu, el nu poate, prin inacţiunea lui, să întârzie momentul când prescripţia va începe a curge în folosul debitorului său (²).

Supunerea creanţei unui termen.

In caz când creanţa este supusă unui termen, fie acest termen cert sau necert (³), prescripţia nu va începe a curge decât la expirarea termenului, şi fiindcă ultima zi aparţine întreagă debitorului spre a-şi executà obligaţia sa, ea va începe a curge a doua zi după expirarea termenului, de oarece numai atunci creditorul poate să acţioneze pe debitorul său (⁴).

Existenţa mai multor termene.

Dacă creanţa este exigibilă la mai multe termene, prescripţia nu va curge, pentru fiecare fracţiune a datoriei, decât din ziua scadenţei acestei fracţiuni (⁵).

Drept eventual.

Aşa dar, în rezumat, cât timp condiţia nu este îndeplinită şi cât timp termenul nu este expirat, prescripţia nu poate curge în folosul debitorului.

Este evident că prescripţia nu va curge în contra celui

şi o acţiune, prescripţia va curge imediat în contra lui. Baudry et Tissier, *Prescription*. 391; Guillouard, *Idem*, I, 132; Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 1072, 1073; Marcadé, *Prescription*, 214, p. 237; Laurent, XXXII, 22 şi toţi autorii.

(¹) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 385; Guillouard, *Idem*, I, 129; Laurent, XXXII, 20; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2257, No. 1; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1063, etc.

(²) Guillouard, *op. cit.*, I, 133; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2257, No. 9.

(³) Beltjens, VI, art. 2257, No. 4 *bis*; Dalloz, *op.* şi *loco cit.*, No. 42 urm. şi 58 urm., precum şi autorităţile citate acolo; Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 1068; Laurent, XXXII, 24, etc.

(⁴) Dalloz, *loco cit.*, No. 41; Guillouard, *Prescription*, I, 137; Marcadé, *Idem* art. 2257, No. 215, p. 237, 238, etc.

(⁵) Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1069; Laurent, XXXII, 24; Beltjens, VI, art. 2257, No. 4 *ter*; Thiry, IV, 634 şi toţi autorii.

care nu are încă niciun drept, ci numai o speranță, precum este moștenitorul rezervatar, în timpul vieței lui *de cujus*, legatarul, în timpul vieței testatorului, etc. (1).

Acțiunea în garanție.

Art. 2257 din codul francez mai prevede că prescripția nu curge, în privința acțiunei în garanție, cât timp evicțiunea nu are loc, ceeace înseamnează că prescripția va începe a curge din momentul admiterei evicțiunei, adecă de când hotărîrea care a admis-o a devenit definitivă. Chestiunea este însă controversată (2).

Elimin. din codul nostru a art. 2257 § 3, ca deprisos.

Această soluție este adevărată și la noi, cu toată eliminarea § 3 al art. 2257 din codul francez, relativ la acțiunea în garanție. In adevăr, acest paragraf a fost eliminat ca deprisos, după observațiile lui Marcadé, fiindcă cazul relativ la acțiunea în garanție intră în § 1 al art. 1885 (2257 C. fr.), după care prescripția unei creanțe condiționale nu curge decât din momentul îndeplinirei condiției. Iată, în adevăr, cum se exprimă Marcadé, pe care legiuitorul nostru l-a urmat și de astă dată:

> „Deux circonstances seulement, la condition et le terme, suspendent ici la prescription des créances, et c'est *par une rédaction inexacte* que notre article en indique trois. Celle qu'il présente en second lieu (adecă regula relativă la acțiunea în garanție) rentre dans la première et n'est qu'un de ces cas particuliers d'application. Il est clair, en effet, que quand vous êtes obligé de me garantir de telle éviction, *si cette éviction a lieu*, votre obligation est conditionnelle. Notre article se réduit donc à dire que la prescription est suspendue, pour les créances conditionnelles ou à terme, tant que la condition n'est pas accomplie ou que le terme n'est pas échu“ (3).

---

(1) Mourlon, III, 1919; Guillouard, *Prescription*, I, 139; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1071 și autorii citați acolo; Planiol, I, 2655; Marcadé, *Prescription*, art. 2257, No. 220, pag. 242; Laurent, XXXII, 34; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, Art. 2257, No. 91 urm. etc.

(2) Vezi autorii citați în tom. III, partea II, al Coment. noastre, nota 2, *in fine* dela p. 824, 825 și tom. VIII, p. 712, 713 (la art. 1340), și la autoritățile citate acolo, trebue să adăogăm, Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1075 și Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2257, No. 34. Vezi asupra acestei controverse, Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2257, No. 7.

(3) Marcadé, *Prescription*, art. 2257, No. 213, p. 237. Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 712, 713 (ed. I-a) și tom. III, partea II, p. 824, 825, *ad notam* (ed. a 2-a).

Acţiunile reale. Art. 1885 § 2. Curmarea controversei din dreptul francez.

Dar, dacă s'a eliminat din art. 1885 paragraful ce textul corespunzător francez cuprinde cu privire la acţiunea în garanţie, legiuitorul nostru l-a adaos în art. 1885 § ultim, relativ la acţiunile reale ale creditorului sau proprietarului, declarând prin acest adaos, că acţiunile reale ale creditorului sau proprietarului sunt, prin excepţie, prescriptibile, în folosul celui ce deţine lucrul, chiar şi înainte de îndeplinirea condiţiei sau de expirarea termenului, la care pot fi supuse acele acţiuni. Aceasta însemnează că regula consacrată de § 1 al art. 1885, după care prescripţia nu curge *pendente conditione* sau *pendente die*, nu se aplică drepturilor reale, adecă proprietăţei şi desmembrărilor ei. Ea nu se aplică proprietăţei achizitive, ci numai celei liberatorii. Cu alte cuvinte, posesorul va prescrie contra tuturor, atât în contra celor care nu au asupra lucrului posedat decât un drept condiţional sau supus unui termen, cât şi contra celor care au asupra acestui lucru un drept pur şi simplu (¹).

Exemplu spre lămurirea celor de mai sus.

Astfel, dacă presupunem că A mi-a legat un imobil sub o condiţie suspensivă şi că moştenitorul testatorului a vândut acest imobil lui B, care l-a posedat de bună credinţă timp de 10 sau 20 de ani, sau de rea credinţă timp de 30 de ani, prescripţia s'a îndeplinit în folosul lui B, curgând în favoarea lui din ziua începerei posesiunei sale.

Dr. roman.

(¹) La Romani, prescripţia unui drept condiţional nu aveà loc *pendente conditione*, nici chiar în privinţa terţiilor detentori. Iată, în adevăr, cum se exprimă Justinian în privinţa legatelor şi fideicomiselor, condiţionale sau supuse unui termen: „*Sin autem sub conditione vel sub incerta die, fuerit relictum legatum vel fideicommissum . . . , melius quidem faciet heres, si in his casibus caveat ab omni venditione, vel hypotheca, ne se gravioribus oneribus evictionis nomine supponat. Sin autem avaritiæ cupidine propter spem conditionis minime implendæ, ad venditionem vel hypothecam prosiluerit: sciat, quod conditione impletâ, ab initio causam in irritum devocetur, et sic intelligenda est, quasi nec scripta, nec penitus fuerit celebrata: ut nec usucapio, nec longi temporis præscriptio contra legatarium vel fideicommissarium procedat*". *L.* 3 § 3, Cod, *Communia de legatis et fideicommissis, et de in rem missione tollenda*, 6, 43. Mai vezi L. 7 § 4, Cod, *De præscriptione 30 vel 40 annorum*, 7, 39; L. 30 *in fine*, Cod. *De jure dotium*, 5, 12, etc. Soluţia dreptului roman nu erà urmată de toţi autorii în vechiul drept francez.

Nu se poate zice că această posesiune este nedreaptă, pentru că, în calitate de legatar condițional, eu nu aveam decât să fac acte întreruptive de prescripție (art. 1016). In acest sens se pronunță majoritatea doctrinei în Franța, cu Marcadé în frunte (¹), în contra jurisprudenței, și în acest sens controversa a fost curmată de legiuitorul nostru.

Îndreptarea unei erori strecurată în tom. X, cu privire la ipoteci.

Din acest principiu, introdus de legiuitorul nostru, rezultă o consecință foarte importantă în privința ipotecei, asupra căreia ne-am înșelat în tom. X al Coment. noastre, p. 698, nota 2, când am arătat că chestiunea este controversată. Această eroare a noastră, pe care ne vedem silit a o îndreptà aci, cerând iertare cetitorilor noștri, provine din împrejurarea că am scăpat atunci din vedere § 2 al art. 1885, prin care legiuitorul nostru a închis orice discuție.

Consecințile sistemului legei noastre.

Iată care este consecința sistemului legei noastre cu privire la ipoteci. Presupunând că o ipotecă ți-a fost constituită pentru garantarea unei creanțe condiționale sau cu termen, cât timp imobilul ipotecat se găsește în mânile debitorului d-tale, *pendente conditione* sau *pendente die*, prescripția nu curge în contra d-tale, nici în privința acțiunei personale ce ai contra debitorului, nici în privința acțiunei ipotecare ce ai asupra imobilului ipotecat. Dacă presupunem însă că debitorul înstrăinează imobilul, terțiul posesor va prescrie în contra d-tale, chiar *pendente conditione* sau *pendente die*, liberarea ipotecei de care el este grevat (²); și această prescripție va curge în favoarea terțiului din ziua achiziției imobilului, iar nu din ziua îndeplinirei termenului sau condiției.

Textul nostru este expres în această privință și majoritatea doctrinei admite aceeaș soluție și în Franța (³).

(¹) Vezi Marcadé, *Prescription*, 216 urm., p. 238 urm.; Mourlon, III, 1916 urm.; Laurent, XXXII, 25 urm.; Aubry et Rau, II, § 213, p. 485 urm., text și nota 17 (ed. a 5-a); Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 506; Guillouard, *Idem*, I, 144; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 701 urm.; Baudry et Tissier, *Idem*, 394 urm. — *Contrà*: Planiol, I, 2654; Arntz, IV, 2003; Cas. fr. *Pand. Périod.* 1901. 1. 145 (cu nota în sens contrar a lui C. Malberg, prof. la Nancy). Vezi asupra acestei chestiuni, Rochefort, *Prescription des droits conditionnels*, 34 urm., p. 103 urm.

(²) Vezi *infrà*, p. 253, nota 1, *in fine*.

(³) Vezi Mourlon, III, 1917, dela care am împrumutat acest

Mai sunt şi alte aplicări ale aceluiaş principiu, pe care le vom semnalà în treacăt.

Aplic. aceluiaş principiu la uzufruct. Astfel, terţiul achizitor al unor imobile înstrăinate în folosul lui de către un uzufructuar, va prescrie proprietatea acestor imobile înaintea stingerei uzufructului (1).

Art. 825. Aceeaş soluţie este aplicabilă posesorului unor imobile vândute sau legate unui terţiu sub condiţie, sau dăruite sub condiţia unui drept de reîntoarcere convenţională, stipulat în favoarea dăruitorului (art. 825) (2), etc.

Efectele suspendărei prescripţiei (art. 1874).

Efectul suspendărei prescripţiei este, după cum ştim, următorul: cursul prescripţiei începute se opreşte îndată ce cauza suspendărei se produce, şi timpul cât ţine cauza de suspendare nu se numără. Dacă cauza suspendărei dispare, prescripţia reîncepe din nou a curge, şi tot timpul, care a curs înainte de suspendare se adaogă la timpul care curge în urmă. In tot timpul cât a ţinut suspendarea, prescripţia a dormit şi ea se redeşteaptă îndată ce cauza suspendărei a încetat (art. 1874) (3).

„Il y a des causes, zice Dunod, qui ne font que suspendre la prescription, et qui n'empêchent pas qu'on rejoigne le temps qui a précédé à celui qui a suivi, pour rendre la prescription complète; l'on ne fait que déduire le temps intermédiaire, pendant lequel

---

exemplu. In acelaş sens, Baudry et Loynes, *Privil. et hypothèques*, III, 2293 urm.; Beudant, *Suretés personnelles et réelles*, II, 1103, p. 447; Guillouard, *Idem*, IV, 1928 şi *Prescription*, I, 146; Troplong, *Prescription*, II, 791 urm. De Fréminville, *Tr. de la minorité et de la tutelle*, I, 440, p. 470 urm. (ed. din 1845), etc. Vezi asupra acestei controverse în Franţa, Pand. fr., v⁰ *Privil. et hypothèques*, 11657 urm.

(1) Guillouard, *Prescription*, I, 145; Laurent, XXXII, 28. Cpr. Cas. fr. D. P. 1900. 1. 103.

(2) Guillouard, *Prescription*, I, 145, p. 135. Vezi asupra tuturor acestor aplicări ale principiului de mai sus, Baudry et Tissier, *Prescription*, 398 urm.; Pand. belges, v⁰ *Prescription en général (mat. civile)*, 313 urm., etc.

(3) Cpr. Guillouard, Prescription, I, 172; Baudry et Tissier, *Idem*, 415. Vezi *suprà*, p. 142 şi 172.

nous disons que la prescription ne court pas et qu'elle est suspendue. *Dormit præscriptio*" (1).

Exemplu.

Astfel, dacă presupunem că, în timpul prescrierei unui imobil de către un terţiu sau a unei obligaţii de către un debitor, prescripţie care a început de cinci ani, imobilul sau creanţa în chestiune devine proprietatea unui minor de 18 ani, prescripţia este oprită în drum în timpul celor trei ani ai minorităţei, după care ea va reîncepe a curge din nou, cei cinci ani anteriori adăogându-se la anii posteriori majorităţei (art. 1874) (2).

Invocarea beneficiului suspendărei prescripţiei.

Beneficiul suspendărei prescripţiei nu poate fi invocat, în principiu, decât de acei în folosul cărora el a fost stabilit, şi numai contra persoanelor faţă de care suspendarea a fost edictată (3).

Exemplu.

Astfel, dacă între mai mulţi coproprietari ai unui bun, unul din ei este minor, sau dacă o creanţă aparţine la mai mulţi creditori, fie ei chiar solidari, prescripţia va curge contra coproprietarilor majori (4).

Uzufruct.

Tot astfel, suspendarea prescripţiei în favoarea uzufructuarului nu foloseşte nudului proprietar şi, *vice-versa*, suspendarea datorită unei cauze existente în persoana nudului proprietar, nu foloseşte uzufructuarului (5).

---

(1) Dunod, *Tr. des prescriptions*, chap. 10, *ab initio*, p. 62 (ed. din 1765). Vezi şi Marcadé, *Prescription*, No. 140, p. 165 şi 186, p. 213, dela care art. 1874 din codul nostru a fost împrumutat.

(2) Vezi Thiry, IV, 613; Pand. belges, v⁰ *Prescription en général (mat. civile)*, 312, etc.

(3) Baudry et Tissier, *Prescription*, 463; Guillouard, *Idem*, I, 173; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1110 şi toţi autorii.

(4) Guillouard, *Prescription*, I, 173; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 612; Baudry et Tissier, *Idem*, 463; Laurent, XXXII, 74 *bis*; Aubry et Rau, II, § 214, p. 502; Pand. fr., v⁰ *cit.*, 1110, etc.

(5) Baudry et Tissier, *Prescription*, 463; Guillouard, *Idem*, I, 174; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1112; Aubry et Rau., *loco cit.*, p. 503, etc.

Art. 540, 547 C. civil.

Şi fiindcă vorbim de uzufruct, vom menţiona o decizie recentă a Curţei de casaţie, care pune în principiu că din art. 540 şi 547 C. civil cum şi din natura uzufructului, care este un drept real, rezultă că nudul proprietar nu este obligat să facă nimic în folosul uzufructuarului, ci numai să-l lese să-şi exercite dreptul său şi, prin urmare, că uzufructuarul nu are

Femeea măritată. S'a decis, de asemenea, că cesionarul drepturilor unei femei măritate nu poate invocà cauzele de suspendare ce ar fi putut invocà însăş femeea (¹).

S'a mai decis că creditorul nu poate să invoace o cauză de suspendare a prescripţiei contra unui codebitor altul decât acela a cărui calitate personală a produs suspendarea (²).

Servitute. Art. 643. Regulile mai sus admise asupra efectului relativ al suspendărei prescripţiei, nu-şi primesc, după cum ştim, aplicare în caz de indivizibilitatea dreptului care a făcut obiectul prescripţiei (art. 643) (³).

CAPITOLUL IV

Despre timpul cerut pentru a prescrie.

Impărţirea capitol. de faţă. Acest ultim capitol al titlului de faţă, care fixează, după diferitele cazuri, termenul cerut de lege pentru dobândirea prescripţiei, se împarte în patru secţii.

Secţia I. S-a I (art. 1886—1889) se ocupă de calcularea timpului cerut pentru a prescrie.

---

nicio acţiune contra nudului proprietar pentru a cere să i se facă reparaţii mari, la începutul sau în cursul uzufructului, nici valoarea lor, în cazul când le-ar fi făcut el. Cuvintele „reparaţiile mari rămân în sarcina proprietarului“ din art. 545 C. civil, însemnează numai că uzufructuarul nu este obligat a face reparaţii mari şi că dacă nudul proprietar voeşte a le face, costul lor îl priveşte pe el, iar nu că este şi obligat a le face la cererea uzufructuarului.

Prin urmare, în lipsa unei obligaţii legale sau care să rezulte din convenţia părţilor, uzufructuarul nu poate cere să fie obligat nudul proprietar la valoarea reparaţiilor mari, decât în limitele în care va dovedi că cu cheltuelile făcute de uzufructuar s'a adăogat ceva la valoarea fondului, caz în care cererea s'ar sprijinì pe principiul că nimene nu se poate înavuţì pe nedrept în paguba altuia. Cas. rom. S-a I, decizia No. 292 din 16 Maiu 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 27, p. 417 urm., No. de ordine 425.

(¹) Cas. fr. D. P. 81. 1. 246.

(²) Cpr. Cas. fr. Sirey, 32. 1. 537 şi Repert. Dalloz, v⁰ *Prescription*, 742; Aubry et Rau, II, § 214, p. 503 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 463, etc.

(³) Vezi *suprà*, p. 179.

Secţia II.

Secţia a doua (art. 1890—1894) se ocupă despre prescripţia de 30 de ani;

Secţia III.

Secţia a treia (art. 1895—1902) se ocupă despre prescripţia de 10 până la 20 de ani.

Secţia IV.

Şi în fine, secţia a patra (art. 1903—1910) se ocupă despre prescripţiile de cinci ani şi mai scurte (prescripţiile cele mici sau cele scurte).

SECŢIUNEA I

Dispoziţiuni generale. — Punctul de plecare al prescripţiei.

Art. 1886. — Nicio prescripţiune nu poate începe a curge mai înainte de a se naşte acţiunea supusă acestui mod de stingere.

Aplic. art. 1886 numai prescripţiei liberatorii.

Art. 1886 (care nu există în codul francez), dispunând că *nicio prescripţie* nu începe a curge decât din momentul naşterei acţiunei supusă acestui mod de stingere (¹), şi care face aplicarea maximei *„actiones non natæ non præscribuntur* (²), se exprimă în termeni prea generali, căci această regulă este privitoare numai la prescripţia liberatorie a drepturilor de creanţă. In privinţa creanţelor, cursul prescripţiei începe deci, în principiu, afară de excepţiile ce vom semnală mai la vale, p. 207 urm., odată cu naşterea obligaţiei (³).

Cesiunea de creanţă.

Dreptul cesionarului unei creanţe deschizându-se în ziua cesiunei, prescripţia liberatorie curge contra lui din ziua cesiunei, cu toatecă această cesiune n'a fost notificată debitorului (⁴).

Cazul când creanţa produce dobânzi.

Dacă creanţa este producătoare de dobânzi, prescripţia liberatorie curge în contra creditorului, conform principiului de mai sus, din ziua existenţei obligaţiei, iar nu din momentul exigibilităţei primelor dobânzi (⁵), afară de cazul când

---

(¹) Cpr. Cas. rom. *Dreptul* din 1871, No. 2, p. 1 (decizie nereprodusă în Bult. Curţei).

(²) Cpr. Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1882, consid. dela p. 1201.

(³) Vezi în acest sens, Aubry et Rau, II, § 213, p. 482, 483 (ed. a 5-a); Guillouard, *Prescription*, I, 71; Baudry et Tissier, *Idem*, 364. 380, 381; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2260, 2261, No. 3, etc.

(⁴) Dalloz, op. şi *loco suprà cit.*, No. 6.

(⁵) Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 483, text şi nota 9; Baudry et creanța ar fi cu termen, în care caz se va aplicà art. 1885 din codul civil (1).

Rente perpetue sau viagere. Art. 1892.

Rentele perpetue (2) sau viagere se prescriu, în privința dreptului de a cere veniturile lor, prin 30 de ani, cu începere dela data titlului lor constitutiv, iar nu din ziua scadenței primului termen al veniturilor rentei, după cum pe nedrept susțin unii autori în Franța (vezi Colmet de Santerre, VIII, 370 *bis* IV), și după cum dispune anume art. 152 din codul federal al obligațiilor (Elveția). Această chestiune este foarte controversată în Franța, însă art. 1892 din codul nostru, pe care îl vom explicà mai la vale,

---

Tissier, *Prescription*, 381; Guillouard, *Idem*, I, 73; Dalloz, *op.* și *loco cit.*, No. 7; Laurent, XXXII, 17, etc. — *Contrà:* L. 8 § 4, Dig., *De præscriptione 30 vel 40 annorum*, 7. 39.

(1) Baudry et Tissier, *loco suprà cit.*

Existența rentelor perpetue în dreptul nostru. Controversă.

(2) Am susținut în tom. X al Coment noastre, p. 96 urm., că rentele perpetue asupra particularilor nu există în dreptul nostru, deși mai multe texte, și anume: art. 474, 550, 776, 1892, 1893, 1907, etc. presupun existența acestor rente; însă Curtea din Craiova neadmițând acest mod de a vedeà (vezi *Dreptul* din 1911, No. 80 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 8), această din urmă părere a fost admisă acum de curând și de Curtea de casație S-a I, prin decizia No. 641 *bis* din 6 Noembrie 1913. Iată rezumatul acestei importante decizii: din dispozițiile art. 474, 523, 550, 776, 1892 și 1907 C. civil rezultă că legiuitorul a consacrat în codul român renta perpetuă cu acelaș caracter personal și mobiliar, și prin esența ei rescumparabilă, ca și în codul francez și cel italian care i-au servit de model, iar eliminarea art. 530 și 1909—1914 din codul francez, care prevăd că această rentă poate fi rescumpărată și că, prin convenția părților, se poate interzice răscumpărarea ei, nu însemnează că legiuitorul nostru a schimbat acest caracter al rentei perpetue, de oarece alte texte dovedesc că, și în legislația română, renta perpetuă poate fi răscumpărată. Prin urmare, cu drept cuvânt, instanța de fond a putut decide că constituirea unei rente perpetue, fie cu titlu oneros sau gratuit, fie asupra Statului sau particularilor, nu este proibită în legislația română. Vezi *Cr. judiciar* din 1914, No. 7, p. 55 și No. 65, p. 528; *Dreptul* din 1914, No. 14, precum și *Jurisprudența română* din 1914. No. 5, p. 65, No. curent 69. De aceeaș părere este și distinsul nostru fost elev, d-l Florin Sion, *Cr. judiciar* din 1914, No. 62. Cu tot respectul datorit instanței supreme, din care am făcut și noi parte, rămânem nestrămutat în convingerea noastră, pentru motivele arătate în tom. X al Coment. noastre, *loco suprà cit.*

p. 215 urm., este expres în această privinţă, curmând şi de astădată controversa tot în sensul părerei lui Marcadé şi a multor altor autori (1).

Art. 1907.

Incât priveşte însă veniturile rentei ajunse la scadenţă, vom vedeà că ele se prescriu prin *cinci* ani (art. 1907).

Cazul când s'au făcut plăţi de venituri ale rentei.

Ce trebue să decidem în caz când s'au făcut plăţi de venituri ale rentei? Autorii admit că, în asemenea caz, termenul prescripţiei curge dela ultima plată a acestor venituri (2).

Prescr. creanţelor plătitoare în plăţi parţiale.

Nu trebue să confundăm creanţele productive de dobânzi sau venituri cu creanţele care se plătesc în părţi parţiale, cu anul, cu luna, etc.; căci aceste din urmă compunându-se din atâtea creanţe câte şi plăţi parţiale sunt, fiecare din aceste fracţiuni se prescrie în deosebi din ziua când a devenit exigibilă (3).

Dreptul roman.

Această soluţie erà admisă şi în dreptul roman: „*In his etiam promissionibus, vel legatis, vel aliis obligationibus, quæ dationem per singulos annos, vel menses aut aliquod singulare tempus continent, tempora memoratarum præscriptionum non ab exordio talis obligationis, sed ab initio cujusque anni vel mensis, vel alterius singularis temporis computari manifestum est*“ (4).

Prescrierea acţiunei în daune.

Prin aplicarea principiilor de mai sus se decide că acţiunea în despăgubire, bazată pe un fapt dăunător, nedeschizându-se decât din momentul comiterei faptului, din acest moment începe a curge prescrierea acţiunei în responsabilitate contra autorului daunei (5).

Excepţii dela art. 1886.

Regula statornicită de art. 1886, după care termenul prescripţiei liberatorii începe a curge din ziua naşterei creanţei, suferă oarecare excepţii.

---

(1) Vezi Marcadé, *Prescription*, art. 2263, No. 230, p. 263 urm. Vezi asupra acestei controverse în Franţa, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2260, 2261, No. 8 urm.

(2) Vezi Dalloz, *op.* şi *loco cit.*, No. 10, precum şi autorii citaţi acolo.

(3) Aubry et Rau, II, § 213, p. 483, 484, text şi nota 11 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 382, *in fine*; Guillouard, *Idem*, I, 76; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 695; Laurent, XXXII, 19; Dalloz, *op.* şi *loco cit.*, No. 11 şi urm. Cas. fr. D. P. 56. 1. 352; Sirey, 57. 1. 30. Cpr. L. 7 § 8, Cod, *De præscriptione 30 vel 40 annorum*, 7, 39.

(4) L. 7 § 6, Cod, *De præscriptione 30 vel 40 annorum*, 7. 39.

(5) Dalloz, *Nouveau C. civil annoté*, IV, art. 2260, No. 47 urm.

Art. 1885 § 1.

1⁰ Am văzut, în adevăr, că, în privința creanțelor condiționale sau cu termen, fie acest termen cert sau necert (¹), prescripția nu începe a curge din ziua de când s'a născut creanța, ci din ziua în care ea a devenit exigibilă prin îndeplinirea condiției sau termenului (art. 1885 § 1).

Motivele art. 1885 § 1.

Motivul acestei dispoziții, pe care am explicat-o *suprà*, p. 197 urm., este că prescripția presupune o negligență din partea creditorului în exercițiul dreptului său și, în specie, nu se poate imputà acestui din urmă nicio negligență, pentrucă el nu poate face nimic cât timp creanța sa nu este exigibilă (²). Suspendarea prescripției în privința creanțelor condiționale sau cu termen, este deci întemeiată pe imposibilitatea de acțiune din partea creditorului. De unde și vechia maximă, de care am vorbit *suprà*, pag. 48 și 172 urm. „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*", pe care atât dreptul roman cât și vechiul drept francez o aplicau creanțelor condiționale sau cu termen (³).

Art. 1900.

2⁰ Dacă este vorba de o acțiune în anulare întemeiată pe un viciu al consimțimântului sau pe incapacitatea uneia din părțile contractante, art. 1900 face să curgă prescripția, în caz de violență, dela încetarea ei; în caz de eroare sau dol, din ziua descoperirei lor și, în fine, în caz de incapacitate, din ziua încetărei ei.

Art. 1885 § 2 și 1890, 4⁰.

3⁰ In materie de prescripție achizitivă sau de prescrierea acțiunilor reale, punctul de plecare al prescripției este ziua în care a început posesiunea detentorului, înaintea chiar de îndeplinirea condiției sau de expirarea termenului (art. 1885 § 2). Trebue însă să reamintim că, în privința acțiunei ipotecare, prescripția nu curge în folosul terțiului

---

(¹) Vezi *suprà*, p. 198.

Dr. vechiu francez și dreptul roman.

(²) „En douaire et autres actions qui ne sont encore nées, le temps de la prescription ne commence à courir que du jour que l'action est ouverte", ziceà Loysel (*Institutes coutumières*), II, p. 129, No. 732, ed. Dupin et Laboulaye din 1846). Vezi și L. 1 § 2, Cod, *De annali exceptione*, etc., 7, 40, unde se zice: „*Apertissima definitione sancimus... nullam temporalem exceptionem opponi, nisi ex quo actionem movere potuerint... Quis enim incusare eos potuerit, si hoc non fecerint; quod etsi maluerint minimè adimplere lege obviante valebant*".

(³) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 77.

detentor de imobile ipotecate, decât din momentul transcrierei titlului său de achiziţie (art. 1800, 4°) (¹).

Calcularea termenului prescripţiei.

Art. 1887. — Termenul prescripţiei se calculează pe zile, iar nu pe ore (²). Prin urmare, ziua în cursul căreia prescripţia începe nu intră în acel calcul. (Art. 1888 C. civ. Art. 729 Pr. civ. Art. 2260 C. fr., la care s'a adaos de legiuitorul nostru fraza dela fine, care începe prin cuvintele: Prin **urmare,** etc.).

Art. 1888.—Ziua se împarte în 24 de oare. Ea începe la miezul nopţei şi se fineşte la miezul nopţei următoare. (Art. 1887 C. civ.).

Art. 1889. — Prescripţia nu se socoteşte câştigată decât după împlinirea celei de pe urmă zile a termenului defipt prin lege (³). (Art. 730 Pr. civ. Art. 2261 C. fr.).

Prescripţia se calculează pe zile, iar nu pe oare.

Cum se calculează termenul prescripţiei? Art. 1887 pune în principiu că termenul prescripţiei se calculează pe zile, iar nu pe ore, *de die ad diem*, iar nu *de momento ad momentum* (⁴), soluţie care erà admisă şi la Romani (⁵).

(¹) Guillouard, *Prescription*, I, 80 şi *Privil. et hypothèques*, IV, 1925. Vezi tom. X, p. 699 şi *infrà*, p. 218, n. 1 şi p. 234.

(²) Conform: art. 27 din legea bulgară asupra prescripţiei, dela 1897/98.

(³) Conform: art. 28 din legea bulgară mai sus menţionată.

Critica legei.

(⁴) Drept vorbind termenul ar fi trebuit să curgă *de momento ad momentum*, iar nu *de die ad diem*, însă uzul a introdus regula contrară. „*Quamvis jure regulariter tempus statim currat de momento ad momentum*, zice Dumoulin (*Molineus*), *tamen de consuetudine communiter observatur quod dies a quo præfigitur terminus, non computetur in termino*“ (asupra §§ 10 şi 11 din titlul 1 al Cutumei Parisului). Vezi Le Sellyer, *Tr. de l'exercice et de l'extinction des actions publique et privée*, II, 516, p. 135, text şi nota 2, dela care am împrumutat această citaţie.

Dr. roman şi dr. vechiu francez.

(⁵) „*Annum civiliter, non ad momenta temporum, sed ad dies numeramus*“. (L. 134, Dig., *De verb. significatione*, 50, 16). Vezi şi L. 6, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3, unde se zice: „*In usucapionibus non a momento ad momentum, sed totum postremum diem computamus*“. Aceeaş soluţie erà admisă şi în vechiul drept francez. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privinţă, Dunod: „Les moments, ni les heures ne sont pas de considération dans les prescrip-

Calcularea zilei. Art. 1888.

Ziua are 24 de oare. Ea începe la miezul nopţei şi se sfârşeşte la miezul nopţei următoare (art. 1888). In codul francez, ziua are 24 de oare, însă ea începe la răsăritul soarelui şi se sfârşeşte la apusul lui (¹).

Justificarea art. 1887.

Soluţia admisă prin art. 1887 se impuneà legiuitorului, fiindcă calculul matematic al orelor ar fi fost cu neputinţă, din cauză că actele ce s'ar produce pentru această dovadă nu cuprind ora la care sunt redactate, iar martorii n'ar fi fost în stare, după un lung timp, să precizeze ora la care s'ar fi îndeplinit faptele de posesiune.

Nesocotirea zilei *a quo*.

Termenul se calculează deci pe zile, iar ziua în care prescripţia a început *(dies a quo)* nu se socoteşte (²), soluţie admisă atât în dreptul vechiu francez (³) cât şi în dreptul actual, deşi niciun text de lege nu există în codul francez în această privinţă (⁴).

Socotirea zilei *ad quem*. Neaplic. art. 731 Pr. civ.

Ziua în care prescripţia s'a împlinit *(dies ad quem)* se socoteşte, din contra, toată, chiar dacă ar fi o sărbătoare legală, art. 731 din procedura civilă nefiind aplicabil în specie. Timpul prescripţiei este, în adevăr, destul de lung pentru ca partea în drept să poată reclamà fără a aşteptà ultimul moment (⁵).

---

tions: on a coutume de ne les compter que par jour, en sorte que il n'est pas nécessaire de finir la prescription par la même heure à laquelle elle a commencé". *(Tr. des prescriptions*, p. 115, ed. din 1765).

(¹) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 82.

Prescripţia penală.

(²) Incât priveşte prescripţia penală, se decide însă, în genere, că *dies a quo* face parte din termenul prescripţiei, deşi chestiunea este controversată. Vezi *infrà*, explic. art. 593—595 Pr. pen.

(³) Dunod, *Prescription*, p. 117 (ed. din 1765).

(⁴) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 83; Marcadé, *Idem*, 226, p. 247; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 276; Baudry et Tissier, *Idem*, 580; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2260, 2261, No. 32 şi toţi autorii afară de Merlin. Cpr. art. 150 C. federal al obligaţiilor din Elveţia. — *Contra:* L. L. 6 şi 7, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41. 3.

(⁵) Aubry et Rau, II, § 212, p. 480; Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 212, p. 528 (ed. Anschütz); Planiol, I, 2657; Guillouard, *Prescription*, I, 88; Baudry et Tissier, *Idem*, 583; Troplong, *Idem*, II, 816; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 724; Laurent, XXXII, 355; C. Bucureşti şi Cas. rom. *Dreptul* din 1914, No. 32 şi 58; *Jurisprudenţa. română* din 1914, No. 28, p. 43. Vezi *infrà*, explic. art. 949 C. com.

Exemplu.

Astfel, de exemplu, dacă prescripţia a început în ziua de 1 Ianuarie, ea va fi îndeplinită atunci când ziua de 1 Ianuarie a ultimului an va fi terminată, aşa că acţiunea proprietarului sau a creditorului introdusă la 2 Ianuarie va fi declarată prescrisă (¹).

Art. 730 § 1 Pr. civ.

Termenele prescripţiei însemnate cu lunile (cpr. art. 956 C. com.) sau săptămânile se sfârşesc în ziua lunei sau a săptămânei corespunzătoare cu ziua punctului de plecare (art. 730 Pr. civ.).

Exemplu.

Astfel, o prescripţie de 6 luni, începută în ziua de 1 Ianuarie se va împlinì la sfârşitul zilei de 1 Iulie următor, aşa că acţiunea introdusă la 2 Iulie va fi prescrisă (²).

Art. 730 § 2 Pr. civ.

Termenul care, plecând dela 29, 30 sau 31 ale lunei, se împlineşte într'o zi care nu are acea zi corespunzătoare, se va socotì ca îndeplinit în ziua cea din urmă a lunei (art. 730 § 2 Pr. civ.) (³).

Calendarul Iulian.

Lunile sunt astfel cum au fost stabilite prin calendarul Iulian, reformat de Julius Cesar, care, în ţara noastră, este acel oficial (⁴), deşi decretul lui Cuza-Vodă din 20 Decembrie

---

(¹) Guillouard, *op. cit.*, I, 84, *in fine*; Adan, *Cours de droit civil*, II, 3557, p. 747.

(²) Cpr. Aubry et Rau, II, § 212, p. 480; Laurent, XXXII, 353; Guillouard, *Prescription*, I, 86; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 729; Troplong, *Idem*, I. 315; Baudry et Tissier, *Idem*, 582, etc.

(³) Cpr. Guillouard, *op. şi loco cit.* — După art. 560 din codul portughez şi art. 2133 din codul italian, luna are în totdeauna 30 de zile. V. şi art. 27 din L. bulgară, citat în nota următoare.

Dr. străin.

(⁴) Lunile se socotesc deci dela dată la dată, fără a se aveà în vedere dacă durata lor este de 28, 29, 30 sau 31 de zile. Vezi Adan, *Cours de droit civil*, II, 3557, *in fine*, p. 747.

L. bulgară din 1897/98, Art. 27.

Art. 27 al legei bulgare asupra prescripţiei, dela 1897/98 dispune însă că luna se socoteşte *totdeauna de 30 de zile*. Acest text va fi, de bună seamă, aplicat de către tribunalele noastre din Cadrilater, în privinţa prescripţiunilor începute în timpul dominaţiunei bulgare, întrucât prescripţia se regulează, în principiu, conform legei sub care ea a început a curge (art. 1911). — Art. 96 din legea dela 1 April 1914, pentru organizarea Dobrogei nouă, dispune însă că toate prescripţiile în curs la data de 28 Iunie 1913 sunt suspendate de drept dela acea dată până la 1 Noembrie 1913. Intervalul de mai sus nu se socoteşte în calculul termenelor care, după legile de procedură bulgară, erau în curs la data ocupaţiunei.

L. din 1 April 1914. Art. 96.

1864, a adoptat, spre înlesnirea relaţiilor internaţionale, calendarul grigorian, astfel numit pentrucă a fost reformat în anul 1582, după ordinul Papei Grigore al XIII-lea (¹).

Sfârşirea ultimei zile a termenului.

In fine, spre a termină această secţie, vom observà că prescripţia se consideră ca îndeplinită când s'a sfârşit ultima zi a termenului ei, fără a se distinge între prescripţia achizitivă şi cea liberatorie.

Chestie de fapt.

Judecătorii fondului au o putere suverană pentru a aprecià timpul posesiunei invocat în vederea prescripţiei achizitive, fără ca decizia lor să poată, în această privinţă, fi supusă controlului Curţei de casaţie (²).

SECŢIUNEA II

Despre prescripţiunea de 30 de ani.

(Uzucapiunea extraordinară, præscriptio longissimi temporis).

Origina prescripţiei de 30 de ani. Dr. roman.

Impăratul Theodosie-cel-mare este acela care se zice că a introdus la Romani prescripţia de 30 de ani. Constituţia sa nu se găseşte nicăiri (³); însă în codul lui Justinian găsim, în această privinţă, o constituţie a fiului său Honorius şi a nepotului său Theodosie cel tânăr, şi anume: L. 3 *(Sicut)*, Cod, *De præscriptione 30 vel 40 annorum*, 7. 39. *„Sicut in rem speciales, ita de universitate personales actiones ultra triginta annorum spatium minimè protendantur. Sed si qua res vel jus aliquod postuletur, vel porsona qualicunque ac-*

Calendarul grigorian.

(¹) Vezi tom. VI al Coment. noastre, p. 117, nota 1, unde am arătat necesitatea de a se adoptà şi în ţara noastră calendarul grigorian, care, afară de Orient, cârmueşte astăzi toată lumea civilizată.

Altă chestie de fapt.

(²) Vezi Cas. fr. D. P. 89. 1. 277. Cpr. Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2260, 2261, No. 43. Tot o chestie de fapt este şi acea de a se ştì dacă posesia întruneşte sau nu condiţiile cerute de lege spre a puteà prescrie. Cas. rom. Bult. 1898, p. 30, 31; Bult. 1908, p. 2061; *Dreptul* din 1909, No. 14 şi *Cr. judiciar* din acelaş an, No. 56; Cas. fr. *Pand. Périod.* 90. 1. 404. Vezi şi *suprà*, p. 112, text şi nota 5.

(³) Vezi *suprà*, p. 4, nota 3.

tione vel persecutione pulsetur, nihilominus erit agenti triginta annorum præscriptio metuenda, etc."

Această constituție, confirmată și prin altele posterioare, precum și prin Novela 119, capit. 7 (¹), este mult lăudată de împăratul Valentinian, care îi atribue meritul de a asigurà omenirei o liniște completă *(humano generi profunda quiete prospexit)*, ceeace a făcut pe Cicerone să poată zice că prescripția: *est finis sollicitudinis et periculi litium* (²).

Dr. francez.

Această prescripție de 30 de ani, care nu cere nici titlu, nici bună credință, a trecut în dreptul vechiu și actual francez și de acolo în dreptul nostru, unde altă prescripție mai lungă nu există. Aceasta rezultă din art. 1890, care are următoarea cuprindere:

Art. 1890. — Toate acțiunile, atât reale cât și personale, *pe care legea nu le declară nepreseriptibile și pentru care n'a defipt alt termen de prescripțiune* (³), se vor prescrie prin 30 de ani, fără

(¹) Vezi *suprà*, p. 4, nota 3.

(²) Vezi *suprà*, p. 35.

Deoseb. de redacție de Codul francez.

(³) Cuvintele subliniate în text sunt adaose de legiuitorul nostru după observațiile lui Marcadé. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor *(Prescription*, art. 2267, No. 232, p. 254): „Cet article est rédigé d'une manière peu exacte et peu complète; mais on en comprend parfaitement la pensée, en le combinant avec les autres dispositions de la loi. Et d'abord, il est bien clair qu'on ne veut pas dire ici que toutes les actions sont soumises *à la seule prescription de 30 ans*, mais seulement que celles-là le sont à la prescription de 30 ans, *qui ont échappé à une prescription plus courte*. La prescription de 30 ans est la plus longue qui soit admise par le code, et toutes les fois qu'une action *qui n'est pas imprescriptible* (et au profit de laquelle il n'y a d'ailleurs eu ni interruption ni suspension) *ne sera pas frappée d'une prescription plus brève*, elle le sera par la prescription trentenaire, etc." — Textul nostru este deci mai bine redactat decât acel francez. El însemnează că *toate drepturile* (cuvântul *acțiune* fiind luat aci în sensul de *drept)*, sunt prescriptibile prin 30 ani, dacă legea n'a determinat o prescripție mai scurtă, sau dacă ea nu le-a declarat nepreseriptibile. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 584; Mourlon, III, 1927, etc.

Exemple de acțiuni nepreseriptibile.

Intre acțiunile nepreseriptibile putem cità: acțiunea pentru reclamarea stărei civile în privința copilului (art. 301) (vezi *suprà*, p. 85); acțiunea în împărțeală, cât timp ține indivica cel ce invoacă această prescripţiune să fie obligat a produce vreun titlu, şi fără să i se poată opune reaua credinţă (1). (Art. 118, 559, 639—641, 645, 700, 729, 840, 1800, 4°, 1846 urm., 1863 urm., 1875 urm., 1891, 1911 C. civ. Art. 404 Pr. civ. Art. 599 Pr. pen. Art. 2262 C. fr.).

Art. 1891. — Instanţele începute şi delăsate se vor prescrie, în lipsa unei cereri de peremţiune, prin treizeci de ani, socotiţi dela cel după urmă act de procedură, oricare ar fi termenul de prescripţiune al acţiunilor în urma cărora se vor fi început acele instanţe. (Art. 1869, 1870, 1871 C. civ. Art. 204, 257 urm. Pr. civ.).

Art. 404 Pr. civ. — O hotărîre judecătorească, care nu s'a executat în timp de 30 de ani, nu se va mai puteà executà şi va pierde puterea lucrului judecat. (Art. 1891 C. civ. Art. 111 L. jud. de ocoale din 1907).

Art. 111 L. judecăt. de ocoale din 1907. — Cărţile de judecată şi sentinţele tribunalelor date asupra unor asemenea cărţi, se pot executà în timp de *zece* ani, de când au rămas definitive.

Prescripţiunea drepturilor constatate sau derivând din asemenea hotărîri, curge chiar şi în contra incapabililor şi a femeilor măritate. (Art. 404 Pr. civ.) (2).

---

ziunea (vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 457, text şi nota 3, p. 460. Cpr. Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1913, No. 78, p. 824, etc. Planiol, III, 2048; Mourlon, III, 1927); creanţele condiţionale sau cu termen, cât timp condiţia nu s'a îndeplinit şi termenul n'a expirat (art. 1885 § 1), etc. Cpr. Mourlon, III, 1927. Vezi, în privinţa altor acţiuni neprescriptibile, Planiol, II, 635. Arntz, IV, 2050; Thiry, IV, 634, etc. Vezi şi *suprà*, p. 87, nota 6.

C. Andr. Donici.

(1) „Jalobele cele personale cu trecere de 10 şi 20 de ani nu se închid, ci merg până la 30 de ani", zice codul lui Andr. Donici (capit. VI, § 7). Şi § 8 din acelaş capitol a aceluiaş cod adaogă:

C. Calimach. Art. 1953.

„Fiecare jalobă şi fiecare pricină de judecată, care nu se închide la 30 de ani, la 40 de ani se stinge". Vezi *suprà*, p. 156, n. 1. Mai vezi art. 1953 din C. Calimach, care are următoarea cuprindere: „Regula obştească pentru stingerea unui drit din neîntrebuinţare, care se poate pornì până în termen de 30 sau 40 de ani, trebue să se aplice în acele întâmplări pentru care legea n'a hotărît niciun termen mai scurt". S'a decis, cu drept cuvânt, că, în baza acestui text, combinat cu art. 1911 din codul actual, acţiunea neexercitată în termenul de 30 de ani dela naşterea ei, este prescrisă. C. Iaşi, *Dreptul* din 1881, No. 72, p. 587.

(2) Vezi asupra acestui text, care cuprinde o derogare dela art. 1876 şi 1877 din codul civil, notele d-lui Em. Dan,

Art. 1892. — Rentele sau creanţele ale căror capete nu sunt niciodată exigibile şi care produc în folosul creditorului interese periodice sau în perpetuu sau pe viaţă, se prescriu prin treizeci de ani, începând dela data titlului lor constitutiv. (Art. 1639 urm., 1893 C. civ.) (1).

Art. 1893. — După doăzeci şi opt de ani dela data titlului constitutiv sau a celui de pe urmă titlu, debitorul poate fi constrâns să procure un nou titlu creditorului sau reprezentanţilor săi. (Art. 1189, 1865 § 3, 1885, 1890 C. civ. Art. 2263 C. fr.).

Prescripţie achizitivă, prescripţie liberatorie.

Din modul cum art. 1890 este redactat, s'ar păreà că el a avut în vedere numai prescripţia liberatorie, iar nu şi prescripţia achizitivă sau uzucapiunea cea lungă. Acest mod de a vedeà ar fi însă foarte greşit, căci din art. 645 şi 1837 rezultă că prescripţia este un mod de dobândire a proprietăţei, fără a se distinge între prescripţia de 30 de ani şi aceea de 10 sau 20 de ani. (2). (Vezi şi art. 1800, 4°).

Dr. vechiu fr.

Aceeaş soluţie erà admisă şi în vechiul drept francez.

„La prescription de 30 ans *acquiert le domaine*", zice Dunod (3).

Nu este nevoe de buna credinţă

Prescripţia achizitivă de 30 de ani se îndeplineşte în folosul posesorului chiar dacă el este de rea credinţă, contrar unei dispoziţii exprese din codul Calimach (art. 1940 C. Calimach, 1477 C. austriac) (4).

Dr. vechiu fr.

Soluţia dreptului actual erà admisă şi în vechiul drept francez.

Iată cum se exprimă, în această privinţă, Guy Coquille:

„Le droit civil a approuvé la prescription de 30 ans, *etiam*

Codul general al judecătorului de ocol, p. 245, precum şi acele ale d-lui P. Ionescu Pastion, *Adnotoţiuni juridice*, p. 352 (Bucur., 1914). Mai vezi C. Botez, *Noul codice de şedinţă al judecătorului de ocol*, p. 1155. 1156, etc.

(1) Acest text, inexistent în codul francez şi adaos de legiuitorul nostru, consacră părerea lui Marcadé. Vezi *suprà*, p. 207.

(2) Planiol, I, 2706; Thiry, IV, 630; Aubry et Rau, II, § 216, p. 534, nota 3; Laurent, XXXII, 367; Guillouard, *Prescription*, I, 529; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 754; Baudry et Tissier, 587; Pand. belges, v° *Prescription trentenaire*, 5 urm.; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2262, No. 1; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1665; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 1388, etc.

(3) *Tr. des prescriptions*, p. 107 (ed. din 1765).

(4) Vezi *suprà*, p. 16 şi *infrà*, p. 231, *ad notam*.

avec mauvaise foi, non pas en faveur du prescrivant, mais en haine de celui qui est paresseux et nonchalant à poursuivre ses droits“ (¹).

Nu se cere nici titlu.

După cum legea nu cere buna credinţă pentru prescripţia achizitivă de 30 de ani, tot astfel posesorul nu este obligat a produce vreun titlu în sprijinirea posesiunei sale.

Titlu precar.

Dacă posesorul produce un titlu, care stabileşte că posesiunea sa a fost precară, el nu va puteà prescrie niciodată (art. 1847, 1853). In acest sens s'a putut zice că este mai bine de a nu aveà un titlu decât a aveà un titlu viciat. *Melius est non habere titulum quam habere vitiosum* (²).

Exist. condiţiilor cerute de art. 1847 urm., C. civ.

Dar, dacă legea actuală nu cere nici titlu, nici bună credinţă pentru prescripţia de 30 de ani, totuşi posesiunea, spre a conduce la prescripţie, trebue să întrunească condiţiile cerute de art. 1847 urm., pentrucă aceste regule sunt comune tuturor prescripţiilor achizitive în genere (³).

Astfel, s'a decis, cu drept cuvânt, că posesorul care a posedat un imobil 30 de ani, şi chiar mai bine, însă nu *animo domini*, sau cu silnicie, n'a putut prescrie proprietatea acelui imobil (⁴).

(¹) Citaţie împrumutată dela Guillouard, *Prescription*, I, 530, p. 505.

(²) Vezi Thiry, IV, 630, p. 546; Guillouard, *Prescription*, I, 532; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 758.

(³) Vezi Guillouard, *Prescription*, I, 533.

(⁴) Cas. fr. *Pand. Périod.* 1890. 1. 31; Cas. rom. Bult. 1902, p. 135. — S'a decis că atunci când instanţa de fond constată că o parte a stăpânit locul în litigiu mai bine de 30 de ani, în condiţiile cerute de lege, motivând cu suficienţă hotărîrea sa asupra acestui punct, este indiferent dacă arată sau nu punctul de plecare al prescripţiei, destul este numai să constate că, înainte de intentarea acţiunei, partea a stăpânit timpul necesar pentru a prescrie, în condiţiile determinate de lege. Cas. rom., decizia No. 19 din 19 Ianuar 1907 (nereprodusă în Bult. Curţei).

S'a decis însă că, spre a se puteà invocà cu succes prescripţia de 30 de ani, trebue a se stabilì cu preciziune luna şi ziua de când a început posesiunea locului în litigiu, pentrucă, după art. 1889 din codul civil, prescripţia nu se socoteşte dobândită decât după împlinirea celei din urmă zile a termenului defipt prin lege. C. Galaţi, *Dreptul* din 1905, No. 44 (decizie casată pentru alte motive, prin deciziunea sus menţionată).

Drepturile la care se aplică art. 1890.

Art. 1890 se aplică atât drepturilor personale, afară le drepturile de familie şi alte drepturi şi acţiuni, pe care egea le declară neprescriptibile, cât şi celor reale (1).

Prescriptibilitatea drepturilor facultative.

Sunt prescriptibile chiar acţiunile având de obiect drepuri facultative stabilite prin convenţia părţilor, precum ar i, de exemplu, dreptul ce mi s'ar fi concedat de a clădì e un pământ ce nu-mi aparţine (2).

Drepturi personale.

(1) Astfel, în privinţa drepturilor personale, se decide că dispoziţia art. 1890 se aplică la acţiunile care derivă dintr'o obligaţie de a face (Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1766), la acele întemeiate pe o *condictio indebiti*; Planiol, II, 1287; Cas. rom. Bult. 1912, p. 195 şi *Dreptul* din 1912, No. 20); la acţiunea în despăgubire pentru o daună delictuală sau quasi-delictuală (art. 998, 999 C. civ.); la acţiunea pauliană (vezi tom. V al Coment. noastre, p. 265; Aubry et Rau, IV, § 313, p. 238, ed. a 5-a, etc.).—Se decide, de asemenea, în Franţa, că dispoziţia art. 1890 se aplică la acţiunea *pro suo*, cu privire la revendicarea drepturilor şi calităţei de asociat. Deci, dacă un asociat s'a abţinut timp de 30 de ani de a exercità drepturile ce-i confereà calitatea sa de asociat, dreptul său este stins prin prescripţie. Vezi Beltjens, *Encyclopédie du droit civil belge*, VI, art. 2262, No. 14; Pand. belges, v° *Prescription trentenaire*, 13 urm.; Laurent, XXXII, 36, etc. In privinţa acţiunilor ce derivă din contractul de societate sau din alte operaţii sociale, în caz când publicaţiile prescrise de legea comercială au fost regulat făcute, prescripţia este de cinci ani. Vezi explic. art. 949 C. com.

Acţ. în anulare a unui testament, în revoc. a unei donaţiuni p. survenire de copii, etc.

Tot prin 30 de ani se prescrie şi acţiunea în anulare a unui testament (vezi *infrà*, p. 270, t. şi n. 3); acţiunea în revocare a unei donaţiuni pentru surveuire de copii (vezi tom. IV, partea I al Coment. noastre, p. 504 urm.); acţiunea în reducţiune a unei donaţiuni sau a unui testament; şi prescripţia de 30 de ani începe a curge, în privinţa acestei acţiuni, din ziua deschiderei succesiunei, adecă din ziua morţei dăruitorului sau testatorului. Vezi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, p. 632 şi autorităţile citate acolo în notele 1 şi 2. Vezi în acelaş sens, Planiol, III, 3132; Trib. Ilfov, *Cr. judiciar* din 1897, No. 20, penultimul consid. dela p. 160, col. 2. Cpr. Cas. rom. Bult. 1906, p. 1127, etc.

Petiţie de ereditate.

In privinţa drepturilor sau acţiunilor reale, s'a decis că acţiunea în petiţie de creditate se prescrie prin 30 de ani dela data deschiderei succesiunei. C. Bucureşti, *Cr. judiciar* din 1898, No. 5. Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 458, nota 2; p. 896 şi 903, text şi nota 2. Cpr. Planiol, III, 2048; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1978, etc.

(2) Vezi *suprà*, p. 88, text şi nota 2. — Nu sunt însă prescrip-

Prescripție liberatorie.

In privința drepturilor personale, dacă creditorul a stat 30 de ani în inacțiune, debitorul poate să-i respingă acțiunea prin prescripția liberatorie sau extinctivă.

Art. 557, 639, 1800. 4°.

In privința drepturilor reale, unele se sting prin neîntrebuințare timp de treizeci de ani; acestea sunt: uzufructul (art. 557, *in medio*), servituțile (art. 639) și ipoteca (art. 1800, 4°) (¹).

Stingerea uzufructului și servituților prin neuz.

Astfel, dacă uzufructuarul sau proprietarul fondului dominant n'a uzat 30 de ani de uzufructul sau servitutea sa, ambele drepturi sunt stinse *ipso facto* prin prescripția liberatorie.

Nestingerea dreptului de proprietate prin neuz.

Știm însă că nu tot astfel este în privința dreptului de proprietate și a acțiunilor ce izvorăsc din acest drept, care nu se sting prin neîntrebuințare, cât timp fondul n'a fost uzucapiat de un terțiu. Proprietarul unui imobil nu pierde, deci, dreptul de a exercità acțiunea în revendicare prin simplul fapt al neposedărei sau neîntrebuințărei imobilului chiar mai bine de 30 de ani.

---

tibile facultățile legale, conferite omului prin lege și care proced din libertatea lui firească, precum este, de exemplu, facultatea ce are proprietarul de a clădì pe pământul său. Vezi *suprà*, p. 88.

Art. 1800 § 4

(¹) S'a decis, cu drept cuvânt, că privilegiile și ipotecile se sting prin prescripție, conform art. 1800, 4°, cu următoarea distincție: atunci când bunurile se află încă în posesiunea debitorului, prescripția este câștigată prin expirarea timpului defipt pentru prescrierea acțiunilor ce rezultă din privilegii sau ipoteci, prin 15 ani în privința rangului inscripțiunei, și 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890), în privința însuș a dreptului de ipotecă; atunci însă când bunul ipotecat sau supus privilegiului se găsește în mânile unui terțiu detentor, prescripția îi este câștigată prin expirarea timpului cerut pentru prescrierea proprietăței în favoarea sa, legea adăogând că atunci când terțiul detentor a început a stăpânì în baza unui titlu, prescripția nu începe a curge în favoarea lui decât din ziua transcrierei acestui titlu. Cas. rom. Bult. 1907, p. 1481 urm. Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 699 și *infrà*, p. 234. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 697; T. Huc, XIV, 63 urm.; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1977, etc.

Această importantă decizie mai pune în principiu că inscripțiile luate de creditori nu întrerup cursul prescripției, stabilite de lege în favoarea debitorului sau în favoarea unui terțiu detentor al imobilului (cpr. André, *Tr. pratique du*

El păstrează dreptul de a o exercità cât timp un terţiu n'a dobândit proprietatea imobilului prin uzucapiune (1).

Neadmit. prescripţiei în privinţa actelor inexistente.

Această soluţie este admisibilă chiar în caz când însuş proprietarul a predat fondul în baza unui act inexistent. Cu alte cuvinte, dreptul de a invocà inexistenţa actului nu se prescrie prin 30 de ani, pentrucă nicio prescripţie nu este admisibilă în privinţa actelor inexistente (2), ca şi în privinţa nulităţilor de ordine publică (3).

Nulităţile care nu interesează ordinea publică.

In cazurile de nulitate care nu interesează ordinea publică, dreptul de a cere anularea se prescrie în genere prin 30 de ani, afară de cazurile speciale în care legea derogă dela acest principiu, precum sunt cazurile prevăzute de art. 1900, în care termenul prescripţiei este fixat la zece ani (4).

Divorţ. Controversă.

Art. 1890 poate fi invocat în materie de divorţ, în acest sens că faptele petrecute cu 30 de ani înainte nu pot fi invocate de unul din soţi pentru desfacerea căsătoriei (5).

Prescr. acţiunei avocaţilor pentru onorarul lor. Aplic. art. 1890.

Inainte de a trece la art. 1891, trebue să ne întrebăm care este termenul prescripţiei acţiunilor ce avocaţii ar avea de exercitat pentru plata onorarului ce li s'ar cuveni. Nici legea franceză, nici a noastră nevorbind de prescrierea acestei acţiuni, se înţelege că ea se va prescrie prin 30 de ani, conform art. 1890 C. civil, avocaţii având facultatea, pentru înlesnirea lor, de a acţionà pe debitorul onorarului la domiciliul lor propriu, contrar regulei de drept comun:

---

régime hypothécaire, 1128, p. 429), şi că înscripţiile reînoite nu mai au niciun efect, atunci când ipoteca este stinsă prin prescripţie, ele neputând conservà un drept care legalmente nu mai există. Cas. rom. Bult. 1907, p. 1482.

(1) Vezi *suprà*, nota 6 dela p. 87, 88 şi p. 98, nota 1, precum şi autorităţile citate acolo.

(2) Cpr. T. Huc, XIV, 434; Baudry et Tissier, *Prescription*, 589; Pand. fr., v⁰ *Oblig.*, 6768 şi v⁰ *Prescription civile.* 1681; Aubry et Rau, I, § 37, p. 180, 181 (ed. a 5-a); Beudant, nota în D. P. 80. 1. 145.—Vezi însă Cas. fr. Sirey, 79. 1. 313; D. P. 80. 1. 145.

(3) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 590. — *Contrà:* Cas. fr., decizie citată în nota precedentă.

(4) Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 591.

(5) Baudry et Tissier, 595. Vezi *suprà*, p. 85, text şi nota 6, precum şi tom. II al Coment. noastre, p. 144 urm. (ed. a 2-a) Chestiunea este însă controversată.

actor sequitur forum rei (art. 16 L. din 12 Martie 1907)(¹).

Soluția de mai sus este admisă de toți autorii în Franța. Iată cum se exprimă în această privință Troplong:

> „La prescription de deux ans n'a pas lieu à l'égard des avocats. Pour établir cette proposition, Brodeau a mis à contribution l'antiquité toute entière, Aristophane et Lucain, Juvénal et Cicéron, Fronton et Martial, etc. Notre tâche sera plus simple, et le silence de la loi nous suffira pour dire que l'action des avocats n'est prescriptible que par trente ans“ (²).

Codul german.

Sunt însă legislații străine care nu admit această soluție. Astfel, art. 196, 7⁰ din codul civil german dispune, în termeni generali, că se prescriu prin *doi* ani reclamațiile *(die Ansprüche)* acelora care, prin profesiunea lor, se ocupă de îngrijirea afacerilor altuia, sau, prin profesiunea lor, întreprind prestațiuni de servicii pentru un onorar ce li se cuvine și pentru cheltuelile lor.

L. bulgară din 1897/98. Art. 42.

Art. 42 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/89 dispune, de asemenea, că „se prescrie prin *trei* ani acțiunile avocaților pentru plata onorarului și cheltuelile făcute de ei. Acești trei ani se socotesc dela dobândirea sentinței sau închiderea procesului, dela împăcarea părților sau dela revocarea procurei“.

Acț. clientului contra avocaților.

Tot prin 30 de ani se prescriu la noi, ca și în Franța, acțiunile prin care un client ar cere dela avocatul său darea socotelelor sau restituirea documentelor ce i s'au încredințat (³).

L. pentru org. corpului de avocați. Art. 21.

(¹) S'a decis că dacă, potrivit art. 21 din legea pentru organizarea corpului de avocați, atunci când convenția de onorar cuprinde nu o sumă fixă, ci o parte din câștigul ce va rezultă din proces *(quota litis)*, instanțele judecătorești sunt în drept să reducă suma stipulată, în caz de vădită exagerare, urmează că ele au acest drept și atunci când, deși onorarul a fost stipulat printr'o cotă fixă, suma ce reprezintă acea cotă li s'ar păreà exagerată. Cas. rom. *Dreptul* din 1914, No. 55, p. 436 și *Cr. judiciar* din 1914, No. 64, p. 524.

(²) Troplong, *Prescription*, II, 982; Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v⁰ *Avocats*, p. 55 (ed. din 1838); Baudry et Tissier, *Prescription*, 734; Marcadé, *Idem*, art. 2273 urm., No. 279, p. 313; Laurent, XXXII, 493; Trib. Lyon, D. p. 1903. 2. 139; Trib. Castelsarrasin, *Dreptul* din 1914, No. 60 (cu observ. noastră), etc. Vezi și *infrà*, p. 286.

Dr. de retenție.

(³) Chestiunea de a se ști dacă un avocat acționat pentru res-

L. bulgară din 1897/98. Art. 45.

Art. 45 din legea bulgară mai sus menționată dispune, în această privință, că „avocații sunt scutiți de a dà socoteală de actele privitoare la procesele ce li s'au încredințat; se poate însă deferi jurământ avocatului, adaugă textul menționat, asupra faptului că el n'a păstrat sau n'a știut unde se găsesc documentele procesului".

Art. 1891.

Trecem acum la art. 1891 din codul civil. Acest text, inexistent în codul francez, și împrumutat dela dreptul nostru anterior (vezi *suprà*, p. 156, text și nota 1), aplică prescripția de 30 de ani instanțelor judecătorești lăsate în părăsire și neperimate, soluție admisă și în Franța, deși niciun text de lege nu există acolo în această privință (¹).

Prescrierea instanței.

Acest text admițând o adevărată prescripție a instanței, iar nu o perimare, această prescripție este supusă cauzelor de suspendare și de întrerupere ale prescripției în genere, după cum foarte bine decide jurisprudența noastră (²).

Deoseb. între perimare și prescripție.

Intre perimare și prescrierea instanței există următoarea deosebire: dacă instanța a fost perimată, reclamantul nu pierde nimic, fiind că el poate face o altă acțiune; pe când, în caz de prescrierea acțiunei, însuș dreptul, care făceà obiectul acțiunei, este prescris.

---

tituirea documentelor ce deține, poate sau nu să reție aceste documente până la plata onorarului ce i se cuvine, este controversată. Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 353, text și nota 1.

(¹) Vezi *suprà*, p. 156, 157.—S'a decis că, după art. 1891 din codul civil, instanțele lăsate în părăsire se prescriu prin 30 de ani, fără deosebire dacă acțiunile ce formează obiectul lor se prescriu sau nu printr'un termen mai scurt. Astfel, deși o acțiune cambială se prescrie prin cinci ani (art. 949 C. com.), însă instanța, care are de obiect o asemenea acțiune, se prescrie tot prin 30 de ani, conform dreptului comun, întrucât niciun text din legea comercială nu deroagă dela această regulă. Cas. rom. Bult. 1905, p. 1477 și Bult. 1906, p. 1472; *Cr. judiciar* din 1906, No. 60.— *Contrà:* C. Galați, *Cr. judiciar* din 1905, No. 12 și din 1906, No. 21 (decizie casată). Vezi *infrà*, explic. art. 947 C. com.

Confirm. unei hotărnicii.

Confirmarea unei hotărnicii, constituind o adevărată instanță judecătorească, fie că există sau nu o contestație din partea vreunui vecin, urmează că ea se prescrie prin 30 de ani, dacă în acest interval de timp nu a urmat niciun act de procedură. Cas. rom. Bult. 1906, p. 877.

(²) Vezi deciziile citate *suprà*, nota 1 dela p. 156, 157.

Art. 404 Pr. civ.

Art. 404 din Pr. civilă, despre care am mai vorbit *suprà*, p. 158, și după care o hotărîre judecătorească neexecutată timp de 30 de ani, de când este definitivă, nu se mai poate executà și pierde puterea lucrului judecat, nu este decât tot aplicarea art. 1890 (1).

Aplic. art. 404 Pr. civ. la toate hotărîrile, chiar la cele comerciale. Controversă.

Am susținut altă dată că prescripția de 30 de ani, prevăzută de acest text, se aplică numai hotărîrilor pronunțate în materie civilă, nu însă și celor comerciale, unde prescripția nu mai este de 30 de ani, și aceasta pentru motivul că hotărîrea nefăcând decât să declare dreptul preexistent, care erà de natură comercială, nu se poate aplicà altă prescripție hotărîrei decât însuș dreptului consfințit printr'însa (2). Acum însă, după o mai matură reflexie, credem că soluția contrară, admisă de Curtea de casație și de majoritatea tribunalelor din țară, este singură juridică, pentrucă, pe de oparte, art. 404 din Pr. civ. nu face nicio distincție, iar pe de alta, regulele din codul de procedură civilă se aplică și în materie comercială în toate cazurile în care legea comercială nu are o dispoziție specială (art. 1 și 889 C. com.) (3).

---

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1905, p. 878; Bult. 1912, p. 1647. Prescripția statornicită de art 404 Pr. civ. este supusă cauzelor de întrerupere prevăzute de lege, numai prescripția de 10 ani statornicită de art. 111 din legea judecăt. de ocoale curgând în contra minorilor și interzișilor. Vezi *infrà*, p. 223.

(2) Vezi tom. VII, nota 4 dela p. 577, 578.

(3) Vezi în acest din urmă sens, pe care astăzi îl credem singur juridic, Cas. rom. Bult. 1907, p. 1614 și *Dreptul* din 1907, No. 77 (cu nota d-lui I. N. Nicolescu); *Cr. judiciar* din 1908, No. 31, p. 245 (cu nota lui Gr. Maniu); Bult. 1912, p. 1762; *Jurisprudența română* din 1913, No. 5, p. 72 și din 1914, No. 8, p. 117; *Cr. judiciar* din 1913, No. 76 și din 1914, No. 16, p. 136, No. 1 (rezumate); Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1910, No. 11, p. 90; C. București, *Dreptul* din 1908, No. 44 și din 1911, No. 14, p. 109; Judecătoria Ocol. I București, *Cr. judiciar* din 1906, No. 51, p. 412. Tot în acest sens este și jurisprudența italiană. Vezi numeroasele decizii citate de Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2221, p. 798, nota 13, la care trebue să adăogăm, C. de apel din Bolonia, *Dreptul* din 1907, No. 20, p. 164. — *Contrà:* Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1905, No. 50 și *Cr. judiciar* din 1906, No. 49; *Dreptul* din 1906, No. 62; *Dreptul* din 1908, No. 44; Judecăt. ocol. Mizil, *Pagini juridice*

L. judecăt. de ocoale din 1907. Art. 111.

Şi fiindcă vorbim de prescrierea hotărîrilor judecătoreşti, trebue să menţionăm art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1907, după care cărţile de judecată şi sentinţele tribunalelor date asupra lor, fie în apel [1], fie în recurs (art. 106 L. judecăt. de ocoale) nu se mai prescriu astăzi prin 30 de ani, conform art. 404 Pr. civ., ci numai *prin zece ani*, de când au rămas definitive, această prescripţie derogatorie dela dreptul comun curgând în contra

---

din 1908, No. 38 (cu nota d-lui D. D. Stoenescu); Trib. Fălciu, *Cr. judiciar* din 1908, No. 31 (cu nota lui Gr. Maniu); Trib. R.-Vâlcea (sentinţă casată şi trecută din eroare în *Dreptul* ca fiind a tribun. Vlaşca), *Dreptul* din 1912, No. 59, p. 478 (cu nota d-lui S. Rădulescu). Cpr. Gatti, *Della autorità del giudicato civile nel diritto moderno italiano*, 188, p. 367 urm.; Galdi, *Della prescrizione*, III, 49, p. 58 urm.; Carlo Fadda, *Filangheri*, anul 1898, p. 815. Vezi asupra acestei controverse, în privinţa căreia am fost nevoit a ne schimbà părerea, A. Teodorescu, *Cr. judiciar* din 1906, No. 63; C. Orănescu, *Pagini juridice* din 1907, No. 7 şi 8. Mai vezi raportul d-lui Popescu-Cudalbu, pe atunci prezident trib. Ilfov, publicat în *Dreptul* din 1908, No. 5, p. 39. In fine vezi şi Vidari, *Corso di diritto commerciale*, IX, 9326 urm. (ed. a 5-a).

L. judecăt. de ocoale din 1907. Art. 99.

(1) S'a decis că art. 99 din legea judecătoriilor de ocoale, care fixează termenul de apel la 10 zile, cu începere de a doua zi dela pronunţare, pentru persoanele care au fost faţă la judecată, a înţeles să scoată din calcul numai ziua în care începe iar nu şi ziua în care se sfârşeşte termenul; prin urmare, este inaplicabilă în specie regula art. 729 Pr. civ., după care termenele se socotesc pe zile libere, adecă nenumărându-se nici ziua în care se începe, nici ziua în care termenul se sfârşeşte. Astfel, dacă cartea de judecată a fost pronunţată la 24 Septembrie, ultima zi în care se poate face apel este ziua de 4 Octombrie. Cas. rom. S-a II, decizia No. 67 din 12 Martie 1913. Bult. Cas., anul 1913, pag. 706 şi *Cr. judiciar* din 1913, No. 44, p. 527 (rezumate).

S'a mai decis, tot cu privire la art. 99 din legea judecătoriilor de ocoale, că termenul de apel de 10 zile contra cărţilor de judecată, date în materie cambială, se socoteşte dela pronunţarea lor, conform art. 349 C. comercial, chiar când partea a lipsit dela prima instanţă, iar nu dela comunicarea lor, după cum prevede art. 99 din legea suscitată a judecătoriilor de ocoale, în genere pentru cei judecaţi în lipsă, întrucât legea judecătoriilor de ocoale n'a putut modificà, în această privinţă, dispoziţiile codului comercial. Cas. rom. *Dreptul* din 1914, No. 10, p. 75.

incapabililor, adecă în contra minorilor, interzişilor şi a femeilor măritate(1).

Art. 111 L. judecăt. de ocoale. Indoită derogare dela dreptul comun.

Acest text, care cuprinde o îndoită derogare dela dreptul comun (art. 404 Pr. civ. şi 1876, 1877 C. civil), nu se aplică, bine înţeles, decât cărţilor de judecată sau sentinţelor tribunalelor pronunţate în urma datei aplicărei ei (1 Maiu 1908), pentrucă, în principiu, legea nu are efect retroactiv (art. 1 şi 1911 C. civ.)(2).

Art. 497 Pr. pen.

Este, de asemenea, evident că textul suscitat din legea judecătoriilor de ocoale nu deroagă dela prescripţiile particulare pentru care legea civilă, comercială sau penală, stabileşte termene mai mici. Astfel, nu mai încape îndoială că prescripţia de 5 ani, statornicită de art. 497 Pr. pen., rămâne aceeaş pentru delictele date în competenţa judecătoriilor de ocoale (3).

Art. 700 C. civil.

O altă aplicare a art. 1890 o găsim în art. 700 din codul civil, care dispune că *facultatea* de a acceptà sau de a lepădà o succesiune se prescrie prin 30 de ani. Acest text, atât de simplu în aparenţă şi atât de întunecos în realitate, a dat loc la o mulţime de sisteme. El însemnează că însuş dreptul de succesiune se stinge prin prescripţia de 30 de ani; aşa că, după 30 de ani dela deschiderea succesiunei, moştenitorul, fie el sezinar sau nesezinar, a pierdut dreptul său la succesiune şi este cu totul străin de ea, ne mai putând nici s'o primească, nici s'o lepede, chiar dacă în acest interval de timp nimene n'a fost pus în posesiunea ei. Această prescripţie extinctivă se justifică prin interesul general, care cere ca succesiunile să nu rămâe un timp prea îndelungat în suspensie şi în incertitudine (4).

---

(1) Vezi *suprà*, p. 186.

(2) C. Botez, *Noul codice de şedinţă al judecătorului de ocol*, p. 1155, 1156. — *Contrà:* Judecăt. ocol. Codăeşti (Vaslui), *Cr. judiciar* din 1913, No. 44, p. 526. Cpr. G. Valerian, *Cr. judiciar* din 1908, No. 8, p. 62, 63.

(3) Vezi Em. Dan, *Codul general al judecătorului de ocol*, p. 245, No. 3.

(4) Vezi numeroasele autorităţi citate în nota 3 dela p. 297, 298 a Coment. noastre, tom. III, partea II (ed. a 2-a), la care trebue să adăogăm mai multe decizii posterioare. Vezi Bult. Cas. 1913, pag. 580 şi 896; *Cr. judiciar* din 1913, No. 70, pag. 759 şi *Dreptul* din 1913, No. 77. Vezi şi

Alte aplicări ale art. 1890 C. civil.

Codul civil mai cuprinde numeroase aplicări ale art. 1890, asupra cărora nu ne putem întinde, fiindcă toate au fost expuse la locul lor, în volumele anterioare. Astfel sunt, de exemplu, art. 118, 557, 559, 580, 619, 623 (1), 639, 640, 645, 729 (2), 840, 1800. 4°, etc.

---

decizia Cas. S-a 1, No. 307, din 27 Mai 1914, publicată în *Jurisprudența română* din 1914, No. 23, p. 353, No. de ordine 365; în *Cr. judiciar* din 1914, No. 55, pag. 452 (rezumate) și în *Dreptul* din 1914, No. 56, care dispune că prescrierea dreptului succesoral prevăzută de art. 700 C. civil, fiind extinctivă (vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 297, text și nota 2), și făcând pe succesibil cu totul străin de moștenire, urmează că efectele ei sunt dobândite numai prin simplul fapt al tăcerei succesibilului timp de 30 de ani, independent de orice posesiune urmată în contra lui, din partea celui interesat să opue această prescripție. Prin urmare, chiar dacă cel ce opune asemenea prescripție este de naționalitate străină și nu poate dobândi pământ rural prin lunga posesiune (art. 7 § 5 Constit.), totuși el poate opune succesorului prescripția dreptului acestuia de a mai reclamà averea succesorală.

Art. 623 C. civil.

(1) Art. 623 din Codul civil cuprinde o aplicare a art. 1890, în privința servituților *continue și aparente*, căci aceste servituți se dobândesc prin prescripția de 30 de ani, iar nici într'un caz prin aceea de 10 până la 20 de ani. Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1648. Vezi *infrà*, p. 235.

Art. 729 C. civil.

(2) Din art. 729 rezultă că diviziunea nu poate fi cerută de câteori se opune prescripția, adecă dacă unul dintre comuniști dovedește că a posedat tot sau o parte din averea comună în mod exclusiv și cu titlu de proprietar, timp de 30 de ani; cu alte cuvinte, că a schimbat posesiunea precară de comunist în posesiune utilă, care să-l poată duce la prescripție. Prin urmare, dacă partea pretinde că a făcut dovada unei astfel de posesii utile, instanța de fond comite exces de putere și violează art. 729 C. civil, atunci când respinge prescripția invocată, lăsând a se înțelege că, în timpul stărei de indiviziune, nu poate fi vorba de o posesiune exclusivă și cu titlu de proprietar din partea unuia din comuniști. Cas. rom. S-a 1-a, decizia No. 470 din 14 Noembrie 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 38, p. 298, No. curent 733. Mai vezi Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1913, No. 34, p. 406 (rezumate) și *Dreptul* din 1913, No. 45; C. București, *Dreptul* din 1908, No. 4, p. 28. Vezi și tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 462. — Tot în baza acestui principiu s'a decis că nimic nu se opune, în drept, ca un imobil în indiviziune, stapânit numai de o parte din comoștenitori, să poată fi prescris, față cu ceilalți comoștenitori, de către acei care-l

Derogări dela art. 1890.

Art. 1895 urm., 1900, 1901 C. civil, 568 Pr. civ., etc., cuprind însă derogări importante dela regula statornicită de art. 1890, pe care le vom explicà mai la vale.

Care este, în dreptul actual, puterea maximei: *Quæ temporalia sunt ad agendum*, etc. Controversă.

Ne-a mai rămas de zis câteva cuvinte asupra unei chestiuni foarte controversate, despre care am vorbit de mai multe ori până acum(¹). Această chestiune, care divide atât doctrina cât și jurisprudența, este următoarea: Admițând stingerea tuturor acțiunilor, atât reale cât și personale, neexercitate timp de 30 de ani, și nevorbind de excepții, art. 1890 înțeles-a el să menție, în privința acestor din urmă, vechia regulă „*Quæ temporalia sunt ad agendum*, etc.“, sau prescripția liberatorie stinge ea excepțiile, ca și acțiunile?

Cu toată controversa foarte vie ce există asupra acestui punct, părerea noastră este că maxima tradițională din vechiul drept francez, *Quæ temporalia sunt ad agendum*, etc. este lipsită de orice autoritate în dreptul actual, căci expresia *acțiuni*, care se vede atât în art. 1890 cât și în art. 1900, indicând *drepturile* ce acțiunile au de obiect, un drept stins prin prescripție nu poate servì de bază unei excepții. Excepțiile, care rezultă dintr'o nulitate, sunt deci prescriptibile, ca și acțiunile, și în acest sens s'a pronunțat, în adevăr, Curtea din București (²) și se pronunță și majoritatea autorilor (³).

---

stăpânesc, căci ori decâteori acea posesiune se schimbă într'o posesiune sub nume de proprietar excluziv pentru sine, de atâtea ori cel ce stăpânește poate dobândì proprietatea prin prescripție; aceasta mai cu seamă în materie de consolidări de concesiuni petrolifere, unde legiuitorul se mulțumește cu căutarea proprietarului aparent. Instanța de fond face, deci, o eroare de drept când decide că posesiunea unui imobil indiviz nu poate duce la prescripție, căci aceasta nu este în genere exact. Cas. rom. S-a II, decizia No. 84 din 26 Martie 1913. Bult. 1913, p. 741; *Cr. judiciar* din 1913, No. 46, p. 551 și din 1914, No. 53, p. 434. V. *suprà*, p. 127.

(¹) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 84 urm. și *suprà*, 47, text și nota 4.

(²) *Dreptul* din 1886, No. 57, consid. dela p. 448, col. 2.

(³) Vezi autoritățile citate în tom. VII al Coment. noastre, p. 87, nota 2, la care trebue să adăogăm: Baudry et Tissier, *Prescription*, 612; Thiry, III, 110; Beltjens, art. 1304, No. 65 și VI, art. 2262, No. 7, care discută foarte pe larg chestiunea. Cpr. și Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1753 urm. Mai vezi Trib. imperiului german (*Reichsgericht* din Leipzig), Sirey, 86.

Art. 1892 din codul nostru, consacrând părerea lui Marcadé şi curmând controversa ce există în această privinţă în Franţa, face aplicarea art. 1890 la rentele perpetue sau viagere, care produc în folosul creditorului venituri periodice în perpetuu sau pe viaţă. Acest text declară, în adevăr, că renta, adecă dreptul în sine *(nomen juris)*, se prescrie prin 30 de ani dela data titlului constitutiv al rentei (¹). Cât pentru veniturile rentei ajunse la scadenţă, ele se prescriu prin *cinci* ani (art. 1907). Aplic. art. 1890 la rentele perpetue sau viagere. Art. 1892.

Creditorul rentei poate în totdeauna să dovedească că dreptul său nu este prescris, adecă că el n'a rămas în inacţiune 30 de ani. Această dovadă se poate face prin toate mijloacele legale: chitanţa de plata veniturilor, scrisori dela debitorul rentei, martori şi prezumpţii, dacă capitalul rentei nu întrece suma de 150 lei şi, în orice caz, prin mărturisirea şi jurământul debitorului rentei (²). Art. 1893.

Proba cea mai bună ar fi fără îndoială chitanţele creditorului, care constată plata veniturilor rentei, pentrucă fiecare plată întrerupe prescripţia rentei, fiindcă prin această plată debitorul recunoaşte dreptul creditorului (art. 1865, 3⁰). Aceste chitanţe fiind însă în mânile debitorului, el poate să le ascundă şi să pretindă că creditorul nu şi-a exercitat dreptul său timp de 30 de ani, invocând astfel prescripţia. Pentru a se înlăturà acest inconvenient, legea vine în ajutorul creditorului sau reprezentanţilor săi, dându-le facultatea de a constrânge pe debitorul rentei a le procurà (textul francez adaogă: *cu cheltuiala lor*) un nou titlu de rentă, după 28 de ani dela data titlului constitutiv al rentei sau, în termeni mai generali, dela data ultimului act care constată obligaţia debitorului, adecă doi ani înaintea epocei fixată pentru îndeplinirea prescripţiei: şi această facultate poate fi exercitată la fiecare expirare a termenului de 28

---

4. 17 (cu nota lui Beauchet, profesor la Nancy). — *Contrà:* Planiol, II, 1291; Guillouard, *Prescription*, I, 54 şi alte autorităţi citate în tom. VII suscitat, p. 85, nota 2. Vezi şi *infrà*, explic. art. 1900.

(¹) Vezi *suprà*, p. 206.

(²) Marcadé, *Prescription*, art. 2263, No. 239, pag. 263; Guillouard, *Idem*, I, 262; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 842; Baudry et Tissier, *Idem*, 622; T. Huc, XIV, 439, etc.

de ani, chiar dacă creditorul a dobândit o hotărîre care condamnă pe debitorul rentei a plătì oarecare venituri (¹).

Un titlu mai vechiu de 30 de ani rămâne însă bun şi valid, fără un nou titlu, dacă se constată că veniturile rentei au fost plătite şi prescripţia a fost întreruptă (²).

Creditorul îşi va procurà titlul nou fie prin bună înţelegere, fie prin justiţie, hotărîrea dobândită servind, în acest caz de titlu (³).

Cazul când titlul nou nu este necesar.

Titlul nou, prevăzut de art. 1893, nu este necesar pentru a împiedicà prescripţia rentei, dacă debitorul dă creditorului său o declaraţie constatatoare a plăţei veniturilor, pentrucă această plată întrerupe prescripţia, fiindcă prin ea debitorul recunoaşte dreptul creditorului (art. 1865, 3⁰). Justinian conferea creditorului dreptul de a cere o asemenea declaraţie, o contra chitanţă *(antapocha)*, de câteori debitorul plătea dobânda. (L. 12, Cod, *De fide instrumentorum*) (⁴).

Rentele la care se aplică art. 1893.

Art. 1893 se aplică la toate rentele, fie perpetue (⁵), fie viagere. El nu se aplică însă la datoriile unui capital exigibil după 30 de ani; căci, în asemenea caz, prescripţia nu începe a curge decât după expirarea termenului (art. 1885 § 1) (⁶).

Debitorul unei servituţi.

Art. 1893 nu se aplică, de asemenea, detentorului unui fond ipotecat pentru garantarea rentei, nici debitorului unei servituţi, etc. Textul de mai sus constituind, în adevăr, o favoare excepţională, înfiinţată numai în folosul rentelor, nu poate fi întins la alte cazuri neprevăzute de lege (⁷).

Art. 1894.

Secţia de faţă se termină prin art. 1894, care este

(¹) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2262, No. 5 *bis*; T. Huc, XIV, 439.

(²) Beltjens, VI, *loco cit.*, No. 17, p. 810.

(³) T. Huc, XIV, 439, p. 554; Mourlon, III, 1982, etc.

(⁴) Arntz, IV, 2056, p. 434.

(⁵) Ştim, în adevăr, că Curtea de casaţie admite existenţa rentelor perpetue şi în dreptul nostru. Vezi *suprà*, p. 206, nota 2.

(⁶) Baudry et Tissier, *Prescription*, 625; Guillouard, *Idem*, I, 261; Troplong, *Idem*, I, 844; Marcadé, *Idem*, 243, p. 270; Laurent, XXXII, 381; Beltjens, VI, art. 2263, No. 5; Colmet de Santerre, VIII, 370 *bis* II; Labbé, nota în Sirey, 67. 2. 33, etc.

(⁷) Baudry et Tissier, *Prescription*, 625, *in fine*, p. 476; Marcadé, *Idem*, No. 243, p. 270; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 840, 841; Troplong, *Idem*, II, 844; Beltjens, *loco cit.*, No. 5; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription civile*, 1484, 1485; Pand. fr., *cod. v⁰*, 1749; Laurent, XXXII, 381, etc.—*Contrà:* Taulier, deprisos şi care ar fi putut foarte bine să fie eliminat din cod, după cum a şi fost eliminat din codul italian.

Iată cum se exprimă acest text:

Art. 1894.— Regulele prescripţiei relative la alte obiecte de cât cele cuprinse în acest titlu şi care sunt expuse la locurile respective din acest cod, exclud aplicarea acestui titlu în toate cazurile când sunt contrare lor. (Art. 118, 122, 163, 165, 167, 290 urm., 301 urm., 489, 490, 498, 557, 559, 580, 619, 623, 628, 639 urm., 700, 720, 722, 783, 789, 833, 840, 931, 1334, 1359, 1375, 1512 § 2, 1800, 4°, 1901 C. civ. Art. 945 C. com. Art. 2264 C. fr.).

Prescripţiile scurte sunt excepţii.

Prescripţia de 30 de ani, cea mai lungă care există astăzi, este regula generală, iar prescripţiile cele mai scurte sunt excepţii, care nu pot fi întinse prin analogie(1). *Exceptiones sunt strictissimæ interpretationis.*

Sensul art. 1894.

Titlul prescripţiei cuprinzând regulele dreptului comun asupra materiei, se aplică şi celorlalte prescripţii cuprinse în alte titluri ale codului (cpr. art. 580, 623, 1800, 4-a, etc.), oricare ar fi durata lor(2), afară de derogările care rezultă din dispoziţii speciale, precum sunt, de exemplu, art. 722, 783 *ab initio*, 1334, 1512 § 2 C. civ., etc. Acesta este sensul art. 1894 care, încă odată, este inutil(3).

SECŢIUNEA III

Despre prescripţiunile de 10 până la 20 de ani (uzucapiunea ordinară, prescripţia longi temporis). (Prescripţie achizitivă) (4).

Prescripţia de 30 de ani.

Prescripţia de 30 ani, de care vorbeşte secţia precedentă, pe care Romanii o numeau *longissimi temporis*, nu cere, după cum ştim, nici titlu, nici bună credinţă, ci numai

---

Théorie raisonnée du code civil, VII. p. 483; Pardessus, *Servitudes*, II, 296 (în privinţa servituţilor).

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 212 (motive).

(2) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*. 588; Marcadé, *Idem*, 245. p. 272; T. Huc, XIV, 374; Pand. fr., *v° cit.*, 1678, etc.

(3) Baudry et Tissier, *Prescription*, 588; Marcadé, *Idem*, No. 245, p. 272; T. Huc, XIV, 440; Laurent, XXXII, 374; Pand. fr., *v° Prescription civile*, 1678, etc.

(4) Am adaos la rubrica acestei secţiuni cuvintele: *prescripţie*

Efectele uzucapiunei.

faptul posesiunei în condiţiile determinate de lege (art. 1847 urm. şi 1890); simplul fapt al posesiunei conduce deci pe posesor la dobândirea proprietăţei, după cum simplul fapt al inacţiunei creditorului timp de 30 de ani, liberează pe debitor de acţiunea sa (art. 1890).

Prescripţia de 10 până la 20 de ani.

Se poate însă întâmplà, în ceeace priveşte prescripţia achizitivă sau uzucapiunea, ca cineva să fi dobândit un imobil determinat *a non domino* (1), crezând că aveà a face cu un adevărat proprietar; în asemenea caz, buna credinţă a achizitorului şi calitatea titlului său, unite cu posesiunea, fac ca el să nu mai aibă nevoe de o posesiune lungă, acea de 10 până la 20 de ani fiind suficientă, după distincţiile ce vom stabilì mai la vale, soluţie care erà admisă şi în codul Calimach (art. 1919 şi 1924) (2).

---

achizitivă, căci despre ea se ocupă art. 1895 urm., de vreme ce această prescripţie nu liberează niciodată de o obligaţie. Există deci două uzucapiuni sau prescripţii achizitive, acea de 30 de ani *(longissimi temporis)* şi acea de 10 până la 20 de ani *(usucapio longi temporis)*. Efectele ambelor uzucapiuni sunt aceleaşi; acel care a prescris, stăpânind în condiţiile legei, fie prin 30 de ani (art. 1890), fie prin 10 până la 20 de ani (art. 1895 urm.), a devenit proprietar *erga omnes*, şi poate să invoace uzucapiunea nu numai ca mijloc de apărare, pentru a respinge acţiunea în revendicare a vechilor proprietari, dar şi pentru a revendicà el însuşi bunul prescris dela un terţiu posesor. Vezi *suprà*, p. 27, 43 şi *infrà*, p. 234.

(1) Prescripţia cu just titlu şi bună credinţă presupune de cele mai multe ori transmiterea unui imobil determinat *a non domino*, iar nu o transmitere făcută de adevăratul proprietar. Când, deci, un testator a învestit pe legatar cu dreptul de proprietate, care se transmite din momentul morţei testatorului (art. 644), legatarul sau moştenitorii săi nu pot opune la cererea de eşire din indiviziune a moştenitorilor rezervatari, prescripţia de 10 până la 20 de ani, ci numai stingerea dreptului lor de succesiune sau prescripţia acţiunei în reducţiune, care ambele nu se pot împlinì decât după 30 de ani dela moartea testatorului. Cas. rom. Bult. 1906, p. 1126.

C. Calimach. Art. 1919 şi 1924.

(2) Din art. 1919 combinat cu art. 1924 din codul Calimach rezultă, în adevăr, că dreptul de proprietate asupra bunurilor nemişcătoare se dobândeşte, între prezenţi, prin uzucapiunea de 40 ani, iar între absenţi, prin aceea de 20 de ani, dacă există titlu drept sau just. Cpr. Dig., *De præscriptione longi temporis decem vel viginti annorum*, 7, 33. Art. 1924 nu vorbeşte de bună credinţă, însă buna credinţă rezultă din

Art. 1895. — Cel ce câștigă cu bună credință și printr'o justă cauză un nemișcător *determinat* (¹), va prescrie proprietatea acestuia prin zece ani, dacă adevăratul proprietar locuește în circumscripția Curței de apel unde se află nemișcătorul, și prin douăzeci de ani, dacă locuește afară din acea circumscripție. (Art. 87 urm., 462 urm., 486, 1897 urm. C. civ. Art. 947, 948 C. com. Art. 2265 C. fr.).

Art. 1896. — Dacă adevăratul proprietar a locuit, în diferite timpuri, în circumscripția Curței de apel unde se află nemișcătorul, și afară dintr'însa, prescripțiunea se va complectà *adăogându-se la anii de prezență* (²) un număr de ani de absență îndoit decât cel ce lipsește la anii de prezență pentru ca să fie zece. (Art. 87 urm., 1895 C. civ. Art. 2266 C. fr.).

Art. 1897. — Justa cauză este verice titlu translativ de proprietate, precum: vânzarea, schimbul, etc. (Art. 1858 C. civ.).

Un titlu nul nu poate servì de bază prescripțiunei de 10 până la 20 de ani. (Art. 2267 C. fr.).

Un titlu anulabil nu poate fi opus posesorului care a invocat prescripția de 10 până la 20 de ani, decât de cel ce ar fi avut drept de a cere anularea sa, sau de reprezentanții dreptului său, dacă posesorul n'a cunoscut cauza anulabilității (³). (Art. 1895, 1899 C. civ.).

---

art. 424, 1920, 1922, etc.; căci știm că, după acest cod, buna credință erà cerută și pentru uzucapiunea de 40 de ani (art. 1940). Vezi *suprà*, pag 16 și 215. Cpr. Cas. rom. Bult. 1864, p. 141, 142; Bult. 1906, p. 1802, 1803, etc.

(¹) Cuvântul „determinat" nu figurează în textul francez. El a fost adaos de legiuitorul nostru după observațiile lui Marcadé (art. 2260, No. 264, p. 293). Prescripția de 10 până la 20 de ani nu poate deci aveà de obiect decât unul sau mai multe imobile determinate, iar nu o universalitate de bunuri, nicio parte din această universalitate. Vezi *infrà*, p. 232. Cpr. Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 899; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1767; C. Alger, D. P. 66. 2. 308, etc.

Deoseb. de redacție de C. francez.

(²) Iar nu **la ceeace lipsește** *celor zece ani de prezență*, după cum din greșeală se exprimă textul corespunzător francez. Redacția textului nostru a fost îndreptată după observațiile lui Marcadé *(Prescription*, art. 2265 urm., No. 261, p. 288). Vezi *infrà*, p. 267, nota 3.

Altă deoseb. de redacție de C. francez.

(³) Toate paragrafele din acest text sunt adaose de legiuitorul nostru, afară de § 2, relativ la titlul nul, singurul care există în codul francez și în cel italian (art. 2137). Cpr. în privința titlului anulabil (§ ultim din art. 1897), Marcadé, *Prescription*, No. 257, p. 282 urm., pe care legiuitorul nostru l-a avut și de astădată în vedere. Vezi *infrà*, p. 260, 261.

Altă deoseb. de redacție de C. francez.

Art. 1898. — Buna credinţă este credinţa posesorului că cel dela care a dobândit imobilul aveà toate însuşirile cerute de lege spre a-i puteà transmite proprietatea [1].

Este destul ca buna credinţă să fi existat în momentul câştigărei imobilului. (Art. 486, 487. 1899 C. civ. Art. 2269 C. fr.).

Art. 1899. — Justa cauză trebue să fie totdeauna probată de cel ce invoacă prescripţiunea de 10 până la 20 de ani. (Art. 1169 C. civ. Art. 2268 C. fr.).

Buna credinţă se presupune totdeauna şi sarcina probei cade asupra celui ce aleagă reaua credinţă (Art. 1169, 1199, 1897, 1898, 1200 C. civ.) [2].

Lucrurile la care se aplică prescripţia de 10 până la 20 de ani.

Excepţie dela dreptul comun.

Prescripţia de 10 până la 20 de ani, pe care Romanii o numeau *longi temporis*, care erà admisă şi în dreptul nostru anterior [3], fiind o excepţie dela dreptul comun, după care prescripţia este în genere de 30 de ani (art. 1890), este, ca atare, de strictă interpretare.

Imobile determinate.

Ea nu se aplică, după părerea tuturor, decât la unul sau la mai multe imobile determinate, textul nostru fiind chiar expres în această privinţă [4].

Universalitate de imobile şi de mobile.

Astfel, ea nu se aplică universalităţilor de imobile [5], nici mobilelor [6].

Deoseb. de C. fr.

[1] Paragraful întâi al art. 1898 nu figurează în codul francez. El a fost adaos de legiuitorul nostru.

Altă deoseb. de C. fr.

[2] Acest ultim paragraf al art. 1889, care face aplicarea dreptului comun în materie de probe, nu există în codul francez. El a fost adaos de legiuitorul nostru.

[3] Vezi *suprà*, p. 9. Incât priveşte dreptul roman, vezi Dig., *De præscriptione longi temporis decem vel viginti annorum*, 7, 33.

[4] Vezi *suprà*, p. 231, nota 1.

[5] Cas. fr. D. P. 97. 1. 468; *Pand. Périod.* 97. 1. 499; C. Alger, D. P. 96. 2. 308; C. Iaşi, *Dreptul* din 1899, No. 76, p. 616. T. Huc. XIV. 441; Baudry et Tissier, *Prescription*, 651; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 857, 862; Guillouard, *Idem*, I, 538; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1788; Répert. Sirey, *cod. v°*, 1495; Pand. belges, v° *Prescription par 10 et 20 ans*, 4 urm.; Planiol, I, 2658; Beltjens, VI, art. 2265, No. 1.

[6] Pand. fr., *v° cit.*, 1789; Pand. belges, *v° cit.*, 15; T. Huc, XIV, 441, p. 557, etc.

Neaplic. uzucapiunei scurte la petiția de ereditate.

Prin urmare, acel care dobândește o succesiune dela un moștenitor aparent, nu va puteà să prescrie bunurile care o compun, prin uzucapiune de 10 până la 20 ani, ci numai prin acea de 30 de ani. Uzucapiunea cea scurtă, statornicită de art. 1895 urm. nu oprește deci decât acțiunea în revendicare, nu însă și petiția de ereditate, care este prescriptibilă numai prin 30 de ani (1).

Uzufructul unui imobil.

Uzufructul unui imobil fiind, după art. 471, un imobil prin obiectul la care se aplică, poate deci, ca și proprietatea, fi dobândit prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani (2).

Uzul și abitația.

Aceaș soluție se aplică uzului și abitațiunei, având de obiect un imobil, de oarece aceste drepturi nu sunt decât niște diminutive ale uzufructului (3).

Servituți continue și aparente.

Chestiunea este controversată în privința servituților continue și aparente, însă părerea dominantă este că art. 1895 nu se aplică servituților prediale (4).

Ipotecă.

Art. 1895 nu se aplică, de asemenea, dreptului ipotecar. Astfel, de câteori o ipotecă este constituită de către un terțiu asupra unui imobil ce nu-i aparține, creditorul care a luat și reînoit inscripția ipotecară, nu dobândește dreptul de a opune ipoteca adevăratului proprietar (5).

---

(1) Planiol, I, 2658; Répert. Sirey, v° *cit.*, 1495 și toți autorii. Vezi și tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 896 și 903.

(2) Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 899; Pand. fr., v° *cit.*, 1793; Répert. Sirey, *eod.* v°, 1497; Laurent, VI, 338; Aubry et Rau, II, § 227, p. 663; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 696 și toți autorii, afară de Salviat (*Tr. de l'usufruit*, II, p. 54, No. 9, ed. din 1815). „*Ususfructus usucapi non potest*". (L. 44 § 5, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3).

(3) Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1790; Répert. Sirey, *eod.* v°, 1498 și toți autorii.

(4) Vezi autoritățile citate în tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 805, nota 1, la care trebue să adăogăm Beltjens, *op. cit.*, art. 2265, No. 2 *bis* și 23, 24; Baudry et Tissier, *Prescription*, 696; T. Huc, IV, 419 și XIV, 441, *in fine* și 461; Colin et Capitant, *op. cit.*, I, p. 900, etc. — *Contrà:* Planiol, I, 2952 și alte autorități citate în tom. III, partea I, p. 805, nota 1, *in fine*. Vezi Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1791 urm.; Répert. Sirey, *eod.* v°, 1499, etc.

(5) Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1794.

Art 1800 § 4.

De câteori însă bunul ipotecat sau supus privilegiului se găsește în mâna unui terțiu detentor, acest terțiu, dacă se întemeiază pe un titlu, poate să opue prescripția de 10 până la 20 de ani, dacă titlul său este transcris (art. 1800, 4⁰) (¹).

Acț. pauliană.

Știm, de asemenea, că art. 1895 nefiind aplicabil acțiunei pauliene, posesorul nu va puteà să opue prescripția de 10 până la 20 de ani, acțiunei pauliene îndreptată contra înstrăinărei care i-a transmis imobilul. El fiind urmărit, în asemenea caz, printr'o acțiune personală, numai prescripția de 30 de ani este aplicabilă în specie (²).

Efectele prescripției de 10 până la 20 de ani.

Efectul prescripției de 10—20 ani.

Efectul prescripției de 10 până la 20 de ani este, ca și acel al prescripției de 30 de ani, de a face ca posesorul să dobândească *erga omnes*, proprietatea imobilului la care ea se aplică. Acel în folosul căruia această prescripție achizitivă s'a îndeplinit, poate, deci, nu numai s'o invoace ca mijloc de apărare (excepție peremptorie), pentru a respinge acțiunea în revendicare a proprietarului contra căruia el a prescris, dar s'o invoace și într'o acțiune în revendicare pe care ar fi introdus-o el însuș contra unui terțiu posesor (³).

Indeplinirea oblig. personale ale posesorului.

Prescripția statornicită de art. 1895, care pune pe posesor la adăpostul acțiunei în revendicare din partea adevăratului proprietar, nu-l scutește însă de obligațiunile sale

---

(¹) Cas. rom. Bult. 1907, p. 1481, decizie citată *suprà*, p. 218, nota 1. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 697; Guillouard, *Idem*, I, 146, etc. Vezi *suprà*, p. 218, text și nota 1.

(²) Baudry et Tissier, *Prescription*, 700; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 865: Guillouard, *Idem*, II, 592; Aubry et Rau, IV, § 313, p. 238, text și nota 45 (ed. a 5-a); T. Huc, VII, 229 și XIV, 461, *in fine*, p. 581; Colmet de Santerre, V, 82 *bis* XVIII; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1971 urm.; Cas. fr. D. P. 65. 1. 19; Sirey, 65. 1. 65, etc. Vezi și tom. V, al Coment. noastre, p. 257, 258.

(³) Cas. rom. Bult. 1909, p, 136; Baudry et Tissier, *Prescription*, 26, 101 și 695; T. Huc, XIV, 461; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1970; Pand. belges, v⁰ *Prescription par 10 et 20 ans*, 195, etc. Vezi *suprà*, p. 27, 43 și nota 4 dela p. 229, 230.

personale faţă de cel cu care el a tratat pentru achiziţia imobilului, sau faţă de terţii creditori ai acestui din urmă. Astfel, el este expus, timp de 30 de ani dela data achiziţiei sale, la acţiunea exercitată de vânzător pentru plata preţului (¹).

Exercit. acţiunei în anulare sau în rezoluţie din partea adevăratului proprietar.

Ea nu liberează, de asemenea, imobilul de viciile care ar puteà să atragă nulitatea sau rezolvirea titlului în baza căruia imobilul a fost dobândit de posesor. In asemenea caz, adevăratul proprietar, care n'ar mai puteà să invoace acţiunea în revendicare, ar puteà să exercite, în numele vânzătorului al cărui creditor el este, acţiunea în anulare sau în rezoluţie (²).

Transmiterea imobilului cu servituţile ce-l grevau la începutul posesiunei. Art. 639.

Prescripţia statornicită de art. 1895 transmite proprietatea imobilului cu servituţile ce-l grevau la începutul posesiunei, aşa că acel care a dobândit cu just titlu şi bună credinţă un fond grevat de o servitute, pe care el îl credeà liber de orice sarcină, nu dobândeşte desrobirea acestui imobil de servitutea ce-l greva, prin neîntrebuinţarea servituţei de cel în drept, timp de 10 până la 20 de ani, căci servitutea nu se stinge decât prin 30 de ani de neîntrebuinţare (art. 639) (³).

Nedobândirea servituţilor active ce aparţineau fondului dobândit. Art. 623.

După cum cel ce a prescris proprietatea unui imobil prin uzucapiunea dela 10 până la 20 de ani nu desrobeşte acest imobil de servituţile ce-l grevau, tot astfel el nu dobândeşte, prin această uzucapiune scurtă, servituţile active (continue şi aparente) ce se exercitau de către fondul dobândit asupra altui fond, căci aceste servituţi nu pot nici într'un caz fi dobândite prin prescripţia de 10 până la 20 de ani, ci numai prin prescripţia de 30 de ani (art. 623) (⁴).

(¹) Guillouard, *Prescription*, II, 593; Troplong, *Idem*. II, 850; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1973, etc.

(²) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 699; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 897; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1974; Beltjens, VI, art. 2265, No. 50; Thiry, IV, 632, etc.

(³) Aubry et Rau, III, § 255, pag. 177 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 696; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1975; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 1663; Pand. belges, v⁰ *Prescription par 10 et 20 ans*, No. 10, etc. — Cu toate acestea, chestiunea este foarte controversată. Vezi autorităţile citate *pro* şi *contra* în tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 868, *ad notam*.

(⁴) Cas. rom. Bult. 1912, p. 1648. Vezi *suprà*, p. 225, nota 1.

Stingerea uzufructului prin efectul prescripţiei statornicite de art. 1895.

Dacă este însă vorba de un drept de uzufruct, care ar grevà imobilul dobândit prin prescripţia de 10 până la 20 de ani, uzufructul se va stinge prin efectul prescripţiei statornicite de art. 1895. In adevăr, acel care posedà un imobil *animo domini*, posedând atât uzufructul cât şi proprietatea lui, dobândeşte dreptul de uzufruct, precum el dobândeşte deplina proprietate a imobilului, când acest imobil nu este supus uzufructului (1).

Liberarea imobilului dobândit de riscurile evicţiunei. Controversă.

In fine, prescripţia achizitivă de 10 până la 20 de ani, consolidând proprietatea în mâna posesorului, liberează imobilul astfel dobândit de riscurile evicţiunei, care ar puteà să rezulte din acţiunile în anulare, în resciziune sau în rezoluţiune existente în persoana precedentului vânzător, sau de existenţa unei condiţii la care erà supusă rezolvirea titlului vânzătorului (2).

Exemplu.

Astfel, acţiunea în rezoluţie a vânzărei pentru neplata preţului de către un achizitor direct, nu mai poate fi exercitată în mod util contra terţiului care a posedat imobilul în chestiune în condiţiile art. 1895, de bună credinţă şi în baza unui titlu tranzlativ de proprietate, dobândit dela un proprietar intermediar. Art. 1895 urm. nu trebuesc deci mărginite, în aplicarea lor, numai la cazul când imobilul a fost dobândit *a non domino* (3).

---

(1) Guillouard, *Prescription*, II, 595, *in fine*; Troplong, *Idem*, II, 854; Demolombe, X, 742; Aubry et Rau, II, § 234, p. 731, text şi nota 48 (ed. a 5-a); Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1976; Répert. Sirey, *cod. v°*, 1659, etc.

(2) Vezi în acest sens, Pothier, *Prescription*, IX, 136, p. 366; T. Huc, XIV, 461; Aubry et Rau, II, § 218, p. 556 (ed. a 5-a); Laurent, XXXII, 396 şi 425; Baudry et Tissier, *Prescription*, 698; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 848; Troplong, II, 797 şi 850 urm.; Demolombe, XXV, 565; Répert. Sirey, v° *Prescription civile*, 3664; Larombière, *Oblig.*, III, art. 1184, No. 109; Colmet de Santerre, V, 105 *bis* VI; Répert. Dalloz, *Supplément*, v° *Prescription civile*, 563; Beltjens, VI, art. 2265, No. 40 şi 49. — *Contrà*: C. Paris şi Agen. Sirey, 35. 2. 230; Sirey, 42. 2. 119; Thézard, *Revue critique*, tom. 33, pag. 394 urm. Cpr. Labbé, nota în Sirey, 67. 2. 33 şi în Sirey, 78. 1. 145 şi 313.

(3) Cpr. T. Huc, XIV, 461, p. 580; Beltjens, VI, art. 2265, No. 46; Baudry et Tissier. *Prescription*, 608, etc. — Prescripţia de 10—20 de ani are loc, zice Curtea de casaţie, nu numai atunci

Acțiunea în reducțiune.

Prin aplicare acestor principii, se decide, cu drept cuvânt, că cel care a prescris un imobil, conform art. 1895 urm., este la adăpost de acțiunea în reducțiune exercitată de moștenitorii rezervatari contra unui vânzător care a dobândit imobilul în baza unei liberalități ce atacă partea disponibilă a rezervatarilor (¹).

Trecem acum la condițiile cerute de lege pentru existența prescripției achizitive de 10 până la 20 de ani.

Condițiile cerute pentru îndeplinirea prescripției achizitive de 10 până la 20 de ani.

Condițiile cerute pentru prescripția de 10—20 de ani.

Condițiile cerute de lege pentru existența uzucapiunei de 10 până la 20 de ani, fără care această uzucapiune nu poate să aibă ființă, sunt următoarele: 1⁰ Un lucru imobiliar și determinat care să poată fi prescris, adecă care este în comerț (art. 1844); 2⁰ buna credință (²); 3⁰ o justă cauză (titlu just, tranzlativ de proprietate); 4⁰ și în fine, posesiunea exercitată în tot timpul cerut de lege. Aceste condiții erau cerute și la Romani pentru uzucapiunea ordinară (³). Ele

---

când terțiul detentor ar fi dobândit imobilul *a non domino*, și ar aveà nevoe de prescripție pentru a dobândì proprietatea acestui imobil, ci și atunci când el ar fi cumpărat imobilul cu un act valabil, căci cumpărătorul cu un act valabil nu poate fi tratat mai rău decât cumpărătorul cu un act nevalabil. Cas. rom. Bult. 1904, p. 128 și *Cr. judiciar* din 1905, No. 31, p. 243 (cu nota d-lui I. Biremberg). — Tot Curtea de casație a decis însă că prescripția de 10—20 de ani presupune o transmitere *a non domino*, pe când dacă transmiterea s'a făcut de adevăratul proprietar, care, din eroare ar fi dat mai mult decât datorà, nu mai poate fi vorba de prescripție achizitivă, ci de prescripția liberatorie de 30 de ani; căci, în acest caz, cel ce a primit mai mult devine debitor al prisosului nedatorat. Cas. rom. Bult. 1905, p. 259.

(¹) T. Huc, *loco suprà cit.*

(²) *„Non procedit usucapio qui non bona fide videatur possidere"*. (L. 32 § 1, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3). Vezi *infrà*, p. 238, nota 2.

Dr. roman.

(³) Incât privește condițiile cerute pentru uzucapiunea extraordinară *(præscriptio triginta vel quadraginta annorum)*, vezi Mayuz, *Cours de droit romain*, I, § 114, p. 764, 764 (ed. a 5-a, 1891).

erau rezumate în versul următor, pe care îl reproducem și noi după autori:

Res habilis, titulus, fides, possessio, tempus (¹).

Prima condiție. — Lucrurile care pot fi uzucapiate.

Nu vom mai vorbì acì despre lucrurile care pot fi și care nu pot fi uzucapiate, pentrucă această materie a fost tratată *suprà*, p. 78 urm., sub art. 1844. Vom vorbì deci numai de celelalte trei condiții.

A doua condiție. — Buna credință a posesorului (art. 1895, 1898 și 1899 § 2).

Fără bună credință, ca și fără celelalte condiții cerute de art 1895 urm., prescripția de 10 până la 20 de ani nu poate aveà loc (²).

Buna credință. Definiție. Art. 1898.

Codul francez nu definește buna credință. Art. 1898 din codul nostru dispune însă că buna credință este credința posesorului că cel dela care el a dobândit imobilul, aveà toate însușirele cerute de lege spre a-i puteà transmite proprietatea (³). Buna credință cerută pentru uzucapiune, zice Curtea din Gand (⁴), nu consistă numai în ignoranța drep-

---

(¹) Vezi Maynz, *op. cit.*, I, § 113, p. 748.

(²) Cpr. C. București, *Dreptul* din 1881, No. 65, p. 531; Judecăt. ocol. Ciovarnașani (Mehedinți), *Cr. judiciar* din 1911, No. 28, p. 227. *„Non procedit usucapio qui non bona fide videatur possidere“*. (L. 32 § 1, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3). Vezi *suprà*, p. 237, nota 2.

C. spaniol. Art. 1950.

(³) Tot astfel se exprimă și art. 1950 din codul spaniol *„La buena fe del poseedor consiste en la creencia de que la persona de quien recibió la cosa era dueno de ella, y podia transmitir su dominio“*. Pothier difinește buna credință în modul următor: *„Bona fides nihil aliud est quam justa opinia quæsiti dominii“*.

(⁴) *La Flandre judiciaire* din 1891, p. 260. Cpr. Beltjens, VI, art. 2265, No. 35 *bis*; T. Huc, XIV, 452, p. 568. Vezi și Trib. Bacău, *Dreptul* din 1898, No. 56, p. 478, punctul al 15-lea din speță. Buna credință necasară pentru întemeierea prescripției achizitive de 10—20 de ani, zice Curtea din București, retului terţiilor, ci mai cere credinţa în drepturile vânzătorului şi convingerea din partea cumpărătorului că el devine proprietarul lucrului cumpărat, pentrucă el crede că acel care i-a transmis lucrul aveà calitatea de a-l înstrăinà. *„Bona fides*,ziceà Voët, *est illæsa conscientia putantis rem suam esse, dum credit, eum, a quo nactus est possessionem, fuisse dominum illius rei, et alienandi jure haud destitutum*“ (¹); ceeace corespunde cu definiţia dată de legea 109, Dig., *De verborum significatione*, 50, 16: *„Bonæ fidei emptor esse videtur, qui ignoravit eam rem esse, aut putavit eum, qui vendidit, jus vendendi habere: putà procuratorem aut tutorem esse*“ (²). *„La buona fede*, zice un autor, *è l'illibata coscienza di chi tiene per sua una cosa, credendo, che quegli dal quale egli ne ebbe il possesso, fosse proprietario della cosa stessa, e non mancante del diritto di alienare*“ (³).

Buna credinţă consistă deci în eroarea asupra existenţei dreptului de proprietate a celui care a înstrăinat imobilul (⁴).

Buna credinţă trebue să fie întreagă şi completă.

Posesorul este de bună credinţă prin aceasta că a avut convingerea cum că a tratat cu adevăratul proprietar al imobilului, pe care l-a dobândit. Buna credinţă a dobânditorului imobilului trebue să fie *întreagă şi completă* (⁵).

---

zultă atât din credinţa posesorului asupra dreptului de proprietate al aceluia dela care el a dobândit imobilul, cât şi din împrejurarea lipsei oricărui viciu al actului de transmitere. Vezi *Dreptul* din 1886, No. 82, p. 656. Cpr. Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1881, p. 931.

(¹) J. Voët, *Comment. ad Pand.*, XLI, Tit. III, n. 6.

(²) Mai vezi L. 27, Dig., *De contrahenda emptione*, 18, 1; L. 32 § 1, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3; Instit. *De divisione rerum*, II, I, § 35; Instit., *De usucapionibus et longi temporis possessionibus*, II, 6, Pr., etc.

(³) Mattei, *I paragrafi del codice civile austriaco avvicinati dalle leggi romane, francezi e sarde*, II, p. 84, No. 1 (Veneţia, 1853).

(⁴) Cpr. Planiol, I, 2667; T. Huc, XIV, 452 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 678 urm.; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 339 urm.; Cas. fr. Sirey, 1910, 1, 173, text şi nota *a*.

(⁵) Planiol, I, 2667; Marcadé, *Prescription*, art. 2269, No. 258, p. 285; Aubry et Rau, II, § 218, p. 551 (ed. a 5-a), etc.— Buna credinţă trebue să se întindă la întregimea lucrului posedat, căci prescripţia nu va aveà loc pentru partea posedată de rea credinţă, numai partea posedată de bună credinţă fiind, în asemenea caz, dobândită prin prescripţie. Troplong, *Prescription*, II, 928. Cpr. L. 4 § 1, Dig., *Pro emptore*, 41. 4.

căci îndată ce el are cea mai mică îndoială asupra dreptului de proprietate al autorului său, el va fi considerat ca fiind de rea credință și, în asemenea caz, prescripția nu va puteà să aibă loc (1).

Art. 486, 487.

Buna credință trebue să se întemeieze pe un titlu, și acest titlu trebue să fie translativ de proprietate. Dacă titlul are oarecare vicii, aceste vicii trebue să fie necunoscute achizitorului, căci dacă el a cunoscut viciile titlului, sau a putut măcar să le presupue, nu mai este de bună credință (art. 486, 487) (2).

Cazurile când posesorul este de rea credință.

Din cele mai sus expuse rezultă că posesorul este de rea credință de câteori cunoaște viciile titlului autorului său; de exemplu: el știe că imobilul dobândit de el este dotal (3); că acest imobil este supus bezmanului (4), etc. Se poate deci ca cineva să aibă un titlu și să fie de rea credință, după cum se poate ca cineva să fie de bună credință, fără a aveà titlu. Aceasta se întâmplă în cazul unui titlu putativ. De exemplu: posesorul crede că imobilul a fost cumpărat de către mandatarul său. Vom vedeà mai la vale, p. 262, că un asemenea titlu nu poate servi de bază uzucapiunei de 10 până la 20 de ani (1).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1903, p. 137; Cas. fr. Sirey, 1910, I, 173; D. P. 1906, I, 351, etc. Numai posesiunea, exercitată de bună credință și întemeiată pe *o justă cauză*, poate conduce la dobândirea proprietății prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani. Cas. rom. Bult. 1908, p. 1809; Bult. 1902, p. 1117, etc.

(2) Achizitorul de bună credință, care posedă un imobil în virtutea unui titlu regulat și translativ de proprietate (vânzare, schimb, donațiune, legat particular, contract dotal, etc.), poate invocà prescripția de 10 până la 20 de ani, chiar dacă titlul autorului său este viciat, căci aceste vicii nu se pot resfrânge asupra titlului achizitorului. Cas. rom. Bult. 1891, p. 1052 și *Dreptul* din 1891, No. 70. — Titlul achizitorului nu încetează de a fi just prin faptul că acela dela care emană nu erà proprietar, sau nu aveà capacitatea de a conferì un asemenea drept, căci uzucapiunea are tocmai de scop de a acoperì viciul ce rezultă din dreptul de proprietate sau din incapacitatea autorului transmiterei. Cas. rom. Bult. S-a 1, 1881, p. 180; Bult. 1891, p. 1052; Trib. Suceava, *Dreptul* din 1893, No. 1, etc. Vezi și *suprà*, p. 140, 141. — S'a decis, cu toate acestea, că contractul de vindere-cumpărare prin care s'a transmis lucrul altuia, nu se consideră ca o justă cauză sau un just titlu în sensul art. 1895 urm. C. civil. fiindcă asemenea vânzare ar fi *inexistentă* pentru lipsă de cauză. Judecăt. ocol. Suraia (Putna), *Cr. judiciar* din 1910, No. 9, p. 72. Vezi asupra chestiunei de a se ști dacă vânzarea lucrului altuia constitue sau nu un titlu just în sensul art. 1897, *infrà*, p. 260.

(3) C. București, *Dreptul* din 1886, No. 82, p. 656.

(4) C. Galați, *Dreptul* din 1900, No. 48, p. 388.

Cazul când titlul autorului este anulabil.

Dacă titlul autorului este anulabil sau rezolubil, achizitorul care cunoşteà aceste vicii, nu este de bună credinţă, fără a se distinge dacă titlul este supus unei nulităţi relative sau absolute (2).

Cazul când titlul autorului este viciat. Controversă.

Aceeaş soluţie este admisibilă, după unii, şi în cazul când titlul achizitorului este viciat, iar nu acel al autorului, şi aceasta chiar când ar fi vorba numai de o nulitate relativă (3).

C. Caragea. L. asupra împresurărilor din 1847.

S'a decis că, sub codul Caragea, legea din 1847, asupra împresurărilor, recunoscând prin art. 3, că însuşirea de moştenitor este un just titlu pentru a prescrie prin uzucapiunea de 10—20 de ani proprietatea imobilului găsit în succesiune (4), buna credinţă pentru această prescripţie trebue să existe în persoana moştenitorului, pentrucă el începe o nouă posesiune independentă de acea a autorului său; de unde rezultă că reaua credinţă a autorului nu poate să vatăme pe moştenitor (5).

---

(1) Cpr. Beltjens, *Encyclopédie du droit civil belge*, VI, art. 2265, No. 37; Thiry, IV, 631, p. 538, etc.

(2) Beltjens, *loco cit.*, No. 37; Baudry et Tissier, *Prescription*, 679; Marcadé; *Idem*, No. 258, p. 285; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 913, 914; Troplong, *Idem*, II, 917. — S'a decis însă că atunci când nu este vorba de un titlu izbit de o nulitate absolută, ci numai relativă, un asemenea titlu poate servì de bază prescripţiei de 10 până la 20 de ani, faţă cu orice alte persoane decât acei care ar fi avut dreptul de a cere anularea lui; căci, în acest caz, fiind vorba de o nulitate relativă, numai cel ce este în drept a cere anularea poate să combată prescripţia întemeiată pe un asemenea titlu. Cas. rom. Bult. 1904, p. 26; C. Craiova, *Dreptul* din 1891, No. 3, p. 21. Vezi *infrà*, p. 261, nota 2.

(3) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2265, No. 39 urm.; Laurent, XXXII, 411, 412. — Vezi însă T. Huc, XIV, 454; Guillouard, *Prescription*, II, 573; Aubry et Rau, II, § 218, pag. 549 urm. (ed. a 5-a); Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 341, etc. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 681, 682.

(4) Vezi *suprà*, p. 132, nota 1 şi p. 140.

(5) Cas. rom. Bult. S-a I, 1876, p. 63 şi *Dreptul* din 1876,

Eroare de drept, eroare de fapt. Controversă.

Buna credinţă a posesorului poate fi motivată astăzi printr'o eroare de drept, ca şi printr'o eroare de fapt (¹), întrucât legea nu distinge acì aceste două erori *(error juris, error facti)* (²).

No. 16, p. 121; C. Bucureşti, *Dreptul* din 1875, No. 20, p. 155, etc.

L. asupra împresurărilor din 1847.

Şi fiindcă am vorbit mai sus de legea împresurărilor dela 1847, vom reamintì că, după această lege, care modifică codul Caragea, prescripţia erà întreruptă numai prin cerere de autorizaţie a unui inginer hotarnic, când în acea cerere se arătà că moşia erà împresurată de vecini. Neplata taxei nu erà de natură a ridicà unei asemenea cereri puterea de a întrerupe prescripţia, întrucât, după ofisul domnesc din 18 Octombrie 1847, taxa trebuià răspunsă odată cu depunerea hotărniciei. Cas. rom. Bult. S-a I, 1874, p. 127 şi *Dreptul* din 1875, No. 11, p. 82. Vezi şi alte decizii mai recente, citate *suprà*, p. 22, nota 1.

C. Calimach, C. austriac.

(¹) Codul Calimach nu vorbeşte de eroarea de drept, ci numai de cea de fapt. „Cela ce se amăgeşte *în faptă*, zice art. 426 din acest cod (326 C. austriac), poate să fie stăpânitor nedrept, însă cu bună credinţă". Textul corespunzător din codul austriac (326) vorbeşte nu numai de eroarea de fapt, dar şi de cea de drept *(aus Unweissenheit der gesetzlichen Vorschriften)*. Vezi *suprà*, p. 130, nota 1, *in fine*.

(²) Vezi Trib. Bacău, *Dreptul* din 1898, No. 56, p. 478; C. Dijon, D. P. 79. 2. 118; C. Douai, D. P. 1913, 5. 18 şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 67 (cu observ. noastră); T. Huc, XIV, 454, p. 572; Laurent, XV, 505 urm. şi XXXII, 413; Baudry et Tissier, *Prescription*, 680; Guillouard, *Idem*, II, 575; Aubry et Rau, II, § 218, p. 551, 552, text şi nota 29 (ed. a 5-a); Vareilles-Sommières, *De l'erreur*, p. 366; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1920 urm.—*Contrà:* Duranton, XXI, 388; Troplong, *Prescription*, II, 926; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 917; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière civile)*, 1533; Mattei, *I paragrafi del Codice civile austriaco avvicinati dalle leggi romane, francezi e sarde*, IV, p. 1077, No. 2 (Veneţia, 1854), etc. „*Nunquam in usucapionibus* **juris error** *possessoribus prodest*". (L. 31, Pr., Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3). L. 32 § 1, *in fine*, Dig., *eod. tit.*, zice, de asemenea: „*In jure erranti non procedat usucapio*". — „*Et non puto hunc esse prædonem, qui dolo caret,* **quamvis in jure erret**". (L. 25 § 6, *in fine*, Dig., *De hereditatis petitione*, 5, 3). Mai vezi L. 2 § 15, Dig., *Pro emptore*, 41, 4. — L. 7, Dig., *De juris et facti ignorantia*, 22, 6, zice: „*Juris ignorantia non prodest adquirere volentibus, suum vero petentibus non nocet*", etc. Vezi asupra acestei controverse, Bianchi, Dovedirea erorei de drept.

T. Huc, care admite această soluție, adaogă însă o restricție, și anume: în caz de eroare de drept, acel care o invoacă trebue s'o dovedească, buna credință nefiind presupusă de lege decât în privința erorei de fapt (1).

Legea nu distinge, în privința probei, între eroarea de drept și cea de fapt.

Este adevărat că, după art. 1899 § 2, buna credință este presupusă și că acel care invoacă reaua credință trebue s'o dovedească, conform regulei cunoscute: *Actori incumbit probatio* (art. 1169) (2); însă acest text nu face nicio distincție între eroarea de drept și cea de fapt, precum face art. 1206 § 2, în privința mărturisirei judiciare (3).

Exemple de erori de fapt.

Iată exemplele unor erori de fapt, pe care le dau autorii, după legile romane. Cumpăr un imobil dela A, pe care îl cred proprietar. *Erravi in facto in quo prudentissimi falluntur.* In asemenea caz, voiu prescrie imobilul fără nicio dificultate.

Alt exemplu.

Alt exemplu: Cumpăr un imobil dela A, care se pretinde major deși este minor. Actul meu este nul și sunt de rea credință, dacă am avut cunoștință de incapacitatea sa. Eroarea mea este însă scuzabilă, dacă am fost de bună credință (4).

Iată cum se exprimă, în această privință, un autor asupra art. 1463 din codul austriac (1920 C. Calimach):

> „L'errore di diritto non può essere invocato comme supplemento alla buona fede, ma l'ignoranza ossia l'errore di fatto scusa; p. e., compro da Pietro credendolo proprietario della cosa, da un minore credendolo maggiore, il mio errore mi darà titolo per usucapire" (5).

Corso di codice civile italiano, I (partea generală), 80 urm. (ed. din 1888). Mai vezi, în privința erorei de drept, tom. IV, partea 1-a, al Coment. noastre, p. 49 și 607, *ad notam* (ed. a 2-a).

(1) T. Huc, *loco suprà cit*, p. 572.

(2) Cpr. Cas. rom. Bult. 1904, p. 1279; C. Galați, *Dreptul* din 1899, No. 61, p. 499 și din 1903, No. 80, p. 659; C. București, *Dreptul* din 1906, No. 61, p. 483, etc.

(3) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 340 urm.

(4) Cpr. Pothier, *Prescription*, IX, 96, p. 351 (ed. Bugnet); Troplong, *Prescription*, II, 925; Vazeille, *Idem*, II, 479, pag. 27 (ed. 1832) și toți autorii. Vezi L. 2 §§ 15 și 16, Dig., *Pro emptore*, 41, 4.

(5) Mattei, *I paragrafi del codice civile italiano avvicinati dalle leggi romane, francesi e sarde*. IV, p. 1077, No. 2.

Dr. roman.

La Romani, eroarea de drept nu erà, în genere, scuzabilă, pe când eroarea de fapt puteà, din contra, fi scuzată, afară de cazul când ea proveniă dintr'o negligenţă culpabilă (¹). „*Regula est, juris quidem ignorantiam cuique nocere, facti vero ignorantiam non nocere*“ (²).

Dovedirea relei credinţe.

Dovada relei credinţe poate fi făcută prin orice mijloace de probe: acte scrise, martori, prezumpţii, chiar fără niciun început de probă scrisă, nicio restricţie nefiind admisă în această privinţă, fiind vorba de fapte materiale pentru care părţile au fost în imposibilitate de a-şi procurà o dovadă scrisă. Lucrul este elementar, şi nu avem nevoe de insistat asupra lui, cu toate că Vazeille (³) a scris pagini întregi spre a stabilì acest adevăr evident (⁴).

Aprecierea depun. martorilor.

Ca în toate chestiunile de fapt, judecătorii fondului apreciează depunerile martorilor şi încrederea ce merită arătarea lor.

Chestie de fapt.

Dacă posesorul a fost de bună sau de rea credinţă, aceasta este o chestie de fapt, care scapă de sub controlul Curţei de casaţie, de câteori judecătorii fondului n'au violat legea (⁵).

Critica legei. Art. 937 C. german.

Dispoziţia art. 1898 § 2, după care este suficient ca buna credinţă să fi existat în momentul dobândirei imobilului, este, în genere, criticată de autori, care preferă dispoziţia dreptului canonic, după care buna credinţă trebuià să existe în tot timpul posesiunei (⁶). De aceea, art. 937 din codul german

---

(¹) Vezi Maynz, *Cours de droit romain*, I, § 113, p. 753, n. 3. Cpr. Girard, *Manuel élément. de droit romain*, p. 304, text şi nota 3 (ed. a 4-a); Windscheid, *Lehrbuch des Pandektenrechts*, I, § 79 *a*, nota 2; Dernburg, *Pandekten*, I, § 87, 3⁰.

(²) L. 9 Pr., *ab initio*, Dig., *De juris et facti ignorantia*, 22, 6.

(³) Vezi Vazeille, *Tr. des prescriptions*, II, 495, p. 41 urm. (ed. din 1832).

(⁴) Cpr. Cas. rom. Bult. 1905, p. 1681; Bianchi, *Corso di codice civile italiano*, I (partea generală), 88, p. 404 urm.

(⁵) Cas. rom. *Dreptul* din 1871, No. 4, pag. 1; Bult. 1890, pag. 1384; Bult. 1891, p. 1121; Bult. 1892, p. 769; Bult. 1893, pag. 15; Bult. 1904, pag. 131 şi *Dreptul* din 1904, No. 41; Bult. 1910, p. 1566; Bult. S-a 1, 1880, p. 224; Bult. 1882, p. 1158; Bult. 1887, p. 435; Cas. fr. D. P. 1906. 1. 351; Sirey, 1910. 1. 173, text şi nota *a*; T. Huc, XIV, 459; Laurent, XXXII, 408; Baudry et Tissier, *Prescription*, 683, etc.

(⁶) Vezi T. Huc, XIV, 460; Guillouard, *Prescription*, II, 577;

dispune anume că uzucapiunea (mobilelor) nu are loc, dacă achizitorul lor nu este de bună credinţă în momentul dobândirei posesiunei, sau dacă el descopere mai târziu că proprietatea nu-i aparţine, *oder wenn er später erfährt, dass ihm das Eigenthum nicht zusteht* (1).

Art. 1898 § 2.

In fine, art. 1898 § 2, de care am vorbit mai sus, dispune că, spre deosebire de ceeace se întâmplă în privinţa dobândirei fructelor (art. 485, 486 C. civil), este suficient, în materie de prescripţie, ca buna credinţă să fi existat în momentul achiziţiunei imobilului. Aceasta nu este decât aplicarea maximei: ***Mala fides superveniens usucapionem non impedit*** (2), pe care majoritatea autorilor o aplică şi în privinţa căsătoriei putative (art. 183, 184 C. civ.) (3).

Dobândirea unui imobil prin acte între vii sau prin acte cu titlu gratuit.

Dacă este vorba de dobândirea unui imobil prin acte ***inter vivos***, cu tilu oneros sau cu titlu gratuit, buna credinţă va trebui deci să existe în momentul perfectărei contractului, iar dacă este vorba de transmiterea imobilului printr'un legat pur şi simplu, buna credinţă va trebui să existe în momentul morţei testatorului, iar nu în momentul acceptărei legatului, căci acceptarea legatului nu face decât să confirme o achiziţie realizată de drept (art. 644) (4).

Formarea convingerei judecătorilor despre reaua credinţă a achizitorului imobilului.

Deşi, după art. 1898 § 2, este suficient ca buna credinţă să fi existat în momentul achiziţiei imobilului, de aici nu rezultă însă că judecătorii nu-şi pot formà convingerea despre existenţa relei credinţe în momentul înstrăinărei imobilului, şi din fapte posterioare acestei înstrăinări;

Troplong, *Idem*, II, 936; Baudry et Tissier, *Idem*, 685; Laurent, XXXII, 416; Valette, *Propriété et distinction des biens*, p. 134. Cpr. Pothier, *Prescription*, IX, 34, p. 329 (ed. Bugnet).

(1) Vezi *suprà*, p. 28.

Dr. roman.

(2) Cpr. L. 48 § 1, Dig., *De adquirendo rerum dominio*, 41, 1. Mai vezi L. 10, Pr. Dig., *De usurpationibus et usucapionibus* 41, 3.

Dr. vechiu fr.

Dreptul vechiu francez admisese soluţia contrară, conform dreptului canonic. Vezi A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit français*, I, p. 198 (Paris, 1914).

(3) Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 665 (ed. a 2-a).

(4) T. Huc, XIV, 460, p. 579; Baudry et Tissier, *Prescription*, 686; Guillouard, *Idem*, II, 579; Laurent, XXXII, 417. — *Contrà:* Aubry et Rau, II, § 218, p. 552, 553 (ed. a 5-a); Planiol, I, 2669, p. 869, nota 1 (ed. a 5-a), etc.

de oarece, în multe cazuri, tocmai din modul desfăşurărei unor anume fapte se poate învederà existenţa relei credinţi, cu care s'a efectuat înstrăinarea (1).

A treia condiţie. — Justa cauză sau titlu just. — Titlu translativ de proprietate (2).

Necesitatea unui titlu just sau unei cauze juste.

Spre a puteà dobândi proprietatea unui imobil prin uzucapiune de 10 până la 20 de ani, nu este suficient ca posesorul să fie de bună credinţă, ci mai trebue ca el să aibă un titlu just, *puternic* sau *drept*, după cum îl numesc art. 416 şi 1919 din codul Calimach, *justa causa possidendis* sau *justus titulus possessionis*, care să justifice posesiunea şi să motiveze buna credinţă, iar nu numai ca un element constitutiv al acestei bune credinţe, ca în cazurile art. 486 şi 487 C. civil (3). De aceea prezidentul Faber ziceà: „*Bonæ fidei possessor ille est, qui titulum habet, sed invalidum, malæ fidei vero, qui vel nullum penitus, vel vitiosum*" (4).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1907, p. 1058.

(2) Vezi asupra titlului just sau justei cauze, Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 290 urm.

Existenţa bunei credinţe în cazul art. 494 C. civil.

(3) Legea mai cere încă bună credinţă din partea acelui care face construcţii pe un teren străin (art. 494), însă pentru ca constructorul să fie de bună credinţă în sensul art. 494 C. civil, nu este necesar să justifice că el deţine terenul pe baza unui titlu translativ de proprietate, cum cere art. 486 posesorului pentru dobândirea fructelor percepute în timpul posesiunei sale; fiindcă, în cazul când s'a construit pe un loc străin, este vorba numai de acordarea unei despăgubiri constructorului care a mărit valoarea terenului, despăgubire fără care proprietarul terenului s'ar fi înavuţit pe nedrept în detrimentul constructorului, iar nu de atribuirea proprietăţei unor lucruri, ca în cazul dobândirei de către posesor a fructelor care, în principiu, aparţin proprietarului fondului ce le-a produs şi, aşa fiind lucrurile, este logic ca legiuitorul să fi tratat mai riguros pe dobânditorul fructelor decât pe constructor, şi să nu fi impus decât celui dintâi obligaţia de a justificà calitatea sa de proprietar aparent printr'un titlu translativ de proprietate. Cas. rom. S-a I, 10 Decembrie 1913, *Cr. judiciar*, din 1913, No. 13, p. 104, No. 2 (rezumate) şi *Dreptul* din 1914, No. 18, p. 142.

(4) Vezi Mattei, *I paragrafi del codice civile austriaco avvici-*

Ce se înţelege prin titlu just.

Prin *titlu just* sau *justa causa*, după cum ziceau Romanii (1), şi după cum se exprimă şi art. 1897 § 1 din

---

nati dalle leggi romane, francesi e sarde, II, p. 84, No. 3 (Veneţia, 1854).

Titlurile de uzucapiune.

(1) Există atâtea titluri de uzucapiune câte şi acte juridice în urma cărora posesiunea poate să confere proprietatea lucrului posedat, zice Maynz (*Cours de droit romain*, I, § 113, p. 754).

Cele mai principale titluri de uzucapiune, enumerate de Justinian în Digeste, sunt următoarele:

Titlul *pro emtore*.

Titlul *pro emptore*. Acest titlu are loc atunci când cineva cumpără un lucru, al cărui preţ îl plăteşte, dela altul care nu erà proprietar sau care erà incapabil de a înstrăinà (Dig., *Pro emptore*, 41, 4; Cod, *De usucapione pro emptore vel transactione*, 7, 26);

Titlul *pro donato*.

Titlul *pro donato*. Acest titlu are loc când cineva dărueşte altuia un lucru ce nu-i aparţine (Dig., *Pro donato*, 41, 6; Cod, *De usucapione pro donato*, 7, 27);

Titlul *pro legato*.

Titlul *pro legato*. Acest titlu are loc atunci când cineva lasă altuia prin testament un lucru ce nu-i aparţine, sau în virtutea unei dispoziţii vicioase (Dig., *Pro legato*, 41, 8);

Titlul *pro dote*.

Titlul *pro dote*. Acest titlu are loc atunci când se dă bărbatului ca dotă un lucru străin (Dig., *Pro dote*, 41, 9; Cod, *De usucapione pro dote*, 7, 28).

Titlul *pro soluto*.

Titlul *Pro soluto*. Acest titlu are loc atunci când se dă creditorului drept plată, un lucru străin sau un lucru ce nu erà datorit (L. 4, Dig., *De publiciana actione*, 6, 2);

Titlu *pro herede*.

Titlul *pro herede*. Acest titlu are loc atunci când cineva posedează lucruri făcând parte dintr'o succesiune, crezând că este, pe când, în realitate, nu este moştenitor (vezi Maynz, *op. cit.*, I, § 113, p. 755, text şi nota 47; Pothier, *Prescription*, IX, 62—64, p. 339, ed. Bugnet);

Titlul *pro derelicto*.

Titlul *pro derelicto*. Acest titlu aveà loc atunci când cineva a luat un lucru părăsit de altul, care nu erà însă proprietarul lui (Dig., *Pro derelicto*, 41, 7);

Titlul *pro suo*.

Titlul *pro suo*, care aveà loc în toate cazurile în care cineva credeà, pentru un motiv oarecare, că dobândeşte proprietatea prin posesiunea lucrului (Dig., *Pro suo*, 41, 10). Cpr. asupra acestui titlu, Guillouard, *Prescription*, II, 548.

Punerea în posesiune prin hotărîre judecătorească.

La aceste cazuri, anume menţionate în izvoarele dreptului roman, autorii mai adaogă cazul când cineva fusese pus în posesiunea unui lucru în urma unei hotărîri definitive (cpr. L. 3 § 1, Dig., *De publiciana actione*, 6, 2), ***judecătoreasca trădare a unui lucru străin***, după cum se exprimă art. 1916 din codul Calimach, şi acela în care se primise un lucru în executarea unei tranzacţiuni sau alte cauze analoage, etc. Vezi asupra tuturor acestor titluri din dreptul roman, Pothier, codul nostru, se înțelegeà la Romani și se înțelege și astăzi, în materie de posesiune sau de proprietate, un act juridic *(negotium)*, care ar fi transmis proprietatea, dacă ar fi emanat dela adevăratul proprietar (¹), precum, de exemplu: vânzarea (²), schimbul (³), donațiunea, legatul particular sau singular (⁴), adjudecarea în urma unei urmăriri imobi-

---

Prescription, IX, 59 urm., p. 338 urm.; Maynz, *Cours de droit romain*, I, § 113, p. 754 urm.; Girard, *Manuel élément. de droit romain*, p. 304 (ed. a 4-a), etc.

(¹) Prin *justa causa*, se înțelege, zice foarte bine Curtea din București, titlul care, învestit cu formele legale cerute pentru validitatea lui, are de obiect transmiterea unui drept de proprietate, abstracțiune făcând dacă el emană dela adevăratul proprietar, sau dela o persoană capabilă de a înstrăinà acel lucru. Vezi *Dreptul* din 1911, No. 51, p. 403. Titlul just trebuind să fie translativ de proprietate, s'a decis, cu drept cuvânt, că un raport de expertiză nu însușește această condiție și, deci, nu poate servì de bază prescripției de 10—20 de ani. Justiția de pace din Liernais (Côte d'or), D. P. 1913. 5. 35 și *Dreptul* din 1914, No. 51, p. 408 (cu observ. noastră).

(²) Cpr. Cas. rom. Bult. 1908, p. 226; Bult. 1909, p. 10; Bult. 1891, p. 1052; Bult. 1881, p. 180; Bult. 1883, p 522, etc.— S'a decis, cu drept cuvânt, că numai legile naționale sunt aplicabile în ceeace privește imobilele situate în țară. Această regulă, admisă în dreptul actual, erà în vigoare și în dreptul anterior, unde jurisdicția consulară nu aveà niciun amestec în această privință. Astfel fiind, actul consulului rusesc, petrecut în anul 1852, prin care se trecuse proprietatea unui imobil dela un supus rus la altul, nu poate constitui pentru acest din urmă un titlu valabil și niciun just titlu de achiziție spre a întemeià prescripția de 10 până la 20 de ani. C. Focșani, *Dreptul* din 1883, No. 54.

Și fiindcă vorbim de legile noastre anterioare, vom menționà o decizie a Curței de casație, care a pus în principiu că un act de vânzare, petrecut sub imperiul codului Caragea, nu poate constitui un just titlu care să conducă la prescripția de 10 până la 20 de ani, dacă n'a fost legalizat de tribunal. Cas. rom. Bult. S-a 1, anul 1881, p. 388.

(³) Cpr. Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1883, p. 745.

(⁴) Trebue să observăm de pe acum că contractele sau actele, în privința cărora legea cere forme solemne, precum este: donațiunea, convenția matrimonială, testamentul, etc., nu constituesc un titlu just, dacă nu îndeplinesc formele cerute de lege *ad solemnitatem*. Vezi p. 256, t. și n. 3. Astfel, un testament nul nu este un titlu just. Cpr. C. București și Craiova, *Dreptul* din 1887, No. 11 și 78; Cas. rom. Bult. S-a 1, anul 1887, p. 784.

liare (1), darea unui lucru drept plată *(datio in solutum)* (2), tranzacțiunea, de câteori este translativă de proprietate (3), actul dotal făcut în formele legale (4), etc.; într'un cuvânt, toate actele juridice care strămută proprietatea (art. 1897

---

(1) Vezi Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2265, No. 151—164 şi autoritățile citate acolo; Cas. rom. Bult. S-a 1, 1881, p. 929; Bult. 1890, p. 1384; *Dreptul* din 1906, No. 72; Trib. Bacău, *Dreptul* din 1898, No. 56, p. 478; C. Bucureşti, *Dreptul* din 1911, No. 51, p. 403; A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 896 (Paris, 1914). Vezi *infrà*, p. 253. — Vezi însă C. Bordeaux, D. P. 1913. 2. 358.

Datio in solutum.

(2) *„Dare in solutum est vendere"*. Cpr. Pothier. *Prescription*, IX, 60, p. 338; T. Huc, XIV, 442; Marcadé, *Prescription*, art. 2269, No. 250, p. 275; Guillouard, *Idem*, II. 547; Planiol, I, 2660; Pand. belges, v⁰ *Prescription par 10 et 20 ans*, 43, etc.

Plata nu este un just titlu.

Plata nu este însă un just titlu. Astfel, dacă fiind vorba de plata unui legat particular, moştenitorul a predat, fără cuvânt, pretinsului legatar, un imobil ce din eroare el credeà că a fost legat acestui din urmă, această predare nu transferă proprietatea, ci numai posesiunea lucrului legat, proprietatea fiind transferită prin efectul morței testatorului. Predarea legatului nu constitue deci, în specie, un just titlu. Vezi A. Colin et H. Capitant, *op. cit.*, I, p. 895.

(3) Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 209, nota 1. Cpr. Thiry, IV, 631, p. 547; Arntz, IV, 2039; Beltjens, VI, art. 2265, No. 26; Laurent, XXXII, 403; T. Huc, XII, 324 şi XIV, 442; P. Pont, *Petits contrats*, II, 639; Aubry et Rau, II, § 218, p. 542, text şi nota 3 (ed. a 5-a); Marcadé, *Prescription*, 253, p. 280; Baudry et Tissier, *Idem*, 664; Troplong, *Idem*, II, 882; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 872 urm.; Guillouard. *Idem*, II, 550 şi *Transaction*, 49; Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 896; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 296, etc. — *„Ex causa transactionis habentes justam causam possessionis, usucapere posunt"*. (L. 8. Cod, *De usucapione pro emptore vel pro transactione*, 7, 26). Vezi şi L. 29, Dig., *De usurpationibus et usucapionibus*, 41, 3.

(4) Cas. rom. Bult. 1909, p. 128; Bult. 1892, p. 112; Bult. 1878, p. 198; C. Bucureşti, *Dreptul* din 1892, No. 41 şi din 1883, No. 80, p. 657; Guillouard, *Prescription*, II, 547; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV. art. 2265, No. 152 urm., etc. — Dacă contractul matrimonial n'a fost făcut în forma solemnă, el nu constitue un titlu just. Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1878, p. 199. Vezi *infrà*, p. 257. *ad notam*.

ab initio) (¹). Astfel, titlul posesiunei pentru un cumpărător nu este înscrisul care constată vânzarea *(instrumentum probationis)*, ci însăş vânzarea. *Titulus est radix et fundamentum juris pretinsi* (²).

Titlul *pro herede* în dreptul actual.

Ştim, de asemenea, că, în legislaţia noastră, spre deosebire de ceeace se întâmplă în Franţa, titlul *pro herede* constitue un titlu just care, unit cu buna credinţă, conduce pe moştenitor la proprietatea imobilului găsit în succesiune, prin prescripţia de 10 până la 20 de ani (³).

(¹) Vezi tomul III, partea I, al Coment. noastre, p. 309 urm. Cpr. Planiol, I, 2291 şi 2660; Cas. rom. Bult. 1909, p. 568, etc.

C. Calimach. Art. 1916.

„Dreaptă şi vrednică spre uzucapie, este toată stăpânirea întemeiată pe astfel de titlu, carele ar fi spre câştigarea proprietăţei, dacă acesta s'ar fi cuvenit trădătorului stăpânirei, zice art. 1916 din codul Calimach (1461 C. austriac); deci, acest fel de stăpânire sunt: legatum, darul, împrumutul *(das Darleihen,* zice art. 1461 C. austriac), cumpărarea şi vânzarea, schimbul, plata unei datorii, darea de zestre de lucruri cheltuitoare, sau judecătoreasca trădare a unui lucru străin în rămăşag, sau în joc de cărţi, şi dobândirea unui găsitor cu bună credinţă". Enumerarea dela urmă, cu începere dela plata datoriei excluziv, nu figurează în textul corespunzător austriac, ci este adaosă de legiuitorul Calimach. Vezi asupra art. 1461 C. austr. (1916 C. Calimach), Stubenrauch, *Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche*, II, p. 910.

(²) Planiol, I, 2291; Mourlon, I, 1149; Trib. Bacău, *Dreptul* din 1898, No. 56.

(³) Vezi *suprà*, p. 133 urm. S'a decis, cu drept cuvânt, că dacă detentorul unui imobil poate fi admis, spre a completà termenul prescripţiei ce invoacă, să unească la posesiunea sa pe acea a autorului său, acest beneficiu este supus unei îndoite condiţii, adecă: a existenţei bunei credinţe şi a unui titlu just în persoana autorului său, după cum aceasta rezultă din principiul că prescripţia statornicită de art. 1895 din codul civil, fiind o favoare şi o măsură excepţională, admisă prin derogare dela prescripţia de lung timp, care este de drept comun, ea nu poate fi invocată decât de acela care dobândeşte un imobil sub această îndoită condiţie mai sus arătată. Prin urmare, violează dispoziţia art. 1895 C. civil instanţa de fond, când admite prescripţia decenală invocată de minori, fără a se fi dovedit existenţa unui titlu just în persoana mamei, autoarea minorilor, în momentul când a început posesiunea. Cas. rom. Bult. 1912. p. 210; *Cr. judiciar* din 1912, No. 34, p. 400, 401. Cpr. Judecăt. ocol rural Zătreni (Vâlcea), *Dreptul* din 1914, No. 54, p. 430.

Titlul condițional. Condiție suspensivă.

Titlul trebuind să fie actualmente translativ de proprietate, de aici rezultă că titlul sub condiție suspensivă nu este un just titlu pentru uzucapiune. El nu va puteà fi invocat pentru prescripția de 10 până la 20 de ani decât după îndeplinirea condiției [1]. *„Si sub conditione emptio facta sit, pendente conditione emptor usu non capit“* [2].

Condiție rezolutorie.

Titlul supus unei condiții rezolutorii este, din contra, un just titlu și el nu va înceta de a aveà acest caracter decât în urma îndeplinirei condiției, căci atunci titlul n'a avut niciodată ființă [3].

Contractul de locațiune, amanet, etc.

Un contract de locațiune, de amanet, etc. și chiar de împrumut, deși codul Calimach și cel austriac dispun contrariul în privința acestui din urmă contract [4], nu sunt, din contra, titluri translative de proprietate, pentrucă asemenea contracte nu strămută proprietatea nici chiar atunci când nu au niciun viciu [5]. Acel care-și închiriază, amanetează sau împrumută bunul lui, nu înțelege, în adevăr, a-l înstrăinà. (Cpr. Planiol, I, 2660).

---

(1) T. Huc, XIV, 448; Arntz, IV, 2040 urm.; Beltjens, art. 2265, No. 9; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1884 urm.; Laurent, XXXII, 398; Baudry et Tissier, *Prescription*, 673; Guillouard, *Idem*, II, 562. — *Contrà:* Duranton, XXI, 376.

(2) L. 2 § 2, *ab initio*, *Pro emptore*, 41, 4. Cpr. Pothier, *Prescription*, IX, 90, p. 348.

(3) T. Huc, *loco cit.*; Beltjens, *loco suprà cit.*; Laurent, *loco cit.*; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 1887 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 672; Guillouard, *Idem*, 563; Troplong, *Idem*, II, 910; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 899 urm.; Aubry et Rau, II, § 218, p. 546, text și nota 13 (ed. a 5-a), etc.

(4) Vezi pag. 250, nota 1. — Această soluție este inexplicabilă, căci împrumutatul, chiar în materie de *mutuum* (nu mai vorbim de comodat), fiind obligat a restitui lucrurile împrumutate în aceeaș cantitate și calitate (art. 1584 urm.) (vezi tom. IX al Coment. noastre, p. 683 urm.), a devenit, ce e drept, proprietarul lor, însă obligația de restituire îl împedică de a aveà un titlu translativ de proprietate. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 657; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2265, No. 167, etc. Cu toate acestea, comentatorii codului austriac nu fac această observație. Poate că textul susecitat din codul austriac s'a referit la cazul când împrumutul este făcut de un *non dominus*, adecă de o persoană care nu erà proprietară a lucrului împrumutat.

(5) Vezi tom. III, partea I al Coment. noastre, p. 310.

Impărţeală, hotărîre judecătorească, etc.

Tot astfel, o împărţeală ([1]), o hotărîre judecătorească ([2]), etc. nu constituesc un titlu just sau o justă cauză spre a conduce la dobândirea proprietăţei prin uzucapiune, pentrucă toate aceste acte sunt declarative de drepturi, iar nu translative de proprietate ([3]).

([1]) Vezi, în privinţa împărţelei, tom III, partea II, al Coment. noastre, p. 791 şi *suprà*, p. 141. Cpr. Beltjens, VI, art. 2265 No. 12; Dalloz, *Nouveau code civile annoté*, IV, art. 2265, No. 17 urm. şi autorităţile citate acolo; Planiol, I, 2660; Guillouard, *Prescription*, II, 551 urm., etc.

Impărţeala ascendenţilor. Controversă.

In ceeace priveşte împărţeala făcută de ascendenţi, chestiunea este controversată, cel puţin în privinţa împărţelei făcută prin testament. Vezi Dalloz, *op.* şi *loco cit.*, No. 146 urm.; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*. 1852 urm.; Répert. Dalloz, *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 534; Guillouard, *Prescription*, II, 554, etc.

([2]) Cpr. Cas. rom. *Dreptul* din 1906, No. 72 (decizie nereprodusă în Bult. Curţei, deşi este foarte importantă); Bult. 1907, p. 15, 16; *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 19, p. 294, No. curent 391 şi Bult. Cas., anul 1913, pag. 870; C. Iaşi, *Dreptul* din 1899, No. 76, p. 616; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1835 urm.; Répert. Dalloz, *Supplément*, *cod. v⁰*, 529; Beltjens, VI, art. 2265, No. 17 şi autorităţile citate acolo; Arntz, IV, 2038; T. Huc, XIV, 447; Laurent, XXXII, 404; Pand. belges., v⁰ *Prescription par 10 et 20 ans*, No. 63, 64; A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 896; Planiol, I, 2660, etc.—*Contrà:* Rauter, *Cours de procéd. civile* (ed. din 1834), p. 64, nota 6 *(in judicio quasi contrahimus)*; Coulon, *Quest. de droit*, III, p. 71, dial. 101. Cpr. Cas fr. Sirey, 35. 1. 754, etc.

L. de secularizare din 1863.

([3]) Tot pentru acelaş motiv s'a decis că legea de secularizare a averilor monăstireşti, din 1863, nu constitue pentru Stat un titlu just, această lege fiind numai declarativă de drepturi, iar nu translativă de proprietate, şi ca n'a trecut în patrimoniul Statului un imobil anume determinat, după cum cere art. 1895, ci universaliatea bunurilor monăstireşti. Trib. Iaşi, *Cr. judiciar* din 1914, No. 56 (cu observ. noastră).

S'a mai decis că acel care a cumpărat o moşie dela o monăstire nu poate invocà prescripţia de 10—20 de ani, pentrucă nici stariţul monăstirei singur, nici împreună cu soborul, n'a avut niciodată dreptul să vândă bunurile monăstireşti. Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1881, p. 235. Cpr. şi C. Bucureşti, *Dreptul* din 1881, No. 44, p. 355. Această din urmă decizie pune în principiu că Statul, în calitate de moştenitor al monăstirilor după legea secularizărei din 1863, este în drept a cere desfiinţarea vânzărilor făcute de stariţii monăstirilor, afară de

Ordonanţele de adjudecare.

Prin excepţie, numai ordonanţele de adjudecare şi judecăţile care constată un contract verbal ce transferă proprietatea, pot fi primite ca justă cauză, care să ducă la prescrierea proprietăţei, deoarece, în aceste cazuri, nu este judecata propriu zisă care transferă proprietatea, ci vânzarea constatată prin ordonanţa de adjudecare şi contractul de vânzare sau de schimb, etc., pe care îl constată judecata (¹).

Hotărnicie.

O hotărnicie nu este însă un titlu învestit cu formele legale spre a puteà servì de bază prescripţiei de 10 până la 20 de ani (²).

---

cazul când el ar fi recunoscut aceste vânzări, şi o asemenea recunoaştere nu poate, după legea dela 1843, să emane dela Ministerul Cultelor.

Art. 1880 § 4. C. civil.

(¹) Vezi *suprà*, p. 248, 249, text şi nota 1. — S'a decis, cu drept cuvânt, că terţiul detentor al unui imobil ipotecat, care şi-a transcris ordonanţa de adjudecare în registrele tribunalului situaţiei imobilului, având această ordonanţă ca just titlu, şi fiind de bună credinţă, prescrie acţiunea ipotecară, dacă a posedat imobilul cel puţin 10 ani dela transcrierea titlului său, adecă timpul necesar spre a prescrie însăşi proprietatea, dacă ar fi avut nevoe de această prescripţie, fără a se distinge dacă acel dela care el deţine imobilul erà sau nu proprietarul acestui imobil; fiindcă, în această privinţă, art. 1800 § 4 din codul civil nu face nicio distincţie. Cas. rom. Bult. 1904, p. 127 şi *Dreptul* din 1904, No. 41, p. 321; *Cr. judiciar* din 1905, No. 31, p. 243 urm. (cu nota d-lui I. I. Biremberg).

Stingerea privilegiilor şi ipotecilor prin prescripţie. Art. 1800 § 4.

O altă decizie a Curţei de casaţie pune, de asemenea, în principiu că, conform art. 1800 § 4 din codul civil, privilegiile şi ipotecile se sting prin prescripţie cu următoarea distincţie: atunci când bunurile se află încă în posesiunea debitorului, prescripţia se dobândeşte prin expirarea timpului defipt pentru prescrierea acţiunilor ce rezultă din ipotecă sau privilegii, adecă 15 ani în privinţa rangului inscripţiunei, şi 30 de ani, conform dreptului comun, în ce priveşte însuşi dreptul de ipotecă; atunci însă când bunul ipotecat sau supus privilegiului se găseşte în mâna unui terţiu detentor, prescripţia îi este câştigată prin expirarea timpului cerut pentru prescrierea proproprietăţei în favoarea sa, adăogând legiuitorul că în caz când terţiul detentor a început a stăpânì în baza unui titlu, prescripţia nu începe a curge în favoarea lui decât din ziua când el s'a înscris în registrele tribunalului ca nou proprietar. Cas. rom. Bult. 1907, p. 1481; *Dreptul* din 1997, No. 61, p. 483 şi *Cr. judiciar* din acelaş an, No. 76, p. 607.

(²) Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1912, No. 35, p. 419 (rezumate),

Registrele de repartiția ale pământurilor rurale.

Tot astfel, registrele de repartiția generală a pământurilor, ținute de comună, pentru trebuințile sale administrative, nefiind un mod de dobândire a proprietăței, nu constituesc un just titlu spre a puteà servì de bază prescripției de 10 până la 20 de ani (1).

Procesele-verbale încheiate conf. legei p. înstrăinarea bunurilor Statului.

S'a mai decis că nu constitue un titlu just sau o justă cauză, în sensul art. 1895 și 1897 din codul civil, nici procesele-vebale încheiate de comisiunea întocmită în conformitatea art. 18 din legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului, neconfirmate de Minister (2).

Procesul-verbal de delimitare al comisiunei de plasă.

Procesul-verbal de delimitare al comisiunei de plasă formează însă un titlu pentru tot pământul dat țăranilor, conform legei rurale, *iar nu și pentru proprietarul pe moșia căruia s'a făcut împroprietărirea;* de oarece prin încheierea suszisului proces-verbal de delimitare, care nu este decât executarea pe fața pământului a împroprietăririi țăranilor, nu se face o transmitere de proprietate către proprietarul pe moșia căruia s'a făcut împroprietărirea, ci executarea în fapt a împroprietăririi, pe baza legei rurale (3).

L. rurală, în privința pământurilor conferite țăranilor, peste partea cuvenită lor.

S'a decis că, în regulă generală, legea din 1864 nu poate servì ca just titlu pentru dobândirea prin prescripția de 10 ani a unui pământ dat sătenilor clăcași peste partea ce li se conferă prin acea lege, căci un act nu poate servì ca just titlu decât pentru ceeace cuprinde într'însul (4); și

---

decizie nereprodusă în Bult. Curței. Vezi, în privința hotărniciilor, Wl. Mavrodineanu, *Regulamentul hotărniciilor adnotat cu doctrina și jurisprudența română și străină* (Turnu-Măgurele, 1914), lucrare foarte utilă și bine alcătuită, precedată de o scrisoare a noastră.

(1) Cas. rom. Bult. 1912, p. 277; *Cr. judiciar* din 1912, No. 24, p. 286, No. curent 3 (rezumate).

Copia unui act nu poate fi considerată ca titlu, atunci când originalul n'a fost produs, deși el a fost cerut. Cas. rom. Bult. 1892, p. 943.

(2) Cas. rom. Bult. 1908, p. 27.

(3) Cas. rom. Bult. 1908, p. 253, 254. Vezi și o altă decizie tot a Curței de Cas. Bult. 1890, p. 609; C. București, *Dreptul* din 1889, No. 35, etc.

(4) Cas. rom. Bult. 1890, p. 451; Bult. 1892, p. 210 și 965; C. Craiova, *Dreptul* din 1890, No. 38. — *Contrà:* Cas. rom. Bult. 1888, p. 900.

aceasta mai cu seamă atunci când, în titlul ce li s'a liberat conform acelei legi, nu este cuprins prisosul posedat (1).

Improprietărirea locuitorilor cu o întindere de pământ mai mare decât cea cuvenită.

Instanţa de fond face deci o greşită aplicare a art. 1895 C. civil. atunci când, în acţiunea Statului, prin care acesta cereà ca locuitorii împroprietăriţi pe moşia sa să-i restitue o întindere de pământ ce li s'a dat peste ceeace li se cuveneà după tabela litera A, a admis prescripţia achizitivă de 10 ani, invocată de locuitori, în baza acelei tabele, cum şi a procesului-verbal de delimitare din 1866, ca just titlu. In adevăr, prescripţia achizitivă de 10 ani, cu bună credinţă şi just titlu presupune, în regulă generală, o transmitere *a non domino* şi are tocmai de scop acoperirea oricărui viciu, rezultând din lipsa dreptului de proprietate a autorului transmiterei, iar nu o transmitere făcută de adevăratul proprietar (Statul), care a învestit pe locuitori cu dreptul de proprietate din chiar momentul împroprietăririi lor. In asemenea caz, dacă Statul constată că, din eroare, a dat locuitorilor împroprietăriţi după legile rurale, o întindere de pământ peste ceeace erà obligat să le deà, locuitorii devin debitori ai prisosului nedatorit şi nu se pot liberà de obligaţia de restituire decât prin prescripţia liberatorie de 30 de ani (2).

Sentinţele date de tribunale p. anularea înstrăinărilor de pământuri rurale.

In fine, s'a mai decis, tot cu privire la legea rurală, că sentinţele tribunalului pronunţate în aplicarea legei interpretative dela 13 Februarie 1879, pentru anularea înstrăinărei pământurilor date în baza legei rurale din 1864, fiind declarative, iar nu tranzlative de drepturi, nu constituesc un titlu just *(justa causa)* în sensul art. 1897 C. civ. (3).

Aducerea în societate a unui imobil din partea unui asociat.

Pothier *(Prescription,* IX, 79, p. 344) zice că contractul de societate este prin firea lui translativ de proprietate. Cu toate acestea, chestiunea de a se şti dacă aducerea în societate a unui imobil, din partea unuia din asociaţi, constitue un just titlu, care să facă pe asociaţii de bună credinţă să dobândească proprietatea acestui imobil, prin prescripţia de 10 până la 20 de ani, este controversată. Se susţine, în adevăr, de unii, că reaua credinţă a asociatului, care aduce în societate un imobil ce ştie că nu-i aparţine, se comunică societăţei şi viciază posesiunea socială (1).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1888, p. 3.

(2) Cas. rom., decizia No. 195 din 5 Martie 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 18, p. 275, No. de ordine 361; Bult. 1913, p. 600, 601.

(3) Cas. rom. S-a I, decizia No. 310 din 26 Aprilie 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 22, p. 338, No. de ordine 441 (decizie nereprodusă în Bult. Curţei). Această decizie mai pune în principiu că, dacă o asemenea sentinţă, invocată ca just titlu, a fost reformată în apel, ca este un titlu nul care, după art. 1897 C. civil, nu poate servì de bază prescripţiei de 10—20 de ani.

Titlu nul sau anulabil (art. 1897 § 2 şi 3).

Efectele titlului nul.

Pentru ca prescripţia de 10 până la 20 de ani să poată aveà loc, titlul trebue să fie valabil în formă. Un titlu nul nu poate deci servì de bază prescripţiei de 10 până la 20 de ani, chiar dacă posesorul nu are cunoştinţă de nulitatea care loveşte acest titlu (art. 1897 § 2) (2).

Ce se înţelege prin titlu nul.

Prin titlu nul se înţelege convenţiile şi actele lipsite de formele legale. De exemplu: o donaţiune, o convenţie matrimonială, etc. n'au fost făcute în forma autentică (3),

---

(1) Troplong, *Prescription*, II, 844. — *Contrà:* Guillouard, *Idem*, II, 547. Vezi asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2265, No. 157 urm.

(2) Cpr. Cas. rom. Bult. 1905, p. 1035; Bult. 1908, p. 1370; Trib. Dolj, *Pagini juridice* din 1910, No. 58, p. 461, 462, (cu nota d-lui G. D. Miulescu).

Efectele titlului nul, în privinţa atribuirei fructelor unui posesor de bună credinţă.

Titlul nul poate însă servì de titlu just pentru a atribuì fructele posesorului de bună credinţă, fără a se distinge, ca în materie de uzucapiune de 10—20 de ani, între nulităţile absolute şi cele relative. Posesorul se socoteşte în adevăr, de bună credinţă, chiar atunci când titlul, în baza căruia el posedă, este lovit de o nulitate radicală, precum ar fi, de exemplu, o donaţiune nulă pentru vicii de formă, dacă el n'a cunoscut acest viciu. A. Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil fr.*, I, p. 922; C. Toulouse, D. P. 79, 2, 141; Sirey, 80, 2, 5, etc. Cu toate acestea, doctrina şi jurisprudenţa decid că posesorul nu poate să conserve fructele atunci când titlul său de achiziţie este lovit de o nulitate de ordine publică. Vezi Colin et Capitant, *op.* şi *loco suprà cit.*

(3) Cpr. Cas. rom. S-a I-a. Bult. 1892, p. 943. Astfel, s'a decis că o donaţiune neautentificată, ci numai legalizată, este inexistentă şi, ca atare, nu constitue un titlu just în sensul art. 1897. Cas. rom., S-a I-a, dec. No. 341 din 7 Mai 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 23, p. 354, No. de ordine 460 şi Bult. 1913, p. 1079. Vezi *suprà,* p. 248, nota 4.

sau au fost făcute în baza unei procure neautentice (1); un testament olograf nu este datat, subsemnat sau scris cu însăș mâna testatorului (art. 859), sau cuprinde o substituție fideicomisară (art. 803) (2); o convenție este lipsită de consimțimânt, de cauză sau de obiect, ori are o cauză falșă sau ilicită (art. 966) (3), etc.

Acte oprite de lege.

Nu pot, de asemenea, servì ca just titlu actele pe care legea le oprește, de exemplu: o donațiune sau un testament care ar cuprinde o substituție fideicomisară, o vânzare a unei succesiuni nedeschisă încă, etc. (5).

Testament nul, etc.

Tot astfel nu constitue un titlu just, un testament nul, o convenție matrimonială nefăcută în forme solemne, etc. Vezi *suprà*, p. 248, nota 4 și p. 249, nota 4.

Pentru actele solemne făcute prin mandatari, mandatul trebue să fie autentic.

(1) Mandatul formând un tot indivizibil cu actul pentru care a fost dat (cpr. C. Lyon, D. P. 92. 1. 218), este, în adevăr, supus acelorași condiții la care este supus însuși actul. Vezi în acest sens, Cas. rom., C. București, Iași și Trib. Mehedinți, decizii citate în tom. IX al Coment. noastre, p. 566, nota 1; C. Craiova, *Pagini juridice* din 1912, No. 92 (cu observ. noastră); Cas. rom. S-a 1, decizia No. 92 din 11 Februar 1914, *Jurisprudența română* din 1914, No. 10, p. 146 și *Dreptul* din 1914, No. 24 (cu nota d-lui S. Rădulescu). Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 219, nota 1 și p. 761, nota 1 (ed. a 2-a); tom. IV, partea I-a, p. 211, nota 1 și p. 227, nota 3; tom. VI, p. 611 urm.; tom. VII, pag. 128, text și nota 5; tom. VIII, p. 41 urm.; tom. IX, p. 565, 566, text și nota 1; tom. X, p. 590, text și nota 5, etc.

(2) Vezi *suprà*, p. 248, nota 4.

(3) Cpr. Cas. rom. Bult. S-a 1, 1878, p. 198; Bult. 1887, p. 784; Bult. 1892, p. 943; Bult. 1907, p. 19; C. București, *Dreptul* din 1887, No. 14 și din 1892, No. 41; C. Craiova, *Dreptul* din 1887, No. 78; Arntz, II, 2034; Laurent, XXXII, 391 urm.; Thiry, IV, 631; Beltjens, VI, art. 2265, No. 7; Pand. belges, v° *Prescription par 10 et 20 ans*, 122; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1860 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1616, 1621 urm.; Planiol, I, 2662; T. Huc. XIV, 458, etc. Vezi și *suprà*, p. 248, nota 4.

(5) Thiry, IV, 631, pag. 547; Baudry et Tissier, *Prescription*, 668, p. 512 (ed. a 3-a); Guillouard, *Idem*, II, 558; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 895; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1863; Pand. belges. v° *Prescription par 10 et 20 ans*, 147; Arntz, IV, 2034; Laurent, XXXII, 396; Beltjens, VI, art. 2267, No. 6; Planiol, I, 2663; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 302; Aubry et Rau, II, § 218, p. 544, text și nota 7 (ed. a 5-a) și toți autorii. Vezi t. IV, partea II, al Coment. noastre, p. 590.

Donaţiunea confirmată sau executată conform art. 1167 § ultim. Controversă.

Chestiunea de a se şti dacă donaţiunea nulă pentru vicii de formă, însă confirmată sau executată conform art. 1167 § ultim, de moştenitorii sau reprezentanţii donatorului, după moartea sa, devine sau nu un titlu just în sensul art. 1895 şi 1897, este controversată. După unii, asemenea donaţiune poate servì de bază prescripţiei de 10 până la 20 de ani, pentrucă confirmarea sau executarea voluntară a donaţiunei ţine loc de renunţare, atât în privinţa viciilor de formă, cât şi în privinţa oricărei alte excepţii. Titlul este deci, în specie, asimilat unui titlu just, şi posesorul este la adăpostul oricărei evicţiuni din partea reprezentanţilor dăruitorului, care au confirmat sau executat donaţiunea nulă în privinţa formelor (¹).

Neaplic. art. 1167 la testamente. Controversă.

Această soluţie nu poate însă fi aplicată testamentelor nule în privinţa formelor; căci, după cum ştim, art. 1167 constituind o dispoziţie excepţională şi derogatorie dela dreptul comun, nu este aplicabil testamentelor (²). Chestiunea este însă şi de astădată controversată.

Donaţiune netranscrisă. Controversă.

Ce trebue să decidem în privinţa unei donaţiuni netranscrise? O asemenea donaţiune constitue ea un just titlu în sensul art. 1895 C. civil? Se admite în genere, că o donaţiune, ca şi o vânzare netranscrisă, constitue un just titlu, pentrucă transcripţia n'a fost organizată pentru a apărà pe adevăratul proprietar contra uzurpărilor emanate dela terţii (³).

(¹) Vezi în acest sens, Guillouard, *Prescription*, 557; Baudry et Tissier, *Idem*, 669; Troplong, *Idem*, II, 901; Laurent, XXXII, 392; Pand. belges, v⁰ *Prescription par 10 et 20 ans*, 123. — *Contrà:* Aubry et Rau, II, § 218, p. 544 (ed. a 5-a); Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 893; Duranton, XXI, 379, 380; T. Huc, XIV, 457, etc. Vezi asupra acestei controverse, Pand. fr., v⁰ *Don. et testaments*, 3690 urm.; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière civile)*, 1618 urm.; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2265, No. 5, etc.

(²) Vezi tom. IV, partea I, al Coment. noastre, p. 208, *ad notam, in fine* şi tom. IV, partea II, p. 139 urm. Mai vezi tom. VII, al Coment. noastre, p. 51, 52. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 670; Guillouard, *Idem*, II, 557; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 893; Laurent, XXXII, 393; Aubry et Rau, II, § 218, nota 8 dela pag. 544, 545; Pand. belges, *v⁰ cit.*, 124. — *Contrà:* Pothier, *Prescription*, IX, 88, p. 347; Troplong, *Idem*, II, 901; C. Iaşi, *Dreptul* din 1914, No. 11, p. 85.

(³) Cas. rom. decizia No. 158, din 22 Februarie 1913, *Cr. judi-*

Vânzare netranscrisă.

Aceeaş soluţie este generalmente admisă şi în privinţa contractelor cu titlu oneros, precum: vânzarea, etc. (¹).

Prescripţia nu poate înlocui transcripţia.

Această teorie nu se aplică însă atunci când achizitorul, care ar fi cumpărat imobilul dela adevăratul proprietar, ar opune prescripţia unui reprezentant al acestui proprietar, căci prescripţia de 10—20 de ani nu poate, în specie, să înlocuiască transcripţia (²).

Vânzarea lucrului altuia. Controversa.

Chestiunea de a se şti dacă vânzarea lucrului altuia constitue sau nu un titlu just putând servi de bază prescripţiei achizitive de 10 până la 20 de ani, este şi ea controversată, pentrucă tot controversată este şi chestiunea de a se şti care sunt efectele juridice ale vânzărei lucrului altuia. Ştim că doctrina şi jurisprudenţa sunt împărţite atât în Franţa cât şi la noi în trei sisteme, şi anume: 1⁰ sistemul nulităţei absolute sau mai bine zis al *inexistenţei* vânzărei, întemeiată pe lipsa de cauză; 2⁰ sistemul nulităţei relative în favoarea cumpărătorului, întemeiată pe eroarea asupra persoanei şi asupra substanţei lucrului; 3⁰ şi în fine, sistemul rezoluţiei, admis de o mare parte a doctrinei şi a

---

ciar din 1913, No. 31, p. 370, No. 1 (rezumate) (nereprodusă în Bult.); C. Caen, Sirey, 91, 2, 118; Baudry et Tissier, *Prescription*, 675; Guillouard, *Idem*, II, 569; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 892; T. Huc, XIV, 450; Arntz, IV, 2045; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 329 urm.; Aubry et Rau, II, § 218, p. 547, 548, text şi nota 18, etc.—*Contrà:* Laurent, XXXII, 395; Beltjens, VI, art. 2265, No. 20 şi art. 2267, No. 5; Martou, *Privil. et hypothèques*, I, 84; Massé-Vergé, V, § 854, p. 320, nota 15. Cpr. C. Bordeaux şi Caen, Sirey, 51. 2. 244; D. P. 52. 2. 52. Sirey, 74. 2. 305; Cas. fr. D. P. 76. 1. 169; Sirey, 76. 1. 217, etc. Vezi şi Planiol, I, 2665.

(¹) Vezi Mourlon, *Transcription*, II, 512, p. 151 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 674; Guillouard, *Idem*, II, 568 şi autorii citaţi în nota precedentă; Cas. rom., decizia No. 158 din 22 Februarie 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 16, p. 243, No. curent 316 (nereprodusă în Bult.)—*Contrà:* Laurent, XXXII, 395; Troplong, *Transcription*, 177; Verdier, *Idem*, I, 372, 373, p. 639 urm. (ed. a 2-a); Flandin, *Idem*, II, 905 urm., p. 75 urm.; Berger, *Idem*, 152, etc. Vezi asupra acestei controverse, Répert. Sirey, v⁰ *Prescription*, 1571 urm.; Pand. fr., *eod. v⁰*, 1891 urm.; Pand. belges, v⁰ *Prescription par 10 et 20 ans*, 127 urm., etc.

(²) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 676 şi autorităţile citate acolo: Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 331 urm., etc.

jurisprudenței, întemeiat pe art. 1020 și 1021 din codul civil (¹).

In teoria acelor care cred că vânzarea lucrului altuia este nulă în sens de *inexistentă*, ea nu poate constitui pentru cumpărător o justă cauză, care să-l poată conduce la prescripția de 10—20, pentrucă neantul nu poate produce nici un efect (²); pe când soluția opusă este, din contra, admisibilă în teoria acelora care admit anularea sau rezolvirea vânzărei lucrului altuia (³).

Art. 1897 § ultim. Nulitate relativă. Nulitatea titlului nu-l viciază și nu-l face impropriu la prescripție decât atunci când este vorba de o nulitate absolută sau de ordine publică. Se poate însă întâmplà ca titlul posesorului să fie atins numai de o nulitate relativă. De exemplu: un minor a vândut, fără formalitățile legale, un imobil ce nu-i aparțineà, pe care însă cumpărătorul credeà, în buna sa credință, că îi aparțineà. Marcadé prevede în mod special acest caz, exprimându-se în termenii următori:

„Nous pensons, comme D'Argentré et Troplong, que l'annulabilité de l'acte n'étant alors établie qu'au profit de l'incapable et ne pouvant être opposée que par lui, le tiers, propriétaire véritable de l'immeuble, ne pourrait pas en argumenter, et que l'acte d'aliénation constitue dès lors, par rapport à lui, un juste titre. Sans doute, si l'acheteur *connaissait l'état de minorité de son ven-*

(¹) Vezi Cas. rom. Bult. 1900, p. 50 și *Dreptul* din 1900, No. 46 (cu nota lui Degré); Judecăt. ocol. Fierbinți (Ilfov), *Cr. judiciar* din 1912, No. 37, p. 441; Judecăt. ocol. Albeni (Gorj), *Cr. judiciar* din 1910, No. 19, p. 151 (cu nota d-lui Ștefan Scriban); C. București, *Dreptul* din 1911, No. 51, p. 403; Ionescu-Dolj, nota în *Cr. judiciar* din 1901, No. 1; Meitani, *Dreptul* din 1903, No. 10; Al. Cerban, *Dreptul* din 1898, No. 33 și *Dreptul* din 1911, No. 55; Nacu, III, p. 174, 175, etc. In acest sens se pronunță în Franța, Colmet de Santerre, VII, 28 *bis* VI. Vezi asupra tuturor acestor sisteme, tom VIII al Coment. noastre, p. 569 urm. (ed. I-a).

(²) Vezi Judecăt. ocol. Suraia (Putna), *Cr. judiciar* din 1910, No. 9, p. 72; Judecăt. ocol. Ciovarnașani (Mehedinți) și Boșoteni (Romanați), *Cr. judiciar* din 1911, No. 28 și 32. Vezi și *suprà*, p. 240, nota 2, *in fine*.

(³) C. București și Judecăt. ocol Pusești, *Dreptul* din 1911, No. 51 și 55, p. 403 și 439; C. Iași, *Dreptul* din 1906, No. 9, p. 69; Alex. Cerban, *Dreptul* din 1911, No. 55; C. St. Bossie, *Cr. judiciar* din 1911, No. 36, p. 288, etc.

deur (¹), il ne pourra pas invoquer la prescription décennale; mais ce ne sera pas précisément pour défaut de titre, ce sera parce qu'il a, dans ce cas, acquis de mauvaise foi; et si l'on suppose que cet acquéreur a vraiment cru majeur celui avec lequel il a traité, la prescription de dix ans sera possible, puisque alors il y aura tout à la fois juste titre et bonne foi" (²).

Admiterea, în dreptul nostru, a părerei lui Marcadé.

Acest mod de a vedeà a fost în totul admis de legiuitorul nostru prin § ultim al art. 1897. In consecinţă s'a şi decis că, de câteori este vorba de un titlu izbit de o nulitate relativă, care face ca titlul să fie anulabil, acest titlu poate servì de bază pentru a conduce la prescripţia de 10 până la 20 de ani, faţă cu orice altă persoană decât cel care ar fi avut drept de a cere anularea lui (³); căci, în specie, fiind vorba de o nulitate relativă, numai cel ce are drept de a cere anularea titlului se poate opune prescripţiei întemeiată pe un asemenea titlu (⁴).

Cazul când posesorul este de rea credinţă.

Din ultimele cuvinte ale art. 1897 rezultă însă că posesorul nu va puteà să opue această prescripţie dacă, în mo-

---

(¹) Cpr. ultimele cuvinte din § final al art. 1897: „dacă posesorul n'a cunoscut cauza anulabilităţei".

(²) Marcadé, *Prescription*, art. 2265—2269, No. 257, p. 283. Vezi şi Troplong, *Idem*, II, 905, 906, care reproduce cuvintele lui D'Argentré, pe care se întemeiază distincţia între nulităţile absolute şi cele relative. Mai vezi Arntz, IV, 2035; Thiry, IV, 631, p. 547; Pand. belges, v⁰ *Prescription par 10 et 20 ans*, 139 urm. Prin titlu *nul*, expresie care se găseşte în art. 1897 C. civ., zice foarte bine trib. Bacău, trebue a se înţelege numai titlurile lovite de nulităţi absolute, adecă titlurile nule în sens de *inexistente*. Cât pentru titlurile *anulabile*, adecă lovite numai de nulităţi relative, ele nu intră în categoria celor vizate de art. 1897 şi, deci, pot fi considerate ca titluri juste. V. *Dreptul* din 1898, No. 56, p. 478. Cpr. în acelaş sens, Cas. rom. şi C. Craiova, Bult. S-a I, anul 1882, p. 675; *Dreptul* din 1882, No. 62, p. 500; Bult. 1892, p. 943; *Dreptul* din 1891, No. 3, p. 21, etc. Numai cel care are dreptul de a cere anularea titlului, se poate opune prescripţiei achizitive întemeiată pe acest titlu. C. Craiova, *Dreptul*, din 1891, No. 3. Vezi şi *suprà*, p. 241, nota 2, *in fine*.

(³) Cas. rom. Bult. 1890, p. 679.

(⁴) C. Craiova, *Dreptul* din 1891, No. 3; C. Bucureşti, *Dreptul* din 1911, No. 51, p. 403. — Dacă titlul invocat de posesor este nul, orice persoană poate să-l atace, fiindcă un titlu nul nu poate servì de bază prescripţiunei (art. 1897 § 2). C. Bucureşti, *Dreptul*, *loco suprà cit.*

mentul contractărei, el cunoşteà cauza anulabilităţei titlului, fiindcă, după cum ne arată şi Marcadé, în asemenea caz, el este de rea credinţă şi, deci, lipseşte una din condiţiile cerute de lege pentru existenţa uzucapiunei de 10 până la 20 de ani.

Titlu putativ.

Ce este titlul putativ.

Titlul putativ este acela pe care posesorul îl crede că există, dar care nu există în realitate. Astfel ar fi, de exemplu, un testament revocat prin alt testament posterior în dată, care se descopere mai târziu (¹).

Dr. roman şi dr. vechiu fr.

La Romani şi în vechiul drept francez, titlul putativ se consideră, în genere, ca suficient, pentrucă se aveà în vedere mai cu seamă buna credinţă a posesorului, şi titlul just nu erà cerut decât ca o justificare a acestei bune credinţe (²).

Dr. actual.

Astăzi, un titlu putativ nu poate, după părerea unanimă a autorilor, să conducă la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, pentrucă, în dreptul actual, se cere un titlu *real*, ca o condiţie deosebită a bunei credinţe (art. 1895, *ab initio*).

Exemplu spre lămurirea celor de mai sus.

Astfel, dacă cred că sunt moştenitorul lui A, pe când în realitate sunt străin de succesiunea lui, nu voiu puteà să prescriu această succesiune, nici imobilul altuia ce s'ar găsì în această succesiune; dacă cred că sunt legatarul lui A, pe când în realitate nu am această calitate, nu voiu puteà prescrie imobilul posedat de mine în această calitate; dacă cred că mandatarul meu a cumpărat cutare imobil pentru mine, pe care însă el nu l-a cumpărat, nu voiu puteà prescrie posesiunea acestui imobil, etc. (³).

(¹) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 311, nota 1. Cpr. Baudry et Chauveau, *Des biens*, 313, p. 222.

Dr. roman.

(²) Cpr. Mourlon, III, 1939; Planiol, I, 2664.—*Contrà*: Art. 1916 C. Calimach (1461 C. austriac). Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 311, text şi nota 3.—Şi la Romani, mai târziu, dreptul variând, şi titlul putativ erà lipsit de orice valoare. „*Error autem falsæ causæ usucapionem non parit: veluti si quis, cùm non emerit, emisse se existimans possideat; vel cùm ei donatum non fuerit, quasi ex donatione possideat*". (Instit., *De usucapionibus et longi temporis possessionibus*, II, 6, § 11).

(³) Cpr. A Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français,* Dobândirea fructelor. Art. 486, 487.

Dar, dacă titlul putativ nu poate să conducă la prescripţie, se admite însă de majoritatea autorilor şi, cu drept cuvânt, că un asemenea titlu poate servì de temeiu bunei credinţe spre a conduce pe posesor la dobândirea fructelor (art. 486, 487); pentrucă, după cum foarte bine a decis Curtea din Bucureşti, legea nu cere pentru dobândirea fructelor, ca în materie de uzucapiune, două condiţii deosebite: buna credinţă şi un just titlu, ci o singură condiţie, şi anume: buna credinţă, iar titlul nu este, în specie, decât un element şi un mijloc de probaţiune al bunei credinţe (¹).

Eroarea posesorului trebue să fie scuzabilă.

Pentru ca titlul putativ să poată fi considerat ca echivalentul unui titlu real, şi să poată astfel conduce la dobândirea fructelor, trebue ca eroarea posesorului să fie scuzabilă, precum ar fi, de exemplu, acea a mandantului care ar crede ce mandatarul a dobândit pentru el (mandant) bunul ce mandatarul aveà misiunea de a cumpărà. Eroarea posesorului n'ar puteà însă fi scuzată atunci când el ar pretinde că s'a înşelat asupra faptului său propriu, precum ar fi, de exemplu, în cazul când el ar crede că a cumpărat lucrul

---

I, p. 897, 898; Thiry, IV, 631, p. 548; Planiol, I, 2664; Arntz, IV, 2043; Laurent, XXXII, 399; Beltjens, VI, art. 2265, No. 10; T. Huc, XIV, 442, p. 559; Guillouard, *Prescription*, II, 570; Baudry et Tissier, *Idem*, 677 *bis*, şi 688 urm.; Marcadé, *Idem*, 255, p, 280 urm.; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 884, 886; Colmet de Santerre, VIII, 372 *bis* XII; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 1903; Pand. belges, v⁰, *Prescription par 10 et 20 ans*, 175; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription civile*, 1614 urm.; Mourlon, III, 1940; Bianchi, *Corso di codice civile italiano*, I (partea generală), 82, pag. 366 urm.; C. Bucureşti, *Dreptul* din 1910, No. 13, p. 106 (motive); Trib. Vâlcea, sentinţa No. 533 din 20 Sept. 1894 (nepublicată); Vezi şi *suprà*, p. 240. — *Contrà:* Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1888, No. 78. Vezi şi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 312, *ad notam*.

(¹) C. Bucureşti, *Dreptul* din 1910, No. 13, p. 105 urm. (cu observ. noastră). Vezi în acest sens, numeroasele autorităţi citate în tom. III, partea I, p. 313, nota 1, la care trebue să adăogăm, Arntz, IV, 2044; Aubry et Rau, II, § 206, p. 410 (ed. a 5-a); *Pand. belges*, v⁰ *Prescription par 10 et 20 ans*, No. 179, 180; A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil fr.*, I, p, 922; Baudry et Chauveau, *Des biens*, 313 —315. Vezi şi articolul ce am publicat în *Pagini juridice* din 1908, No. 21. — Vezi însă Laurent, VI, 209.

Chestie de fapt.

posedat, pe când nu l-a cumpărat în realitate (1). Judecătorii fondului vor aprecià în fapt scuzabilitatea erorei invocate, ca și existența bunei sau relei credințe (2).

Dovedirea bunei credințe.

Autorii sunt, de asemenea, de acord spre a decide că posesorul, care pretinde că a dobândit proprietatea fructelor, trebue să facă dovada bunei sale credințe, adecă a credinței eronate în existența unui titlu valid, translativ de proprietate (3).

Titlu fără dată certă.

Art. 1182 C. civil.

De câteori titlul posesorului este constatat printr'un act sub semnătură privată, prescripția nu va începe a curge în folosul lui, decât din momentul când acest titlu a dobândit dată certă. Până în acest moment actul lui nu este opozabil terțiilor (art. 1182) și adevăratul proprietar, care-și revendică lucrul său, este un terțiu, fiindcă nu el, ci un *non dominus* a vândut posesorului imobilul a cărui proprietate se prescrie. (4).

Dovedirea titlului just (art. 1899 § 1).

Deoseb. de redacție între dr. nostru și cel francez.

Codul francez nu are nicio dispoziție în privința dovedirei titlului just sau justei cauze, după cum se exprimă textul nostru, regulele dreptului comun fiind aplicabile în această privință. Art. 1899 § 1 din codul nostru dispune, prin aplicarea principiilor generale, că justa cauză trebue să fie totdeauna probată de cel ce invoacă prescripția de

---

(1) Baudry et Chauveau, *Des biens*, 314. Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 313.

(2) Baudry et Chauveau, *op.* și *loco suprà cit.*

(3) Baudry et Chauveau, *op. cit.*, 315, p. 223 (ed. a 3-a); Aubry et Rau, II, § 206, p, 411 (ed. a 5-a), etc.

(4) Planiol, I, 2666; Baudry et Tissier, *Prescription*, 667; Troplong, *Idem*, II, 913; Guillouard, *Idem*, II, 567; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 905; T. Huc, XIV, 451; Arntz, IV, 2037; Aubry et Rau, II, § 218, p. 547, (ed. a 5-a); Pand. fr., v° *Prescription civile*, 1897; C. Caen și Alger, Sirey, 91. 2. 53 și 118; D. P. 91. 5. 405, No. 6; Cas. rom. Bult. 1906, p. 1342, etc.

10 până la 20 de ani (1). *Ei incumbit probatio qui dicit, non qui negat* (art. 1169).

Act sub semnătură privată.

De câteori legea nu cere pentru validitatea titlului ce se invoacă, o formă solemnă, precum se cere în materie de donațiuni, de convenții matrimoniale, de testamente, etc., titlul poate să rezulte dintr'un act sub semnătură privată (2).

Art. 1182.

Rămâne însă bine înțeles că actul sub semnătură privată nu va fi opozabil proprietarului revendicant, decât din ziua când acest act a dobândit dată certă prin unul din mijloacele arătate de art. 1182 C. civil (3).

Doved. titlului prin martori.

Dovada titlului se poate face și prin martori sau prezumpțiuni, în cazurile în care această dovadă este admisă după dreptul comun (4).

Chestie de drept.

Chestiunea de a se ști dacă posesorul are sau nu un just titlu, adecă o cauză juridică și legitimă de achiziție, nu este o chestie de fapt, ci o chestie de drept (5).

Controlul C. de casație.

Judecătorii fondului trebue, pentru a admite prescripția de 10 până la 20 de ani, să verifice și să precizeze natura și caracterul titlului invocat. Este deci neapărat, pentru ca Curtea de casație să-și exercite controlul său, ca judecătorii fondului să constate, pe de o parte, un titlu translativ de proprietate, care se aplică la imobilul posedat, iar pe de altă parte, credința posesorului în dreptul de proprietate al proprietarului său. Decizia care admite existența unui asemenea titlu, fără a arătà nici data, nici cuprinsul lui, nici împrejurările în urma cărora precedentul proprietar ar fi transmis drepturile sale posesorului actual, nu permite Curței de casație de a controlà și verificà dacă actul invocat constitue, în adevăr, un just titlu în sensul legei și, ca atare, este casabilă (6).

C. portughez. Art. 519.

(1) O dispoziție identică există în codul civil portughez. „*O titulo nao se presume: a sua existencia deve ser provada por aquelle que o invoca*“, zice art. 519 din acest cod.

(2) Guillouard, *Prescription*, II, 566; Baudry et Tissier, *Idem*, 677; Aubry et Rau, II, § 218, p. 547; Laurent, XXXII, 394, etc.

(3) Vezi *suprà*, p. 264, text și nota 4.

(4) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 677, p. 519 (ed. a 3-a); Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2265, No. 202, etc.

(5) Vezi Dalloz, *op. cit.*, IV, art. 2265, No. 205 și deciziile citate.

(6) Cas. fr. D. P. 1900. 1. 253; Sirey, 1901. 1. 287; Baudry

A patra condiţie. — Termenul prescripţiei întemeiată pe un titlu just şi pe buna credinţă (art. 1895, 1896).

Distincţie între proprietarul prezent şi absent.

Termenul prescripţiei este determinat în mod diferit, după cum proprietarul, contra căruia se prescrie, este *prezent* sau *absent*. Ea este de *zece ani* între prezenţi şi de *douăzeci de ani* între absenţi (¹).

Când proprietarul se consideră prezent şi absent.

Proprietarul se consideră ca *prezent* când el *locueşte în circumscripţia Curţei de apel unde se află situat imobilul; şi ca absent, de câteori el locueşte afară de această circumscripţie* (²).

Locuinţa de fapt, sau reşedinţa proprietarului.

Legea s'a referit la locuinţa de fapt, adecă la reşedinţa proprietarului, iar nu la domiciliul său, pentrucă proximitatea sau depărtarea reşedinţei sale îi permite sau îl împedică de a cunoaşte care din imobilele sale pot fi expuse. Acest sistem este singur admisibil în codul nostru, pentrucă atât art. 1895 cât şi art. 1896 vorbesc de *locuinţa* proprietarului (³); pe când art. 2265 din codul francez vorbeşte de *locuinţa*, iar art. 2266 de *domiciliul* proprietarului.

Statul.

In privinţa Statului prescripţia se va îndeplini în totdeauna prin 10 ani, el fiind prezent peste tot locul, de

---

et Tissier, *op.* şi *loco suprà cit.;* Dalloz, *op. cit.*, IV, art. 2265, No. 206—208, etc.

(¹) Cpr. L. unică, Cod, *De usucapione transformanda*, etc. 7, 31 şi Instit., *De usucapionibus et longi temporis possessionibus*, 2, 6, Pr., etc.

Critica legei şi dr. străin.

(²) Cpr. Planiol, I, 2670. Acest autor *(loco cit.*, p. 869, nota 3, ed. a 5-a), crede că ar fi mai bine ca timpul prescripţiei să fie reglementat după distanţa pe kilometre, decât pe circumscripţiile curţilor de apel. Codul italian fixează prin art. 2137, pentru prescripţia achizitivă cu titlu just şi bună credinţă, termenul unic de 10 ani, iar codul olandez admite termenul de 20 de ani (art. 2000). Alte legislaţii admit dispoziţii analoage codului francez. Vezi, de exemplu, art. 1957, 1958 din codul spaniol dela 24 Iulie 1889, etc.

(³) Vezi în acest sens, Planiol, I, 2670; T. Huc, XIV, 455; Baudry et Tissier, *Prescription*, 691; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 942; Marcadé, *Idem*, art. 2265, No. 262, p. 288 urm.; Thiry, IV, 631; Mourlon, III, 1944; Laurent, XXXII, 421; Beltjens, art. 2266, No. 2. — *Contrà:* Arntz, IV, 1031; Aubry et Rau, II, § 218, p. 555, text şi nota 38 (ed. a 5-a); Guillouard, *Prescription*, II, 589; Troplong, *Idem*, II, 865 urm., etc.

oarece el are pretutindeni agenți însărcinați de a veghià la interesele sale(¹).

Cazul când există doi proprietari în indiviziune.

Dacă prescripția se exercită în contra a doi proprietari *pro indiviso*, din care unul numai locuește în circumscripția Curței unde este situat imobilul, numai partea indiviză a acestui proprietar se va dobândi prin prescripția de 10 ani, iar pentru părțile indivize ale celorlalți, ea se va îndeplini prin 20 de ani(²).

Art. 1896.

Art. 1896 prevede cazul când adevăratul proprietar al imobilului ce se prescrie, a locuit un timp oarecare în circumscripția acestei curți. El a fost deci *prezent* un timp oarecare și *absent* pentru restul timpului. Chestiunea fiind de a se ști cum se va calculà, în asemenea caz, timpul prescripției, textul de mai sus răspunde că, atunci când proprietarul se consideră ca absent, adecă locuește în afară de circumscripția Curței unde se găsește situat imobilul, *trebue un timp îndoit cât ar fi fost necesar*, dacă el ar fi *fost prezent*, ceeace legea exprimă zicând că, *la anii de prezență*(³), se adaogă un număr de ani de absență îndoit, etc. Regulele statorni-

---

(¹) T. Huc, *loco cit.*, p. 573; Beltjens, VI. art. 2266, No. 3; Laurent, XXXII, 419; Baudry et Tissier, *Prescription*, 694; Guillouard, Idem, II, 579, 1⁰; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 944, etc.

(²) Planiol, I, 2672; Laurent, XXXII, 422; Aubry et Rau, II, § 218, p. 556; Baudry et Tissier, *Prescription*, 693; Guillouard, *Idem*, II, 590. Cpr. T. Huc, XIV, 455, p. 573, 574. In specie, este vorba de *indiviziune*, iar nu de *indivizibilitate*, după cum pe nedrept se exprimă unii autori, precum Beltjens (VI, art. 2266, No. 4) și alții. Cpr. Planiol, *loco suprà cit.*

Deoseb. de redacție de C. fr.

(³) Textul francez cuprinde o inexactitate, pe care toți autorii o critică, când zice că *„il faut, pour compléter la prescription, ajouter* **à ce qui manque aux dix ans de présence,** *un nombre d'années d'absence double de celui qui manque*, etc., căci adaosul de care vorbește legea se face *la anii de prezență*, după cum se exprimă textul nostru, urmând și in această privință observațiile lui Marcadé. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest autor: *„il faut ajouter aux année de présence, et non pas* **à ce qui manque** *aux dix ans de présence, comme la loi le dit par une singulière distraction*, un nombre *d'années double de ce qui manque pour faire dix.“* Marcadé, *op. cit.*, No. 261, p. 288. Cpr. Mourlon, III. 1942. p. 937, nota 1. Vezi și *suprà*, p. 231, nota 2.

cite de lege se combină deci împreună în aşa mod că fiecare an de prezenţă face, din punctul de vedere al prescripţiei, cât doi ani de absenţă, şi *vice-versa*.

Exemplu spre lămurirea celor de mai sus.

Pentru a înţelege mai bine art. 1896, a cărui termeni nu sunt tocmai clari, trebue să luăm un exemplu, cu toate că textul este mai bine redactat în codul nostru decât în cel francez. Astfel, dacă presupunem că proprietarul imobilului ce se prescrie a locuit cinci ani în circumscripţia Curţei în care este situat acest imobil, locuind apoi alţi cinci ani în circumscripţia altei Curţi, prescripţia nu se va îndeplinì, în specie, prin zece ani, ca în cazul când el ar fi locuit tot timpul în circumscripţia situaţiei imobilului, ci printr'un timp mai lung, fiindcă anii, în timpul cărora el a locuit în altă circumscripţie decât aceea a situaţiei imobilului, trebue să fie îndoiţi. In specia de mai sus, vom adăogà la termenul de cinci ani, pentru care proprietarul se consideră ca prezent, un număr îndoit de ani, adecă zece ani, ceeace face că, în cazul de faţă, prescripţia se va îndeplinì prin cinsprezece ani, în loc de zece (¹).

Ce se cere p. ca art. 1896 să fie aplicabil.

In fine, vom adăogà că, pentru ca art. 1896 să fie aplicabil, se cere o lipsă continuă a proprietarului din circumscripţia Curţei de apel unde imobilul este situat, iar nu numai o simplă plecare sau absenţă trecătoare (²).

Prescripţia acţiunei în anulare sau în resciziune (prescripţie liberatorie).

Art. 1900. — Acţiunea pentru nulitatea sau pentru stricarea *unei convenţiuni* (³), se prescrie prin zece ani în toate cazurile când legea nu dispune altfel.

(¹) Vezi Planiol, I, 2671; Baudry et Tissier, *Prescription*, 692, p. 535; Guillouard, *Idem*, 584 urm.; Marcadé, *Idem*, No. 261, p. 287, 288; Beltjens, VI, art. 2266, No. 1; Laurent, XXXII, 420; Mourlon, III, 1492, etc.

(²) Cas. rom. Bult. 1892, p. 859.

Aplic. art. 1900 şi la alte cazuri decât anularea unei convenţii. Controversă.

(³) Deşi art. 1900 nu vorbeşte decât de anularea *unei convenţii*, totuşi el s'ar aplicà, după unii, la orice acte care se intemeiază pe o manifestare a voinţei, chiar dacă ar fi vorba de o manifestare unilaterală. Cpr. Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 727, 728; Aubry et Rau, IV, § 339, p. 453, 454, text şi

Această prescripţiune nu începe a curge, în caz de violenţă, decât din ziua când violenţa a încetat; în caz de eroare sau de dol, din ziua când eroarea sau dolul s'a descoperit; pentru actele făcute de femei măritate neautorizate, din ziua desfacerei căsătoriei; în contra minorilor, din ziua majorităţei, iar în respectul interzişilor, din ziua când s'a ridicat interdicţiunea. (Art. 197 urm., 207, 342, 421 urm., 434 urm., 454, 953 urm., 959, 1255, 1512, 1876, 1878, 1879, 1880 C. civ. Art. 946 C. com. Art. 1304 C. fr.) (1).

Explic. art. 1900 în tom. VII.

Art. 1900 din codul civil a fost explicat cu toate detaliile ce merită o asemenea materie în tom. VII al Coment. noastre, p. 69 urm. (2), aşa că puţin ne-a mai rămas de zis asupra lui.

Confirmare tacită. Acte inexistente.

Acest text, care cuprinde o adevărată prescripţie (3), însă specială şi derogatorie dela dreptul comun (4), şi care a fost transportat de legiuitorul nostru dela titlul obligaţiilor la titlul prescripţiei, fiind o confirmare tacită (5), nu se aplică

---

nota 14 (ed. a 5-a); Planiol, II, 1288; Demolombe, XXIX, 48; Colmet de Santerre, V, 263 *bis* IX. — *Contrà:* Laurent, XIX, 23; T. Huc, VIII, 191, etc.

Aplic. art. 1900 la vânzarea bunurilor imobiliare ale minorilor.

Tribunalul din Bacău a decis că prescripţia de 10 ani, statornicită de art. 1900 din codul civil, nu se aplică numai contractelor de vindere cumpărare voluntare, dar şi vânzărilor făcute prin licitaţie publică, şi anume: vânzărilor prin licitaţie publică a bunurilor imobiliare ale minorilor. Vezi *Dreptul* din 1898, No. 56, consid. dela p. 482, col. 2.

Bibliografie.

(1) Vezi asupra acestei importante materii, Aubry et Rau, IV, § 339, p. 447 urm. (ed. a 5-a); Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 657 urm.; Baudry et Barde, Oblig., III, 2024 urm. (ed. a 3-a); Planiol, II, 1282 urm.; Demolombe, XXIX, 46 urm.; Beudant, *Cours de droit civil français. Contrats et obligations*, 894 urm., p. 549 urm.; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1109 urm., p. 201 urm.; Guillouard, *Idem*, II, 635 urm.; C. Orănescu, *Cr. judiciar* din 1906, No. 69, p. 555 urm.; I. G. Profiriu, *Cr. judiciar* din 1912, No. 80, etc.

(2) Mai vezi tom. IV, partea I, p. 207, *ad notam*, p. 415 urm., etc.

(3) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 71, 72. Cpr. Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2024 (I), p. 373 urm. (ed. a 3-a); Planiol, II, 1290. — Această prescripţie este deci supusă cauzelor de întrerupere şi de suspendare statornicite de dreptul comun. Vezi tom. VII suscitat, p. 72 şi *suprà*, p. 185. Cpr. Cas. fr. D. P. 85. 1. 101. — Ea curge contra absenţilor. Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1168.

(4) Beudant, *Oblig. et contrats*, 904, 909; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1120.

(5) Vezi Cas. rom. Bult. 1903, consid. dela p. 1349, precum şi

actelor inexistente, afară de excepția admisă prin art. 1167 § ultim (1), ci numai celor anulabile, căci neantul nu poate fi confirmat (art. 1168) (2). *Quod nullum est confirmari nequit.*

Neaplic. art. 1900 la testamente. Art. 1900 nu se aplică, de asemenea, la testamente, el nevorbind decât de anularea sau stricarea *unei convenții*. Anularea testamentelor se va prescrie deci prin 30 de ani, conform dreptului comun (3).

Accept. sau lepădarea unei succesiuni, etc. Textul de mai sus fiind o dispoziție excepțională, nu se aplică la acceptarea sau lepădarea unei succesiuni (4), la convențiile care privesc drepturile de familie, precum: căsă-

---

autoritățile citate în tom. VII, menționat, p. 71, nota 1. Cpr. Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2025, p. 379 urm. (ed. a 3-a); Planiol, II, 1296; Beudant, *Oblig. et contrats*, 909, p. 558; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1122, 1130; Aubry et Rau, IV, § 339, p. 447, text și nota 3 (ed. a 5-a), etc.

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1903, p. 1349 și *Cr. judiciar* din 1903, No. 84 (cu obser noastră); Bult. 1900, p. 166 și *Cr. judiciar* din 1900, No. 22; *Dreptul* din 1900, No. 74, etc.

(2) Vezi tom. VII menționat, p. 72 urm. și tom. I, p. 633 (ed. a 2-a), precum și autoritățile citate acolo, la care trebue să adăogăm, Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1898, No. 71; Cas. rom. Bult. 1899, p. 971 și *Cr. judiciar* din 1899, No. 34; *Dreptul* din 1899, No. 6 , p. 488; Bult. 1907, p. 584; Judecăt. ocol. Drăgășani, Suraia (Putna), Broșteni și Câmpu-Lung, Romanați, etc. *Cr. judiciar* din 1906. No. 70; *Cr. judiciar* din 1910, No. 9, p. 72 și No. 28 (cu observ. noastră); *Cr. judiciar* din 1911, No. 32, p. 258 și din 1913, No. 63, p. 698; Trib. Bacău, *Dreptul.* din 1912, No. 14 (tot cu observ. noastră); C. Grenoble, D. P. 1903. 2. 335; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 1932 și 2027 (a) (ed. a 3-a), etc. Vezi tom IV, partea I și II, al Coment. noastre, tabla analitică, v⁰ *Quod nullum est confirmari nequit*, etc.

(3) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 81 și *suprà*, p. 217, nota 1. Cpr. Planiol, II, 1288; Baudry et Barde, III, 2033; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1123; Beltjens, art. 2269, No. 13. — Acțiunea în anulare a unei împărțeli de ascendenți făcută prin *testament* se prescrie tot prin 30 de ani. Cas. fr. D. P. 57. 1. 425; Sirey, 58. 1. 210. Chestiunea este însă controversată în privința împărțelei făcută prin donațiune. Vezi tom. III, partea II al Coment. noastre, p. 888 (ed. a 2-a).

(4) Vezi tom. VII suscitat, p. 82. Cpr. Planiol, II, 1288; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2033. — *Contrà:* C. Grenoble, Sirey, 43. 2. 290; Aubry et Rau, IV, § 339, p. 454 text și nota 16. (ed. a 5-a).

toria, adopţiunea, etc. (¹), nici la acţiunea pauliană, nici la acea în simulaţie (²), etc.

Alte acţiuni necârmuite de art. 1900 C. civil.

El se aplică numai la acţiunile băneşti exercitate de părţi sau de reprezentanţii lor, nu însă şi de terţii (³), pentru anularea unei convenţiuni care presupune un viciu ce poate să aducă anularea convenţiei şi care este contemporan cu formarea ei. Aceste vicii sunt: eroarea, dolul, violenţa şi incapacitatea. Orice altă acţiune întemeiată pe o altă cauză rămâne supusă, conform dreptului comun, prescripţiei de 30 de ani (art. 1890) (⁴).

Persoane morale. Art. 1845.

In privinţa acestor convenţii însă, pentru care art. 1900 a fost înfiinţat, acest text se aplică nu numai particularilor, dar încă Statului, comunelor şi stabilimentelor publice în genere (art. 1845) (⁵).

Aplic. art. 1900 la confirmarea donaţiunei de către moştenitorii dăruitorului. Art. 1167 § ultim.

Se decide, de asemenea, că art. 1900, inaplicabil dăruitorului, de câteori donaţiunea este nulă pentru vicii de forme, se aplică, din contra, la confirmarea donaţiunei, făcută de către moştenitorii dăruitorului, în urma morţei acestui din urmă (art. 1167 § ultim). Moştenitorii dăruitorului pot deci să confirme o donaţiune inexistentă, atât prin tăcerea lor timp de 10 ani, în urma morţei dăruitorului (confirmare tacită), cât şi prin acte osebite sau prin executarea ei (confirmare expresă) (⁶), ceeace necontestat constitue o anomalie, moş-

---

(¹) Vezi tom. VII suscitat, p. 75. Cpr. Planiol, II, 1288, Aubry et Rau, IV, § 339, p. 454 (ed. a 5-a); Valette, *Cours de droit civil*, I (singurul volum apărut), p. 237; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2036, p. 392 (ed. a 3-a). — *Contrà:* Demolombe, XXIX, 62; Valette, *Explic. sommaire du 1-er livre du code Napoléon*, p. 108, care a părăsit mai în urmă această părere.

(²) Vezi tom. VII menţionat, p. 82, 83 şi tom. V, p. 256. Cpr. Planiol, *loco suprà cit.*; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1123; Guillouard, *Idem*, II, 638; Cas. rom. şi C. Bucureşti, *Dreptul* din 1887, No. 36 şi 68; *Dreptul* din 1890, No. 67; Trib. Dolj, *Dreptul* din 1903, No. 31, p. 259, etc.

(³) Planiol, II, 1289; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2037, p. 392; Aubry et Rau, IV, § 339, p. 455; Trib. Dolj, *Dreptul* din 1903, No. 31, etc.

(⁴) Planiol, II, 1287.

(⁵) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 81. Cpr. Planiol, II, 1285; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2030.

(⁶) Vezi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, p. 207, *ad* tenitorii ne putând, în principiu, să aibă mai multe drepturi decât autorul lor.

Aplic. art. 1900 străinilor.

S'a mai decis că prescripţia statornicită de art. 1900 este aplicabilă şi străinilor, pentrucă ar constitui un statut real. Chestiunea este însă controversată (1).

Punctul de plecare al prescripţiei. Aplic. dreptului comun.

Care este punctul de plecare al acestei prescripţii speciale şi excepţionale de *zece* ani (2). După dreptul comun, prescripţia de 30 de ani curge din ziua în care s'a produs actul sau faptul, din care rezultă acţiunea ce urmează a fi exercitată. In adevăr, toate acţiunile, atât cele reale cât şi cele personale, se prescriu prin 30 de ani, din ziua în care ele au putut fi exercitate (art. 1890 C. civil).

Punctul de plecare al prescsipţiei art. 1900.

Incât priveşte însă prescripţia de zece ani, statornicită de art. 1900, prescripţia nu curge, în privinţa incapabililor, nici dela data convenţiei anulabile, nici din ziua în care acţiunea a putut fi exercitată, ci din ziua în care persoana incapabilă a avut toată libertatea sa de acţiune (art. 1900 § 2).

Justificarea dispoziţiei art. 1900.

Această regulă este logică, căci dacă acţiunea în anulare se prescrie prin zece ani, aceasta este pentrucă acel care puteà s'o exercite este presupus că a renunţat la ea tacitamente (3); de aceea se şi zice că prescripţia art. 1900 este o confirmare tacită. Or, inacţiunea sau tăcerea nu pot fi interpretate ca o renunţare decât atunci când sunt voluntare (4).

Incapabilii.

Vom vorbi mai întâi despre incapabili şi apoi de

---

notam şi p. 417, precum şi autorităţile citate acolo, la care trebue să adăogăm, Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2038, p. 393 urm. (ed. a 3-a); T. Huc, VIII, 192; Laurent, XIX, 13 şi 35; Colmet de Santerre, V, 313 *bis* 1, etc. Mai vezi tom. VII, p. 49 urm. — *Contrà:* Aubry et Rau, IV, § 339, p. 455, text şi nota 19 (ed. a 5-a); Demolombe, XIX, 51, şi 121; Marcadé, V, art. 1340, No. III; Larombière, *Oblig.*, V, art. 1304, No. 62, p. 365 urm. (ed. a 2-a). Aceşti din urmă autori aplică în specie prescripţia de 30 de ani.

(1) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 81, text şi nota 4.

(2) Acest termen este scurtat în unele legiuiri străine. El este redus *la cinci* ani în codul italian (art. 1300) şi în codul olandez (art. 1490); la *patru* ani în codul spaniol (art. 1301), etc. Termenul de *patru* ani erà admis şi în vechile noastre legiuiri. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 16, text şi nota 3, p. 69, etc.

(3) Cpr. Trib. Bacău, *Dreptul* din 1898, No. 56.

(4) Cpr. Beudant, *op. cit.*, 910, p 559; Pand. fr., v^0 *Oblig.*, 6899 urm. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 96.

viciile de consimțimânt, deși textul vorbește mai întâi despre viciile de consimțimânt și apoi despre incapabili.

Actele făcute de o femee măritată.

Incât privește actele făcute de o femee măritată, art. 1900 § 2 voește ca prescripția să nu înceapă a curge decât din ziua desfacerei căsătoriei, adecă din ziua morței bărbatului sau transcrierei hotărîrei de divorț (1), și aceasta chiar dacă femeea s'ar fi căsătorit din nou, pentrucă numai din ziua desfacerei căsătoriei femeea nu se mai găsește sub autoritatea bărbatului, pe care ea a călcat-o în picioare.

Art. 1265.

Separarea de bunuri nu modifică regula de mai sus, pentrucă, prin această separare, femeea dobândește numai libera administrație a avutului său (art. 1265) (2).

Suspend. prescripției.

Prescripția este deci suspendată în folosul femeei, în timpul căsătoriei (3).

Act. bărbatului. Controversă.

Acțiunea în anulare aparține nu numai femeei, dar și bărbatului (art. 207), iar termenul de 10 ani ar curge, după unii, și în privința bărbatului, tot din ziua desfacerei căsătoriei, pentrucă legea nu distinge (4).

Efectele tăcerei bărbatului.

Rămâne însă bine înțeles că tăcerea bărbatului nu va atrage decât stingerea acțiunei sale, nu însă și a acțiunei femeei, fiind de principiu că nimene nu poate fi lipsit de un drept fără consimțimântul său (5).

Hot. de divorț își produc efecte dela transcrierea lor.

(1) Aubry et Rau IV, p. 459, nota 31 *bis* (ed. a 5-a); T. Huc, VIII, 195. — Este, în adevăr, de principiu că hotărîrile de divorț nu-și produc efectul lor decât din momentul transcrierei în registrele stărei civile, ele neputând aveà efect retroactiv până în momentul pronunțărei lor de către justiție. Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 729, 799, n. 2; p. 803, text și n. 4 (ed. a 2-a); tom. II, pag. 164 și 168, text și n. 1 (ed. a 2-a); tom. VII, p. 92, nota 1; tom. VIII, p. 421, nota 2 (ed. 1-a), etc.

(2) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 92.

(3) Cpr. Planiol, II, 1284. 7°; Beudant, *op. cit.*, 912, p. 560. Vezi și *suprà*, p. 233 urm.

(4) Planiol, II, 1284, *in fine;* Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2042; Larombière, *Idem*, V, art. 1304, No. 23; Beudant, *Idem*, 911, p. 560, etc. — *Contrà:* Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 731 urm.; T. Huc, VIII, 195; Laurent, XIX, 43; Thiry, III, 108, *in fine;* Mourlon, II, 1491; Arntz, I, 391, *in fine* și III, 287, după care termenul ar curge în favoarea bărbatului din momentul facerei actului, sau din momentul când acest act a ajuns la cunoștința lui. Vezi tom. VII p. 92, text și n. 4.

(5) Vezi tom. VII suscitat, p. 93. Cpr. Beudant, *op. cit.*, 912,

Cazul când consimțimântul femeei a fost viciat prin violență, eroare sau dol.

Dacă femeea măritată a făcut actul cu autorizarea soțului ei, consimțimântul ei fiind însă viciat prin violență, eroare sau dol, termenul de 10 ani va curge în contra ei, în timpul căsătoriei, din ziua încetărei violenței sau descoperirei erorei ori dolului, afară de cazul când acțiunea ei ar fi de natură a se resfrânge în contra bărbatului, pentrucă el ar fi fost, de exemplu, complice al violenței exercitate în contra ei (art. 1880) (¹).

Cazul când actul a fost făcut de femee, în timpul minorităței sale.

De asemenea, de câteori acțiunea în anulare exercitată de femee se întemeiază pe împrejurarea că actul ce atacă a fost consimțit de ea în timpul minorităței sale, termenul de 10 ani va curge în contra ei din ziua majorităței, iar nu din ziua desfacerei căsătoriei, pentrucă, în asemenea caz, ea lucrase ca minoră, iar nu ca femee măritată (²).

Actele făcute de un minor.

Incât privește actele făcute de un minor, art. 1900, de acord în această privință cu art. 1876 (³), după care prescripția nu curge în contra lor și în contra interzișilor, dispune că termenul de 10 ani curge din ziua majorităței, și aceasta chiar în privința minorilor emancipați, întrucât legea nu face nicio deosebire și întrucât emanciparea nu le ridică, în principiu, capacitatea lor (⁴).

Actele făcute de tutor fără formele legale.

Nu se distinge, în această privință, între actele făcute de tutorul său fără îndeplinirea formelor legale. Aceasta nu este decât consecința teoriei după care minorul are acțiunea în anulare nu numai în privința actelor făcute de el, dar și în privința celor făcute de tutorul său, fără îndeplinirea legiuitelor formalități (⁵).

---

p. 561. — Renunțarea din partea femeei nu face însă pe bărbat să piardă dreptul de a cere anularea. Beudant, *loco cit.*

(¹) Vezi tom. VII suscitat, p. 93.

(²) Vezi tom. VII, p. 93.

(³) Vezi *suprà*, p. 185.

(⁴) Cpr. Baudry et Barde, *op. cit.*, IV, 2045 (ed. a 3-a); Aubry et Rau, IV, § 339, p. 460, nota 32 *quater* (ed. a 5-a); T. Huc, VIII, 196, etc.

(⁵) Cpr. Baudry et Barde, *op.* și *loco cit.*; T. Huc, VIII, 196; Aubry et Rau, IV, § 339, nota 32 dela p. 459, 460 (ed. a 5-a) și alte autorități citate în tom. VII, al Coment. noastre, p. 94, nota 1. — In caz însă când tutorul ar fi înstrăinat bunul fostului minor în urma încetărei tutelei, minorul va fi în drept a revendicà lucrul vândut, iar nu a cere anularea

Cazul când minorul a fost victima unui dol sau unei fraude.

Dacă minorul a fost însă victima unui dol sau unei fraude, pe care el n'a descoperit-o decât în urma majorităței, termenul de 10 ani va curge din ziua descoperirei dolului sau fraudei, pentrucă, în asemenea caz, acțiunea sa nu se mai întemeiază pe incapacitatea sa, ci pe dol sau fraudă, şi în privința acestor vicii, termenul curge dela descoperirea lor (1).

Actele făcute de un interzis.

Cele zise în privința minorilor se aplică şi actelor făcute de interzişi, cu această deosebire că termenul curge în privința lor din ziua ridicărei interdicției, când interzisul şi-a redobândit capacitatea sa.

Moartea interzisului în timpul incapacităței sale.

Dacă interzisul a murit în timpul incapacităței sale, termenul de 10 ani va curge, în privința moştenitorilor săi, din ziua morței sale, de când incapacitatea sa a încetat, soluție care se aplică şi minorilor săvârşiți din viață în timpul minorităței (2).

Actul făcut de o persoană pusă sub consiliul judiciar.

Deşi legea nu vorbeşte de persoanele puse sub un consiliu judiciar, se admite însă că, şi în privința acestor persoane, termenul prescripției curge tot din ziua incapacităței sau morței lor, pentrucă este cu neputință ca un incapabil să poată confirma prin tăcerea sa un act anulabil, săvârşit în timpul incapacităței sale (3).

---

unui act la care el n'a luat parte nici prin el însuş, nici prin reprezentantul său. Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1161, p. 233.

(1) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 94.

(2) Planiol, II, 1284, 3° şi 4°; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2047; Larombière, *Idem*, V, art. 1304, No. 24 şi 25; Aubry et Rau, IV, § 339, p. 462 (ed. a 5-a). Vezi şi tom. VII al Coment. noastre, p. 94.

(3) Planiol, II, 1284, 6°; T. Huc, III, 555 şi VIII, 200; Thiry, I, 647 şi III, 108; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2048; Valette, *Cours de code civil*, I, p. 643, VI şi *Explic. sommaire du 1-er livre du code civil*, p. 388, No. 43; Vigié, I, 912; Arntz, I, 818; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 729; Laurent, V, 374 şi XIX, 49; Aubry et Rau, IV, § 339, p. 460, text şi nota 33 (ed. a 5-a); Cas. fr. Sirey, 91. 1. 149; D. P. 91. 1. 454 — *Contrà:* Baudry-Lacantinerie, *Précis de droit civil*, II, 405, 3°, p. 267 (ed. a 9-a); Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1163, etc., după care termenul de 10 ani ar curge din ziua facerei actului. Vezi asupra acestei controverse, tom. VII al Coment. noastre, p. 95, text şi nota 1.

Actul făcut de un smintit neinterzis. L. din 15 Decembrie 1894.

Ce trebue să decidem în privinţa alienaţilor neinterzişi, internaţi într'un stabiliment de sănătate, conform legei din 15 Decembrie 1894, sau neinternaţi în asemenea stabilimente? Actele făcute de ei în timpul smintirei fiind inexistente, pentru lipsă de consimţimânt, nu pot fi confirmate, aşa că art. 1900, care nu este, după cum ştim, decât o confirmare tacită, nu le este aplicabil. Singura prescripţie admisibilă în specie este deci acea a dreptului comun, adecă prescripţia de 30 de ani (art. 1890), iar termenul acestei prescripţii ordinare va curge dela facerea actului, fiindcă niciun text de lege nu suspendă prescripţia în privinţa alienaţilor (1).

Viciile de consimţimânt.

Trecem acum la viciile de consimţimânt. Aceste vicii sunt, după cum ştim, violenţa, eroarea şi dolul (art. 953 urm.). Prescripţia liberatorie statornicită de art. 1900 nefiind, după cum am spus-o de mai multeori, decât o confirmare tacită, confirmarea nu se poate pricepe cât timp consimţimântul este viciat prin violenţă, eroare sau dol (2). De aceea art. 1900 § 2 dispune că, în caz de violenţă, termenul de 10 ani curge dela încetarea ei, iar în caz de eroare sau de dol, din ziua când eroarea sau dolul au fost descoperite.

Ce trebue să dovedească reclamantul şi ce trebue să dovedească pârîtul.

De câteori o convenţie este atacată pentru violenţă, eroare sau dol, cel care cere anularea ei trebue să dovedească cauza care a prelungit termenul în care acţiunea poate fi introdusă, adecă: că violenţa n'a încetat sau că el n'a descoperit eroarea sau dolul decât foarte târziu. Pârîtul nu are decât un singur lucru de dovedit, şi anume: că a trecut 10 ani dela încheierea convenţiei. Dacă la această excepţie reclamantul opune altă excepţie şi anume: aceea că el a fost în imposibilitate de a-şi exercità acţiunea, el va trebui să dovedească această afirmaţie, conform regulei cunoscute: *Reus in excipiendo fit actor* (3).

Mijloacele de probaţiune.

Dovada va puteà fi făcută, în specie, prin orice mijloace, precum: martori, prezumpţii, etc., întrucât este vorba de un fapt material, pentru care cel în drept n'a putut să-și procure o probă scrisă (art. 1198)(1).

---

(1) Vezi *suprà*, p. 224. Cpr. tom. VII al Coment. noastre, p. 95, text şi nota 2 şi p. 96.

(2) Vezi *suprà*, p. 367.

(3) Aubry et Rau, IV, § 339, p. 463, nota 38 (ed. a 5-a); Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 735 şi alţi autori citaţi în tom. VII al Coment. noastre, p. 96, nota 5.

Violență.

In privința încetărei violenței, proba va fi foarte lesne de făcut, partea care a fost violentată putând dovedì cu ușurință momentul când a dobândit deplina sa libertate.

Eroare.

Dovedirea erorei de fapt sau de drept(2) va fi, de asemenea, de cele mai multe ori un fapt lesne de probat.

Dol.

In ceeace privește însă dolul, chestiunea este mult mai grea, pentrucă el se compune dintr'o serie de manoperi a căror existență nu se manifestă deodată, ci pe rând și în mod succesiv. Doctrina este în această privință unanimă pentru a decide că prescripția de 10 ani începe a curge nu dela descoperirea tuturor indiciilor ce-l compun, ci din ziua în care partea amăgită are bănueli grave și serioase despre existența dolului, deși ea nu are o dovadă complectă despre existența lui(3).

Combinarea prescripției decenale cu acea ordinară. Controversă.

Dar acì se prezintă o chestiune foarte controversată, și anume: aceea de a se ștì dacă dispoziția specială a art. 1900 se opune sau nu la aplicarea regulei generale statornicită de art. 1890. Iată, de exemplu, o convenție făcută de o femee măritată neautorizată, în primele zile ale căsătoriei, sau de un interzis, în primele zile ale incapacității sale; presupunând că, în specie, căsătoria sau interdicția a ținut mai bine de 30 de ani, așa că prescripția specială a art. 1900 n'a început încă a curge, chestiunea este de a se ștì dacă, în lipsa prescripției de 10 ani, acțiunea în anulare a femeei sau a interzisului se va prescrie prin termenul ordinar de treizeci de ani? Afirmativa se întemeiază pe generalitatea termenelor art. 1890, după care toate acțiunile, atât cele reale cât

---

(1) Planiol, II, 1284; T. Huc, VIII, 202; Aubry et Rau, *loco cit.*, nota 38, *in fine*, etc. Vezi și tom. VII suscitat p. 97, text și nota 1.

Eroare de fapt și de drept.

(2) Art. 1900 se aplică, în adevăr, atât la eroarea de fapt cât și la cea de drept. Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1152; C. Besançon (1 Martie 1827), Rèpert. Dalloz, v⁰ *Oblig.*, 147, 1⁰ și 2888. 2⁰. Vezi, în privința erorei de drept, *suprà* p. 242 urm. și observ. ce am publicat asupra unei decizii a Curței din Douai, în *Cr. judiciar* din 1914, No. 67, p. 547. 548.

(3) Cpr. Baudry et Barde, *Oblig.*, III. 2041. p. 399 (ed. a 3-a) și autorii citați în Tom. VII al Coment. noastre, p. 97, nota 2. Cpr. Cas. fr. D. P. 49. 1. 229; Sirey, 49. 1. 347, etc.

și cele personale, se prescriu prin 30 de ani, așa că textul de mai sus ar fi violat dacă s'ar puteà cere anularea unei convenții patruzeci sau cincizeci de ani după formarea ei (¹). La aceasta se răspunde însă, cu drept cuvânt, că art. 1900 statornicește, pentru o categorie determinată de acte, un sistem special de prescripție și că toate cauzele care întârzie cursul acestei prescripții speciale se consideră ca niște cauze de suspendare aplicabile și prescripției ordinare. Prin urmare, acțiunea în anulare nu este admisibilă, dacă n'au trecut încă zece ani dela ridicarea piedicei ce se opuneà la exercițiul ei (²).

Cazurile în care prescripția începe a curge din ziua facerei convenției.

Aceste sunt cazurile excepționale în care termenul prescripției nu curge dela încheierea actului. In toate celelalte cazuri, în care nu este vorba nici de un viciu de consimțimânt, nici de un act emanat dela un incapabil, **regula generală** își reià imperiul ei, adecă, prescripția începe a curge din ziua facerei convenției (³), și aceasta nu numai în privința convențiilor pure și simple, dar și în privința celor cu termen sau condiționale, pentrucă nici condiția, nici termenul nu exclud prezumpția unei confirmări tacite.

Vicii de formă.

Astfel, de câteori va fi vorba de un viciu de formă, termenul de 10 ani va curge din ziua încheierei actului, afară de cazul când ar fi vorba de un incapabil, în care caz se va aplicà dispoziția specială a art. 1900 (⁴).

Persoanele morale.

In baza acestui principiu se decide că, de câteori persoanele morale, comunele sau altele, au o acțiune în anulare de exercitat, ele trebue s'o exercite în cei 10 ani dela data

---

(¹) Vezi în acest sens, Aubry et Rau, IV, § 339, *in fine*, p. 464, 465, text și nota 42 (ed. a 5-a); T. Huc, VIII, 203; Laurent, XIX, 53; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1154, p. 228, 229; Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2052 urm.; C. Paris, Sirey, 54. 2. 49; D. P. 55. 2. 155; Trib. Albi, *Dreptul* din 1910, No. 15 (cu observ. noastră în sens contrar).

(²) Vezi, în acest sens, autoritățile citate atât în tom. VII al Coment. noastre, p. 98, cât și în tom. X, p. 230, nota 3; Planiol, II, 1292; Beudant, *op. cit.*, 914, p. 563; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 741, 742; Demolombe, XXIX, 165; Valette, Duranton et Demante, consultație publicată în Sirey, 54. 2. 49 și în Valette, *Mélanges de droit et de jurisprudence*, II, p. 3 urm. Vezi, asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, III, art. 1304, No. 290 urm., etc.

(³) Cpr. Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2040.

(⁴) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 89. Cpr. Planiol, II, 1283.

încheierei actului anulabil. Persoanele morale fiind, în adevăr, nişte ficţiuni, care nu au nici vârstă, nici stare civilă [1], nu pot din acest punct de vedere fi asimilate minorilor [2].

Oblig. cu termen sau condiţională.

Aşa dar, termenul nu împiedică prescripţia de a curge, înaintea expirărei lui, din ziua actului, după cum nici condiţia, cât timp ea este în suspensie *(pendente conditione)*, nu împedică prescripţia acţiunei în anulare de a curge dela data actului [3].

Cazul când acţiunea în anulare se exercită de moştenitorii aceluia căruia ea aparţine.

Ne-a mai rămas, spre a terminà această grea şi importantă materie, să determinăm momentul de când prescripţia începe a curge atunci când acţiunea în anulare se exercită de moştenitorii aceluia căruia ea aparţine. Pentru a rezolvì această chestiune, trebue să facem următoarele distincţiuni: 1⁰ sau prescripţia începuse a curge în contra autorului şi, în asemenea caz, ea va continuà a curge şi în contra moştenitorilor; 2⁰ sau prescripţia nu începuse încă a curge în contra autorului şi, în asemenea caz, o subdistincţie se impune, după natura cauzelor de anulare. In adevăr, încât priveşte nulităţile întemeiate pe eroare sau dol, prescripţia va curge, în privinţa moştenitorilor, ca şi în privinţa autorului lor, din ziua descoperirei viciului; iar încât priveşte violenţa, termenul de 10 ani va curge din ziua morţei autorului lor, presupunând că violenţa a subzistat până atunci.

Anularea unei convenţii făcută de un incapabil.

In fine, dacă este vorba de anularea unei convenţii făcută de un incapabil, termenul prescripţiei va curge contra moştenitorilor majori şi capabili din ziua încetărei incapacităţei, adecă, din ziua morţei autorului lor. Ei vor trebui deci să exercite acţiunea în anulare în termen de 10 ani dela deschiderea succesiunei, chiar dacă n'ar fi avut cunoştinţă de actul încheiat de autorul lor incapabil, pentrucă necunoştinţa lor nu este decât o imposibilitate de fapt şi

---

(¹) Cpr. Cas. rom. Secţii-unite, Bult. 1895, p. 1293 şi *Dreptul* din 1895, No. 78; T. Huc, III, 232, 256 şi VIII, 193. Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 255 (ed. a 2-a), precum şi autorităţile citate acolo în nota 3.

(²) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 89, 90 şi p. 98. Cpr. Planiol, II, 1285, 2⁰; Cas. rom. Bult. S-a 1, 1886, p. 395; C. Bucureşti, *Dreptul* din 1886, No. 48, etc.

(³) Demolombe, XXIX, 163. Chestiunea este însă controversată. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 98, text şi nota 4. Cpr. Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, III, art. 1304, No. 227.

o astfel de imposibilitate nu poate să oprească cursul prescripției (¹).

Prescripția acțiunilor relative la tutelă. (Prescripție liberatorie statornicită în favoarea tutorului).

Art 1901. — Verice acțiune a minorului contra tutorului, *relativă la faptele tutelei*, se prescrie prin zece ani, începând dela majoritatea sa. (Art. 434, 454, 1876, 1890, 1894, 1900 C. civ. Art. 475 C. fr.) (²).

Explic. art. 1901 în tom. II.

Art. 1901, pe care legiuitorul nostru l-a transportat dela titlul tutelei, unde se găsește așezat în codul francez, la titlul prescripției, a fost pe larg explicat la finele tutelei, în tom. II al Coment. noastre, p. 807 urm. (ed. a 2-a), unde cetitorii vor găsì toate dificultățile la care acest text a dat loc în practica zilnică.

Dr. roman.

Acțiunile minorului contra tutorului său, pentru faptele tutelei *(actio tutelæ directa)*, care erau mai întâi imprescriptibile la Romani, au devenit mai târziu prescriptibile prin 30 de ani. (³).

Dr. actual.

Redactorii codului actual au înființat, în favoarea tutorului, o prescripție specială și excepțională de 10 ani (⁴), numai în ceeace privește gestiunea tutelară, căci ar fi fost foarte greu ca tutorul să fi păstrat treizeci de ani toate actele relative la gestiunea sa (⁵).

(¹) Vezi asupra tuturor acestor chestiuni, tom. VII al Coment. noastre, p. 99, text și note. Cpr Baudry et Barde, *Oblig.*, III, 2038.

Bibliografie.

(²) Vezi, asupra acestui text, Planiol, I, 1981, 1982; Aubry et Rau, I, § 121, p. 764 urm. (ed. a 5-a); Beudant, *Cours de droit civil français, L'Etat et la capacité des personnes*, II, 896, p. 530 urm.; Le Roux de Bretagne, *Prescription*. II, 1173 urm., p. 240 urm.; Magnin, *Tr. des minorités*, I, 734, 735, p. 582 urm. (ed. din 1842); B. C. Livianu, *Cr. judiciar* din 1902, No. 30, etc.

(³) L. 8, Cod, *Arbitrium tutelæ*, 5, 51. Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 807, text și nota 2.

Intreruperea și suspend. acestei prescripții.

(⁴) Din împrejurarea că, în specie, este vorba de o adevărată prescripție, rezultă că ea este supusă cauzelor de întrerupere și de suspendare prevăzute de dreptul comun (art. 1863 urm., 1876 urm.). Vezi *suprà*, p. 184, 185.

(⁵) Cpr. A. Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil fran-*

Curgerea prescripţiei dela majoritatea minorului.

Această prescripţie nu curge contra minorului, chiar emancipat, decât dela majoritatea sa. Dacă el a murit înainte de a fi atins majoritatea, această prescripţie curge din ziua morţei sale, contra moştenitorilor săi, de câteori aceştia sunt capabili, ea fiind în suspensie în favoarea lor, dacă sunt şi ei minori sau interzişi (¹).

Tutelă legală.

Această dispoziţie excepţională se aplică la orice tutelă, chiar şi la cea legală (²).

Tutela interzişilor.

Ea se aplică şi tutelei interzişilor, deşi art. 1901 nu vorbeşte decât *de minori*, pentrucă interzişii sunt asimilaţi cu minorii în ceeace priveşte persoana şi averea lor, legile dela tutela minorilor fiind aplicabile şi la aceea a interzişilor (art. 454).

Neaplic. art. 1901 tutorilor de fapt. Controversă.

Dispoziţia art. 1901 fiind însă excepţională, nu poate fi invocată, după părerea noastră, cu toată controversa ce există asupra acestui punct, contra celor care ar fi gerat tutela în mod provizor, numai de fapt (art. 346, 369, 380), nici contra curatorilor, consiliilor judiciari sau administratorilor provizori (art. 443); nici contra tatălui administrator legal, etc. (³).

Faptele tutelei.

Această prescripţie nu se aplică însă decât acţiunilor personale, care ar rezultà pentru minor sau interzis *din faptele tutelei*.

Acţ. în darea socotelilor.

Astfel, ea se aplică acţiunei relative la darea socotelilor *(ad reddendas rationes)* (⁴). Această acţiune este *per*

C. elveţian.

çais, I, p. 509.—Codul civil elveţian din 1907 a redus această prescripţie la *un an* (art. 454).

(¹) Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1173; De la Bigne de Villeneuve, *Eléments de droit civil*, I, 857, p. 754; Aubry et Rau, I, § 121, p. 764, text şi nota 29 (ed. a 5-a): Colin et Capitant, *op. cit.*, I, p. 510, 511, etc.

(²) Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 807, nota 3 (ed. a 2-a).

(³) Vezi tomul II suscitat p. 809 şi autorităţile citate acolo.

Ipoteca legală a minorilor şi interzişilor.

(⁴) Acţiunea pentru darea socotelilor, prescriindu-se prin 10 ani, tot prin acest termen se prescrie şi ipoteca legală a minorului şi interzisului, care garantează gestiunea tutelară (art. 1762 urm.); căci, în specie, ne mai existând dreptul principal, s'a stins, pe cale de consecinţă, şi dreptul accesoriu (art. 1800, 1°). Cpr. Aubry et Rau, III, § 264 *bis*, p. 367 (ed. a 5-a); André, *Tr. pratique du régime hypothécaire*, 1133, p. 430; Laurent, XXXI, 371; Baudry et Loynes, *Privil. et hypothèques*, III, 2254; Guillouard, *Idem*, IV, 1902; Cas. fr. D. P. 1901. 1.

excellentiam relativă la faptele tutelei, fiindcă cuprinde toate actele gestiunei tutelare.

Rectificarea socotelilor.

Această prescripţie, derogatorie dela dreptul comun, se aplică, de asemenea, acţiunei în rectificarea socotelilor date, dacă această rectificare necesitează aprecierea unui act al gestiunei tutelare, de exemplu: un articol din capitolul cheltuelilor este criticat ca exagerat, sau tutorul a omis de a trece la rubrica încasărilor o sumă pe care el a primit-o, etc., afară de cazul când această omisiune ar fi rezultatul dolului din partea tutorului, în care caz acţiunea minorului sau interzisului se va prescrie prin 10 ani dela descoperirea dolului, conform art. 1900 (¹).

Culpa comisă de tutor.

Tot prin zece ani dela majoritate se va prescrie şi acţiunea în responsabilitatea tutorului, din cauza culpei comisă de acest din urmă în gestiunea tutelei (²).

Rectificarea unei erori materiale de calcul.

Ea nu se aplică însă acţiunei care ar tinde a face să se rectifice o eroare materială de calcul strecurată în socoteli, sau o îndoită întrebuinţare, căci în aceste cazuri gestiunea tutorului fiind afară din cauză, el nu are nevoe spre a se putea apără, nici de a recurge la actele sale justificative, pe care timpul a putut să le facă să dispară, nici de a se reamintì detalii, pe care poate le-a uitat.

Aplic. dreptului comun.

Neaflându-ne deci, în specie, nici în textul, nici în spiritul art. 1901, singura prescripţie aplicabilă cazului de faţă este acea a dreptului comun (art. 1890) (³).

Restituirea averei mamei minorului de către tatăl, fost tutor legal.

S'a decis, de asemenea, că acţiunea minorului contra tatălui său tutor, întemeiată pe obligaţia acestuia de a restitui averea dotală sau parafernală primită la căsătoria cu mama sa, se prescrie prin 30 de ani, iar nu prin 10 ani, după cum prevede art. 1901 C. civil; de oarece, în acest caz, pe care a avut a-l rezolvì jurisprudenţa noastră,

---

213; Sirey, 1904. 1. 219 şi alte autorităţi citate în tom. X al Coment. noastre, p. 698, nota 1.

(¹) Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 812 (ed. a doua). Cpr. De la Bigne de Villeneuve, *op. cit.*, I, 857, p. 754; Aubry et Rau, I, § 121, p. 764, 765, text şi nota 41 (ed. a 5-a); Planiol I, 1981, etc.

(²) A. Colin et Capitant, *Cours. élément. de droit civil français*, I, p. 509.

(³) Vezi autorii citaţi în nota precedentă.

acţiunea minorului nu se întemeiază pe un fapt care ar fi luat naştere cu ocazia gestiunei tutelei (1).

Alte cazuri in care art. 1901 este inaplicabil.

Tot prescripţia ordinară a dreptului comun (art. 1890), este aplicabilă cererilor în restituire sau în delăsare a imobilelor minorului (2); cererilor de plata sumelor de bani cu care tutorul ar fi rămas dator minorului, în urma încheerei socotelilor (Art. 420) (3): acţiunilor pe care fostul minor le-ar deschide contra terţiilor pentru anularea actelor făcute de fostul său tutor (4), etc.

Art. 419 C. civil. Controversă.

Ştim că, după art. 419 din codul civil, tutorul nu poate, în mod valid, contractà cu fostul minor înaintea expirărei unei luni dela predarea socotelilor. Chestiunea este de a se şti dacă acţiunea în anulare a contractului încheiat cu violarea art. 419, pe care o are minorul, este cârmuită de art. 1900 sau de art. 1901. Deşi chestiunea este viu controversată, totuşi credem că, mai cu seamă în dreptul nostru, trebue să aplicăm art. 1900, iar nu art. 1901; căci art. 419 oprind *orice convenţie* între tutor şi fostul minor, nimic nu este mai natural decât de a aplicà în specie textul care cârmueşte acţiunile în anulare în materie de convenţii în genere (5).

---

(1) Trib. Iaşi (sentinţă foarte bine motivată, redactată de d-l D. Volanski, în care tribunalul se referă la părerea noastră). *Dreptul* din 1913, No. 64, p. 511. Vezi în acelaş sens, Cas. rom. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 10, p. 149, No. curent 149 şi *Dreptul* din 1914, No. 25; Aubry et Rau, I, § 122, p. 766 (ed. a 5-a); Laurent, V, 186 şi alte autorităţi citate în tom. II al Coment. noastre, p. 810, nota 1, *in medio*. — S'a decis însă, cu drept cuvânt, că acţiunea în repetiţie a preţului imobilelor mamei, vândute de către tatăl tutor, în urma deschiderei tutelei, este o acţiune pupilară, care se prescrie prin 10 ani dela majoritatea copilului. C. Lyon, Sirey, 51. 2. 87. Vezi Aubry et Rau, *loco suprà cit.*, I, p. 761, nota 46 (ed. a 5-a).

(2) Vezi autorii citaţi în nota 1, p. 282.

(3) Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 810, nota 1 şi autorităţile citate acolo. Cpr. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1907, No. 56, p. 466 şi *Cr. judiciar* din 1907, No. 71, p. 566. Mai vezi Colin et Capitant, *op. cit.*, I, p. 509.

(4) Cas. rom. Bult. 1896, p. 660.

(5) Vezi tom. II menţionat, p. 812, text şi nota 3, unde se arată controversa. Cpr. A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 511.

Confirmare tacită.

Prescripția de 10 ani, prevăzută de art. 1900 fiind însă, după cum știm, o confirmare tacită, și aceasta confirmare neputând să aibă loc cât timp socotelile n'au fost predate și primite, această prescripție nu va puteà să înceapă a curge decât după expirarea unei luni dela desfacerea definitivă a tutorului (art. 419). Chestiunea este însă și de astădată controversată (1).

Acț. care-și au origina în gestiunea tutelară.

Am văzut că, după art. 1901, numai tutorul poate, printr'o favoare excepțională, să opue minorului sau moștenitorilor săi, prescripția statornicită de acest text, și aceasta numai pentru acțiunile relative la *faptele tutelei*, adecă care își au origina lor în gestiunea tutelară (2).

Prescrierea acț. tutorului contra minorului. Dreptul comun. Controversă.

De aici rezultă că orice acțiune ar aveà tutorul contra minorului *(actio tutelæ contraria)* se va prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890), art. 1901 fiind o excepție statornicită numai în folosul tutorului. Lucrul este așa de elementar încât ne mirăm cum s'au găsit autori care să susție contrariul (3).

Reguli speciale la întreprinderile de construcții.

Acțiunea contra architecților și antreprenorilor.

Art. 1483. — Dacă, în curs de zece ani numărați din ziua în care s'a isprăvit clădirea unui edificiu, *sau facerea unui alt lucru însemnător* (4), unul ori altul se dărâmă în totul ori în parte, sau amenință învederat dărâmare din cauza unui viciu de construcțiune, sau al pământului, întreprinzătorul și architectul rămân răspunzători de daune. (Art. 998, 999, 1002, 1481, 1484, 1737 §§ 4 și 5, 1742, 1885, 1890, 1902 C. civil. Art. 1639 C. civ. italian. Art. 1792 C. fr.).

---

(1) Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 813, text și nota 1. Cpr. Planiol, I, 1979.

(2) Vezi tom. II suscitat, p. 810, text și nota 1.

(3) Vezi autorii citați *pro* și *contrà*, în tom. II, al Coment. noastre, p. 809, n. 2, precum și Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 510.

Deoseb. de redacție de codul francez.

(4) Cuvintele subliniate din acest text nu există în textul corespunzător francez, ci sunt adause de legiuitorul nostru după art. 1639 din codul italian. Vezi tom. IX al Coment. noastre, p. 302, nota 5. Vezi acelaș tom, p. 303, nota 1.

Art. 1902. — După zece ani, architecții și întreprinzătorii de lucrări sunt desărcinați de răspunderea la care sunt supuși pentru stricăciuni în totul sau în parte a construcțiunei, prin viciile de construire sau prin viciile pământului. (Art. 998, 999, 1483 C. civ. Art. 2270 C. fr.) (¹).

Explic. art. 1483, 1902 în tom. IX.

Art. 1483 și 1902 au fost explicate în tom. IX al Coment. noastre, p. 304 urm., așa că nu avem nevoe de a insistà acum asupra lor (²).

Art. 1483 și 1902 nu sunt de ordine publică.

Autorii observă, cu drept cuvânt, că art. 1902 nu este la locul lui în secția de față și că, în orice caz, această dispoziție nefiind de ordine publică, nimic n'ar împiedicà pe părți de a stipulà o garanție mai lungă sau mai scurtă decât cea statornicită de art. 1483 și 1902 (³).

Dr. roman.

Această responsabilitate a architecților și antreprenorilor își are origina în dreptul roman. Iată, în adevăr, cum se exprimă L. 8, Cod. *De operibus publicis*, 8, 12: „*Omnes quibus vel cura mandata fuerit operum publicorum, vel pecunia ad extructionem solito more credita*, **usque ad annos quiendecim** *ab opere perfecto cum suis heredibus teneantur obnoxii: ita ut si quid vitii in ædificatione intra præstitutum tempus pervenerit, de eorum patrimonio (exceptis tamen his casibus qui sunt fortuiti) reformetur*".

Cazurile în care se aplică prescripția dreptului comun.

Art. 1483 și 1902 sunt relative numai la responsabilitatea architecților și antreprenorilor pentru lucrările făcute. Dacă ei ar aveà de exercitat o acțiune pentru plata serviciilor lor, această acțiune s'ar prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890).

L. bulgară din 1897. Art. 42.

După art 42 § ultim din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98, acțiunile inginerilor și ale architec-

---

Altă deoseb. de redacție de C. fr.

(¹) Art. 1902 se deosebește în redacția sa de textul corespunzător francez. Acest text este o repetiție inutilă a art. 1483, pe care l-am transcris mai sus. El ar fi putut foarte bine să fie eliminat din codul nostru, după cum a și fost eliminat din codul italian. Vezi tom. IX al Coment. noastre, p. 303, nota 2.

(²) Vezi și tom. X al Coment. noastre, p. 359. Cpr. asupra acestor texte, Planiol, II, 1909 urm.; Baudry et Tissier. *Prescription*, 702 urm.; Guillouard, *Louage*, II, 832 urm.; Répert. Sirey, v° *Architecte*, 58 urm.; Pand. fr., *cod.* v°, 316 urm. și v° *Louage d'ouvrage*, 1318 urm., etc.

(³) Vezi Rolin, *Principes de droit international privé*, III, 1496, p. 534.

Confirmare tacită.

Prescripţia de 10 ani, prevăzută de art. 1900 fiind însă, după cum ştim, o confirmare tacită, şi aceasta confirmare neputând să aibă loc cât timp socotelile n'au fost predate şi primite, această prescripţie nu va puteà să înceapă a curge decât după expirarea unei luni dela desfacerea definitivă a tutorului (art. 419). Chestiunea este însă şi de astădată controversată (1).

Acţ. care-şi au origina în gestiunea tutelară.

Am văzut că, după art. 1901, numai tutorul poate, printr'o favoare excepţională, să opue minorului sau moştenitorilor săi, prescripţia statornicită de acest text, şi aceasta numai pentru acţiunile relative la *faptele tutelei*, adecă care îşi au origina lor în gestiunea tutelară (2).

Prescrierea acţ tutorului contra minorului. Dreptul comun. Controversă.

De aici rezultă că orice acţiune ar aveà tutorul contra minorului *(actio tutelæ contraria)* se va prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890), art. 1901 fiind o excepţie statornicită numai în folosul tutorului. Lucrul este aşa de elementar încât ne mirăm cum s'au găsit autori care să susţie contrariul (3).

Reguli speciale la întreprinderile de construcţii.

Acţiunea contra architecţilor şi antreprenorilor.

Art. 1483. — Dacă, în curs de zece ani număraţi din ziua în care s'a isprăvit clădirea unui edificiu, *sau facerea unui alt lucru însemnător* (4), unul ori altul se dărâmă în totul ori în parte, sau ameninţă învederat dărâmare din cauza unui viciu de construcţiune, sau al pământului, întreprinzătorul şi architectul rămân răspunzători de daune. (Art. 998, 999, 1002, 1481, 1484, 1737 §§ 4 şi 5, 1742, 1885, 1890, 1902 C. civil. Art. 1639 C. civ. italian. Art. 1792 C. fr.).

---

(1) Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 813, text şi nota 1. Cpr. Planiol, I, 1979.

(2) Vezi tom. II suscitat, p. 810, text şi nota 1.

(3) Vezi autorii citaţi *pro* şi *contrà*, în tom. II, al Coment. noastre, p. 809, n. 2, precum şi Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 510.

Deoseb. de redacţie de codul francez.

(4) Cuvintele subliniate din acest text nu există în textul corespunzător francez, ci sunt adause de legiuitorul nostru după art. 1639 din codul italian. Vezi tom. IX al Coment. noastre, p. 302, nota 5. Vezi acelaş tom, p. 303, nota 1.

Art. 1902. — După zece ani, architecții și întreprinzătorii de lucrări sunt desărcinați de răspunderea la care sunt supuși pentru stricăciuni în totul sau în parte a construcțiunei, prin viciile de construire sau prin viciile pământului. (Art. 998, 999, 1483 C. civ. Art. 2270 C. fr.) (¹).

Explic. art. 1483, 1902 în tom. IX.

Art. 1483 și 1902 au fost explicate în tom. IX al Coment. noastre, p. 304 urm., așa că nu avem nevoe de a insistà acum asupra lor (²).

Art. 1483 și 1902 nu sunt de ordine publică.

Autorii observă, cu drept cuvânt, că art. 1902 nu este la locul lui în secția de față și că, în orice caz, această dispoziție nefiind de ordine publică, nimic n'ar împiedicà pe părți de a stipulà o garanție mai lungă sau mai scurtă decât cea statornicită de art. 1483 și 1902 (³).

Dr. roman.

Această responsabilitate a architecților și antreprenorilor își are origina în dreptul roman. Iată, în adevăr, cum se exprimă L. 8, Cod, *De operibus publicis*, 8, 12: „*Omnes quibus vel cura mandata fuerit operum publicorum, vel pecunia ad extructionem solito more credita*, **usque ad annos quiendecim** *ab opere perfecto cum suis heredibus teneantur obnoxii: ita ut si quid vitii in ædificatione intra præstitutum tempus pervenerit, de eorum patrimonio (exceptis tamen his casibus qui sunt fortuiti) reformetur*".

Cazurile în care se aplică prescripția dreptului comun.

Art. 1483 și 1902 sunt relative numai la responsabilitatea architecților și antreprenorilor pentru lucrările făcute. Dacă ei ar aveà de exercitat o acțiune pentru plata serviciilor lor, această acțiune s'ar prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890).

L. bulgară din 1897. Art. 42.

După art 42 § ultim din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98, acțiunile inginerilor și ale architec-

---

Altă deoseb. de redacție de C. fr.

(¹) Art. 1902 se deosebește în redacția sa de textul corespunzător francez. Acest text este o repetiție inutilă a art. 1483, pe care l-am transcris mai sus. El ar fi putut foarte bine să fie eliminat din codul nostru, după cum a și fost eliminat din codul italian. Vezi tom. IX al Coment. noastre, p. 303, nota 2.

(²) Vezi și tom. X al Coment. noastre, p. 359. Cpr. asupra acestor texte, Planiol, II, 1909 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 702 urm.; Guillouard, *Louage*, II, 832 urm.; Répert. Sirey, v⁰ *Architecte*, 58 urm.; Pand. fr., *cod.* v⁰, 316 urm. și v⁰ *Louage d'ouvrage*, 1318 urm., etc.

(³) Vezi Rolin, *Principes de droit international privé*, III, 1496, p. 534.

ţilor, pentru plata serviciului lor, se prescriu prin *trei ani*, acest termen socotindu-se din ziua terminărei lucrărilor.

Art. 45 § 3 din L. bulgară în privinţa onorariului avocaţilor.

După acelaş text § 3, tot prin *trei* ani se prescriu şi acţiunile avocaţilor, pentru plata onorariului şi cheltuelilor făcute de ei, acest termen curgând dela data sentinţei sau închiderea procesului, dela împăcarea părţilor sau dela revocarea procurei [1].

Dr. nostru.

La noi, în lipsa unei derogări dela dreptul comun, acţiunea avocaţilor, pentru onorariul şi cheltuelile lor, se va prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun [2].

Darea socotelilor din partea avocaţilor.

Tot prin 30 de ani dela terminarea afacerei, se va prescrie şi acţiunea clienţilor, care ar cere dela avocat darea socotelilor şi restituirea documentelor ce i s'au încredinţat [3].

Acestea sunt prescripţiile de *zece* ani existente în dreptul actual.

Art. 1051 C. civil.

Art. 1051 din codul civil mai prevede încă o prescripţie de *zece* ani. Este vorba, în specie, de o prescripţie extinctivă, prin care debitorul se liberează de solidaritate. Această liberare are loc atunci când creditorul primeşte dela un debitor solidar, timp de zece ani consecutivi, plata divizată a dobânzilor sau veniturilor datoriei [4]. Această cauză de stingere a solidarităţei se îndeplineă şi în vechiul drept francez, însă nu prin zece, ci prin treizeci de ani. Iată, în adevăr, cum se exprimă Pothier în această privinţă:

> „Si, pendant le temps requis pour la prescription, c'est-à-dire, pendant un espace de trente ans, le débiteur avait toujours été admis à payer les arrérages pour sa part, ce débiteur aurait acquis par prescription la décharge de la solidité, même pour l'avenir . . ., etc." [5].

C. german. Art. 196, 7°.

[1] Cpr. art. 196, 7° din codul german, după care se prescriu prin *doi* ani: reclamaţiile *(die Ansprüche)* acelora care, prin profesia lor, se ocupă de îngrijirea afacerilor altuia sau tot prin profesie, întreprind prestarea de servicii pentru un anume salariu, în care intră şi cheltuelile lor. Vezi şi *suprà*, p. 220.

[2] Vezi *suprà*, p. 219, 220.

[3] Vezi *suprà*, p. 220.

[4] Vezi asupra art. 1051 C. civ. tom. VI al Coment. noastre, p. 216. Cpr. Guillouard, *Prescription*, II, 643; Baudry et Barde, *Oblig.*, II, 1285 urm.

[5] Pothier, *Oblig.*, II, 279, *in fine*, p. 135 (ed. Bugnet).

Art. 947 C. com.

In fine, vom vedeà mai la vale că prescripţia cea mai lungă, în materie comercială, este tot de *zece ani* (art. 947 C. com.), de câteori acest cod sau o lege specială n'a statornicit o prescripţie mai scurtă.

SECŢIUNEA IV

Despre câteva prescripţiuni particulare.

Prescripţiile scurte.

Prescripţiile de care se ocupă această secţiune sunt cunoscute în doctrină sub numele de *prescripţii scurte (brevi temporis)*. Cea mai lungă este de *cinci ani*, iar cea mai scurtă de *şase luni* (art. 1903) (1).

Art. 290 şi 1334 C. civil.

In celelalte titluri ale codului civil găsim însă prescripţii şi mai scurte. Astfel, de exemplu, acţiunea în tăgăduire de paternitate se stinge, printr'o lună sau două luni (art. 290) (2); acţiunea vânzătorului pentru complinirea preţului şi a cumpărătorului pentru scăderea preţului sau desfiinţarea contractului, se prescriu printr'un an din ziua contractului (art. 1334) (3).

Art. 833 şi 931 C. civil.

Art. 833 şi 931 mai prevăd încă o prescripţie de *un an*, în privinţa revocărei donaţiunei pentru ingratitudine şi în privinţa revocărei testamentului, pentru injurii grave aduse memoriei testatorului (4).

Dr. străin.

(1) Codul german nu admite prescripţii mai scurte de *doi* şi *patru* ani (art. 196, 197), iar codul spaniol din 1889 are prescripţii scurte de *cinci ani* (art. 1966), de *trei ani* (art. 1967) şi de *un an* (art. 1968). In codul federal al obligaţiilor din 14 Iunie 1881, găsim o singură prescripţie de *cinci ani* (art. 147).

C. Calimach.

In codul Calimach, găsim prescripţii scurte de *cinci* ani (art. 1951) şi de *patru* ani (art. 1959). In privinţa mobilelor, codul Calimach admite, după dreptul roman, prescripţia de *trei* ani, dacă posesorul este de bună credinţă (art. 1923 corespunzător cu art. 1466 din codul austriac), etc. Cpr. art. 1909 din codul civil actual.

(2) Cpr. Trib. R. Vâlcea, *Cr. judiciar* din 1904, No. 32, p. 267, 268. Vezi tom. II al Coment. noastre, p. 231 urm. (ed. a 2-a).

(3) Vezi asupra acestui text tom. VIII al Coment. noastre, p. 657 urm. (ed. 1-a).

(4) Vezi asupra acestor texte, tom. IV, partea 1-a, al Coment.

Art. 722, 783 § 1, 1512, 1909.

Art. 1512 prevede, în materie de societate, o prescripţie şi mai scurtă de *nouăzeci zile;* art. 722, 783 *ab initio* şi 1909 prevăd o prescripţie de trei ani, etc. (1).

L. proprietarilor. Art. 19 § ultim.

Alte prescripţii scurte mai sunt prevăzute şi în unele legi speciale, asupra cărora nu ne putem întinde aci. Astfel este, de exemplu, prescripţia de *şase luni* statornicită de legea asupra drepturilor proprietarilor din 1903 (2), în privinţa

---

noastre, p. 457 urm. şi tom. IV, partea II-a, pag. 452 urm. (ed. a 2-a).

(1) Mai vezi art. 163, 165, 167, etc. din codul civil.

L. proprietarilor Existenţa dr. de opoziţie înaintea Curţei de cas.

(2) Şi fiindcă vorbim de legea proprietarilor, vom menţionà în treacăt o decizie recentă (12 Noembrie, 1912) a C. de casaţie, care pune în principiu că părţile judecate în lipsă în această materie specială, înaintea Curţei de casaţie, au dreptul de opoziţie. Dreptul de opoziţie, zice această decizie, fiind întemeiat pe principiul de înaltă justiţie că nimene nu trebue să fie condamnat fără a fi ascultat, are un caracter general şi, deci, constitue o cale de drept comun de care nimene nu poate fi lipsit fără voinţa expres manifestată a legiuitorului. Or, în materia specială a legei proprietarilor, art. 12 din acea lege, care prevede dreptul de recurs la Curtea de casaţie, nu ridică dreptul de opoziţie la Curtea de casaţie, cum îl ridică pentru hotărîrile instanţelor de fond. Pentru suprimarea acestui drept la Curtea de casaţie, nu se poate invocà că ar fi aceeaş raţiune, adecă natura afacerei şi celeritatea judecăţei, care a determinat pe legiuitor să suprime acest drept dinaintea instanţelor de fond, de oarece dacă legiuitorul ar fi voit ca şi recursul să fie judecat fără drept de opoziţie, n'ar fi avut decât să prevadă aceasta în mod expres, cum a făcut pentru instanţele de fond. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1879 şi *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 3, p. 43, No. curent 62.—*Contrà:* Cas. rom. Bult. 1906, p. 1132; *Cr. judiciar* din 1906, No. 55 şi *Dreptul* din acelaş an, No. 62. Vezi şi tom. IX al Coment. noastre, p. 354.

Revizuirea înaintea instanţelor de fond.

Curtea de casaţie admite şi revizuirea în această materie sumară şi excepţională, însă bine înţeles numai înaintea instanţelor de fond, acest drept neexistând contra ordonanţelor prezidenţiale sau a judecătorului date în baza art. 8 din legea proprietarilor. Cas. S-a I (28 Februarie 1914). Vezi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 12, p. 187 şi *Dreptul* din 1914, No. 29. —*Contrà:* tom. IX al Coment. noastre, p. 354.

Alegerea de domiciliu. Art. 12 L. proprietarilor.

In privinţa alegerei de domiciliu, prescrisă de art. 12 din suscitata lege, s'a decis că textul de mai sus necerând întrebuinţarea unor termeni sacramentali, alegerea de domiciliu poate să rezulte şi din arătarea în josul semnăturei apelan-

L. telegrafo-poştală din 1914.

acţiunei în daune (art. 19 § ultim din citata lege): prescripţia tot *de şase luni* admisă de art. 170 din legea telegrafică, telefonică şi poştală dela 5 Ianuarie 1914, pentru perderea obiectelor încredinţate oficiilor telegrafo-poştale, etc. S'a decis, cu privire la responsabilitatea Direcţiei poştelor, că art. 120 din legea telegrafo-poştală dela 1892, care erà identic cu art. 170 din legea dela 1914, nu prevede nicio formă în

---

tului a domiciliului său, care este tocmai imobilul închiriat. Cas. S-a I, decizia No. 369 din 23 Iunie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 29, p. 464, No. de ordine 480.

Art. 13 L. proprietarilor şi 402 Pr. civ.

O altă decizie recentă a Curţei de casaţie S-a II (13 Iunie 1914) pune în principiu că, întrucât prin art. 13 din legea proprietarilor, se prevede că contestaţiile la executarea hotărîrilor au a se judecà după regulile fixate pentru contestaţiile făcute la executarea hotărîrilor în genere, conform art. 402 Pr. civ., însă în termen cel mult de opt zile, cu urgenţă şi cu precădere asupra celorlalte procese, aceste regule având a fi aplicate şi în materie de contestaţii făcute după legea proprietarilor, întrucât art. 13 din această lege este general şi nu face nicio distincţie între cazul când este vorba de o contestaţie la o ordonanţă prezidenţială, sau de o contestaţie la executarea unei hotărîri, termenul de recurs este în ambele cazuri acel prevăzut de art. 402 Pr. civ. Prin urmare, este tardiv recursul făcut în contra unei decizii a Curţei de apel, dată asupra unei contestaţii la executarea unei ordonanţe prezidenţiale, peste termen de o lună dela pronunţarea deciziunei. Vezi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 30, p 479, 486, No. de ordine 490.

Domiciliul chiriaşului. Art. 4 L. proprietarilor.

In fine, Curtea de casaţie a decis că, după ultimul aliniat al art. 4 din legea proprietarilor, chiriaşul este considerat ca având domiciliul său obligator la imobilul închiriat sau arendat, fără deosebire de cazul când el locueşte în chiar imobilul închiriat sau în altă parte, căci scopul urmărit de legiuitor a fost de a curmà dificultăţile ce ar rezultà din punctul de vedere al domiciliului locatarului sau arendaşului, în materie de locaţiune sau arendare. Astfel, faptul că chiriaşul a prevăzut în contract că închirierea o face în calitate de preşedinte al unei societăţi de agrement, care nu are existenţă juridică, nefiind recunoscută prin lege, ci numai o existenţă de fapt, nu împiedică ca acţiunea pentru plata chiriei să fie intentată contra sa personal, la domiciliul imobilului închiriat. Cas. S-a II, Bult. 1913, p. 767, 768 şi *Pagini juridice* din 1914, No. 130, p. 131. — *Contrà*: C. Craiova (decisie casată), *Pagini juridice* din 1913, No. 108, p. 853 (cu nota d-lui D. D. Stoenescu, în sensul Casaţiei).

care trebue să se facă reclamaţia, destul este ca ea să fie făcută în termen de 6 luni şi să se manifeste în mod clar intenţia reclamantului de a fi despăgubit, aşa că tribunalul nu violează acest text când admite că reclamaţia verbală făcută în faţa funcţionarului poştei este o reclamaţie în sensul cerut de lege (¹).

Prescripţiile scurte sunt excepţii dela dr. comun.

Nu trebue să perdem din vedere că toate prescripţiile scurte constituesc adevărate excepţii dela dreptul comun, după care prescripţia ordinară este de treizeci de ani (art. 1890). Textele care statornicesc prescripţiile scurte trebue deci să fie interpretate în mod restrictiv, pentrucă, după cum ştim, excepţiile sunt de strictă interpretare (²).

Art. 1903, 1904.

In consecinţă, s'a decis că prescripţiile scurte statornicite de codul civil nu se aplică decât persoanelor care exercită profesiunile menţionate în art. 1903, 1904 (³).

Prezumpţie de plată.

Prescripţiile care se îndeplinesc prin şase luni (art. 1903) şi printr'un an (art. 1904) se întemeiază esenţialmente pe o prezumpţie de plată şi pe necesitatea în care creditorii din

---

(¹) Cas. rom. S-a I, decizia No. 349 din 8 Maiu 1913. *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 25, pag. 389, 390 şi Bult. 1913, p. 1092.

Aplic. art. 1000 C. civil.

Această decizie mai pune în principiu că instanţa de fond care constată, în fapt, că sustragerea unei scrisori de valoare s'a făcut în timpul dela predarea ei până la oficiul de destinaţie, de către funcţionarii poştei, face o justă aplicare a art. 1000 C. civil când condamnă pe Direcţia poştelor să plătească, ca daune, suma sustrasă din acea scrisoare. Tot prin acea decizie se mai hotărăşte că, conform art. 116 şi 121 din legea telegrafo-poştală dela 1892, Direcţia poştelor este scutită de orice răspundere numai atunci când lucrul s'a predat destinatarului în mod regulat, fără nicio obiecţiune din partea lui. Prin urmare, dacă instanţa de fond constată, în fapt, că predarea unei scrisori de valoare n'a fost făcută în mod regulat în mâna destinatarului, în conformitatea textelor de mai sus, n'a violat legea când a condamnat pe Direcţia poştelor la daune interese. Vezi *Jurisprudenţa română* şi Bult. 1913, *loco suprà cit.*

(²) Baudry et Tissier, *Prescription*, 712; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2271, No. 14; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2028; Pand. belges, v⁰ *Prescription de courte durée*, No. 3, 266, etc.

(³) Vezi Trib. Anvers, *Pasicrisie belge*, 1883, 3, p. 338 şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 22, pag. 188. Cpr. Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2279, No. 5, p. 830 (ed. a 3-a), etc.

această categorie se găsesc de a fi plătiţi cât se poate de repede, precum şi pe obiceiul constant ce debitorii au de a plăti aceste datorii imediat şi fără luare de chitanţă. Dumoulin zicea, în această privinţă, că prescripţiile de mai sus sunt stabilite în favoarea debitorilor, care au plătit fără chitanţă şi fără martori şi, mai cu seamă, în favoarea moştenitorilor lor. *„In favorem debitorum qui sine instrumento et testibus, ut fit, solverunt, et præcipuè heredum eorum"* (1).

Despre prescripţia de şase luni.

Art. 1903. — Acţiunea maeştrilor şi institutorilor de ştiinţe sau de arte, pentru lecţiunile ce dau cu luna;

a ospătătorilor şi găzduitorilor pentru nutrirea şi locuirea ce procură, şi a oamenilor cu ziua, pentru plata zilelor, a materiilor procurate de dânşii şi a simbriilor, se prescriu prin şase luni. (Art. 1412 1472, 1729, 4°, 1730, 6°, 1887 urm., 1905, 1908 C. civ. Art. 2271 C. fr.).

Maeştri sau institutorii de ştiinţă sau arte.

1° Prima categorie de persoane cărora se aplică prescripţia de şase luni, cuprinde maeştrii şi institutorii de ştiinţe sau de arte, pentru lecţiile ce dau *cu luna* şi, *a fortiori*, cu lecţia *(au cachet)* (2). Acţiunea ce ei au în contra părinţilor copiilor ce instruesc se prescrie deci prin şase luni.

Plata lor cu trimestrul, semestrul, etc.

In caz când maeştrii şi institutorii sunt plătiţi cu trimestrul, semestrul sau cu anul, acţiunea lor ar fi, după unii, prescriptibilă prin cinci ani (art. 1907) (3); iar după alţii, prin acea de un an (art. 1904 § 3) (1) sau de 30 de ani. Prima opinie este, de bună seamă, cea mai juridică.

---

(1) Molineus, *Tractatus de usuris*, *Quæst.* 22 (citaţie împrumutată dela Rolin, *Principes de droit international privé*, III, 1497, p. 535). Vezi şi Troplong, *Prescription*, II, 943, *in fine*.

(2) Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2033; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1984; Baudry et Tissier, *Prescription*, 714; Guillouard, *Idem*, II, 745; Troplong, *Idem*, II, 947; Marcadé, *Idem*, 270, p. 300; Beltjens, VI, art. 2071, No. 7; T. Huc, XIV, 463; Colmet de Santerre, VIII, 379 *bis* I. — *Contrà:* Laurent, XXXII, 504; Planiol, II, 644, care aplică, în specie, prescripţia de *cinci* ani (argument din art. 1907 § 3).

(3) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 714; Marcadé, Guillouard, *loco cit.*; T. Huc, *loco cit.*; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 144; Massé-Vergé, V, § 859, p. 335, nota 37; Planiol, II, 644; Pand. fr., *v° cit.*, 2034, etc.

Cazurile când se aplică art. 1890 C. civil.

Incât priveşte însă lecţiile date un timp mai lung sau mai scurt pentru un preţ *à forfait*, toţi autorii recunosc însă că nici art. 1903, nici art. 1907 nu sunt aplicabile, ci numai prescripţia de 30 de ani (art. 1890) (2).

Ospătătorii, găzduitorii, etc.

2⁰ A doua categorie de persoane, cărora li se aplică prescripţia de şase luni, cuprinde ospătătorii şi găzduitorii, restauratorii, etc., şi, după unii, chiar cârciumarii, cafegiii etc. (3), pentru hrana şi locuinţa ce procură pasagerilor, fie cu luna, fie cu anul (4), fără a se distinge dacă clientul debitor este sau nu comerciant, sau dacă acesta a luat masă în otel sau han, ori a fost servit la domiciliul său (5).

Origina acestei dispoziţii.

Această dispoziţie îşi trage origina sa din ordonanţa lui Ludovic al XII-lea din 1512, care prevede prescripţia de şase luni pentru:

> „les taverniers et autres gens de mestiers et marchands vendant ou distribuant leur denrées et marchandises à détail“ (6).

Punctul de plecare al acestei prescripţii.

Prescripţia statornicită de art. 1903 nu începe a curge contra ospătătorilor, hangiilor, găzduitorilor, etc., în lipsa unei anume convenţii, decât din ziua ultimei furnituri făcută clientului (7).

---

(1) Duranton. XXI, 404; Colmet de Santerre, VIII, 379 *bis* I.

(2) Laurent, XXXII, 503; Mourlon, III, 1959; Baudry et Tissier, Marcadé, *loco cit.*; Troplong, *Idem*, II, 946; Guillouard, T. Huc, *loco cit.*; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2037; Répert. Sirey, *eod. v⁰.*, 1986, etc.

(3) Vezi, în acest sens, Arntz, IV, 2057; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 445, text şi nota 69 (ed. a 4-a); Guillouard, *Prescription*, II, 748; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1292. — *Contrà*: T. Huc, XIV, 463, pag. 583; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 715; Marcadé, *Idem*, 271, pag. 301; Pand. belges, v⁰ *Auberge*, 86; Laurent, XXXII, 506, care aplică prescripţia de un an (art. 1904). Cpr. Planiol, II, 644, 2⁰.

(4) Cpr Mourlon, III, 1960.

(5) Pand. fr., v⁰ *Auberge-Aubergiste*, 452 şi v⁰ *Prescription civile*, 2041, 2042; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 1988, 1989; Répert. Labori, v⁰ *Prescription civile*, 400, etc. — Vezi însă C. Paris, Sirey, 1900. 2. 15.

(6) Vezi Guillouard, *op. cit.*, II, 746; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 2039, etc.

(7) Pand. fr., *v⁰ cit.*, 2053; Répert. Labori, v⁰ *Prescription ci-*

Motivele acestei prescripţii.

Prescripţia a fost fixată, în specie, la şase luni nu numai din cauza naturei creanţei, dar şi din cauza obiceiului ce au persoanele mai sus arătate de a cere plata ce li se cuvine îndată sau la timpuri apropiate (1).

Şeful unui stabiliment comercial.

Din acest motiv al legei rezultă că prescripţia de şase luni nu se aplică şefului unui stabiliment comercial sau industrial, care nu exercită profesiunea de găzduitor sau otelier, şi care procură hrana şi locuinţa impiegaţilor săi (2).

Case de sănătate.

Ea nu se aplică nici directorilor caselor de sănătate care au găzduit şi îngrijit pe un bolnav (3).

Brutarii, casapii, băcanii, etc. Art. 1904 § 2.

Ea nu este, de asemenea, opozabilă brutarilor, băcanilor, casapilor, cofetarilor şi altor comercianţi, tuturor acestor aplicânduli-se prescripţia de un an (art. 1904 § 2) (4); nici acelor care, fără spirit de speculă, ar fi primit, în mod excepţional, pe o persoană la masă şi ar fi găzduit-o din prietenie, fie chiar pentru mai mult timp, pentru un preţ determinat (5).

Garantarea unei datorii către un hangiu.

Această prescripţie nu este opozabilă nici acelor care ar fi garantat datoria contractată de altul către un hangiu sau un ospătător, sau ar fi achitat-o ca mandatar ori ca gerant de afaceri al debitorului (6).

Particularii care primesc pensionari pentru un preţ determinat.

In privinţa particularilor care nu exercită profesia de hangii, otelieri, găzduitori, etc., ci primesc pensionari pentru un preţ determinat, care plătesc preţul pensiunei lor cu anul, cu luna, etc. se va aplicà prescripţia de cinci ani, iar în

---

vile, 401. Cpr. T. Huc, XIV, 463, p. 584; Laurent, XXXII, 523, etc.

(1) Vezi Pand. fr., *v⁰ cit.*, 2045 şi autorităţile citate acolo.

(2) Pand. fr., *loco cit.*; Pand. belges, v⁰ *Auberge*, 83 şi v⁰ *Prescription de courte durée*, 262; T. Huc, XIV, 463, p. 584; C. Besançon, D. P. 45. 4. 403, etc.

(3) Pand. belges, *v⁰ cit.*, 263. Vezi şi *infrà*, p. 304, nota 8.

(4) Répert. Labori, v⁰ *Prescription civile*, 400; Troplong, *Prescription*, II, 951; Guillouard, *Idem*, II, 749; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 445, etc. Vezi *infrà*, p. 302.

(5) Pand. fr., *v⁰ cit.*, 2046; Baudry et Tissier, *Prescription*, 715, 722; Guillouard, *Idem*, II, 751; Troplong, *Idem*, II, 970; Cas. fr. Sirey, 60. 1. 280; D. P. 66. 1. 390, etc.

(6) Répert. Labori, v⁰ *Prescription civile*, 400; Laurent, XXXII, 505, *in fine*; Pand. belges, v⁰ *Auberge*, 84 şi v⁰ *Prescription de courte durée*, 264, etc.

lipsa unei convenţii precize asupra acestui punct, se va aplicà prescripţia de 30 ani (¹).

Art. 1905 § 2.

S'a decis că, chiar în privinţa ospătătorilor, hangiilor, etc., prescripţia de şase luni încetează de a curge când s'a dat o chitanţă în baza căreia se reclamă suma datorită (art. 1905 § 2) (²).

Art. 1730, 6⁰.

Vom reamintì, cu această ocazie, că creanţa ce are un hangiu, sau un ospătător, în această calitate, este privilegiată asupra lucrurilor aduse de călător în han sau în ospătărie (art. 1730, 6⁰) (³).

Dr. internaţional.

In fine, s'a decis că prescripţia liberatorie fiind cârmuită de legea locului unde acţiunea se exercită de creditor, cererea îndreptată în Franţa (şi deci şi în România) de către un străin contra unui alt străin, pentru plata unor cheltueli făcute într'un han sau într'o ospătărie din străinătate, este supusă prescripţiei statornicite de art. 1903 (⁴).

Lucrătorii şi oamenii tocmiţi cu ziua.

3⁰ A treia şi ultima categorie de persoane cărora se poate opune prescripţia de şase luni, cuprinde lucrătorii şi oamenii tocmiţi cu ziua, pentru plata zilelor de muncă, a simbriilor lor şi a furniturilor făcute de ei (textul nostru zicea: materiilor procurate de ei).

Lucrătorii la care se referă art. 1903 § ultim.

Art. 1903 § ultim se referă la lucrătorii care-şi închiriază munca sau serviciile lor cu ziua ori cu bucata, oricare ar fi natura acestor servicii sau lucrări (⁵), precum:

(¹) T. Huc, XIV, 463, p. 584.

(²) Cas. rom. Bult. 1911, p. 1165; Judecăt. ocol. III Bucureşti, *Cr. judiciar* din 1905, No. 31, p. 248. — In asemenea caz se aplică prescripţia de 10 ani, iar nu cea de 30 de ani, fiindcă faptul unui otelier sau hangiu de a procurà pasagerilor alimente şi camere de locuit constitue un fapt de comerţ şi, în asemenea caz, se aplică prescripţia comercială (art. 945, 947 C. com.). Trib. Ilfov, *Cr. judiciar* din 1905, No. 31, p. 246.

(³) Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 424 urm.

(⁴) Vezi Répert. Labori, v⁰ *Prescription civile*, 402.

Şefii de atelier.

(⁵) Cpr. Aubry et Rau, VIII, § 774, pag. 445; Répert. Labori, v⁰ *Prescription civile*, 404. — Astfel, s'a decis că acţiunea unui şef de atelier, plătit cu ziua, se prescrie prin 6 luni. C. Bourges, Sirey, 66, 2. 349; C. Paris, Sirey, 85. 2. 198. In acelaş sens, Baudry et Tissier, *Prescription*, 716; Guillouard, *Idem*, II, 753; Beltjens, VI, art. 2271, No. 16; Pand. belges, v⁰ *Contre-maître*, 47 urm.; Pand. fr., v⁰ *Prescription*, 2056; T. Huc, XIV, 464, p. 585; Mourlon, III, 1961. — *Contrà*:

lucrătorii câmpului, vierii, servitorii care-şi închiriază serviciile lor cu luna, meşterii care lucrează pe socoteala stăpânului ce-i întrebuinţează, fie cu materialul acestui din urmă, fie cu materialul lor, precum: zidarii, lemnarii, teslarii, tâmplarii, stolerii, fierarii, tinichigiii, etc. (1).

Impiegaţii comerciali ai neguţătorilor. Art. 1907.

Nu intră însă în această categorie de lucrători, impiegaţii comerciali ai neguţătorilor, plătiţi cu luna, cărora li se va aplicà prescripţia de cinci ani (art. 1907), pentrucă ei nu sunt însărcinaţi cu facerea unei lucrări manuale (2).

Antreprenorii de lucrări. Dr. comun.

Prescripţia de şase luni nu se aplică de asemenea antreprenorilor, adecă acelor persoane care se obligă a face o lucrare, fie chiar cu ziua, prin oamenii ce lucrează sub direcţia şi răspunderea lor, chiar dacă ei înşişi ar luà parte activă la acea lucrare. In privinţa lor se va aplicà numai prescripţia de 30 de ani (3).

Architecţii.

Ea nu se aplică nici acţiunilor exercitate de architecţi, pentrucă ei nu sunt lucrători cu ziua (cpr. art. 1484, 1489). Ei fiind consideraţi ca neguţători, acţiunea lor, ca şi cea a antreprenorilor, este cârmuită de prescripţia anuală (art. 1904)

Laurent, XXXII, 508; Marcadé, *Prescription*, No. 272, p. 302 urm.

(1) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2271, No. 15; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 267 urm.; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2056 urm.; Guillouard, *Prescription*, II, 753; Baudry et Tissier, *Idem*, 716, etc.

(2) Baudry et Tissier, *op. şi loco cit.*; Guillouard, *Idem*, II, 754; Répert. Labori, v° *cit.*, 404; Laurent, XXXII, 509; T. Huc, XIV, p. 585; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 444; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2058; Répert. Sirey, *eod.* v°, 1811 şi 2004; Beltjens, VI, art. 2271, No. 17; C. Paris, Sirey, 88. 2. 196; D. P. 88. 2. 124, etc.

(3) Cpr. T. Huc, XIV, 464, pag. 585, 586; Baudry et Tissier, *Prescription*, 717; Guillouard (care revine asupra primei sale opiniuni), *Idem*, II, 756; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1295; Beltjens, VI, art. 2271, No. 28; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 445; Planiol, II, 644. 3°; Mourlon, III, 1961; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2059 urm.; Répert. Sirey, *eod. v°*, 2006 urm.; Ruben de Couder, *Dictionn. de droit commercial*, v° *Ouvrier*, 155. Cpr. Cas. fr. 89. 1. 367; Sirey, 89. 1. 415; *Pand. Périod.* 98. 1. 238; D. P. 1901. 1. 111; Sirey, 1901. 1. 502, etc. — Vezi însă C. Paris, Sirey, 85. 2. 198. (Din greşală de tipar această decizie este citată de T. Huc p. 586, nota 1, Sirey, 5. 2. 298). Vezi *infrà*, p. 301, 302.

din codul civil (1). Cel puţin, în acest sens se pronunţă majoritatea autorilor care s'au ocupat de această chestiune.

Tipografii.

Tot prescripţia de un an este aplicabilă şi persoanelor care ţin ateliere de tipografie. Tipografii nu sunt deci lucrători, ci comercianţi, pentrucă ei întrebuinţează lucrători la exploatarea industriei lor (2).

Despre prescripţia de un an.

Art. 1904. — Acţiunea medicilor, a chirurgilor şi a apotacarilor, pentru vizite, operaţiuni şi medicamente (art. 810, 1729 § 3 (3);

a neguţătorilor, pentru mărfurile ce vând la particularii ce nu sunt neguţători (art. 1183, 1729 § 5 C. civ. Art. 65 C. com.);

a directorilor de pensionate, pentru preţul pensiunei şcolarilor lor, şi a altor maeştri, pentru preţul uceniciei (art. 1729 § 5);

a servitorilor care se tocmesc cu anul, pentru plata simbriei lor (art. 1472, 1729 § 4);

Se prescriu printr'un an. (Art. 810, 1865, 1905, 1906, 1908 C. civ. Art. 2272 C. fr. modificat prin L. din 30 Noemb. 1892) (4).

---

(1) Cpr. Mourlon, III, 1961, *in fine*; Beltjens, VI, art. 2271, No. 22; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 284, etc.

(2) Vezi *infrà*, p. 303, 304.

L. bulgară din 1897. Art. 42 § 2.

(3) Acţiunea medicilor şi farmaciştilor pentru vizite, operaţii şi medicamente se prescrie prin *trei* ani, după art. 42 § 2 al legei bulgare asupra prescripţiei, din 1897/98.

Art. 41 aceeaş lege.

După această lege (art. 41), se prescriu însă *printr'un an*: acţiunile comercianţilor pentru preţul mărfurilor vândute la particulari necomercianţi; acţiunile profesorilor şi învăţătorilor de ştiinţe şi arte pentru lecţiile ce predau zilnic sau cu luna; dacă plata lor se face în perioade mai lungi de o lună, acţiunea se prescrie prin trecerea de *trei* ani (art. 42 § 1).

Art. 41 § ultim aceeaş lege.

Se mai prescriu încă printr'un an, acţiunile directorilor de pensionate sau de institute de educaţiune de orice fel, pentru învăţătura şi educaţiunea internilor şi elevilor lor. In fine, se mai prescrie tot printr'un an, după art. 41 § ultim al acestei legi, acţiunea servitorilor, lucrătorilor şi muncitorilor cu ziua, pentru plata serviciului şi zilelor lor de lucru.

Deoseb. de redacţie de C. fr. în privinţa portăreilor.

(4) Textul francez mai vorbeşte de *„huissiers“*, pentru salarul actelor ce înmânează şi comisioanelor ce execută. Textul nostru a eliminat acest paragraf, instituţia portăreilor fiind la noi deosebită de acea din codul francez. Astăzi portăreii sunt la noi asimilaţi cu magistraţii şi fac parte din ordinul judecătoresc (art. 47 L. org. judecătoreşti din 24 Martie 1909). Incât

Medicii, veterinarii, chirurgii, farmaciştii, etc.

1^0 Prima categorie de persoane, cărora este opozabilă prescripţia de un an, cuprinde: medicii, veterinarii, care nu sunt decât nişte medici pentru animale (1), chirurgii şi farmaciştii, pentru vizite, operaţii şi furnituri de medicamente.

Furnituri de instrumente.

Curtea de casaţie din Franţa decide însă că această prescripţie scurtă este opozabilă medicilor numai în privinţa

---

priveşte garanţia ce trebue să depue portăreii, vezi tom. X al Coment. noastre, p. 435.

L. fr. din 30 N-brie 1892.

Trebue să mai observăm că textul corespunzător francez a fost modificat în Franţa prin legea din 30 Noembrie 1892. Iată, în adevăr, cum se exprimă ultimul paragraf al art. 2272. „Acţiunea medicilor, chirurgilor, dentiştilor, moaşelor şi farmaciştilor, pentru vizitele lor, operaţii şi medicamente, se prescrie prin *doi* ani. Cpr. art. 196. 14^0 C. civil german.

(1) Vezi Baudry et Tissier. *Prescription*, 730: Guillouard, *Idem*, 720 (IX); Beltjens, VI, art. 2272, No. 9 *quater*; Pand. belges, v^0 *Prescription de courte durée*, 218, 224; Répert. Sirey, v^0 *Prescription civile*, 1919: Pand. fr., *cod.* v^0, 2175: T. Huc, XIV, 472; Planiol, II, 642; Cas. fr. D. P. 85. 1. 208: Sirey, 85. 1. 313, etc.

Modif. textului fr. în privinţa dentiştilor şi moaşelor.

Textul corespunzător francez (2272), modificat prin legea din 30 Noembrie 1892, de care am vorbit la p. 296, nota 3, aplică prescripţia de *doi* ani dentiştilor şi moaşelor, curmând astfel controversa ce existà mai înainte; căci pe când unele tribunale, ca cel din Gand, aplicau prescripţia anuală dentiştilor (vezi Sirey, 91. 4. 20 şi 2 144, precum şi *La Flandre judiciaire* din 1891, No. 14, pag. 231), altele declarau, din contra, că această prescripţie nu le este aplicabilă. (Cpr. Justiţia de pace şi Trib. din Paris, Sirey, 89. 2. 248 şi 90. 2. 70). Vezi Beltjens, VI, art. 2272. No. 9 *quinquies*; Pand. belges, v^0 *Dentiste*, 40 urm. şi v^0 *Prescription de courte durée*, 221 urm., etc.

Dr. nostru. Dentiştii, moaşele. Controversă.

Prescripţia statornicită de art. 1904 fiind, ca toate prescripţiile scurte, excepţională şi, ca atare, de strictă interpretare (vezi *suprà*, p. 290), se decide de unii că ea nu poate fi aplicată nici moaşelor, nici dentiştilor. Vezi Laurent, XXXII, 499. Cpr. Trib. Namur, Pand. belges, v^0 *Prescription de courte durée*, 222. *Contrà*: (în privinţa moaşelor), Marcadé, *Prescription*, 275, p. 307; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 2279, etc. Vezi tom. VII al Coment. noastre, pag. 375, *ad notam*. Art. 196 din codul german prevede anume pe dentişti, veterinari şi moaşe. — Marcadé *(loco cit.)* observă, cu drept cuvânt, că prescripţia de un an nu este aplicabilă poslugini-

Infiermierii, gardienii, etc.

cilor, infiermierilor şi gardienilor *(gardes-malades)*, cărora li se aplică prescripţia de şase luni, statornicită de art. 1903. Vezi şi Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2272, No. 7.

vizitelor datorite de bolnavi, nu însă şi în privinţa furniturilor de medicamente şi de instrumente ce ei ar fi făcut unui bolnav (¹).

Când încetează de a curge prescripţia în privinţa medicilor.

S'a decis de către tribunalul Iaşi, că acţiunea unui medic, pentru vizitele sale, se prescrie printr'un an, chiar dacă el ar continuà a prestà şi în urmă serviciile sale bolnavului, şi această prescripţie nu încetează a curge decât atunci când s'a încheiat socoteala, s'a dat un bilet sau o adeverinţă, ori s'a format o cerere în judecată (art. 1905) (²).

(¹) Cas. fr. D. P. 83. 1. 255; Sirey, 84. 1. 21. Cpr. Planiol, II, 642, 2⁰ *in fine*. — *Contrà:* Baudry et Tissier, *Prescription*, 731 (în privinţa medicamentelor furnizate de medic, bolnavului). Cpr. T. Huc, XIV, 472.

Punctul de plecare al prescripţiei. Controversă.

(²) Care este, în specie, punctul de plecare al prescripţiei? Chestiunea este controversată. şi această controversă n'a fost curmată în Franţa prin legea din 30 Noembrie 1892, care a modificat paragraful din textul francez relativ la medici, farmacişti, etc.

După un sistem, foarte riguros, la care pare a se ralià şi tribun. Iaşi, prin sentinţa de mai sus, prescripţia ar începe a curge după fiecare vizită, în privinţa medicilor, şi după fiecare furnitură de medicamente, în privinţa farmaciştilor. Vezi în acest sens, Aubry et Rau, VIII, § 774, pag. 442, text şi nota 58; T. Huc, XIV, 473; Laurent, XXXII, 524; C. Limoges şi Trib. Gand, Sirey, 40. 2. 57; D. P. 91. 4. 20, etc.

După un al doilea sistem, admis mai cu seamă în Belgia, întemeiat pe obiceiul ce au, în genere, medicii şi farmaciştii de a trimete clienţilor contul lor de vizite şi furnituri de medicamente la finele anului, prescripţia ar curge în contra lor, în lipsa unei convenţii contrare, dela 1 Ianuarie care a urmat vizitele medicale sau furniturile de medicamente. Vezi în acest sens, Arntz, IV, 2058; Beltjens, art. 2272, No. 9 şi 13; Trib. Gand, Sirey, 94. 4. 32 şi *La Flandre judiciaire* din 1894, No. 8, p. 126; Trib. Bruxelles, *Cr. judiciar* din 1914, No. 25, p. 211. Această soluţie nu este însă admisă de toate tribunalele şi de toate Curţile.

In fine, după un alt sistem, admis de unii în Franţa, şi mai cu seamă de jurisprudenţă, prescripţia acţiunei medicilor, pentru vizite medicale şi a farmaciştilor pentru furnituri de medicamente, n'ar curge, chiar în caz de boală chronică, decât dela tămăduirea bolnavului, dela moartea lui sau dela încetarea vizitelor ori a furniturei medicamentelor. Fiecare vizită sau fiecare furnitură de medicamente nu este deci o creanţă a parte, supusă unei prescripţii deosebite, ci toate vizitele şi toate furniturile de medicamente dau naştere la o singură creanţă, care nu devine exigibilă decât la finele boalei şi la

Neadmiterea probei testimoniale p. dovedirea vizitelor făcute.

Când, prin acțiunea sa, medicul pretinde plata vizitelor făcute în cursul unui an, proba testimonială cerută de pârît, prin care ar tinde să dovedească că fiecare vizită i-a fost plătită în momentul când a fost făcută, nu este admisibilă atunci când suma cerută de medic pentru un an întreg este mai mare de 150 lei; căci a admite această probă în asemenea caz ar fi a desface acțiunea medicului reclamant într'o sumă de acțiuni, având fiecare de obiect prețul unei vizite medicale, desfacere nepermisă de lege. Afară de aceasta, adaogă sentința menționată a tribunalului, există în țara noastră un obiceiu ca un medic curant, când caută o persoană de o boală chronică, să nu fie plătit la fiecare vizită, ci să se strângă un număr de vizite oarecare și să se plătească odată sau după provocarea medicului, sau după acea a bolnavului, și aceasta într'un termen mai scurt de un an(¹).

Ce se înțelege prin imposibilitatea de care vorbește art. 1198. Imposibilitate morală.

S'a decis însă că, prin imposibilitatea de care vorbește art. 1198 C. civil, care, prin excepție, împuternicește pe creditor a recurge la proba testimonială, atunci când el n'a putut să-și procure o dovadă scrisă, trebue a se înțelege atât o imposibilitate *morală și relativă*, cât și o imposibilitate materială și absolută(²); de unde rezultă că un medic

---

C. portughez. Art. 539 § 1.

încetarea vizitelor sau furniturilor de medicamente. „Prescripția curge contra medicilor și chirurgilor, zice art. 539 § 1 din codul portughez, pentru vizitele consecutive referitoare la aceeaș persoană și la aceeaș boală, din ziua ultimei vizite, iar pentru vizitele izolate *(a prescripçao das visitas avulsas)*, din ziua în care fiecare din ele a fost făcută *(desde o dia em que cada uma é feita)*. Vezi în acest din urmă sens, C. Caen și Trib. Paris, Sirey, 69. 2. 97; Sirey, 72. 2. 24; Justiția de pace din Paris, *Pand. Périod.* 1906. 2. 269; Baudry et Tissier, *Prescription*, 733; Troplong, *Idem*, II, 959; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1305; Guillouard, *Idem*, II, 720 II (vezi însă restricțiile admise de acest autor, 720, III, în caz când clientul medicului ar fi suferit de mai multe boli succesive sau de o boală chronică). Mai vezi, în privința boalelor chronice, Planiol, II, 656, 2⁰.

Moartea debitorului.

Rămâne însă bine înțeles că moartea debitorului nu este o cauză de întrerupere a prescripției statornicită de art. 1904. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 733, *in fine*, p. 577; Guillouard, *Idem*, II, 720, VII; Laurent, XXXII, 530. Vezi *infrà*, p. 308.

(¹) Tribun. Iași. *Cr. judiciar* din 1904, No. 32, p. 269.

(²) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 279, text și nota 2. Cpr.

sau un chirurg trebue să poată stabili cu martori că persoana dela care el reclamă plata serviciilor sale, şi-a luat obligaţia de a i le plăti, pentrucă un uz intemeiat pe necesitate şi pe interesul bolnavului, ca şi pe respectul şi demnitatea medicului sau chirurgului, se opune ca aceştia să ceară dela persoanele care au nevoe de asistenţa artei lor, un angajament scris de a le plătì onorariul ce li se cuvine (¹).

Privilegiul medicilor, chirurgilor, etc. Art. 1729, 3°.

Vom menţionà, cu această ocazie, că cheltuelile boalei celei din urmă, făcute în curs de un an, sunt privilegiate asupra tuturor mobilelor debitorului, şi acest privilegiu aparţine tocmai medicilor, surorilor de caritate, etc., care au îngrijit pe un bolnav, dându-i cele trebuitoare la ultima sa boală (art. 1729, 3⁰) (²).

Comercianţii pentru mărfurile vândute particularilor. Origina acestei dispoziţii.

2⁰ A doua categorie de persoane, cărora este opozabilă prescripţia de un an, cuprinde comercianţii, pentru mărfurile ce ei vând la particularii care nu sunt comercianţi (³). Acţiunea comercianţilor sau neguţătorilor, pentru mărfurile ce ei vând la particularii necomercianţi, se prescrie deci printr'un an, dispoziţie împrumutată dela art. 7 al ordonanţei asupra comerţului din Martie 1673 (⁴).

Cazurile când se aplică prescripţia de 10 ani.

Încât priveşte vânzările de mărfuri între comercianţi şi alte operaţii comerciale, prescripţia este la noi de *zece* ani (art. 947 C. com.), în Franţa şi în Belgia de 30 de ani (⁵).

Trib. Iaşi şi C. Roma, *Dreptul* din 1907, No. 29, p. 234 şi 236 (cu observ. noastră).

(¹) Cpr. C. Paris, *Dreptul* din 1906, No. 12, p. 96.

(²) Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 389.—Chestiunea de a se şti ce se înţelege prin boala cea de pe urmă, este însă controversată. Vezi tom. X menţionat, p. 391.

(³) Cpr. Judecăt. ocol. Focşani, *Cr. judiciar* din 1905, No. 55, p. 438; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1907, No. 81, p. 667.—Vezi însă C. Craiova, care a decis că, pentru plata preţului unor mărfuri, cumpărate dela un comerciant, particularul care le-a cumpărat nu poate invocà decât prescripţia de 10 ani, statornicită de art. 945 şi 947 C. com. Vezi *Dreptul* din 1896, No. 12, p. 91. Vezi şi *infrà*, explic. art. 945 C. com.

(⁴) Vezi Pothier, *Oblig.*, II, 706, 707, p. 389 390 (ed. Bugnet); Guillouard, *Prescription*, II, 725; Baudry et Tissier, *Idem*, 722; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2096, etc.

(⁵) Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2098, 2099; Mourlon, III, 1963; T. Huc. XIV, 467; Laurent, XXXII, 501; Planiol, II, 643, 2⁰; Beltjens, VI, art. 2272, No. 21; Arntz, IV, 2058;

Cazurile când se aplică prescripția de 30 de ani.

Vânzarea făcută de un necomerciant, unui necomerciant va fi deci supusă dreptului comun, adecă prescripției de 30 ani, ca și vânzarea făcută de un comerciant, care nu s'ar referì la comerțul său. De exemplu: un comerciant de lemne vinde vinul unei vii a cărei proprietar este (1).

Art. 947 C. com.

Când este vorba de exercitarea unui contract de furnituri, intervenit între părți, iar nu de plata de lucruri care obișnuit se cumpără dela comercianți fără acte scrise, nu se aplică prescripția de un an, statornicită de art. 1904, ci acea de 10 ani prevăzută de art. 947 C. com. (2).

Ce se înțelege prin comerciant.

Prin comerciant sau neguțător se înțelege acì acel care cumpără mărfuri *en gros* spre a le revinde particularilor cu deamăruntul *(en détail)* (3).

Constructorii de mașine.

Astfel, un constructor de mașine agricole nu este un comerciant în sensul art. 1904, 2⁰ (4).

Oamenii de litere, artiștii, etc.

Acest text excepțional nu se aplică, de asemenea, oamenilor de litere care-și vând biblioteca lor (5), nici artiștilor care vând tablourile sau sculpturile lor (6), nici fabricanților de geamuri pictate *(de vitraux peints)* (7), nici proprietarului care-și vinde mobilele sau recoltele sale, fie chiar unui comerciant (8), nici antreprenorilor de lucrări (9),

---

Justiția de pace din Bruges, *Cr. judiciar* din 1914, No. 39, p. 323, etc.

(1) Planiol, *loco cit.*

(2) Cas. rom. Bult. 1897, p. 1490.

(3) Trib. Sedan, *Pand. Périod.* 1907, 2. 145; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2272, No. 21; Pand. belges, v⁰ *Prescription de courte durée*, 226, etc.

Mecanicii.

(4) Cpr. Trib. Sedan, *Pand. Périod. loco suprà cit.* — Vezi, în privința mecanicilor, cărora li se aplică, în genere, prescripția de 30 de ani, în privința vânzărei aparatelor fabricate de ei, deși chestiunea este discutată, Guillouard, *Prescription*, II, 734; Laurent, XXXII, 510, etc. Vezi asupra acestei controverse, Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2114 urm.

(5) Cpr. Pand. fr., *v⁰ cit.*, 2106; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 1960, etc.

(6) Pand. belges, v⁰ *Prescription de courte durée*, 295, precum și autoritățile citate acolo.

(7) Pand. fr., *v⁰ cit.*, 2118 și Trib. Roanne (14 Martie, 1894).

(8) Pothier, *Oblig.*, II, 713, pag. 392; Laurent, XXXII, 501; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 723; Répert. Sirey, *v⁰ cit.*, 1961; Thiry, IV, 638; Mourlon, III, 1963, etc.

(9) Vezi Répert. Sirey, v⁰ *Prescription*, 1968 urm.; Baudry et

prescripţia opozabilă tuturor acestor din urmă fiind acea de 30 de ani.

Aparatele dentare.

Se decide, de asemenea, că prescripţia de un an nu se aplică aparatelor vândute de un dentist, pentrucă el nu le vinde aşa cum le cumpără, ci le lucrează şi le preface pentru a le puteà adaptà la gura clientului (¹).

Brutarii, băcanii, etc.

Ea se aplică însă brutarilor, băcanilor, casapilor, cofetarilor şi altor mici comercianţi, care-şi vând marfa lor consumatorilor (²).

Croitorii, fierarii, etc.

Art. 1904, 2⁰ se aplică celor care lucrează pe socoteala lor şi fabrică obiectele ce vând la necomercianţi, precum sunt: croitorii, ornicarii, fierarii, lăcătuşii, teslarii, stolerii, etc. (³), afară de cazul când ei s'ar fi mărginit numai a face o reparaţie, în care caz ei vor fi consideraţi ca lucrători, aplicându-li-se prescripţia de şase luni (art. 1903)(⁴).

Librarii, etc.

Prescripţia de un an se aplică şi librarilor sau vânzătorilor de ziare, în privinţa cărţilor sau ziarilor ce vând (⁵).

Abonament la ziare.

Ea nu se aplică însă la creanţa preţului unui abonament de ziare (⁶).

Tipografii.

Tipograful, chiar în privinţa operelor ce editează, ne-

Tissier, *Idem*, 724.—Vezi însă T. Huc, XIV, 469; C. Paris, Sirey, 34. 2. 184; Sirey, 85. 2. 198. Vezi, în privinţa antreprenorilor, *suprà*, p. 295.

(¹) Pand. belges, v⁰ *Prescription de courte durée*, 238 şi deciziile citate acolo.

(²) Vezi *suprà*, p. 293. Cpr. Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière civile)*, 1962.

(³) Répert. Sirey, *v⁰ cit.*, 1967; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 718; Troplong, *Idem*, II, 956; Guillouard, *Idem*, II, 723; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1294, etc.

(⁴) Vezi autorii citaţi în nota precedentă.—Vezi însă T. Huc, XIV, 468, care consideră în totdeauna pe lucrător ca un comerciant, în privinţa materiei pe care el o procură şi o lucrează.

(⁵) Cpr. Marcadé, *Prescription*, No. 274, p. 304.

Bărbierii.

(⁶) Baudry et Tissier, *Prescription*, 723 *bis*.— S'a decis, de asemenea, că prescripţia de un an, statornicită de art. 1904, 3⁰, nu se referă decât la mărfurile vândute de comercianţi particularilor, iar nu la lucrările efectuate de un industrial sau de un profesionist, precum ar fi, de exemplu, tăerea părului sau a barbei. Preţul unui abonament luat la un bărbier pentru ras, tăerea barbei sau a părului, nu este deci supus prescripţiei de un an. Tribun. Bordeaux, D. P. 1904. 2. 187.

fiind un lucrător, ci un comerciant, care întreține pe lucrători cu capitalul său, dându-le materia și instrumentele necesare muncei acestor din urmă, spre a revinde apoi rezultatul acestei munci, este supus prescripției de un an, statornicită de art. 1904 (1). Cu toate acestea, chestiunea este controversată.

Soluția de mai sus ar fi aplicabilă, după unii, chiar în privința tipografilor, care nu s'ar ocupà cu vânzarea operelor ce tipăresc (2).

Fotografii.

In privința fotografului se decide, în genere, că el nu este comerciant sau negutător în sensul art. 1904, cu privire la acțiunea ce el are pentru plata fotografiilor lucrate și predate de el (3).

Rezumatul soluțiilor de mai sus.

In rezumat, pentru ca prescripția anuală, statornicită de art. 1904, 2° să fie aplicabilă, trebue ca operația care dă naștere acțiunei, să fie *comercială* din partea celui care face furnitura şi *necomercială* din partea celui ce o primeşte, puţin importă dacă furnitura se face cu toptanul, *en gros* sau în *detaliu*, legea actuală nefăcând nicio deosebire în această privinţă (¹).

---

(1) Laurent, XXXII. 512; Beltjens, VI, art. 2271, No. 24; Troplong, *Prescription*, II, 963; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II. 1294; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 287; Guillouard, *Prescription*. II, 735; Cas. fr. D. P. 53. 1. 61; Sirey, 51. 1. 432. Vezi și *suprà*, 296. — *Contrà:* Baudry et Tissier, *Prescription*. 718, care consideră tipograful-editor ca un antreprenor, aplicându-i prescripția de 30 de ani.—După Marcadé (*Prescription*, No. 274. pag. 304 urm.), tipograful, care s'ar însărcinà cu editarea unei lucrări considerabile, pentru care se cer cheltueli mari, ar fi un antreprenor, căruia s'ar aplicà prescripția de 30 de ani; iar în celelalte cazuri, el ar fi un lucrător supus prescripției de șase luni (art. 1903). Vezi asupra acestei controverse, Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2116 urm.; Répert. Sirey. *cod. v°*, 1964 urm.

(2) Vezi decizia Curței de casație fr. citată în nota precedentă, care nu face nicio distincție. Cpr. Laurent. XXXII. 512.—*Contrà:* Guillouard, *op. cit.*, II, 735, pag. 170; T. Huc, XIV, 470, p. 592, 593. Tipograful este, în acest din urmă caz, un comerciant, zice acest autor, însă el nu vinde mărfuri și art. 1904 a fost creat tocmai pentru comercianții care vând mărfuri la particulari.

(3) Vezi Pand. fr., *v° cit.*, 2119; T. Huc, XIV. 470, pag. 592; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2272, No. 23; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 239. Vezi și Tribun. Malines (Sirey, 81. 4. 31), sentință publicată și criticată de noi în *Dreptul* din 1899, No. 56. Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 249, *ad notam* (ed. a 2-a).

Remiterea datorii, novaţie, compensaţie, etc.

In orice caz, s'a decis că prescripţia anuală, statornicită de textul de mai sus, în privinţa furniturilor făcute de comercianţi, nu se aplică atunci când debitorul nu se pretinde liberat printr'o plată reală, ci prin remiterea datoriei (²), prin novaţie, compensaţie, etc. (³); nici atunci când debitorul recunoaşte că a plătit o parte din datorie, rămânând dator cu un rest; în asemenea caz se aplică prescripţia de 30 de ani (⁴).

Cazul când datoria este constatată prin titlu.

S'a mai decis că prescripţia de un an, statornicită de art. 1904 C. civil, se aplică numai atunci când datoria este întemeiată pe buna credinţă, nu însă şi atunci când este constatată printr'un titlu (⁵).

Directorii de pensionate.

3⁰ A treia categorie de persoane, cărora se aplică prescripţia de un an, cuprinde: directorii de pensionate sau şcoale private ori publice (⁶), pentru pensiunea şcolarilor, şi alţi meşteri sau patroni (⁷), pentru preţul uceniciei.

Pensionate.

Cuvintele „directori de pensionate" şi şcolari (elevi), ce se văd în art. 1904 § 3, dovedesc că, în specie, este vorba de o casă particulară de instrucţie, numită pensionat, în care elevii primesc instrucţia, fiind hrăniţi şi găzduiţi (⁸).

(¹) Vezi Mourlon, III, 1964; Baudry et Tissier, *Prescription*, 725, *in fine*, p. 569. Cpr. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1527.

(²) Cas. fr. Sirey, 69. 1. 104; D. P. 70. 1. 69. Vezi Répert. Sirey, *v⁰ cit.*, 1972.

(³) Répert. Labori, v⁰ *Prescription civile*, 387, *in fine*.

(⁴) C. Bucureşti, *Cr. judiciar* din 1903, No. 62.

(⁵) Cas. rom. Bult. 1907, p. 403.

Şcoli private sau publice.

(⁶) S'a decis, în adevăr, că art. 1904 din codul civil, nefăcând nicio deosebire între şcoalele publice ale Statului şi cele private, plata taxei ce se ià dela fiecare elev pentru întreţinerea, hrana şi învăţătura ce i se dă, este, întocmai ca creanţa oricărui director de pension, prescriptibilă printr'un an de zile. Cas. rom. Bult. 1902, p. 639.

(⁷) Vezi art. 8 din legea dela 27 Ianuarie 1912, pentru organizarea meseriilor.

Directorii caselor de sănătate.

(⁸) S'a decis, cu drept cuvânt, că directorii caselor de sănătate nu sunt asimilaţi directorilor de pensionate (Pand. belges, *v⁰ cit.*, 245), nici găzduitorilor. Vezi *suprà*, p. 293.

Creanțele prescriptibile.

Prescripția de un an se aplică la tot ce datorește părintele pentru hrana elevului, găzduirea și instrucțiunea acestui din urmă, și chiar pentru furnituri școlare (¹).

Cutuma dela Orléans.

„Deniers ou choses dues pour . . . *nourritures et instructions* d'enfants . . . se prescrivent *par un an*“, zice art. 265 din cutuma dela Orléans (²).

Creanțele la care prescripția de un an este neaplicabilă.

Ea nu se aplică însă decât prețului pensiunei propriu zise, iar nu și altor cheltueli sau îngrijiri, pentru care directorul pensionatului se consideră ca având mandat dela părinți spre a le face în interesul educațiunei și sănătăței elevului (³).

Aplic. art. 1890.

Astfel, nu mai încape îndoială că, dacă directorul pensionatului, la un caz de boală a elevului, ar fi îngrijit de sănătatea lui, plătind pentru el vizitele medicilor, chirurgilor, medicamentele, etc. sau i-ar fi cumpărat hainele necesare, aceste creanțe nu se vor prescrie printr'un an, ci prin treizeci de ani, conform dreptului comun (art. 1890).

Cazurile când se aplică art. 1903.

Acei care se mărginesc a procură elevilor numai găzduirea și hrana, fără a le dă și instrucțiunea, sunt asimilați găzduitorilor prevăzuți de art. 1903 și, ca atare, creanțele lor sunt prescriptibile prin șase luni, iar nu printr'un an (⁴).

Creanțele uceniciei.

Incât privește ucenicii, adecă acei pe care meșterii sau patronii îi primesc, cu sau fără plată, în atelierele lor, pentru învățătura unui meșteșug (⁵), legea nu prevede decât o creanță, care se prescrie printr'un an, și anume: acea a prețului uceniciei. Dacă stăpânul găzduește și hrănește pe ucenicii săi, el va fi asimilat directorului de pensionate (⁶).

(¹) Pand. belges, v⁰ *Prescription de courte durée*, 246; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 2120; Le Roux de Bretagne, *op. cit.*, II, 1284; Jamar. *Répert. général de jurisprudence belge*, tom. VII, v⁰ *Prescription*, p. 124, No. 199; Trib. Bruxelles, *Cr. judiciar* din 1914, No. 25, p. 211, etc.

(²) Vezi Guillouard, *Prescription*, II, 736.

(³) Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2121.

(⁴) Pand. fr., *v⁰ cit.*, 2122; Pand. belges, *Idem*, 244; Laurent, XXXII, 502; Baudry et Tissier, *Prescription*, 726; Guillouard, *Idem*, II, 736; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1284, etc.

(⁵) Vezi art. 21 și urm. din legea dela 27 Ianuarie 1912 pentru organizarea meseriilor.

(⁶) Pand. fr., *v⁰ cit.*, 2124; Pand. belges, *Idem*, 247; Laurent.

Servitorii tocmiți cu anul. Origina acestei prescripții.

4° In fine, a patra și ultima categorie de persoane, cărora se poate opune această prescripție, care-și trage origina sa din art. 97 al ordonanței lui Ludovic al XII-lea dela 1510 (¹), cuprinde servitorii ce se tocmesc *cu anul*, în privința plăței simbriei lor, nu însă acei care se tocmesc *cu luna*, *cu săptămâna*, *sau cu ziua*, pentrucă acestora din urmă li se aplică prescripția de șase luni (Art. 1903) (²).

Ce se înțelege prin servitor. Art. 1 L. din 16 Iunie 1892.

Servitor se numește acela care, pentru o plată (simbrie) sau indemnizare oarecare, se obligă a pune serviciile sale personale la dispoziția unei case, unei familii, unei autorități, unui stabiliment de binefacere sau de utilitate publică, unei persoane, unui otel, ori averei acestora, cu ziua, cu săptămâna, cu luna, *cu anul* sau și pe mai mult timp (art. 1 L. pentru servitori din 16 Iunie 1892).

Exemple de servitori, doice, etc.

Astfel sunt, de exemplu: bucătarii, rândașii, feciorii, sufragiii, portarii, argații, chelarii, vizitiii, vierii, spălătoresele, fetele sau femeile de grijit în casă și chiar doicele sau mancele, cum se zice în Moldova, care alăptează copiii la domiciliul părinților, mai ales acolo unde obiceiul este de a le tocmi cu anul (³), etc.

Doicele care alaptează copilul la ele acasă. Controversă.

Dacă ele alaptează copilul afară din domiciliul părinților, prescripția opozabilă acțiunei lor nu este acea de un an, ci acea de *cinci* ani, conform art. 1907 § ultim... tot ce se plătește cu anul sau la termene periodice mai scurte (⁴).

XXXII, 502; Troplong, *Prescription*, II, 966; Guillouard, *Idem*, II, 737, etc.

(¹) Vezi Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2127.

(²) Vezi *suprà*, p. 294, 295. Cpr. Répert. Sirey, v° *Prescription*, 1978; Pand. fr., *eod. v°*, 2131; Marcadé, *Idem*, 277, p. 309; Laurent, XXXII, 503, etc. — Vezi însă Baudry et Tissier (*op. cit.*, 727), care pare predispus a întinde prescripția de un an la servitorii tocmiți cu *luna*.

(³) Vezi art. 2 din legea servitorilor dela 16 Iunie 1892. Cpr. tom. IX al Coment. noastre, p. 266. Vezi în acest sens, în privința doicelor, Vazeille, *Prescription*, II, 739, p. 379; Pand. belges, v° *Nourrice*, 79 și v° *Prescription de courte durée*, 298. Vezi și tom. VII al Coment. noastre, p. 375, nota 1.

(⁴) Pand. belges, v° *Nourrice*, 80 urm. și v° *Prescription de courte durée*, 61. — Unii aplică doicelor prescripția de cinci ani, chiar când ele îngrijesc pe copil la domiciliul părinților. Vezi Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1286; Troplong, *Idem*, II, 968, etc.

Intendenţii, secretarii, gramaticii, guvernantele, etc.

Nu intră însă în categoria servitorilor acei care nu sunt însărcinaţi cu lucrări manuale, ci exercită în casă o profesie liberală, precum: intendenţii, secretarii, gramaticii, bibliotecarii, guvernantele, etc. Tuturor acestor persoane li se va aplicà prescripţia de cinci ani statornicită de art. 1907, dacă onorariul lor este plătitor cu anul, sau la termene periodice mai scurte (¹).

Directorul unei uzine.

Nu se consideră, de asemenea, ca servitor, funcţionarul care diriguește o uzină sau alt stabiliment industrial ori comercial (²).

Reguli generale aplicabile prescripţiilor scurte statornicite de art. 1903 şi 1904.

Art. 1905. — Prescripţiunea, în cazurile mai sus arătate, se va împlinì chiar de ar urmà serviciile, lucrările şi predările acolo menţionate.

Ea nu încetează de a curge decât atunci când s'a încheiat socoteala, s'a dat un bilet sau o adeverinţă, ori s'a format cerere în judecată. (Art. 1865 urm., 1903, 1904, 1906, 1908 C. civil. Art. 2274 C. fr).

Art. 1906. — Cu toate acestea, cei cărora vor fi opuse aceste prescripţiuni pot deferì, celor ce li se opun, jurământul asupra chestiunei de a se şti dacă lucrul s'a plătit în adevăr.

Jurământul va puteà fi deferit văduvelor şi moştenitorilor sau tutorilor acestor de pe urmă, când sunt minori, pentru ca să aibă a declarà dacă nu ştiu că lucrul este încă datorit. (Art. 1202 § 2, 1208 urm., 1903, 1904, 1908 C. civ. Art. 2275 C. fr.) (³).

Intreruperea prescripţiilor scurte.

Prescripţiile *brevi temporis* (adecă de şase luni şi de

(¹) Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2128 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 727, p. 570 (ed. a 3-a); Guillouard, *Idem*, II, 740; Troplong, *Idem*, II, 975; Beltjens, VI, art. 2272, No. 43; Laurent, XXXII, 503; Pand. belges, v⁰ *Prescription de courte durée*, 95 şi 252 *ter;* Répert. Labori, v⁰ *Prescription civile*, 387, *ab initio;* Trib. Malines, *Cr. judiciar* din 1914, No. 39, p. 323 (cu observ. noastră), etc.

(²) Beltjens, *loco cit.*, No. 44; Pand. belges, v⁰ *Domestique*, 44 şi v⁰ *Prescription de courte durée*, 252 *bis;* Laurent, XXXII, 503, etc.

(³) Art. 1906 a mai fost odată explicat în tom. VII al Coment. noastre, p. 373 urm. Vezi şi tom. II, p. 777 (ed. a 2-a).

un an) pot fi întrerupte, principiile generale fiind aplicabile de câteori legea n'a derogat dela ele (¹).

Moartea debitorului.

Ştim însă că moartea debitorului nu întrerupe prescripţia. (Vezi *suprà*, p. 299, *ad notam*, *in fine*).

Art. 1908.

Aceste prescripţii scurte curg contra minorilor şi interzişilor, rămânându-le recurs contra tutorului lor (art. 1908).

Continuarea serviciilor, furniturilor, lucrărilor, etc. nu opreşte cursul prescripţiei.

In cazurile prevăzute de art. 1903 şi 1904, prescripţia curge chiar de ar urmà serviciile, lucrările şi predările prevăzute în aceste texte, căci această continuare poate să aibă loc atât în caz de neplată cât şi în caz de plată [2]. Prescripţia statornicită de art. 1903 şi 1904 nu încetează de a curge, după art. 1905 § 2 [3], decât atunci când s'a încheiat socoteala, adecă când s'a recunoscut datoria de debitor [4], sau când el a dat un bilet, de exemplu: o scrisoare sau o chitanţă ori adeverinţă tot pentru recunoaşterea datoriei, sau când creditorul a făcut o cerere în judecată (textul fr. adaogă neperimată) [5]. In cazurile dintâi, datoria fiind recunoscută de debitor, prezumpţia de plată, pe care se întemeiază prescripţiile scurte, dispare, iar în cazul unei cereri în judecată din partea creditorului, prescripţia este întreruptă. Iată pentru ce, în aceste cazuri, prescripţia încetează de a curge.

---

[1] Vezi *suprà*, p. 149. Cpr. Laurent, XXXII, 530; Beltjens, VI, art. 2274, No. 4; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 445, 446; Guillouard, *Prescription*, II, 690, etc.

Motivele soluţiei de mai sus.

[2] Continuarea furniturilor, predărilor, serviciilor şi lucrărilor nu împiedică deci prescripţia furniturilor, predărilor, serviciilor şi lucrărilor anterioare. Motivul acestei dispoziţii este următorul: prescripţiile statornicite de art. 1903 şi 1904 fiind întemeiate pe o prezumpţie de plată, continuarea furniturilor, predărilor, serviciilor şi lucrărilor departe de a slăbì această prezumpţie, o întăresc, din contra, şi o fac mai verosimilă. Cpr. Mourlon, III, 1968.

Origina art. 1905 § 2. Ordonanţa din 1510.

[3] Acest text îşi are origina sa în vechiul drept francez, şi anume, în ordonanţa lui Ludovic al XII-lea din 1510, care se exprimă în termenii următorii: „Lesdits six mois passés ne seront plus reçus à faire question ni demande de ce qu'ils auront fait, fourni ou livré dedans iceux, *sinon qu'il y eût arrêté de compte, cédule ou obligation, ou interpellation, ou sommation judiciaire, faite dans le temps susdit*". Vezi Pothier, *Oblig.*, II, 710, p. 391; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2248; Baudry et *Tissier*, *Idem*, 754; Planiol, II, 673, 674.

[4] Cpr. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1885, No. 85, p. 677.

[5] Cpr. Cas. rom. Bult. 1907, p. 619, 620.

Intervertirea prescripţiei.

Când legea dispune că prescripţia încetează de a curge, aceasta însemnează că diferitele acte enumerate de acest text în mod limitativ ([1]), nu numai că întrerup prescripţia, dar încă o intervertesc, aşa că noua prescripţie, care va puteà curge în viitor în folosul debitorului, nu va fi prescripţia scurtă anterioară de şase luni sau de un an, ci o prescripţie cu totul alta şi anume, acea de 30 de ani ([2]).

Soluţia jurisprudenţei.

De aceea, Curtea din Bucureşti a decis foarte bine că prescripţia de un an prevăzută de art. 1904, fiind întemeiată pe o prezumpţie de plată, nu este aplicabilă de câteori debitorul recunoaşte că a plătit o parte din datorie, rămânând dator cu un rest; în asemenea caz se aplică prescripţia de 30 de ani ([3]); iar Curtea de casaţie a decis, de asemenea, că prescripţiile scurte nu sunt admisibile când datoria este constatată printr'un titlu ([4]).

Efectele cererei în justiţie. Controversă.

Trebue să observăm că, după unii, nu numai încheierea socotelei şi recunoaşterea datoriei de către debitor intervertesc prescripţia şi o schimbă din scurtă ce erà în prescripţie ordinară, dar chiar simpla cerere în justiţie produce acelaş

Termenii art. 1905 sunt limitativi.

([1]) Textul legei fiind limitativ, prezumpţia de plată, pe care se întemeiază dispoziţia art. 1904, nu poate fi înlăturată decât prin actele prevăzute de art. 1905 şi prin deferirea jurământului (art. 1906). Trib. Gand, *La Flandre judiciaire* din 1891, No. 14, p. 231.

Invocarea compensaţiei.

Prescripţia statornicită de art. 1904, fiind întemeiată pe o prezumpţie de plată reală, nu poate fi opusă de un debitor care s'ar pretinde liberat prin compensaţie. Trib. Gand, *La Flandre judiciaire* din 1903, No. 39, p. 623; Justiţia de pace din Lokern, *La Flandre judiciaire* din 1891, No. 29, p. 479. Vezi şi *suprà*, p. 304.

([2]) C. Bucureşti şi Trib. Ilfov, *Dreptul*, din 1901, No. 41, p. 332 şi din 1907, No. 81, p. 667; Beltjens, VI, art. 2274, No. 5; Laurent, XXXII, 531; Thiry, IV, 640; Mourlon, III, 1972; Planiol, II, 675; Baudry et Tissier, *Prescription*, 755; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1311; Guillouard, *Idem*, II, 768; Marcadé, *Idem*, No. 295, p. 343; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 446; T. Huc, XIV, 478; Arntz, IV, 2062; Pand. fr. *v° cit.*, 2253 şi toţi autorii.

([3]) *Cr. judiciar* din 1903, No. 62, p. 539 (cu observ. noastră). Cpr. Cas. fr. Sirey, 96. 1. 20; Baudry et Tissier, *Prescription*, 748, p. 587, 588 (ed. a 3-a), etc.

([4]) Cas. rom. Bult, 1907, p. 403 şi *Cr. judiciar* din 1907, No. 43, p. 340.

efect, deşi n'a fost urmată de o judecată definitivă, pentrucă legea nu face de astădată nicio distincţie în această privinţă (art. 1868) (¹).

Cazul când părţile au încheiat un act constatator al datoriei, în momentul încheierei convenţiei.

Art. 1905 a dat loc şi la alte dificultăţi. Acest text presupunând, în adevăr, că recunoaşterea datoriei din partea debitorului a avut loc în timpul curgerei prescripţiei, chestiunea este de a se şti ce prescripţie se va aplicà atunci când, din capul locului, în momentul contractărei convenţiei, părţile au încheiat un act constatator al datoriei? Se decide, în genere, că prescripţiile scurte nu sunt aplicabile în acest caz, părţile găsindu-se în afară de situaţia din cauza căreia legea a stabilit o prescripţie scurtă (²).

Chestie de drept, iar nu de fapt.

In fine, trebue să observăm că regula art. 1905, relativă la intervertirea prescripţiei, nu este o regulă de interpretare aparţinând judecătorilor fondului, ci o chestie de drept, a cărei violare poate dà loc la casare (³).

Trecem acum la art. 1906 (⁴).

(¹) Vezi în acest sens, T. Huc, XIV, 478; Laurent, XXXII, 531; Arntz, IV, 2062; Baudry et Tissier, *Prescription*, 756; Guillouard, *Idem*, II, 769; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1311. — *Contrà:* Pothier, *Oblig.*, II, 710, 711; Colmet de Santerre, VIII, 382 *bis* II şi III. Vezi asupra acestei controverse, Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2261 urm.

(²) Vezi în acest sens. Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2274, No. 5; T. Huc, XIV, 477; Baudry et Tissier, *Prescription*, 760; Guillouard, *Idem*, II, 774; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1311; Marcadé, *Idem*, No. 296, p. 344; Laurent, XXXII, 532, etc. Cpr. Cas. rom. decizia citată p. 309, nota 4.

(³) Baudry et Tissier, *Prescription*, 761; Laurent, XXXII, 537; Cas. fr. Sirey, 95. 1. 80 şi 90, etc.

Origina art. 1906. Ordonanţa de comerţ dela Martie 1673.

(⁴) Ca şi art. 1905, art. 1906 îşi are origina sa tot în vechiul drept francez. Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 10, tit. 1 din ordonanţa de comerţ dela Martie 1673: „Pourront, néanmoins, les marchands et ouvriers, déférer le serment à ceux auxquels la fourniture a été faite, les assigner et les faire interroger. Et à l'égard des veuves, tuteurs de leurs enfants, héritiers ou ayants cause, leur faire déclarer s'ils savent que la chose est due, encore que l'année ou les six mois soient expirés". Art. 265 din cutuma dela Orléans zicea de asemenea: „Néanmoins, si celui qui se prétend créancier veut du payement croire sa partie par serment, elle sera tenue prester serment. Et, au cas où elle voudrait jurer avoir payé, en ce cas sera tenue payer nonobstant ladite prescription, en affir-

Prescripţiile scurte întemeindu-se pe o prezumpţie de plată, creditorul poate să defere debitorului jurământul decizor.

Prescripţiile scurte statornicite de art. 1903 şi 1904 se întemeiază, după toţi autorii (1), pe o prezumpţie de plată, şi această prezumpţie este cu atât mai verosimilă cu cât prescripţiile scurte se aplică la nişte datorii care, de obiceiu, se plătesc grabnic, pentrucă ele reprezintă, pentru creditorii lor, veniturile profesiunei care îi face să trăiască. Când, deci, debitorul invoacă o prescripţie scurtă, el susţine în mod indirect că şi-a plătit datoria; de aceea creditorul poate să-i zică: invoci prescripţia, adecă te pui la adăpostul prezumpţiei de plată, jură dacă ai plătit în realitate (art. 1906). Dacă debitorul primeşte jurământul şi îl prestează, el va fi scutit de plată; dacă el refuză de a jurà, el va fi, din contra, condamnat, căci aceasta dovedeşte că el este încă dator.

Cazul când debitorul mărturiseşte că n'a plătit.

Dacă debitorul recunoaşte, prin mărturisirea sa, că n'a plătit datoria, el va fi condamnat în baza acestei mărturisiri, şi jurământul decizor devine deprisos, pentrucă jurământul are tocmai de scop de a face pe debitor să-şi recunoască în mod indirect datoria (2).

Mărturisirea debitorului poate fi tacită.

Jurisprudenţa admite că mărturisirea debitorului poate fi nu numai expresă, dar şi tacită. De exemplu: el invocă compensaţia spre a dovedì stingerea datoriei sale, şi mai în urmă se dovedeşte că creditorul nu-i datoreà nimic (3).

Art. 1202 § 2.

Legea neadmiţând alte probe contra acestei prezumpţii

---

mant par le demandeur". Vezi Pothier, *Coutume d'Orléans (des prescriptions)*, I, 265, p. 348; Pand. fr., *v cit.*, 2185.

(1) Vezi Pothier, *Oblig.*, II, 718, p. 394; Mourlon, III, 1967; Planiol, II, 673 şi toţi autorii. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 376, nota 1; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile* 2178 şi numeroasele decizii citate acolo.

(2) Planiol, II, 695; T. Huc, XIV, 480; Laurent, XXXII, 517; Beltjens, VI, art. 2275, No. 4 *bis* şi toţi autorii. — Justiţia de pace din Lokern (Belgia) a decis că prescripţia statornicită din art. 1904 C. civ., fiind întemeiată pe o prezumpţie de plată, această prezumpţie trebue să fie înlăturată de câteori din împrejurările cauzei, rezultă că plata n'a avut loc. Vezi *La Flandre judiciaire* din 1893, No. 22, p. 350; Just. de pace din Gand, *La Flandre judiciaire* din 1891, No. 14, p. 238; *Cr. judiciar* din 1906, No. 25, p. 204 (cu observ. noastră).

(3) Cpr. Cas. fr. Sirey, 95. 1. 29; C. Paris, Sirey, 1901. 1. 28 (sub Cas.); Planiol, II, 695; T. Huc, XIV, 480; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 748, etc.

legale decât mărturisirea şi jurământul, judecătorii nu se pot întemeià pe alte dovezi spre a trage concluzia că datoria este plătită. Aceasta este consecinţa art. 1202 § 2, care interzice orice dovadă contra prezumpţiilor în baza cărora legea anulează un act sau tăgădueşte dreptul de a recurge la justiţie (¹).

Numai prescripţiile statornicite de art. 1903 şi 1904 pot fi combătute prin jurământ.

Numai prescripţiile scurte, statornicite de art. 1903 şi 1904, pot fi combătute prin jurământ. Celelalte prescripţii, fie chiar de cinci ani (art. 1907), nu pot fi combătute nici prin acest mijloc, nici prin alte dovezi, fiindcă, după cum vom vedeà mai la vale, p. 318 urm., prescripţia de cinci ani nu se întemeiază pe o prezumpţie de plată, ci este o adevărată prescripţie liberatorie (²).

Materie cambială.

Jurământul decizor şi acel de credulitate nu pot fi deferite debitorului cambial spre a se dovedì neplata unei cambii prescrise (³).

(¹) Planiol, II, 696; Thiry, IV, 640; Beltjens, VI, art. 2272, No. 3; T. Huc, XIV, 482, *in fine;* Baudry et Tissier, *Prescription*, 749; Cas. fr. D. P. 1904. 1. 454; Sirey, 1904. 1. 328; *Dreptul* din 1904, No. 77, p. 626, etc. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 379. — Prescripţia anuală, statornicită de art. 1904 C. civ., în specie contra comercianţilor, pentru preţul mărfurilor vândute unui particular necomerciant, zice decizia menţionată a Curţei de casaţie din Franţa, se întemeiază pe o prezumpţie legală de plată, care nu poate fi combătută decât prin deferirea jurământului. Prin urmare, judecătorul nu poate, spre a respinge prescripţia opusă, să se întemeieze nici pe explicările prezentate înaintea lui de debitor, nici pe prezumpţii trase, fie din registrele de comerţ ale creditorului, fie dintr'o scrisoare a fiului debitorului către un terţiu, căci aceasta ar însemnà admiterea din partea judecătorului a unei dovezi de neplată neadmisă de lege.

(²) Cas. fr. Sirey, 84. 1. 335; D. P. 85. 1. 30; D. P. 56. 1. 77; Planiol, II, 698; Laurent, XXXII, 514; Beltjens, VI, art. 2275, No. 1; Baudry et Tissier, *Prescription*, 751; Guillouard, *Idem*, II, 786; T. Huc, XIV, 480, p. 612, şi toţi autorii.

(³) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 378. Vezi şi Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, tom. III (Cambia şi cecul), p. 636 urm., No. 122 urm.

Art. 349 C. com.

S'a decis că debitorul unei cambii neputând opune, conform art. 349 C. com., excepţii personale aceluia ce exercită acţiunea cambială, decât dacă sunt lichide şi de o grabnică soluţie, urmează de aci că instanţa de fond poate respinge cererea de chemare la interogator, cum şi acea de a se sus-

Stricta interpretare a art. 1906 C. civil.

Mai mult încă, nicio prescripție comercială nu poate fi combătută prin jurământ, pentrucă art. 1906 este excepțional și, ca atare, de strictă interpretare (¹).

A fortiori, jurământul decizor nu poate fi deferit în privința prescripției de 10, 20 și 30 de ani (²).

Jurământul de credulitate sau de credibilitate.

Venim acum la jurământul așa zis de credulitate sau de credibilitate, pe care art. 1906 îl admite, după vechiul drept francez (³). Acest text dispune că, în caz de moartea debitorului, jurământul poate fi deferit văduvei și moștenitorilor săi, iar în caz de minoritate, el poate fi deferit tutorului său, pentru ca aceștia să aibă a declarà dacă nu știu că lucrul este încă datorit.

---

pendà judecata acțiunei cambiale până la rezolvirea acțiunei în anularea cambiei, pe motiv că aceste excepții nu sunt de o grabnică soluție. Cas. S-a III, Bult. 1913, p. 207; C. București, *Cr. judiciar* din 1896, No. 39, p. 313; *Dreptul* din 1913, No. 12, p. 91 și din 1914, No. 3; Judecàt. ocol. I, Ploești, *Cr. judiciar* 1902, No. 51, p. 422 (cu nota d-lui C. N. Toneanu); Eft. Antonescu, *op. cit.*, III, pag. 607, No. 30 și p. 638, No. 127. — Debitorul unei cambii nu poate să defere nici jurământ purtătorului titlului, spre a dovedì liberarea sa (vezi tom. VII al Coment. noastre, pag. 368 și Ef. Antonescu, *op. cit.*, III, p. 637, No. 126 urm.; C. București, *Dreptul* din 1893, No. 66, pag. 532, etc.). El nu poate, de asemenea, să ceară aducerea registrelor adversarului său (vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 368, text și nota 3). Vezi și Eft. Antonescu, *op. cit.*, III, p. 624, No. 91, etc.

Jurământul supletor.

S'a decis însă că instanța de fond nu violează art. 349 C. com., când admite complectarea începutului de probă scrisă invocat de debitorul cambial, numai prin jurământul supletor, ca singur mijloc de grabnică soluție ce poate complectà această probă, înlăturând interogatorul și proba cu martori. Cas. S-a III, Bult. 1913, p. 838 și *Dreptul* din 1913, No. 37.

(¹) Vezi *infrà,* explic. art. 949 C. com., p. 446. Cpr. C. Vivante, *Trattato di diritto commerciale.* IV, 2213, pag. 787 (ed. a 3-a). „Nicio probă contrară nu se admite contra prescripțiilor cârmuite de codul comercial, zice acest din urmă autor, pentrucă ele interesează ordinea publică *(perchè operano nell' interesse pubblico).* Aceste prescripții operează chiar când este cert că creanța prescrisă n'a fost niciodată stinsă prin plată *(quando il credito prescritto non fu estinto col pagamento).*

(²) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 316, 367, 374 și autoritățile citate acolo.

(³) Vezi *suprà,* p. 310, nota 4.

Efectele jur. de credulitate.

De câteori jurământul va fi deferit văduvei, moştenitorilor sau tutorului debitorului, ei vor scăpà de condamnare, jurând că nu ştiu dacă lucrul se datoreşte. In adevăr, plata nefiind un fapt personal al lor, nu se poate cere dela ei o afirmare aşa de categorică, ca acea care se cere dela însuş debitorul (¹).

Jur. de credulitate este de strictă interpretare.

Jurământul de credulitate fiind excepţional, nu poate fi aplicat prin analogie la alte cazuri neprevăzute de lege, nici la alte persoane decât acele prevăzute de art. 1906. Chestiunea este cu toate acestea controversată (²).

Tutorul unui interzis.

Se decide, în consecinţă, că acest jurământ nu poate fi deferit decât tutorului unui minor, nu însă tutorului unui interzis (³).

Acest jurământ trebue să fie deferit şi prestat în termenii ceruţi de lege (⁴).

Cazul când mama tutrice este căsătorită de al doilea.

In caz când jurământul s'ar deferì mamei tutoare a copilului ei minor (moştenitorul debitorului) şi ea va fi măritată de al doilea, jurământul va fi deferit atât ei cât şi bărbatului ei cotutor, chiar dacă ar fi vorba de fapte anterioare acestei căsătorii, pentrucă amândoi reprezintă pe minor, şi refuzul unuia din ei de a prestà acest jurământ ar expune pe minor la perderea procesului (⁵).

(¹) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 378. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 744, *in fine*, p. 585 (ed. a 3-a).

Jur. de credulitate poate fi dat bărbatului văduv

(²) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 377, *ad notam*. Cpr. Beltjens, VI, art. 2275, No. 13. — Rămâne însă bine înţeles că, vorbind de femeea *văduvă*, legea n'a înţeles să excludă pe bărbatul *văduv*, care s'ar găsì într'o situaţie analoagă, motivele fiind aceleaşi şi într'un caz şi într'altul. In adevăr, când zicem că textul art. 1906 nu poate fi întins la alte persoane, înţelegem a zice că el nu poate fi întins *la o altă categorie* de persoane. Vezi în acest sens, P. E. Bensa, Traducerea italiană a Pandectelor lui Windscheid, nota dela p. 1137. Iată propriile cuvinte ale acestui autor: *„Quando la legge dice che il giuramento si può deferire alla* **vedova**, .. *tutti sono d'accordo che può, secondo i casi, defirirsi anche al* **vedovo**".

(³) Trib. Bruges, *Pasicrisie belge*, 1901. 3. 192; Pand. belges, v⁰ *Prescription de courte durée*, 319; Beltjens, VI, art. 2275, No. 13. — Vezi însă, Dalloz, Répert. v⁰ *Oblig.*, 5221.

(⁴) Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 747; T. Huc, XIV, 482, etc.

(⁵) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 378, text şi nota 4. Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 745.

Celelalte chestiuni relative la jurământul de credulitate sau de credibilitate, cetitorii le vor găsì în tom. VII, p. 373 urm., unde acest text a mai fost odată explicat.

Punctul de plecare al prescripțiilor scurte.

Art. 1903—1905.

După dreptul comun, prescripția curgând îndată ce dreptul există, ea va curge contra creditorului, în cazurile art. 1903 și 1904, îndată ce există un drept sau o datorie, chiar dacă prestațiile ar continuà înainte. In asemenea caz vor existà atâtea prescripții câte și creanțe (art. 1905) (¹).

Art. 1885 § 1.

Principiul art. 1905 trebue să fie combinat cu regula statornicită de art. 1885 § 1, după care prescripția unei creanțe cu termen nu începe a curge decât din momentul expirărei termenului (²).

Ospătătorii, hangiii și găzduitorii.

In privința ospătătorilor, hangiilor și găzduitorilor, prescripția va începe a curge din ziua procurărei nutrirei și a locuinței, așa că ei dobândesc în fiecare zi o creanță nouă, chiar când furnitura hranei și a locuinței continuă înainte (art. 1905 § 1). Dacă a intervenit între părți o convenție, stabilindu-se, de exemplu, că călătorul va plăti atâta pe lună, dreptul ospătătorului sau găzduitorului existând în acest caz la expirarea termenului stipulat, prescripția nu va începe a curge decât din acest moment (³).

Maeștrii și institutorii.

In privința maeștrilor și institutorilor de științe sau de arte, pentru lecțiunile ce dau cu luna, prescripția va începe a curge dela împlinirea lunei în care ei și-au prestat serviciile lor.

Oamenii care muncesc cu ziua.

In privința oamenilor care muncesc cu ziua, prescripția va curge de îndată, ei dobândind în fiecare zi o creanță nouă (art. 1905 § 1).

Medicii, farmaciștii, etc.

In privința medicilor, chirurgilor, farmaciștilor, etc., chestiunea este, după cum știm, controversată (⁴).

Comercianții.

In privința comercianților, pentru mărfurile vândute la

(¹) Cpr. Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2274, No. 1.

(²) Beltjens, *loco cit.*, No. 2; Baudry et Tissier, *Prescription*, 753, etc.

(³) Cpr. Beltjens, VI, art. 2271, No. 14 *bis;* Laurent, XXXII, 523.

(⁴) Vezi *suprà*, p. 296, nota 3.

particularii care nu sunt comercianţi, prescripţia curge dela fiecare vânzare, afară de cazul când părţile ar fi convenit fie în mod expres, fie în mod tacit, că furniturile de mărfuri vor fi plătite într'un termen oarecare, în care caz prescripţia va începe a curge dela expirarea termenului (¹).

Directorii de pensionate, etc.

Incât priveşte pe directorii de pensionate, pentru preţul pensiunei şcolarilor şi a altor maeştri, pentru preţul uceniciei, prescripţia va curge din momentul în care preţul pensiunei sau uceniciei este exigibil după convenţia părţilor, chiar dacă acest preţ ar fi fost fixat cu anul. Cât timp termenul statornicit de părţi nu este expirat, prescripţia nu curge (art. 1885 § 1) (²).

Servitorii care se tocmesc cu anul.

Tot la termenul convenit de părţi, pentru plata simbriei, va începe a curge prescripţia în privinţa servitorilor care se tocmesc cu anul. Dreptul lor nu se deschide deci la finele anului, ci la termenele stipulate de părţi pentru plata salarului lor (³).

Despre prescripţia de cinci ani.

Art. 1907. — Veniturile rentelor perpetue sau pe viaţă;

prestaţiunile periodice ale pensiunilor alimentare; chiriile caselor şi arenzile bunurilor rurale;

dobânzile sumelor împrumutate şi, în genere, tot ce se plăteşte cu anul sau la termene periodice mai scurte, se prescriu prin cinci ani. (Art. 474, 523, 900, 1429 § 2, 1587 urm., 1639 urm., 1908 C. civ. Art. 949 C. com. Art. 123, 125 şi 126 L. asupra comptabilităţei publice a Statului, din 21 Martie 1903. Art. 2277 C. fr.).

Caracterul şi temeiul acestei prescripţii.

Origina prescripţiei de cinci ani.

Origina acestei prescripţii, necunoscută în dreptul nostru anterior (⁴), şi care, în codul german, este fixată la *patru* ani

---

(¹) Beltjens, *op. cit.*, art. 2272, No. 33; Laurent, XXXII, 527.

(²) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2272, No. 38; Laurent, XXXII, 528; Baudry et Tissier, *Prescription*, 753, etc.

(³) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2272, No. 48; Laurent, XXXII, 529, etc.

(⁴) Vezi Cas. rom. Bult. S-a I, anul 1880, p. 395 şi *Dreptul* din 1881, No. 19, p. 148 (ultimul considerent). In baza acestui (art. 197), iar în legea bulgară asupra prescripţiei dela 1897/98, la *şase* ani (1), se găseşte într'o ordonanţă celebră a lui Ludovic al XII-lea din 1510 (art. 72), relativă la veniturile rentelor constituite (2).

---

principiu s'a decis, cu drept cuvânt, că prescripţia cincenală, statornicită de art. 1907 C. civil, nu poate fi aplicată la câştiuri de arendă, atunci când ultimul câştiu erà exigibil înainte de 1 Decembrie 1865, data punerei în lucrare a codului civil actual (art. 1913 modificat prin decretul lui Cuza-Vodă din 30 Iunie 1864) (vezi tom. IV, partea II, al Coment. noastre, p. 14, nota 3), căci legea nu poate să aibă efect retroactiv (art. 1). Cas. rom. S-a I, Bult. anul 1883, consid. dela p. 430.

L. bulgară asupra prescripţiei. Art. 46.

(1) Iată cum se exprimă, în această privinţă, art. 46 al legei menţionate: „Se prescriu prin trecere de *şase ani* acţiunile pentru achitarea plăţilor periodice relative la rentele perpetue sau pe viaţă; plăţilor periodice pentru alimente; chiriilor caselor şi arenzilor bunurilor rurale şi, în genere, tot ceeace se plăteşte în termene periodice anuale sau mai scurte".

Ordonanţa lui Ludovic al XII-lea din 1510. Art. 72

(2) Iată textul acestei ordonanţe, care este origina prescripţiei statornicite de art. 1907:

„La plupart de nos sujets, au temps présent, usent d'achats et ventes de rentes, que les aucuns appellent rentes à prix d'argent, les autres rentes volantes, pensions, hypothèques ou rentes à rachat, à cause desquels contrats plusieurs sont mis à pauvreté et destruction pour les grands arrérages que les acheteurs laissent courir sur eux, qui montent souvent plus que le principal . . . Et aussi souvent les acheteurs perdent leur principal et arrérages, pour ce que leur vendeur auparavant avait vendu à plusieurs autres semblables rentes, les payements desquels et des arrérages surmontent les biens du vendeur. . . .

Pour ce nous, désirant pourvoir à l'indemnité de nos sujets, considérant tels et semblables contrats estre odieux et à restreindre, ordonnons que les acheteurs de telles rentes et hypothèques *ne pourront demander que les arrérages de cinq ans au moins*, et si, outre iceux cinq ans, aucune année des arrérages était échue, dont n'eussent fait question ne demande en jugement, ne seront reçus à le demander; *ains* (1) et seront déboutéz par fin de non recevoir, et en ce ne sont comprises les rentes foncières portant directe ou censive".

Un vechiu autor, Henrys, comentând această ordonanţă, zicea: „C'est un fin de non-recevoir que le bien public et le soulagement des débiteurs ont introduite. Le créancier ne peut demander des arrérages pour lesquels il n'a pas d'action. Il

---

(1) Cuvântul *ains* este un vechiu cuvânt francez (italieneşte *anzi*, iar româneşte *însă*), care însemnează *dar, din contra*, etc.

Intinderea acestei dispoziţii la rentele viagere.

Intinsă la 1792 rentelor fonciare şi, apoi, în 1793, rentelor viagere datorite de Stat, aplicarea acestei dispoziţii a fost generalizată de art. 2277 al codului francez, care a trecut neschimbat în codul nostru (¹).

Ordonanţa din 1629.

Ordonanţa din 1629, numită codul Michaud (dela numele lui Michel de Marillac, ministru al justiţiei sub Ludovic al XIII-lea), pe care Pothier o numeşte *la belle ordonnance de 1629* (²), se încercase a generaliză prescripţia de cinci ani, aplicând-o prin art. său 150 la orice dobânzi, însă această ordonanţă n'a fost adusă la îndeplinire, din cauza refuzului aproape unanim al Parlamentelor.

„Le code civil a réalisé, zice un autor (³), un progrès que Michel de Marillac avait inutilement tenté dans son ordonnance de 1629, qui tomba sous l'opposition implacable des gens de justice".

Motivele art. 1907. Ordine publică.

Art. 1907 se întemeiază pe două motive: unul principal şi al doilea accesor. Motivul principal şi fundamental al legei este, după cum a zis oratorul guvernului, Bigot-Préameneu, în expunerea de motive, că negligenţa creditorului, care a lăsat să se acumuleze mai mulţi ani prestaţiunile periodice datorite de debitorul său, să nu aducă ruina acestui debitor, căci aceasta ar fi contrar interesului obştesc; iar motivul secundar este că, după toate probabilităţile, în urma expirărei termenului de cinci ani, creditorul a trebuit să fie plătit; întrucât, în specie, este vorba de nişte venituri pe care el trebue să le încaseze treptat spre a puteà trăi. Prescripţia statornicită de art. 1907 nu se mai întemeiază deci, în mod exclusiv, pe o prezumpţie de plată, ca prescripţiile statornicite de art. 1903 şi 1904 (⁴).

---

est même censé les avoir quittés pour n'en avoir fait la demande". Vezi Labbé, nota în Sirey, 70. 2. 221, dela care au împrumutat aceste citaţii. Mai vezi Guillouard, *Prescription*, II, 654; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2321. Vezi şi Pothier, *Tr. du contrat de constit. de rente*, III, 133, p. 487.

(¹) Vezi Vazeille, *Prescription*, II, 609, p. 207 (ed. din 1832); Baudry et Tissier, *Idem*, 767; Guillouard, *Idem*, II, No. 654; Planiol, II, 638, etc.

(²) Vezi Marcadé, *Prescription*, No. 282, p. 319.

(³) Planiol, II, 638, *in fine*. Vezi şi Répert. Sirey, v⁰ *Prescription civile*, 1688. Cpr. Troplong, *Prescription*, II, 1006.

(⁴) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 768; Mourlon, III, 1978, 1979, etc.

Consacrarea acestor principii de jurisprudenţă.

Prescripţia statornicită de art. 1907, zice foarte bine Curtea noastră de casaţie, nu se întemeiază numai pe o prezumpţie de plată, dar mai mult pe consideraţia de ordine publică şi de interes general de a împiedicà ruina debitorului, prin acumularea prestaţiilor periodice ce datoreşte, provenită din cauza negligenţei creditorilor de a le reclamà la exigibilitatea lor (1).

Din acest caracter al prescripţiei de cinci ani rezultă două consecinţe importante, pe care trebue să le semnalăm în treacăt:

Debitorul poate opune prescripţia cu toate că el recunoaşte că n'a plătit datoria.

1° Această prescripţie, constituind un mod de liberare independent de plata presupusă, debitorul poate s'o opue, cu toate că el ar recunoaşte că nu şi-a plătit datoria, soluţie care erà admisă şi în vechiul drept francez, după cum ne atestă Henrys şi alţi autori (2).

Dispoziţia art. 1907, neîntemeindu-se numai pe o prezumpţie de plată, ci mai mult şi în mod principal pe un motiv de ordine publică care, în scopul de a împedicà ruina debitorilor, pedepseşte în mod aspru negligenţa creditorilor, de aici rezultă că debitorul prestaţiunilor prevăzute de acest text, poate, chiar recunoscând că ele n'au fost plătite un timp oarecare, să respingă prin prescripţia de cinci ani cererea lor de plată, afară de cazul când prin această mărturisire el ar fi promis să le plătească (3).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1904, p. 1786. Vezi şi Bult. 1911, ultimul considerent, p. 1581. Cpr. Cas. fr. Sirey, 33. 1. 290; Sirey, 34. 1. 800; Sirey, 78. 1. 469; D. P. 78. 1. 168; D. P. 79. 1. 71; Sirey, 79. 1. 501; Sirey, 84. 1. 335; D. P. 85. 1. 30; C. Amiens, Sirey, 71. 2. 217; C. Gand, *La Flandre judiciaire* din 1892, No. 32, p. 497; Justiţia de pace din Gand, *La Flandre judiciaire* din 1897, No. 22, p. 350, etc.

(2) Baudry et Tissier, *Prescription*, 769; Guillouard, *Idem*, II, 655; Troplong, *Idem*, II, 1036; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1234; Laurent, XXXII, 433; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2277, No. 1, *in fine*; Aubry et Rau, VIII, § 774, pag. 433, text şi nota 16; T. Huc, XIV, 487; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2332; Répert. Sirey, v° *Prescription (matière civile)*, 1695; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 19; Labbé, nota în Sirey, 70. 2. 221; Cas. rom. Bult. 1904, pag. 1787; C. Amiens, Sirey, 71. 2. 217, etc. — *Contrà:* C. Rouen, Sirey, 42. 2. 318.

(3) C. Gand, *La Flandre judiciaire* din 1892, No. 32, p. 497.

Creditorul nu poate să defere debitorului jurământul.

2⁰ Creditorul, căruia se opune prescripţia de cinci ani, nu poate să defere debitorului jurământul asupra punctului de a se şti dacă el a plătit datoria, pentrucă refuzul debitorului de a prestà jurământul ar constitui din partea lui o mărturisire că datoria n'a fost plătită, şi am văzut că el poate să facă această mărturisire, fără a pierde beneficiul prescripţiei. Art. 1906 se aplică deci numai prescripţiei statornicite de art. 1903 şi 1904, nu însă şi celei statornicite de art. 1907 (¹).

Ordine publică.

Din cele mai sus expuse rezultă că prescripţia de cinci ani, statornicită de art. 1907, se întemeiază pe consideraţii de interes public, ca şi prescripţia de 30 de ani (²).

Nicio probă nu poate fi admisă contra acestei prescripţii.

Prescripţia statornicită de art. 1907 C. civil, în privinţa dobânzilor, pensiunelor alimentare, chiriilor şi rentelor, prin trecerea termenului de cinci ani, nefiind o prescripţie întemeiată pe o prezumpţie legală de plată, zice foarte bine o carte de judecată a judecătoriei ocol. Câmpina, proba contrară cu acte, interogator, jurământ, etc. nu poate să facă să înceteze efectele ei. Ea fiind o prescripţie liberatorie, întemeiată pe un motiv de ordine publică, împiedicarea ruinei debitorului prin acumularea de dobânzi, chirii, rente şi pensiuni alimentare ce nu i-au fost cerute la timp, aduce ca consecinţă că, în contra ei nu se poate administrà niciun fel de probă. Prin urmare, din momentul ce ea este invo-

---

Cazurile la care art. 1907 nu se poate aplicà.

Din împrejurarea că prescripţia statornicită de art. 1907 se întemeiază în mod principal pe consideraţii de ordine publică, care au de scop de a împedicà ruina debitorului, s'a tras concluzia că acest text nu se aplică acţiunei în plată intentată de vânzător unui cumpărător, care ar fi fost împuternicit a se liberà prin plăţi mensuale, datoria acestui din urmă fiind din capul locului certă şi lichidă şi neputând întru nimic fi mărită, oricare ar fi epoca la care s'ar fi cerut plata. Justiţia de pace din Gand, *La Flandre judiciaire* din 1897, No. 22, pag. 350.

(¹) Pothier, *Constit. de rente*, III, 133, pag. 487 (ed. Bugnet); Baudry et Tissier, *Prescription*, 770; Guillouard, *Idem*, II, 656; Troplong, *Idem*, II, 1035; Laurent, XXXII, 432; Beltjens, *op.* şi *loco cit.*, No. 2; T. Huc, XIV, 487; Répert. Sirey, v⁰ *cit.*, 1694; Pand. fr., *Prescription civile*, 2335; Pand. belges, *v⁰ cit.*, 23; Cas. fr. D. P. 82. 1. 474; Sirey, 84. 1. 22; Cas. rom. Bult. 1904, p. 1787, etc.

(²) Baudry et Tissier, *Prescription* 771; Cas. fr. Sirey, 84. 1. 22.

cată. însăş recunoaşterea datoriei făcută de debitor, n'ar mai puteà fi de niciun folos pretenţiunei reclamantului, pentrucă dreptul său fiind definitiv stins, el nu poate aveà nicio acţiune pentru realizarea unei creanţe ce nu mai există (¹).

Opunerea acestei prescripţii pentru prima oară în apel.

Ea poate fi opusă în orice stare a pricinei, şi chiar pentru prima oară în apel (²), dacă debitorul n'a renunţat la ea. Faptul de a contestà datoria, de a invocà plata şi de a pretinde că chitanţa a fost perdută, nu constitue o renunţare (³).

Aplic. art. 1841.

Ca şi prescripţia dreptului comun, prescripţia de cinci ani nu poate fi invocată de judecători din oficiu, nici chiar în lipsa debitorului (art. 1841) (⁴).

C. de Casaţie.

Ea nu poate, de asemenea, fi propusă de debitor pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie (⁵).

Suspendarea şi întreruperea prescripţiei.

Prescripţia de cinci ani este supusă suspendărei şi întreruperei, ca orice prescripţie în genere (⁶) şi, în urma întreruperei ei, o nouă prescripţie de cinci ani va începe a curge, afară de cazul când datoria ar fi fost novată (⁷).

Creanţele la care se aplică art. 1907.

Venituri periodice.

Legea enumără în 1907 câteva creanţe la care se aplică prescripţia de cinci ani, adăogând în dispoziţia sa finală că

(¹) Judecăt. ocol Câmpina, *Dreptul* din 1902, No. 58, p. 479.

(²) Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 26; C. Liège, *Cr. judiciar* din 1914, No. 16, pag. 133; C. Lyon, Sirey, 1911. 2. 122 şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 30 (cu observ. noastră). Vezi şi *suprà*, p. 72, *ad notam*.

(³) Cpr. Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2277, No. 5; Laurent, XXXII, 434; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 771 şi autorităţile citate; C. Bordeaux, D. P. 55. 2. 259, etc.

(⁴) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2277, No. 4; Arntz, IV, 2007; Baudry et Tissier, *Prescription*, 772; Guillouard, *Idem*, I, 303 şi II, 693; Laurent, XXXII, 174; T. Huc, XIV, 487; Pand. belges, v° *Prescr. en général (matière civile)*, 352 şi *Prescr. de courte durée*, 30; Cas. belg., *Cr. judiciar* din 1914, No. 16, p. 134. Vezi *suprà*, p. 68, nota 1. — *Contrà :* Trib., Wissemburg, Sirey, 70. 2. 221 (cu nota lui Labbé).

(⁵) Cas. fr. Sirey, 1900 1. 413; Cas. belg. *Cr. judiciar* din 1914, No. 16; Baudry et Tissier. *op. cit.*, 772. Vezi *suprà*, p. 72.

(⁶) Adan, *Cours de droit civil*, II, 3575, p. 756.

(⁷) Vezi *infrà*, p. 337.

această prescripţie se aplică, în genere, *la tot ce se plăteşte cu anul sau la termene mai scurte*, adecă la toate creanţele care nu au de obiect capitaluri, ci numai produse sau venituri periodice (¹).

Art. 1907 se aplică şi salarilor care se plătesc lunar.

In consecinţă, s'a decis că şi salariul lunar, care este o plată periodică, intră în prevederile art. 1907 şi se prescrie prin *cinci* ani, chiar în cazul când creditorul ar putè dovedì că prestaţiile ce reclamă i se datoresc, şi chiar dacă debitorul nu contestă datoria. In acest caz devine inutilă discuţia asupra refuzului debitorului de a prestà jurământul deferit şi asupra respingerei cererei de a i se face un interogator, de oarece aceste moduri de probaţiune se referă la prescripţiile scurte din art. 1903 şi 1904, iar nu la prescripţia de cinci ani din art. 1907 (²).

Chestie de fapt.

Judecătorii fondului constată în mod suveran periodicitatea prestaţiilor de natură a fi prescrise prin cinci ani, conform art. 1907 din codul civil (³).

Scurtarea termenului prescripţiei de cinci ani.

Părţile, care sunt capabile, sunt libere de a scurtà termenul legal al prescripţiei de cinci ani, statornicit de art. 1907; însă, în asemenea caz, dispoziţiile art. 1863 urm. nu mai sunt aplicabile, pentrucă atunci este vorba de o decădere stabilită prin convenţia părţilor (⁴).

1° Veniturile rentelor perpetue sau pe viaţă.

Veniturile rentelor perpetue sau viagere.

Toate veniturile rentelor perpetue sau viagere, legate chiar prin testament (⁵), fie aceste rente constituite asupra

---

(¹) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 773; Troplong, *Idem*, II, 1011; Laurent, XXXII, 435; T. Huc, XIV, 486; Pand. fr., v⁰ *Prescr. civile*, 2340; Pand. belges, v⁰ *Prescription de courte durée*, No. 34; C. Nancy, Sirey, 76. 2. 22; D. P. 77. 1. 352 (sub Cas.), etc.

(²) Cas. rom. Bult. 1904, p. 1785. Vezi şi *suprà*, p. 320.

(³) Pand. belges, v⁰ *Prescription de courte durée*, No. 36; Cas. belg., *Pasicrisie belge*, 1897, p. 98.

(⁴) Pand. belges, *v⁰ cit.*, 37. Vezi, în privinţa scurtărei termenului prescripţiei, în genere, *suprà*, p. 54, 55.

(⁵) Beltjens VI, art. 2277, No. 29 *ter.* — Prescripţia de cinci ani se aplică veniturilor unor rente viagere, însă prescripţia fiecărui an de venituri nu începe a curge, după art. 1885, decât particularilor sau asupra Statului, se prescriu prin cinci ani, pe când ştim că însăş renta *(nomen juris)* se prescrie prin 30 de ani (¹).

Convertirea preţului unei vânzări într'o rentă.

Aceeaş soluţie se aplică şi veniturilor rentei în care ar fi fost convertit preţul vânzărei unui imobil, prin contractul de vânzare (²).

2° Prestaţiunile periodice ale pensiunilor alimentare.

Pensiuni alimentare.

Art. 1907 declară, în al doilea loc, prescriptibile prin cinci ani: prestaţiile periodice ale pensiunilor alimentare, fie că ar fi legate prin testament, stabilite printr'o convenţie sau conferite printr'o hotărîre judecătorească (³).

---

din ziua scadenţei. Trib. Courtrai, *La Flandre judiciaire* din 1890 (anul II), p. 225.

L. asupra comptabilităţei publice a Statului. Art. 126.

(¹) Vezi *suprà*, p. 206. Cpr. Baudry et Tissier, *op. cit.*, 382, 621 şi 774. Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 126 din legea asupra comptabilităţei publice a Statului dela 21 Martie 1903: „Cupoanele obligaţiunilor sau titlurilor datoriei publice se prescriu în termen de cinci ani dela data scadenţei lor. Capitalul acestor obligaţii sau titluri se prescrie în termen de 30 de ani dela data eşirei lor la sorţi". Această soluţie este aplicabilă tuturor titlurilor la purtător, emise nu numai de Stat, dar şi de comună sau societăţi particulare, precum sunt Creditul foncier, rural sau urban, etc. Cpr. Cas. rom. Bult. 1899, p. 470; Bult. 189[illegible], p. 804; Bult. 1901, p. 80, etc

(²) Vezi Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2351; Répert. Sirey, *eod. v°*, 1735; Laurent, XXXII, 437; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2277, No. 20 etc.

Cazul când debitorul rentei a recunoscut datoria, obligându-se a plăti ratele datorite.

S'a decis însă că debitorul legatului unei rente viagere nu mai poate invocà prescripţia dobânzilor rentei, în virtutea art. 1907 C. civil, atunci când el a recunoscut datoria şi s'a obligat a plătì ratele datorite, întrucât această recunoaştere şi obligaţie a sa transformă pentru viitor această datorie într'o obligaţie ordinară, prescriptibilă numai prin 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890). C. Bucureşti, *Cr. judiciar* din 1895, No. 28, p. 223 şi *Dreptul* din acelaş an, No. 52.

(³) Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 58; C. Bucureşti, *Dreptul* din 1900, No. 59. — S'a decis că, dacă o pensie alimentară cerută în justiţie nu poate fi alocată decât dela data cererei, ratele arierate ale pensiunei, datorite în virtutea unei hotărîri rămasă definitivă, pot fi cerute timp de cinci ani, prin aplicarea art. 1907 C. civil, pentrucă negligenţa titularului pensiunei nu poate să-l facă să piardă

Art. 187.

Art. 1907 C. civil se aplică şi pensiunilor alimentare datorite în virtutea art. 187 C. civil (¹).

Pensiile servite de Stat.

Curtea de casaţie a decis că această prescripţie se aplică şi pensiunilor servite de Stat (²), soluţie admisă şi în Belgia (³); însă legea asupra comptabilităţei publice a Statului

---

dreptul de a cere ratele din trecut. C. Lyon, Sirey, 1912. 2. 167; Trib. Paris, *Pand. Périod.* 88. 2. 215. In acelaş sens T. Huc, II, 209, p. 231; Baudry et Fourcade, *Perssonnes*, III, 2104. Chestiunea este însă controversată, şi unii decid că creditorul, care n'a cerut veniturile pensiei în momentul ajungerei lor la scadenţă, a dovedit că nu erà în lipsă, afară de cazul când ar fi trăit din împrumuturi şi, ca atare, obligaţia alimentară n'ar mai aveà cauză. Vezi în acest din urmă sens, Aubry et Rau, VI, § 553, p. 112 (ed. a 4-a); Demolombe, IV, 71; C. Paris, Sirey, 34. 2. 47. Cpr. Cas. fr. Sirey, 84. 1. 71 şi nota.

(¹) Laurent, XXXII, 438; Beltjens, VI, art. 2277, No. 31. — Obligaţia impusă moştenitorului de a dà creştere şi întreţinere unui copil, neavând de obiect o prestaţie periodică, prescripţia de cinci ani nu este aplicabilă în specie. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1901, No. 46. Vezi *infrà*, p. 334.

(²) Vezi Bult. 1893, p. 582, 583; Bult. 1894, p. 1048. Vezi şi C. Bucureşti, *Dreptul* din 1882, No. 46. — Prescripţia de cinci ani, statornicită de art. 1907 C. civil, zice Curtea din Galaţi, se aplică şi în materie de pensiuni ce se plătesc de Stat cu luna, chiar atunci când se reclamă o sumă formată din diferenţe reţinute pe fiecare lună. Şi repetatele reclamaţii ce s'ar fi făcut la Minister sau la Parlament, nefiind făcute în forma prescrisă de art. 1865 C. civil, nu pot aveà caracterul legal de acte întreruptive de prescripţie. Prin urmare, nu pot fi cerute în justiţie decât sumele reţinute pe nedrept din pensiune pe fiecare lună, pe ultimii cinci ani, socotiţi înapoi dela data intentărei acţiunei, plus sumele reţinute în timpul procesului, până la încetarea din viaţă a pensionarului, care intentase acţiunea în restituire. C. Galaţi, *Dreptul* din 1904, No. 33, pag. 258. Vezi şi Cas. rom. Bult. 1904, p. 1099. — Numai cererea de pensiune prin judecată întrerupe prescripţia pentru cei cinci ani anteriori acestei cereri. Cas. rom. Bult 1892, p. 996.

(³) Vezi Pand. belges, v⁰ *cit.*, 65; Laurent, XXXII, 440. — S'a decis că pensia, care urmează a fi plătită lunar, este supusă prescripţiei statornicite de art. 1907 C. civil, iar plângerile reiterate făcute fie la Cameră, fie la guvern, nu au însuşirea de a întrerupe prescripţia, dacă nu s'a intentat o acţiune judecătorească, conform art. 1865 C. civil. Cas. rom. Bult. 1904, p. 1100. Vezi nota precedentă şi *suprà*, p. 150.

din 21 Martie 1903 dispune astăzi, în această privinţă, că prescripţia este de trei ani, soluţie admisă şi în Franţa (1).

Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 126 din legea suscitată:

L. asupra comptabilităţei publice a Statului din 1903. Art. 126.

> „Pensiunile de tot felul se vor şterge din registre, dacă nu vor fi reclamate în termen de *trei* ani, socotiţi dela întâia zi a anului financiar, în care ar urmà a fi plătite. Ele se vor înscrie din nou, după cererea celor în drept, fără însă ca să se mai poată reclamà plata pe trecut. Aceeaş decădere se aplică şi moştenitorilor pensionarilor, care n'au produs justificarea drepturilor lor în termen de trei ani socotiţi dela încetarea din viaţă a autorului lor" (2).

Restituirea reţinerilor.

Dar, dacă prescripţia de cinci ani se aplică tuturor prestaţiilor periodice datorite cu titlu de pensiune şi, chiar lefilor funcţionarilor publici, această prescripţie nu poate fi invocată de o comună, atunci când un funcţionar, care nu are drept la pensie, cere restituirea reţinerilor ce comuna i-a făcut în acest scop (1).

---

(1) Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 775.

(2) Vezi şi art. 196 din Regul. legei generale de pensiuni, dela 16 Martie 1902, modificat în unele privinţe la 1906.

Prescrierea contribuţiilor înscrise în roluri. L. de urmăriri. Art. 21.

Tot prin *trei* ani, dela ultima urmărire ce s'ar fi făcut, se prescriu, în favoarea debitorilor Statului, toate contribuţiile înscrise în rol, datorite de ei (art. 130 L. comptabilităţei Statului din 1903). Vezi şi art. 21 al legei de urmăriri dela 24 Martie 1877, care are următoarea cuprindere: „Contribuţiile directe datorite Statului, judeţului şi comunei, şi care sunt înscrise în roluri, se prescriu prin *trei* ani dela ultimul act de urmărire ce s'ar fi făcut. Contribuţiile neînscrise în roluri se prescriu după *trei* ani dela data de când agenţii fiscului au fost puşi în poziţiune a aşezà şi constatà drepturile fiscului, sau dela descoperirea actelor care au indus în eroare pe acei agenţi să omită de tot impunerea sau s'o facă greşit. Toţi agenţii fiscului, din a căror vină s'au prescris sumele datorite, rămân răspunzători conform legei de comptabilitate". — S'a decis, cu drept cuvânt, că art. suscitat din legea de urmăriri se aplică numai la prescripţia contribuţiilor, nu însă şi la alte venituri datorite Statului. Cas. rom. Bult. 1889, consid. dela p. 1035.

Contravenţiile comise la legea timbrului.

Incât priveşte prescripţia în privinţa contravenţiilor comise la legea timbrului şi a înregistrărei, vezi art. 98 din legea timbrului dela 1900, modificat prin legea din 26 Februarie 1906. Cpr. Cas. rom. Bult. 1913, pag. 1918 şi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 3, p. 46. 47, No. curent 50.

Prescrierea privilegiului Statului,

S'a decis că privilegiul Statului pe imobilele succesorale, pentru împlinirea taxelor succesorale în succesiunile directe, se prescrie prin acelaş timp ca şi însăşi taxele, adecă prin *zece* ani. Cas. rom. S-a III, decizia No. 123 din 17 Iunie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 29, p. 461, 462, No. de ordine 477.

Datoria unei recompense.

Prestaţiunea lunară, datorită de primăria unei comuni, cu titlu de recompensă, fiind periodică şi determinată, se prescrie însă prin cinci ani (2).

3° Chiriile caselor şi arenzile moşiilor.

Chiriile şi arenzile.

Chiriile caselor şi arenzile bunurilor rurale se prescriu tot prin cinci ani (3).

Art. 1903.

Sunt însă chirii care se prescriu prin şase luni. Astfel sunt chiriile apartamentelor închiriate de ospătători şi găzduitori (art. 1903) (4).

Prestaţiunile în natură impuse prin contract, chiriaşului sau arendaşului.

In denumirea de chirii şi arenzi intră şi prestaţiunile în natură, impuse prin contract, chiriaşului sau arendaşului, cu titlu de sarcini accesorii, precum ar fi, de exemplu: impozitele, care privesc pe proprietar, prestaţiunile în natură, impuse uneori arendaşului ca o sarcină servind a completă preţul arendei (5); despăgubirea datorită de locatar, în urma rezilierei contractului, în timpul necesar reînchirierei; prima de asigurare, impusă prin contract chiriaşului, etc. (6).

Reparaţii locative.

Nu pot, din contra, fi considerate ca formând elemente ale prețului, supuse prescripției de cinci ani, despăgubirile datorite de locatar, care rămân în folosința lucrului, în urma expirărei contractului, sau care sunt datorite de el pentru degradări ori reparații locative (1).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1899, p. 1102.

(2) Cas. rom. Bult. 1897, p. 1068.

(3) Cpr. Cas. rom. Bult. 1894, p. 651. — S'a decis că câştiurile datorite Statului pentru arendarea unui pod al său de pe rîul Siret, câştiuri nereclamate în termen de cinci ani dela expirarea contractului de arendă ce le constată, se prescriu în folosul fostului arendaş, conform art. 1907 din codul civil. Trib. Roman, *Dreptul* din 1905, No. 34.

(4) Cpr. Guillouard, *Prescription*, II, 666; T. Huc, XIV, 489; Laurent, *Supplément*, VIII, No. 314, p. 431, lit. *B*, etc.

(5) Cpr. Planiol, II, 639, 1°; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, 73 urm.

(6) T. Huc, XVI, 491; Baudry et Tissier, *Prescription*, 777; Pand. fr., v° *Bail en général*, 1679 urm., 1691 urm. şi v° *Prescription, civile*, 2362; Beltjens, VI, art. 2277, No. 50; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée*, No. 76 urm., etc.

Sumele ce nu formează prețul unei închirieri sau arendări.

S'a decis, de asemenea, că prescripția de cinci ani, statornicită de art. 1907, nu se aplică sumelor care nu formează prețul unei închirieri sau arendări, ci un folos indirect ce rezultă dintr'un contract de locațiune, și care dă loc la o cerere de raport între comoștenitori (2).

Poprire.

S'a mai decis că chiriile datorite de un locatar, în mânile căruia s'a făcut o poprire, nu sunt prescriptibile prin cinci ani, în baza art. 1907 (3).

Cazul când datoria chiriei a fost recunoscută printr'un act inscris.

Dar, dacă datoriile provenite din chiriile caselor sau arenzile moșiilor se prescriu prin cinci ani, totuși de câteori o asemenea datorie a fost recunoscută de debitor printr'un osebit înscris, ea constitue o nouă obligație prescriptibilă după dreptul comun și, în specie, nu mai poate fi vorba de prescripția de cinci ani (4).

Act. terțiului care a plătit chiria pentru locatar.

Tot prin 30 de ani se va prescrie și acțiunea în repetiție exercitată de un terțiu, care a plătit pentru locatar chiria datorită de acest din urmă, prescripția de cinci ani, opozabilă proprietarului, neputând fi opusă terțiului (5).

4° Dobânzile sumelor datorite.

Dobânzile legale, judiciare și moratorii.

Deși legea nu vorbește decât de dobânzile sumelor împrumutate, adecă de dobânzile convenționale, atât doctrina cât şi jurisprudenţa recunosc că toate dobânzile, adecă cele convenţionale (¹), legale, judiciare sau moratorii, şi chiar dobânzile preţului vânzărei unui lucru producător de venit, se prescriu prin cinci ani, pentrucă acumularea tuturor dobânzilor, oricare ar fi origina lor, ar puteà deveni o cauză de ruină pentru debitor, după cum erà în vechiul drept francez, unde datoriile accesorii întreceau de multeori capitalul (²).

---

(1) T. Huc, *loco cit.;* Baudry et Tissier, *op. cit.*, 779; Guillouard, *Idem*, II, 660; Duvergier, *Louage*, II, 455; Répert. Sirey, v° *Prescription*, 1756; Beltjens, VI, art. 2277, No. 46 *bis*, pag. 850; C. Orléans, Sirey, 89. 2. 57; D. P. 90. 2. 221.— *Contrà:* Laurent, XXXII, 443; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1237. C. Orléans, Sirey, 89. 2. 57 (în notă). Vezi Laurent, *Supplément*, VIII, No. 314, lit. *E*, p. 431.

(2) Trib. Audenarde, *Le Flandre judiciaire* din 1889, p. 338.

(3) Pand. belges, v° *Prescriptions de courte durée*, 86 și deciziile citate acolo.

(4) Cas. rom. Bult. 1896, p. 1307; Cas. (secții unite), Bult. 1898, p. 1253 și *Dreptul* din 1898, No. 74, p. 621 (cu nota d-lui St. Cihoski); C. București, *Cr. judiciar* din 1895, No. 28 și *Dreptul* din acelaș an, No. 52, etc. Vezi *infrà*, p. 337.

(5) Beltjens, VI, art. 2277, No. 48, p. 850 (ed. a 3-a); C. Liège.

Pasicrisie belge, anul 1871, 2, p. 376; *Belgique judiciaire* din 1871, p. 811, etc.

Dobânda unei dote.

(¹) C. Amiens, Sirey, 71. 2. 217. — Astfel, s'a decis, de Curtea din Galaţi, că prescripţia de cinci ani se aplică dobânzilor unei dote promise prin contractul de căsătorie. *Dreptul* din 1899, No. 83. Vezi şi Beltjens, VI, art. 2277, No. 36; Mourlon, III, 1981; Pand. fr., v⁰ *cit.*, 2370; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 1794 şi v⁰ *Dot*, 251 urm.; Massé-Vergé, V, § 859, p. 332, nota 17, *in fine*. Vezi şi tom. VIII al Coment. noastre, p. 185 şi 337, nota 2. — *Contrà:* Bellot des Minières, *Tr. du contrat de mariage*, IV, p. 55 urm. (Poitiers, 1852).

Dobânda capitalului dotal datorit de bărbat.

S'a decis, de asemenea, că dobânzile la capitalul dotal, datorite de bărbat după desfacerea căsătoriei, luate, fie ca dobânzii moratorii legale, fie ca dobânzi moratorii judiciare, sunt supuse prescripţiei de cinci ani, statornicite de art. 1907 C. civil. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1901, No. 45.

Soţul condamnat a restitui dota, nu poate să invoace art. 1907.

Soţul condamnat să restitue dota, cu dobânda ei legală dela desfacerea căsătoriei, este de rea credinţă când dela această dată percepe cupoanele capitalului dotal şi, ca atare, nu poate să invoace prescripţia de cinci ani, când soţia îl urmăreşte pentru plata dobânzilor. C. Bucureşti, *Cr. judiciar* din 1901, No. 79.

Primirea unor sumi de rea credinţă.

In fine, s'a decis că prescripţia statornicită de art. 1907 C. civil nu se aplică la dobânzile sumelor supuse restituirei, atunci când aceste sume au fost primite cu rea credinţă de către acela căruia nu-i erau datorite. Cas. rom. Bult. 1902, p. 1021.

(²) Vezi în acest sens, Cas. rom. Bult. 1892, p. 71; Trib. Ilfov şi C. Bucureşti, *Dreptul* din 1887, No. 47 şi din 1891, No. 62; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2367 urm.; Répert. Sirey, *eod. v⁰*, 1790 urm.; Beltjens, VI, art. 2277, No. 59, 59 *ter* urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 781 urm., 784 urm.; Marcadé, *Idem*, No. 284, p. 321 urm.; Guillouard, *Idem*, II, 668; Arntz, IV, 2067, 2068; Laurent, XXXII, 448 urm.; Thiry, IV, 641; Colmet de Santerre, VIII, 385 *bis* II; Planiol, II. 639; Mourlon, III, 1981; T. Huc, XIV, 494; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 434 urm. — *Contrà:* Duranton, XVI, 342 şi XXI, 433, 434; Massé-Vergé, V, § 859, p. 331 (text) (în

Creanţele care îşi au cauza lor în lege.

S'a decis, cu drept cuvânt, că prescripţia de cinci ani, prevăzută de art. 1907 din codul civil, se aplică şi **creanţelor** care-şi au cauza lor în lege (1), precum sunt: zecimile judeţene, aceleaşi raţiuni ale legei existând şi pentru prescripţia acestor creanţe, ca şi pentru cele convenţionale, şi anume: că, pe deoparte, să se pedepsească negligenţa creditorului care a stat în inacţiune, iar pe de altă parte, să se împedice ruina debitorului prin acumularea prestaţiunilor periodice datorite, care constituesc mai mult o sarcină a venitului decât a capitalului (2).

Art. 552 C. civil.

Tot prescripţia de cinci ani se aplică şi dobânzei sumelor datorite, de uzufructuar, nudului proprietar, în baza art. 552 C. civil, dacă acesta a avansat capitalul necesar plăţei datoriilor, care apasă asupra fondului supus uzufructului. Art. 552 impunând, în adevăr, uzufructuarului plata acestor dobânzi, nudul proprietar, a cărui titlu emană dela lege, este în culpă că nu le-a cerut dela uzufructuar (3).

Capitalul rămas la nudul proprietar.

In fine, tot prescripţia cincenală este aplicabilă şi dobânzilor capitalului rămas în mâna nudului proprietar, pe care uzufructuarul a neglijat de a le cere (4).

Datorii nedeterminate.

Prescripţia de cinci ani nu se aplică însă dobânzilor unor datorii, al căror cuantum nu este încă determinat, pentrucă creditorul nu are acţiune spre a cere aceste dobânzi (5).

---

privinţa dobânzilor preţului unei vânzări de imobile şi a dobânzilor moratorii). Această din urmă soluţie a fost admisă în privinţa dobânzilor moratorii, de Judecăt. ocol. urban din Craiova. Vezi *Dreptul* din 1912, No. 70, p. 502 Baudry et Tissier (*op. cit.*, 785) dovedesc însă cu un lux de argumentare că dobânzile moratorii, ca şi cele legale, sunt supuse prescripţiei cincenale statornicite de art. 1907. Vezi şi Mourlon, III, 1981. text şi nota 2.

(1) Cpr. C. Amiens, Sirey, 71. 2. 217.

(2) Cas. rom. Bult. 1911, p. 1578.

(3) Guillouard, *op. cit.*, II. 682; Beltjens, VI, art. 2277, No. 57; Laurent. XXXII, 446; T. Huc, XIV, 496, p. 627; C. Toulouse, Sirey, 34. 2. 362 şi Répert. Dalloz, v⁰ *Uzufruit*, 472, etc.

(4) Guillouard, *loco cit.*; Baudry et Tissier. *Prescription*, 792; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière civile)*, 1767. — *Contrà:* Laurent, XXXII, 467; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 779, nota 2; Beltjens, VI. art. 2277, No. 98.

(5) Thiry, IV, 641, p. 556; Arntz. IV, 2069; Beltjens, VI, art. 2277, No. 104, p. 858; Pand. belges, v⁰ *Prescription*

Restituirea fructelor datorite de un posesor de rea credinţă.

de courte durée (Intérêts), 80; Baudry et Tissier, *Prescription*, 793; Guillouard, *Idem*, II, 669; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2382; Cas. fr. D. P. 86. 1. 404; Sirey, 89. 1. 311; *Pand. Périod.* 98. 1. 102, etc. Astfel, s'a decis că prescripţia de cinci ani nu se aplică la restituirea fructelor percepute de un posesor de rea credinţă, înainte de pronunţarea hotărîrei care ordonă restituirea lor, de oarece până la pronunţarea unei asemenea hotărîri, cotitatea fructelor nu este determinată şi creditorul nu posedă un titlu pe care să-l poată executà. Cas. rom. Bult. 1896, p. 787. — Prescripţia de cinci ani se aplică însă la restituirea fructelor percepute de un posesor de rea credinţă, cu începere dela hotărîrea definitivă, care determină cotitatea lor şi le transformă într'o condamnare bănească anuală; căci dela acea dată cotitatea creanţei fiind determinată şi creditorul având un titlu executor, el devine culpabil de a nu fi urmărit veniturile sale periodice şi de a fi provocat, printr'o negligenţă prelungită, ruina debitorului său. Cas. rom. Bult. 1896, pag. 787. — Vezi însă Zachariæ (ed. Massé-Vergé), V, § 859, p. 332, text şi nota 18, care, fără nicio distincţie, zice că art. 1907 nu se aplică fructelor ce un posesor de rea credinţă este obligat să restitue în urma unei acţiuni în revendicare, căci posesorul de rea credinţă fiind obligat, în baza art. 485 C. civil, a restituì fructele împreună cu lucrul, proprietarului care îl revendică, aceste fructe formează, împreună cu principalul, o singură datorie, care nu poate fi supusă decât prescripţiei ordinare de 30 de ani (art. 1890). Vezi şi Zachariæ (ed. germ. Anschütz), *Handbuch des französischen Civilrechts*, IV, § 774 *b*, p. 509, 510.

O altă decizie a Curţei de Casaţie pune în principiu că prescripţia de cinci ani nu poate fi invocată de către posesorul de rea credinţă, căruia i s'ar cere a restituì proprietarului adevărat fructele ce ar fi primit pe nedrept; o asemenea obligaţie nefiind susceptibilă de termene periodice, nu poate fi prescrisă decât prin prescripţia cea mai lungă, adecă prin prescripţia de 30 de ani (art. 1890). Vezi Bult. 1897, p. 890. Cpr. Beltjens, VI, art. 2277, No. 88; Baudry et Tissier, *Prescription*, 791; Guillouard, *Idem*, II, 657; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1248, etc.

Sumele primite de rea credinţă, fără a fi fost datorite.

Art. 1907 este, de asemenea, neaplicabil dobânzilor sumelor supuse restituirei, atunci când aceste sume au fost primite cu rea credinţă de către acela căruia nu-i erau datorite (art. 994). Cas. rom. Bult. 1902, p. 1021. Cpr. Trib. Bruges, *Le Flandre judiciaire* din 1904, No. 30, p. 478 şi *Dreptul* din 1909, No. 9, p. 72 (cu observ. noastră); Baudry et Tissier, *Prescription*, 791; Guillouard, *Idem*, II, 687; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1248; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 438 (ed. a 4-a), etc.

Delict, quasi-delict.

In fine, prescripţia de cinci ani nu se aplică de câteori

Dobânzi şi capital.

Această prescripţie nu se aplică nici dobânzilor care sunt exigibile odată cu capitalul (1).

Cont curent. Eşire dintr'un loc înfundat, etc.

Ea nu se aplică, deci, dobânzilor unui cont curent, existent între comercianţi, cât timp contul curent n'a fost lichidat (2); nici dobânzilor datorite de o societate, unuia din asociaţi, cât timp această sumă n'a fost determinată (3); nici despăgubirei anuale datorite în baza art. 616 C. civil, pentru eşirea dintr'un loc înfundat, fiecare indemnitate prescriindu-se prin 30 de ani (4); nici dobânzilor care curg în

---

legea face ca însăşi să curgă dobânda, din cauza unui delict sau quasi-delict. Astfel, dobânda datorită de mandatar, în baza art. 1544 C. civil, pentru sumele întrebuinţate în folosul său personal, nu se prescriu prin cinci ani, ci prin 30 de ani (art. 1890). T. Huc, XIV, 499, *in fine*, p. 631, 632, etc.

(1) Pand. belges, v° *Prescription de courte durée (Intérêts)*, 69 (7); Guillouard, *Prescription*, II, 689, *in fine* şi deciziile citate de acest autor, p. 127 nota 2; Baudry et Tissier, *Prescription*, 690, *in fine;* T. Huc, XIV, 492; Laurent, XXXII, 460; Beltjens, VI, art. 2277, No. 83 *bis;* C. Bucureşti, *Dreptul* din 1891, No. 49 şi 82, considerate dela p. 392 şi 656, etc.

Validitatea conv. prin care se stipulează restituirea dobânzilor odată cu capitalul.

Aceasta lasă a se presupune că este validă convenţia prin care s'ar stipulà că dobânzile sumelor împrumutate nu vor fi exigibile decât odată cu capitalul, şi aceasta chiar dacă s'ar fixà un termen mai lung de cinci ani pentru plata acestui capital şi a dobânzilor, zicându-se, de exemplu, că suma împrumutată nu va fi restituită, împreună cu dobânda ce va produce, decât după zece ani şi că, în fiecare an, dobânda se va capitalizà. Această chestie este însă, după cum ştim, foarte controversată. Vezi asupra acestei controverse, autorităţile citate *pro* şi *contrà* în tom. VI al Coment. noastre, p. 420, nota 1. Mai vezi, în sensul nulităţei acestei convenţii, C. Nancy, Sirey, 81. 2. 135; D. P. 82. 2. 140; iar în sensul validităţei ei, Guillouard, *Prescription*, II, 688, etc.

(2) Arntz, IV, 2069; Beltjens, VI, art. 2277, No. 111; T. Huc, XIV, 492; Pand. belges, v° *Prescription de courte durée (Intérêts)*, 84 urm. şi v° *Compte-courant*, 341 urm.; Pand. fr., v° *Compte-courant*, 856 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 793; Guillouard, *Idem*, II, 670; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1252; Troplong, *Idem*, II, 1029; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 437; Cas. fr. *Pand. Périod.* 98. 1. 102, etc.

(3) T. Huc, XIV, 492; Cas. fr. D. P. 71. 1. 300.—S'a decis însă că prescripţia de cinci ani este, din contra, aplicabilă dobânzei sumelor datorite societăţei de către un asociat, pentru miza sa socială. Cas. fr. Sirey, 69. 1. 256.

(4) Vezi Adan, *Cours de droit civil*, II, 3574, p. 756; Trib.

timpul unei instanţe judecătoreşti, pentrucă o instanţă judecătorească fiind o cerere perpetuă în restituire, prescripţia este întreruptă la fiecare moment (1).

Art. 619 C. civil.

Bordeaux, *Cr. judiciar* din 1914, No. 63 (cu observ. noastră).

Şi acţiunea pentru determinarea despăgubirei ce aparţine vecinului, din cauza daunei produse prin trecerea pe fondul său, se prescrie tot prin 30 de ani (art. 619 C. civ.), numai dreptul proprietarului înfundat de a reclamà o eşire pe fondul vecinului său fiind nepresceriptibil. Vezi *suprà*, 86, 87 şi 89, precum şi tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 785 (ed. a 2-a).

Când se socoteşte locul înfundat.

S'a decis, cu drept cuvânt, că facultatea de a cere trecerea prevăzută de art. 616 şi urm. C. civ., fiind creată în interesul şi pentru exploatarea fondului înfundat, trebue să se considere ca atare, după cum dispune anume atât noul text francez, modificat prin legea din 26 August 1881, cât şi art. 593 din codul italian, nu numai locul care nu are nici o eşire la calea publică, dar şi acela care nu are decât o eşire insuficientă, iar chestiunea de a se şti dacă eşirea este sau nu suficientă, aparţine judecătorilor fondului, fără ca decizia lor să poată, în această privinţă, fi supusă censurei Curţei de casaţie. Cas. rom., S-a I, decizia No. 181 din 27 Februarie 1913. Bult. 1913, p. 346; *Cr. judiciar* din 1913, No. 32, p. 383 (rezumate) şi *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 16, p. 245, No. de ordine 317, precum şi *Dreptul* din 1913, No. 39. Vezi şi tom. III suscitat, p. 776, nota 4.

Nimene nu se poate înfundà prin faptul său.

In fine, trebue să mai menţionăm că, pentru ca art. 616 urm. să fie aplicabil, se cere ca origina înfundărei să fie necunoscută, sau ca locul să fi fost înfundat prin caz fortuit ori forţă majoră, de exemplu: prin surparea pământului, năvălirea apelor, schimbarea de albie a unui râu, strămutarea sau îndreptarea unui drum, etc., căci nimene nu se poate înfundà prin însuşi faptul său, după cum dispune anume art. 918 din codul german. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1144; Trib. Carpentras, *Cr. judiciar* din 1913, No. 77, pag. 815 (cu observ. noastră). De câteori, deci, un loc a fost închis sau înfundat prin faptul proprietarului, de exemplu: prin ridicarea unei clădiri de-a curmezişul drumului (cpr. Cas fr. D. P. 70. 1. 421.), printr'o vânzare sau împărţeală (Cas. rom. S-a 1, 18 Decembrie 1913; *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 7, p. 98, 99, No. de ordine 101), printr'un schimb, etc., de atâteaori servitutea legală nu va aveà loc, ci trecerea va trebuì să fie procurată, după cum dispune anume art. 595 din codul italian, de către părţile contractante, pe locurile lor neînfundate, şi aceasta fără nicio despăgubire. (Cpr. art. 918 § 2 C. german). Vezi tom. III, partea I, p. 781, 782 (ed. a 2-a).

(1) Zachariæ (ed. Massé-Vergé, V, § 859, p. 332, text şi nota 19,

Dobânzile sumelor cu care tutorul a rămas dator minorului.

Pentru aceleași motive, art. 1907 nu se aplică dobânzilor sumelor cu care tutorul a rămas dator minorului sau interzisului, în baza art. 420 C. civil, cât timp el n'a predat socotelile definitive și cât timp acele socoteli n'au fost aprobate (1).

Dobânzile sumelor plătite de un codebitor, fidejusor, etc.

Nu sunt, de asemenea, supuse prescripției cincinale dobânzile sumelor plătite, în contul debitorului, de către un codebitor, un fidejusor, un mandatar sau un *negotiorum gestor*, în privința recursului ce toți aceștia au în contra debitorului, pe care ei l-au descărcat (2).

Cazul când debitorul a împiedicat acțiunea creditorului.

Doctrina și juresprudența mai declară art. 1907 inaplicabil. de câteori o cauză legitimă a împiedecat pe ~~debitor~~ de a cere dobânda. Astfel ar fi, de exemplu, cazul în care debitorul ar fi împiedecat acțiunea creditorului (3).

Neaplic. art. 1907 datoriei unui capital plătitor cu anul.

In fine, prescripția cincenală nu se aplică datoriei unui capital, plătitor cu anul, sau la termene periodice mai scurte; de exemplu: capitalul de 12000 este plătitor câte un sfert pe fiecare an. Art. 1907 nu se aplică la cazul de față, pentrucă el n'a fost făcut decât pentru datoriile care se acumulează și pot aduce ruina debitorului (4).

Vezi și Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, IV, § 775 *b*, p. 510 (ed. Anschütz).

(1) Beltjens, VI, art. 2277, No. 110; Laurent, XXXII, 471; Baudry et Tissier, *Prescription*, 793; Guillouard, *Idem*, II, 671; Marcadé, *Idem*, No. 289, p. 331; Troplong, *Idem*, II, 1027; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1252; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 437; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière civile)*, 1831 și autoritățile citate acolo: C. Grenoble. D. P. 1902. 2. 469; Sirey, 1903. 2. 106. etc.

(2) Mourlon, III, 3980; Laurent, XXXII, 461; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 437, etc.

(3) Vezi Beltjens, *Encyclopédie de droit civil belge*, VI, art. 2277, No. 103 și 112; Laurent, XXXII, 473, 474; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1253; Guillouard, *Idem*. II, 674; Troplong, *Idem*. II. 1010; Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, IV, § 774 *b*, p. 510 (ed. Anschütz); Dalloz, Répert., *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 636; Cas. fr. D. P. 58. 1. 413. — Vezi însă Baudry et Tissier, *Prescription*, 804; T. Huc, XIV, 500, etc.

(4) Thiry. IV, 641, p. 556; Mourlon, III, 1980; Laurent, XXXII, 435, 459; T. Huc, XIV, 499; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2277, No. 88 *quinquies*; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 789. Cpr. C. Galați, *Dreptul* din 1896, No. 43, etc.

5⁰ Tot ce se plăteşte cu anul sau la termene periodice mai scurte.

Enumerarea art. 1907 este enunciativă.

In fine, art. 1907 adaogă că toate prestaţiile care se plătesc cu anul, sau la termene periodice mai scurte, se prescriu tot prin cinci ani, ceeace dovedeşte că enumerarea făcută de acest text este enunciativă, iar nu limitativă (¹).

Prescrierea salariului funcţionarilor publici.

Aceşti termeni ai legei cuprind, în generalitatea lor, toate creanţele de natura celor enumerate în art. 1907, adecă toate acele creanţe care nu au de obiect capitaluri, ci produse sau venituri periodice. Astfel, se decide, cu drept cuvânt, că, în baza ultimei dispoziţii a art. 1907, salariul funcţionarilor publici se prescrie prin cinci ani (²).

Plata bezmanului.

In baza acestor principii s'a decis că, într'o acţiune exercitată pentru plata bezmanului, adecă pentru o anuitate, chiar dacă cererea a fost făcută pentru o sumă globală, reprezentând despăgubirea pentru toată folosinţa pe trecut, acest mod de a exercità acţiunea nu schimbă natura dreptului, care are de obiect o anuitate oarecare, şi nu poate aveà de efect de a pune pe pârît în imposibilitate de a invocà prescripţia cincenală, creată de lege pentru toate datoriile de anuităţi; aşa că, în asemenea caz, debitorul nu poate fi condamnat decât la plata celor din urmă cinci ani, datoria pentru anii anteriori fiind prescrisă (³).

Creşterea şi întreţinerea unui copil.

S'a decis însă că obligaţia impusă moştenitorului prin testament de a dà creştere şi întreţinere unui copil, neavând de obiect o prestaţie periodică, prescripţia de cinci ani, statornicită de art. 1907 C. civil, nu este aplicabilă în specie (⁴).

(¹) Această dispoziţie, ca şi celelalte ale art. 1907, se aplică chiar atunci când debitorul este Statul. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1892, No. 24, p. 187. Această sentinţă pune în principiu că orice sume (bine înţeles plătitoare în mod periodic) reţinute de Stat dela funcţionari sau particulari, fie în virtutea unei legi, fie din altă cauză, se prescriu prin cinci ani, socotiţi dela închiderea ultimului exerciţiu budgetar.

(²) Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription,* 776; Répert. Sirey, *eod.* v⁰, 1247. — Vezi însă Laurent, XXXII, 441, care asimilează salariul funcţionarilor, unei pensii alimentare, asimilare care, în unele puncte, este inexactă.

(³) Cas rom. Bult. 1907, p. 37. Vezi şi Cas. Bult. 1893, p. 15. După codul Caragea, plata embaticului se prescrieà prin trei ani. Cas rom. Bult. 1893, *loco cit.*

(⁴) C. Bucureşti, *Dreptul* din 1901, No. 48, p. 380. Vezi şi *suprà*.

Asigurări mutuale.

Tot astfel, în asigurările mutuale, cotizaţiile mutualiştilor nu sunt, în genere, supuse prescripţiei cincenale statornicită de art. 1907 C. civil, din cauza caracterului lor variabil şi eventual. Cu toate acestea, în asigurările mutuale cu prime fixe, aceste cotizaţii sunt supuse prescripţiei de cinci ani, din cauza îndoitului lor caracter de fixitate şi de periodicitate (1).

Complectarea coment. art. 1907.

Am examinat în puţine cuvinte cazurile la care se aplică şi la care nu se aplică prescripţia cincenală statornicită de art. 1907 C. civil. Ne-a mai rămas, spre a complectà comentariile acestui text, să arătăm punctul de plecare al acestei prescripţii, modul cum ea operează şi când ea încetează de a curge.

Calcularea termenului prescripţiei statornicită de art. 1907 C. civil.

Punctul de plecare al prescripţiei.

Pentru calcularea celor cinci ani ai prescripţiei statornicite de art. 1907, trebue a se luà ca punct de plecare cererea în judecată sau actul întreruptiv al prescripţiei (2).

Exemplu.

Astfel, dacă creditorul cere dobânda cu începere dela 1 Ianuar 1910, vom număra, suindu-ne până la 1 Ianuar 1905; debitorul datoreşte dobânda dela 1 Ianuar 1905, putând opune prescripţia pentru dobânzile datorite înainte.

---

p. 324, nota 1. Această decizie pune în principiu că un testator putând să oblige pe moştenitorul său a face un lucru oarecare (vezi tom. IV, partea II, al Coment. noastre, p. 281), dispoziţia prin care se impune acestui moştenitor obligaţia de-a se îngrijì de creşterea şi întreţinerea unui copil, este valabilă şi trebue adusă la îndeplinire. Dacă moştenitorul nu îngrijeşte de creşterea şi întreţinerea copilului, la care el fusese obligat de testator, obligaţia se preface în daune, conform principiului înscris în art. 1075 C. civil. C. Bucureşti, *Dreptul loco supra cit.*

(1) Cas. fr. D. P. 1913. 1. 364.

(2) Vezi Cas. rom. şi C. Bucureşti, Bult. 1892, p. 999 şi Bult. 1893, p. 583, 584; *Dreptul* din 1891, No. 82; C. Bordeaux, Sirey, 38. 2. 255; Arntz, IV, 2070; Beltjens, VI, art. 2277, No. 11; T. Huc, XIV, 487; Thiry, IV, 641, *in fine*, p. 556; Guillouard, *Prescription*, II, 689; Baudry et Tissier, *Idem*, 799; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II. 1235; Troplong, *Idem*, II, 1003; Laurert, XXXII, 475; Pand. belges, v° *Intérêts*

„Considerând, zice foarte bine Curtea noastră de Casaţie, că deşi art. 1907 nu lămureşte ce sunt acei cinci ani şi de când ei încep a curge, totuşi însă ţinând seamă de cauzele de întrerupere civilă precum sunt definite şi regulate prin art. 1865 din codul civil, trebue să zicem că pentru calcularea celor cinci ani trebue a se admite ca punct de plecare cererea în judecată sau actul întreruptiv al prescripţiei, conform art. 1865 C. civil; că, prin urmare, debitorul nu poate opune prescripţia dobânzilor sau prestaţiunilor periodice cuvenite pentru cei cinci ani înainte de cererea în judecată, ci pentru timpul anterior celor cinci ani“ ([1]).

Cazul când dobânzile sau veniturile au încetat de a fi datorite.

Această soluţie se aplică chiar atunci când dobânzile sau veniturile au încetat de a fi datorite. Astfel, moartea titularului unei rente nu împiedică pe debitorul rentei de a opune prescripţia de cinci ani cererei ce s'ar face pentru plata veniturilor acelei rente devenite exigibile înaintea morţei rentierului ([2]).

Intreruperea prescripţiei.

Prescripţia statornicită de art. 1907 este supusă cauzelor ordinare de întrerupere ale prescripţiei ([3]) şi, în urma întreruperei ei, o nouă prescripţie de cinci ani începe a curge.

(Prescription des-), 102; Répert. Dalloz, *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 639; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 438.—*Contrà:* Duranton, XXI, 429.

[1] Cas. rom. Bult. 1894, p. 1050; Bult. 1893, p. 583, 584.—In privinţa chiriilor caselor şi a arenzelor bunurilor rurale, prescripţia de cinci ani curge dela exgibilitatea fiecărui câştiu (Cas. rom. Bult. S-a I, 1886, p. 467), iar în privinţa cupoanelor titlurilor la purtător, dela data scadenţei lor. Capitalul acestor titluri se prescrie, după cum ştim, prin 30 de ani dela eşirea lor la sorţi. Vezi *suprà*, p. 323, nota 1.

[2] Vezi autorii citaţi p. 335, nota 2.—*Contra:* C. Paris, Répert. Dalloz, *Prescription*, 1057. Această decizie ià ca punct de plecare a celor cinci ani moartea titularului rentei, însă Marcadé *(Prescription*, art. 2277, No. 283, p. 321) arată foarte bine eroarea Curţei, întrebând-o în ce text de lege a văzut că moartea întrerupe prescripţia. Moartea creditorului stinge în adevăr, renta, făcând ca veniturile ei să nu mai fie datorite; pentru cele trecute prescripţia continuă însă a curge, cât timp nu este întreruptă.

Suspendarea prescripţiei.

[3] Ea este, de asemenea, supusă cauzelor ordinare de suspendare (art, 1874 urm.), afară de excepţia statornicită prin art. 1908. Prescripţia de cinci ani curge în contra absenţilor (Cas. fr. Sirey, 69. 1. 407), însă nu curge între soţi (Cas. fr. Sirey, 1902. 1. 328). Cpr. T. Huc, XIV, 501; Baudry et Tissier, *Prescription*, 803; Guillouard, *Idem*, II, 792, etc.

Intreruperea printr'o cerere în judecată.

Intreruperea care rezultă dintr'o cerere în judecată (art. 1865), ţine tot timpul cât durează instanţa, prescripţia nereîncepând a curge decât în urma pronunţărei hotărîrei, pe care creditorul negligează de a o executà, urmărind dobânzile ce i-au fost alocate (¹).

Obiectul condamnărei.

Condamnarea va aveà deci de obiect cei cinci ani dinaintea cererei în judecată şi dobânda care a curs în timpul instanţei (²).

Novaţiunea creanţei.

Intreruperea prescripţiei cincenale nu modifică natura acestei prescripţii şi n'o schimbă în prescripţie de 30 de ani, decât atunci când creanţa este novată. Deci, dacă creanţa nu este novată, o nouă prescripţie de cinci ani va începe a curge în urma întreruperei prescripţiei primitive (³).

Recunoaşterea datoriei.

Dacă debitorul şi-a recunoscut datoria, o atare recunoaştere ar atrage novaţiunea creanţei, în caz când aceasta a fost intenţia părţilor (⁴).

Reguli comune tuturor prescripţiilor cuprinse în art. 1903—1910.

Art. 1908. — Prescripţiunile prezentei secţiuni curg în contra minorilor şi interzişilor, rămânând acestora recurs în contra tutorilor lor. (Art. 390, 454, 1160, 1376, 1876 C. civ. Art. 946 C. com. Art. 568 Pr. civ. Art. 2278 C. fr.).

(¹) Laurent, XXXII, 476; Baudry et Tissier, *Prescription*, 801; Guillouard, *Idem*, II, 680, etc.

(²) Baudry et Tissier, *Prescription*, 542 şi 801; Guillouard, *Idem*, II, 680; Arntz, IV, 2068; Laurent, XXXII, 476; Beltjens, VI, art. 2277, No. 12; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 437, nota 23, etc.

(³) Este deci inexactă şi, în orice caz, prea generală, soluţia admisă de Curtea din Bucureşti, care a pus în principiu că prescripţia scurtă, odată întreruptă, îşi pierde caracterul său primitiv, şi noua prescripţie care începe a curge în urma întreruperei, nu mai este o prescripţie de scurtă durată, ci o prescripţie nouă de 30 de ani (vezi *Dreptul* din 1892, No. 24, p. 187), căci acest principiu nu este adevărat decât atunci când faptul întreruptiv al prescripţiei cuprinde o novaţiune a creanţei. Cas. rom. Bult. 1893, consid. dela p. 25.

(⁴) T. Huc, XIV, 487; Laurent, XXXII, 480; Beltjens, VI, art. 2277, No. 17; Baudry et Tissier, *Prescription*, 800, p. 633

Excepţia statornicită de art. 1908 în privinţa minorilor şi interzişilor.

După dreptul comun, prescripţia de 10 şi 30 de ani nu curge în contra minorilor şi interzişilor (art. 1876). Prin excepţie, art. 1908 declară însă prescripţiile scurte prevăzute în secţia de faţă, adecă în art. 1903—1910, prin urmare şi prescripţia de cinci ani, opozabile minorilor şi interzişilor, ca şi prescripţiile comerciale (art. 946 C. com.), rămânându-le recurs în contra tutorilor, soluţie care erà admisă şi în vechiul drept francez. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privinţă, Loysel:

„Toute prescription annale, ou moindre coutumière, court contre les absents et mineurs, sans espérance de restitution“ (¹).

Motivele acestei excepţii.

Motivele acestei dispoziţii se întemeiază pe împrejurarea că calitatea de creditor nu slăbeşte prezumpţiile de plată care rezultă din prescripţiile scurte; apoi, prescripţiile scurte, statornicite de art. 1903 urm., fiind admise contra unor persoane care exercită profesia de servitori, lucrători, comercianţi, etc. şi minorul lucrător sau comerciant fiind considerat ca un major în privinţa comerţului sau profesiunei sale (art. 1160), este logic de a declară prescripţia aplicabilă contra lui, ca şi contra unui major, pentru acţiunea ce izvorăşte din aceste contracte. Cât pentru prescripţia cincenală privitoare la prestaţiile periodice (art. 1907), utilitatea publică trasă din situaţia debitorului a fost pusă mai presus decât interesul incapabililor, din cauză că tutorii minorilor şi interzişilor sunt responsabili de reaua lor gestiune (art. 390) (²).

(ed. a 3-a); Guillouard, *Idem*, II, 691; Troplong, *Idem*, II, 687; Le Roux de Bretagne, *Idem*, I, 519; Aubry et Rau, VIII, § 774, p. 438. Cpr. Cas. rom. Bult. 1896, p. 1307 şi Bult. 1898, p. 1253; C. Bucureşti, *Cr. judiciar* din 1895, No. 28 şi *Dreptul* din acelaş an, No. 52. Vezi *suprà*, p. 327, text şi nota 4.

(¹) Loysel, *Institutes coutumières*, II, p. 123, No. 721 (ed. Dupin et Laboulaye din 1846). Mai vezi Pothier, *Oblig.*, II, 717, p. 394 şi *Tr. du contrat de constitution de rente*, III, 139, p. 489 (ed. Bugnet).

(²) Cpr. Thiry, IV, 642; Planiol, II, 683; Beltjens, VI, art. 2278, No. 2; Arntz IV, 2072; Laurent, XXXII, 538; T. Huc, XIV, 501; Baudry et Tissier, *Prescription*, 813; Guillouard, *Idem*, II, 682; Berriat St. Prix. *Notes élément. sur le code civil*, III, 9355, etc.

Prescripţia acţiunei în revendicare a bunurilor imobiliare vândute prin licitaţie publică.

Art. 568 Pr. civ. — Orice cerere de evicţiune, totală sau parţială, a bunului adjudecat, se prescrie în termen de *cinci* ani din momentul executărei ordonanţei de adjudecare.

Această prescripţie va curge şi în contra absenţilor, nevârstnicilor, interzişilor şi celor puşi sub consiliu judiciar (¹).

Dacă cererea de evecţiune se va face înainte de împărţeala preţului adjudecărei, tribunalul va puteà, după cererea adjudecatarului, găsind cererea de evicţiune serioasă, să suspende, cu sau fără cauţiune, împărţeala preţului până la judecarea definitivă a cererei în revendicare.

Când cererea în revendicare va fi făcută după împărţeala preţului adjudecărei, se va urmà după dreptul comun.

Prescripţiile începute la epoca publicărei acestui codice, se vor regulà după legile cele vechi.

Cu toate acestea, prescripţiile începute mai înainte de punerea în aplicare a acestui cod, şi pentru a căror împlinire ar trebuì să treacă mai mult de cinci ani, se vor împlinì după trecerea de cinci ani, cu începere dela data punerei în executare a legei de faţă. (Art. 1907, 1908, 1911 C. civil. Art. 966 C. com.).

Înaintea modificărei codului de procedură civilă prin legea din 1900, acţiunea în revendicare a imobilelor cumpărate la mezat public se prescrià prin 30 de ani (²). Pr. veche. Prescripţia de 30 de ani.

Astăzi, după art. 568 Pr. civ., astfel cum a fost modificat prin legea menţionată, acţiunea în revendicare se prescrie prin cinci ani din momentul executărei ordonanţei de adjudecare, adecă din momentul punerei adjudecatarului în posesiunea imobilului adjudecat (³). Dr. actual, în urma modificărei art. 568 Pr. civ.

(¹) Vezi, în această privinţă, observaţia făcută în tom. X al Coment. noastre, pag. 728, nota 3, unde s'a mai vorbit de art. 568 Pr. civ., cu ocazia purgărei care rezultă din vânzările silite.

(²) Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, nota 3 dela p. 272, 273 (ed. a 2-a).

(³) S'a decis, în adevăr, că prescripţia statornicită de art. 568 Pr. civ. începe să curgă dela data procesului-verbal de punere în posesiune a portărelului, iar nu dela data încheerei tribunalului care constată săvârşirea executărei ordonanţei de adjudecare. Cas. rom. Bult. 1910, p. 1400 şi *Dreptul* din 1911, No. 5, pag. 36 (cu observ. noastră). S'a mai decis că termenul prescripţiei începe a curge din momentul executărei

Scopul art. 568 Pr. civ.

Prin acest text, zice foarte bine Curtea noastră de casaţie, legiuitorul din 1900 a voit, în interesul circulărei bunurilor şi a înlesnirei creditului privat, ca acela care cumpără un imobil la licitaţie publică să nu mai poată fi expus, după trecerea de cinci ani dela executarea ordonanţei de adjudecare, să piardă proprietatea asupra acelui imobil, întreg sau parţial, sau o desmembrare a acelei proprietăţi, în urma acţiunei prin care terţii ar pretinde vreun drept real asupra acelui imobil.

Neaplic. art. 568 Pr. civ. servituţilor active ce se exercită de imobilul adjudecat asupra altui imobil.

Aşa dar, această dispoziţie constitue o măsură de protecţie a drepturilor dobândite de adjudecatar asupra bunului adjudecat, iar nu un mod de a dobândì drepturi pe care nu le aveà nici debitorul urmărit în momentul adjudecărei; căci la aceasta se opune în mod formal art. 565 din procedura civilă. Prin urmare, art. 568 Pr. civ. nu se poate aplicà în privinţa servituţilor active, adecă care se exercită de către imobilul adjudecat asupra altui imobil. In consecinţă, instanţa de fond interpretă şi aplică în mod greşit art. 568 Pr. civ., violând şi art. 623 din codul civil, când hotărăşte că partea care a cumpărat la licitaţie un imobil, a putut să dobândească o servitute de vedere asupra fondului vecin prin trecerea de cinci ani dela executarea ordonanţei de adjudecare (¹).

Art. 568 Pr. civ. se aplică numai drepturilor ce existau în favoarea imobilului adjudecat, în momentul adjudecărei.

Tot în aceeaşi ordine de idei s'a mai decis că, în conformitatea art. 568 Pr. civ., nu pot fi declarate prescrise, după trecerea de cinci ani dela executarea ordonanţei de adjudecare, decât drepturile ce existau în favoarea imobilului adjudecat, în momentul adjudecărei, de oarece este inadmisibil ca ordonanţa de adjudecare să constitue un titlu pentru dobândirea unor drepturi ce n'au fost transmise

---

ordonanţei de adjudecare, şi aceasta indiferent dacă executarea a avut loc prin portărei, cu îndeplinirea unor anumite forme, sau dacă părţile au procedat la o punere în posesiune de bună voe, adecă dacă debitorul urmărit a delăsat imobilul şi adjudecatarul a intrat în posesiunea lui, întrucât formalităţile pentru punerea în posesiune nu sunt solemne şi întrucât legea nu face nicio deosebire între executarea de bună voe şi cea silită prin portărei. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1914, No. 14, p. 110; Cas. rom. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 26, p. 405, No. de ordine 414 *b*.

(¹) Cas. rom. Bult. 1912, p. 1647, 1648.

prin efectul adjudecărei (art. 565 Pr. civ.), şi care s'au născut din fapte posterioare acestei operaţii juridice. Prin urmare, dacă instanţa de fond constată că fereastra, a cărei desfiinţare o cere reclamantul, nu există când s'a dat ordonanţa de adjudecare aşa cum există astăzi, dar că există un ochiu mic pentru fum, care s'a transformat în fereastră, nu poate să respingă acţiunea pentru desfiinţarea acelei ferestre, pe motiv că intimaţii ar fi câştigat acel drept de servitute prin prescripţia de cinci ani, conform art. 568 Pr. civ.; căci, hotărînd astfel, instanţa de fond comite un exces de putere şi violează art. 565 şi 568 Pr. civ. (¹).

Prescripţie achizitivă.

Art. 568 din procedura civilă are deci de scop introducerea unei prescripţii scurte, spre a înlesni creditul şi circulaţia bunurilor, după cum se exprimă Curtea de casaţie prin decizia din 1912, de care am vorbit mai sus. Chestiunea este de a se şti dacă este vorba, în specie, de o prescripţie achizitivă sau de o prescripţie liberatorie. Sistemul prescripţiei achizitive îşi are partizanii săi, şi chiar Curtea de casaţie s'a pronunţat uneori în acest sens:

„Considerând, zice Inalta Curte, că art. 568 Pr. civ. nu este o decădere a dreptului de proprietate a terţiilor persoane numai prin simpla lipsă de revendicare a acelui drept, în cursul celor cinci ani, dela executarea ordonanţei de adjudecare; căci cu ocazia votărei acelui text s'a propus un amandament pentru a se prevedeà expres asemenea decădere, dar acel amandament a fost respins; de unde rezultă că şi această prescripţie specială trebue să îndeplinească condiţiile cerute de art. 1847 şi 1895 C. civ., adecă că adjudecatarul şi urmaşii lui să fi avut, în cursul celor cinci ani, o posesiune continuă, neintreruptă, netulburată, publică, sub nume de proprietar şi cu bună credinţă, aşa că numai în asemenea condiţii să poată invocà această prescripţie contra revendicărilor sau altor pretenţiuni ce s'ar face de către terţiile persoane, după expirarea celor cinci ani (²).

Prescripţie liberatorie.

Sistemul prescripţiei liberatorii, la care s'a reîntors şi Curtea de casaţie, ne pare însă astăzi, după matură reflexie, mult mai juridic:

(¹) Cas. rom., S-a I, decizia No. 482 din 13 Septembrie 1913, *Jurisprudenţa română* din 1913, No. 32, p. 502, No. curent 634 (decizie nereprodusă în Bult. Curţei).

(²) Cas. rom, Bult. 1909, p. 359. Vezi în acelaş sens C. Bucureşti şi Trib. Bacău, *Dreptul* din 1911, No. 51, p. 403; *Dreptul* din 1912, No. 14, p. 108 (cu observ. noastră), etc.

„Considerând, zice Curtea de casaţie, că atât din art. 568 Pr. civ. cât şi din lucrările pregătitoare ale codului de procedură civilă din 1900, rezultă că, în scopul de a dà mai multă siguranţă şi stabilitate proprietăţei imobiliare, legiuitorul a edictat o prescripţie liberatorie în favoarea adjudecatarului, contra oricărei evicţiuni, dacă a avut grija să execute ordonanţa de adjudecare şi va fi trecut termenul de cinci ani din momentul acestei executări; că, prin urmare, instanţa de judecată, chemată a se pronunţă asupra mijlocului de apărare întemeiat pe prescripţia din art. 568 Pr. civ., este datoare de a verificà numai dacă adjudecatarul a fost pus în posesiune efectivă, şi dacă din momentul punerei sale în posesiune au trecut cinci ani până în momentul evicţiunei; că, în speţă, tribunalul confundând o prescripţie liberatorie cu o prescripţie achizitivă, după ce pune principiul greşit că prescripţia statornicită de art. 568 Pr. civ. este întemeiată pe posesiune, apoi controlează în fapt dacă recurentul şi autorii lui au avut posesiunea imobilului în litigiu şi, pe baza acestor constatări, respinge ca neîntemeiată prescripţia opusă de reclamant; că, judecând astfel, tribun. a dat o greşită interpretare art. 568 Pr. civ. şi, prin urmare, motivul de casare este întemeiat, etc." (1).

Neaplic. art. 568 Pr. civ. ordon. de adjudecare, prin care s'a adjudecat un pământ rural.

Oricum ar fi, prescripţia statornicită de art. 568 Pr. civ. nu poate fi aplicată ordonanţelor de adjudecare prin care s'ar fi adjudecat un pământ rural, de oarece nici din scopul care a determinat redactarea acestui text, nici din textul lui nu rezultă că legiuitorul din 1900 ar fi voit să calce principiul constituţional, după care pământurile date sătenilor sunt inalienabile şi inprescriptibile (2).

Acesta este art. 568 Pr. civ. Ministrul justiţiei justifică, în expunerea de motive, modificarea adusă prin acest text, zicând că el este o dispoziţie proteguitoare acelor ce cumpără la vânzări publice şi că această dispoziţie înlesneşte circulaţia bunurilor, asigură creditul privat şi încheierea tranzacţiunilor (3).

---

(1) Vezi Bult. 1911, p. 1186; *Cr. judiciar* din 1911, No. 81 şi *Dreptul* din 1912, No. 2, p. 16. Tot în acest din urmă sens s'a pronunţat şi o altă decizie recentă a Curţei de casaţie S-a I-a, din 19 Martie 1914. Vezi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 20, p. 312. Vezi şi *suprà*, p. 50, text şi n. 1.

(2) Cas. rom. Bult. 1909, p. 1270 şi *Cr. judiciar* din 1910, No. 36, p. 317, 318. — Ştim, în adevăr, că pământurile clăcăşeşti sunt alienabile şi prescriptibile numai între săteni. Vezi *suprà*, pag. 78, nota 2 şi p. 84. Cpr. Cas. rom. Bult. 1910, p .147. Vezi şi tom. X al Coment. noastre, p. 728, nota 2.

(3) Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 728.

Prescripţia instantanee în privinţa mobilelor şi revendicarea lor (1).

Art. 1909. — Lucrurile mişcătoare se prescriu prin faptul posesiunei lor, fără să fie trebuinţă de vreo curgere de timp.

Cu toate acestea, cel ce a pierdut sau cel căruia s'a furat un lucru, poate să-l revendice în curs de trei ani din ziua când l-a pierdut sau când i s'a furat, dela cel la care îl găseşte, rămânând acestuia recurs în contra celui dela care îl are. (Art. 472 urm., 485 urm., 972, 998, 1156, 1598, 1607, 1696, 1730, 5°, 1800, 1910 C. civ. Art. 58 C. com. Art. 306 urm. C. pen. L. din 1883 pentru titlurile la purtător pierdute, furate, etc. Art. 2279 C. fr. *modificat* în partea I-a).

Art. 1910. — Dacă posesorul actual al lucrului furat sau pierdut l-a cumpărat la un bâlciu sau târg, sau la o vindere publică, sau dela un neguţător care vinde asemenea lucruri, proprietarul originar nu poate să ia lucrul înapoi decât întorcând posesorului preţul ce l-a costat. (Art. 1909 C. civ. Art. 58 C. com. Art. 21 L. menţionată din 1883. Art. 2280 C. fr.).

Art. 58 C. com. § ultim. — Revendicarea titlurilor la purtător pierdute sau furate, nu se admite decât contra aceluia care le-a găsit sau furat şi contra acelora care le-au primit cu orice titlu, cunoscând viciul cauzei posesiunei. (Art. 1910 C. civ. Art. 57 C. com. ital.) (2).

---

(1) Vezi asupra acestei importante materii, Daniel de Folleville, *Essai sur la possession des meubles et sur la revendication des titres au porteur perdus ou volés* (ed. a 2-a, 1873); Ortlieb, *Des effets de la possession des meubles;* Jobbé-Duval, *Etude historique sur la revendication des meubles en droit français* (1880); Raymond Poincaré (astăzi prezident al Republicei franceze). *De la possesion des meubles en droit romain et de la revendication des meubles en droit français* (teză pentru doctorat foarte remarcabilă, Paris, 1883); Saleilles, *De la possession des meubles*, étude *de droit allemand et de droit français* (Paris, 1907); Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 343 urm.; A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 903 urm. (Paris, 1914), etc. Se mai poate consultà cu folos asupra acestei materii, o monografie scrisă în limba germană de un profesor al Universităţei din Berna, Renaud, şi analizată de M. V. Chauffour în *Revue de législation et de jurisprudence*, tom. I, p. 371 urm. şi tom. II, p. 281 urm.: *L'art. 2279 du code Napoléon interprété par ses origines germaniques.* Bibliografie.

(2) Vezi asupra acestui text, Eft. Antonescu, *Codul comercial ad-*

Origina și motivele regulei statornicite de art. 1909.

Dr. roman.

La Romani, mobilele erau supuse acelorași reguli ca și imobilele; ele puteau fi uzucapiate, sub Justinian, prin trei ani, cu titlu just și bună credință, soluție admisă și în codul Calimach [1]. *„Et ideò constitutionem super hoc promulgavimus, qua cautum est ut res quidem mobiles per triennium, immobiles vero per longi temporis possessionem (id est, inter præsentes decennio, inter absentes viginti annis) usucapiantur“* [2].

Interdicte.

Posesiunea mobilelor erà, înainte de Justinian, ca și cea a imobilelor, apărată prin interdicte (interdictul *utrubi)* [3].

Origina art. 1909.

Proprietatea mobilelor erà apărată prin aceleași acțiuni

---

notat, I, p. 416 urm.; M. A. Dumitrescu, *Codul de comerț comentat*, I, p. 581 urm., etc.

C. Calimach. Art. 1923.

[1] „Dritul proprietății unui lucru mișcător se dobândește legiuit prin stăpânirea cu bună credință, urmată în curgere de trei ani“, zice art. 1923 din codul Calimach (1466 C. austriac). Mai vezi art. 482, 483 din acelaș cod (367 C. austriac). Cpr. art. 532 C. portughez. Vezi *infrà*, p. 364, nota 2.

C. Calimach Art. 1939.

Cât pentru lucrurile pierdute sau furate, ele se prescrieau, după art. 1939 din codul Calimach (1476 C. austriac), prin 6 ani. Vezi *infrà*, nota 3 dela p. 373, 374.

[2] Instit. Pr., *in fine*, *De usucapionibus et longi temporis possessionibus*, II, 6; L. 12, Cod, *De præscriptione longi temporis*, etc. 7. 33. Vezi Du Caurroy, *Institutes de Justinien nouvellement expliquées*, II, 462, p. 368. — In dreptul vechiu roman, mobilele se dobândeau printr'o posesiune de un an exercitată cu bună credință, și această posesiune conferea uzucapiunea care erà un mod de a dobândi proprietatea civilă. (Gaius, Instit., *Coment.* II, 46). Această achiziție se îndeplineà foarte greu, fiindcă uzucapiunea lucrurilor furate erà oprită: *„nam furtivarum rerum lex Duodecim Tabularum et lex Atinia inhebent usucapionem“* (Instit. Justinian, *De usucapionibus*, etc. II, 6 § 2); iar pe de altă parte, existà furt de câteori lucrul străin erà mutat din loc cu știință și în mod fraudulos. Astfel, vânzarea robului altuia, fără știința proprietarului, se considerà ca un furt: *cum illicita venditione furtum contractum sit* (L. 1, Cod, *De usucapione, pro emptore vel pro transactione*, 7, 26; L. 2, Cod, *De usucapione pro donato*, 7, 27), etc. Cpr. Troplong, *Prescription*, II, 1040; Marcadé, *Idem*, No. 306, p. 362, etc.

Dr. vechiu roman.

[3] Vezi Poincaré, *Possession et revendication des meubles*, p. 48 și p. 172.

ca și acea a imobilelor, iar proprietarul puteà să revendice lucrurile mișcătoare dela orice detentor. Regula statornicită de art. 1909 este deci străină de dreptul roman. Ea își are origina sa în vechiul drept german (legea salică și legea Ripuarilor *(Loi des Ripuaires)* (¹). Ea erà consacrată mai cu seamă în practică. Cel care cu voință se lepădase de un lucru mobil, nu aveà decât o acțiune personală în restituție contra celui care-l primise, fără a-l puteà revendicà dela posesorul lui, căci posesiunea erà pentru terțiul posesor un titlu ce el puteà opune proprietarului lucrului. *„Les meubles n'ont pas de suite"*, ziceà vechiul drept francez, adecă, nu pot fi revendicate (²).

Dr. vechiu fr.

Pe de altă parte, acțiunile posesorii nu erau admise în materie mobiliară (³), iar, după cele mai multe cutume, mobilele nu puteau fi ipotecate.

„Meubles n'ont point de suite par hypotèque", ziceà Loysel (⁴); iar un alt autor, Loyseau, exprimă aceeași idee zicând:

> *„En France c'est une vieille règle du droit coutumier et comme un proverbe de pratique, que meuble n'a* **point de suite par hypothèque**" (⁵).

Modific. formulei codului francez.

Formula textului francez: *En fait de meubles possession vaut titre"*, pe care textul nostru a schimbat-o în următoarea: *„Lucrurile mișcătoare se prescriu prin faptul*

Dr. vechiu francez.

(¹) *„Pour simples meubles on ne peut intenter complainte; mais en iceux, échet aveu et contre-aveu"*, ziceà Loysel *(Institutes coutumières*, II, p. 143, No. 754 (ed. Dupin et Laboulaye din 1846). *„Avouer un meuble, c'est le réclamer, le revendiquer"*, zice Troplong *(Prescription*, II, 1042). Vezi și Jobbé-Duval, *Étude historique sur la revendication des meubles en droit français*, p. 192, nota 2 și p. 198. Vezi asupra neadmiterei acțiunilor posesorii în privința mobilelor, Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 144. 145.

(²) Vezi Jobbé-Duval, *Étude historique sur la revendication des meubles*, p. 165 urm. și 183 urm.

(³) Vezi Jobbé-Duval, *op. cit.*, p. 14 urm.

(⁴) Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 447, text și nota 5.

(⁵) Vezi tom. X suscitat, p. 554, nota 3. Vezi asupra principiului que *„meubles n'ont point de suite par hypothèque"*, Poincaré *Revendication des meubles*, p. 145 urm.; Jobbé-Duval, *op. cit.*, p. 187 și 211. Cpr. art. 1751 C. civil actual.

posesiunei lor, fără să fie trebuință de vreo curgere de timp“, a fost împrumutată dela Bourjon, jurisconsult din secolul al XVIII-lea, care, în comentariile sale asupra cutumei Parisului, intitulate: *Le droit commun de la France* (1747), zicea că, în privința mobilelor, simpla lor posesiune produce efectul unui titlu perfect și că posesiunea unui lucru mobil, oricât de scurtă ar fi, echivalează cu un titlu de proprietate (¹).

Imprumutarea formulei C. francez dela Burjon.

„*A l'égard des meubles*, zice acest autor, *la simple possession produit tout l'effet d'un titre parfait, et la possession d'un meuble, ne fût-elle que d'un jour, vaut titre de propriété*“; și, ca concluzie, Bourjon adaogă: „*En fait de meubles, possession vaut titre; la sureté du commerce l'exige ainsi*“ (²).

Motivele art. 1909.

Iată cum un autor explică motivele acestei dispoziții

(¹) Vezi asupra formărei istorice a regulei: *En fait de meubles possession vaut titre*, Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 906 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 812 urm.; Planiol, I, 2461 urm.; Jobbé-Duval, *Revendication des meubles en droit français*, p. 14 urm., care studiază chestiunea din timpurile cele mai depărtate, începând cu secolul al V-lea.

(²) Planiol (I, 2473) consideră, cu toate acestea, atribuirea acestei regule lui Bourjon ca o eroare, însă Acollas (III, *op. cit.*, pag. 902, 903), dovedește foarte bine contrariul. Vezi și Baudry et Tissier, *Prescription*, 827, p. 656 (ed. a 3-a). Iată cum se exprimă, în această privință, Jobbé-Duval: (*Revendication des meubles en droit français, Introduction*, p. 12): „La maxime *En fait de meubles possession vaut titre, insérée par Bourjon* dans son *Droit commun de la France*, fit peu à peu fortune et, en 1789, elle était reproduite par beaucoup de praticiens. C'est aux ouvrages des derniers jurisconsultes coutumiers que les auteurs du code civil l'empruntèrent“. Și mai departe acelaș autor adaogă: „Dans son droit commun de la France, Bourjon se servit des jugements qu'il avait vu rendre au Châtelet de Paris, et faisant œuvre de jurisconsulte, il formula des principes et déduisit des conséquences. Le travail personnel de cet avocat au Parlement eut en réalité une influence notable sur la formation de notre droit moderne, et la lecture de son livre est indispensable pour comprendre plusieurs articles du code civil, et notamment les articles 2102, 2°, 2279, 2280 du code civil, etc.“. (Jobbé-Duval, *op. cit.*, p. 235).

tradiționale, care din zi în zi dobândește o însemnătate mai mare din cauza dezvoltărei valorilor mobiliare:

„Les choses mobilières corporelles sont celles qui ont la propriété de satisfaire aux besoins si nombreux et si variés de la vie; pour cette cause, elles passent fréquemment d'une main dans une autre, elles sont l'objet de transmissions multipliées se succédant à de courts intervalles; elles forment la matière du commerce. Il eût été absurde d'exiger, pour leur acquisition, les mêmes formalités lentes et coûteuses que pour celle des immeubles. En le faisant, on eût rendu le commerce impossible; il fallait adopter le mode de transmission le plus simple, la tradition. D'un autre côté, l'identité des meubles est souvent difficile à constater, à cause de leur similitude avec d'autres du même genre; on ne pouvait dès lors admettre, à leur égard, le droit de suite ni, par conséquent, le droit d'hypothèque. D'ailleurs, l'exercice de l'action en revendication ou de l'action hypothécaire eussent été des entraves mortelles pour le négoce. Donc, le principe qu'en fait de meubles la possession vaut titre, celui que les meubles ne sont pas susceptibles d'hypothèque, ces principes, avec leurs conséquences, découlent logiquement de la nature des choses; leur absence dans la législation nuirait gravement à l'intérêt général" (1).

Fundamentul juridic al acestei regule.

Dr. francez. Controversă.

Fundamentul juridic sau principiul de drept care servește de bază regulei statornicite de art. 1909, a dat loc, în Franța, la discuții și la mai multe sisteme (șapte), care se pot vedeà expuse pe larg în Codul adnotat al lui Dalloz (2); însă această controversă nu are nicio utilitate practică, după cum foarte bine observă un autor (3).

---

(1) Thiry, *La révision du code civil en Belgique*, p. 18 urm. Vezi și Thiry, *Cours de droit civil*, IV, 644, p. 559. Cpr. Laurent, XXXII, 540 *in fine;* Mourlon, III, 1986, 1987. Maxima statornicită de art. 1909 C. civil se întemeiază pe un motiv de echitate și de ordine publică, zice acest din urmă autor, iar Curtea noastră de casație zice că art. 1909 din codul civil *a fost statornicit în vederea unui interes social, acela de a înlesnì tranzacțiunile comerciale și de a asigurà temeinicia lor*. Vezi Bult. Cas. 1902, p. 1154.

(2) *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 6 urm.

(3) Vezi Geny, *Méthode d'interprétation et sources en droit privé positif*, 72, p. 142. Vezi asupra acestei controverse pur teoretice, Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2493 urm.

Dr. nostru. Prescripția instantanee.

La noi, s'a admis sistemul susținut de Marcadé al prescripției instantanee, căci textul nostru dispune că mobilele, se înțelege acele corporale, *se prescriu prin faptul posesiunei lor, fără să fie nevoe de vreo curgere de timp:*

„Pour les meubles *il n'est pas besoin de prescrire*, zice Marcadé, c'est à dire *de posséder pendant un temps quelconque*, attendu que le tiers acquéreur en devient propriétaire à l'instant même de son acquisition“ (¹).

(¹) Marcadé, *Prescription*, art. 2279, 2280, No. 300, p. 349, 350; Mourlon, III, 1985; Demolombe, IX, 622; Acollas, *Manuel de droit civil*, III, p. 902; Baudry Lacantinerie, I, 1490, p. 828 (ed. a 9-a); Cas. rom. Bult. 1894, p. 953 și *Dreptul* din 1894, No. 71; Bult. 1902, p. 1152; Trib. Ilfov și C. Craiova, *Dreptul* din 1896, No. 33 și *Cr. judiciar* din 1901, No. 2; Alex. Degré. *Dreptul* din 1889, No. 14. Vezi și *suprà*, p. 100, 101. Mai vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, tabla analitică, v⁰ *Prescription instantanée.*

Combaterea sistemului prescripției instantanee.

Autorii francezi și italieni combat teoria prescripției instantanee, sub cuvânt că aceste cuvinte ar fi contradictorii și s'ar exclude unul pe altul, căci cine zice prescripție zice și trecerea unui timp oarecare. „Nu poate să existe prescripție fără un timp oarecare, zic A. Colin și H. Capitant *(op. cit.*, I, p. 909), după cum nu poate să existe un contract fără voință, un termen imediat, o căsătorie fără soți, etc.“ Cpr. Planiol, I, 2494; Thiry, IV, 645, p. 560; Aubry et Rau, II, § 183, nota 3 dela p. 144, 145 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 215 *a*, text *in principio*, p. 536 (ed. Anschütz); Laurent, *Dr. civ. international*, VIII, 228; Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 212; Baudry et Tissier, *Prescription*, 831, p. 662 (ed. a 3-a), care, și cu această ocazie, citează Tratatul nostru în limba franceză. Vezi și tom. III, partea II-a, al Coment. noastre, nota 3 dela p. 801, 802, unde din eroare Baudry et Tissier sunt trecuți ca partizani ai prescripției instantanee. Un autor italian se exprimă, în această privință, în termenii următori: „*E certo che non è vero quello che dicevano certi antichi scrittori: la presunzione fondarsi sull' effetto di una prescrizione instantanea, perchè non può esservi prescrizione senza un possesso più o meno lungo*“. (Galdi, *Della prescrizione*, IV, 146, p. 202). Iată cum un autor răspunde argumentului invocat de autorii de mai sus:

Justificarea acestei teorii.

„On nous oppose qu'il est impossible de comprendre l'idée d'une prescription instantanée et que cette expression même est contradictoire, car toute prescription, en temps qu'elle est une usucapion, implique, dit-on, un usage d'une certaine durée. Plaisants argumentateurs que ceux qui raisonnent ainsi.

Prescripţie achizitivă.

Prin urmare, în dreptul nostru, art. 1909 cuprinde o prescripţie achizitivă. Posesorul lucrului a devenit proprietarul lui prin prescripţie, fără nicio curgere de timp, dacă posesiunea lui întruneşte condiţiile ce vom expune mai la vale, şi lucrul nu va puteà fi revendicat decât în mod excepţional, atunci când a fost pierdut sau furat. Acesta este sensul primului paragraf al art. 1909 (¹).

Deci, dacă vechiul proprietar al lucrului îl revendică dela posesorul actual, acesta va puteà să respingă acţiunea în revendicare, opunându-i pur şi simplu posesiunea sa (²).

Deoseb. intre mobile şi imobile.

In materie imobiliară posesiunea nu constitue un titlu de proprietate, ci face numai să se nască o prezumpţie de proprietate în favoarea posesorului; de aceea posesorul trebue să restitue lucrul îndată ce revendicantul dovedeşte că este proprietar. In materie mobiliară, din contra, vechiul proprietar în zadar şi-ar dovedi proprietatea sa, pentrucă nicio probă nu poate să distrugă proprietatea posesorului actual (³).

Condiţiile cerute pentru ca art. 1909 să poată fi aplicat.

Posesiunea cu titlu de proprietar.

Pentru ca art. 1909 să poată fi invocat se cere: 1⁰ ca posesiunea lucrului mişcător să fie cu titlu de proprietar

---

Comment n'ont-ils pas vu, ces logiciens de la basoche, que si la loi a la puissance de changer une possession de plusieurs années ou de plussieurs siècles en propriété, il n'y a pas plus de difficultés à lui attribuer la puissance de changer en propriété une possession même d'un seul instant? Est-ce que dans le domaine de l'arbitraire et de l'absurde, toutes les hypothèses ne sont pas de mise?“ (Acollas, *Manuel de droit civil*, III, p. 904, nota 1).

(¹) S'a decis, însă fără cuvânt, că art. 1909 din codul civil stabileşte o simplă prezumpţie de proprietate, nu însă o prezumpţie *juris et de jure*, care scuteşte de orice probă, ci o prezumpţie susceptibilă de proba contrară. Trib. Iaşi, *Dreptul* din 1907, No. 29, p. 233. Cpr. Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2502 şi numeroasele decizii citate acolo.

Sentinţa menţionată a tribun. Iaşi mai pune în principiu că art. 1909 apără pe posesorul de bună credinţă contra acţiunei în revendicare a proprietarului, fără a apără însă pe debitori, de acţiunile personale de care sunt ţinuţi.

(²) Vezi *infrà*, p. 363, text şi nota 4.

(³) Cpr. Planiol, I. 2286.

(animo domini) (1). Deci, dacă posesorul este acţionat în baza unei acţiuni personale, de exemplu: în baza unui contract, unui quasi-contract, unui delict sau unui quasi-delict, care îl obligă la restituirea lucrului, art. 1909 nu mai este aplicabil (2).

Precariştii nu pot invocă art 1909.

Astfel, locatarul, depozitarul, comodatarul şi toţi acei care deţin lucrul cu titlu precar, nu pot invocă art. 1909 (3), pentrucă ei nu pot prescrie nu numai în mod instantaneu, dar nici chiar *per mille annos* (4).

Găsitorul lucrului. Aplic. prescrip. de 30 de ani.

Nici acel care a găsit un lucru nu poate să pretindă că a devenit proprietarul lui prin prescripţia instantanee. El este obligat la restituirea lucrului printr'o acţiune personală *ex delicto*, cât timp n'a prescris proprietatea lui, şi prescripţia, în specie, nu poate fi decât acea de 30 de ani (art. 1890) (5). Cu toate acestea unii aplică, în specie, prescripţia de trei ani (6).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1902, p. 1152; Bult. 1907, p. 193.

(2) Thiry, IV, 645; Beltjens, VI, art. 2279, No. 15; Laurent, XXXII, 551; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 73; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 837, etc.

(3) Thiry, IV, 645; Beltjens, VI, art. 2279, No. 3; Arntz, IV, 2806; Laurent, XXXII, 544; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 13 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 837, 851 urm.; Guillouard, *Idem*, II, 863 urm.; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1316; D. de Folleville, *Possession des meubles*, No. 32; T. Huc, XIV, 509; Mourlon, III, 1995, 1996; A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil*, I, p. 910; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*. 2557 urm.; Répert. Sirey, v⁰ *Possession*, 300 urm.; Adan, *Cours de droit civil*, II, 3586, etc.

Aplic. art. 1909 uzufructuarului unui lucru mobil.

(4) Uzufructuarul unui mobil, care a primit acest mobil cu bună credinţă, poate să invoace art. 1909, căci el nu este detentor cu titlu precar decât faţă cu cel care i-a concedat uzufructul. Faţă de terţii, uzufructuarul, ca şi creditorul gagist, de care vom vorbi mai la vale, are, în privinţa uzufructului, o posesiune cu titlu de proprietar; de unde rezultă ce el poate să invoace art. 1909 faţă de terţii. Vezi Baudry et Tissier, *Prescription*, 867; Guillouard, *Idem*, II, 869; Laurent, XXXII, 575, *in fine;* Beltjens, VI, art. 2279, No. 45 *bis*, etc.

(5) Baudry et Tissier, *Prescription*, 837, pag. 669 (ed. a 3-a); Marcadé, *Idem*, 306, p. 361. Cpr. Planiol, I, 2586.—Vezi însă Planiol, I, 2484. Vezi şi *infrà*, p. 372.

(6) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, unde se arată atât controversa cât şi dreptul nostru anterior în această privinţă.

Invoc. art. 1909 de creditorul gagist. Controversă.

Jurisprudența și o mare parte din doctrină decid însă că creditorul gagist care, *de bună credință*, a primit în gaj dela un detentor precar un lucru mobiliar sau un titlu la purtător, poate să invoace art. 1909, pentru a respinge, până la plata creanței sale, acțiunea în revendicare a proprietarului acestui lucru sau acestui titlu (1).

Aplic. art. 1910 creditorului gagist. Controversă.

Tot controversată este și chestiunea de a se ști dacă creditorul gagist, a cărui situație este determinată de art. 1910 C. civil, poate sau nu să invoace art. 1910, adecă să ceară dela proprietarul, care-și revendică lucrul pierdut sau furat și primit în gaj, suma împrumutată, atunci când creditorul gagist se găsește în condițiile statornicite de acest text. Negativa este admisă în genere, după cum vom vedeà mai la vale (2).

Dreptul celorlalți creditori de a urmări lucrul amanetat.

S'a decis însă că creditorul gagist nu se poate opune la urmărirea lucrului amanetat ce s'ar face de către ceilalți creditori ai debitorului. Aceștia conservă, în adevăr, dreptul de a urmări orice avere a debitorului lor, rămânând ca cre-

---

(1) Cas. fr. D. P. 1906. 1. 7; Sirey, 1906. 1. 40; *Pand. Périod.* 1906. 1. 37; D. P. 1907. 1. 342; Sirey, 1901. 1. 305 (cu nota lui Lyon-Caen); Cas. rom. Bult. 1912, p. 1757; *Cr. judiciar* din 1914, No. 13, p. 100. Vezi și C. Galați, *Cr. judiciar* din 1894, No. 19. Mai vezi *suprà*, pag. 101. Vezi în acelaș sens, Aubry et Rau, II, § 183, *in fine*, p. 159, 160, text și nota 36; Laurent, XXXII, 575; Thiry, IV, 283, p. 254; Planiol, II, 2398; Beudant, *Sûretés personnelles et réelles*, I, 194; Baudry et Loynes, *Privil. et hypothèques*, 1, 31 și nota 4 în D. P. 1900. 1. 57; Valette, *Idem*, 49, p. 53; Baudry et Saignat, *Vente*, 632; Beltjens, *Encyclopédie du droit civil belge*, VI, art. 2279, No. 43; Pand. fr., v° *Gage*, 96 urm.; Répert. Sirey, v° *Possession*, 373; Daniel de Folleville, *Possession des meubles*, 36; Poincaré, *Du droit de sûreté dans la propriété mobilière*, pag. 143 și *Revendication des meubles*, p. 210; Guillouard, *Prescription*, II, 878; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 387; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, III, 290. Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 239, text și nota 4.—*Contrà:* Cas. fr. Sirey, 47. 1. 641; Pothier, *Nantissement*. V, 27; p. 400, 401; Grenier, *Tr. des hypothèques*, II, 314, p. 22 (ed. belg. din 1833); Baudry et Tissier, *Prescription*, 870 și nota în Sirey, 98. 1. 481. Cpr. T. Huc, XIV, 509, etc.

(2) Vezi Trib. com. Bruxelles, D. P. 1911. 2. 209 și nota lui P. de Loynes.

ditorul gagist să-şi exercite privilegiul asupra preţului lucrului vândut la licitaţie, şi să uzeze de dreptul său de retenţie chiar în contra adjudecatarului, până la plata definitivă a creanţei sale (¹)

Toleranţa nu constitue un titlu de posesiune.

Toleranţa sau familiaritatea nu constitue, de asemenea, un titlu de posesiune, ci un titlu precar, în baza căruia nu se poate invocà dispoziţia art. 1909 din codul civil (²).

Exemplu de toleranţă.

Astfel, cel care ocupă, fără a plătì nicio chirie şi prin simpla toleranţă a proprietarului, un apartament în casa acestui din urmă, trebue să dovedească că mobilele aflătoare în apartamentul său, sunt ale lui şi că au fost aduse acolo de el (³).

Servitorii pot să invoace art. 1909.

Cât pentru servitori, nu se poate zice că ei sunt găzduiţi cu titlul de simplă familiaritate la stăpânul lor; ei pot deci să invoace beneficiul art. 1909, dacă din împrejurările cauzei rezultă că au posesiunea exclusivă şi cu titlu de proprietar a unor lucruri mobile aflătoare la domiciliul stăpânului, care este şi domicilul lor (art. 94 C. civil) (⁴).

Dar manual. Dovedirea tradiţiei lucrului.

Acel care se găseşte în posesiunea unor valori, ce pretinde că i-au fost dăruite dela mână la mână (dar manual), nu are nicio probă de făcut, posesiunea acestor valori constituind pentru dânsul un titlu de proprietate. Faptul tradiţiei valorilor dăruite poate fi dovedit prin orice mijloace (⁵).

Ce trebue să dovedească cei care contestă pretinsul dar manual.

Cei care, în prezenţa alegaţiunei unui dar manual, contestă acest dar, revendicând lucrurile pretinse dăruite, pot să conteste regularitatea posesiunei pretinsului donatar, stabilind că posesiunea lui este echivocă şi clandestină (⁶).

(¹) Cas. rom. Bult. 1903, p. 650.

(²) Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1896, No. 33, p. 289; Beltjens, VI, art. 2279, No. 13; Laurent, XXXII, 549; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 48 urm., etc.

(³) Beltjens, Laurent, *loco cit.*; Répert. Sirey, v⁰ *Possession*, 314, etc.

(⁴) Vezi autorii citaţi în nota precedentă. Cpr. Répert. Sirey, v⁰ *Possession*, 335.

(⁵) Cpr. Beltjens, VI, art. 2279, No. 7. Vezi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, p. 279, text şi nota 3 şi p. 286 urm. (în privinţa dovedirei darului manual). Cpr. C. Nancy, D. P. 92. 2. 441 (cu nota lui Planiol).

(⁶) Cas. fr. D. P. 1908. 1. 440. Vezi şi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, p. 280 urm.

Proprietatea mobilelor.

Din cele mai sus expuse rezultă că mobilele sunt, în regulă generală, considerate ca aparținând acelui care ocupă localul unde ele se găsesc (¹).

Cazul unei posesiuni echivoci. Chestie de fapt.

De câteori însă mai multe persoane locuesc sub acelaș acoperemânt, posesiunea mobilelor, care garnisesc localul ocupat de acele persoane, are un caracter echivoc, care face ca una din acele persoane să nu poată invocà dispoziția art. 1909 din codul civil. Judecătorii vor decide, în asemenea caz, în fapt, cine este posesorul de bună credință și, deci, proprietarul acelor mobile (²).

Revendicantului incumbă sarcina de a dovedì precaritatea posesorului.

Acel care posedă un lucru mișcător nu are nevoe să dovedească că îl posedă cu titlu de proprietar, reclamantului incumbând sarcina de a stabilì că pârîtul este de rea credință sau posedă în baza unui titlu care-l obligă la restituire (³), sau cu titlu precar (⁴).

Dovada precarităței sau a toleranței se va face după regulele dreptului comun (⁵).

Aplic. dreptului comun.

Astfel, de câteori lucrul revendicat are o valoare mai mare de 150 lei, și revendicantul susține că lucrul a fost dat în depozit, în locațiune, cu împrumut, etc., sau că posesorul îl deține în virtutea oricărei alte convenții la care

---

(¹) Cas. fr. D. P. 1900. 1. 281 (cu nota lui Poncet); Cas. rom. Bult. 1904, p. 745; C. Orléans, Sirey, 1910. 2. 115.—Astfel, dacă cu ocazia urmărirei unor lucruri mobiliare, care se află în posesiunea debitorului, se face contestație de o a treia persoană, aceasta din urmă este obligată a dovedì că suszisele mobile sunt proprietatea sa, iar nu a debitorului urmărit. Cas. rom. Bult. 1904, p. 745, 746.

(²) Cpr. C. Paris, D. P. 1907. 2. 85.

(³) Pand. belges, *Possession des meubles*, 17 urm.; Thiry, IV, 645, p. 561. T. Huc, XIV, 509; Beltjens, VI, art. 2279, No. 4 și toți autorii.

(⁴) Beltjens, VI, art. 2279, No. 14; Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* VI. „Posesorul fiind presupus că posedă pentru sine, sub nume de proprietar și cu bună credință, zice Curtea de casație, de aici rezultă că, în ochii legei, posesorul lucrurilor mișcătoare este proprietarul lor, și cel ce revendică este dator să dovedească precaritatea posesiunei detentorului. Bult. 1902, p. 1154. Vezi și C. Galați, *Dreptul* din 1905, No. 85, p. 699.

(⁵) T. Huc, *loco cit.;* Beltjens, *loco cit.*, No. 14 *bis;* Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles,* 63 urm., etc. Vezi tom. IV, partea I-a, al Coment. noastre, p. 281.

revendicantul sau autorul lui a consimțit, proba acestor cauze juridice, de unde ar decurge precaritatea posesiunei detentorului, nu poate rezultà decât din acte scrise. Din contra, reclamantul este în drept a recurge la proba testimonială sau la prezumpțiuni (art. 1203), când el ar fi pierdut lucrul reclamat, ar fi fost victima unui delict, sau s'ar găsì în cazurile excepționale statornicite de art. 1198 C. civil (¹).

Buna credință a posesorului. Controversă.

2⁰ A doua condiție cerută pentru aplicarea art. 1909, este buna credință a posesorului lucrului, după cum dispune anume art. 707 din codul italian (²). Chestiunea este, ce e drept, controversată, însă soluția de mai sus este singură juridică: 1⁰ pentrucă, în dreptul vechiu francez, de unde am văzut că ne vine art. 1909, se cerè buna credință, după cum ne atestă Bourjon, Duplessis și Brodeau; 2⁰ apoi această soluție rezultă din art. 972, care, după cum știm, nu este decât o aplicare art. 1909 (³). Această soluție este mai cu

---

(¹) Cas. rom. Bult. 1902, p. 1154, 1155.

Dr. străin.

(²) *„Il possesso produce a favore dei terzi* **di bona fede** *l'effetto stesso del titolo"*. Cpr. art. 932 C. german, art. 532 C. portughez, art. 464 C. spaniol, etc.

(³) Vezi tom. V al Coment. noastre. p. 174 și tom. III, partea II-a, p. 746, nota 1 (ed. a 2-a). Vezi în sensul necesităței bunei credințe, Marcadé, *Prescription*, 302, p. 353; Baudry et Tissier, *Prescription*, 871; Guillouard, *Idem*, II, 874; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II. 1323; Troplong, *Idem*, II, 1061; Laurent, XXXII, 559; Planiol, I, 2479. 2⁰, 2743, 2⁰; Acollas, III, p. 903; Thiry, IV, 646; Adan, *op. cit.*, II, 3586, p. 762; Arntz, IV, 2093; Beltjens, VI, art. 2279, No. 9 și 28; Demolombe, IX, 622; Mourlon, III, 1993; D. de Folleville, *Possession des meubles*, 27, 29; Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* VII; Massé-Vergé, V, § 849, p. 306, nota 3; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 94; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2595 urm.; Répert. Sirey, v⁰ *Possession*, 307; Colin et Capitant, *op. cit.*, I, p. 911; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 365; C. Nancy, D. P. 92. 2. 241 (cu nota lui Planiol); Cas. fr. Sirey, 1900. 1. 80 și 205; Pand. Périod. 1906. 1. 281; D. P. 1911. 1. 465 și *Cr. judiciar* din 1912, No. 61, p. 717 urm. (cu observ. noastră); Cas. rom. Bult. 1907, p. 193; Bult. 1902, p. 1152.—*Contrà:* Aubry et Rau, II, § 183, p. 156, 157, nota 29 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 122, p. 335, nota 2 (ed. Crome); Ortlieb, *Des effets de la possession des meubles,* 83; Poincaré seamă admisibilă, zice un autor (¹), în teoria celor pentru care art. 1909 nu este altăceva decât o prescripţie instantanee, ceeace este tocmai, după cum ştim, în legea noastră.

Aşa dar, posesorul de rea credinţă nu este garantat prin posesiunea sa contra reclamaţiilor terţiilor (²).

Cazul când posesorul nu are nevoe de bună credinţă

Dar, dacă buna credinţă este necesară celui care a dobândit în mod direct lucrul mişcător dela detentorul precar, ea nu mai este necesară aceluia care ar fi dobândit lucrul dela un terţiu ce şi el l-ar fi dobândit de bună credinţă dela acelaş detentor precar. Posesorul actual poate, în asemenea caz, chiar dacă ar fi de rea credinţă, să invoace art. 1909, nu în numele lui propriu, ci în numele autorului său (³).

Momentul când trebue să existe buna credinţă.

Când trebue să existe buna credinţă? Chestiunea este şi de astădată controversată, însă părerea cea mai juridică este, de bună seamă, acea care pune în principiu că buna credinţă trebue să existe în momentul când începe posesiunea, pentrucă posesiunea îl face pe posesor proprietar prin prescripţie. Nu este deci suficient ca buna credinţă să fi existat în momentul contractului, căci posesorul ar fi de bună credinţă chiar dacă puţin după începerea posesiunei el ar fi aflat că lucrul aparţine altuia (⁴).

Art. 960, 1899 § 2.

Posesorul este presupus de bună credinţă până la dovada contrară (art. 960, 1899 § 2) (⁵).

Revendication des meubles, p. 186 urm.; T. Huc, XIV, 514.

(¹) Vezi T. Huc, XIV, 515, p. 651.

(²) Beltjens, VI, art. 2279, No. 30. — In consecinţă, s'a decis că achizitorii obiectelor mobiliare nu sunt apăraţi de lege, decât numai atunci când nicio împrejurare n'a fost de natură să deştepte într'înşii bănuiala asupra legitimităţei posesiunei persoanei care le-a transmis aceste obiecte. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1909, No. 67, p. 532.

(³) Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* XIII; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2599.

(⁴) Laurent, XXXII, 561; Guillouard, *Prescription*, II, 875; Baudry et Tissier, *Idem*, 874; D. de Folleville, *Possession des meubles*, 28 urm.; Gourmont, *Etude sur la possession des meubles*, 255, etc. — *Contrà:* Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* XII; Larombière, *Oblig.*, I, art. 1141, No. 6 şi 16. Vezi asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 70 urm.; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2603 urm.; Répert. Sirey, v⁰ *Possession*, 308, 309, etc.

(⁵) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 875; D. de Folleville, *op. cit.*, 27;

Chestie de fapt.

Dacă posesorul este sau nu de bună credinţă, aceasta este o chestie de fapt, care se aprecieazâ în mod suveran de instanţele de fond (¹).

C. german. Art. 932 § 2.

Pentru ca posesorul să fie de rea credinţă, el trebue să fi dobândit lucrul *a non domino*, ştiind că vânzătorul nu erà proprietar (art. 1898) (²). „Achiztorul nu este de bună credinţă, zice art. 932 § 2 din codul german, dacă el ştieà sau nu ştieà din cauza unei negligenţe grave, că lucrul nu aparţineà vânzătorului, *wenn ihm bekannt oder in Folge grober Fahrlässigkeit unbekannt ist, dass die Sache nicht dem Veräusserer gehört*".

Exist. unui titlu just. Controversă.

Unii mai cer, osebit de buna credinţă, ca posesorul să aibă un titlu just, adecă o cauză legală de achiziţie, precum: vânzarea, schimbul, donaţiunea, succesiunea, etc. (³).

[illegible] de jus [illegible]

Mobilele la care se aplică art. 1909.

Mobilele corporale.

Prescripţia instantanee statornicită de art. 1909 C. civil se aplică numai imobilelor corporale, care singure sunt susceptibile de o detenţiune materială (⁴), nu însă şi celor incor-

---

C. portughez. Art. 532 § 2.

Pand. fr. v⁰ *cit.*, 2605; Cas. fr. D. P. 1907. 1. 342. „Justul titlu şi buna credinţă *(a boa fé)* sunt în totdeauna presupuse *(sempre se presumem)*, zice art. 532 § 2 din C. portughez.

(¹) Baudry et Tissier, *Prescription*, 873 *in fine*; Guillouard, *Idem*, II, 583; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 77; Cas. fr. *Pand. Périod.* 1906. 1. 37 şi 281; D. P. 1908. 1. 31; D. P. 98. 1. 309, etc.

(²) Cpr. Répert. Sirey, v⁰ *Possession*, 367.

(³) Vezi Marcadé, *Prescription*, 303, p. 353; Acollas, III, p. 903; Demolombe, IX, 622 şi XXIV, 469. — *Contrà:* Baudry et Tissier, *Prescription*, 877; Laurent, XXXII, 553; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 365; T. Huc, XIV, 516; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2279, No. 29, etc.

(⁴) Legea a voit, în adevăr, să înlesnească tranzacţiile, care se fac repede, dela mână la mână, fără niciun act scris. Vezi Adan, *Cours de droit civil*, II, 3586, p. 762; Planiol, I, 2488; Thiry, IV, 646; Laurent, XXXII, 566; Arntz, IV, 2087; Beltjens, VI, art. 2279, No. 22 *bis;* Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 905; Aubry et Rau, II, § 183, p. 152, text şi nota 20 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 215 *a*, p. 537, text şi nota 5 (ed. Anschütz), § 122, p. 336 (ed. Crome); Massé-Vergé, V, porale [1], afară de titlurile la purtător [2] sau cupoanele lor [3] şi de biletele sau obligaţiile la infăţişător [4], care se transmit de mână la mână [5], admiţând, bine înţeles, că

---

§ 849, p. 307, text şi nota 6; T. Huc, XIV, 506; Colmet de Santerre, VIII, 388 *bis* III; Larombière, *Oblig.*, I, art. 1141, No. 2; Chardon, *Du dol et de la fraude*, 43, p. 24 (ed. belg. din 1835); Daniel de Folleville, *Possession des meubles*, 61; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 101; Baudry et Tissier, *Prescription*. 840; Guillouard, *Idem*, II, 824; Troplong, *Idem*, II, 1065; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1328; Marcadé, *Idem*, art. 2279, 2280, No. 305, p. 359; C. Paris, Sirey, 1905. 2. 121, etc.

Aplic. art. 1909 unui pavilion mobil.

S'a decis, cu drept cuvânt, că un pavilion mobil, fiind considerat, ca un lucru mobiliar, cade sub aplicarea art. 1909. C. Gand, 28 Iulie 1904, decizie citată de Beltjens, *op.* şi *loco suprà cit.*, No. 32 *ter*.

Aplic. acestui text animalelor.

Art. 1909 se aplică, de asemenea, animalelor, care sunt mobile prin natura lor, ce se mişcă dela sine *(moventia)*, *mutate*, zice pravila lui Matei Basarab (vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 187, ed. a 2-a). Cpr. Galdi, *Della prescrizione*, IV, 144, p. 200.

Neaplic. art. 1909 creanţelor.

(1) Mobilele incorporale, precum creanţele, nu cad deci sub aplicarea art. 1909, fiindcă ele nu se transmit dela mână la mână, cesiunea lor trebuind a fi notificată conform art. 1393 C. civ. In privinţa creanţelor, posesiunea titlului nu atrage deci posesiunea creanţei, nici dreptul de a cere plata lor. Adan, *op. cit.*, II, 3586, p. 782; Laurent, *Droit civil international*, VIII, 242; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2518; C. Lyon, D. P. 90. 2. 216.

C. italian.

(2) Cas rom. Bult. 1912, 1957 şi *Dreptul* 1912, No. 59. Art. 707 din codul italian este expres în privinţa titlurilor la purtător *(riguardo ai beni mobili per loro natura ed ai titoli al portatore)*.

(3) Guillouard, *Prescription*, II, 846: Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2280. No. 11; Laurent, XXXII, 598; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 186, etc. Vezi şi *infrà*, p. 387.

(4) Vezi Répert. Sirey, v⁰ *Billet au porteur*, 37 urm.; Ruben de Couder, *Dictionn. de droit commercial*, v⁰ *Billet au porteur*, No. 18; Ortlieb, *Effet de la possession des meubles*, 73, etc. Deci, dacă biletul la înfăţişător a fost pierdut sau furat, proprietarul deposedat va puteà să-l revendice timp de trei ani dela terţiul purtător, fie acest terţiu chiar de bună credinţă (art. 1909 § 2). Vezi Répert. Sirey, *v⁰ cit.*, 39.

(5) Laurent, XXXII, 568 urm.; Arntz, IV, 2087; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2279, No. 37; Adan, *Cours de droit civil*, II, 3586, p. 762; Pand. belges, v⁰ *Poss. des meubles*, 103 urm. Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2523 urm.: Aubry et Rau, *loco cit.*, text şi nota 21; Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, IV,

aceste titluri ar puteà fi constituite sub codul actual, ceeace este foarte îndoelnic, după cum vom vedeà *infrà*, p. 389 urm.

Neaplic. art. 1909 universalităților juridice de mobile.

Și încă și în privința mobilelor corporale, art. 1909 nu se aplică universalităților juridice *(universitas juris)*, precum ar fi: o succesiune compusă numai din mobile, după cum dispune anume art. 707 din codul italian (1) și art. 35 din legea bulgară asupra prescripției, dela 1897/98 (2). Dacă o asemenea succesiune ar fi posedată de un moștenitor aparent, moștenitorul adevărat ar puteà deci să exercite timp de 30 de ani acțiunea în petiție de ereditate (3).

Curtea din Paris declarase, la 1830 că vânzarea unei universalități de mobile, făcută unui terțiu de către un moș-

---

§ 215 *a*, p. 537, nota 5 (ed. Anschütz) și I, § 122, p. 336, nota 5 (ed. Crome); Massé-Vergé, V, § 849, p. 307, nota 6; Planiol, I, 2489; Baudry et Tissier, *Prescription*, 840, 841; Troplong, *Idem*, II, 1065; Guillouard, *Idem*, II, 825; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1328; T. Huc, XIV, 506; Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 225; Thiry, IV, 646; Thaller, *Tr. élément. de droit commercial*, 900, p. 460 (ed. a 4-a, 1910); D. de Folleville, *Possession des meubles*, 61 *bis;* A. Colin et H. Capitant, *Cours élement. de droit civil fr.*, I, p. 905; Cas. fr. D. P. 91. 1. 388; Sirey, 91. 1. 469; Sirey, 92. 1. 244; Cas. rom. Bult. 1912, p. 1047 și *Dreptul* din 1912, No. 59; *Cr. judiciar* din 1913, No. 6; C. București, *Dreptul* din 1883, No. 73.

Neaplic. art. 1909 fondurilor de comerț.

S'a decis însă că art. 1909 nu se aplică fondurilor de comerț, care, necontestat, sunt mobile incorporale. C. Paris, Sirey, 1905. 2. 121 (cu nota lui Al. Wahl). Cpr. A. Colin et H. Capitant, *op.* și *loco suprà cit.;* Baudry et Tissier, *Prescription*, 843 *bis;* Pand fr., v° *Fonds de commerce*, 1141; Galdi, *Della prescrizione*, IV, 145, p. 201, 202, care citează în acest sens o decizie a Curței de apel din Veneția.

C. italian.

(1) *„Questa disposizione non si applica all'universalità di mobile“*, zice acest text.

(2) Vezi *suprà*, p. 100.

(3) Aubry et Rau, II, § 183, p. 152, text și nota 18 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 215 *a*, p. 537 (ed. Anschütz) și § 122, p. 347 (ed. Crome); T. Huc, XIV, 506; Thiry, IV, 646, p. 562; Planiol, I, 2488; Arntz, IV, 2087; Laurent, XXXII, 565 și *Dr. internațional*, VIII, 243; Beltjens, *loco cit.*, No. 36; Dalloz, Répert. *Supplément*, v° *Prescr. civile*, 156; Pand. belges. *Possession des meubles*, 122, 123; Baudry et Tissier, *Prescription*, 839; Troplong, *Idem*, II, 1066; Guillouard, *Idem*, II, 821; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1328; Colin et Capitant, *op. cit.*, p. 906; Pand. fr., v° *cit.*, 2516, 2517, etc.

tenitor aparent, este garantată de art. 1909, însă această decizie a fost cu drept cuvânt casată (26 August 1833) (¹).

Universalitățile de drept.

Rămâne însă bine înțeles că art. 1909 este inaplicabil numai universalităților de drept, precum ar fi, de exemplu, o succesiune compusă exclusiv din lucruri mobile.

Aplic. art. 1909 universalităților de fapt.

Cât pentru universalitățile de fapt, precum ar fi de exemplu: o bibliotecă, o turmă de oi, un cârd de vaci sau de boi, etc., acestea fiind numai o întrunire sau o grupare de mobile, nimic nu se opune ca art. 1909 să le fie aplicabil (²).

Art. 493 C. com.

Art. 1909 nu se aplică, de asemenea, vaselor sau corăbiilor, care nu pot fi înstrăinate decât printr'un act scris (art. 493 C. com.) (³). (Vezi *infrà*, p. 424).

Actul scris *ad probationem*. Controversă.

Chestiunea de a se ști dacă actul scris se cere, în specie, *ad solemnitatem* sau *ad probationem*, este controversată. Părerea generală este, atât în Franța cât și în Italia, că legea prescrie actul scris numai *ad probationem* (⁴).

Mobilele care se găsesc într'un imobil.

In caz când s'ar revendicà un imobil în care s'ar găsi mai multe mobile, art. 1909 este neaplicabil acestor din urmă, fiindcă, în asemenea caz, mobilele sunt accesoriile imobilului. Mobilele vor puteà însă fi revendicate (⁵).

(¹) Vezi Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 222, nota 1.

(²) Poincaré, *op. cit.*, p. 222; Galdi, *Della prescrizione*, IV, 144, p. 200, 201, etc.

(³) Vezi A. Colin et H. Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 906; Beltjens, *loco cit.*, No. 41; Laurent, XXXII, 573; T. Huc, XIV, 508; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit comm.*, V, 84 și 161; Boulay-Paty, *Droit maritime*, I, 351; De Valroger, *Idem*, I, 77; Desjardins, *Idem*, I, 57; Baudry et Tissier, *Prescription*, 845; Guillouard, *Idem*, II, 831; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1328; Dalloz, Répert. *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 164; Poincaré, *op. cit.*, p. 223; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2553; Répert. Sirey, v⁰ *Navire*, 70 urm. și v⁰ *Possession*, 287; *Mortara*, *Il Codice di commercio italiano commentato*, VIII, 164, p. 207, etc.

(⁴) Vezi tom. IV, partea I, al Coment. noastre p. 272, nota 2 și mai ales tom. VIII, p. 545, text și nota 2.

Tranzacție.

Tot *ad probationem* este cerut actul scris și în materie de tranzacție (art. 1705). Vezi tom. X al Coment. noastre, p. 204. In acelaș sens Cas. rom. Bult. 1911, p. 523 și *Cr. judiciar* din 1911, No. 43 (cu observ. noastră).

(⁵) Aubry et Rau, II, § 183, pag. 152 (ed. a 5-a); Beltjens, art. 2279, No. 34; T. Huc, XIV, 508; D. de Folleville, *Possession des meubles*, 64; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 846;

Mobilele ce fac parte din domeniul public.

Acest text nu se aplică, de asemenea, mobilelor care fac parte din domeniul public, precum ar fi, de exemplu: cărţile sau manuscrisele din bibliotecile publice, obiectele de artă (tablourile, statuele) dintr'un muzeu public, etc. (¹), nici acelor care şi-au perdut individualitatea prin incorporarea lor la un imobil (²).

Mobilele care, fiind incorporate unui imobil, au fost deslipite de acest imobil.

Regula art. 1909 va fi însă aplicată mobilelor care, fiind incorporate unui imobil, au fost mai în urmă deslipite de acest imobil. Dobânditorul acestor lucruri, devenite mobile prin deslipirea lor de fondul la care fusese incorporate, va fi apărat de regula art. 1909, şi aceasta fără a se distinge dacă lucrurile dobândite de el, erau imobile prin destinaţie sau incorporaţie, înainte de a fi separate de fondul la care erau incorporate (³).

Cazurile când se aplică art. 485 C. civ.

In fine, art. 1909 nu se aplică la cazul când un imobil fiind revendicat, posesorul lui urmează a conservà sau restituì fructele percepute de el. Regulele de urmat sunt, în asemenea caz, acele ale art. 485, iar nu ale art. 1909 (⁴).

Neaplic. art. 1909 acţiunilor întemeiate pe o oblig. contractată de posesor.

In rezumat, art. 1909 nu garantează pe posesorul unui mobil corporal şi individual decât în contra acţiunilor în revendicare întemeiate pe un drept real, iar nu contra celor ce ar fi întemeiate pe o obligaţie contractată de posesor, precum ar fi, de exemplu, acelea care ar rezultà dintr'un contract de închiriere, dintr'un comodat, etc. (⁵).

Guillouard, *Idem*, II, 822; Poincaré, *op. cit.*, pag. 223.

(¹) Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 222; Planiol, I, 2490; Aubry et Rau, II, § 183, p. 154 (ed. a 5-a); Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 231; Pand. fr., *v⁰ cit.*, 2552. — Este, în adevăr, de principiu că chiar mobilele corporale, considerate în individualitatea lor, spre a cădeà sub aplicarea art. 1909, trebue să fie în comerţ, prin urmare, să nu facă parte din domeniul public al Statului, comunelor, etc. Poincaré, *op.* şi *loco suprà cit.*

(²) T. Huc, XIV, 508; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2279, No. 39.

(³) Guillouard, *Prescription*, II, 827; Baudry et Tissier, *Idem*, 846; Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2279, No. 35; Laurent, XXXII, 564; D. de Folleville, *Possession des meubles*, 65. — Vezi însă Pand. belges, *v⁰ Possession des meubles*, 109.

(⁴) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 847, p. 676 (ed. a 3-a); Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2545, etc.

(⁵) Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 215 *a*, p. 538 (ed. Anschütz); Massé-Vergé, V, § 849, p. 308, etc.

Art. 974.

Creditorii posesorului pot să opue proprietarului revendicant, posesiunea exercitată de debitorul lor, fiind vorba în specie, de un interes bănesc (art. 974) (¹). Judecătorii nu pot însă să aplice din oficiu regula statornicită de art. 1909 (²).

Manuscrise.

Manuscrisele fiind considerate ca lucruri mobile, cad ca atare sub aplicarea art. 1909; de aceea ştim că ele pot face obiectul unui dar manual (³).

Posesiunea unui manuscris nu conferă însă dreptul de a-l publicà, care rămâne în afară de art. 1909 (⁴).

Dreptul de a publicà manuscrisul. Controversă.

De aceea am şi văzut, cu toată controversa ce există asupra acestui punct, că darul manual al unui manuscris nu transmite proprietatea literară a acestui manuscris, adecă dreptul de a-l dà publicităţei, pentrucă această proprietate nefiind un lucru corporal, ci un drept intelectual, asemenea drepturi nu pot fi date dela mână la mână (⁵).

Scrisoare misivă.

Şi o scrisoare misivă poate fi considerată ca un lucru mobil, din punctul de vedere al aplicărei art. 1909: însă după cum foarte bine observă Poincaré, aceasta nu rezolvă chestiunea foarte controversată a proprietăţei acestor scrisori (⁶).

Alienab. dotei mobiliare.

Dota mobiliară fiind, după cum ştim, alienabilă

(¹) Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts;* Massé-Vergé, *loco suprà cit.;* Adan, *Cours de droit civil*, II, 3586, p. 762.

(²) Adan, *op.* şi *loco suprà cit.;* Baudry et Tissier, *Prescription*, 836. Vezi şi *infrà*, p. 363.

(³) Vezi tom. IV, partea I, al Coment. noastre, pag. 274 urm. (ed. a II-a).

(⁴) Vezi în acest sens, Poincaré, *op. cit.*, p. 224, care combate foarte bine părerea contrară susţinută de Dalloz. In acelaş sens, Beltjens, VI, art. 2279, No. 38; Laurent, XII, 283 şi XXXII, 570; Aubry et Rau, II, § 183, p. 154, 155 (ed. a 5-a); T. Huc, XIV, 507; Pand. belges, *Droits d'auteurs*, 316 urm.: Baudry et Tissier, *Prescription*, 843; Guillouard, *Idem*, II, 826; Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 139, pag. 250, etc.

(⁵) Vezi numeroasele autorităţi citate în tom. IV, partea I, al Coment. noastre, p. 275, nota 2.

Proprietatea scrisorilor confidenţiale. Controversă.

(⁶) Poincaré, *op. cit.*, p. 224. Vezi asupra proprietăţei scrisorilor confidenţiale, tom. III, partea I, al Coment. noastre, p. 251, 252. Vezi asupra scrisorilor confidenţiale, studiul d-lui I. Dragomirescu, publicat în *Dreptul* din 1910, No. 73, precum şi studiul foarte conştiincios al d-lui Siliu Rădulescu, publicat în *Dreptul* din 1911. No. 46. Mai vezi C. Toulouse, *Dreptul* din 1910. No. 9. p. 72 (cu nota d-lui S. Rădulescu).

(art. 1249) (1), s'a decis, cu drept cuvânt, că achizitorul de bună credință al unor mobile corporale, ce compun o asemenea dotă, este apărat prin dispoziția art. 1909 din codul civil (2), fără a i se puteà opune clauza de inalienabilitate care ar rezultà din convenția părților (3).

Cumpărarea unei case spre a fi dărâmată. Neaplicarea art. 1909.

Ne-a mai rămas a semnalà o ipoteză asupra căreia a avut a se pronunțà o Curte de apel din Italia. Iată despre ce este vorba. Cineva cumpără de bună credință, *a non domino*, o casă spre a fi dărâmată, vânzarea având de obiect materialul care va proveni din dărâmarea casei. Adevăratul proprietar prinzând de veste, revendică materialul casei; poate cumpărătorul să-i respingă această revendicare, invocând art. 1909 din codul civil? Negativa este singură admisibilă, pentrucă deşi vânzarea unei case spre a fi dărâmată, ca şi vânzarea unei păduri spre a fi tăiată, constitue, în intenţia părţilor contractante, o vânzare mobiliară (1), totuşi adevăratul proprietar este străin de această convenţie şi, în privinţa lui, obiectul vânzărei nu erà materialul, adecă nişte lucruri mobile, ci însăş casa care urmà a fi dărâmată, adecă un imobil. Prin urmare, art. 1909, care, precum ştim, se aplică numai la mobilele corporale, nu-i este opozabil (2).

---

(1) Vezi *suprà*, p. 79 și tom. VIII al Coment. noastre, p. 220, 221 și 336, 337. Vezi și Trib. Corbeil (*Dreptul* din 1914, No. 58 cu observ. noastră), care a admis acum de curând aceeaș soluție și în Franța, cu toate că acolo jurisprudența proclamă în mod constant de aproape 100 de ani, inalienabilitatea dotei mobiliare.

(2) Cas. rom. Bult. 1903, p. 1525; *Cr. judiciar* din 1904, No. 12 (cu observ. noastră) și *Dreptul* din acelaș an, No. 25.

Validitatea conv. care declară dota mobiliară inalienabilă.

(3) Această soluție lasă a se presupune că dota mobiliară care, în principiu, este alienabilă, poate fi declarată inalienabilă prin convenția părților și, în adevăr, această soluție rezultă din principiul libertăței convențiilor matrimoniale (art. 1224 C. civil). Vezi, în acest sens, C. București, *Dreptul* din 1876, No. 18; Cas. rom. (decizia citată în nota precedentă); Trib. Vaslui, *Cr. judiciar* din 1908, No. 27, pag. 214; Judecăt. ocol. III București, *Cr. judiciar* din 1904, No. 12, p. 103; Trib. Corbeil, *Dreptul* din 1914, No. 58 (cu observ. noastră). Vezi tom. VIII al Coment. noastre, p. 193, nota 3, p. 221 și 276, precum și *suprà*, p. 79. — *Contrà:* Trib. Ilfov, *Cr. judiciar* din 1904, No. 12, p. 100, 101 (sentință casată).

Neurmărirea dotei declarată inalienabilă prin convenția părților.

Dacă dota mobiliară a fost declarată inalienabilă prin convenția părților, ea nu poate fi urmărită pentru datorii contractate în timpul căsătoriei, și nici chiar în urma desfacerei căsătoriei, pentrucă viciile care lovesc bunurile inalienabile în timpul căsătoriei, nu dispar în urma desfacerei ei. Cas. rom., decizia citată *suprà*, nota 2. Dota mobiliară, care n'a fost declarată inalienabilă prin contractul de căsătorie, poate, din contra, fi urmărită pentru datorii contractate în timpul căsătoriei, fiindcă ea este alienabilă după art. 1249 C. civ. Cas. rom. Bult. 1907, pag. 1778 și *Cr. judiciar* din 1908, No. 27, p. 213. Vezi și tom. VIII al Coment. noastre, p. 221 și 337 (ed. 1-a).

Efectele regulei statornicite de art. 1909.

Nerevendicarea mobilelor.

Efectul regulei statornicite de art. 1909 C. civil este de a exclude, în principiu, revendicarea mobilelor (3). Posesorul de bună credinţă a unui lucru mişcător poate deci să respingă revendicarea exercitată de terţii contra lui, invocând numai posesiunea lucrului (4).

Art. 1841.

Art. 1909 nu poate însă fi propus pentru prima oară în casaţie, ca şi orice prescripţie în genere (5), după cum el nu poate fi invocat de judecători din oficiu (art. 1841) (6).

---

(1) Vezi tom. III, partea I, al Coment. noastre, nota 3 dela p. 146, 147. Cpr. C. Craiova şi Cas. rom. *Cr. judiciar* din 1911, No. 85, p. 710 (cu observ. d-lui locot. G. D. Danielopol); *Cr. judiciar* din 1913, No. 54, p. 627 (rezumate).

(2) Vezi Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, 139, p. 248 urm., care reproduce nişte considerente foarte temeinice şi bine motivate ale unei decizii a Curţei de apel din Lucca.

Act. confesorie în materie de uzufruct.

(3) Art. 1909 exclude nu numai revendicarea, ci şi acţiunea confesorie de uzufruct (acţiune tot reală). Deci, dacă mobilul posedat de un achizitor de bună credinţă este grevat de un drept de uzufruct, uzufructuarul nu va puteà să evingă pe acest achizitor. Fie vorba de uzufruct sau de proprietate, acţiunile sunt tot reale şi art. 1909 le exclude. Cpr. Planiol, I, 2481; Poincaré, *Revendication des meubles*, pag. 226, etc.

(4) Vezi *suprà*, p. 349. Cpr. Laurent, XXXII, 540; Aubry et Rau, II, § 183, p. 158 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 836, 879; Guillouard, *Idem*, II, 879; Pand. fr., v° *Prescription civile*, 2617; Répert. Sirey, v° *Possession*, 374, 375; Poincaré, *op.* şi *loco suprà cit.*

(5) Cas. rom. S-a II, Bult. 1873, p. 113.

(6) Vezi *suprà*, p. 361.

Acț. pauliană.

Știm însă că acest text este străin de acțiunile personale îndreptate contra posesorului. Astfel, art. 1909 **nu** poate fi opus acțiunei pauliene, care este o acțiune personală. El nu face, de asemenea, ca lucrul mișcător să fie la adăpostul viciilor, care pot să aducă anularea sau desființarea titlului, în baza căruia el a fost dobândit (¹).

Excepții dela regula statornicită de art. 1909, în caz de pierderea sau furarea lucrului.

Neadmiterea acț. în revendicare contra unui posesor de bună credință a unui lucru mobil corporal.

Am văzut că, după § 1 al art. 1909, proprietatea mobilelor corporale se dobândește prin prescripția instantanee, atunci când posesiunea este de bună credință, și că posesorul, care a devenit astfel proprietar, nu poate fi atins prin acțiunea în revendicare ci numai printr'o acțiune personală, și aceasta numai atunci când el are obligația de a restitui lucrul. Revendicarea mobilelor corporale, posedate în mod individual, nu este deci admisă, când sunt posedate cu titlu de proprietar și cu bună credință. Acesta este principiul modern, care rezultă din art. 1909 § 1, principiu admis prin cele mai multe legiuiri străine (²).

Excepții dela regula de mai sus în caz când lucrul a fost pierdut sau furat.

La regula că revendicarea nu este admisă contra posesorului de bună credință al unui lucru corporal, legea aduce două excepții, care, ca toate excepțiile, sunt de strictă interpretare, și anume: 1⁰ când lucrul a fost pierdut; și 2⁰ când el a fost furat, în care cazuri lucrurile pierdute sau furate pot fi revendicate în curs de trei ani din ziua pierderei sau furărei lor, dela cel la care aceste lucruri se găsesc (³).

(¹) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 836 urm., 880.

Dr. străin.

(²) Vezi, de exemplu, art. 707 C. italian; art. 932 C. german; art. 932, 933 C. civil elvețian din 1907; art. 2014 C. olandez.— Vezi însă art. 464 și 1955 C. spaniol, art. 532 urm. C. portughez, art. 1466 C. austriac, reprodus în art. 1923 C. Calimach, citat textual *suprà*, p. 344, nota 1. Mai vezi art. 1939 C. Calimach (1476 C. austriac), etc.

L. bulgară din 1897/98. Art. 55 § 2.

(³) Aceeaș soluție este admisă și prin art. 35 § 2 al legei bulgare asupra prescripției, din 1897/98. Iată, în adevăr, cum se exprimă acest text: „Acela care a pierdut un lucru sau dela care lucrul a fost furat, poate, în curs de trei ani dela pierderea sau furarea lui, să-l revendice dela acela în mânile

Lucrurile pierdute prin negligenţă sau forţă majoră.

1⁰ *Lucruri pierdute.* — Prin lucruri pierdute legea înţelege nu numai cele rătăcite prin negligenţa proprietarului, dar, *a fortiori*, şi cele de care el a fost lipsit printr'un eveniment de forţă majoră, precum ar fi, de exemplu: o inundaţie, răsboiul sau mobilizarea în interesul apărărei ţărei, etc.

Trimiterea unui lucru sub o adresă falsă.

Tot ca pierdute se consideră şi lucrurile rătăcite din

căruia se găseşte, cu rezerva pentru acest din urmă de a cere daune în contra aceluia dela care l-a primit".

Legislaţia Bulgariei.

Această lege asupra prescripţiei a regatului vecin, de care am vorbit de mai multe ori în studiul de faţă, este foarte importantă. Ea se deosebeşte în prea puţine puncte de legislaţia noastră şi de cea franceză. In Bulgaria, există un cod de procedură civilă şi de procedură penală, precum şi un cod de comerţ, toate acestea bine alcătuite. Un cod civil complect, aşa cum este al nostru, nu există însă, ci există mai multe legi speciale şi deosebite care, întrunite toate la un loc, formează legislaţia civilă a Bulgariei. Intre legile cele mai importante, care au fost votate şi promulgate până acum, pe lângă legea asupra prescripţiei *(davnost)*, de care am vorbit mai sus, vom menţionà legea asupra tutelei din 28 Noembrie 1889 *(zakon za nastoinitşestvo)*, legea asupra succesiunilor din 17 Decembrie 1889 *(zakon za nasledstvoto)*, legea obligaţiilor şi contractelor din 3 Decembrie 1892 *(zakon za zadeljeniata i dagovorite)*, etc. Toate aceste legi se traduc actualmente în româneşte la Ministerul justiţiei, şi multe din ele sunt şi traduse, însă câteodată într'un stil care lasă de dorit. Se vede că traducătorul nu este om de legi. Aşa, de exemplu, în art. 35 § 1 al legei asupra prescripţiei, reprodus *suprà*, p. 100, se vorbeşte de *hârtiile de valoare la purtător*, în loc de *titlurile* la purtător. Am puteà înmulţi exemplele.

Oricum ar fi, toate legile bulgare în vigoare la 27 Iulie 1913 vor fi în curând traduse în româneşte. Numai de nu s'ar întâmplà ca, tocmai atunci când vom terminà traducerea lor, să restituim Cadrilaterul, perzând poate şi gurile Dunărei (?!), din cauza tulburărilor create de răsboiul european, care este pe atât de cumplit şi de îngrijitor, pe cât erà de neaşteptat şi care, în mare parte, se datoreşte intransigenţei Germaniei şi, în special, grandomaniei împăratului Wilhelm. Deşi am auzit cu urechile noastre mai multe persoane sus puse din străinătate, zicând că dobândirea Cadrilaterului nu este decât rezultatul unei primblări militare, totuşi ar fi păcat ca tratatul din Bucureşti să nu rămâe în picioare, căci această primblare, dacă este s'o numim astfel, ne-a costat destule sacrificii.

cauza trimeterei lor sub o adresă falşă, puţin importă dacă eroarea provine dela comisionar sau dela expeditor (¹).

Lucrurile furate. Revendicarea lor timp de trei ani.

2º *Lucruri furate*. A doua excepţie, care erà admisă de Bourjon şi în vechiul drept francez, are loc în caz de furt. Legea permite, în asemenea caz, timp de trei ani, revendicarea contra terţiilor posesori ai lucrului furat, pentrucă acela care a fost victima unui furt nu poate, în genere, să-şi impute nicio culpă; dacă legea s'ar fi mulţumit a-i conferì o acţiune în daune în contra autorului furtului, această acţiune ar fi fost de cele mai multe ori iluzorie. In fine, interesul social a impus această soluţie, pentrucă dacă legea n'ar fi admis revendicarea lucrurilor furate, furtul ar fi fost nu numai înlesnit, dar şi încurajat. Cumpărătorii, chiar de bună credinţă, fiind expuşi la acţiunea în revendicare, vor cercetà mai de aproape origina lucrurilor ce vor cumpărà. Soluţia admisă de lege este deci nu se poate mai logică şi mai morală în acelaş timp. De aceea ea este consacrată în mai toate legiuirile străine.

Sustracţie frauduloasă.

Furtul consistând astăzi în sustracţia frauduloasă a lucrului mişcător al altuia, cu cuget de a şi-l însuşi pe nedrept (art. 306 C. pen.) (²), excepţia statornicită de lege

---

(¹) Thiry, IV, 647; Beltjens, VI, art. 2279, No. 49; Laurent, XXXII, 581; Arntz, IV, 2088; Pand. belges, vº *Possession des meubles*, 132; Pand. fr., vº *Prescription civile*, 2626, 2627; Répert. Sirey, vº *Possession*, 381; Baudry et Tissier, *Prescription*, 896; Guillouard, *Idem*. II, 833; D. de Folleville, *Possesion des meubles*, 105; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 293 urm.; Aubry et Rau, II, § 183, p. 146, 147. — *Contrà:* Van Bemmelen, *Propriété mobilière*, p. 398 (în privinţa lucrurilor rătăcite din cauza expedierei lor la o adresă falşă).

(²) Vezi încât priveşte elementele furtului, tom. VII al Coment. noastre. nota 3 dela p. 621, 622.

Furtul electricităţei.

S'a decis că şi electricitatea poate face obiectul unui furt sau unui abuz de încredere. Trib. Dolj, *Cr. judiciar* din 1902, No. 79 (cu observ. noastră); Cas. Roma şi C. Toulouse, *Pand. Périod.* 1900, 5. pag. 17 şi *Cr. judiciar* din 1900, No. 59; *Sirey*, 1902. 2. 185; C. Lyon, *Dreptul* din 1913, No. 4, p, 32 (cu nota d-lui S. Rădulescu). Vezi şi tom. VII al Coment. noastre, p. 622, *ad notam*. Cpr. Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, V, 2090, p. 383 (ed. a 2-a). Vezi şi V. Erbiceanu, *Energia naturei din punctul de vedere juridic*, *Cr. judiciar* din 1902, No. 86 şi nu va fi admisă, de câteori nu există sustracţie frauduloasă. Revendicarea fiind, în adevăr, o excepţie dela regula statornicită de art. 1909, această excepţie nu poate fi întinsă la alte delicte, oricare ar fi analogia ce ele ar prezentà cu furtul. *Exceptiones sunt strictissimæ interpretationis.*

Falş, abuz de încredere, violarea unui depozit, etc.

Astfel, proprietarul deposedat de lucrul său printr'un falş (1), printr'un abus de încredere, printr'o escrocherie sau prin violarea unui depozit (delict civil), nu poate să revendice dela posesor lucrul de care este lipsit: căci, în asemenea caz, el n'a fost victima unei sustracţii frauduloase.

Furtul produselor distribuite la domiciliu prin canalizare.

din 1903, No. 3.—Aceeaş soluţie este admisibilă în privinţa celorlalte produse, care se distribuesc la domiciliul persoanelor, prin canalizare, precum: apa, gazul aerian, etc. Vezi Cas. fr. *Pand. Périod.* 1888. 1. 27 (în privinţa apei); *Pand. Périod.* 1900, I. 161 (în privinţa gazului aerian), etc.

Furtul comis de către coproprietarul unei păduri.

S'a decis că şi coproprietarul unei păduri, care tae pe sub ascuns lemne din pădure, comite un furt, fiindcă îşi însuşeşte bunul altuia în măsura în care el aparţine şi celorlalţi coproprietari. Cas. rom., S-a II, decizia penală, No. 1362 din 19 Mai 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 25, p. 395, No. de ordine 406. Este, în adevăr, de obşte recunoscut că sustragerea frauduloasă a lucrului comun, comisă de către un comunist, constitue un furt. Vezi în acest sens, Cas. fr. Sirey, 49. 1. 671; Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, V, 2098, p. 404 (ed. a 2 a). Vezi şi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 29, 30 (ed. a 2 a); tom. IX, p. 540; tom. X, p. 72, etc.

Art. 307 C. penal.

In fine, trebue să menţionăm, în materie de furt, o decizie recentă a Curţei de Casaţie, care pune, cu drept cuvânt, în principiu că împrejurarea personală autorului furtului că se găseşte în grad de înrudire cu reclamantul, pentru care art. 307 din codul penal nu pedepseşte furtul, nu poate folosì întru nimic tăinuitorului al cărui fapt constitue un delict cu totul independent de acel al furtului. Cas. rom. Bult. 1913, p. 436.

Art. 307 C. penal.

Tot Curtea de Casaţie a decis, cu drept cuvânt, că un nepot de frate nu poate invocà beneficiul imunităţei stabilit de art. 307 C. penal, pentru a se sustrage dela pedeapsa furtului comis de el în averea unchiului său, întrucât nu se găseşte în categoria rudelor prevăzute de acest text, care este o excepţie dela dreptul comun. Cas. rom. Bult. 1913, p. 922.

(1) Cpr. C. Chambéry, D. P. 95. 2. 342; Justiţia de pace din Mazamet, *Dreptul* din 1914, No. 34, p. 272 (cu nota d-lui S. Rădulescu).

ci s'a desezisat el însuş cu voinţa de lucrul său, încredinţându-l unui depozitar necredincios. Făcând aceasta el a comis o culpă sau cel puţin o imprudenţă, şi terţii posesori de bună credinţă nu pot fi victima acestei culpe sau imprudenţe (1).

Escrocherie. Controversă.

Este adevărat că unii se pronunţă în sens contrar, în privinţa escrocheriei (2). Adevărul este însă că, atât în caz de abuz de încredere cât şi în caz de escrocherie sau înşălăciune (3), acel care, de bună voe, a încredinţat lucrului său

---

(1) Thiry, IV, 648, Planiol, I, 2469; Beltjens, VI, art. 2279, No. 51; Laurent, XXXII, 594, 595; T. Huc, XIV, 517; Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* XV; Aubry et Rau, II, § 183, p. 147, 148, text şi nota 9 (ed. a 5-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 215 *a*, p. 538, nota 9 (ed. Anschütz), § 122, p. 338, nota 9 (ed. Crome); Massé-Vergé, V, § 849, p. 308, nota 10; Mourlon, III, 2001, 2002; Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 242 urm.; Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 343 urm. şi Répert. *Supplément*, v° *Prescription civile*, 168 urm.; Pand. fr., *eod. v°*, 2633; Répert. Sirey, v° *Possession*, 396 urm.; D. de Folleville, *Possession des meubles*, 117 urm.; Ortlieb, *Idem*, 58; De Gourmont, *Idem*, 455 urm.; Buchère, *Tr. des valeurs mobilières*, 925 şi 1097, 1099; Baudry et Tissier, *Prescription*, 897, 898; Guillouard, *Idem*, II, 835; Troplong, *Idem*, II, 1070; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II, 1330; Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil*, I, p. 915; Cas. fr. D. P. 99. 1. 372; *Pand. Périod.* 99. 1. 519; Sirey, 1900. 1. 86; C. Douai, D. P. 92. 2. 375; *Cr. judiciar* din 1913, No. 59, p. 667 (cu observ. noastră), etc.

(2) Vezi Troplong, *Prescription*, II, 1069; C. Paris, Dijon şi Bordeaux, Sirey, 34. 2. 91; Sirey, 57. 2. 223; Sirey, 59. 2. 452, etc. Această chestiune este controversată şi în Italia. Vezi deciziile italiene citate într'un sens şi într'altul, în Ricci, *Corso teorico-pratico di diritto civile*, V, p. 259, nota 1 (ed. din 1907).

(3) Vezi în privinţa elementelor înşălăciunei tom. V al Coment. noastre, p. 70, nota 1.

Elementele înşălăciunei. Vânzarea aceluiaş imobil la două persoane succesive.

S'a decis că, pentru ca să existe delictul de înşălăciune, prevăzut de art. 332 C. penal (*Betrug*, după denumirea germană), nu este suficient ca să se constate numai existenţa intenţiunei de a înşălà şi prejudiciul cauzat, adecă un fapt ilicit, din care s'a cauzat cuiva o pagubă; căci, într'un asemenea caz, înşălăciunea s'ar confundà cu dolul civil, ci trebue dovedit mai întâi întrebuinţarea de manopere frauduloase sau amăgitoare în vederea de a împărtăşì folos. Prin manopere fraualtuia, nu are în contra acestui din urmă o acţiune reală

duloase sau viclene, se înţelege nu simple alegaţiuni mincinoase sau reticenţe, ci nişte fapte combinate cu oarecare dibăcie, o machinaţiune pregătită în aşa fel, încât să poată surprinde buna credinţa a terţiilor. Astfel, reticenţele şi fraudele care consistă din partea unui contractant, numai în ascunderea adevărului celeilalte părţi, prin omitere de a-i relevà fapte, ce l-ar fi împiedicat de a cădeà în eroare şi l-ar fi făcut, dacă le-ar fi cunoscut sau dacă ar fi fost deligent, să ià informaţiuni şi să nu contracteze, nu au caracterul de manopere frauduloase, pe cât timp nu sunt însoţite de oarecare fapte externe sau acte materiale. Prin urmare, instanţa de fond, când impută cuiva faptul că a vândut un imobil unei persoane, după ce-l vânduse mai întâi altuia, omiţând de a aduce celui de al doilea cumpărător această împrejurare la cunoştinţă, trebue să constate ce anume manopere a întrebuinţat vânzătorul spre a fi produs eroarea în care a căzut cumpărătorul, ceeace este esenţial pentru ca faptul să cadă sub aplicarea art. 332 din codul penal. Cas. rom. S-a II, decizia No. 759 din 2 Aprilie 1913, prin care s'a casat o decizie a Curţii de apel din Craiova. *Cr. judiciar* din 1913, No. 45, p. 540 (rezumate) şi Bult. Cas. 1913, p. 912.

L. pentru aplicarea sistemului metric.

S'a mai decis, tot cu privire la delictul de înşălăciune, că, din diferitele dispoziţii ale legei pentru aplicarea serviciului metric de măsuri şi greutăţi, cum şi din acele ale regulamentului acestei legi, reesă că verificatorii de măsuri şi greutăţi pot constatà delictul de înşălăciune, prevăzut de art. 332 C. penal, consistând într'o măsurătoare inexactă, în afară de orice falşificare a măsurilor întrebuinţate. Şi delictul de înşălăciune este consumat din momentul în care lemnele au fost vândute cu lipsă de cântar, individualizându-se lucrul vândut, şi s'a convenit asupra preţului; nu se poate zice că ar fi fost o simplă tentativă de delict, dacă mai înainte de a se descărcà lemnele la casa cumpărătorului, făcându-se verificarea, s'a descoperit lipsa la cântar. Cas. rom. S-a II, decizia No. 758 din 2 Aprilie 1913. *Cr. judiciar* din 1913, No. 45, p. 539 (rezumate) şi Bult. Cas. 1913, p. 907.

L. pentru înstrăinarea bunurilor Statului în Dobrogea. Art. 54.

Şi fiindcă vorbim de înşălăciune, vom menţionà că art. 54 din legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului în Dobrogea dela 1889, pedepseşte ca escroci, conform art. 334 din codul penal, pe cei care, în vederea vreunui folos, se fac mijlocitori, promiţând locuitorilor să-i facă a obţine pământuri prin influenţa lor sau prin orice alte mijloace. Dispoziţiile acestui text fiind generale, se aplică deopotrivă atât la împroprietăriri, cât şi la redobândirea pământurilor pierdute prin deposedare, nefiind nicio raţiune a se distinge între *(rei vindicatio)*, ci o acţiune personală (¹). „*Wo man seinen Glauben gellassen hat, da muss man ihn wieder suchen*", zice o veche maximă germană. (Acolo unde ţi-ai lăsat credinţa, trebue să te duci s'o cauţi) (²).

Curtea din Paris, printr'o confuzie regretabilă, asimilase furtul cu escrocheria sau înşălăciunea (13 Ianuarie 1834), sub cuvânt că acest delict conduce la acelaş rezultat la care conduce şi furtul, însă această decizie a fost cu drept cuvânt casată:

> „Considerând, zice foarte bine Curtea de Casaţie, că excepţiunile sunt de drept strict şi că aplicarea lor trebue să fie restrânsă în sensul riguros al termenilor întrebuinţaţi de legiuitor; că furtul nu poate fi confundat cu escrocheria, fiindcă în materie de escrocherie, individul escrocat a urmat credinţa celui care l-a înşelat, etc.".

Şi Curtea din Rouen, ca instanţă de trimetere, a admis aceeaş soluţie, pentru următoarele motive:

> „Văzând că furtul şi eschrocheria sunt două delicte deosebite; că ele se deosebesc întru aceasta că furtul se comite în neştiinţa proprietarului lucrului furat (art. 306 C. penal); pe când escrocheria se comite cu concursul sau cu oarecare participare a lui; că

---

mijlocitorii care intervin pentru ca locuitorii să fie împroprietăriţi şi între acei care intervin pentru ca locuitorii să redobândească pământurile asupra cărora au fost împroprietăriţi şi apoi deposedaţi. Art. 54 din legea suscitată cuprinde în el toate elementele delictului pedepsit de lege, aşa că nu avem a căutà elementele acestei escrocherii în alte dispoziţii de lege; iar ca elemente ale delictului de escrocherie, textul de mai sus prevede simpla mijlocire efectuată în vederea unui folos, cu promisiune către locuitori de a-i face să obţină pământuri prin influenţa lor; numai pentru aplicarea pedepsei acest text ne trimite la codul penal. Cas. rom. Bult. 1913, p. 114 urm.

(¹) Vezi autorii citaţi p. 368, nota 1 şi Répert. Sirey, v⁰ *Possession*, 402; Pand. fr., v⁰ *Escroquerie*, 647 şi *Prescription civile*, 2635 urm.; Thiry, IV, 648; Arntz, IV, 2092; Massé-Vergé, V, § 849, p. 308, nota 10; Marcadé, *Prescription*, No. 306, p. 362 urm.; Poincaré, *op. cit.*, p. 243 urm., care discută pe larg chestiunea şi combate foarte bine părerea lui Troplong, în care escrocheria este asimilată cu furtul. Mai vezi Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 145; Guillouard, *Prescription*, II, 836, etc.

(²) Cpr. Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 147, nota 8 (ed. a 5-a).

acesta cunoaşte sau a putut să-şi procure mijloacele de a cunoaşte pe acela ale cărui uneltiri l-au indus în eroare, etc. " (¹).

Exercit. acţiunei personale pe care proprietarul o are contra posesorului lucrului.

Aşa dar, conform adevăratelor principii, revendicarea trebue să fie mărginită numai la lucrurile furate. Revendicarea pe care legea o conferă în contra posesorilor de bună credinţă, timp de trei ani, conform teoriei lui Bourjon, nu exclude însă acţiunea personală pe care proprietarul lucrului o are contra posesorului de rea credinţă, care a dobândit lucrul dela autorul furtului sau dela găsitorul lui (²).

Urmărirea autorului furtului. Controversă.

Cât pentru autorul furtului, el poate fi urmărit treizeci de ani, însă acţiunea ce se poate exercită în contra lui după cei trei ani, este o acţiune personală în restituire (art. 998, 1890). In adevăr, după ce interzice, în termeni generali, revendicarea mobilelor, art. 1909 o permite în mod excepţional, timp de trei ani, în anumite împrejurări strict determinate de lege. In afară de aceste împrejurări şi în urma expirărei termenului de trei ani, revendicarea ne mai fiind permisă, regula art. 1909 îşi reià puterea sa, lăsând şi de astădată să subziste acţiunea personală. Această soluţie este însă contestată de unii, sub cuvânt că acţiunea civilă prescriindu-se prin acelaş timp, prin care se prescrie şi acţiunea publică, adecă prin cinci ani, fiindcă este vorba de un furt, adecă de un delict (art. 594 Pr. pen.), în urma expirărei acestui termen, acţiunea civilă fiind prescrisă, nu mai poate fi exercitată contra autorului furtului. La aceasta se răspunde însă că acţiunea în restituire este deosebită de acţiunea civilă şi că ea nu-şi are sorgintea ei în însăş infracţiunea, ci isvoreşte *ex delicto* (art. 998, 999). Reclamantul nu va invocà furtul, care erà prescris, ci reaua credinţă a posesorului; altfel furul ar fi tratat mai bine decât posesorul de rea credinţă, ceeace este inadmisibil (³).

(¹) Sirey, 35. 1. 321 şi Sirey, 36. 2, 193. Vezi Poincaré, *op. cit.*, nota 1 dela p. 245, 246.

(²) Poincaré, *op. cit.*, p. 246: Baudry et Tissier, *Prescription*, 893; Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* XVII; Pand. fr., *v⁰ Prescription civile*, 2649, etc.

(³) Poincaré, *op. cit.*, p. 246, 247; Marcadé, *Prescription*, 306, p. 362: Baudry et Tissier, *Idem*, 638 şi 885; Aubry et Rau, II, § 183, p. 157 nota 29 (ed. a 5 a) şi IV, § 445, p. 753, text şi nota 24 (ed. a 4-a); Zachariæ, *Handbuch des fr. Civil-*

Dr. vechiu francez.

Această teorie era admisă în dreptul vechiu francez de Dunod de Charnage (¹). Ea poate deci fi considerată ca tradiţională.

Lucrurile găsite.

Soluţia de mai sus se aplică şi acelui care a găsit lucrul altuia şi care este obligat a-l restitui, obligaţia sa isvorând din delict (art. 998 C. civ., 328 C. penal) (²).

Cazul când autorul furtului este din acei care, după lege, nu se pedepsesc. Art. 307 C. pen.

Revendicarea pentru cauză de furt, în termenul determinat de art. 1909, este admisibilă chiar dacă autorul furtului, din cauza înrudirei sale cu partea lezată, ar fi din acei care, după lege, nu se pedepsesc, faptul lor fiind calificat ca tainică luare şi dând loc numai la despăgubiri civile (art. 307). Motivul acestei dispoziţii este că faptul, deşi nu se pedepseşte, tot furt rămâne, dovadă că coautorii unui asemnea fapt se pedepsesc, dacă nu sunt rude în gradul prevăzut de lege cu victima sustragerei frauduloase (³).

---

rechts, I, § 122, p. 339, nota 10 (ed. Crome); Planiol, I, 2483, 2484; Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 389. — *Contrà:* Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1336; Vazeille, *Idem*, II, 589, p. 181, 182 (ed. din 1832), etc.

(¹) *Tr. des prescriptions*, p. 191 (ed. din 1765).

(²) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 885, p. 705, 706. — *Contrà:* Planiol, I, 2484. — Vezi însă Planiol, I, 2586. Vezi şi *suprà*, p. 350.

(³) Aubry et Rau, II, § 183, p. 148 text şi nota 10; Beltjens, VI, art. 2279, No. 55; T. Huc, XIV, 517; Laurent, XXXII, 581; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 142; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2637; Baudry et Tissier, *Prescription*, 900; Guillouard, *Idem*, II, 837; Répert. Dalloz, *Supplément*, v⁰ *Prescription civile*, 170, etc. — Cu toate acestea, s'a decis că acţiunea în revendicare a unui mobil furat, nu poate fi exercitată contra terţiului achizitor al acestui lucru, atunci când autorul furtului este fiul reclamantului. Just. de pace din Tirlemont. Vezi Beltjens, *loco suprà cit.* şi Pand. belges, *v⁰ cit.*, 166.

Art. 307 C. pen.

Şi fiindcă vorbim de art. 307 din codul penal, vom menţionà o decizie recentă a Curţei de Casaţie, care pune în principiu că codul penal, neconsiderând ca delict tainicile luări comise de soţie spre paguba bărbatului său, urmează că acei care au ajutat sau asistat pe femee la săvârşirea unei asemenea fapt, nu pot fi consideraţi ca culpabili de complicitate, întrucât pentru aceasta trebue, conform art. 50 din codul penal, ca faptul principal să constitue o crimă sau un delict. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1496. Cpr. şi Judecăt. ocol. Zătreni (Vâlcea), *Dreptul* din 1914, No. 28, p. 221 (judecător C. S. Ballan).

Prada luată dela vrăjmaş şi lucrurile rechiziţionate de inamic.

Prada luată dela vrăjmaş *(præda bellica)* în timp de răsboiu, fiind considerată ca o proprietate legitimă (1), nu poate fi revendicată ca lucrul furat, dela terţiul posesor. Aceeaş soluţie este admisă, în genere, şi în privinţa lucrurilor rechiziţionate de inamic, chiar dacă rechiziţiile ar fi fost neregulate (2).

Revendicarea lucrurilor pierdute sau furate.

Acţiunea în revendicare a unui lucru pierdut sau furat poate fi exercitată contra oricărui posesor, puţin importă titlul în baza căruia el posedă lucrul: vânzare, donaţiune, etc. Ea trebue să fie exercitată în curs de trei ani din ziua pierderei sau furărei lucrului, iar nu din ziua de când a început posesiunea terţiului (3).

Art. 307 C. pen.

O altă decizie tot a Curţei de Casaţie mai pune în principiu că dispoziţia art. 307 din codul penal, care nu socoteşte ca furturi tainicile luări urmate de către fraţi şi surori între ei, sunt personale numai fraţilor şi surorilor; prin urmare, ceilalţi coautori nu pot beneficià de această dispoziţie, creată numai în vederea persoanelor anume prevăzute de lege. Vezi Bult. Cas. 1912, p. 81. Vezi şi cartea de judecată mai sus citată a judecăt. ocol. Zătreni.

Afinii.

Decizia de mai sus a Curţei de casaţie admite, cu drept cuvânt, că beneficiul imunităţei penale, statornicit de art. 307 din codul penal, în ceeace priveşte pe afini, nu se aplică decât afinilor din linie ascendentă sau descendentă, cum ar fi, de exemplu, ginerii faţă de socri, nu însă şi afinilor din linia colaterală, cum ar fi cumnaţii între ei. In adevăr, art. 307 din codul penal, după ce se ocupă de tainicile luări urmate între rudele de sus sau de jos, menţionează pe afinii de aceaş linie, adecă din linie ascendentă sau descendentă, iar după ce se ocupă de fraţi şi surori, nu mai adaogă şi pe afinii în linie colaterală; de unde rezultă că sustracţiunea săvârşită între afinii din linie colaterală, nu intră în excepţia statornicită de art. 307 C. penal. Vezi Bult. 1912, p. 81.

(1) Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 32, 33.

(2) Laurent, XXXII, 596; Beltjens, VI, art. 2279, No. 52; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 148; Répert. Sirey, v⁰ *Possession*, 388; — *Contrà:* Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, IV, art. 2279, No. 355; Guillouard, *Prescription*, II, 838; C. Besançon, D. P. 73. 2. 147. Asupra acestei chestiuni Beltjens are mai multe citaţii, însă toate sunt inexacte, lucru, de altfel, foarte comun la acest autor, nu ne putem împiedică de a o spune.

Dr. străin.

(3) Art. 2146 din codul italian reduce acest termen la *doi* ani, iar art. 1939 din codul Calimach (1476 C. austriac) îl urcă,

Prescripţie liberatorie. Neprelungirea ei peste termenul de trei ani. Controversă.

In specie fiind vorba de o prescripţie scurtă şi liberatorie, care curge contra minorilor şi interzişilor (art. 1908), iar nu de o prescripţie achizitivă, nici de un termen fix, această prescripţie nu poate fi prelungită peste trei ani (¹).

Din împrejurarea că, în specie, este vorba de o prescripţie liberatorie, iar nu de o prescripţie achizitivă, rezultă că posesorul poate s'o invoace, *chiar dacă n'ar posedà decât de un scurt timp*, dacă stabileşte că pierderea lucrului sau furarea lui datează de mai bine de trei ani (²).

Intreruperea şi suspendarea prescripţiei.

Apoi, dacă este vorba de o prescripţie extinctivă, această prescripţie este supusă regulelor ordinare de intre-

C. Calimach. Art. 1939.

---

din contra, la *şase* ani. Cpr. art. 1955 C. spaniol din 1889. Vezi *suprà*, p. 344, nota 1. „Acel ce au luat un lucru mişcător dela un stăpânitor prihănit sau cu rea credinţă, ori acel ce nu poate arătà pe avutorul de mai înainte, zice art. 1939 din codul Calimach (1476 C. austriac), nu poate să-l dobândească prin obişnuita uzucapiune, ci în termen de *şase* ani". Prescripţia lucrurilor furate este desfiinţată prin art. 1007 din codul german.

(¹) Laurent, XXXII, 583; Planiol, I, 2485; Mourlon, III, 1909; Beltjens, VI, art. 2279, No. 56, p. 870. — Majoritatea autorilor văd însă în art. 1909 o decădere, o fine de neprimire ce se opune unei acţiuni neexercitată într'un termen fix, iar nu o prescripţie liberatorie. Aubry et Rau, II, § 183, p. 151, nota 17; Le Roux de Bretagne, *Prescription*, II, 1331; Baudry et Tissier, *Idem*, 891; Guillouard, *Idem*, II, 844; Colmet de Santerre, VIII, 387 *bis* XVII; Répert. Sirey, v⁰ *Possession*, 419; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 2642; Colin et Capitant., *Cours de droit civil*. I, p. 915; Poincaré, *op. cit.*, p. 247; Ortlieb, *Effets de la possession des meubles*, 64; D. de Folleville, *Possession des meubles*, 124; T. Huc, XIV, 517, p. 655; Planck, *Die Lehre von der Verjährung*, p. 24, etc. Trib. Paris, D. P. 96. 2. 255. Această sentinţă pune în principiu că termenul de trei ani nefiind un soroc de prescripţie, ci un termen fix, nu este susceptibil de întrerupere. Chestiunea este controversată şi în Italia. Vezi Galdi, *Della prescrizione*, IV, 146, p. 202 urm. In orice caz, toţi autorii sunt unanimi spre a decide că, în specie, nu poate fi vorba de o prescripţie achizitivă statornicită în folosul terţiilor achizitori, căci art. 1909 nu cere nicio condiţie din acele necesare prescripţiei achizitive (art. 1846 urm.). Vezi Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 247; Renaud, *L'art. 2279 du C. Napoléon interprété par ses origines germaniques*, traducere de Chauffour, în *Revue de législation et de jurisprudence*, tom. I, anul 1845, p. 375, etc.

(²) Mourlon, III, 1999; Poincaré, *op. cit.*, p. 248.

rupere şi de suspendare, afară de cea prevăzută de art. 1876, cu privire la minori şi interzişi, pentrucă după art. 1908, prescripţiile scurte curg în contra minorilor şi interzişilor (1).

Neaplic., în specie, a art. 972 C. civil. Dovedirea posesiunei revendicantului.

Reclamantul în revendicare nu este obligat a-şi dovedi dreptul de proprietate, fiind suficient ca el să dovedească pierderea sau furtul lucrului revendicat, ceeace implică dovedirea posesiunei pe care el a pierdut-o. Neavând a dovedi proprietatea, art. 972 nu este aplicabil în specie, iar revendicantul va stabilì posesiunea sa prin martori şi prezumpţii, fiindcă posesiunea nu este un fapt juridic, ci un fapt material (2). Dovedind posesiunea sa, el îşi va dovedi în acelaşi timp proprietatea, fiindcă posesiunea, în privinţa mobilelor corporale şi a titlurilor la purtător, conduce la proprietate prin prescripţia instantanee (art. 1909, *ab initio*).

Revendicantul nu are însă nevoe de a dovedi cine este autorul delictului (3).

Dovedirea furtului.

Posesorul revendicant va mai trebuì să dovedească şi furtul. „L'effet mobilier furtif peut être revendiqué même des mains de l'acquéreur de bonne foi, *pourvu que le furte soit constaté*", zicea Bourjon. Pothier voià, de asemenea, ca cel care revendică un lucru mobil dela un terţiu, să dovedească că a pierdut această posesiune prin efectul unui furt (4).

Cum se dovedeşte furtul.

Nu este însă nevoe ca furtul să fie constatat printr'o hotărîre definitivă, el putând fi stabilit printr'un proces-verbal al autorităţilor poliţieneşti, şi chiar prin alte dovezi (5).

Cazul când acel care a cumpărat un lucru furat, l-a vândut.

Dacă cel care a cumpărat un lucru pierdut sau furat l-a vândut şi el, la rândul lui, altuia, revendicarea nu va fi îndreptată contra lui, ci contra cumpărătorului, posesor actual al lucrului. Vânzătorul nu va fi responsabil către proprietarul lucrului decât atunci când vânzând lucrul, a comis o culpă, în care caz el va puteà fi acţionat printr'o acţiune în daune, după ce reclamantul va stabili culpa (¹).

---

(1) După cei care văd în art. 1909 un termen fix, iar nu o prescripţie extinctivă sau liberatorie, cauzele de suspendare n'ar fi aplicabile în specie. Vezi Colin et Capitant, I, *op. cit.*, p. 915.

(2) T. Huc, XIV, 517; Thiry, IV, 650; Aubry et Rau, II, § 183, p. 149; Beltjens, VI, art. 2279, No. 57; Laurent, XXXII, 584; Baudry et Tissier, *Prescription*, 887; Guillouard, *Idem*, II, 839, etc. Vezi şi *suprà*, p. 96.

(3) T. Huc, XIV, 517, p. 655; C. Paris, Sirey, 68. 2. 42, etc.

(4) Cpr. Troplong, *Prescription*, II, 1068.

(5) Beltjens, VI, art, 2279, No. 55 *bis* şi deciziile citate acolo.

Consumarea lucrului cumpărat.

Dacă acel care a cumpărat lucrul pierdut sau furat l-a consumat de rea credinţă, el va plătì revendicantului valoarea lucrului; la caz de a-l fi consumat de bună credinţă, el nu va datori despăgubiri decât în marginile înavuţirei sale, *quatenus locupletior factus est* (²).

Acţ. recursorie a posesorului lucrului.

Când vechiul posesor revendică lucrul pierdut sau furat dela posesorul actual, acesta, la caz de evingere, are o acţiune recursorie contra celui dela care el deţine lucrul (art. 1909, *in fine*).

Baza acţ. recursorie.

Acest recurs se întemeiază pe echitate şi pe buna credinţă. S'a decis însă că detentorul de lucruri mişcătoare pierdute sau furate, revendicate de către proprietarul lor, nu poate să aibă recurs contra posesorului de bună credinţă, dela care el deţine lucrul, decât întru atâta întrucât dauna ce el sufere nu este rezultatul culpei sau negligenţei sale (³).

Art. 1910 C. civil.

Am terminat cu art. 1909. Venim acum la art. 1910.

Acel care revendică, chiar dela un terţiu, posesor de bună credinţă, un lucru pierdut sau furat (⁴), nu este

---

(¹) Beltjens, *op. cit.*, VI, art. 2279, No. 58; Guillouard, *Prescription*, II, 845; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 160; Laurent, XXXII, 585; T. Huc, XIV, 517, *in fine*; C. Paris, Sirey, 81. 2. 157; D. P. 82. 2. 180, etc.

(²) Beltjens, VI, *loco cit.*, No. 58; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 161; Laurent, XXXII, 585, *in fine*. Şi aici am constatat că unele din citaţiile făcute de Beltjens sunt greşite. Se vede că autorul n'a adunat singur materialul necesar la o operă atât de importantă, ci s'a servit şi de ajutorul altora, care au fost negligenţi.

(³) Cas. fr. D. P. 74. 1. 291. Vezi şi Beltjens, VI, art. 2279, No. 59. — Vezi însă Laurent (XXXII, 589), care arată că chestiunea este îndoelnică.

Cazul când posesorul lucrului este de bună credinţă. Art. 58 § ultim C. com.

(⁴) Este, în adevăr, de principiu că proprietarul unui lucru mobiliar, furat sau pierdut, îl poate revendicà timp de trei ani dela acel ce-l deţine, chiar când acesta ar fi de bună credinţă. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1882, No. 49, p. 439. — Vezi însă art. 58 § ultim C. com., care, în privinţa titlurilor la purtător, pierdute sau furate, mărgineşte acţiunea în revendicare contra celui care a găsit lucrul sau l-a furat, şi contra celora cari în genere, obligat a restituì prețul plătit de acest terțiu. Regula de mai sus încetează însă de a fi aplicată în cazul prevăzut de art. 1910, care dispune că, dacă posesorul actual al lucrului furat sau pierdut l-a cumpărat la un bâlciu sau la un târg (iarmaroc) sau la o vindere publică, sau la un neguțător care vinde asemenea lucruri, proprietarul primitiv nu poate să ià lucrul înapoi decât întorcând posesorului prețul ce l-a costat (1).

Lucrurile amanetate la Muntele de pietate.

Tot astfel, se decide în Franța, că lucrurile amanetate la Muntele de pietate (casele de împrumut pe amanet) (2), nu pot fi revendicate, pentru cauză de furt sau pierdere, de către acela care se pretinde proprietarul acestor lucruri, decât plătind capitalul și dobânzile pentru care aceste lucruri au fost amanetate, mai cu seamă dacă împrumutul a fost contractat conform legei și regulamentelor în ființă (3).

---

l-au dobândit cu orice titlu, cunoscând viciul cauzei posesiunei autorului lor. Vezi și *infrà*, p. 386, text și nota.

Cazul când posesorul este de rea credință.

Dacă terțiul a dobândit lucrul de rea credință, adecă știind că vânzătorul nu era proprietarul lucrului cumpărat de dânsul, el nu va mai fi apărat prin prescripția excepțională de trei ani, statornicită de art. 1909, ci prin prescripția ordinară de 30 de ani. Cpr. Planiol, I, 2487. Codul Calimach are, în această privință, următoarea dispoziție: „Cel ce a furat ori a răpit cu putere un lucru străin, niciodată nu-l poate dobândì; cum nici cel ce cu orice chip l-a luat dela răpitor sau fur, *dacă a știut furarea sau răpirea lui;* iar cel ce cu bună credință și cu titlu drept a luat lucrul dela răpitor, îl dobândește legiuit prin stăpânirea necurmată *în termen de treizeci de ani*“ (art. 1931). Vezi *suprà*, p. 14 și 15.

C. Calimach. Art. 1931.

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1047.

(2) Vezi L. din 23 Februarie 1906 pentru înființarea caselor de împrumut pe amanet în România (Muntele de pietate).

Responsabilitatea Muntelui de pietate.

(3) Vezi Aubry et Rau, II, § 183, p. 150, text și nota 16.—S'a decis că Muntele de pietate nu este responsabil către proprietarul obiectelor furate și obligat la restituirea lor, în virtutea art. 1909 § 2, decât în caz când agenții suszisei instituții ar fi fost culpabili chiar de o simplă negligență. C. Amiens, Sirey, 87. 2. 168; D. P. 88. 2. 51. Vezi Répert. Sirey, v° *Mont-de-piété*, No. 153. — In legea noastră asupra caselor de amanet pe împrumut (Muntele de pietate), nu se zice nimic în această privință, ci numai că nu se pot amanetà obiectele despre care se știe sau se presupune că sunt furate (art. 8 lit. *h*, L. din 23 Februarie 1906). Vezi în cât privește cazurile

Recursul în contra furului sau găsitorului lucrului.

Proprietarul, care a plătit posesorului evins preţul ce-l coastă lucrul revendicat, are recurs contra acelui care a comis furtul sau a găsit lucrul.

Restituirea preţului lucrului.

Pentru ca proprietarul, al cărui lucru a fost pierdut sau furat, să fie obligat a restitui posesorului actual preţul plătit de acest din urmă, trebue ca el să-l fi cumpărat de bună credinţă la un bâlciu, târg sau iarmaroc, la o licitaţie publică, sau la un neguţător care vinde asemenea lucruri.

Motivele dispoziţiei care dispune restituirea preţului lucrului cumpărat de bună credinţă.

Motivul acestei dispoziţii, împrumutată dela dreptul vechiu francez, este lesne de priceput. Cumpărătorul nu-şi poate imputà nicio culpă, întrucât el n'a comis nicio imprudenţă. Nimic nu puteà, în adevăr, să-l facă să bănuiască că lucrul cumpărat de dânsul erà pierdut sau furat. (¹). Cât pentru adevăratul proprietar, el ar fi putut, dacă ar fi fost mai diligent, să înlăture pierderea sau să împiedice furarea lucrului. Din două interese puse în aceeaş cumpănă, cel dintâi trebue să preponderenze (²). In fine, se poate zice că această soluţie este cerută în mod imperios în interesul comerţului, care altfel ar fi fost periclitat (³).

Bursele de comerciu, prăvălia unui zaraf, etc.

Bursele de comerciu, pentru titlurile la purtător ce se negociază în ele, trebue să fie asimilate cu târgurile publice, nu însă prăvălia sau contuarul unui zaraf, în privinţa cumpăraturilor de efecte ce-i pot fi oferite. Titlurile pierdute sau furate, cumpărate de el în prăvălia sa, care este un stabiliment privat, iar nu un local public, pot deci fi revendicate, fără ca el să poată invocà beneficiul art. 1910. Za-

---

de responsabilitate ale Muntelui de pietate, art. 18 şi 19 din legea suscitată.

Cazul când posesorul lucrului nu are drept la restituirea preţului lucrului cumpărat de el.

(¹) Legea presupune pe posesorul evins de bună credinţă. Deci, dacă el a ştiut că lucrul ce a cumpărat erà pierdut sau furat, el nu va aveà drept la restituirea preţului, chiar dacă ar fi cumpărat lucrul în condiţiile cerute de art. 1910. Legea a voit, în adevăr, să apere pe cumpărătorul cinstit, iar nu pe cel de rea credinţă. *Nemo auditur propriam turpitudinem allegans.* Vezi Beltjens, VI, art. 2280, No. 5; Pand. belges, v° *Possessions des meubles*, 178; Laurent, XXXII, 592; T. Huc, XIV, 519; Baudry et Tissier, *Prescription*, 904; Guillouard, *Idem*, II, 849. Cpr. C. Paris şi Cas. fr. D. P. 56. 1. 393; D. P. 73. 1. 481, etc.

(²) Vezi Colin et Capitant, *op. cit.*, I, p. 915, 916; Baudry et Tissier, *Prescription*, 903, etc.

(³) Vezi Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 168.

raful *(le changeur)* este, în adevăr, dator să se informeze de moralitatea acelor care-i propun vânzarea unor titluri la purtător şi de provenienţa acelor titluri [1].

Cumpărarea făcută de terţii.

Acelaş contuar va fi însă considerat ca prăvălia unui neguţător, în care se vând asemenea lucruri, în privinţa cumpărăturilor făcute de terţii [2].

Prăvălia unui banchier.

Soluţia va fi însă cu totul alta în privinţa operaţiilor făcute în prăvălia unui banchier, care nu este, în genere, considerat ca vânzător de titluri la purtător [3].

Cumpărarea lucrului dela un neguţător care vinde asemenea lucruri.

Posesorul evins al unui lucru, cumpărat dela un neguţător, nu poate cere restituirea preţului, ce el a plătit, decât atunci când l-a cumpărat dela un neguţător care vinde *asemenea lucruri*. De exemplu: el a cumpărat un ornic dela un ceasornicar, un inel dela un juvaergiu, etc. Numai această împrejurare îi dă drept la restituirea preţului plătit,

---

(1) Cpr. T. Huc, XIV, 519; Thiry, IV, 650; Colin et Capitant, *op. cit.*, I, p. 916; Aubry et Rau, II, § 183, p. 149, nota 14; Baudry et Tissier, *Prescription*, 905; Guillouard, *Idem*, II. 851; Le Roux de Bretagne, *Idem*, II. 1333; Laurent, XXXII. 590; Pand. belges, v° *Possession des meubles*, 175; Cas. fr. D. P. 78. 1. 124; Sirey, 78. 1. 407; Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1882, No. 44, p. 399. „Considerând, zice această din urmă sentinţă, că art. 1910 C. civil, pe care partea intimată îl invoacă (în specie erà vorbă de o casă de bancă, care cumpărase în contuarul ei un titlu la purtător furat), spre a se apărà de restituirea bonului în chestiune, nu are nicio aplicare în speţă, de oarece cumpărarea făcută într'un bâlciu sau târg, sau la o vindere publică, nu poate fi asimilată cu vânzarea făcută în contuarul unde în speţă s'a efectuat vânzarea bonului. In adevăr, în cele dintâi locuri vânzările se fac public, aşa că poliţia şi păgubaşul pot să vegheze şi furul să fie surprins; în contuarul unui bancher, nici poliţia nici păgubaşul nu pot însă străbate, iar furul n'are a se teme de nicio supraveghere. Nu asemenea vânzări a putut, dar, aveà în vedere legiuitorul, când a edictat ar. 1910 din codul civil, etc.“.

(2) T. Huc, *loco cit.*; Laurent, XXXII, 591; Aubry et Rau, *loco cit.*; Al. Wahl, *Titres au porteur*, II, 1424; Guillouard, *Prescription*, II, 852. — *Contrà:* Baudry et Tissier, *Prescription*, 905; Poincaré, *Revendication des meubles*, p. 262 urm.; Ortlieb, *Effets de la possession des meubles*, 68: C. Paris, Sirey, 64. 2. 283; Sirey, 97. 2. 305, etc.

(3) Aubry et Rau, *loco cit.*, p. 150, nota 14, *in fine* (ed. a 5-a); T. Huc, XIV, 519, p. 657; Guillouard, *Prescription*, II, 852, *in fine*, p. 275; C. Paris, D. P. 85. 216, etc.

pentrucă numai atunci el este presupus de bună credinţă. In consecinţă, s'a decis că posesorul unui lucru furat nu poate să invoace dispoziţiile art. 1910, atunci când el a cumpărat acest lucru dela un necunoscut, fără prezenţa vreunui martor şi fără să poată stabili că vânzătorul eră neguţător de asemenea lucruri (¹).

Cazul când vânzătorul nu aveà decât un singur lucru de speţa acelui vândut.

Se poate întâmplà ca cineva să fi cumpărat un lucru dela un neguţător care nu aveà decât un singur lucru de speţa acelui vândut. De exemplu: o persoană cumpără un ceasornic dela un vânzător de antichităţi sau de curiozităţi *(brocanteur, fripier)*. Art. 1910 este aplicabil, fiindcă prin asemenea lucruri se înţelege lucruri de acelaş *gen*, iar nu de aceeaş *speţă* (²).

Ce trebue să dovedească posesorul.

Posesorul este acela care trebue să dovedească că vânzătorul dela care a cumpărat lucrul, erà neguţător de asemenea lucruri. N'ar fi suficient să se stabilească că vânzătorul aveà acte din care se constată că el erà neguţător de asemenea lucruri (³).

Ce trebue să cuprindă restituirea la care posesorul are drept.

Restituirea la care are drept posesorul actual, dela care se revendică lucrul, cuprinde preţul cumpărăturei, cheltuelile necesare şi chiar cele utile, în marginea plus-valutei dobândite de lucru (⁴).

Proprietarul care-şi revendică lucrul său, nu este obligat a restitui posesorului actual al lucrului decât ceeace acesta a plătit cu titlu de preţ sau ca accesoriu al preţului.

Subrogarea recursului în garanţie conferit de art. 1909 detentorului deposedat.

Proprietarul care n'a izbutit în acţiunea sa contra detentorului lucrului, decât restituindu-i preţul achiziţiunei sale în condiţiile art. 1910, nu poate să pretindă a fi subrogat recursului în garanţie conferit de art. 1909 detentorului deposedat al lucrului pierdut sau furat, contra celui dela care el a dobândit acest lucru, pentru a cere dela un detentor intermediar suma ce el a restituit. El poate numai să exercite contra acestui detentor intermediar acţiunea în responsabilitate, conferită de dreptul comun (art. 998, 999), dacă

(¹) Just. de pace din Diest (Belgia), Beltjens, VI, art. 2279, No. 6; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 169, etc.

(²) T. Huc, XIV, 419, p. 657.

(³) T. Huc, *loco suprà cit.*, p. 657; Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 170;

(⁴) T. Huc, *loco cit.*

acest din urmă a comis vreo culpă. Cel puțin, în acest sens se pronunță majoritatea autorilor (¹).

Despre titlurile la purtător pierdute, distruse, furate, etc. (²).

Titlurile la purtător. Definiție.

Prin titluri la purtător se înțelege niște acte scrise, care constată o datorie plătitoare în mânile posesorului titlului, oricare ar fi el, și fără a-i cere vreo justificare. Biletele de bancă sunt titluri la purtător în toată puterea cuvântului (³).

Revendicarea titlurilor la purtător.

Aceste titluri sunt, după cum știm, asimilate mobilelor corporale, pentrucă titlul, care este un obiect tangibil, constitue însăș creanța (⁴). Titlurile la purtător, pierdute sau

---

(¹) T. Huc, XIV, 520, p. 658; Baudry et Tissier, *Prescription*, 907; Guillouard, *Idem*, II, 854; Pand. belges, v^0 *Possession des meubles*, 173; C. Lyon, D. P. 88. 2. 41; Sirey, 88. 2. 228.— Vezi însă Laurent, XXXII, 589. Cpr. Aubry et Rau, II, § 183, p. 150, nota 15 (ed. a 5-a), etc.

Bibliografie.

(²) Vezi asupra acestei materii, Al. Wahl, *Tr. théorique et pratique des titres au porteur français et étrangers* (2 vol. Paris, 1891); Colin et Capitant, *Cours élément. de droit civil français*, I, p. 917 urm.; Beltjens, *Encyclopedie du droit civil belge*, VI, art. 2280, No. 11 urm.; Pand. belges, v^0 *Possession des meubles*, 185 urm.; Guillouard, *Prescription*, II, 882 urm., p. 307 urm., care are un studiu compleet asupra materiei.

Biletele de bancă.

(³) Vezi Planiol, I, 2489, nota 1, p. 803 (ed. a 5-a).—Art. 1909 se aplică deci biletelor de bancă, dacă se dovedește identitatea biletului sustras sau pierdut. Revendicarea nu este însă cu putință contra unui posesor de bună credință. Cpr. Pand. fr., v^0 *Prescription civile*, 2529; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, IV, 764, p. 515 (ed. a 2-a), etc.

Scrisurile funciare.

(⁴) Scrisurile funciare, înființate de societățile Creditelor, sunt titluri la purtător și pot circulà liber din mână în mână (art. 106 din statutele Creditului funciar român dela 6 Aprilie 1873).

Biletele de loterie.

S'a decis că și biletele de loterie sunt, prin natura lor, adevărate titluri la purtător, căci numele beneficiarului nu este înscris în ele, iar trecerea în registre pe numele cumpărătorilor este o simplă măsură de precauțiune luată în interesul posesorilor acelor bilete. Adevărata debitoare a câștigurilor este societatea loteriei de Stat, iar colectorii și sub-colectorii sunt prepușii acestei societăți. Așa fiind lucrurile, detentorul unui bilet de loterie trebue să fie considerat ca și jucătorul, și loteria fiind obligată a-i plăti câștigul la prezentarea bilefurate, pot deci fi revendicate, în condiţiile prescrise de art. 1909 şi 1910, pentrucă numărul lor le individualizează şi permite de a le distinge de alte titluri.

Cupoanele titlurilor la purtător.

Aceeaş soluţie este admisă şi în privinţa cupoanelor detaşate de titlu, şi rău şi fără cale unii au voit a le asimilà cu moneda curentă (¹).

L. din 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, distruse, furate, etc. Art. 1.

Titlurile la purtător putând uşor să fie pierdute, distruse şi chiar furate, legea a trebuit să ià măsuri pentru a garantà pe proprietarii lor. In acest scop, legea din 21 Ianuarie 1883 introduce oarecare dispoziţii, spre a împiedicà negociarea titlurilor pierdute sau furate şi plata capitalurilor şi a cupoanelor ajunse la scadenţă, cele dintâi prin eşirea la sorţi, iar cel de al doilea prin sosirea termenului de plată. Graţie acestor măsuri proteguitoare, care înainte de 1883 nu-şi aveau fiinţă, proprietarul deposedat va puteà să revendice titlul pierdut sau sustras, să încaseze veniturile lui şi, la nevoe, să obţie chiar un duplicat al titlului distrus, pierdut sau furat (art. 1 L. din 1883).

Art. 2 L. din 1883.

Proprietarul unor asemenea titluri trebue să facă, prin portărei, către debitori, opunere la plata capitalului şi a procentelor sau dividendelor, trecute sau viitoare, menţionând în această opunere indicările prescrise de art. 2 din legea menţionată dela 1883.

Art. 3 din această lege.

Oponentul este dator a publicà notificarea de opoziţie

---

tului, ea nu se poate opune la plată decât dovedind că unul din agenţii săi a achitat pentru ea câştigul, sau în caz de fraudă dovedită. De asemenea, nu poate să fie vorba, în specie, de compensaţia ce s'ar puteà operà între societate şi colectorul căruia s'a încredinţat biletul, compensaţie ce nu poate privì pe posesorul biletului. Cas. rom. S-a III, decizia No. 140, din 28 Aprilie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 23, p. 364, No. de ordine 378 şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 50, p. 412 (rezumate). Vezi, în acelaş sens, C. Bucureşti, *Dreptul* din 1908, No. 45.—Tot Curtea din Bucureşti a decis însă, că biletele de loterie nefiind nişte titluri la purtător, direcţia generală a loteriei regale de Stat este în drept să refuze purtătorului plata lozului eşit la sorţi, când din registrele colectorilor rezultă că acest loz aparţine unei alte persoane, de oarece proprietatea acestui loz nu aparţine purtătorului, ci jucătorului. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1909, No. 67, p. 532. Vezi tom. X al Coment. noastre, nota 5 dela p. 87, 88.

(¹) Vezi Pand. belges, v⁰ *Possession des meubles*, 186.

prin Monitorul oficial și în alte două ziare, apărând unul în județul domiciliului debitorului, iar celălalt în județul domiciliului oponentului (art. 3 L. din 1883).

Art. 4 L. din 1883.

După doi ani dela publicarea opozițiunei, tribunalul domiciliului debitorului poate să-l condamne a plăti, în mânile oponentului, dobânzile sau dividendele trecute și viitoare.

Art. 6 L. din 1883.

După trecere de 10 ani dela publicarea poprirei, tribunalul poate încuviință ca să se libereze oponentului, cu a sa cheltuială, alte titluri în locul celor declarate pierdute, distruse sau furate. Titlurile liberate din nou vor purtà mențiunea de duplicate, având aceleași drepturi ca și titlurile primitive (art. 6 L. din 1883).

Art. 11 L. din 1883.

Sentințele tribunalului se pronunță fără drept de opoziție, însă cu drept de apel pentru partea nemulțumită, în termen de 10 zile libere dela pronunțare (art. 11 L. din 1883 (1).

Art. 11 L. menționată.

Deciziile Curței de apel se dau fără drept de opoziție sau revizuire, dar pot fi atăcate pe cale de recurs în casație, în termen de trei zile libere dela pronunțarea lor (2). Nicio sentință sau decizie nu se poate pronunță în asemenea materie fără concluziile minist. public (art. 11 L. din 1883).

Art. 12 L. menționată.

In orice instanță, debitorul este în drept a cere ca oponentul să afirme, prin prestare de jurământ, veracitatea alegațiunilor sale (art. 12 L. din 1883).

Art. 13 L. menționată.

Dacă, înainte de liberarea debitorului, se prezintă detentorul titlurilor sau cupoanelor declarate pierdute, distruse ori furate, debitorul este dator, pe de o parte, să le rețină în schimbul unei recipise ce va liberà prezentatorului lor, iar pe de altă parte, să încunoștiințeze pe oponent la domiciliul ales. In acest caz, efectele opozițiilor sau ale hotărîrilor definitive sunt suspendate până ce justiția se va pronunțà între prezentatorul titlurilor și oponent. Dacă, în momentul prezentărei titlurilor sau cupoanelor, acțiunea intentată de oponent în contra debitorului nu erà definitiv judecată, procedura se va suspendà până la soluțiunea diferendului dintre oponent şi detentor (art. 13 din L. dela 1883).

---

(1) Cpr. C. București, *Dreptul* din 1903, No. 11, p. 98.

(2) S'a decis că această regulă de procedură are efect retroactiv și se aplică la cazurile instruite și judecate după dreptul comun, dacă n'au luat sfârșit până la promulgarea acestei legi. Cas. rom. Bult. S-a I, 1884, p. 218 și *Dreptul* din 1884, No. 40, p. 313.

Art. 14 L. din 1883. Dispozitivul sentinţelor sau deciziunilor irevocabile, prin care se autorizà sau se respinge liberarea duplicatelor sau plata, fie a capitalului, fie a dobânzilor sau dividendelor, se va publicà în Monitorul oficial prin îngrijirea părţei interesate, şi cu cheltuiala oponentului (art. 14 L. din 1883).

Art. 15 L. menţionată. Pe lângă primul număr al Monitorului oficial, care începe fiecare trimestru, se va publicà, prin îngrijirea debitorilor, cărora li s'a notificat opoziţia, un buletin conţinând lista tuturor titlurilor, a căror plată sau negociare a fost poprită. Inserţiunile în acest buletin sunt gratuite (art. 15 L. din 1883).

Art. 16 L. menţionată. Toate valorile, a căror plată este poprită, se vor reproduce în buletin, în timp de 10 ani dela prima publicaţiune a opoziţiunei, afară numai dacă poprirea va fi ridicată după cererea oponentului, sau printr'o hotărîre judecătorească irevocabilă (art. 16 L. din 1883).

Art. 17 L. menţionată. Oponentul, care a redobândit posesiunea titlurilor pierdute sau sustrase, este dator să înştiinţeze despre aceasta pe debitor şi să facă publicaţiuni în Monitorul oficial, sub pedeapsă de daune interese (art. 17 L. din 1883).

Art. 18 L. menţionată. Cei ce cu ştiinţă vor fi făcut o poprire neîntemeiată, se vor pedepsì cu o închisoare dela 6 luni până la 5 ani şi cu o amendă de 200 până la 300 de lei Prescripţia acţiunei publice va curge în acest caz numai din momentul descoperirei delictului (art. 18 L. din 1883).

Art. 19 L. menţionată. Mijlocitorii de schimb şi casele sau institutele de bancă sunt obligate a înscrie în registrele lor: *a)* numele tuturor titlurilor la purtător ce cumpără, vând, primesc ca amanet şi, în genere, toate titlurile asupra cărora fac o operaţie oarecare; *b)* numele, locuinţa şi profesiunea persoanelor cu care au tratat; *c)* data operaţiunei (art. 19 L. din 1883).

Contravenienţii vor fi pedepsiţi cu amendă dela 50 până la 300 de lei, fixată de tribunal în prima şi ultima instanţă, fără prejudiciul pedepselor prevăzute pentru fals, şi al reparaţiunei daunelor cauzate celor interesaţi (art. 19 L. din 1883).

Art. 20 L. menţionată. Proprietarii titlurilor pierdute sau sustrase pot să le revendice, în timp de 10 ani dela publicarea opoziţiei în Monitorul oficial; cu toate acestea, detentorii acestor titluri au dreptul să nu le restitue decât în contra plăţei costului lor, dacă le posedă de bună credinţă, în virtutea unei negociaţii făcute printr'un mijlocitor de schimb sau unei case ori institut de bancă, înainte de publicarea opoziţiei în Monitorul oficial. In aceleaşi cazuri, mijlocitorii de schimb şi casele sau institutele de bancă, ce au servit ca intermediari, sunt scutiţi de orice răspundere, dacă au îndeplinit dispoziţiile art. precedent şi dacă justifică că au luat toate măsurile necesare pentru a se asigurà de identitatea persoanelor cu care au tratat (art. 20 L. din 1883) (¹).

Orice cumpărare, vânzare, schimb, amanetare sau report de titluri la purtător, efectuate în urma publicaţiunei poprirei, sunt nule în privinţa oponentului (art. 21 L. din 1883) (²). Art. 21 L. din 1883.

(¹) S'a decis că, după legea titlurilor la purtător, din 20 Ianuarie 1883, de câteori un titlu furat sau pierdut s'a negociat de bună credinţă, înainte de publicarea opoziţiei în Monitorul oficial, mijlocitorii de schimb şi casele sau institutele de bancă ce au servit de intermediari, sunt scutiţi, ca şi detentorul acestui titlu, de orice răspundere, dacă au îndeplinit dispoziţiile art: 19 din citata lege şi dacă justifică că au luat toate măsurile necesare spre a se asigurà de identitatea persoanei cu care au tratat. Cas. rom. Bult. 1906, p. 1545. — Această decizie mai pune în principiu că dacă, după art. 1909 din codul civil, proprietatea lucrurilor mobile se prescrie prin faptul posesiunei lor, şi dacă proprietatea titlurilor la purtător se transferă prin simpla tradiţie a titlului, în toate aceste cazuri buna credinţă este presupusă până la proba contrară: însă de câteori este vorba de vânzarea unui titlu la purtător furat sau pierdut, şi care vânzare s'a făcut mai înainte de publicarea opoziţiei în Monitorul oficial, şi printr'o casă de bancă, legea titlurilor la purtător din 1883, prin art. 20 § 2, pune în culpă şi face răspunzător pe un asemenea intermediar, dacă el nu s'a conformat art. 19 şi 20 din citata lege şi, prin urmare, cu drept cuvânt, instanţa de fond condamnă pe intermediar la daune, întemeindu-se pe art. 998 din codul civil, întrucât din sentinţa corecţională, care constată că titlul în chestiune a fost furat, se vede că proprietarul acestui titlu n'a fost despăgubit de valoarea titlului furat.

(²) Rămâne însă bine înţeles că terţiul, care a dobândit de bună credinţă aceste titluri, are, conform dreptului comun, recurs contra vânzătorului său, pentru a fi despăgubit de dauna suferită prin cumpărarea acestor titluri. Aceeaş soluţie este admisă şi în Franţa prin legea din 15 Iunie 1872. Vezi asupra

Art. 22 L. din 1883.

Casele sau institutele de bancă și mijlocitorii de schimb sunt responsabili de toate operațiile făcute prin intermediul lor, după publicația făcută în Monitorul oficial (art. 22 L. din 1883).

Art. 23.

Dispozițiile legei de față nu se aplică biletelor de bancă (art. 23 L. din 1883). (Vezi *suprà*, p. 381, text și nota 3 și *infrà*, p. 387).

Acestea sunt dispozițiile legei noastre asupra titlurilor la purtător pierdute, distruse, furate, etc.

Art. 58 C. com.

Art. 58 § ultim din codul de comerț mai dispune că, în privința titlurilor la purtător, pierdute sau furate, revendicarea nu se admite decât contra aceluia care le-a găsit sau furat și contra acelora care le-au primit cu orice titlu, cunoscând viciul cauzei posesiunei.

Derogare dela dreptul comun.

Acest text consacră o derogare importantă dela legea din 1883, de oarece el interzice orice revendicare dela posesorii de bună credință; pe când, după legea din 1883, proprietarii titlurilor pierdute sau sustrase pot să le revendice chiar dela detentorii de bună credință, sub îndatorirea de a restitui acestor din urmă prețul dobândirei acestor titluri (¹).

L. burselor. Art. 48.

Despre titlurile la purtător pierdute sau furate se mai ocupă art. 48 din legea burselor dela 9 Maiu 1904.

Art. 48 L. burselor din 1904. — Titlurile la purtător pierdute sau furate nu se vor puteà revendicà decât în condițiile mai jos

---

economiei acestei legi, dela care legea noastră a împrumutat mai multe dispoziții și care, în unele privințe, este criticată, Thaller, *Tr. élément. de droit commercial,* 902 urm., p. 452 urm. (ed. a 4-a, 1910).—Legea italiană nu admite, din contra, revendicarea titlurilor la purtător pierdute sau furate decât în contra acelui care le-a găsit sau le-a furat și în contra celor care le-au primit sub un titlu oarecare, cunoscând însă viciul și cauza posesiunei acestor detentori. Vezi P. Fiore, *Le droit international privé* (ed. a 4-a, trad. Ch. Antoine, 1907), II, 816, *in fine*, p. 369. Vezi și art. 58 § ultim din codul nostru comercial, citat *suprà* p. 376, nota 4 și la pag. prezentă. Din cauza acestei diversități de legislații, pierderea sau furarea titlurilor la purtător poate dà loc la conflicte în dreptul internațional privat, asupra cărora vezi autorul *suprà* citat, II, 817 urm., p. 369 urm. Vezi și *infrà*, p. 400 urm.

(¹) Cpr. M. A. Dumitrescu, *Codul de comerciu comentat*, I, 1039, p. 591.

prevăzute, dacă operațiunea a fost făcută prin intermediul mijlocitorilor oficiali.

Dacă negociarea s'a făcut înainte de a se fi publicat pierderea sau furarea, partea păgubită poate urmări valoarea acelor efecte dela acel care le-a vândut prin intermediul mijlocitorului oficial.

Acesta, declarând pe vânzător, este descărcat de răspundere.

Dacă negociarea s'a făcut după publicare, mijlocitor oficialului este dator a restitui valoarea acelor titluri.

Pentru efectele de comerț, mijlocitorul care a făcut negociarea, este răspunzător civilmente numai de veritatea ultimei semnături din acele efecte, întrucât va fi declarat chiar în efect că a lucrat în calitate de mijlocitor și numai pentru negociarea efectului. In acest caz, el nu are răspunderile girantului" (1).

In fine, textul de mai sus are un ultim alineat foarte important, în următoarea cuprindere:

„*Jocul de bursă este interzis*" (2).

Titluri provizorii.

Legea din 1883 se aplică nu numai titlurilor definitive, dar și celor provizorii (3).

Cupoanele titlurilor.

Ea se aplică și cupoanelor detașate de titlurile lor (argument din art. 13) (4).

Biletele de bancă, etc.

Ea nu se aplică însă biletelor de bancă (art. 23), nici biletelor de loterie sau de drum de fer (5).

Aplic. L. din 1883 numai titlurilor create în România.

Legea din 1883 se aplică însă numai titlurilor la purtător *create în România* (art. 1), fie că aceste titluri sunt posedate de Români sau de străini, pentrucă această lege este o lege de siguranță publică, menită a apără pe posesorii titlurilor românești, oricare ar fi naționalitatea lor (6).

---

(1) Vezi și art. 158—161 din regulamentul legei asupra burselor de comerț, din anul 1913, publicat în Monitorul oficial No. 220 din 2 Ianuarie 1914.

(2) Orice convenție, fiind presupusă serioasă până la proba contrară, partea care susține că vânzarea ce a consimțit ascunde în ea o speculă asupra diferenței de preț, este datoare să facă această probă (art. 1169 C. civ.). Cpr. Trib. Brăila, *Dreptul* din 1884, No. 40, p. 318.

(3) Cpr. Guillouard, *Prescription*, II, 961.

(4) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, II, 960. Vezi și *suprà*, p. 357, unde am văzut că și art. 1909 se aplică cupoanelor titlurilor la purtător.

(5) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, II, 961. Vezi și *suprà*, p. 381 și 386.

(6) Cpr. Guillouard, *op. cit.*, II, 964; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, II, 651 urm., etc.

Titlurile la purtător străine.

Ea nu se aplică însă titlurilor străine negociate în România, nici celor străine negociate în străinătate. In privinţa acestor titluri se vor aplicà deci în totul art. 1909 şi 1910 din codul civil. Aceasta rezultă din art. 1 al legei suscitate, care nu vorbeşte decât de proprietarii *titlurilor la purtător create în România* (¹).

Cambiile pierdute sau furate.

In privinţa cambiilor pierdute sau furate avem art. 354—357 C. com. Părerea dominantă în Italia, zice d-l M. A. Dumitrescu, este că aceste texte se aplică şi la cekuri, indiferent dacă sunt emise la purtător, sau dacă sunt la ordin. In acest sens, adaogă autorul de mai sus, avem art. 366 C. com., care nu distinge. O asemenea distincţie o găsim în art. 565 C. com. relativ la poliţa de încărcare; nu o găsim însă la scrisoarea de cărat (²).

Legea din 1883 apără pe proprietarul titlului furat, când furtul n'a fost descoperit.

S'a decis că legea de mai sus, asupra titlurilor la purtător, este o lege de apărare pentru proprietarul titlurilor furate, când furtul n'a fost descoperit şi nu se ştie nimic de soarta acestor titluri, iar publicaţiile prevăzute de art. 1 şi 2 din acea lege nu sunt prescrise decât în scopul de a conservà, faţă de debitor, drepturile celor ale căror titluri au fost furate, distruse sau pierdute, iar nu pentru exercitarea acţiunei în revendicare, contra detentorilor care, în mod neregulat, ar devenì posesorii unor asemenea titluri.

Revendicarea titlurilor la purtător conform art. 1909 C. civil, fără a se puteà opune lipsa publicaţiilor.

Astfel, dacă un titlu la purtător (în specie un scris funciar rural), ce fusese furat, a fost dat în gaj cuiva, fără borderou şi de o persoană ce nu-i erà cunoscută, împrejurări din care instanţa de fond îşi poate formà convingerea că creditorul gagist cunoşteà viciul posesiunei detentorului, în momentul depunerei acestui titlu în gaj, proprietarul acelui titlu poate să-l revendice pe calea unei acţiuni principale, conform dreptului comun (art. 1909 C. civ.), fără

(¹) Vezi, in privinţa soluţiei admise asupra acestei chestiuni în Franţa, Guillouard, *op. cit.*, II, 965 urm.; Lyon-Caen et Renault, *op. cit.*, II, 651 urm., etc.

(²) M. A. Dumitrescu, *op. cit.*, I, 1040, p. 591. Vezi asupra art. 354 urm. din codul comercial, Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, III, p. 686 urm. Această lucrare, foarte completă şi foarte sistematică, este de mare folos. Ar fi de dorit ca autorul s'o termine cât mai curând. Aşteptăm celelalte volume cu mare nerăbdare.

a i se puteà opune lipsa publicaţiilor prevăzute de art. 1 şi 2 din legea dela 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, distruse, furate, etc. (¹).

L. fr. din 15 Iunie 1872.

Acestea sunt dispoziţiile legei noastre asupra titlurilor la purtător, pierdute sau furate. Legea din 18 Ianuarie 1883, de care am vorbit mai sus, este o imitaţie a legei franceze din 15 Iunie 1872 (²).

C. german. Art. 935 § 2.

Codul civil german apără pe orice posesor de bună credinţă al titlurilor la purtător, chiar furate sau pierdute, în contra revendicărei proprietarului deposedat (art. 935 § 2) (³).

C. elveţian. Art. 935.

Aceiaş soluţie este admisă şi prin noul cod civil elveţian. Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 935 din acest cod:

> „Moneda şi titlurile la purtător nu pot fi revendicate dela achizitorul de bună credinţă, chiar dacă posesorul a fost deposedat de ele în contra voinţei sale“ (⁴).

Emiterea de titluri sau obligaţii la înfăţişător. Controversă.

Materia titlurilor la purtător a dat loc la o controversă, pe care trebue s'o menţionăm aci, deşi am atins-o în treacăt în tom. X al Coment. noastre, p. 325 *ad notam*. Chestiunea este de a se şti dacă, astăzi, se pot emite obligaţiuni sau bilete comerciale ori civile la înfăţişător (⁵). Atât Curtea din Bucureşti cât şi cea din Iaşi au decis

---

(¹) Cas. rom. Bult. 1912, p. 1047; *Dreptul* din 1912, No. 59 şi *Cr. judiciar* din 1913, No. 6. Vezi şi Ef. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, III, p. 691, No. 12.

(²) Cpr. art. 547 urm., din codul de comerţ spaniol.

(³) Vezi însă art. 1003 urm. din Pr. civ. germană, care organizează măsuri de apărare în privinţa proprietarilor deposedaţi.

Alte dispoziţii din legile străine.

(⁴) Incât priveşte şi alte dispoziţii din legile străine, relative la titlurile la purtător, vezi Brifaut, *Comment. de la loi du 8 Février 1902*, p. 287 urm.; Al. Wahl, *Tr. th. et pratique des titres au porteur français et étrangers*, 1298 urm., şi 1433 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 947 *quater*, etc.

Biletele la înfăţişător sau la purtător. Definiţie.

(⁵) Prin bilet sau obligaţie la înfăţişător se înţelege un act scris, fie autentic, fie sub semnătură privată (vezi nota următoare), prin care o persoană promite de a plăti o sumă de bani, nu unei persoane determinate, nici la ordinul alteia, ci *la purtător*, adecă aceluia care va fi detentorul titlului în momentul scadenţei sale, fără ca acest detentor să aibă nevoe de a justifică drepturile sale asupra titlului în chestiune printr'un nou act, sau altfel. Cpr. Boistel, *Précis de droit commercial*, 853, p. 586 (ed. a 3-a); Répert. Sirey, v⁰ *Billet au porteur*, No. 1.

chestiunea în mod afirmativ. Obligaţiunile chirografare (1),

---

(1) In teoria acelor care admit asemenea obligaţii, ele pot fi constituite nu numai prin acte sub semnătură privată, dar şi prin acte autentice. Cas. fr. Sirey, 78. 1. 292; Sirey, 97. 1. 161 (cu nota lui Albert Tissier).

C. german. Art. 793 urm. Incât priveşte obligaţiile la înfăţişător sau la purtător în codul civil german *(Schuldverschreibung auf den Inhaber)* (art. 793 urm.), vezi Saleilles, *Etude de la théorie générale de l'obligation, d'après le projet du code civil pour l'empire allemand,* 267 urm., p. 297 urm.

Dr. roman. Savigny, ocupându-se de crearea unor atare obligaţiuni în dreptul roman, astfel cum se aplică altădată în Prusia *(des heutigen römischen Rechts)*, se pronunţă pentru nulitatea lor. Iată în adevăr, cum se exprimă acest autor:

„Die einfachste Form besteht darin, dass der Schuldschein zwar einen bestimmten Schuldner ausdrückt, *aber keinen Glaubiger*, so dass der Schuldner sich verpflichtet, *gegen jeden Inhaber* zu leisten. Es ist einleuchtend, dass hier von einer Cession und dem Beweise derselben gar nicht die Rede sein kann, dass vielmehr die Absicht des Schuldners darauf gerichtet ist, jeden Inhaber als Glaubiger anzuerkennen. Es fragt sich nur, ob ein solches Rechtsgeschäft gültig ist. Manche Schriftsteller erklären es führ gültig, andere dagegen, und zwar die bewährteren, halten es für ungültig, *und nach der oben aufgestellten Regel muss ich mich gleichfalls für die Ungültigkeit ausprechen.* Auch die Praxis der Gerichte, oder etwa ein erhebliches Interesse des Verkehrs, kann für ein solches Rechtsgeschäft in dieser Abstraction gewiss nicht geltend gemacht werden". *(Das Obligationenrecht als Theil des heutigen römischen Rechts*, II, § 63, p. 101 (Berlin, 1853).

Iată acum şi traducerea rândurilor de mai sus:

„Forma cea mai simplă (a obligaţiilor la purtător) consistă într'un titlu arătând un debitor determinat, *însă niciun creditor;* prin acesta debitorul se obligă a plătì *purtătorului, oricare ar fi el.* Este evident că, în specie, nu poate să fie vorba nici de o cesiune, nici de dovedirea ei, întrucât debitorul a manifestat, din contra, intenţia de a recunoaşte de creditor pe purtător, oricine ar fi. Chestiunea este însă de a se ştì dacă o atare operaţie juridică este validă. Mai mulţi autori recunosc validitatea ei (de ex. Glück); alţii, din contra, şi din cei mai autorizaţi, o declară nulă (de ex. Mühlenbruch); şi eu însumi trebue să mă pronunţ în favoarea nulităţei, după regula stabilită mai sus. Nici practica jurisprudenţei, nici interesul afacerilor, oricât de considerabil ar fi, nu pot, subscrise în alb, fără ordin, sau la purtător, sunt valabile. zice Curtea din Bucureşti, pentrucă deşi convenţiunile nu-şi produc efectul lor decât între părţile contractante, totuşi din faptul că ordinul a fost lăsat în alb şi complectat mai în urmă, nu se poate trage concluzia că creditorul este incert (¹).

Motivele unei decizii a Curţei din Iaşi.

Tot în acest sens s'a pronunţat şi Curtea din Iaşi, în majoritate. Iată care sunt motivele Curţei. Deşi, pentru existenţa unei convenţii, legea cere, între alte condiţii, şi acordul voinţei părţilor contractante, totuşi nicio dispoziţie a legei, cu excepţie însă a acelor care privesc ordinea publică şi bunele moravuri, nerestrângând libertatea contractanţilor cu privire la modul cum ei înţeleg a se obligà şi a-şi executà obligaţiile lor, iar convenţiile legal făcute având putere de lege între părţile contractante, în baza principiului libertăţei convenţiilor (art. 969 § 1); de aci rezultă că obligaţiile la purtător sau la înfăţişător pot în mod valid fi constituite şi astăzi, fără arătarea numelui creditorului. Validitatea obligaţiilor la purtător sau înfăţişător este cu atât mai admisibilă în legea noastră cu cât, după codul Calimach (art. 1842), ale cărui dispoziţii au rămas în vigoare în tot ce nu sunt contrare regulelor codului actual (art. 1912 C. civil), sinetele la înfăţişător erau valide şi de o practică obişnuită, fără a se face vreo deosebire între datoriile decurgând din tocmala împrumutului şi constatate prin acte scrise şi datoriile derivând din alte cauze, precum şi cele neconstatate prin acte scrise; iar strămutarea lor se făceà prin singura lor trădare (art. 1842 C. Calimach) (²).

în adevăr, să facă să se declare validă această operaţie, din punctul de vedere abstract".

(¹) C. Bucureşti, *Cr. judiciar* din 1903, No. 37, p. 314 (cu nota d-lui C. N. Toneanu în sens contrar).

C. Calimach. Art. 1842.

(²) Iată cum se exprimă art. 1842 din codul Calimach: „Sineturile de datorie, cedate de către ceduitorul pe numele înfăţişătorului lor, se mută prin singură trădarea lor"; iar art. corespunzător din codul austriac (art. 1393, partea finală) dispune că: „titlurile de creanţă la purtător se strămută numai prin tradiţie, necerând nicio altă dovadă a cesiunei decât acea care rezultă din posesiunea lor". „*Schuldscehine, die auf den Ueberbringer lauten, werden schon durch die Uebergabe abgetreten, und bedürfen nebst dem Besitze keines andern Be-*

Garanţiile volante.

Mai mult încă, legiuirile vechi permiteau garanţiile sau ipotecile aşa zise volante, care, în realitate, erau adevărate obligaţii ipotecare la purtător [1].

C. com. vechiu.

Apoi, nici vechiul cod comercial nu ridică validitatea poliţei sau biletelor la ordin în care nu este menţionat numele creditorului.

C. com. actual.

Cât pentru codul comercial actual, legiuitorul, prin modificarea adusă la 1900, art. 273, a înţeles a face o derogare dela principiul general al libertăţei convenţiunilor, numai în privinţa efectelor speciale ale cambiei, care, deşi nu poate fi emisă la purtător, totuşi poate, prin facultatea ce conferă art. 279 C. com., de a se umple girul în alb, deveni în urmă la purtător; de unde rezultă că obligaţiile la purtător sau la înfăţişător, admise de legiuirea veche, care, în această privinţă, a rămas în vigoare şi neoprită de codul comercial, trebue să fie considerate ca valide şi astăzi, când legiuitorul a crezut necesar de a ridicà, prin dispoziţii exprese, efectele speciale ale cambiei acelor lipsite de numele primitorului, lăsând însă caracterul de titlu la purtător cekului şi poliţei de încărcare (art. 365, 565 C. com.).

Efectele Statului şi ale societăţilor de credit.

Osebit de aceasta, legislaţia noastră recunoscând ca titluri la purtător efectele Statului şi ale societăţilor de credit, nicio lege nu mărgineşte, în favoarea Statului sau a numitelor societăţi, dreptul de a emite obligaţiuni la purtător.

---

weises der Abtretung“. Va să zică, titlurile de creanţă la purtător sunt valide în codul austriac, ca şi în codul Calimach. Vezi Stubenrauch, *Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche*, II, pag. 809 (ed. a 8-a); Mattei, *I paragrafi del codice civile austriaco avvicinati dalle leggi romane, francesi e sarde*, IV, p. 944, No. 14 (Veneţia, 1854). Iată cum se exprimă acest din urmă autor: „*I vaglia al presentatore sono validi, se anche non contengono il nome del creditore, non essendo soggetti alle formalità del § 1001 Codice civile. Fu però anche giudicato che se i vaglia al presentatore contengono un mutuo, devono essere forniti degli estremi del § 1001 Codice civile*“.

(1) Vezi asupra acestor garanţii volante, care au multă asemănare cu ţidulele ipotecare, admise altădată şi în Franţa, prin decretul din 9 Messidor anul III, tom. X al Coment. noastre, nota 4 dela p. 324, 325. Vezi şi Planiol, II, 2651, care se referă la Tratatul nostru în limba franceză. Mai vezi considerentele trib. Iaşi, reproduse *infrà*, p. 396.

Derogare dela art. 1393 C. civil.

In fine, dispoziția prescrisă de art. 1393 C. civil, în scopul de a garantà pe debitorul cesionat, precum și pe terții interesați (alți cesionari ai creanței sau creditori amanetari ai cedentului), nefiind de ordine publică, părțile pot să deroage dela ea, debitorul consimțind a acceptà de mai înainte, ca singur proprietar al creanței, pe acela care i-o va înfățoșà de bună credință, fără a pretinde altă formalitate decât prezentarea titlului, a cărui proprietate va fi fost transmisă purtătorului prin tradiție, ca și proprietatea oricărui lucru mobil în genere (art. 1842 C. Calimach).

Oblig. civile sau comerciale la înfățișator.

Această consecință legală a obligațiilor la purtător decurgând din forma titlului, iar nu din caracterul său, nu este nicio deosebire de făcut, în această privință, între obligațiile civile și cele comerciale: căci, civile sau comerciale, obligațiile formate pe numele unei persoane determinate vor trebui să fie notificate, conform art. 1393 C. civil, iar cele la ordin sau la purtător, fie că se referă la acte comerciale sau necomerciale, că sunt subscrise de comercianți sau necomercianți, se vor transmite, cele dintâi, prin gir, iar cele de al doilea prin tradiție.

Acestea sunt, în rezumat, motivele invocate de majoritatea Curței de Iași pentru a ajunge la soluția de mai sus (¹). Cu toată temeinicia lor aparentă, nu putem admite această soluție pentru următoarele motive:

(¹) Vezi *Dreptul* din 1901, No. 69, pag. 678 urm. (cu observ. noastră critică). Vezi, în acelaș sens, M. A. Dumitrescu, *Codul de comerț comentat*, I, 1046, p. 593. Tot în acest sens se pronunță, în mare parte, și doctrina italiană. Vezi, de exemplu, Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, VI, 255 urm., p. 322 urm. (ed. a 3-a); Galuppi, *Titoli al portatore*, 147 și urm.; Tartufari, *Del possesso*, I, p. 18 urm.; Papa d'Amico, *Dei titoli di credito*, pag. 194; Ajetto, *Filangieri*, anul 1882, 2, 187 urm.; Marghieri, *Trattato di diritto commerciale*, V. 2301; Cogliolo, *Monitori dei tribunali*, anul 1891, p. 869; Serafini, în revista: *Diritto commerciale*, anul 1891, pag. 497 urm.; Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, II, 857 și 912 (ed. a 3-a); Vidari, *Corso di diritto commerciale*, III, 2083 urm., p. 8 urm. (ed. a 4-a); Bruschettini, *Trattato dei titoli ai portatore*, 494 și urm. — Vezi însă Gabba, în revista: *Il Foro italiano*, anul 1892, col. 844. Autorii francezi împărtășesc și ei, în mare parte, părerea de mai sus. Cpr. Aubry et Rau, II, § 183, p. 152, Combaterea argumentului tras din C. Calimach.

Mai întăi, încât priveşte argumentul tras din codul Calimach, pe care Curtea îl consideră ca neabrogat, în baza art. 1912 C. civil, el ni se pare inadmisibil. In adevăr, în vechiul cod al Moldovei, neexistând nicio publicitate menită a garantà dreptul terţiilor, uşor se poate explicà dispoziţia art. 1842, de care s'a vorbit mai sus. Legiuitorul modern înfiinţând însă o publicitate, deşi imperfectă, o recunoaştem, în materie de cesiune de creanţe, pentru a garantà atât pe debitorul cedat, cât şi pe terţii interesaţi, adecă pe diferiţii cesionari ai aceleiaş creanţe şi pe creditorii cedentului, care ar voi să poprească creanţa în mânile debitorului, nu se poate reînvià dispoziţiile dintr'un cod în care totul erà ocult şi clandestin. Codul Calimach este deci abrogat ca fiind contrar codului actual şi argumentul Curţei cade. In sistemul care consideră, în această privinţă, legile vechi ca neabrogate, s'ar reînvià şi ipotecile sau garanţiile volante, pe care practica judecătorească le admisese altă dată fără niciun text de lege, ceace este inadmisibil.

Combaterea argumentului tras din textele codului de comerț.

Tot inadmisibil este şi al doilea argument, pe care Curtea îl trage din diferitele texte ale codului comercial actual, care admite unele creanţe la purtător sau la înfăţişător. In adevăr, deşi cambia poate deveni un titlu la purtător prin complectarea girului în alb (art. 279 § ultim C. com.); deşi cekul şi poliţa de încărcare pot fi emise la înfăţişător (art. 365 şi 565 C. com.); deşi recipisele magazinelor generale sau docurilor şi warantele sunt, în genere,

---

text şi nota 21 (ed. a 5-a); Laurent, XXXII, 568; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, IV, 771 urm.; Rivière, *Répét. écrites sur le code de commerce*, p. 400 (ed. a 5-a); Bédarride, *De la lettre de change, des billets à ordre et de la prescription*, II, 646 (ed. a 2-a); Boistel, *Précis de droit commercial*, 853, 854, p. 586 urm. (ed. a 3-a); Pardessus, *Cours de droit commercial*, I, 483 (ed. a 6-a); Nonguier, *Lettres de change et effets de commerce*, II, 1565 urm. (ed. a 4-a); Ruben de Couder, *Dictionn. de droit commercial, industriel et maritime*, v⁰ *Billet au porteur*, 12; Guillouard, *Vente*, II, 793; Baudry et Saignat, *Idem*, 801; Répert. Sirey, v⁰ *Billet au porteur*, 23 *bis*; F. Herman, *C. civil annoté*, art. 1690, No. 221; C. Pau, D. P. 86. 2. 230; Sirey. 88. 2. 14; Cas. fr. Sirey, 78. 1. 292; Sirey, 97. 1. 161 (cu nota lui Al. Tissier); Cas. Turin şi Cas. Roma, Sirey, 99. 4. 13; C. de apel din Veneţia, *Dreptul* din 1914, No. 69 (cu observ. noastră), etc.

la purtător, simpla semnătură în dosul recipisei sau a warantului constituind un gir (art. 5 L. din 28 Iunie 1881), şi deşi acest gir este suficient pentru a transmite dreptul de amanet şi de proprietate asupra mărfurilor depuse în magaziile docurilor, fără a mai fi nevoe de îndeplinirea formalităţilor notificărei cerute de dreptul comun (¹); deşi titlurile de rentă în contra Statului şi ale diferitelor societăţi de credit, precum şi acţiunile societăţilor comerciale sunt la purtător (art. 166, 171 C. com.), totuşi aceste toate sunt adevărate excepţii şi derogări dela dreptul comun, care nu pot fi întinse prin analogie la alte cazuri neprevăzute de lege. Pentru a proclamà principiul validităţei obligaţiilor la purtător, nu ajunge, după cum spune Curtea, ca niciun text de lege să nu le oprească, ci ar trebuì un text expres care să le încuviinţeze.

Combaterea argumentului tras din art. 1393 C. civil.

Cât pentru ultimul argument, pe care îl invoacă Curtea, şi care consistă în a zice că formalităţile prescrise de art. 1393 C. civil nu interesează ordinea publică, părţile fiind libere de a renunţà la aceste formalităţi, el este şi mai slab; căci dacă debitorul poate, în ceeace îl priveşte, să renunţe la notificare, asemenea renunţare totuşi nu poate să producă niciun efect în privinţa terţiilor, pe care legea a voit să-i apere pentru consideraţii analoage cu acele care au determinat transcrierea în materie imobiliară. Or, de sigur, în materie de vânzări imobiliare, nimene n'ar îndrăznì să susţie validitatea unei clauze care ar declarà vânzarea opozabilă terţiilor fără transcriere. Orice publicitate, zice Laurent (²), fie cât de imperfectă, este de interes general, pentrucă societatea are interes ca siguranţa cea mai deplină să domnească în tranzacţiile omeneşti. Părţile nu pot deci să deroage, prin convenţia lor, dela dispoziţiile edictate în interesul terţiilor, care, ca atare, interesează ordinea publică. Acestea sunt foarte pe scurt motivele care ne fac a respinge soluţia consacrată de Curtea din Iaşi, şi în acest sens se pronunţă unii autori şi în Franţa (³).

(¹) Cpr. Cas. rom. Bult. 1894, p. 1246.

(²) Laurent, *Droit civil international*, VII, 230.

(³) Vezi T. Huc, X, 217 şi *Tr. théorique et pratique de la cession et de la transmission des créances*, I, 322; Vavasseur, *Tr. des sociétés civiles et commerciales*, I, 474. Cpr. Laurent, Tot în acest sens s'a pronunţat şi tribunalul Iaşi, care a admis în totul modul nostru de a vedeà. Iată considerentele foarte temeinice ale tribunalului:

„Considerând că, în susţinerea ideei că obligaţiile la purtător ar fi admise şi astăzi, se invoacă oarecare dispoziţii din codul Calimach, şi anume: dispoziţiile relative la aşa numitele garanţii volante şi cele prevăzute de art. 1842. Mai întâi, din garanţiile volante de sub legea veche, nu se poate deduce nimic astăzi, căci aceste garanţii se făceau în modul următor: debitorul provocà prin tribunal o expertiză a averei sale *imobiliare*, şi pe temeiul raportului expertului, se dădeà proprietarului o însemnare scrisă din partea tribunalului, prin care se atestà că petiţionarul se bucurà de o avere eventuală în suma de . . . , în imobile: cu această însemnare, proprietarul se prezentà la orice licitaţii de întreprinderi şi o puneà garanţie, şi dacă efectuà bine antrepriza, sau dacă executà contractul în totul, garanţia i se restituià; la din contra, garanţia sa răspundeà de neexecutarea contractului. Cei de al treilea puteau să ştie dacă un proprietar de imobile a recurs sau nu la aşa numitele garanţii volante, întrucât aceste garanţii se treceau în tribunalul circumscripţiei imobilului, într'un registru special prevăzut de anexa lit. T a Regulamentului organic. Aceste garanţii volante nu aveau niciodată loc asupra averei mobiliare. Ele au încetat odată cu punerea în lucrare a noului cod civil, care a făcut din ipotecă un contract solemn (art. 1772), şi tribunalele desfiinţează astăzi în mod constant, în camera de consiliu, după cererea proprietarului, toate garanţiile volante ce au rămas pe ici pe colea, ca sarcini asupra imobilelor; aşa fiind, din garanţiile volante ale legiuirei trecute(1), nu se poate trage niciun argument în favoarea obligaţiilor la purtător în codul civil actual, întrucât garanţiile volante nu mai au astăzi nicio valoare, afară de acea istorică.

In ce priveşte argumentul tras din art. 1842 C. Calimach, se

XXIV, 498. Mai multe Curţi de apel s'au pronunţat tot în acest sens. Vezi Sirey, 31. 2. 238; Sirey, 35. 2. 240; Sirey, 46. 2. 282; D. P. 47. 2. 37. Mai vezi Sirey, 79. 1. 103; D. P. 79. 1. 14, etc.

Ipoteca asupra sa însuş.

(1) Aceste garanţii imobiliare erau adevărate ipoteci asupra sa însuş. Vezi asupra acestei ipoteci, pe care codul german o numeşte ipoteca proprietarului (*Eigenthümerhypothek*), şi care a fost introdusă în Prusia prin legea din 5 Maiu 1872, tom. X al Coment. noastre, p. 322, precum şi G. C. Stoicescu, *De l'hypothèque sur soi-même, considérée comme instrument de crédit* (teză pentru doctorat, Paris, 1909), p. 117 urm. Mai vezi Ernst Barre, *Bürgerliches Gesetzbuch und Code civil, vergleichende Darstellung des deutschen und französischen Gesetzbuchs*, § 65, p. 97 urm.

poate răspunde tot cu un argument tras din art. 1339 C. Calimach, după care persoana împrumutatului şi a împrumutătorului trebue să fie arătate în mod lămurit în sinetul de datorie, aşa că, în faţa acestor două texte de lege, nu putem trage o concluzie neîndoelnică, care să aibă putere legală sub imperiul codului civil actual, în favoarea obligaţiilor sau biletelor la purtător; că chestiunea de faţă nu poate deci fi dezlegată prin dispoziţiile codului Calimach, care nu mai pot avea decât o însemnătate istorică, după cum s'a zis mai sus; că, în legea noastră actuală, principiul libertăţei convenţiunilor, proclamat de legiuitorul actual (art. 969 § 1), trebue a fi înţeles că el se referă la persoanele capabile şi care pot conveni cu libertatea de consimţimânt, fără dol şi fără violenţă; că, deşi ideea obligaţiilor la purtător poate ar fi un progres al timpului, totuşi nu judecătorul are a ţine seamă de acest progres îndoelnic, ci legiuitorul, care are o sferă de apreciere mult mai mare decât judecătorul; lui îi incumbă, în adevăr, datoria de a fi la nivelul progresului, iar judecătorului îi incumbă sarcina de a aplicà legea;

Considerând că din economia generală a codului civil în vigoare rezultă că trebue un text de lege, care să permită existenţa acestor titluri; căci nu din tăcerea legei putem trage un principiu aşa de mare ca acesta, după cum se voeşte în părerea contrară, care poate venì în discordanţă cu principiile relative la dol, la violenţă şi la celelalte mijloace de viciare ale consimţimântului;

Considerând că contractul de împrumut presupune neapărat, chiar din momentul contractărei, existenţa a două persoane determinate: a împrumutătorului şi a împrumutatului, aşa cum cere şi art. 1339 din codul Calimach;

Considerând că, în obligaţia de faţă, persoana împrumutătorului este nedeterminată, fiind arătată sub denumirea generică de *înfăţişător* sau *purtător;*

Că împrumutatul nu poate opune înfăţişătorului excepţia dolului; căci din moment ce se admite că această excepţie poate fi opusă înfăţişătorului, înseamnează că obligaţiile la purtător sunt inutile; şi cum împrumutatul va puteà oare dovedi că primul purtător al titlului i-a smuls obligaţia prin dol, violenţă, ameninţare, etc., atunci când primul purtător este necunoscut aceluia ce se prezintă cu titlul spre încasarea lui?

Ce se va face cu buna credinţă a aceluia ce are titlul în posesiunea sa, venit dela un al 6-lea sau al 7-lea transmiţător? Dar în acest sistem se poate chiar încurajà reaua credinţă, căci debitorul nu are decât să se înţeleagă cu cineva, pe care să-l arăte de prim înfăţişător sau purtător şi cu care să însceneze o dovadă a dolului sau violenţei.

Din momentul, dar, ce se poate dovedì viciile de consimţimânt în persoana primului purtător, obligaţiile la înfăţişător nu mai au niciо utilitate, iar dacă nu se admite a se dovedì viciul de consimţimânt la aceste obligaţii la purtător, atunci unde este textul care opreşte această dovadă?

Niciun text de lege, absolut niciunul. Şi, în specie, nu este chestiune de dificultatea probei, ci de admisibilitatea ei.

Un alt argument în contra obligaţiilor la purtător se trage din regulele codului civil, relative la notificarea cesiunei. Că se poate renunţà la notificarea cesiunei este prea adevărat; dar această renunţare constitue un drept, şi renunţarea la un drept trebue exprimată în mod sigur şi neîndoelnic, iar nu dedusă din conjecturi întemeiate pe un uz nestatornic şi necunoscut în mod general de constant în ţara noastră.

Argumentul ce se trage din împrejurare că există oarecare titluri la purtător în legea actuală, vine tocmai în favoarea tezei noastre, adecă, că, pentru a admite asemenea titluri trebuesc texte speciale de lege; că, în afară de aceste texte excepţionale, titlurile la purtător sau înfăţişător nu sunt admise de codul nostru civil şi nici de codul comercial, decât în două cazuri excepţionale, şi anume: cekul şi poliţa de încărcare (art. 365 şi 565 C. com.), etc." (1).

Precum vedem, sunt motive puternice în favoarea tezei ce susţinem şi motivele date de Tribun. Iaşi, pe care le-am reprodus mai sus, sunt de natură a convinge pe oricine.

Prescripţia in dreptul internaţional privat.

Străinii pot invocà prescripţia la noi, în privinţa bunurilor urbane.

Inainte de a semnalà dificultăţile la care prescripţia a dat loc în dreptul internaţional privat, trebue să menţionăm un principiu incontestabil, şi anume: că prescripţia poate fi invocată de străini în România, cel puţin în privinţa bunurilor urbane. In acest sens se poate zice că ea aparţine dreptului natural sau dreptului ginţilor. „*Es kann daher auch ein Fremder ersitzen und verjähren*“, zice Zachariæ (2).

---

(1) Vezi *Cr. judiciar* din 1903, No. 31, p. 254, 255 (cu observ. noastră).

(2) *Handbuch des fr. Civilrechts*, I, § 210, p. 525, text şi nota 2 (ed. Anschütz); Aubry et Rau, I, § 78, p. 507, 508, nota 39 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 33 şi 966; Guillouard, *Idem*, I, 362; Troplong, *Idem*, I, 33; P. Fiore, *Le droit international privé*, II, 807, p. 360 (trad. Antoine, ed. a 4-a); Thiry, IV, 597; Laurent, XXXII, 12; Colmet de Santerre, VIII, 326 *bis* VII; Demolombe, I, 243; Massé, *Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil*, I, 511, p. 432 urm. (ed. a 3-a); Pand. fr., v° *Prescrip-*

Incât priveşte uzucapiunea, se aplică legea situaţiei imobilelor.

Incât priveşte uzucapiunea sau prescripţia achizitivă, fie vorba de imobile sau de servituţi, se va aplicà legea situaţiunei imobilelor *(lex rei sitæ)*, chiar dacă ele ar fi posedate de străini, pentrucă uzucapiunea interesând organizarea proprietăţei, este, ca atare, de ordine publică. Statutul real va fi deci în orice caz aplicabil în specie, fie că ar fi vorba de indigeni sau de străini (¹). Această soluţie este tradiţională. Ea erà susţinută de D'Argentré, Dumoulin (Molineus), Pothier, Dunod, etc.

„Il n'y a pas de doute, zice Dunod (²), que pour juger de la prescription des immeubles et de actions réelles et hypothécaires, on doive suive les lois et les coutumes des lieux où les choses sont situées: *Leges enim feruntur territorio*, et les coutumes sont réelles".

Timpul necesar spre a prescrie, existenţa unui titlu şi a bunei credinţe, etc.

Astfel, legea situaţiunei este aplicabilă în privinţa timpului necesar spre a prescrie; în privinţa titlului şi bunei credinţe; în privinţa distincţiunei între lucrurile prescriptibile şi cele neprescriptibile; în privinţa punctului de plecare al prescripţiei; în privinţa prescripţiei extinctive a acţiunilor reale; în privinţa cauzelor de întrerupere şi de suspendare ale prescripţiei, etc. (³).

Art. 1909, 1910.

Aceeaş regulă este aplicabilă şi mobilelor considerate în individualitatea lor. Astfel, art. 1909 şi 1910 sunt aplicabile atât străinilor cât şi indigenilor (⁴).

---

tion civile; 2544; Pand. belges, v⁰ *Prescription (mat. civile) (droit intern. privé)*, No. 1 şi toţi autorii.

(¹) Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 3546 urm.; Pand. belges, v⁰ *Prescription (mat. civile) (dr. intern. privé)*, 31 urm.; Répert. Sirey, *cod.* v⁰, 2523; Thiry, IV, 597; T. Huc, I, 120 urm., 130 urm. şi XIV, 542; P. Fiore, *op. cit.*, II, 790, 791, p. 314 urm.; Baudry et Tissier, *Prescription*, 967 urm.; Weiss, *Tr. théorique et pratique de droit international privé*, IV, p. 199. Vezi tom. I, al Coment. noastre, p. 124, n. 2 (ed. a 2-a).

(²) Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 113, 114 (ed. din 1765).

(³) Pand. fr., v⁰ *cit.*, 3548 urm.; Répert. Sirey, *cod. v⁰*, 2524; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 968 urm., etc.

(⁴) Répert. Sirey, v⁰ *cit.*, 2528; Pand. fr., *cod. v⁰*, 3552; P. Fiore, *op. cit.*, II, 818, p. 370 urm. (ed. a 4-a); Despagnet, *Précis de droit international privé*, 420, p. 1186 (ed. a 5-a, 1910); T. Huc, XIV, 543; Baudry et Tissier, *op. cit.*, 969, 970; Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, VIII, § 366, p. 169 urm. (Berlin, 1849); Cas. fr. Sirey, 72. 1. 238; D. P. 74. 1. 465. — Această soluţie este contrară acelei admisă de Pothier, care voià ca

„*Aut statutum disponit de præscriptione vel usucapione rerum, sive mobilium sive immobilium, et tunc inspicitur indistinctè locus ubi res est*“, ziceà Dumoulin (¹).

Schimb. situaţiei mobilelor.

In caz când situaţia mobilelor s'ar schimbà, se admite, în genere, că se va aveà în vedere situaţiunea cea mai recentă, adecă care va existà în momentul litigiului (²).

Art. 1909.

In caz când un lucru mobil, dobândit în străinătate, ar fi fost adus în România, posesorul lui este autorizat a invocà art. 1909 C. civil, cu toatecă în ţara de unde lucrul ar fi fost adus, posesiunea unită cu buna credinţă n'ar fi fost suficientă pentru a face să se dobândească proprietatea lui. Posesiunea este, în adevăr, esenţialmente teritorială şi prescripţia instantanee, statornicită de art. 1909, apără pe toţi posesorii de mobile corporale, între care intră, după cum ştim, şi titlurile la purtător (³). Acest sistem este cu atât mai admisibil la noi cu cât, după textul nostru, posesiunea mobilelor este asimilată prescripţiei achizitive, fiindcă art. 1909 din codul nostru consacră în termeni expreşi teoria prescripţiei instantanee (⁴).

Revendic. lucrurilor pierdute sau furate.

Chestiunea de a se şti dacă lucrurile pierdute sau furate pot fi revendicate, cât timp şi sub ce restricţii, va fi cârmuită tot de legea ţărei unde ele se găsesc în momentul acţiunei (⁵).

In baza acestor principii s'a decis că proprietarul

---

mobilele să fie cârmuite de legea proprietarului lor (Pothier, *Prescription*, IX, 251, p. 407, ed. Bugnet).

(¹) Citaţie împrumutată dela Massé, *op. cit.*, I, 558, p. 490 (ed. a 3-a). Vezi şi Weiss, *op. cit.*, IV, p. 199, nota 1.

(²) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 970; Répert. Sirey, *v⁰ cit.*, 2529; Pand. fr., *eod. v⁰*, 3553 urm.; Surville et Arthuys, *Cours élément. de droit international privé*, 174, p. 230 (ed. a 5-a, 1910), etc.

(³) Baudry et Tissier, *op. cit.*, 971; Rolin, *Principes de droit international privé*, III, 1505, p. 544, 545; Répert. Sirey, *v⁰ cit.*, 2530; Surville et Artuys, *op. cit.*, 174, p. 229; Despagnet, *op.* şi *loco cit.*, p. 1186, 1187; Weiss, *Tr. théorique et pratique de droit international privé*, IV, p. 202, 203. — *Contrà:* P. Fiore, *op. cit.*, II, 819, p. 372 urm. Cpr. Pillet, *Principes de droit international privé*, 313, p. 563.

(⁴) Vezi *suprà*, p. 348, 349.

(⁵) Rolin, *op. cit.*, III, 1506, p. 545, 546; Baudry et Tissier, *Prescription*, 972; Pand. belges, *v⁰ cit.*, 54, etc.

francez al unor titluri la purtător, emise de o societate franceză, furate în Franţa, vândute în Italia şi reîntoarse în Franţa de către un cumpărător străin de bună credinţă, spre a fi din nou negociate acolo, este în drept a le revendicà timp de trei ani, conform art. 2279 C. fr. (al nostru 1909), dela un achizitor de bună credinţă, cu toatecă legea ţărei unde ele au fost vândute (Italia) nu admite revendicarea decât în contra autorului furtului sau în contra unui terţiu purtător de rea credinţă (¹); pentrucă legea de achiziţiune nu este opozabilă, în specie, cumpărătorului, întrucât valorile mobiliare, considerate în individualitatea lor, sunt, în ceace priveşte posesiunea, cârmuite de legea situaţiunei lor actuale (²).

Prescripţia liberatorie. Acţiunile reale sau drepturile reale.

Până acum am vorbit numai de prescripţia achizitivă. Ce trebue să decidem în privinţa prescripţiei extinctive sau liberatorii? Dacă este vorba de o acţiune reală sau ipotecară, ori de drepturi reale, prescripţia lor va fi cârmuită de legea situaţiunei lucrului, acţiunea neputând fi deosebită de lucrul la care ea se aplică. Şi, în specie, este vorba de acţiunile reale care au de obiect atât mobilele cât şi imobilele, cu această deosebire că, în privinţa imobilelor, situaţia lor este în totdeauna aceeaş, pe când în privinţa mobilelor, ea urmează domiciliul proprietarului sau posesorului contra căruia se exercită acţiunea, dacă situaţiunea lor nu este determinată printr'o împrejurare particulară care o fixează într'un loc oarecare (³).

Acţiunile personale. Controversă.

Dar, dacă autorii sunt de acord asupra prescrierei acţiunilor reale şi drepturilor reale în genere, chestiunea este foarte controversată în privinţa stingerei prin prescripţie a acţiunilor personale.

(¹) Vezi *suprà*, p. 386, *ad notam*.

(²) C. Chambéry, *J. Clunet* anul 1910, p. 898 şi Sirey, 1910. 2. 225 (cu nota lui Al. Wagner).

(³) Massé, *Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil*, I, 558, p. 490, 491 (ed. a 3-a); T. Huc, XIV, 542; Pand. belges, v⁰ *Prescription (dr. international privé)*, 57 urm.; Laurent, *Droit civil international*, VIII, 247; Vincent et Pénaud, *Dictionn. de droit international privé*, v⁰ *Prescription*, No. 4; Marcadé, *Prescription*, art. 2219, No. 9, p. 12 şi 13. Vezi şi tom. I al Coment. noastre, p. 124, nota 2 (ed. a 2-a).

1⁰ După un prim sistem, care pare a fi acel al lui Pothier (¹), deşi părerea acestui autor nu este tocmai lămurită (²), prescripţia liberatorie sau extinctivă a unei acţiuni personale, care nu are alt obiect decât plata unei obligaţii, ar atârnà de legea domiciliului creditorului;

2⁰ După un alt sistem, care, în Franţa se consideră ca tradiţional, ar trebuì să se aplice în specie legea domiciliului debitorului (³);

3⁰ Un al treilea sistem, consacrat de jurisprudenţă în Englitera şi în America septentrională, aplică, în specie, legea locului unde se judecă procesul *(lex fori)*, pentru motivul că prescripţia ar fi mai mult privitoare la executarea contractului decât la validitatea şi substanţa lui. Acest sistem consideră termenul prescripţiei ca o chestie de pro-

---

(¹) Pothier, *Prescription*, IX, 251, p. 407 (ed. Bugnet).

(²) Vezi tom. I al Coment. noastre, nota 2 dela p. 124, 125.

(³) Vezi numeroasele autorităţi citate în tom. I al Coment. noastre, pag. 125 *ad notam*, la care trebue să adăogăm, Thiry, IV, 597; Marcadé, *Prescription*, art. 2219, No. 10 şi 11, p. 13 urm.; Surville et Arthuys, *Cours élément. de droit international privé*, 271, p. 317 urm. (ed. a 5-a, 1910); Vareielles-Sommières, *Synthèse du droit international privé*, I, p. 255; Pand. fr., v⁰ *Prescription civile*, 3557 urm.; Pand. belges, v⁰ *Prescription (droit international privé)*, 66 urm.; etc. Cpr. Pillet, *Principes de droit international privé*, p. 457, *ad notam*.

Iată cum un autor combate acest sistem: „Credem că, deşi prescripţia liberatorie este un *modus tollendi obligationem* în favoarea debitorului, totuşi nu se poate admite ca termenul prescripţiei să fie fixat după legea domiciliului său. Ar stà, în adevăr, în putinţa debitorului de a scurtà termenul prescripţiei printr'o strămutare a domiciliului său. Raţiunea lucrurilor cere ca termenul prescripţiei să fie cert şi determinat, iar nu schimbător după voinţa uneia din părţi şi în dauna celeilalte". (Pasquale Fiore, *Le droit international privé*, I, 161, p, 195, 196, ed. a 4-a, traduc. Antoine). Tot astfel se exprimă şi Aubry et Rau (I, § 31, p. 166, ed. a 5-a, nota 68, *in fine*). „Această doctrină, zic autorii de mai sus, este contestabilă. In adevăr, convenţiile n'ar mai aveà nicio stabilitate, dacă termenul prescripţiei ar atârnà de domiciliul debitorului, domiciliu pe care el poate în totdeauna să-l schimbe. Prin admiterea acestui sistem, dreptul ce aparţine uneia din părţi ar fi lăsat la discreţia celeilalte părţi". Mai vezi Weiss, *Tr. élément. de droit international privé*, p. 644.

cedură, ale cărei regule se determină de legea țărei în care acțiunea este exercitată (1);

4^0 Al patrulea sistem aplică legea locului unde obligația trebue să fie executată *(lex loci executionis)* (2);

5^0 In fine, ultimul sistem, care ni se pare cel mai juridic, este acel care pune în principiu că prescripția se îndeplinește după legea care cârmuește însuș contractul, și care este legea națională a părților. când ele au aceeaș naționalitate, sau legea locului unde s'a încheiat contractul *(lex loci contractus)* în caz contrar, pentrucă creditorul fiind obligat a-și exercità într'un termen oarecare dreptul său, sub pedeapsă de a-l pierde, cu drept cuvânt se poate considerà prescripția ca referindu-se la o modalitate a creanței.

„Nu este oare tradițional de a se crede, zice un autor, că s'a convenit în mod tacit că acțiunea nu va puteà fi exercitată decât un timp oarecare, determinat de legea țărei în care această acțiune a luat naștere? Dacă am contractat cu un Englez în Englitera, unde presupun că obligațiile se prescriu prin 20 de ani, nu este oare ca și cum aș fi zis debitorului că va trebuì să-l urmăresc în termen de 20 de ani?" (3).

---

(1) Vezi, în acest sens, autoritățile citate în tom. I al Coment. noastre, p. 125 *ad notam*, la care trebue să adăogăm, C. Alger și Trib. Paris, Sirey, 89. 2. 104; *Pand. Périod.* 92. 5. 13 și *J. Clunet*, 1892, p. 712. Mai vezi Répert. Sirey, v^0 *Prescription civile*, 2553 urm.; Pand. fr., *eod.* v^0 3576 urm.; Pand. belges, v^0 *cit.*, 77 urm.; Mittermayer, *Archiv für civilistische Praxis*, tom. XIII, p. 307. "Contra acestui sistem, zice Pasquale Fiore, militează tot motivele invocate în contra sistemului precedent al legei domiciliului. In adevăr, acțiunea exercitându-se, în genere, la domiciliul debitorului, creditorul nu are în toate cazurile facultatea de a alege locul unde trebue să se exercite această acțiune, fiindcă acest loc atârnă, în fapt, de debitor. Prin admiterea unui asemenea sistem s'ar puteà deci compromite dreptul creditorului". (P. Fiore, *op. cit.*, I, 163, *in fine*, p. 197). Vezi asupra acestui sistem Baudry et Tissier, *op. cit.*, 980—982.

(2) Vezi autoritățile citate în tom. I al Coment. noastre, p. 125, 126, *ad notam*, la care trebue să adăogăm, Baudry et Tissier, *op. cit.*, 983; Pand. fr., v^0 *cit.*, 3576; Répert. Sirey, v^0 *cit.*, 2552, etc. Vezi combaterea acestui sistem într'o notă a lui Labbé, publicată în Sirey, 69. 1. 49. urm. și în P. Fiore, *op. cit.*, I, 164, p. 197, 198 (ed. a 4-a, traduc. Ch. Antoine).

(3) Demangeat, *Condition des étrangers*, p. 358.

Acest sistem, consacrat şi de jurisprudenţa noastră, are marele avantaj de a fixà timpul prescripţiei într'un mod neschimbător şi de a nu permite creditorului sau debitorului să schimbe termenul ei după voinţa lor (¹).

„Considerând, zice Curtea noastră de casaţie, că numai pentru procedura de judecată se aplică legea locului unde se judecă procesul, căci fiecare ţară înţelege şi are dreptul de a aplicà formele ce crede mai nemerite pentru menţinerea ordinei publice în împărţirea justiţiei la cei ce vin s'o ceară şi dovedesc că o au;

Considerând că stingerea dreptului de reclamaţiune prin prescripţie, fiind întemeiată pe prezumpţia că partea interesată a înţeles a renunţà la dreptul ce credeà că-l are, prin abţinerea sa de a-l reclamà într'un timp determinat, urmează că şi pentru aplicarea acestui principiu părţile s'au referit la legea locului unde au contractat, ca o condiţie a menţinerei acelui drept, iar nu la legea oricărei alte ţări, unde împrejurările ar face ca să aibă loc judecata între ele, pentru executarea contractului; că, prin urmare, chestiunea relativă la îndeplinirea sau neîndeplinirea condiţiilor necesare pentru prescripţie, atinge direct fondul dreptului ce părţile înţeleg să aibă după contract, iar nu o formă de procedură relativă la modul de judecată, etc." (²).

Prescripţiile scurte.

Ne-a mai rămas de zis câteva cuvinte despre prescrip-

(¹) Vezi, în acest sens, numeroasele autorităţi citate în tom. I al Coment. noastre, p. 126, 127, *ad notam*, la care trebue să adăogăm, Pand. fr., v^0 *cit.*, 3578 urm.; Pand. belges, v^0 *cit.*, 86; Répert. Sirey, *eod.* v^0, 2540; Laurent, *Droit civil international*, VIII, 234 şi *Avant-projet de révision du code civil*, I, No. 31; P. Fiore, *op. cit.*, I, 166, p. 199, 200; Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, VIII, § 374 III, p. 273 urm. (ed. germană, 1849), p. 270 urm. a traduc. Guenoux; Vincent et Pénaud, *op. cit.*, v^0 *Prescription*, 26; Trib. imperiului german (*Reichsgericht*, C. de casaţie din Leipzig), Sirey, 1902, 4. 16 şi *Cr. judiciar* din 1903, No. 16 (cu observ. noastră). Vezi asupra acestui sistem, Baudry et Tissier, *Prescription*, 984, 985, etc.

(²) Cas. rom. Bult. 1893, p. 1051. Tot în acelaş sens s'a pronunţat de mai multe ori şi Trib. Ilfov. Vezi *Dreptul* din 1896, No. 16 (cu nota d-lui Em. Miclescu); *Dreptul* din 1903, No. 11 şi din 1907, No. 81, precum şi observaţia ce am publicat asupra acestei din urmă sentinţe, în *Dreptul* din 1908, No. 6; Trib. Marseille, *Pand. Périod.* 1907. 5. p. 41, 42 şi *Dreptul* din 1908, No. 6, p. 48. Sentinţa tribun. Ilfov din 1895, publicată în *Dreptul* din 1896, No. 16, a fost publicată de două ori în *J. Clunet*, anul 1897, pag. 879 şi anul 1899, p. 424. Mai bine de două ori decât niciodată!

ţiile scurte, statornicite de art. 1903 şi 1904, care se întemeiază pe o prezumpţie de plată. Aceste prescripţii scurte interesează întrucâtva ordinea publică, fiindcă, după părerea generală, debitorul nu poate să renunţe de mai înainte la ele (art. 1838). De aici nu rezultă însă că numai *lex fori* este aplicabilă în specie, căci se va aplicà legea care cârmueşte contractul, în virtutea voinţei părţilor contractante, şi această lege va fi de multe ori legea locului contractului; iar în caz când va fi vorba de vânzări făcute de un comerciant unui necomerciant, se va aplicà legea locului unde cel dintăi îşi exercită comerţul său, lege care, de cele mai multe ori, se va confundà cu legea locului unde s'a încheiat contractul. Nici într'un caz nu se va aplicà deci prescripţiilor scurte, întemeiate pe o prezumpţie de plată, legea domiciliului debitorului (¹).

(¹) Vezi Rolin, *Principes de droit international privé,* III, 1497 urm., p. 535 urm.

PARTEA A DOUA

PRESCRIPŢIA IN MATERIE COMERCIALĂ.

C. francez.

Codul francez nu admite o prescripţie specială în materie comercială. In principiu, deci, datoriile comerciale se prescriu în Franţa, ca şi cele civile, tot prin 30 de ani, afară de cazurile excepţionale în care legea a admis o prescripţie mai scurtă (1).

Excepţiile admise de codul francez.

Excepţiile admise, în această privinţă, de codul civil, se aplică însă şi în materie comercială. Astfel, acţiunile în nulitate a contractelor comerciale, se prescriu prin 10 ani, conform art. 1304 din codul francez (al nostru 1900).

Art. 64, 108, 189, 432, 433 C. com. fr.

Există însă mai multe cazuri în care legea comercială franceză admite prescripţii mai scurte. Astfel sunt, de exemplu, art. 64, 108, 189, 432, 433 din codul comercial francez, etc.

Această legislaţie este defectuoasă şi autorii o critică cu drept cuvânt.

Critica codului francez.

„Este obşteşte recunoscut, zic Lyon-Caen et Renault, că cu uşurinţa actuală a căilor de comunicaţie, prescripţia de 30 de ani, care constitue regula generală, e mult prea lungă. Ea eră exagerată chiar în momentul confecţionărei codului civil. Inconvenientele acestei prescripţii lungi sunt mari, mai cu seamă în materie comercială, în care socotelile trebue să fie repede regulate, iar contestaţiile repede judecate. De aceea s'a şi cerut adeseori ca, cel puţin în materie comercială, prescripţia să fie, în principiu, redusă la 10 sau la 5 ani. Este de observat că legea nu obligă pe comercianţi a-şi conservà registrele lor decât timp de 10 ani (art. 11 C. com. fr., 16 C. com. belg.) (2). Aceasta lasă a se presupune că, în gândul redactorilor codului comercial, procesele comerciale nu se prea ivesc după 10 ani. (¹).

---

(1) Vezi Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, I, 286; Guillouard, *Prescription*, II, 645; Pand. fr., v^0 *Prescription civile*, 1982. 2026, etc.

Art. 30 C. com. rom.

(2) Registrele comercianţilor trebue să fie păstrate în timp de

Apoi, aceşti autori arată că codul italian şi cel român au scurtat termenul prescripţiei în materie comercială, aprobând această inovaţie (²). Un autor italian, Cesare Vivante, zice însă că nicio parte a codului n'a rămas mai plină de lucruri improprii şi de inexactităţi. Este o adevărată muncă pentru cel care voeşte să stabilească construcţia juridică a acestei instituţii, zice acest autor. Iată propriile sale cuvinte: „*Però nessuna parte del Codice è riescita tanto piena d'incongruenze e d'inesattezze quanto questa, che è composta di tanti detriti quanti ne lasciava per via ogni istituto; è un vero tormento per la costruzione giuridica dell'istituto*" (³).

Prin urmare, bine a făcut legiuitorul nostru de a redus la 10 ani termenul prescripţiei în materie comercială. Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 947 din codul de comerţ

Art. 947 C. com. — Prescripţiunea ordinară în materie comercială este de zece ani în toate cazurile în care, prin acest codice sau prin alte legi, nu s'a stabilit o prescripţiune mai scurtă. (Art. 948, 996 C. Com. Art. 1903 C. civ. Art. 917 C. com. ital.).

Prescripţia comercială.

Prescripţia ordinară, şi cea mai lungă, în materie comercială, este astăzi de 10 ani, afară de cazurile când codul de comerţ sau o altă lege admite o prescripţie mai scurtă (⁴).

---

10 ani şi după codul nostru (art. 30 C. com.). — S'a decis că registrele comercianţilor pot face credinţă despre cele cuprinse în ele şi în urma expirărei termenului de 10 ani, cât timp comercianţii sunt obligaţi a le păstrà. Primirea dovezei lor nu poate fi respinsă din cauză că acela căruia ele sunt opuse nu şi-a păstrat propriile sale registre. Trib. com. din Gand, 1 Febr. 1879 şi 14 Aprilie 1913. *Belgique judiciaire* din 1880, p. 1279 şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 33. Vezi asupra art. 30 din codul nostru comercial, M. A. Dumitrescu, *Codul de comerciu comentat*, I, p. 383 urm.; Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, I, p. 251, 252, etc.

(¹) Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, III, 44, p. 42, 43. Vezi de aceiaşi autori şi tom. IV, 421, p. 292.

(²) Vezi consideraţiile care motivează, în mod imperios, scurtarea termenului prescripţiei în materie comercială, în Cesare Vivante. *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2209, p. 784 (ed. a 3-a),

(³) Cesare Vivante, *op. cit.*, 2208, *in fine*, p. 783, 784.

(⁴) Cpr. Cas. rom. Bult. 1911, p. 829. Vezi şi *suprà*, p. 287.

Cazurile în care se aplică prescripţia de 30 de ani. Intervenirea unei hotărîri definitive.

Această prescripţie se aplică afacerilor comerciale numai cât timp n'a urmat o hotărîre judecătorească; îndată ce părţile s'au judecat şi s'a dat o hotărîre definitivă, această hotărîre nu-şi pierde efectele sale decât prin neexecutare timp de 30 de ani de când a rămas definitivă (1). „*La sentenza non è mai un atto commerciale, anche quando pronuncia in materia commerciela*, zice Cesare Vivante (2); *e perciò le azioni che ne derivano non sono soggette alla prescrizione commerciale, ma a quella ordinaria civile*".

Se susţine însă, de unii, în Italia, că o hotărîre de condamnare comercială necomunicată, bine înţeles în cazurile în care o asemenea hotărîre este supusă comunicărei (art. 904, 905 C. com.), se prescrie prin 10 ani (3).

Aplic. art. 1891 în materie comercială.

După cum executarea hotărîrilor pronunţate în materie comercială se prescrie prin 30 de ani (art. 404 Pr. civ.), tot astfel o instanţă comercială, începută şi lăsată în părăsire, se prescrie tot prin 30 de ani, conform art. 1891 C. civil, iar nu prin 10 ani, întrucât în legea comercială nu există niciun text de lege care să deroage dela această regulă de drept comun (4).

Prescripţia comercială este, ca şi cea civilă, achizitivă (5) şi liberatorie.

Art. 111 L. judecăt. de ocoale dela 1907.

(1) Vezi *suprà*, p. 158, 222 şi *infrà*, p. 446. Vezi însă *suprà*, p. 158 şi 223, 224, explic. art. 111 din legea judecăt. de ocoale dela 1907, după care cărţile de judecată şi sentinţele tribun. date asupra lor, fie în apel, fie în recurs, nu se mai prescriu astăzi prin 30 de ani, ci prin 10 ani de când au rămas definitive.

(2) *Op. cit.*, IV, 2221, *ab initio*, p. 797.

(3) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, III, 51, p. 75 urm.

(4) Cas. rom. Bult. 1905, p. 1477 şi Bult. 1906, p. 1472; *Cr. judiciar* din 1905, No. 77 şi din 1906, No. 60; Bult. 1910, p. 111 (soluţie implicită); Trib. Iaşi (în majoritate), *Cr. judiciar* din 1903, No. 4 (cu nota lui Gr. Maniu); C. N. Toneanu *Cr. judiciar* din 1903, No. 23, p. 186, 187.—*Contrà:* C. Galaţi şi Trib. Covurlui, *Cr. judiciar* din 1904, No. 35 şi din 1905 No. 12; *Legea* din 1907, No. 13.; Trib. Fălciu., *Dreptul* din 1908, No. 27, p. 215 (cu observ. noastră). Vezi asupra acestei chestiuni, studiul d-lui Anibal Teodorescu, publicat în *Cr. judiciar* din 1906, No. 63, precum şi al d-lui C. N. Toneanu, publicat în *Cr. judiciar* din 1903, No. 23. Vezi şi *suprà*, p. 221, nota 1, precum şi *infrà*, p. 446, 447.

(5) Vezi un caz de prescripţie achizitivă în art. 948 C. com.

Prescrip. com. nu e relativă la uzucapiunea imobilelor.

Este însă de observat că prescripţiile comerciale nu sunt relative la uzucapiunea imobilelor, nici la drepturile reale constituite asupra lor. „*Le norme generali date dal Codice di commercio non concernono l'usucapione degli immobili e dei diritti reali sovra i medesimi*“, zice Cesare Vivante (1).

Prescripţia com. nu cere nici titlu, nici bună credinţă.

Şi fiindcă prescripţia de 10 ani înlocueşte în materie comercială, pe acea civilă de 30 de ani, ea nu cere nici titlu, nici bună credinţă. Art. 948 din codul comercial face aplicarea acestui principiu în privinţa prescripţiei proprietăţei unui vas (2).

Efectele prescripţiei comerciale.

Efectul prescripţiei comerciale este de a stinge cu desăvârşire acţiunea comercială, fără a lăsà să supravieţuiască o acţiune civilă, şi lucrul este aşa de adevărat, încât art. 947 din codul comercial nu vorbeşte de prescripţia *acţiunei comerciale*, ci de prescripţie *in materie comercială*, pentru a arătà şi mai bine că ea stinge orice acţiune la care poate să deà loc un act comercial. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privinţă, un autor:

> L'articolo 917 (al nostru 947) reca: „La prescrizione ordinaria *in materia comerciale* si compie col decorso di dieci anni, etc“. La legge non parla di prescrizione *dell'azione commerciale*, ma di precrizione *in materia commerciale*, togliendo cosi oggni dubio sul proprio intendimento di spegnere *qualsivoglia azione* che ad un atto commerciale potesse supporsi pertinente“ (3).

Aplicarea prescripţiei comerciale chiar în caz când actul nu este comercial decât pentru una din părţi.

Art. 945 C. com. — Acţiunile derivând din acte care sunt comerciale chiar numai pentru una din părţi, se prescriu pentru toate părţile contractante în conformitate cu dispoziţiile legei comerciale (4). (Art. 3 urm., 56, 893, 895 C. com. Art. 915 C. com. ital.).

---

(1) *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2220, *in fine*, p. 797.

(2) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, I, 151, p. 266.

(3) Mortara, *Il Codice di commercio italiano commentato*, VIII, 156, p. 196 (ed. din 1891).

Inexactitate de text.

(4) Deşi textul se referă la acţiunile de origină contractuală, totuşi cuvântul *act*, care se găseşte la începutul textului, dovedeşte că el a înţeles a se referì nu numai la acţiunile ce isvorăsc din contracte, dar şi la cele care derivă din quasi-con-

Art. 56 C. com.

Se poate întâmplà ca un act să fie comercial pentru una din părţi şi necomercial pentru cealaltă. Pentru acest caz art. 56 din codul comercial dispune că toate părţile contractante sunt supuse, încât priveşte acest act, legei comerciale, afară de dispoziţiile privitoare la persoana comercianţilor (¹) şi de cazurile în care legea ar fi dispus altfel.

Admiterea probei testimoniale, în caz când actul este comercial numai pentru una din părţi.

In baza acestui principiu se decide că este suficient ca actul să fie comercial numai faţă de una din părţi, pentru ca proba testimonială să fie admisibilă chiar în privinţa părţei al cărei act nu este comercial, fiindcă, în asemenea caz, toate părţile contractante sunt supuse, încât priveşte acest act, legei comerciale şi, prin urmare, sistemului de probaţiune admis în materie comercială (²).

---

tracte, delicte, quasi-delicte şi chiar din lege. Prin urmare, regula art. 945 trebue să fie formulată în modul următor: Prescripţia comercială se aplică de câteori există o obligaţie comercială, puţin importă izvorul acestei obligaţiuni. „*Possiamo concludere*, zice Cesare Vivante *(op. cit.*, IV, 2211, p. 786), *che dovunque esiste un' obbligazione commerciale le sta sopra la prescrizione commerciale*".

Consecinţile care rezultă din art. 56 C. com. în privinţa jurisdicţiei comerciale

(¹) Aceasta înseamnează că partea care nu e comerciantă nu este obligată a ţine registre, nu poate fi declarată în stare de faliment, etc. Cpr. M. A. Dumitrescu, *Codul de comerciu comentat*, I, 1008, p. 571, 572. Partea necomerciantă poate însă fi trasă de către partea comerciantă înaintea instanţelor comerciale. Astfel, s'a decis, cu drept cuvânt, că deşi vânzarea recoltei de pe o moşie, făcută de proprietarul sau arendaşul acestei moşii, constitue pentru aceştia un act de natură civilă, totuşi atunci când cel ce a cumpărat productele este un comerciant, care face în mod obişnuit asemenea cumpărări de recolte, actul de vindere-cumpărare fiind comercial pentru el, afacerea devine comercială şi, deci, urmează a fi supusă jurisdicţiei comerciale pentru ambele părţi. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1914, No. 29, p. 231. Vezi şi alte speţe citate de Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, I, p. 405 urm.

Cazul când actul mixt a avut loc sub legea veche.

Aceeaş soluţie ar fi aplicabilă chiar atunci când actul mixt ar fi avut loc sub legea veche, pentrucă, în specie, fiind vorba de o lege de procedură, această lege trebue să aibă efect retroactiv. Vezi M. A. Dumitrescu, *op. cit.*, I, 1009, p. 573. Vezi asupra principiului necontestat că legile de procedură şi de competenţă au efect retroactiv, tom. I. al Coment. noastre, p. 86, 87. Cpr. Judecăt. ocol. Craiova, *Pagini juridice* din 1908, No. 33, p. 258 (cu nota d-lui D. D. Stoenescu).

(²) Vezi tom. VII, pag. 270 şi Eft. Antonescu, *Codul comercial*

Art. 893 C. com.

Tot în baza principiilor de mai sus art. 893 din codul comercial dispune că, chiar în caz când actul este comercial numai pentru una din părţi, acţiunile ce derivă dintr'însul sunt de competenţa jurisdicţiei comerciale(¹).

Art. 945 C. com.

In fine, art. 945 din codul comercial face aplicarea principiilor de mai sus când declară că, atunci când actul juridic este comercial numai pentru una din părţi, prescripţia comercială se aplică tuturor părţilor, chiar şi celor necomerciante (²).

Art. 1904 § 1 C. civil.

Art. 945 din codul comercial a dat loc la o contro-

---

adnotat, I, p. 407, No. 11, care reproduce atât textul cât şi citaţiile noastre absolut fără nicio schimbare, trimeţând însă la lucrarea noastră.

Art. 893 C. com. se aplică nu numai oblig. ce izvorăsc din contracte, dar şi din delicte sau quasi-delicte.

(¹) S'a decis că, cu toatecă art. 893 din codul comercial prevede că numai atunci când *un act* este comercial pentru una din părţi, acţiunile ce derivă din el sunt de competenţa jurisdicţiei comerciale, totuşi prin cuvântul *act* se înţelege nu numai contractele, ci orice fapt juridic capabil de a creà obligaţii, deci şi delictele sau quasi-delictele (art. 998, 999 C. civ.), aşa că atunci când delictul sau quasi-delictul este comercial pentru una din părţi, acţiunile ce isvorăsc din el sunt de competenţa jurisdicţiei comerciale. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1914, No. 27, p. 215 şi *Jurisprudenţa în fişe*, revistă de drept care apare la Craiova, sub direcţia noastră şi sub îngrijirea d-lui D. Călinescu, adnot. 1 asupra art. 893 C. com.

C. comercial bulgar. Art. 286.

Principiul admis de legea noastră este admis şi în Bulgaria. Astfel, Curtea din Constanţa a decis, cu drept cuvânt (8 Octombrie 1914), că, potrivit art. 286 din codul de comerţ bulgar, când un act este comercial chiar numai pentru una din părţi, acţiunea ce derivă din acest act este comercială şi de competenţa jurisdicţiei comerciale, iar în caz de îndoială asupra naturei afacerei, ea trebue considerată ca comercială şi supusă acestei jurisdicţii. Vezi *Dreptul* din 1914, No. 65, p. 518.

Locuitorii unui teritoriu anexat n'au drepturi câştigate în privinţa legilor de procedură şi instanţelor de jurisdicţie.

Această importantă decizie mai pune în principiu că drepturile private anterior câştigate de locuitorii unui teritoriu anexat, rămân intacte şi cârmuite de legea sub care au luat naştere, afară numai de legile de procedură şi de competenţă, în privinţa cărora părţile nu pot invocà un drept câştigat, întrucât formele de procedură şi instanţele de jurisdicţiune nu sunt create în vederea unui interes privat, ci într'un interes de ordine publică. Vezi *Dreptul*, *loco cit.* Vezi şi tom. I al Coment. noaste, p. 78 (ed. a 2-a).

(²) Cpr. Cas. rom. Bult. 1904, p. 430; Trib. Ilfov, *Cr. judiciar* din 1905, No. 31, p. 247, etc.

versă în Italia, asupra cărei trebue să zicem câteva cuvinte. Iată, în adevăr despre ce este vorba. După art. 1904 § 1 din codul civil, acţiunea comercianţilor, pentru mărfurile ce vând la particularii necomercianţi, se prescrie printr'un an. Or, art. 945 din codul comercial dispunând că acţiunile derivând din acte comerciale, *chiar numai pentru una din părţi*, se prescriu pentru toate părţile contractante în conformitate cu legea comercială, adecă prin 10 ani (art. 947), se naşte întrebarea: ce prescripţie se va aplică în specie: cea de un an, prevăzută de art. 1904 C. civil, sau cea de 10 ani, prevăzută de art. 945 şi 947 din codul comercial? In Italia, chestiunea este foarte controversată [1] şi aceeaş controversă există şi la noi, textele noastre fiind identice cu cele italiene.

Curtea din Craiova a decis că, pentru plata preţului unor mărfuri cumpărate dela un comerciant, particularul necomerciant, care le-a cumpărat, nu poate invocà decât prescripţia de 10 ani prevăzută de codul comercial, iar nu cea de un an, statornicită de art. 1904 din codul civil.

„Considerând, zice această decizie, că singurul mijloc pe care se întemeiază apelanţii este prescripţia de un an, prezăzută de art. 1904 C. civil; având în vedere atât art. 937 din codul comercial dela 1887, cât şi art. 945 din actualul cod comercial, care sunt identice, şi din care rezultă că acţiunile derivând din acte ce sunt comerciale numai pentru una din părţi, se prescriu pentru toate părţile contractante în conformitate cu dispoziţiile legei comerciale; că, astfel fiind, unor asemenea acţiuni nu li se poate aplicà niciodată prescripţia prevăzută de codul civil, de oarece legiuitorul, după acest text, le declară prescriptibile conform dispoziţiilor legei comerciale; că, după codul comercial, asemenea acţiuni sunt prescriptibile după 10 ani; că, neexistând în codul comercial nicio altă dispoziţie, care să supună aceste acţiuni la o prescripţie mai scurtă, apoi, ele cată să fie supuse acestei prescripţii de 10 ani; că, deşi în partea finală a art. 947 C. com., se vorbeşte de o prescripţie mai scurtă, prevăzută de acest cod sau de alte legi, această dispoziţie nu este aplicabilă în specie; de oarece, din art. 947 C. com. rezultă că acţiunea derivând din acte ce sunt comerciale chiar numai pentru una din părţi, este supusă prescripţiei comerciale, iar nici de cum unei altei prescripţii; că acţiunea de faţă fiind o acţiune din acele prevăzute de art. 945 C. com., nu i se poate aplicà altă prescripţie decât cea de 10 ani, etc.“ (²).

(¹) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, I, 152, p. 266 urm.

(²) C. Craiova, *Dreptul* din 1896, No. 12, p. 92.

După această teorie, codul comercial ar fi abrogat din art. 1904 al codului civil paragraful relativ la vânzările de mărfuri făcute de comercianți, necomercianților. Nu admitem acest mod de a vedeà, pentrucă din însuș art. 947 C. com. rezultă că prescripția de 10 ani se aplică numai atunci când alte legi nu prevăd o prescripție mai scurtă. Or, toemai art. 1904 din codul civil prevede o prescripție *de un an*, deci, o prescripție mai scurtă. Art. 1904 din codul civil nu este deci contrar art 945 și 947 din codul comercial și, ca atare, a rămas în vigoare (¹).

Deferirea jurământului de către comerciant. necomerciantului.

Fiind însă că, în specie. se aplică prescripția de un an, statornicită de art. 1904 C. civil, de sigur că comerciantul, căruia cumpărătorul de mărfuri i-ar opune prescripția, va puteà să-i defere jurământul, conform art. 1906 C. civ. (²), care se aplică numai prescripțiilor scurte statornicite de art. 1903, 1904 C. civil, nu însă și prescripțiilor stabilite de codul comercial. (Vezi *suprà*, p. 313 și *infrà*, p. 446).

Persoanele contra cărora curge prescripția comercială și întreruperea ei.

Art. 946. — Prescripțiunea comercială curge chiar contra militarilor în serviciul activ, în timp de răsboiu, în contra femeei măritate, în contra minorilor chiar neemancipați și a interzișilor, cu rezerva dreptului lor contra tutorului.

Intreruperea prescripțiunei se regulează după dispozițiile codului civil (³).

(¹) Vezi Vidari, *Corso di diritto commerciale*, IX, 9086, p. 493 (ed. a 4-a), care nici nu discută chestiunea, atât o găsește de evidentă. Vezi și *suprà*, p. 300, text și nota 3.

(²) Vezi Judecăt. ocol. Focșani, *Cr. judiciar* din 1905, No. 55, p. 438. Cpr. Cesare Vivante, IV, 2215, p. 788, 789 (ed. a 3-a). Vezi și Vidari, *op. cit.*, IX, 9092, p. 498, 499 (ed. a 4-a).

Aplic. regulelor codului civil.

(³) N'ar trebuì să credem că numai regulele relative la întreruperea prescripției se aplică în materie comercială, căci principiile codului civil cârmuesc, în genere, și legea comercială. Art. 946 din codul de comerț trimete, încât privește întreruperea prescripției, la codul civil, pentru a semnalà derogarea importantă dela acest principiu ce paragraful ultim al art. 946 face în privința cambiilor. Vezi Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2210, pag. 785.

Cu toate acestea, în obligațiunile cambiale, actele întreruptive de prescripțiune făcute în persoana unuia din coobligați nu produc niciun efect față cu ceilalți coobligați. (Art. 1039, 1045, 1863 urm., 1870 urm., 1874 urm., 1876 urm., 1908 C. civ. L. pentru suspendarea prescripției pe timp de răboiu din 27 Aprilie 1877. Art. 42 C. com. Art. 562 Pr. civ. Art. 916 C. com. ital.).

Art. 1 C. com.

In privința prescripției comerciale se aplică regulele statornicite de codul comercial. De câteori însă acest cod este mut asupra chestiunei, se vor aplicà dispozițiile codului civil (art. 1 C. com.) (1).

---

(1) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, II. 106, *in fine*. p. 108 și toți autorii.

Deoseb. între art. 1 din C. com. ital. și art. 1 C. com. român.

Art. 1 din codul de comerț italian stabilește că, în materie comercială, se au în vedere legile comerciale și, acolo unde acestea nu dispun, se observă *obiceiurile comerciale*, cuvinte care n'au mai fost reproduse de legiuitorul român; de unde urmează că instanța de fond violează art. 1 din codul de comerț atunci când declară că, în puterea unui uz, o convenție comercială a fost desființată dintre părți.

„Considerând, zice foarte bine Curtea noastră de casație, că, după art. 1 din codul comercial, în comerț se aplică legea comercială, și acolo unde ea nu dispune, se aplică codul civil; că legiuitorul codului comercial, căruia i-a servit ca normă codul italian, în redactarea acestui text s'a depărtat de legiuitorul italian, care, prin art. 1 stabilește că, în materie comercială, se au în vedere legile comerciale, și unde acestea nu dispun se observă obiceiurile comerciale: că intenția legiuitorului român de a nu dà putere de lege uzurilor comerciale, reesă în mod învederat atât din faptul că redactarea art. 1 din codul comercial a suprimat alin. corespunzător al art. 1 din codul comercial italian, cât și din desbaterile ce au avut loc în parlamentul țărei cu ocazia votărei acestui cod, din care rezultă că comerțul țărei noastre fiind de dată recentă și neavând uzuri constante, ar fi un adevărat pericol admiterea lor cu putere de lege; că, deși prin art. 970 și 980 C. civil, se poate admite obiceiul, uzul pentru interpretarea unei convenții, când acel uz este constatat, totuși criteriul care distinge uzurile comerciale cu caracter interpretativ, la care se poate recurge pentru interpretarea unei convenții, conform regulei pusă în codul civil, este că de câteori e vorba de un uz, care cuprinde o regulă de drept, este vorba de un uz legisltativ admis în alte părți, dar neadmis la noi, și de câteori este vorba de interpretarea unei convenții, atunci se pot aplicà uzurile, însă numai ca mijloc de interpretare a acelor convenții, etc". Cas. rom. (13 Decembrie 1913), *Dreptul* din 1914, Art. 1875 și 1886 C. civil. In baza acestui principiu trebue să decidem că, în privința calculărei termenului prescripției, se vor aplicà art. 1886 urm. din codul civil, iar prescripția comercială, ca și cea civilă, curge în contra oricărei persoane, care n'ar puteà invocà o excepție anume statornicită de lege (art. 1875 C. civil) (¹).

Militarii în serviciu activ. Astfel, răsboiul nefiind o cauză de întrerupere a cursului prescripției, art. 946 C. com. pune în principiu că prescripția comercială curge contra militarilor în activitate de serviciu, în timp de răsboiu, soluție admisă și în privința prescripției civile (²), afară de cazul când contrariul ar fi admis printr'o lege specială (³).

Femeile măritate, minorii, etc. Ea curge în contra femeilor măritate (cpr. art. 1877 urm. C. civ.) (⁴), în contra minorilor, chiar neemancipați, și interzișilor (⁵), cu rezerva dreptului contra tutorilor lor.

Excepție dela C. civil. Excepția, pe care legea o face de astădată dela codul civil (art. 1876), în privința minorilor și interzișilor, se justifică prin siguranța și eficacitatea ce trebue să aibă tranzacțiile comerciale.

Forța majoră. Chestiunea de a se ștì dacă falimentul debitorului sau alt caz de forță majoră suspendă cursul prescripției, este controversată (⁶).

Absenții, Statul, comunele, etc. Prescripția comercială, ca și cea civilă, curge însă în contra absenților, ca și în contra prezenților, contra Statului, comunelor, județelor, etc., bine înțeles numai în privința domeniului lor privat, nu însă și în privința domeniului lor public (⁷).

Persoanele morale. Ea curge în contra stabilimentelor publice sau persoanelor morale în genere (art. 1875), în contra persoanelor informate de cursul prescripției, ca și contra celor care-l

---

No. 12 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 21, p. 178, precum și *Jurisprudența în fișe*, adn. 1 asupra art. 970 C. civil. — Art. 1 din codul com. bulgar, numai în lipsă de obiceiuri, se referă la legea civilă.

(¹) Vezi *suprà*, p. 172 urm.

(²) Vezi *suprà*, p. 174.

(³) Vezi *suprà*, p. 173.

(⁴) Vezi *suprà*, p. 186.

(⁵) Vezi *suprà*, p. 177.

(⁶) Vezi *suprà*, p. 175.

(⁷) Vezi *suprà*, p. 174.

ignorează (1). Asupra tuturor acestor puncte nu mai insistăm, fiindcă ele au fost discutate sub art. 1875 C. civil, *suprà*, p. 173 urm.

Prescripția comercială nu curge între soți. Controversa.

Am văzut că, după art. 946 C. com., prescripția curge *contra* femeei măritate. Curge ea însă și în contra bărbatului? Cu alte cuvinte, prescripția comercială curge ea între soți, prin derogarea dela art. 1881? Afirmativa este generalmente admisă în Italia. Iată cum se exprimă, în această privință, un autor:

„L'art. 916 C. com. (al nostru 946) ha dato materia a discussione non lieve in quanto ha stabilito che „la prescrizione commerciale corre eziandio contro la moglie", perchè in esso si rileva che la eccezione non è fatta a favore della moglie contro il marito. Certo il testo di legge, interpretato alla parola, non può generare dubio alcuno; esso dice, con chiarezza: la prescrizione corre contro la moglie, e non si può aggiungere corre contro il marito".

Acest autor adaugă însă imediat:

„Ma questa imperfezione di linguaggio produce una disparità di trattamento tra marito e moglie, che non ha potuto essere nella mente del legislatore" (2).

Un alt autor italian zice, de asemenea, că art. 916 din codul de comerț italian deroagă dela art. 2119 C. civil (al nostru 1881), pentru a nu avantajà condițiunea femeei în contra altor creditori ai bărbatului:

„Questo articolo (916 C. com.) contenga un'assoluta deroga al art. 2119 C. civ., *per non avvantaggiare la condizione della moglie sopra gli altri creditori del marito*".

Și mai departe acelaș autor adaogă:

„A rigor di logica, se la prescrizione commerciale non è sospesa a favore della moglie contro il marito, non può rimaner sospeso a favore del marito contro la moglie; purè il codice commerciale non lo dice, e apre l'adito se non m'inganno, ad una contradizione. Ci pare pertanto, che la disposizione dell'art. 916 sia in questa parte mal ponderata, e non coordinata con le disposizioni del codice civele" (3).

In fine, un alt autor observă, de asemenea, că art. 916

---

(1) Vezi *suprà*, p. 174, 175.

(2) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, II, 108, p. 106, 107.

(3) Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano,* VIII, 257, p. 365 (ed. a 3-a).

din codul de comerţ italian este incomplect, fiindcă el nu face să curgă prescripţia acţiunilor bărbatului contra femeei, pe când, din contra, el face să curgă acţiunile femeei contra bărbatului.

„Osserviamo che l'art. 916 è incompleto, perchè non fa correre la prescrizione delle azioni del marito contro la moglie, e la fa correre per le azioni della moglie contro il marito, nè è coordinato coll'art. 2119 C. civ.“.

Şi acelaş autor adăogă:

„Non è possibile che il legislatore abbia voluto creare la più iniqua disparità fra i coniugi, calcando sul più debole e favorendo il più forte“ (¹).

Să ne ierte cetitorii dacă am reprodus aceste citaţii în frumoasa limbă italiană. Aceasta am făcut-o anume pentru ca fiecare să poată vedeà în original argumentele ce aduc autorii italieni pentru a ajunge la concluzia, inadmisibilă după noi, deşi această concluzie este admisă de unii şi în Franţa (²), şi anume: că legea comercială a înţeles a pune mai presus interesul bănesc al soţilor decât pacea şi liniştea în familie. Autorii de mai sus, oricare ar fi autoritatea şi puterea argumentărei lor, nu ne-au putut convinge. In adevăr, sunt cunoscute motivele pentru care art. 1881 din codul civil a suspendat prescripţia dintre soţi. Oratorul guvernului, Bigot-Préameneu a spus-o în termeni elocinţi, în expunerea de motive a acestui text. Iată propriile sale cuvinte:

„Quant aux époux, il ne peut y avoir de prescription entre eux. Il serait contraire à la nature de la société du mariage que les droits de chacun ne fussent pas l'un à l'egard de l'autre respectés et conservés. L'union intime qui fait leur bonheur est en même temps si nécessaire à l'harmonie de la société, que toute occasion de la troubler est écartée par la loi. Il ne peut y avoir de prescription quand il ne peut même pas y avoir d'action pour l'interrompre“ (³).

(¹) Pugliese, *La prescrizione estintiva*, II, 210 (ed. a 2-a).

(²) Vezi Colmet de Santerre, VIII, 359 *bis* XV. Vezi şi Pand. belges, v⁰ *Prescription en général (mat. civile)*, unde se zice că art. 2253 din codul francez (al nostru 1881) nu se aplică prescripţiilor statornicite de codul comercial.

(³) Vezi Troplong, *Prescription*, II, 742, care reproduce aceste cuvinte ale lui Bigot-Préameneu.

Prescripția dintre soți doarme, după cum zice Giorgio Giorgi, pentrucă între bărbat și femee trebue să doarmă și cauzele de discordie la care poate dà loc conflictul de interese comune. Dar să ne fie permis de a reproduce și aci înseși cuvintele frumoase ale citatului autor italian:

„La prescrizione dorme fra coniugi, affinchè tra marito e moglie dormano almeno le cause di discordia derivanti dal conflitto degli interessi. Questo scrupulo dei moderni legislatori civili, che non a per altro formato i compilatori dell'ultimo codice di commercio italiano. La legge civile non volle, che un coniuge si trovasse mai nella necessità di accostarsi all'altro con le mani

Di citatorie piene e di libelli,
D'esamine, di carte e di procure (1).

Or, dacă aceste sunt motivele pentru care prescripția civilă nu curge și nu trebue să curgă între soți, aceleași motive nu există oare și în materie comercială? Răspunsul nu poate fi decât afirmativ. Ca argument de text vom observà, că legea comercială nu zice că prescripția curge *între soți*, sau *între bărbat și femee*, după cum ar fi zis de sigur dacă ar fi înțeles a derogà dela legea civilă (2). Art. 946 din codul nostru comercial, ca și art 916 din codul italian, zice că prescripția comercială *curge în contra femeei măritate*, referindu-se, de buna seamă, la acțiunile ce ea ar avea în contra terțiilor, iar nu la acțiunile dintre soți. Art. 946 din codul nostru comercial n'a înțeles, deci, să deroage dela art. 1881 din codul civil, ci numai dela art. 1876, care oprește cursul prescripției în contra minorilor și interzișilor (3). Codul comercial neavând nicio dispoziție asupra prescripţiei dintre soţi, cade argumentul acelor care susţin că din art. 916 ar rezultà că bărbatul poate prescrie în contra soţiei sale, facultate pe care femeea n'ar ave-o în contra bărbatului, ceeace ar fi nedrept, *una mostruosissima conseguenza*, după expresia unui autor (¹). Codul comercial fiind deci mut asupra prescripţiei dintre soţi, trebue, conform principiilor mai sus expuse, să aplicăm în specie codul civil, adecă art. 1881; căci după art. 1 din codul comercial, în toate cazurile neprevăzute de codul de comerţ se aplică codul civil. Suspendarea prescripţiei dintre soţi fiind regula dreptului comun, curgerea prescripţiei între ei este o excepţie, şi orice excepţie cere un text *expres* de lege, iar nu argumente ca cele pe care le dau autorii italieni. Autorii, pe care i-am reprodus mai sus sunt greşiţi în concluzia lor, fiindcă pleacă dela un punct greşit, şi anume: că bărbatul poate prescrie în contra femeei, iar femeea nu poate în contra bărbatului, ceeace, după părerea noastră, nu este adevărat. Conchidem deci că art. 946 din codul comercial este străin de prescripţia dintre soţi. Chiar dacă am rămâneà singur de această părere, nu putem urmà doctrina italiană pe calea pe care a apucat-o.

---

(1) Giorgio Giorgi, *op. cit.*, VIII, 256, p. 364. Cele două versuri reproduse de acest autor sunt din Ariosto, *Orlando furioso*, cant. XIV, stanza 74 *(nella personificazione della discordia)*.

(2) Cpr. Vidari, *Corso di diritto commerciale*, IX, 9074, p. 483 (ed. a 4-a).

(3) „Suspendarea prescripției este cârmuită de dreptul civil în cât privește raporturile dintre soți, cu toate că, în art. 916 C. com. (al nostru 946), cetim că prescripția curge chiar în contra femeei", zice Cesare Vivante. „*La sospensione dellai prescrizione fu regolata secondo il diritto civile eziandio ne rapporti fra coniugi, sebbene si legga nell'art. 916 che la prescrizione corre anche contro la mogolie*". (*Trattato di diritto commerciale*, IV, 2220, p. 795). Cpr. Carlo Fadda în

Intreruperea prescripţiei comerciale.

Până acum am vorbit numai de suspendarea prescripţiei. Incât priveşte întreruperea ei, ea se regulează după dispoziţiile codului civil (²).

---

traducerea italiană a Pandectelor lui Windscheid, I, p. 1136 (ed. din 1902). — *Contrà:* Nota lui P. E. Bensa în aceeaş traducere, I, p. 1137.

(¹) Vezi Mortara, *Il Codice di commercio italiano commentato*, VIII, 157, p. 197 (ed. din 1891).

(²) Cpr. Cas. rom. Bult. 1910, pag. 111; *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 15, p. 241, lit. *b* (vezi *infrà*, p. 455, nota 3); Trib. Iaşi şi C. Bucureşti, *Cr. judiciar* din 1903, No. 4 şi *Dreptul* din 1903, No. 59.

Intreruperea prescripţiei în materie de cambii şi cekuri. Art. 949, 2⁰ C. com.

Astfel, s'a decis în Franţa, că prescripţia cincenală statornicită de art. 949, 2⁰ C. com., în materie de cambii şi cekuri, poate fi întreruptă printr'o cerere de declarare în stare de faliment emanată dela unul din creditori. Dar, dacă această cerere este respinsă, efectul întreruptiv, ce ea a produs deocamdată, este şters, conform art. 1868 C. civil, dela care art. 949 C. com. nu deroagă, şi la care, din contra, ne trimete art. 946 § 2 din codul comercial. Cas. fr. D. P. 80. 1. 145 (cu nota lui A. Boistel) şi *Dreptul* din 1879, No. 34.

Art. 1864, 1865 C. civil.

Intreruperea prescripţiei comerciale este deci naturală (art. 1864) şi civilă (art. 1865 urm.) (1).

Intreruperea prescripţiei în materie cambială. Art. 949 2^{0}.

Art. 1865 din codul civil, care prevede modurile de întrerupere civile ale prescripţiei, fiind aplicabil şi în materie cambială, în lipsa vreunui alt text în această materie, s'a decis că întreruperea cursului prescripţiei nu se poate operà nici în privinţa prescripţiei cambiale de cinci ani, statornicită de art. 949, 2^{0} C. com., decât numai în cazurile prevăzute de art. 1865 C. civil; de unde rezultă că simpla cerere de a fi înscris într'un tablou de creditori cu o creanţă rezultând dintr'o cambie, neconstatată însă şi nelichidată printr'o hotărîre judecătorească, neavând caracterul unui act începător de executare, conform art. 378 Pr. civ., o asemenea cerere nu poate să opereze întreruperea prescripţiei cambiale, conform art. 1865 § 2 C. civil (2).

Aplicarea art. 1868 § 2 în materie cambială.

S'a mai decis că regula statornicită de art. 1868 § 2 C. civil, după care, în materie de întrerupere de prescripţie, nicio prescripţie nu poate curge dela formarea cererei în judecată şi până la pronunţarea unei *hotărîri* de nerevocabilă autoritate, se aplică şi în materie cambială, întrucât nu există o dispoziţie contrară în codul de comerţ (3).

Derogare dela dreptul comun. Art. 946 § ultim.

Ultimul paragraf al art. 946, relativ la obligaţiile cambiale, deroagă dela regulele statornicite de codul civil în privinţa întreruperei civile. In adevăr, coobligaţii unei cambii fiind solidari, dacă s'ar fi aplicat regulele dreptului civil, întreruperea civilă a prescripţiei făcută în contra unuia din coobligaţii cambiei, ar fi întrerupt prescripţia şi în privinţa celorlalţi debitori, în baza art. 1872 C. civil, pentrucă debitorii solidari se consideră ca având mandat unii dela alţii în actele care au de efect stingerea sau împuţinarea obligaţiei lor (art. 1056) (¹).

---

(1) Vezi *suprà*, p. 144 urm. şi 149 urm. Vezi, în privinţa diverselor cauze de întrerupere admise de lege, Mortara, *Il Codice di commercio italiano commentato*, VIII, 159 urm., p. 200 urm.

(2) Cas. rom. Bult. 1911, p. 1737; *Cr. judiciar* din 1912, No. 3, p. 36, No. 3 (rezumate) şi *Dreptul* din 1912, No. 15, p. 115.

Dreptul de opoziţie la Casaţie, în materie cambială.

Această importantă decizie mai pune în principiu că art. 349 C. com., ridicând dreptul de opoziţie în materie cambială numai la prima instanţă şi în apel, nu se poate deduce desfiinţarea acestui drept, pe cale de analogie şi în lipsa unei dispoziţii exprese, şi înaintea Curţei de casaţie. Bult. 1911, *loco suprà cit.*

Dr. de opoziţie la Casaţie, în materie de legea proprietarilor.

Curtea de casaţie admite astăzi aceeaş soluţie în privinţa legei asupra drepturilor proprietarilor, după ce a admis altă dată soluţia contrară. In această materie specială, există dreptul de opoziţie la Curtea de casaţie, zice Inalta Curte, întrucât acest drept nu este ridicat părţilor decât la instanţele de fond. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1879. Vezi *suprà*, p. 288, nota 2.

(3) C. Bucureşti, *Dreptul* din 1911, No. 14, p. 109.

Or, paragraful ultim al art. 946 C. com. deroagă dela acest principiu, dispunând că în obligaţiile cambiale, actele întreruptive de prescripţie, făcute în persoana unuia din coobligaţi, nu produc niciun efect faţă cu ceilalţi.

In materie cambială, întreruperea prescripţiei are deci efect numai în persoana obligatului, faţă de care a avut loc actul întreruptiv, deşi avem a face cu obligaţiuni solidare (art. 42 C. com.). Art. 946 § 3 face, în adevăr, excepţie, în această privinţă, dela dreptul comun, în materie de solidaritate, şi revine la regula generală cunoscută sub forma *„a persona ad personam non fit interruptio nec active, nec passive“*, pentru motive speciale actelor şi operaţiunilor comerciale.

Motivele acestei derogări.

Din punctul de vedere teoretic, soluţia acestui text este consecinţa necesară a naturei obligaţiilor ce derivă dintr'o cambie. In adevăr, deşi persoanele obligate printr'o cambie, oricât de numeroase ar fi, sunt obligate în mod solidar, totuşi obligaţiile lor sunt independente una de alta, fiecare din ele având valoare prin ea însăşi, independent de valoarea ce poate aveà obligaţia precedentă sau posterioară. Aceasta face ca, spre deosebire de codul civil, coobligaţii solidari dintr'o cambie să nu fie consideraţi ca reprezentându-se unii pe alţii, căci aceste principii nu s'ar fi putut concilià nici într'un chip cu efectul general al întreruperei prescripţiei efectuate numai în persoana unuia din debitorii cambiali; de aci şi dispoziţia art. 946 § 3 din codul comercial.

Pe de altă parte, legiuitorul comercial a avut în vedere şi o consideraţie de ordine practică. In adevăr, dreptul cambial este mult mai strict şi mai sever decât dreptul civil. Erà deci just să se acorde debitorului un temperament echi-

---

(¹) Vezi *suprà*, p. 169.

tabil faţă de această rigoare a legei. Un debitor cambial ar fi putut să fie expus la urmăriri un timp indefinit, prin acte întreruptive de prescripţie, realizate în persoana altui debitor al cambiei, dacă întreruperea prescripţiei ar fi avut un efect general. Lucrul n'ar fi fost echitabil, întrucât debitorul poate să nu cunoască seria celorlalţi debitori succesivi ai cambiei, care ar fi putut fi girată de mai multe ori; şi, ca atare, el nici n'ar fi fost în stare să verifice dacă prescripţia fusese sau nu întreruptă. Ca consecinţă a acestei stări de lucruri, s'ar fi adus atingere scopului pe care îl are dreptul cambial, din punctul de vedere al siguranţei, celerităţei şi simplicităţei proprii operaţiilor cambiale. De aci decurge necesitatea, şi din punctul de vedere practic, a dispoziţiei cuprinse în art. 946 § 3 al codului comercial (1).

Cekuri, poliţe de încărcare, etc.

Soluţia admisă de textul de mai sus se aplică, pentru identitate de motive, şi celorlalte titluri transmisibile prin gir, precum: cekurile, poliţile de încărcare, recipisele magaziilor generale sau docurilor, warantele, etc. (2).

Aval.

Ea se mai aplică şi raporturilor dintre debitorul cambial şi dătătorul de aval (art. 296 urm. C. com.), pentrucă avalul este o obligaţie cambială de sine stătătoare (3).

---

(1) Vezi Mortara, *Il Codice di commercio italiano commentato*, VIII, No. 161, p. 203 urm. (ed. din 1891).

(2) Mortara, *op.* şi *loco cit.*, 161, p. 204.

(3) Mortara, *loco suprà cit.* Vezi asupra avalului, care nu este decât o garanţie dată în forma cambială, Al. Capitolin, *Dreptul* din 1888, No. 10; C. N. Toheanu, *Dreptul* din 1910, No. 45, 62 şi 65; Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, III, p. 327 urm.; Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, III, 1221 urm., p. 406 urm. (ed. a 3-a); Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, IV, 250 urm., p. 185 urm., etc.

C. de comerţ bulgar. Art. 595 urm., 627, 628.

Codul de comerţ bulgar din 1897 are şi el mai multe dispoziţii asupra avalului (art. 595—598).—Acest cod cuprinde mai multe dispoziţii de drept internaţional în privinţa cambiilor. După art. 627, capacitatea străinilor de a se obligà prin cambii se determină de legea Statului căruia ei aparţin, afară de cazul când ei s'ar obligà în Bulgaria, în care caz se va aplicà legea bulgară. Cât pentru forma cambiilor, ea este acea a ţărei unde cambia a fost făcută (art. 628). Aceasta nu este decât aplicarea regulei cunoscute: *locus regit actum*, admisă prin art. 2 § ultim din codul nostru civil.

Prescripţiile relative la vasele plutitoare.

Art. 948. — Acţiunea pentru revendicarea proprietăţei unui vas se prescrie prin trecere de 10 ani. Nu se poate opune lipsa de titlu sau a bunei credinţe.

Posesorul unui vas, în virtutea unui titlu stipulat cu bună credinţă, titlul fiind transcris conform legei şi care să nu fie nul pentru lipsă de forme, prescrie (vasul) prin trecere de cinci ani, socotiţi dela data trascripţiunei titlului şi a adnotaţiunei pe actul de naţionalitate.

Căpitanul nu poate dobândi prin prescripţiune proprietatea unui vas(¹). (Art. 1853 urm., 1897 urm. 1909 C. civ. Art. 490, 499, 947, 506 urm., 513, 1⁰ C. com. Art. 918 C. italian).

Vasele plutitoare pot fi dobândite prin prescripţie, deşi chestiunea se va prezentà arareori în practică.

Neaplicarea 1909 C. civil. Ştim însă că art. 1909 din codul civil nu se aplică acestor lucruri mobile (art. 490 C. com.), care sunt cârmuite de dispoziţii speciale (art. 493 C. com.)(²).

Art. 523 C. com. Pentru ca prescripţia să poată fi aplicată în specie trebue să presupunem că vânzarea vasului a fost făcută de către un coproprietar sau de căpitan, fără un mandat special (art. 523 C. com.) (³).

Stabilirea a două prescripţii. Art. 948 stabileşte două feluri de prescripţii, una *longi temporis*, pentru revendicarea vasului, care nu cere nici titlu nici bună credinţă, iar cealaltă achizitivă, de cinci ani, care cere un just titlu, buna credinţă şi transcrierea.

Prescripţia de 10 ani. Prescripţia de 10 ani este acea care corespunde prescripţiei civile de 30 de ani. Erà drept ca această prescripţie să fie fixată la 10 ani, pentrucă acesta este termenul cel mai lung al prescripţiei în materie comercială (art. 947).

Prescripţia achizitivă de cinci ani. Prescripţia de cinci ani este acea care corespunde prescripţiei civile de 10 ani; de aceea ea cere un titlu just, buna credinţă şi transcrierea titlului (⁴).

(¹) Sau mai bine zis a vasului ce comandează. Cpr. art. 430 C. fr.

(²) Vezi *suprà*, p. 359.

(³) Cpr. Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, V, 161.

(⁴) Cpr. Galdi, *Della prescrizione*, III, 108, p. 146. — S'a decis că nu poate fi vorba de violarea art. 948 din codul comercial, atunci când instanţa de fond găseşte, din producerea şi examinarea faptelor, că nu sunt întrunite elementele bunei credinţe spre a conduce la prescripţia de cinci ani, cerută de codul comercial, pentru posesorul care pretinde că a dobândit prin pres-

De când începe a curge prescripţia.

In cazul § 2 al art. 948, prescripţia de cinci ani începe a curge dela data transcrierei titlului şi a notărei lui pe actul de naţionalitate a vasului (¹).

---

cripţie posesiunea unui vas. Cas. rom. Bult. 1907, p. 1966.

Numele, domiciliul şi naţionalitatea vasului.

(¹) Orice vas trebue să aibă un nume, un domiciliu şi o naţionalitate; căci, după cum zice Prospero Ascoli (*Il Codice di commercio italiano commentato*, VI, art. 480, p. 13, No. 8), toate naţiunile din lume au adoptat oarecare norme, pentru ca vasele lor să fie distinse de cele străine.

Individualizarea vasului.

Numele serveşte a distinge vasul de mulţimea celorlalte vase, ce brăzdează mările în toate direcţiile, şi-l individualizează. Fiecare vas are un pasport cu care călătoreşte. In acest act se prevede, ca şi la persoanele fizice, numele vasului. Pentru individualizarea vaselor, se mai cere ca fiecare din ele să aibă un număr şi să se cunoască *tonajul*, adecă capacitatea lor, determinată prin aşa numită operaţie a *jojajului*. Odată cu înscrierea vasului la căpitănia portului, zice art. 2 din legea dela 21 Februarie 1907, pentru organizarea marinei comerciale, se va eliberà şi un certificat de tonaj, prin care se va arătà tonajul brut şi tonajul efectiv ce serveşte ca normă în plata diferitelor taxe, în ţară sau în străinătate.

Aceste elemente constituesc aşa zicând actul de stare civilă al vasului, care, împreună cu actul de naţionalitate, îl întovărăşesc peste tot locul.

Naţionalitatea vasului.

Naţionalitatea vasului are o importanţă şi mai mare: căci, după cum zice tot Prospero Ascoli (*op.* şi *loco suprà cit.*, p. 13, No. 8 şi 9), ea păstrează nealterat sentimentul patriotic, care crează printre cetăţenii aceluiaş Stat, legături esenţiale pentru ordinea generală a societăţei. Este necesar ca vasul să poată oricând şi oriunde să revendice propria sa origină, spre a puteà reclamà protecţia consulilor şi a puterei militare şi navale a Statului său. Fără principiul naţionalităţei n'ar mai existà siguranţă pentru navigaţia maritimă, fiindcă n'ar mai fi Stat în stare să-şi asume responsabilitatea de a asigurà libertatea mărilor, care ar deveni un câmp de conflicte veşnice. Pe naţionalitatea vasului se întemeiază principiul exteritorialităţei, în virtutea căruia vasul se consideră ca o colonie plutitoare, ca o parte din pământul deslipit de patria mumă (*come una colonia galeggiante, come una parte del suolo staccato dalla madre patria*). Naţionalitatea mai serveşte de bază pescuitului riveran şi cabotajului... Ea serveşte de călăuză, în caz de conflicte de drept privat maritim... De cele mai multe ori, legea naţională a vasului va aveà precădere asupra legilor ţărilor în care el se găseşte într'un mod accidental, etc. (P. Ascoli, *op.* şi *loco suprà cit.*).

Art. 948 § ultim.

Ultimul paragraf al art. 948, care erà identic şi în codul nostru de comerţ anterior (art. 589), făcând aplicarea art. 1846

Pavilionul naţional al vasului. Regul. din 1879. Art. 2.

Semnul şi emblema naţionalităţei este pavilionul. *„La bandiera è l'emblema, il segno distintivo ed apparente della nazionalità“*, zice P. Ascoli (*op. cit.*, p. 14, No. 10). *„La bandiera per l'uomo di mare rappresenta la patria lontana, è il segno protettore che copre la nave“*. Art. 2 din regulamentul dela 30 Martie 1879, relativ la poliţia porturilor şi malurilor dunărene ale României, dispune că „bastimentele intrând în port sau eşind din el, vor aveà arborat pavilionul lor naţional“.

Pentru ca un vas să poată arborà pavilionul român, se cere ca proprietarul lui să fie român sau, dacă este străin, să aibă domiciliul stabil în ţară, să se bucure de o bună reputaţie şi să facă o declaraţie autentică că nu va recurge niciodată, în ceeace priveşte vasul, la o protecţie străină.

Dovedirea naţionalităţei vasului.

Naţionalitatea unui vas se dovedeşte printr'un act aşa zis de Romanizaţie, eliberat de Ministerul de externe, prin inspectoratul porturilor, pe timbru de 25 lei.

Portul de înregistrare al vasului este portul unde s'a făcut cererea pentru a puteà arborà pavilionul român şi unde s'au îndeplinit toate formalităţile cerute de instrucţiile ministeriale, în baza cărora i se dă autorizaţia de a arborà povilionul român şi i se eliberează actul de naţionalitate (Romanizaţie).

Domiciliul vasului. Rolul acestui domiciliu.

După ce s'a declarat naţionalitatea vasului, după ce i s'a dat un număr, un nume şi i s'a constatat tonajul, proprietarul lui trebue să-l înscrie în registrele portului unde-şi va aveà domiciliul, domiciliu ce joacă un rol important în viaţa vasului. Portul de inscripţie este domiciliul vasului, zice Prospero Ascoli (*op.* şi *loco cit.*, No. 9, *in medio* p. 13). *„Il porto d'inscrizione è il domicilio della nave“*. La acest domiciliu se vor trimite şi notificà actele ce-l privesc; acolo se vor transcrie toate schimbările relative la proprietatea vasului; acolo se vor înscrie toate privilegiile şi ipotecile constituite asupra lui; acolo se va face purga sarcinilor; în fine, acolo se vor puteà exercità toate acţiunile comerciale contra proprietarului sau armatorului vasului, etc. Intr'un cuvânt, portul de inscripţie, unde este domiciliul vasului, se poate asimilà cu stabilimentul principal al unei societăţi comerciale.

Să ne ierte cetitorii dacă, cu toată icompetenţa noastră în această materie specială dreptului maritim, am intrat în câteva detalii; aceasta am făcut-o spre a fi cât se poate de complect. In această materie, pe lângă Prospero Ascoli, din care am reprodus câteva rânduri, ne-am servit de cursul de drept maritim (centigrafiat) al colegului nostru, d-l V. Dimitriu şi de unele informaţii foarte preţioase comunicate de şi 1853 C. civ., dispune că căpitanul nu poate prescrie vasul ce comandă. In adevăr, el nu deţine vasul *animo domini*. ci pentru altul, adecă pentru proprietar (¹).

Persoanele care fac parte din echipaj.

Tot pentru acelaş motiv, vasul nu poate fi prescris de persoanele care fac parte din echipaj, nici de altă persoană care l-ar posedà *alieno nomine* (²).

Art. 1858 C. civil.

Pentru ca toate aceste persoane să poată prescrie vasul, ele trebue să fi intervertit titlul lor, conform art. 1858 din codul civil (³).

Prescripţia relativă la acţiunile derivând din contractul de împrumut maritim sau de gaj asupra vaselor.

Art. 950. — Acţiunile rezultând din contractele de împrumut maritim sau de gaj asupra vaselor, se prescriu prin trecere de *trei* ani din ziua când obligaţia a ajuns la termen. (Art. 495 urm., 601 urm. C. com. Art. 920 C. com. italian).

Dreptul francez.

In codul francez, acţiunile izvorîte din împrumuturile maritime *(d'un contrat à la grosse)* se prescriu prin *cinci* ani dela data contractului, dispoziţie reprodusă şi în vechiul nostru cod comercial (art. 591). După aceste texte, prescripţia de cinci ani se aplică şi la acţiunile izvorîte dintr'un contract de asigurare, *d'une police d'assurance*, zice textul francez.

Dreptul nostru.

Codul nostru, reproducând codul italian, a fixat la *trei ani* termenul prescripţiei, în privinţa împrumuturilor maritime, din ziua de când contractul a devenit exigibil.

Art. 954 C. com.

In privinţa asigurărilor, termenul este redus la un an (art. 954 C. com.) (⁴).

---

amicul nostru, d-l V. Tataru, distinsul prezident al Curţei din Galaţi.

(¹) Cpr. Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, V, 161, p. 165; Galdi, *op. cit*, III, 111, p. 146; Mortara, *op. cit.*. VIII, 165, p. 208. Vezi şi *suprà*, p. 113, unde am văzut că niciun precarist nu poate să prescrie lucrul posedat. Pentru ca un precarist să poată prescrie acest lucru el trebue să intervertească titlul său, conform art. 1858 C. civil, a cărui redacţie a fost schimbată de legiuitorul nostru. Vezi *suprà*, p. 116.

(²) Galdi, *op.* şi *loco suprà cit.*

(³) Galdi, Mortara, *loco suprà cit.*, etc.

(⁴) Vezi *infrà*, p. 435 urm. explic. acestui text.

Prescripția acțiunilor ce izvorăsc din lovirea vaselor sau abordaj ori abordare.

Art. 953. — Se prescriu printr'un an, din ziua protestului sau a reclamațiunei de care se vorbește în art. 677 C. com., acțiunile pentru plata daunelor cauzate prin lovirea unui vas, și din ziua când vasul a fost complect descărcat, acțiunile pentru contribuțiune la avariile comune. (Art. 659 urm., 672 urm., 677 C. com. Art. 923 C. com. italian).

Abordaj. Definiție. Prin abordaj sau abordare se înțelege, în dreptul maritim, lovirea unui vas de către altul, fie din cauza unui accident (caz fortuit), fie din cauza unei culpe a conducătorului unuia din vase, sau a ambelor vase.

Necesitatea existenței unei culpe. Pentru ca proprietarul unui vas, fie Statul sau un particular, să poată fi declarat responsabil de consecințele unui abordaj, trebue să se constate o culpă din partea căpitanului acelui vas. Faptul că un pilot ar fi condus mișcările vasului nu descarcă pe căpitan de răspundere, pilotul nefiind decât un sfătuitor al căpitanului (1).

Regul. p. poliția porturilor din 1879. Art. 71. S'a decis că, potrivit art. 71 din regulamentul poliției porturilor dela 30 Martie 1879, care cuprinde o regulă generală de navigație, obligatorie pentru căpitanii de vase, bastimentele ce se urcă în sus pe fluviu, nu numai că nu pot să se îndrepte în curmezișul calei bastimentelor ce se scoboară în jos pe fluviu, dar sunt încă datoare a se opri în josul pasajului, până ce trec bastimentele ce vin din susul apei. Prin urmare, când un vas a contravenit acestor regule de navigație și din această cauză a avut loc un abordaj, el este în culpă și nu poate cere despăgubiri (1).

---

(1) C. Gand și Cas. belg., *La Flandre judiciaire* din 1895, No. 8 și din 1896, No. 23, p. 253. Cpr. C. Galați, *Dreptul* din 1900, No. 18, p. 145. Această din urmă decizie aplică abordajelor fluviale dreptul comun (art. 998, 999), iar art. 673 și 674 din codul comercial numai abordajelor maritime, soluție care n'a fost admisă de Curtea de casație, căci înalta Curte a decis că art. 673 și 674 din codul comercial, relative la ciocnirea sau abordarea vaselor plutitoare și a despăgubirilor datorite pentru daunele suferite, sunt aplicarea și consacrarea regulei de drept comun cuprinsă în art. 998 și 1003 C. civil, aplicabilă atât la abordajul maritim cât și la cel fluvial. Cas. rom. Bult. 1901, p. 867 și *Cr. judiciar* din 1902, No. 74. p. 611. Vezi asupra acestei chestiuni studiul foarte important al amicului nostru, d-l D. G. Maxim, astăzi consilier la Curtea de apel din București, publicat în *Dreptul* din 1903, No. 82. *(Face distincțiune codul comercial român între abordajul maritim și cel fluvial? Controversă și importanța chestiunei pentru navigațiune pe Dunăre și pe Prut)*. Mai vezi de acelaș autor, *Regimul legal al navigațiunei pe Dunăre și, în special, al porțiunei dela Brăila la Porțile de fier*. *Dreptul* din 1903, No. 65, p. 534 urm.

Constatarea cauzelor abordajului.

Căpitanii de vase sunt în drept, după regulamentul suscitat, relativ la poliția porturilor, să constate, la caz de abordaj, conform cererei uneia din părți, chiar în caz când paguba este mai mare de 300 de lei, împrejurările și cauzele abordajului, deci și culpa vasului căruia incumbă responsabilitatea, aceste procese-verbale făcând însă proba numai până la dovada contrară, fiindcă ele pot fi combătute de părțile interesate (2).

Existența unei culpe.

S'a mai decis că căpitanul unui vas n'ar puteà fi declarat responsabil de lovirea unui alt vas, deși pe un timp de ceață și în contra regulamentelor internaționale, el ar fi dat o viteză prea mare vasului, dacă nu se stabilește, în fapt, că lovirea se datorește unei culpe oarecare (3).

Cazul când abordajul se datorește unui caz fortuit.

In fine, Consiliul de Stat din Franța a pus în principiu că, de câteori abordajul dintre un vas al Statului și un vas de comerț nu se datorește vreunei culpe din partea prepusului Statului (căpitanul vasului), ci stărei în care se găseà marea și puterei curentului, sau întunecimei nopței, lovirea este un caz fortuit și proprietarul vasului avariat nu are nicio acțiune în contra Statului, pentru despăgubirea daunei suferite prin ciocnire (4).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1905, p. 1564; *Dreptul* din 1905, No. 84, p. 689 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 85, p. 675.

(2) Cas. rom. Bult. 1900, p. 1404. Vezi și art. 900 din codul comercial, care, determinând tribunalul competent în materie de abordaj (tribunalul unde s'a întâmplat faptul, sau acel al primului port unde a ajuns vasul, ori a locului de destinație), menține regul. din 1879, în privința competenței căpitanului.

(3) Cas. fr. D. P. 88. 1. 391. — Decizia Curței din Aix, asupra căreia a intervenit decizia de mai sus a Curței de casație, a fost cu drept cuvânt casată, pentrucă Curtea de apel nu constatase, în fapt, că viteza neobișnuită a vasului fusese cauza abordajului.

(4) Sirey, 1905. 3. p. 143 și *Cr. judiciar* din 1905, No. 85.

Culpa comună Art. 674 C. com.

Se poate întâmplà ca culpa să fie comună ambelor vase călătorind în sens contrar. Pentru acest caz, neprevăzut de codul francez (¹), ci numai de cel italian (art. 662), art. 674 din codul nostru comercial dispune, prin derogare dela dreptul comun că fiecare vas sufere pagubele şi pierderile încercate, fără a aveà drept la vreo despăgubire. Textul de mai sus adaogă însă că fiecare vas este obligat, *in mod solidar*, la plata pagubelor şi pierderilor cauzate lucrurilor încărcate şi a leziunilor cauzate persoanelor. Acesta este un caz de solidaritate legală.

Caz fortuit. Art. 672 C. com.

Dacă lovirea vasului a avut loc prin caz fortuit sau forţă majoră (aceste două expresii fiind sinonime), fiecare proprietar sufere pagubele cauzate vasului său, nimene nefiind responsabil (art. 672 C. com.). *Res perit domino.*

Art. 673 C. com.

Dacă lovirea s'a întâmplat din culpa unuia din vase, paguba este în sarcina proprietarului vasului în culpă. In asemenea caz, despăgubirile datorite persoanelor moarte sau rănite sunt privilegiate, când sumele de înpărţit sunt insuficiente (art. 673 C. com.).

Art. 676 C. com.

Dacă un vas a lovit alt vas, nu din culpa sa, ci din culpa unui al treilea vas, toată răspunderea pentru avarii cade în sarcina acestui din urmă vas (art. 676 C. com.). De altfel, acelaş principiu al responsabilităţei este stabilit şi prin art. 998 C. civil, care nu distinge dacă faptul provocator al unui prejudiciu a fost îndreptat în contra unei persoane sau unui lucru, în mod direct sau indirect. Odată ce legea admite un drept pentru cel prejudicat, în contra celui ce a făptuit prejudiciul, cel dintăi trebue neapărat să aibă o acţiune pentru realizarea dreptului său. Prin urmare,

---

pag. 875 urm. (cu observ. noastră). Cpr. art. 672 din codul nostru comercial şi art. 181 din codul maritim bulgar dela 1908. Acest text dispune că abordajul se presupune a fi rezultatul unui caz fortuit, afară de cazul când nu s'au păzit regulamentele portului.

Dr. francez.

(¹) In lipsa unui text francez, care să prevadă culpa comună, se decide, în Franţa, că căpitanul fiecărui vas este responsabil după principiile dreptului comun, în proporţie cu gravitatea culpei ce i se impută. Vezi Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial,* VI, 1011, p. 1025 (ed. a 2-a). Cpr. Massé, *Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil,* IV, 2650, *in fine,* p. 505 (ed. a 3-a). Vezi şi tom. V al Coment. noastre, p. 423, nota 2.

instanța de fond face o justă aplicare a principiilor de mai sus, când constată că un vas, din culpa sa a lovit un alt vas, și acesta, la rândul lui, a lovit pe un al treilea vas, cauzându-i avarii și, în consecință, condamnă la daune pe cel dintâi vas față de cel de al treilea (¹).

Art. 677 C. com.

Acțiunea în despăgubire, pentru daunele provenite din lovirea vaselor, nu poate fi admisă, dacă nu s'a făcut protest sau reclamație, conform art. 677 C. com., în termen de trei zile, către autoritatea locului unde s'a petrecut faptul, sau la primul port de oprire.

S'a decis, cu drept cuvânt, că petiția adresată căpităniei acestui port, de căpitanul vasului avariat, prin care cere experți oficiali ca să constate și să evalueze stricăciunile cauzate prin abordaj, ține loc de protest (²).

Chestie de fapt.

S'a decis, de asemenea, cu privire tot la această materie, că abordajul a două vase navigând în sens contrar, este o chestie de fapt, lăsată la aprecierea suverană a instanțelor de fond (³): ceeace însemnează că chestiunea de a se ști dacă există sau nu culpă din partea căpitanului unui vas, este o chestie de fapt nesupusă controlului Curței de casație.

Cazul când instanța de fond a comis o eroare grosieră de fapt.

Principiul este adevărat, însă se poate întâmplà ca instanța de fond să fi comis în aprecierea sa, o eroare grosieră de fapt și, în asemenea caz, Curtea de casație își va exercità neapărat controlul său. Astfel, în decizia de care am vorbit mai sus, pronunțată la 1905, Curtea de casație constată că afirmarea Curței de fond, a cărei decizie a fost casată, se întemeià pe o eroare gravă de fapt, căci Inalta Curte zice prin unul din considerentele sale că, *în lipsă de ceață, ambele vase și-au putut zărì luminile la o depărtare*

(¹) Cas. rom. Bult. 1913, p. 1886. 1887. — Această decizie mai admite că, în cazul când un vas isbește pe un altul și acesta, la rândul lui, pe un al treilea vas, chiar dacă s'ar constatà o culpă comună a celor două vase dintâi, totuși, în materie de delicte și quasi-delicte, răspunderea fiind solidară, urmează că primul vas poate fi ținut răspunzător pentru tot, iar art. 674 C. com. nu se aplică în acest caz, textul suscitat fiind relativ la culpa comună a două vase ce se isbesc și-și cauzează unul altuia avarii. Vezi Bult. 1913, p. 1887.

(²) C. Galați, *Cr. judiciar* din 1907, No. 51, p 404, 405.

(³) Cas. rom. Bult. 1896, p. 1045 și *Dreptul* din 1896, No. 74; Bult. 1901, p. 868 și *Cr. judiciar* din 1902, No. 74, p. 611.

destul de mare, astfel cum rezultă din dosarul afacerei. Va să zică Curtea de casaţie a judecat în specie fondul. Vom observà, cu această ocazie, că Curtea noastră supremă cam abuzează uneori de controlul său şi judecă adeseori în fapt, ceeace este foarte regretabil.

Subrogarea societăţei de asigurare în drepturile proprietarului, care şi-a primit despăgubirea. Art. 462 C. com.

In fine, vom menţionà o decizie recentă a Curţei de casaţie (nereprodusă în Bultinul Curţei), care pune în principiu că, dacă proprietarul unui vas avariat din cauza unui abordaj, a fost despăgubit de societatea de asigurare, el nu mai poate cere, în numele său personal, despăgubiri dela proprietarul vasului care a fost cauza abordajului, ci acest drept aparţine numai societăţei de asigurare, care s'a subrogat în drepturile sale. Prin urmare, dacă instanţa de fond constată că acţiunea în daune a fost exercitată personal de proprietarul despăgubit, iar nu ca mandatar al societăţei de asigurare, care s'a subrogat în drepturile sale, cu drept cuvânt îi respinge acţiunea ca fiind făcută de o persoană lipsită de calitate de a o exercità, şi judecând astfel n'a violat art. 462 din codul comercial (¹).

Dr. internaţional.

Abordajul a dat loc la oarecare discuţii în dreptul internaţional privat.

Abordajul întâmplat pe mare.

Dacă abordajul a avut loc pe mare, în apele teritoriale ale unui Stat, el va fi judecat, ca şi abordajul fluvial, după legea locului unde s'a produs, conform regulelor privitoare la obligaţiile ce izvorăsc din delicte sau quasi-delicte (²).

Dacă abordajul a avut loc în largul mărei *(en pleine*

(¹) Cas. rom. S-a II, decizia No. 321, din 18 Iunie 1912, *Cr. judiciar* din 1912, No. 7, p. 702. No. de ordine 2 (rezumate).

Societăţi străine.

Această subrogaţie aparţine şi societăţilor străine, care au plătit despăgubirea suferită pentru dauna cauzată asiguratului. Cas. rom. Bult. 1901, p. 867 şi *Cr. judiciar* din 1902, No. 74, p. 611.

Suspendarea subrogaţiei prin convenţia părţilor.

Această din urmă decizie mai pune în principiu că subrogaţia legală, stabilită de art. 462 C. com., poate fi suspendată prin înţelegerea părţilor, asemenea clauză nefiind contrară ordinei publice. Mai vezi în acelaş sens, o altă decizie tot a Curţei de casaţie. Bult. 1897, p. 1473, etc.

(²) Vezi Asser et Rivier, *Eléments de droit international privé*, 112, p. 220; Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, VI, 1048. Vezi şi Vincent et Pénaud, *Dictionn. de droit international privé*, v⁰ *Abordage maritime*, 36 urm. Cpr. Trib. Ismail, *J. Clunet*, anul 1878, p. 169 urm.

mer), chestiunea este controversată, fiindcă, în asemenea caz, nu există nicio suveranitate teritorială, ale cărei legi să se aplice. Asser et Rivier aplică, în toate cazurile și în mod general, legea locului unde se judecă procesul, fiindcă de câteori nu se poate aplicà o lege străină, judecătorul trebue să curme litigiul după legea țărei sale (1).

Jurispr. germană.

Jurisprudența germană aplică însă legea vasului în culpă, *chiar atunci când ambele vase sunt de naționalități deosebite* (2).

Jurispr. engleză.

Jurisprudența engleză aplică tot legea vasului în culpă, însă numai atunci când ambele vase aparțin aceleiași naționalități (3), și această soluție este aprobată de unii autori (4).

Pentru a curmà toate aceste discuții, credem că sistemul propus de Asser este cel mai potrivit și mai practic în acelaș timp, deși autorii zic că el nu se întemeiază pe niciun principiu precis (5). Dificultatea nu poate fi definitiv curmată decât prin tratate internaționale.

Aplicarea art. 501 C. com.

In orice caz, art. 501 din codul comercial, care permite proprietarului sau coproprietarului unui vas, ce n'a luat obligații personale, să se libereze prin abandonul vasului și a navlului ce i se datorește, de responsabilitatea culpei căpitanului, se aplică și proprietarului unui vas străin, autor al abordajului, întrucât străinii se bucură în țara noastră

---

(1) Asser et Rivier, *op. cit.*, 113, p. 220; Cour du circuit (Pensylvanie) din New-York, *J. Clunet*, anul 1883, p. 403. Vezi asupra acestei controverse, Vincent et Pénaud, *op.* și *v⁰ cit.*, 43 urm. Tribunalul maritim din Copenhaga a aplicat, cu drept cuvânt, dispozițiile penale ale legei daneze la un abordaj imprudent, comis în apele daneze. Vezi *J. Clunet* anul 1909, p. 1184. Zicem: cu drept cuvânt, fiindcă legile după care se măsoară responsabilitățile, în materie de abordaj, sunt legi de siguranță și de ordine publică, prin urmare, legi teritoriale. Vezi Pillet, *Principes de droit international privé*, 140, p. 297.

(2) Vezi Trib. imperiului german, *J. Clunet*, anul 1911, p. 246 și anul 1912, p. 1212.

(3) Vezi Asser et Rivier, *op.* și *loco suprà cit.*

(4) Vezi Pillet, *op.* și *loco cit.* Acest autor zice însă că chestiunea este aproape insolubilă, de câteori vasele sunt de naționalitate deosebită (*loco cit.*, p. 298 urm.). Vezi și Lyon-Caent et Renault, *Tr. de droit commercial*, VI, 1050.

(5) Vezi Lyon-Caen et Renault, *op. cit.*, VI, 1050, p. 1054. Vezi și Pillet, *op. cit.*, p. 298, 299, nota 1.

de aceleași drepturi ca și Românii (art. 11 C. civ. și 11 Constit.), și întrucât art. 501 din codul comercial este general și nu admite nicio restricție (1).

Art. 953.

Aceste principii elementare asupra abordajului odată expuse, neputându-ne întinde mai mult asupra unei materii atât de specială, trecem la interpretarea art. 953, care nu are nevoe de multe dezvoltări (2). Acest text declară prescriptibile printr'un an acțiunile în daune care derivă dintr'un abordaj. Acest termen curge din ziua protestărei sau reclamațiunei ce a trebuit să se facă, conform art. 677 din codul comercial. Reproducem aci acest din urmă text, așa cum ar trebui să fie redactat, pentrucă el cuprinde o omisiune regretabilă în redacția codului nostru.

Art. 677 C. com. — Acțiunea în despăgubire, pentru daunele provenind din lovirea vaselor, nu poate fi admisă dacă nu s'a făcut, în termen de trei zile, *o protestare* sau *reclamațiune* (3), către autoritatea locului unde s'a întâmplat faptul, sau a primului port în care vasul s'a oprit.

Pentru pagubele cauzate persoanelor sau mărfurilor, lipsa de *protestare* sau *reclamațiune* nu vatămă drepturile persoanelor care nu se găseau pe vas, sau nu erau în pozițiune de a-și manifestà voința. (Art. 673 urm., 900, 953 C. com. Art. 665 Com. ital.).

Punctul de plecare al prescripției. Cazul când nu s'a făcut protestare. Controversă.

Va să zică, punctul de plecare al termenului de un an începe a curge dela facerea protestului sau reclamației de care vorbește art. 677 din codul comercial. Ce trebue să decidem în caz când protestarea sau reclamația, de care vorbește acest text, n'a avut loc? Prescripția, în asemenea caz, este ea acea ordinară de 10 ani, sau prescripția de un an începe ea a curge din momentul când trebuià făcută protestarea de care vorbește art. 677 C. com.? Chestiunea este controversată în Italia (1). Nu pricepem rostul acestei controverse, pentrucă art. 677 din codul nostru, ca şi textul corespunzător italian (art. 665), zice că acţiunea în despăgubire pentru daune izvorîte din abordaj, *nu poate fi admisă* dacă nu s'a făcut reclamaţia de care vorbeşte acest text. în termenul fatal fixat de el. Cu alte cuvinte, lipsa de reclamaţie în termenul de trei zile, la locurile competente. arătate de art. 677, este o fine de neprimire a acţiunei în daune. Pârîtul nu va invocà deci, de bună seamă, prescripţia, atunci când reclamaţia cerută de lege n'a fost făcută, ci va cere, *de plano*, respingerea acţiunei în daune ca inadmisibilă.

---

(1) C. Caen și Cas. fr. *Pand. Périod.* 98. 5. 26. 33 și *Dreptul* din 1898, No. 70, pag. 596. In acelaș sens, Cas. fr. Sirey, 95, 1. 305; *Pand. Périod.* 95. 5. 35; D. P. 97. 1. 585, etc. Cpr. Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial,* I, 11.

(2) Cesare Vivante se mulțumește de a trimete la textul respectiv, fără a-i dà nicio dezvoltare. Galdi îi consacră însă 16 pagine (format mare *in octavo).*

Eroare de redacție sau de tipar.

(3) Din eroare de tipar sau de redacție, cuvintele *protestare sau reclamațiune* lipsesc din § 1 al textului, ele figurând însă în § 2. Prin urmare, aceste cuvinte trebuesc adaose la text, pentru ca el să fie complect.

Contribuirea la avarii comune.

Incât priveşte prescrierea acţiunei pentru contribuirea la avariile comune (2), termenul de un an începe a curge din ziua când vasul a fost compleet descărcat.

Prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din închirierea unui vas şi din contractul de asigurare.

Art. 954. — Acţiunile rezultând din contractul de închiriere al unui vas, se prescriu prin trecere de un an dela împlinirea călătoriilor, şi acele derivând din contractul de înrolare, prin trecere de un an dela expirarea termenului convenit între părţi, sau dela împlinirea celei din urmă călătorii, dacă contractul a fost prelungit.

Acţiunile ce decurg din contractul de asigurare se prescriu prin trecere de un an.

In asigurările maritime, termenul începe a curge după terminarea călătoriei ce a fost asigurată, şi pentru asigurările cu termen, din ziua în care se sfârşeşte asigurarea; în caz de prezumpţiune de pierdere a vasului pentru lipsa de nuvele, anul începe dela finele termenului fixat pentru prezumpţiunea de pierdere. Se exceptează termenele fixate pentru dreptul de abandon prevăzute de titlul VI, cartea II.

In celelalte asigurări contra daunelor şi asupra vieţei, termenul curge din momentul când s'a întâmplat faptul care a dat naştere acţiunei. (Art. 442 urm., 448 urm., 473 urm., 531 urm., 553 urm., 557 urm., 592 urm., 621, 645, 649 urm. C. com. Art. 924 C. com. ital.).

---

(1) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, IV, 164, p. 225 urm.

(2) Vezi în privinţa contribuţiei la avariile particulare şi la avariile comune, art. 659 urm. din codul comercial. Cpr. Mortara, *op. cit.*, VIII, 176, p. 218, 219.

Art. 531 urm., 557 C. com.

Art. 557 urm. din codul comercial se ocupă de contractul de închiriere al unui vas, fie pentru transportul de lucruri, fie pentru transportul de persoane (art. 592 C. com.), iar art. 531 urm. din acelaş cod se ocupă de contractul de înrolare şi salariile persoanelor echipajului. Ambele contracte cer un act scris (art. 532 şi 557 C. com.).

Contractul de închiriere al vasului şi de inrolare.

Acţiunile derivând din contractul de închiriere al unui vas, fie pentru transportul de lucruri, fie pentru transportul de persoane, deşi în această din urmă privinţă chestiunea este controversată (1), se prescriu prin trecerea termenului de un an dela împlinirea călătoriei (2); iar cele ce derivă

---

(1) Vezi Galdi, *op. cit.*, IV, 170, p. 243 urm.

Când se consideră călătoria împlinită.

(2) Călătoria se socoteşte împlinită nu din ziua când vasul încărcat a ajuns la portul de destinaţie, ci atunci când caricul *(il carico)* este predat destinatarului. C. Galaţi, *Cr. judiciar* din 1898, No. 39, p. 315.

Această decizie rezolvă mai multe puncte de drept maritim, pe care le menţionăm aci.

Plăţile ce trebue să facă destinatarul lucrului.

Astfel, ea decide, cu drept cuvânt, că destinatarul, care primeşte lucrul, este obligat să plătească ceeace datoreşte pentru transport după scrisoarea de carat, precum şi toate celelalte cheltueli, fie că transportul a fost făcut pe uscat, fie că el a fost făcut pe apă, căci deşi art. 434 § ultim din codul com. e privitor la transportul pe uscat, totuşi el se aplică şi la transportul pe apă, legea nefăcând nicio excepţie în această privinţă. Cpr. Cas. rom. Bult. 1893, p. 1050.

Contractul de transport încheiat de încărcătorul mărfei cu căpitanul vasului sau cu cei ce-l reprezintă, este opozabil acelui ce primeşte marfa (destinatarul), şi armatorii vasului având raport cu el, au o acţiune în contra lui pentru executarea tuturor condiţiilor prevăzute în contractul de navlu, precum şi pentru despăgubirile provenite din întârziere în descărcarea vasului.

Plata suprastaliilor.

Căpitanul vasului are drept la despăgubire pentru *suprastaliile* (*) întrebuinţate la descărcare, când nu se dovedeşte că întârzierea descărcărei a provenit din culpa lui, şi această despăgubire este în drept a o cere dela destinatar, care este dator să plătească căpitanului toate spesele transportului, spese în care intră şi despăgubirile pentru suprastalii, întrucât ele derivă din modul executărei contractului.

Ce se înţelege prin suprastalii.

(*) Prin *suprastalii* (dela cuvântul italian *stallia*, care înseamnează timpul necesar pentru descărcarea vasului) se înţelege zilele care trec peste timpul necesar la această descărcare. *„La stallia e il tempo convenuto per lo scarico delle mercanzie; i giorni che si passano oltre il convenuto diconsi di soprastallia"*. Vezi Ferrari e Caccia, Diction. italian, v° *Stallia*.

din contractul de înrolare al persoanelor echipajului, se prescriu tot printr'un an, dela expirarea termenului convenit între părţi, sau dela împlinirea celei din urmă călătorii, dacă contractul a fost prelungit.

Salariul căpitanului.

Prescripţia de un an, statornicită de acest text, se aplică salariului căpitanului [1].

Contract de transport.

Ea nu se aplică însă contractului de transport [2]. (Vezi *infrà*, explic. art. 956 C. com., p. 450 urm.).

Contractul de asigurare.

Trecem acum la prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din contractul de asigurare. In această materie, prescripţia este tot de un an (art. 954 § 2 şi 3). Termenul este scurt şi corespunde funcţiunei economice a acestui contract, zice Cesare Vivante, care are de scop dezdăunarea grabnică a persoanei ce a suferit sinistrul, *che ha lo scopo di recare un pronto risarcimento al danneggiato* [3]. Termenul de *cinci* ani stabilit de art. 432 din codul francez este, în adevăr, prea lung.

Aplic. art. 954 la toate acţiunile ce derivă din contractul de asigurare.

Dispoziţia legei noastre fiind mai generală decât acea a art. 924 din codul italian, s'a decis, cu drept cuvânt, că ea se aplică la toate acţiunile ce derivă din contractul de asigurare, adecă atât la acţiunile relative la plata despăgubirilor datorite în caz de sinistru, cât şi la acţiunile relative la plata primei de asigurare [4].

Despăgubirea destinatarului pentru suprastaliile plătite de el.

Comitentul fiind responsabil de faptele prepusului său, săvârşite în executarea mandatului cu care a fost însărcinat, de aici rezultă că furnisorii mărfei încărcate pe un vas, sunt obligaţi a despăgubì pe destinatarul acelei mărfi de sumele ce el a fost obligat să plătească căpitanului vasului pentru suprastaliile întrebuinţate la descărcarea acelui vas, când se dovedeşte că ele au provenit din culpa prepusului lor la portul de descărcare. C. Galaţi, *Cr. judiciar*, *loco suprà cit.*

(1) Galdi, *op. cit.*, IV, 177, p. 250 urm.

(2) Galdi, *op. cit.*, IV, 172, p. 247.

(3) *Tratatto di diritto commerciale*, IV, 2245, p. 846.

(4) C. Bucureşti, *Dreptul* din 1914, No. 27, p. 214 şi *Jurisprudenţa în fişe*, revistă de drept care apare la Craiova sub direcţia noastră, adnot. 2 asupra art. 954 al. 2 C. com. — Această soluţie este generalmente admisă şi în Italia, deşi acolo chestiunea este controversată. Vezi, în sensul părerei de mai sus, Galdi, *Della prescrizione*, IV, 184, p. 262; Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2246, p. 486 urm., care citează în acelaş sens pe Sraffa (*Studi di diritto commerciale*,

Asociaţie mutuală.

Art. 954 se aplică şi la asociaţiile de asigurare mutuală (1).

Punctul de plecare al prescripţiei. Asigurările maritime.

De când începe a curge termenul acestor prescripţii? Pentru asigurările de transporturi maritime, termenul de un an începe a curge după terminarea călătoriei asigurată, iar pentru asigurările cu termen din ziua în care asigurarea se sfârşeşte. In caz de prezumpţie de pierdere a vasului, pentrucă nu s'a primit nicio ştire dela el, anul începe dela sfârşitul termenului fixat pentru prezumpţia de pierdere, cu excepţie însă în privinţa termenelor fixate pentru dreptul de abandon, prevăzute de art. 645 urm. C. com.

Asigurările de transporturi pe uscat.

In privinţa asigurărilor de transporturi pe uscat, de care legea nu vorbeşte, termenul de un an va curge din ziua următoare acelei a predărei mărfurilor sau acelei când ele ar fi trebuit să sosească la destinaţie, dacă n'ar fi fost pierdute (2).

Asigurările contra daunelor şi asupra vieţei.

In celelalte asigurări contra daunelor şi asupra vieţei, termenul de un an curge din ziua care a urmat pe acea când s'a întâmplat faptul ce a dat naştere acţiunei, fiindcă prescripţia se calculează pe zile întregi, şi orele care rămân din ziua în care s'a întâmplat evenimentul, ce a dat naştere acţiunei, nu formează o zi spre a fi socotită. Intrebuinţând formula: termenul curge *din momentul* când s'a întâmplat faptul din care izvorăşte acţiunea, legea n'a înţeles să deroage dela regula statornicită de art. 1887 C. civ. (3).

1907, p. 76). Vezi şi numeroasele decizii citate într'un sens şi într'altul de Ingaramo, *Repert. generale di massime e giurisprudenza commerciale*, art. 924, pag. 618, No. 11. Incât priveşte dreptul francez, vezi Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, VI, 1316, p. 342. — Decizia mai sus citată a Curţei din Bucureşti pune în principiu că, prin primirea de cambii dela asigurat, societatea n'a novat datoria pentru plata primelor de asigurare, ci a acordat numai un termen de plată, urmând ca ambele contracte să-şi producă efectele lor până la lichidarea complectă a pretenţiilor reciproci.

(1) Galdi, *op. cit.*, IV, 179, p. 252. — Unii aplică însă acestor asociaţiuni prescripţia de cinci ani, statornicită de art. 949, soluţie inadmisibilă după noi. Vezi Galdi, *loco cit.*, p. 253 urm., care citează în acest din urmă sens părerea lui Pugliese.

(2) Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2249, p. 851.

(3) Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2248, p. 850, 851. Cpr. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1902, No. 43, p. 343.

Plata primei de asigurare.

In privinţa plăţei primei de asigurare, termenul de un an curge din momentul când trebuià să se plătească această primă. Companiile de asigurare nu pot stipulà în favoarea lor un termen mai lung pentru încasarea primelor (¹). Ştim însă că termenul prescripţiei poate fi scurtat prin convenţia părţilor (²).

Prescripţia relativă la acţiunile ce derivă din furnituri făcute pentru repararea unui vas sau pregătirea lui de drum, sau din plata de alimente date marinarilor şi celorlalţi oameni ai echipajului, din ordinul căpitanului.

Art. 955. — Se prescriu asemenea prin trecere de un an:

1⁰ Acţiunile pentru furniturile de proviziuni, lemnărie, combustibile şi alte lucruri necesare pentru repararea sau prepararea unui vas de călătorie şi pentru lucrările făcute pentru aceste obiecte;

2⁰ Acţiunile pentru plata de alimente date marinarilor şi celorlalţi oameni ai echipajului, din ordinul căpitanului.

Prescripţia începe a curge dela data furniturilor şi dela facerea lucrărilor, dacă părţile n'au stipulat un termen de plată. In acest caz, prescripţia rămâne suspendată pe timpul convenit.

Dacă furniturile sau lucrarea s'a urmat mai multe zile succesive, termenul de un an începe a curge din ultima zi. (Art. 519, 522 C. com. Art. 925 C. com. ital. (³).

Cu acest text se termină materia prescripţiei în dreptul maritim. Art. 955 fiind foarte simplu, nu are nevoe de multe dezvoltări.

Cazul prevăzut este acela când vasul călătoreşte.

Destul este să spunem că prescripţia prevăzută de el nu se aplică decât atunci când vasul este pe drum *(in viaggio)*, iar nu când el se găseşte la locul unde se lucrează *(sur le chantier, nel cantiere)* sau la portul de înarmare (⁴).

Sumele împrumutate căpitanului.

Această prescripţie nu se aplică, de asemenea, acţiunilor în restituire a sumelor împrumutate căpitanului, cu toate că el ar fi întrebuinţat banii la aprovizionarea vasului

---

(¹) Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2250, p. 852. V. *suprà*, p. 54.

(²) Vezi *suprà*, p. 55, 56, 322 şi *infrà*, p. 450, nota 3.

(³) Cpr. art. 433 C. com. fr.

(⁴) Galdi, *op. cit.*, IV, 188. p. 276, care citează pe Mortara.

cu de ale mâncărei, *sebbene da questi impiegate a vettovagliare la nave*, după cum se exprimă un autor (¹).

Neaplic. în specie a art. 1903 § 1. Această prescripţie se aplică numai la alimentele ce ospătătorii ar fi procurat marinarilor şi celorlalţi oameni ai echipajului. Prescripţia de şase luni, statornicită în privinţa ospătătorilor şi găzduitorilor, de art. 1903 § 1, nu este aplicabilă în specie. S'a admis de astă dată o prescripţie mai lungă, pentrucă vasul poate să plece dela un moment la altul (²).

Prescrierea acţiunilor ce derivă din contractul de societate (³), din cambii şi cekuri.

Art. 949. — Se prescriu prin trecere de cinci ani:

1⁰ Acţiunile ce derivă din contractul de societate sau din *alte operaţiuni sociale* (⁴), dacă publicaţiile prescrise în tit. VIII, cartea I-a, au fost regulat făcute;

2⁰ Acţiunile ce derivă din cambii şi din cekuri.

Termenul curge:

Pentru acţiunile prevăzute la No. 1 al acestui art., din ziua când obligaţia a ajuns la termen, sau din ziua publicaţiunei actului de disolvare a societăţei, sau a declaraţiei de lichidare, dacă obligaţia n'a devenit exigibilă. In cazul prevăzut de art. 103, termenul curge din ziua în care actul de disolvare poate fi opus celor de al treilea.

Pentru obligaţiile derivând din lichidarea societăţei, termenul începe a curge dela data aprobărei ultimului bilanţ al lichidatorilor.

Pentru acţiunile prevăzute la No. 2, termenul curge din ziua scadenţei obligaţiei, sau din ultima zi a termenului prevăzut de art. 282 C. com. (Art. 91 urm., 103, 191 urm., 199, 216, 236 urm., 282, 335 urm., 339 urm., 366, 945, 946 C. com. Art. 919 C. com. ital.).

Impărţirea materiei. Acest text se ocupă: 1⁰ de acţiunile ce derivă din contractul de societate sau din alte operaţii sociale; 2⁰ de ac-

---

(¹) Galdi, *op. cit.*, IV, 187, p. 275.

(²) Cpr. Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, V, 408, p. 268.

(³) Vezi asupra acestei materii, I. N. Finţescu, *Prescripţia în materia societăţilor comerciale* (Craiova, 1914).

(⁴) Art. 919 din codul italian vorbeşte de acţiunile derivând din contractul de societate sau din *operaţiile sociale (o dalle operazioni sociali)*.

ţiunile ce derivă din cambii şi din cekuri, admiţând pentru ambele categorii de acţiuni prescripţia de cinci ani.

1º Prescrierea acţiunilor ce derivă din contractul de societate sau din alte operaţii sociale.

Critica art. 949.

Textul nostru este identic cu cel italian (1). Un autor zice însă că redacţiunea lui este ibridă, inexactă şi echivocă, în ceeace priveşte societăţile comerciale (2). Credem că această critică este exagerată.

Aplic. art. 949 societăţilor civile, care au împrumutat formele unei societăţi comerciale.

Acest autor consacră textului de mai sus aproape jumătate de volum, adecă peste 130 de pagini (format mare *in octavo*), din care aproape 100 de pagini se ocupă numai de prescripţia acţiunilor ce derivă din contractul de societate. Nu-l vom urmà în toate dezvoltările sale, pentrucă aceasta ne-ar conduce prea departe. Destul este să spunem că textul de mai sus se aplică societăţilor civile, care au împrumutat formele unei societăţi comerciale, pentrucă aceste societăţi sunt supuse regulelor codului comercial, afară de dispoziţiile privitoare la faliment şi competenţă (3).

Societăţile anonime.

Art. 949 se aplică, de asemenea, societăţilor anonime, pentrucă el vorbeşte de societăţile comerciale în genere, fără nicio deosebire (4).

Societăţile străine.

El se aplică şi societăţilor străine, care-şi au sediul şi obiectul principal al întreprinderei lor în România, şi care s'au conformat dispoziţiilor art. 239 şi urm. din codul comercial (5).

Asociaţiile în participaţie.

Art. 949 nu se aplică însă asociaţiilor în participaţie (6).

---

(1) O dispoziţie identică există în codul comercial portughez (art. 150). Vezi Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, II, 445, *in fine*, pag. 291 (ed. a 2-a).

(2) Vezi Galdi, *Della prescrizione*, III, 112, p. 149.

(3) Vezi Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2222, p. 798, 799; **Mortara**, *op. cit.*, VIII, 167, pag. 212; Galdi, *op. cit.*, III, 124, p. 208, care citează în acelaşi sens pe Vidari şi Marghieri, iar în sens contrar, pe Pugliese.

(4) Galdi, *op. cit.*, III, 125, p. 210, 211.

(5) Cpr. Mortara, *op.* şi *loco suprà cit.*

(6) Vezi Galdi, *op. cit.*, III, 126, p. 211 urm. — Din modul cum este redactat art. 949 din codul comercial, zice foarte bine

nici societăţilor constituite în mod neregulat, interpretare conformă atât textului cât şi spiritului legei (¹).

Neaplicarea art. 949 C. com. societăţilor constituite în mod neregulat.

De câteori societatea a fost constituită în mod neregulat, fără publicaţiile prescrise de lege, nu se va mai aplicà deci prescripţia scurtă de cinci ani, ci prescripţia ordinară de 10 ani, statornicită de art. 947 C. com. „*Nell' art. 919* C. com. (al nostru 949), zice Curtea de apel din Genova (2 Iunie 1905), *emana il concetto che il beneficio dell' abbreviata preserizione è dovuto alla osservanza delle formalità prescritte dalla legge*“ (²).

Nu se poate derogà dela dispoziţia art. 949 C com.

Prescripţia de cinci ani, statornicită de art. 949, neinteresând numai pe asociaţi, ci şi pe terţii, care au raporturi juridice cu societatea, de aici rezultă că nu se poate derogà prin statutele societăţei dela această prescripţie specială acţiunilor ce derivă din contractul de societate sau din alte operaţii sociale (³).

Alte operaţii sociale.

Această prescripţie specială se aplică atât acţiunilor ce

Curtea noastră de casaţie, rezultă învederat că prescripţia scurtă de cinci ani, prevăzută în el, nu se aplică decât societăţilor comerciale care au o existenţă juridică faţă de terţii, adecă, care constituesc persoane juridice distincte de persoana asociaţilor (art. 78 § ultim C. com.), iar nu şi asociaţiilor în participaţie care, după legea comercială, nu au o personalitate juridică deosebită de acea a asociaţilor (art. 253 C. com.). Prin urmare, acţiunilor derivând din aceste din urmă asociaţii, trebue să li se aplice prescripţia ordinară din materia comercială, care este de 10 ani, conform art. 947 C. com., întrucât niciun alt text de lege n'a scos de sub aplicarea acestei dispoziţii asociaţiile în participaţie. Cas. rom. Bult. 1911, p. 1534, 1535 şi *Cr. judiciar* din 1912, No. 17, p. 197.

(¹) Galdi, *op. cit.*, III, 127, p. 214 urm., care citează însă în sens contrar pe Sraffa.

(²) In acelaş sens Cas. Napoli (10 Maiu 1902). Ambele decizii sunt citate de Galdi, *op. cit.*, III, p. 215, 216. Vezi şi Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2224, p. 801, text şi nota 17, precum şi No. 2225, p. 804. Galdi observă însă (III, No. 128, p. 216), că nu orice lipsă de publicitate sau formalitate face ca societatea să fie neregulată. Numai lipsa acelor publicaţii, care au de scop aducerea la cunoştinţa publică a condiţiilor esenţiale ale societăţei şi modului ei de funcţionare, fac ca societatea să fie neregulat constituită.

(³) Galdi, *op. cit.*, III, 129, p. 217.

izvorăsc din contractul de societate, cât și din alte operații sociale, textul legei fiind expres în această privință.

Acț. ce izvorăsc din contractul de societate.

Acțiunile ce izvorăsc din contractul de societate sunt acele care își au origina lor în contract, în ceeace privește raporturile dintre asociați și raporturile acestora cu ființa morală a societății.

Acț. ce izvorăsc din operațiile sociale.

Acțiunile ce izvorăsc din operațiile sociale sunt acele care rezultă din funcționarea organică a vieței societății, funcționare care e proprie societății, considerată în sine și independent de contractul de societate.

Exemple.

Astfel, sunt supuse prescripției de cinci ani: obligația asociaților de a-și vărsà miza lor socială: acțiunea în responsabilitate exercitată contra administratorilor și lichidatorilor societății (¹); acțiunea ce unul din asociați are contra celorlalți pentru executarea obligațiilor sale sociale (²); acțiunea societății contra unui asociat pentru a-l obligà la vărsarea sumelor ce datorește societății (³), etc.

Lyon-Caen et Renault, reproducând art. 919 din codul italian (al nostru 949), zic că prescripția statornicită de acest text se aplică atât acțiunilor asociaților între ei (⁴), cât și acțiunilor terțiilor contra societății. Textul nu distinge, în adevăr, între acțiunile exercitate contra asociaților și cele exercitate contra societății (⁵).

Quasi-delictele comise de societate. Controversă.

Prescripția statornicită de art. 949, 1⁰ nu privește numai acțiunile de natură socială, dar încă toate actele ce o societate poate să facă în exercițiul comerciului său; de

---

(¹) Acțiunea în responsabilitate contra administratorilor și lichidatorilor societății se prescrie prin cinci ani, pentrucă rânduirea lor este o operație a societății. Se discută însă chestiunea de a se ști de când începe a curge termenul prescripției. Vezi Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2231, p. 829, 830.

(²) Galdi, *op. cit.*, III, 130, 131, p. 220.

(³) Galdi, *op. cit.*, III, 134, p. 224; Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, II, art. 168, p. 316, No. 8, etc.

(⁴) Rămâne însă bine înțeles că pentru aceasta trebue ca societatea să fi fost constituită în mod regulat. Vezi Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat*, II, art. 99, p. 108, No. 33 și autoritățile citate acolo.

(⁵) Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, II, 445, p. 291 (ed. a 2-a). Vezi în acelaș sens, și autoritățile citate de Eft. Antonescu, *op. cit.*, II, art. 99, p. 108, No. 25 și 26.

aceea se și decide, de unii, că prescripția de cinci ani se aplică și acțiunilor pentru despăgubirea daunelor produse de un quasi-delict al societăței (¹).

Punctul de plecare al prescripției.

Incât privește punctul de plecare al prescripției de cinci ani stabilită de art. 949, cu privire la acțiunile ce derivă din contractul de societate sau din alte operații sociale, s'au ivit oarecare dificultăți în care nu vom intrà, mărginindu-ne a trimete la autorii care rezolvă aceste dificultăți și unde cetitorii le vor găsi expuse (²).

Intreruperea prescripției.

Incât privește întreruperea acestei prescripții se vor aplicà regulele statornicite de codul civil. conform art. 946 § 2 C. com.

Falimentul societăței.

Declararea societăței în stare de faliment nu suspendă deci, nici nu întrerupe prescripția începută în materie de societate (³).

Cazurile în care se aplică art. 949 C. com.

Prescripția prevăzută de art. 949 C. com. nu se aplică decât în cazurile anume statornicite de lege, adecă acțiunilor ce derivă dintr'un contract de societate regulat și celor care rezultă din cambii și cekuri, iar nu și acțiunilor care se întemeiază pe un înscris comercial, cum ar fi, de exemplu, un act de garanție (⁴).

Cambii și cekuri.

Trecem acum la partea a doua a art. 949, relativă la prescrierea acțiunilor ce derivă din cambii și din cekuri, iar nu din alte înscrisuri comerciale, după cum am văzut mai sus.

(¹) Vezi Eft. Antonescu, *op. cit.*, II, art. 103, p. 115, No. 1 și numeroasele autorități citate acolo.— *Contrà:* Cesare Vivante, *Trattato di diritto comerciale*, IV, 2226 urm. (ed. a 3-a), care revine asupra primei sale opiniuni. Vezi în acest din urmă sens, care ne pare preferabil, și alte autorități citate de Eft. Antonescu, *loco suprà cit.*

Curtea de apel din Bolonia a decis, de asemenea (30 Martie 1908), că sunt supuse prescripției de cinci ani stabilite de art. 949, 1⁰ numai acțiunile ce derivă dintr'un raport intern sau de natură socială, nu însă și cele exercitate de terții contra societăței, acțiuni derivând din raporturi juridice ordinare. Vezi Eft. Antonescu, *Codul comercial adnotat,* II, art. 86, p. 39. No. 22.

(²) Vezi Galdi, *op. cit.,* III, 135, 136, p. 224 urm ; C. Vivante, *op. cit.,* IV, 2228 urm., p. 826 urm., etc.

(³) Galdi, *op. cit.*, III, 138, p. 230.

(⁴) C. București, *Dreptul* din 1906, No. 56, p. 444.

2º Prescrierea acțiunilor ce derivă din cambii și din cekuri.

Codul de comerț anterior.

După vechiul cod comercial (art. 184), orice acțiuni pentru polițe și bilete la ordin semnate de neguțători, neguțătorași ori bancheri, sau exercitate pentru fapte comerciale, se prescriau prin cinci ani, socotiți din ziua protestului sau dela cea din urmă cerere de judecată, dacă nu urmase vre-o hotărîre judecătorească, sau de nu se recunoscuse hotărîrea de bună prin act osebit. Această prescripție se întemeià pe o prezumpție de plată *juris tantum*, fiindcă se puteà deferi jurământul decizor acelui care o opuneà (¹).

Dreptul actual.

După dreptul actual, acțiunea care derivă dintr'o cambie se prescrie tot prin cinci ani (²); așa că, dacă dela scadența cambiei și până la intentarea acțiunei au trecut cinci ani, acțiunea cambială este prescrisă, puțin importă dacă cambia a fost sau nu protestată, iar cambia este decăzută din efectele sale, atât ca instrument de probă cât și drept cauză a obligației; fiindcă, în materie cambială, ca și în orice materie comercială în genere, prescripția stinge radical obligația (³). Cambia prescrisă nu se transformă deci într'un zapis civil;

(¹) Vezi art. 184, partea finală, din vechiul cod comercial. Conform: art. 189 C. com. francez.

Dr. internațional.

(²) Fiind de principiu că efectele contractelor sunt determinate prin legea țărei unde ele s'au perfectat, afară de cazurile în care părțile au decis altfel, de aici rezultă că, potrivit acestui principiu, în materie cambială, obligațiile diferiților semnatari sunt determinate prin legea locului unde, față de fiecare, cambia a devenit perfectă. Prin urmare, dacă o cambie a fost emisă în Germania, stipulându-se și locul plăței tot acolo, și a fost acceptată în România, obligația acceptantului este supusă prescripției cambiale de cinci ani, prevăzută de legea română (art. 949 al. 2), iar nu prescripției de trei ani admisă de legea germană (art. 77 *Allgem. Wechselordnung* din 5 Iunie 1869). Cas. rom. Bult. 1908, pag. 376, 377 și *Cr. judiciar* din 1908, No. 52, p. 414.

Oblig. naturală. Controversă.

(³) Presupunând însă că debitorul, după ce a invocat prescripția, a plătit cambia, chestiunea este de a se ști dacă el poate exercità acțiunea în repetiție. Cu alte cuvinte, debitorul, care este liberat prin prescripție, din punctul de vedere civil, rămâne el liberat după echitate, *naturaliter*, ca și cel care ar fi plătit în urma unei hotărîri definitive, în baza căreia el ar fi fost pe nedrept scutit de plată? Chestiunea este controversată. Vezi *suprà*, p. 39 urm.

căci debitorul, în favoarea căruia acţiunea cambială este prescrisă, nu se bucură astăzi numai de o simplă prezumpţie de plată, susceptibilă de probă contrară, ca în codul francez şi ca în codul nostru de comerţ anterior, ci de o prezumpţie legală de liberare, nesusceptibilă de a fi răsturnată prin dovada contrară; de unde rezultă că purtătorul cambiei nu poate, cu niciun chip, fi primit a dovedì existenţa datoriei, şi judecata nu poate căutà nicăiri proba neplăţei.

Inadmisibilitatea jurământului.

In consecinţă, purtătorul cambiei nu poate deferì debitorului cambial jurământul decizor spre a dovedì neplata cambiei prescrise, nici jurământul de credulitate văduvei sau moştenitorilor lui, întrucât acest jurământ nu poate fi deferit decât în cazurile anume şi în mod limitativ statornicite de art. 1903 şi 1904 din codul civil (¹).

Cazul când a intervenit o hotărîre judecătorească. Aplicarea dreptului comun.

Prescripţia de cinci ani nu mai este însă aplicabilă în materie cambială, de câteori a intervenit o hotărîre condamnatoare. In asemenea caz nu se va aplicà nici prescripţia de 10 ani, după cum susţin unii, între care şi Vidari, ci prescripţia dreptului comun, adecă cea de 30 de ani (art. 404 Pr. civ. şi 1890 C. civil) (²).

Art. 1891.

Tot prin 30 de ani se prescrie, conform art. 1891 din

(¹) Judecăt. ocol. Slatina, *Cr. judiciar* din 1902, No. 13, p. 117 (cu observ. noastră); C. Bucureşti şi Judecăt. ocol. II Galaţi, *Cr. judiciar* din 1902, No. 40, p. 330 şi 332 (cu nota d-lui C. N. Toneanu, care arată că, în Italia, această chestiune este controversată); C. Bucureşti şi Judecăt. ocol. Câmpina, *Dreptul* din 1906, No. 56, p. 444 şi *Dreptul* din 1907, No. 35, p. 284; Galdi, *op. cit.*, III, 141, pag. 232; C. Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2213, p. 787, 788; Mortara, *op. cit.*, VIII, 156, p. 196. „*L'art. 2142 del C. civ.* (al nostru 1906), zice Cesare Vivante *(loco suprà cit.)*, *relativo alle prescrizioni presuntive, è di natura eccezionale*". Vezi şi *suprà*, p. 313, şi 414.

(²) Vezi *suprà*, p. 158, 222 şi 409, precum şi C. N. Toneanu *(Cr. judiciar* din 1903, No. 23), care arată controversa ivită asupra acestui punct în Italia, şi care rezumă foarte bine argumentele invocate în favoarea prescripţiei dreptului comun de 30 de ani. Vezi în acelaş sens şi Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2221, p. 797. Iată cum se exprimă acest din urmă autor: „*La sentenza non è mai un atto commerciale, anche quando pronuncia in materia commerciale, e perciò le azioni che ne derivano non sono soggete alla prescrizione commerciale, ma a quella ordinaria civile*".

codul civil și instanța care are de obiect o acțiune cambială, căci deși această acțiune, când nu este exercitată se prescrie prin cinci ani, de câteori ea a fost exercitată și acțiunea a rămas în părăsire, prescripția instanței nu poate fi decât acea a dreptului comun (art. 1891), pentrucă niciun text din legea comercială nu deroagă dela acest principiu (1).

Cazul în care prescripția de 10 ani este aplicabilă în specie.

Iată însă un caz în care jurisprudența noastră a admis, cu drept cuvânt, prescripția de 10 ani. Prin încheierea concordatului între creditorii falitului, zice Curtea de casație, operându-se o novațiune în titlurile primitive, acest concordat are de efect de a schimbà natura prescripției creanței primitive și de a face să curgă numai prescripția ordinară stabilită de art. 947 din codul comercial. Astfel, dacă titlul primitiv existent în contra comerciantului actualmente falit, a fost o cambie, creditorul, în urma încheierei concordatului, nu are o acțiune cambială în contra debitorului său, pentru plata cotei concordatare, ci o acțiune în virtutea sentinței de verificare și a concordatului, care se prescrie prin 10 ani, iar nu prin cinci ani (2).

Prescrierea acțiunilor în regres.

Prescripția de cinci ani, statornicită de art. 949 al. 2, se aplică nu numai acțiunei principale, dar și acțiunilor de regres (art. 345, 346 C. com.) (3), care nu sunt de mai

---

(1) Vezi *suprà*, p. 221, nota 1 și p. 409; Cas. rom. Bult. 1905, pag. 1477 și Bult. 1906, pag. 1472; *Cr. judiciar* din 1905, No. 77, p. 614 și din 1906, No. 60. Vezi și Eft. Antonescu, *Codul commercial adnotat*, III, No. 19, p. 512, 513.

(2) Cas. rom. Bult. 1908, pag. 619 și *Cr. judiciar* din 1908, No. 39, p. 308 urm. — *Contrà:* Trib. Ilfov, *Cr. judiciar loco cit.* (sentință casată) (cu nota d-lui C. N. Toneanu).

(3) S'a decis că termenul de 15 zile fixat de art. 345 C. com., în care trebue exercitată acțiunea în regres, se calculează pe zile libere. Judecăt. ocol. rural Dorohoi, *Cr. judiciar* din 1914, No. 31, p. 259 (cu nota d-lui S. Scriban).

Calcularea termenului fixat de art. 345 C. com.

S'a decis că și termenul de apel, statornicit de art. 904 C. com., în materie comercială, se calculează tot pe zile libere, Cas. rom. Bult. 1906, p. 440 și *Cr. judiciar* din 1906, No. 25, p. 200; Bult. 1910, p. 90, etc.

Calcularea termenului de apel. Art. 904 C. com.

S'a mai decis, cu drept cuvânt, că dacă acțiunea a fost exercitată și judecată de prima instanță ca o acțiune civilă, termenul de apel în contra sentinței tribunalului este acel prevăzut de codul de procedură civilă, iar nu de codul comercial, de oarece căile de atac, în contra unei hotărîri, se regu-

Regularea căilor de atac după modul judecărei afacerei.

înainte lovite de o decădere oarecare (1). Prescripția cincenală se aplică deci tuturor acțiunilor cambiale, care nu sunt atinse de decădere. „*Si deve dire*, zice Cesare Vivante (IV, 2232, p. 832): *la prescrizione de 5 anni colpisce tutte le azioni cambiarie che non furono già colpite dalla decadenza*“.

Act. care derivă din raportul juridic fundamental.

Inacțiunea în timp de cinci ani stinge numai acțiunea care derivă din cambie, nu însă și aceea care derivă din raportul juridic fundamental, pe care părțile au înțeles să-l învestească cu garanția cambială (2).

Dacă, în momentul producerei titlului în justiție, el este lipsit de unele din condițiile necesare, atunci nefiind o cambie, nu este loc la aplicarea prescripției cambiale (3).

Art. 351 C. com.

Legea, în scopul echitabil de a înlătura sau micșora prejudiciul pe care posesorul unei cambii îl sufere prin pierderea acțiunei cambiale, a creat prin art. 351 C. com. o acțiune *sui generis*, acțiune așa zisă de înavuțire *(azione di arricchimento)* sau de folos nedatorit (4), prin care pose-

---

lează după modul cum a fost judecată afacerea de instanța a cărei hotărîre se atacă, oricare ar fi, în realitate, natura acestei afaceri. A decide altfel, ar fi a dà putere retroactivă unei interpretări intervenită în urmă și a surprinde pe partea adversă, care a urmat directivele indicate de cealaltă parte Cas. rom. Bult. 1910, p. 1643; Bult. 1912, p. 383; C. Constanța, *Dreptul* din 1914, No. 65, p. 518. V. *suprà*, p. 154, n. 3.

Poprire.

Aceeaș soluție este aplicabilă și în privința termenului de apel, în materie de popriri (art. 907 § 2 C. com.). Cas. rom., S-a II, decizia No. 154 din 4 Septembrie 1913. Bult. 1913, p. 1594 și *Jurisprudența română* din 1913, No. 29, p. 455, No. curent 574 *b*; *Idem*, Cas. II, decizia No. 42 din 13 Februarie 1914, *Dreptul* din 1914, No. 30. Vezi asupra art. 907 și 908 C. com., D. Negulescu, *Dreptul* din 1904, No. 67.

Perimare.

Termenul perimărei se regulează, ca și termenele căilor de atac, tot după modul cum a fost considerată și judecată afacerea prin hotărîrea atacată cu apel sau opoziție, a cărei perimare se cere. Cas. rom. Bult. 1912, pag. 399 și *Dreptul* din 1912, No. 50, p. 395. Vezi asupra perimărei *suprà*, p. 154, nota 3, p. 155, notele 1 și 2, p. 182, n. 2 și *infrà*, p. 456, n. 2.

(1) C. Vivante, *op. cit.*, IV, 2232, p. 831.

(2) Vivante, *op. cit.*, IV, 2233, p. 832. Vezi asupra raportului fundamental, acelaș autor, tom. III, 1118 urm., p. 322 urm.

(3) Vivante, *op. cit.*, IV, 2234, p. 833.

(4) Vezi asupra acestei acțiuni, C. N. Toneanu, *Cr. judiciar* din 1905, No. 3, 10, 13 și 15; Eft. Antonescu, *op. cit.*, III, p. 660 urm. Cpr. C. Vivante, *op. cit.*, III, 1380 urm. p. 563 urm.

sorul unei cambii să se poată despăgubì de prejudiciul încercat, întorcându-se în contra trăgătorului şi, în anume cazuri, în contra emitentului sau acceptantului, când aceştia au avut un folos nedatorit în paguba posesorului. O asemenea acţiune de înavuţire nu este de natură cambială, ci o acţiune specială şi independentă. Ca atare, ea nu se prescrie prin cinci ani, ca acţiunea care derivă din cambie, ci prin 10 sau 30 de ani, după cum obligaţia de a restituì folosul nedatorit are caracterul civil sau comercial, termenul prescripţiei începând să curgă nu din ziua scadenţei, ca în materie de acţiune cambială, ci din ziua pierderei acţiunei de regres (1).

Punctul de plecare al prescripţiei.

Prescripţia curge, în materie cambială, în privinţa cambiilor având un termen de plată, din ziua ajungerei acestui termen la scadenţă (2), fie că s'a făcut sau nu s'a făcut

---

(1) Cas. rom. Bult. 1912, pag. 1470 şi *Cr. judiciar* din 1912, No. 76, p. 891. Eft. Antonescu, *op. cit.*, III, p. 662, No. 20.

Acordarea unui termen debitorului nu prelungeşte cursul prescripţiei.

(2) Adecă, din ziua care urmează pe acea a scadenţei (art. 1887 C. civil), *dal giorno successivo alla scadenza*, zice Cesare Vivante (*op. cit.*, IV, 2235, p. 834), pentrucă atunci creditorul este în drept să urmărească plata. Acordarea unui termen debitorului n'ar prelungì cursul prescripţiei. Cpr. Vidari, *op. cit.*, VII, 7201. „*La dilazione conceduta al debitore non prolunga il corso della prescrizione*". (C. Vivante, *op.* şi *loco suprà cit.*).

Neaplic. în specie a art. 731 Pr. civ.

Atât Curtea din Bucureşti cât şi Curtea de casaţie au decis, cu drept cuvânt, că prescripţia acţiunilor ce derivă din cambii începe a curge din ziua scadenţei şi se împlineşte în ziua expirărei termenului de cinci ani, chiar dacă acea zi ar fi o zi de sărbătoare, nefiind aplicabil în specie art. 731 din Pr. civ., după care orice termen, sfârşit într'o duminică sau altă zi de sărbătoare legală, se prelungeşte pentru cea dintâi zi de lucru următoare. Vezi *Dreptul* din 1914, No. 32 şi 58; *Jurisprudenţa în fişe*, revistă de drept care apare la Craiova sub direcţia noastră, adnot. 2 asupra art. 949 C. com. Vezi şi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 28, p. 434, No. de ordine 453, precum şi *Cr. judiciar* din 1914, No. 65, p. 532 (rezumate). Tot în acest sens se pronunţă şi doctrina. Vezi autorii citaţi *suprà*, pag. 210, nota 5. In consecinţă, decizia suscitată a Curţei de casaţie pune, cu drept cuvânt, în principiu că, în materie cambială, constatându-se că termenul de cinci ani pentru prescrierea acţiunei s'a împlinit în ziua de 8 Septembrie 1912, care erà o zi de sărbătoare, ca şi a doua zi 9 Septembrie, o duminică, termenul pentru păstrarea acţiunei protest (¹); iar în privința cambiilor plătitoare la vedere, prescripția curge din ultima zi a termenului prevăzut de art. 282 C. com., adecă după un an dela emiterea cambiei. Astfel, este prescrisă acțiunea cambială exercitată peste termenul de cinci ani dela expirarea anului, socotit dela data emiterei cambiei la vedere (²).

Prescripția acțiunilor izvorîte din contractul de transport sau cărăușie.

Art. 956. — Acțiunile contra cărăușilor derivând din contractul de transport se prescriu:

1⁰ Prin trecerea de șase luni, dacă transportul a fost făcut în Europa, afară de Islanda și insulele Feroe, într'o piață maritimă a Asiei sau Africei de pe Mediterana, Marea-neagră, canalul de Suez sau Marea-roșie, ori într'o piață de pe uscat legată prin calea ferată cu o piață maritimă din localitățile sus arătate;

2⁰ Prin trecerea de un an, dacă transportul s'a făcut în alt loc.

In caz de pierdere totală, termenul începe a curge din ziua în care lucrurile transportate trebuiau să ajungă la destinația lor; iar în caz de pierdere parțială, avarie sau întârziere, din ziua predărei mărfurilor în primirea destinatarului. (Art. 346, 413 urm., 425, 432, 436 urm. C. com. Art. 1473 1477 C. civ. Art. 926 C. com. ital.) (³).

---

cambiale nu urmează că s'a prelungit pentru ziua de 10 Septembrie, prima zi după împlinirea termenului, când puteà fi prezentată cererea instanței judecătorești, și instanța de fond n'a violat art. 949 C. com., considerând prescrisă acțiunea cambială, intentată la această dată, cu două zile după împlinirea termenului fixat de lege.

(¹) Cpr. Vivante, *op. cit.*, IV, 2235, p. 834; Vidari, *Corso di diritto commerciale*, VII, 7201, p. 771 (ed. a 4-a), etc.

(²) Cas. rom. Bult. 1903, p. 953. Cpr. Vidari, *Corso di diritto commerciale*, VII, 7202, p. 771, 772 (ed. a 4-a); C. Vivante, *op. cit.*, IV, 2236, 2237, p. 835 urm. (ed. a 3-a), etc.

(³) Cpr. art. 108 C. fr. și art. 104 din vechiul nostru cod de comerciu. Vezi și art. 414 și 439 din codul de comerț german dela 10 Mai 1897, după care prescripția este de un an. Acest termen poate fi prelungit prin convenția părților. „*Die Verjährungsfrist kann durch Vertrag verlängert werden*“ (art. 414). Vezi tom. IX al Coment. noastre, pag. 288, nota 1. — La noi, termenul prescripției poate fi scurtat, el neputând însă

Cărăuş. Definiţie.

Prin cărăuş *(voiturier, vettore, Frachtführer)* se înţelege, *lato sensu*, orice persoană sau companie care, pentru un preţ determinat, se însărcinează cu transportarea dintr'un loc în altul, pe apă (transport maritim), sau pe uscat, a mărfurilor, animalelor sau a oamenilor (¹).

Art. 413 C. Com.

Definiţia, pe care o dă art. 413, *in medio*, din codul nostru comercial, este deci incomplectă, când zice: „că se numeşte cărăuş persoana care-şi ià însărcinarea ca, într'un mod oarecare, să transporte sau să facă a se transportà un obiect oarecare".

Art. 425 C. com. german.

Tot incomplectă este şi definiţia pe care o dă art. 425 din codul de comerţ german, când zice: „Este cărăuş acela care, prin profesiunea sa *(gewerbsmässig)*, se însărcinează cu transportul mărfurilor pe uscat, pe fluvii sau alte ape interioare".

Intreprinzătorii de transporturi.

In orice caz, din art. 413 al codului nostru comercial rezultă că întreprinzătorii de transporturi sunt cărăuşi, pentrucă ei fac ca marfa să fie transportată dintr'un loc într'altul (²).

---

să fie prelungit. Vezi *suprà*, pag. 55, 56, text, şi nota 2; p. 322 şi p. 439. — *Contrà:* Cas. rom. Bult. 1892, p. 815. Cpr. C. Nancy, Sirey, 91. 2. 161.

(¹) Vezi tom. IX al Coment. noastre, p. 277 urm.

Cazul când la transportarea unei mărfi a luat parte mai mulţi cărăuşi.

(²) Cas. rom. Bult. 1900, p. 1406 şi *Cr. judiciar* din 1901, No. 1. Această decizie, la care am luat şi noi parte ca consilier şi cu a cărei redactare am fost însărcinat de Inalta Curte, pune în principiu că, în materie de transport, orice cerere de despăgubire are a fi îndreptată contra primului sau ultimului cărăuş, având facultatea cărăuşul chemat a răspunde de fapte ce nu sunt ale sale, să cheme în garanţie pe cărăuşul care l-a precedat imediat, sau pe cel intermediator răspunzător de pagubă. Astfel, când un comerciant din ţară comandă marfă din străinătate, contractând cu un întreprinzător de transporturi din acea localitate ca să-i expedieze şi transporte acea marfă la adresa sa în ţară, şi acest întreprinzător o trimite prin intermediul altor întreprinzători de transporturi, în loc s'o expedieze direct la adresa cumpărătorului; dacă vreunul din aceşti expeditori intermediari face o declaraţie mincinoasă în privinţa felului mărfei expediate, expunând pe cumpărător la plata unei supra-taxe şi a unei amenzi, cumpărătorul este în drept a chemà în judecată pe ultimul expeditor şi a-i cere despăgubiri, pentrucă expediarea mărfei prin mijlocirea altor persoane şi prin efectuarea mai multor

Pompe funebre.

Tot ca întreprinzători de transporturi şi, deci, ca comercianţi, se consideră şi întreprinzătorii de pompe funebre(¹).

Cărăuşul răspunde de pierderea sau stricarea lucrurilor încredinţate spre a fi transportate.

S'a decis acum de curând (23 Iunie 1914), că, în contractul de transport, conform art. 425 C. com., cărăuşul este răspunzător de pierderea sau stricăciunea lucrurilor ce i-au fost încredinţate spre a fi transportate, din momentul în care le primeşte şi până la acela al predărei lor destinatarului, iar conform regulamentului căilor ferate, destinatarul are facultatea să ridice lucrul transportat pe căile ferate, timp de şase ore dela avizare. Prin urmare, în cazul când destinatarul a fost avizat la ora 3 p. m. că i-a sosit un vagon cu var, el aveà facultatea să-l ridice până a doua zi; astfel că, dacă în cursul nopţei, varul s'a aprins şi a ars vagonul, destinatarul nu este în culpă că n'a ridicat varul în ziua sosirei vagonului şi, deci, instanţa de fond n'a violat niciun text de lege respingând acţiunea în daune exercitată de Direcţia căilor ferate (²).

Acţiunile supuse prescripţiei statornicite de art. 956 C. com.

Care sunt acţiunile supuse prescripţiei statornicite de art. 956? Curtea din Galaţi răspunde foarte bine că prescripţia statornicită de acest text se aplică, în genere, la toate acţiunile derivând din contractul de transport, iar nu numai atunci când este vorba de pierdere, avarie sau întârziere, menţionarea acestor cazuri, în partea finală a acestui text, fiind făcută în scopul de a fixà punctul de plecare al prescripţiei, iar nu de a enumerà în mod limitativ cazurile când se aplică prescripţia stabilită de art. 956(³); şi Curtea de casaţie respingând recursul făcut contra acestei decizii, zice, de asemenea, că din modul cum este redactat art. 956

---

scrisori de trăsură, nu poate schimbà întru nimic caracterul contractului, adecă de a fi un contract unic, întrucât intenţia cumpărătorului a fost încă dela început de a i se trimite direct marfa cumpărată pe numele său propriu, şi acest contract nu poate fi schimbat fără ştirea lui. Cas. rom. Bult. 1900, *loco suprà cit.*

(¹) Cas. rom. Bult. 1913, p. 1040.

(²) Cas. rom. S-a 1, decizia No. 366 din 23 Iunie 1914, prin care s'a respins recursul făcut de Direcţia căilor ferate în contra unei sentinţi a trib. Teleorman. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 32, p. 505, 506, No. de ordine 510.

(³) C. Galaţi, *Dreptul* din 1913, No. 76, p. 605. Vezi si *suprà*, p. 56, nota 3.

din codul comercial, în prima sa parte, rezultă că, în principiu, prescripţia stabilită de acest text se aplică, în genere şi în mod absolut, la toate acţiunile ce derivă din contractul de transport, care sunt născute cu ocazia acestui contract. Prin urmare, este supusă prescripţiei de şase luni acţiunea îndreptată contra Direcţiei căilor ferate relativă la restituirea unei sume percepută ca taxă de locaţiune pentru întârzierea descărcărei unor mărfuri (1). Şi această decizie adaogă că simplele reclamaţii adresate Direcţiei căilor ferate nu sunt decât nişte invitaţii extrajudiciare, care nu echivalează cu chemarea în judecată, aşa cum cere art. 1865 din codul civil, spre a întrerupe prescripţia. Cât pentru scrisorile adresate de Direcţia Căilor ferate, ele nu întrerup prescripţia decât numai atunci când cuprind o recunoaştere a dreptului aceluia căruia el sunt adresate (2).

---

(1) Vezi Cas. rom., decizie citată în nota următoare. — Vezi însă tom. IX al Coment. noastre, p. 287, nota 2 şi autorităţile citate acolo, între care şi Curtea noastră de casaţie (Bult. 1903, p. 1267, 1268 şi *Cr. judiciar* din 1905, No. 51, p. 405), care a decis altă dată că cererea în restituire a unei sume de bani, pe temeiul unei convenţii ce reclamantul are cu Direcţia căilor ferate *ca cărăuş*, se prescrie prin 10 ani. Tot în acest sens se pronunţase şi instanţele de fond (Judecăt. ocol. VI Bucureşti şi Trib. com. Ilfov). Vezi *Cr. judiciar*, *loco cit.*, p. 405—407. Prescripţia prevăzută de art. 956 C. com., zic toate aceste decizii, se referă numai la cazurile şi pretenţiile ce se ivesc contra cărăuşilor pentru perderile totale, avariile sau întârzierile în predarea lucrului transportat, cum şi în cazul de dispariţie a acestui lucru. Prin urmare, adaogă deciziile de mai sus, când o parte cere restituirea unei sumi de bani, pe temeiul unei convenţii ce are cu Direcţia căilor ferate, ca cărăuş, sumă ce i se percepuse pe nedrept, suszisa Direcţie nu poate invocà prescripţia prevăzută de art. 956 C. com., ci prescripţia ordinară de zece ani, statornicită în materie comercială de art. 947 C. com.

(2) Cas. rom. S-a III, decizia No. 58 din 18 Februarie 1914. *Cr. judiciar* din 1914, No. 26, p. 220, No. 2 (rezumate) şi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 15, p. 248, 249, No. de ordine 230. — S'a decis însă altă dată că, după un regulament al căilor ferate, o simplă reclamaţie adresată Diriecţiei căilor ferate, aveà de efect întreruperea prescripţiei. Cas. rom. Bult. 1894, p. 379. Vezi încât priveşte regulamentul de transport al căilor ferate, din 13 Aprilie 1899, tom. IX al Coment. noastre, p. 281, nota 1. — S'a decis că, din art. 64, 67 şi 68

Prescrierea acțiunei cărăușului contra expeditorului și destinatarului.

Prescripția stabilită de art. 956 C. com. se aplică nu numai acțiunei care aparține expeditorului și destinatarului contra cărăușului. dar și celei care aparține cărăușului contra expeditorului și destinatarului. Este adevărat, zice Cesare Vivante, că legea nu vorbește de acțiunea cărăușului contra destinatarului, însă formula sa trebue să fie complectată, pentrucă nu există nicio rațiune logică și practică de a face vreo deosebire între ambele acțiuni. Rațiunea dreptului pozitiv justifică această interpretare. „*La ragione di diritto positivo giustifica questa interpretazione*“ (1).

„Considerând zice, de asemenea, Curtea din Galați, că, dacă ne-am referì numai la litera legei, ar urmà să decidem că numai acțiunile contra cărăușului se prescriu prin 6 luni și, cu toate acestea, este admis fără discuție că această prescripție se aplică și la acțiunea cărăușului contra expeditorului sau destinatarului, dacă, bine înțeles, ea derivă din contractul de transport“(2).

Trebue să recunoaștem deci, că am fost greșit când am zis în tom. IX, p. 288, că acțiunea cărăușului contra expeditorului se prescrie prin 10 ani (3).

Neaplicarea art. 956 la transportul de persoane.

Textul art. 956 vorbind în termeni generali de contractul de transport, s'ar păreà că poate fi aplicat și la transportul de persoane. Codul comercial ocupându-se numai de transportul de lucruri sau de mărfuri, trebue să decidem că la transportul de persoane nu se va aplicà prescripția

---

al regulamentului de transport pe căile ferate, rezultă neîndoios că s'a derogat dela prevederile art. 1384 C. civil, astfel că, în cazul pierderei obiectului de transportat pe căile ferate, când nu s'a menționat în scrisoarea de trăsură cifra despăgubirei, Direcția nu răspunde decât de valoarea obiectului ce urmà a fi transportat, iar nu și de daune. Prin urmare, instanța de fond violează textele de mai sus când obligă pe Direcția căilor ferate să plătească nu numai valoarea lucrului pierdut, dar și daune-interese. Cas. rom., S-a 1, decizia No. 230 din 18 Aprilie 1914. Vezi *Jurisprudența română* din 1914, No. 26, p. 407, 408, No. de ordine 415.

(1) Cesare Vivante, *Trattato di diritto commerciale*, IV, 2239, p. 838.

(2) C. Galați, *Dreptul* din 1913, No. 76, consid. dela p. 605, col. 2.

(3) Vezi asupra discuțiilor la care această chestiune a dat loc în Italia, Galdi, *Della prescrizione*, IV, 193, p. 284 urm.

scurtă a textului suscitat, ci prescripţia de 10 ani statornicită de art. 947 (1).

Termenul prescripţiei.

Termenul prescripţiei, în privinţa acţiunilor ce derivă din contractul de transport, este de şase luni sau de un an după distincţia localităţilor prevăzute de art. 956 (2).

Punctul de plecare al prescripţiei.

Termenul acestor prescripţii scurte curge, conform art. 956 § ultim, în caz de pierdere totală a mărfurilor, din ziua în care ele trebuiau să ajungă la destinaţie; iar în caz numai de pierdere parţială, avarie sau simplă întârziere, din ziua predărei mărfurilor în primirea destinatarului.

Suspendarea şi întreruperea prescripţiei.

Cauzele care împedică, suspendă sau întrerup prescripţia sunt acele admise de dreptul comun (art. 1863 urm. C. civil şi art. 946, *in medio* C. com.).

Căile ferate.

Cauzele de întrerupere statornicite de codul civil sunt admise şi în privinţa căilor ferate (3).

---

(1) Vezi Galdi, *op. cit.*, IV, 195, p. 286, care citează în acest sens părerea lui Mortara, a lui Azzanti, etc.

Aplic. art. 998 999 C. civil, transportului de persoane. Controversă.

Alta este însă chestiunea de a se ştì dacă responsabilitatea cărăuşului izvorăşte din contract sau din delict, în privinţa transportului persoanelor, în caz de accident întâmplat unui călător. Această chestiune este foarte controversată. Se decide, în genere, că responsabilitatea cărăuşului este cârmuită numai de art. 998, 999 C. civil, aşa că culpa lui nu este presupusă, ci trebue să fie dovedită. Am combătut însă din răsputeri această stranie teorie, care pune conservarea lucrurilor mai presus decât siguranţa persoanelor. Vezi tom. V al Coment. noastre, p. 495 urm. şi mai cu seamă tom. IX, p. 289 urm.

(2) Cpr. Trib. Vlaşca, *Cr. judiciar* din 1894, No. 15, p. 120; Cas. rom. Bult. 1897, p. 722 şi 1347; C. Bucureşti, *Dreptul* din 1902, No. 43, etc.

(3) Cesare Vivante, *op. cit.*, IV, 2242, nota 52, p. 841. Cpr. Cas. rom. decizie citată *suprà*, p. 453, nota 2. — Intreruperea prescripţiei în comercial, zice această din urmă decizie, se regulează, conform art. 944, *in medio*, C. com., după dispoziţiile codului civil, iar după art. 1865 din citatul cod, întreruperea se operează: 1⁰ printr'o cerere în judecată; 2⁰ printr'un act începător de executare; 3⁰ prin recunoaşterea de către debitor a dreptului celuia contra căruia se prescrie. Enumerarea făcută de acest text fiind limitativă, orice alt act ce nu intră în prevederile lui nu poate aveà efect întrerupător; de unde rezultă că nici reclamaţiile ce s'ar fi adresat Direcţiei căilor ferate, pentru restituirea taxelor de locaţiune încasate, nu sunt întrerupătoare de prescripţie, ele fiind numai nişte invitaţii extrajudiciare, care nu echivalează cu o chemare în judecată, după cum cere

Reclam. administrative.

Reclamaţiile făcute pe calea administrativă nu constituesc deci acte întreruptive de prescripţie (¹).

Acţiune perimată.

S'a decis, de asemenea, că perimarea având de efect stingerea tuturor actelor de procedură anterioare, acţiunea declarată perimată nu poate fi invocată spre a se susţine că prescripţia a fost întreruptă (²).

---

art. 1865 din codul civil. Vezi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 15, p. 249, No. de ordine 230, lit. *b*, decizia citată şi *suprà,* p. 420, nota 2.

(¹) Cesare Vivante, *op.* şi *loco suprà cit.* Cpr. Cas. rom. Bult. 1898, p. 26.

(²) C. Bucureşti, *Dreptul* din 1902, No. 43, p. 343.

Perimarea în caz când există un raport de indivizibilitate între părţi.

Despre perimare am mai vorbit p. 154, nota 3 şi 155, notele 1 şi 2, p. 182, nota 2 şi 448, *ad notam.* Vom mai menţionà acì o decizie recentă şi importantă a Curţei de casaţie, care pune în principiu că, în materie de perimare, instanţa este indivizibilă în acest sens că perimarea cerută şi obţinută de către una din părţi, foloseşte şi celorlalte părţi, legate între ele printr'o obligaţie indivizibilă, fie din cauza obiectului convenţiei, fie din cauza stipulaţiunei părţilor contractante. In acest caz nu se poate concepe ca instanţa să fie perimată faţă de una din părţi şi, în acelaş timp, să nu fie perimată faţă de celelalte părţi, când între ele există un raport de indivizibilitate. In toate celelalte cazuri însă, adecă când obligaţia este divizibilă, instanţa perimată după cererea uneia din părţi, continuă a există faţă de celelalte părţi, care pot să cadă în apărările lor şi să fie obligate a suferì cota-parte din pretenţiile reclamantului, nefiind cazul unei obligaţii indivizibile, care să se opue la o asemenea soluţie. Prin urmare, dacă, prin hotărîrea primei instanţe, s'a admis în parte acţiunea reclamantului, s'a admis, de asemenea, şi cererea reconvenţională a pârîtului, cum şi cererea de chemare în garanţie făcută de pârît în contra altei persoane, şi dacă toate părţile au făcut apel, cererea celui chemat în garanţie de a se perimà apelurile făcute de reclamant şi de pârît, nu poate folosì şi reclamantului, în sensul că apelul pârîtului a fost perimat şi faţă de reclamant, de oarece interesele acestuia şi ale chematului în garanţie sunt contrare, iar simplul fapt că amândoi sunt intimaţi în apelul pârâtului dela prima instanţă, nu este suficient pentru a se zice că interesele lor sunt comune. Cas. rom. S-a 1, decizia No. 371 din 23 Iunie 1914. Vezi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 31, p. 481, 482, şi *Dreptul* din 1914, No. 64, p. 505, 506.

O altă decizie, tot recentă, a Curţei de casaţie, pune în principiu, în materie de perimare, că art. 257 Pr. civ. socotind ca act întrerupător al perimărei orice act de proce-

Efectele întreruperei prescripţiei.

Întreruperea prescripţiei faţă de unul din cărăuşi lasă să subziste acţiunea persoanei dăunate contra tuturor cărăuşilor care au participat la acelaş contract, precum şi acţiunea recursorie a cărăuşului chemat la răspundere, contra celorlalţi cărăuşi, din cauza solidarităţei lor (art. 42 C. com.) (¹).

Dr. internaţional privat. Aplic. legei *loci contractus*.

Încât priveşte prescrierea acţiunilor izvorîte din contractul de transport sau cărăuşie, în dreptul internaţional privat, se aplică, în genere, în lipsa unei stipulaţii contrare, legea locului unde s'a încheiat contractul *(lex loci contractus)*, iar nu legea unde se judecă procesul, această din urmă lege având a se aplicà numai în privinţa formelor de procedură ce trebuesc îndeplinite în judecarea procesului (²).

---

dură făcut de partea interesată, cu caracter contradictor, n'a putut să înţeleagă decât pe acelea care denotă o diligenţă din partea celui interesat, spre a se judecà afacerea; prin urmare, faptul că tribunalul în mod neregulat a fixat termen pentru judecarea unui apel, fără plata taxei citaţiilor, nu poate întru nimic să atingă efectele perimărei, care, în acest caz, trebue să curgă dela facerea apelului, apel lăsat în părăsire de apelant. Această soluţie este cu atât mai admisibilă, cu cât legiuitorul nostru, tocmai în scopul de a accelerà judecăţile, prin art. 70 § ultim Pr. civ., a dispus ca termenul de înfăţoşare nu va fi fixat decât după plata citaţiilor la portărei; or, în specie, fixându-se termenul de judecată în contra dispoziţiilor exprese ale acestui text, jurnalul tribunalului, prin care afacerea a fost, la termenul fixat, scoasă de pe rol, nu poate constitui un act de procedură în sensul legei, cu caracter contradictor, deşi se constată că intimatul a fost faţă şi a luat cunoştinţă de această dispoziţie a tribunalului. Cas. rom., S-a III, decizia No. 179, din 23 Mai 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 27, p. 422, No. de ordine 429. Mai vezi, în materie de perimare, o altă decizie tot a Curţei de casaţie, S-a I, din 18 Noembrie 1913, publicată în Bult. 1913, p. 2003.

(¹) *„L'interruzionne della prescrizione verso uno dei vettori mantiene viva l'azione dal danneggiato contro tuttti i vettori che parteciparono al medesimo contratto, e l'azzione di regresso del vettore chiamato dal dannegiatto a rispondere del trasporto verso gli altri vettori in consequenza della loro solidarietà“.* (Cezare Vivante, *op. cit.*, IV, 2244, *ab initio*, p. 845.

(²) Cas. rom. Bult. 1893, p. 1050, considerente reproduse *suprà*, p. 404, precum şi alte autorităţi citate acolo. Vezi, încât priveşte contractul de transport în genere, în dreptul internaţional privat, tom. IX, al Coment. noastre, p. 330, 331.

Prescripţia acţiunilor mediatorilor şi acţiunilor de anulare sau de reziliere a concordatului.

Art. 952. — Se prescriu prin doi ani, socotiţi din ziua terminărei afacerei, acţiunile mijlocitorilor pentru plata dreptului lor de mijlocire. (Art. 3 § 12 C. com. Art. 20 urm. L. burselor).

Prin acelaş termen se prescriu acţiunile de anulare sau de reziliere a concordatului, în materie de faliment. Termenul curge, pentru acţiunea în anulare, din ziua când dolul a fost descoperit, iar pentru acţiunile în reziliere, dela expirarea termenului scadenţei ultimei plăţi ce falitul urmă a face conform concordatului. (Art. 862, 863 C. com. Art. 922 C. com. ital.).

Deosebirea de redacţie de codul italian. Misiţii particulari.

Codul italian are, la început, un titlu (tit. V, cartea I, art. 29—35), care se ocupă de mediatori *(dei mediatori)*, texte care au fost eliminate de legiuitorul nostru. In codul nostru nu găsim decât art. 3 § 12, care prevede că legea consideră ca fapte de comerţ operaţiile de mijlocire (samsărie, samsărlîc) *în afacerile comerciale*. Acţiunea acestor mediatori, pentru misitia lor, se prescrie prin *doi ani* dela terminarea afacerei. Aceştia sunt misiţii sau samsarii particulari (¹).

L. Burselor. Art. 20 urm.

Legea burselor înfiinţează mijlocitori oficiali de schimb, de cereale şi de mărfuri, pentru închirieri de vase fluviale şi maritime, pentru asigurări fluviale şi maritime, precum şi mijlocitori de oboare, pieţe şi târguri (art. 20 urm. L. Burselor).

(¹) S'a decis că instanţa de fond săvârşeşte o eroare grosieră de fapt atunci când, spre a constată că recurentul exercită profesiunea de samsar, se întemeiază pe cele constatate într'un dosar străin recurentului şi privitor la alte persoane, cum şi pe declaraţia recurentului consemnată într'un dosar al administraţiunei financiare, că trăeşte din diferite împrejurări, fără altă desluşire. In adevăr, profesiunea de samsar trebue să rezulte din exerciţiul obişnuit al faptelor de mijlocitor, potrivit art. 1 din legea patentelor, iar nu dintr'un singur fapt izolat. Astfel, fiind stabilit că celelalte acte, pe care s'a întemeiat, sunt străine cauzei, instanţa de fond violează art. 1 şi 19 din această lege, când deduce exercitarea acestei profesiuni de către recurent din constatarea unui singur fapt concret de mijlocire, dedus dintr'o acţiune pe care acesta a intentat-o pentru plata unui comision. Cas. rom. S-a III, decizia No. 228 din 17 Iunie 1914, *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 29, p. 462, No. de ordine, 478.

Mijlocitorii oficiali.

Creanţele acestor mijlocitori, izvorîte din operaţiile ce ei fac în calitate de mediatori, se prescriu tot prin doi ani [1].

Mijlocitorii la care se referă art. 952 C. com.

Art. 952, referindu-se numai la mediatorii care fac operaţii în afaceri comerciale, se înţelege că creanţele celorlalţi mediatori, precum sunt acei pentru închirieri sau vânzări de case, cumpărări sau arendări de moşii [2], etc., se vor prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun, art. 952 nefiindu-le aplicabil.

Acţiunile de anulare sau reziliere a concordatului.

Tot prin doi ani se prescriu şi acţiunile de anulare sau de reziliere a concordatului, în materie de faliment. Pentru acţiunile în anulare, termenul de doi ani curge din ziua descoperirei dolului, iar pentru acţiunile în reziliere, dela sosirea scadenţei ultimei plăţi ce falitul urmà a face, conform concordatului său.

---

[1] Vezi Galdi, *op. cit.*, IV, 156, p. 217, care zice că legea actuală nu face nicio deosebire între mediatorii sau mijlocitorii particulari şi cei publici sau oficiali.

[2] Ştim, în adevăr, că speculaţiile asupra imobilelor nu constituesc acte de comerţ. Cpr. C. Grenoble, *Dreptul* din 1914, No. 15, p. 117 (cu observ. noastră).

Speculaţiile asupra imobilelor. Acte necomerciale.

In baza acestor principii, necontestabile în dreptul nostru, s'a decis că, imobilele neputând face obiectul unui comerciu, cumpărările şi vânzările de imobile nu constituesc fapte comerciale, ci operaţii civile, aşa că samsarul sau misitul care intervine pentru vânzarea unui imobil (în specie erà vorba de o moşie), nu poate invocà dispoziţiile art. 46 C. com., spre a cere proba testimonială ca să dovedească cuantumul onorariului promis, de oarece operaţia de misitie n'a fost făcută într'o operaţie comercială, după cum cere art. 3 § 12 din codul comercial, pentru ca fapta misitului să fie o faptă comercială de natură a fi dovedită cu martori. Judecăt. ocol. II, Bucureşti, *Dreptul* din 1910, No. 72, p. 576.

Şi fiindcă vorbim de mijlocitori, misiţi sau samsari, vom menţionà aci o sentinţă a tribun. Iaşi, care decide că mijlocitorul sau misitul nu are drept la onorariul stipulat decât dacă afacerea, cu care a fost însărcinat, s'a realizat; în cazul când el a făcut tot posibilul pentru îndeplinirea misiunei ce i se încredinţase, obţinând chiar condiţiile dorite de părţi, însă afacerea nu s'a putut încheià din cauză că una din aceste părţi, şi anume cea care-i dăduse însărcinarea, nu mai voeşte să contracteze; în asemenea caz el nu are drept la onorairul promis, ci numai la daune. Trib. Iaşi, *Dreptul* din 1911, No. 39, p. 309 (judecător unic Gr. Dimitrescu). Această sentinţă este foarte bine motivată.

Liberarea grefierilor şi sindicilor de obligaţia de a păstrà registrele încredinţate lor în procedura falimentelor.

Art. 951. — Grefierii şi sindicul sunt liberaţi de îndatorirea de a dà compt de registrele de comerţ şi de hârtiile ce le sunt încredinţate în procedura asupra falimentului, după trecerea de trei ani dela închiderea sau încetarea operaţiilor falimentului. (Art. 747 urm., 752, 759, 767, 768, 825, 832, 845, 860 C. com. Art. 921 C. com. ital.).

Prescripţie liberatorie.

Grefierii şi judecătorii sindici sunt, după trei ani dela închiderea sau încetarea operaţiilor falimentului, liberaţi de obligaţia de a dà socoteală de registrele comerciale şi actele ce li s'au încredinţat cu ocazia falimentului. Avem şi aci a face cu o prescripţie liberatorie de scurtă durată, de oarece grefierul şi sindicul erau ţinuţi de obligaţia de a dà socoteală de actele încredinţate lor, în calitate de depozitari, obligaţie care s'au stins prin trecerea termenului de trei ani dela închiderea sau încetarea operaţiilor falimentului.

Dispoziţie tranzitorie relativă la prescripţiile comerciale.

Art. 966. — Prescripţiunile începute înainte de aplicarea acestui cod se regulează după legile anterioare.

Cu toate acestea, prescripţiile începute înainte de acea punere în aplicare şi pentru care, după legile anterioare, s'ar cere încă un timp mai lung decât cel fixat prin acest cod, se vor împlinì cu trecerea acestui termen mai scurt, calculându-l din ziua punerei în aplicare a noului cod. (Art. 947 C. com. Art. 1911 C. civ. Art. 568 § 5 şi 6 Pr. civ. Art. 19 Decr. italian din 14 Decembrie 1882).

Disp. tranzitorie.

Art. 966 este o dispoziţie tranzitorie, ca şi acea a art. 1911 din codul civil şi a art. 568 *in fine*, Pr. civ.

Acest text dispune că prescripţia începută înainte de aplicarea codului de comerţ, se regulează după legea veche, sub care a început a curge. Dacă prescripţia începută sub vechiul cod comercial ar fi însă mai lungă decât acea statornicită de codul actual, se va aplicà termenul cel mai scurt, calculându-se acest termen dela punerea în aplicare a noului cod comercial.

Art. 568 Pr. civ.

Tot astfel se exprimă şi ultimele două § ale art. 568 Pr. civ.

Neaplicarea art. 949 C. com. poliţelor pe care legea veche le consideră ca acte civile.

S'a decis că prescripţia de 5 ani, statornicită de art. 949, 2⁰ din codul actual de comerţ nu se aplică, conform art. 966 C. com., decât poliţelor propriu zise, adecă comerciale, emise sub codul de comerţ anterior, iar nu şi celor emise şi nesubsemnate sau girate de vreun comerciant, care, după legea veche, erau considerate ca acte sau înscrisuri civile, prescriptibile, ca atare, prin 30 de ani, conform dreptului comun (¹).

Cambie emisă sub codul vechiu p. afaceri particulare.

Trib. Ilfov a decis, de asemenea, că o cambie, emisă anterior promulgărei codului de comerţ actual între particulari şi pentru afaceri particulare, prezentând toate caracterele unui contract civil, dispoziţiile noului cod de comerţ relative la prescripţie nu-i sunt aplicabile, trecerea termenului de cinci ani dela scadenţă având numai de efect stingerea acţiunei cambiale, iar nu a însăş obligaţiei izvorîtă din contract. Iată considerentele acestei sentinţe.

„Având în vedere art. 949 § 2 din noul cod comercial, după care acţiunile ce derivă din cambii se prescriu după trecerea de cinci ani;

Având în vedere că această prescripţiune se întemeiază pe o prezumpţie de plată *juris et de jure*, care atrage într'un mod definitiv şi irevocabil stingerea datoriei;

Având însă în vedere că termenii atât de categorici şi generali ai art. 949 § 2 din noul cod de comerţ, promulgat la 1 Septembrie 1887, se explică prin faptul că acest cod nu mai ad-

---

(¹) Cas rom. Bult. 1907, p. 268, 269 şi 381, 382. Iată rezumatul acestei din urmă decizii, pronunţată de Curtea de casaţie S-a III-a, la 28 Februarie 1907. Art. 148 din vechiul cod comercial face distincţie între poliţele şi biletele la ordin, emise între neguţători sau girate de un neguţător şi între cele emise sau girate de ceice nu erau neguţători, admiţând numai pentru cele dintâi prescripţia de cinci ani; în ce priveşte însă prescripţia cambiilor emise între ceice nu erau neguţători, legea comercială anterioară, neprevăzând niciun termen de prescripţie, trebue a li se aplicà dreptul comun. Prin urmare, prescripţia de cinci ani, prevăzută de art. 949 din codul de comerţ actual, nu se aplică, conform art. 966, decât poliţelor propriu zise comerciale, emise sub vechiul cod de comerţ, iar nu şi acelor cambii emise şi acceptate de către necomercianţi, care, după legea veche comercială, se considerau ca acte sau înscrisuri civile, prescriptibile deci prin treizeci de ani.

mite decât un singur fel de cambii, cambiile comerciale şi că, prin urmare, numai pe acestea le are în vedere prin suszisul text;

Considerând că, în specie, cambia produsă în instanţă a fost semnată la 31 August 1887, anterior, prin urmare, promulgărei şi punerei în aplicare a actualului cod de comerţ;

Având în vedere că, la acea epocă, şi sub imperiul vechei legislaţii comerciale, se face o deosebire între cambiile subscrise şi date pentru fapte de comerţ şi cele subscrise şi date pentru afaceri particulare;

Că, pe când cele dintâi erau supuse prescripţiei de cinci ani, bazate pe o prezumpţie de plată *juris tantum*, în contra căreia se puteà admite numai jurământul (art. 184), cele de al doilea nu aveau decât forma comercială, care se perdeà în urma acestui timp, fără însă ca obligaţia rezultând dintr'însele să fie stinsă, ci rămânând valabile numai ca înscrisuri sub semnătură privată, obligaţiile civile rezultând din ele nepreseriindu-se decât prin treizeci de ani (acesta este, de altfel, şi principiul dreptului actual francez în privinţa biletelor la ordine, art. 189 C. com. fr.);

Că, dacă prin art. 966 C. com., în dispoziţiile tranzitorii, se prevede modul cum trebue regulată prescripţia pentru cambiile anterioare promulgărei codului de comerţ, legiuitorul actual n'a putut, prin acest text, să se refere decât la cambiile comerciale, de oarece el nu mai admite decât pe aceste din urmă;

Considerând că natura juridică a unui act trebue determinată în momentul şi după legea în vigoare la epoca întocmirei acestui act;

Că, în specie, cambia fiind emisă înainte de promulgarea noului cod comercial, între necomercianţi şi pentru afaceri necomerciale, ea prezintă toate caracterele unui act civil;

Că, prin urmare, dispoziţiile noului cod de comerţ nu-i sunt aplicabile; trecerea de cinci ani dela scadenţa poliţei nu mai are deci de efect decât să stingă acţiunea cambială, iar nu însăşi obligaţia ce rezultă din cambie;

Că, aşa fiind, prescripţia de cinci ani, invocată de pârât, cată a fi respinsă, etc." (¹).

(¹) Vezi *Dreptul* din 1902, No. 9, p. 72, 73. Am reprodus anume aceste considerente, pentrucă ele arată foarte bine deosebirea ce există, în privinţa prescripţiei cambiilor, între dreptul actual şi dreptul nostru anterior.

PARTEA A TREIA

PRESCRIPŢIA IN MATERIE REPRESIVĂ (1).

Consideraţii generale.

Prescripţia penală. Definiţie.

Prescripţia care, în materie civilă, este un mijloc de a dobândì proprietatea (prescripţia achizitivă sau uzucapiunea), sau de a se liberà de o obligaţie (prescripţia liberatorie sau extinctivă) este, în materie represivă, un mijloc de a dobândì impunitatea, adecă: de a se liberà de consecinţile penale sau civile ale unei infracţiuni, sau de o condemnare penală, prin efectul timpului şi sub anumite condiţii statornicite de lege (2).

Efectele prescripţiei.

In materie represivă, prescripţia produce un îndoit efect:

Bibliografie.

(1) Vezi, asupra acestei materii, Cousturier, *Tr. de la prescription en matière criminelle* (1849); Brun de Villeret, *Tr. théorique et pratique de la prescription en matière criminelle* (1863); Garraud, *Tr. th. et pratique du droit pénal français*, II, 526 urm., p. 378 urm. (ed. a 2-a); Le Sellyer, *Tr. de l'exercice et de l'extinction des actions publique et privée*, II, 436 urm., p. 4 urm.; Mangin, *Tr. de l'action publique et de l'action civile en matière criminelle*, II, 284 urm., p. 100 urm.; Vidal, *Cours de droit criminel et de science pénitenciaire*, 689 urm., p. 841 urm. (ed. a 4-a, 1911); Trébutien, *Cours élément. de droit criminel*, I, 797 urm., p. 582 urm. şi II, 301 urm., p. 226 urm. (ed. a 2-a revăzută de Laisné Deshayes et Guillouard, ambii profesori la facultatea de drept din Caen); Muteau, *De la prescription de l'action publique et de l'action civile en matière pénale* (1895); Totti, *De la prescription de l'action publique* (teză, Paris, 1893); G. Filiti, Discurs pronunţat înaintea C. de casaţie, cu ocazia deschiderei anului judecătoresc 1881—1882, Bult. Cas. 1881, p. 604 urm.; Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2053 urm., p. 517 urm.; *Idem*, *Curs de procedură penală*, 236 urm., p. 160 urm., etc.

(2) Vidal, *Cours de droit criminel*, 689, p. 841 (ed. a 4-a).

1⁰ acel de a stinge însăș acțiunea și de a nu mai permite aplicarea pedepsei statornicite de legea contra culpabilului (prescrierea urmărirei sau a acțiunei); și 2⁰ acel de a șterge pedeapsa pronunțată de tribunalele represive (prescrierea pedepsei, sau mai bine zis, a executărei pedepselor).

Temeiul prescripției penale.

Prescrierea acțiunei publice, ca și acea a executărei pedepselor se întemeiază, zice un autor, pe acelaș principiu care servește de bază dreptului de a pedepsì, drept care aparține societăței (¹).

Și acelaș autor adaogă:

„Spre a fi legitimă, pedeapsa trebue să fie necesară menținerei ordinei publice și folositoare prin efectele ce produce. Or, aceste condiții nu se mai întâlnesc în penalitățile aplicate după un timp oarecare, pentru următoarele motive: mai întâi, societatea nu are interes de a reprimà infracțiunile a căror amintire este ștearsă (²). Apoi, departe de a produce asupra spiritelor efectul salutar al exemplului prin intimidare, și de a face să se nască satisfacția morală, pe care o resimte conștiința publică de câteori o pedeapsă potrivită se aplică culpabilului, aplicarea tardivă a unor pedepse ar provocà, din contra, sentimente opuse (³).

Justificarea acestei prescripții.

Pentru a justificà prescrierea acțiunei publice, s'a mai invocat împrejurarea că timpul, care șterge totul, face să dispară dovezile infracțiunei prin moartea martorilor, sau

---

(¹) Haus, *Principes généraux du droit pénal belge*, II, 1321, p. 524 (ed. a 2-a). Vezi și *Pand. belges*, v⁰ *Prescription (matière pénale)*, 1 urm.

(²) Cpr. Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 866.

(³) Vezi Haus, *op.* și *loco suprà cit.* Vezi și Trébutien, *Cours élément. de droit criminel*, I, 800, p. 583, 584, care citează în acelaș sens părerea lui Puffendorf. „Le seul et véritable motif de la prescription en droit pénal, zice Ortolan (*Eléments de droit pénal*, II, 1853, p. 318), tient aux bases mêmes du droit de punir. Le temps, ce grand changeur, ne transforme-t-il pas, ne détruit-il pas, n'efface-t-il pas toute chose? Après un certain temps écoulé, le souvenir du fait coupable s'en est allé, le besoin de l'exemple a disparu, une des bases essentielles du droit de punir, l'utilité sociale, manque: le droit de punir n'existe donc plus. Effet inévitable de la marche successive des heures, qu'il n'est donné à aucun législateur de méconnaître, qui modifie ou fait disparaître les nécessités ou utilités publiques, les souvenirs humains, les éléments de preuve, et qui fait tomber des mains de la société le droit de punir, parcequ'elle fait évanouir l'intérêt social à la punition“.

slăbirea memoriei lor, ceeace ar puteà să aducă erori judiciare, care sunt atât de regretabile (¹).

Prescrierea executărei pedepselor.

Această împrejurare nu poate fi invocată în ceeace priveşte prescrierea executărei pedepselor; însă s'a zis că executarea unei pedepse, după un lung şir de ani, are în ochii conştiinţei publice, mai mult aparenţa unui act riguros, decât a unui act de dreptate, publicul fiind mai impresionat de răul ce vede că loveşte pe un necunoscut, decât de pedepsirea unei fapte, pe care mulţi nu şi-o mai amintesc (²).

Iată cum se exprimă, în această privinţă, un autor (³):

„N'y a-t-il pas eu une expiation véritable dans la vie à laquelle l'agent a dû se soumettre pour échapper à l'action de la justice? Contraint de s'exiler, ou de se cacher, s'il a continué à vivre dans sa patrie, en proie au remords et à la perpétuelle inquiétude de se voir découvert et appréhendé, il a, pendant ces longues années, subi un châtiment réel, et la peine qui viendrait ensuite l'atteindre serait excessive".

Acelaş lucru îl spune foarte bine şi Dunod de Charnage:

„L'on a cru que, quoique l'intérêt public demande que les crimes soient punis, il est cependant de l'équité de borner à un certain temps la liberté d'en faire la poursuite; pris égard à la

---

(¹) Cpr. Trébutien, *op. cit.*, I, 802, p. 584. „Rien n'est plus difficile que de se défendre d'une accusation formée un grand nombre d'années après le crime, zice Filangieri, citat de Mangin (*Action publique et action civile en matière criminelle*, II, 285, p. 101). Le temps, en effaçant le souvenir des circonstances qui ont accompagné le délit, ôte à l'accusé tous les moyens de s'en justifier, etc.".

(²) Vezi Pand. belges, *cod. v⁰*, 7; Rauter, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, II, 851, p. 551, 552 (ed. din 1836); Haus, *Principes généraux du droit pénal belge*, II, 1017, p. 269 (ed. a 2-a). — Vezi însă Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2053 urm., p. 517 urm., care este adversar convins al prescrierei pedepsei. „In realitate, zice el, nu există niciun cuvânt temeinic, care să îndrituiască această ciudată instituţie, numită prescripţia pedepselor, introdusă de penalişti printr'o asemănare neînţeleaptă cu prescripţia din dreptul civil" (*op. cit.*, 2061, p. 521). Şi în acest sens colegul nostru dela Bucureşti citează părerile lui Servan, Brissot de Warville, Bentham, etc. (*op. cit.*, II, 2062, p. 521, 522).

(³) Trébutien, *Cours élémntaire de droit criminel*, I, 801, p. 584 ed. a 2-a).

brièveté de la vie de l'homme, au dépérissement des preuves de l'innocence, ou de celles qui peuvent atténuer le crime; et afin que le criminel ne demeure pas toujours dans l'incertitude de son état et exposé à une nouvelle peine, *après avoir déjà expié son crime par un long temps de crainte et de remords*" (1).

---

(1) Dunod, *Tr. des prescriptions*, partea II, capit. 9, p. 189 (ed. din 1765). „Pedeapsa crimei este amară, zice Cicerone, şi independent de rezultatele sale, ea este prin ea însăşi foarte mare. *„Sceleris est pœna tristis, et præter eos eventus qui sequuntur, per se ipsa maxima est"* (*De legibus*, II, 17, 43).

„Prima şi cea mai mare pedeapsă a culpabilului, zice Seneca, este însăşi culpabilitatea sa... Supliciul crimei este în crima însăşi... Culpabilul nu are niciodată încredere în locul unde se ascunde, pentrucă conştiinţa sa îl acuză şi-l arată pe sine sie însuş. Caracterul propriu al culpabilului este de a tremurà, etc." *„Prima et illa maxima peccantium est pœna, peccasse... Sceleris in scelere supplicium est... Nunquam fides latendi fit etiam latentibus, quia coarguit illos conscientia, et ipsos sibi ostendit. Proprium est nocentium trepidare"*. Seneca, *Epistola* 97, 11 urm.).

In fine, la aceste mărturii vom adăogà şi pe aceea a lui Juvenal (Satira, 13, *Depositum*, stih. 192 urm.).

„Cur tamen hos tu
Evasisse putes, quos diri conscia facti
Mens habet attonitos, et surdo verbere cædit,
Occultum quatiente animo tortore flagellum?
Pœna autem vehemens, ac multo sævior illis
Quas et Cœditius gravis invenit et Rhadamantus,
Nocte dieque suum gestare in pectore testem".

L'Olympe, cependant, n'absout aucun forfait,
Rien n'échappe au remords, à ce vautour secret
Qui, d'un cœur effrayé redoublant les tortures,
Déchire incessamment et rouvre ses blessures.
Jamais Cœditus, jamais, dans les Enfers,
Rhadamante chargé de punir les pervers,
N'ont trouvé de bourreau plus cruel, plus horrible
Que ce témoin muet, que ce juge inflexible
Que le méchant partout, frappé d'un fouet vengeur,
Nuit et jour avec lui porte au fond de son cœur.

(Trad. de Raul).

Iată cum d-l Al. A. Naum a tradus aceste versuri, fiind rugat de noi:

...Şi să crezi că toţi aceia
Ce-s încremeniţi de o minte conştientă, apăsată
De o faptă criminală, au scăpat ei vreodată?
Un calău e a lor suflet, el cu biciul chinueşte,
Dar pedeapsă mai grozavă, decât cea ce-o născoceşte
Rhadamante ori Cœditius, este o alta, peste fire:
Noapte, zi, să porţi în pieptu-ţi propria-ţi mărturisire!

In fine, consilierul de Stat Réal a zis că nu există supliciu mai mare şi incertitudine mai crudă şi mai cumplită în acelaş timp, decât frica îngrozitoare de care este cuprins criminalul, şi care-i răpeşte atât siguranţa fiecărei zile cât şi liniştea fiecărei nopţi:

„Peut-on imaginer un supplice plus affreux que cette incertitude cruelle, que cette horrible crainte qui ravit au criminel la sécurité de chaque jour, le repos de chaque nuit? Vingt ans de terreur pendant le jour! une insomnie de vingt ans! le glaive de la loi suspendu pendant vingt ans sur la tête du coupable! Législateurs! ce supplice, plus cruel que la mort, n'a-t-il pas assez vengé le crime et légitimé la prescription?“ (1).

Dr. roman.

Din cele mai sus expuse rezultă că sunt motive suficiente care militează mai ales în favoarea prescrierei acţiunei publice, chiar în privinţa crimelor celor mai odioase. De aceea vedem că această prescripţie, instituită la Romani prin legea 12, Cod, *Ad legem Corneliam, de falsis*, 9, 22 (2), există în mai toate legislaţiile moderne (3).

Toate acestea sunt bune şi frumoase, însă motivul invocat de autorii de mai sus este foarte slab, pentrucă această pretinsă pedeapsă a culpabilului nu este exemplară, de oarece ea rămâne necunoscută publicului. Apoi, ea este inegală, de oarece toţi culpabilii n'o resimt în acelaş grad. Adevăratul motiv este, deci, că societatea nu mai are interes de a pedepsi o infracţiune a cărei amintire este ştearsă. Cpr. Laborde (prof. la Montpellier), *Cours élément. de droit criminel*, 866.

(1) Vezi Bousquet, *Dictionnaire des prescriptions*, v^0 *Crimes*, p. 181, nota 1 (ed. din 1838).

(2) „*Querela falsi temporalibus præscriptionibus non excluditur, nisi vigenti annorum exceptione: sicut cætera quoque fere crimina*“. Mai vezi L. 29 §§ 6 şi 9, Dig., *Ad legem Iuliam de adulteriis*, 48, 5. Prescripţia acţiunei se îndeplineà prin 20 de ani, afară de unele crime, ca paricidul, care, din cauza gravităţei lor, erau imprescriptibile. Vezi L. 10, Dig., *De lege Pompeia, de parricidiis*, 48, 9, unde se zice: „*Eorum, qui parricidii pœna teneri possunt, semper accusatio permittitur*“. — Incât priveşte pedeapsa, ea nu erà supusă la Romani, la nicio prescripţie particulară; sentinţa dădeà însă loc la acţiunea *ex judicato*, care, ca şi celelalte acţiuni, se prescrieà prin treizeci de ani. Vezi Trébutien, *Cours élément. de droit criminel*, I. 803, p. 585 (ed. a 2-a).

C. penal german.

(3) Vezi, de exemplu, art. 66 şi 70 din codul penal german, modificat la 1871 şi la 1876, care vorbeşte atât de prescrierea

Iată ce cuprinde, în această privinţă, § 263 din vechiul cod penal al Moldovei dela 1826:

C. penal al Moldovei din 1826. Art. 263.

„Prin paragrafie se curmă vinovăţia şi pedeapsa, când săvârşitorul faptei, în curgere de 20 de ani, nu s'au tras la criminal; iar în pricină de furtişag, *sloboade pravila a trage pre tâlhar la judecată, cât va trăì;* iar pentru cele ce s'au răpit şi s'au prădat, se întinde paragrafie până la 30 de ani; iar în pricina ocărei sau à vătămărei cinstei cuiva, după un an de zile; şi în pricină de curvie sau precurvie (adulter) (1), după trei luni de zile nu este iertat a se mai pornì pâră".

C. penal Ştirbei din 1850.

Codul penal al Munteniei (Ştirbei) din 1850 este mult mai complect în această privinţă. Iată dispoziţiile acestui cod asupra prescripţiei în materie penală, înprumutate dela codul de proced. penală francez.

Art. 322. — Prescripţia pedepselor hotărîte în pricini crimi-

---

urmăririi infracţiunilor *(Strafverfolgung)*, cât şi de prescrierea executărei pedepselor *(Strafvollstreckung)*. Vezi însă art. 49 din codul penal prusian dela 1851, citat *infrà*, p. 517, *ad notam*, care nu admite prescrierea pedepselor. Mai vezi *infrà*, p. 515, nota 3, *in fine*, şi p. 517, *ad notam.*

(1) Unele legislaţii străine nu mai pedepsesc astăzi adulterul. Vezi tom. I, al Coment. noastre, p. 728, nota 2 (ed. a 2-a).

Adulterul. Art. 279 C. civil.

După art. 279 din codul civil, astăzi abrogat prin legea din 15 Martie 1906, a cărei raportor am avut onoare de a fi în Senat, în caz de despărţenie pentru cauză de adulter, soţul, care comisese adulterul, nu se puteà niciodată căsătorì cu complicele său. Această proibiţie erà însă, după părerea aproape unanimă a autorilor, proibitivă, iar nu dirimantă, aşa încât căsătoria săvârşită în contra acestui text, nu puteà fi anulată din această cauză. Vezi tom. I, p. 541, text şi nota 4 (ed. a 2-a), precum şi tom. II, p. 173 (ed. a 2-a).

Dr. canonic.

Oprirea căsătoriei dintre soţul culpabil de adulter cu complicele său există şi în vechile noastre aşezăminte, care reproduceau, în această privinţă, dreptul canonic.

Pravila lui Matei Basarab.

Iată, în adevăr, cum se exprimă pravila lui Matei Basarab (glava 240):

„Un om au avut muiare, şi au îmblat cu alta, deacia s'au lăsat de acea curvă şi şi-au ţinut pre muiarea lui cea blagoslovită; deacia el au vrut să ià pre cea ce îmblà cu dânsa mai 'nainte, iară sfinţii părinţi, deac' au văzut aşa, oprita-au aceasta cu totul şi tot nici cum să nu se facă, că măcar de s'au şi lăsat de dânsa de tot şi s'au părăsit, iară până au fost muiarea lui vie el au tot îmblat cu dânsa, pentru aceia nu poate aceasta să facă nuntă, căci ea iaste fără de leage".

nale va fi de douăzeci de ani deplini, socotindu-se dela data hotărîrei Inaltei Curți; însă și după împlinirea acestui soroc, osânditul nu va puteà locuì în județul acela unde locuià atât persoana împrotiva vieței și proprietăței căreia a săvârșit crima, cât și moștenitorii lui în linie dreaptă. (Art. 635 Pr. pen. fr.).

Art. 323. — Prescripția pedepselor hotărîte în pricini corecționale va fi de cinci ani deplini, socotindu-se din ziua hotărîrei dată cu desăvârșire. (Art. 636 Pr. pen. fr.).

Art. 324. — Cererea publică și cea civilă care vor izvorî din vreo crimă, se vor prescrie după zece ani deplini, socotindu-se din ziua în care s'a săvârșit crima, dacă în acel curs de vreme, nu se va fi făcut niciun act de cercetare; iar de se va fi urmat vreun asemenea act, fără a se dà și hotărîre, cererea publică și cea civilă se vor prescrie după curgerea de zece ani deplini, socotindu-se din ziua celui de pe urmă act, atât pentru săvârșitorii faptei cât și pentru cei arătați într'însul de părtași la pomenita faptă. (Art. 637 Pr. pen. fr.).

Art. 325. — In amândouă întâmplările arătate în art. de mai sus, și după osebirile epocelor ce s'au deslușit într'însul, curgerea prescripției se va mărginì la trei ani deplini pentru vini. (Art. 638 Pr. pen. fr.).

Art. 326. — Pedepsele orânduite în pricini polițienești, se vor prescrie după curgerea de *un an*, socotit din ziua hotărîrei ce se va fi dat. (Art. 639 Pr. pen. fr. *modificat).*

Art. 327. — Cererea publică și cea civilă pentru pricini polițienești, se va prescrie după împlinirea de șase luni, socotite din ziua ce s'a săvârșit fapta, măcar deși se va fi urmat în acest curs de vreme vreo cercetare sau lucrare, fără însă a mijlocì și hotărîre de osândire. (Art. 640 Pr. pen. fr.).

Art. 328. — La nicio întâmplare, cei osândiți în lipsă pentru crime sau vini, a cărora pedeapsă se va fi precurmat prin prescripție, nu vor puteà fi primiți a se înfățișà spre îndreptarea lipsei ori a dosirei lor. (Art. 641 Pr. pen. fr.).

Art. 329. — Osândirile la cheltueli și la despăgubiri, ce se vor fi hotărît cu desăvârșire asupra vreunei pricini criminale, corecționale, ori polițienești, se vor precurmà prin prescripție după dispozițiile condicei civile. (Art. 642 Pr. pen. fr.).

Deoseb. prescrip. penale.

Prescripția penală se deosebește, după cum are de obiect acțiunea care rezultă din faptul penal sau pedeapsa care s'a dat agentului.

Ea se deosebește nu numai în privința termenelor, dar și în privința efectelor sale.

Prescrip. act. şterge faptul.

In adevăr, prescripţia acţiunei şterge însuş faptul[1], aşa

Amnistia.

[1] Acelaş efect îl produce şi amnistia, pe care art. 93 din Constituţie o enumără între prerogativele Regelui în materie politică, de oarece ea şterge cu desăvârşire faptele încriminate, ca şi cum aceste fapte n'ar fi avut fiinţă. Vezi tom. V al Coment. noastre, p. 513 şi tom. II, p. 48, nota 1 (ed. a 2-a). Mai vezi Vidal, *Cours de droit criminel*, 596, p. 753 (ed. a 4-a); Ortolan, *Eléments de droit pénal*, II, 1913; Le Sellyer, *Tr. de l'exercice et de l extinction des actions publique et privée*, I, 359 urm., p. 504 urm.; Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2106 urm., p. 548 urm., etc.

Graţiarea.

Nu tot astfel este însă în privinţa graţierei, care are de efect numai liberarea condemnatului, în total sau în parte, de pedeapsa la care fusese condemnat în mod irevocabil, ea lăsând să subziste efectele condemnărei în privinţa recidivei, incapacităţilor produse prin condamnare, etc. Vidal, *op. cit.*, 595, p. 748. Vezi, în privinţa istoricului dreptului de graţie şi asupra legitimităţei acestui drept, Tanoviceanu, *op. cit.*, II, 2085 urm., p. 533 urm.

Efectele graţierei.

Graţiarea având de efect oprirea executărei pedepsei şi liberarea condemnatului, în totul sau în parte, de pedeapsa la care a fost condemnat, de aici rezultă că graţiarea nu se poate concepe mai înainte ca condemnarea să fi devenit irevocabilă, pentru motivul că până atunci nu poate să fie vorba de executarea pedepsei. De aceea s'a şi decis, de C. de casaţie, că prin vorbele „acei condemnaţi“ din decretul dela 3 Octombrie 1914, emanat dela regele Ferdinand, nu s'a înţeles decât cei condemnaţi *în mod irevocabil*, iar nu şi cei ce, în momentul promulgărei suszisului decret, se găseau încă în curs de judecată şi care mai târziu, în urma casărei deciziei de condemnare, ar fi putut să fie achitaţi. Cas. rom. *Dreptul* din 1914, No. 71, p. 564 şi *Cr. judiciar* din acelaş an, No. 76, precum şi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 35, p. 551, No. de ordine 558. Curtea din Bucureşti hotărîse contrariul, însă această decizie a fost casată.

Decretul de graţiare din 3 Octombrie 1914.

„Considerând, zice Inalta Curte, că prin cuvintele „cei condemnaţi“ din decretul dela 3 Octombrie 1914, nu s'a înţeles decât cei condemnaţi în mod irevocabil, iar nu şi cei care se găseau în curs de judecată şi care, mai târziu, prin casarea deciziilor de condemnare ar fi putut să fie achitaţi;

„Considerând că şi în decretul de graţiare, ca şi în diferitele legi, în care se găsesc cuvintele „cei condemnaţi“, întrebuinţate cu acelaş înţeles, s'a găsit de prisos să se mai adauge că condemnaţiunea trebue să fie definitivă şi irevocabilă, odată ce irevocabilitatea este o condiţie esenţială în drept, fie pentru acordarea graţiei, fie pentru crearea unor incapacităţi derivând dintr'o condemnare penală;

că culpabilul se consideră ca inocent, pe când prescrierea pedepsei lasă, din contra, să subziste condemnarea și toate efectele ce ea produce, independent de pedeapsa prescrisă (1).

Prescrip. pedepsei lasă să subziste condemnarea.

Caracterele prescripției penale.

Ordine publică.

Prescripția penală nefiind întemeiată pe interesul inculpatului sau acuzatului, ci pe interesul social, este de ordine publică: de unde rezultă că, în materie represivă,

---

„Că Curtea de apel a decis că Gh. Pârlogea poate să se folosească de decretul de grațiare, deși la acea dată recursul lui nu erà încă rezolvat, pentru motivul că decizia de condemnare a Curței de apel este desăvârșită (art. 376 Pr. civ.), ceeace, după Curte, ar fi suficient pentru ca decretul menționat să fie aplicabil și să-și producă efecte;

„Considerând că este adevărat că decizia Curței de apel este în ultima instanță și, prin urmare, definitivă în sensul că a sfârșit cursul ordinar al justiției prin cele două grade de jurisdicțiune; ea nu este însă definitivă în sensul că, fiind dată în materie penală, nu poate fi executată cât timp recursul este pendent la Curtea de casație;

„Că oricum s'ar numì această decizie, definitivă ori numai dată în ultim resort, un lucru este sigur și constant chiar pentru Curtea de apel, acela adecă că decizia sa nu erà irevocabilă și, prin urmare, nu puteà fi executată la data când a intervenit decretul menționat;

„Considerând că Curtea de apel judecând că grația s'a acordat și acelora a căror condemnare nu devenise irevocabilă în momentul promulgărei decretului regal, și dând o asemenea interpretare suszisului decret, a violat art. 93 din constituție, a nesocotit natura dreptului de grație și condițiile cerute în drept pentru acordarea ei, astfel că motivul de casare este întemeiat, etc". — *Contrà:* I. Tanoviceanu, *Revista penitenciară și de drept penal* din 1914, No. 10, p. 383, 384.

(1) Pand. belges, *v° cit.*, 8; Rauter, *Tr. théorique et pratique du droit criminel français*, II, 852 *bis*, p. 554. Iată cum se exprimă acest din urmă autor:

„L'effet de la prescription est naturellement différent selon qu'elle porte sur l'action pour l'application de la peine, ou sur la peine même, c'est-à-dire sur la condamnation. La prescription de l'action efface le délit, de sorte que le coupable est censé non coupable; la prescription de la peine n'efface que la condamnation, pour autant qu'elle n'a pas déjà frappé le condamné, etc.".

prescripţia se aplică atât acţiunei publice, cât şi celei civile exercitată în mod simultaneu sau în mod separat (¹).

Invocarea prescripţiei penale din oficiu.

Din împrejurarea că prescripţia penală interesează ordinea publică mai rezultă că judecatorii, chiar când judecă în civil, sunt obligaţi s'o invoace din oficiu, în orice stare s'ar află procesul, şi aceasta chiar pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie (²). In asemenea caz, casarea are loc fără trimetere (³).

Invoc. prescripţiei penale înaintea unei jurisdicţii incompetente.

A fortiori, deci, prescripţia penală poate fi invocată pentru prima oară în apel, înaintea Curţei cu juraţi, după declaraţia juraţilor, înaintea judecătorului de instrucţie şi a camerei de punere sub acuzare şi, în fine, chiar înaintea unei jurisdicţii incompetente (⁴).

Nu se poate renunţă la prescripţia penală.

O altă regulă care rezultă tot din împrejurarea că prescripţia interesează ordinea publică, este că inculpatul sau condemnatul nu poate să renunţe la prescripţie, nici în mod expres nici în mod tacit, cerând a fi judecat sau a-şi execută pedeapsa (⁵).

(¹) Vezi *suprà*, p. 68, 69 şi *infrà*, p. 514 şi 519.

(²) Vezi *suprà*, pag. 68 şi *infrà*, pag. 508, precum şi tom. IV, partea II, al Coment. noastre, p. 589, text şi nota 1; tom. V, p. 513. Cpr. Cas. rom. Bult. 1898, p. 1346.

(³) *Pand. belges*, v⁰ *Prescription (matière pénale)*, 41; Cas. belg. *Pasicrisie belge*, 1903. 1, p. 36, etc.

(⁴) Trébutien, *op. cit.*, I, 807, p. 587; Cas. fr. Sirey, 47. 1. 157.

(⁵) Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 408, pag. 512

Renunţarea la acţiunea civilă, care rezultă dintr'un fapt penal.

Ce trebue să decidem în privinţa acţiunei civile care rezultă dintr'un fapt penal? Art. 1838 din codul civil dispune că se poate renunţă la prescripţie în urma împlinirei ei; însă de câteori acţiunea civilă se exercită înaintea tribunalelor represive odată cu cea publică, ele se sting amândouă prin aceeaş prescripţie. (Vezi *suprà*, p. 68, 69). Hotărîrea penală declarând acţiunea publică stinsă prin prescripţie, atrage deci, pe cale de consecinţă, şi stingerea acţiunei private, iar tribunalele represive fiind desezisate de acţiunea publică, nu mai pot judecă pe cea civilă. Sourdat, *op.* şi *loco suprà cit.*

Cazul când acţiunea civilă se exercită separat înaintea tribunalelor civile. Controversă.

Se decide însă, de unii, că, de câteori acţiunea civilă a fost adusă *de plano* înaintea tribunalelor civile, pâritul poate în mod valid să renunţe la opunerea prescripţiei. Sourdat *loco cit.*; C. Lyon, Sirey, 1809. 2. 65. — *Contrà:* C. Paris, D. P. 56. 2. 71. Prescrierea acţiunei civile rezultând dintr'un delict, zice această decizie, constituind o excepţie de ordine publică, la care prevenitul nu poate să renunţe nici în mod

Această rezultă din art. 600 Pr. pen., care dispune că, nici într'un caz condemnații în contumacie sau în lipsă, *a căror pedeapsă s'a prescris*(¹), nu vor puteà fi primiți a se înfățișà, ca să se descarce de condemnarea ce a fost pronunțată în contra lor. Or, dacă această soluție este admisă în privința condemnatului în lipsă sau în contumacie, *a fortiori*, acel care fiind condemnat în mod contradictor, a prescris pedeapsa, fie în urma unei evadări, fie prin efectul unei negligenți a autorității însărcinate cu executarea pedepsei, n'ar puteà cere a-și face osânda nici să renunțe astfel la beneficiul prescripției dobândite în favoarea lui(²). Art. 600 Pr. penală.

Imposibilitatea de a renunțà în care se găsește condemnatul, se întinde chiar la prescripția acțiunei civile(³). Prescr. act. civile.

Retroactivitatea legilor în ceeace privește acțiunea publică.

Principiul retroactivității legilor, în ceeace privește prescrierea acțiunei publice, a dat loc la discuții.

Un prim sistem atribue, în toate cazurile, un efect retroactiv legilor relative la prescripție.

Un al doilea sistem aplică în totdeauna legea veche, invocând art. 1911 din codul civil. O asemenea teorie este Art. 1911 C. civil.

---

direct, nici în mod indirect, trebue să fie propusă de judecători din oficiu. Cpr. în acelaș sens, Haus, *op. cit.*, II, 1433; Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 896. Vezi *suprà*, p. 69, text și nota 2, 472, nota 4 și *infrà*, p. 514.

(¹) Cuvintele „a căror pedeapsă s'a prescris“ nu figurează în textul nostru oficial, însă aceasta nu poate fi decât o scăpare din vedere a legiuitorului sau o eroare de tipar, căci altfel art. 600 Pr. pen. n'ar aveà niciun sens și ar fi contrar art. 481 din acelaș cod, ceeace este inadmisibil. Vezi *infrà*, p. 516, text și nota 1. Cpr. Cas. rom. Bult. 1906, p. 745; *Dreptul* din 1906, No. 34, p. 271 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 58, p. 462. Omisiunea ce cuprinde art. 600 Pr. penală.

(²) Haus, *op. cit.*, II, 1025, p. 273, 274; Trébutien, *op. cit.*, I, 805, p. 586, care citează în acest sens pe Brun de Villeret, *Tr. de la prescription en matière criminelle*, No. 77.

(³) Cpr. Trébutien, *op.* și *loco cit.*; Cas. fr. D. P. 76. 1. 45; C. Paris, Sirey, 55. 2. 40, etc.

cu desăvârşire inadmisibilă, pentrucă regulele statornicite de codul civil nu pot nici într'un caz fi aplicate prescripţiei penale; altfel ar trebuì să se întindă peremptiunea instanţelor în materie represivă, ceeace nimene n'a îndrăznit să susţie până acum (¹).

După un al treilea sistem, iarăş inadmisibil, prescripţia ar trebui să fie cârmuită în mod succesiv atât de legea veche cât şi de cea nouă, în proporţie cu timpul cât ea a curs sub fiecare din ele (²).

In fine, ultimul sistem, care ni se pare cel mai juridic, aplică prevenitului sau acuzatului legea cea mai blândă (³).

Prescrierea acţiunei publice şi civile.

Art. 593 Pr. pen. — Acţiunea publică şi acţiunea privată, care rezultă dintr'o crimă, se vor prescrie prin 10 ani împliniţi, socotindu-se acest termen din ziua când crima a fost comisă, dacă în acest interval nu s'a făcut niciun act de instrucţiune nici de urmărire.

Dar, dacă în intervalul acesta, se vor fi făcut niscaiva acte de instrucţiune sau de urmărire, fără să fi fost urmate de o deciziune, cei 10 ani de prescripţiune se vor număra începând dela cel de pe urmă act, şi aceasta chiar în privinţa persoanelor care nu vor fi fost implicate în acel act de instrucţiune sau de urmărire (⁴).

Acţiunea publică, ca şi acţiunea privată, care rezultă dintr'o crimă de presă, se vor prescrie printr'un an din ziua faptului publicaţiunei, sau dela cel din urmă act de instrucţiune sau de urmărire. (Art. 1, 12, 594, 599 Pr. pen. Art. 1, 7 C. penal. Art. 178 C. just. militară. Art. 637 Pr. pen. fr.).

Art. 594 Pr. pen. — In cazurile art. precedent şi după deosebirile de epoce acolo stabilite, curgerea prescripţiei se mărgineşte la cinci ani pentru delictele care se pedepsesc cu pedepse corecţionale.

Prescripţiunea pentru acţiunile de delicte de presă va fi de

(¹) Vezi Pand. belges, v° *cit.*, 60, 65.

(²) Vezi Pand. belges, v° *cit.*, 66.

(³) Vezi Pand. belges, v° *cit.*, 67; Haus, *Principes généraux du droit pénal belge*, II, 1326, p. 527, 528; Le Sellyer, *Tr. de l'exercice et de l'extinction des actions publique et privée*, II, 625, 630. Acest autor discută foarte bine şi în mod foarte complect chestiunea, expunând toate sistemele propuse, *op. cit.*, II, 623 urm., p. 278 urm.

(⁴) Cpr. Cas. rom. Bult. 1898, p. 210.

patru luni (Art. 105 Constit. Art. 593 Pr. pen. Art. 1, 8, C. pen. Art. 133 L. electorală din 1884. Art. 638 Pr. pen. fr.).

Art. 595 Pr. pen. — Acțiunea publică și acțiunea privată pentru o contravenție polițienească se vor prescrie printr'un an împlinit din ziua în care s'a comis, chiar și dacă se va fi urmat în acest decurs de timp vreo cercetare sau lucrare, fără să fi mijlocit sentința de condamnare (¹). (Art. 1, 9, C. pen. Art. 381 urm., 598, 599 Pr. pen. Art. 640 Pr. pen. fr.).

Prescr. acț. publice.

Acțiunea publică, care izvorăște dintr'o crimă, un delict sau o contravenție polițienească, este prescriptibilă, ca și acțiunea civilă care izvorăște din aceste infracțiuni.

Prescr. acț. civile.

Despre prescrierea acțiunei civile ne vom ocupà mai la vale. De o camdată nu vorbim decât de prescrierea acțiunei publice.

Cazul când s'a dobândit o hotărîre definitivă.

Și mai înainte de toate trebue să observăm că prescrierea acțiunei publice nu este cu putință decât până la dobândirea unei hotărîri definitive. Indată ce a intervenit o asemenea hotărîre, nu mai poate să fie vorbe de prescrierea acțiunei, ci de prescrierea pedepsei (art. 596 urm. Pr. pen.).

Fapte imprescriptibile.

Orice acțiune, care are de scop pedepsirea unei fapte penale este, în principiu, prescriptibilă, cu o singură excepție pe care legea noastră o face în privința fraudelor în materie de recrutare.

L. din 6 Aprilie 1913. Art. 113.

„Fraudele comise în materie de recrutare n'au prescripțiune“, zice art. 113 din legea asupra recrutărei armatei dela 20 Aprilie 1913 (²).

Deoseb. de redacție de codul francez.

(¹) Textul fr. (640 Pr. pen.) mai are un alineat eliminat de legiuitorul nostru, în următoarea cuprindere: „Dacă s'a dat o hotărîre definitivă, în prima instanță, de natură a fi atacată cu apel, acțiunea publică și cea privată se vor prescrie după trecerea unui an dela notificarea apelului interjetat“.

C. just. militară. Art. 178.

(²) Vezi *Monit. of.* din 20 Aprilie 1913, No. 15, p. 695. Art. 81 din L. dela 5 Martie 1876 erà identic. Vezi și art. 178 din codul de justiție militară. „Dispozițiunile capit. IV, tit. VI din cartea II a codicelui instrucțiunei criminale, relative la prescripție, sunt aplicabile la acțiunea publică ce rezultă dintr'o crimă sau delict de competența jurisdicțiunilor militare, precum și la pedepsele ce rezultă din hotărîrile date de aceste consilii. Cu toate acestea, prescripțiunile în contra acțiunei publice care rezultă din nesupunere sau din dezertare, nu încep a curge decât din ziua de când nesupusul sau dezertorul a ajuns în vârsta de 47 ani.

Faptele imprescriptibile.

Va să zică, fraudele comise în scopul de a se sustrage dela serviciul militar, sunt imprescriptibile. După vechiul cod penal al Moldovei, din 1826, promulgat sub Ioniţă Sturza, furtul eră, de asemenea, imprescriptibil, căci am văzut *suprà*, p. 468, că, după art. 263 din acest cod, *„în pricini de furtişag, sloboade pravila a trage pre tâlhar la judecată cât va trăi“* (1).

Dr. roman şi dr. vechiu francez.

La Romani, toate acţiunile erau prescriptibile, afară de acea pentru paricid, după cum am observat *suprà*, p. 467, nota 2, şi cea pentru furt manifest; iar în vechiul drept francez erau imprescriptibile crimele de lèse-majestate şi de cămătărie (2). Unii autori mai vorbesc de imprescriptibilitatea duelului şi a crimei de *simonie* (3).

„Le crime de simonie est imprescriptible, zice Dunod (4),

La ori şi ce epocă, nesupusul sau dezertorul s'ar arestà, este pus la dispoziţia Ministerului de răsboiu, spre a complectà timpul de serviciu cu care este dator Statului, dacă n'a împlinit vârsta de 47 ani“.

Când furtul eră manifest la Romani. Controversă.

(1) Şi la Romani *actio furti manifesti* eră perpetuă, *perpetuo datur* (Gaius, Instit., IV, § 111). Furtul eră manifest nu numai atunci când furul eră susprins asupra faptului, dar şi atunci când el n'avusese încă timpul de a transportà lucrul furat la locul unde voià să-l ducă, cu toată discuţia ce existà asupra acestui punct. *„Manifestum quidem furtum id esse dixerunt, quod dum fit deprehenditur. Alii vero ulterius, quod eo loco deprehenditur, ubi fit: velut si in oliveto olivarum, in vineto uvarum furtum factum est, quamdiu in eo oliveto, aut vineto fur sit; aut si in domo furtum factum sit, quamdiu in ea domo fur sit. Alii adhuc ulterius eousque manifestum furtum esse dixerunt, donec perferret eo, quo perferre fur destinasset. Alii adhuc ulterius, quandoque eam rem fur tenens visus fuerit; quæ sententia non obtinuit. Sed et illorum sententia, qui existimaverunt, donec perferret eo, quo fur destinasset, deprehensum furtum .... aliquam.... dubitationem, unius diei an etiam plurium dierum spatio id terminandum sit; quod eo pertinet, quia sæpe in aliis civitatibus surreptas res in alias civitates vel in alias provincias destinat fur perferre. Ex duabus itaque superioribus opinionibus alterutra adprobatur; magis tamen plerique posteriorem probant“*. (Gaius, Instit., III, § 184).

(2) Vezi Tanoviceanu, *Cours de procedură penală*, 240, p. 163.

(3) Vezi Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 189 şi 192 (ed. din 1765).

(4) Dunod, *op. cit.*, p. 192. — Prin *simonie* se înţelegeà o con-

parcequ'il se continue pendant tout le temps de la possession du simoniaque, et il ne peut se couvrir par le droit *de pacificis possessoribus*, ni par la possession, quelque longue qu'elle soit".

Apostazie.

In fine, un alt autor zice, de asemenea, că crima de apostazie este imprescriptibilă *„parce que le crime se renouvelle, et se reitère tous les jours"* (¹).

Dr. roman. Termenul prescripției.

Termenul prescrierei acțiunei publice erà, fără nicio deosebire, de 20 de ani, atât la Romani cât și în vechiul drept francez (²).

Dr. actual. Art. 593 urm. Pr. penală.

Această uniformitate a termenului prescripției fiind însă criticată de autori (³), legiuitorul nostru a admis termenul de zece ani în materie criminală (art. 593 Pr. pen.), de cinci ani în materie corecțională (art. 594 Pr. pen.) (⁴), și de *un an* în privința contravențiilor de simplă poliție (art. 595 Pr. penală) (⁵).

---

venție ilicită, prin care se dădeà sau se primeà o despăgubire bănească pentru abandonarea unui lucru sfânt și spiritual.

(¹) Rousseaud de la Combe, *Matières criminelles*, partea III, capit. 1, p. 285. Vezi Le Sellyer, *Tr. de l'exercice et de l'extinction des actions publique et privée*, II, 456, p. 45.

(²) Vezi Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 188 urm.

(³) Vezi Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, No. 243, p. 164.

Deoseb. de C. francez.

(⁴) In codul fr. termenul prescripției, în materie corecțională, este de *trei* ani (art. 639 Pr. pen. fr). La noi, termenul fusese fixat tot la *trei* ani, însă el a fost ridicat la *cinci* ani prin legea din 17 Aprilie 1875. Acest termen se aplică la toate delictele, fie chiar prevăzute prin legi speciale, dacă aceste legi nu dispun nimic în privința prescripției. Vezi Faustin Hélie, *op. cit.*, II, 1065; Mangin, *op. cit.*, II, 294, p. 113; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière criminelle)*, 63, etc. — S'a decis că acțiunea publică se prescrie și în instanța de apel, când a fost lăsată în părăsire timp de 5 ani, dela cel din urmă act efectuat. Cas. rom. Bult. 1906, p. 282 și *Dreptul* din 1906, No. 24, p. 189.

Contravențiile continue.

(⁵) S'a decis însă că prescripția anuală, prevăzută de art. 595 Pr. pen., se aplică numai contravențiilor simple sau instantanee, iar nu și celor continue sau perpetue, precum ar fi, de exemplu, construirea unui imobil fără autorizare, sau nesupunerea de a dărâmà o casă insalubră, care amenință ruină. Cas. rom. Bult. 1899, p. 1062.

Exemplu de contravenție continuă.

O altă decizie tot a Curței de casație pune în principiu că faptul de a construì fără autorizație, constitue o contravenție atâta timp cât durează construcția, iar din momentul ce această construcție s'a terminat, caracterul de continui-

C. pen. german. In codul penal german, urmărirea contravenţiilor se prescrie prin trei luni [1].

Delictele de presă. Art. 24 Constit. şi 594 § ultim Pr. pen. Sunt însă acţiuni care se prescriu prin termene şi mai scurte. Astfel, în privinţa delictelor de presă, prescripţia este de *patru* luni (art. 594 § ultim Pr. pen.) [2], arestul preventiv fiind interzis în asemenea materie (art. 24 § ultim Constit.).

---

tate încetează şi prescripţia începe să curgă, neputându-se împiedecà curgerea ei indefinit, oricât timp ar fi tolerată construcţia nereglementară. Cas. rom. Bult. 1910, p. 1766.

Contravenţiile la legea licenţelor. S'a mai decis că dispoziţiile codului de procedură penală nu sunt aplicabile în materie de contravenţii la legea licenţelor, aşa că amenda la care este condemnat un contravenient la legea de mai sus, având un caracter civil (*), art. 595, Pr. pen. nu poate fi aplicat în specie. Cas. rom. Bult. 1908, p. 2161.

Contravenţiile la legea sanitară. In fine, s'a mai decis că art. 595 Pr. pen., care prevede prescrierea acţiunei când a trecut mai mult de un an dela comiterea infracţiunei, chiar dacă se va fi urmat în acest decurs de timp vreo cercetare sau lucrare, dar fără să se fi pronunţat vreo sentinţă de condamnare, se aplică numai contravenţiilor propriu zise, iar nu şi acelor infracţiuni care constituesc în realitate nişte delicte, deşi sunt numite contravenţii, după cum sunt, de exemplu, abaterile prevăzute de art. 63 şi 64 din noua lege sanitară dela 1910. In adevăr, după art. 65 din această lege, prescripţia, în privinţa tuturor abaterilor prevăzute de art. 63 şi 64 fiind de trei ani dela săvârşirea lor sau, în caz de urmărire, dela cel din urmă act de urmărire, de aici rezultă că, dacă acţiunea publică a fost introdusă în lăuntrul termenului de trei ani dela săvârşirea infracţiunei şi se găseà încă în curs de judecată, prescripţia a fost întreruptă. Cas. rom. Bult. 1913, p. 700.

(1) *„Die Strafverfolgung von Übertretungen verjährt in drei Monaten“* (art. 67 § penultim).

(2) S'a decis că citaţia dată prevenitului, în asemenea materie, întrerupe prescripţia, cu toată eroarea datei ce s'ar aflà pe

---

(*) Din împrejurarea că amenzile pentru contravenţiile fiscale, cum sunt acele prevăzute de legea licenţelor, sunt considerate ca nişte reparaţii civile pentru fisc, având un caracter civil, iar nu penal, rezultă că încasarea lor poate fi urmărită şi contra moştenitorilor contravenientului. Cas. rom. Bult. 1913, p. 812. Prescrierea unor asemene amenzi nu poate fi invocată din oficiu. Cas. rom. Bult. 1908, p. 172.

S'a decis că, prin decretul de graţiare No. 3227, promulgat la 3 Octombrie 1914, de care am vorbit *suprà*, nota 1 dela p. 470, 471, s'a iertat de pedeapsă numai cei condemnaţi la amenzi *cu caracter penal*, nu însă şi cei condemnaţi la amenzi fiscale. Trib. Ilfov. *Cr. judiciar* din 1914, No. 76, p. 619.

Art. 105 Constit.

Aceste delicte se judecă de jurați, comisiunea juraților pronunțându-se nu numai asupra pedepsei, dar și asupra daunelor-interese și cuantumului lor (art. 105 Constit.) (1).

Delictele electorale.

In privința delictelor electorale, termenul prescripției este de o lună dela proclamarea rezultatului alegerei (art. 133 L. electorală). In Franța acest termen este de *trei luni* (2).

Art. 109 L. poliției rurale și art. 37 L. asupra organ. poliției a Statului, din 1903.

Tot printr'o lună se prescriu și infracțiunile relative la legea poliției rurale, dacă nu sunt anume prevăzute de codul penal (Art. 109 legea poliției rurale din 1868), precum și oprirea cetățenilor de a-și exercità drepturile lor politice de către agenții polițienești. Acest delict special, care se pedepsește conform art. 147 din codul penal, se judecă tot de Curtea cu jurați (art. 37 L. asupra organizărei poliției generale a Statului din 1 Aprilie 1903), etc.

L. asupra poliției vânatului din 1906. Art. 34.

Incât privește acțiunile prevăzute și pedepsite de legea asupra poliției vânatului, prescripția este de *trei luni* din ziua comiterei infracțiunei (art. 34 L. asupra poliției vânătoarei din 28 Martie 1906) (3).

---

această citație. Cas. fr. D. P. 93. 1. 43. Vezi și *Pand. Périod.* 1906. 1. 190.

Aplic. art. 422 Pr. pen. celor condemnați pentru delicte de presă.

(1) S'a decis că art. 422 Pr. pen. nefăcând nicio distincție, pentru admisibilitatea recursului, între delictele de drept comun și cele de presă, urmează că, și în aceste din urmă delicte, cei condemnați la închisoare trebue să se pună în stare de închisoare, sau să fie liberați pe cauțiune. Art. 24 din Constituție n'a adus nicio atingere la dispozițiile textului menționat din Pr. penală, căci el n'a interzis în delictele de presă decât arestul preventiv, iar scopul art. 422 Pr. pen. este ca cei condemnați la închisoare să nu se poată sustrage dela pedeapsă și că ei să arăte supunere hotărîrei ce atacă cu recurs, rațiune ce există atât în delictele de presă, cât și în delictele de drept comun. Cas. rom. S-a II, decizia penală No. 1160, din 2 Mai 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 23, p. 362, No. de ordine 375.

Art. 105 Constit. și 135 L. elect. din 1884.

(2) Cpr. Cas. fr. *Pand. Périod.* 1891. 1. 336. — Delictele electorale se judecă la noi, ca și delictele de presă, tot de jurați, arestul preventiv fiind interzis și în privința acestor delicte (art. 105 Constit. și 135 L. electorală din 1884).

L. veche asupra poliției vânatului din 1891. Art. 23.

(3) După legea veche asupra poliției vânatului din 2 Noembrie 1891 (art. 23), al cărei raportor am avut onoarea de a fi în Camera deputaților, orice infracțiuni la dispozițiile acestei legi erau prescriptibile prin *șase luni* dela comiterea lor.

S'a decis, sub această lege, ca acțiunea publică pentru

Contrabandă.

Faptul de contrabandă, când nu este însoţit şi de alte

---

contravenţiile la legea menţionată a vânatului (astăzi abrogată şi înlocuită prin acea din 28 Martie 1906), se consideră prescrisă, fie că dela săvârşirea faptului au trecut 6 luni fără să se fi făcut vreun act de instrucţiune, fie că aceste 6 luni au trecut dela ultimul act de instrucţiune şi până la judecarea printr'o hotărîre în regulă. Cas. rom. Bult. 1900, p. 933 (decizie pronunţată în unire cu concluziile noastre ca procuror general).

Dr. nostru anterior asupra vânatului.

Şi fiindcă vorbim de vânat, vom reamintì, cu această ocazie, că, în dreptul nostru anterior, după hrisovul lui C. Mavrocordat, din 1740, ţăranul nu puteà pescuì pe moşia boerească, fără voia stăpânului, *însă puteà vânà unde voià.* Vezi acest hrisov, reprodus de noi în *Dreptul* din 1909, No. 11, p. 87.

C. Calimach. Art. 500.

„Dritul de a vânà şi pescui la locuri neoprite, *se cuvine fiştecăruia*“, zice art. 500 din codul Calimach. Vezi tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, p. 679, nota 1 (ed. a 2-a) şi tom. III, partea II, p. 13 şi 14 (tot ed. a 2-a).

Dreptul vechiu francez.

Nu tot astfel erà însă în dreptul vechiu francez, unde numai Regele aveà, din capul locului, dreptul de a vânà. Iată ce găsim, în această privinţă, într'un vechiu tratat de drept (Bousquet, *Dictionn. des prescriptions*, v⁰ *Chasse*, p. 101 urm., ed. din 1838). Reproducem aceste rânduri, *à titre de curiosité.*

„La chasse était libre chez les Romains; en France, il en fut de même dans les premiers temps de la monarchie; mais les restrictions arrivèrent, et, sous la première race, c'était un crime puni de mort que d'avoir chassé dans les forêts du roi.

En Angleterre, Guillaume 1-er, dit le conquérant, bâtard du duc de Normandie, avait fait aussi des lois atroces qui condamnaient à perdre les yeux ceux qui auraient tué un sanglier, un lièvre, etc., dans ses forêts, tandis que le meurtrier d'un simple citoyen en était quitte pour quelque argent.

Le roi, les princes, les nobles, voulurent bientôt jouir exclusivement de cet exercice; la chasse étant pour eux un passe-temps fort agréable, on en jugea les roturiers indignes, sous le règne de Charles V, par ordonnance du mois de janvier 1366, dont on cite un article ainsi conçu: „ *Aucune personne non noble de notre royaume, s'il n'est à ce privilégié, ou s'il n'a aveu ou expresse commission à ce, de par personne qui la lui puisse ou doive donner, ou s'il n'est personne d'église, ou s'il n'est bourgeois vivant de ses possessions et rentes, etc., se enhardisse de chasser, ne tendre grosses bêtes*

delicte pedepsite după dreptul comun, se prescrie prin tre-

---

ne oiseaux, ne d'avoir, pour ce faire, chiens, furets. cordes, etc.“.

François 1-er, qui traitait si cavalièrement les libertés publiques, renchérit, par ordonnance de 1515, sur celle de Charles V.

Solon avait défendu la chasse au peuple, parce qu'il le voyait négliger les arts mécaniques pour cet exercice. Le roi *Chevalier* invoqua pareillement l'intérêt de la chose publique, disant que *ceux qui prenaient bêtes rousses et noires . . . perdaient leur temps, qu'ils devaient employer à leur labourage, arts mécaniques ou autres, selon leur état ou vocation.*

L'édit de Henri IV, de 1601, prouve que ce bon roi, qui désirait que chaque paysan pût mettre sa poule au pot le dimanche, ne voulait pas permettre d'y substituer le gibier, *car il défendit aux marchands, artisans, laboureurs, paysans et autres tels sortes de roturiers, de tirer de l'arquebuse*, etc.

Par un réglement de la Table de marbre à Paris, du 13 avril 1600, il n'était pas même permis de prendre avec de la glu de petits oiseaux tels que *linottes, chardonnerets, pinçons et autres.*

Le gibier pour la roture était vraiment considéré *comme chair de la science du bien et du mal.*

Les filets, pour prendre lièvres, lapins, perdrix, bécasses, canards, etc., étaient prohibés à peine du fouet pour la première fois, et pour la seconde, on était fustigé, flétri et banni pour cinq ans hors de l' étendue de la maîtrise.

Puis vint la fameuse ordonnance de 1669, qui n'attribua aussi *le droit de chasser qu'aux seigneurs gentilshommes et nobles. Toutefois il leur était interdit de chasser avec des chiens couchants.*

Mais les roturiers ne pouvait même avoir *aucuns chiens de chasse*, à peine de cent livres d'amende.

Cet exhorbitant privilège pour une caste, cette inique et humiliante exclusion pour la masse de la nation, s'effacent en une nuit; l'égalité commence le 4 août 1789. C'est une nuit comme il n'y en a pas de plus remarquable dans l'histoire des peuples. L'assemblée nationale *détruit entièrement le régime féodal* (art. 1-er).

„*Le droit exclusif de la chasse et des garennes ouvertes et pareillement aboli*“ (art. 3 décret des 4, 5, 7, 8, 11 août 1789).

La loi du 30 avril 1790 vient ensuite, qui, tout en confirmant la liberté de la chasse, la renferma dans de sages limites.

Être propriétaire du terrain sur lequel on chasse, ou avoir

cerca unui an dela data comiterei lui (art. 199 L. generală a vămilor dela 1 Iunie 1905) (1).

Delicte silvice.

In privinţa delictelor silvice, prescripţia este la noi tot de cinci ani, întrucât, în codul silvic, nu se prevede, în această privinţă, nici o prescripţie mai scurtă (2).

---

du propriétaire le consentement d'y chasser, être en outre de cela muni d'un permis de port d'armes, et ne chasser que pendant le temps que la chasse est ouverte, voilà les conditions de la loi qui nous régit.

Il a fallu plusieurs siècles pour arriver à ce point. En Angleterre, nonobstant ce système constitutionnel si vanté, et qu'on est encore si naïf pour présenter comme un modèle à nos hommes d'Etat, les lois sur la chasse sont loin d'être en rapport avec l'état de la civilisation et du progrès politique; l'on se croirait encore aux temps féodaux.

Il y a, en effet, encore bien du moyen-âge, bien de la bizarrerie, dans la législation de ce peuple, qu'on dit si jaloux de sa liberté"!

*

Aceasta erà, în privinţa dreptului de a vânà, starea de lucruri anterioară revoluţiei franceze. Am crezut de cuviinţă de a o menţionà aci, pentrucă nicăiri n'am găsit, asupra acestei chestiuni, o expunere mai concisă, mai exactă şi mai complectă în acelaş timp.

Responsabilitatea şefilor de vamă p. întreaga gestiune vamală.

(1) Cpr. Cas. rom. Bult. 1899, p. 502.— Şi fiindcă vorbim de legea vămilor, vom menţionà o decizie recentă a Curţei de casaţie S-a III, No. 227, din 17 Iunie 1914, care pune în principiu că şefii de vamă sunt răspunzători de întreaga gestiune vamală şi au a răspunde de orice deficit în gestiunea lor, prin faptul funcţionarilor puşi sub ordinul şi controlul lor, în caz de insolvabilitate a acestora; această răspundere nu se mărgineşte numai la plata taxelor cuvenite Statului, ci şi la valoarea mărfurilor căzute în rebut şi care, în speţă, au fost sustrase; căci, după art. 135 şi 136 din legea vămilor, dela 1905, suma realizată din vânzarea acestor mărfuri la licitaţie publică, după deducerea taxelor cuvenite Statului se consemnează la casa de depuneri, la dispoziţia proprietarului mărfei în termen de un an, după care devine dobândită definitiv Statului. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 29, p. 456, 457, No. de ordine 471.

C. silvic din 1910. Art. 84.

(2) Cpr. Cas. rom. Bult. 1896, p. 1219. — Şi fiindcă vorbim de delicte silvice, vom menţionà o decizie recentă a Curţei de casaţie, S-a II (11 Iunie 1914), care pune în principiu că, după dispoziţiile art. 84 din codul silvic, dacă în instanţa de judecată, delicventul sau contravenientul ar pretinde vreun drept de proprietate, coproprietate, sau orice alt drept rea

C. forestier francez. Art. 185.

Incât priveşte codul francez, vezi art. 185 din codul forestier, care prevede o presripţie de *trei* luni şi de *şase* luni.

asupra pădurei în care delictul sau contravenţia a fost comisă, afirmaţia sa nu poate fi ţinută în seamă, decât atunci când va fi întemeiată pe titluri sau pe o posesiune dovedită, şi numai când dreptul invocat ar fi de natură a ridicà faptului caracterul de delict sau contravenţie; mai departe, acest text adaogă că, în cazul când judecata ar chibzuì că afirmaţia delicventului sau contravenientului prezintă oarecare seriozitate, ea va fixà un termen scurt în lăuntrul căruia acesta trebue să intente acţiunea civilă tinzând la stabilirea drepturilor sale. Când, dar, tribunalul n'a refuzat să ià în cercetare pretenţia delicventului că este proprietar asupra pădurei în care a comis delictul, dar în vedere că pretinsul lui drept de proprietate nu erà bazat pe titluri de proprietate, sau pe o posesiune dovedită, tribunalul n'a suspendat judecata procesului penal, pe baza unei simple afirmări, ci apreciind împrejurările, a găsit că acea afirmaţie nu poate fi ţinută în seamă; în asemenea caz, tribunalul procedând la judecata delictului, n'a comis niciun exces de putere şi n'a violat art. 84 din codul silvic. Vezi *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 29, p. 459, 460. No. de ordine 473.

Recursul în Casaţie. Scutirea taxelor de timbru. Art. 54 C. silvic.

O altă decizie tot a Curţei de casaţie decide, în materie de delicte silvice, că, deşi art. 54 din codul silvic nu prevede şi recursul în casaţie între actele care au a fi scutite de taxa timbrului, totuşi din dispoziţiile generale ale acestui text, precum şi din întreaga economie a acestui cod, cu privire la stabilirea dreptului de proprietate a moşnenilor, rezultă că şi recursul în Casaţie are a se face fără timbru. In adevăr, legiuitorul codului silvic n'a putut să supună la plata de taxe recursul în Casaţie, fără a împiedecà sau cel puţin a îngreunà stabilirea cetelor de moşneni, pentru care a avut o mare solicitudine atunci când, prin art. 54, în atingerea scopului ce a urmărit, a scutit de orice taxe de timbru şi plată de portărei, fie ca taxă după regulamentul lor, fie ca spese de transport, toate petiţiunile, cererile, acţiunile, apelurile, citaţiile, comunicările, afiptele, dovezile, certificatele, copiile, precum şi orice acte de procedură, judiciare sau extrajudiciare, etc. Când, deci, instanţa de fond constată că un coproprietar nu face parte dintr'o ceată de moşneni şi că el este un proprietar particular, cu drept cuvânt i-a rezervat calea dreptului comun, pentru a cere ieşirea din indiviziune, conform cu dispoziţiile art. 36 din codul silvic. De asemenea, tot calea acţiunei ordinare îi rămâne acelui coproprietar şi în cazul când el a fost înscris cu drepturi mai mici decât ar aveà, după cum prevede anume art. 35 din acelaş cod.

Punctul de plecare al prescripţiei.

De când începe a curge termenul prescripţiei sau, cu alte cuvinte, care este punctul ei de plecare? Legea răspunde: din ziua comiterei infracţiunei (1), şi aceasta chiar în privinţa infracţiunilor comise în străinătate (2).

Chestie de fapt.

Decizia de fond, care determină momentul comiterei faptului şi punctul de plecare al prescripţiei, este suverană şi nesupusă controlului Curţei de casaţie (3).

Socotirea termenului prescripţiei. Controversă.

Chestiunea este însă de a se şti dacă ziua comiterei faptului *(dies a quo)* face parte din termenul prescripţiei? Negativa erà admisă în vechiul drept francez şi este admisă de unii şi astăzi, pentrucă ziua constituind, din punctul de vedere juridic, o unitate de timp indivizibilă, prescripţia, dacă ar curge din ziua comiterei infracţiunei, având ca punct de

---

Cas. S-a II, decizia civilă No. 117 din 20 Mai 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 29, p. 458, 459, No. de ordine 472.

C. silvic. Art. 29 şi 31.

S'a mai decis, cu privire la stabilirea drepturilor moşnenilor aflaţi în indiviziune, că comisiunea pentru stabilirea drepturilor acestor moşneni este în drept, potrivit art. 31 din codul silvic, să facă orice investigaţii cu privire la drepturile lor, putând uzà de puterile cele mai largi, iar notarul comunei este obligat, sub pedeapsă de amendă, prin art. 29 din acelaş cod, să deà toate informaţiile necesare pentru stabilirea unor asemenea drepturi. Astfel fiind, deşi greşit tribunalul, pentru a înlăturà ca inutilă proba cu martori cerută de parte din moşneni, spre a stabilì starea lor de indiviziune, motivează că comisiunea, pentru stabilirea drepturilor moşnenilor, ar fi făcut cercetare locală, când se constată că acea comisiune n'a făcut o asemenea cercetare, totuşi hotărîrea tribunalului prin care se declară că nu este locul a se fixà dreptul moşnenilor, fiindcă ei stăpânesc porţiuni distincte, ca exclusivi proprietari, pe timpuri îndelungate, se menţine pe informaţiunile notarului, cum şi pe declaraţiunile a parte din moşneni, independent de cercetarea locală. Cas. S-a II (3 Octombrie 1913). Bult. 1913, p. 1803.

C. penal german. Art. 67 § ultim.

(1) „Prescripţia începe a curge din ziua în care actul a fost comis, fără a se aveà în vedere momentul în care el şi-a produs efectele sale“, zice art. 67 § ultim din codul penal german. *„Die Verjährung beginnt mit dem Tage, an welhem die Handlung begangen ist, ohne Rücksicht auf den Zeitpunkt des eingetretenen Erfolges“.*

(2) Vezi C. cu juraţi din Roma, *J. Clunet,* anul 1910, p. 1321 şi *Dreptul* din 1910, No. 10, p. 79, 80 (cu observ. noastră).

(3) Cas. fr. *Pand. Périod.* 91. 1. 235; *Pand. Périod.* 1904. 1. 477.

plecare începutul acestei zile, ar începe a curge înainte chiar de săvârşirea faptului [1].

Părerea generală este însă că ziua comiterei faptului face parte din termen: 1⁰ pentrucă legea este expresă în această privinţă; şi 2⁰ pentrucă prescripţia curgând din momentul când acţiunea publică poate fi exercitată, este evident că ea poate fi pusă în mişcare în ziua comiterei infracţiunei, chiar dacă a fost săvârşită la finele zilei. Prescripţia urmând a fi socotită, nu *de momento ad momentum*, ci *de die ad diem*, *dies a quo* face deci parte din termenul ei [2].

Aplic. art. 1889 C. civil.

Incât priveşte însă punctul când termenul prescripţiei se găseşte îndeplinit, nu mai există nicio îndoială, toţi autorii recunoscând că prescripţia este îndeplinită atunci când ultima zi a termenului a expirat (art. 1889 C. civ.) [3].

Aplic. soluţiei de mai sus delictelor instantanee.

Principiul că prescripţia începe a curge din ziua comiterei infracţiunei, adevărat de câteori este vorba de delicte instantanee [4], a dat uneori loc la dificultăţi din cauză că

---

[1] Vezi în acest sens, Ortolan, *Eléments de droit pénal*, II, 1859 urm.; Trébutien, *Cours élément. de droit criminel*, II, 303, p. 227, 228; Vidal, *Cours de droit criminel*, 698, p. 847 (ed. a 4-a); Cas. fr. D. P. 45. 1. 87; D. P. 65. 1. 241; Sirey, 65. 1. 329 (minist. public concluzii contrare); D. P. 93. 1. 581; Sirey, 93. 1. 160; *Pand. Périod.* 95. 1. 420, etc. Vezi în acest sens art. 6 din codul de instr. criminală austriac şi art. 71 din codul penal olandez, iar în sens contrar art. 24 din legea belgiană dela 17 Aprilie 1878.

Dr. străin.

[2] Vezi în acest din urmă sens, F. Hélie, *Tr. de l'instruction criminelle*, II, 1067, p. 683. 684 (ed. a 2-a) şi *Pratique criminelle*, I, 1070; Mangin, *Tr. de l'action publique et de l'action civile en matière criminelle*, II, 319, p. 156 urm. (ed. a 2-a, 1844); Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, II, 534, p. 390 urm. (ed. a 2-a); Le Sellyer, *op. cit.*, II, 516, p. 135; Haus, *op. cit.*, II, 1336; Sourdat, *Responsabilité*, I, 385, p. 480 (ed. a 5-a, 1902); Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (mat. criminelle)*, 120 urm.; Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 247, p. 167; Filiti, *Discurs de deschidere al anului judecătoresc 1881—1882*, pronunţat înaintea Curţei de casaţie. Bult. Cas., anul 1881, p. 625, etc.

[3] Haus, *op. cit.*, II, 1336, *in fine*, p. 536; Ortolan, *op. cit.*, II. 1864, p. 327, etc. Vezi şi *suprà*, p. 212.

[4] Vidal, *op. cit.*, 699, p. 847.— In privinţa delictelor *continue*, prescripţia neputând să înceapă cât timp ţine delictul, ea va în-

Delicte continue.

toate infracţiunile penale nu au un început şi un sfârşit bine determinat. In această privinţă trebue să împărţim delictele în trei clase, şi anume: delictele *instantanee*, delictele *permanente*, şi delictele *succesive*.

Delictul instantaneu. Definiţie.

Delictul *instantaneu* este acela care se săvârşeşte printr'un fapt unic, mărginit în ceeace priveşte timpul. Cele mai multe infracţiuni penale întrunesc acest caracter.

Bigamia, răpirea de minori.

Câteodată trebue să se distingă însăş infracţiunea de urmările ce poate să atragă. Astfel, bigamul sau răpitorul de minori comite un delict instantaneu. Căsătoria, care constitue bigamia[1], perseveră cu toate acestea, iar faptul ră-

---

Delictele continuate.

cepe a curge din ziua când acest delict a încetat. Vidal, *loco suprà cit.* In privinţa delictelor *continuate* sau *repetate*, prescripţia nu poate să înceapă decât la încetarea executărei. Vidal, *op.* şi *loco cit.*, p. 847, 848.

Bigamia. Etimologie şi definiţie.

(1) Cuvântul bigamie vine dela *bis* (de două ori) şi γαμέω (mă căsătoresc). Bigamia este deci starea unui bărbat care are două femei legitime, sau a unei femei care are doi bărbaţi legitimi. Unii consideră acest delict ca permanent sau succesiv. Vezi Le Sellyer, *op. cit.*, II, 464, pag. 58 urm.

Cazul când căsătoria a fost contractată într'o ţară în care căsătoria este un contract religios.

Şi fiindcă vorbim de bigamie, vom menţionà o decizie recentă a Curţei de casaţie care pune, cu drept cuvânt, în principiu că de câteori Ministerul public afirmă, cu ocazia unei acuzări pentru bigamie, că inculpatul erà căsătorit religios într'o ţară, cum este Bulgaria, Rusia, etc., unde benedicţia religioasă este suficientă pentru validitatea căsătoriei (vezi tom. I al Comentar. noastre, p. 538, text şi nota 3, ed. a 2-a), trebue să producă înaintea instanţei de fond dovada condiţiilor cerute de legea străină, pentru ca acea instanţă să cerceteze şi să constate, în fapt, cerinţile legei pentru validitatea unei căsătorii în Bulgaria, în Rusia, etc. In lipsa unei asemenea dovezi din partea procurorului, instanţa de fond poate achità pe inculpat de delictul de bigamie, fără a comite un exces de putere şi fără a violà art. 271 din codul penal. Cas. rom. Bult. 1912, p. 992 şi *Cr. judiciar* din 1912, No. 47, p. 564 (rezumate).

Chestie de fapt.

S'a mai decis, cu privire tot la delictul de bigamie, că existenţa unei prime căsătorii şi validitatea ei sunt chestiuni de fapt în privinţa cărora instanţa de fond este suverană. De asemenea, chestiunea dovedirei contractărei căsătoriei şi a validităţei ei în raport cu legea străină, precum şi interpretarea legei străine este tot o chestie de fapt, care scapă de sub controlul Curţei de casaţie. Cas. rom. S-a II, decizia No. 2110, din 4 Oct. 1913, *Jurisprudenţa română* din 1913, p. 538, No. de ordine 669 (decizie nereprodusă în Bult. Curţei).

pirei continuă. Acestea nu sunt însă decât urmări ale delictului, iar nu însuş delictul, care se consideră ca săvârşit din momentul celebrărei căsătoriei şi din momentul săvârşirei răpirei. Prescripţia va începe deci a curge, în specie, din ziua celebrărei căsătoriei sau a săvârşirei răpirei (¹).

Bancrută.

Tot astfel, în materie de bancrută (²) simplă sau frau-

Parte civilă.

Această decizie mai pune, cu drept cuvânt, in principiu, că legea nefăcând nicio distincţie între delictul de bigamie şi celelalte delicte, în privinţa constituirei de parte civilă, este evident că soţul, în dauna morală a căruia s'a săvârşit a doua căsătorie, are dreptul de a figurà ca parte civilă, aşa că constituirea primei soţii a inculpatului, ca parte civilă, n'a putut atinge dreptul de apărare al acestuia. *Jurisprudenţa română, loco suprà cit.* Vezi asupra mai multor chestiuni privitoare la delictul de bigamie, tom. I al Coment. noastre (ed. a 2-a), tabla analitică vº *Bigamie*.

(¹) Faustin Hélie, *op. cit.*, II, 1069; Trébutien, *op. cit.*, II, 304, p. 228; Répert. Sirey, vº *Bigamie*, 75; Rauter, *Tr. théorique et pratique du droit criminel*, II, 855, pag. 559; Nouguier, *La cour d'assise*, IV, partea II, 3900, p. 1034, 1035 (ed. din 1870); Judecăt. de instrucţie trib. Ilfov (Ionescu-Dolj), *Cr. judiciar* din 1909, No. 3, p. 23. — Vezi însă Tanoviceanu, *Curs de proced. penală*, 251, p. 170.

Bancrută. Etimologie.

(²) Cuvântul bancrută vine dela două cuvinte italieneşti: *banco rotto*, din cauza obiceiului ce existà altădată de a se strică contuarul comerciantului care-şi ascunsese activul. Vezi Thaller, *Tr. élément. de droit commercial*, 2163, p. 1071 (ed. a 4-a, 1910).

Sustragerea de registre.

S'a decis că, pentru existenţa delictului de bancrută frauduloasă, nu este necesar ca registrele sustrase să fie din acele cerute de codul comercial ca obligatorii, şi nici să fi fost regulate, ci chiar neregulate şi registre chiar auxiliare, destul fiind ca ele să fi existat. Sustragerea unor asemenea registre intră în prevederile art. 880 din codul comercial, fiindcă intenţia frauduloasă, care este baza oricărei bancrute frauduloase, consistă în însuş faptul material al ascunderei acelor registre, care fac să se nască prezumpţia că acea intenţie există. Prin urmare, din momentul ce se constată că au existat registre, chiar neregulat ţinute, şi că ele au fost sustrase în detrimentul creditorilor, aceasta constitue delictul de brancrută frauduloasă, prevăzut de art. 880 C. com. C. Iaşi, *Cr. judiciar* din 1914, No. 65, p. 530.

Omisiunea făcută de falit în registre.

S'a mai decis, in aceeaş ordine de idei, că omisiunea făcută de un comerciant în registrele sale, în scopul de a nu arătà adevărata stare a activului său, este suficientă pentru a motivà, în caz de faliment, condamnarea acelui comerciant ca bancrutar fraudulos. Cas. rom. Bult. 1896, p. 1279.

duloasă, prescripţia începe a curge din ziua când au fost comise faptele constitutive ale delictului, iar nu din ziua fixată de tribunal pentru încetarea plăţilor (¹).

Nu este nevoe, p. existenţa delictului de bancrută, ca comerciantul să fi fost declarat falit. Controversă.

Trebue să menţionăm în această privinţă că, după o doctrină şi o jurisprudenţă aproape constantă, este suficient pentru ca să existe bancrută, fie simplă, fie frauduloasă, ca tribunalele represive să fi constatat o simplă încetare de plăţi a comerciantului (²), fără ca să existe o declarare de

---

(¹) Nouguier, *op.* şi *loco suprà cit.*, 3900, p. 1034. — Prin aplicarea acestui principiu s'a decis că delictul de bancrută simplă, imputat unui comerciant, pentrucă n'ar fi ţinut registrele comerciale obligatorii un timp oarecare, este prescris, dacă dela cea din urmă dată când n'a ţinut registre în regulă, şi până la data declarărei sale în stare de faliment, au trecut mai mult de cinci ani. Cas. rom. Bult. 1898, p. 1346, 1347.

Numai comercianţii pot fi bancrutari.

(²) Numai comercianţii pot, în adevăr, fi condemnaţi ca bancrutari. F. Hélie, *Théorie du code pénal*, V, 2148, pag. 304; Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, VI, 2359, p. 4 şi 9 (ed. a 2-a).—S'a decis, în această privinţă, că dacă instanţa de fond constată că un curelar este comerciant, iar nu un simplu meseriaş, întrucât îşi procură el însuş materia primă, pe care apoi o revinde după ce o pune în lucru, transformând-o în hamuri, elementul speculaţiunei este implicit stabilit, şi instanţa de fond îl poate condamnà pentru delictul de bancrută, fie simplă, fie frauduloasă, în împrejurările constatate de ea, dacă comerciantul este în încetare de plăţi. Cas. rom. Bult. 1913. p. 411.

Art. 7 C. com. este enunciativ, iar nu limitativ.

O altă decizie a Curţei de casaţie decide că, după legile în vigoare, comerciul fiind accesibil oricui voeşte să-l exercite, individul care manifestă şi realizează intenţiunea de a-l face, trebue să fie prin aceasta considerat ca comerciant, de oarece definiţia dată de art. 7 C. com. nu este limitativă şi nu se poate trage niciun argument contrar din termenii în care este conceput acest text; ci, din contra, cel care săvârşeşte acte caracteristice comerţului, manifestă în modul cel mai formal şi public voinţa de a fi comerciant, şi această voinţă astfel exprimată, îi conferă calitatea de comerciant, aşa că el poate fi declarat în stare de faliment. Cas. rom. Bult. 1913. p. 773.

Hotărîrea care fixează data încetărei plăţilor are un caracter provizor.

Hotărîrea care fixează data încetărei plăţilor are un caracter esenţialmente provizor, aşa că epoca încetărei plăţilor fixată printr'o primă hotărîre, poate fi schimbată ulterior printr'o altă hotărîre, când se descoper elemente nouă, cu care se poate dovedi că încetarea plăţilor a avut loc la o altă dată decât cea fixată din capul locului. Cas. rom. S-a III (13 Maiu 1914), *Dreptul* din 1914, No. 59.

Independența acțiunei publice de acțiunea în faliment.

faliment[1]. Conform art. 714 și 875 din codul comercial, acțiunea publică pentru bancrută este, în adevăr, independentă de acțiunea comercială a falimentului, și hotărîrea dată de instanța comercială în materie de faliment, neconstituind autoritate de lucru judecat pentru instanța penală, urmează ca această instanță, din momentul ce înlătură constatările din hotărîrea instanței comerciale, este ținută să constate ea însăș, prin hotărîrea sa, dacă comerciantul se află sau nu în încetare de plăți, de oarece acest fapt constitue primul element al delictului de bancrută, fie simplă, fie frauduloasă [2].

Pentru ca un comerciant să poată fi declarat falit, el trebue să fi încetat în mod efectiv plățile.

[1] Și fiindcă vorbim de declararea în stare de faliment, vom menționà o decizie recentă a Curței de casație S-a III, din 19 Maiu 1914, care pune în principiu că, pentru ca un comerciant să fie declarat falit, nu este suficient a se dovedì încetarea virtuală a plăților sale, adecă o stare de insolvabilitate, ci este necesar a se stabilì încetarea efectivă a plăților, adecă o stare de insolvență a comerciantului, care nu mai poate face față obligațiilor sale comerciale, ajunse la scadență, aceasta independent de starea de solvabilitate sau insolvabilitate. Creanțele neplătite, pentru care se cere declararea în stare de faliment, trebue să fie certe și lichide. Polițele protestate pentru neplată, nu pot însă fi opuse ca lichide față de girant, decât în urma unei notificări, care să pună pe acesta în întârziere, de oarece, potrivit art. 342 C. com., protestul nu are efectul unei puneri în întârziere, decât față de debitorul principal; așa fiind, ca să poată fi admisă cererea de declarare în stare de faliment a unui girant, pentru încetare de plăți, pe baza unei poliți protestate pentru neplată, trebue să se dovedească în fața instanței de fond că i-a fost mai întâiu notificată. Cas. rom. S-a III, decizia No. 173 din 19 Maiu 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 25, p. 393, No. de ordine 403 și *Cr. judiciar* din 1914, No. 64, p. 520 (cu nota d-lui St. Scriban).

Pentru a fi falit, trebue a fi comerciant de profesiune, iar nu numai a fi făcut acte de comerț izolate.

S'a decis însă, cu drept cuvânt, că pentru a fi declarat în stare de faliment și a fi culpabil de infracțiunile conexe unei stări de faliment, nu este suficient ca cineva să fi făcut în mod accidental oarecare fapte de comerț, ci trebue să fie comerciant de profesiune. Chestiunea de a se ștì dacă o persoană, care a fost declarată în stare de faliment, aveà sau nu comerțul ca profesiunea sa obișnuită, ori a făcut acte de comerț numai în mod izolat, este o chestie de fapt de suverană apreciere a instanțelor de fond. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1704 și *Cr. judiciar* din 1913, No. 10, p. 119, No. de ordine 2.

[2] Vezi în acest sens numeroasele autorități citate în tom. VII al Coment. noastre, nota 1 dela p. 616, 617, la care trebue

Delictele permanente şi succesive.

Până acum am vorbit de delicte instantanee. Ne-a mai rămas să vorbim de delictele permanente și succesive.

---

să adăogăm, Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1907, No. 3, p. 20 urm. (cu observ. noastră); Cas. rom. Bult. 1910, pag. 264 şi *Cr. judiciar* din 1910, No. 39, pag. 344 (cu nota d-lui Ionescu-Dolj); Cas. Secţii-Unite, Bult. 1911, pag. 139, 367 şi 398; *Dreptul* din 1911, No. 12 (cu nota d-lui S. Rădulescu); *Cr. judiciar* din 1911, No. 35, p. 279 şi din 1913, No. 29, p. 348 (rezumate); Bult. 1913, p. 377, 378; C. Craiova, *Cr. judiciar* din 1910, No. 84; Trib. Putna, *Cr. judiciar* din 1909, No. 65 (cu nota d-lui Ionescu-Dolj); Trib. Muscel, *Dreptul* din 1914, No. 72, p. 576; C. Gand, *La Flandre judiciaire* din 1889 (anul 1). p. 1 şi *Dreptul* din 1914, No. 47, p. 376. Acţiunea publică pentru bancrută, zice această decizie, este independentă de orice declaraţie în stare de faliment, emanată dela jurisdicţia comercială. Mai vezi Cas. Roma, *Giurisprudenza ital.*, 1894. 2. 116; *Il Foro italiano*, XXI, 207, etc. In acelaş sens se pronunţă o mare parte din doctrină atât în Franţa cât şi în Italia. Vezi Calamandrei, *Il fallimento*, I, 116, p. 86; Vidari, *Corso di diritto commerciale*, VIII, 7524 şi IX, 8721 urm. (ed. a 4-a); F. Hélie, *Théorie du code pénal*, V, 2152, p. 307 (ed. a 5-a) şi *Instruct. criminelle*, VI, 2914, pag. 650 şi VII, 3567, p. 677 (ed. a 2-a); Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, VI, 2359, p. 7 (ed. a 2-a); Massé, *Le droit commercial dans ses rapports avec le droit des gens et le droit civil*, II, 1167 şi 1248, p. 422, 423; Mangin, *Tr. de l'action publique et de l'action criminelle en matière criminelle*, I, 169, p. 362 (ed. a 2-a), etc. — *Contrà:* Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, VII, 191 urm., p. 148 urm.: Demangeat asupra lui Bravard-Veyrières, *Tr. de droit commercial*, V, p. 204, nota 1 şi VI, pag. 3 urm. (ed. a 2-a); Boistel, *Cours de droit commercial*, 898, p. 666 şi 1085. p. 836: Cuzzeri, *Il codice di commercio commentato*, VIII *(il fallimento)*, 111, pag. 85 urm. (ed. a 4-a, 1913): Alfredo Rocco, studiu publicat în *Revista del diritto commerciale e del diritto generale delle obbligazioni* (No. din Mai 1911). tradus de distinsul nostru fost elev, d-l Gr. L. Tranca-Iaşi şi publicat în *Cr. judiciar* din 1912, No. 6, cu o bogată bibliografie română din partea traducătorului; Hoffman, *Quest. préjudicielles*, II, 314 urm., care discută foarte bine şi foarte pe larg chestiunea; Trib. Suceava şi Tecuci, *Dreptul* din 1888, No. 82 şi din 1893, No. 51; *Cr. judiciar* din 1906, No. 45 (cu nota d-lui Ionescu-Dolj în sens contrar), etc. Judecătorii în penal putând să-şi facă convingerea din orice fel de dovezi şi chiar din simple prezumpţiuni despre culpabilitatea unui inculpat, o asemenea prezumpţie

Delicte permanente.

Infracţiunea este *permanentă* atunci când caracterul ei constitue o stare de lucruri care se perpetuează.

Exemple de delicte permanente.

Astfel sunt, de exemplu: tăinuirea obiectelor furate (art. 53 urm. C. pen.) [1], asociaţiile de făcători de rele (art. 213 urm. C. pen.), sechestrarea de persoane (art. 272 C. pen.), etc.

Punctul de plecare al prescripţiei.

Pentru aceste infracţiuni, prescripţia va începe a curge din momentul terminărei lor.

Prescripţia nu va curge deci decât dela disolvarea asociaţiei, dela încetarea sechestrărei persoanelor, etc. [2].

Şi aici trebue să distingem delictele permanente de

---

poate fi trasă de tribunalul corecţional din sentinţa comercială de declarare în stare de faliment, spre a constată încetarea plăţilor şi a condamnă pe inculpat pentru bancrută, mai ales atunci când el însuş a recunoscut încetarea plăţilor prin mărturisirile sale. Cas. rom. S-a II, decizia No. 624 din 19 Martie 1913, prin care s'a respins recursul contra unei decizii a Curţei din Iaşi, *Cr. judiciar* din 1913, No. 30, p. 468, No. de ordine 4 şi Bult. 1913, p. 723, 724.

Tăinuirea. Elementele acestui delict.

[1] Buna ştiinţă că lucrul primit şi ascuns provine dintr'un delict, fiind un element esenţial al delictului de tăinuire, s'a decis, cu drept cuvânt, că violează art. 53 din codul penal instanţa de fond când nu argumentează că inculpatul a săvârşit faptul de tăinuire cu bună ştiinţă şi că obiectele tăinuite provin dintr'un furt. Cas. rom. Bult. 1910, p. 420. — Pentru existenţa acestui delict se cere deci reaua credinţă din partea tăinuitorului dela început, adecă din momentul când i s'au dat lucrurile a căror provenienţă este delictoasă. Reaua credinţă survenită mai târziu nu poate aveà vreo însemnătate pentru existenţa şi săvârşirea acestui delict. Cas. rom. Bult. 1910, p. 786.

Competenţa în materie de tăinuire.

In fine, s'a decis că delictul de tăinuire, pendent înaintea tribunalului la punerea în aplicare a legei judecătoriilor de ocoale, se judecă de tribunal în primă şi ultimă instanţă. Cas. rom. Bult. 1910, pag. 788. — *Contrà:* C. Iaşi, S-a II, No. 49/1910 (decizie casată).

Tăinuirea.

[2] Trébutien, *op. cit.*, II, 305, p. 229; F. Hélie, *Instruc. criminelle*, II, 1068, p. 685, 686. — In privinţa tăinuirei, vezi Tanoviceanu, *op.* şi *loco suprà cit.*, precum şi Le Sellyer, *op. cit.*, II, 462, p. 49. „Tăinuirea, zice acest din urmă autor, fiind actul prin care se păstrează şi se ascunde lucrul provenit din furt, acest delict durează cât timp se păstrează şi se ascunde lucrul. Tăinuirea este deci un fapt permanent sau succesiv, în favoarea căruia prescripţia nu începe a curge decât din ziua când s'a încetat de a se păstrà şi de a se ascunde lucrul“.

infracţiunile care nu au acest caracter şi care sunt consecinţa primelor delicte. Astfel, furturile sau asasinatele comise de făcători de rele asociaţi între ei, sunt delicte sau crime instantanee, care se prescriu din momentul comiterei lor şi care nu se confundă cu asociaţia, cu toatecă ele au de cauză această primă infracţiune [1].

Delictele succesive. Art. 267, 268 C. penal.

Delictele *succesive* sunt cele care se comit prin repetarea aceluiaş fapt [2]. Astfel este, de exemplu, înlesnirea obişnuită a desfrânărei sau corupţiunei tinerilor, bărbaţi sau femei, mai mici de 21 de ani (art. 267, 268 C. pen.) [3].

---

[1] Cpr. Trébutien, *loco cit.*

Adulterul nu este un delict succesiv.

[2] Adulterul nu este un delict succesiv; el se compune din acte izolate sau deosebite, din care unul singur poate dà loc la urmărire. F. Hélie, *Instruc. criminelle*, II, 1069, 8⁰, p. 689 (ed. a 2-a); Leloir, *Code d'instruction criminelle*, art. 638, p. 540, No. 58, etc.

[3] Atât tribun. Putna cât şi Curtea din Galaţi au decis că faptul unei persoane de a ademeni tineri mai mici de 21 de ani şi a-i corupe, satisfăcându-şi cu ei pasiunile sale bestiale, însă în ascuns, fără ca la comiterea acestor fapte să fi fost faţă vreo altă persoană sau vrun alt minor, nu constitue delictul de atentat la bunele moravuri, prevăzut şi pedepsit de art. 267 din codul penal. Vezi *Cr. judiciar* din 1900, No. 17, p. 137 şi 138. Procurorul general al Curţei din Galaţi, făcând însă recurs în contra acestei deciziuni, am cerut, în calitate de procuror general, casarea ei prin următoarele concluzii, care au fost publicate atât în *Cr. judiciar* din 1900, No. 27, cât şi în Sirey, 1901. 4. pag. 21. Iată acele concluzii reproduse după notele stenografiate (22 Martie 1900):

Inaltă Curte,

Bogdan Diaconovici, în etate de peste 46 de ani, de naţionalitate armean, locuitor în Focşani, de profesie comerciant, zice el, fără însă a arătà anume ce comerciu exercità, a fost dat judecăţei pentrucă, în nenumărate rânduri, a ademenit tineri mai mici de 21 de ani şi i-a corupt, satisfăcându-şi asupra lor pasiunile sale bestiale. Modul de a operà a acestui om depravat şi corupt, după cum constată înseşi instanţele de fond, erà următorul: el aşteptà pe uliţă şi mai cu seamă în grădină copiii când eşeau dela şcoală; îi acostà şi intrând în vorbă cu ei, îi amăgeà, dându-le bani, prăjituri, băutură, etc., şi apoi îi duceà acasă rând pe rând şi exercità asupra lor o pasiune scârboasă, care degradează pe om şi revoltă conştiinţa judecătorului. De multe ori, copiii erau victima

Care este punctul de plecare al prescripţiei în privinţa

Punctul de plecare al prescripţiei.

acestui neruşinat individ, chiar pe uliţele cele mai puţin frecventate ale oraşului, pe sub garduri.

Nu pot să vă cetesc în şedinţă publică procesul-verbal al procurorului, nici unele din mărturiile depuse la tribunal, însă vă rog şi vă conjur să cetiţi măcar parte din aceste acte în camera de chibzuinţă, şi veţi vedeà, D-lor, până la ce grad de înjosire şi de demoralizare poate să se scoboare păcătoasa natură a omului, dacă asemenea fiinţă depravată mai merită încă epitetul de om.

Atât tribunalul Putna cât şi Curtea din Galaţi constată cu prisosinţă faptele aduse în sarcina inculpatului, însă ambele instanţe de fond îl absolv, sub cuvânt că art. 267 din codul penal n'ar pedepsì decât proxenetismul, adecă aţâţarea, înlesnirea sau favorizarea corupţiunei pentru alţii, cu un scop mârşav de câştig, iar nu pentru a-şi satisface propriile sale pasiuni, oricât de josnice şi de mârşave ar fi.

Şi care este, D-lor, motivul de căpitenie care a făcut pe Curte să comită o asemenea greşală neertată? Ascultaţi, vă rog, câteva din considerentele Curţei:

„Considerând că acela care seduce, în interesul pasiunilor sale, oricât de desfrânat ar fi actul său, nu poate fi asimilat cu acela care excită, favorizează sau înlesneşte obişnuit corupţiunea, faptele lor fiind cu totul deosebite. Acela care, împins de pasiunile sale, seduce şi corupe, săvârşeşte desigur un fapt imoral; celalalt nu lucrează pentru a-şi satisface pasiunile sale; el face mai mult, căci exciteazǎ şi înlesneşte pasiunile ruşinoase pentru a face un comerţ din care să tragă un folos; actul său este mai mult decât imoral, este infam; prejudiciul social, chiar dacă ar fi acelaş în ambele cazuri, nu constitue singurul element după care trebue să se măsoare criminalitatea faptelor omeneşti, căci ceeace este mai principal în încriminarea acestor fapte, este intenţiunea agentului şi imoralitatea scopului ce urmăreşte; prin urmare, aceste două fapte fiind atât de distincte, legea nu puteà să le întrunească în aceeaş pedeapsă; considerând că oricât de legitimă ar fi indignarea ce inspiră faptele depravate comise de inculpat, oricât de ruşinoasă ar fi pasiunea sa şi oricât de josnice ar fi faptele la care el s'a scoborît, legiuitorul a admis scuza pasiunei personale şi nu a încriminat asemenea fapte, nu pentrucă ele merită vreo condescendenţă (atât ar mai trebuì!), dar pentru un motiv de înaltă ordine socială, acela, adecă, al independenţei vieţei private, pentru ca viaţa privată să nu fie dată unei intolerabile inchisiţiuni; căci urmările unor asemenea fapte, pe lângă scandalul care le-ar însoţì, ar constituì şi un pericol, care ar tulburà liniştea familiei; că faţă cu asemenea grave conseacestor delicte? Curtea de casaţie a decis, cu drept cuvânt, că

---

cinţe, legiuitorul a crezut mai bine să nu pedepsească asemenea fapte, ci să le lese dispreţului şi reprobaţiunei moralei publice, etc.".

Va să zică, dacă am înţeles bine, legiuitorul ar fi pus independenţa vieţei private şi liniştea făcătorilor de rele mai presus decât însăşi morala publică! Acest considerent este reproducerea fidelă a unui argument dat de Faustin Hélie, care interpretă, ce e drept, legea în acest sens *(Théorie du code pénal*, IV, 1534), aşa că în cazul de faţă, n'a mai judecat Curtea, ci marele criminalist francez, a cărui teorie stranie a fost în totul primită de ambele instanţe de fond.

Dar dacă ar fi astfel, agenţii forţei publice n'ar mai puteà pătrunde în domiciliul sacrosanct al criminalului, care fabrică monedă falşă, spre a-l surprinde în flagrant delict şi a pune mâna pe uneltele sale, căci prin asemenea măsură s'ar tulburà liniştea familiilor şi s'ar violà domiciliul cetăţenilor.

Jurisprudenţa străină a variat, ce e drept, asupra acestei chestiuni, şi aş puteà cità multe deciziuni de ale Curţei de casaţie chiar, care au admis, în Franţa, teoria vătămătoare a Curţei din Galaţi. La noi însă, pentru onoarea neamului românesc, n'aţi avut încă ocaziunea de a judecà asemenea fapte; pentru prima oară o specie atât de tristă şi de scârboasă a venit în judecata Inaltei Curţi, şi fiindcă chestiunea este controversată, să-mi daţi voe să cred că veţi îmbrăţişà sistemul care ocroteşte morala publică şi pune un frâu dezordinei şi imoralităţei. Curtea din Galaţi uită pentru un moment că scopul legei a fost de a apărà tineretul, viitorul ţărei, contra depravărei şi a prostituţiunei. Curtea uită că acolo unde tineretul este corupt, naţiunea este putredă, şi că naţiunile putrede sunt condamnate la peire; avem destule exemple în istorie.

Şi pentru ce oare, D-lor, acel care corupe în vederea satisfacerei pasiunilor sale personale, fi-va el mai puţin vinovat decât acel care corupe pentru altul? „Legea, care şi-a propus de a apărà tineretul contra corupţiunei, nu şi-ar fi atins scopul, zice Garraud, dacă n'ar fi pedepsit pe acela care îndeamnă la imoralitate pentru satisfacerea poftelor sale bestiale, edictând pedepse numai în privinţa acelora care corup pentru satisfacerea altuia". *(Tr. théorique et pratique du droit pénal fr.*, V, 1851, p. 106, ed. a 2-a).

In acest sens Curtea de casaţie din Franţa a decis în mod constant, până la 1830, că art. 267 pedepseşte, fără nicio deosebire, pe toţi acei ce fac trafic din coruperea tinerilor mai mici de 21 de ani şi îi excită la desfrânări, înlesnindu-le de câteori este vorba de un delict succesiv sau continuu, pres-

mijloacele, fie pentru a-și satisface ei înșiși o pasiune scârboasă, fie pentru a-i face instrumentul odios al pasiunei altora.

Și iată cum se exprimă, în această privință, un alt criminalist, Antoine Blanche, care a fost mult timp avocat general la Curtea de casație din Franța:

„Care este oare scopul art. 334 din codul penal (al nostru identic 267)? Fără îndoială acela de a apără tineretul în contra corupțiunei care-l depravă și-l ofilește. Or, vă întreb, tineretul este el mai puțin corupt de acela care-l seduce pentru satisfacerea pasiunei sale personale, decât de acela care-l depravă pentru satisfacerea altuia“? *(Études sur le code pénal*, IV, 142, p. 166, ed. a 2-a).

Observați, în adevăr, D-lor, că art. 267 pedepsește în mod general *pe oricine* va fi atentat la bunele moravuri, ațâțând, favorizând sau înlesnind *obișnuit* desfrânarea sau corupțiunea tinerilor, fie bărbați sau femei, mai mici de 21 ani. Textul, încă odată, este general și nu sufere nicio distincție, puțin importă scopul ce și-a propus acel care exercită asemenea meserie infamă!

Și nici nu poate fi altfel, D-lor. Cum! adecă, cu inimă plină de speranță, noi vom trimete copii noștri la școală spre a face dintr'înșii oameni folositori țărei și societăței, și găsindu-se o ființă perversă, care să le iasă înainte și să corupă tânăra lor imaginațiune, introducând doliul în familiile noastre, tot noi vom stà cu brațele încrucișate și ne vom mărgini a constată neputința legei, lăsând pe acest pretins bolnav, așa cum îl califică tribunalul de Putna prin sentința sa, să-și urmeze tratamentul său înainte, în dauna moralei publice, negăsind în tot nămolul de legi care ne cârmuește și pe care îl manipulăm zilnic, niciun text aplicabil unei fapte atât de rușinoase, pe cari Romanii și vechile noastre așezăminte o pedepseau cu moartea!

Aceasta nu se poate!

Nu! Acel care a nenorocit atâtea ființe și atâtea familii; acel care nu are nimic sfânt și care a infiltrat veniu și otravă în sângele atâtor tineri nevinovați, nu poate, cu toată autoritatea marelui criminalist, Faustin Hélie, să rămâe alb ca zapada și nepedepsit!

Nu! legea n'a putut fi atât de neprevăzătoare și de neputincioasă!

In numele moralei publice ultragiate, în numele legei care, într'un moment de uitare, a fost nesocotită, cer dela Inalta înțelepciune a Curței supreme să desființeze deciziunea Curței din Galați.

cripţia se socoteşte dela săvârşirea ultimului act. Astfel, dacă tăerea unei păduri, supusă regimului silvic, începută la 1898, a continuat până la anul 1902, când s'a scos din pământ buturugile şi s'a desfundat locul, ultimul act s'a săvârşit la 1902, de când va începe a curge prescripţia delictului silvic (1). Nu se face, în această privinţă, nicio derogare dela regula care voeşte ca prescripţia să înceapă a curge din ziua comiterei delictului, fiindcă în delictele succesive, delictul se comite până în momentul când încetează actele care-l constituesc (2).

Deoseb. între infracţiunile succesive şi cele care, fiind distincte, se referă la acelaş fapt.

Şi aici trebue să deosebim infracţiunile succesive de cele care, fiind distincte, se referă la acelaş fapt. Astfel, plăsmuirea unui act şi servirea cu un asemenea act sunt două delicte deosebite şi instantanee (art. 125 urm. C. penal), care se prescriu fiecare a parte (3). De asemenea, fiecare fapt de a abuză de aceeaş semnătură în alb (art. 128 C. pen., *abus du même blanc seing)*, constitue o nouă infracţiune. Toate aceste delicte fiind instantanee, se vor prescrie ca atare (4).

In urma acestor concluziuni, Inalta Curte, după o scurtă deliberare, a casat decizia menţionată a Curţei din Galaţi, punând în principiu că comit delictul de atentat la bunele moravuri nu numai cei care intervin pentru coruperea tinerilor ca proxeneţi, dar şi cei care, pentru satisfacerea propriilor lor pasiuni, aţâţă în mod obişnuit pe tinerii mai mici de 21 de ani, provocând desfrânarea sau coruperea lor. Curtea din Iaşi, la care afacerea a fost trimeasă spre a o judecà din nou, s'a conformat jurisprudenţei Inaltei Curţi. Vezi *Dreptul* din 1901, No. 8, p. 63. De atunci Curtea de casaţie s'a mai pronunţat de mai multe ori în acelaş sens. Vezi Bult. 1906, p. 1843; *Cr. judiciar* din 1906, No. 78, p. 625; *Dreptul* din 1907, No. 33, p. 262 urm. (cu observ. noastră), etc.

(1) Cas. rom. Bult. 1909, p. 618.

(2) Le Sellyer, *op. cit.*, II, 455, p. 44, 45.

(3) Cu toate acestea Curtea de casaţie a decis că, pentru faptul de falş, prescripţia acţiunei publice începe a curge din momentul când delicventul s'a servit cu actul plăsmuit, iar nu din momentul săvârşirei plăsmuirei. Cas. rom. Bult. 1898, p. 526.

Posibilitatea de prejudiciu este suficientă în materie de falş.

Această decizie mai pune în principiu, cu drept cuvânt, că există falş consumat nu numai atunci când prejudiciul este cauzat, ci şi atunci când există numai o posibilitate de prejudiciu.

(4) Trébutien, *op. cit.*, II, 309, p. 231. Cpr. C. Orléans, Sirey, 40. 2. 423. Vezi şi Cas. fr. Sirey, 41. 1. 667, etc.

Abuzul de încredere nu cere neapărat existența unei părți civile.

Abuzul de încredere consistând în punerea la o parte sau risipirea în paguba proprietarilor, a posesorilor ori a detentorilor de obligațiuni, bani, mărfuri, etc., încredințate cu titlu de închiriere, depozit, mandat, sau pentru vreun lucru cu plată ori fără plată, cu îndatorire de a-le întoarce înapoi, sau de a-le înfățișà, ori de a-le întrebuințà într'un chip hotărît (art. 323 C. pen.), acest delict se îndeplinește prin faptul punerei la o parte sau risipirei, fără ca să fie nevoe de constituirea unei părți civile (1). Acest delict nu este permanent sau succesiv, și Curtea de casație din Franța a decis, cu drept cuvânt, că el nu se continuă prin actele de folosință ce prevenitul exercită asupra lucrului sau sumei obținute de el prin mijloacele arătate mai sus (2).

Risipirea lucrului sau punerea lui la o parte.

Fiind însă că un element esențial al acestui delict este intenția frauduloasă, faptul material al risipirei sau punerei la o parte nu este suficient pentru a constitui abuzul de încredere; de unde rezultă că, dacă în momentul comiterei faptului, agentul nu erà de rea credință, se va aplicà art. 1544 din codul civil. In asemenea caz, nu va fi loc la o urmărire penală, ci numai la plata dobânzilor, conform textului suscitat din codul civil. Cu alte cuvinte, delictul de abuz de încredere nu poate să rezulte decât din faptul risipirei sau punerei lucrului la o parte și din intenția frauduloasă a agentului (3).

„Punerea la o parte sau risipirea lucrului, zice un autor, nu constitue delictul; el mai trebue să fie însoțit sau urmat de o in-

---

Elementele abuzului de încredere.

(1) S'a decis, în adevăr, că art. 323 din codul penal cere, între altele, ca element al abuzului de încredere, ca punerea frauduloasă la o parte să fie făcută spre paguba proprietarilor, posesorilor ori a detentorilor. Cu alte cuvinte, pentru ca să existe delictul de abuz de încredere, trebue să fie o pagubă cauzată în averea altuia, fără ca să se ceară ca element al delictului, constituirea unei părți civile. Când, deci, instanța de fond achită pe inculpat pentru motivul că păgubașul nu s'a constituit parte civilă, ea interpretă greșit și violează art. 323 C. penal. Cas. S-a II, decizia penală, No. 2607 din 28 Octombrie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 35, p. 554, No. de ordine 559.

(2) Cas. fr. D. P. 61. 5. 372. No. 3; Le Sellyer, *op. cit.*, II. 463, p. 51;

(3) Le Sellyer, *op. cit.*, II, 463, p. 51 urm.

tenţie culpabilă, şi anume: acea de a-şi însuşi lucrul sau valorile încredinţate. Consumarea delictului consistă deci în faptul doloziv, care nu lasă nicio îndoială în privinţa relei credinţe a mandatarului, depozitarului, etc. Dovada fraudei va rezultà din împrejurările de fapt, care variază dela o specie la alta. Elementul fraudei aduce, îndată ce se produce, perpetuarea delictului, oricare ar fi timpul când acest element s'a produs. Acest element dând delictului perfecţiunea sa, determină în mod irevocabil punctul de plecare al prescripţiei" (¹).

Denunţarea calomnioasă. Controversă.

In privinţa denunţărilor calomnioase, Curtea de casaţie din Franţa a decis că prescripţia începe a curge din ziua când denunţarea a fost recunoscută calomnioasă, iar nu din ziua când ea a fost făcută (²).

Delictele de obiceiu. Controversă.

Tot controversată este chestiunea şi în privinţa delictelor de obiceiu. In adevăr, unii susţin că faptele care constituesc obiceiul trebue să se fi petrecut în lăuntrul termenului cerut pentru a prescrie, iar alţii admit că se poate ca faptele să fi fost săvârşite şi înainte de termenul prescripţiei, fără însă ca acest termen să fi trecut între fiecare din ele (³).

Punctul de plecare al prescripţiei.

(¹) Brun de Villeret, *Tr. théorique et pratique de la prescription en matière criminelle*, 181, p. 147, 148.—S'a decis că prescripţia delictului de abuz de încredere începe să curgă, când este vorba de lucruri determinate încredinţate unei persoane, din momentul când ele nu pot fi restituite în starea primită; iar când este vorba de lucruri fungibile, dela data cererei sau somaţiunei de restituire, dacă ele nu se restitue, căci numai dela aceste epoci delictul poate fi considerat ca consumat. Cas. rom. Bult. 1910, p. 423.

(²) Cas. fr., 6 Aug. 1825 (considerente reproduse şi aprobate de Le Sellyer, *op. cit.*, II, 472, p. 71). Vezi şi Cas. fr. D. P. 57. 1. 133. Mai vezi în acelaş sens, Mangin, *Tr. de l'action publique et de l'action civile en matière criminelle*, II, 330, p. 170, 171 (ed. a 2-a).—*Contrà:* F. Hélie, *Instr. criminelle*, II, 1069, 11⁰, p. 690, 691 (ed. a 2-a); Tanoviceanu, *Curs de proced. penală*, 249, p. 168, 169. Vezi asupra acestei controverse, Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière criminelle)*, 106 şi autorităţile citate acolo.

(³) Vezi Tanoviceanu, *Curs de proced. penală*, 252, p. 170. Vezi asupra prescrierei delictelor de obiceiu, Haus, *op. cit.*, II, 1340, p. 539. 540; Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, II, nota 21 dela p. 394, 395 (ed. a 2-a); Le Sellyer, *op. cit.*, II, 471, p. 66 urm.; Vidal, *op. cit.*, 699, p. 847 (ed. a 4-a), etc.

Venim acum la întreruperea şi suspendarea prescripţiei acţiunei publice.

Deoseb. între întreruperea şi suspend. prescripţiei.

Ştim că întreruperea prescripţiei este ştergerea retroactivă a timpului curs până în momentul întreruperei, aşa că prescripţia reîncepe a curge din momentul actului întreruptiv, acest act constituind un nou punct de plecare al ei, pe când suspendarea prescripţiei este o simplă oprire a cursului ei, ea reîncepând a curge în momentul oprirei ei, îndată ce cauza de suspendare a încetat (1).

Intreruperea prescripţiei penale.

Prescripţia acţiunei publice, în materie criminală şi corecţională, este întreruptă prin acte de instrucţiune şi de urmărire, actele care nu au acest caracter neîmpiedecând prescripţia de a curge (2). Când deci s'au făcut acte de instrucţiune sau de urmărire, fără ca să fi intervenit vreo decizie judecătorească, termenul cerut pentru prescrierea crimelor şi delictelor se va socoti dela cel din urmă act de instrucţiune sau de urmărire, şi aceasta chiar în privinţa persoanelor care n'au fost implicate în acele acte (art. 593, 594 Pr. pen.) (3), pentrucă asemenea acte au redeşteptat

---

(1) Vezi *suprà*, p. 142, 172 şi 202. Cpr. Vidal, *op. cit.*, 701, 702, p. 848 urm. Vezi asupra întreruperei prescripţiei penale, Carrara, *Dissertazione sulla interruzione della prescrizione penale*, *Opusculi*, tom. II.

Art. 178 Pr. pen.

(2) S'a decis, cu drept cuvânt, că partea vătămată putând de a dreptul să învestească justiţia represivă cu judecarea unui delict, conform art. 178 Pr. pen., această reclamaţie directă fiind un act de procedură, întrerupe cursul prescripţiei. Cas. rom. Bult. 1907, p. 1371.

C. penal german. Art. 68, *in medio*.

(3) Vezi *infrà*, p. 500 urm. Cpr. Garraud, *op. cit.*, II, 536, p. 404; Haus, *op. cit.*, II, 1344 *bis*, p. 544; Vidal, *op. cit.*, 703, p. 849. Vezi şi Trib. Montélimar, D. P. 1911. 2. 122; Cas. fr. *Pand. Périod.* 86. 1. 23; Sirey, 98. 1. 535, etc. — *Contrà*: Art. 68, *in medio*, C. penal german. „Intreruperea nu are loc, zice acest text, decât în privinţa aceluia din inculpaţi contra căruia actul judecătoresc este îndreptat.— „*Die Unterbrechung findet nur rücksichtlich desjenigen statt, auf welchen die Handlung sich bezieht*".

Actele de urmărire n'au nevoe de a fi îndreptate contra unei persoane determinate.

Art. 593, 594 Pr. pen., după care actele de instrucţiune sau de urmărire întrerup prescripţia chiar în privinţa persoanelor neimplicate în aceste acte (cpr. Cas. rom. Bult. 1898, p. 210), nu cer ca aceste acte să fie îndreptate contra unor persoane anume determinate, fiind suficient ca actele de mai sus să aibă de scop constatarea unei crime sau unui delict, sau desamintirea delictului, au împiedicat uitarea lui şi dispariţia probelor (¹).

Actele care nu întrerup prescripţia.

Nu se poate însă atribui un efect întreruptiv rezervelor ce ar face Ministerul public de a pune acţiunea publică în mişcare, fără a o pune însă în realitate; nici unor denunţări sau plângeri, care ar aveà de scop provocarea unei urmăriri; nici actele emanate dela preveniţi, acuzaţi sau condemnaţi, care constituesc acte de apărare (²).

Ce sunt actele de urmărire.

Actele de urmărire sunt acele prin care se pune în mişcare acţiunea publică, fie de Ministerul public, fie de partea vătămată (³), şi chiar acţiunea civilă ce rezultă din infracţiune, fiindcă actele care întrerup prescripţia în privinţa uneia din aceste două acţiuni au acelaş efect în privinţa celeilalte (⁴).

Actele de instrucţiune.

Actele de instrucţiune cuprind nu numai actele de

---

coperirea culpabililor, pentru ca prescripţia să fie întreruptă în privinţa tuturor acelor care au participat la faptul delictuos. Cas. fr. Sirey, 98. 1. 535; Vidal, *op. cit.*, 703, p. 849.

(¹) Vidal, *op. cit.*, 703, p. 849 (ed. a 4-a).

Apelul sau recursul condamnatului nu întrerupe prescripţia.

(²) Cpr. Le Sellyer, *op. cit.*, II, 483, 3° p. 93. — Astfel, apelul făcut de cel condemnat în prima instanţă, sau recursul făcut de cel condemnat printr'o decizie definitivă, nu întrerupe prescripţia. Tanoviceanu, *op. cit.*, p. 172, nota 3; Garraud, *Tr. th. et pratique du droit pénal fr.*, II, 536, p. 399, text şi nota 26 (ed. a 2-a).—Vezi însă Cas. fr. Sirey, 86. 1. 446; D. P. 90. 1. 189 şi 405, etc.

(³) Vezi p. 499, text şi nota 2.

(⁴) Haus, *op. cit.*, II, 1342, p. 542.

Mandatul de depunere.

Mandatul de depunere dat contra unui prevenit, în urma interogărei lui, constitue o urmărire şi, ca atare, un act întreruptiv de prescripţie. Répert. Sirey, v° *Prescription (matière criminelle)*, 283.

Ordonanţa judecătorului de instrucţie.

Ordonanţa de neurmărire şi, *a fortiori*, ordonanţa de urmărire (Cas. fr. *Pand. Périod.* 87. 1. 422), pronunţată de judecătorul de instrucţie, a fost cu drept cuvânt considerată de jurisprudenţă ca un act de instrucţiune, întreruptiv de prescripţie al acţiunei publice. Cas. fr. Sirey, 70. 1. 280; D. P. 70. 1. 442; Répert. Sirey, *v° cit.*, 284, etc.

Arestarea prevenitului.

Tot ca întreruptivă de prescripţie a fost considerată şi arestarea prevenitului chiar în străinătate, în urma unei cereri de extrădare. Cas. fr. *Pand. Périod.* 88. 1. 379; Sirey, 89. 1. 489. Această din urmă decizie pune în principiu că nu întrerup prescripţia actele de perchiziţie şi de cercetare, care au de scop arestarea unui condemnat.

poliţie judiciară, dar şi toate actele de procedură în genere şi deciziile judecătoreşti, la care exerciţiul ambelor acţiuni dă loc, afară de hotărîrile definitive, care au dobândit autoritatea lucrului judecat şi pun capăt ambelor acţiuni (¹).

Citarea sau ascultarea unui martor.

S'a decis că simpla citare a unui martor şi, *a fortiori*, ascultarea lui de ministerul public sau de judecătorul de instrucţie, în scopul de a descoperi o crimă sau un delict, este un act întreruptiv de prescripţie (²).

Amânarea cauzei.

Tot astfel a fost considerată şi amânarea cauzei făcută şi constatată printr'o hotărîre judecătorească, cu consimţimântul părţilor (³).

Când trebue să se facă actele de instrucţiune sau de urmărire.

Pentru ca prescripţia să fie întreruptă, se cere ca actele de instrucţiune sau de urmărire să fie făcute în termenul de 10 sau 5 ani, din ziua comiterei crimei sau delictului. Aceasta este o consecinţă a principiului care serveşte de temeiu prescripţiei penale.

Dr. francez.

In Franţa şi în Belgia se mai cere ca actele de instrucţiune sau de urmărire să fie făcute în formele legale, un act nul neavând niciun efect (⁴).

Dr. nostru. Aplicarea art. 1870 C. civil.

La noi, însă, actul neregulat în formă, ca şi cel adresat unui judecător incompetent, întrerupe prescripţia, conform art. 1870 C. civil (modificat dela codul francez), pe care jurisprudenţa îl aplică prin analogie şi prescripţiei penale (⁵).

Art. 595 Pr. pen.

Până acum am vorbit numai de întreruperea prescrip-

(¹) Haus, *op.* şi *loco suprà cit.* — Actele de instrucţiune şi de urmărire, zice Curtea de casaţie, sunt dispoziţiile şi lucrările efectuate conform legei de către autorităţile respective însărcinate cu constatarea şi judecarea delictelor. Astfel, dacă s'a pronunţat contra delicventului o hotărîre penală, care nu i-a fost notificată conform legei, prescripţia delictului începe a curge dela pronunţarea hotărîrei, iar nu dela notificarea ei făcută în mod neregulat. Cas. rom. Bult. 1896, p. 837.

(²) Cas. fr. D. P. 1912. 1. 251; *Pand. Périod.* 87. 1. 422.

(³) C. Paris şi Bourges, Sirey, 1911. 2. 176; Sirey, 99. 2. 45; Cas. fr. Sirey, 1908. 1. 526; Sirey, 99. 1. 384; *Pand. Périod.* 1900. 1. 299, etc. Cpr. Vidal. *op. cit.*, 703, p. 849, 850.

(⁴) Vezi Vidal, *op. cit.*, 703, p. 849; Trébutien, *op. cit.*, II, 315, p. 234; Haus, *op. cit.*, II, 1343, p. 543, etc.

(⁵) Cpr. Trébutien, *loco cit.*, şi deciziile citate de acest autor. Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière criminelle)*, 327 şi numeroasele autorităţi citate acolo. Cpr. Cas. fr. *Pand. Périod.* 94. 1. 174 (în privinţa incompetenţei jurisdicţiunei). Incât ţiei în privinţa crimelor şi delictelor, căci, în privinţa contravenţiilor poliţieneşti, art. 595 nu admite altă întrerupere decât o sentinţă de condemnare, urmărirea sau instrucţiunea afacerei nefiind suficientă (¹); de unde rezultă că contravenţia va fi prescrisă dacă n'a intervenit o hotărîre de condemnare într'un an dela comiterea ei (²). Scopul acestei dispoziţii este de a face ca contravenţiile poliţieneşti să fie judecate cât de repede.

O hotărîre chiar nulă întrerupe prescripţia.

Spre a întrerupe prescripţia în materie de contravenţii poliţieneşti, hotărîrea condemnatoare nu are nevoe de a fi nici definitivă (³), nici validă în formele ei. Cu alte cuvinte,

---

priveşte modificarea adusă de legiuitorul nostru art. 1870 din codul civil, vezi *suprà*, p. 148, nota 2.

Nesuspendarea prescripţiei prin amânările datorite negligenţei grefei.

(¹) S'a decis, cu drept cuvânt, că, după art. 595 Pr. pen., acţiunea publică şi acţiunea civilă pentru o contravenţie poliţienească se prescriu printr'un an împlinit din ziua când s'a comis faptul, chiar şi dacă se va fi urmat în acest decurs de timp vreo cercetare sau lucrare, fără să fi mijlocit hotărîrea de condemnare. Admiţând chiar că prescripţia acţiunei publice ar puteà fi suspendată în principiu, încă, atunci când cauzele, care au împiedicat pronunţarea unei hotărîri de condemnare în termenul defipt de lege, nu provin din vreo împrejurare de drept, cum ar fi rezolvirea unei chestiuni prejudiciale, sau dintr'o imposibilitate de fapt rezultând din cazuri de forţă majoră, nu se poate susţine că prescripţia a fost suspendată. Prin urmare, instanţa de fond a violat art. 595 Pr. pen., când a hotărît că prescripţia a fost suspendată prin amânările care au avut loc din greşeala grefei, la emiterea citaţiilor, care nu este un obstacol de drept sau de fapt, ci o pură negligenţă a grefei. Cas. rom. S-a II, decizia penală No. 1226, din 7 Mai 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 25, p. 397, No. de ordine 409.

Contravenţiile aduse vechei legi a meseriilor din 1902.

(²) Curtea noastră de casaţie a decis însă că, conform art. 89 din vechea lege a meseriilor dela 1902, combinat cu art. 140 din regulamentul citatei legi, acţiunea publică pentru urmărirea faptelor prevăzute de această lege, se prescrie prin patru luni dela săvârşirea lor, numai dacă acţiunea n'a fost introdusă la judecătoria de ocol, iar nu şi atunci când ea a fost introdusă în termenul de patru luni, aşa că prescripţia a fost întreruptă, conform art. 140 din regulamentul legei meseriilor. Cas. rom. Bult. 1908, p. 81. Colegul nostru, d-l Tanoviceanu, critică cu drept cuvânt această decizie. Vezi *Cursul de procedură penală*, p. 173, nota 1.

(³) Tanoviceanu, *op. cit.*, 258, p. 174.

o hotărîre, chiar anulată pentru vicii de forme, întrerupe prescripţia (¹).

In privinţa crimelor şi delictelor întreruperea este reală.

Ştim că întreruperea prescripţiei, în privinţa crimelor şi delictelor, este reală, ceeace înseamnează că prescripţia este întreruptă, cu toatecă urmărirea n'a fost exercitată contra adevăraţilor culpabili, sau a fost îndreptată numai contra unora din ei (art. 593 § 2 Pr. pen.). Prescripţia este întreruptă, zice acest text, *chiar în privinţa persoanelor care nu vor fi fost implicate în acel act de instrucţiune sau de urmărire* (²).

In privinţa contravenţiilor, întreruperea nu mai e reală, ci personală.

In privinţa contravenţiilor poliţieneşti, prescripţia nu este, din contra, întreruptă decât faţă cu persoana condemnată, pentrucă sentinţa de condemnare nu poate să lovească decât pe acel care a comis contravenţia. Această idee se exprimă zicându-se că, în privinţa contravenţiilor poliţieneşti, întreruperea prescripţiei este *personală* (³).

Noua prescripţie, care începe a curge în urma actului întreruptiv, nu mai poate fi întreruptă. Controversă.

O chestiune foarte controversată este aceea de a se şti dacă actele întreruptive de prescripţie pot din nou fi făcute după zece ani, cinci ani sau un an, bine înţeles dacă în aceste intervaluri de timp prescripţia fusese întreruptă. Cu alte cuvinte, actele întreruptive de prescripţie, îndeplinite în lăuntrul termenului de zece ani, cinci ani şi un an, ştergând tot timpul prescripţiei curs înainte şi dând loc la o nouă prescripţie (⁴), chestiunea este de a se şti dacă această nouă prescripţie va puteà şi ea fi întreruptă printr'un nou act de instrucţiune sau de urmărire, şi aşa mai departe în infinit? Unii, aplicând şi în specie regulile întreruperei civile, admit că actele de instrucţiune sau de urmărire, reînoite în mod succesiv, pot să întârzie în infinit îndeplinirea prescripţiei (⁵). Această soluţie este însă inadmisibilă, pentrucă, în

---

(¹) Trébutien, *op. cit.*, II, 314, p. 234; Cas. fr. D. P. 72. 5. 358, etc.

(²) Vezi *suprà*, p. 499, text şi nota 3.

(³) Vezi Tanoviceanu, *op. cit.*, 259, p. 174.

C. penal german. Art. 68 § ultim.

(⁴) O nouă prescripţie începe a curge în urma actului întreruptiv al prescripţiei, după cum dispune anume art. 68 § ultim din codul penal german. *„Nach der Unterbrechung beginnt eine neue Verjährung“*, zice acest din urmă text.

(⁵) Vezi în acest sens, Le Sellyer, *op. cit.*, II, 478, p. 80 urm.; Brun de Villeret, *op. cit.*, 202 urm.; Villey, *Précis de droit* sistemul întreruperilor succesive, s'ar ajunge la un rezultat în drept inadmisibil, adecă la acela de a recunoaște posibilitatea unei urmăriri chiar și atunci când, de fapt, amintirea infracțiunei ar fi cu desăvârșire ștearsă. Apoi, știm că regulele asupra întreruperei prescripției penale sunt cu totul deosebite de regulele întreruperei prescripției civile. Sistemul întreruperilor civile, pe care îl preconizează jurisprudența și o parte din doctrină, este deci contrar însuș temeiului juridic al prescripției penale și, ca atare, inadmisibil. Astfel dar, timpul în care acțiunea publică va puteà fi exercitată, nu va puteà fi mai mare, în privința crimelor, decât 20 ani, iar în privința delictelor, decât 10 ani. Intreruperea prescripției în cursul celor zece sau cinci ani, având de efect îndoirea termenului prescripției statornicit de lege în materie penală, este suficient pentru a asigurà pedepsirea infracțiunei (¹).

Prescripțiile scurte, statornicite de legile speciale, își reiau cursul lor în urma ultimului act de întrerupere, fără a puteà fi înlocuite prin prescripția dreptului comun. Controversă.

Tot controversată este și chestiunea de a se ști dacă termenul prescripțiilor scurte, statornicit de legile speciale, rămâne tot acelaș în urma întreruperei prescripției, sau dacă trebue să se aplice acestor prescripții termenele ordinare statornicite de procedura penală. Cu alte cuvinte, întreruperea prescripțiilor particulare schimbă ea natura lor și substitue ea, pentru viitor, prescripția ordinară? Spre a înțelege mai bine chestiunea, vom luà următorul exemplu. Iată un delict prevăzut de legea poliției vânătoarei, prescriptibil, ca atare, prin *trei luni* dela comiterea lui (art. 34 L. din 28 Martie 1906), sau iată un delict de presă,

---

criminel, p. 261, 262; C. Montpellier, Sirey, 88. 2. 161 (cu nota lui Villey), etc.

(¹) Vezi în acest din urmă sens, singurul juridic după părerea noastră, Garraud, *op. cit.*, II, 536, p. 401 (ed. a 2-a); Ortolan, *op. cit.*, II, 1870, p. 329, 330; Cousturier, *Tr. de la prescription en matière criminelle*, 18 urm.; Van Hoorebecke, *Tr. de la prescription en matière pénale*, p. 64 urm.; Haus, *op. cit.*, II, 1344, p. 543, 544 (ed. a 2-a); Degois, *Tr. élément. de droit criminel*, 1515; Vidal, *Cours de droit criminel*, 703, p. 850 (ed. a 4-a); Laborde, *Cours de droit criminel*, 778 (ed. a 2-a), 883 urm. (ed. a 1-a); Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 260, p. 174, 175. Vezi, în acest din urmă sens, art. 93 C. penal italian și art. 26 din legea belgiană dela 17 Aprilie 1878.

prescriptibil prin *patru luni* (art. 594 § ultim Pr. pen.), etc. (¹). Presupunând că prescripția acestor delicte a fost întreruptă prin acte de instrucțiune sau de urmărire, în urma acestei întreruperi prescripția acestor delicte speciale fi-va ea tot de trei ori de patru luni, sau de cinci ani, conform art. 594 § 1 Pr. pen.? Jurisprudența franceză admite, în mod aproape invariabil, cu începere dela 6 Februarie 1824, că prescripțiile scurte statornicite de legile speciale nu reîncep în urma întreruperei lor, ci sunt înlocuite prin prescripția dreptului comun statornicită de procedura penală (²).

Această soluție, care transportă în materie penală regulele admise de codul civil, după care prescripțiile scurte sunt înlocuite prin prescripția de 30 de ani, în urma întreruperei lor, este, după părerea noastră, cu desăvârșire inadmisibilă: căci, pe lângă că motivele prescripției acțiunei publice sunt cu totul altele decât acele care au dat naștere prescripției civile, apoi, sistemul jurisprudenței tinde a prelungi peste măsură prescripția unor acțiuni pe care legea, din cauza neînsemnătăței lor, le-a supus anume unor prescripții mai scurte. Iată cum se exprimă, în această privință, un autor:

„In ce scop legiuitorul voit-au ca acțiunile, odată exercitate, să poată dormi un timp de trei ani (la noi cinci ani). Constatarea delictului, căutarea culpabililor, sunt operații care uneori au nevoe de cercetări lungi și laborioase, și care atrag o întârziere justificată. Această considerație n'a împiedicat, cu toate acestea, pe legislator de a scurta termenele prescripției relative la delictele de o mică însemnătate. Nu este cu putință de a se presupune că el ar fi voit, odată urmărirea începută, să se reîntoarcă la termenele ordinare, și să admită o prescripție mai lungă tocmai atunci când delictul este constatat și culpabilul descoperit, etc." (³).

(¹) Vezi *suprà*, p. 478.

(²) Vom cità, în această privință, numai deciziile cele mai recente. Vezi, de exemplu, C. Grenoble, D. P. 1909. 2. 55; Cas. fr. D. P. 1901. 1. 453; Sirey, 1901. 1. 541; *Pand. Périod.* 1902. 1. 123; Sirey, 1902. 1. 64; Sirey, 1909. 1. 281 (cu nota lui J. A. Roux); Sirey, 1912. 1. 422, etc. Tot în acest sens se pronunță și unii autori. Vezi Mangin, *op. cit.*, II, 358, p. 217 urm.; Morin, *Répert. de droit criminel*, II, v° *Forêts*, No. 28. Vezi și Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 399 *bis*, p. 498 urm. (ed. a 5-a), etc.

(³) Brun de Villeret, *Prescription en matière criminelle*, 460.

Iată pentru ce noi respingem sistemul jurisprudenţei şi ne raliem la doctrina generalmente admisă asupra acestei grave chestiuni, după care prescripţiile scurte îşi reiau cursul lor, în urma ultimului act de întrerupere, ele neputând fi înlocuite prin prescripţia relativ lungă a dreptului comun (¹).

„Il y a des moyens qui interrompent la prescription déjà commencée et qui rendent inutile le temps qui a précédé, zice Dunod; en sorte qu'il faut recommencer à prescrire de nouveau, *comme si l'on n'avait pas été auparavant dans la voie de la prescription:* c'est ce que les anciens jurisconsultes appelloient *usurpatio*, et que nous nommons *interruption*, dont l'effet est d'empêcher la prescription, etc." (²).

Aceste sunt principiile relative la întreruperea prescripţiei penale. Materia este, după cum am văzut, bogată în discuţii şi controverse.

Suspendarea prescripţiei penale. Controversă.

Tot controversată este şi chestiunea de a se şti dacă, în materie penală, prescripţia este supusă suspendărei (³). După adevăratele principii, prescrierea acţiunei publice nu este susceptibilă de suspendare nici pentru un obstacol de fapt, nici pentru un obstacol de drept.

Astfel, dacă faptul incriminat a rămas ascuns, dacă inculpatul a căzut în stare de demenţă, dacă un războiu (⁴) ori un alt caz fortuit a împiedicat punerea în mişcare a acţiunei publice, prescripţia curge şi se îndeplineşte prin timpul cerut

---

(¹) Vezi, în acest din urmă sens, Brun de Villeret, *op. cit.*, 457 urm.; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 622, p. 270 urm.; Haus, *op. cit.*, II, 1345, p. 544, 545; F. Hélie, *Instr. criminelle*, II, 1084; Garaud, *op. cit.*, II, p. 405, nota 40 (ed. a 2-a); Laborde, *Cours de droit criminel*, 776 (ed. a 2-a); Vidal, *Cours de droit criminel*, 703, *in fine*, p. 851 (ed. a 4-a); Desjardins, *Revue critique*, anul 1884, p. 82; Répert. Sirey, v⁰ *Chasse*, 1927 urm. şi v⁰ *Prescription (mat. criminelle)*, 529; Pand. fr., v⁰ *Chasse*, 2100 urm.; Tanoviceanu, *Curs de proced. penală*, 261, p. 175, 176. Tot un acest sens s'au pronunţat şi unele decizii judecătoreşti. Vezi Cas. fr. D. P. 71. 1 184; Sirey, 71. 1. 261 (raportor F. Hélie); D. P. 88. 1. 13; D. P. 90. 1. 405; C. Bastia, Sirey, 90. 2. 55; D. P. 91. 2. 125, etc.

(²) Dunod, *Tr. des prescriptions*, p. 52 (ed. din 1765).

(³) Incât priveşte deosebirea ce există între întreruperea şi suspendarea prescripţiei, vezi *suprà*, p. 503.

(⁴) Vezi Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 405 *bis*, p. 510 (ed. a 5-a).

de lege, chiar dacă obstacolul de mai sus ar fi existat în timpul necesar prescripţiei.

Neaplic. în specie a regulei „*Contra non valentem agere non currit prœscriptio*“.

După rigoarea principiilor, prescripţia nu va fi suspendată nici prin cauzele legale (obstacole de drept), care ar fi împiedicat pe ministerul public de a urmărì faptul delictuos. In adevăr, regula cunoscută „*Contra non valentem agere non currit prœscriptio*“, inaplicabilă, după cum ştim, în materie civilă (¹), este fără aplicare şi în materie represivă, ea fiind în opoziţie cu principiul care serveşte de bază prescrierei acţiunei publice. Acţiunea publică va fi deci declarată stinsă, de câteori ea n'a fost exercitată în timpul admis de lege, oricare ar fi cauza care ar fi împiedicat urmărirea culpabilului. „De câteori termenele fixate de lege au expirat, zice un autor, timpul care, prin uitarea generală, a făcut să cadă interesul social al represiunei, a făcut să cadă şi dreptul social de a pedepsì, oricare ar fi fost cauza unui asemenea rezultat: negligenţă, prevaricaţie, împiedicare de fapt sau de drept“ (²).

Dovedirea îndeplinirei prescripţiei. Controversă.

Ultima chestiune ce ne-a rămas de discutat este aceea de a se ştì: cine trebue să dovedească îndeplinirea prescripţiei? După un sistem, prevenitul ar trebuì să precizeze data

---

(¹) Vezi *suprà*, p. 48, 49, 172 urm. şi *infrà*, p. 523.

(²) Ortolan, *op. cit.*, II, 1874, p. 332. Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 648. Vezi în acelaş sens, Thiry, *Cours de droit criminel*, 364, p. 263 (Liège, 1892); Haus, *op. cit.*, II, 1358 urm., p. 555 urm.; Garraud, *op. cit.*, II, 537, p. 409 urm. (ed. a 2-a); Trébutien, *op. cit.*, II, 310, 311, p. 231, 232; Rauter, *Tr. théorique et pratique du droit criminel*, II, 852, p. 552 (ed. din 1836); Tanoviceanu, *op. cit.*, 266 urm., p. 177, urm., etc. — Cu toate acestea, unii voesc ca prescripţia penală să fie suspendată atunci când acţiunea publică nu poate fi exercitată, fie din cauza unui obstacol de fapt, fie din cauza unui obstacol de drept, şi aceasta prin aplicarea maximei: „*Contra non valentem agere non currit prœscriptio*“ (cpr. Cas. fr. D. P. 71. 1. 358; Sirey, 91. 1. 89), iar alţii decid că numai obstacolul de drept este o cauză de suspendare a prescripţiei. Vezi, în acest din urmă sens, F. Hélie, *Instruction criminelle*, II, 1072; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 520, p. 139; Mangin, *op. cit.*, II, 335, p. 175 urm., etc. Vezi asupra acestei controverse, Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (matière criminelle)*, 427 urm. Mai vezi asupra chestiunei, Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 403 urm., p. 506 urm. (ed. a 5-a); Vidal, *Cours de droit criminel*, 705, p. 852 (ed. a 4-a), etc.

delictului, care servește de punct de plecarea prescripției. *Reus in excipiendo fit actor* (1). După un alt sistem mult mai juridic, consacrat de jurisprudență, Ministerul public trebue să dovedească că faptul imputat întrunește toate condițiile cerute pentru condemnare și că prescripția nu este îndeplinită. Aceasta rezultă din împrejurarea că, în materie penală, prescripția este, după cum știm, de ordine publică, ea trebuind să fie invocată din oficiu, iar prevenitul sau condemnatul neputând renunță la ea (2).

Prescripția acțiunei civile.

Acț. civilă se prescrie prin acelaș timp prin care se prescrie acțiunea publică.

Din punctul de vedere al timpului cerut pentru prescripție, legea pune acțiunea civilă și cea publică pe aceeaș treaptă, ceeace însemnează că acțiunea civilă se prescrie prin zece ani, dacă izvorăște dintr'o crimă (3), prin cinci ani, dacă izvorăște dintr'un delict și printr'un an, dacă izvorăște dintr'o contravenție polițienească (4). Ar fi straniu, în adevăr, ca o crimă sau un delict să fi putut motivà o acţiune în daune, atunci când înaintea tribunalelor represive crima sau delictul n'ar mai puteà fi constatate, fiindcă sunt prescrise (1).

---

(1) Le Sellyer, *op. cit.*, II, 447, 2°, p. 20.

(2) Vidal, *op. cit.*, 706, p. 853; C. Paris și Lyon, Sirey, 89. 2. 63 și 65, etc.

(3) Sub codul Calimach, acțiunea ce izvorà dintr'o crimă se prescriea prin 30 de ani (art. 1960 C. Calimach, 1489 C. austriac). Vezi *suprà*, p. 19.

Cazul când acțiunea în daune nu-și trage origina sa dintr'o infracțiune penală, ci dintr'un drept deosebit. Aplicarea dreptului comun.

(4) Vezi *suprà*, p. 19, nota 2. — Prescripția statornicită de legea penală nu se aplică însă decât acțiunei civile care are drept cauză numai o infracțiune și, ca obiect excluziv, repararea daunei ce rezultă din această infracțiune. De câteori, deci, acțiunea în despăgubire nu-și trage origina sa excluzivă dintr'o infracțiune penală, ci dintr'un drept preexistent sau cel puțin deosebit, prescripția ordinară este aplicabilă. Garraud, *op. cit.*, II, 540, p. 417, 418, 419, 420. Vezi și Leloir, *Code d'instruction criminelle*, art. 638, p. 545, No. 166. — In baza acestui principiu s'a decis, cu drept cuvânt, că prescripția statornicită prin legea penală nu se aplică acțiunilor civile care, în afară de faptul delictuos, își trag principiul lor dintr'un contract preexistent delictului. Astfel este acțiunea ce are de obiect cererea făcută de o comună contra unui fost casier al ei, de a fi obligat să-i restitue sumele încasate și delapidate de el, caz în care comuna își exercită acțiunea conform legilor financiare și și-o întemeiază pe contractul de drept public ce există între comună și casier încă dela intrarea sa în func-

Justificarea soluţiei de mai sus.

„Unitatea prescripţiei, zice un autor, se justifică înainte de toate prin această idee că legea a voit să înlăture posibilitatea de a face să reînvie înaintea tribunalelor civile un fapt asupra căruia timpul şi-a aruncat uitarea" (2).

Critica legei.

Sistemul indivizibilităţei prescripţiei ambelor acţiuni nu este însă la adăpost de orice critică, pentrucă dă loc la mai multe anomalii, pe care le-am semnalat altă dată (3).

Oricum ar fi, legea este expresă în această privinţă, şi atât doctrina cât şi jurisprudenţa decid, în genere, că acţiunile civile izvorîte dintr'un fapt ce prezintă caracterele unei crime, unui delict sau unei contravenţii poliţieneşti, se prescriu prin timpul prin care se prescrie acţiunea publică, chiar atunci când acţiunea civilă, care rezultă dintr'un

---

ţiune, adecă pe o cauză preexistentă delictului, iar nu pe însuş acest delict. In acest caz, acţiunea nu poate fi supusă decât prescripţiei de drept comun, adecă prescripţiei de 30 de ani (art. 1890). Cas. rom. Bult. 1895, p. 1205.

(1) Cpr. Garraud, *Tr. th. et pratique du droit pénal* fr., II, 539, p. 415 (ed. a 2-a). Vezi tom. I, al Coment. noastre, p. 648, nota 1 (ed. a 2-a) şi autorităţile citate în tom. V al aceloraşi Comentarii, p. 508, nota 4, la care trebue să adăogăm: C. Bucureşti, *Dreptul* din 1895, No. 78; Cas. rom. Bult. 1896, p. 1219; Trib. Ilfov şi Iaşi, *Dreptul* din 1907, No. 20 şi din 1913, No. 8, p. 62 (cu observ. noastră). Mai vezi şi Tratatul nostru în limba franceză, p. 250, nota 1, precum şi *suprà*, p. 68. 69, text şi nota 1. Vezi în privinţa istoricului acestei chestiuni, Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 284 urm., p. 187 urm., etc. „Acţiunile civile în daune, care dau loc şi la o acţiune penală, zice art. 1416 § 2 din C. civil olandez, se prescriu prin timpul fixat pentru prescrierea acţiunei penale".

C. olandez. Art. 1416 § 2

(2) Marcel Nast, nota în D. P. 1910, 1, p. 201, coloana 2.

(3) Vezi tom. V al Coment. noastre, p. 509. „Spiritul nostru nu este satisfăcut, zice Ortolan (II, 1879), de a vedeà supuse la aceleaşi reguli două prescripţii a căror temeiu este atât de deosebit". Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 631. Vezi şi Tanoviceanu, *op. cit.*, 287 urm., p. 189 urm., care critică, cu drept cuvânt, sistemul prescrierei ambelor acţiuni după aceleaşi norme, sistem care nu mai există astăzi în unele legiuiri străine. Vezi Garraud, *op. cit.*, II, p. 415, nota 59 şi Tanoviceanu, *op. cit.*, p. 191, nota 3.

fapt penal, se exercită în mod separat înaintea tribunalelor civile (1).

Prescr. acț. în revendicare a lucrului furat, când posesorul este de rea credință. Art. 1890 C. civil.

In baza principiilor mai sus expuse, s'a decis că acțiunea în despăgubire, care rezultă dintr'un furt, se prescrie, ca și acțiunea publică, prin cinci ani dela comiterea furtului, numai acțiunea în revendicare a lucrului furat prescriindu-se prin 30 de ani contra posesorului de rea credință (art. 1890 C. civ.) (2).

Prescr. în contra patronului a acț. în responsabilitate ce rezultă dintr'un accident de muncă.

Tot prin aplicarea acestor principii s'a decis în Franța, că este stinsă prin prescripția de trei ani (la noi *cinci* ani) acțiunea în responsabilitate îndreptată contra unui patron din cauza unui accident de muncă întâmplat unuia din lucrătorii săi, în exercițiul funcțiunei sale, atunci când accidentul este rezultatul unei răniri prin imprudență (art. 249 C. pen.) (3). Și această prescripție nu este suspendată prin

---

(1) Vezi C. Aix, D. P. 94. 2. 566; Sirey, 95. 2. 33(*); C. Douai, *Pand. Périod.* 95. 2. 273; C. Pau, D. P. 97. 2. 206; C. Angers, *Pand. Périod.* 1904. 2. 357; Garraud, *op. cit.*, II, 539, p. 415; Ortolan, *op. cit.*, II, 1879, pag. 335, 336; F. Hélie, *Instr. criminelle*, II, 1113; Trébutien, *op. cit.*, II, 323, p. 238; Sourdat, *Responsabilité*, I, 378; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 548; Baudry et Tissier, *Prescription*, 629 urm.; Répert. Sirey, v^{0} *Prescription (matière criminelle)*, 177—181; Haus, *op. cit.*, II, 1433, p. 623; Tanoviceanu, *op. cit.*, 290, p. 191, 192 și toți autorii, afară de Bertauld, *Cours de code pénal et leçons de législation criminelle*, p. 652 urm., a cărui părere a rămas izolată. Mai vezi în sensul acestei din urmă păreri și alte autorități citate de Baudry et Tissier, *Prescription* p. 480, nota 2 (ed. a 3-a).

(2) Cas. fr. D. P. 1910. 1. 201 (cu nota lui Marcel Nast); Sirey, 1910. 1. 225 (cu nota lui Lyon-Caen). Cpr. Planiol, I, 2487; Mourlon, III, 2005; Répert. Dalloz, v^{0} *Prescription criminelle*, 72; Tanoviceanu, *op. cit.*, 299, p. 196. Vezi p. 377, *ad notam*.

L. meseriilor din 1912.

(3) S'a decis, acum de curând (18 Iunie 1914), că, în urma dispozițiilor legei pentru organizarea meseriilor, care a introdus principii noi în privința acțiunilor în responsabilitate pentru accidentele de muncă, victima unui asemenea accident, sau reprezentanții săi, nu pot exercità o acțiune civilă în

---

(*) Această din urmă decizie pune în principiu că acțiunea civilă izvorîtă dintr'un delict se prescrie prin acelaș timp prin care se prescrie acțiunea publică, chiar dacă este vorba de repararea unei daune cauzate printr'un delict deferit jurisdicțiilor militare, cu toatecă aceste jurisdicții n'au dreptul de a statuà asupra despăgubirilor civile. Vezi și C. Aix, *Pand. Périod.* 94. 2. 179.

minoritatea lucrătorului, nici întreruptă prin ajutorul acordat victimei accidentului, nu în scopul de a recunoaşte responsabilitatea patronului, ci numai dintr'un sentiment de milă şi de umanitate (¹).

Art. 599 Pr. pen.

Rămâne însă bine înţeles că numai acţiunea civilă se prescrie prin zece ani, cinci ani sau un an, nu însă şi despăgubirea acordată în baza exercitărei acestei acţiuni, asemenea despăgubiri prescriindu-se prin 30 de ani, conform dreptului comun, în baza art. 599 Pr. pen. (²).

Cazul când acţiunea civilă este exercitată contra unei persoane care răspunde pentru altul.

Se poate întâmplà ca acţiunea civilă să nu fie exercitată direct contra autorului faptului delictuos, ci contra unei persoane care răspunde pentru el, de exemplu, contra tatălui copilului minor, care a comis un delict (art. 1000) şi. în asemenea caz, atât doctrina cât şi jurisprudenţa sunt de acord spre a decide că prescripţia este tot acea a acţiunei publice, aşa că persoanele care răspund civilmente pentru alţii vor puteà să opue prescripţia de zece ani, cinci ani şi un an, susţinând cà prescripţia acţiunei publice a stins şi acţiunea lor în responsabilitate (³).

Condemnarea la despăgubiri a inculpatului achitat.

Acţiunea civilă este în intimă legătură cu cea publică numai din punctul de vedere al prescripţiei, încolo ele fiind dis-

---

daune în caz când accidentul este datorit culpei patronului sau prepuşilor săi, iar nu unui terţiu, decât aşa cum legea specială prevede şi reglementează asemenea acţiuni, iar nu după regulele dreptului comun, şi aceste dispoziţii au a fi observate chiar dacă se probează că culpa patronului sau a prepuşilor săi ar constituì un delict de omor prin inprudenţă. Cas. rom. *Dreptul* din 1914, No. 53, p. 420.

(¹) Cas. fr. şi C. Bourges, *Pand. Périod.* 88. 1. 287.

(²) Vezi *infrà*, p. 528, 529. Cpr. Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2082 urm., p. 532, 533.

(³) Vezi Garraud, *op. cit.*, II, 540, p. 418; Sourdat, *Responsabilité* II, 809, p. 66 (ed. a 5-a); Baudry et Tissier, *Prescription*, 643; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 556, 1⁰, p. 206 urm.; Laurent, XX, 624; Haus, *op. cit.*, II, 1433; Leloir, *Code d'instruction criminelle*, art. 638, p. 544, No. 153; Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 907, 908; Répert. Sirey, v⁰ *Prescription (mat. criminelle)*, 193 urm.; Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 291, p. 192; C. Poitiers, D. P. 91. 2. 167; C. Pau, D. P. 97. 2. 206. — *Contrà:* Beudant, nota în D. P. 69. 1. 217. Vezi asupra acestei controverse, Répert. Dalloz. *Supplément*, v⁰ *Prescription criminelle*, 55.

tincte şi indepedente una de alta. Astfel, inculpatul achitat, în prima instanţă de pedeapsă, poate fi condemnat la despăgubiri civile de instanţa de apel, dacă s'a făcut apel de către partea civilă şi dacă această instanţă pipăind faptele imputate numai sub raportul pretenţiilor civile, găseşte şi constată în acele fapte elementele delictului. Prin urmare, Curtea de apel, cercetând şi constatând elementele delictului din care se poate deduce daunele pretinse de partea civilă, n'a violat principiul autorităţei lucrului judecat (¹).

Acţ. civilă recursorie ce aparţine persoanei responsabile, contra autorului delictului.

Prescripţia statornicită în privinţa acţiunei publice se aplică şi acţiunei civile recursorie, ce persoana declarată civilmente responsabilă ar exercità contra autorului delictului, căci această acţiune derivând din delict şi neavând altă bază decât însuş delictul, trebue să fie supusă aceleiaş prescripţii, la care este supus însuş delictul (²).

Persoana civilmente responsabilă, spre a nu-şi pierde

(¹) Cas. rom. II, decizia penală, No. 2255, din 15 Oct. 1913. *Jurisprudenţa română*, anul 1913, No. 34, p. 538, 539 (decizie nereprodusă în Bult. Curţei). Vezi şi C. Bucureşti, *Dreptul* din 1906, No. 63, p. 498; Le Sellyer, *op. cit.*, I, 104, p. 133 urm.; Mangin, *op. cit.*, II, 364, p. 242. — Instanţa de apel ar violà însă autoritatea lucrului judecat, dacă ar pedepsi pe inculpatul achitat, numai după apelul părţei civile, sau dacă i-ar mărì pedepsa fără apelul ministerului public, principiu care erà admis şi prin vechiul cod de procedură penală al ţărei româneşti (art. 155, 156). Cas. rom. Bult. S-a criminală, anul 1862, pag. 33. Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 605, nota 5.

Instanţa de apel nu poate condemnà, fără apelul minist. public. pe un inculpat achitat.

Excepţie dela acest principiu. Art. 103 L. judecătoriilor de ocoale din 1907.

Dela această regulă se face însă excepţie prin art. 103 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1907, în privinţa delictelor judecate de judecătorul de ocol în prima instanţă. După acest text, care are o redacţie mult mai generală decât acea a art. 73 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1896, apelul oricăreia din părţile, care au figurat la prima instanţă, evoacă, înaintea tribunalului, în ce priveşte pe partea apelată, întreaga afacere, *chiar şi acţiunea publică*. Acest text fiind general, se aplică astăzi nu numai la delictele, dar şi la contravenţiile judecate în prima instanţă de către judecătorul de ocol. Vezi Em. Dan, *Codul general al judecătorului de ocol*, p., 231. Aceasta este însă o adevărată anomalie. Vezi C. Botez, *Noul codice de şedinţă al judecătorului de ocol*, p. 1069. Vezi şi tom. VII al Coment. noastre, p. 606, *ad notam*.

(²) Sourdat. *op. şi loco suprà cit.*, II, 66; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 556, 2⁰, p. 210; C. Bourges, D. P. 57. 2. 164, etc.

recursul său contra autorului delictului, prin efectul întreruperei prescripției, va face foarte bine de a-și exercità acțiunea recursorie îndată ce va fi acționată în despăgubire de către reclamant (1).

Art. 12 Pr. pen.

Știm că acțiunea civilă nu se stinge, ca cea publică, prin moartea prevenitului sau acuzatului, ci poate fi exercitată în contra reprezentanților săi (art. 12 Pr. pen.). Această acțiune se prescrie însă și în contra reprezentanților prevenitului sau acuzatului tot prin termenul fixat de legea penală (10 ani, 5 ani sau 1 an), pentrucă izvorăște din crimă, delict sau contravenție (2).

Condemnarea prevenitului.

Aceeaș soluție este, *a fortiori*, admisibilă în caz de condemnarea prevenitului sau acuzatului (3).

Achitarea, absolvirea sau amnestierea inculpatului.

In caz însă când acțiunea publică s'a stins prin achitarea, absolvirea sau amnestierea inculpatului, ori printr'o ordonanță de neurmărire, acțiunea civilă se prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890), fiindcă, în asemenea caz, faptul este desbrăcat de orice caracter delictuos (4).

Intreruperea acț. civile.

Incât privește întreruperea prescripției, nu mai încape îndoială că actele de instrucțiune sau de urmărire emanate dela ministerul public, care întrerup acțiunea publică, vor întrerupe și acțiunea civilă, chiar când ea ar fi exercitată separat înaintea tribunalelor civile. Aceasta este consecința principiului indivizibilităței ambelor acțiuni (5).

Efectul actelor emanate dela partea civ. Art. 178 Pr. pen.

Mult mai delicată este însă chestiunea de a se ști dacă actele de instrucțiune sau de urmărire emanate dela partea civilă, întrerup sau nu acțiunea publică. Dacă partea lezată a pus în mișcare acțiunea publică, conform art. 178 Pr.

---

(1) Sourdat, *op.* și *loco cit.*, II, p. 66, 67.

(2) F. Hélie, *Théorie du code pénal*, I, 396, p. 593, 594 (ed. a 5-a); Garraud, *op. cit.*, II, 543, p. 426; Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 297, p. 195, etc.

(3) Garraud, *op.* și *loco suprà cit.*,

(4) Garraud, *op.* și *loco cit.*; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 483, 2°, p. 93. Chestiunea este însă controversată. Vezi Tanoviceanu, *op. cit.*, 297, 298, p. 195.

(5) Vezi Garraud, *op. cit.*, II, 541, p. 421; Mangin, *op. cit.*, II, 354, p. 204 urm.; Répert. Sirey, *v° cit.*, 489 urm.; Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 388, p. 485 (ed. a 5-a); Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 293, p. 193; Cas. fr. Sirey, 86. 1. 446, etc.

pen., nu mai încape nicio îndoială că această acțiune întrerupe atât acțiunea privată cât și cea publică.

Efectul exercitărei acț. civile înaintea tribunalelor civile. Controversă.

Ce trebue să decidem în privința exercitărei acțiunei civile de partea lezată înaintea tribunalelor civile? Cu toată controversa ce există asupra acestui punct, trebue să decidem că exercitarea acțiunei civile nu întrerupe nici acțiunea publică, nici cea civilă, pentrucă legea cere, în această privință, acte de procedură penală (acte de instrucțiune sau de urmărire), iar nu acte civile (1).

Plângerea emanată dela partea lezată.

Tot astfel se decide, în genere, că o denunțare sau o simplă plângere emanată dela partea lezată nu sunt acte întreruptive de prescripție, pentrucă nu sunt nici acte de instrucțiune, nici acte de urmărire, ci au de scop numai provocarea acțiunei magistraților (2).

Efectul prescripției act. publice.

Care este efectul prescrierei acțiunei publice? Acțiunea civilă nu mai poate fi exercitată, dreptul fiind stins prin prescripție.

Invocarea prescripției la C. de casație și din oficiu. Controversă.

S'a decis, însă fără cuvânt, că prescripția, în privința despăgubirilor civile, care rezultă dintr'un delict, nefiind de ordine publică, nu poate fi propusă pentru prima oară în Casație, atunci când acțiunea civilă se exercită separat înaintea tribunalelor civile (3) și că judecătorii nu pot invocà prescripția din oficiu (4).

Opunerea delictului pe cale de excepție în urma prescrierei acțiunei.

Este însă de observat că prescripția nu stinge însăș infracțiunea, ci numai acțiunea publică și cea civilă care izvorăsc din infracțiune: de unde rezultă că partea lezată păstrează, cu toată prescripția îndeplinită, dreptul de a opune delictul pe cale de excepție. Acel care invoacă un delict spre a respinge o cerere nedreaptă, nu exercită, în adevăr, o acțiune, ci se apără, ceeace constitue un drept natural. Astfel, partea lezată va puteà să respingă cererea întemeiată pe un titlu stors prin fraudă sau printr'o semnătură în alb de care abuzase agentul, astăzi apărat prin prescripție (¹). Aceasta nu este decât aplicarea unei regule cunoscute. *Quæ temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum* (²).

---

(1) Vezi Garraud, *op. cit.*, II, 541, p. 422; Tanoviceanu, *op. cit.*, 294, p. 194. Vezi asupra acestei controverse, Garraud, *loco cit.*; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 480, p. 84 urm., etc.

(2) Le Sellyer, *op. cit.*, II, 484, pag. 95. Cpr. Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 387, p. 483 urm. (ed. a 5-a).

(3) Cas. rom. Bult. 1889, p. 664; Cas. fr. Sirey, 60. 1. 206.— *Contrà:* Tanoviceanu, *op. cit.*, 296, p. 194, 195; Haus, *op. cit.*, II, 1433, p. 623. Cpr. C. Paris, D. P. 56. 2. 71. Vezi *suprà*, p. 69 și 472, nota 5.

(4) Chestiunea este însă controversată. Vezi *suprà*, p. 69 și 472, nota 5.

Terminând explicarea art. 593—595 din procedura penală, relative la prescrierea acțiunei publice, trecem acum la prescrierea pedepsei.

Prescrierea pedepsei, sau mai bine zis a dreptului de a executà condemnările emanate dela tribunalele represive (³).

Art. 596 Pr. pen. — Pedepsele pronunțate printr'o deciziune, în materie criminală, se vor prescrie prin 20 de ani împliniți dela data deciziunei care le-a pronunțat, ori dacă s'a făcut sau nu recurs pentru casare în contra aceleia.

Cu toate acestea, condemnatul nu va puteà să-și aibă locuința în județul unde locuește, sau cel asupra căruia ori în contra proprietății căruia s'a făcut crima, sau moștenitorii săi în linie dreaptă.

(¹) Haus, *op. cit.*, II, 1434, p. 624; Laborde, *op. cit.*, 910; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 558, p. 211 urm.; Tanoviceanu, *Curs de procedură penală*, 300, p. 196, etc.

(²) Vezi asupra acestei maxime celebre, extrasă din L. 5 § 6, Dig., *De doli mali et metus exceptione*, 44, 4, *suprà*, p. 47, text și n. 2, p. 226 și tom. VII al Coment. noastre, p. 84 urm.

Inexactitate de text.

(³) Unii autori observă, cu drept cuvânt, că expresia prescrierea pedepsei este inexactă și că ar fi mai bine să se zică: prescrierea *executărei*, pentrucă, în realitate, o pedeapsă nu poate fi prescrisă, de oarece ea nu începe să existe decât din ziua executărei. Ceeace se prescrie este deci *actio judicati*. Vezi Garraud, *op. cit.*, II, p. 427, nota 1 (ed. a 2-a); Ortolan, *op. cit.*, II, 1892; Al. Juvara, *Revista critică de drept, legislație și jurisprudență*, anul I (1910), partea II (jurisprudență), p. 12. Vezi și Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, pag. 517, nota 1, *in fine*, care citează în acelaș sens pe comentatorul german Berner. Art. 66 din codul penal german (actual) vorbește, în adevăr, de prescrierea executărei pedepselor *(Strafvollstreckung)*. Vezi *suprà*, pag. 468, *ad notam* și p. 517, *ad notam*. Vezi asupra prescrierei pedepselor, în genere, Vidal, *Cours de droit criminel et de science pénitentiaire*, 586 urm., p. 738 urm. (ed. a 4-a, 1911).

C. pen. german. Art. 66.

Guvernul va puteà hotărî condemnatului locul domiciliului său.

Pedepsele în materie de crimă de presă se prescriu prin trei ani împliniţi, dela data hotărîrei care le-a pronunţat. (Art. 7 C. pen. Art. 593 § ultim Pr. pen. Art. 635 Pr. pen. fr.).

Art. 597 Pr. pen. — Pedepsele pronunţate printr'o deciziune sau sentinţă, în materie corecţională, se vor prescrie prin cinci ani împliniţi dela data deciziunei sau sentinţei care le-a pronunţat în ultimă instanţă.

Pentru pedepsele pronunţate de tribunale în prima instanţă, termenul de 5 ani va începe a curge din ziua în care sentinţa nu se va mai puteà atacà pe calea apelului.

Pedepsele în materie de delicte de presă se prescriu printr'un an dela data hotărîrei. (Art. 8 C. pen. Art. 198, 200, 594 § ultim Pr. pen. Art. 636 Pr. pen. fr.).

Art. 598 Pr. pen. — Pedepsele pronunţate pentru contravenţiuni poliţieneşti se vor prescrie după doi ani împliniţi; însă, pentru cele pronunţate în ultimă instanţă, din ziua sentinţei; iar' pentru cele pronunţate în prima instanţă, din ziua când sentinţa nu se va mai puteà atăcà pe calea apelului. (Art. 9 C. pen. Art. 171, 595 Pr. pen. Art. 639 Pr. pen. fr.).

Art. 600 Pr. pen. — In niciun caz, condemnaţii în contumacie sau în lipsă, *a căror pedeapsă s'a prescris* (¹), nu vor puteà fi primiţi a se înfăţişà ca să se descarce de condamnarea ce a fost pronunţată în contra lor. (Art. 147, 182, 475, 481 Pr. pen. Art. 641 Pr. pen. fr.).

Prescrierea pedepselor.

Odată prevenitul sau acuzatul condemnat, pedeapsa pronunţată de tribunalele represive urmează a fi executată de agenţii forţei publice. Dacă aceşti agenţi au fost însă negligenţi sau n'au putut aduce la îndeplinirea hotărîrea definitivă care condamnă pe delicvent, din cauză că el s'a făcut nevăzut, dreptul de a mai aduce această hotărîre la îndeplinire se prescrie prin expirarea termenelor fixate de lege (20 de ani, 5 ani şi 2 ani).

Am arătat *suprà*, p. 465, text şi nota 2, motivele acestei dispoziţii legislative, pe care mulţi autori n'o aprobă şi care nu există în unele legiuiri străine (²).

(¹) Am adaos la text cuvintele subliniate, care, după cum foarte bine observă Curtea noastră de casaţie (Bult. 1906, p. 745; *Dreptul* din 1906, No. 34, p. 271 şi *Cr. judiciar* din acelaş an, No. 58, p. 462), din eroare sunt omise în ediţia oficială. Vezi *suprà*, p. 473, nota 1.

(²) Vezi Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2053 urm., Timpul admis de lege pentru prescrierea pedepselor.

Timpul cerut pentru prescrierea executărei pedepselor este și trebuia să fie mai lung decât timpul cerut pentru a se prescrie acțiunea publică. În adevăr, de câteori a intervenit o condemnare penală, amintirea faptului se șterge mai cu greu și executarea pedepsei apare mai bine proporționată cu infracțiunea. De aceea, pe când acțiunea publică se prescrie prin 10 ani, 5 ani și 1 an (art. 593—595 Pr. pen.), executarea pedepsei se prescrie, din contra, prin 20 de ani în materie criminală (art. 596 Pr. pen. (¹), prin 5 ani în materie corecțională (art. 597 Pr. pen.) și prin 2 ani în materie de contravenții polițienești (art. 598 Pr. pen.), numai executarea pedepselor pentru crime și delicte de presă fiind supuse la prescripții mai scurte (3 ani și un an) (art. 596 și 597 §§ ultime Pr. pen.).

Intinderea prescripției pedepselor.

Care este întinderea prescripției pedepselor? Prescripția se aplică numai la pedepsele susceptibile de o executare materială, adecă la pedepsele privative de libertate sau de bunuri (pedepse bănești) (²).

C. penal prusian din 1851. Art. 49.

2067. „Nicio prescripție nu este admisibilă contra pedepselor pronunțate printr'o hotărîre având puterea lucrului judecat“, zice art. 49 din codul penal prusian dela 1851, din care mai multe dispoziții au trecut în codul nostru actual (vezi de exemplu, în privința înșălăciunei, *Betrug*, art. 332 C. pen. rom. și art. 241 C. pen. prusian), etc.

C. penal german. Art. 66.

Dar, dacă textul menționat nu admite prescrierea executărei pedepselor, soluția contrară este admisă de art. 66 din codul actual german. „Urmărirea infracțiunilor și executarea pedepselor se sting prin prescripție“, zice acest din urmă text. *„Durch Verjährung wird die Straverfolgung und die Strafvollstreckung ausgeschlossen“*. Vezi *suprà*, p. 468, *ad notam* și p. 515, nota 3, *in fine*.

(¹) Dacă pedeapsa criminală, pronunțată de Curtea cu jurați, a fost schimbată de capul Statului într'o pedeapsă corecțională, se decide în Franța că termenul prescripției este redus la cinci ani. Vezi Leloir, *Code d'instruction criminelle*, art. 635, p. 537, No. 10 (ed. din 1898).

Amenda.

(²) Amenda penală, fiind supusă unei executări penale, este supusă prescripției. Cpr. Haus, *op. cit.*, II, 1022, p. 272; Garraud, *op. cit.*, II, 544, pag. 427, 428. — S'a decis, cu drept cuvânt, că, în materie corecțională, pedepsele prescriindu-se prin cinci ani împliniți dela data deciziei sau sentinței care le-a pronunțat în ultimă instanță (art. 597 Pr. pen.), amenda penală, deși are de efect crearea unui venit Statului, totuși

Pedepse disciplinare, etc.

Ea nu se aplică la pedepsele disciplinare (¹), nici la pedepsele care consistă în perderea unor drepturi și în incapacitățile juridice pronunțate de judecător sau de lege, ca o consecință a pedepsei principale.

Incapacitățile ce atrag unele condemnări.

Astfel, art. 19 din legea electorală prevăzând că sunt nedemni de a fi alegători cei condemnați pentru crime și pentru unele delicte anume prevăzute de textul de mai sus, această pedeapsă este imprescriptibilă și nu încetează de a avea ființă nici chiar în urma terminărei osândei principale. De aceea se decide, cu drept cuvânt, că faptul că un individ, condemnat pentru furt, ar fi figurat, în urma terminărei osândei, un timp îndelungat în listele electorale, nu-i conferă niciun drept, această pedeapsă fiind imprescriptibilă (²).

Nedemnitatea de a fi alegător, zice foarte bine o decizie a Curței noastre de casație, la care am luat și noi parte ca consilier, este generală și perpetuă, ea urmărind persoana condemnată pentru crime și delictele prevăzute de acest text, în timp nemărginit, fără a se putea prescrie (³).

Prescrierea degradărei civice.

Degradarea civică se prescrie însă odată cu prescrierea osândei principale, de oarece după art. 13 § ultim din

---

fiind o pedeapsă, se prescrie conform termenului prescripției penale, adecă tot prin *cinci* ani, de câteori amenda este pronunțată pentru un delict. Legea de urmărire regulând modurile de încasare a amenzilor civile și contribuțiilor de orice natură datorite Statului, art. 20 și 21 din această lege nu pot fi aplicate prescripției penale. Astfel fiind, instanța de fond a făcut o justă aplicare a legei, hotărînd că amenda penală de 2000 lei, la care fusese condemnat inculpatul pentru delictul de escrocherie, este supusă prescripției de *cinci* ani, statornicită de art. 597 Pr. pen., iar nu acelei de *trei* ani, statornicită de art. 20 și 21 din legea de urmăriri. Cas. rom. S-a II, decizia penală No. 134 din 20 Ianuarie 1914. Vezi *Cr. judiciar* din 1914, No. 20, p. 172 (rezumate) și *Jurisprudența română* din 1914, No. 9, pag. 132, 133, No. de ordine 132.

(¹) Haus *op. cit.* II, 1018, p. 270.

(²) Cpr. Haus, *op. cit.*, II, 1019, p. 270 și 1026, p. 274; Garraud, *op. cit.*, II, 544, p. 428; Pand. fr., v⁰ *Prescription criminelle*, 120; Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2069, p. 524, 525; Cas. fr. D. P. 63. 1. 135; Sirey, 63. 1. 558; Cas. rom. Bult. 1898, p. 573, etc.

(³) Cas. rom. Bult. 1901, p. 675.

codul nostru penal, osânda la munca silnică atrage după sine degrațiunea, *însă numai pe timpul osândei*.

Interdicția legală. Art. 13 și 16 C. pen. Controversă.

Incât privește interdicția legală (art. 13 și 16 C. pen.), chestiunea este controversată (1). Unii susțin, în adevăr, că ea să prescrie odată cu pedeapsa principală, al cărei accesoriu este (2), iar alții susțin că pedeapsa interdicției legale este imprescriptibilă (3). Adevărul este că interdicția legală neexistând decât în timpul pedepsei principale, nu mai poate să subziste atunci când această executare nu mai este cu putință.

Efectul prescrierei pedepselor.

Care este efectul prescrierei pedepselor? Ca și prescripția acțiunei publice, prescrierea pedepselor este de ordine publică (4): de unde rezultă că condemnatul nu poate să renunțe la prescripția dobândită în folosul lui, cerând a-și face osânda. El nu poate, în caz de condemnare prin contumăcie, să ceară a fi judecat din nou (5).

Invocarea prescripției din oficiu.

Prescripția dobândită condemnatului trebue să fie invocată de judecători din oficiu, în orice stare s'ar află pricina.

---

(1) Vezi Répert. Dalloz, v° *Prescription criminelle*, 14.

(2) Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 914.

(3) Villey, *Précis d'un cours de droit criminel*, p. 542 (ed. a 5-a).

(4) Prescripția unei pedepse este de ordine publică, zice Curtea din Galați, și are loc de drept prin trecerea timpului determinat de lege. Prin urmare, după această trecere de timp, condemnatul nu poate face nicio cerere pentru constatarea de fapt a prescrierei pedepsei, întrucât ea este fără interes, iar Ministerul public este dator să înceteze cu executarea pedepsei. *Cr. judiciar* din 1910, No. 74, p. 625.

Art. 600 Pr. pen.

(5) Vezi *suprà*, p. 472. — După art. 600 din Pr. pen., condemnatul a cărui pedeapsă este prescrisă, nu poate fi primit a se înfățișà ca să se descarce de pedeapsa pronunțată în contra lui. — Se decide chiar că nu numai condemnarea penală, dar și acea la despăgubiri civile, a devenit irevocabilă în folosul părței civile. Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 411, p. 515, 516. In orice caz, din art. 600 Pr. pen. combinat cu art. 481 din acelaș cod rezultă că orice condemnat în lipsă sau în contumacie, a cărui pedeapsă s'a prescris, poate invocà prescripția pedepsei sale, iar instanțele judecătorești sunt obligate a examinà temeinicia acestei cereri, căci altfel ar violà regulele admise de lege în materie de prescripție penală. Cas. rom. Bult. anul 1906, pag. 745: *Dreptul* din 1906, No. 34, pag. 271, 272 și *Cr. judiciar* din acelaș an, No. 58, p. 462.

şi, după cum ştim, chiar pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie (¹).

Timpul cerut pentru prescrierea pedepselor.

Care este timpul cerut pentru prescrierea pedepsei? Legea noastră, ca şi cea franceză, răspunde că, în materie criminală, pedeapsa se prescrie prin douăzeci de ani (art. 596 Pr. pen.), în materie corecţională prin cinci ani (art. 597 Pr. pen.), iar în materie de simplă poliţie prin doi ani (art. 598 Pr. pen.) (²).

Prescrierea crimelor şi delictelor de presă.

În materie de crime de presă, executarea pedepsei se prescrie prin 3 ani dela data hotărîrei care a pronunţat-o (art. 596 § ultim Pr. pen.), iar în privinţa delictelor de presă, printr'un an, tot dela data hotărîrei (art. 597 § ultim Pr. pen.). Ambele aceste dispoziţii au fost adaose la textele menţionate prin legea din 17 Aprilie 1875.

Determinarea termenului prescripţiei prin caracterul infracţiunei. Controversă.

Sistemul admis de lege în privinţa prescrierei pedepselor, criticat de unii autori (³), a dat loc la o dificultate. Se naşte, în adevăr, întrebarea: ce trebue să înţelegem prin expresiunile: „pedepse pronunţate printr'o decizie în materie criminală, corecţională sau pentru contravenţiuni poliţieneşti“? După părerea generală, *caracterul infracţiunei* va fi acela care va determina termenul prescripţiei. Astfel, pedeapsa este ca pronunţată *în materie criminală*, adecă pentru un fapt recunoscut ca crimă prin jurisdicţia de judecată, prescripţia va fi de 20 de ani, oricare ar fi pedeapsa aplicată. Această soluţie ne conduce la următoarea consecinţă nedreaptă: dacă admiterea de circumstanţe uşurătoare sau

---

(¹) Vezi *suprà*, p. 68, 472, 508, 519, 520.

L. monopol. tutunurilor. Art. 75.

(²) Pentru ca art. 598 Pr. pen. să fie aplicabil, trebue să fie vorba de o adevărată contravenţie poliţienească (art. 1 § ultim, art. 9 şi 381 urm. C. pen.). Astfel, infracţiunea prevăzută de art. 75 din legea monopolului tutunurilor fiind un delict, iar nu o contravenţie poliţienească, pedeapsa aplicată pentru această infracţiune se prescrie prin 5 ani, iar nu prin 2 ani, ca pentru contravenţiuni. Cas. rom. Bult. 1909, p. 1154.— Vezi însă Cas. rom. Bult. 1896, p. 862, 863.

Contrav. la legea meseriilor.

O altă decizie a Curţei de casaţie pune, de asemenea, în principiu că o infracţiune la legea meseriilor, pedepsită cu o amendă mai mare de 25 lei, nu poate fi considerată ca contravenţie, aşa că art. 598 Pr. pen., aplicabil numai contravenţiilor poliţieneşti, nu poate fi aplicat unor asemenea infracţiuni. Cas. rom. Bult. 1910, p. 248.

(³) Vezi Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2071, p. 526.

minoritatea agentului (art. 63 C. pen.) n'au permis de a-i aplică decât o pedeapsă corecţională, prescripţia va fi tot de 20 de ani, fiindcă pedeapsa este pronunţată în materie criminală (1).

Punctul de plecare al prescripţiei.

Care este punctul de plecare al prescripţiei în cazurile art. 596—598? Pentru ca prescripţia să înceapă a curge se cere o condemnare care să poată fi executată. Acest principiu este adevărat în toate materiile penale, însă el trebue să fie examinat în materie criminală, corecţională şi de simplă poliţie.

Materie criminală.

In materie *criminală*, art. 596 Pr. pen. dispune că termenul de 20 de ani începe a curge dela data deciziei care a pronunţat pedeapsa, fără a distinge între condemnările contradictorii şi cele prin contumăcie (*non obstat* art. 481 Pr. pen.), şi fără a se distinge dacă s'a făcut sau nu recurs în casaţie.

Dr. francez în privinţa recursului în casaţie.

In Franţa, recursul în casaţie, făcut fie de condemnat, fie de ministerul public, are de efect modificarea punctului de plecare al prescripţiei, care nu va începe a curge decât din ziua pronunţarei deciziei Casaţiei. Recursul în casaţie fiind, în adevăr, suspensiv de executare, nicio pedeapsă nu poate fi executată cât timp recursul este pendent (2).

Dr. nostru.

La noi însă, textul art. 596 Pr. pen. face să curgă termenul prescripţiei din ziua pronunţărei deciziei Curţei cu juraţi, fie că s'a făcut sau nu s'a făcut recurs în casaţie.

Materie corecţională şi poliţienească.

In materie *corecţională* şi de *simplă poliţie*, legea face

---

(1) Vezi în acest sens, Trébutien, *Cours élément. de droit criminel*, I, 810, pag. 588, 589 (ed. a 2-a); Nouguier, *La cour d'assise*, IV, partea II, 3886, p. 1028 (ed. din 1870); Mangin, *op. cit.*, II, 296 urm., p. 119 urm.; Garraud, *op. cit.*, II, 545, p. 432, 433; Le Sellyer, *op. cit.*, II, 544, p. 178 urm.; Sourdat, *op. cit.*, I, 382, p. 478; Tanoviceanu, *Cours de drept penal*, II, 2072, p. 526; Cas. rom. Bult. 1886, p. 707; Cas. fr. Sirey, 91. 1. 432; Sirey, 55. 1. 319; Trib. Chaumont, Sirey, 56. 2. 417 (cu nota lui Gilbert). — *Contrà:* Ortolan, *op. cit.*, II, 1896, p. 343, 344; Haus, *op. cit.*, II, 1029, 1030, pag. 276, 277; F. Hélie, *Instr. criminelle*, II, 1056, p. 675 (ed. a 2-a) şi *Pratique criminelle*, I, 1077; Cas. fr. Sirey, 81. 1. 285 (cu nota lui Villey în sens contrar). Cpr. Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 870, 919.

(2) Trébutien, *op. cit.*, I, 813, pag. 590; Garraud, *op. cit.*, II, 546, p. 434, etc.

următoarea distincţiune: pedeapsa pronunţată în ultimă instanţă se prescrie din ziua pronunţărei condemnărei, iar pedeapsa pronunţată în prima instanţă, din ziua expirărei termenului de apel sau a respingerei apelului în contradictor.

Cazul când pedeapsa a fost pronunţată în lipsă.

Dacă pedeapsa a fost pronunţată de prima instanţă în lipsă, prescripţia va începe a curge dela expirarea termenului de apel; dacă pedeapsa a fost pronunţată în lipsă de a doua instanţă, prescripţia va începe a curge dela data de când hotărîrea a rămas definitivă prin nefacerea opoziţiei în termenul legal sau prin respingerea ori anularea opoziţiei (¹).

Recursul în casaţie nu întrerupe prescripţia pedepselor.

Din cele mai sus expuse rezultă că, în materie corecţională, pedeapsa pronunţată printr'o sentinţă sau decizie definitivă. se prescrie prin cinci ani împliniţi dela data sentinţei sau deciziei care a pronunţat-o în ultimă instanţă, iar nu din ziua când acea sentinţă sau decizie a rămas definitivă prin expirarea termenului de recurs sau prin respingerea recursului. Condemnatul la o pedeapsă corecţională, care invoacă prescripţia, nu are deci să deducă din termenul de cinci ani, ce a curs dela condemnarea pronunţată în contra lui, termenul de trei zile ce legea îi acordă pentru recursul în casaţie, nici timpul cât a durat judecarea recursului, dacă un asemenea recurs a fost introdus. Acest principiu în materie de prescripţie a executărei pedepsei, rezultă nu numai din art. 597 Pr. pen., care fixează în mod general punctul de plecare al prescripţiei, în caz când hotărîrea de condemnare este dată în ultimă instanţă, dar mai rezultă şi din art. 596, relativ la prescrierea pedepselor în materie criminală, unde se adaogă. pentru a preciză şi mai bine, că recursul în casaţie nu întrerupe prescripţia pedepselor, şi această regulă se aplică fără îndoială şi la delicte, nefiind nici raţional nici echitabil să nu se recunoască celui culpabil de un delict, beneficiul prescripţiei în aceleaşi condiţii ca şi celui culpabil de o crimă.

Astfel fiind, instanţa de fond face o bună şi sănătoasă aplicare a principiului prescripţiei, când hotăreşte că pedeapsa corecţională, la care a fost condamnat un inculpat,

---

(¹) Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2073, p. 527.— O hotărîre de condemnare, pronunţată în lipsă şi necomunicată condemnatului, nefiind definitivă, nu face să curgă prescrierea pedepsei. Cas. fr. *Pand. Périod.* 1893. 1 248.

s'a prescris prin faptul că au trecut cinci ani dela pronunțarea ei, fără să ție seama și să scadă din acest termen timpul cât a durat procedura recursului făcut în contra hotărîrei condemnătoare (1).

Materie polițienească.

In materie *de simplă poliție* regula este aceeaș ca și în materie corecțională. După art. 598 Pr. pen., termenul prescripției va curge din ziua hotărîrei, dacă este pronunțată în ultimă instanță și din ziua expirărei termenului de apel, dacă este pronunțată în prima instanță, sau din ziua respingerei apelului, fie că s'a făcut sau nu recurs.

Cazul când condemnatul a fugit.

Dacă executarea pedepsei începuse, însă a încetat, prescripția va curge din ziua în care executarea a încetat. Astfel, dacă condemnatul a fugit, prescripția pentru restul pedepsei va începe a curge din ziua evadărei sale (2).

Venim acum la întreruperea și suspendarea prescripției executărei pedepselor.

Suspendarea prescripției. Inadmisibilitate.

Mai întâi, încât privește suspendarea prescripției, este evident că, la noi, ca și în Franța, ea nu există, cauzele de suspendare existente în materie civilă neputând fi admise în materie penală (3).

Știm de asemenea, că suspendarea nu este admisă nici în privința prescrierei acțiunei publice, regula „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*“ fiind inadmisibilă astăzi, atât în materie civilă cât și în materie represivă (4).

Această maximă nefiind înscrisă în legile actuale, zice un autor, este lipsită de orice valoare nu numai în materie penală, dar chiar în materie civilă (5). Cu toate acestea, o sentinţă a tribun. din Avranches, criticată cu drept cuvânt de profesorul Gauckler, vorbeşte de suspendarea prescripţiei penale (¹).

---

(1) Cas. rom. Bult. 1912, p. 971 urm. și *Cr. judiciar* din 1912, No. 47. p. 564 (rezumate).

(2) Ortolan, *op. cit.*, II, 1898, pag. 345; Laborde, *op. cit.*, 929; Trébutien, *op. cit.*, I, 820, p. 593; Tanoviceanu, *op. cit.*, II, 2075, p. 529. „După întreruperea executărei pedepsei, o nouă prescripție începe a curge, *beginnt eine neue Verjährung*, zice art. 72 § ultim din codul penal german.

C. penal german. Art. 72 § ultim.

(3) Laborde, *op. cit.*, 932; Ortolan, *op. cit.*, II, 1872 și 1907; Garraud, *op. cit.*, II, 547 *ab initio*, p. 438; Gauckler (prof. la Caen), nota în *Pand. Périod.* 92. 2. p. 81; Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II. 2076, p. 529.

(4) Vezi *suprà*, p. 48, 49. 172 urm. și 506, 507.

(5) Gauckler, nota în *Pand. Périod.* 92. 2. 81. Vezi și Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 889.

Intreruperea prescripţiei penale.

In privinţa întreruperei prescripţiei, legea fiind mută, vom decide că, odată ce prescripţia a început a curge, singurele acte care pot să întrerupă cursul ei sunt actele *de executare*, adecă: în privinţa pedepselor corporale, arestarea condemnatului de către agenţii însărcinaţi cu executarea pedepselor, fără ca să fie nevoe ca condemnatul să fie condus în stabilimentul unde el urmează să-şi facă osânda (²): iar în privinţa amenzei, singura întrerupere consistă în urmărirea şi sechestrarea bunurilor condemnatului, o simplă somaţie sau un comadament nefiind suficiente (³).

Intreruperea prescripţiei pedepselor. Dr. internaţional. Controversă.

Intreruperea prescripţiei executărei pedepselor a dat loc la dificultăţi în materie de drept internaţional. Ce trebue să decidem, în adevăr, în caz când un delievent, condemnat de către tribunalele noastre represive, a fost arestat în străinătate, în baza unei cereri de extrădare (*)? Arestarea lui de către

---

(¹) Vezi *Pand. Périod.*, *loco suprà cit.* Vezi şi Vidal, *op. cit.*, 592, p. 744.

Dr. penal belgian şi C. pen. german. Art. 72.

(²) Cpr. Laborde, *op. cit.*, 928; Ortolan, *op. cit.*, II, 1901; F. Hélie, *Instruction criminelle*, VIII, 418; Garraud, *op. cit.*, II, 547, p. 439 (ed. a 2-a); C. N. Toneanu, *Revista critică de drept, legislaţie şi jurisprudenţă*, anul I (1911), No. 4, p. 231, etc. Cpr. Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2074, p. 527, 528. — Art. 96 din codul penal belgiau dispune anume că prescripţia pedepsei va fi întreruptă prin arestarea condemnatului, iar art. 72 din codul penal german merge şi mai departe. prevăzând că prescripţia pedepselor este întreruptă prin orice act al autorităţei competente, care ar avea de scop executarea pedepsei, precum şi prin arestarea condemnatului operată în scopul acestei executări: „*Iede auf Vollstreckung der Strafe gerichtete Handlung derjenigen Behörde, welchelr die Vollstreckung obliegt, sowie die zum Zwecke der Vollstreckung erfolgende Festnahme des Verurtheilten unterbricht die Verjährung*".

(³) Trébutien, *op. cit.*, I, 850, p. 593; F. Hélie, *Instr. criminelle*. VIII, 4118; Laborde, *op. cit.*, 928: Leloir, *Code d'instruction criminelle*, art. 536, p. 638, No. 10; Tanoviceanu, *op. cit.*, II, 2074, p. 527, 528; Pand. fr., v⁰ *Prescription criminelle*, 152, etc.

Extrădare.

(*) Vezi încât priveşte extrădarea, tom. I al Coment. noastre, p. 351, text şi nota 1 (ed. a 2-a), precum şi tom. VII. p. 468 urm. Incât priveşte raporturile noastre cu Franţa în această privinţă, vezi *J. Clunet*. anul 1905, In consecință, s'a decis că, de câteori s'au făcut acte

Procesul-verbal de insolvabilitate.

autoritățile străine este ea un act întreruptiv de prescripție, sau prescripția pedepsei fi-va ea întreruptă numai atunci când autoritățile străine au predat pe condemnat în mânile autorităților române? Chestiunea nu este lipsită de interes pentru condemnat, fiindcă procedura extrădărei poate uneori să ție un timp relativ îndelungat și se poate prea bine întâmplà ca el să fie predat autorităților, care au cerut extrădarea, în urma expirărei timpului cerut pentru prescrierea pedepsei. Curtea din București a decis, la 1910, că arestarea operată în străinătate întrerupe prescripția, pentru motivul că Statul străin, care încuviințează extrădarea, fie în baza unui tratat internațional, fie în baza reciprocităței, primește, așa zicând, o delegație dela Statul care cere extrădarea și îi dă tot concursul său la executarea hotărîrei, ținând pe condemnat la dispoziția țărei care reclamă extrădarea. Vezi *Revista critică de drept, legislație și jurisprudență* (care-și datorește existența și prosperitatea ei numai stăruinței și muncei neobosite a distinsului nostru fost elev, d-l Barnosche-Vasiliu), anul I (1910), partea II-a (jurisprudență), p. 10 și 11. Tot în acest sens s'a pronunțat și Curtea de casație din Franța (*Pand. Période*. 88. 1. 379; D. P. 89. 1. 173 și Sirey, 89. 1. 489, cu nota lui Edmond Villey și cu un însemnat raport al consilierului Tanon). Mai vezi Trib. d'Avranches (*Pand. Période*. 92. 2. 81, cu nota lui E. Gaukler, prof. la Caen). Această din urmă sentință, confirmată de Curtea din Caen prin adoptarea motivelor primilor judecători, decide că atunci când un condemnat din Franța trece în străinătate și când, în urma unei cereri de extrădare, emanată dela autoritățile franceze, condemnatul nu poate deocamdată fi predat acestor autorități, din cauză că el își execută o altă osândă pronunțată de tribunalele țărei unde se adăpostise, prescripția pedepsei pronunțată în Franța este întreruptă (sentința zice în mod inexact *suspendată*) în tot timpul detențiunei sale, în baza hotărîrei străine. Atât jurisprudența română cât și cea franceză este însă criticată de d-l Al. Juvara (*Revista critică*, anul I, *loco suprà cit.*), și aprobată de d-l C. N. Toneanu (aceeaș *Revistă*, anul I, (1911), No. 4, p. 231—240). D-l Tanoviceanu (*op. cit.*, II, 2074, p. 528, text și nota 1) se pronunță în contra jurisprudenței. „Nu putem admite, zice d-sa, că prinderea culpabilului, spre a fi extrădat, ar puteà să aibă de rezultat întreru-

---

p. 504 și *Cr. judiciar* din 1905, No. 77, p. 616. Incât privește convențiile de extrădare între țara noastră și diferitele țări străine, vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 469 și St. Scriban, *Convențiile de extrădare ale României* (tip. *Cr. judiciar*, București, 1901). Mai vezi G. D. Nedelcu, *Atributul puterei judecătorești în materie de extrădare* (București 1914). Această lucrare este foarte interesantă, foarte utilă și bine alcătuită.

de executare a unei pedepse corecţionale, prescripţia este întreruptă şi termenul de cinci ani curge din ziua efectuărei ultimului act de executare. Procesul-verbal de insolvabilitate, încheiat de perceptorul respectiv, pentru neplata amenzei corecţionale, este un act de executare, care întrerupe prescripţia şi, deci, un nou termen de cinci ani începe a curge dela data acestui act de insolvabilitate (¹).

Apelul neregulat al condemnatului nu întrerupe prescripţia.

Astfel, s'a decis că, dacă ministerul public n'a executat hotărîrea condemnătoare în timpul determinat de lege pentru prescripţia executărei pedepsei, pedeapsa prevăzută în acea hotărîre este prescrisă, şi această prescripţie nu este întreruptă prin apelul neregulat făcut contra acelei sentinţe, întrucât un atare apel nu suspendă executarea. Prin urmare, când un condemnat face un apel neregulat sau nul, în contra sentinţei tribunalului care l-a condemnat la o pedeapsă corecţională, şi până la judecarea acestui apel, a trecut mai

---

perea prescripţiei, înainte de a fi extrădat autorităţilor româneşti". Noi credem, din contra, că arestarea în ţară străină a osânditului întrerupe executarea pedepsei pronunţată de tribunalele române, pentrucă, la urma urmei, hotărîrea românească este acea care se execută peste fruntarii. Puţin importă, deci, dacă arestarea condemnatului emană dela autoritatea română sau străină, destul este ca aceasta din urmă să fi lucrat în baza sentinţei de condemnare emanată dela tribunalele române. Toţi autorii, afară de Tanoviceanu, zic, în adevăr, că nu este nevoe, pentru întreruperea prescripţiei, ca condemnatul să fie definitiv încarcerat în casa de arest, unde el trebue să-şi facă osânda, fiind suficient ca cei în drept să fi pus mâna pe el. (Vezi autorii citaţi *suprà*, p. 524, nota 2). Executarea osândei prin prinderea şi arestarea condemnatului de către autorităţile competente, fie chiar străine, este deci incompatibilă cu continuarea din partea lui a prescrierei pedepsei, fiindcă această arestare îl pune în imposibilitate de a se sustrage în mod voluntar dela consecinţile pedepsei pronunţate în contra lui. (Cpr. Cas. fr. *Pand. Périod.* 1893. 1. 248). Hotărîrea fiind executată, consecinţa neapărată este că prescripţia este întreruptă. Acestea ni se par adevăratele principii. Şi să nu se zică că autorităţile străine, care au pus mâna pe condemnat, ar fi incompetente, căci ele au operat arestarea în baza sentinţei de condemnare. Iată foarte pe scurt motivele care ne fac a respinge teoria susţinută, de altfel foarte bine, de amicii noştri, d-nii Juvara şi Tanoviceanu.

(¹) Trib. Dolj, *Cr. judiciar* din 1914, No. 7, p. 54.

mult de cinci ani dela data de când a expirat termenul de apel, fără ca în acest timp sentinţa să fi fost adusă la îndeplinire, pedeapsa este prescrisă (¹).

Efectele prescripţiei.

Care sunt efectele prescrierei executărei unei pedepse? Răspunsul este foarte simplu: prescripţia şterge pedeapsa, împiedecând-o de a mai fi executată contra condemnatului, şi aceasta fie că este vorba de o pedeapsă corporală (închisoarea), fie de o pedeapsă bănească (amenda).

Cazul când s'a pronunţat două pedepse.

Dacă s'au pronunţat două pedepse contra aceluiaş individ care, prin excepţie, se cumulează (²), prescripţia celei de a doua nu va putea curge în timpul executărei celei dintâi (³).

Cazul când acelaş individ este condemnat la închis. şi amendă.

Dacă acelaş individ a fost însă condemnat prin aceeaş decizie la o pedeapsă corporală şi la o pedeapsă bănească, executarea uneia din ele n'ar împiedecà prescrierea celeilalte (⁴).

Deoseb. între dr. nostru şi dr. fr. în privinţa recidivei.

In Franţa, condemnatul care comite o nouă infracţiune, după prescrierea pedepsei la care fusese condemnat, se consideră, în genere, ca recidivist (⁵), pe când la noi soluţia contrară este singură admisibilă, din cauză că textele noastre dela recidivă se deosebesc de cele franceze (⁶).

Art. 596 Pr. pen.

Am zis că prescripţia nu şterge decât pedeapsa, care nu mai poate fi executată. Ea nu şterge, deci, nici infracţiunea nici condemnarea; agentul tot un condemnat rămâne. Dovadă de aceasta este art. 596 Pr. pen., care

---

(¹) Cas. rom. Bult. 1897, p. 63.

(²) Vezi asupra cumulului mai multor infracţiuni, Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, I, 1124 urm., p. 675 urm.; Laborde, *Cours élément. de droit criminel*, 652 urm., p. 378 urm.

(³) Trébutien, *op. cit.*, I, 821, p. 594.

C. penal german. Art. 71.

(⁴) Trébutien, *op. cit.*, I, 822, p. 594.—Art. 71 din codul penal german dispune, din contra, că dacă o hotărîre condamnă pe cineva pentru acelaş fapt la amendă *(Geldstrafe)* şi la o pedeapsă corporală *(Freiheitsstrafe)*, amenda nu se prescrie înaintea pedepsei corporale. „*Die Vollstreckung einer wegen derselben Handlung neben einer Freiheitsstrafe erkannten Geldstrafe verjährt nicht früher, als die Vollstreckung der Freiheitsstrafe*“.

(⁵) Vezi Blanche, *Études pratiques sur le code pénal*, I, 455, p. 611 (ed. a 2-a).

(⁶) Vezi Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, I, 1187 urm., p. 714 urm., şi II, 2081, pag. 531, care discută pe larg şi foarte bine chestiunea (tom. I, *loco suprà cit.*).

opreşte pe condemnat de a domicilià în judeţul unde locuesc victima sau moştenitorii ei direcţi, permiţând în acelaş timp guvernului de a fixà locul unde condemnatul urmează a domicilià. Această măsură are un scop îndoit: înlăturarea, pe deoparte, pentru victimă sau moştenitorii săi, a unei vecinătăţi odioase, iar pe de altă parte, apărarea a însuş condemnatului de răsbunarea acelor care au fost victima lui, răsbunare de multe ori firească, din cauză că el a rămas nepedepsit (1).

Aplic. art. 596 Pr. pen. numai la caz de condemnare p. crime. Această măsură excepţională se aplică numai în caz de crime, nu însă în caz de delicte şi, cu atât mai puţin, în caz de contravenţii poliţieneşti. Ea fiind o reparare civilă, numai cei interesaţi pot să isgonească *manu militari* pe condemnat din judeţul în care îi este interzis de a şedeà. Ministerul public nu are acest drept (2).

Prescrierea condemnaţiunilor civile.

Art. 599 Pr. pen. — Condemnaţiunile civile cuprinse în deciziunile date în materie criminală, corecţională sau poliţienească şi devenite nerevocabile, se vor prescrie după regulele codului civil. (Art. 1890 C. civ. Art. 642 Pr. pen. fr.).

Aplic. dreptului comun. Prescripţia executărei pedepsei nu are nicio înrâurire asupra condemnaţiunilor civile pronunţate în materie criminală, corecţională şi poliţienească. Aceste condemnaţiuni, se vor prescrie, după textul de mai sus, prin 30 de ani, conform dreptului comun (art. 1890 C. civil) (3).

Ce se înţelege prin condemnări civile. Prin condemnaţiuni civile se înţelege daunele-interese, diferitele restituiri şi cheltuelile datorite părţei civile sau Statului, etc.

Amenzi. In privinţa amenzilor, trebue să distingem între cele care au un caracter penal, adecă care au de obiect pedepsirea unei crime, unui delict sau unei contravenții polițienești, și cele care au un caracter civil, precum sunt acele la care se condamnă ofițerul stărei civile, pentru abateri, în baza art. 36 C. civil. Cele dintâi se prescriu prin termenul fixat de art. 596—598 Pr. pen., iar cele de al doilea, prin 30 de ani (art. 1890 C. civil) (1).

---

(1) Trébutien, *op. cit.*, I, 823, 824, p. 595; Tanoviceanu, *op. cit.*, II, 2081, p. 531, etc.

(2) Laborde, *op. cit.*, 349, p. 196 (ed. 1-a).

(3) Vezi asupra motivelor care au făcut să se edicteze această dispoziţie, F. Hélie, *Instruction criminelle*, VIII, 4115. Vezi asupra prescrierei condemnaţiunilor civile, în genere, Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2082 urm., p. 532, 533.

Art. 36 C. civil.

Amenda prevăzută de art. 36 C. civil, zice foarte bine Curtea noastră de casație, fiind o amendă civilă, nu are în nimic caracterul unei amenzi penale. Acțiunea exercitată în baza art. 36 C. civil, prescriindu-se, deci, prin 30 de ani (art. 1890 C. civ.), nu se poate, în asemenea materie, invocà prescripția pentru delicte sau contravențiuni, prevăzută de art. 594 și 595 din procedura penală (2).

Punctul de plecare al prescripției.

Termenul de 30 de ani va curge din ziua când hotărîrea, care a pronunțat o asemenea condemnare, a devenit definitivă și irevocabilă (3).

Contumace. Controversă.

In privința condemnărilor civile pronunțate în contra unui contumace, chestiunea este controversată (4).

*
* *

Și cu aceste cuvinte am încheiat Comentariile noastre de drept civil, după o muncă de peste 30 de ani (prescripția cea lungă). Acest manuscris l-am terminat în ziua de 24 Mai 1914, la orele 7 și 10 minute p. m., după ce am votat la col. întâi de Senat pentru Constituantă (5).

---

(1) F. Hélie, *Instr. criminelle*, VIII, 4115, p. 607 (ed. a 2-a).

(2) Cas. rom. S-a II, decizia penală, No. 385, din 22 Febr. 1913. *Jurisprudența română* din 1913, No. 16, p. 248 (decizie nereprodusă în Bult. Curței).

(3) Tanoviceanu, *Curs de drept penal*, II, 2083, p. 532; Laborde, *op. cit.*, 934, p. 550.

(4) Vezi Laborde, *op. cit.*, 934; Tanoviceanu, *op. cit.*, II, 2084, p. 532, 533, etc.

(5) Dorința și intenția noastră erà de a tratà la finele acestui volum, într'un Apendice, acțiunile posesorii, materie pe care uneori am atins-o în treacăt în cuprinsul acestor Comentarii, după cum se poate vedeà din tablele analitice ce însoțesc fiecare volum și chiar din tabla volumului de față. N'am mai avut însă nici curajul, nici timpul, nici răbdarea, nici mai cu seamă puterea de muncă necesară, o spunem cu durere. Să mai scrie și alții! Noi credem că am făcut destul

Nu putem mai bine terminà acest volum, ultimul al Comentariilor noastre, decât înscriind aci cuvintele cu care se termină *pravila bisericească*, *numită pravila cea mică, tipărită la 1640 în mănăstirea Govora* (1).

„...*Drept aceea rog pre cetitori, dacă ceva greșit veți aflà (în această carte), să îndreptați, iar pe cel ce a scris acest isvod (text) cu iertare să-l învredniciți, și pe noi cei ce am tipărit aceasta să nu ne blăstămați. — Iară prețul acestei cărți, ne-am socotit cu toată cheltuiala:* **21 de costande de argint**“ (2).

In urma acestor cuvinte din pravila dela Govora, pe care ni-le însușim, să ne fie permis de a ne luà rămas bun pentru țara românească care, din cauza oamenilor mici la suflet ce-o compun, nu s'a învrednicit să răsplătească o muncă atât de uriașă. In adevăr, Academia română, în două rânduri consecutive, a respins lucrarea noastră, pe care i-o prezentasem spre premiare, socotind că nu merităm nici cea mai mică mențiune onorabilă, deși uneori a premiat simple broșuri. Acest înalt institut de cultură nu s'a învrednicit a ne deschide brațele ei, ci a numit membru corespondent pe L. Guillouard, profesor de drept civil la Universitatea din Caen, care, în Comentariile sale, n'a zis niciun cuvânt despre legislația noastră; iar Universitatea din Iași, pe care împreună cu colegul nostru, A. D. Xenopol, am făcut-o cunoscută în străinătate și căreia îi lăsasem toată biblioteca noastră, aproape 7000 de volume, nu s'a gândit să ne trimeată în Constituanta ce se alege actualmente, ci a trimis pe un profesor de morfologie animală, care poate să fie foarte savant (nu avem nimic de zis în această privință), dar care nu are, credem noi, însușirile cerute spre a fi legislator în aceste momente grele. S'a îndeplinit, deci, vorba lui Beaumarchais:

On demandait un philosophe, ce fût un danseur qui l'obtint!

(1) Vezi S. G. Longinescu, *Istoria dreptului românesc din vremurile cele mai vechi și până azi*, p. 335 (București, 1908).

Ce erà costanda.

(2) Costanda sau moneda de Constantinopol erà o monedă mică de argint, care a circulat în țara noastră mai ales în veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea, și valorà, pe acele vremuri, dela 10 până la 15 parale. Cursul ei, ca și a celorlalte monezi, a variat însă. Documentele din veacul al XVII-lea ne arată costanda ca o monedă mai mică decât *talerul* (leul) și mai mare decât *asprul* (paraua). Costanda erà egală cu *potronicul*, monedă de origină leșească, care valorà până la 10 parale, așa că în timpul Fanarioților, și chiar înainte,

dela cetitorii noştri şi de a le arătà aci toată recunoştinţa

---

patru costande formau un leu vechiu *(Löwenthaler)*. Prin urmare, 21 de costande, cât se vindeà pravila dela Govora, erau *cinci* lei vechi şi zece parale, cam *doi* lei şi zece bani din moneda actuală. Trebue să recunoaştem că acest preţ este mic, faţă de preţul cărţilor actuale, mai ales faţă de cetitorii ce puteau să existe pe atunci. Trebue să ţinem însă socoteală că banii erau mai scumpi decât astăzi, iar tiparul şi hârtia erau mai eftene, căci neexistând pe atunci fabrici de hârtie, nu existau nici *trusturile* ce există astăzi, şi care sunt o adevărată nenorocire.

Aspri.

Legile noastre anterioare mai vorbesc şi de o altă monedă, şi anume de „aspri", bani bizantini aduşi la noi de Turci. Patruzeci de *aspri* făceau *un leu* *(Löwenthaler)*.

Prav. lui Matei Basarab.

Iată ce găsim, cu privire la aceste monezi, în pravila lui Matei Basarab (glava sau capit. 299, § 36): „Ceiace vor furà plug sau hier de plug, sau giug, şi de se vor găsi, atunci să socotească de în ce zi s'au furat până în ce zi s'au găsit; deci să plătească pre zi câte 12 *aspri*, care fac *două costande* de argint, sau cât se va dà unui om ce lucrează pre zi".

Prav. lui Vasile Lupu.

Iată şi paragraful corespondent din pravila lui Vasile Lupu (pricina a doua, pentru furtişagul): „Ceia ce vor furà plug, sau hier de plug, sau jug, şi de se vor găsi, să socotească din ce zi s'au furat până în ce zi s'au găsit; deci, să plătească pre toată ziua câte 12 *aspri*, cari fac 2 *potronici* de argint, sau cât se va dà unui om ce lucrează pre zi". Din aceste texte rezultă că *costanda* erà pe atunci egală cu *potronicul*. Vezi St. G. Longinescu, *Legi vechi româneşti şi izvoarele lor*, I, p. 10 (Bucureşti, 1912).

Aprecieri asupra operei d-lui Longinescu: Legi vechi româneşti şi izvoarele lor.

Această lucrare, a savantului nostru coleg dela Bucureşti, unică până acum în genul ei, aruncă o lumină vie asupra trecutului nostru juridic.

Ea reproduce legile laice sau mireneşti din pravilele lui Vasile Lupu şi Matei Basarab, arătând în totdeauna, cu cea mai mare exactitate, izvoarele romane ale acestor legiuiri.

Ea reprezintă nu numai o muncă uriaşă, dar şi o vastă erudiţiune.

Ideea de a fi tradus fiecare paragraf din aceste pravile, în limba franceză, este nu se poate mai nemerită, cu toate dificultăţile ce ne închipuim că a trebuit să întâmpine bietul traducător, şi cu toată tortura la care, adeseori, el a trebuit să-şi supue creierul său.

Graţie acestei traduceri, totdeauna exactă, scrisă nu numai într'o limbă corectă şi frumoasă, dar adeseori elegantă, deşi traducătorul, d-l profesor *A. Patrognet*, în prefaţa sa, ne spune că n'a căutat a fi elegant *(nous n'avons pas visé à l'élégance)*, graţie acestei traduceri, zicem, străinii, care n'au noastră, pentru faptul că ne-au îmbărbătat la muncă, apreciind această operă mai mult poate decât merită. In adevăr, dacă publicul nu ne-ar fi încurajat, am fi rămas şi noi în drum ca mulţi alţii şi n'am fi avut satisfacţia de a înscrie cuvântul mult dorit: sfârşit.

Slava săvrăşiteliu Bogu davşemu i po zaciala i coneţ (1).

---

nicio idee despre trecutul nostru, pot astăzi studià şi aprecià vechile noastre aşezăminte.

Indexul alfabetic, care însoţeşte acest volum de 440 pagine (format mare în 4°) şi care va fi urmat şi de altele, numai el este un adevărat monument, şi noi care ştim ce însemnează a lucrà un asemenea index, ne putem face o slabă idee despre munca considerabilă şi stăruitoare ce reprezintă.

Cutezăm a afirmà, — şi cei care vor cetì aceste rânduri, consultând şi lucrarea ce semnalăm, ne vor dà dreptate, — cutezăm a afirmà, zicem, că nici într'o ţară din lume, o operă atât de uriaşă n'ar fi văzut lumina zilei, fără a fi fost de toţi apreciată şi îmbărbătată. In ţara noastră însă, unde munca este despreţuită, ea a trecut aproape nebăgată în seamă, căci prea puţini sunt acei care îi recunosc adevărata ei valoare şi foloasele necontestate ce poate să aducă.

(1) Aceste cuvinte slavone se găsesc la finele Pravilei lui Vasile Lupu şi însemnează: *Laudă lui D-zeu, creatorul, care, după început a dat şi sfârşitul.*

Pravila lui Matei Basarab are, la fine, următoarele cuvinte: *„Coneţ I Bogu Slava, Amin! Davşomu i darovavşomu menea hudomu Po nacealea i săverşenie videati“. (Sfârşit şi laudă lui D-zeu, Amin! Celuia care dă şi dărueşte mie, celui mai mic, să văd după început şi sfârşitul).*

ADDENDA ET CORRIGENDA

La p. 1, finele notei 1, se va cetì: p. 89, în loc de p. 84.

La p. 9, rândul al 10 din text, se va cetì: până la douăzeci de ani, în loc de: doazeci de ani.

La p. 15, finele rândului al 6-lea din text, se va adăogà: Vezi *infrà*, p. 377, *ad notam*.

La p. 27, finele notei 4, se va adăogà: p. 234.

La p. 29, începutul rândului al 2-a din text, a se cetì: *Verjährung*, în loc de: *Vejährung*.

La p. 38, nota 1, începutul rândului 21, a se cetì: adversarul lor, în loc de: adversarul său.

La p. 50, rândul întâiu din nota 1, se va adăogà după cuvintele: explic. acestui text: p. 342.

La p. 56, începutul notei 3, se va cetì: Bult. 1892, p. 815, în loc de: 415.

La p. 57, al doilea rând din notă, după art. 956 C. com., se va adăogà: p. 452, 453.

La p. 68, finele notei 1, se va adăogà: p. 321.

La p. 69, finele notei 2, se va adăogà: Vezi *infrà*, p. 472 n. 5 şi p. 514.

La p. 77, finele notei 2, se va adăogà: p. 416.

La p. 79, finele notei 4, se va adăogà: şi *infrà*, p. 362, n. 3.

La aceeaş pag. (79), finele notei 5, se va adăogà: Vezi *infrà*, p. 361, 362.

La p. 84, nota 2, după: p. 188 şi 1219, se va adăogà: Bult. 1910, p. 147.

La p. 96, finele notei 2, se va adăogà: şi *infrà*, p. 375.

La pag. 96, nota 3, după *Dreptul* din 1909, No. 72, se va adăogà: Bult. 1912, p. 1088.

La p. 101, prima notă marginală, se va cetì: Aplic. art. 1909 creditorului gagist, în loc de: art. 909.

La p. 142, finele notei 2, se va adăogà, după 202: şi *infrà*, p. 499.

La p. 159, finele notei 4, se va cetì: p. 148, nota 2, în loc de nota 1.

La pag. 174, finele notei, se va adăogà: Bult. Cas. 1913, p. 2106 urm.

La p. 185, finele notei 4, se va adăogà: p. 269.

La pag. 187, prima notă marginală, se va cetì: Art. 1285, în loc de 1275.

La pag. 199, începutul notei, se va adăogà: C. Bucureşti, *Dreptul* din 1912, No. 66.

La p. 205, finele notei 3, se va adăogà: Cpr. Cas. rom., *Jurisprudența română* din 1914, No. 23, p. 359.

La p. 296, rândul 23, după cuvântul Vezi, se va adăogà: Bult. 1913, p. 1962.

La pag. 210, finele notei 2, după cuvintele Pr. pen., se va adăogà: p. 484, 485.

La aceeaş pag. (210), finele notei 5, se va adăogà: p. 449, n. 2.

La p. 211, începutul rândului al 15-lea din text, se va cetì: se va socotì, în loc de: *de* va socotì.

La p. 221, rândul al 10-lea din nota 1, se va cetì: *Cr. judiciar* din 1905, No. 77 şi din 1906, etc.

La aceeaş pag. (221), finele rândului al 12-lea din nota 1, se va adăogà, după cuvintele 947 C. com.: p. 409 şi 446.

La p. 224, rândul al 13-lea din text, se va cetì: 597 Pr. pen., în loc de 497.

La p. 273, finele rândului al 3-lea din text, se va cetì: Incât priveşte actele făcute de o femee măritată neautorizată, etc.

La p. 275, finele rândului al 19-lea din text, se va cetì: termenul prescripţiei curge tot din ziua încetărei incapacităţei, în loc de: tot din ziua incapacităţei.

La p. 287, finele rândului al 4-lea din text, se va adăogà: Vezi *infrà*, p. 407.

La p. 296, finele notei 1, se va cetì: p. 302, 303, în loc de: p. 303, 304.

La p. 303, la finele rândului 9 din text, se va adăogà: Vezi *infrà*, p. 296.

La pag. 333, paginaţia este greşită; se va cetì: p. 333, în loc de: 233.

La aceeaş pag. (333), finele rândului al 12-lea din text, se va cetì: a împiedicat pe creditor, în loc de: a împiedicat pe *debitor*.

La p. 350, nota 6, se va cetì: Vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 22, text şi n. 3, unde se arată, etc.

La p. 352, rândul al 17-lea din text, se va cetì: cu titlu de proprietari, în loc de: cu titlu de proprietar.

La pag. 359, se suprimă din text rândurile 3, 4 şi 5, care sunt culese de două ori.

La aceeaş p. (359), finele rândului al 12-lea din text, se va adăogà: Vezi şi *suprà*, p. 100.

La p. 372, începutul rândului al 17-lea din nota 3, a se cetì: la săvârşirea unui asemenea fapt, în loc de: *unei* asemenea fapt.

La p. 399, în unele exemplare numai s'a greşit citaţia franceză din Dunod, care trebue cetită astfel: des actions réelles et hypothécaires, on doive suivre, etc.

La p. 419, nota 3, rândurile 4 şi 5, la fine, se va cetì: „*La sospensione della prescrizione va regolata secondo il diritto civile eziandio nei rapporti*“, etc.

*

Celelalte greşeli (şi au mai rămas multe), rugăm pe cetitori să le îndrepte ei înşişi, ţinând seama de greutăţile tiparului în ţara noastră.

TABLA MATERIILOR
CUPRINSE
ÎN TOMUL AL XI-LEA
(ULTIMUL)

CARTEA III

TIT. XX

Despre prescripţiune

PARTEA I

PRESCRIPŢIA IN MATERIE CIVILĂ

Pagina

Consideraţii generale şi istorice . . . . 2—41

CAPITOLUL I

Dispoziţiuni generale

Natura şi definiţia prescripţiei (art. 1837) . . . . . 41—49
Reguli comune prescripţiei achizitive (uzucapiunei) şi prescripţiei liberatorii . . . . 49—50
Oprirea de a se renunţà la prescripţie (art. 1830—1840). 50
Despre renunţare la prescripţie (art. 1838) . . . . . 50—56
Persoanele care pot renunţà la prescripţia îndeplinită şi formele acestei renunţări (art. 1839, 1840) . . 56—63
Efectele renunţărei la prescripţia îndeplinită . . . . 63—64
Oprirea făcută judecătorilor de a opune prescripţia din oficiu (art. 1841, 1842) . . . . 65—72
Persoanele care pot invocà prescripţia şi în contra cărora ea poate fi invocată. — Persoanele care pot invocà prescripţia (art. 1843) . . . . 72—75

Pagina
Persoanele contra cărora se poate prescrie (art. 1845, 1875) . . . . 75—77
Lucrurile care pot fi prescrise (art. 1844) . . . . . 77—91

CAPITOLUL II

Despre posesiunea cerută pentru a puteà prescrie.

Noţiunea şi definiţiunea posesiunei (art. 1846) . . . . 91—102
Caracterele ce trebue să întrunească posesiunea pentru a puteà conduce la prescripţia achizitivă sau uzucapiune (art. 1847—1856, 1862) . . . . 102—116
Intervertirea titlului posesorului precar (art. 1857—1858). 116—127
Despre juncţiunea posesiunei (art. 1859—1861) . . . 127—141

CAPITOLUL III

Despre cazurile care întrerup sau care suspendă cursul prescripţiunei.

SECŢIUNEA I

Despre cazurile care întrerup prescripţiunea (art. 1863, 1874) . . . . 142—143
Intreruperea naturală (art. 1864) . . . . 143—147
Intreruperea civilă (art. 1865, 1868—1871) . . . . . 147—166
Efectele întreruperei civile a prescripţiei (art. 1045, 1872, 1873) . . . . 166—172

SECŢIUNEA II

Despre cauzele care suspendă cursul prescripţiunei (art. 1875) . . . . 172—176
Minorii şi interzişii (art. 1876) . . . . 176—185
Femeile măritate (art. 1877—1880) . . . . 185—191
Soţii (art. 1881) . . . . 191—192
Moştenitorii beneficiari (art. 1882) . . . . 192—195
Administratorii legali ai averei altuia şi curatorul succesiunei vacante (art. 1883—1884) . . . . 195—197
Modalităţile creanţelor (art. 1885) . . . . 197—202
Efectele suspendărei prescripţiei (art. 1874) . . . . . 202—204

Pagina

CAPITOLUL IV

Despre timpul cerut pentru a prescrie.

SECȚIUNEA I

Dispozițiuni generale. — Punctul de plecare al prescripției (art. 1886) . . . . 205—209
Calcularea termenului prescripției (art. 1887—1889) . 209—212

SECȚIUNEA II

Despre prescripțiunea de 30 de ani . . . . 212 urm.
Uzucapiunea extraordinară *(præscriptio longissimi temporis)* (art. 1890—1894 C. civil, 404 Pr. civilă, 111 L. judecăt. de ocoale din 1907) . . . . . 212—229

SECȚIUNEA III

Despre prescripțiunile de 10 până la 20 de ani (uzucapiunea ordinară, *præscriptio longi temporis)* (art. 1895—1899) . . . . 229—232
Lucrurile la care se aplică prescripția de 10 până la 20 de ani . . . . 232—234
Efectele prescripției de 10 până la 20 de ani . . . . 234—237
Condițiile cerute pentru îndeplinirea prescripției achizitive de 10 până la 20 de ani . . . . 237—238
Prima condiție. — Lucrurile care pot fi uzucapiate . . 238
A doua condiție.—Buna credință a posesorului (art. 1895, 1898 și 1899 § 2) . . . . 238—246
A treia condiție. — Justa cauza sau titlul just. — Titlu translativ de proprietate . . . . 246—256
Titlu nul sau anulabil (art. 1897 §§ 2 și 3) . . . . 256—262
Titlu putativ . . . . 262—264
Titlu fără dată certă 264
Dovedirea titlului just (art. 1899 § 1) . . . . 264—265
A patra condiție. — Termenul prescripției întemeiată pe un titlu just și pe bună credință (art. 1895, 1896). 266—268
Prescripția acțiunei în anulare sau în resciziune (art. 1900) . . . . 268—280
Prescripția acțiunilor relative la tutelă. (Prescripție liberatorie statornicită în favoarea tutorului) (art. 1901) . . . . 280—284
Reguli speciale la întreprinderile de construcții. — Acțiunea contra arhitecților și antreprenorilor (art. 1483, 1902) . . . . 284—287

Pagina

SECŢIUNEA IV

Despre câteva prescripţii particulare . . . . 287—291
Despre prescripţia de şase luni (art. 1903) . . . . . 291—296
Despre prescripţia de un an (art. 1904) . . . . . . 296—307
Reguli generale aplicabile prescripţiilor scurte statornicite de art. 1903 şi 1904 (art. 1905, 1906) . . 307—315
Punctul de plecare al prescripţiilor scurte . . . . . . 315—316
Despre prescripţia de cinci ani (art. 1907) 316
Caracterul şi temeiul acestei prescripţii . . . . 316—321
Creanţele la care se aplică art. 1907 . . . . 321—322
Veniturile rentelor perpetue sau pe viaţă . . . . . . 322—323
Prestaţiunile periodice ale pensiunilor alimentare . . . 323—326
Chiriile caselor şi arenzile moşiilor . . . . 326—327
Dobânzile sumelor datorite . . . . 327—333
Tot ce se plăteşte cu anul sau la termene periodice mai scurte . . . . 334—335
Calcularea termenului prescripţiei statornicită de art. 1907 C. civ. . . . . 335—337
Reguli comune tuturor prescripţiilor cuprinse în art. 1903—1910 (art. 1908) . . . . 337—338
Prescripţia acţiunei în revendicare a bunurilor imobiliare vândute prin licitaţie publică (art. 568 Pr. civ.) . . . . 339—342
Prescripţia instantanee în privinţa mobilelor şi revendicarea lor (art. 1909, 1910 C. civ. 58 C. com. § ultim) . . . . 343—347
Fundamentul juridic al acestei regule . . . . 347—349
Condiţiile cerute pentru ca art. 1909 să poată fi aplicat 349—356
Mobilele la care se aplică art. 1909 . . . . 356—363
Efectele regulei statornicite de art. 1909 . . . . . . 363—364
Excepţii dela regula statornicită de art. 1909, în caz de pierderea sau furarea lucrului . . . . 364—381
Despre titlurile la purtător pierdute, distruse, furate, etc. (L. din 1883 şi art. 48 L. Burselor) . . . . 381—398
Prescripţia în dreptul internaţional privat . . . . . 398—405

PARTEA II

PRESCRIPŢIA IN MATERIE COMERCIALĂ

Consideraţii generale (art. 947 C. com.) . . . . 407—410
Aplicarea prescripţiei comerciale chiar în caz când actul nu este comercial decât pentru una din părţi (art. 945 C. com.). . . . . 410—414

Pagina

Persoanele contra cărora curge prescripția comercială și întreruperea ei (art. 946 C. com.) . . . . . 414—423
Prescripțiile relative la vasele plutitoare (art. 948 C. com.) . . . . 424—427
Prescripția relativă la acțiunile derivând din contractul de împrumut maritim sau de gaj asupra vaselor (art. 950) 427
Prescripția acțiunilor ce izvorăsc din lovirea vaselor sau abordaj ori abordare (art. 677, 953 C. com.). 428—435
Prescripția acțiunilor ce izvorăsc din închirierea unui vas și din contractul de asigurare (art. 954 C. com.) . . . . 435—439
Prescripția relativă la acțiunile ce derivă din furnituri făcute pentru repararea unui vas sau pregătirea lui de drum, sau din plata de alimente date marinarilor și celorlalți oameni ai echipajului, din ordinul căpitanului (art. 955 C. com.) . . . . . 439—440
Prescrierea acțiunilor ce derivă din contractul de societate, din cambii și cekuri (art. 949 C. com.) . 440—441
Prescrierea acțiunilor ce derivă din contractul de societate sau din alte operații sociale . . . . . . 441—444
Prescrierea acțiunilor ce derivă din cambii și din cekuri. 445—450
Prescrierea acțiunilor izvorîte din contractul de transport sau cărăușie (art. 956 C. com.) . . . . . 450—457
Prescrierea acțiunilor mediatorilor și acțiunilor de anulare sau de resciziune a concordatului (art. 952 C. com.) . . . . 458—459
Liberarea grefierilor și sindicilor de obligația de a păstra registrele încredințate lor în procedura falimentelor (art. 951 C. com.) 460
Dispoziția tranzitorie relativă la prescripțiile comerciale (art. 966 C. com.) . . . . 460—462

PARTEA III

PRESCRIPȚIA IN MATERIE REPRESIVĂ

Considerații generale . . . . 463—471
Caracterele prescripției penale . . . . 471—473
Retroactivitatea legilor în ceeace privește acțiunea publică . . . . 473—474
Prescrierea acțiunei publice (art. 593—595 Pr. pen.) . 474—508

	Pagina
Prescrierea acțiunei civile	508—515
Prescrierea pedepsei sau mai bine zis a dreptului de a execută condemnările emanate dela tribunalele represive (art. 596—598, 600 Pr. pen.)	515—528
Prescrierea condemnațiunilor civile (art. 599 Pr. pen.)	528—529
Addenda et corrigenda	533—534
Tabla numerică și alfabetică a articolelor cuprinse în tomul al XI-lea	541—550
Tabla alfabetică și analitică a materiilor cuprinse în tomul de față (ultimul)	551—697

TABLA NUMERICĂ A ARTICOLELOR

CUPRINSE

IN TOMUL XI (Ultimul)

(PRESCRIPŢIA)

CODUL CIVIL

Art.	Pagina
1	224, 317 *ad notam*
2	423 n. 3 *in fine*
5	50
11	434
36	529
94	352
118	225
123	102
162	86
163	86
164	86
167	86
183 184	245
187	324
279	468 n. 1
290 291	86, 183 n. 1, 287
301	85, 213 n. 3
302	85
303	85
346	281
369	281
380	381
390	113, 338
401	58 n. 1
419	283, 284
420	333
427	57
443	281
454	113, 180, 281
471	233
474	206 n. 2
476 478	80
485 urm.	94, 102, 245, 246, 330, 360
486 487	240, 263
490	424
493	424
494	246 n. 3
498	183
499	80
523	206 n. 2, 424
540	203 n. 5
547	203 n. 5
550	206 n. 2
552	329
557	99 *ad notam*, 144 n. 3, 145, 218, 225

Art.	Pagina
559	225
562	74
565	341
579	90
580	225, 229
581	84
582	114
598	89
600	89
608	90
616 urm.	86, 87, 89, 331 332 *ad notam*
619	225, 332 *ad notam*
622	79 n. 1
623	43, 73, 78, 225 text şi n. 1, 229, 235
624	79, 83
639 640	98 n. 1, 144 n. 3, 145, 225, 218, 235
643	179, 204
644	133, 140, 230 n. 1, 245
645	41. 42, 215
652 653	95, 133, 136
665	435
684	139 *ad notam*
699	74
700	133, 224, 225 *ad notam*
722	183. 229. 288
728	89
729	127, 133, 225 text şi n. 2
775	138
776	206 n. 2
783	183, 229, 288
786	119, 141
789	183
803	257
825	202
833	183, 192, 287
840	225
859	257
931	183, 287
937	191 n. 2
945 947	413
960	355

Art.	Pagina
961	57
966	257
969	391
970	415 n. 1
972	344, 375
974 975	73, 234, 361, 364
980	415 n. 1
987	97 n. 2
994	330 *ad notam*
998 999	217 n. 1, 371, 372, 380, 428 n. 1, 430, 455 n. 1
1000	290 n. 1, 511
1003	428 n. 1
1016	201
1019 urm.	187 n. 4
1036 1037 1038	170, 215
1045	166 urm.
1051	286
1056	169, 422
1060	169, 338
1061	170
1092	39
1167	258, 271
1168	270
1169	96, 115, 119, 163, 243, 265, 387 n. 2
1182	166, 264, 265
1198	277, 299
1202	312
1203	354
1206	243
1224	79, 362 n. 3
1242	113
1243	187
1246	188
1248	79
1249	79, 362 text şi n. 3, *in fine*
1252	83 *ad notam*, 188
1256	187
1265	57, 187, 189, 273
1285 1286	187
1334	180. 181 n. 1, 183, 229, 287

Art. Pagina
1359 183
1376 . . . . 180, 181
1384 . . . . . 454 *ad notam*
1393 . 150, 357 n. 1: 393, 395
1483 . . . . . 184, 284 urm.
1484 295
1489 295
1512 . . . . 229, 288
1536 59
1544 . . 497, 531 *ad notam*
1705 . . . . 359 n. 4
1729, 3⁰ 300
1730, 6⁰ 294
1762 urm. . . . . . . 281 n. 4
1786 . . . . 183, 184
1772 396
1800 . . 201, 209. 218 text şi n. 1. 225, 229, 234. 253 n. 1, 281 n. 4
1837 . . 41 urm., 45, 49, 135
1838 urm. . . . 49, 50 urm., 161 n. 2. 405
1840 . . . 161 n. 2, 473 n. 4
1841 . . 21, 65 urm., 321, 363
1842 65
1843 . . . 72 urm.. 161 n. 2
1844 . 15, 66 urm., 135, 147, 237, 238
1845 . . 59 n. 3, 75 urm.. 77 80 n. 1, 174
1846 urm. . 49, 91 urm., 426
1847 urm. . 53, 102 urm., 125, 127, 147, 184 n. 2, 216, 230
1853 . 113, 123, 216, 427. 429
1856 422
1857 } . . 114, 116, 117 urm.
1858 } 135, 427
1859 }
1860 } . . 102 *ad notam*, 123, 127 urm.
1861 }
1862 . . . . 103 text şi n. 1, 112. 114, 115
1863 . 48, 49, 108, 143, 280 n. 4, 322. 455
1864 } . 147 urm., 149, 150. 151
1865 } text şi n. 2. 160. 161 text şi n. 2; 162, 163, 165. 228, 421 urm., 453, 455 n. 3, 456 *ad notam.*
1868 urm. . . 148 urm., 310, 420 n. 2, 421
1870 urm. . . 185 urm., 501
1872 } . . . . 108, 161 n. 2,
1873 } 167 urm., 169, 170, 422
1874 . . 142, 143. 202 urm. 336, n. 3
1875 . . . 75 urm., 172 urm., 416, 417
1876 . 46. 176 urm., 224, 274, 338, 375, 416, 419
1877 . . . 186, 187, 224. 416
1878 . . . 79, 186, 188. 189
1879 189
1880 . . . . 190, 274
1881 . . 46, 85. 191 urm., 417. 418, 419, 420
1882 . . . . . 192 urm., 196
1883 }
1884 } . . . . 195 urm.
1885 . 88 *ad notam*, 197 urm., 208, 228, 315, 316, 322 n. 5
1886 . . . 19, 205 urm., 416
1887 urm. . . 209 urm.. 438 449 n. 2
1889 . . . . . 216 n. 4, 485
1890 . . 41, 49. 87, 88 *ad notam* 105, 156. 157 *ad notam*, 158, 213 urm., 230 text şi n., 232, 271, 272, 276, 277. 282. 283, 284, 285, 290, 305, 330, 331 *ad notam*. 350, 371, 446. 509 *ad notam*. 510, 513, 528, 529
1891 . . 41. 42, 156, 213 urm., 221 urm., 409, 446, 447
1892 . 206 text şi n. 2, 213 urm.
1893 . . . 205 n. 2, 213 urm.
1894 . . . . 228, 229
1895 urm. . 41, 94, 105, 118, 119, 134. 136, 137, 141, 231 urm.

Art. Pagina

1897 . . . . 1, 231 urm.
1898 356
1899 355
1900 . . 42, 49, 177 n. 1, 178 n. 3, 185, 189, 190, 208, 219, 268 urm. 282, 283, 284, 290 n. 1, 407
1901 . . . 49, 178 n. 3, 184, 280 urm.
1902 . . . . . 184, 285 urm.
1903 . 42, 180, 287, 288, 290, 291 urm., 305, 306, 308, 311 text şi n. 2, 315, 318, 320, 322, 326, 338, 404, 405, 414, 440, 446, 466
1904 . 71 n. 4, 149, 290, 292, 293, 295, 296 urm., 308, 309 text şi n. 1, 311 text şi n. 2, 315, 318, 320, 322, 405, 413, 414, 417, 446

Art. Pagina

1905⎫
1906⎭ . 58 n. 1, 149, 294, 298, 306 urm., 315, 320, 343 urm., 414, 446 n. 1
1907 . 68 n. 1 şi 2, 150, 191, 206 n. 2, 207, 227 291, 292, 295, 307, 312, 316 urm., 321 urm., 335 urm., 338
1908 . . 180, 236 n. 3, 308, 337 urm., 374, 375
1909⎫
1910⎭ . 100, 101, 288, 343 urm., 356 urm., 364 urm., 376 urm., 388, 399, 400, 401, 407, 424
1911 . . . 42, 43 text şi n. 1, 49, 224, 460, 473
1912 . . . . 391, 394
1913 . . . . . 317 *ad notam*

PROCEDURA CIVILĂ

66 152
66 *bis* . . 152 text şi n. 1
70 . . . . . 457 *ad notam*
112 151
247 urm. . . 150 text şi n. 6
257 . 154, 155 n. 1 şi 2, 182
260 156
322 182
291 . . . . 67 n. 1
327 71
378 421

402 . . . . . 289 *ad notam*
404 . . 158 text şi n. 1, 214, 222 text şi n. 1, 223, 409, 446
406 . . . . 81 n. 5
496 161
568 . 182, 339 urm., 460, 461
586 . . . . . 50 text şi n. 1
729 . . . . 223 n. 1
730 211
731 . . . . . 210, 449 n. 2

CODUL COMERCIAL

1 . 222, 415 text şi n. 1, 420
3 § 12 . . . 458, 459 n. 2
7 . . . . 488 n. 1
10⎫
12⎭ . . . . 57 n. 4

13⎫
16⎭ 180
16 . . . . . . 58 nota, 187
30 . nota 2 dela p. 407, 408
42 . . . . . 422, 451, 457

Art. Pagina
46 . . . . 459 n. 2
56 411
58 § ultim. . 343, 376 n. 4, 386 text și nota
78 § ultim. . 442 *ad notam*
166}
171} 395
239 urm. 441
253 . . . . . 442 *ad notam*
273 392
279 . . . . 392, 394
282 450
292 450
296 urm. 423
307 . . . . . . 367 *ad notam*
342 . . . . 489 n. 1
345}
346} . . 447 n. 3, 467 n. 3
349 . . . 223 n. 1, 312 n. 3
351 448
354 urm. 388
365 . . . . 392, 394
366 388
413 451
425 452
434 . . . . 436 n. 2
462 . . . . 432 text și n. 1
490 424
493 . . . . 359, 424
501 . . . . 433, 434
523 424
531}
532} 436
557 436
565 . . . . . . 388, 392, 394
591 427
592 436
645 urm. 438

Art. Pagina
659 . . . . 435 n. 2
672 . . . . 430 text și nota
673}
674} . 428 n. 1, 430 text și nota, 431 n. 1
676 430
677 . . . . . . 431, 434, 435
714 489
875 489
889 222
893 . . . 412 text și nota 1
900 . . . . 429 n. 3
903 . . . . . 115 *ad notam* 154 text și n. 3
907 . . . . . 448 *ad notam*
945 . . 294 n. 2, 300 n. 3, 410 urm., 413, 414
946 . . . 149, 182, 186, 414 urm., 444, 455
947 . 221 n. 1, 287, 294 n. 2, 300, 301, 408 urm., 413, 414, 424, 447, 453 n. 1 *in fine*
948 . 113, 410, 424 urm., 426
949 . 221 n. 1, 313 n. 1, 420 n. 2, 421, 438 n. 1, 440 urm., 445 urm., 461 text și nota 1
950 . . . . . 427, 435 urm.
951 460
952 . . . . 458 urm.
953 . . . . 428 urm.
954 . 56, 427, 435 urm., 437 text și n. 4
955 . . . . 439, 440
956 . 56 text și n. 3, 257 n. 1, 450 urm., 437
964 192
966 460

CODUL COMERCIAL VECHIU

104 . . . . 450 n. 3
148 . . . . 461 n. 1
184 . . 445 text și n. 1, 462
589 426
591 427

CODUL PENAL

Art. Pagina

1 . . . . 520 n. 2
9 . . . . 520 n. 2
13, 16 . . . . 518, 519
50 . . . . 372 n. 3
53 . . . . 491 text şi n. 1
63 521
125 urm. 496
128 496
147 479
213 491
232 . . . . . 517 *ad notam*
249 510

Art. Pagina

267, 268 . . . . 492 text şi n. 3
272 491
306 366
307 . 367 *ad notam*, 372 text şi n. 3, 373 *ad notam*
309 366
322 . 368 n. 3, 369 *ad notam*
323 . . . . 497 text şi n. 1
328 372
332 . . . . . 517 *ad notam*
381 urm. . . . . . . 520 n. 2

Codul de justiţie militară din 24 Maiu 1881

178 . . . . 475 n. 2

Codul penal al Moldovei din 1826

263 . . . . 468, 476

Codul penal al Munteniei din 1850

322—329 . . . . 468 urm.

Codul de procedură penală

12 513
178 . . . . . 499 n. 2, 514
422 . . . . 479 n. 1
481 . . . . . 519 n. 5, 521
593, 594, 595 . 19 n. 2, 371, 474 urm., 477, 478, 499 text şi n. 3, 502, 503, 505, 517
596, 597, 598 . 224, 475, 515 urm., 518 *ad notam*, 520 text şi nota 2, 521, 522, 523, 527, 528, 529
599 . . . . . 511, 528, 529
600 . . . . 473 text şi n. 1, 516, 519 n. 5

Procedura penală veche a ţărei româneşti

155, 156 . . . . 512 n. 1

CONSTITUȚIA

Art.	Pagina	Art.	Pagina
7 § 5	39, 59 n. 3, 73, 85, 225 *ad notam*	93	470 n. 1
11	434	105	479 text și n. 2
24	478, 479 n. 1	132	83, 84 n. 1

Legile speciale cele mai importante menționate în acest volum

Hrisovul lui Const. Mavrocordat din 1840, în privința dreptului de a pescuì și de a vânà . . 480 *ad notam*
Anaforaua boerilor către Domn din 1827 . . . 23 *ad notam*
Legea din 8 Martie 1847 asupra mărginirei prescripției împresurărei pământurilor și pentru adevăratul înțeles al stăpânirei cu bună sau cu rea credință la asemenea împresurări . . 22 n. 1, 241 242 *ad notam*
Legea de secularizare a averilor mănăstirești, din 1863 . . . . 252 n. 3
Legea rurală din 1864 . . . . 254, 255
Legea poliției rurale din 1868 (art. 109) . . . 479
Statutele Creditului funciar din 6 Aprilie 1873 (art. 106) . . . . 381 n. 4
Legea din 17 Aprilie 1875 pentru modificarea unor dispoziții din codul penal și din procedura penală 520
Legea din 5 Martie 1876 asupra recrutărei armatei (art. 81) . . . . 475 n. 2
Legea de urmăriri din 24 Martie 1877 (art. 20, 21) . 325 n. 2, 518 *ad notam*
Legea din 27 Aprilie 1877 pentru suspendarea prescripțiunilor și a termenelor unor acte judecătorești pe timp de stare de războiu . 173
Regulamentul poliției porturilor din 30 Martie 1879 (art. 71) 428
Legea din 21 Ianuarie 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, distruse, furate, etc. . . . 382 urm.
Legea electorală din 1884, art. 19 518
" " " " " 133 479
" " " " " 135 . . . . . . 479 n. 2
Legea din 10 Iunie 1884 asupra domeniului Coroanei (art. 5) 83
Legea pentru monopolul tutunurilor, din 1887 (art. 75) . . . . 520 n. 2

Pagina

Legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului în Dobrogea (art. 54) . . . . 369 *ad notam*
Legea asupra poliției vânatului, din 1891 (art. 23) . 479 n. 3
Legea pentru servitori din 1892 (art. 1) 306
Legea telegrafo-poştală, din 1892 (art. 120) . . . 289
„ „ „ „ „ 116}
„ „ „ „ „ 121} . . 290 n. 1
Legea asupra alienaților, din 15 Decembrie 1894 . 180, 276
Legea asupra numelui din 18 Martie 1895 . . . 86
Legea judecătoriilor de ocoale din 1896 (art. 73) . 512 n. 1
Regulamentul de transport pe căile ferate române din 1899 . . . . 56, 453, 454
Legea timbrului din 1900 . . . . . . 67, 68, 325 n. 2 *in fine*
Legea pentru organizarea meseriilor din 5 Martie 1902 art. 89 . . . . 502 n. 2
Regulamentul legei meseriilor, art. 140 . . . . . 502 n. 2
Legea asupra comptabilităţei publice a Statului, din 21 Martie 1903, art. 126 . . . . 323 n. 1, 325
art. 130 . . . . 325 n. 2
Legea asupra drepturilor proprietarilor, din 30 Martie 1903, art. 4 . . . . 289 *ad notam*
art. 12 . . . . 288 n. 2
art. 13 . . . . 289 *ad notam*
art. 19 . . . . 288, 289
Legea asupra organizărei poliției generale a Statului, din 1 Aprilie 1903, art. 37 479
Legea burselor de comerț din 9 Maiu 1904 (¹)
art. 20 458
art. 48 . . . . 386, 387
Legea generală a vămilor, din 1 Iunie 1905
art. 135}
art. 136} . . . . 482 n. 1
art. 199 482
Legea pentru înființarea caselor de împrumut pe amanet (Muntele de pietate), din 23 Februarie 1906, art. 8 . . . . 81 n. 5
art. 18}
art. 19} . . . . 378 *ad notam*
Legea pentru modificarea unor dispoziții din codul civil, din 15 Martie 1906 . . . . 468 n. 1
Legea asupra poliției vânatului, din 28 Martie 1906, art. 34 . . . . 479, 504
Legea pentru organizarea marinei comerciale, din 21 Februarie 1907, art. 2 . . . . 425 n. 1

(¹) Vezi noul regulament al legei asupra burselor de comerț din anul 1913 (*Monitorul oficial*, No. 220, din 2 Ianuarie 1914).

Pagina

Legea pentru organizarea corpului de avocați, din 12 Martie 1907, art. 16 220
art. 21 . . . . 220 n. 1
Legea pentru judecătoriile de ocoale, din 30 Decembrie 1907, aplicabilă cu începere dela 1 Maiu 1908, art. 31 . . . . 101, 184
art. 32 . . . . 184 n. 2
art. 99 . . . . 223 n. 1
art. 103 . . . . 512 n. 1
art. 111 . . . 158, 183, 186, 214, 221 n. 1, 223, 224, 409 n. 1
Legea organizărei judecătorești, din 24 Martie 1909, art. 47 . . . . 296 n. 4
Codul silvic, din 9 Aprilie 1910, art. 29 . . . . 484 *ad notam*
art. 31 . . . . 484 *ad notam*
art. 54 . . . . 483 *ad notam*
art. 84 . . . . 482 n. 2
Legea sanitară din 20 Decembrie 1910, art. 63, art. 64, art. 65 . 478 *ad notam*
Legea pentru organizarea creditului și asigurărilor muncitorești din 27 Ianuarie 1912 . . . . 510 n. 3
art. 8 . . . . 304 n. 7
art. 21 . . . . 305 n. 5
Legea din 20 Aprilie 1913 pentru recrutarea armatei, art. 113 475
Legea din 9 Iulie 1913 pentru suspendarea prescripțiilor și termenelor unor acte judecătorești. 173 text și n. 5
Legea telegrafică, telefonică și poștală, din 5 Ianuarie 1914, art. 170 . . . . 289, 290
Legea pentru organizarea Dobrogei nouă, din 1 Aprilie 1914 (art. 96) . . . . 211 n. 4
Decretul de grațiare al M. S. Regelui Ferdinand, din 3 Octombrie 1914 . . . . n. 1 dela p. 470, 471 și 478 n *
Legea specială autorizând măsuri excepționale în timpul mobilizărei sau stărei de răsboiu, din 24 Decembrie 1914 (Monit. of. No. 217 din 24/12 1914). Această lege excepțională, fiind votată și promulgată în urma tipărirei acestui volum, am menționat și transcris dispozițiile ei cele mai importante în tabla analitică v-is *Militari în activitate de serviciu*, *Proprietari (legea proprietarilor)*, *Răsboiu*, etc.

Textele din codul francez eliminate sau modificate în codul nostru

CODUL CIVIL

Art.	Pagina
475	185
530	206 n. 2
1265	136
1304	185
1561	186 n. 1, 188
1599	135
1792	284 n. 4
1909—1914	206 n. 2
2219	44, 45
2228	92 n. 1
2229	125
2232	124
2235	127 n. 3, 128 n. 1, 137
2237	122, 123, 135, 136
2238 2239	121
2240	116 n. 2
2244	147 n. 5, 152 *ad notam*
2246	148 n. 2, 159, 501
2249	167 n. 1, 169
2250	168 n. 1, 183
2254	183
2257	199
2258	194, 195 n. 3
2262	213 n. 3
2265	231 n. 1
2266	231 n. 2, 267 n. 3
2267	231 n. 3
2268	232 n. 2
2270	285 n. 1
2272	296 n. 4, 297 n. 1
2279	100 n. 3, 345, 346, 401

Cod. com. francez

189 . . . . 445 text și n. 1

Cod. Pr. pen. francez

Art.	Pagina
593—595	210 n. 2
635	521
639	477 n. 4
640	475 n. 1

TABLA ALFABETICĂ ŞI ANALITICĂ

A

MATERIILOR CUPRINSE ÎN TOMUL XI

(PRESCRIPŢIA) (1)

A

Abitaţie. — Poate face obiectul prescripţiei, 78.

— Abitatorul este un posesor cu titlu precar, 113. V. *Precarişti.*

— Abitaţiunea unui imobil poate fi dobândită prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, 233. V. *Prescripţia civilă.*

Absenţă. — Se poate prescrie nu numai contra celor prezenţi, dar şi contra celor absenţi, 76, 77, 174, 416. V. *Prescripţia civilă.*

— Şi prescripţia de cinci ani curge în contra absenţilor, 336 n. 3, 339. V. *Prescripţia civilă*, p. 654.

— Aplicarea aceleaşi soluţii în privinţa prescripţiei statornicite de art. 568 Pr. civ., 182. V. *Act. in revendicare. Consiliu judiciar, Interdicţie, Minori,* etc.

— Prescripţia nu curge în favoarea celui trimes în posesiunea bunurilor unui absent, 174 n. 5, 196. V. *Prescripţia civilă.*

— S'a decis, în materie de absenţă, că autorizarea justiţiei necesară curatorului unui absent, spre a exercită o acţiune în revendicare, trebue să fie dată înainte de introducerea acţiunei sau, cel mai târziu, în timpul pe când acţiunea se găseşte pendentă înaintea primei instanţe. Darea unei asemenea autorizări de către justiţie şi prezentarea ei în cursul instanţei de apel, are de efect de a lipsi pe partea adversă de beneficiul primei instanţe, înaintea căreia ar fi putut să invoace mijloacele sale de apărare cu privire

---

(1) Această tablă de materii am terminat-o, împreună cu acea pe articole, în ziua de 1 Ianuar 1915, orele 12 1/2 de noapte, după o muncă de aproape o lună.

la acordarea autorizărei pentru intentarea procesului. Cas., S-a I, decizia No. 406, din 15 Septembrie 1914, *Cr. judiciar* din 1914, No. 79, p. 646 (rezumate) și *Jurisprudența română* din 1914, No. 32, p. 497, No. de de ordine 502.

Abordaj (lovirea unui vas de către altul din cauza unei culpe). 428.

— Necesitatea unei culpe din partea căpitanului unuia din vase, 428, 429.

— Cazul când culpa este comună ambelor vase călătorind în sens contrar (prin derogare dela dreptul comun, fiecare vas sufere pagubele și pierderile încercate, fără a aveà drept la vreo despăgubire). Fiecare vas este însă obligat, în mod solidar, la plata pagubelor și pierderilor cauzate lucrurilor încărcate și leziunilor cauzate persoanelor, 430.

— Soluția codului francez în această privință, 430 n. 1.

— Cazul când lovirea unui vas a avut loc prin caz fortuit sau forță majoră, 430.

— Cazul când lovirea s'a întâmplat din culpa unuia din vase. 430.

— Cazul când un vas a lovit un vas din culpa unui alt vas, 430, 431 text și n. 1.

— Dacă există sau nu abordaj și, deci, responsabilitate, aceasta este o chestie de fapt, 431.

— Acțiunea în despăgubire pentru daune provenite din abordaj, nu poate fi admisă dacă nu s'a făcut protest sau reclamație în termen de trei zile, către autoritatea locului unde s'a petrecut faptul sau la primul port de oprire, 431.

— Acțiunea în daune, care derivă dintr'un abordaj, se prescrie printr'un an, acest termen curgând din ziua protestărei sau reclamației de care s'a vorbit mai sus, 434.

— Cazul când protestarea sau reclamația de mai sus n'a avut loc (Controv.), 434, 435.

— Incât privește prescrierea acțiunei pentru contribuire la avarii comune, termenul de un an curge din ziua când vasul a fost complect descărcat, 435.

— Dacă proprietarul unui vas avariat din cauza unui abordaj, a fost despăgubit de societatea de asigurare, el nu mai poate cere, în numele său personal, despăgubiri dela proprietarul vasului care a fost cauza abordajului, acest drept aparținând societății de asigurare, care a fost subrogată în drepturile acestui din urmă, 432. V. *Subrogare.*

— Această subrogație aparține și societăților străine, care au plătit despăgubirea suferită, pentru dauna cauzată asiguratului, 432 n. 1. V. *Subrogare.*

— Această subrogație poate fi suspendată prin convenția părților, asemenea clauză nefiind contrară ordinei publice, 432 n. 1. V. *Subrogare.*

— Dificultățile la care abordajul a dat loc în dreptul internațional privat, 432 urm. V. *Dr. internațional.*

Abordare. — V. *Abordaj.*

Abuz de încredere. — Electricitatea poate face obiectul unui abuz de încredere, 366 n. 2. V. *Electricitate*, *Furt*, etc.

— Proprietarul, care a fost deposedat de un lucru mobil printr'un abuz de încredere, iar nu printr'un furt, nu poate să revendice dela posesor lucrul de care el este lipsit, 367. V. *Escrocherie*, *Furt*, *Prescripția civilă*, etc.

— Delictul de abuz de încredere se îndeplinește prin faptul punerei la o parte sau risipirei lucrului încredințat, fără ca să fie nevoe de constituirea unei părți civile, 497 t. și n. 1. V. *Parte civilă*.

— De când începe să curgă prescripția în privința delictului de abuz de încredere, 498 n. 1. V. *Prescripția penală*. p. 669.

— S'a decis acum de curând (7 Noembrie 1914) că, de câte ori există prejudiciu în momentul comiterei faptului de abuz de încredere, dacă mai în urmă reclamantul este despăgubit, prin aceasta delictul nu dispare, căci elementele constitutive ale delictului se cercetează în momentul săvârșirei faptului delictuos. Cas. S-a II, decizia penală No. 2749, din 7 Noembrie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 38, p. 604, No. de ordine. 606.

Accidente de muncă (în urma legei meseriilor din 2 Ianuar 1912), nota 3 dela p. 510, 511. — Curtea din Iași a decis, în această privință, că legea din 2 Ianuar 1912, pentru organizarea meseriilor, creditului și asigurărilor muncitorești, transformând însuș criteriul juridic al responsabilității legale în materie de accidente profesionale întâmplate în fabrici și ateliere, nu poate aveà caracterul unei simple legi procedurale de organizare a instanțelor și de regulare a competenței și, ca atare, nu se poate aplicà cu efect retroactiv și asupra accidentelor întâmplate anterior acestei legi, dar a căror lichidare se urmărește sub regimul acestei legi. *Dreptul* din 1915, No. 1, p. 4.—*Contrà:* C. București, *Dreptul* din 1914, No. 68, p. 512.

— Prescrierea în contra patronului a acț. în responsabilitate ce rezultă dintr'un accident de muncă, 510. V. *Prescripția penală*.

Acte inexistente. — Nu pot fi confirmate nici în mod tacit, nici în mod expres, 270 text și n. 2, 276. Vezi Cas. S-a I-a, decizia No. 441, din 6 Octombrie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 37, p. 583, No. de ordine 585. Mai vezi tom. VII al Coment. noastre, pag. 72 urm. și tom. I, p. 633, (ed. a 2-a); tom. IV, partea I-a și a II-a, tabla analitică, v^0 *Quod nullum est confirmari nequit*. V. și v^0 *Confirmare*.

— Nicio prescripție nu este admisibilă în privința actelor inexistente, 219.

Acte solemne. — Nu constituesc un just titlu în sensul art. 1895 urm. C. civ., dacă nu îndeplinesc formele cerute de lege *ad solemnitatem*, 248 n. 4, 256 text și n. 3.

— In actele solemne, un mandatar nu poate instrumentà în numele părţilor decât în baza unei procuri autentice, fiindcă mandatul formează un tot indivizibil cu actul pentru care a fost dat, 257 text şi n. 1. V. *Mandat*.

Actiones non natæ non præscribuntur, 205.

Acţiunea cambială. — V. *Cambie*.

Acţiunea civilă (izvorită dintr'o crimă, delict sau contravenţie) se prescrie prin acelaş timp prin care se prescrie acţiunea publică, 19 n. 2, 68, 69, 508 urm. V. *Prescripţia penală*.

— Această soluţie este adevărată chiar dacă este vorba de repararea unei daune cauzată printr'o infracţiune deferită jurisdicţiilor militare, cu toatecă aceste jurisdicţii nu au dreptul de a statuà asupra despăgubirilor civile, 510 n. *

Acţiunea în garanţie. — Prescripţia nu curge în privinţa acţiunei în garanţie, cât timp evicţiunea nu are loc, 199. V. *Evicţiune*. V. *Prescripţia civilă*.

Acţiunea de înavuţire sau de folos nedatorit (în materie cambială), 448, 449. V. *Prescripţia comercială*, p. 664.

Acţiunea pauliană. — Creditorii pot să opue prescripţia, nu numai atunci când debitorul neglijează de a o opune, dar şi atunci când el renunţă la ea în mod fraudulos. Pentru aceasta ei trebue însă să dovedească elementele acţiunei pauliene: prejudiciul şi frauda (Controv.), 73, 74.

— Art. 1895 C. civil nefiind aplicabil acţiunei pauliene, posesorul nu poate să opue prescripţia de 10 până la 20 de ani acţiunei pauliene intentată contra înstrăinărei care i-a transmis imobilul. El fiind urmărit printr'o acţiune personală, numai prescripţia de 30 de ani este aplicabilă în specie, 217 n. 1, 234. Vezi şi tom. V, p. 257, 258.

— Pentru aceleaşi motive, nici art. 1909 nu poate fi opus acţiunei pauliene, 271, 364. V. *Prescripţia civilă*.

Acţiuni posesorii. — Comunele au capacitatea de a exercità acţiunile posesorii, 77. V. *Comună*.

— Străinii, neputând dobândì imobile rurale în România, nu pot aveà exerciţiul acţiunilor posesorii pentru aceste imobile, 39. V. *Străini*.

— Bunurile domeniului public nu pot face obiectul unei acţiuni posesorii, 80 n. 2 şi tom. III, partea I-a, p. 202 text şi n. 3. V. *Domeniu public*.

— Unul din efectele posesiunei este de a permite posesorului să exercite acţiunile posesorii, care, în prima instanţă, sunt de competenţa judecătoriilor de ocoale, 101. V. *Posesiune*.

— Condițiile cerute pentru exercitarea acțiunilor posesorii, 101 n. 3, 184.

— Posesiunea anuală trebue să întrunească condițiile cerute de art. 1860 pentru prescrierea proprietăței, 102 *ad notam*.

— Termenul de un an, fixat pentru exercițiul acțiunilor posesorii, curge contra minorilor și interzișilor, 184. V. *Interdicție*, *Minori*, etc.

— Neadmiterea acțiunilor posesorii în privința mobilelor (Controv. în dreptul actual), 101 n. 2, 345. V. *Posesiune*.

— Cumulul petitorului cu posesorul (Controv.), 184 n. 2. V. *Cumul*, *Posesiune*, etc.

Acțiunea în reducțiune. — Acel care a prescris un imobil, conform art. 1895 urm. C. civil, este la adăpost de acțiunea în reducțiune exercitată de moștenitorii rezervatari contra unui vânzător care a dobândit imobilul în baza unei liberalități ce atacă partea disponibilă a rezervatarilor, 237. V. *Prescripția civilă*, *Rezervă*, etc.

Acțiunea în revendicare. — Acțiunea în revendicare, care rezultă din dreptul de proprietate nu se stinge prin faptul neexercitărei ei în timpul determinat, dacă nu există uzucapiune, adecă o posesiune contrară a imobilului revendicat, din partea unei alte persoane, n. 6 dela p. 87, 88, 98 n. 1, 218, 219 și tom. III, partea I-a, p. 273 n. 1 și p. 867 n. 3 *in fine*. V. *Proprietate*.

— Uzucapiunea cea scurtă, statornicită de art. 1895 urm. C. civil oprește acț. în revendicare, 233.

— Prescripția nu este suspendată în privința acțiunei în revendicare și a altor acțiuni reale ce moștenitorul ar aveà contra succesiunei, 194.

— Acțiunea în revendicare a mobilelor este în principiu exclusă, 363. V. *Mobile*.

— Acțiunea în revendicare a vaselor, 424, 425. V. *Vas*

— Acțiunea în revendicare a mobilelor pierdute sau furate se prescrie prin 3 ani, dacă posesorul este de bună credință, 364. V. *Furt*.

— Dacă posesorul este de rea credință, acțiunea în revendicare se prescrie prin 30 de ani, 377 *ad notam*, 510. Vezi *Furt*, *Mobile*, *Prescripția civilă*. *Prescripția penală*, etc.

— Acțiunea în revendicare a imobilelor cumpărate la licitație publică nu se mai prescrie astăzi prin 30 de ani, ci prin 5 ani din momentul punerei în posesiune a imobilului adjudecat, 182, 339 urm. V. *Licitație publică*, *Prescripția civilă*, etc.

— Această prescripție curge contra absenților, minorilor, interzișilor și celor puși sub consiliu judiciar, 182. V. *Absență*, *Consiliu judiciar*, *Interdicție*, *Minori*, etc.

— S'a decis de curând (8 Octombrie 1914), cu privire la acțiunea în revendicare, că acel care are dreptul de proprietate pentru o parte din imobilul ce revendică, cealaltă parte a imobilului aparținând detentorului, este îndreptățit să ceară a i se

Acţiunea în revendicare

recunoaşte şi a se determină judecătoreşte dreptul său de proprietate, şi aceasta o poate face pe calea unei acţiuni în revendicare, căci nimic nu împiedică de a se revendică şi recunoaşte proprietatea unui imobil în totul sau numai pentru o parte, acţiunea de eşire din indiviziune rămânând la facultatea părţilor de a o utiliză atunci când vor găsi de cuviinţă. Prin urmare, instanţa de fond comite o flagrantă tăgadă de dreptate, când respinge acţiunea în revendicare intentată în aceste împrejurări, pe motiv că singura cale pentru realizarea drepturilor reclamantului eră numai acea a împărţelei. Cas. S-a I, decizia No. 451 din 8 Octombrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 38, p. 593, 594, No. de ordine 597.

— Acţiunea în revendicare exercitată de un moştenitor numai pentru partea sa personală, nu întrerupe prescripţia faţă de terţiul posesor, decât pentru partea moştenitorului revendicant, 168, 169. V. *Intreruperea prescripţiei. Prescripţia civilă*, etc.

Acţiunea în simulaţie. — Art. 1900 C. civil nu se aplică acţiunei în simulaţie, 271.

Actor sequitur forum rei, 219, 220.

Administraţia legală. — Prescripţia nu curge în folosul tatălui administrator legal, în privinţa bunurilor copiilor săi minori administrate de el, 196.

— Art. 1901 din codul civil fiind un text excepţional, nu este aplicabil tatălui administrator legal al bunurilor copilului său minor, 281. V. *Prescripţia civilă*.

Adopţiune. — Nicio prescripţie neputând să curgă mai înainte de a se naşte acţiunea supusă acestui mod de stingere, termenul prescripţiei al acţiunei moştenitorilor adoptătorului de a cere anularea adopţiunei, începe a curge din momentul morţei adoptătorului, căci atunci se naşte dreptul lor de a cere anularea adopţiunei, iar nu dela data hotărîrei de adopţiune. Cas. S-a I-a, decizia No. 241, din 22 Aprilie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 23, p. 359, No. de ordine 369. V. şi *Cr. judiciar* din 1915, No. 2 p. 20 (rezumate). V. *Prescripţia civilă*, p. 634.

Adulter. — Impiedicarea căsătoriei, în caz de despărţenie pentru adulter, între soţul culpabil de adulter şi complicele său (împedicare pur proibitivă, desfiinţată prin legea din 15 Martie 1906), 468 n. 1.

— Adulterul nu este un delict succesiv; el se compune din acte izolate din care unul singur poate dà loc la urmărire, 492 n. 2. V. *Delicte succesive*.

Afini. — Beneficiul imunităţei penale, statornicit de art. 307

C. penal, în ceeace priveşte pe afini, nu se aplică decât afinilor din linia ascendentă sau descendentă, cum ar fi: ginerii faţă de socri, nu însă şi afinilor din linia colaterală, cum ar fi: cumnaţii între ei; de unde rezultă că sustracţiunea comisă între afinii din linia colaterală nu intră în excepţia statornicită de art. 307 C. penal, 373 *ad notam*. V. *Furt*.

Agenţi diplomatici. — Prescripţia curge în contra lor, în timpul exercitărei funcţiunei lor în străinătate, 174. V. *Prescripţia civilă*.

Alienare videtur qui patitur usucapionem, 78, 189.

Alienationis verbum etiam usucapionem continet, 188.

Alienaţi (neinterzişi). — Prescripţia nu este suspendată în favoarea lor, 180. V. şi p. 276.
— Actele făcute de ei în timpul smintirei lor, fiind inexistente, nu pot fi confirmate, 276. V. *Acte inexistente*, *Confirmare*, *Prescripţia civilă*, etc.
— Alienaţii, ca şi minorii, nu pot să posede decât prin reprezentanţii lor legali, 97. V. *Posesiune*.

Alimente. V. *Pensie alimentară*.

Amanet. — V. *Gaj*.
— Casele de împrumut pe amanet. V. *Muntele de pietate*.

Amendă. — Amenzile care au un caracter penal, se prescriu prin termenele fixate de art. 596—598 Pr. pen., iar acele care au un caracter civil, se prescriu prin 30 de ani, 528, 529. V. şi p. 517 text şi n. 2. V. *Prescripţia penală*, p. 674.

Amnistie. — Efectele ei, 470 n. 1.
— Deoseb. între amnistie şi graţiere, 470 n. 1. V. *Graţiare*.

Anarghirie. — Ce erà sub codul Caragea (simulaţie), 24 n. 1.

Ancheta in futurum. — Cererea unei anchete *in futurum*, neavând un caracter contencios, nu constitue un mod de întrerupere civilă a prescripţiei, 152. V. *Prescripţia civilă*.
— In asemenea materie, neexistând dreptul de opoziţie, nu se poate aplicà art. 151 Pr. civ., 152 n. 1. V. *Opoziţie*.
— S'a decis că legiuitorul, prin art. 66 Pr. civ., creând instituţia anchetei *in futurum*, a avut în vedere numai urgenţa şi primejdia dispariţiei probelor de care o parte ar aveà nevoe spre a se servì într'un proces viitor, aşa că cel ce solicită o asemenea procedură, nu este suficient, pentru ca cererea să-i fie admisă, să dovedească necesitatea şi interesul unor anumite constatări, ci trebue să

facă dovada urgenţei şi a primejdiei dispariţiei probelor. Trib. R. Sărat, *Dreptul* din 1914, No. 79, p. 630. Mai vezi asupra anchetei *in futurum*, decizia Cas. S-a III-a, No. 263, din 19 Septembrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 32, p. 501, No. de ordine 507.

Anexiune de teritoriu. — Drepturile private anterior câştigate de către locuitorii unui teritoriu anexat rămân intacte şi cârmuite de legea sub care au luat naştere, afară numai de legile de procedură şi de competenţa, în privinţa cărora părţile nu pot invocà un drept câştigat, întrucât formele de procedură şi instanţele judecătoreşti sunt create în vederea unui interes de ordine publică, 412 n. 1 *in fine* şi tom. I, p. 78 (ed. a 2-a).

Animale. — Prescripţia instantanee statornicită de art. 1909 se aplică la animale, ele fiind lucruri corporale, 357 *ad notam*. V. *Prescripţia civilă*, p. 656.

— Acţiunea veterinarilor se prescrie, ca şi acea a medicilor şi chirurgilor, printr'un an, întrucât veterinarii nu sunt decât nişte medici pentru animale, 297. V. *Veterinari*.

Antichreză. — Creditorul antichrezist este un posesor cu titlu precar. In consecinţă, el nu poate să prescrie proprietatea imobilului ce deţine, afară de cazul când ar interverti titlul său, 113. V. *Precarişti*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Cât timp creditorul antichrezist rămâne în posesiunea imobilului, debitorul nu poate, de asemenea, să invoace prescripţia liberatorie a datoriei sale, tom. X, p. 305.

Antreprenori de lucrări. — Responsabilitatea lor pentru lucrările făcute de ei este aceea a architecţilor, 285 urm., 295. V. *Architecţi*.

Apă. — Apa şi alte produse, care se distribuesc la domiciliul persoanelor prin canalizare, poate face obiectul unui furt, 367 *ad notam*. V. *Furt*.

— Apele care servesc la alimentarea unui oraş sau unei comuni sunt imprescriptibile, fiindcă fac parte, împreună cu conductele lor, din domeniul public al comunei, 84. V. *Domeniu public*.

— O fântână, care ar fi proprietatea privată a unei comune, ar fi însă prescriptibilă, 85. V. *Comună*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Nu se poate dobândi prin prescripţie dreptul de a corupe apa prin murdării şi materii fecale, 87. V. *Prescripţia civilă*.

Apel. — Tardivitatea apelului este de ordine publică, şi aceasta atât în materie civilă şi comercială cât şi în materie represivă, 46 text şi n. 3 şi 47. Cpr. Garsonnet, *Tr. théorique et pratique de procédure civile*, V, 2081, p. 848 (ed. a 2-a).

— Termenul de apel curge contra minorilor, interzişilor şi celor puşi sub consiliu judiciar, însă numai din ziua comunicărei hotărîrei către tutor, curator sau consiliu judiciar, 182.

— Calcularea termenului de apel în cazul art. 99 din legea judecăt. de ocoale dela 1907, p. 323 n. 1.

— Calcularea termenului de apel în materie comercială (zile libere). 447 n. 3. Vezi şi Cas. rom. Bult. 1913, p. 2211.

— In materie de poprire, 448 *ad notam*. V. *Poprire*.

— Inculpatul achitat în prima instanţă de pedeapsă, poate fi condemnat la despăgubiri civile de instanţa de apel numai după apelul părţei civile, 511, 512. V. *Parte civilă*, *Prescripţia penală*, p. 671. etc.

— Instanţa de apel ar violà însă autoritatea lucrului judecat dacă ar pedepsi pe inculpatul achitat numai după apelul părţei civile, sau dacă i-ar mărì pedeapsa fără apelul minist. public, 512 n. 1. V. *Prescripţia penală*.

— Excepţia dela acest principiu admisă prin art. 103 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1907, în privinţa delictelor şi contravenţiilor judecate în prima instanţă de judecătoriile de ocoale, 512 n. 1.

— Oricare ar fi natura afacerei, civilă sau comercială, termenul de apel se calculează, ca şi acel al perimărei, după modul cum a fost considerată şi judecată afacerea prin sentinţa primei instanţe. 154 n. 3 şi 447 n. 3.

— Prescripţia poate fi invocată pentru prima oară în apel, până în momentul închiderei dezbaterilor, 71 text şi n. 4, 72 nota. V. *Prescrip. civilă*.

— Apelul neregulat al condemnatului nu întrerupe prescripţia, 526, 527. V. *Prescripţia penală*, p. 673.

— Curtea din Bucureşti a decis că deşi, în principiu, apelantul nu poate pune în discuţie decât ceeace s'a apelat *(tantum devolutum quantum apellatum)*, totuşi regula decurgând din acest principiu, în caz de câştig de cauză, încetează de a fi aplicabilă şi partea intimată este în drept să se apere în apel cu motivele invocate la prima instanţă, chiar dacă ar fi fost respinse, de oarece având câştig de cauză la prima instanţă, această parte nu are interes să facă apel şi nu poate să-l facă contra motivelor pe care s'au întemeiat primii judecători la pronunţarea hotărîrei lor. *Dreptul* din 1914, No. 75, p. 596. Cpr. C. Galaţi, *Dreptul* din 1913, No. 68.

— Curtea din Iaşi a decis, acum de curând (5 Noembrie 1914) că, în caz de necomunicarea hotărîrei pronunţată de prima instanţă, dreptul de apel în contra acestei hotărîri nu se prescrie prin 30 de ani dela pronunţarea ei, fiindcă neexistând în specie punerea în întârziere ce rezultă din comunicarea hotărîrei, nimic nu poate stabili prezumpţia de renunţare la dreptul de apel, prezumpţie care este principiul şi fundamentul prescripţiei liberatorii

(*Dreptul* din 1914, No. 79, p. 628); însă această soluţie ni s'a părut inadmisibilă, deşi Curtea de Casaţie s'a pronunţat tot în acest sens (Bult. 1910, p. 212). Vezi observaţia noastră critică care însoţeşte această decizie. *Dreptul, loco cit.*, p. 628.
— In materie represivă, apelul făcut de cel condemnat în prima instanţă, nu întrerupe prescripţia, 500, n. 2. V. *Recurs.*

Arendaş. — Este, ca şi locatarul, un posesor cu titlu precar, 113. V. *Locaţiune.*

Arbori. — Se poate prescrie proprietatea unui arbor independent de pământul în care el îşi are rădăcinile lui, 78 n. 1.
— Faptul creşterei şi întinderei unui arbor din an în an, nu împiedică posesiunea de a fi continuă, 107. V. *Posesiune.*
— In privinţa dobândirei unui arbor prin prescripţie, la o distanţă mai mică decât cea reglementară, vezi tom. III, partea I-a, p. 742 urm. şi Trib. Muscel, *Dreptul* din 1914, No. 40, p. 320.

Arhitecţi. — Responsabilitatea arhitecţilor pentru lucrările făcute de ei (10 ani), 285. V. *Antreprenori de lucrări.*
— Acţiunile arhitecţilor pentru plata serviciilor lor se prescriu prin 30 de ani, 285.
— Neaplic. prescripţiei de 6 luni arhitecţilor şi antreprenorilor de lucrări, 295.
— Termenul de 10 ani, statornicit de art. 1483 şi 1902 C. civil, în privinţa arhitecţilor şi antreprenorilor de lucrări, nu admite suspendarea pentru cauză de minoritate, 184.

Arenzile moşiilor. — Se prescriu prin 5 ani, ca şi chiriile caselor, 367.

Arest preventiv. — Este interzis în materie de delicte de presă şi de delicte electorale, 478, 479 n. 2. V. *Delicte electorale, Delicte de presă*, etc.

Armată. — V. *Fraude în materie de recrutare*, etc.

Asigurare. — Este validă clauza dintr'o poliţă de asigurare, prin care se scurtează termenul prescripţiei, 55, 56, 439. V. *Prescripţia civilă*, p. 620.
— De când începe a curge termenul prescripţiei în asigurările de transporturi maritime sau pe uscat, precum şi în asigurările contra daunelor şi asupra vieţei, 438.
— Prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din contractul de asigurare al unui vas, 437 urm. V. *Vas.*
— Incât priveşte subrogaţia societăţei de asigurare, în caz când această societate a plătit pe proprietarul unui vas avariat din cauza unui abordaj, vezi *Abordaj, Subrogare*, etc.

Asigurări maritime.—Termenul prescripţiei este redus la un an, 427. V. *Prescripţia comercială.*

Asigurare mutuală. — In

asigurările mutuale cu prime fixe, cotizațiile mutualiștilor sunt supuse prescripției de 5 ani din cauza îndoitului lor caracter de fixitate și de periodicitate, 335. V. *Prescripția civilă*.

Asigurare asupra vieței. — Contractul de asigurare asupra vieței fiind un contract aleator, de oarece realizarea asigurărei atârnă de un eveniment incert, de viața persoanei asigurate, un asemenea contract este valabil, întrucât cuprinde în sine riscul cerut de art. 445 C. com., pentru validitatea contractelor de asigurare. In contractul de asigurare, în caz de viață, trebue, în adevăr, să înțelegem prin risc riscul inerent naturei unui asemenea contract, căci altfel ar fi o inexplicabilă inconsecință a legiuitorului ca, după ce găsește de interes general să introducă în codul comercial contractul de asigurare în caz de viață și să-l reglementeze, apoi printr'un alt text (art. 445 din acelaș cod) să-l desființeze, supunând validitatea lui la existența riscului caracterizat ce se sprijină numai pe ideea de repararea unei pagube eventuale ce nu se poate întâlni în asigurarea pentru caz de viață. Cas. rom. Secții-Unite (14 Noembrie 1913). Bult. 1913, p. 2227 urm. și *Dreptul* din 1914, No. 10. — *Contră:* C. Craiova, *Dreptul* din 1913, No. 23, p. 179 (decizie casată). Vezi în privința asigurărilor asupra vieței, p. 438.

Asociații mutuale. — Aplicarea art. 954 C. com. acestor asociații (Controv.), 438 text și n. 1.

Asociații în participație. — Neaplicarea art. 949 C. com. acestor asociații, care nu au o personalitate juridică deosebită de acea a asociaților, 441 și n. 6 dela p. 441, 442.

Aspri. — Monedă veche, 531 *ad notam*.

Atentat la bunele moravuri, 492 text și n. 3. V. *Inlesnirea obișnuită a desfrânărei sau corupțiunei, etc.*

Autoritatea lucrului judecat. — Nu poate fi invocată de judecători din oficiu, 65 și tom. VII, p. 455, 581.

— Nici pentru prima oară în casație, 72 și tom. VII, p. 454 și 630 n. 6.

— Posesiunea și proprietatea având o cauză deosebită, prima nu poate fi invocată ca autoritate de lucru judecat cu ocazia judecărei celei de a doua, 93.

— S'a decis acum de curând (7 Noembrie 1914), că hotărîrea instanței penale constitue lucru judecat pentru instanța civilă în ceeace privește existența faptului care formează baza comună a acțiunei publice și a celei civile izvorîtă din delict. Cas., S-a I-a, *Dreptul* din 1915, No. 6, p. 43.

— Cumpărătorul fiind un succesor cu titlu particular al vânzătorului, de aci rezultă că

72452

nu se poate opune, cumpărătorului hotărîrea dobândită contra vânzătorului posterior vinderei-cumpărărei, ci numai acea dobândită înainte de vânzare. 121 n. 3. V. *Vânzare*.

Aval.—Este o obligaţie cambială de sine stătătoare, 432 urm. V. *Prescripţia comercială*.

— Dispoziţiile codului comercial bulgar asupra avalului, 423 n. 3.

Avocat.—Prescrierea acţiunei avocatului pentru onorariul lui şi a clientului în contra avocatului pentru darea socotelilor (aplicarea dreptului comun), 219, 220 şi 286. V. *Prescripţia civilă*.

— Soluţia dreptului german şi a dreptului bulgar în această privinţă, 220.

— Dreptul judecătorilor de a reduce onorariul avocatului atunci când convenţia nu cuprinde o sumă fixă, ci o parte din câştigul ce va rezultă din proces *(Quota litis)*, 220 n. 1. V. *Quota litis*.

— Dreptul avocatului de a reţine documentele procesului până la plata onorariului ce i se cuvine (Controv.), n. 3 dela p. 220, 221 şi tom. X, p. 353 text şi n. 1. V. *Retenţie (drept de-)*.

B

Basarabia.— Proiectul de cod civil pentru această provincie, relativ la prescripţie, n. 3 dela p. 31, 32. V. *Prescripţia civilă*.

— Relativ la posesiune, 92, 93. V. *Posesiune*.

Banchier.—Contuarul unui banchier poate, din punctul de vedere al aplicărei art. 1910 din codul civil, fi considerat, în privinţa cumpărărilor de titluri la purtător făcute de terţii, ca un local unde se vând asemenea lucruri (Controv.), 379 text şi n. 2. V. *Prescripţia civilă*, *Zaraf*, etc.

Bancrută. — Etimologie, 487 n. 2.

— Elementele acestui delict, 487 n. 2.

— In materie de bancrută simplă sau frauduloasă, prescripţia începe a curge din ziua când au fost comise faptele constitutive ale delictului, iar nu din ziua fixată de tribunal pentru încetarea plăţilor, 487, 488. V. *Prescripţia penală*, p. 669.

— Numai comercianţii pot fi condemnaţi ca bancrutari, 488 n. 2. V. *Comercianţi*.

— Pentru aceasta nu se cere însă o declarare în stare de faliment, fiind suficient ca instanţa penală să constate încetarea de plăţi, aşa că se poate pune ca principiu că poate să existe bancrută fără faliment (Controv.), 488, 489 şi p. 490 *ad notam*.

— S'a decis, în această din urmă privinţă, că, în delictul de bancrută, unul din elementele delictului, acel al încetărei plăţilor, este în mod virtual constatat de instanţele de fond, atunci când din sentinţa tribun.

Bancrută

a cărei motive au fost adoptate de Curte, rezultă că inculpatul s'a găsit în încetare de plăţi, de oarece tribunalul i-a pus în sarcină faptul de a nu fi făcut declaraţia prescrisă de art. 703 C. com. de încetarea plăţilor. De altfel, inculpatul necontestând la Curte faptul încetărei plăţilor sale, bine a fost condemnat ca bancrutar de către instanţele de fond. Cas. S-a II, decizia penală No. 115 din 17 Ianuar 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 9, p. 132, No. de ordine 131.

— Hotărîrea care fixează data încetărei plăţilor are un caracter esenţialmente provizor, aşa că epoca încetărei plăţilor fixată printr'o primă hotărîre poate fi schimbată ulterior printr'o altă hotărîre, când se descopăr nouă elemente cu care se poate dovedì că încetarea plăţilor a avut loc la o altă dată decât cea fixată din capul locului, 488 n. 2 *in fine*.

Bărbier. — Preţul unui abonament luat la un bărbier pentru ras, tăerea părului şi a barbei, nu este supus prescripţiei de un an statornicită de art. 1904 C. civil, 302 n. 6.

Beati possidentes 99.

Bezman.—Bezmănarul este un posesor cu titlu precar, 113. V. *Precarişti*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Aplicarea prescripţiei de cinci ani, 334. V. *Prescripţie civilă*, etc.

— După codul Caragea, plata bezmanului sau embaticului se prescrieà prin trei ani, 334 n. 3.

Bigamie. — Etimologie, 486 n. 1.

— Delict instantaneu, 486.

— Soţul, în dauna morală a căruia s'a săvârşit a doua căsătorie, este în drept a se constituì parte civilă, 487 *ad notam*. V. *Parte civilă*.

Existenţa unei prime căsătorii şi validitatea ei sunt chestiuni de fapt de suverana apreciere a instanţelor de fond, fie că această căsătorie a fost celebrată în ţară, fie în străinătate, 486 n. 1.

Mai vezi asupra altor chestiuni privitoare la delictul de bigamie, tom. I (ed. a 2-a), tabla analitică, *v^o* *Bigamie*.

Bilete de bancă. — Sunt titluri la purtător cărora art. 1909 C. civil este aplicabil, dacă se dovedeşte identitatea biletelor pierdute sau sustrase, 381 text şi n. 3. V. *Titluri la purtător*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Legea din 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, furate, distruse, etc., nu se aplică biletelor de bancă, 387. Vezi *Titluri la purtător*.

Bilete de drum de fer.— Legea din 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, furate, etc. nu se aplică biletelor de drum de fier, 387.

Bilete de loterie. V. *Loterie.*

Biserică. — Nefiind în comerţ, nu este prescriptibilă, 80.

— Nu se poate dobândi asupra zidului unei biserici servitutea *oneris ferendi* sau servitutea *du tour de l'échelle*, 81.

— Vasele şi orice alte ornamente sacre, ca şi orice alte accesorii ale cultului sunt imprescriptibile, ca unele ce nu sunt susceptibile de o proprietate privată (Controv.), 81, 82.

— S'a decis, în adevăr, cu drept cuvânt, că, potrivit art. 963 C. civil, numai lucrurile ce sunt în comerţ putând face obiectul unui contract, urmează că odoarele bisericeşti, cum şi toate obiectele sacre, care au servit unei biserici, fiind bunuri sfinte şi obşteşti, nu pot face obiectul unei tranzacţiuni comerciale, iar convenţia prin care s'ar dispune vinderea-cumpărarea unor asemenea obiecte, are a fi anulată conform art. 966 C. civil, ea fiind întemeiată pe o cauză ilicită. C. Bucureşti (20 Noembrie 1914). *Dreptul* din 1914, No. 80, p. 634. V. *Cult religios.*

— Toate aceste lucruri devin însă alienabile şi prescriptibile, îndată ce legea le-a redat comerţului, 82.

Numai legea poate scoate un lucru din comerţ şi să-l declare imprescriptibil, fiindcă legile privitoare la prescripţie interesează ordinea publică, 82 n. 4. V. *Prescripţia civilă.*

Boală contagioasă.—O boală contagioasă, precum ar fi ciuma, holera, etc., nu constitue o cauză de suspendare a prescripţie, 174. V. *Prescripţia civilă.*

Bourjon. — Jurisconsult francez din secolul al 18-lea, dela care codul fr. a împrumutat maxima *„En fait de meubles possession vaut titre"*, p. 1 nota 2 şi p. 346. V. *Prescripţia civilă*, p. 654.

Bucovina. — Intrebările guvernului acelei provincii, în urma răpirei Bucovinei, către Divanul Moldovei, cu privire la prescripţie, şi răspunsurile Divanului, 8 urm. şi n. 1 dela p. 23, 24.

Buna credinţă. — Necesitatea ei pentru prescripţia de 10 până la 20 de ani, 238. V. *Prescripţia civilă.*

— Buna credinţă a posesorului poate fi motivată printr'o eroare de drept ca şi printr'o eroare de fapt, 242 urm. Vezi *Eroare, Prescripţia civilă.*

— In privinţa construcţiilor făcute pe un teren străin, 246 n. 3. V. *Construcţii*, etc.

— In privinţa prescripţiei instantanee a mobilelor (Controv.), 354 urm.

— Momentul când trebue să existe, în acest caz, buna credinţă, 355.

— Cazul când posesorul nu are nevoe de a fi de bună credinţă, 355.

— Posesorul este presupus de bună credinţă până la dovada contrară, 355.

— Dacă posesorul este sau

nu de bună credinţă, aceasta este o chestie de fapt, 244, 356. V. *Posesiune*.

Bursă. — Jocul de bursă este interzis, 387.

— Orice convenţie fiind presupusă serioasă până la dovada contrară, partea care susţine că vânzarea consimţită de ea ascunde o speculă asupra diferenţei de preţ, este datoare să facă această probă, 387 n. 2.

Bursele de comerţ.—Bursele de comerţ sunt asimilate, în privinţa titlurilor la purtător, târgurilor publice, 378. Vezi *Prescripţia comercială*.

C

Cafegii.—Creanţa cafegiilor pentru hrana şi locuinţa ce ei procură pasagerilor, fie cu luna sau cu anul, se prescrie prin şase luni (Controv.), 292. Vezi *Hangii*, *Ospătători*, etc.

Calendar. — Calendarul oficial, după care se socotesc termenele în ţara noastră, este acel julian, reformat de Julius Cesar, deşi decretul lui Cuza-Vodă, din 20 Decembrie 1864, a adoptat pentru poştă şi telegraf, spre înlesnirea relaţiilor internaţionale, calendarul gregorian, astfel numit pentrucă a fost reformat, în anul 1582, după ordinul papei Grigore al XIII-lea, 211, 212. Vezi şi tom. VI, p. 117 n. 1. *Prescripţia civilă*.

Cambie. — Scrisoarea prin care debitorul unei cambii ar cere dela creditorul său prelungirea termenului de plată, întrerupe prescripţia, nota 5 dela p. 162, 163. V. *Prescripţia civilă*.

Aplic. regulei art. 1868 § 2 şi în materie cambială, 154, 421.

— Intreruperea prescripţiei printr'o cerere în stare de faliment, emanată dela unul din creditori, dacă această cerere este admisă, 420 n. 2.

— In obligaţiile cambiale, întreruperea prescripţiei are efect numai în persoana obligatului, faţă de care a avut loc actul întreruptiv, deşi avem a face, în specie, cu obligaţii solidare, 421, 422. Vezi *Prescripţia comercială*.

— Motivele acestei dispoziţii excepţionale, 422, 423.

— De când curge prescripţia în materie cambială, 449, 450. V. *Prescripţia comercială*.

— Deşi acţiunea cambială se prescrie prin cinci ani, totuşi instanţa părăsită, care are de obiect asemenea acţiune, se prescrie prin 30 de ani, întrucât niciun text din legea comercială nu derogă dela această regulă, 221 n. 1, 409, 446, 447.

— Prescripţia de 30 de ani mai este aplicabilă în materie cambială, de câteori a intervenit o hotărîre condemnătoare, art. 404 Pr. civ. fiind aplicabil, fără nicio distincţie, tuturor hotărîrilor în genere, 158, 222, 409, 446 text şi n. 2.

— Dreptul de opoziţie este ridicat de lege în materie cambială numai la instanţele de fond, nu însă şi la Curtea de casaţie, 421 n. 2. V. *Opoziţie*.

— După vechiul cod comercial, prescripţia, în materie de cambii, se întemeià pe o prezumpţie de plată *juris tantum*, fiindcă se puteà deferì jurământul decizor acelui care o opuneà, 445.

— După codul actual, acţiunea cambială se prescrie tot prin cinci ani, puţin importă dacă cambia a fost sau nu protestată, iar cambia este decăzută din efectele sale atât ca instrument de probă cât şi ca cauză a obligaţiei, fiindcă, în materie cambială, ca şi în orice materie comercială în genere, prescripţia stinge radical obligaţia. Cambia prescrisă nu se transformă deci într'un zapis civil, debitorul ne mai bucurându-se astăzi numai de o prezumpţie de plată susceptibilă de proba contrară, ca în codul francez şi ca în dreptul nostru anterior, ci de o prezumpţie legală de liberare nesusceptibilă de a fi răsturnată prin proba contrară; de unde rezultă că purtătorul cambiei nu poate, cu niciun chip, fi primit a stabilì existenţa datoriei, şi judecata nu poate căutà nicăiri proba neplăţei, 445, 446. Cpr. Judecăt. ocol. Mihăileni (Dorohoi), *Cr. judiciar* din 1915, No. 4, p. 35 (cu nota d-lui Şt. Scriban).

— In consecinţă, purtătorul cambiei nu poate deferì debitorului cambial jurământul decizor, spre a dovedì neplata cambiei prescrise, nici jurământul de credulitate văduvei sau moştenitorilor lui, 446. V. *Jurământ decizor*, *Jurământ de credulitate*, etc.

— Presupunând însă că debitorul, după ce a invocat prescripţia, a plătit cambia, mai poate el exercità acţiunea în repetiţie? (Controv.), 39 urm., 445 n. 3. V. *Oblig. naturală*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Debitorul unei cambii neputând opune, conform art. 349 C. com., excepţii personale aceluia ce exercità acţiunea cambială, decât dacă sunt lichide şi de o grabnică soluţie, urmează de acì că instanţa de fond poate respinge cererea de chemare la interogator, cum şi acea de a se suspendà judecata acţiunei cambiale până la rezolvirea acţiunei în anularea cambiei, pe motiv că aceste excepţii nu sunt de o grabnică soluţie, n. 3. dela p. 312, 313.

— Debitorul unei cambii nu poate să defere nici jurământ purtătorului titlului, spre a dovedì liberarea sa, nici să ceară aducerea registrelor adversarului său, 313 *ad notam*. V. şi tom. VII (tabla), v° *Cambie*. V. *Registre comerciale*.

— Nu se violează însă art. 349 C. com., când instanţa de fond admite complectarea începutului de probă scrisă invocat de debitor, numai prin jurământul supletor ca singurul mijloc de grabnică soluţie ce poate înlăturà această probă, înlăturând interogatorul şi proba testimonială, 313 *ad notam*.

— Curtea din Iaşi a decis, acum de curând (10 Octombrie 1914), însă numai în majoritate (trei judecători contra doi), că excepţia ridicată de pârît într'o acţiune cambială, că o cambie emisă în alb, necuprinzând niciuna din menţiunile prescrise de art. 270, 271 C. com., nu constitue o excepţie referitoare la forma titlului, ci o excepţie pur personală celui care exercită acţiunea cambială şi, deci, nu poate fi invocată decât dacă e lichidă, de o grabnică soluţie şi, în toate cazurile, întemeiată pe o probă scrisă, dovada testimonială şi interogatorul fiind inadmisibile în asemenea caz, întrucât prin admiterea lor s'ar întârzia condemnarea la plată. *Dreptul*, din 1914, No. 77, p. 611.

— Fiind de principiu că efectele contractelor sunt determinate prin legea ţărei unde ele s'au perfectat, afară de cazurile când părţile au decis altfel, de aici rezultă, că potrivit acestui principiu, în materie cambială, obligaţiile diferiţilor semnatari sunt determinate prin legea locului unde, faţă de fiecare, cambia a devenit perfectă. Prin urmare, dacă o cambie a fost emisă în Germania, stipulându-se locul plăţei tot acolo, şi a fost acceptată în România, obligaţia acceptantului este supusă prescripţiei cambiale de cinci ani, prevăzută de legea română, iar nu prescripţiei de trei ani admisă de legea germană, 445 n. 2. V. *Drept internaţional.*

— Dispoziţiile de drept internaţional admise, în privinţa cambiilor, de codul comercial bulgar, 423 n. 3.

— Cambiile aflate într'o succesiune constituesc prin natura lor o avere susceptibilă de a produce venit şi, deci, sunt supuse la supra-taxă de $4^{0}/_{0}$. Cas. rom. Bult. 1913, p. 847.

— Dispoziţiile codului comercial asupra cambiilor pierdute sau furate, 388.

Casare (cu trimetere). — Părţile pot invocă prescripţia pentru prima oară înaintea instanţei de trimetere, în urma casărei decizei pronunţate în ultim resort, dacă ele n'au renunţat la acest mijloc de apărare, 72.

— Este, în adevăr, de principiu că, înaintea unei instanţe de trimetere sezisată prin casarea unei decizii judecătoreşti, părţile îşi păstrează dreptul nu numai de a repune vechiile lor concluzii, dar de a se întemeia şi pe mijloace nouă, trase fie din faptele îndeplinite, fie din hotărîri sau decizii pronunţate în urma deciziei casate, destul este ca obiectul cererei să nu fie schimbat. Cas. fr., *Dreptul* din 1914, No. 50, p. 400.

— Acest principiu incontestabil a fost consacrat şi de Curtea noastră de casaţie. Efectul legal şi necesar al casărei, zice o decizie recentă a acestei Inalte Curţi, fiind de a repune pe părţi în aceeaş stare în care se găseau înainte de pronunţarea hotărîrei casate, de aci rezultă că judecătorii de trimetere sunt substituiţi judecătorilor a căror hotărîre a fost casată, în aceleaşi condiţiuni şi cu aceleaşi drepturi care puteau să le aparţină acestora. Vezi *Dreptul* din 1914, No. 57, p. 452; *Jurisprudenţa* *română* din 1914, No. 29, p. 449 şi *Pagini juridice* din 1914, No. 130, p. 1030.

Căpitan. — Căpitanul vasului fiind un posesor cu titlu precar, nu poate să prescrie vasul ce comandă, 113, 427. V. *Precarişti*, *Vas*, etc.

— Responsabilitatea căpitanului în caz de lovirea vaselor. V. *Abordaj*.

Cârciumari. — Prescrierea prin 6 luni a creanţei lor pentru hrana şi locuinţa ce procură pasagerilor, cu luna sau cu anul (Controv.), 292. V. *Cafegii*, *Hangii*, *Ospătători*, etc.

Cărăuş, Cărăuşie. — Este validă după jurisprudenţă, clauza care scurtează prescripţia acţiunilor în contra cărăuşului derivând din contractul de transport, 56.

— Prescripţia acţiunilor izvorîte din contractul de transport sau cărăuşie, 450 urm. V. *Prescripţia comercială*.

— Prescripţia de 6 luni, prevăzută de art. 956 C. com., se aplică la toate acţiunile derivând din contractul de transport, iar nu numai atunci când este vorba de pierdere, avarie sau întârziere, 56 n. 3, 452, 453. V. *Prescripţia comercială*, p. 665, *Transport*, etc.

— S'a decis că, cu toate că, prin art. 417 C. com., se prevede că, la cererea expeditorului, cărăuşul este obligat a-i dà un exemplar al scrisorei de cărat subscrisă de dânsul, această formalitate nefiind însă de esenţa contractului, ci fiind cerută numai ca un mijloc de probă pentru dovedirea lui, ca nu poate schimbà caracterul contractului de transport, care este un contract consensual, în sensul că nu este supus la nicio formă pentru validitatea lui. Şi această decizie adaugă că, depozitarea lucrului ce urmează a fi transportat constituind unul din elementele constitutive ale contractului de transport, din care face parte integrantă, urmează că contractul de transport se consideră ca încheiat chiar din momentul în care depunerea a avut loc, astfel că răspunderea cărăuşului începe din momentul primirei lucrului spre transportarea lui. C. Galaţi, *Dreptul* din 1915, No. 5, p. 36 urm.

Căsătoria putativă. — Momentul când trebue să existe buna credinţă (Controv.), 245 şi tom. I, p. 665 (ed. a 2-a).

Căsătoria religioasă. — Ţările în care ea mai există astăzi, 486 n. 1 şi tom. I, p. 538, text şi n. 3 (ed. a 2-a).

Cekuri. — 413, 445 urm. V. *Cambii*.

Cete de moşneni. — Nu sunt persoane morale, 77. V. *Persoane morale*.

— Dobândirea de bunuri prin prescripţie de către cetele de moşneni, 77. V. *Prescripţia civilă*.

Babeş-Bolyai University Library Cluj

Chirurgi. —Prescrierea acțiunei lor pentru operațiile făcute bolnavilor, 297 urm. V. *Medici.*

— Punctul de plecare al prescripției (Controv.), 298 n. 2.

Clandestinitatea. — Pentru a conduce la prescripție, posesiunea trebue să fie neclandestină, adecă publică, 110.

— Când încetează clandestinitatea, 111.

— Clandestinitatea este un viciu relativ *(nec clam ab adversario)*, 112. V. *Posesiune.*

— Dacă posesiunea a fost clandestină sau publică, aceasta este o chestie de fapt, 112.

— Publicitatea posesiunei este cerută numai în privința imobilelor, nu însă și a mobilelor, 112. V. *Posesiune.*

Codul Andronache Donici. — Dispozițiile ce acest cod cuprinde asupra prescripției, 21 n. 3, 156 n. 1.

— După acest cod, minoritatea erà, ca și astăzi, o cauză de suspendare, iar nu de intrerupere a prescripției, 178 n. 2.

Codul Calimach. — Data punerei în aplicare a acestui cod (1 Iunie 1817), 7 n. 1. V. *Prescripția civilă.*

— Dispozițiile ce acest cod cuprinde asupra prescripției, 7 urm. V. *Prescripția civilă.*

— După codul Calimach, acțiunea ce isvoreà dintr'o crimă se prescrià prin 30 de ani, 19 și 508 n. 3.

— După acest cod, acei puternici nu puteau invocà uzucapiunea contra celor neputernici, 15 text și n. 5, 76, precum și tom. IV, partea I-a p. 77, 78 și tom. VI, p. 7 n. 4. V. *Prescripția civilă.*

— Acest cod admiteà prescriptibilitatea facultăților legale prin contradicția aceluia contra căruia ele urmau a fi executate, 12. 90, 91. V. *Facultăți legale.*

— După acest cod, lucrurile care compuneau domeniul public sau a căror înstrăinare erà oprită de lege, se prescrieau prin 40 de ani, 80 n. 2. Vezi *Domeniu public*, *Prescripția civilă*, etc.

— Acest cod erà în totul lipsit de regimul publicității *erga tertios*, publicitate care n'a fost înființată, în privința imobilelor, decât la 1832, prin Regulamentul organic, n. 5 dela p. 20, 21. V. *Publicitate.*

— Conciliarea art. 1920 din codul Calimach cu art. 1930 din acelaș cod, care sunt în contradicție flagrantă, 130. V. *Posesiune.*

— După acest cod, prescripția curgeà contra minorilor, nebunilor și celor smintiți sau tâmpiți la minte, îndată ce ei aveau un tutor sau un curator, 178 n. 2.

— După acest cod, nu puteà să existe prescripție achizitivă sau uzucapiune, oricât de lungă ar fi fost, fără bună credință, 16. V. *Prescripția civilă.*

— Prescripția începută sub codul Calimach, urmează să fie în totul cârmuită de dispozițiile acestui cod și, deci, să curgă și în timpul minorității, după cum dispune art. 1909 din acest cod, chiar dacă minoritatea s'a deschis sub codul actual. Prin urmare, cu drept cuvânt, instanţa de fond a declarat prescris dreptul de a cere complinirea legitimei, atunci când cererea a fost făcută după 40 de ani dela deschiderea succesiunei, după cum prevede art. 1951 din codul Calimach, pentru prescripţia acelui drept. Cas., S-a I-a, decizia No. 564, din 26 Noembrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1915, No. 3, p. 38, No. de ordine 23, lit. *b*.

Codul Caragea.—Prescripţia în codul Caragea, 21 urm.

— Prigonirile pentru călcare de pământ şi de hotare între vecini erau, după acest cod, imprescriptibile. 22.

— Codul Caragea a fost însă modificat, în această privinţă, prin legea din 8 Martie 1847, p. 22 n. 1 şi 242 *ad notam*. V. *Hotărnicie*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Prescripţia cu rea credinţă de 30 de ani are, sub codul Caragea, un caracter extinctiv, iar nu achizitiv de proprietate (Controv.), 26, 27.

— Codul Caragea admite prescrierea instanţelor părăsite, prin 30 de ani, soluţie admisă şi în dreptul actual, 156 urm., 221. V. *Prescripţia civilă*.

— Titlul *pro herede* erà un titlu just pentru prescripţia de 10 ani, această dispoziţie fiind aplicabilă atunci când autorul posesorului actual a început a posedà sub codul Caragea, destul este ca posesiunea să fi urmat timp de 10 ani sub codul actual, 132 nota 1. V. *Prescripţia civilă*, p. 639.

— In codul Caragea, minoritatea este, ca şi în codul actual, o cauză de suspendare, iar nu de întrerupere a prescripţiei, 178 n. 2 *in fine*. V. *Prescripţia civilă*.

— După acest cod, fondul dotal erà prescriptibil, de câteori prescripţia începuse a curge înainte de căsătorie, 188.

— Mai vezi asupra C. Caragea, p. 334 n. 3.

Comandament prealabil. — Un comandament prealabil comunicat debitorului prin portărei întrerupe prescripţia, pentrucă, după procedura civilă, comandamentul nu este o simplă somaţie, ci un început de executare, 161. V. *Prescripţia civilă*.

Comercianţi.—Acţiunea comercianţilor pentru mărfurile ce ei vând la particularii ce nu sunt comercianţi, se prescrie printr'un an (Controv.), 300, 413, 414. V. *Prescripţia civilă*.

— Punctul de plecare al prescripţiei, 315, 316.

— Incât priveşte vânzările de mărfuri între comercianţi, prescripţia este la noi de 10 ani, iar în Franţa şi în Belgia, de 30 de ani, 300. V. *Prescripţia comercială*.

— Cazurile când se aplică prescripţia de 30 de ani, 301.

— Ce se înţelege prin comercianţi? 301.

— Spre a puteà fi declarat falit, trebue a fi comerciant de profesiune, iar nu numai a fi făcut acte de comerţ izolate, 489 n. 1. V. *Faliment*.

— Impiegaţii comerciali ai neguţătorilor plătiţi cu luna, nu intră în categoria de *lucrători*, de care vorbeşte art. 1903 C.

civil. Acestor impiegaţi li se va aplicà prescripţia de 5 ani, 295. V. *Neguţători.*

— Un constructor de maşini agricole nu este un comerciant, 301.

— *Quid* în privinţa mecanicilor? (Controv.), 301 n. 4. V. *Prescripţia civilă.*

— Numai comercianţii pot fi condemnaţi ca bancrutari, 488 n. 2. V. *Bancrută.*

— Pentru ca un comerciant să fie declarat în stare de faliment, nu este suficient a se dovedì încetarea virtuală a plăţilor sale, ci este necesar a se stabilì încetarea efectivă a plăţilor, adecă o stare de insolvenţă a comerciantului, care nu mai face faţă obligaţiilor sale comerciale ajunse la scadenţă, 489 n. 1. V. *Faliment.*

Comodat.—Comodatarul este un posesor cu titlu precar, 113, 447, 459. V. *Precarişti, Prescripţia civilă.*

Complicitate.—Art. 307 din codul penal neconsiderând ca delicte tainicile luări comise de soţie spre paguba bărbatului său, urmează că acei care au ajutat sau asistat pe femee la comiterea unui asemenea fapt, nu pot fi consideraţi ca complici, întrucât pentru aceasta trebue, conform art. 50 C. penal, ca faptul principal să constitue o crimă sau un delict, 372 n. 3. V. *Furt, Tainică luare,* etc.

Compromis. — Dacă, în caz de compromis, înfăţişarea de bună voe a părţilor înaintea arbitrilor aleşi de ele, întrerupe sau nu prescripţia (Controv.), 153.

Comună. — Comunele n'au avut personalitate juridică în Dobrogea, în timpul dominaţiunei otomane, până la anul 1874, p. 76. V. *Dobrogea.*

— Comunele au capacitatea de a exercità acţiunile posesorii, 77. V. *Acţ. posesorii.*

— O fântână, care ar fi proprietatea privată a unei comuni, ar fi prescriptibilă, 85. V. *Apă.*

— O comună nu poate face declaraţii şi recunoaşteri asupra proprietăţilor sale, decât sub formele anume determinate de legea ei organică, o asemenea recunoaştere echivalând cu un act de înstrăinare. Cas., S-a 1, Bult. 1913, p. 2024. V. *Recunoaştere.*

— O comună nu poate invocà prescripţia de 5 ani atunci când un funcţionar, care nu are drept la pensie, cere restituirea reţinerilor ce comuna i-a făcut în acest scop, 326. V. *Pensiuni, Reţineri,* etc.

— Prescripţia nu curge în folosul primarului unei comuni, 196. V. *Primar, Prescripţia civilă,* etc.

Comunitate. V. *Indiviziune.*

Concluzii scrise. — Partea care n'a invocat prescripţia nici în mod expres, nici în mod tacit, în concluziile sale orale, n'o poate invocà în concluziile sale scrise, judecătorii neputându-se pronunţà asupra unor puncte care n'au făcut obiectul unor desbateri contradictorii, 70 text şi n. 6.

Concordat. — Acţiunea în anulare sau în reziliere a concordatului, în materie de faliment, se prescrie prin doi ani. 459. V. *Faliment, Prescripţia comercială*, etc.

Condemnaţiuni civile. — Prescrierea lor prin 30 de ani. 528 urm. V. *Prescripţia civilă*.

Condictio indebiti—Acţiunile întemeiate pe o *condictio indebiti* se prescriu prin 30 de ani, 217 n. 1.

Condiţie. — In materie de uzucapiune, titlul trebuind să fie actualmente translativ de proprietate, de aici rezultă că un titlu sub condiţie suspensivă nu poate fi invocat pentru prescripţia de 10 până la 20 de ani, 251.

— In privinţa art. 1900 C. civil, condiţia, cât timp este în suspensie, nu împiedică prescripţia acţiunei în anulare de a curge dela data actului, 279. V. *Termen*.

— Modalităţile creanţelor (condiţie suspensivă), 197 urm.

— Prescripţia de 10—20 de ani, consolidând proprietatea în mâna posesorului, liberează imobilul dobândit de existenţa unei condiţii la care erà supusă rezolvirea titlului vânzătorului, 236 text şi n. 2.

— In caz de constituirea unei ipoteci pentru garantarea unei creanţe condiţionale sau cu termen, cât timp imobilul ipotecat se găseşte în mâinile debitorului, *pendente conditione* sau *pendente die*, prescripţia nu curge contra creditorului ipotecar nici în privinţa acţiunei personale ce acesta are contra debitorului, nici în privinţa acţiunei ipotecare ce creditorul are asupra imobilului ipotecat. Dacă presupunem însă că debitorul a înstrăinat imobilul, terţiul posesor va prescrie contra creditorului, chiar *pendente conditione sau pendente die*, liberarea ipotecei de care el este grevat, 201. V. *Ipotecă*.

Confirmare. — Prescripţia statornicită de art. 1900, în privinţa acţiunei în anulare pentru vicii de consimţimânt şi incapacitate, este o confirmare tacită, 269, 276.

— Actele inexistente nu pot fi confirmate, 270 text şi n. 2, 276. V. *Acte inexistente, Quod nullum est confirmari nequit*, etc.

— Confirmarea donaţiunei anulabile de către moştenitorii dăruitorului, în urma morţei acestui din urmă, 271 şi tom. IV, partea I-a, p. 202 *ad notam* şi p. 417. V. *Donaţiune*.

— Testamentele nule în privinţa formelor, nu pot fi confirmate în urma morţei testatorului, de către moştenitorii sau reprezentanţii săi, regula statornicită de art. 1167 § ultim C. civil, în privinţa donaţiunilor, fiind excepţională şi constituind chiar o anomalie (Controv.), 258; tom. IV, partea I-a, p. 208 *ad notam;* tom. IV, partea II. p. 139 urm.; tom. VII, p. 51, 52, etc. V. *Testament.*

Consiliu judiciar. — Prescripţia nu este suspendată în privinţa persoanelor puse sub consiliu judiciar, 180.

— Prescripţia de 5 ani, pe care art. 568 Pr. civ. o admite în privinţa cererei de evicţiune a bunurilor vândute la mezat public, curge nu numai în contra minorilor şi interzişilor, dar şi în contra celor puşi sub consiliu judiciar, 182.

— Termenul de 10 ani statornicit de art. 1900 C. civil curge, în privinţa persoanelor puse sub consiliu judiciar, din ziua incetărei incapacităţei sau morţei lor, 275. V. *Prescripţia civilă.*

— Prescripţia excepţională, statornicită în materie de tutelă de art. 1901 C. civil, nu poate fi invocată contra consiliului judiciar (Controv.), 281.

Construcţiuni făcute pe pământul altuia. — Necesitatea ca constructorul să fie de bună credinţă, 246 n. 3.

Cont curent. — Prescripţia de cinci ani statornicită de art. 1907 nu se aplică dobânzilor unui cont-curent, cât timp acest cont n'a fost lichidat, 331. V. *Prescripţia civilă.*

— Caracterul unei acţiuni în justiţie, determinându-se în momentul când instanţa este legată, acţiunea prin care se cere o sumă de bani dintr'o cambie şi alta dintr'un cont curent, este o acţiune comercială, astfel că cererea reconvenţională a pârîtului este, în principiu, admisibilă, reclamantul neputând, în urmă, prin faptul său unilateral, să schimbe caracterul acţiunei, renunţând la cererea sumei derivând din cont curent şi transformând astfel acţiunea într'un proces pur cambial, să facă astfel inadmisibilă cererea reconvenţională a pârîtului. Cas. S-a III, decizie No. 426, din 30 Oct. 1913 (decizie nereprodusă în Bult. Curţei). *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 4, p. 52, No. de ordine 57, lit. *a.*

Contrabandă. — Faptul de contrabandă, când nu este însoţit de alte delicte pedepsite după dreptul comun, se prescrie prin trecerea unui an dela data comiterei lui, 480—482. Vezi *Vamă, Prescripţia penală.*

— S'a decis că faptul de a încercà a scoate din comună nişte vase de vin, fără a achità taxa de cotit cerută de regul. comunal, nu se consideră ca contrabandă nici de art. 96 din regul. veniturilor comunale, nici de art. 166 din legea vamală, care se aplicà numai când este vorba de introducerea sau exportarea de mărfuri contra legilor privitoare la aşezarea şi perceperea taxelor de axize. Cas. S-a III, 15 Noembrie 1913. Bult. 1913, p. 2183.

Contra non valentem agere non currit præscriptio. — Neadmiterea acestei maxime în dreptul actual nici într'un caz, fie că ar fi vorba de o împiedicare de drept, fie de o împiedicare de fapt, atât în materie civilă cât şi în materie penală, prescripţia ne mai putând fi suspendată astăzi decât în cazurile limitativ determinate de lege (Controv.), 48, 49, 172 urm., 176, 506, 507, 523. V. *Prescripţia civilă*, *Prescripţia penală*, p. 670, etc.

— Aplicarea acestei maxime în dreptul vechiu francez şi în codul Calimach, 20 n. 3, 172, 178 text şi n. 2, 208.

Contravenţii poliţieneşti. — In materie de contravenţii poliţieneşti, intenţia frauduloasă nu este necesară, afară de cazul când legea ar dispune altfel. Cas, S-a II, decizia penală No. 2675, din 3 Noembrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 37, pag. 589, 590, No. de ordine 591.

— Prescrierea act. publice în privinţa contravenţiilor poliţieneşti, 477 text şi n. 5. 502 n. 2. V. *Prescripţia penală*.

— Prescripţia pedepsei în materie de contravenţii poliţieneşti, 520 text şi n. 2.

— Intreruperea prescripţiei în materie de contravenţii poliţieneşti, 502. V. *Prescripţia penală*.

Contravenţiile la legea timbrului. — Prescrierea lor, 525 n. 2.

Contribuţiile înscrise în rol, datorite Statului. — Se prescriu prin trei ani, 325 n. 2. V. *Impozite*.

Contumacie. — Orice condemnat în contumacie (sau în lipsă), a cărui pedeapsă s'a prescris, poate invocă prescripţia şi judecătorii sunt chiar datori a o propune din oficiu, 519 text şi n. 5. V. *Prescripţia penală*.

Coproprietate. — V. *Indiviziune*.

Corabie. — V. *Vas*.

Costanda. — Monedă veche din veacul al XVII-lea şi al XVIII-lea, care eră egală cu *potronicul* şi care valoră ca 10 bani din moneda actuală, 530 n. 2, 531 nota. V. *Potronic*.

Creanţe. — Modalităţile creanţelor, 197 urm. V. *Prescripţia civilă*.

— Art. 1909 din codul civil nu se aplică la creanţe (afară de titlurile la purtător), fiindcă ele nu se transmit dela mână la mână, 357 n. 1.

— Punctul de plecare al prescripţiei în privinţa creanţelor (naşterea creanţei), 205 urm.

— Creanţele care se plătesc în părţi parţiale, cu anul, cu luna, etc. cuprinzând atâtea creanţe câte şi plăţi parţiale sunt, fiecare din aceste fracţiuni se prescrie în deosebi din ziua când a devenit exigibilă, 207.

Creanţe

— Excepţii dela art. 1886, după care termenul prescripţiei liberatorii începe a curge, în principiu, din ziua naşterei creanţei, 208.

— Incât priveşte creanţele condiţionale, termenul prescripţiei curge dela îndeplinirea condiţiei, 198.

— Acest principiu nu se aplică însă creanţelor pur potestative din partea creditorului, 1908. V. *Prescripţia civilă.*

— Dacă creanţa este supusă unui termen cert sau necert, prescripţia nu începe a curge decât la expirarea termenului, adecă, a doua zi după expirarea termenului, fiindcă ultima zi aparţine întreagă debitorului spre a-şi executa obligaţia sa, 198. V. *Termen.*

Creditor gagist. — Creditorul gagist, ce are posesiunea lucrului amanetat, dobândind de bună credinţă, asupra acestui lucru, un drept real, trebue să fie preferat asupra lucrului, chiar şi adevăratului proprietar, care ar fi pierdut posesiunea lucrului în chestiune. Creditorul gagist poate deci să invoace art. 1909 C. civil spre a respinge, până la plata creanţei sale, acţiunea în revendicare a proprietarului lucrului amanetat, 101, 351. V. *Gaj, Prescripţia civilă,* etc.

— Creditorul gagist este un posesor cu titlu precar, 113. V. *Precarişti.*

Cult religios. — Obiectele consacrate cultului religios nu pot fi amanetate la Muntele de pietate, 81 n. 5. V. *Muntele de pietate.*

— Accesoriile cultului religios. sunt inalienabile şi imprescriptibile (Controv.), 81, 82. V. C. Bucureşti, Dreptul din 1914, No. 80, decizie menţionată *supră* v^0 *Biserică.*

— Inalienabilitatea şi imprescriptibilitatea lucrurilor sfinte încetează atunci când ele îşi pierd destinaţia lor primitivă, 81.

Cumul. — Cumularea posesorului cu petitorul (Controv.), 184 n. 2. V. *Act. posesorii, Posesiune,* etc.

Cupoanele *(titlurilor la purtător).* — Cupoanele obligaţiunilor şi titlurilor la purtător se prescriu prin 5 ani dela data scadenţei lor, iar capitalul acestor obligaţii se prescrie prin 30 de ani dela data eşirei lor la sorţi, această regulă aplicându-se tuturor titlurilor la purtător, emise nu numai de Stat, dar şi de comune, societăţi de credite, etc., 323 n. 1. V. *Prescripţia civilă.*

— Art. 1909 din codul civil se aplică şi cupoanelor titlurilor la purtător, 357. V. *Titluri la purtător.*

— Şi legea din 1883 asupra titlurilor la purtător furate, distruse, etc. se aplică cupoanelor detaşate de titluri, definitive sau provizorii, 382, 387.

D

Dar manual.—Acel care se găseşte în posesiunea unor valori ce pretinde că i-au fost dăruite dela mână la mână, nu are nicio probă de făcut, posesiunea acestor valori constituind pentru el un titlu de proprietate. Faptul tradiţiei valorilor dăruite poate fi dovedit prin orice mijloace, 352 şi tom. IV. partea I-a, p. 299 text şi n. 3 şi p. 286 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— Cei care, în prezenţa alegaţiunei unui dar manual, contestă acest dar, revendicând lucrurile pretinse dăruite, pot să conteste regularitatea posesiunei pretinsului donatar, stabilind că posesiunea lui este echivocă şi clandestină, 352, precum şi tom. IV, partea I-a, p. 280 urm.

— Manuscrisele pot face obiectul unui dar manual, 361 şi tom. IV, partea I-a, p. 274 urm. V. *Manuscris.*

Dată certă. — Actul sub semnătură privată, care constată o recunoaştere întreruptivă de prescripţie, trebue să aibă dată certă spre a fi opozabil terţiilor, 166.

— De câteori titlul posesorului este constatat printr'un act sub semnătură privată, prescripţia nu începe a curge în folosul lui, decât din momentul când acest titlu a dobândit dată certă. Până atunci actul lui nu este opozabil terţiilor, şi adevăratul proprietar, care-şi revendică lucrul său, este şi el un terţiu, fiindcă nu el, ci un *non dominus* a vândut posesorului imobilul a cărui proprietate se prescrie, 264. V. *Titlu.*

Dare in solutum est vendere, 249 n. 2.

Datio in solutum.—Este un just titlu pentru uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, 249. V. *Prescripţia civilă.*

Dărâmare. — Art. 1909 din codul civil nu se aplică materialului unei case. care a fost cumpărată spre a fi dărâmată, 362, 363.

Decăderi de drepturi (déchéances).—Deoseb. între decăderile de drepturi şi prescripţia, 45 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— Regulile dela prescripţie aplicabile decăderilor de drepturi, 48.

—Nu se poate de mai 'nainte renunţă la o decădere de drepturi, 52.

— Decăderile de drepturi, ca şi prescripţiile scurte, curg în contra minorilor şi interzişilor. 180, 183. V. *Prescripţia civilă.*

— *Quid* în privinţa soţilor? (Controv.), 192. V. *Soţi.*

Declaraţia drepturilor omului, 87.

Degradarea civică. – Degradarea civică se prescrie odată cu prescrierea osândei principale, de oarece, după art. 13, C. pen., osânda la munca silnică atrage după sine degradarea civică, *însă numai pe timpul osândei*, 518, 519 şi tom. IV, partea I-a, p. 189. V. *Prescripţia penală*, p. 672.

Delicte şi Quasi-delicte.— Prescripţia curge în contra minorilor şi interzişilor în privinţa acţiunei civile născute dintr'un delict sau quasi-delict, 181. V. *Prescripţia civilă*, etc.

— Prescripţia acţiunei în despăgubire pentru o daună delictuală sau quasi-delictuală (30 de ani), 217 n. 1.

— Prescripţia de cinci ani nu se aplică în materie de delicte sau quasi-delicte, de câteori legea face ea însăşi să curgă dobânda din cauza unui delict sau quasi-delict, 330, 331 *ad notam*. V. *Prescripţia civilă*.

Delicte continue, 485 n. 4. V. *Prescripţia penală*.

Delicte electorale. — Prescripţia lor este de o lună dela proclamarea rezultatului alegerei, arestul preventiv fiind interzis în asemenea materie, 479 text şi n. 2. V. *Arest preventiv*, *Prescripţia penală*, p. 668, etc.

Delicte instantanee, 486.

Delicte de obiceiu, 498. V. *Obiceiu*, *Prescripţia penală*, etc

Delicte permanente, 491 urm.

Delicte de presă. — Prescripţia lor prin patru luni, arestul preventiv fiind interzis în asemenea materie, 478. V. *Arest preventiv*, *Prescripţia penală*, etc.

—Aceste delicte se judecă de juraţi, comisiunea juraţilor pronunţându-se nu numai asupra pedepsei, dar şi asupra daunelor-interese şi cuantumului lor, 479.

— In asemenea delicte cei condemnaţi la închisoare, trebue să se pue în stare de închisoare sau să fie liberaţi pe cauţiune, de câteori fac recurs în casaţie, 479 n. 1. V. *Recurs în casaţie*.

Delicte silvice. — Prescrierea lor, 482 text şi n. 2. V. *Prescripţia penală*.

Delicte succesive, 492, 495, 496.

— Adulterul nu este un delict succesiv, 492 nota 2. V. *Adulter*.

Dentişti. — Aplicarea prescripţiei de un an statornicită de art. 1904 C. civil (Controv.), 297 n. 1. V. *Prescripţia civilă*.

— Neaplicarea acestei prescripţii aparatelor dentare vândute de dentişti, 202. V. *Prescripţia civilă*, p. 646.

Denunţare calomnioasă.— Punctul de plecare al prescripţiei (din ziua când denunţarea a fost recunoscută calomnioasă) (Controv.), 498 text și n. 2. V. *Prescripția penală*, p. 669.

De persona ad personam non fit interruptio civilis, 168, 422.

Depozit. — Depozitarul este un posesor cu titlu precar, 113. V. *Precariști.*

Despărțenie. — V. *Divorț.*

Dezertare.—Prescripțiile în contra acțiunei publice care rezultă din nesupunere sau dezertare, nu încep a curge decât din ziua când nesupusul sau dezertorul a ajuns în vârstă de 47 ani, 475 n. 2. V. *Prescripția penală.*

Dezistare. - Prescripția poate curge *pendente lite*, cu toată intentarea unei acțiuni, atunci când reclamantul s'a dezistat dela ea, 155. V. *Prescripția civilă.*
Efectele dezistărei, n. 4 dela p. 155, 156.

Dijmă.—Dijmănarul este un posesor cu titlu precar, 113. V. *Precariști.*

Divorț. — Prescriptibilitatea acțiunei în divorț (Controv.), 85, 217 și tom. II, p. 144 urm. V. *Prescripția civilă.*
— Aplicarea la acțiunea în divorț a art. 1881, după care prescripția nu curge între soți, în timpul căsătoriei, 192.
— Hotărîrile de divorț nu-și produc efectul lor decât din momentul transcrierei în registrele stărei civile, ele neputând aveà efect retroactiv până în momentul pronunțărei lor de către justiție, 273 text și n. 1. Mai vezi tom. I, p. 729, 799 n. 2, p. 803 text și n. 4; tom. VII, p. 92 n. 1; tom. VIII, p. 421 n. 2 (ed. I-a), etc.

Dobânzi.— Validitatea convenției prin care se stipulează restituirea dobânzilor odată cu capitalul (Controv.), 331 n. 1 și tom. VI, p. 420 n. 1.

Dobânzile sumelor datorite.—Prescrierea lor prin cinci ani, 327 urm. V. *Prescripția civilă.*
— Dobânda dotei promise prin contractul de căsătorie se prescrie prin 5 ani, 328 n. 1. V. *Dotă.*
— Tot prin 5 ani se prescriu și dobânzile capitalului dotal datorite de bărbat după desfacerea căsătoriei, 328 n. 1.
— Soțul condemnat a restituì dota, nu poate însă să invoace prescripția de 5 ani, 328 n. 1. V. *Prescripția civilă.*

Dobrogea.—Comunele n'au avut personalitate juridică în Dobrogea, sub dominațiunea otomană, până în anul 1874, p. 76. V. *Comună*, *Prescripția civilă*, p. 622, etc.
— Sub legislația otomană în vigoare în Dobrogea, înainte de anexarea acestei provincii

Dobrogea

Regatului României, prescripţia achizitivă de proprietate nu constituià şi nu constitue nici astăzi un mijloc de a dobândì proprietatea, 38 n. 1. V. *Prescripţia civilă.*

— Art. 54 din legea pentru înstrăinarea bunurilor Statului în Dobrogea dela 1889 pedepseşte ca escroci pe toţi acei care, în vederea vreunui folos, se fac mijlocitori, promiţând locuitorilor să-i facă a obţine pământuri prin influenţa lor sau prin alte mijloace, nota dela p. 369, 370. V. *Inşălăciune.*

Dobrogea nouă.—Art. 103 din legea pentru organizarea Dobrogei nouă dispune că pedepsele care privesc pe locuitorii din Dobrogea nouă, pronunţate de instanţele bulgare, neexecutate, şi care nu sunt prevăzute de legea noastră penală, vor fi transformate în pedepsele prevăzute de legea română pentru faptele săvârşite. Conform acestui principiu, pedeapsa cu moarte aplicată unui condemnat de către instanţele bulgare, pentru crima de omor cu precugetare, în scop de a jefuì (art. 247 § 2, 248 § 8 C. penal bulgar) urmează a fi transformată, după art. 225, 284 §§ 2 şi 7 al. 1 C. pen. rom., în munca silnică pe viaţă. C. Constanţa, *Cr. judiciar* din 1914, No. 79, p. 641.

— S'a decis că, prin faptul anexărei Dobrogei nouă, Statul român devenind succesorul şi, în consecinţă, continuatorul Statului bulgar, urmează că conflictul dintre cele două legi, română şi bulgară, este un conflict de legi în timp, ca atare, un conflict între o lege veche (cea bulgară), şi între cea nouă (cea românească), iar nu un conflict în spaţiu; că legea bulgară nici într'un caz nu poate fi considerată ca o lege străină pentru acest teritoriu, faţă de legea română. Prin urmare, în cazul unui conflict de legi penale, în materie de prescripţie, se aplică în totdeauna legea cea nouă la prescripţiile în curs, respectându-se cea veche numai pentru prescripţiile definitiv îndeplinite sub ea. Judecăt. ocol. II rural Bazargic (Dobrici), *Dreptul* din 1915, No. 6, p. 47, 48.

Doică. — Acţiunea doicei, care alăptează un copil la domiciliul părinţilor, şi care a fost tocmită cu anul, se prescrie printr'un an, conform art. 1904 C. civil, ea fiind considerată ca servitoare, 306. V. *Prescripţia civilă.*

—Dacă doica alăptează copilul în afară de domiciliul părinţilor, prescripţia opozabilă acţiunei ei nu este cea de un an, ci cea de cinci ani, conform art. 1907 C. civ. § ultim (Controv.), 306 text şi n. 4.

Domeniul Coroanei. — Bunurile care compun domeniul coroanei şi asupra cărora Regele nu este decât un uzufructuar, sunt inalienabile şi imprescriptibile, 83. Mai vezi tom. III, partea I-a, p. 136 *ad notam* şi p. 607 *ad notam*. V. şi *Prescripţia civilă*, p. 623.

Domeniul public. — Dom. public al Statului, comunelor, etc., este inalienabil și imprescriptibil, 80.

— Clădirile construite de monachi afară de incinta mănăstirei, nu fac însă parte din domeniul public al Statului, 80 n. 5. V. *Mănăstiri.*

— Bunurile ce compun domeniul public sunt enumerate de lege în mod enunciativ, iar nu limitativ, 80 și tom. III, partea I-a, p. 202 urm.

— Aceste bunuri nu pot face obiectul unei acțiuni posesorii, 80 n. 2. V. *Acțiuni posesorii.*

— Art. 1909 C. civ. nu se aplică mobilelor care fac parte din domeniul public, 360. V. *Prescripția civilă.*

— După codul Calimach lucrurile, care compuneau domeniul public sau a căror înstrăinare erà oprită de lege, se prescrieau prin 40 de ani, 80 n. 2. V. *Codul Calimach, Prescripția civilă*, etc.

Domiciliu. — După ultimul alineat al art. 4 din legea proprietarilor, chiriașul este considerat ca având domiciliul său obligator la imobilul închiriat sau arendat, fără deosebire de cazul când el locuește în chiar imobilul închiriat sau în altă parte, 289, *ad notam.* V. *Proprietari.*

— In privința alegerei de domiciliu, prevăzută de art. 12 din suszisa lege, s'a decis că alegerea de domiciliu poate să rezulte și din arătarea în josul semnăturei apelantului a domiciliului său, care este tocmai imobilul închiriat, nota 1 dela p. 288, 289. V. *Proprietari.*

— Fiecare vas își are domiciliul său în portul în registrele căruia el a fost înscris. La acest domiciliu se vor trimite și notificà actele ce-l privesc, 426 *ad notam.* V. *Vas.*

Donațiune. — O donațiune, ca și o vânzare netranscrisă, este un titlu just care poate conduce la uzucapiunea de 10 până la 20 de ani (Controv.), 258 și n. 3 dela p. 258, 259. V. *Prescripția civilă*, p. 640.

— *Quid* în privința unei donațiuni confirmate sau executate conform art. 1167 § ultim C. civil? (Controv.), 258. V. *Prescripția civilă.*

— Confirmarea donațiunei anulabile de către moștenitorii dăruitorului, în urma morței acestui din urmă, 271 și tom. IV, partea I-a, p. 207 *ad notam*, p. 417, etc. V. *Confirmare, Prescripția civilă*, etc.

— Deși donatarul, care posedă bunul dăruit în virtutea actului de donațiune, nu poate opune acțiunei în revocarea donațiunei decât prescripția extinctivă de 30 de ani, conform art. 840 C. civil, totuși atunci când donatarul a încetat din viață și bunul dăruit a rămas în succesiunea sa, moștenitorii săi încep în persoana lor o posesiune nouă, conform art. 1859 C. civil, și această posesiune este o posesiune utilă care duce la prescripție, conform art. 1858 § 4 C. civil. Prin urmare, într'un asemenea caz, moștenitorii donatarului care au găsit bunul dăruit în succe-

siunea autorului lor şi l-au stăpânit 10 sau 20 de ani, cu bună credinţă, pot opune reclamantului, care exercită acţiunea în revocarea donaţiunei, prescripţia achizitivă, bazată pe justa cauză ce rezultă din calitatea de moştenitor. Cas. S-a I-a, decizia No. 423 din 22 Septembrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 33, p. 517, No. de ordine 517; *Dreptul* din 1914, No. 73, p. 577 şi *Cr. judiciar* din 1915, No. 5, p. 40 urm. Vezi, asupra acestei decizii, interesanta observaţie a d-lui Barbu Dimitrescu, publicată în *Dreptul* din 1915, No. 4.

— Acţiunea în reducţiune a unei donaţiuni, sau în revocare pentru survenire de copii, se prescrie prin 30 de ani, 217 n. 1.

Dotă. — Dobânda dotei promise prin contractul de căsătorie, se prescrie prin cinci ani, 328 n. 1. V. *Dobânzile sumelor datorite, Prescrip. civilă*, p. 652.

—Tot prin cinci ani se prescriu şi dobânzile capitalului dotal, datorite de bărbat la desfacerea căsătoriei, 328 n. 1.

Dotă mobiliară.—Dota mobiliară este alienabilă; se poate însă stipulà inalienabilitatea acestei dote în baza principiului libertăţei convenţiilor matrimoniale, 79, 361, 362. V. *Prescripţia civilă.*

— Dacă dota mobiliară a fost declarată inalienabilă prin convenţia părţilor, ea nu poate fi urmărită pentru datorii contractate în timpul căsătoriei şi nici chiar în urma desfacerei ei, pe când dota care n'a fost declarată inalienabilă poate, din contra, fi urmărită pentru datorii contractate în timpul căsătoriei, 362 n. 3.

Dota imobiliară. — Este, în principiu, inalienabilă şi, deci, imprescriptibilă, 188.

— In urma separaţiei de bunuri, imobilul dotal devine însă prescriptibil, deşi rămâne tot inalienabil, 79, 188, 189. V. *Femeea măritată, Fond dotal, Separaţia de bunuri*, etc.

Dreptul bulgar.—Diferitele legi care există în această ţară 365 *ad notam*. Vezi şi *Prescripţia civilă*, p. 617.

Dreptul ebraic (Prescripţia în dreptul ebraic), 38 n. 1 *in fine*.

Drepturi facultative. — Prescriptibilitatea drepturilor facultative stabilite prin convenţia părţilor, 88, 217. V. *Facultăţile legale.*

— Deoseb. între drepturile facultative şi facultăţile legale, 89. V. *Prescripţia civilă.*

Dreptul internaţional.—In privinţa prescripţiei statornicite de art. 1900 C. civil (statut real), 272.

— In privinţa prescripţiei instantanee a mobilelor din art. 1909 C. civil, 399, 400. V. *Prescripţia civilă, Străini*, etc.

— In privinţa prescripţiilor scurte statornicite de art. 1903 şi 1904, p. 294, 405.
—In privinţa dreptului străinilor de a dobândi imobile urbane, 73, 398. V. *Străini.*
— In privinţa uzucapiunei (legea situaţiei imobilelor), 399.
— In privinţa prescripţiei extinctive sau liberatorii (Controv.), 401 urm.
— In materie de cambii, 445 n. 2. V. *Cambie.*
— Dispoziţiile codului de comerţ bulgar în această privinţă, 423 n. 3.
— In privinţa contractului de cărăuşie sau de transport, 457 şi tom. IX, p. 330, 331.
— In privinţa abordajului, 432 urm. V. *Abordaj.*
— In privinţa întreruperei prescripţiei executărei pedepselor, în materie represivă, n. 3 dela p. 524. V. *Prescr. penală.*

Dreptul muzulman.—După dreptul muzulman, prescripţia achizitivă prin lungă posesiune nu constituià altădată şi nu constitue nici astăzi un mijloc de a dobândi proprietatea, 38 n. 1. V. *Dobrogea.*
—După legea civilă otomană, acţiunile reale şi personale se prescriu însă, în genere, prin trecerea termenului de 15 ani. Această prescripţie nu se suspendă decât pentru minori, fie că aceştia au sau nu au tutor, şi pentru acei care se află într'o ţară depărtată cel puţin cu 18 oare dela locul unde se află adversarul lor. Ea nu este însă suspendată în privinţa femeilor măritate, 38 n. 1.
— In privinţa altor legislaţii străine, vezi *Prescripţia civilă,* p. 617.

Drepturile omului (*Declaraţia drepturilor omului*), 87 şi tom. IV partea I, p. 189.

Duel. — Erà imprescriptibil în vechiul drept francez, 476.

E

Echipaj. — Prescripţia relativă la acţiunile ce derivă din plata de alimente date oamenilor echipajului, din ordinul căpitanului, 440. V. *Prescripţia comercială.*
— Persoanele care fac parte din echipaj nu pot să prescrie vasul, 427. V. *Căpitan.*

Echivocitatea posesiunei, 106, 125.
—Exemple de posesiune echivocă, 125. V. *Posesiune.*

Ei incumbit probatio qui dicit, non qui negat, 265.

Electricitate. — Electricitatea poate face obiectul unui abuz de încredere sau unui furt, 366 n. 2. V. *Abuz de încredere, Furt,* etc.

Erede aparent, V. *Moştenitor aparent.*

Eroare. — Posesorul trebuind să fie de bună credinţă, această bună credinţă poate fi motivată astăzi atât printr'o eroare de drept cât şi printr'o eroare de fapt, întrucât legea nu distinge în specie aceste două erori, 242 urm. text şi note. V. şi p. 277 text şi n. 2. V. *Bună credinţă*, *Prescripţia civilă*, etc.
— Art. 1900 C. civil se aplică atât erorei de drept cât şi celei de fapt, 277 şi n. 2.

Escrocherie. — Proprietarul deposedat de lucrul său mobil printr'o escrocherie, nu poate să revendice dela posesor lucrul de care este lipsit, pentrucă escrocheria nu este o sustracţiune frauduloasă (Controv.), 367, 368. V. *Abuz de încredere*, *Dobrogea*, *Furt*. *Inşălăciune*, *Prescripţia civilă*, etc.

Evicţiune. — Prescripţia nu curge în contra acţ. în garanţie cât timp evicţiunea nu are loc, ceeace însemnează că prescripţia începe a curge din momentul admiterei evicţiunei, adecă de când hotărîrea care a admis-o a devenit definitivă, 199. Cpr. C. Bucureşti, *Dreptul* din 1912, No. 66, p. 554. V. *Acţ. în garanţie*.
— Prescripţia achizitivă de 10 până la 20 de ani, consolidând proprietatea în mâna posesorului, liberează imobilul dobândit de riscurile evicţiunei, care ar putea să rezulte din acţiunile în anulare, în resciziune sau în rezoluţiune existente în persoana precedentului vânzător, 236. V. *Prescripţia civilă*.
— Prescripţia admisă de art. 568 Pr. civ., în privinţa cererei de evicţiune totală sau parţială a bunurilor vândute la licitaţie publică (5 ani), 182, 339 urm. V. *Acţ. în revendicare*, *Consiliu judiciar*, *Prescripţia civilă*, etc.

Exceptiones sunt strictissimæ interpretationis, 229, 307.

Exoprică. V. *Parafernă*.

Extrădarea, n. 3 dela p. 524 urm. şi n. * dela p. 524, 525.
— Arestarea prevenitului, chiar în străinătate, în urma unei cereri de extrădare, este un act întreruptiv de prescripţie (Controv.), 500 n. 4. V. *Prescripţia penală*.

F

Facultăţile legale. — Sunt imprescriptibile, spre deosebire de cele convenţionale, 88, 89, 124, 125, 217, 218. V. *Prescripţia civilă*.
— Motivele acestei imprescriptibilităţi, 89.
— Exemple de facultăţi imprescriptibile, 89.
— Soluţia codului Calimach în această privinţă, 12, 90, 91. V. *Codul Calimach*.
— Drepturile facultative stabilite prin convenţia părţilor sunt însă prescriptibile, 88, 217. V. *Drepturi facultative*.
— Deosebire între drepturile

facultative şi facultăţile legale, 89.

Falit, Faliment. — Cererea de declarare în stare de faliment a debitorului şi chiar cererea de a se admite o creanţă la pasivul falimentului lui, întrerupe prescripţia, 153, 420 n. 2. V. *Prescripţia civilă*.

— Sentinţa de verificare a unei creanţe, în materie de faliment, nu operează novaţiune, ci numai o recunoaştere în justiţie a datoriei şi, deci, o întrerupere a prescripţiei, care întrerupere continuă până la închiderea procedurei falimentului, 163. V. *Novaţiune*.

— Falimentul nu suspendă cursul prescripţiei în favoarea creditorului falitului (Controv.), 175, text şi n. 4, 416. V. *Prescripţia civilă*.

— Declararea societăţei în stare de faliment nu suspendă nici nu întrerupe prescripţia în materie de societate, 444. V. *Prescripţia comercială*, *Societate*, etc.

— Prescripţia nu curge în folosul judecătorului-sindic al unui faliment, 196. V. *Sindic*.

— Grefierii şi judecătorii sindici sunt, după trei ani dela închiderea sau încetarea operaţiilor falimentului, liberaţi de obligaţia de a dà socoteală de registrele comerciale şi actele ce li s'au încredinţat cu ocazia falimentului, 460. V. *Prescripţia comercială*.

— Acţiunile de anulare sau de reziliere a concordatului, în materie de faliment, se prescriu prin doi ani, 459. V. *Concordat*, *Prescripţia comercială*, etc.

— Pentru ca un comerciant să poată fi declarat falit nu este suficient a se dovedì încetarea virtuală a plăţilor sale, ci este necesar a se stabilì încetarea efectivă a plăţilor, adecă o stare de insolvenţă a comerciantului, care nu mai poate face faţă obligaţiilor sale comerciale ajunse la scadenţă, 489 n. 1. V. *Comercianţi*.

— Spre a putea fi declarat falit, trebue a fi comerciant de profesiune, iar nu numai a fi făcut acte de comerţ izolate, 489 n. 1. V. *Comercianţi*.

— Dacă poate să existe bancrută fără faliment? (Controv.), 488 urm., 490 *ad notam*. V. *Bancrută*.

Farmacişti. — Creanţa farmaciştilor pentru furnituri de medicamente, se prescrie printr'un an, 297. V. *Prescripţia civilă*.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 298 n. 2. V. *Hirurgi*, *Medici*, *Prescrip. civilă*, *Veterinari*, etc.

Falş. — Proprietarul deposedat de lucrul său mobil printr'un falş, nu poate să revendice dela posesor lucrul de care este lipsit, 367.

— Falşificarea unui act şi servirea cu un asemenea act sunt două delicte deosebite şi instantanee, care se prescriu fiecare a parte, 496.

— Falşul există nu numai atunci când prejudiciul este cauzat, ci şi atunci când există numai posibilitate de prejudiciu, 496 n. 3.

Femee măritată. — Prescripţia comercială şi cea statornicită de art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1907, curge în contra femeilor măritate, 186, 224, 416. V. *Prescripţia civilă, Prescripţia comercială*, etc.

— Incât priveşte prescripţia civilă, legea distinge între paraferna femeei şi imobilele sale nedeclarate alienabile prin contractul de căsătorie, 186.

— Bunurile parafernale ale femeei fiind alienabile, sunt prescriptibile în folosul terţiilor, nu însă în folosul bărbatului, 167.

— Imobilele dotale ale femeei sunt imprescriptibile, dacă n'au fost declarate alienabile prin contractul de căsătorie. 188.

— Separaţia de bunuri pronunţată de justiţie face să înceteze imprescriptibilitatea, nu însă şi inalienabilitatea fondului dotal, ceeace este o anomalie, 79, 188, 189. V. *Fond dotal, Separaţia de bunuri*, etc.

— Cât pentru dota mobiliară, ea este alienabilă şi prescriptibilă, dacă n'a fost declarată inalienabilă prin contractul de căsătorie, 79. 362 n. 3. V. *Dotă mobiliară, Prescripţia civilă*.

— Nu este însă supusă prescripţiei, pe cât timp ţine căsătoria, acţiunea în anulare a actelor făcute de femee fără autorizarea bărbatului sau a justiţiei, atunci când această autorizare este necesară. 189.

— Nu este, de asemenea, supusă prescripţiei, pe cât timp ţine căsătoria, şi aceasta oricare ar fi regimul matrimonial al soţilor, nicio acţiune a femeei care ar puteà să se resfrângă asupra bărbatului, de ar fi exercitată de femee contra unui terţiu, 190. *Prescripţia civilă*.

— Motivele acestei dispoziţii, 190.

— Cazurile când acţiunea femeei nu se resfrânge asupra bărbatului, 190, 191. V. *Prescripţia civilă*.

— Prescripţia acţiunei statornicite de art. 1900 C. civil în privinţa actelor făcute de o femee măritată neautorizată, 273, 274. V. *Prescripţia civilă*.

— Cesionarul drepturilor unei femei măritate nu poate invocà cauzele de suspendare ce ar puteà invocà însăş femeea. 204. V. *Suspendarea prescripţiei, Prescripţia civilă*, etc.

Femeea măritată comerciantă. — Are o capacitate neîngrădită în privinţa parafernei sale, 187. V. *Parafernă*.

— Ea poate să renunţe la prescripţie în ceeace priveşte comerţul său, 58 *ad notam*.

Fidejusiune. — Renunţarea la prescripţia îndeplinită din partea debitorului principal, nu produce niciun efect în privinţa fidejusorului, 64.

— Intreruperea civilă a prescripţiei, făcută în contra debitorului principal, are efect şi în contra fidejusorului, prin aplicarea principiului că accesoriul urmează principalul, 170, 171.

— Prescripţia întreruptă faţă de fidejusor nu este însă întreruptă față de debitorul principal, și aceasta chiar dacă ar fi vorba de un fidejusor solidar, 171.

— Intreruperea prescripției făcută de creditor numai față de unul din cofidejusori, nu întrerupe prescripția și față de cofidejusorul în privința căruia creditorul n'a făcut nicio urmărire, 171. Vezi *Prescripția civilă.*

Fond de comerț.—Art. 1909 C. com. nu se aplică fondurilor de comerț care, necontestat, sunt mobile incorporale, 358 *ad notam.* V. *Prescripția civilă*, p. 656.

Fond dotal. — Fondul sau imobilul dotal este, în principiu, inalienabil și, deci, imprescriptibil, 188.

— Această inalienabilitate ne mai interesând însă astăzi ordinea publică, înstrăinarea lui poate fi permisă prin contractul de căsătorie și, în asemenea caz, fondul dotal este prescriptibil, 188.

— In urma separației de bunuri, fondul dotal devine prescriptibil, deși el tot inalienabil rămâne în timpul căsătoriei, ceeace, necontestat, este o anomalie, 188, 489. V. *Femeea măritată, Prescripția civilă, Separația de bunuri*, etc.

Formula executorie.—Este o inovație introdusă de actualul cod de procedură civilă, 158 n. *

Forță majoră.— Prescripția nu este întreruptă prin dispariția lucrului provenită dintr'un caz de forță majoră, precum ar fi, de exemplu, acea care ar rezultà dintr'o inundație, 146. V. *Inundație.*

Fotograf.— Fotograful fiind un comerciant, creanța sa pentru plata fotografiilor lucrate și predate de el, se prescrie printr'un an (Controv.), 303. Cpr. Trib. com. din Castres, *Cr. judiciar* din 1914, No. 43, p. 355. V. *Prescripția civilă.*

Fraudele în materie de recrutare. — N'au prescripție, 475, text și n. 2. V. *Prescripția penală*, pag. 667, *Recrutarea armatei*, etc.

Fructe. — Titlul nul, care nu poate servì de bază prescripției de 10 până la 20 de ani, poate însă servì de titlu just pentru a atribuì fructele posesorului de bună credință, fără a se distinge, ca în materie de uzucapiune de 10—20 de ani, între nulitățile absolute și cele relative, 256 text și n. 2. V. *Prescripția civilă, Titlu*, etc.

— Tot astfel, titlul putativ, care nu poate să conducă la dobândirea proprietății prin uzucapiunea de 10—20 de ani, poate servi de temeiu bunei credințe spre a conduce pe posesor la dobândirea fructelor, 263. V. *Titlu.*

— Când trebue să existe buna credință pentru dobândirea fructelor, 245. V. *Prescripția civilă.*

Furiosus non potest desinere animo possidere, 99.

Furt. — Elementele furtului, tom. VII, n. 3 dela p. 621, 622.

— După vechiul cod al Moldovei din 1826, furturile erau imprescriptibile, 468, 476. V. *Prescripția penală.*

— S'a decis acum de curând (21 Oct. 1914), că dacă termenul generic de „furt" în înțelesul ce i se dă de art. 306 C. penal, implică toate elementele constitutive ale furtului ca delict penal; dacă, prin urmare, constatarea instanței de fond că inculpatul „a furat" însemnează însăș constatarea elementelor acestui delict, totuși nu e mai puțin adevărat că instanța de fond urmează să expună și să analizeze temeiurile de fapt pe care se sprijină pentru a ajunge la această constatare, fără de care hotărîrea are a fi privită ca nemotivată. Când, deci, tribunalul enunță numai că inculpatul a furat, fără a sprijinì această constatare pe nici un fapt, pe care să-l fi expus și analizat și din care să fi reeșit toate elementele constitutive ale delictului de furt, instanța de fond numai prin exces de putere și nemotivare a putut aplicà recurentului pedeapsa prevăzută de art. 308 C. penal. Cas. S-a II, decizia penală No. 2477, din 21 Oct. 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 36, p. 573, No. de ordine 578.

— Acțiunea în revendicare a mobilelor furate se prescrie prin 3 ani, dacă posesorul este de bună credință, iar dacă el este de rea credință, acțiunea se prescrie prin 30 de ani, 364, 377 *ad notam*, 510. V. *Acț. în revendicare, Mobile*, etc.

— Electricitatea, apa, gazul aerian și celelalte produse, care se distribuesc la domiciliul persoanelor prin canalizare, pot face obiectul unui furt, n. 2 dela p. 366, 367. V. *Apă, Abuz de încredere, Electricitate*, etc.

— Și coproprietarul unei păduri, care tae pe sub ascuns lemne din pădurea comună, comite un furt, fiindcă el își însușește lucrul altuia în măsura în care el aparține și celorlalți coproprietari, 367 *ad notam*; tom. III, partea II, p. 29, 30; tom. IX, p. 540; tom. X, p. 72. V. *Indiviziune, Pădure*, etc.

— Imprejurarea personală autorului furtului, că se găsește în grad de înrudire cu reclamantul, pentru care art. 307 C. penal nu pedepsește furtul, nu poate folosì întru nimic tăinuitorului al cărui fapt constitue un delict cu totul independent de acel al furtului, 307 *ad notam*. V. *Tăinuire*.

— Un nepot de frate nu poate invocà beneficiul imunității stabilit de art. 307 C. penal, pentru a se sustrage dela pedeapsa furtului comis de el în averea unchiului său, întrucât nu se găsește în categoria rudelor prevăzute de acest text, care constitue o excepție dela dreptul comun, 367 *ad notam*.

— Tot astfel, se decide că beneficiul imunității penale statornicit de art. 307 C. penal, în ceeace privește pe afini, nu se aplică decât afinilor din linia ascendentă, cum ar fi ginerii

față de socri, nu însă și afinilor din linia colaterală, cum ar fi cumnații între ei; de unde rezultă că sustracțiunea comisă între afinii din linia colaterală nu intră în excepția statornicită de art. 307 C. penal, 373 *ad notam* V. *Afini*.

— In fine, s'a mai decis că art. 307 din codul penal, neconsiderând ca delicte tainicele luări comise de soție spre paguba bărbatului său, urmează că acei care au ajutat sau asistat pe femee la săvârșirea unui asemenea fapt, nu pot fi considerați ca culpabili de complicitate, întrucât pentru aceasta trebue ca faptul principal să constitue o crimă sau un delict, 372 n. 3. V. *Complicitate*, *Tainică luare*, etc.

— Coautorii unui furt se pedepsesc dacă nu sunt rude in gradul prevăzut de lege cu victima sustragerei frauduloase, 372.

— Art. 307 din codul penal, care nu socotește ca furturi tainicele luări comise de către frați și surori între ei, sunt personale numai fraților și surorilor; prin urmare, ceilalți coautori nu pot beneficià de această dispoziție, creată numai în vederea persoanelor anume prevăzute de lege, 373 *ad notam*. V. *Tainică luare*. Vezi asupra furtului, studiul interesant a -lui P. Dimitrescu *Furtul în dreptul penal prusian și român* (fascicula I-a), (Focșani, 1914).

G

Gaj. — Creditorul gagist, ce are posesiunea lucrului amanetat, dobândind de bună credință, asupra acestui lucru, un drept real, urmează ca el să fie preferat asupra acelui lucru, chiar și adevăratului proprietar, care ar fi pierdut posesiunea lucrului în chestiune, 101, 351. V. *Creditor gagist*, *Prescripția civilă*, etc.

— Creditorul gagist este un posesor cu titlu precar, 113. V. *Precariști*.

— Lucrurile consacrate cultului religios nu pot fi amanetate la Muntele de pietate, 81 n. 5. V. *Cult religios*, *Muntele de pietate*, etc.

— Prescripția relativă la acțiunile derivând din contract de împrumut maritim sau de gaj asupra vaselor, 427.

Garanții volante. — Ce erau aceste garanții și cum se făceau în practică, 396 text și n. 1.

Gaz aerian. — Gazul aerian poate face obiectul unui furt, ca și celelalte produse ce se distribuesc la domiciliul persoanelor prin canalizare, precum: apa, electricitatea, etc. 367 *ad notam*. V. *Apă*, *Electricitate*, *Furt*, etc.

Gardieni. — Prescripția de un an, statornicită de art. 1904 C. civil., nu se aplică gardienilor, 297 n. 1 *in fine*. V. *Infirmieri*, *Prescripția civilă*, p. 646, etc.

Găsirea de lucruri mobile. — Găsitorul unui lucru mobil nu poate să invoace art. 1909 C. civil, el neputând devenì proprietar asupra lucrului găsit decât prin prescripţia de 30 de ani (Controv.), 350 şi tom. III, partea II, p. 22, text şi n. 3 (ed. a 2-a). V. *Lucruri găsite*, *Prescripţia civilă*, p. 658, etc.

Găzduitori.—Prescrierea acţiunei lor pentru hrana şi locuinţa ce procură pasagerilor, 292 urm., 315. V. *Hangii*, *Ospătători*, *Prescripţia civilă*, etc.

Gestiune de afaceri. — Ca să existe gestiune de afaceri, se cere, spre deosebire de codul francez, ca gestiunea să fie făcută fără cunoştinţa proprietarului, 97 n. 2 şi tom. V, n. 2 dela p. 312, 313 şi 318.

— Apucarea firească a unui lucru poate să se exercite prin însăş persoana care voeşte să dobândească posesiunea acelui lucru, sau printr'un mandatar, ori un *negotiorum gestor*, 97. V. *Posesiune*.

Graţiare. — Efectele ei şi deosebire între graţiare şi amnistie, 470 n. 1. V. *Amnistie*.

— Interpretarea decretului de graţiare al Regelui Ferdinand, din 3 Octombrie 1914, nota 1 dela p. 470, 471 478, n. *

Grăniţuire. — Facultatea ce are fiecare proprietar de a obligà pe vecinul său la grăniţuirea proprietăţei lipite cu a sa, este imprescriptibilă, 89. V. *Prescripţia civilă*.

— Acţ. în grăniţuire este imprescriptibilă, 88 *ad notam*. V. *Prescripţia civilă*.

Grefieri. — După trecerea de trei ani dela închiderea sau încetarea operaţiilor falimentului grefierii şi sindicul sunt liberaţi de îndatorirea de a dà socoteală de registrele comerciale şi de hârtiile ce le sunt încredinţate în procedura asupra falimentelor, 460. V. *Faliment*, *Sindic*, *Prescripţia comercială*, etc.

H

Hangii. — Prescrierea creanţei lor pentru nutrirea şi locuirea ce procură pasagerilor cu luna sau cu anul, 292 urm. V. *Prescripţia civilă*.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 315. V. *Ospătători*.

Hotărnicie. — Confirmarea unei hotărnicii constituind o adevărată instanţă judecătorească, fie că există sau nu contestaţie din partea vreunui vecin, urmează că ea se prescrie prin 30 de ani, dacă în acest interval de timp n'a urmat niciun act de procedură, 221 n. 1.

— O hotărnicie nu este un titlu învestit cu formele legale spre a puteà servì de bază prescripţiei de 10—20 de ani, 253. V. *Prescripţia civilă*.

Hotărnicie

— S'a decis, acum de curând (26 Septembrie 1914), că acţiunea în hotărnicie nu implică în sine şi acţiunea în revendicare, de oarece legea cere în mod formal intentarea acestei din urmă, pentru ca să se poată întrerupe cursul prescripţiei. Când, deci, hotarnicul constată că există o călcare de teren din partea unui vecin, proprietarul, ca să-şi reia pământul uzurpat, trebue să exercite contra vecinului acţiunea în revendicare, căci numai astfel acel vecin poate să fie lipsit de foloasele posesiunei; dacă nu exercită această acţiune, el este presupus că nu voeşte pentru moment să aducă în discuţie dreptul de proprietate asupra terenului ce i s'a uzurpat. Aşa fiind, cu drept cuvânt instanţa de fond a anulat executarea unei hotărîri, prin care confirmându-se o hotărnicie, s'a luat din posesiunea unuia din vecini o porţiune de teren, fără a i se fi intentat mai întâi o acţiune în revendicare. Cas. S-a II, dec. civilă No. 164, din 26 Sept. 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 38 p. 595, No. de ordine 598.

— După legea din 8 Martie 1847, asupra mărginirei prescripţiei împresurărei pământurilor, prescripţia erà întreruptă numai prin cererea de autorizare a unui inginer hotarnic, când în acea cerere se arătà că moşia erà împresurată de vecini, 22 n. 1 şi 242 *ad notam*. Cpr. Trib. Dolj, *Pagini juridice* din 1914, No. 132, p. 1050.

— In privinţa legislaţiei Moldovei (anaforaua boerilor din 1827), v. p. 23 *ad notam*.

Hotărîri judecătoreşti. — Toate hotărîrile judecătoreşti, chiar şi cele comerciale, care n'au fost executate timp de 30 de ani de când au rămas definitive, se prescriu prin acest termen, afară de cărţile de judecată ale judecătoriilor de ocoale şi sentinţele tribunalelor pronunţate asupra unor asemenea hotărîri, care se prescriu prin 10 ani tot de când au rămas definitive, 158, 222, 223, 409, 446. V. *Cambie, Prescripţia civilă, Prescripţia comercială*, p. 661, 664, etc.

— O hotărîre judecătorească nu constitue un titlu just spre a conduce la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10—20 de ani, pentrucă o hotărîre judecătorească nu este translativă de proprietate, ci numai declarativă de drepturi, 252 text şi n. 2. V. *Prescripţia civilă*.

Hrisovul lui Constantin N. Mavrocordat din 1740, după care ţăranul nu puteà pescuì pe moşia boerească, fără voia stăpânului, însă puteà vânà unde voià, 480 *ad notam* V. *Vânat*.

I

Icoane. — Icoanele debitorului nu pot fi urmărite de către creditorii lui, 81 n. 5.

Imobile. — Imobilele neputând face obiectul unui comerţ, cumpărările şi vânzările de imobile nu constituesc fapte comerciale, 459 n. 2. V. *Prescripţia comercială.*

Impărţeală. — Acţiunea în împărţeală este imprescriptibilă, cât timp ţine indiviziunea, 88 *ad notam*, 89 şi n. 3 dela p. 213. 214. V. *Indiviziune.*

— Cazurile când împărţeala nu mai poate aveà loc, 127, 225 n. 2. V. *Indiviziune.*

— Impărţeala fiind declarativă de drepturi, nu conferă copărtaşului, în lotul căruia bunul a căzut, un titlu nou de natură a face să dispară precaritatea titlului vechiu, 119. V. *Posesiune.*

— Impărţeala unei succesiuni este întreruptivă de prescripţie, 153.

— Acţ. în împărţeală nu poate însă folosì, în privinţa întreruperei prescripţiei, decât moştenitorului care a făcut-o, 153 n. 3. V. *Prescripţia civilă.*

— O împărţeală nu constitue un titlu just sau o justă cauză spre a conduce la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10—20 de ani, fiindcă ea este declarativă de drepturi, iar nu tranzlativă de proprietate, 141, 252 text şi n. 3. V. *Prescripţia civilă*, p. 640.

— *Quid* în privinţa împărţelei ascedenţilor? (Controv.), 252 n. 1.

Impărţeala ascedenţilor. — Acţ. în anulare a unei împărţeli de ascedenţi făcută prin testament, se prescrie prin 30 de ani, 270 n. 3. V. *Testament.*

— In privinţa împărţelei făcute prin donaţiune, chestiunea este controversată. 270 n. 3 şi tom. III, partea II, p. 888.

Impiegaţii comerciali (plătiţi cu luna). — Acţiunea lor se prescrie prin 5 ani, 295. V. *Comercianţi, Negutători, Prescripţia civilă*, p. 646, etc.

Impozite înscrise în roluri. (Prescripţia lor), 325 n. 3. V. *Contribuţii înscrise în rol datorite Statului.*

Imprejmuire. — Facultatea ce are fiecare proprietar de a-şi împrejmuì şi îngrădì proprietatea sa, este imprescriptibilă, 89.

Inalienabilitatea fondului (imobilului) dotal, chiar în urma separaţiei de bunuri, 79, 188, 189. V. *Separaţia de bunuri sau de patrimonii*, etc.

— Cazurile când fondul dotal devine prescriptibil, 79, 188. V. *Fond dotal, Dota imobiliară, Prescripţia civilă*, etc.

Incapacităţi juridice. — Prescrierea pedepselor nu se aplică la pedepsele care consistă în pierderea unor drepturi şi în incapacităţile juridice pronunţate de judecător sau de lege, ca o consecinţă a pedepsei principale, 518.

Indivizibilitate. — De câteori datoria este indivizibilă, fiecare debitor sau moştenitor al debitorului fiind obligat pentru tot, întreruperea civilă a prescripţiei, făcută contra unuia din debitori sau contra unuia din moştenitorii debitorului, întrerupe prescripţia pentru tot, contra celorlalţi codebitori sau comoştenitori, 170. V. *Prescripţia civilă, Succesiune*, etc.

— *Quid juris* în privinţa întreruperei făcută contra unuia din moştenitorii debitorului unei obligaţii indivizibile *solutione tantum?* (Controv.), 170 şi tom. VI, p. 241 n. 1.

— Regulile asupra efectului relativ al suspendărei prescripţiei nu-şi primesc aplicare în caz de indivizibilitatea dreptului, care a făcut obiectul prescripţiei, 179, 204. V. *Minori, Minoritate, Suspendarea prescripţiei*, etc.

Indiviziune. — De câteori există o stare de indiviziune între mai mulţi coproprietari, prescripţia nu curge, în principiu, între ei, 125, 126.

— Pentru ca unul din coproprietari să dobândească prin prescripţie partea celorlalţi comunişti, el trebue să posedeze lucrul întreg *nomine proprio*, în mod separat şi excluziv, 126.

— Starea de indiviziune se stinge şi împărţeala nu mai poate aveà loc, atunci când unul sau mai mulţi din comunişti sau comoştenitori au dobândit prin prescripţie, în contra şi în dauna celorlalţi, proprietatea întreagă sau a unei părţi din bunurile comune, 127, 225, n. 2. V. *Impărţeală*.

— Starea de indiviziune nu este o cauză de suspendare a prescripţiei, 175 text şi n. 2.

— Facultatea, ce are fiecare coproprietar de a cere împărţeala, este imprescriptibilă, 88 *ad notam*, 89 şi n. 3 dela p. 213, 214. V. *Impărţeală*.

— Coproprietarul în indiviziune a unei păduri, care tae pe sub ascuns lemnele din pădurea comună, comite un furt, 367 *ad notam*. V. *Furt, Pădure*, etc.

In individuis minor majorem relevat, 179.

Infirmieri. — Prescripţia de un an, statornicită de art. 1904 C. civ., nu se aplică infirmierilor, 297 n. 1 *in fine*. V. *Gardieni, Prescrip. civilă*, p. 646.

Ingăduinţă. — V. *Toleranţă*.

Inlesnirea obişnuită a desfrânărei sau corupţiunei a tinerilor mai mici de 21 de ani (delict succesiv), 492.

— Existenţa acestui delict, fie că corupţiunea tinerilor are de scop satisfacerea propriilor pasiuni ale agentului, fie interesul altora (proxenetizm), nota 3 dela p. 492 urm.

Inşălăciune. — Elementele ei 368 n. 3, 369 *ad notam*. Vezi *Excrocherie*.

— Inşălăciunea prevăzută de art. 54 al legei din 1889 pentru înstrăinarea bunurilor Statului în Dobrogea, nota dela p. 369, 370. V. *Dobrogea*.

— Inşălăciunea comisă cu ocazia aplicărei sistemului metric, 369 *ad notam*. V. *Sistemul metric*.

Institutorii de ştiinţă sau artă. — Prescripţia acţiunei lor pentru lecţiile ce dau, 291 urm., 315. V. *Maeştrii*.

Interdicţie, interzis.—Prescripţia nu curge în principiu, contra interzişilor, ca şi în contra minorilor, 177 urm. V. *Minori*.

— Termenul de un an pentru exerciţiul acţiunilor posesorii curge în contra interzişilor, ca şi în contra minorilor, 184. V. *Acţ. posesorii*.

— Aplicarea aceleiaşi soluţii în privinţa art. 1786 C. civil, 183, 184. V. *Ipotecă, Minori*, etc.

— In privinţa termenului perimărei, 182. V. *Minori, Perimare*, etc.

— Alte prescripţii care curg în contra interzişilor şi minorilor, 180 urm. V. *Minori, Minoritate*, etc.

— Şi simplele decăderi de drepturi curg în contra interzişilor şi în contra minorilor, 180, 183. V. *Decăderi de drepturi, Minori, Prescripţia civilă*, etc.

— Si termenul stipulat pentru răscumpărarea lucrului vândut cu pact de răscumpărare curge contra interzişilor ca şi contra minorilor, în specie nefiind vorba de o prescripţie, ci de îndeplinirea unei condiţii rezolutorii, 181. V. *Minori, Vânzare*, etc.

— Aplicarea aceleaş soluţii în privinţa acţiunei vânzătorului pentru complinirea preţului şi a cumpărătorului pentru scăderea preţului, 180, 181. V. *Vânzare*.

— Tutorul nu poate să prescrie bunurile interzisului, ce administrează, 196. V. *Tutor*.

— Termenul de 10 ani, statornicit de art. 1900 C. civil, se aplică actelor făcute de un interzis, termenul curgând, în privinţa lor, din ziua ridicărei interdicţiei, 275. V. *Prescripţia civilă*.

— Cazul când interzisul a murit în timpul incapacităţei sale (termenul de 10 ani curge, în privinţa moştenitorilor săi), din ziua morţei sale, de când incapacitatea sa a încetat, 275.

— Dispoziţia art. 1901 C. civil se aplică nu numai tutelei minorilor, dar şi interzişilor, interzişii fiind asimilaţi cu minorii în ceace priveşte persoana şi averea lor, 281. V. *Prescripţia civilă*, p. 644.

— Jurământul de credulitate nu poate fi deferit tutorului unui interzis, 314. V. *Jurământ*.

Interdicţia legală. — Chestiunea de a se şti dacă interdicţia legală se prescrie odată cu pedeapsa principală, sau dacă ea este imprescriptibilă, este controversată, 5, 19, text şi nota. V. *Prescripţia penală*.

Interogator. — Chemarea la interogator. V. *Cambie*.

Intreruperea prescripţiei, 141 urm.

— Deoseb. între întreruperea şi suspendarea prescripţiei, 142, 172, 202, 499. V. *Suspendarea prescripţiei, Prescrip. civilă*, etc.

— Intreruperea naturală, 144 urm.

— Intreruperea civilă, 149 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— Intreruperea prescripţiei în obligaţiile cambiale. V. *Cambie.*

— Acţiunea în revendicare exercitată de un moştenitor numai pentru partea sa personală, nu întrerupe prescripţia faţă de terţiul posesor, decât pentru partea moştenitorului revendicant, 168, 169. V. *Acţ. în revendicare.* Mai vezi asupra întreruperei prescripţiei, v⁰ *Fidejusiune, Forţă majoră, Indivizibilitate, Inundaţie, Solidaritate, Prescripţia civilă*, etc.

— Intreruperea prescripţiei acţiunei publice, 499 urm. V. *Prescripţia penală.*

— Intreruperea prescripţiei executărei pedepselor, 524 urm. V. *Prescripţia penală.*

Inundaţie. — Prescripţia nu este întreruptă printr'un caz de forţă majoră, precum ar fi, de exemplu, acea care ar rezultà dintr'o inundaţie, 146. V. *Forţă majoră.*

— Inundaţia nu aduce suspendarea prescripţiei, 174. V. *Prescripţia civilă.*

— Inundaţia nu aduce pierderea dreptului de proprietate, ci împiedică numai pentru un timp exerciţiul acestui drept, 146 n. 3. V. *Proprietate.*

— Inundaţia nu stinge, de asemenea, dreptul de uzufruct, ci împedică numai exerciţiul acestui drept până la retragerea apelor, 146 n. 3. V. *Uzufruct.*

Ipotecă. — Intreruperea civilă a prescripţiei, făcută unui codebitor proprietar indiviz al ipotecei, de către creditorul ipotecar, este fără efect faţă de ceilalţi codebitori şi coproprietari, 168.

— Termenul de 15 ani (în codul francez 10 ani), statornicit de art. 1786 C. civil pentru reînoirea inscripţiei ipotecare, având de scop aducerea ipotecilor la cunoştinţa terţiilor, curge contra minorilor şi interzişilor, 183, 184. V. *Interdicţie, Minori*, etc.

— Presupunând că o ipotecă a fost constituită pentru garantarea unei creanţe condiţionale sau cu termen, cât timp imobilul ipotecat se găseşte în mânile debitorului, *pendente conditione sau pendente die*, prescripţia nu curge în contra creditorului ipotecar, nici în privinţa acţiunei personale ce creditorul are contra debitorului, nici în privinţa acţiunei ipotecare ce el are asupra imobilului ipotecat. Dacă presupunem însă că debitorul înstrăinează imobilul, terţiul posesor va prescrie în contra creditorului ipotecar, chiar *pendente conditione* sau *pendente die*, liberarea ipotecei de care el este grevat; şi această prescripţie va curge în favoarea terţiului din ziua achiziţiei imobilului, iar nu din ziua îndeplinirei termenului sau condiţiei. Această chestiune, foarte controversată în Franţa,

nu mai este controversată în dreptul nostru, 201. Vezi şi tom. X p. 698 n. 2, unde din eroare am arătat că această chestiune ar fi controversată şi în dreptul nostru. V. şi v^0 *Condiţie, Prescripţia civilă*, etc.

— Stingerea ipotecei prin prescripţie, 218 text şi n. 1, 253 n. 1.

— Art. 1895 C. civil nefiind aplicabil dreptului ipotecar, de aici rezultă că de câteori o ipotecă este constituită de un terţiu asupra unui imobil ce nu-i aparţine, creditorul, care a luat şi reînoit inscripţia ipotecară, nu dobândeşte dreptul de a opune ipoteca adevăratului proprietar, 233.

— S'a decis că inscripţiunea unei ipoteci, astfel cum o prevede art. 1781 din codul civil, combinat cu art. 725 Pr. civ., fiind un act de conservare, iar nu de alcătuirea dreptului recunoscut prin actul de ipotecă, nulitatea ei nu poate fi invocată de terţii decât numai dacă s'ar fi omis a se pune în cunoştinţă printr'însa vreuna din condiţiile cuprinse în actul ipotecar, din a cărei lipsă li s'ar fi cauzat un prejudiciu justificat. Când, deci, partea interesată erà bolnavă şi în imposibilitate de a se prezentà la tribunal, judecătorul delegat aveà competenţa să ordone luarea inscripţiei ipotecare, după ce a luat la domiciliu consimţimântul părţei, căci nicăiri legea nu-i ridică un asemenea drept. Prin urmare, inscripţia ipotecară astfel luată nu este nulă şi contestaţia întemeiată pe acest motiv bine a fost respinsă ca nefondată. Cas. S-a II-a, decizia civilă No. 199, din 12 Noembrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1915, No. 3, p. 42, No. de ordine 24.

Ipoteca asupra sa însuş (C. german), 396 n. 1.

Ipoteci volante. — V. *Garanţii volante.*

J

Jurământul decizor.—Prescripţiile scurte statornicite de art. 1903, 1904 C. civ., fiind întemeiate pe o prezumpţie de plată, pot fi combătute prin jurământul decizor deferit de creditor, 311. V. *Prescripţia civilă.*

– Numai prescripţiile statornicite de art. 1903, 1904 pot fi combătute prin jurământ, 312, 320. V. *Prescripţia civilă.*

— Nici prescripţia comercială nu poate fi combătută prin jurământ, 313 text şi n. 1, 446. V. *Prescripţia civilă, Prescripţia comercială*, etc.

— In consecinţă, jurământul nu poate fi deferit debitorului cambial, spre a dovedi neplata unei cambii prescrisă, 312, 446. V. *Cambie.*

— Cazul când judecătorii pot deferì jurământul supletor în materie cambială, 313 *ad notam.* V. *Cambie.*

Jurământul de credu-

litate. — Cazurile şi persoanele căror acest jurământ poate fi deferit, 313, 314, 446. V. *Cambie, Prescripţia civilă*, etc.

— El nu poate fi deferit tutorului unui interzis, ci numai tutorului unui minor, 314. V. *Interdicţie*.

— El nu poate fi deferit în materie cambială, 313 *ad notam*, 446. V. *Cambie*.

—El poate însă fi deferit nu numai femeei, dar şi bărbatului văduv, 314 n. 2. V. *Văduv, Văduvă*, etc.

— Origina acestui jurământ, 310 n. 4, 313.

Jurământul supletor. — Cazurile în care el poate fi deferit în materie cambială. V. *Cambie*.

L

Legea proprietarilor. — V. *Proprietari*.

Legi de procedură. — Au efect retroactiv, 411 nota 1 *in fine* si tom. I, pag. 86, 87. Cpr. C. Bucureşti, *Dreptul* 1914, No. 15. — Vezi însă E. Herovanu, *Tr. teoretic şi practic de procedură civilă* (Iaşi, 1915), fascicula I-a, No. 11, pag. 15 şi 16 (1).

Libertate. — Libertatea omului este inalienabilă şi imprescriptibilă, 87. V. *Prescripţia civilă*.

Librari. — Prescripţia de un an, statornicită de art. 1904 se aplică şi librarilor, în privinţa cărţilor ce vând, 302. V. *Prescripţia civilă*.

Licitaţie publică. — Acţiunea în revendicare a imobilelor cumpărate la licitaţie publică se prescrie prin cinci ani din momentul punerei adjudecatarului în posesiunea imobilului adjudecat, 339 urm. V. *Acţ. în revendicare, Evicţiune, Prescripţia civilă*, etc.

— Această prescripţie curge în contra absenţilor, minorilor şi interzişilor şi chiar contra celor puşi sub consiliu judiciar, 182. V. *Absenţă*.

— Art. 568 Pr. civ. nefiind aplicabil servituţilor active, adecă care se exercită de către imobilul adjudecat asupra altui imobil, partea care a cumpărat un imobil la licitaţie publică, nu dobândeşte o servitute de vedere asupra fondului vecin, prin trecerea de 5 ani dela executarea ordonanţei de adjudecare, 340, 341. V. *Ordonanţă de adjudecare, Servitute*, etc.

---

(1) Lucrarea d-lui Herovanu, pe care o cităm aci cu plăcere, am primit-o tocmai pe când scrieam această tablă. Am lăsat totul spre a o examina mai de aproape, şi ne-am convins uşor şi de îndată că avem a face cu o operă de mare valoare, care va aduce servicii reale ştiinţei, dacă autorul va avea timpul şi curajul de a o termina după modul cum a început-o. Şi fiindcă astăzi, când scrim aceste rânduri, este anul nou (1 Ianuarie 1915), îi urăm ani mulţi şi spor la muncă! Orice s'ar întâmpla, să nu piardă nici răbdarea, nici curajul!

Locaţiune. — Locatarul este, ca şi arendaşul, un posesor cu titlu precar, 113. V. *Arendaş, Precarişti*, etc.
— Chiriile caselor şi arenzile moşiilor se prescriu prin cinci ani, 326, 327. V. *Prescripţia civilă.*

Loc înfundat. — Dreptul ce aparţine proprietarului unui loc înfundat de a cere o servitute de trecere pe locurile vecinilor este imprescriptibil, 86, 87, 89, 332 *ad notam*. V. *Prescripţia civilă.*
— Art. 1907 C. civ., nu se aplică despăgubiri anuale datorite pentru eşirea dintr'un loc înfundat, fiecare indemnitate prescriindu-se prin 30 de ani, 331. V. *Prescripţia civilă.*
— Nimene nu se poate înfundà prin faptul său, 332 *ad notam*. V. *Servitute.*

Locus regit actum. — Aplicarea acestei regule la cambii de către codul comercial bulgar, 423 n. 3.

Longinescu. — Aprecierea lucrărei acestui autor „Legi vechi româneşti şi izvoarele lor“, nota dela p. 531, 532.

Loterie. — Biletele de loterie sunt, prin natura lor, adevărate titluri la purtător, 381 n. 4. V. *Titluri la purtător, Prescripţia civilă*, etc.
— Legea din 1883 asupra titlurilor la purtător furate, distruse, etc., nu se aplică biletelor de loterie 387. V. *Titluri la purtător.*

Lucruri găsite. — Prescripţia instantanee nu este aplicabilă acestor lucruri, ci prescripţia de 30 de ani. Acel care a găsit un lucru nu poate deci să pretindă că a devenit proprietarul lui prin prescripţia instantanee, ci el este obligat a restituì acest lucru printr'o acţiune personală *ex delicto*, şi prescripţia nu poate fi, în specie, decât acea de 30 de ani, 350 şi tom. III, partea II, p. 22 text şi n. 3. V. *Găsire, Prescripţia civilă*, etc.

Lucruri mobile. — Prescrierea lor în mod instantaneu, când există bună credinţă din partea posesorului, 344 urm. V. *Mobile, Prescripţia civilă*, etc.

M

Mala fides superveniens usucapionem non impedit, 245.

Malitiis hominum non est indulgendum, 176.

Mandat. — De câteori un act solemn este făcut prin mijlocirea unui mandatar, acesta trebue să fie învestit cu un mandat autentic, fiindcă mandatul formează un tot indivizibil cu actul pentru care a fost dat, 257 text şi n. 1; tom. I, p. 219

n. 1 şi p. 761 n. 3; tom. IV, partea I-a, pag. 211 nota 1 şi pag. 761 n. 1; tom. VI, p. 611 urm.; tom. VII. p. 128 text şi n. 5; tom. VIII, p. 41 urm. (ed. a I-a); tom. IX, p. 565, 566 text şi n. 5; tom. X, p. 590, text şi n. 5, etc. V. *Acte solemne*.

Mandatul de depunere.— Constitue o urmărire şi, ca atare, un act întreruptiv de prescripţie al acţiunei publice, 500 n. 4.

Maeştri. — Acţiunea maeştrilor pentru lecţiile ce dau cu luna şi, *a fortiori*, cu lecţia, se prescrie prin 6 luni, 291. V. *Prescripţia civilă*.

— In caz când lecţiile sunt plătite cu trimestrul, semestrul sau cu anul, chestia este controversată, 291, 292.

— Pentru lecţiile date pe un timp mai lung sau mai scurt, prescripţia este de 30 de ani, 292.

— Punctul de plecare al prescripţiei în cazurile de mai sus, 315.

Manuscris. — Manuscrisele fiind considerate ca lucruri mobile, cad sub aplicarea art. 1909 C. civil; de aceea ele pot face obiectul unui dar manual, 361 şi tom. IV, partea I-a, p. 274 urm. (ed. a 2-a). V. *Dar manual*, *Prescripţia civilă*.

— Posesiunea unui manuscris nu conferă însă dreptul de a-l publicà, adecă proprietatea literară (Controv.), 361 şi tom. IV, partea I-a, p. 275 n. 2. V. *Proprietatea literară*.

Martori (Ascultarea lor). — Dacă legiuitorul, cu ocazia revizuirei procedurei civile din 1900, a prevăzut că procesul-verbal de ascultare al martorilor să constate sub pedeapsă de nulitate, între altele, şi îndeplinirea formalităţei cetirei din cuvânt în cuvânt a depunerilor lor, nicăiri nu se cere însă ca constatarea acestei formalităţi să se facă prin termeni sacramentali. Prin urmare, constatarea că depoziţia a fost cetită martorului indică în mod suficient îndeplinirea acestei formalităţi aşa cum cere legea, adecă din cuvânt în cuvânt. Cas. rom. Bult. 1913, p. 2052. V. *Proba testimonială*.

— S'a mai decis, tot cu privire la ascultarea martorilor, că chestiunile de probă nefiind de ordine publică, spre a puteà fi ridicate pentru prima oară în casaţie, ci fiind lăsate la facultatea părţilor de a uzà sau nu de ele, de aici rezultă că instanţa de fond a putut ascultà martori în materie civilă, depunând jurământul conform art. 153 Pr. pen., iar nu potrivit art. 196 Pr. civ., întrucât partea în drept n'a făcut nicio opunere, în această privinţă, înaintea instanţei de fond, căci această instanţă nu puteà să ridice chestiunea din oficiu. Cas. S-a I-a, decizia No. 419, din 19 Sept. 1914. *Cr. judiciar* din 1915, No. 5, p. 44 (rezumate).

— S'a mai decis, tot în aceeaş ordine de idei, că chestiunile de probă în civil nu sunt de ordine publică, spre a puteà fi ridicate pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie, ci sunt în totul lăsate la facul-

Martori (Ascultarea lor)

tatea părţilor a uzà sau nu de ele. Prin urmare, deşì în procesul-verbal de ascultare al martorilor se constată că martorii au prestat jurământul conform art. 153 Pr. civ., iar nu conform art. 196 Pr. civ., dacă totuşi partea n'a opus nimic la instanţele de fond relativ la nulitatea acelor depuneri, aceasta este o prezumpţie că le-a acceptat ca probe astfel cum s'au administrat, întrucât puteà să primească ca martorii să fie ascultaţi chiar fără jurământ şi, deci, un asemenea motiv de nulitate nu poate fi invocat pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie. Cas. S-a I-a, decizia No. 419, din 19 Septembrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 35, p. 549, No. de ordine 554. V. *Proba testimonială.*

Mazilii. — Ce erau mazilii? 10 nota 1.

Mărturisire. — Prescripţiile scurte pot fi combătute prin mărturisirea expresă sau tacită a debitorului, 309 n. 1, 311, 312, V. *Prescripţia civilă.*

Măsuri excepţionale.— Vezi legea specială autorizând luare de măsuri excepţionale pentru timpul mobilizărei sau stărei de războiu, promulgată prin Monitorul oficial din 24 Decembrie 1914, No. 217. V. v^0 *Militari, Războiu,* etc.

Mecanici. — In privinţa vânzărei aparatelor fabricate de mecanici, singura prescripţie aplicabilă este cea de 30 de ani (Controv.), 301 n. 4. V. *Comercianţi, Prescripţia civilă,* etc.

Mediatori. — Acţiunea mediatorilor, fie oficiali, fie particulari, se prescrie prin doi ani dela terminarea afacerei, 458, 459. V. *Prescripţia comercială,* p. 666.

— Legea referindu-se la mediatorii sau mijlocitorii care fac operaţii în afacerile comerciale, creanţele celorlalţi mediatori, precum sunt acei pentru închirieri sau vânzări de case, cumpărări sau arendări de moşii, etc., se prescriu prin 30 de ani, 459. V. *Prescripţia comercială.*

Medici. — Prescrierea acţiunei lor pentru vizitele făcute bolnavilor, 297 urm. V. *Hirurgi, Prescripţia civilă,* etc.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii (Controv.), 298 n. 2. V. *Prescripţia civilă.*

— Neadmiterea probei testimoniale pentru a se dovedì plata vizitelor făcute de un medic, atunci când suma cerută de acesta este mai mare de 150 lei vechi, 299. V. *Proba testimonială, Prescripţia civilă,* etc.

Melius est non habere titulum quam habere vitiosum, 114, 216.

Mijlocitori.— V. *Mediatori.*

Militari în activitate de serviciu. — Prescripția curge contra lor (v. pag. 174, 416), afară de cazul când contrariul ar fi admis printr'o lege specială, precum au fost acea din 27 Aprilie 1877, acea din 9 Iulie 1913 și precum este și astăzi, acea din 24 Decembrie 1914. V. *Măsuri excepționale, Prescripția comercială, Răsboiu*, etc.

Minima agnitione debiti tollitur præscriptio, 62 n. 1.

Minori, Minoritate. — Prescripția nu curge, în principiu, contra minorilor și interzișilor chiar atunci când ei au tutor, cursul prescripției fiind suspendat în favoarea lor, 177. V. *Interdicție.*

— Motivul acestei suspendări, 177.

— Prin minori se înțelege atât cei emancipați cât și cei neemancipați, 178.

— Cazul când majorii au interes comun cu minorii, 179.

— Regulele asupra efectului relativ al suspendărei prescripției nu-și primesc aplicare în caz de indivizibilitatea dreptului care a făcut obiectul prescripției, 179, 204. V. *Indivizibilitate.*

— Prescripțiile care curg în contra minorilor și interzișilor, 180, 181, 182, 183, 184, 185, etc. V. *Interdicție.*

— Și decăderile de drepturi curg în contra minorilor și interzișilor, 180, 183. V. *Decăderi de drepturi, Prescripția civilă*, etc.

— Mai curge în contra minorilor și interzișilor, prescripția de 10 ani statornicită de art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1907, pag. 183. V. *Prescripția civilă.*

— Atât termenul perimărei cât și cel stabilit pentru exercițiul acțiunilor posesorii (un an) curge contra minorilor și interzișilor, 182, 184. V. *Acț. posesorii, Interdicție, Perimare*, etc.

— Aplic. aceleiași soluții în privința termenului statornicit de art. 1786 C. civil, 183, 184. V. *Interdicție, Ipotecă*, etc.

— In privința termenului stipulat pentru vânzarea lucrului cu pact de răscumpărare, 181. V. *Interdicție, Vânzare*, etc.

— Tutorul nu poate să prescrie bunurile minorului ce administrează, 186. V. *Tutor.*

— Minorul comerciant poate să renunțe la prescripțiile ce privesc comerțul său, pentrucă în privința acestui comerț el este considerat ca major, 57 nota 4.

— Minorul are acțiunea în anulare nu numai în privința actelor făcute de el, dar și în privința celor făcute de tutorul său, fără îndeplinirea formelor legale, 274. V. *Prescripția civilă, Tutor*, etc.

— Minorii, ca și nebunii, nu pot să posede decât prin reprezentanții lor legali, 97. V. *Alienați, Posesiune*, etc.

Misiți. — V. *Mediatori.*

Moartea debitorului.—Nu întrerupe prescripția, 299 *ad* *notam, in fine*, 308. V. *Prescripţia civilă.*

Moaşe. — Prescripţia de un an, statornicită de art. 1904 C. civil, fiind, ca toate prescripţiile scurte, excepţională şi, ca atare, de strictă interpretare, nu este aplicabilă moaşelor (Controv.), 297 n. 1 şi tom. VII, p. 376 *ad notam*. V. *Prescripţia civilă*, p. 646.

Mobile. — Dobândirea lor prin prescripţia instantanee, 344 urm. V. *Prescripţia civilă.*

— Nu pot, în principiu, fi revendicate, 363. V. *Act. în revendicare.*

— Prescripţia prin 3 ani a acţ. în revendicare a mobilelor pierdute sau furate, 364.

— Dacă posesorul este de rea credinţă, acţiunea în revendicare se prescrie prin 30 de ani, 377 *ad notam*, 510. V. *Act. în revendicare, Furt, Prescripţia civilă*, etc.

Monăstiri. — Ca şi bisericile sunt imprescriptibile, 80.

— Sunt însă alienabile şi prescriptibile clădirile construite de monachi afară de incinta mănăstirei, ele nefăcând parte din domeniul public al Statului, 80 n. 5. V. *Domeniu public.*

Mortus facit vivum possessorem sine ulla apprehensione, 95, 96. V. *Sezină.*

Moşneni. V. *Cete de moşneni, Persoane morale*, etc.

Moştenitor aparent.—Acel care dobândeşte o succesiune dela un moştenitor aparent, nu poate să prescrie bunurile care o compun, prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, ci numai prin cea de 30 de ani, 233, 358. V. *Petiţia de creditate, Prescripţia civilă*, etc.

Moştenire beneficiară. — Moştenitorul beneficiar, care avea o creanţă contra defunctului, o păstrează contra succesiunei, el putând s'o încaseze din bunurile succesiunei, chiar în urma expirărei termenului pentru prescripţie, 193.

— Motivul acestei dispoziţii, 193.

— Prescripţia este suspendată în folosul moştenitorului beneficiar fie că există un singur moştenitor, fie că există mai mulţi moştenitori, 193. V. *Prescripţia civilă.*

— Consecinţile suspendărei prescripţiei (Controv.), 193.

— Suspendarea prescripţiei în privinţa acţiunilor reale ce moştenitorul ar avea contra succesiunei (Controv.), 193, 194.

— Suspendarea prescripţiei încetează odată cu administraţia moştenitorului beneficiar, la darea socotelilor sale, 194. V. *Prescripţie civilă.*

— Prescripţia este suspendată şi în folosul succesiunei, pentru creanţele ce ea ar avea în contra moştenitorului beneficiar. (Curmarea controversei ce există în Franţa, de către legiuitorul nostru conform părerei lui Marcadé), 194.

— Prescripţia nu curge în folosul moştenitorului beneficiar, 196.

Moştenire vacantă.— Prescripţia curge atât în folosul cât şi contra unei succesiuni vacante, chiar dacă ea n'ar aveà curator, şi aceasta chiar în lăuntrul termenului dat de lege pentru deliberare şi facerea inventarului, 196. V. *Prescripţia civilă.*

— Motivele acestei dispoziţii, 197.

— Prescripţia nu curge în folosul curatorului succesiunei vacante, în privinţa bunurilor ce el administrează, 196. V. *Prescripţia civilă.*

Muncitorii cu ziua. — Prescripţia acţiunei lor pentru plata zilelor de muncă şi a simbriei lor, 294.

— Punctul de plecare al prescripţiei, 315. V. *Oamenii cari muncesc cu ziua.*

Muntele de pietate.— Responsabilitatea Muntelui de pietate în privinţa obiectelor amanetate, în caz când aceste obiecte au fost furate, 377 text şi n. 3. V. *Prescripţia civilă*, p. 659.

— Efectele consacrate cultului religios nu pot fi amanetate la Muntele de pietate, 81 n. 5. V. *Cult religios*, *Gaj*, etc.

N

Naţionalitatea (unui vas), 425 n. 1. V. *Vas.*

— Dovedirea actului de naţionalitate al vasului, 426 *ad notam.*

Nebuni (neinterzişi). V. *Alienaţi.*

Neguţători. — Vezi *Comercianţi.*

— Impiegaţii comerciali ai neguţătorilor, plătiţi cu luna, nu intră în categoria de *lucrători*, de care vorbeşte art. 1903 C. civil, pentrucă ei nu sunt însărcinaţi cu facerea unei lucrări manuale. Acestor impiegaţi li se va aplicà deci prescripţia de 5 ani (art. 1907), 295. V. *Impiegaţi comerciali.*

Nemo auditur propriam turpitudinem allegans, 378 nota 1.

Nemo res suas jactare præsumitur, 71 n. 2 *in fine.*

Nemo sibi ipse causam possessionis mutare potest, 116.

Nepot de frate.—Nu poate invocà beneficiul imunităţei statornicit de art. 307 C. penal, pentru a se sustrage dela pedeapsa furtului comis de el în averea unchiului său, întrucât nu se găseşte în categoria rudelor prevăzute de acest text, care este o excepţie dela dreptul comun, 367 *ad notam in fine*. V. *Furt*.

Novaţiune. — Intreruperea prescripţiei cincenale nu modifică natura acestei prescripţii şi n'o schimbă în prescripţie de 30 de ani, decât atunci când creanţa este novată. Deci, dacă ea nu este novată, o nouă prescripţie de cinci ani va începe a curge, în caz când aceasta a fost intenţia părţilor, 321, 337. V. *Prescripţia civilă*.

— Sentinţa de verificare a unei creanţe, în materie de faliment, nu operează novaţiune, 163. V. *Falit*, *Faliment*, etc.

Numele patronimic. — Este inalienabil şi imprescriptibil, ca şi starea civilă pe care el o asigură, 86. V. *Prescripţia civilă*, p. 624.

— Vezi asupra numelui patronimic, tom. I, p. 249 urm.

— De aceea, s'a şi decis că acţiunea pentru uzurparea de nume se poate exercità oricând se descopere uzurparea. Cas. rom. Bult. 1905, p. 791.

O

Oamenii care muncesc cu ziua. — Prescrierea acţiunei lor, 294.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 315. V. *Muncitori cu ziua*.

Obiceiu (Delicte de —). — Prescrierea lor (Controv.), 498. V. *Delicte de obiceiu*.

Obligaţie indivizibilă. — V. *Indivizibilitate*, *Minoritate*, etc.

Obligaţie naturală. — Debitorul, care este liberat prin prescripţie, din punctul de vedere civil, rămâne el liberat după echitate, *naturaliter*, ca şi cel care ar fi plătit în urma unei hotărîri definitive, în baza căreia el ar fi fost pe nedrept scutit de plată? (Controv.), 39, 40, 445 n. 3. V. *Cambie*, *Prescripţia comercială*, etc.

Obligaţie solidară, 169 n. 2, 180. V. *Solidaritate*.

Obştii săteşti de arendare (persoane morale). V. decizia Cas. S-a I-a, No. 421 din 19 Sept. 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 36, p. 562, No. de ordine 570.

— S'a decis că o cerere introdusă în justiţie de câţiva locuitori, care fac parte dintr'o obşte şi sunt în indiviziune, nu poate fi primită de instanţele judecătoreşti, ei neavând mandat din partea obştei; o asemenea acţiune trebue deci respinsă ca neregulat introdusă. Trib. Dolj, *Pagini juridice* din 1915, No. 134, p. 1065.

Olim possessor, hodie possessor præsumitur, 108.

Opoziţie. — Cererea unei anchete *in futurum* se pronunţă fără drept de opoziţie şi, prin urmare, nu dă loc la aplicarea art. 151 Pr. civ., din cauză că ea aparţine jurisdicţiei graţioase, 152 n. 1. V. *Ancheta in futurum*.

— In privinţa legei proprietarilor, dreptul de opoziţie nu există înaintea instanţelor de fond, ci numai înaintea Curţei de casaţie (Controv.), 288 n. 2, 421 n. 2 *in fine*. V. *Proprietari*.

— Tot astfel, în materie cambială, dreptul de opoziţie, care nu există înaintea instanţelor de fond, există înaintea Curţei de Casaţie, 421 n. 2. V. *Cambie*.

Ordine publică. — Deşi prescripţia interesează într'un sens oarecare ordinea publică, totuşi ea nu poate fi invocată de judecători din oficiu, atât în materie civilă cât şi în materie comercială, 65 urm. V. *Prescripţia civilă*.

— In materie represivă, prescripţia fiind de ordine publică, trebue să fie invocată din oficiu, chiar pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie, 68 text şi n. 3, 472, 508, 519, 520. V. *Prescripţia civilă*, *Prescripţia penală*, etc.

— In cazurile de nulitate care nu interesează ordinea publică, dreptul de a cere anularea se prescrie, în genere, prin 30 de ani, afară de cazurile speciale în care legea deroagă dela acest principiu, 219. V. *Prescripţia civilă*.

— Inalienabilitatea fondului dotalnemai interesând astăzi ordinea publică, el poate fi declarat alienabil prin contractul de căsătorie şi, în asemenea caz, el devine prescriptibil, 188. V. *Dotă imobiliară*, *Fond dotal*.

Ordonanţă de adjudecare. — Este un titlu just, care duce la prescripţia proprietăţei prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, 248, 249, 253. Cpr. C. Bucureşti, *Dreptul* 1914, No. 69, p. 548. V. *Prescripţia civilă*, p. 640.

— Prescripţia de 5 ani, statornicită de art. 568 Pr. civ., nu poate fi aplicată ordonanţelor de adjudecare prin care s'ar fi adjudecat un pământ rural, 342. V. *Pământ rural*.

— Art. 568 Pr. civ. nefiind aplicabil servituţilor active, adecă care se exercită de către imobilul adjudecat asupra altui imobil, partea care a cumpărat la licitaţie un imobil nu poate să dobândească o servitute de vedere asupra fondului vecin prin trecere de 5 ani dela executarea ordonanţei de adjudecare, 340, 341. V. *Licitaţie publică*, *Servitute*, etc.

Ordonanţa judecătorului de instrucţie. — Ordonanţa de neurmărire şi, *a fortiori*, ordonanţa de urmărire, pronunţată de judecătorul de instrucţie, se consideră, în genere, ca un act de instrucţiune întreruptiv de prescripţie al acţiunei publice, 500 n. 4. V. *Prescrip. penală*.

Ospătători. — Prescripţia ospătătorilor pentru hrana şi locuința ce procură pasagerilor, fie cu luna, fie cu anul, fără a se distinge dacă clientul debitor este sau un comerciant, sau dacă acesta a fost servit în otel sau han, ori la domiciliul său, 292. V. *Prescripția civilă.*

— Origina acestei dispoziții (ordonanța lui Ludovic al XII-lea din 1522), 292.

— Punctul de plecare al acestei prescripții (ultima furnitură făcută clientului), 292.

—Motivele acestei prescripții, 293.

— Ea nu se aplică șefului unui stabiliment comercial sau industrial, care nu exercită profesiunea de găzduitor, otelier sau ospătător, 293.

— Ea nu se aplică directorilor unei case de sănătate, care au găzduit și îngrijit pe un bolnav, 293.

— Nici brutarilor, băcanilor, casapilor, cofetarilor și altor comercianți, tuturor acestor aplicându-se prescripția de un an, 293.

—Nici acelor care, fără spirit de speculă, ar fi primit în mod excepțional pe o persoană la masă și ar fi găzduit-o din prietenie, fie chiar pentru mai mult timp, pentru un preț determinat, 293.

— Nici acelor care ar fi garantat datoria contractată de altul către un hangiu sau ospătător, sau ar fi achitat-o ca un mandatar sau ca gerant de afaceri al debitorului, 293.

— In privința particularilor, care nu exercită profesia de hangii, ospătători, găzduitori, etc., ci primesc pensionari pentru un preț determinat, care plătesc prețul pensiunei lor cu anul, cu luna, etc., se va aplică prescripția de cinci ani sau de 30 de ani, 293, 294.

— Chiar în privința hangiilor, ospătătorilor, etc., prescripția de 6 luni încetează de a curge, când s'a dat o chitanță în baza căreia se reclamă suma datorită, 294.

— Creanța ce are un hangiu, ospătător, etc., este privilegiată asupra lucrurilor aduse de călător în han sau în ospătărie, 294 și tom. X, p. 424. V. *Prescripția civilă,* p. 646.

— Dreptul internațional în privința cheltuelilor făcute într'un han sau ospătorie, 294. V. *Dreptul internațional.*

P

Paraclis. — Paraclisurile ce se obișnuiau altădată la unele case boerești, sunt prescriptibile, ca orice proprietate privată, după cum tot prescriptibile și locurile destinate înmormântărei dintr'o proprietate privată, 81.

Paraferna. — Parafernalitatea este regula generală, iar dotalitatea o excepție. In lipsa unei constituiri de dotă, toată averea femeei este parafernală, 186.

— Femeea are administrația și folosința averei sale parafernale, 187.

— Bunurile parafernale nu

pot fi înstrăinate decât conform dreptului comun, numai femeea autorizată a face comerţ având o capacitate neîngrădită în privinţa parafernei sale, 187. V. *Femeea măritată comerciantă.*

—Bunurile parafernale, fiind alienabile, sunt prescriptibile în folosul terţiilor, nefiind suspendată, în timpul căsătoriei, decât prescripţia ce ar curge în folosul bărbatului, 187.

— Cât pentru imobilele dotale, ele sunt, în principiu, inalienabile şi imprescriptibile, 188. V. *Fond dotal*, *Inalienabilitate*, etc.

Parte civilă. — In materie de bigamie, soţul în dauna morală a căruia s'a contractat o a doua căsătorie, se poate constituì parte civilă în procesul de bigamie, 487 *ad notam.* Vezi *Bigamie.*

— Lipsa de constituire a părţei civile în delictul de abuz de încredere, nu împiedică delictul de a aveà fiinţă, 497 text şi nota 1. V. *Abuz de încredere*, etc.

—Prevenitul achitat în prima instanţă poate fi condemnat la daune, după apelul părţei civile, de către judecătorii gradului al doilea de jurisdicţie, 512. V. *Apel, Prescrip. penală*, p. 671.

Pavilion. — Un pavilion mobil, fiind considerat ca un lucru mobiliar, cade sub aplicarea art. 1909 C. civil, 357 *ad notam.* V. *Prescripţia civilă.*

— Pavilionul (unui vas) este semnul şi emblema naţionalităţei vasului, 426 *ad notam.* V. *Vas.*

— Ce se cere pentru ca un vas să poată arborà pavilionul românesc? 626 *ad notam.* V. *Vas.*

Pădure. — Coproprietarul unei păduri, care tae pe sub ascuns lemne din pădurea comună, comite un furt, fiindcă îşi însuşeşte lucrul altuia în măsura în care el aparţine celorlalţi coproprietari, 367 *ad notam.* V. *Furt*, *Indiviziune*, etc.

Pământ clăcăşesc. — Vezi *Pământ rural.*

Pământ rural. — Pământurile rurale, fiind inalienabile, sunt imprescriptibile faţă de nesăteni, 78 n. 2, 83, 84, 342 text şi n. 2. Cpr. Cas. rom. Bult. 1910, p. 147. V. *Prescripţia civilă*, p. 623.

— Sentinţele tribunalelor pronunţate în aplicarea legei interpretative din 13 Februarie 1879, p. anularea înstrăinărei pământurilor date în baza legei rurale din 1864, fiind ca toate hotărîrile, declarative de drepturi, iar nu tranzlative de proprietate, nu pot servì de bază uzucapiunei de 10 până la 20 de ani, 255.

— Prescripţia de 5 ani, statornicită de art. 568 Pr. civ., nu poate fi aplicată ordonanţelor de adjudecare prin care s'ar fi adjudecat un pământ rural, 342. V. *Ordonanţă de adjudecare*, *Prescripţia civilă*, etc.

Pământ rural

— Nu constituesc un titlu just în sensul art. 1895 şi 1897 C. civil registrele de repartiţia generală a pământurilor rurale ţinute de comună, nici procesele-verbale încheiate de comisiunea întocmită pentru înstrăinarea bunurilor Statului, nici însăşi legea rurală din 1864, pentru dobândirea prin prescripţie a unui pământ dat sătenilor clăcaşi peste partea ce li se conferă prin acea lege, 254, 255.

— Nici sentinţele date de tribunale pentru anularea înstrăinărilor de pământuri rurale, 255. V. *Prescripţia civilă*, p. 640.

— Chestiunea de a se şti dacă femeile pot să dobândească pământ dat după legea rurală din 1864 sătenilor cultivatori de pământ, este deslegată prin legea promulgată la 7 Aprilie 1910, care, interpretând art. 7 din legea pentru regularea proprietăţei rurale şi art. 1 din legea dela 13 Februarie 1879, pentru menţinerea şi executarea art. 7 din legea rurală dela 1864, a prevăzut că prin cuvântul sătean şi cultivator sătean din acele legi, se înţelege şi *preoţii, servitori bisericeşti*, femeile sătence şi învăţătorii din comunele rurale, şi că toate înstrăinările ce se vor fi făcut în favoarea acestora, sunt şi rămân valabile. Prin urmare, tribunalul violează aceste texte, când anulează actul prin care o femee săteancă a cumpărat un teren din acela dat în virtutea legei din 1864. Cas. S-a I-a, decizia No. 458, din 13 Oct. 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 38, p. 606, No. de ordine 609.

Pedepse disciplinare. — Prescrierea pedepselor nu se aplică pedepselor disciplinare, 518. V. *Prescripţia penală*, p. 672.

Pensiuni.—Pensiunile funcţionarilor publici fiind supuse prescripţiei de cinci ani, statornicită de art. 1907 C. civil, plângerile adresate de funcţionar fie la guvern, fie la cameră pentru plata pensiunei, nu întrerup cursul prescripţiei, dacă nu s'a exercitat o acţiune judecătorească, 150, 324 n. 2. V. *Prescripţia civilă*.

— Această prescripţie nu poate însă fi invocată de o comună, atunci când un funcţionar care nu are drept la pensie, cere restituirea reţinerilor ce comuna i-a făcut în acest scop, 326. V. *Comună*, *Reţineri*, etc.

Pensiunile alimentare. — Se prescriu prin cinci ani, 323 urm. V. *Prescripţia civilă*.

Pensionate. — Acţiunea directorilor de pensionate, pentru preţul pensiunei şcolarilor, se prescrie printr'un an, 304. V. *Prescripţia civilă*.

— Această prescripţie nu se aplică decât preţului pensiunei, iar nu şi altor cheltueli sau îngrijiri, pentru care directorul pensionatului se consideră ca având mandat dela părinţi spre a le face în interesul educa-

ţiunei şi sănătăţei elevului, 305. V. *Prescripţia civilă*.
— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 316.

Perimare. — Oricare ar fi adevărată natură a afacerei, civilă sau comercială, termenul de perimare se regulează, ca şi termenul căilor de atac, după modul cum a fost considerată şi judecată afacerea, prin sentinţa atacată cu apel, a cărei perimare se cere, 154 n. 3, 448 *ad notam in fine*. V. *Apel*. Mai vezi asupra perimărei, p. 155 notele 1 şi 2, p. 182, text şi n. 2, p. 448 *ad notam*, p. 456 n. 2, etc.
— Deosebire între perimare şi prescripţie, 221.
— Termenul perimărei curge contra minorilor şi interzişilor, 182. V. *Interdicţie*, *Minori*, etc.
— Nu se poate renunţă la dreptul de a opune perimarea, 52. V. *Prescripţia civilă*, p. 619.
— O cerere perimată nu poate să întrerupă prescripţia, 154.
— Perimarea unei acţiuni nu stinge însuş dreptul, ci numai instanţa, aşa că reclamantul poate face o altă acţiune, 155. V. *Prescripţia civilă*.
— Perimarea nu se aplică instanţelor penale, 474.
—S'a decis, cu privire la perimare, că odată ce partea care voeşte să ceară perimarea, s'a adresat instanţei respective cu o cerere scrisă şi a dovedit plata taxelor de citaţii sau a alăturat actul de paupertate, prin aceasta ea s'a conformat în totul celor prescrise de lege prin art. 257 Pr. civilă, şi cererea de perimare urmează să-şi producă efectele ce legea îi atribue, iar împrejurarea că pârîtul arătat în cererea de perimare erà încetat din viaţă, în momentul introducerei acestei cereri, şi reclamantul neavând cunoştinţă de moartea adversarului său a făcut cererea de perimare faţă de el, ca şi cum ar fi fost în viaţă, iar nu faţă de moştenitorii lui, această împrejurare nu poate să atragă nulitatea cererei de perimare, făcută în condiţiile art. 257 Pr. civilă, destul este numai ca cercetarea cererei de perimare să fi fost făcută şi hotărîrea să fi fost dată după ce succesorii celui încetat din viaţă au fost citaţi. Cas. S-a I-a, Bult. 1913, p. 2003, 2004.
— S'a mai decis, tot cu privire la perimare, că jurnalul tribunalului prin care se amână fără termen judecarea unui apel, pe motiv că nu s'au scos citaţiile, nu este un act de procedură cu caracter contradictor, astfel cum cere art. 257 Pr. civilă, căci n'a putut ajunge la cunoştinţa părţei adverse prin citarea la termenul când acel act s'a îndeplinit; prin urmare, un asemenea jurnal nu este întrerupător de perimare. Cas. S-a III, decizia No. 274, din 6 Octombrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 34, p. 531, No. de ordine 536.
— In fine, o decizie a Curţei din Bucureşti, din 26 Sept. 1914, pune în principiu că art. 257 din pr. civilă a rânduit, în ce priveşte perimarea, o procedură specială, făcând din această chestiune un litigiu cu totul deosebit de fond. Astfel, dacă în urma casărei unei deciziuni, care declarase perimat un apel, instanţa de trimitere constată

că acel apel nu puteà fi perimat, intră tot în competenţa primei Curţi, care declarase perimarea, ca să judece fondul, întrucât acea instanţă, prin perimarea apelului, nu atinsese întru nimic fondul afacerei. *Cr. judiciar* din 1914, No. 77, p. 624.

Persoane morale.—Nu pot renunţà la prescripţia îndeplinită (Controv.), 59 n. 3. V. *Prescripţia civilă.*

— Cetele de moşneni nu sunt persoane morale, 77. V. *Cete de moşneni.*

— Persoanele morale nu pot să posede decât prin reprezentanţii lor legali, 97. V. *Posesiune.*

— O persoană morală, de exemplu un Stat străin, poate să dobândească prin prescripţie teritorii internaţionale, afară bine înţeles de pământurile rurale, care, în ţara noastră, nu pot fi stăpânite de străini, fie aceşti străini persoane fizice sau morale, 39, 59 n. 3. V. *Străini*, etc.

— Prescripţia curge contra persoanelor morale, 174, 416, 417. V. *Prescripţia civilă.*

— Persoanele morale fiind nişte ficţiuni, care nu au nici vârstă, nici stare civilă, nu pot, din acest punct de vedere, fi asimilate minorilor. De câteori ele au deci o acţiune în anulare de exercitat, ele trebue s'o exercite în cei 10 ani dela data actului anulabil, 278, 279. V. *Prescripţia civilă*, p. 643.

Petiţia de ereditate. — Se prescrie prin 30 de ani dela data deschiderei succesiunei, 217 n. 1 *in fine*, 233, 358 şi tom. III, partea II, p. 896 şi 903. Vezi *Moşt. aparent, Prescripţia civilă*, etc.

Pivniţă.—Se poate dobândì prin prescripţie o pivniţă situată sub pământul altuia. 78 n. 1.

Plata. — Nu este un titlu just, care să poată conduce la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10—20 de ani, 249 n. 2.

Poliţa de încărcare, 423. V. *Prescripţia comercială.*

Pompe funebre. — Intreprinzătorii de pompe funebre sunt comercianţi, 452. V. *Prescripţia comercială.*

Poprire. — Poprirea făcută în baza unui titlu executor întrerupe prescripţia, fiindcă este un mijloc de executare, 160. V. *Prescripţia civilă.*

— Termenul de apel, în materie de poprire, se determină după modul cum acţiunea a fost considerată şi judecată în prima instanţă, 448 *ad notam.* Vezi *Apel.*

Portărei. —Sunt asimilaţi cu magistraţii şi fac parte din ordinul judecătoresc, 296 n. 4.

Posesiunea. — Bibliografie asupra posesiunei, 91 n. 2.

— Dreptul străin în privinţa posesiunei, 92.

— Proiectul de cod civil p. Basarabia (art. 484, 485), 92, 93. V. *Basarabia.*

— Origina cuvântului posesiune, 93, 94.

— Deosebire între posesiune şi proprietate, 93. V. *Proprietatea.*

— Noţiuni generale asupra posesiunei, 94 urm. şi tom. III, partea I-a, p. 291 urm.

— Posesiunea este baza prescripţiei achizitive sau uzucapiunei, 94. V. *Prescripţie civilă.*

— Ea joacă rol numai în prescripţia achizitivă sau uzucapiune, iar nu în prescripţia extinctivă sau liberatorie, în care inacţiunea proprietarului sau creditorului, în timpul determinat de lege, conduce la stingerea dreptului asupra lucrului posedat, 94.

— Definiţia posesiunei, 94 text şi n. 4.

— Nu numai lucrurile corporale, dar şi cele incorporale, precum servituţile, sunt susceptibile de posesiune, 94, 95.

— Dreptul asupra unui lucru incorporal poate fi exercitat, ca şi asupra unui lucru corporal, fie prin noi înşine, fie prin alţii în numele nostru, 95.

— Posesiunea nu se aplică la creanţe, afară de titlurile la purtător, 95. V. *Prescripţia civilă, Titluri la purtător*, etc.

— Ea nu se aplică, de asemenea, la succesiuni, 95. V. *Succesiune.*

— Posesiunea unui lucru consistă în dobândirea puterei efective asupra acelui lucru, 95.

— Excepţie în privinţa sezinei, care este o ficţiune, 95, 96. V. *Sezină.*

— *Dovedirea posesiunei.* Posesiunea fiind un fapt, poate fi dovedită prin martori şi prezumpţii, acel care o invoacă trebuind să stabilească existenţa ei, 96, 105 şi tom. III, partea I, p. 291.

— Proprietatea imobiliară nu poate, din contra, fi dovedită prin prezumpţii de fapt, lăsate la aprecierea judecătorilor, de câteori este vorba de o valoare mai mare de 150 lei (Controv.), 96 n. 3 şi tom. III, partea I, p. 268. V. *Proprietate.*

— Judecătorii trebue să examineze şi să aprecieze actele propuse pentru stabilirea proprietăţei, 96 n. 3.

— *Dobândirea posesiunei (corpus et animus)*, 97.

— Apucarea lucrului poate să se exercite prin noi înşine sau printr'un mandatar ori un *negotiorum gestor*, pe când intenţia de a păstrà lucrul ca al său, trebue, în genere, să existe în însăş persoana posesorului, 97.

— Minorii şi nebunii nu pot să posede decât prin reprezentanţii lor legali, 97. V. *Alienaţi, Minori*, etc.

— Tot astfel şi persoanele morale, 97. V. *Persoane morale.*

— In privinţa comunelor, vezi p. 77 şi 97.

— Posesiunea se păstrează prin simpla intenţie de a avea lucrul ca al său *(animo tantum)*, 98.

— Posesiunea se păstrează fără exercitarea de acte materiale, 99.

— Nu este nevoe pentru conservarea posesiunei de a aveà voinţa de a posedà, 99.

— Posesiunea se poate păstrà nu numai prin noi înşine, dar şi prin alţii. 99.

— *Imprejurările care aduc pierderea posesiunei*, tom. III, partea I. p. 296 urm.

— *Efectele posesiunei*, 99 urm.

— In materie imobiliară, posesiunea cu titlu de proprietar face a se presupune proprietatea până la dovada contrară, 99, 100.

— Incât priveşte mobilele însă, proprietatea lor se dobândeşte prin prescripţia instantanee, dacă posesorul este de bună credinţă, 100, 348. V. *Prescripţia civilă.*

— Această regulă nu se aplică universalităţilor juridice de mobile, ci numai universalităţilor de fapt. 101, 358, 359.

— Ea se aplică însă creditorului gagist sau amanetar, 101, 351. V. *Creditor gagist*, *Gaj*, etc.

— Deoseb. între codul nostru şi cel francez, în privinţa mobilelor, 100 n. 3.

— Un alt efect al posesiunei este de a permite posesorului să exercite acţiunile posesorii, cel puţin în privinţa imobilelor, 101. V. *Acţ. posesorii.*

— In pvivinţa mobilelor, chestiunea este controversată. 101 n. 2. V. *Acţ. posesorii.*

— Condiţiile cerute pentru exerciţiul acţiunilor posesorii, 101 n. 3, 184 n. 2. V. *Acţ. posesorii.*

— Chestiunea de a se ştì dacă, într'o acţiune posesorie, judecătorul poate cumulà posesorul cu petitoriul este controversată, însă afirmativa este singură admisibilă în legislaţia noastră, 184 n. 2. V. *Acţ. posesorii*, *Cumul*, etc.

— Un al 3-lea efect al posesiunei este de a conduce la proprietatea imobiliară, de câteori ea este exercitată în condiţiile şi în timpul cerut de lege. 102.

— Efectele uzucapiunei sunt restrânse la lucrul posedat, de unde şi regula: *tantum præscriptum, quantum possessum*, 104.

— Efectele uzucapiunei trebue, pe de altă parte, să fie cuprinse în măsura posesiunei, 104.

— In fine, posesiunea, când este de bună credinţă, permite posesorului de a dobândì proprietatea fructelor lucrului posedat, 102.

— *Caracterele ce trebue să întrunească posesiunea spre a puteà conduce la proprietate prin uzucapiune sau prescripţia achizitivă*, 102 urm.

— Spre a puteà conduce la proprietatea unui imobil determinat, posesiunea trebue să fie continuă, neîntreruptă, paşnică, publică şi sub nume de proprietar, 105 urm.

— Codul fr. mai cere ca posesiunea să nu fie *echivocă*, condiţie ştearsă de legiuitorul nostru, pentrucă aceasta nu este o ca-

litate nouă, ci confirmarea celorlalte calităţi cerute de lege, 106, 125.
— Sensul cuvintelor „posesiune neechivocă", 125.
— Exemple de posesiune echivocă, 125. Vezi *Echivocitatea posesiunei.*
— Motivele pentru care legea a cerut condiţiile de mai sus pentru toate prescripţiile în genere, 106.

1^0 Spre a conduce la proprietatea imobilului posedat, posesiunea trebue să fie *continuă*, 106.
— Ce se cere pentru ca posesiunea să fie continuă, 106, 107.
— Dacă posesiunea a fost sau nu continuă, aceasta este o chestie de fapt, 107.
Posesiunea nu încetează de a fi continuă prin faptul că exerciţiul ei ar fi fost împiedicat un timp oarecare printr'un obstacol al naturei, 107.

2^0 Spre a puteà conduce la proprietate, posesiunea trebue, în al doilea loc, să fie *neîntreruptă* sau *necurmată*, ceeace este iarăş o chestie de fapt, 107, 108.
— In ce consistă discontinuitatea posesiunei, 108.
— Posesiunea este întreruptă prin abdicarea voluntară, făcută de către posesor, chiar dacă el ar reluà această posesiune înaintea termenului de un an şi înainte ca altul să fi început a posedà lucrul înlăuntrul acestui termen (Controv.), 146 n. 1.
— Posesorul, care invoacă prescripţia, n'are nevoe să dovedească că posesiunea sa este continuă şi neîntreruptă, faptul discontinuităţei şi al întreruperei fiind în sarcina acelui care invoacă asemenea fapte, 108.
— Dar, dacă posesiunea actuală şi cea veche fac a se presupune, până la dovada contrară, posesiunea intermediară, posesiunea veche nu face însă a se presupune posesiunea actuală, 108.
— Neadmiterea nici a unei alte prezumţii din dreptul vechiu francez, 109.

— 3^0 Posesiunea trebue să fie paşnică sau netulburată, adecă să nu fie întemeiată sau conservată prin acte de violenţă, 109.
— Viciul violenţei dispare îndată ce violenţa a încetat, 110.
— Violenţa este un viciu relativ, opozabil numai de acela contra căruia ea este exercitată, 110, 111. V. *Violenţă.*
— Nu numai violenţa fizică, dar şi cea morală viciază posesiunea, 110.

— 4^0 Al patrulea caracter ce trebue să întrunească posesiunea, este ca ea să fie *publică* sau *neclandestină*, 110.
— Când încetează clandestinitatea, 111. V. *Clandestinitate.*
— Ca şi violenţa, clandestinitatea este, în dreptul nostru, un viciu relativ *(nec clam ab adversario)*, 112, 115.
— Publicitatea este admisă numai în privinţa imobilelor, nu însă şi în privinţa mobilelor, 112.

— 5° Al cincelea caracter ce trebue să întrunească posesiunea spre a conduce la proprietate, este că ea trebue să fie *neprecară* sau *sub nume de proprietar*, 112 urm.

— Chestiunea de a se ştì dacă posesiunea este precară, publică sau clandestină, continuă, sau necontinuă, precum şi dacă ea întruneşte celelalte condiţii cerute de lege, este o chestie de fapt pe care judecătorii fondului o apreciază în mod suveran, 107, 108, 112, 212 n. 2.

— Posesorul poate să recunoască, pentru viitor, precaritatea posesiunei sale, şi această recunoaştere va aveà de rezultat de a face prescripţia imposibilă pentru el, afară de cazul când titlul posesiunei sale ar fi intervertit, 53, 54.

— Prin precarişti sau posesori cu titlu precar se înţeleg astăzi toţi acei care posedă un lucru cu obligaţia de a-l restituì, 112. V. *Precarişti.*

— Astfel sunt: locatarii, arendaşii, depozitarii, uzufructuarii, tutorul, bărbatul administrator al bunurilor dotale, sechestrul, creditorul antichrezist, bezmănarul, dijmănarul, comodatarul, căpitanii vaselor ce comandă, etc., 113, 427. V. *Precarişti.*

— Posesorul cu titlu precar nu poate prescrie decât intervertind titlul său, 114, 117 urm.

— Viciul precarităţei fiind real şi perpetuu, există *erga omnes* şi, deci, împiedică pe precarist de a opune posesiunea nu numai acelui pentru care el posedă, ci şi oricărei alte persoane în genere, 114.

— 6° In fine, art. 1853 § 2 adaogă că posesiunea exercitată asupra lucrului altuia prin simpla îngăduinţă sau toleranţă a proprietarului acelui lucru, nu poate conduce pe posesorul acestui lucru la prescripţie, fiindcă toleranţa nu constitue o posesiune *animo domini*. Toleranţa sau îngăduinţa exclude ideea de drept; de aceea ea nu poate servì de temeiu prescripţiei, 123, 124. V. *Toleranţă.*

— Toleranţa face să se nască un viciu absolut, iar nu numai relativ, fiindcă ea nu este decât o formă a posesiunei precare, 124. V. *Toleranţă.*

— Posesiunea ce se exercită prin simpla toleranţă sau îngăduinţă, nu poate constituì un drept de servitute, dobândit prin posesiune în sensul art. 623 C. civil; şi îngăduinţă sau toleranţă există de câteori actele de posesiune exercitate de proprietarul fondului dominant nu aduc un prejudiciu apreciabil proprietarului fondului servant şi când acest din urmă nu are un interes serios de a se opune. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1914, No. 80, p. 636. V. *Servitute.*

— Acel care posedă un lucru nu are altceva de dovedit decât faptul posesiunei sale, pentrucă posesiunea este presupusă neprecară până la dovada contrară, 115.

— De câteori însă se stabileşte că posesorul a început a posedà pentru altul, adecă cu titlu precar, el este presupus a fi conservat aceeaş calitate, dacă nu se dovedeşte contrariul, 115

— *Intervertirea titlului posesorului precar*, 116 urm.

— Pentru ca un precarist să poată prescrie, el trebue să intervertească titlul său, conform art. 1858, p. 114.

— Imprejurările care fac ca titlul posesorului precar să fie intervertit, sunt următoarele:

— 1° **Faptul unui terţiu.** De exemplu, posesorul precar cumpără dela un terţiu, pe care îl crede proprietar, lucrul ce deţine acest terţiu, 117.

— Faptul terţiului consistă în orice act translativ de proprietate, de exemplu: o vânzare, o donaţiune, un legat, etc., 118.

— Numai titlurile tranzlative de proprietate formând o intervertire a titlului proprietarului, împărţeala nu conferă copărtaşului în lotul căruia bunul a căzut, un titlu nou de natură o face să dispară precaritatea titlului vechiu, 119. V. *Impărţeală*.

— Buna credinţă fiind presupusă până la dovadă contrară, acel care susţine că posesorul a fost de rea credinţă trebue să-şi dovedească afirmaţiunea sa, 119.

— Cazul excepţional în care reaua credinţă a posesorului este patentă, 119.

— 2° A doua împrejurare care aduce intervertirea titlului posesorului precar, este contradicţia făcută de el dreptului proprietarului dela care deţine lucrul. De exemplu, arendaşul, urmărit pentu plata câştiurilor, refuză de a le plăti pretinzând că este proprietar, şi adevăratul proprietar tace 30 de ani, 119, 120.

— Dovedirea faptelor materiale sau juridice din care rezultă contradicţia făcută dreptului proprietarului, 120.

— Intervertirea titlului posesorului precar odată stabilită, are efect *erga omnes*, iar nu numai în privinţa celuia faţă de care titlul a fost intervertit, 120.

— La aceste două cazuri prevăzute de codul fr., **legiuitorul** nostru mai adaogă încă două cazuri, şi anume: 3° când posesorul precar transmite printr'un act cu titlu particular (de exemplu: vânzare, donaţiune, legat, etc.), posesiunea lucrului, unui terţiu de bună credinţă, 121, 122.

— Această soluţie, admisă şi în codul Calimach, este conformă adevăratelor principii, 122.

— 4° Când posesorul precar transmite posesiunea sa cu titlu universal altuia, şi moştenitorul este de bună credinţă, 122.

— Justificarea acestei soluţii, 122, 123.

— Consecinţile soluţiei admise de legiuitorul nostru în privinţa moştenitorilor uzufructuarului (deoseb. de codul francez), 123.

— Posesiunea exercitată asupra lucrului altuia prin simpla îngăduinţă sau toleranţă a proprietarului acelui lucru, nu poate conduce pe posesorul acestui lucru la prescripţie, după cum am arătat mai sus, pentrucă toleranța sau îngăduința exclude ideea de drept, 123, 124. V. *Toleranță.*

— Toleranța sau îngăduința proprietarului face să se nască un viciu absolut, iar nu numai relativ. 124. V. *Toleranță.*

— Actele de pură facultate nu pot să servească de temeiu nici posesiunei, nici prescripțiunei, deși legiuitorul nostru a eliminat din art. 1853 § 2, cuvintele relative la actele de pură facultate, 124.

— Facultățile legale sunt, de asemenea, imprescriptibile, spre deosebire de cele convenționale, 88, 124, 125. V. *Facultăți legale.*

— Prescripția nu curge, în principiu, între comuniști, 125, 126. V. *Indiviziune.*

— Pentru ca unul din coproprietari sau comuniști să dobândească prin prescripție partea celorlalți comuniști, el trebue să posedeze lucrul întreg *nomine proprio*, în mod separat și excluziv, 126.

— Comunistul care posedă lucrul comun, în această calitate, nu are nevoe de a-și intervertì titlul pentru a prescrie totalitatea lucrului comun, fiind suficient ca în tot timpul cerut pentru prescripție, posesiunea sa să fi fost excluzivă de orice act de posesiune a celorlalți comuniști, 126 text și n. 4.

— Starea de indiviziune se stinge, deci, și împărțeala nu mai poate fi admisă, atunci când unul sau mai mulți din comuniști sau comoștenitori a dobândit prin prescripție, în contra celorlalți comuniști, proprietatea întreagă sau a unei părți din bunurile comune, 127. V. *Impărțeală.*

— *Juncțiunea posesiunei*, 127 urm.

— Posesorul actual poate să uniască posesiunea sa cu acea a autorului său, fie că i-a succedat cu titlu universal, sau cu titlu particular, cu titlu oneros sau cu titlu gratuit, 128.

— Motivele acestei dispoziții, 128.

— Această juncțiune a posesiunei erà admisă atât la Romani cât și în codul Calimach, 128, 129 urm.

— Conciliarea art. 1920 cu art. 1930 din codul Calimach, care sunt în contradicție flagrantă, 130. V. *C. Calimach.*

— Pentru ca posesorul actual să poată unì posesiunea sa cu acea a autorului său, acest din urmă trebue să fi exercitat o posesiune utilă *ad usucapiendum*, 130.

— Dispoziția codului austriac în această privință, 131.

— Dispoziția codului Caragea, 131.

— După acest din urmă cod, titlul *pro herede* constituià un titlu just care, unit cu buna credință, permitea moștenitorului să prescrie prin 10 ani, deși autorul, care erà de rea credință, nu puteà prescrie decât prin 30 de ani, 132.

— Aceeaș soluție este admisă și în dreptul actual, cu toată controversa ce există asupra acestui punct, 133 urm., 250. V. *Prescripția civilă, Titlu pro herede*, etc.

Posesiunea

— Neadmiterea acestei soluţii în dreptul francez, 140 text şi n. 1.

— *Quid* în privinţa dreptului roman? 139 n. 2

— Titlul *pro herede* nu poate fi opus, în dreptul actual, unui comoştenitor, ci numai unui terţiu străin de succesiune, 138, 139. V. Titlu *pro herede*.

— Uzucapiunea bazată pe titlul de moştenitor (titlul *pro herede)* are de scop de a acoperì, încât priveşte pe moştenitorul care a posedat de bună credinţă, viciul rezultând din lipsa titlului de proprietate, sau a capacităţei autorului său, 140, 141.

Poslusjnice. Prescripţia de un an nu este aplicabilă poslujnicilor, 297 n. V. *Gardieni*, *Infirmieri*, *Prescripţia civilă* etc.

Possideo quia possideo, 100.

Potronic. — Moneda veche leşească, egală cu o costandă (10 bani), 530 n. 2. V. *Costandă*.

Prada de răsboiu. *(præda bellica)*.—Nu poate fi revendicată ca lucrul furat dela terţiul posesor, fiindcă prada luată dela inamic se consideră ca o proprietate legitimă, 373 şi tom. III, partea II, p. 32, 33. V. *Prescripţia civilă*, p. 658.

Precarişti.—Precarişti sunt toţi acei care posedă un lucru ce-i obligă la restituire. Astfel, sunt: locatarii sau arendaşii, depozitarii, uzufructuarii, mandatarii convenţionali sau legali creditorul amanetar, creditorul antichrezist, dijmănarul, uzuarul, abitatorul, căpitanul vasului etc., 112, 113, 427. V. *Posesiune*.

— Posesorii cu titlu precar nu pot invocà art. 1909 C. civil, pentrucă ei nu pot prescrie nu numai în mod instantaneu, dar nici chiar *per mille annos*, 350. V. *Prescripţia civilă*.

Prescripţia civilă. — Consideraţii generale şi istorice asupra prescripţiei, 2 urm.

— Origina prescripţiei, 2.

— Dreptul grecesc şi dreptul roman, 2 urm.

— Reforma lui Justinian, 4.

— Introducerea prescripţiei de 30 de ani printr'o constituţie a lui Teodosie cel tânăr, 4.

— Prescripţia de 40 de ani, introdusă de împăratul Anastase, şi bunurile la care se aplică această prescripţie, 4.

— Prescripţia de 100 de ani 5, 6.

— Prescripţia imemorială, 6.

— *Prescripţia liberatorie şi uzucapiunea în codul Calimach*, 7 urm.

— Data punerei în lucrare a acestui cod (1 Iulie 1817), 7 n. 1. V. *Codul Calimach*.

— Prescripţia facultăţilor legale după acest cod, 12.

— După acest cod, nu puteà să existe prescripţie achizitivă sau uzucapiune, oricât de lungă ar fi fost, fără bună credinţă, 16, 215, 231 *ad notam.*

— Dr. roman şi dr. vechiu fr. în această privinţă, 16 n. 3.

— Dreptul actual nu mai cere bună credinţă în privinţa prescripţiei de 30 de ani. (Critica acestei soluţii). 16, 17.

Soluţia codului Caragea, 17 n. 1.

— După codul Calimach, cei puternici nu puteau prescrie contra celor neputernici chiar prin prescripţia de 40 de ani, dispoziţie împrumutată dela o novelă a împăratului Profirogenit, 15 text şi n. 5, 76; tom. IV, partea 1-a, p. 77, 78 şi tom. VI. p. 7 n. 4. V. *Codul Calimach.*

— *Prescripţia în codul Caragea*, 21 urm.

Prigonirile pentru călcare de pământ şi de hotare între vecini erau, după acest cod, imprescriptibile, 22.

— Codul Caragea a fost însă modificat, în această privinţă, prin L. din 8 Martie 1847, p. 22 n. 1, 242 *ad notam.* V. *C. Caragea*, *Hotărnicie*, etc.

— Anaforaua boerilor către Domn din 1827, in această privinţă, 23 *ad notam.*

— Codul Caragea admite prescrierea instanţelor părăsite, prin 30 de ani, soluţie admisă şi în dreptul actual. 25 n. 1, 156 urm., 221.

Aplicarea acestei prescripţii acţiunei cambiale, 221 n. 1, 409, 445, 447. V. *Cambie.*

— Prescripţia cu rea credinţă de 30 de ani are, sub codul Caragea, un caracter extinctiv, iar nu achizitiv de proprietate (Controv.), 26, 27.

— In dreptul actual, prescripţia achizitivă, odată îndeplinită, constitue un titlu de proprietate, care poate fi invocat atât pe cale de excepţie, pentru a reţine imobilul ce se posedă, cât şi pe cale principală, pentru a revendicà imobilul de care cineva este deposedat, 24, 43, 234.

Prescripţia în dreptul străin, 28 urm.

— Codul german, 28, 29.

— Dreptul canonic. 29 *ad notam.*

— Codul spaniol, 29, 30.

— Codul portughez, 30, 31.

— Dreptul suedez şi norvegian, 31.

Dreptul rusesc, 31 n. 3 şi tom. VII, p. 373 n. 2.

— Dreptul muzulman, 38 n. 1.

— Dreptul ebraic, 38 n. 1.

— Dreptul bulgar asupra prescripţiei, 32, 33 text şi n. 1: 65 n. 1 şi 3; n. 8 dela p. 77, 78; p. 100, 101, 117 *ad notam* şi n. 1; 147 n. 5: 148 *ad notam;* 167 n. 1 şi 2; 178 n. 4, 211 n. 3 şi 4; 220, 221: 285, 286; 317 text şi n. 1: 358, 364 n. 3, etc.

— Codul japonez din 1896, 32 n. 2, 33 nota şi 34.

— Codul elveţian din 1907, p. 34 Vezi asupra acestui cod, în privinţa prescripţiei achizitive, în materie imobiliară, V. Rossel şi F. H. Mentha, *Manuel de droit civil suisse*, II, p. 37 urm.; iar în materie mobiliară, II, p. 105—108 (Lausanne, 1912).

— Prescripţia a fost introdusă într'un interes public, 34 urm.
— Justificarea prescripţiei, 36, 37.
— Origina cuvântului prescripţie (dr. roman), 37.
— Prescripţia aparţine ea dreptului natural sau dreptului civil? (Controv.), 37, 38.
— Prescripţia aparţinând într'un sens oarecare dreptului natural, sau mai bine zis dreptului ginţilor, şi străinii putând dobândì astăzi imobile urbane în România, se înţelege că ei pot s'o invoace în privinţa acestor imobile, 38, 39, 59 n. 3, 398. V. *Străini*.
— Ei nu pot însă exercità acţiunile posesorii relative la imobilele rurale, 39. V. *Acţiuni posesorii*, *Străini*, etc.
—Oblig. stinsă prin prescripţie, este ea transformată într'o obligaţie naturală? (Controv.), 39, 40, 443 n. 3. Vezi şi tom. VI, p. 13, text şi n. 3 V. *Oblig. naturală*.

— Codul Calimach şi dreptul străin în această privinţă, 40.

— Natura şi definiţia prescripţiei, 41 urm., 44 text şi n. 2.
— Prescripţia este achizitivă (usucapiune) şi liberatorie sau extinctivă, 41.
— Prescripţia achizitivă sau usucapiunea se îndeplineşte prin posesiunea exercitată timp de 30 de ani în condiţiile statornicite de lege (art. 1890) şi prin 10 sau 20 de ani, când posesorul este de bună credinţă şi are un titlu just (tranzlativ de proprietate), 41.
— Prescripţia achizitivă sau usucapiunea este un mod de a dobândì proprietatea imobiliară, iar cea liberatorie sau extinctivă este un mod de a se liberà de o obligaţie, 42.
— Deosebire între prescripţia achizitivă şi cea liberatorie, 43, 44, 104.
— Prescripţia liberatorie se îndeplineşte prin inacţiunea creditorului timp de treizeci de ani, afară de prescripţiile mai scurte, 42.
— Temeiul prescripţiei este consolidarea drepturilor statornicite de lege şi stabilitatea lor, 42.
— Efectul retroactiv al prescripţiei, 42.
— Nu se poate prescrie mai mult decât s'a posedat, de unde şi regula: *tantum præscriptum, quantum possessum*, 42 n. 1, 104. Vezi *Posesiune*, *Tantum præscriptum*, etc.
— După adevăratele principii, prescripţia nu constitue un drept câştigat, decât atunci când este îndeplinită; până la îndeplinirea ei, ea nu constitue în folosul celor pentru care curge decât o expectativă, pe care legea nouă poate s'o modifice, 42 text şi n. 4.
— Cu toate acestea, art. 1911 din codul civil pare să considere prescripţia ca un drept câştigat, de oarece el pune în principiu că prescripţiile începute sub legile vechi se regulează după legea atunci în vigoare, 43 text şi n. 1.
— Definiţia prescripţiei în

dreptul francez şi în dreptul nostru, 44, 45.
— Definiţia dată de Domat şi de Dunod, 44 n. 2.
— Definiţia codului portughez şi a proiectului codului civil japonez, 45 text şi n. 3.
— Deosebire între prescripţie şi decăderile de drepturi, 45, 46. V. *Decăderi de drepturi.*
— Decăderile de drepturi curg contra tuturor şi judecătorii trebue să le aplice din oficiu, 46.
— Perpetuitatea excepţiei în privinţa decăderilor de drepturi, 47.
— Regulile dela prescripţie aplicabile decăderilor de drepturi, 48.

— Inexistenţa în dreptul nostru a maximei „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*. 48, 172, 173, 507, 523. V. *Contra non valentem agere*, etc.
— Existenţa acestei maxime în codul Calimach, 20 n. 3. 178. V. *Codul Calimach.*
— Ca orice decădere de drepturi, prescripţia trebue să fie strict mărginită în limitele ei, ea neputând fi întinsă dela o persoană la alta, nici dela un drept la altul, 49.
— Reguli comune prescripţiei achizitive (uzucapiunei), şi prescripţiei liberatorii, 49.

— *Renunţarea la prescripţie*, 50 urm.
— Prescripţia fiind o instituţie de ordine publică, părţile nu pot renunţă la ea decât în urma îndeplinirei ei, soluţie admisă şi în codul Calimach, 21, 50, 51.
— Regula de mai sus se aplică la toate prescripţiile, în genere, şi la decăderile de drepturi, 52.
— Nu se poate, de asemenea, renunţă la dreptul de a opune perimarea, 52. Vezi *Perimare.*
— Se poate însă renunţă, atât în mod expres cât şi tacit, la o prescripţie îndeplinită, pentrucă, în asemenea caz, numai interesul renunţătorului este în joc, nu însă şi interesul public, 52, 59.
— Se poate, de asemenea, suspendă cursul prescripţiei prin convenţia părţilor (Controv.), 53. Cpr. Cas. belg. *Cr. judiciar* din 1901, No. 42, p. 338 (cu observ. noastră). V. *Suspendarea prescripţiei*, p. 686.
— Exemplul unei renunţări permise, 53.
— Posesorul poate, de asemenea, să recunoască, pentru viitor, precaritatea posesiunei sale, 53, 54. V. *Posesiune.*
— Renunţarea la o prescripţie începută, 54.
— După cum nu se poate de mai înainte renunţă la o prescripţie neîndeplinită, tot astfel nu se poate stipulă o prescripţie mai lungă decât acea statornicită de lege (Controv.), 54, 439.
Dar dacă, după părerea generală, nu se poate stipulă, o prescripţie mai lungă decât acea stabilită de lege, se poate, din contra, scurtă termenul prescripţiei, pentrucă asemenea

convenţie, departe de a agravà situaţia debitorului, o îmbunătăţeşte, din contra, micşorând termenul în care el se liberează, 54, 55, 56, 322, 439, n. 3 dela p. 450, 451.

— Soluţia dreptului german în această privinţă, 55 n. 3, 56 n. 2, 450 n. 3.

— Scurtarea termenului prescripţiei dintr'o poliţă de asigurare, 55, 56, 439. V. *Asigurare*.

— In materie de cărăuşie, 56. V. *Cărăuşie*, *Transport*, etc.

— In privinţa regul. căilor ferate, 56.

— Spre a puteà renunţà la o prescripţie îndeplinită, trebue a aveà capacitatea de a înstrăinà, 56, 57.

— Renunţarea trebue să fie liberă şi spontanee, 57.

— Incapabilii care nu pot renunţà la prescripţie (minorii, interzişii, femeile măritate, etc.), 57.

— Minorul şi femeea măritată comercianţi pot însă să renunţe la prescripţia care priveşte comerţul lor, 57 n. 4, 58 *ad notam*.

— Renunţarea din partea tutorilor, bărbaţilor adminstratori ai bunurilor dotale ale femeilor, etc. 58, 59.

— Renunţarea tutorului la prescripţiile scurte, 58 n. 1. V. *Tutor*.

— Renunţarea din partea tutorului la o prescripţie începută, însă neîndeplinită (Controv.), 58 n. 1.

— Renunţarea la prescripţie din partea persoanelor morale (Controv.), 59 n. 3. V. *Persoane morale*.

— Renunţarea poate fi expresă sau tacită, pură şi simplă sau condiţională etc., 59 text şi n. 4.

— Dovedirea renunţărei exprese, 59 n. 5, 60 *ad notam*.

— Dacă există sau nu renunţare, aceasta este o chestie de fapt, 60, 71 n. 2.

— Cazurile când Casaţia îşi exercită controlul său, 60.

— In orice caz, renunţările sunt de drept strict, 60, 61, 71 n. 2 *in fine*.

— Plata datoriei făcută de debitor, când nu este făcută din eroare, atrage după sine renunţarea la prescripţia îndeplinită, 61.

— Rezervele făcute de debitor în chitanţa de plată nu produc, în genere, niciun efect, 61.

— Cazul când debitorul şi-a făcut rezerve incompatibile cu ideea de renunţare, 61 n. 3.

— Alte fapte care constituesc o renunţare la prescripţia îndeplinită (plata unui acont sau a unei părţi din datorie, cererea unui termen de plată, etc.), 62 text şi n. 1.

— Faptele care nu atrag renunţarea la prescripţie, 62.

— Renunţarea la prescripţia îndeplinită fiind o manifestare unilaterală de voinţă, n'are nevoe de a fi acceptată de proprietarul sau creditorul chemat a se folosì de ea, 62.

— Renunţarea la prescripţia unui imobil nu este supusă transcrierei, fiindcă nu este translativă de proprietate, ci numai declarativă de drepturi, 63. V. *Transcriere*.

— Renunţarea la prescripţia îndeplinită nu este o înstrăinare, ci recunoaşterea dreptului altuia, 57, 63.

— Efectele renunţărei la prescripţia îndeplinită, 63 urm.

— Renunţarea la prescripţia îndeplinită nu crează un drept nou în folosul celuia pentru care se face, 63.

— Prin renunţarea la prescripţia îndeplinită, creditorul nu-şi pierde dreptul său de creanţă, 64.

— Renunţarea nu este opozabilă acelora dela care nu emană. Astfel, renunţarea la prescripţie din partea debitorului principal, nu produce niciun efect în privinţa fidejusorului; renunţarea unuia din debitorii solidari nu este opozabilă celorlalţi debitori solidari, etc. 64. V. *Fidejusiune*, *Solidaritate*, etc.

— *Oprirea făcută judecătorilor de a opune prescripţia din oficiu*, 65 urm.

— In materie civilă şi comercială, judecătorii nu pot invocà prescripţia din oficiu, soluţie admisă şi în codul Calimach, 65.

— Nici ministerul public n'o poate invocà în numele incapabililor, controversa care există asupra acestui punct în Franţa neputând să aibă loc la noi, 67 n. 1.

— Motivele dispoziţiei care opreşte pe judecători de a invocà prescripţia din oficiu, 66.

— Acest principiu se aplică tuturor prescripţiilor în genere, chiar şi celor prevăzute de legea timbrului, 67, 68.

— In materie represivă, prescripţia trebue, din contra, să fie invocată din oficiu, pentru prima oară nu numai în apel, dar şi înaintea Curţei de casaţie, 68, 472, 508, 519, 520. Mai vezi tom. IV partea II, pag. 589; tom. V, pag. 512; tom. VII, p. 455 n. 2, etc. V. *Ordine publică*, *Prescripţia penală*, p. 667, etc.

— Din împrejurarea că prescripţia penală interesează ordinea publică rezultă că prevenitul sau condemnatul nu poate să renunţe la ea, 472, 508.

— Judecătorii trebue să declare stinsă nu numai acţ. publică, dar şi acţiunea civilă izvorîtă dintr'un fapt penal, pentrucă ambele acţiuni se prescriu prin acelaş termen, 68, 69. V. *Acţ. civilă*, *Prescripţia penală*, etc.

— Cazul când acţ. civilă se exercită deosebit de cea publică (Controv.), 69, 472 n. 5, 514.

— Prescripţia poate fi invocată atât de pârît cât şi de reclamant, 69 text şi n. 3.

— Ea poate fi invocată nu numai în termeni expreşi, dar şi în mod implicit sau virtual, 69.

— Exemple de invocări implicite sau virtuale, 69, 70.

— Prescripţia neinvocată prin concluzii orale, nu poate fi invocată prin concluzii scrise, 70. V. *Concluzii scrise*.

— Prescripţia poate fi invocată nu numai în prima instanţă, dar şi în apel, chiar după ce partea a pus concluzii în fond, până în momentul închiderei dezbaterilor, 71 text şi n. 4, 72 nota, 321. V. *Apel*.

— Ca şi autoritatea lucrului judecat, prescripţia civilă şi comercială nu poate fi invocată pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie, 72. V. *Autor. lucrului judecat*, p. 561.

— Ea poate însă fi invocată pentru prima oară înaintea instanţei de trimitere, în urma unei casări, dacă partea în drept n'a renunţat la acest mijloc de apărare, 72 text şi n. 3. V. *Casare*.

— *Persoanele care pot invocà prescripţia şi în contra cărora ea poate fi invocată*, 72 urm.

— Persoanele care pot invocà prescripţia (orice parte interesată), 73.

— Străinii n'o pot invocà decât în privinţa imobilelor urbane, 73. V. *Străini*.

— Dreptul creditorilor de a invocà prescripţia în numele debitorului lor, 73, 74.

— Persoanele altele decât creditorii, interesate a invocà prescripţia, 73 n. 2.

— De câteori creditorii atacă actul debitorului lor ca fraudulos, ei trebue să dovedească prejudiciul şi frauda (Controv.), 74. V. *Acţ. pauliană*.

— Dreptul conferit de lege oricărei părţi interesate de a invocà prescripţia, se aplică tuturor prescripţiilor în genere, chiar şi celor scurte, 75.

— *Persoanele contra cărora se poate prescrie* particularii, persoanele morale, Statul, comunele, judeţele, etc.), 75 urm.

— Numai domeniul privat al Statului, comunelor, etc. este prescriptibil, nu însă şi cel public, 76, 78 n. 1 *in fine*, 80. V. *Domeniu public*, *Statul*, etc.

— Comunele din Dobrogea neavând o personalitate juridică până la anul 1874, când comuna a fost organizată în imperiul otoman, şi neavând nici pământ, nu pot revendicà astăzi pământ dela Statul român pe baza prescripţiei, 76. V. *Comună*, *Dobrogea*, etc.

— Se poate prescrie nu numai contra celor prezenţi, dar şi contra celor absenţi, precum şi contra militarilor în activitate de serviciu şi în timp de războiu, 77, 416. V. *Absenţa*, *Militari*, etc.

— Dobândirea de bunuri prin prescripţie de către cetele de moşneni, 77. V. *Cete de moşneni*.

— *Lucrurile ce pot fi prescrise*, 78 urm.

— Pot fi prescrise imobilele corporale, servituţile personale (uzufructul, uzul şi abitaţia) şi servituţile prediale, continue şi aparente, 78. V. *Servitute*.

— Aceste lucruri nu pot fi prescrise decât atunci când sunt în comerţ, 78.

— Numai legea poate să scoată un lucru din comerciu, 82 n. 4, 83.

— Este suficient ca un lucru să fie inalienabil pentru ca el să fie imprescriptibil, 78.

— Servituţile discontinue şi cele neaparente, deşi sunt în comerţ, totuşi nu pot fi dobândite prin prescripţie, 78, 79, 83. V. *Servitute*.

- Astfel, servitutea de trecere, fiind o servitute necontinuă, nu poate fi dobândită prin prescripţie, ci numai prin titlu, 79 n. 1 şi tom. III, partea I-a, pag. 817 n. 1. V. *Servitute*, *Trecere*, etc.

— In dreptul nostru anterior toate servituţile puteau fi dobândite prin prescripţie, 83 n. 4.

— Asupra chestiunei de a se ştì dacă servituţile necontinue pot fi stabilite prin proba testimonială, vezi tom. III, partea I-a, p. 817.

— Pământurile clăcăşeşti, fiind inalienabile sunt imprescriptibile faţă de nesăteni, 78 n. 2, 83, 84, 342 text şi n. 2. Cpr. Cas. rom. Bult. 1910, p. 147. V. *Pământ rural*, p. 606.

— Imobilele dotale devin prescriptibile în urma separaţiei de bunuri cu toate că sunt inalienabile, 79. V. *Dotă imobiliară*, *Fond dotal*, *Separare de bunuri*, etc.

— Sunt, de asemenea, prescriptibile imobilele dotale a căror prescripţie a început a curge înainte de căsătorie, 79.

— Tot prescriptibilă este şi dota mobiliară, ea fiind alienabilă de câteori nu s'a stipulat prin contractul de căsătorie inalienabilitatea ei, 79, 362 n. 3. V. *Dotă mobiliară*.

— De câteori dota mobiliară a fost declarată inalienabilă prin contractul matrimonial, ea nu poate fi urmărită pentru datorii contractate în timpul căsătoriei, nici chiar în urma desfacerei căsătoriei, 362 n. 3.

— Dota mobiliară, care n'a fost declarată inalienabilă, poate, din contra, fi urmărită pentru datorii contractate în timpul căsătoriei, fiindcă ea este alienabilă după art. 1249 C. civil, 362. n. 3.

— Domeniul public al Statului, comunelor şi judeţelor este imprescriptibil, 80, 83. V. *Domeniu public*, *Stat*, etc.

— După codul Calimach, lucrurile care făceau parte din domeniul public, sau a căror înztrăinare erà oprită de lege, se prescriau, din contra, prin 40 de ani, 15, 80 n. 2. V. *Cod Calimach*.

— Tot imprescriptibile sunt edificiile consacrate unui serviciu public sau cultului, ca şi accesoriile cultului religios, 81, 82. V. *Cult religios*.

— Imprescriptibilitatea lucrurilor publice şi sacre încetează atunci când ele îşi pierd destinaţia lor, 81.

— Mai sunt imprescriptibile lucrurile comune tuturor (aerul, lumina, marea, apa curgătoare, etc.), 83.

— Tot imprescriptibile sunt bunurile care compun domeniul Coroanei şi asupra cărora Regele nu este decât un uzufructuar, 83. V. *Dom. Coroanei*.

— Apele care servesc la alimentarea unui oraş sau unei comuni, 84. V. *Apă*.

— O fântână, care ar fi proprietatea privată a unei comuni, este însă prescriptibilă, 85. V. *Apă, Comună*. etc.

— Tot imprescriptibile sunt imobilele rurale, însă numai faţă de străini, care sunt incapabili de a le dobândì prin orice mod de achiziţie, deci, şi prin prescripţie, 85. V. *Străini*.

— Starea civilă a persoanelor, 85, 213 n. 3.

— Prin aplicarea acestui principiu, art. 301 din codul civil dispune că acţiunea pentru reclamarea stărei civile este imprescriptibilă în privinţa copilului, 85. 213, n. 3.

— *Quid* în privinţa moştenitorilor copilului? 85.

— *Quid* în privinţa acţiunei în anulare a unei căsătorii, a tăgăduirei paternităţei? etc, 86.

— Drepturile băneşti, care rezultă din calitatea de soţ, de copil, etc., fiind în comerţ, sunt, din contra, prescriptibile, 85.

— Chestiunea de a se şti dacă acţiunea în divorţ este sau nu imprescriptibilă, este controversată, 85, 219 şi tom. II, p. 144 urm. V. *Divorţ*.

— Inalienabilitatea şi imprescriptibilitatea numelui patronimic, 86. V. *Nume patronimic*.

— Imprescriptibilitatea dreptului ce aparţine unui proprietar înfundat de a cere o servitute de trecere pe locul vecinilor, 86, 87. V. *Loc înfundat, Servitute*, etc.

— Nu se poate dobândì prin prescripţie dreptul de a corupe apa prin murdării şi materii fecale, 87. V. *Apă*.

— Libertatea omului este, de asemenea, inalienabilă, 87.

— Sunt, în genere, prescriptibile toate acţiunile, afară de cele pe care legea le declară imprescriptibile, 87.

— Exemple de acţiuni imprescriptibile, n. 6 dela p. 87. 88, n. 3 dela p. 213, 214.

— Prescripţia se aplică acţiunilor având de obiect chiar drepturi facultative, stabilite prin convenţie, 87, 217. V. *Drepturi facultative*, *Facultăţi legale*, etc.

— Sunt însă imprescriptibile facultăţile legale, 88, 89; n. 2 dela p. 217, 218.

— Motivele acestei imprescriptibilităţi, 89.

— Exemple de facultăţi imprescriptibile, 89, 90.

— Deoseb. între drepturile facultative şi facultăţile legale, 89.

— Imprescriptibilitatea facultăţilor care sunt consecinţa dreptului de proprietate, 90.

Facultăţile legale devin prescribtibile prin contradicţia adversarului (Controv.), 90, 91.

— *Posesiunea cerută pentru a prescrie*, 91 urm. V. *Posesiune*.

— Timpul cerut pentru a puteà prescrie trebue să fie continuu şi neîntrerupt, 141.

— *Cazurile care întrerup sau suspendă cursul prescripţiei*, 141 urm.

— Cauzele care întrerup prescripţia, 142 urm.

— Deoseb. între întreruperea şi suspendarea prescripţiei, 142, 172, 202, 499.

— Deoseb. între suspendarea

prescripţiei şi imprescriptibilitatea vremelnică, 142 n. 1.
— Definiţia întreruperei prescripţiei, 143.
— Intreruperea prescripţiei este naturală şi civilă, 143.

— *Intreruperea naturală*, 143 urm.
— Intreruperea naturală nu se aplică, în genere, decât uzucapiunei, pe când întreruperea civilă se aplică, din contra, la orice fel de prescripţie, 144.
— Deoseb. între întreruperea naturală şi cea civilă, 144, 145, 168.
— In ce consistă întreruperea naturală în materie de prescripţie extinctivă, 145.
— In prescripţia achizitivă, 145.
— Plângerea dată la o autoritate publică nu întrerupe prescripţia, 146.
— Nici dispariţia lucrului provenită dintr'un caz de forţă majoră, precum ar fi o inundaţie, 146. V. *Forţă majoră*, *Inundaţie*, etc.
— O simplă tulburare de fapt nu întrerupe de asemenea prescripţia, ci o împiedică numai de a fi paşnică, 147.
— Prescripţia este însă întreruptă şi chiar pierdută printr'un eveniment de forţă majoră, atunci când acest eveniment face ca lucrul să intre în domeniul public şi să devie imprescriptibil, 147. V. *Domeniu public*.

— *Intreruperea civilă a prescripţiei*, 147 urm.
— Intreruperea civilă este acea care rezultă din acte speciale comunicate acelui care prescrie, 149.
— Ea se aplică atât uzucapiunei cât şi prescripţiei liberatorii, 149.
— Ea se aplică şi prescripţiilor scurte, şi nu numai prescripţiei civile, dar şi celei comerciale, 149, 421.
— Termenii legei fiind limitativi, prescripţia nu poate fi întreruptă decât în cazurile anume prevăzute de lege, 48, 49, 149, 173, 506, 507.
— Prin urmare, nu constitue acte întreruptive de prescripţie o somaţie extrajudiciară, nici îndeplinirea unor măsuri conservatorii (de ex. punerea peceţilor, etc.), niciun simplu act administrativ, emanat dela un funcţionar adminstrativ, etc., 149, 150.
— Pensiunile ce se servesc foştilor funcţionari publici, care se plătesc lunar de Stat, comună etc., fiind supuse prescripţiei de cinci ani (art 1907), plângerile reiterate făcute de funcţionar, fie la Cameră, fie la guvern, pentru plata pensiunei, nu întrerup cursul prescripţiei, dacă nu s'a exercitat o acţiune judecătorească, 150, 324 n. 2. V. *Pensiune*.
— O simplă reclamaţie adresată Direcţiei Căilor ferate, neechivalând cu o chemare în judecată, nu întrerupe, de asemenea, prescripţia, 150.
— Actele cari întrerup prescripţia civilă sunt: acţiunile judecătoreşti, principale sau incidente (de ex. o acţ. reconvenţională, o cerere de intervenţie

sau de chemare în garanţie, etc.), 150, 151.

— Aceste acţiuni n'au nevoe de a fi comunicate posesorului sau debitorului, ca în codul fr., fiind suficient ca ele să fi fost adresate justiţiei şi să fi fost însoţite de plata citaţiilor, n. 2 dela p. 151, 152.

— Acţ. exercitată pentru principal întrerupe prescripţia şi pentru accesor, 151 n. 1.

— Legea cerând o acţiune introductivă de instanţă, fie principală, fie incidentă, o simplă petiţie prin care nu se formulează nicio pretenţie, nu întrerupe prescripţia, 151.

— Pentru ca o cerere în judecată să poată întrerupe prescripţia, ea trebue să fie admisă printr'o hotărîre definitivă; de unde rezultă că o cerere respinsă nu este întreruptivă de prescripţie, 153, 160.

— Aplicarea acestui principiu în materie cambială, 154. V. *Cambie.*

— Cererea perimată nu poate, de asemenea, să întrerupă prescripţia, 154. V. *Perimare.*

— Perimarea cererei în judecată nu stinge însuş dreptul, ci numai instanţa, aşa că reclamantul poate face o altă acţiune, 155. V. *Perimare.*

— Cererea dela care reclamantul s'a dezistat, nu întrerupe, de asemenea, prescripţia, 155. V. *Dezistare.*

— Tot astfel, cererea unei anchete *in futurum,* neavând un caracter contencios, nu întrerupe prescripţia, 152. Vezi *Ancheta in futurum.*

— *Quid* în privinţa chemărei părţei înaintea prezidentului prin procedura în *référé*? 152.

— Sunt însă întreruptive de prescripţie: cererea de declarare în stare de faliment a debitorului şi chiar cererea de a se admite o creanţă la pasivul falimentului, 153. V. *Faliment.*

— Tot astfel ar fi şi intervenţia creditorului la împărţeala unei succesiuni în care figurează debitorul său, 153. V. *Impărţeală.*

— Acţ. în împărţeală nu poate însă folosì, în privinţa întreruperei prescripţiei, decât moştenitorului care a făcut-o, 153 n. 3. V. *Impărţeală.*

— O instanţă începută şi neperimată, care a stat pendentă 30 de ani dela ultimul act de procedură, întrerupe prescripţia, însă, *pendente lite,* începe o nouă prescripţie dela ultimul act de procedură, în privinţa instanţei neperimate şi lăsate în părăsire, 156, 157.

— Această soluţie împrumutată dela dreptul nostru anterior, este, în genere, admisă şi în Franţa, cu toate că acolo nu există niciun text de lege în această privinţă, 156 n. 1, 157.

— Cererea în judecată, de care am vorbit mai sus, întrerupe prescripţia chiar când este adresată unei instanţe incompetente şi când este nulă pentru lipsă de forme, sub condiţia de a fi urmată de o hotărîre definitivă favorabilă reclamantului, 148 n. 2, 159, 160.

— Această regulă se aplică şi în materie represivă, 159 n. 2, 501. V. *Prescripţia penală.*

— Cererea în judecată neperimată şi consacrată printr'o hotărîre definitivă, nu este singurul act care întrerupe prescripţia; legea mai dă încă această putere, sechestrului, urmărirei şi chiar cererei de executare a unui titlu executor, comunicate debitorului, 160.

— Acelaş efect vor aveà o poprire făcută în baza unui titlu executor, un comandament prealabil comunicat debitorului prin portărei, acest comandament nefiind însă opozabil terţiului detentor al imobilului urmărit, 160, 161. V. *Comandament*, *Poprire*, etc.

— In fine, ultimul mod de întrerupere al prescripţiei este recunoaşterea din partea celui ce prescrie a dreptului aceluia contra căruia se prescrie, 161 urm.

— Deoseb. între acest mod de întrerupere şi renunţarea la prescripţia îndeplinită, 161 n. 2.

— Această recunoaştere poate fi expresă sau tacită, 162.

— Ea poate fi nu numai voluntară, dar şi silită, prin justiţie, 162 n. 3.

— Ea poate să rezulte dintr'o scrisoare clară şi preciză şi să fie chiar verbală; însă, în acest din urmă caz, dovedirea recunoaşterei este supusă dreptului comun, ceeace înseamnează că proba testimonială nu va fi admisă în specie decât atunci când obiectul prescripţiei nu va întrece suma de 150 de lei vechi, 162, 163.

— Scrisoarea prin care debitorul unei cambii ar cere dela creditorul său prelungirea termenului de plată, întrerupe prescripţia, n. 5 dela p. 162, 163. V. *Cambie*.

— Dacă actul scris ce se invoacă întrerupe sau nu prescripţia, aceasta este o chestie de fapt, 163 *ad notam*.

— O sentinţă de verificare a unei creanţe, în materie de faliment, nu operează o novaţiune, ci numai o recunoaştere judiciară a datoriei şi, deci, o întrerupere a prescripţiei, 163. V. *Novaţiune*.

— Actele care constitue o recunoaştere tacită (plata unei părţi din datorie sau a procentelor, cererea prelungirei termenului de plată, asigurarea obligaţiei prin darea unui amanet, unei cauţiuni, etc.), 163 urm.

— Există deci recunoaştere şi, prin urmare, întrerupere de prescripţie, atunci când debitorul plăteşte chiria locului sau casei în litigiu, fără nicio rezervă în privinţa dreptului de proprietate asupra acelui loc sau acelei case, n. 5 dela p. 163, 164.

— S'a decis însă, cu drept cuvânt, că faptul posesiunei unui teren mai mult de 30 de ani neîntrerupt, face ca proprietatea acestui teren să fie dobândită de posesor, prin prescripţie, iar dacă la împlinirea termenului prescripţiei, posesorul a fost deposedat de Stat de o parte din acel teren, pentru care a plătit chirie Statului din momentul deposedărei sale, acest fapt nu poate echivalà cu o întrerupere de prescripţie, din momentul ce se stabileşte că

prescripţia de 30 de ani se împlinise în favoarea posesorului cu mult înainte de epoca plăţei acelei chirii. Cas. rom. Secţii-unite (25 Sept. 1914), *Cr. judiciar* din 1914, No. 79, p. 638 (cu observ. noastră).

— Recunoaşterea dreptului aceluia contra căruia se prescrie, fiind un act unilateral, nu are nevoe să fie acceptată de creditor, fiind suficient ca ea să nu fie respinsă de el, 165.

— Recunoaşterea poate să rezulte din acte încheiate cu terţii, fără prezenţa creditorului sau proprietarului, 165.

— Spre a întrerupe prescripţia, recunoaşterea dreptului aceluia contra căruia se prescrie, trebue însă să emane dela însuş posesorul sau dela debitor; de unde rezultă că plata parţială a capitalului sau a dobânzilor, făcută de un terţiu neinteresat, neavând niciun mandat dela debitor, nu întrerupe prescripţia, 165.

— Capacitatea ce trebue să aibă acel ce face renunţarea de care s'a vorbit mai sus (Controv.), 165, 166.

— Dovada recunoaşterei întreruptive de prescripţie se face conform dreptului comun de cel care o invoacă (admiterea jurământului, interogatorului, etc.), 166.

— Actul sub semnătură privată, care constată o recunoaştere întreruptivă de prescripţie, trebue să aibă dată certă spre a fi opozabil terţiilor, 166. V. *Dată certă.*

— *Efectele întreruperei civile a prescripţiei*, 166 urm.

— Pe când întreruperea naturală este reală şi absolută, operând *erga omnes*, întreruperea civilă este, din contra, relativă şi nu-şi produce efectele sale decât între cele două persoane, între care actul juridic întreruptiv a avut loc, fără a se puteà întinde dela aceste persoane la altele, 144, 145, 168.

— Astfel, întreruperea civilă a prescripţiei, făcută unui codebitor proprietar indiviz al ipotecei, de către creditorul ipotecar, este fără efect faţă de ceilalţi codebitori şi coproprietari, 168. V. *Ipotecă.*

— Tot astfel, acţiunea în revendicare introdusă de un moştenitor numai pentru partea sa personală, nu întrerupe prescripţia faţă de terţiul posesor, decât pentru partea moştenitorului revendicant, 168, 169. V. *Act. în revendicare.*

— Legea face excepţie dela acest principiu în materie de solidaritate, indivizibilitate şi fidejusiune, 169. V. *Fidejusiune, Indivizibilitate, solidaritate*, etc.

— Astfel, întreruperea civilă făcută în privinţa unuia din debitorii solidari, întrerupe prescripţia în privinţa celorlalţi debitori, 169. V. *Solidaritate.*

— Cazul când unul din codebitorii solidari a încetat din viaţă, 169.

— Neaplicarea acestei regule la suspendarea prescripţiei, 169 n. 2, 180.

— Intreruperea prescripţiei făcută faţă de unul din moştenitori nu întrerupe însă prescripţia în privinţa celorlalţi comoştenitori, 169, 170. V. *Succesiune*.

— Cele zise în privinţa solidarităţei pasive, se aplică şi solidarităţei active din partea creditorilor, 170. V. *Solidaritate*.

— Dacă datoria este indivizibilă, fiecare debitor sau moştenitor fiind obligat pentru tot, întreruperea făcută contra unuia din ei întrerupe prescripţia pentru tot, contra celorlalţi codebitori sau comoştenitori, 170. V. *Indivizibilitate*.

— Cazul art. 1061 C. civil (indivizibilitatea *solutione tantum*) (Controv.), 170 şi tom. VI, p. 241 n. 1.

— Prescripţia întreruptă în contra debitorului principal este întreruptă şi în contra fidejusorului, prin aplicarea principiului că accesoriul urmează principalul, 170, 171. V. *Fidejusiune*.

— Prescripţia întreruptă faţă de fidejusor nu este însă întreruptă faţă de debitorul principal, 168 n. 1, 171. V. *Fidejusiune*.

— Cazul când întreruperea este făcută de creditor numai faţă de unul din cofidejusori, 171, 172.

— *Cauzele care suspendă cursul prescripţiei*, 172 urm.

— Este validă convenţia prin care părţile au convenit ca cursul prescripţiei să fie suspendat pentru un timp oarecare; în asemenea caz nu există renunţare la o prescripţie neîndeplinită şi, deci, nicio infracţiune la dispoziţia proibitivă a art. 1838 C. civil. Cas. belg. *Cr. judiciar* din 1901, No. 42, p. 338 urm. (cu observ. noastră). V. *Suspendarea prescripţiei*, p. 686 şi *suprà*, p. 619 (tabla).

— Cauzele de suspendare ale prescripţiei fiind de strictă intrepretare, prescripţia nu poate fi suspendată astăzi decât în cazurile limitativ determinate de lege, 48, 49, 172, 173, 176, 506, 507.

— Astfel, starea de războiu nu este o cauză de suspendare a prescripţiei, 173. V. *Războiu*.

— Aceeaş soluţie este admisibilă în privinţa unei boli contagioase, precum ar fi, de exemplu: ciuma, holera sau alte nenorociri, precum o inundaţie, etc., 174. V. *Inundaţie*.

— Prescripţia curge, de asemenea, contra militarilor în activitate de serviciu, 174, 416. V. *Militari*.

— Contra agenţilor diplomatici, în timpul exerciţiului funcţiunei lor în străinătate, 174. V. *Agenţi diplomatici*.

— Contra uzufructuarului universal sau cu titlu universal, 174. V. *Uzufruct*.

— Contra absenţilor, ca şi contra celor prezenţi, 174, 416. V. *Absenţă*.

— Prescripţia nu curge însă în favoarea celui trimes în posesiunea provizorie a bunurilor unui absent, în favoarea curatorului unei succesiuni vacante, etc. 174 n. 5. V. *Absenţă*, *Succesiune vacantă*, etc.

— Nu sunt, de asemenea, o cauză de suspendare a prescripţiei: starea de indiviziune, infirmitățile sau sărăcia creditorului, etc., 175 text și n. 2.

— Tot astfel, falimentul nu suspendă cursul prescripţiei în favoarea creditorilor falimentului, 175. V. *Faliment.*

— Cazul când creditorul a fost pus în imposibilitate de a lucrà prin dolul debitorului (Controv.), 176.

— Persoanele în favoarea cărora prescripţia este suspendată, 176.

— Aceştia sunt: minorii şi interzişii, chiar atunci când au un tutor, 176 urm. V. *Interziși*, *Minori*, etc.

— Prin minori se înţeleg atât cei emancipaţi cât şi cei neemancipaţi, 178. V. *Minori.*

— Partea care invoacă minoritatea trebue s'o dovedească, 177.

— Dovedirea naşterilor întâmplate sub legea veche, 177.

— Motivele acestei dispoziţii, 177.

— In codul Calimach, prescripţia curgeà în contra minorilor, îndată ce ei aveau un tutor, 8, 19, 178 n. 2. V. *Codul Calimach.*

— In codul Caragea minoritatea erà, din contra, ca şi în codul actual, o cauză de suspendare, iar nu de întrerupere a prescripţiei, 178 n. 2 *in fine.*

— Suspendarea prescripţiei nu foloseşte majorilor, care au interese comune cu acele ale minorilor, dacă dreptul ce le este comun nu este indivizibil, precum ar fi o servitute, 179.

— Aplicarea aceleaşi soluţii în privinţa obligaţiilor indivizibile, 179, 204.

— Prescripţia este suspendată nu numai în privinţa minorilor, dar şi a interzişilor, 180. V. *Interdicţie.*

— Chestiunea de a se ştì dacă această dispoziţie se aplică numai acelor interzişi judecătoreşte, sau şi celor interzişi legalmente, este controversată, 180. V. *Interdicţie.*

— Beneficiul suspendărei prescripţiei nu se aplică însă persoanelor demente, chiar aşezate într'un stabiliment de alienaţi, conform legei din 1894, nici risipitorilor sau celor slabi de minte, cărora li s'a rânduit un consiliu judiciar, 180. V. *Alienaţi*, *Consiliu judiciar*, etc.

— Prescripţiile scurte şi chiar simplele decăderi de drepturi curg în contra minorilor şi interzişilor, cu rezerva drepturilor lor în contra tutorilor, 180, 183. Vezi *Decăderi de drepturi.*

— Alte prescripţii care curg în contra minorilor şi interzişilor, 180 urm. V. *Interdicţie*, *Minori*, etc.

— Şi prescrierea acţiunei care izvorăşte dintr'un delict sau quasi-delict, curge în contra minorilor şi interzişilor, 181. V. *Delicte*, *Quasi-delicte*, etc.

— Prescripţiile comerciale curg, de asemenea, contra minorilor şi interzişilor, cu rezerva recursului acestora în contra tutorilor lor, 182, 416.

— Art. 257 Pr. civilă admite aceeaş soluţie în privinţa termenului perimărei, 182. V. *Perimare.*

— Termenul de apel curge, de asemenea, în contra minorilor, interzişilor şi celor puşi sub consiliu judiciar, însă numai din ziua comunicărei hotărîrei către tutor, curator sau consiliu, 182. V. *Apel*.

— Mai curg încă în contra minorilor şi interzişilor: prescripţia statornicită de art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale, prin care se reduce dela 30 la 10 ani termenul pentru executarea cărţilor de judecată rămase definitive şi a sentinţelor tribunalelor date în apel sau în recurs asupra acestor cărţi de judecată, 183.

— Prescripţiile statornicite de legile fiscale, 183.

— Termenul de 15 ani (în codul fr. 10 ani), statornicit de art. 1786 C. civil pentru reînoirea inscripţiilor ipotecare, 183, 184. V. *Minori*.

— Termenul de un an fixat pentru exerciţiul acţiunilor posesorii, 184. V. *Acţ. posesorii*.

— Prescripţia de 10 ani, statornicită de art. 1900 şi 1901 este supusă regulilor de drept comun privitoare la întreruperea şi suspendare, 184, 185, 269 n. 3.

— Se decide însă, în genere, că termenul de garanţie fixat la 10 ani de art. 1483 şi 1902. în privinţa arhitecţilor şi antreprenorilor, nu admite suspendarea pentru cauză de minoritate, 184. V. *Antreprenori, Arhitecţi*, etc.

— A doua categorie de incapabili cuprinde femeile măritate, 185 urm.

— Prescripţiile comerciale curg în contra femeilor măritate chiar necomerciante, 186, 416. V. *Femee măritată*.

— Mai curge în contra femeilor măritate şi celorlalţi incapabili, prescripţia de 10 ani statornicită de art. 111 din legea judecătoriilor de ocoale, în privinţa cărţilor de judecată pronunţate de judecătoriile de ocoale, sau de tribunale asupra acestor cărţi de judecată. 186, 224. V. *Femee măritată, Minori*, etc.

—Cazul prevăzut de art. 1900 C. civil. Suspendarea prescripţiei în folosul femeei, în timpul căsătoriei, 273.

— Incât priveşte prescripţiile civile, legea distinge între paraferna sau exoprica femeei şi imobilele dotale nedeclarate alienabile prin contractul de căsătorie, 186, 187. V. *Parafernă*.

— Femeea măritată este, sub acest raport, mai puţin apărată decât minorul şi interzisul, 187.

— Imobilele dotale ale femeei sunt, în principiu, inalienabile şi, deci, şi imprescriptibile, 188. V. *Dotă imobiliară, Fond dotal, Inalienabilitate*, etc.

— In urma separaţiei de bunuri, imobilul dotal devine însă prescriptibil, deşi el tot inalienabil rămâne în timpul căsătoriei, 188, 189. V. *Separaţie de bunuri*.

— Critica acestei dispoziţii, 189.

— Nu este însă supusă prescripţiei, pe cât timp ţine căsătoria, acţiunea în anulare a femeei contra actelor făcute de ea, fără autorizarea bărbatului sau a justiţiei, în cazurile în care legea declară acea autorizare obligatorie, 189.

— Nu este, de asemenea, supusă prescripţiei, pe cât timp ţine căsătoria, şi aceasta oricare ar fi regimul matrimonial al soţilor, nicio acţiune a femeei care ar puteà să se resfrângă asupra bărbatului, şi prescripţiunea acestei acţiuni este suspendată în tot timpul căsătoriei, 190. V. *Femee măritată*.

— Motivele acestei dispoziţii, 190.

— Acţiunea femeei va fi însă supusă prescripţiei, în timpul căsătoriei, de câteori acţiunea ce-i aparţine nu s'ar resfrânge asupra bărbatului, 190. V. *Femeea măritată*.

— Nicio prescripţie nu curge între soţi, în timpul căsătoriei, 191. V. *Soţi*.

— Nici chiar prescripţia comercială, cu toată controversa ce există asupra acestui punct în Italia, 192, 417 urm. V. *Soţi*.

— Prescripţia este suspendată între soţi chiar în urma separaţiei de bunuri, 192. V. *Separaţia de bunuri*, *Soţi*, etc.

— *Quid juris* în privinţa simplelor decăderi de drepturi? (Controv.), 192. V. *Decăd. de drepturi*.

— Suspendarea prescripţiei între soţi încetează odată cu încetarea căsătoriei, 192.

— In caz de anularea căsătoriei, beneficiul suspendărei este menţinut până în momentul anulărei, acest beneficiu neputând fi suspendat pentru trecut, ci numai pentru viitor, 192.

— Prescripţia necurgând în contra moştenitorului beneficiar în respectul creanţelor sale asupra succesiunei, de aici rezultă că el va puteà să-şi încaseze creanţa din bunurile succesiunei, chiar în urma expirărei termenului defipt pentru prescripţie, 193. V. *Moştenire beneficiară*.

— Motivele acestei dispoziţii, 193.

— Prescripţia este suspendată în folosul moştenitorului beneficiar, fie că există un singur moştenitor sau mai mulţi moştenitori, 193. V. *Moşt. beneficiar*.

— Consecinţile suspendărei prescripţiei (Controv.), 193.

— Suspendarea acţiunilor reale, în revendicare sau altele ce moştenitorul ar aveà contra succesiunei (Controv.), 193, 194.

— Suspendarea prescripţiei statornicită în folosul moştenitorului beneficiar încetează odată cu administraţia moştenitorului, la darea socotelelor, sale, 194. V. *Moştenire beneficiară*.

— Prescripţia este suspendată nu numai în privinţa creanţelor ce moştenitorul are în contra succesiunei, dar şi în privinţa creanţelor şi drepturilor reale ce succesiunea ar aveà contra moştenitorului, inovaţie admisă de legiuitorul nostru după părerea lui Marcadé, 194.

— Prescripţia nu curge nici în folosul administratorilor legali sau convenţionali, în contra celor a căror avere ei o administrează, 196.

— Astfel, prescripţia nu curge în folosul tutorului sau tatălui administrator legal, în privinţa bunurilor minorului administrate de ei, soluţie admisă și în codul Calimach, 196. V. *Administr. legală*, *Tutor*, etc.

— Ea nu curge în folosul aceluia trimes în posesiunea provizorie a bunurilor unui absent, nici în folosul moștenitorului beneficiar, nici în folosul curatorului unei succesiuni vacante, nici în folosul sindicului unui faliment, etc., 196. V. *Absență*, *Moșt. beneficiară*, *Sindic*, *Succesiune vacantă*, etc.

— Ea curge însă atât în folosul cât și contra unei succesiuni vacante, chiar dacă ea n'ar aveà un curator, 196. V. *Moștenire vacantă*.

— Motivele acestei dispozițiuni, 197.

— Legea prezintă condiția suspensivă și termenul suspensiv ca adevărate cauze de suspendare a prescripției în folosul debitorului și în contra creditorului, ceeace este inexact, căci atât condiția cât și termenul n'au de efect suspendarea cursului prescripției, ci o împiedică numai de a începe a curge, 197, 198. V. *Condiție*, *Creanțe*, etc.

— Incât privește creanțele condiționale, termenul prescripției curge dela îndeplinirea condiției, 198. V. *Creanțe*.

— Acest principiu nu se aplică însă creanțelor pur potestative din partea creditorului, 198. V. *Termen*.

— Dacă creanța este supusă unui termen cert sau necert, prescripția nu începe a curge decât la expirarea termenului, adecă, a doua zi după expirarea termenului, fiindcă ultima zi aparține întreagă debitorului spre a-și executà obligația sa, 198.

— Dacă există mai multe termene, prescripția nu curge, pentru fiecare fracțiune a datoriei, decât din ziua scadenței acestei fracțiuni, 198. V. *Termen*.

— In privința celor care nu au decât o speranță sau o espectativă, prescripția nu curge în contra lor, 199.

— In privința acțiunei în garanție, prescripția va curge din momentul de când hotărîrea, care a admis evicțiunea, a devenit definitivă, 199. V. *Act. în garanție*.

— Regula de mai sus, după care prescripția nu curge *pendente conditione* sau *pendente die*, nu se aplică drepturilor reale, adecă proprietății și desmembrărilor ei, 200, 201.

— Consecințile sistemului legei noastre în privința ipotecilor, 201. V. *Ipotecă*.

— Aplicarea aceluiaș principiu la uzufruct, 202. V. *Uzufruct*.

— *Efectele suspendărei prescripției*, 202 urm.

— Beneficiul suspendărei prescripției nu poate fi invocat, în principiu, decât de acei în folosul cărora el a fost stabilit, și numai contra persoanelor față de care suspendarea a fost edictată, 203, 204.

— *Timpul cerut pentru a prescrie*, 204, 205.

— Punctul de plecare al prescripției, 205 urm.

— Nicio prescripţie nu poate începe a curge mai înainte de a se naşte acţiunea supusă acestui mod de stingere, 205.

— In baza acestui principiu s'a decis că termenul prescripţiei al acţiunei moştenitorilor adoptătorului de a cere nulitatea adopţiunei, începe a curge din momentul morţei adoptătorului, căci atunci se naşte dreptul lor de a cere anularea adopţiunei, iar nu dela data hotărîrei care încuviinţează adopţiunea. Cas. rom. S-a I, decizia No. 240, din 22 Aprilie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1914. No. 24, p. 359, No. de ordine 369 şi *Cr. judiciar* din 1915, No. 2, pag. 20 (rezumate). V. *Adopţiune*, p. 556.

— Acest principiu se aplică mai cu seamă prescripţiei liberatorii a drepturilor de creanţe 205.

— Cazul când creanţa produce dobânzi, 205, 206.

— Rentele perpetue sau viagere se prescriu, în privinţa dreptului de a cere veniturile lor, prin 30 de ani, 206, 207, 227, 323. V. *Rente*.

—Cât pentru veniturile rentei ajunse la scadenţă, ele se prescriu prin cinci ani, 207, 227, 322, 323. V. *Rente*.

— Dacă s'au făcut plăţi de venituri ale rentei, termenul prescripţiei curge dela ultima plată a acestor venituri, 207.

— Prescrierea creanţelor plătitoare în plăţi parţiale, 207.

— Prescrierea acţiunei în daune, 207.

—Regula după care termenul prescripţiei liberatorii începe a curge din ziua naşterei creanţei, sufere oarecare excepţii, 207.

— Enumerarea acestor excepţii prevăzute de art. 1800, 4°, 1885 şi 1900, p. 208.

—*Calcularea termenului prescripţiei*, 209 urm.

— Prescripţia se calculează pe zile, iar nu pe ore, ***de die ad diem***, iar nu ***de momento ad momentum***, 209.

— Soluţia dreptului roman şi a vechiului drept francez în această privinţă, 209 n. 5.

— Critica legei, 209 n. 4.

— Ziua are 24 de oare. Ea începe la miezul nopţei şi se sfârşeşte la miezul nopţei următoare, 210.

— Termenul prescripţiei calculându-se pe zile, ziua în care prescripţia a început *(dies a quo)* nu se socoteşte, 210.

— Incât priveşte prescripţia penală, *dies a quo* face însă parte din termenul prescripţiei, deşi chestiunea este controversată, 484, 485. V. *Prescripţia penală*.

— Ziua în care prescripţia se împlineşte *(dies ad quem)*, se socoteşte, din contra, toată, chiar dacă ar fi o serbătoare legală, art. 731 Pr. civ. nefiind aplicabil în specie, 210, 449 n. 2.

— Termenele prescripţiei însemnate cu lunile sau săptămânile se sfârşesc în ziua lunei sau a săptămânei corespunzătoare cu ziua punctului de plecare, 211.

— Termenul care, plecând dela 29, 30 sau 31 ale lunei, se împlineşte într'o zi care nu are acea zi corespunzătoare, se

va socotì ca îndeplinit în ziua cea din urmă a lunei, 211.
— Lunile sunt astfel cum au fost stabilite prin calendarul Iulian, reformat de Iulius Cesar, care, în ţara noastră, este cel oficial, 211. V. *Calendar.*
— Prescripţia se consideră ca îndeplinită când s'a sfârşit ultima zi a termenului ei, fără a se distinge între prescripţia achizitivă şi cea liberatorie, 212, 485.
— Judecătorii fondului au o putere suverană pentru a apreciá timpul posesiunei invocat în vederea prescripţiei achizitive, fără ca decizia lor să fie supusă controlului Curţei de casaţie, 212. V. *Posesiune.*

— *Despre prescripţia de 30 de ani (uzucapiunea extraordinară, præscriptio longissimi temporis)*, 212 urm.
— Origina prescripţiei de 30 de ani (dr. roman), 212, 213.
— Prescripţia de 30 de ani se referă atât la uzucapiune cât şi la prescripţia liberatorie, 215.
— Ea nu cere nici titlu, nici bună credinţă, contrar unei dispoziţii exprese din codul Calimach, 16, 213, 215, 216, 229. V. *Codul Calimach.*
— Posesiunea, spre a conduce la prescripţie, trebue însă să întrunească condiţiile cerute de art. 1847 urm., pentrucă aceste regule sunt comune tuturor prescripţiilor achizitive în genere, 216, 230. V. *Posesiune.*
— Prescripţia de 30 de ani se aplică atât drepturilor personale cât şi celor reale, afară de drepturile de familie, şi alte drepturi, pe care legea le declară imprescriptibile, 217.
— Exemple de drepturi personale prescriptibile prin 30 de ani, 217 n. 1.
— Exemple de drepturi reale (petiţia de ereditate), 217 n. 1. V. *Petiţie de ereditate.*
— In privinţa drepturilor personale, dacă creditorul a stat 30 de ani în inacţiune, debitorul poate să-i respingă acţiunea, invocând prescripţia liberatorie sau extinctivă, 218.
— In privinţa drepturilor reale, unele se sting prin neuz sau neîntrebuinţare timp de 30 de ani, aceste sunt: uzufructul servituţile şi ipoteca, 318. Vezi *Ipotecă, Servitute, Uzufruct,* etc.
— Dreptul de proprietate şi acţiunile ce izvorăsc din el, nu se sting însă prin neuz sau neîntrebuinţare, cât timp fondul n'a fost uzucapat de un terţiu, n. 6 dela p. 87, p. 98 n. 1, 218, 219. Vezi *Acţ. in revendicare, Proprietate.*
— Dreptul de a invocà inexistenţa unui act nu se prescrie prin 30 de ani, fiindcă nicio prescripţie nu este admisibilă contra actelor inexistente, ca şi în privinţa nulităţilor de ordine publică, 219. *Acte inexistente, Ordine publică,* etc.
— Nulităţile care nu interesează ordinea publică sunt însă prescriptibile, în genere, prin 30 de ani, afară de cazurile în care legea a admis o prescripţie mai scurtă, 219. Vezi *Ordine publică.*
— Tot prin 30 de ani se prescrie acţiunea avocaţilor pentru onorariul lor, şi acţiunea

clienţilor în contra avocaţilor pentru darea socotelilor şi restituirea documentelor, 219, 220, 286. Vezi *Avocat, Drept de retenţie*, etc.

— Instanţele lăsate în părăsire şi neperimate se prescriu tot prin 30 de ani, chiar în materie cambială, 156, 157, 221 text şi n. 1, 409, 446, etc. V. *Cambie*.

—**Deosebire** între prescripţie şi perimare, 221. V. *Perimare*.

— Tot prin 30 de ani se prescrie şi executarea hotărîrilor definitive, principiu care se aplică atât în materie civilă cât şi în materie comercială, 158, 222.

— Excepţie dela acest principiu admisă prin art. 111 din legea judecăt. de ocoale dela 1907, p. 154, 222 n. 1, 223, 224.

— Această excepţie nu se aplică decât cărţilor de judecată sau sentinţelor tribunalelor pronunţate în urma datei aplicărei legei judecătoriilor de ocoale (1 Mai 1908) (Controv.), 224.

—Incât priveşte delictele date în competenţa judecătoriilor de ocoale, se va aplicà prescripţia de cinci ani statornicită de art. 597 Pr. pen., 224.

— Dreptul de succesiune se stinge tot prin 30 de ani, aşa că, după 30 de ani dela deschiderea succesiunei, moştenitorul, fie el sezinar sau nesezinar, a pierdut dreptul său la succesiune şi este cu totul străin de ea, ne mai putând nici s'o primească nici s'o lepede, chiar dacă în acest interval de timp nimene n'a fost pus în posesiunea ei. Prescripţia este deci, în specie, extinctivă, 224 text şi n. 4, precum şi tom. III, partea II, p. 297 urm. (ed. a 2-a). V. *Succesiune*.

— Codul civil mai cuprinde şi alte aplicări ale prescripţiei de 30 de ani, 225 text şi n. 1.

— Mai multe texte deroagă însă dela această prescripţie lungă, cea mai lungă care există astăzi, 226.

— Maxima „*Quæ temporalia sunt ad agendum perpetua sunt ad excipiendum*, ne mai fiind admisă în dreptul actual, nu numai acţiunile, dar şi excepţiunile se prescriu prin 30 de ani (Controv.), 226 şi tom. VII, p. 84 urm.

— Aplicarea prescripţiei de 30 de ani la rentele perpetue sau viagere în privinţa dreptului în sine *(nomen juris)*, căci veniturile rentei ajunse la scadenţă se prescriu prin cinci ani, 207, 227, 322, 323. V. *Rente*.

— Dreptul creditorului rentei sau reprezentanţilor săi de a constrânge pe debitorul rentei a le procurà un titlu nou de rentă, după 28 de ani dela data titlului constitutiv, adecă doi ani înaintea epocei fixată pentru îndeplinirea prescripţiei, 227, 228.

— Titlul mai vechiu de 30 de ani rămâne însă bun şi valid, fără un nou titlu, dacă veniturile rentei au fost plătite şi prescripţia a fost întreruptă, 228.

— Creditorul rentei îşi va procurà titlul nou fie prin bună înţelegere, fie prin justiţie hotărîrea dobândită servind, în acest caz, drept titlu, 228.

— Cazurile când titlul nou nu este necesar, 228.

— Regula de mai sus se aplică la toate rentele, fie perpetue, fie viagere, 228.

— Ea nu se aplică însă unui capital exigibil după 30 de ani, 228.

— Prescripţia de 30 de ani, cea mai lungă care există astăzi, este regula generală, iar prescripţiile cele mai scurte, sunt excepţii, care nu pot fi întinse prin analogie, 229.

— *Despre prescripţia de 10 până la 20 de ani (uzucapiunea ordinară, præscriptio longi temporis) (prescripţie achizitivă)*, 229 urm.

— Această prescripţie este numai *achizitivă*. Există deci două uzucapiuni sau prescripţii achizitive: cea de 30 de ani *(longissimi temporis)* şi cea de 10 până la 20 de ani *(longi temporis)*, efectele ambelor prescripţii fiind aceleaşi, n. 4 dela p. 229, 230.

— Această prescripţie achizitivă, care presupune că cineva a dobândit un imobil determinat *a non domino*, face pe acel dobânditor al imobilului să devie proprietarul lui, dacă există în specie un titlu just, adecă translativ de proprietate şi bună credinţă, 230.

— Această soluţie erà admisă şi în codul Calimach, 9, 230 text şi n. 2, 232.

— Prescripţia de 10 până la 20 de ani *(longi temporis)*, care erà admisă şi în dreptul nostru anterior, fiind o excepţie dela dreptul comun, după care prescripţia este, în gerere, de 30 de ani, este, ca atare, de strictă interpretare, 232.

— Ea neaplicându-se decât la unul sau mai multe imobile determinate, nu poate fi aplicată la universalităţile de imobile, nici la mobile, 232.

— Ea nu opreşte decât acţiunea în revendicare, nu însă şi petiţia de ereditate, care este prescriptibilă numai prin 30 de ani, 217 n. 1 *in fine*, 233. V. *Acţ. în revendicare*, *Petiţia de ereditate*.

— Abitaţia, uzul şi uzufructul unui imobil pot fi dobândite prin uzucapiunea de 10—20 de ani, 233. V. *Abitaţie*, *Uz*, *Uzufruct*, etc.

— Această prescripţie nu se aplică însă servituţilor continue şi aparente (Controv.), 233. V. *Servitute*.

— Nici acţiunei pauliene, această acţiune, prescriindu-se prin 30 de ani, 234 şi tom. V, p. 257, 258. V. *Acţ. pauliană*.

— Nici dreptului ipotecar, 233. V. *Ipotecă*.

— De câteori însă bunul ipotecat sau supus privilegiului se găseşte în mâna unui terţiu detentor, acest terţiu, dacă se întemeiază pe un titlu, poate să opue prescripţia de 10 până la 20 de ani, atunci când titlul său este transcris, 218 text şi n. 1, 234.

— *Efectele prescripţiei achizitive de 10 până la 20 de ani*, 234 urm.

— Acel care a dobândit un

imobil prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, poate nu numai s'o invoace, ca mijloc de apărare, spre a respinge acțiunea în revendicare a proprietarului contra căruia el a prescris, dar încă s'o invoace într'o acțiune în revendicare, pe care el ar exercita-o contra unui terțiu posesor, 27, 43, n. 4 dela p. 229, 230 și p. 234.

— Acel care a dobândit un imobil prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani este expus timp de 30 de ani dela data achiziției sale, la acțiunea exercitată de vânzător pentru plata prețului, 235.

— Prescripția nu liberează, de asemenea, pe dobânditorul imobilului de viciile care ar putea să atragă nulitatea sau rezoluția titlului în baza căruia imobilul a fost dobândit de posesor, 235.

— Imobilul este transmis posesorului cu servituțile ce-l grevau la începutul posesiunei sale, 235.

— După cum cel ce prescrie proprietatea unui imobil prin uzucapiunea de 10—20 de ani, nu desrobește acest imobil de servituțile ce-l grevau, tot astfel el nu dobândește prin această uzucapiune scurtă servituțile active ale fondului dobândit, aceste servituți neputând fi dobândite, când sunt continue și aparente, decât prin prescripția de 30 de ani, 225 n. 1, 235. V. *Servitute.*

— Stingerea uzufructului prin efectul prescripției achizitive de 10—20 de ani, 236. V. *Uzufruct.*

— Liberarea imobilului dobândit de riscurile evicțiunei (Controv.), 236. V. *Evicțiune.*

— Prin aplicarea acestor principii se decide că cel care a dobândit un imobil prin uzucapiunea de 10 — până la 20 de ani, este la adăpost de acțiunea în reducțiune exercitată de moștenitorii rezervatari contra unui vânzător care a dobândit imobilul în baza unei liberalități ce atacă partea disponibilă a rezervatarilor, 237. V. *Act. în reducțiune*, *Rezervă*, etc.

— *Condițiile cerute pentru îndeplinirea uzucapiunei de 10 până la 20 de ani*, 237 urm.

— Condițiile cerute pentru îndeplinirea acestei uzucapiuni scurte, sunt: 1⁰ un imobil determinat, care să fie în comerț; 2⁰ buna credință a posesorului; 3⁰ o justă cauză, adecă un titlu translativ de proprietate; 4⁰ și, *in fine*, posesiunea exercitată în timpul cerut de lege (10 sau 20 de ani), 237.

— *Prima condiție.*— Imobilele supuse prescripției trebue să fie în comerț, 78 urm.

— *A doua condiție.* — Buna credință a posesorului, 238.

— Buna credință consistă în eroarea asupra existenței dreptului de proprietate a celui care a înstrăinat imobilul, 239.

— Buna credință a posesorului trebue să fie întreagă și complectă, 239 text și n. 5, 240.

— Buna credință trebue să se întemeieze pe un titlu, și acest titlu trebue să fie tranzlativ de proprietate, 240.

— Cazurile când posesorul este de rea credinţă, 240, 241.

— Cazul când titlul autorului este anulabil, 241.

— Cazurile când titlul autorului este viciat, 241, 261, 262.

— Buna credinţă a posesorului poate fi motivată astăzi printr'o eroare de drept *(error juris)* ca şi printr'o eroare de fapt *(eror facti)* (Controv.), 242 text şi n. 2. Mai vezi în privinţa erorei de drept şi de fapt, p. 277 text şi n. 2. V. şi v° *Eroare.*

— Legea nu distinge, în privinţa probei, între eroarea de drept şi cea de fapt, 243.

— Exemple de erori de fapt, 243.

—Dovada relei credinţe poate fi făcută prin orice mijloace de probe, prezumpţii, martori, etc. 244.

— Judecătorii apreciază în mod suveran depunerile martorilor, precum şi chestiunea bunei sau relei credinţe, p. 244. V. *Martori.*

— Spre deosebire de ceeace se întâmplă în privinţa dobândirei fructelor, este suficient, în materie de prescripţie, ca buna credinţă să fi existat în momentul achiziţiunei imobilului, 245. V. *Fructe.*

— Critica acestei dispoziţii, care este contrară dreptului canonic, 244.

— Condiţiile existenţei bunei credinţe din partea acelui care face construcţii pe un teren străin (art. 494 C. civil), 246 nota 3.

— Deşi este suficient ca buna credinţă să fi existat în momentul achiziţiei imobilului, totuşi judecătorii îşi pot formà convingerea lor despre existenţa relei credinţe, în momentul achiziţiei imobilului şi din fapte posterioare acestei achiziţiuni, 245, 246.

— *A treia condiţie.* — Justa cauză sau titlu just. — Titlu translativ de proprietate, 246 urm.

— Titlul just sau justa cauză consistă într'un act juridic, care ar fi transmis proprietatea, dacă ar fi emanat dela adevăratul proprietar, după cum ar fi: vânzarea, schimbul, donaţiunea, legatul particular, adjudecarea în urma unei urmăriri imobiliare, dare în plată *(datio in solutum)*, într'un cuvânt toate actele juridice care strămută proprietatea, 248 urm.

— Contractele sau actele solemne nu constituesc însă un titlu just, dacă nu îndeplinesc formele cerute de lege *ad solemnitatem*, 248 n. 4, 256 text şi n. 3.

— In dreptul nostru, titlul *pro herede* constitue un titlu just, 133 urm. 250. Vezi *Titlu pro herede.*

— Aceeaş soluţie erà admisă şi în codul Caragea, 132 text şi n. 1. V. *C. Caragea.*

— Titlul sub condiţie suspensivă nu este un titlu just pentru uzucapiune, ci numai titlul supus unei condiţii rezolutorii, 251.

— Nu sunt, de asemenea, titluri juste, contractul de locaţiune, de amanet, de împrumut, etc. 251 text şi n. 4.

— Nici o împărţeală sau o hotărîre judecătorească, pentrucă aceste acte sunt declarative de drepturi, iar nu translative de proprietate, 252 text şi n. 2 V. *Hotărîri judecătoreşti*, *Impărţeală*, etc.

— O hotărnicie nefiind un titlu învestit cu formele legale, nu poate nici ea servì de bază prescripţiei de 10 până la 20 de ani, 253. V. *Hotărnicie*.

— Ordonanţele de adjudecare constituesc însă un titlu just, pentrucă la caz de vinderea unui imobil prin licitaţie publică proprietatea este transmisă prin vânzarea constatată prin ordonanţă, 248, 249, 253. V. *Ordon. de adjudecare*.

— Nu constituesc un titlu just, în sensul art. 1895 şi 1897 din codul civil, registrele de repartiţia generală a pământurilor rurale, ţinute de comună, nici procesele verbale încheiate. de comisiunea întocmită pentru înstrăinarea bunurilor Statului, nici însăş legea rurală din 1864 pentru dobândirea prin prescripţie a unui pământ dat sătenilor clăcaşi peste partea ce li se conferă prin acea lege. 254, 255. V. *Pământ rural*.

— Nici sentinţele date de tribunale pentru anularea înstrăinărilor de pământuri rurale, 255. V. *Pământ rural*.

— Titlul trebue să fie valabil în formă; de unde rezultă că un titlu nul nu poate servì de bază uzucapiunei de 10 până la 20 de ani, 256.

— Titlul nul poate însă servì de baza posesorului de bună credinţă, spre a percepe fructele, 256 n. 2. V. *Fructe*, *Titlu*, etc.

— Titlul este nul când este lipsit de formele legale, 256, 257.

— Nulitatea titlului nu-l viciază şi nu-l face impropriu la prescripţie decât atunci când este vorba de o nulitate absolută sau de ordine publică; de unde rezultă că un titlu anulabil poate servì de bază uzucapiunei de 10—20 de ani, faţă cu orice altă persoană decât cel care ar fi avut drept de a cere anularea lui, 260, 261.

— Dacă, în momentul contractărei, achizitorul imobilului cunoşteà cauza anulabilităţei titlului, el nu va puteà să opue prescripţia, pentrucă, în asemenea caz, este de rea credinţă, 261, 262.

— Nu pot, de asemenea, servì ca just titlu, actele oprite de lege, de exemplu: o donaţiune sau un testament care ar cuprinde o substituţie fideicomisară, o vânzare a unei succesiuni nedeschisă, etc. 257. V. *Substituţie fideicomisară*.

— Chestiunea de a se ştì dacă o donaţiune confirmată sau executată conform art. 1167 § ultim este sau nu un titlu just, este controversată, 258. V. *Donaţiune*.

— Aceeaş controversă există în privinţa unei donaţiuni sau unei vânzări netranscrise, 258, 259. V. *Donaţiune*, *Vânzare*, etc.

— *Quid* în privinţa vânzărei lucrului altuia? (Controv.) 259, 260. V. *Vânzare*.

— Titlul, pentru a puteà conduce pe posesor la dobândirea proprietăţei prin prescripţie, trebue să fie real şi independent de buna credinţă; de unde rezultă că un titlu *putativ* nu poate servì de bază uzucapiunei de 10 până la 20 de ani, deşi soluţia contrară erà admisă la Romani şi în vechiul drept francez, 262.

— Titlul putativ poate însă servì de bază bunei credinţe, spre a conduce pe posesor la dobândirea fructelor, dacă eroarea lui este scuzabilă, 263. V. *Fructe*, *Titlu*, etc.

— Posesorul este acela care trebue să facă dovada bunei sale credinţe, adecă a credinţei eronate a unui titlu valid, 264.

— Titlul putativ este acela pe care posesorul îl crede că există, dar care nu există în realitate; astfel este un testament revocat prin alt testament posterior în dată, care se descopere mai târziu, 262.

— Titlul fără dată certă nu este opozabil terţiilor, 264, 265.

— *Dovedirea titlului just*, 264 urm.

— Prin aplicarea dreptului comun, legea noastră dispune că titlul just trebue să fie dovedit de cel ce invocă prescripţia de 10—20 de ani, 264, 265.

— Titlul poate să rezulte dintr'un act sub semnătură privată, de câteori legea nu cere pentru validitatea lui o formă solemnă, 265.

— Dovada titlului se va face conform dreptului comun, 265.

— Chestiunea de a se şti dacă posesorul are sau nu un titlu just, nu este o chestie de fapt, ci o chestie de drept, supusă controlului Curţei de casaţie, 265.

— *A patra condiţie.* — Indeplinirea termenului cerut de lege.

— Acest termen este de 10 ani, când proprietarul contra căruia se prescrie este *prezent*, şi de 20 de ani, când el este *absent*, 266.

Proprietarul se consideră ca prezent când locueşte în circumscripţia Curţei de apel, unde se află situat imobilul, şi ca absent când locueşte afară din această circumscripţie, 266.

— Critica legei în această privinţă, 266 n. 2.

— Legea s'a referit la locuinţa de fapt, adecă la reşedinţa proprietarului, iar nu la domiciliul lui, 266.

Cazul când există doi proprietari în indiviziune, 267.

— Cazul prevăzut de art. 1896 C. civil, p. 267.

— Ce se cere pentru ca art. 1896 să fie aplicabil, 268.

— In privinţa Statului, prescripţia se îndeplineşte în totdeauna prin 10 ani, el fiind prezent peste tot locul, deoarece are pretutindeni agenţi însărcinaţi de a veghià la interesele sale, 266, 267. V. *Stat*.

— *Prescripţia acţiunei în anulare sau în resciziune (prescripţie liberatorie)*, 269 urm. şi tom. VII, p. 69 urm.

— Aplicarea acestei prescripţii de 10 ani la alte cazuri decât anularea unei convenţii (Controv.), 268 n. 3.

— Aplic. acestei prescripţii la vânzarea bunurilor imobiliare ale minorilor, 269 *ad notam*.

— Aplicarea ei la acţiunea în anulare a minorului a contractului încheiat cu tutorul său în violarea art. 419 C. civil (Controv.), 283.

— Această prescripţie de 10 ani fiind o confirmare tacită, nu se aplică actelor inexistente, 270, 276. V. *Acte inexistente*, *Confirmare*, etc.

— Această prescripţie fiind excepţională, nu se aplică la acceptarea sau lepădarea unei succesiuni, la convenţiile privitoare la drepturile de familie, la acţ. pauliană, nici la cea în simulaţie, etc., 270, 271.

— Ea se aplică numai la acţiunile băneşti exercitate de părţi sau de reprezentanţii lor, nu însă şi de terţii, pentru anularea unei convenţii din cauză de eroare, violenţă, dol şi incapacitate, orice acţiune întemeiată pe o altă cauză fiind supusă prescripţiei dreptului comun, 271.

— In privinţa acţiunilor pentru care această prescripţie a fost înfiinţată, ea se aplică nu numai particularilor, dar încă Statului, comunelor şi tuturor stabilimentelor publice în genere, 271.

— Ea se aplică, de asemenea, la confirmarea donaţiunei de către moştenitorii dăruitorului, 271. V. *Confirmare*, *Donaţiune*, etc.

— Aplicarea acestei prescripţii străinilor (Controv.), 272. V. *Străini*.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii excepţionale este momentul de când persoana incapabilă a avut toată libertatea sa de acţiune, 272.

— Incât priveşte actele făcute de o femee măritată neautorizată, prescripţia începe a curge din ziua desfacerei căsătoriei, separarea de bunuri nemodificând întru nimic regula de mai sus, 273. V. *Femee măritată*.

— Acţ. în anulare aparţine nu numai femeei, dar şi bărbatului (Controv.), 273 text şi n. 4.

— Cazul când consimţimântul femeei a fost viciat prin violenţă, eroare sau dol. In asemenea caz, termenul de 10 ani va curge în contra ei, în timpul căsătoriei, din ziua încetărei violenţei sau descoperirei erorei ori dolului, afară de cazul când acţiunea ei ar fi de natură a se resfrânge în contra bărbatului, pentrucă el ar fi fost, de ex., complice al violenţei exercitate contra ei, 274.

— Cazul când actul a fost făcut de o femee măritată în timpul minorităţei sale, 274.

— In privinţa actelor făcute de un minor, fie el emancipat sau neemancipat, sau în privinţa celor făcute de tutor fără îndeplinirea formelor legale, termenul prescripţiei curge din ziua majorităţei sale, 274.

— Dacă minorul a fost victima unui dol sau unei fraude, pe care el n'a descoperit-o decât în urma majorităţei, termenul de 10 ani curge din ziua descoperirei dolului sau fraudei, 275.

— In privinţa actelor făcute de un interzis, termenul curge din ziua ridicărei interdicţiei, 275. V. *Interdicţie*.

— Dacă interzisul a murit în timpul incapacităţei sale, termenul de 10 ani va curge, în privinţa moştenitorilor, din ziua morţei sale, 275.

— In privinţa actelor făcute de acei puşi sub consiliu judiciar, termenul de 10 ani curge din ziua încetărei incapacităţei sau morţei lor (Controv.), 275 text şi n. 3. V. *Consiliu judiciar*.

— *Quid juris*, în privinţa actelor făcute de un smintit internat într'un stabiliment de alienaţi conform legei din 1894? Aplicarea dreptului comun, 276. V. *Alienaţi*.

— In privinţa viciilor de consimţimânt, termenul de 10 ani curge dela încetarea violenţei, sau dela descoperirea erorei ori dolului, 276. V. *Vicii de consimţimânt*.

— Ce trebue să dovedească reclamantul şi ce trebue să dovedească pârîtul? 276.

— Mijloacele de probă, 276, 277.

— Dovedirea încetărei violenţei, erorei şi dolului, 277.

— Eroarea poate fi atât de fapt cât şi de drept, 277 text şi n. 2. V. *Eroare*.

— Combinarea prescripţiei decenale cu cea ordinară, 277, 278.

— Acestea sunt cazurile excepţionale în care termenul prescripţiei nu curge dela încheierea actului. In celelalte cazuri, în care nu este vorba nici de un viciu de consimţimânt, nici de un act emanat dela un incapabil, regula generală îşi reiă imperiul ei, prescripţia începând a curge din ziua încheierei convenţiei, 278.

— Aplicarea acestei din urmă regule viciilor de formă, 278.

— Persoanele morale, neavând nici vârstă, nici stare civilă, nu pot fi asimilate minorilor, 278, 279. V. *Persoane morale*.

— Cazul când acţiunea în anulare se exercită de moştenitorii aceluia căruia ea aparţine, 279.

— *Prescripţiunea acţiunilor relative la tutelă. (Prescripţie liberatorie statornicită în favoarea tutorului)*, 280 urm. şi tom. II, p. 87 urm.

— La Romani, acţiunile minorului contra tutorului său, pentru faptele tutelei, care erau mai întâi imprescriptibile, au devenit mai târziu prescriptibile prin 30 de ani, 280.

— Redactorii codului actual au înfiinţat, în favoarea tutorului, o prescripţie specială şi excepţională de 10 ani, numai în ceeace priveşte gestiunea tutelară, 280, 284.

— Această prescripţie este supusă cauzelor de întrerupere şi de suspendare prevăzute de dreptul comun, 184, 185, 280 n. 4.

— Această prescripţie nu curge contra minorului chiar

emancipat, decât dela majoritatea sa, 281.
— Dacă el a murit înainte de a fi major, această prescripţie curge din ziua morţei sale, contra moştenitorilor săi, de câteori aceştia sunt capabili, ea fiind suspendată în favoarea lor, dacă sunt şi ei minori sau interzişi, 281.
— Această dispoziţie excepţională se aplică la orice tutelă, în genere, chiar la cea legală, precum şi la tutela interzişilor, 281. V. *Interdicţie.*
— La ipoteca legală a minorilor şi interzişilor, 281 n. 4.
— Ea nu se aplică însă tutorilor de fapt, curatorilor, consiliilor judiciare sau administratorilor provizori, nici tatălui administrator legal, 281. V. *Administr. legală.*
— Acţiunile minorului sau interzisului la care se aplică această prescripţie (acţiunile personale care rezultă din faptele tutelei), 281.
— Astfel, ea se aplică acţiunei relative la darea socotelilor sau rectificarea lor, 281, 282.
— Acţiunei în responsabilitate a tutorului din cauza culpei comise în gestiunea tutelei, 282.
— Ea nu se aplică însă acţiunei care ar tinde a face să se rectifice o eroare materială de calcul strecurată în socoteli, 282.
— Nici acţiunei minorului contra tatălui său tutor, întemeiată pe obligaţia acestuia de a restituì averea dotală sau parafernală, primită la căsătoria lui cu mama sa, această acţiune prescriindu-se prin 30 de ani, conform dreptului comun, 282.
— Alte cazuri în care această prescripţie este inaplicabilă, 283.
— Tot prin 30 de ani, conform dreptului comun, se prescriu şi acţiunile ce tutorul ar aveà contra minorului (*actio tutelæ contraria*), 284.

— *Reguli speciale la întreprinderile de construcţii*, 284 urm. V. *Antreprenori*, *Architecţi*, etc.
— Responsabilitatea architecţilor şi antreprenorilor îşi are origina sa în dreptul roman, 285.
— Regulile statornicite de art. 1483 şi 1902 sunt relative numai la responsabilitatea architecţilor şi antreprenorilor pentru lucrările făcute de ei, acţiunile pentru plata serviciilor lor fiind cârmuite de dreptul comun, 285.

— *Despre câteva prescripţii particulare* (prescripţii scurte), 287 urm.
— Prescripţiile scurte fiind excepţii dela dreptul comun, sunt de strictă interpretare, 290, 297 n. 1.
— Ele se întemeiază pe o prezumpţie de plată şi pe necesitatea în care creditorii se găsesc de a fi plătiţi cât se poate de repede, precum şi pe obiceiul constant ce au debitorii de a plătì aceste datorii imediat şi fără luare de chitanţă, 290, 291, 309, n. 1, 311.

— *Prescripţia de şase luni*, 291 urm.

1° Prima categorie de persoane cărora se aplică prescripţia de şase luni, cuprinde maeştrii şi institutorii de ştiinţe sau de arte pentru lecţiile ce dau cu luna şi, *a fortiori*, cu lecţia. Acţiunea ce ei au contra părinţilor copiilor ce instruesc se prescrie deci prin şase luni, 291. V. *Maeştri*.

— In caz când maeştrii şi institutorii sunt plătiţi cu trimestrul sau cu anul, chestiunea este controversată, 291, 292.

— Incât priveşte lecţiile date un timp mai lung sau mai scurt pentru un preţ *à forfait*, prescripţia este de 30 de ani, 292.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 315.

— 2° A doua categorie de persoane cărora se aplică prescripţia de şase luni, cuprinde: ospătătorii. hangii şi găzduitorii, restauratorii şi, după unii, chiar cârciumarii, cafegii, etc., pentru hrana şi locuinţa ce procură pasagerilor, cu luna sau cu anul, 292. V. *Cafegii, Hangii, Ospătători*, etc.

— Origina acestei dispoziţii (ordon. lui Ludovic al XII-lea, din 1512), 292.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii (ultima furnitură făcută clientului), 292.

— Această prescripţie nu se aplică şefului unui stabiliment comercial sau industrial, 293.

— *Quid* în privinţa unui şef de atelier? (Controv.), 294, n. 5.

— Nici directorului unei case de sănătate, care a găzduit şi îngrijit pe un bolnav, 293.

— Aceşti directori nu sunt asimilaţi nici directorilor de pensionate. 304 n. 8.

— Această prescripţie nu se aplică brutarilor, băcanilor, casapilor. cofetarilor, şi altor comercianţi. tuturor acestor aplicându-se prescripţia de un an, 293, 302.

— Nici acelor care, fără spirit de speculă, ar fi primit în mod excepţional pe o persoană la masă şi ar fi găzduit-o din prietenie, fie chiar pentru mai mult timp, pentru un preţ determinat, 293.

— Nici acelor care ar fi garantat datoria contractată de altul către un hangiu, ospătător, etc., 293.

— In privinţa particularilor, care nu exercită profesiunea de hangii, otelieri, găzduitori, etc., ei primesc pensionari pentru un preţ determinat. care plătesc preţul pensiunei lor cu anul, cu luna, etc., se va aplică prescripţia de cinci ani, iar în lipsa unei convenţii precise asupra acestui punct, se va aplicà prescripţia de 30 de ani, 293, 294.

— S'a decis că, chiar în privinţa ospătătorilor, hangiilor, etc., prescripţia de 6 luni încetează de a curge, când s'a dat o chitanţă în baza căreia se reclamă suma datorită. In asemenea caz se aplică prescripţia comercială de 10 ani, iar nu prescripţia de 30 de ani, 294 text şi n. 2.

— Creanţa ce are un hangiu sau un ospătător, în această calitate, este privilegiată asupra

lucrurilor aduse de călător în han sau ospătărie, 294. V. *Ospătători*.
—Dreptul internaţional în privinţa cheltuelilor făcute într'un han sau într'o ospătărie din străinătate, 294. Vezi şi p. 405.

— 3° A treia categorie de persoane cărora se poate opune prescripţia de şase luni, cuprinde lucrătorii şi oamenii tocmiţi cu ziua, pentru plata zilelor de muncă, a simbriilor lor şi a materiilor procurate de ei, 294.
— Aceşti lucrători sunt: lucrătorii câmpului, vierii, servitorii care-şi închiriază serviciile lor cu luna, zidarii, lemnarii, teslarii, tâmplarii, stolerii, fierarii, tinichigii, etc., 294, 295.
— Nu intră însă în această categorie de lucrători impiegaţii comerciali ai neguţătorilor, plătiţi cu luna, cărora se aplică prescripţia de cinci ani, 295. V. *Impiegaţi comerciali*.
— Nici antreprenorii de lucrări, arhitecţii, etc., 295.
— *Quid* în privinţa tipografilor? 296, 302, 303. V. *Tipografi*.

— *Despre prescripţia de un an*, 296 urm.

— 1° Prima categorie de persoane cărora se poate opune prescripţia de un an, cuprinde: medicii, veterinarii, hirurgii şi farmaciştii, pentru vizite, operaţii şi furnituri de medicamente, 297. V. *Hirurgi, Farmacişti, Medici, Veterinari*, etc.
— *Quid* în privinţa moaşelor şi dentiştilor? (Controv.), 297 n. 1. V. *Dentişti, Moaşe*. etc.
— In orice caz, prescripţia de un an nu se aplică aparatelor dentare vândute de un dentist, 202. V. *Dentişti*, p. 577.
— Soluţia dreptului fr. în privinţa moaşelor şi dentiştilor. 297 n. 1.
— In orice caz, prescripţia de un an nu se aplică poslujnicilor, infirmierilor, gardienilor *(gardes-malades)*, surorilor de caritate, etc., cărora li se va aplica prescripţia de 6 luni, 297 n. 1 *in fine*. V. *Gardieni, Infiermieri. Poslujnici*, etc.
— Când încetează de a curge prescripţia în privinţa medicilor? 298.
— Punctul de plecare al prescripţiei de faţă (Controv.), 298 n. 1.
— Neadmiterea probei testimoniale în privinţa vizitelor medicilor, 299. V. *Proba testimonială*.
— Privilegiul medicilor, hirurgilor, etc., 300.

— 2° A doua categorie de persoane, cărora este opozabilă prescripţia de un an, cuprinde: comercianţii, pentru mărfurile vândute la particularii ce nu sunt comercianţi, 300 text n. 3. 413, 414.
— Origina acestei dispoziţii (art. 7 al ordonanţei asupra comerţului din Martie 1673), 300.
— Incât priveşte vânzările de mărfuri între comercianţi şi alte operaţii comerciale prescripţia este la noi de 10 ani.

iar în Franţa şi în Belgia de 30 de ani, 300. V. *Prescripţia comercială*.

—Cazurile când se aplică prescripţia dreptului comun, 301.

— Ce se înţelege prin comerciant? 301. V. *Comercianţi*.

— Un constructor de maşini agricole nu este un comerciant, 301. V. *Comercianţi*, etc.

— *Quid* în privinţa mecanicilor? (Controv.), 301 n. 4. V. *Comercianţi*, *Mecanici*, etc.

— Prescripţia de un an se aplică brutarilor, băcanilor, casapilor, cofetarilor şi altor mici comercianţi, care-şi vând marfa lor consumatorilor, 293, 302.

— Această prescripţie este, de asemenea, opozabilă celor care lucrează pe socoteala lor şi fabrică obiectele ce vând la necomercianţi, precum: croitorii, ornicarii, fierarii, lăcătuşii, teslarii, stolerii, etc., afară de cazul când ei s'ar fi mărginit numai a face o reparaţie, în care caz ei vor fi consideraţi ca lucrători, aplicânduli-se prescripţia de şase luni, 302.

— Prescripţia de un an se aplică şi librarilor sau vânzătorilor de ziare, în privinţa cărţilor sau ziarelor ce vând, 302. V. *Librari*.

— Ea nu se aplică însă la creanţa preţului unui abonament de ziar, nici la acea a unui abonament luat la un bărbier, pentru ras, tuns, etc., 302 text şi n. 6. V. *Bărbier*, *Ziare*, etc.

— *Quid* în privinţa tipografilor? (Controv.), 296, 302, 303. V. *Tipografi*.

— *Quid* în privinţa fotografilor, relativ la acţiunea ce ei au pentru plata fotografiilor lucrate şi predate de ei? (Controv.), 303 text şi n. 3. Vezi şi tom. III, partea I-a, pag. 249, *ad notam* (ed. a 2-a). V. *Fotograf*.

— Prescripţia de un an statornicită în privinţa furniturilor făcute de un comerciant, unui necomerciant, nu se aplică atunci când debitorul nu se pretinde liberat printr'o plată reală, ci prin remiterea datoriei, prin novaţie, compensaţie, etc., nici atunci când debitorul recunoaşte că a plătit o parte din datorie, rămânând dator cu un rest; nici atunci când datoria este constatată printr'un titlu; în asemenea cazuri se aplică prescripţia dreptului comun de 30 de ani, 304, 309 text şi note.

— 3° A treia categorie de persoane cărora se aplică prescripţia de un an, cuprinde: directorii de pensionate sau şcoli private ori publice, pentru pensiunea şcolarilor, şi alţi meşteri sau patroni, pentru preţul uceniciei, 304. V. *Pensionate*.

— Directorii caselor de sănătate nu sunt asimilaţi directorilor de pensionate, nici găzduitorilor, 293, 304 n. 8.

— Prescripţia de un an se aplică la tot ce datoreşte părintele pentru hrana elevului, găzduirea şi instrucţiunea lui, şi chiar pentru furnituri şcolare, 305.

— Origina acestei dispoziţii se găseşte în art. 265 al cutumei din Orléans şi în art. 97 al ordonanţei lui Ludovic al XII-lea din 1510, p. 303, 306.

— Această prescripţie nu se aplică decât preţului pensiunei, iar nu şi altor cheltueli sau îngrijiri, pentru care directorul pensionatului se consideră ca având mandat dela părinţi spre a le face în interesul educaţiunei şi sănătăţei elevului, 305. V. *Pensionate*.

— Astfel cheltuelile făcute de directorul pensionatului pentru îngrijirea sănătăţei elevului sau pentru cumpărare de haine, nu se prescriu printr'un an, ci prin 30 de ani, conform dreptului comun, 305.

— Acei care se mărginesc a procurà elevilor numai găzduirea şi hrana, fără a-le dà şi învăţătura, sunt asimilaţi găzduitorilor şi, ca atare, creanţele lor sunt prescriptibile prin şase luni, 305.

— Incât priveşte ucenicii, adecă acei pe care meşterii sau patronii îi primesc, cu sau fără plată, pentru învăţătura unui meşteşug, legea nu prevede decât o creanţă, care se prescrie printr'un an, şi anume: acea a preţului uceniciei. Dacă stăpânul găzdueşte şi hrăneşte pe ucenicii săi, el va fi asimilat directorului de pensionate, 305. V. *Ucenici*.

— 4^0 Ultima categorie de persoane, cărora se poate opune prescripţia de un an, cuprinde servitorii ce se tocmesc cu anul, în privinţa plăţei simbriei lor, nu însă acei care se tocmesc cu luna, cu săptămâna sau cu ziua, pentrucă acestor din urmă li se aplică prescripţia de şase luni, 294, 295, 306.

— Ce se înţelege prin servitori? 306. V. *Servitori*.

— Exemple de servitori: bucătarii, rândaşii, feciorii, sufragii, portarii, argaţii, chelarii, vizitii, vierii, spălătoresele, fetele sau femeile de grijit în casă, şi chiar doicele sau mancile, etc., 306.

— *Quid* în privinţa doicilor care alăptează copilul la ele a casă? (Controv.), 306, text şi n. 4. V. *Doică*.

— Nu intră în categoria servitorilor: intendenţii, secretarii, gramaticii, bibliotecarii, guvernantele, etc. Tuturor acestor persoane se va aplicà prescripţia de cinci ani, dacă onorariul lor este plătitor cu anul, sau la termene periodice mai scurte, 307.

— Nu se consideră, de asemenea, ca servitor, funcţionarul care dirigueşte o uzină sau alt stabiliment industrial ori comercial, 307. V. *Uzină*.

— *Reguli generale aplicabile prescripţiilor scurte statornicite de art. 1903, 1904*, p. 307 urm.

— Prescripţiile de şase luni şi de un an pot fi întrerupte, principiile generale fiind aplicabile de câteori legea n'a derogat dela ele, 149, 307, 308.

— Moartea debitorului nu întrerupe însă prescripţia, 299 *ad notam in fine*, 308. V. *Moarte*.

— Aceste prescripţii curg contra minorilor şi interzişilor, 308. V. *Interzişi*. *Minori*.

— Continuarea serviciilor, furniturilor, lucrărilor, etc., nu opreşte cursul prescripţiei, 308 text şi n. 2.

— Origina acestei dispoziţii (ordonanţa lui Ludovic al XII-lea, din 1510 şi ordon. de comerţ din Martie 1673, tit. 1, art. 10), 308 n. 3, 310 n. 4.

— Intervertirea prescripţiei, 309.

— Regula relativă la intervertirea prescripţiei nu este o chestie de fapt, ci o chestie de drept, a cărei violare poate dà loc la casare, 310.

— Cazul când părţile au încheiat un act constătător al datoriei, în momentul încheierei convenţiei (neaplicarea în specie a prescripţiilor scurte), 310.

— Prescripţiile scurte, întemeindu-se pe o prezumpţie de plată, creditorul poate să defere debitorului jurământul decizor asupra punctului de a se şti dacă el şi-a plătit datoria, 311. V. *Jurământ decizor.*

— Dacă debitorul mărturiseşte că n'a plătit datoria, el va fi condemnat în baza acestei mărturisiri, jurământul devenind deprisos, 311.

— Mărturisirea debitorului poate fi şi tacită, 311. V. *Mărturisire.*

— Legea neadmiţând alte probe contra prescripţiilor scurte decât mărturisirea şi jurământul debitorului, judecătorii nu se pot întemeià pe alte dovezi spre a trage concluzie că datoria este plătită, 309 n. 1, 311, 312.

— Numai prescripţiile de şase luni şi de un an pot fi combătute prin jurământ, nu însă şi prescripţia de cinci ani, 312, 320. V. *Jurământ decizor.*

— Nici prescripţiile comerciale, 313, text şi n. 1, 446.

— In cosecinţă, nici jurământul decizor, nici cel de credulitate nu pot fi deferite debitorului cambial, spre a se dovedi plata unei cambii prescrise, 322, 446. V. *Cambie, Jurământ de credulitate*, etc.

— *A fortiori*, jurământul decizor nu poate fi deferit în privinţa prescripţiilor de 10, 20 şi 30 de ani, 313 şi tom. VII, p. 316, 367, 371.

— In materie de prescripţii scurte (şase luni şi un an), la caz de moartea sau minoritatea debitorului, jurământul poate fi deferit văduvei şi moştenitorilor sau tutorului său, pentru ca aceştia să aibă a declarà dacă nu ştiu că lucrul este încă datorit, 313. V. *Tutor, Văduvă*, etc.

— Acesta este jurământul de credulitate sau credibilitate, a cărui origină se găseşte în ordonanţa de comerţ din Martie 1673 (art. 10, tit. 1), 310 n. 4, pag. 313.

— Jurământul de credulitate poate fi dat nu numai femeei văduve, dar şi bărbatului văduv, 314, n. 2. V. *Jurământ, Văduvă*, etc.

— Efectele jurământului de credulitate, 314.

— Jurământul de credulitate fiind excepţional, este, ca atare, de strictă interpretare (Controv.), 314 şi tom. VII, p. 377, *ad notam.*

— Astfel, acest jurământ

nu poate fi deferit decât tutorului unui minor, nu însă şi tutorului unui interzis, 314. V. *Interdicţie, Tutor,* etc.

— Cazul când jurământul de credulitate se deferă mamei tutoare a copilului ei minor, căsătorită de al doilea (deferirea jurământului şi bărbatului ei cotutor, de câteori este vorba de fapte anterioare căsătoriei), 314 şi tom. VII. p. 378. Mai vezi asupra jurământului de credulitate, tom. VII. p. 373 urm.

— *Punctul de plecare al prescripţiilor scurte,* 315 urm.

— In privinţa ospătătorilor, hangiilor şi găzduitorilor, 315. V. *Ospătători.*

— In privinţa maeştrilor şi institutorilor, 315.

— In privinţa oamenilor care muncesc cu ziua, 315.

— In privinţa medicilor, farmaciştilor, etc., 296, n. 3, 315. V. *Farmacişti, Medici,* etc.

— In privinţa comercianţilor, pentru mărfurile vândute la particulari, 315. 316.

— In privinţa directorilor de pensionate pentru preţul pensiunei şcoalelor, şi a altor maeştri pentru preţul uceniciei, 316. V. *Pensionate, Ucenici,* etc.

— In privinţa servitorilor cari se tocmesc cu anul, 316. V. *Servitori.*

— *Despre prescripţia de cinci ani (art. 1907 C. civil),* 316 urm.

— Această prescripţie, necunoscută în dreptul nostru anterior, care, în codul german, este fixată la *patru* ani, iar în legea bulgară asupra prescripţiei dela 1897/98, la şase ani, îşi are origina sa în ordonanţa lui Ludovic al XII-lea, din 1510 (art. 72), relativă la veniturile rentelor constituite, 316. 317.

— Textul acestei ordonanţe, 317, n. 2.

— Incercarea ordonanţei din 1629 (codul Michaud) de a generalizà prescripţia de cinci ani, 318.

— Motivul acestei prescripţii (două motive: unul principal şi fundamental, iar altul accesor). Motivul principal este că creditorul nu trebue să lese să se acumuleze mai mulţi ani, prestaţiunile periodice datorite de către debitor, pentrucă aceasta ar aduce ruina acestui debitor, ceeace este contrar interesului obştesc, 312. 318. 319.

— Din acest caracter al prescripţiei de 5 ani rezultă două consecinţe importante.

— 1° Această prescripţie, constituind un mod de liberare independent de plata presupusă, debitorul poate s'o opue, cu toate că el a recunoscut că nu şi-a plătit datoria, 319.

— 2° Creditorul, căruia se opune prescripţia de cinci ani, nu poate să defere debitorului jurământul decizor asupra punctului de a se şti dacă el a plătit datoria, 312, 320. V. *Jurământ.*

— Prescripţia de cinci ani,

statornicită de art. 1907, se întemeiază pe considerații de interes public, ca și prescripția de 30 de ani, 312, 318, 319, 320.

— Cazurile la care art. 1907 nu se poate aplicà, 320 *ad notam*.

— Nicio probă contrară nu poate fi admisă contra acestei prescripții, 320, 321.

— Ea poate fi opusă în orice stare a pricinei, și chiar pentru prima oară în apel, dacă debitorul n'a renunțat la ea, 321.

— Ca și celelalte prescripții, ea nu poate fi invocată de judecători din oficiu, nici chiar în lipsa debitorului, 68 n. 1, 321.

— Ea nu poate, de asemenea, fi propusă de debitor pentru prima oară în casație, 72 *ad notam* și 321.

— Prescripția de cinci ani este supusă suspendărei și întreruperei, ca orice prescripție în genere și, în urma întreruperei ei, o nouă prescripție de cinci ani începe a curge, afară de cazul când datoria ar fi fost novată, 321, 337. V. *Novație*.

— *Creanțele la care se aplică această prescripție de cinci ani*, 321 urm.

— 1^0 Toate veniturile rentelor perpetue sau pe viață, legate chiar prin testament, fie aceste rente constituite asupra particularilor sau asupra Statului, 322, 323. V. *Rente*.

— Aplicarea acestei soluții veniturilor rentei în care ar fi fost convertit prețul vânzărei unui imobil, prin contractul de vânzare, 323.

— Cazul când debitorul rentei a recunoscut datoria, obligându-se a plăti ratele datorite, 323 n. 2.

— Tot prin cinci ani se prescriu și cupoanele obligațiilor sau titlurilor la purtător, emise de Stat, comună, societăți particulare, etc., 332, n. 1. V. *Cupoane*.

— Renta *(nomen juris)* se prescrie însă prin 30 de ani, 206, 227, 323. V. *Rente*.

— 2^0 *Prestațiunile periodice ale pensiunilor alimentare*, 323 urm. V. *Pensiuni alimentare*.

— Toate prestațiunile periodice ale pensiunilor alimentare, legate prin testament, stabilite printr'o convenție, sau conferite printr'o hotărîre judecătorească, chiar și cele datorite în baza art. 187 C. civ., se prescriu prin cinci ani, 323, 324.

— Aplicarea acestei prescripții și pensiunilor servite de Stat, comună, etc., 324, 325.

— O comună nu poate însă invocà această prescripție, atunci când un funcționar, care nu are drept la pensie, cere restituirea reținerilor ce comuna i-a făcut în acest scop, 326. V. *Comună, Rețineri*, p. 681.

— 3^0 *Chiriile caselor și arenzile moșiilor*, 326, 327.

— Chiriile caselor și arenzile moșiilor se prescriu prin cinci ani, afară de chiriile apartamentelor închiriate de ospătători și găzduitori, care se prescriu prin șase luni, 326. V. *Ospătători*.

— In denumirea de chirii și arenzi intră și prestațiunile în natură, impuse prin contract chiriașului sau arendașului, ca o sarcină servind a complecta prețul chiriei sau arendei, 326.

— Reparațiile locative nu pot însă fi considerate ca formând un element al prețului, 326, 327.

— Dacă datoria chiriei a fost recunoscută printr'un înscris osebit, ea constitue o nouă obligație prescriptibilă după dreptul comun, ne mai putând fi vorba, în specie de prescripția de cinci ani, 327.

— Tot prin 30 de ani se va prescrie și acțiunea în repetiție a terțiului, care ar fi plătit pentru locatar sau arendaș chiria sau arenda datorită de acest din urmă, 327.

— 4° *Dobânzile sumelor datorite*, 327 urm. V. *Dobânzi*.

— Toate dobânzile, cele legale, convenționale, judiciare sau moratorii și chiar dobânzile prețului vânzărei unui lucru producător de venit, se prescriu prin cinci ani, 327, 328.

— Și dobânda dotei promise prin contractul de căsătorie se prescrie tot prin cinci ani *(Contror.)*, 328 n. 1. V. *Dobânzi. Dotă*, etc.

— Tot prin cinci ani se prescriu și dobânzile capitalului dotal datorit de bărbat, în urma desfacerei căsătoriei, 328 n. 1. V. *Dobânzi, Dotă*, etc.

— Soțul condemnat a restitui dota nu poate însă să invoace prescripția de 5 ani, 328 n. 1.

— Prescripția de 5 ani nu se aplică nici la dobânzile sumelor supuse restituirei, atunci când aceste sume au fost primite de acela căruia nu-i erau datorite, 328 n. 1.

— Prescripția de 5 ani se aplică însă creanțelor, care-și au cauza lor în lege, 329.

— Tot prescripția de 5 ani se aplică și dobânzei sumelor datorite de uzufructuar, nudului proprietar, în baza art. 552 C. civil, dacă acesta a avansat capitalul necesar plăței datoriilor care apasă asupra fondului supus uzufructului, precum și dobânzilor capitalului rămas în mâna nudului proprietar, pe care uzufructuarul a neglijat de a le cere, 329. V. *Uzufruct*.

— Prescripția de 5 ani nu se aplică însă dobânzilor unor datorii, al căror cuantum nu este încă determinat, pentrucă creditorul nu are acțiune spre a cere aceste dobânzi, 329.

— Restituirea fructelor datorite de un posesor de rea credință, 330, 331 *ad notam*. V. *Delicte*.

— Neaplicarea acestei prescripții dobânzilor sumelor supuse restituirei, atunci când aceste sume au fost primite de rea credință de acela căruia nu-i erau datorite, 330 *ad notam*.

— Această prescripție nu se aplică de câteori legea face ca însăși să curgă dobânda, din cauza unui delict sau quasi-delict, 330, 331 *ad notam*.

— Ea nu se aplică dobânzilor unui cont-curent, existent

între comercianți cât timp contul curent n'a fost lichidat. 331. V. *Cont curent*.

— Nici dobânzilor datorite de o societate, unuia din asociați, cât timp această sumă n'a fost determinată. 331. V. *Societate*.

— Nici dobânzilor anuale datorite în baza art. 616 C. civil, pentru eșirea dintr'un loc înfundat, fiecare indemnitate prescriindu-se prin 30 de ani, 331. V. *Loc înfundat, Servitute*, etc.

— Nici dobânzilor care curg în timpul unei instanțe judecătorești. 332.

— Nici dobânzilor sumelor cu care tutorul a rămas dator minorului sau interzisului, în baza art. 420 C. civil, cât timp el n'a predat socotelile definitive și cât timp acele socoteli n'au fost aprobate, 333.

— Nici dobânzilor sumelor plătite în contul debitorului, de către un codebitor, un fidejusor, un mandatar, un *negotiorum gestor*, etc., în privința recursului ce toți aceștia au în contra debitorului, pe care l-au descărcat, 333.

— Nici dobânzilor pe care creditorul nu le-a putut cere din cauza unui fapt al debitorului, 333.

— Nici datoriei unui capital, plătitor cu anul sau la termene periodice mai scurte. 333.

— 5° *Tot ce se plătește cu anul sau la termene periodice mai scurte*. 322. 334.

— Enumerarea făcută de art. 1907 este enunciativă, iar nu limitativă. 334.

— Această prescripție se aplică și salariului funcționarilor publici, ce se plătesc lunar. 322. 334.

— Aplicarea acestei prescripții la plata unui bezman 334. V. *Bezman*.

— Neaplicarea ei la obligația impusă moștenitorului prin testament de a dà creșterea și întreținerea unui copil. 324 n. 1, 334.

— *Quid* în privința asigurărilor mutuale? 335. V. *Asigurare mutuală*.

— Calcularea termenului prescripției de cinci ani. 335 urm.

— Pentru calcularea celor cinci ani ai prescripției statornicite de art. 1907, trebue a se luà ca punct de plecare cererea în judecată sau actul întreruptiv al prescripției. 335.

— Aplicarea acestei soluții chiar atunci când dobânzile sau veniturile au încetat de a fi datorite. 336.

— Prescripția statornicită de art. 1907 este supusă cauzelor ordinare de întrerupere ale prescripției și, în urma întreruperei ei, o nouă prescripție de cinci ani începe a curge. 336, 337.

— Ea este, de asemenea, supusă cauzelor ordinare de suspendare, afară de excepția statornicită prin art. 1908. pag. 336 n. 3.

— Intreruperea prescripției cincenale nu modifică natura acestei prescripții și n'o schimbă în prescripție de 30 de ani decât atunci când creanța este novată. 337. V. *Novație*.

— Dacă debitorul și-a recunoscut datoria, o atare recunoaștere ar atrage novațiunea creanței, în caz când aceasta a fost intenția părților, 337 text și n. 3.

— Prescripția de cinci ani, curge în contra minorilor și interzișilor, ca și celelalte prescripții scurte, 338. V. *Interdicție*. *Minori*, etc.

— Motivele acestei excepții, p. 338.

— Prescripția de cinci ani curge, de asemenea, contra absenților, 336 n. 3, 339. V. *Absență*.

— Conform principiilor generale, ea nu curge însă între soți. 336 n. 3. V. *Soți*.

— *Altă prescripție de cinci ani (prescripția acțiunei în revendicare a bunurilor imobiliare vândute prin licitație publică) (art. 568 Pr. civ.)*. 339 urm. V. *Licitație publică*.

— Sub procedura veche, acțiunea în revendicare a imobilelor cumpărate la licitație publică, se prescria prin 30 de ani, 339.

— După procedura revizuită la 1900, această acțiune se prescrie prin cinci ani din momentul punerei adjudecatarului în posesiunea imobilului adjudecat, fără a se distinge dacă executarea a avut loc prin portărei, sau dacă părțile au procedat la o punere în posesiune de bună voe, 339 text și n. 3. 340 *ad notam*.

— Art. 568 Pr. civ. nu se aplică servituților active ce se exercită de către imobilul adjudecat asupra altui imobil. 340. V. *Servitute*.

— El se aplică numai drepturilor ce existau în favoarea imobilului adjudecat, în momentul adjudecărei, 340. 341.

— Scopul art. 568 Pr. civ., 340, 341, 342.

— Prescripția este, în specie liberatorie (Controv.), 341. 342.

— Art. 568 Pr. civ. nu se aplică ordonanțelor de adjudecare prin care s'a adjudecat un pământ rural. 342. V. *Ordonanța de adjudecare*. *Pământ rural*, etc.

— *Prescripția instantanee în privința mobilelor și revendicarea lor (art. 1909. 1910. C. civ.)*, 100, 344 urm., 348.

— Dreptul roman în privința prescrierei mobilelor. 344 text și n. 2.

— Codul Calimach, 344 n. 1.

— Dreptul vechiu francez, 345 text și n. 1.

— Regula art. 1909 este străină de dreptul roman. Ea își are origina sa în vechiul drept germanic (legea salică și legea Ripuarilor). 345.

— Formula codului francez „*En fait de meubles possession vaut titre*“, este împrumutată dela jurisconsultul Bourjon, 1 nota 2 și 346. V. *Bourjon*.

— Motivele art. 1909 C. civil. 346. 347.

— Fundamentul juridic al regulei statornicite de art. 1909. In codul fr. principiul de drept care serveşte de bază regulei art. 1909 a dat loc la o vie controversă (şapte sisteme). 347.

— In dreptul nostru s'a admis sistemul lui Marcadé al prescripţiei achizitive instantanee, 100, 101, 348 text şi n. 1, 349.

— Deosebire între mobile şi imobile, 349.

— *Condiţiile cerute pentru ca art. 1909 să poată fi aplicat*, 349 urm.

— 1° Pentru ca textul de mai sus să poată fi invocat se cere ca posesiunea lucrului mobiliar să fie cu titlu de proprietar *(animo domini)*, 349, 350. V. *Precarişti*.

— Precariştii nu pot deci invocà art. 1909 C. civil, 350.

— Nici acel care a fost tolerat a posedà un lucru mobil, toleranţa fiind un titlu precar, 352. V. *Toleranţă*.

— Servitorii pot însă să invoace acest text, dacă se dovedeşte că au posesiunea exclusivă şi cu titlu de proprietate a lucrurilor mobile aflătoare la domiciliul stăpânului lor, 352. V. *Servitor*, *Toleranţă*, etc.

— *Quid* în caz când cel ce se găseşte în posesiunea unor valori invoacă în privinţa lor un dar manual? 352. V. *Dar manual*.

— Găsitorul unui lucru nu poate să invoace art. 1909 C. civil, el neputând deveni proprietar asupra lucrului găsit decât prin prescripţia de 30 de ani (Controv.), 350 şi tom. III, partea II, p. 22 text şi n. 3 (ed. a 2-a). V. *Găsire de lucruri mobile*, *Lucruri găsite*, etc.

— Aplic. art. 1909 creditorului gagist (Controv.), 101, 351. V. *Creditor gagist*, *Gaj*.

— Dreptul celorlalţi creditori de a urmări lucrul amanetat, 351, 352. V. *Gaj*.

— Mobilele care garnisesc o casă, sunt, în genere, considerate ca aparţinând aceluia care ocupă localul unde se găsesc, 353 text şi n. 1.

— In caz de posesiune echivocă, judecătorii fondului decid, în fapt, cine este posesorul de bună credinţă şi, deci, proprietarul mobilelor, 353.

— Reclamantului incumbă sarcina de a dovedi reaua credinţă sau prioritatea posesorului mobilelor, 353.

— Dovada precarităţei şi a toleranţei se face după dreptul comun, 353, 354.

— 2° A doua condiţie cerută pentru a puteà invocà prescripţia instantanee în privinţa mobilelor corporale, este buna credinţă a posesorului (Controv.), 354 text şi n. 3.

— Posesorul de bună credinţă este deci garantat prin posesiunea sa contra reclamaţiilor terţiilor, 355 text şi n. 2.

— Cazul când posesorul nu are nevoe de bună credinţă, 355.

— Momentul când trebue să existe buna credinţă (când începe posesiunea) (Controv.), 355.

— Posesorul este presupus

de bună credinţă până la dovada contrară, 355.

— Chestiunea bunei sau relei credinţe este o chestiune de fapt, 356.

— Codul german în această privinţă, 356.

— Buna credinţă este suficientă, posesorul neavând nevoe, în specie, de niciun titlu, 356. V. *Titlu*, p. 689.

— *Mobilele la care se aplică prescripţia instantanee*, 356 urm.

— Prescripţia instantanee se aplică la mobilele corporale, nu însă şi la cele incorporale (creanţe), afară de titlurile la purtător sau la înfăţişător şi cupoanele lor, după cum dispune anume codul italian, 357 text şi n. 2. V. *Cupoane*, *Titluri la purtător*, etc.

— Art. 1909 se aplică, deci, scrisurilor funciare rurale şi biletelor de bancă, dacă se poate dovedi identitatea lor. 381 n. 3. V. *Bilete de bancă*, *Scrisuri funciare*, *Titluri la purtător*, etc.

— S'a decis că şi biletele de loterie sunt titluri la purător, 381 n. 4. V. *Loterie (Bilete de loterie)*, *Titluri la purtător*, etc.

— Această prescripţie se aplică unui pavilion mobil, animalelor, etc., 357 *ad notam*. V. *Animale*, *Pavilion*, etc.

— Ea se aplică manuscriselor şi scrisorilor confidenţiale, 361. V. *Manuscris*, *Scrisori confidenţiale*.

— Ea nu se aplică însă fondurilor de comerţ care, necontestat, sunt mobile incorporale, 358 *ad notam*. V. *Fond de comerţ*.

— In privinţa mobilelor corporale, art. 1909 nu se aplică universalităţilor juridice de mobile, de exemplu: unei succesiuni compusă numai din mobile, 101, 358, 359.

— Dacă o asemenea succesiune ar fi posedată de un moştenitor aparent, moştenitorul adevărat ar puteà, deci, să exercite timp de 30 de ani acţiunea în petiţie de ereditate, 233, 358. V. *Moşt. aparent*, *Petiţia de ereditate*, etc.

— Art. 1909 se aplică însă universalităţilor de fapt, precum ar fi: o bibliotecă, o turmă de oi, un cârd de boi, etc. 359.

— Art. 1909 nu se aplică însă vaselor sau corăbiilor, care nu pot fi înstrăinate decât printr'un act scris, 100, 359, 424 şi tom. III, partea I-a, p. 188 n. 1 şi p. 298. V. *Vas*.

— Actul scris nu este însă cerut, în specie, *ad solemnitatem*, *ci ad probationem* (Controv.), 359. V. *Vas*.

— In caz când s'ar revendicà un imobil, în care s'ar găsi mai multe mobile, art. 1909 este inaplicabil acestor din urmă, mobilele fiind, în specie, accesoriile imobilului. Mobilele pot însă să fie revendicate, 359.

— Art. 1909 nu se aplică mobilelor care fac parte din domeniul public, precum cărţile sau manuscrisele unei biblioteci publice, tablourile sau statuele dintr'un muzeu, etc., 360. V. *Domeniu public*.

— Regula art. 1909 va fi

însă aplicată mobilelor care, fiind incorporate unui imobil, au fost mai în urmă deslipite de acest imobil, 360.

— Neaplic. art. 1909 acțiunilor întemeiate pe o obligație contractată de posesor, 360.

— Judecătorii nu pot să aplice din oficiu regula statornicită de art. 1909 C. civil; creditorii posesorului pot însă să opue proprietarului revendicant posesiunea exercitată de debitorul lor, întrucât este vorba, în specie, de un interes bănesc, 361, 363.

— Art. 1909 nu poate fi propus, ca orice prescripție civilă, pentru prima oară în casație, 363.

— Dota mobiliară fiind alienabilă, s'a decis că achizitorul de bună credință a unor mobile ce compun o asemenea dotă, este apărat prin dispoziția art. 1909 din codul civil, fără a se puteà opune clauza de inalienabilitate care ar rezultà din convenția părților, 362. V. *Dotă mobiliară.*

— Cumpărarea unei case spre a fi dărâmată (neaplicarea art. 1909 C. civil), 362, 363.

— *Efectele regulei statornicite de art. 1909 C. civil*, 363 urm.

— Efectul regulei art. 1909 este de a exclude, în principiu, revendicarea mobilelor, posesorul de bună credință putând să respingă revendicarea exercitată de terții contra lui, invocând numai posesiunea lucrului, 363, 364.

— Art. 1909 exclude nu numai revendicarea, dar și acțiunea confesorie în materie de uzufruct, 363 n. 3. V. *Uzufruct.*

— Acest text nu poate fi opus acțiunei pauliene, 271, 361. V. *Act. pauliană.*

— *Excepții dela regula statornicită de art. 1909, în caz de pierderea sau furarea lucrului*, 364 urm.

— La regula că revendicarea nu este admisă contra posesorului de bună credință al unui lucru corporal, legea aduce două excepții, care, ca toate excepțiile, sunt de strictă interpretare, și anume:

— 1° Când lucrul a fost pierdut;

— 2° Când lucrul a fost furat. In aceste două cazuri, lucrurile pierdute sau furate pot fi revendicate în curs de trei ani din ziua pierderei sau furărei lor, dela cel la care aceste lucruri se găsesc, 364, 373.

— Ce se înțelege prin lucruri pierdute, 365.

— Tot ca pierdute se consideră și lucrurile rătăcite din cauza trimeterei lor sub o adresă falșă, 365, 366.

— Nu numai lucrurile pierdute, dar și cele furate pot fi revendicate în timp de trei ani dela data furărei lor, 366.

— Furtul consistă în sustracțiunea frauduloasă a lucrului mișcător al altuia cu cuget de a și-l însuși pe nedrept, 366. V. *Furt.*

— Revendicarea nu este admisă de câteori nu există sustracțiune frauduloasă, 367.

— Astfel, proprietarul de-

posedat de lucrul său printr'un falş, printr'un abuz de încredere, printr'o escrocherie sau prin violarea unui depozit (delict civil), etc., nu poate să revendice dela posesor lucrul de care el este lipsit; căci, în asemenea cazuri, el n'a fost victima unei sustracţiuni frauduloase, ci s'a desezisat el însuşi cu voinţă de lucrul său, încredinţându-l unui depozitar necredincios, 367, 368. V. *Abuz de încredere, Escrocherie, Furt*, etc.

— Aşa dar, revendicarea trebue să fie mărginită numai la lucrurile furate. Revendicarea, pe care legea o conferă contra posesorului de bună credinţă timp de trei ani, conform teoriei lui Bourjon, nu exclude însă acţiunea personală pe care proprietarul lucrului o are contra posesorului de rea credinţă, care a dobândit lucrul dela autorul furtului sau dela găsitorul lui, 371.

— Cât pentru autorul furtului, el poate fi urmărit 30 de ani, însă acţiunea ce se poate exercità contra lui, după cei trei ani, este o acţiune personală în restituire, 371.

— Această soluţie erà admisă şi în vechiul drept francez, 372.

— Aplic. aceleiaşi soluţii aceluia care a găsit lucrul altuia şi care este obligat a-l restitui, obligaţia sa izvorând din delict. V. *Găsire, Lucruri găsite*, etc.

— Revendicarea pentru cauză de furt este admisibilă chiar dacă autorul furtului, din cauza înrudirei cu partea lezată, ar fi din acei care, după lege, nu se pedepsesc, faptul lor fiind calificat ca tainică luare şi dând loc numai la despăgubiri civile, 372. V. *Furt, Tainică luare*, etc.

— Prada luată dela vrăjmaş în timp de războiu *(præda bellica)* fiind considerată ca o proprietate legitimă, nu se consideră ca un lucru furat şi, deci, nu poate fi revendicată dela terţiul posesor, 373. Vezi şi tom. III, partea II, p. 32, 33. V. *Prada de război*, p. 616.

— Admiterea aceleiaşi soluţii în privinţa lucrurilor rechiziţionate de vrăjmaş, chiar dacă rechiziţiile ar fi fost neregulate (Controv.), 373. V. *Rechiziţii militare*, p. 679.

— Acţ. în revendicare a unui lucru pierdut sau furat poate fi exercitată contra oricărui posesor, puţin importă titlul în baza căruia el posedă lucrul. Ea trebue să fie exercitată în curs de trei ani din ziua pierderei sau furărei lucrului, 373.

— Această prescripţie scurtă şi liberatorie, care curge în contra minorilor şi interzişilor, nu poate fi prelungită peste trei ani (Controv.), 374 text şi n. 1.

— Această prescripţie liberatorie este supusă regulelor ordinare de întrerupere şi suspendare, afară de regula prevăzută de art. 1876, cu privire la minori şi interzişi, 374, 375.

— Reclamantul în revendicare nu este obligat a-şi dovedi dreptul de proprietate, fiind suficient ca el să dovedească pierderea sau furarea lucrului

revendicat; art. 972 nu este deci aplicabil în specie, 375.

— Revendicantul nu are nevoe de a dovedi cine este autorul sustracţiunei, fiind suficient ca el să dovedească furtul, 375.

— Dacă acel care a cumpărat un lucru pierdut sau furat l-a vândut şi el, la rândul lui, altuia, revendicarea va fi îndreptată contra cumpărătorului, posesor actual al lucrului, 375, 376.

— Dacă acel care a cumpărat lucrul pierdut sau furat l-a consumat de rea credinţă, el va plăti revendicantului valoarea lucrului; dacă el a consumat lucrul de bună credinţă, el nu va datorì despăgubiri decât în marginile înavuţirei sale, 376.

— Când proprietarul revendică lucrul pierdut sau furat dela posesorul actual, acesta, la caz de evingere, are o acţiune recursorie, bazată pe echitate, contra aceluia dela care el deţine lucrul, 376.

— Revendicarea poate fi exercitată timp de trei ani chiar contra unui posesor de bună credinţă, 376 text şi n. 4.

— Dacă terţiul a dobândit lucrul de rea credinţă, adecă ştiind că vânzătorul nu erà proprietarul lucrului cumpărat de dânsul, el nu va mai fi apărat prin prescripţia excepţională de trei ani, ci prin prescripţia de 30 de ani, 377 *ad notam*, 511. V. *Furt*.

— Nerevendicarea lucrurilor amanetate la Muntele de pietate, 377. V. ***Muntele de pietate.***

— Responsabilitatea Muntelui de pietate, 377, n. 3. V. *Muntele de pietate*, p. 602.

— Acel care revendică, chiar dela un posesor de bună credinţă, un lucru pierdut sau furat, nu este, în genere, obligat a plătì preţul dat de acest terţiu, afară de cazurile când posesorul actual al lucrului pierdut sau furat l-a cumpărat dela un bâlciu sau târg, sau la o vindere publică, sau la un neguţător care vinde asemenea lucruri, 377.

— Proprietarul care a plătit posesorului evins preţul ce-l costă lucrul revendicat, are recurs contra acelui care a găsit lucrul sau care l-a furat, 378.

— Pentru ca proprietarul, al cărui lucru a fost pierdut sau furat, să fie obligat a restituì preţul plătit de acest din urmă, trebue ca el să-l fi cumpărat de bună credinţă dela un bâlciu, târg, etc., 378.

— Motivele dispoziţiei care dispune restituirea preţului lucrului cumpărat de bună credinţă, 378.

— Cazurile când posesorul lucrului nu are drept la restituirea preţului lucrului cumpărat de el (când este de rea credinţă, adecă, când a ştiut că lucrul ce a cumpărat erà pierdut sau furat), 378 n. 1.

— Bursele de comerţ, pentru titlurile la purtători ce se negociază în ele, sunt asimilate târgurilor publice, 378. V. ***Burse de comerţ.***

— *Quid* în privinţa contuarului unui zaraf? 378, 379 text şi n. 1. V. *Zaraf*.

— *Quid* în privinţa contuarului unui banchier? 379. V. *Banchier*.

— Cumpărarea lucrului dela un neguţător care vinde asemenea lucruri, 379, 380.

— Cazul când vânzătorul nu aveà decât un singur lucru de speţa acelui vândut, 380.

— Posesorul este acela care trebue să dovedească că vânzătorul dela care el a cumpărat lucrul, erà vânzător de asemenea lucrului, 380.

— Restituirea la care are drept posesorul actual, dela care se revendică lucrul, cuprinde preţul cumpărăturei, cheltuelile necesare şi chiar cele utile, în marginea plus-valutei dobândite de lucru, 380.

— Proprietarul, care a plătit posesorului actual preţul achiziţiunei sale, nu poate să pretindă a fi subrogat recursului în garanţie conferit detentorului deposedat al lucrului pierdut sau furat, contra celuia dela care el a dobândit acest lucru, pentru a cere dela un detentor intermediar suma ce el a restituit, 280. V. *Subrogare*.

— ***Prescripţia în dreptul internaţional privat***, 398 urm.

— Străinii pot invocà prescripţia la noi, în privinţa imobilelor urbane, 398. V. *Străini*.

— In privinţa uzucapiunei se aplică legea situaţiei imobilelor, 399.

— Aplic. aceleiaş legi în privinţa mobilelor considerate în individualitatea lor (art. 1909, 1910), 399, 400.

— Revendicarea lucrurilor pierdute sau furate, 400, 401.

— In privinţa prescripţiei liberatorii, acţiunile reale sau drepturile reale sunt cârmuite tot de legea situaţiei lucrului, 401.

— Incât priveşte acţiunile personale, chestiunea este foarte controversată, 401 urm.

— Sistemul cel mai juridic este acel care aplică legea ce cârmueşte însuş contractul şi care este legea naţională a părţilor, când ele au aceeaş naţionalitate, sau legea locului unde s'a încheiat contractul în caz contrar, 403, 404.

— *Quid* în privinţa prescripţiilor scurte, care se întemeiază pe o prezumpţie de plată şi care, întrucâtva, interesează ordinea publică? 405. Vezi şi p. 294.

Prescripţia comercială.

— Codul francez, afară de oarecare excepţii, nu admite o prescripţie specială în materie comercială, prescripţia de 30 de ani find aplicabilă şi în specie, 407.

— Critica codului francez, 407, 408.

— Codul nostru, urmând pe cel italian, a admis, cu drept cuvânt, în materie comercială, prescripţia de 10 ani, afară de cazurile când codul comercial sau o altă lege admite o prescripţie mai scurtă, 408.

— Această prescripţie se aplică afacerilor comerciale

numai cât timp n'a urmat o hotărîre judecătorească, căci îndată ce părţile s'au judecat şi s'a dat o hotărîre definitivă, această hotărîre nu-şi pierde efectele sale decât prin neexecutare timp de 30 de ani de când a rămas definitivă, şi aceasta chiar în materie cambială, 158, 222, 409, 446. V. *Cambie*, ***Hotărîri judecătoreşti***, etc.

— Legea judecătoriilor de ocoale din 1907 face însă excepţie dela acest principiu în privinţa cărţilor de judecată şi a sentinţelor pronunţate de tribunal asupra acestor cărţi de judecată, 158, 222, 223, 224, 409 n. 1, etc. V. ***Hotărîri judecătoreşti***, p. 590.

— Şi instanţa comercială, lăsată în părăsire şi neperimată, se prescrie, ca şi cea civilă, tot prin 30 de ani, întrucât niciun text din legea comercială nu deroagă dela această regulă, 221 n. 1, 409, 446, 447.

— Prescripţia comercială este, ca şi cea civilă, achizitivă şi liberatorie, 409.

— Prescripţia comercială nu este însă relativă la uzucapiunea imobilelor, nici la drepturile reale constituite asupra lor, 410.

— Prescripţia comercială de 10 ani, înlocuind pe cea civilă de 30 de ani, nu cere nici titlu nici bună credinţă, 410, 424.

— *Efectele prescripţiei comerciale.* — Efectul prescripţiei comerciale este de a stinge cu desăvârşire acţiunea comercială, fără a lăsà să supravieţuiască o acţiune civilă, 410.

— Prescripţia comercială se aplică tuturor părţilor, chiar atunci când actul juridic este comercial numai pentru una din ele, puţin importă izvorul acestei obligaţii: contracte, delicte, quasi-delicte, etc., nota 4 dela p. 410, 411 şi p. 412.

— Tot în baza acestui principiu, art. 56 din codul comercial dispune că de câteori un act este comercial numai pentru una din părţi, toate părţile sunt supuse, încât priveşte acest act, legei comerciale, afară de dispoziţiile privitoare la persoana comercianţilor şi de cazurile în care legea ar fi dispus altfel, 411 text şi n. 1.

— Această soluţie este admisă şi prin codul de comerţ bulgar, 412 n. 1.

— Admiterea probei testimoniale, după aprecierea judecătorilor, în caz când actul este comercial numai pentru una din părţi, 411 şi tom. VII, pag. 270.

— Consecinţile care rezultă din art. 56 C. com., în privinţa jurisdicţiei comerciale, 411 n. 1.

— Cazul când actul mixt a avut loc sub legea veche, 411 n. 1.

— Combinarea prescripţiei de 10 ani (art. 945 C. com.) cu acea de un an (art. 1904 § 1) în privinţa acţiunei comercianţilor pentru mărfurile ce ei vând la particularii necomercianţi. Deşi Curtea din Craiova a aplicat în specie prescripţia de 10 ani, credem că numai prescripţia de un an este

aplicabilă, pentrucă din art. 947 C. com. rezultă că prescripţia de 10 ani se aplică numai atunci când alte legi nu prevăd o prescripţie mai scurtă, ceeace tocmai prevede art. 1904 § 1 din codul civil, 300 text şi n. 3, 413, 414. V. *Prescripţia civilă.*

— Fiind însă că, în specie, nu se aplică prescripţia de 10 ani, ci prescripţia de un an, comerciantul căruia i s'ar opune prescripţia, va puteà să defere debitorului jurământul, care se aplică prescripţiilor scurte, nu însă prescripţiilor statornicite de codul comercial, 312, 414, 446. V. *Jurământul decizor.*

— *Persoanele contra cărora curge prescripţia comercială şi întreruperea ei.* 414 urm.

— In prescripţiile comerciale se aplică regulile stabilite de codul comercial. De câteori însă codul comercial nu dispune nimic, se aplică dispoziţiile codului civil, în baza art. 1 C. com., 415.

— Astfel, în privinţa calculărei termenului prescripţiei, se vor aplicà art. 1886 şi urm. din codul civil, iar prescripţia comercială, ca şi cea civilă, curge în contra oricărei persoane, care n'ar puteà invocà o excepţie anume statornicită de lege, 416.

— Astfel, ea curge în contra femeilor măritate, în contra minorilor, chiar emancipaţi, şi interzişilor, 177, 186, 416.

— Ea curge în contra absenţilor, ca şi în contra prezenţilor, contra Statului, comunelor, judeţelor, etc., însă bine înţeles numai în privinţa domeniului lor privat, nu însă şi în privinţa domeniului lor public, 174, 416. V. *Absenţă, Dom. public, Stat,* etc.

— Ea curge contra militarilor în activitate de serviciu, în timp de răsboiu, afară de cazurile când contrariul ar fi admis printr'o lege specială, 174, 416. V. *Militari, Răsboiu,* etc.

— Chestiunea de a se şti dacă falimentul debitorului sau alt caz de forţă majoră suspendă cursul prescripţiei, este controversată, 175, 416. V. *Faliment.*

— Ea curge în contra stabilimentelor publice sau persoanelor morale în genere, în contra persoanelor informate de cursul prescripţiei, ca şi contra celor care-l ignorează, 174, 175, 416, 417. V. *Persoane morale.*

—Dar, dacă prescripţia curge contra femeilor măritate, ea nu curge însă între soţi, art. 1881 C. civil, fiind aplicabil şi prescripţiei comerciale (Controv.), 192, 417—420. V. *Soţi.*

— Intreruperea prescripţiei comerciale se regulează tot după dispoziţiile codului civil, 420 urm.

— Prin derogare dela dreptul comun, în obligaţiile cambiale, actele întreruptive de prescripţie, făcute în persoana unuia din coobligaţi, nu produc niciun efect faţă cu ceilalţi, 421, 422. V. *Cambie.*

— Aplic. aceleiaşi soluţii la cekuri, poliţe de încărcare, etc., 423.

— Aplic. ei raporturilor dintre debitorul cambial şi dătătorul de aval, 423. V. *Aval.*

— Motivele acestei dispoziţii excepţionale, 422, 424.

— *Prescripţiile relative la vasele plutitoare*, 424 urm. V. *Vas*.

— *Prescripţia relativă la acţiunile derivând din contractul de împrumut maritim sau de gaj asupra vaselor*, 427.

— *Prescripţia acţiunilor ce izvoràsc din lovirea vaselor (abordare, abordaj)*, 428 urm. V. *Abordaj*.

— *Prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din închirierea unui vas şi din contractul de asigurare*, 435 urm. V. *Asigurare*, *Vas*, etc.

— *Prescripţia relativă la acţiunile ce derivă din furnituri făcute pentru repararea unui vas sau pregătirea lui de drum, sau din plata de alimente date marinarilor şi celorlalţi oameni ai echipajului, din ordinul căpitanului*, 439, 440.

— *Prescripţia acţiunilor ce derivă din contractul de societate, din cambii şi cekuri*, 440 urm. V. *Cambie*, *Societate*, etc.

— 1^{0} *Prescripţia acţiunilor ce derivă din contractul de societate sau din alte operaţii sociale*, 441 urm.

— Prescripţia este, în specie, de cinci ani, 440.

— Această prescripţie se aplică societăţilor civile, care au împrumutat formele unei societăţi comerciale, 441.

— Ea se aplică societăţilor anonime şi societăţilor străine care-şi au sediul şi obiectul principal al întreprinderei lor în România şi care s'au conformat dispoziţiilor art. 239 C. com., 441.

— Această prescripţie nu se aplică însă asociaţilor în participaţie, nici societăţilor constituite în mod neregulat, 441, 442 text şi nota.

— Dacă societatea a fost constituită în mod neregulat, fără publicaţiile prescrise de lege, nu se mai aplică prescripţia scurtă de 5 ani, ci prescripţia de 10 ani, 442.

— Nu se poate derogà dela prescripţia de 5 ani, statornicită de art. 949 C. com., p. 442 text şi n. 2.

— Această prescripţie se aplică atât acţiunilor ce izvorăsc din contractul de societate, cât şi din alte operaţii sociale, 442, 443.

— Exemple de acţiuni ce derivă din operaţii sociale, 443.

— Prescripţia de *cinci ani* nu priveşte numai acţiunile de natură socială, dar şi toate acţiunile ce o societate poate să facă în exerciţiul comerciului său, 443, 444.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 444.

— Intreruperea prescripţiei este reglementată de codul civil, 444.

— Declararea societăţei în stare de faliment, nu suspendă nici nu întrerupe prescripţia în materie de societate, 444. V. *Faliment*.

— Prescripţia de 5 ani nu se aplică acţiunilor care se întemeiază pe un înscris comercial, de exemplu, un act de garanţie, 444.

— 2° *Prescripţia acţiunilor ce derivă din cambii şi din cekuri*, 445 urm.

— Dr. nostru anterior şi dreptul actual în privinţa prescripţiei în materie de cambii, 445 text şi n. 1.

— După dreptul actual, acţiunea care derivă dintr'o cambie se prescrie prin *cinci ani*, fie că a fost protestată sau nu, iar cambia este decăzută din efectele sale, atât ca instrument de probă cât şi ca cauză a obligaţiei, 445.

— Cambia prescrisă nu se transformă deci într'un zapis civil, ca sub legea anterioară, 445, 446. V. *Cambie*.

— Chestiunea de a se ştì dacă debitorul liberat prin prescripţie, din punctul de vedere civil, rămâne sau nu liberat după echitate, *naturaliter*, este controversată, 39 urm., 445 n. 3. V. *Cambie*, *Oblig. naturală*.

— In consecinţă, purtătorul cambiei nu poate deferì debitorului cambial jurământul decizor, spre a dovedì neplata cambiei prescrise, nici jurământul de credulitate văduvei sau moştenitorilor lui, 312, 313, 446. V. *Cambie*, *Jurământ*, etc.

— Prescripţia de *cinci ani* nu mai este însă aplicabilă, în materie cambială, de câteori a intervenit o hotărîre condemnatorie. In asemenea caz nu se va aplicà nici prescripţia de 10 ani, după cum pe nedrept susţin unii (de exemplu, Vidari), ci prescripţia de 30 de ani, 158, 222, 409 şi 446 text şi n. 2. V. *Hotărîri judecătoreşti*, *Prescripţie civilă*, etc.

— Tot prin 30 de ani se prescrie şi instanţa care are de obiect o acţiune cambială, pentrucă nici un text din legea comercială nu deroagă dela acest principiu, înscris în art. 1891 C. civil, 409 şi 447.

— Cazul în care s'a admis prescripţia de 10 ani, 447.

— Prescripţia de 5 ani se aplică nu numai acţiunei principale, dar şi acţiunilor de regres, nelovite de o decădere oarecare, 444 text şi n. 3.

— Prescripţia de *cinci ani*, statornicită de art. 949, 2° C. com. nu se aplică decât poliţelor propriu zise, adecă comerciale, emise sub codul comercial anterior, iar nu şi celor emise şi acceptate de către necomercianţi care, după legea veche, erau considerate ca acte sau înscrisuri civile, prescriptibile prin 30 de ani, conform dreptului comun, 461, 462.

— Inacţiunea timp de 5 ani stinge numai acţiunea care derivă din cambie, nu însă şi acea care derivă din raportul juridic fundamental, pe care părţile au înţeles să-l învestească cu garanţia cambială, 448.

— Acţiunea de înavuţire sau de folos nedatorit, 448, 449.

— In materie cambială prescripţia curge, în privinţa cambiilor având un termen de plată, din ziua ajungerei acestui termen la scadenţă, adecă din ziua care urmează pe acea a scadenţei, pentrucă numai atunci creditorul este în drept să urmărească plata, 449 text şi n. 2.

— Prescripţia acţiunilor ce derivă din cambii începe a curge din ziua scadenţei şi se îndeplineşte în ziua expirărei termenului de 5 ani, chiar dacă acea zi ar fi, o zi de sărbătoare, art. 731 Pr. civ. nefiind aplicabil în specie, 449 n. 2.

— In privinţa cambiilor plătitoare la vedere, prescripţia curge din ultima zi a termenului prevăzut de art. 292 C. com., adecă după un an dela emiterea cambiei, 450.

— *Prescripţia acţiunilor izvorîte din contractul de transport sau cărăuşie*, 450 urm.

— Cărăuş (*voiturier*, *vettore*, *Frachtführer*) este orice persoană sau companie care, pentru un preţ determinat, se însărcinează cu transportarea dintr'un loc în altul, pe apă sau pe uscat, a mărfurilor, animalelor sau a oamenilor, 451.

— Critica definiţiei dată de art. 413 C. com şi 425 C. com. german, 451.

— Intreprinzătorii de transporturi sunt cărăuşi, 451.

— Intreprinzătorii de pompe funebre, 452. V. *Pompe funebre*.

— Cazul când există mai mulţi cărăuşi, 451 n. 2.

— Prescripţia edictată de art. 956 C. com. în materie de cărăuşie se aplică, în genere, la toate acţiunile ce derivă din contractul de transport, iar nu numai atunci când este vorba de pierdere, avarie sau întârziere, menţionarea acestor cazuri în partea finală a textului fiind făcută în scopul de a fixà punctul de plecare al prescripţiei, iar nu de a enumerà în mod limitativ cazurile când se aplică prescripţia statornicită de art. 956 C. com., 56 n. 3, 452, 453. V. *Cărăuşie*, *Transport*, etc.

— Prescripţia statornicită de art. 956 C. com. se aplică nu numai acţiunei care aparţine expeditorului şi destinatarului contra cărăuşului, dar şi celei ce aparţine cărăuşului contra expeditorului şi destinatarului 454.

—Trebue, deci, să recunoaştem că am fost greşit când am zis în tom. IX, p. 288, că acţiunea cărăuşului contra expeditorului se prescrie prin 10 ani.

— In privinţa transportului de persoane, se va aplicà prescripţia de 10 ani, 454, 455.

— Chestiunea de a se şti dacă responsabilitatea cărăuşului izvorăşte din contract sau din delict, în privinţa transportului persoanelor. în caz de accident întâmplat unui călător, este controversată, 455 n. 1: tom. V, p. 495 urm. şi tom. IX, p. 289 urm. V. *Transport de persoane*.

— Termenul prescripţiei, în privinţa acţiunilor ce derivă din contractul de transport, este de 6 luni sau de un an, după destinaţia localităţilor prevăzute de art. 956 C. com., 455.

— Termenul acestor prescripţii scurte curge, în caz de pierdere totală a mărfurilor, din ziua în care ele trebuiau să ajungă la destinaţie, iar în caz de pierdere parţială, avarie sau simplă întârziere, din ziua predărei mărfurilor în primirea destinatarului, 455.

— Cazurile care împiedică, suspendă sau întrerup prescripţia sunt acele ale dreptului comun, 455.

— Cauzele de întrerupere sunt admise şi în privinţa căilor ferate, 455.

— Reclamaţiile făcute pe calea administrativă, nu constituesc acte întreruptive de prescripţie, 456.

— O acţiune perimată nu poate, de asemenea, fi invocată spre a se susţine că prescripţia a fost întreruptă, 456.

— Intreruperea prescripţiei faţă de un cărăuş lasă să subziste acţiunea persoanei dăunate contra tuturor cărăuşilor, care au participat la acelaş contract, precum şi acţiunea recursorie a cărăuşului chemat la răspundere contra celorlalţi cărăuşi, din cauza solidarităţei lor, 457.

— Contractul de transport sau cărăuşie în dreptul internaţional privat, 457 şi tom. IX, p. 330, 331.

— *Prescripţia acţiunilor mediatorilor şi acţiunilor de anulare sau de reziliere a concordatului*, 458, 459. V. *Concordat*, *Mediatori*, etc.

—Creanţele mediatorilor privaţi sau publici (înfiinţaţi de legea burselor), izvorîte din operaţiile ce ei fac, în calitate de mediatori, se prescriu prin doi ani, 458, 459. V. *Mediatori.*

— Această prescripţie fiind relativă la mediatorii care fac operaţii în afaceri comerciale, se înţelege că creanţele celorlalţi mediatori, precum sunt acei pentru închirieri sau vânzări de case, arendări de moşii, etc., se prescriu prin 30 de ani, conform dreptului comun, 459.

— Tot prin doi ani se prescriu şi acţiunile de anulare sau de reziliere a concordatului în materie de faliment, 459. V. *Concordat*, *Faliment*, etc.

— Pentru acţiunile în anulare, termenul de doi ani curge din ziua descoperirei dolului, iar pentru acţiunile în reziliere, dela sosirea scadenţei ultimei plăţi ce falitul urmează a face conform concordatului, 459.

— Imobilele neputând, în dreptul nostru, face obiectul unui comerţ, cumpărările şi vânzările de imobile nu constituesc fapte comerciale, ci operaţii civile, aşa că samsarul, mediatorul sau misitul, care intervine pentru vânzarea unui imobil, nu poate invocă art. 46 C. com., spre a cere proba testimonială, ca să dovedească cuantumul onorarului promis, deoarece operaţia de misitie n'a fost făcută într'o operaţie comercială, pentru ca fapta misitului să fie o faptă comercială de natură a fi dovedită cu martori, 459 n. 2.

— *Liberarea grefierilor şi sindicilor de obligaţia de a păstră registrele încredinţate lor în procedura falimentelor*, 460.

— *Dispoziție tranzitorie relativă la prescripțiile comerciale*, 460, 461.
— Prescripția începută înainte de aplicarea codului comercial actual, se regulează după legea veche sub care a început a curge. Dacă prescripția începută sub vechiul cod comercial, ar fi însă mai lungă decât acea statornicită de codul actual, se va aplică termenul cel mai scurt, calculându-se acest termen dela punerea în aplicare a noului cod comercial, 460.

Prescripția penală.— Considerații generale, 463 urm.
— Prescrierea acțiunei publice și a executărei pedepselor, 464.
— Justificarea ambelor prescripții, 464 urm.
— Dispozițiile vechiului cod penal al Moldovei din 1826, p. 468.
— Dispozițiile vechiului cod penal al Munteniei din 1850, împrumutate dela procedura penală franceză, 468, 469.

— *Caracterul prescripției penale (ordine publică)*, 471.
— In materie represivă, prescripția se aplică atât acțiunei publice cât și celei civile, exercitată în mod simultaneu sau în mod separat, 472.
— Invocarea prescripției penale din oficiu, în orice stare s'ar află procesul, și aceasta pentru prima oară chiar înaintea Curței de casație, în care caz casarea se face fără trimetere, 68, 472 și 519. V. și *Prescripția civilă*, p. 621.
— *A fortiori*, prescripția penală poate fi invocată pentru prima oară în apel, înaintea Curței cu jurați, înaintea judecătorului de instrucție sau camerei de punere sub acuzare, etc., 472.
— Inculpatul sau condemnatul nu poate să renunțe la prescripție nici în mod expres, nici în mod tacit, 472 text și n. 1, 473.
— Imposibilitatea de a renunță, în care se găsește condemnatul, se întinde chiar la prescripția acțiunei civile, 473.

— *Retroactivitatea legilor în ceeace privește acțiunea publică* (Controv.), 473, 474.

— *Prescrierea acțiunei publice*, 474 urm.
— Toate acțiunile, care au de scop pedepsirea unei fapte penale, sunt, în principiu, prescriptibile, 475.
— Excepție dela acest principiu în privința fraudelor comise în materie de recrutare, 475, 476. V. *Fraude în materie de recrutare*, *Recrutarea armatei*, etc.
— Altă excepție în privința nesupunerei sau dezertărei comise de militari, 475, n. 2. V. *Dezertare*.
— După vechiul cod penal al Moldovei din 1826, furturile erau imprescriptibile, 468, 476. V. *Furt*.
— La Romani, toate acțiunile erau prescriptibile, afară de aceea pentru paricid și pen-

tru furt manifest, 467 n. 2, 476 text și n. 1.

— Acțiunile imprescriptibile în vechiul drept francez, 476, 477.

— Termenul prescripției acțiunei publice erà, fără nicio deosebire, fixat la 20 de ani, atât la Romani cât și în vechiul drept francez, 477.

— Această uniformitate a termenului prescripției fiind însă criticată de autori, legea noastră a admis termenul de 10 ani în materie criminală, de cinci ani în materie corecțională și de un an, în privința contravențiilor polițienești, 477.

— Acțiunile care se prescriu prin termene mai scurte de un an, 478, 479.

— Termenul de un an nu se aplică însă contravențiilor continue sau perpetue, precum ar fi, de exemplu, construirea unui imobil fără autorizare, sau nesupunerea de a dărâmà o casă insalubră, care amenință ruină, 477 n. 5.

— Dispozițiile codului de procedură penală nu sunt, de asemenea, aplicabile în materie de contravenții la legea licențelor, așa că amenda la care este condemnat un contravenient la legea de mai sus, având un caracter civil, art. 595 Pr. pen. nu poate fi aplicat în specie, 478 *ad notam*.

— Nici acelor contravenții, care constituesc în realitate niște delicte, după cum sunt, de exemplu: abaterile prevăzute de art. 63, 64 și 65 din legea sanitară dela 1910, pag. 478 *ad notam*.

— Din împrejurarea că amenzile pentru contravențiile fiscale, cum sunt acele prevăzute de legea licențelor, sunt considerate ca niște reparații civile pentru fisc, având un caracter civil, iar nu penal, rezultă că încasarea lor poate fi urmărită și în contra moștenitorilor contravenientului. 478 nota *

— Am văzut că acțiunea publică se prescrie prin 10 ani, cinci ani și un an, 477.

— Sunt însă acțiuni care se prescriu prin termene și mai scurte. Astfel, în privința delictelor de presă, prescripția este de patru luni, arestul preventiv fiind interzis în această materie, 478. V. *Arest preventiv, Delicte de presă*, etc.

— Aceste delicte se judecă de jurați, comisiunea juraților pronunțându-se asupra cuantumului daunelor-interese, 479.

— In privința delictelor electorale, prescripția este de o lună dela pronunțarea rezultatului alegerilor, arestul preventiv fiind interzis și în această materie, 479 text și n. 2. V. *Arest preventiv, Delicte electorale*, etc.

— Tot printr'o lună se prescriu și infracțiunile relative la legea poliției rurale, precum și oprirea cetățenilor de a-și exercità drepturile lor politice de către agenții polițienești. Acest delict special se judecă tot de Curtea cu jurați, 479.

— Incât privește acțiunile prevăzute și pedepsite de legea asupra poliției vânatului din 1906, prescripția este de trei luni, din ziua comiterei infracţiunei; ea erà de şase luni după legea din 1891, p. 479 text şi n. 3. V. *Vânat.*

— Faptul de contrabandă se prescrie prin trecerea unui an dela comiterea lui, 480—482. V. *Contrabandă.*

— In privinţa delictelor silvice, prescripţia este de cinci ani, 482 text şi n. 2.

— Termenul prescripţiei începe a curge din ziua comiterei infracţiunei, 484.

— Ziua comiterei faptului *(dies a quo)* face parte din termen (Controv.). 484, 485.

— Prescripţia este împlinită atunci când ultima zi a expirat, 212, 485.

— Principiul că prescripţia începe a curge din ziua comiterei infracţiunei, adevărat de câteori este vorba de delicte instantanee, a dat loc la dificultăţi, din cauză că toate infracţiunile penale nu au un început şi un sfârşit bine determinat. In această privinţă delictele se împart în delicte instantanee, permanente, succesive, etc., 485, 486.

— Câteodată trebue să se distingă infracţiunile de urmările ce ele pot să atragă, 486, 487.

— In materie de bancrută, simplă sau frauduloasă, prescripţia începe a curge din ziua când au fost comise faptele constitutive ale delictului, iar nu din ziua fixată de tribunal pentru încetarea plăţilor, 487, 488. *V. Bancrută,* p. 562.

— In privinţa delictelor permanente, prescripţia începe a curge din momentul terminărei infracţiunei, 491.

— Deosebire între delictele permanente şi infracţiunile care sunt consecinţa acestor delicte, 491, 492.

— De când curge prescripţia în privinţa delictelor succesive, 495, 496.

— Deosebire între infracţiunile succesive şi cele care, fiind distincte, se referă la acelaş fapt, 496.

— De când curge prescripţia în materie de abuz de încredere, 498 text şi n. 1. V. *Abuz de încredere.*

— De când curge prescripţia în privinţa denunţărilor calomnioase, 498 text şi n. 2. V. *Denunţare calomnioasă.*

— Prescripţia delictelor de obiceiu (Controv.), 498.

— Intreruperea prescripţiei acţiunei publice (acte de instrucţiune şi de urmărire), 499.

— Actele de urmărire sunt acele prin care se pune în mişcare acţiunea publică, fie de ministerul public, fie de partea vătămată, şi chiar acţiunea civilă ce rezultă din infracţiune, 500.

— Tot ca acte de întrerupere au fost considerate: mandatul de depunere dat contra unui prevenit, ordonanţa judecătorului de instrucţie, arestarea prevenitului, chiar în străinătate, citarea sau ascultarea unui martor de ministerul public sau de judecătorul de instrucţie, amânarea cauzei constatată printr'o hotărîre judecătorească, etc., 500 n. 4, 501.

— Nu întrerup însă prescripţia actele de perchiziţie şi de cercetare, care au de scop arestarea unui condemnat, 500 n. 4 *in fine*.

— Pentru ca prescripţia să fie întreruptă, se cere ca actele de instrucţiune sau de urmărire să fie făcute în termenul de 10 sau 5 ani, din ziua comiterei crimei sau delictului, 501.

— Nu numai actul regulat, dar şi cel neregulat în formă, şi adresat chiar unui judecător incompetent, întrerupe prescripţia, în baza art. 1870 C. civil, modificat dela codul francez şi aplicabil prin analogie şi prescripţiei penale, 501.

— In privinţa contravenţiilor poliţieneşti, legea nu admite altă întrerupere decât o sentinţă de condemnare, urmărirea sau instrucţiunea afacerei nefiind suficientă; de unde rezultă că contravenţia va fi prescrisă dacă n'a intervenit o hotărîre de condemnare într'un an dela săvârşirea ei. Scopul acestei dispoziţii este de a face ca contravenţiile poliţieneşti să fie judecate cât se poate de repede, 502.

— Spre a întrerupe prescripţia în materie de contravenţii poliţieneşti, hotărîrea condemnatoare n'are nevoe de a fi definitivă. O hotărîre, chiar anulată pentru vicii de forme, întrerupe deci prescripţia, 502, 503.

— In privinţa crimelor şi delictelor, întreruperea prescripţiei este reală, adecă prescripţia este întreruptă, cu toate că urmărirea n'a fost exercitată contra adevăraţilor culpabili, sau a fost îndreptată numai contra unuia din ei; pe când în privinţa contravenţiilor poliţieneşti, întreruperea este personală, adecă prescripţia nu este întreruptă decât faţă cu persoana condemnată, pentrucă sentinţa de condemnare nu poate să lovească decât pe acel care a comis contravenţia, 499 n. 3, 503.

— Noua prescripţie, care începe a curge în urma actului întreruptiv, nu mai poate fi întreruptă (Controv.), 503, 504.

— Prescripţiile scurte, statornicite de legile speciale îşi reiau cursul lor în urma ultimului act de întrerupere, fără a puteà fi înlocuite prin prescripţia dreptului comun (Controv.), 504—506.

— După adevăratele principii, prescripţia acţiunei publice nu este susceptibilă de suspendare nici pentru un obstacol de fapt, nici pentru un obstacol de drept (Controv.), 506 urm.

— Neaplicarea în specie, a regulei „*Contra non valentem agere non currit præscriptio*", 48, 49, 172 urm., 507 text şi n. 2, 523. V. *Contra non valentem agere*, etc.

— Cine trebue să dovedească îndeplinirea prescripţiei (Controv.), 507, 508.

— *Prescrierea acţiunei civile*, 508 urm.

— Acţiunea civilă care izvorăşte dintr'o crimă se prescrie prin 10 ani, acea care izvorăşte dintr'un delict se prescrie prin 5 ani, iar aceea care izvorăşte dintr'o contravenţie poliţienească se prescrie printr'un an, 19 n. 2, 68, 69 şi 508 urm. V. *Acţ. civilă.*

— Cazul când acţiunea în daune nu-şi trage origina sa dintr'o infracţiune penală, ci dintr'un drept preexistent sau cel puţin deosebit (aplicarea prescripţiei de 30 de ani), 508 n. 4.

— Justificarea soluţiei după care ambele acţiuni se prescriu prin acelaş timp, 509.

— Critica legei, 509 text şi n. 3.

— Prescrierea acţiunei în revendicare a lucrului furat, când posesorul este de rea credinţă (aplicarea prescripţiei de 30 de ani), 377 *ad notam*, 510. V. *Acţ. în revendicare, Furt, Mobile, Prescripţia civilă,* etc.

— Prescrierea în contra patronului a acţ. în responsabilitate ce rezultă dintr'un accident de muncă, 510. V. *Accidente de muncă.*

— Despăgubirea acordată în baza exercitărei acţ. civile, se prescrie prin 30 de ani, conform art. 599 Pr. pen., 511. 528. 529.

— Cazul când acţiunea civilă este exercitată contra unei persoane care răspunde pentru altul (aplicarea prescripţiei de 10. 5 şi un an), 511.

— Acţiunea civilă este în intimă legătură cu cea publică numai din punctul de vedere al prescripţiei, încolo ambele acţiuni sunt distincte şi deosebite una de alta. De aceea inculpatul achitat în prima instanţă, poate fi condemnat la despăgubiri civile de instanţa de apel, dacă s'a făcut apel de către partea civilă şi dacă această instanţă, pipăind din nou faptele, găseşte şi constată în acele fapte elementele delictului, 511, 512. V. *Apel, Parte civilă,* etc.

— Instanţa de apel nu poate însă aplica o pedeapsă inculpatului achitat, dacă ministerul public n'a făcut apel, 512 n. 1.

— Art. 103 din legea judecătoriilor de ocoale dela 1907, ca şi cea din 1896 (art. 73), face însă excepţie dela acest principiu în privinţa delictelor şi chiar contravenţiilor judecate de judecătorul de ocol în prima instanţă, ceeace constitue o adevărată anomalie, 512 n. 1.

— Prescripţia statornicită în privinţa acţiunei publice se aplică şi acţiunei civile recursorie, ce persoana declarată civilmente responsabilă ar exercită contra autorului delictului, 512, 513.

— Acţiunea civilă nu se stinge, ca cea publică, prin moartea prevenitului sau acuzatului, ci poate fi exercitată contra reprezentanţilor săi. Această acţiune se prescrie însă şi în contra reprezentanţilor prevenitului sau acuzatului, tot prin 10 ani, 5 ani sau un an, pentrucă izvorăşte din crimă, delict sau contravenţie, 513.

— Aceeaş soluţie este, *a fortiori*, admisibilă în caz de condemnarea prevenitului sau acuzatului, 513.

— In caz însă când acţiunea publică s'a stins prin achitarea, absolvirea sau amnistierea inculpatului, ori printr'o ordonanţă de neurmărire, acţiunea civilă se prescrie prin 30 de ani, conform dreptului comun, 513.

— Prescripţia acţiunei civile este întreruptă prin actele de instrucţiune sau urmărire, care întrerup şi acţiunea publică, chiar când acţiunea civilă ar fi exercitată separat înaintea tribunalelor civile, ca o consecinţă a principiului indivizibilităţei ambelor acţiuni, 513.

— Acţiunea civilă este întreruptă prin actele de instrucţiune sau urmărire, care întrerup şi acţiunea civilă, ca o consecinţă a principiului indivizibilităţei ambelor acţiuni, 513.

— *Efectul actelor emanate dela partea lezată.* Cazul când această parte a pus în mişcare acţiunea publică, conform art. 178 Pr. pen. 513.

— Efectul exercitărei acţiunei civile înaintea tribunalelor civile (Controv.), 514.

— O denunţare sau o plângere emanată dela partea lezată nu este un act întreruptiv de prescripţie, 514.

— Dacă acţiunea publică este prescrisă, acţiunea civilă nu mai poate fi exercitată, dreptul fiind stins prin prescripţie, 514.

— Invocarea prescripţiei privitoare la despăgubiri civile la Curtea de casaţie şi din oficiu (Controv.), 514.

— Prescripţia nestingând însăşi infracţiunea, ci numai acţiunea publică şi cea civilă care izvorăsc din infracţiune, de aci rezultă că partea lezată păstrează, cu toată prescripţia îndeplinită, dreptul de a opune delictul pe cale de excepţie, 514, 515.

— *Prescrierea pedepsei sau mai bine zis a dreptului de a execută condemnările emanate dela tribunalele represive*, 515 urm.

— Motivele acestei dispoziţii, pe care mulţi autori o critică, 465 text şi n. 2, 516.

— Prescripţia pedepselor se aplică numai la pedepsele susceptibile de o executare materială, adecă la pedepsele privative de libertate (închisoare) sau de bunuri (pedepse băneşti), 517 text şi n. 2. V. şi p. 528, 529. V. *Amendă.*

— Ea nu se aplică deci la pedepsele disciplinare, nici la pedepsele care consistă în pierderea unor drepturi şi în incapacităţile juridice, pronunţate de judecător sau de lege ca o consecinţă a pedepsei principale, 518. V. *Pedepse disciplinare.*

— Degradarea civică se prescrie însă odată cu prescrierea osândei principale, 518, 519. V. *Degradarea civică.*

— *Quid* în privinţa interdicţiei legale? (Controv.), 519. V. *Interdicţia legală.*

— Ca şi prescrierea acţiunei publice, prescrierea pedepselor este de ordine publică; de unde rezultă că condemnatul nu poate să renunţe la prescripţia dobândită în folosul lui, cerând a-şi face osânda, 519.

— El nu poate, la caz de

condemnare prin contumacie, să ceară a fi judecat din nou, 519 text şi n. 5. V. *Contumacie*.

— Prescripţia dobândită condemnatului trebue să fie invocată de judecători din oficiu, în orice stare s'ar aflà pricina, chiar pentru prima oară înaintea Curţei de casaţie, 68, 472, 508, 519, 520.

— Timpul cerut de lege pentru prescrierea pedepselor (20 de ani, 5 ani şi 2 ani), 517, 520.

— In privinţa pedepselor pentru crime şi delicte de presă, termenul prescripţiei este fixat la 3 ani şi la un an, 517, 520.

— Determinarea termenului prescripţiei prin caracterul infracţiunei (Controv.), 520, 521.

— Punctul de plecare al prescripţiei, 521.

— Materie criminală, 521.

— Materie corecţională şi de simplă poliţie, 521, 522.

— Deosebire de codul fr. în privinţa recursului în casaţie 521. V. *Recurs în casaţie*.

— Cazul când pedeapsa a fost pronunţată de prima instanţă şi în lipsă, 522.

— Recursul în casaţie nu întrerupe prescripţia pedepselor, 522.

— Materie poliţienească, 523.

— Cazul când condemnatul a fugit, 523.

— Suspendarea prescripţiei nu există nici în privinţa acţiunei publice, nici în privinţa prescrierei pedepselor. 523.

— Intreruperea prescripţiei penale rezultă numai din actele de executare. 524.

— Intreruperea prescrierei pedepsei în dr. internaţional privat (Controv.), n. 3 dela p. 524. 525, 526. V. *Drept internaţional*.

— Procesul-verbal, care constată insolvabilitatea acelui condemnat la amendă, întrerupe prescripţia, 525, 526.

— Apelul neregulat al condemnatului nu întrerupe însă prescripţia. 526. 527. V. *Apel*.

— *Efectele prescrierei executărei unei pedepse.* Prescripţia şterge pedeapsa, împiedicând-o de a mai puteà fi executată contra condemnatului; ea nu şterge însă nici infracţiunea, nici condemnarea; agentul tot condemnat rămâne, 527, 528.

— Dispoziţia art. 596 Pr. pen., după care condemnatul nu va puteà să-şi aibă locuinţa în judeţul în care locueşte sau cel asupra căruia, ori în contra proprietăţei căruia s'a comis crima, sau moştenitorii săi în linie dreaptă, se aplică numai în caz de crime, nu însă în caz de delicte şi de contravenţii poliţieneşti, 528.

— Dacă s'au pronunţat două pedepse contra aceluiaşi individ, care, prin excepţie, se cumulează, prescripţia celei de a doua nu va puteà curge în timpul executărei celei dintâi, 527.

— Dacă acelaş individ a fost condemnat prin aceiaş decizie la o pedeapsă corporală şi la o pedeapsă bănească, executarea uneia din ele n'ar împiedicà prescrierea celeilalte, 527.

— Deoseb. între legea noastră şi cea franceză în privinţa recidivei, 527. V. *Recidivă*.

Prescripţia penală

— *Prescrierea condemnaţiunilor civile* (aplicarea prescripţiei de 30 de ani), 528.

— Ce se înţelege prin condemnaţiuni civile (daunele-interese, restituirile şi cheltuelile datorite părţei civile sau Statului), 528.

— Amenzile care au un caracter penal, adecă care au de obiect pedepsirea unei crime, unui delict sau unei contravenţii, se prescriu prin termenele statornicite de art. 596—598 Pr. pen., iar cele care au un caracter civil, precum este amenda la care se condamnă ofiţerii stărei civile pentru abateri, conform art. 36 C. civil, se perscriu prin 30 de ani, 528, 529. V. *Amendă*.

— Termenul de 30 de ani va curge, în specie, din ziua când hotărîrea care a pronunţat o asemenea condemnare, a devenit definitivă şi irevocabilă, 529.

Primar.—Prescripţia nu curge în folosul primarului unei comuni. 196. V. *Comună*.

Privată.—Se poate dobândi proprietatea unei privăţi situată pe pământul altuia, 78 n. 1.

Privilegii şi ipoteci.—Stingerea lor prin prescripţie, 218 n. 1, 253 n. 1.

Privilegiul Statului.— Privilegiul Statului pe imobilele succesorale p. implinirea taxelor succesorale în succesiunile directe, se prescrie prin acelaş timp ca şi însăşi taxele, adecă prin *zece* ani, 325 n. 2 *in fine*.

Probatis extremis, media præsumuntur, 108.

Probe. — De câteori este vorba de admiterea unei probe, nu se poate aplicà legea în vigoare în momentul când se cere administrarea ei, ci dispoziţiile legei care erau în vigoare în momentul când s'au petrecut faptele ce urmează a fi stabilite în justiţie, căci altfel s'ar violà drepturile câştigate ale părţilor, 23 *ad notam* şi tom. I, p. 115 (ed. a 2-a).

Library C

Proba testimonială.—Prin imposibilitatea de care vorbeşte art. 1198 C. civil care, prin excepţie, împuterniceşte pe creditor a recurge la proba testimonială, atunci când el n'a putut să-şi procure o dovadă scrisă, trebue a se înţelege nu numai o imposibilitate materială şi absolută, ci şi o imposibilitate *morală sau relativă*, 299 şi tom. VII, p. 279 text şi n. 2.

— Neadmiterea probei testimoniale pentru a se dovedì plata vizitelor făcute de un medic, atunci când suma cerută de acesta este mai mare de 150 lei, 299. V. *Medici, Prescripţia civilă*. etc.

—Şi fiindcă vorbim de proba testimonială, vom menţionà o decizie recentă a Curţei de ca-

sație (5 Septembrie 1914), care pune, cu drept cuvânt, în principiu că proba testimonială este admisibilă spre a se dovedì chiar vânzarea unui imobil, când valoarea lui este mai mică de 150 lei vechi, cu condiție, bine înțeles, că această valoare, din momentul intentărei acțiunei să fie stabilită în prealabil. Prin urmare, cu drept cuvânt, tribunalul respinge ca inadmisibilă o asemenea probă când partea care o cere nu produce niciun element care să indice valoarea imobilului vândut în momentul intentărei acțiunei. Cas. S-a I, decizia No. 390, din 5 Sept. 1914. *Cr. judiciar* din 1914, No. 85, p. 700 (rezumate). V. *Martori*.

Procedura în référé. —Procedura în *référé* nu constitue, în genere, o întrerupere civilă a prescripției, 152. V. *Prescripția civilă*, p. 626.

Pro herede. — V. Titlu *pro herede*.

Proprietari (Legea proprietarilor).—Existența dreptului de opoziție înaintea Curței de casație, în materie de legea proprietarilor, 288 n. 2, 421 n. 2 *in fine*. V. *Opoziție*.

—Alegerea de domiciliu, n. 2 dela p. 288, 289. V. *Domiciliu*.

— Existența revizuirei înaintea instanțelor de fond (Controv.), 288 n. 2. V. *Revizuire*.

— Termenul de recurs în casație, asupra unei contestații la executarea unei ordonanțe prezidențiale (o lună), 289 *ad notam*. V. *Recurs în casație*.

—Conform dispozițiilor art. 2 din legea proprietarilor, prezidentul sau judecătorul respectiv poate ordonà evacuarea imobilului, după simpla petiție a proprietarului, fără citarea părților, pentru neplată de chirie, dacă contractul este autentic și investit cu formula executorie, fără ca să fie nevoe pentru aceasta de existența unui pact comisoriu expres, în contractul de închiriere. Cas. S-a II, Bult. 1913, p. 2084.

— S'a decis că decizia dată în materia legei proprietarilor nu poate fi casată pentru motivul că dezbaterile ar fi avut loc în ședință publică, iar nu în camera de consiliu, după cum dispune menționata lege, atunci când niciun prejudiciu nu rezultă pentru părți din acest fapt. Cas. S-a I-a, decizia No. 374 din 24 Iunie 1914, *Cr. judiciar* din 1914, No. 77, p. 628 (rezumate).

— Dacă chiriașul nu voește să respecte obligația ce rezultă din contractul de închiriere, de a restituì locatorului imobilul la data expirărei contractului, proprietarul poate, urmând calea sumară indicată de legea proprietarilor, să ceară dela justiție evacuarea imobilului, rămânând ca chiriașul să facă acțiune principală pentru drepturile ce pretinde că ar aveà asupra imobilului cu alt titlu decât contractul de închiriere. Cas. S-a I-a, decizia No. 361, din 20 Iunie 1914. *Jurispru-*

dența română din 1914, No. 29, p. 462, No. de ordine 479.

— Curtea din București a pus, cu drept cuvânt, în principiu că calea procedurei sumare creată de legea proprietarilor nu poate fi urmată decât pentru realizarea drepturilor ce izvorăsc din contractul intervenit între părți, iar nu și când este vorba de realizarea unor raporturi de drept care ar rezultà pentru proprietari din dispozițiile codului civil, iar nu din contract. *Dreptul* din 1914, No. 75, p. 596. Mai vezi asupra legei proprietarilor. Cas. S-a II, decizia civilă No. 142, din 23 Iunie 1914. *Jurisprudența română* din 1914, No. 32, p. 510, 511, No. de ordine 517. V. asupra legei proprietarilor, monografiile foarte conștiincioase ale d-lor Virgil Benișache (*Legea asupra drepturilor proprietarilor*, Brăila, 1913) și D. D. Stoenescu (*Legea asupra drepturilor proprietarilor*, Craiova, 1915) (această din urmă lucrare cu prefața noastră).

—Art. 13 din legea specială pentru luarea de măsuri excepționale, dela 24 Decembrie 1914, are, în privința legei proprietarilor, următoarea cuprindere: „Legea asupra drepturilor proprietarilor, rezultând din contractele de închiriere, se va puteà suspendà, în ce privește imobilele urbane, pentru toate pricinile prevăzute de acea lege și care izvorăsc din contractele de închiriere până la valoarea de 3000 lei inclusiv, pentru imobilele urbane din București. Iași, Craiova, Galați, Brăila și Constanța, și până la valoarea pe 2000 de lei pentru imobilele urbane din celelalte orașe. In aceste sume nu intră plata dărilor către Stat și comună, a apei și gunoiului,. precum și orice alte obligații ce pot fi considerate ca plată de chirie. Data de când începe, precum și epoca dela care va încetà suspendarea legei asupra drepturilor proprietarilor, se vor fixà prin decret regal dat după propunerea ministrului de justiție, în urma avizului conform al Consiliului de miniștri“. Si art. 14 din aceeaș lege adaogă: „Afacerile de asemenea natură rămân a se judecà în timpul arătat la art. precedent, după dreptul comun“.

— In fine, art. 16 din citata lege dispune că: „Atât în afacerile pentru care se aplică prezenta lege, cât și pentru cele care rămân a se judecà conform legei proprietarilor, judecătorii pot acordà termene de plată în conformitate cu art. 1101 C. civil, nu numai în cursul judecărei, dar chiar și în timpul urmărirei ce s'ar exercità, în virtutea fie a unui act autentic învestit cu formula executorie, fie a unei hotărîri, chiar dacă prin contractul dintre părți s'a renunțat la beneficiul termenului de grație, sau chiar dacă s'a prevăzut clauza rezolutorie expresă“.

Proprietate (*imobiliară*).— Dovedirea ei prin prezumpții (Controv.), 96 n. 3 și tom. III,

Proprietate

partea I, p. 268. Cpr. Cas. rom. Bult. 1912, p. 1088. V. *Posesiune*.

— Deosebire între proprietate și posesiune, 93. V. *Posesiune*.

— Proprietatea nu se pierde prin neuz sau neîntrebuințare, precum se pierd uzufructul, servituțile, etc., 98 n. 1, 218, 219. V. *Acț. în revendicare*, *Servitute*, *Uzufruct*, etc.

— Nici inundațiile nu aduc pierderea dreptului de proprietate, ci împiedică numai pe un timp exercițiul lui, 146 n. 3. Vezi *Inundație*.

Proprietatea literară. — Posesiunea unui manuscris nu conferă dreptul de a-l publică, 361 și tom. IV, partea I-a, p. 275 n. 2. V. *Manuscris*.

Protest. — Potrivit art. 328 C. com., actul de protest trebuind să cuprindă somația adresată persoanei contra căreia se face protestul, ca o condiție neapărată, de aici urmează că agentul ce instrumentează trebue să constate și să consemne în actul său dacă acea persoană a fost sau nu găsită la locul de plată, spre a i se face această somație, iar lipsa acestei formalități constitue un viciu esențial pentru validitatea protestului, învestit de lege cu caracterul unui act autentic, și atrage de drept nulitatea acestui act. Cas. S-a III-a, decizia No. 305, din 27 Octombrie 1914. *Dreptul* din 1915, No. 7, p. 52.

Protestatio contra factum non relevat, 61.

Proxenetizm. — V. *Inlesnirea obișnuită a desfrânărei*, etc.

Publicitatea *(în privința terțiilor)*. — Inexistența ei în dreptul nostru anterior și introducerea ei în ambele țări prin Regulamentul organic, n. 5 dela p. 20, 21. V. *Codul Calimach*.

Q

Quasi-delicte, 555. Vezi *Delicte*.

Quæ temporalia sunt ad agendum perpetua sunt ad excipiendum, 47 text și notele 2, 4; 226, 515 și tom. VII, p. 84 u m.

Qui errat consentire non videtur, 61.

Quod nullum est confirmari nequit, 270 text și n. 2 și tom. IV, partea I-a și a II-a (tabla), v° *Quod nullum est*, etc.

Quota litis. — Reducerea convenției de onorariu stipulată de un avocat, 220 n. 1. Vezi *Avocat*.

R

Răsboiu.—Starea de răsboiu nu este o cauză de suspendare a prescripţiei, nici chiar în privinţa militarilor aflători în activitate de serviciu, afară de cazul când contrariul ar fi admis printr'o lege specială, precum au fost la noi acea din 27 Aprilie 1877, acea din 9 Iulie 1913, şi precum este şi astăzi acea din 24 Decembrie 1914. Iată cum se exprimă, între altele, art. 2 din citata lege: „Termenele de protest fixate de codul comercial, precum şi toate termenele pentru exercitarea drepturilor şi acţiunilor prevăzute de lege în această materie, vor fi suspendate în folosul oricărui militar chemat sub arme, incluziv voluntarii, sau oricărei persoane care îndeplineşte un serviciu în armată, în timpul mobilizărei sau stărei de răsboiu, pentru toate efectele care poartă semnătura vreunui militar, fie ca emitent, tras, acceptant, girant, avalist, etc.“.

...„De asemenea, orice acţiune nu se va puteà judecà, fie conform dreptului comun, fie în baza vreunei legi speciale, niciun act de procedură sau urmărire judecătorească nu se vor puteà face, sub pedeapsă de nulitate, în contra militarilor sau oricărei persoane care îndeplineşte un serviciu obligator în armată, incluziv voluntarii, în tot timpul cât va durà mobilizarea sau starea de răsboiu“.

„Orice condemnare sau executare obţinută în contra vreunei persoane aflată sub arme în contra dispoziţiunei acestei legi, se va puteà anulà printr'o cerere adresată justiţiei de către partea interesată, în termen de o lună dela comunicarea ce trebue să i se facă după publicarea decretului de punerea armatei pe picior de pace. Cererea de anulare se va face printr'o petiţie cu timbru de 30 de bani şi se va judecà de urgenţă, cu precădere şi fără drept de opoziţie, etc.“. 77, 173, 416. Vezi *Militari în activitate de serviciu.*

— Vom mai menţionà, în această privinţă, şi art. 3 din citata lege, care are următoarea cuprindere: „Termenul tuturor prescripţiunilor şi perempţiunilor, precum şi orice alte decăderi de drepturi în materie civilă sau comercială, termenele pentru luare de inscripţii ipotecare sau reînoirea lor şi efectuarea transcripţiunilor, cum şi termenele oricăror alte acte judecătoreşti, care, după lege, trebuesc îndeplinite într'un timp determinat, toate termenele prescrise de lege pentru a atacà înaintea oricărei instanţe judecătoreşti şi prin orice mijloace de drept, ordinare sau extraordinare, actele şi hotărîrile judecătoreşti de orice natură, civilă, comercială, fiscală sau penală, termenele de plată prevăzute în convenţiuni, vor fi de asemenea suspendate numai în profitul militarilor chemaţi sub arme, incluziv voluntarii, sau oricărei persoane care îndeplineşte un serviciu obligator în armată, în timpul mobilizărei sau stărei de răsboiu“.

Rechiziţii militare. — Lucrurile rechiziţionate de vrăjmaş

în timp de răsboiu nu pot fi revendicate dela terţii posesori, chiar dacă aceste rechiziţii ar fi fost neregulate, 373. V. *Prescripţia civilă*, p. 658.

Recidivă. — Deoseb. între dreptul nostru şi cel francez în privinţa recidivei, 527. Vezi *Prescripţia penală.*

Recrutarea armatei. — Fraudele în materie de recrutare n'au prescripţie, 475 text şi n. 2. V. *Fraude în materie de recrutare*, *Prescripţia penală*, p. 667, etc.

Recunoaştere. — Recunoaşterea unui drept, spre a putea fi opozabilă celui ce o face, trebue să fie făcută de o persoană capabilă a se obligă sau de reprezentantul ei legal. Astfel, o comună nu poate face declaraţii sau recunoaşteri asupra proprietăţilor sale decât sub formele determinate de legea ei organică, o asemenea recunoaştere echivalând cu un act de înstrăinare. Cas. S-a I-a. Bult. 1913, p. 2024. V. *Comună.*

Recursul în Casaţie. — Tardivitatea recursului în casaţie este de ordine publică ca şi acea a apelului, 46, 47. V. *Apel.*

— Art. 42 al legei organice a Curţei de casaţie obligă pe recurent, sub sancţiunea nulităţei de drept a recursului, ca, în termen de două luni, să depue la grefa Curţei mijloacele de casare lămurit dezvoltate, şi dispune că odată expirat acest termen, mijloacele de casare nu mai pot fi depuse, nici schimbate sau adăogate; acelaş text dă însă drept Curţei de casaţie ca, în cazuri excepţionale apreciate de ea, să acorde prelungire de termen pentru depunerea, schimbarea sau adăogirea mijloacelor de casare. Cpr. Cas. S-a II, Bult. 1913, p. 2098.

— Spre deosebire de codul francez, art. 596 Pr. pen. face să curgă, termenul prescripţiei pedepselor, din ziua pronunţărei deciziei Curţei cu juraţi, fie că s'a făcut sau nu s'a făcut recurs în casaţie, 521, 522. V. *Prescripţia penală.*

— In materie de delicte de presă, ca şi în materie corecţională în genere, cei condemnaţi la închisoare trebue să se prezinte la casaţie în stare de închisoare sau să fie liberaţi pe cauţiune, 479 n. 1. V. *Delicte de presă.*

— Termenul de recurs în materie de legea proprietarilor (contestaţii la o ordonanţă prezidenţială sau la executarea unei hotărîri), 289 *ad notam.* V. *Proprietari.*

— In materie represivă, recursul făcut de cel condemnat printr'o decizie definitivă, nu întrerupe prescripţia, 500 n. 2. V. *Apel.*

Reducţiune. — Acţiunea în reducţiune a unei donaţiuni sau unui testament se prescrie prin 30 de ani, 217 n. 1, 270. V. *Donaţiune*, *Testament*, etc.

Référé. — V. Procedura în *référé.*

Registre comerciale.—Debitorul unei cambii nu poate, spre a dovedì liberarea sa, să ceară aducerea registrelor adversarului său, 313 *ad notam* şi tom. VII, p. 368 text şi n. 3. V. *Cambie.*

— Registrele comercianţilor trebue să fie păstrate 10 ani. 407 n. 2.

— Ele pot însă face credinţă despre cele cuprinse în ele şi în urma expirărei termenului de 10 ani. Primirea dovezei lor nu poate fi respinsă din cauză că acela căruia ele sunt opuse nu şi-a păstrat propriile sale registre, 408 *ad notam.*

— Grefierii şi judecătorii sindici sunt, după 3 ani dela închiderea sau încetarea operaţiilor falimentului, liberaţi de obligaţia de a dà socoteală de registrele comerciale şi actele ce li s'au încredinţat cu ocazia falimentului, 460. V. *Faliment, Prescripţia comercială, Sindic,* ect.

Rente. — Rentele perpetue sau viagere se prescriu, în privinţa dreptului de a cere venitul lor, prin 30 de ani, cu începerea dela data titlului lor constitutiv, 206, 227. 323. V. *Prescripţia civilă.*

— In caz când s'au făcut plăţi din venituri ale rentei, termenul prescripţiei curge dela ultima plată a acestor venituri, 207.

— Incât priveşte veniturile rentei ajunse la scadenţă, ele se prescriu prin cinci ani, 207, 227, 322, 323. V. *Prescripţia civilă.*

— Creditorul rentei poate în totdeauna să dovedească că el n'a rămas în inacţiune 30 de ani şi că, prin urmare, dreptul lui nu este prescris, această dovadă putându-se face prin toate mijloacele legale, 227.

— Dreptul creditorului sau reprezentanţilor săi de a constrânge pe debitorii rentei a le procurà un nou titlu de rentă după 28 de ani dela data titlului constitutiv al rentei, adecă doi ani înainte de îndeplinirea prescripţiei, 227, 228. V. *Prescripţia civilă.*

— Creditorul îşi va procurà titlul nou fie prin bună înţelegere, fie prin justiţie, 228.

— Cazurile când titlul nou nu este necesar, 228.

— Principiul de mai sus, statornicit de art. 1893 C. civil, se aplică la toate rentele, fie perpetue, fie viagere, el neaplicându-se însă la datoriile unui capital exigibil după 30 de ani, 228.

— El nu se aplică, de asemenea, detentorului unui fond ipotecat pentru garantarea rentei, nici debitorului unei servituţi, fiindcă textul de mai sus este excepţional, 228.

Rente perpetue. — Existenţa lor în dreptul nostru actual (Controv.), 206 n. 2 şi tom. X, p. 96 urm. Cpr. Cas. rom. Bult. 1913, p. 1962 urm.

Rente viagere. —Supunerea lor la taxa de înregistrare. Cas. Secţii-unite, Bult. 1913, p. 2236.

Res inter alios acta aliis nec nocere, nec prodesse potest, 168.

Res perit domino, 430.

Restauratori. — Prescripția acțiunei lor pentru hrana procurată clienților lor, 292. V. *Găzduitori, Ospătători*, etc.

Retenție (dreptul de retenție). Dacă avocatul are sau nu dreptul de a reține documentele ce i s'au încredințat până la plata onorariului ce i se cuvine (Controv.) n. 3 dela p. 220, 221 și tom. X, p. 353, text și n. 1. V. *Avocat.*

Rețineri. — O comună nu poate invoca prescripția de 5 ani atunci când un funcționar, care nu are drept la pensie, cere restituirea reținerilor ce comuna i-a făcut în acest scop, 326. Vezi *Comună, Pensiune, Prescripția civilă*, p. 651, etc.

Reus in excipiendo fit actor, 276.

Revendicare.—V. *Acțiunea în revendicare.*

Revizuirea (înaintea instanțelor de fond) în materie de legea proprietarilor. 288 n. 2. V. și tom. IX, p. 354. V. *Proprietari.*

Rezervă. — Acel care a prescris un imobil, conform art. 1895 urm. C. civil, este la adăpost de acțiunea în reducțiune exercitată de moștenitorii rezervatari, contra unui vânzător care a dobândit imobilul în baza unei liberalități ce atacă partea disponibilă a rezervatarilor, 237. V. *Acțiunea în reducțiune, Prescripția civilă,* etc.

Ruptașii (sau *Ruptele visteriei.* — Ce erau, 10 n. 1.

S

Samsari. — V. *Mediatori.*

Scrisori confidențiale (proprietatea lor), 361 n. 6 și tom. III, partea I-a, p. 251, 252. Vezi și Cas. rom. *Dreptul* din 1915, No. 9, p. 65.

— Aplicarea art. 1909 scrisorilor confidențiale, 361. Vezi *Prescripția civilă.*

Scrisurile funciare.— Sunt titluri la purtător și pot circulà din mână în mână, 381 n. 4. V. *Titluri la purtător.*

Separația de bunuri sau de patrimonii. — Separarea de bunuri aduce prescriptibilitatea fondului dotal, nu însă inalienabilitatea lui, care subzistă în tot timpul cât ține căsătoria, 79, 188, 189. V. *Dotă imobiliară, Femeea măritată, Fond dotal, Inalienabilitatea fondului dotal,* etc.

— Imobilul dotal fiind deci prescriptibil în urma separației de bunuri, prescripția curge contra femeei dela această separare, 189.

— Prescripţia este însă suspendată între soţi chiar în urma separaţiei de bunuri, 192, 273.

— Incât priveşte actele făcute de o femee măritată neautorizată, prescripţia începe a curge numai din ziua desfacerei căsătoriei, separaţia de bunuri nemodificând întru nimic regula de mai sus, întrucât femeea prin această separaţie dobândeşte numai libera administraţie a avutului său, 273.

Servitori. — Ce se înţelege prin servitori şi exemple de servitori, 306, 307. V. *Prescripţia civilă*.

— Punctul de plecare al prescripţiei în privinţa servitorilor care se tocmesc cu anul, 316.

— Servitorii pot să invoace beneficiul art. 1909 in privinţa prescripţiei instantanee a lucrurilor mobile, dacă din împrejurările cauzei rezultă că au posesiunea exclusivă şi cu titlu de proprietari a unor lucruri mobile aflătoare la domiciliul stăpânului, care este şi domiciliul lor, 352. V. *Prescripţia civilă. Toleranţă*, etc.

Servitute. — Servituţile discontinue şi neaparente, deşi sunt în comerţ şi alienabile, totuşi nu pot fi dobândite prin prescripţie, ci numai prin titlu, 79 n. 1. V. *Prescripţia civilă*, etc.

— Servituţile personale (uzufructul, uzul şi abitaţia) şi servituţile prediale continue şi aparente, pot fi dobândite prin prescripţie, 78, 233.

— Insă prin prescripţia de 30 de ani, iar nu prin cea de 10 sau 20 de ani, 225 n. 1, 233, 235, 331.

— Şi acţiunea pentru determinarea despăgubirei ce aparţine vecinului, din cauza daunei produse prin trecerea pe fondul său, se prescrie tot prin 30 de ani, numai dreptul proprietarului înfundat de a cere o eşire pe fondurile vecinului său fiind imprescriptibil, 86, 87, 332 *ad notam*. V. *Loc înfundat*.

— Nimeni nu se poate înfundà prin faptul său, 332 *ad notam*. V. *Loc înfundat*, p. 597.

— Art. 568 Pr. civ. nefiind aplicabil servituţilor active, adecă care se exercită de imobilul adjudecat asupra altui imobil, partea care a cumpărat un imobil la licitaţie publică nu dobândeşte o servitute de vedere asupra fondului vecin, prin trecerea de 5 ani dela executarea ordonanţei de adjudecare, 340, 341. V. *Licitaţie publică*.

— După cum cel ce prescrie proprietatea unui imobil prin uzucapiunea de 10—20 de ani, nu desrobeşte acest imobil de servituţile ce-l grevau, tot astfel el nu dobândeşte prin această uzucapiune scurtă servituţile active ale fondului, aceste servituţi neputând fi dobândite, când sunt continue şi aparente, decât prin prescripţia de 30 de ani, 225 n. 1, 235. V. *Prescripţia civilă*.

—Servituţile se sting prin neuz sau neîntrebuinţare timp de 30 de ani, 98 n. 1 *in fine*, 218, 219. V. *Proprietate. Uzufruct*, etc.

Servitute

— Prescripţia liberatorie care rezultă din neuz, poate fi întreruptă prin faptul material al exerciţiului acestor servituţi, 144 n. 3.

— Servituţile sunt susceptibile de posesiune, 78, 95. V. *Posesiune.*

— Posesiunea ce se exercită prin simpla îngăduinţă nu constitue o posesiune de proprietar, astfel că o servitute exercitată timp de 30 de ani prin îngăduinţă sau toleranţă, nu poate constitui un drept de servitute în sensul art. 623 C. civil; şi există îngăduinţă sau toleranţă ori de câteori actele de posesiune exercitate de proprietarul fondului dominant nu aduc un prejudiciu apreciabil proprietarului fondului servant şi când acest din urmă nu are un interes serios de a se opune. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1914, No. 80, p. 636.

— Tot în acest sens Curtea de casaţie a decis foarte bine că posesiunea servituţilor, ca să fie utilă şi să ducă la prescripţie, trebue să cuprindă şi elementul intenţional, adecă să fie exercitată sub nume de proprietar, iar nu în mod precar şi prin simplă toleranţă, căci acela care exercită o servitute de vedere sau de trecere pe fondul altuia, în virtutea unei permisiuni exprese sau tacite, recunoaşte prin aceasta, în mod implicit, că nu are niciun drept propriu asupra lucrului, ceeace exclude din partea sa *animus domini*. Cas. S-a I, decizia No. 425, din 23 Sept. 1914. *Jusisprudenţa română* din 1914, No. 33, p. 514, No. de ordine 520.

Sezină. — Este o ficţiune, 95, 96. Vezi asupra sezinei tom. III, partea II, al Coment. noastre, p. 52 urm., precum şi St. C. Bossie, *Revista critică de drept, legislaţie şi jurisprudenţă* din 1912, p. 318 urm.

Sindic. — Prescripţia nu curge în folosul sindicului unui faliment, 196. V. *Faliment.*

— După trei ani dela închiderea sau încetarea falimentului, sindicul este liberat de obligaţia de a dà socoteală de registrele comerciale şi actele ce i s'a încredinţat cu ocazia falimentului, 460. V. *Faliment, Prescripţia comercială, Registre comerciale,* etc.

Sistemul metric. — Inşălăciunea comisă cu ocazia aplicărei serviciului metric de măsuri şi greutăţi, 369 *ad notam.* V. *Inşălăciune.*

Societate. — Chestiunea de a se şti dacă aducerea în societate a unui imobil din partea unuia din asociaţi, constitue sau nu un titlu just care să facă pe asociaţii de bună credinţă să dobândească proprietatea acestui imobil, prin prescripţia de 10—20 de ani, este controversată, 256.

— Prescripţia de cinci ani, statornicită de art. 1907 C. civil nu se aplică dobânzilor datorite de o societate, unuia din asociaţi, cât timp această sumă n'a fost determinată, 331. V. *Prescripţia civilă*.

— S'a decis însă că prescripţia de 5 ani este, din contra, aplicabilă dobânzei sumelor datorite de un asociat, pentru miza sa socială, 331 n. 3.

— Prescripţia acţiunilor ce derivă din contractul de societate sau din alte operaţii sociale, 441 urm. V. *Prescripţia comercială*.

— Declaraţia societăţei în stare de faliment nu suspendă nici nu întrerupe prescripţia în materie de societate, 444. V. *Faliment*, *Prescripţia comercială*.

Societate de asigurare.— Vezi *Asigurare*.

Solidaritate. — Renunţarea la prescripţie a unuia din debitorii solidari nu poate fi opusă celorlalţi codebitori solidari, 64. V. *Prescripţia civilă*.

— Dacă datoria este indivizibilă şi nesolidară, renunţarea unuia din debitori nu va produce efecte faţă cu cei care n'au renunţat, 64.

— Intreruperea civilă a prescripţiei făcută în privinţa unuia din debitorii solidari, întrerupe prescripţia în privinţa celorlalţi debitori, 169 şi tom. VI, p. 189, text şi n. 1. V. *Prescripţia civilă*.

— Suspendarea îndeplinită în privinţa unuia din debitorii solidari nu este însă opozabilă celorlalţi codebitori şi nu împiedecă, în privinţa lor, cursul prescripţiei, 169 n. 2, 180.

— Moartea unuia din codebitorii solidari nefăcând să înceteze solidaritatea în privinţa celorlalţi codebitori solidari, întreruperea adresată unuia din moştenitorii celui mort mai înainte, îşi va produce efectele sale în privinţa celorlalţi debitori, nu însă pentru toată datoria, ci numai pentru partea acestui moştenitor, 169.

— Cele zise în privinţa solidarităţei pasive, din partea debitorilor se aplică şi solidarităţei active din partea creditorilor (art. 1836, 1838), p. 170.

Soţi. — Prescripţia fiind suspendată între soţi în tot timpul căsătoriei, nici bărbatul nu poate prescrie în contra femeei, nici femeea în contra bărbatului, şi acest principiu fiind menit a garantă liniştea familiilor, se aplică tuturor prescripţiilor în genere, chiar şi celor scurte, 191. V. *Prescripţia civilă*, etc.

— Aceasta soluţie este aplicabilă şi prescripţiei comerciale (Controv.), 192, 417 urm. V. *Prescripţia civilă*, pag. 632.

— Ea se aplică, de asemenea, prescripţiei de 5 ani, p. 336 n. 3. V. *Prescripţia civilă*.

— *Quid* în privinţa decăderilor de drepturi? (Controv.), 192.

— Prescripţia este suspendată între soţi chiar în urma separaţiei de bunuri, ea neîncetând decât odată cu încetarea căsătoriei, 192. V. *Prescripţia civilă*, pag. 632, *Separ. de bunuri*, etc.

— In caz de anularea căsătoriei, beneficiul suspendărei este menţinut până în momentul anulărei, 192. V. *Prescripţia civilă.*

Starea civilă a oamenilor. — Este imprescriptilă, 85, 213 n. 3. V. *Prescripţia civilă.*

Statul. — Se poate prescrie nu numai în contra particularilor, dar şi în contra Statului, însă bine înţeles numai în privinţa domeniului său privat, nu însă şi celui public, 76, 80. V. *Domeniu public.*

— Statul poate, de asemenea, să prescrie nu numai în contra particularilor, ci şi în contra comunelor, cu toată tutela ce el exercită asupra lor, 76.

— Termenul uzucapiunei celei scurte se îndeplineşte în totdeauna în favoarea Statului prin 10 ani, el fiind prezent peste tot locul, de oarece are pretutindeni agenţi însărcinaţi de a vegheà la interesele sale, 266, 267. V. *Prescripţia civilă.*

Străini. — Pot dobândì imobile urbane, nu însă imobile rurale, prin prescripţie, 38, 59 n. 3, 73, 398. V. *Dr. internaţional, Prescrip. civilă,* p. 660, etc.

— Ei nu pot exercità acţiunile posesorii relative la imobilele rurale, 39. V. *Acţ. posesorii.*

— Prescripţia acţiunei în anulare sau în resciziune, statornicită de art. 1900 C. civil, se aplică şi străinilor, pentrucă ea constitue un statut real (Controv.), 272 şi tom. VII, p. 81 text şi n. 4. V. *Prescripţia civilă.*

Subrogare. — In caz când proprietarul unui vas avariat din cauza unui abordaj, a fost despăgubit de societatea de asigurare, el nu mai poate cere, în numele său personal, despăgubiri dela proprietarul vasului care a fost cauza abordajului, ci acest drept aparţine numai societăţei de asigurare, care s'a subrogat în drepturile sale, 432. V. *Abordaj.*

— Această subrogaţie aparţine şi societăţilor străine, care au plătit despăgubirea suferită pentru dauna cauzată asiguratului, 432 n. 1. V. *Abordaj.*

— Subrogaţia legală, stabilită de art. 462 C. com., poate fi suspendată prin înţelegerea părţilor, asemenea clauză nefiind contrară ordinei publice, 432 n. 1. V. *Abordaj.*

— Proprietarul, care a plătit posesorului actual preţul achiziţiunei sale, nu poate să pretindă a fi subrogat recursului în garanţie conferit detentorului deposedat al lucrului pierdut sau furat, contra celui dela care el a dobândit acest lucru, pentru a cere dela un detentor intermediar suma ce el a restituit, 280. V. *Prescripţia civilă.*

Substituţie fideicomisară. — O donaţiune sau un testament, care ar cuprinde o substituţie fideicomisară, nu poate servì ca just titlu spre a dobândì proprietatea prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, 257. V. *Prescripţia civilă.*

Succesiune. — Art. 1393 C. civil nu se aplică la cesiunea

Succesiune

unor drepturi succesorale, 150 n. 2.

—Intreruperea civilă a prescripţiei, făcută faţă de unul din moştenitori, nu întrerupe prescripţia în privinţa celorlalţi comoştenitori, 169.

— Art. 1900 C. civil, fiind o dispoziţie excepţională, nu se aplică la acceptarea sau lepădarea unei succesiuni, 270.

— Posesiunea nu se aplică la succesiuni, 95. V. *Posesiune.*

— Dreptul de succesiune se stinge prin 30 de ani, aşa că după 30 ani dela deschiderea succesiunei moştenitorul a pierdut dreptul său la succesiune şi este cu totul străin de ea, ne mai putând nici s'o primească, nici s'o lepede. 224 text şi n. 4, precum şi tom. III, partea II-a, p. 297 urm. Vezi *Prescripţia civilă.*

Succesiune beneficiară. V. *Moştenire beneficiară.*

Succesiune vacantă, 196. Vezi *Moştenire vacantă.*

Suprastalii. —Ce se înţelege prin suprastalii? 436 n.

Surori de caritate. —Privilegiul lor pentru îngrijirea unui bolnav, 300 şi tom. X, p. 389.

Suspendarea prescripţiei. Vezi *Prescripţia civilă, Prescripţia comercială, Prescripţia penală,* etc.

— Deosebire între întreruperea şi suspendarea prescripţiei, 142, 172, 202, 499, etc. V. *Intreruperea prescripţiei. Prescripţia civilă,* etc.

— Cesionarul drepturilor unei femei măritate, nu poate propune cauzele de suspendare ce ar fi putut propune însăş femeea, 204. V. *Femee măritată.*

— Creditorul nu poate, de asemenea, să invoace o cauză de suspendare a prescripţiei contra unui codebitor altul decât acela a cărui calitate personală a produs suspendarea, 204.

— Regulile asupra efectului relativ al suspendărei prescripţiei nu-şi primesc aplicare în caz de indivizibilitatea dreptului care a făcut obiectul prescripţiei, 179, 204. V. *Indivizibilitate.*

— Este validă convenţia prin care părţile au suspendat cursul prescripţiei pentru un timp oarecare; în asemenea caz nu există renunţare la o prescripţie neîndeplinită şi, deci, nicio infracţiune la dispoziţia proibitivă a art. 1838 C. civil (Controv.), p. 53. Cpr. Cas. belg. *Cr. judiciar* din 1901, No. 42, p. 338 urm. (cu observ. noastră). V. *Prescripţia civilă,* p. 619 şi 629.

T

Tantum præscriptum quantum possessum, 42 n. 1, 104.

Tainică luare. — Legea neconsiderând ca delicte tainicile

Tainică luare

luări comise de soţie spre paguba bărbatului, urmează că acei care au ajutat sau asistat pe femee la săvârşirea unui asemenea fapt, nu pot fi consideraţi ca culpabili de complicitate, întrucât pentru aceasta trebue ca faptul principal să constitue o crimă sau un delict, 372 nota 3. V. *Complicitate, Furt,* etc.

— Art. 307 din codul penal care nu socoteşte ca furturi tainicile luări comise de către fraţi şi surori între ei, sunt personale numai fraţilor şi surorilor; prin urmare, ceilalţi coautori nu pot beneficià de această dispoziţie, creată numai în vederea persoanelor anume prevăzute de lege, 373 *ad notam.* Mai vezi p. 367 *ad notam.* V. *Furt.*

Tăinuire. — Imprejurarea personală autorului furtului că se găseşte în grad de înrudire cu reclamantul, pentru care art. 307 din codul penal nu pedepseşte furtul, nu poate folosì întru nimic tăinuitorului, al cărui fapt constitue un fapt cu totul independent de acel al furtului, 367 *ad notam.* V. *Furt.*

— Tăinuirea unui lucru furat este un delict permanent, 491.

— Elementele delictului de tăinuire, 491 n. 1,

— Reaua credinţă a tăinuitorului, survenită în urma primirei lucrului provenit dintr'un delict, nu poate aveà nicio înrîurire pentru existenţa şi săvârşirea delictului, 491 n. 1.

— Delictul de tăinuire, pendent înaintea tribunalului la punerea în aplicare a legei judecătoriilor de ocoale, a trebuit să se judece de tribunal în prima şi ultima instanţă, 491 n. 1 *in fine.*

Termen (Creanţă cu—). — In caz când o creanţă este supusă unui termen, fie acest termen cert sau necert, prescripţia nu începe a curge decât la expirarea termenului, şi fiindcă ultima zi aparţine debitorului spre a-şi executà obligaţia sa, ea va începe a curge a doua zi după expirarea termenului, fiindcă numai atunci creditorul poate să acţioneze pe debitorul său, 198. V. *Prescripţia civilă.*

— Dacă există mai multe termene, prescripţia nu curge pentru fiecare fracţiune a datoriei, decât din ziua scadenţei acestei fracţiuni. 198. V. *Prescripţia civilă.*

— Termenul nu împiedică prescripţia statornicită de art. 1900 de a curge înaintea expirărei lui, din ziua actului anulabil, după cum şi condiţia, cât timp este în suspensie, nu împiedică prescripţia acţiunei în anulare de a curge dela data actului, 279. V. *Condiţie.*

Testament. — Acţiunea în anulare sau în reducţiune a unui testament se prescrie prin 30 de ani, 217 n. 1, 270. V. *Donaţiune, Reducţiune,* etc.

— Şi acţiunea în anulare a unei împărţeli de ascendenţi, făcută prin testament, se prescrie tot prin 30 de ani, chestiunea fiind însă controversată în

Testament

privința împărțelei făcută prin donațiune, 270 n. 3. V. *Împărțeala ascendenților*.

— Testamentele nule în privința formelor nu pot fi confirmate în urma morței testatorului, de către moștenitorii sau reprezentanții săi, regula statornicită de art. 1167 § ultim C. civil, în privința donațiunilor, fiind excepțională și constituind chiar o anomalie (Controv.), 258; tom. IV, partea I-a, pag. 208 *ad notam*; tom. IV, partea II-a, pag. 139 urm.; tom. VII, p. 51, 52, etc. V. *Confirmare*.

Tipografi. — Prescripția de un an, statornicită de art. 1904 C. civil, este aplicabilă tipografilor, ei nefiind lucrători, ci comercianți, întrucât întrebuințează lucrători la exploatarea industriei lor (Controv.), 296, 302, 303 text și n. 1. Cpr. Just. de pace din Pont-l'-Evêque, *Cr. judiciar* din 1914, No. 43, p. 356 (cu observ. noastră).

— Soluția de mai sus este aplicabilă și tipografilor care nu se ocupă cu vânzarea operilor ce editează, 303. V. *Prescripția civilă*.

Titlu. — Uzucapiunea de 10 până la 20 de ani cere existența unui titlu just, adecă translativ de proprietate, 237, 246 urm. V. *Prescripția civilă*.

— Diferitele titluri de uzucapiune ce existau la Romani, 247 n. 1.

— Un titlu nul nu poate servi de bază prescripției de 10 până la 20 de ani, chiar dacă posesorul nu are cunoștință de nulitatea care lovește acest titlu, 256 urm.

— Prin titlu nul se înțeleg convențiile și actele lipsite de formele legale, 256.

— Nulitatea titlului nu-l viciază și nu-l face impropriu la prescripție decât atunci când este vorba de o nulitate absolută sau de ordine publică, 260.

— Un titlu nul poate însă servì de just titlu pentru a atribuì fructele posesorului de bună credință, 256 text și n. 2. V. *Fructe*, *Prescripția civilă*, etc.

— Admiterea aceleiași soluții în privința titlului putativ, 263. V. *Fructe*, *Prescripția civilă*. Cpr. C. București, *Dreptul* din 1910, No. 13, p. 105 (cu observ. noastră).

— Titlul putativ nu poate nici el conduce la dobândirea proprietăței prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, 262 urm.

— Titlul putativ este acela pe care posesorul îl crede că există, dar care nu există în realitate. De exemplu: un testament revocat prin alt testament posterior în dată, care se descopere mai târziu, 262.

— Dacă titlul posesorului este constatat printr'un act sub semnătură privată, prescripția nu începe a curge în folosul lui decât din momentul când acest titlu a dobândit dată certă, 264. V. *Dată certă*.

— Dovedirea titlului just, 264 urm.

— Dovada titlului se poate face prin martori sau prezumpțiuni, în cazurile în care această

Titlu

dovadă este admisă după dreptul comun, 265.

— Chestiunea de a se ştì dacă posesorul are sau nu un titlu just, nu este o chestie de fapt, ci o chestie de drept, pe care Curtea de casaţie o controlează, 265.

— Prescripţia de 30 de ani nu cere nici titlu, nici bună credinţă, 41, 215. V. *Prescripţia civilă.*

— Tot astfel nu cere nici prescripţia comercială de 10 ani, 410, 424. V. *Prescripţia comercială, Vas,* etc.

— In privinţa prescripţiei instantanee a mobilelor, nu se cere, de asemenea, niciun titlu (Controv.), 356. V. *Prescripţia civilă,* p. 656.

Titulus est radix et fundamentum juris pretinsi, 250.

— Astfel, titlul posesiunei pentru un cumpărător nu este inscrisul care constată vânzarea *(instrumentum probationis),* ci însăş vânzarea, 250.

Titlul nou de rentă, 227. V. *Prescripţia civilă, Rente,* etc.

Titlul pro herede. — Constitue în legislaţia noastră un titlu care, unit cu buna credinţă, conduce la dobândirea proprietăţei prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, 133 urm., 250. V. *Prescripţia civilă,* p. 639.

— Aceeaş soluţie eră admisă şi în codul Caragea, 132 text şi n. 1. V. *C. Caragea, Posesiune,* etc.

— Titlul *pro herede* nu poate însă fi opus unui comoştenitor, ci numai unui terţiu străin de succesiune, 138.

— O văduvă săracă care, în această calitate, vine la succesiunea bărbatului ei, nu poate cât timp nu şi-a valorificat şi stabilit dreptul ei de femee săracă, să invoace titlul *pro herede,* în baza căruia să poată pretinde că a dobândit un imobil prin prescripţia de 10 până la 20 de ani, 139 *ad notam.* V. *Văduvă săracă.*

— Uzucapiunea întemeiată pe titlul de moştenitor are de scop acoperirea viciului ce rezultă din lipsa titlului de proprietate sau a capacităţei autorului transmiterei bunului, 140, 141, 240 n. 2.

— Dr. roman şi dr. francez în privinţa titlului *pro herede,* 139 n. 2, 140 text şi n. 1.

Titluri la purtător. — Posesiunea se aplică titlurilor la purtător, 95. V. *Posesiune.*

— Şi art. 1909 C. civil se aplică titlurilor la purtător, 357 text şi n. 2.

— Titlurile la purtător pierdute, furate, distruse, etc. (aplicarea legei din 21 Ianuar 1883), 381 urm.

— Dispoziţiile art. 58 C. com., asupra titlurilor la purtător furate sau pierdute, 376 n. 4, 386 text şi nota.

— Aceste titluri sunt asimilate mobilelor corporale, pentrucă titlul, care ete un obiect tangibil, constitue însăş creanţa, 381.

— Astfel, sunt titluri la purtător: scrisurile funciare şi alte valori mobiliare, înființate de Stat, comune și societăți particulare, 381 n. 4. V. *Scrisuri funciare*.

— Biletele de bancă sunt tot titluri la purtător, dacă se stabilește identitatea lor, 381 n. 3. V. *Bilete de bancă*, *Prescripția civilă*, p. 656.

— S'a decis că și biletele de loterie sunt, prin natura lor, adevărate titluri la purtător, 381 n. 4. V. *Loterie (bilete de—)*.

— Titlurile la purtător, pierdute sau furate, pot deci fi revendicate în condițiile statornicite de art. 1909, 1910, pentrucă numărul lor le individualizează și permite de a le distinge de alte titluri, 383.

— Aceeaș soluție este admisă și în privința cupoanelor detașate de titlu, 357, 382, 387. V. *Cupoane*, *Prescripția civilă*, etc.

— Dispozițiile legei din 21 Ianuar 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, distruse, furate, etc. 382 urm.

— Această lege se aplică nu numai titlurilor definitive, dar și celor provizorii, precum și cupoanelor detașate de titlurile lor, 387. V. *Cupoane*.

— Ea nu se aplică însă biletelor de bancă, nici biletelor de loterie sau de drum de fer, 387. V. *Bilete de bancă*, *Loterie*, etc.

— Această lege se aplică numai titlurilor la purtător create în România, 387.

— Ea nu se aplică deci titlurilor străine negociate în România, nici celor străine negociate în străinătate, în privința cărora se vor aplicà în totul art. 1909 și 1910 din codul civil, 388.

— Ea apără pe propietarul titlului furat, când furtul n'a fost descoperit, 388.

— Revendicarea titlurilor la purtător conform art. 1909 C. civil, fără a se puteà opune lipsa publicațiunilor, 388.

— Mai vezi asupra titlurilor la purtător, p. 376 n. 4 și p. 386. *ad notam*, etc.

— Scopul și rațiunea pentru care legiuitorul a cerut îndeplinirea unor anumite formalități în caz de pierdere, distrugere sau furare de titluri la purtător este, pe de o parte, de a aduce la cunoștința debitorului care anume titluri au fost pierdute, pentru a împiedicà pe debitor de a plătì unui terțiu valoarea acestor titluri, iar pe de altă parte, de a aduce această împrejurare la cunoștința terțiilor, spre a împiedicà pe un terțiu de bună credință de a devenì achizitorul unor astfel de titluri. Trib. Ilfov, *Cr. judiciar* din 1910, No. 56, p. 482.

— Inființarea de titluri sau obligații la purtător sau înfățișător prin convenția părților (Controv.), 389 urm. și tom. X, p. 325 *ad notam*.

Toleranță. — Posesiunea exercitată asupra lucrului altuia prin simplă toleranță sau îngăduință a proprietarului acelui lucru, nu poate conduce pe posesorul lui la prescripție, pentrucă toleranța exclude ideea de drept, 123, 124. V. *Posesiune, Prescripţia civilă.*

— Viciul care rezultă din toleranţă este absolut, iar nu relativ, 124. V. *Posesiune*, p. 613, 615.

— Toleranţa nu constitue, de asemenea, un titlu de posesiune, ci un titlu precar, în baza căruia nu se poate invocà dispoziţia art. 1909 din codul civil, 352.

— Astfel, acel care ocupă, fără a plăti nicio chirie şi prin simpla toleranţă a proprietarului, un apartament în casa acestui din urmă, trebue să dovedească că mobilele aflătoare în apartamentul său, sunt ale lui şi că au fost acolo aduse de el, 352. V. *Prescrip. civilă.*

— Cât pentru servitori, nu se poate zice că ei sunt găzduiţi cu titlul de toleranţă la stăpânul lor; ei pot, deci, să invoace beneficiul art. 1909 C. civil, dacă din împrejurări rezultă că au posesiunea exclusivă şi cu titlu de proprietari a unor lucruri mobile aflătoare la domiciliul stăpânului, care este şi domiciliul lor, 352. V. *Servitor*, *Prescripţia civilă.*

Transcriere. — Actul care cuprinde renunţarea la prescripţia unui imobil, nu este supus transcrierei, 63. V. *Prescripţia civilă.*

— O vânzare, ca şi o donaţiune netranscrisă, constitue un titlu just pentru prescripţia de 10–20 de ani, fiindcă transcrierea n'a fost organizată spre a apărà pe adevăratul proprietar contra uzurpărilor emanate dela terţii, 258, 259. V. *Prescripţia civilă*, p. 640, *Vânzare*, etc.

Transport (*Cărăuşie*). — Prescrierea acţiunilor izvorîte din contractul de transport sau cărăuşie, 450 urm. V. *Cărăuş*, *Prescripţia comercială*, etc.

— S'a decis, cu drept cuvânt, că prescripţia statornicită de art. 956 C. com. se aplică, în genere, la toate acţiunile izvorîte din contractul de transport, iar nu numai atunci când este vorba de pierdere, avarie sau întârziere, menţionarea acestor cazuri în partea finală a acestui text fiind făcută în scopul de a fixà punctul de plecare al prescripţiei, iar nu de a enumerà în mod limitativ cazurile când se aplică prescripţia statornicită de acest text, 56, n. 3, 452, 453. V. *Cărăuş*, *Cărăuşie*, *Prescripţia comercială*, p. 665, etc.

Transportul de persoane. — Responsabilitatea cărăuşului în caz de accident întâmplat unui călător (Controv.), 455 n. 1; tom. V, p. 495 urm. şi tom. IX, p. 289 urm. V. *Prescrip. comercială*, p. 665.

Tranzacţie. — Actul scris este cerut, în materie de tranzacţie, *ad probationem*, iar nu *ad solemnitatem* (Controv.), 359 n. 4 şi tom. X, p. 204.

— Tranzacţia este un titlu just în sensul art. 1895 urm. C. civil, de câteori este translativă de proprietate, 249 text şi n. 3, precum şi tom. X, p. 209 n. 1.

Trecere *(Servitute de —)* Fiind o servitute necontinuă, nu poate fi dobândită prin prescripţie, ci numai prin titlu, 79 n. 1 şi tom. III, partea I-a, p. 817 n. 1. V. *Prescripţia civilă*, *Servitute*, etc.

Tutelă, Tutor. — Ca orice administrator al bunurilor altuia, tutorul nu poate renunţà la prescripţie în numele minorului sau interzisului, 58.

— El poate însă renunţà la prescripţiile scurte, 58 n. 1. V. *Prescripţia civilă*.

— Tutorul este un posesor cu titlu precar, 113 text şi n. 2.

— Prescripţia nu curge deci în folosul tutorului, în privinţa bunurilor minorului sau interzisului administrate de el, 196. V. *Interdicţie*, *Minori*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Minorul are acţiunea în anulare nu numai în privinţa actelor făcute de el, dar şi în privinţa celor făcute de tutorul său, fără îndeplinirea formelor legale, 274. V. *Minori*.

— In caz însă când tutorul ar fi înstrăinat bunurile fostului minor, în urma încetărei tutelei, minorul va fi în drept a revendicà lucrul vândut, iar nu a cere anularea unui act la care el n'a luat parte nici prin el însuşi, nici prin reprezentantul său legal, nota 5 dela p. 274, 275.

— Jurământul de credulitate poate fi deferit numai tutorului unui minor, nu însă şi tutorului unui interzis (Controv.), 314. V. *Interdicţie*, *Jurământ de credulitate*, etc.

— Prescripţia acţiunilor relative la tutelă (prescripţie liberatorie) statornicită în favoarea tutorului în ceeace priveşte numai gestiunea tutelară, 280 urm. V. *Prescripţia civilă*.

— Această prescripţie de 10 ani nu se aplică acţiunilor ce tutorul ar aveà contra minorului *(actio tutelæ contraria)*, 284. V. *Prescripţia civilă*.

U

Ucenici. — Incât priveşte ucenicii, adecă acei pe care meşterii sau patronii îi primesc, cu sau fără plată, pentru învăţătura unui meşteşug, legea nu prevede decât o creanţă, care se prescrie printr'un an, şi anume: acea a preţului uceniciei. Dacă patronul găzdueşte şi hrăneşte pe ucenicii săi, el va fi asimilat directorului de pensionate, 305. V. *Prescripţia civilă*.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii, 316.

Ultraj contra moralei religioase. — Art. 262 § 2 C. penal referindu-se la mijloacele din art. 294 C. penal, pentru existenţa delictului de ultraj în contra moralei publice sau religioase sau în contra bunelor moravuri, acest delict se poate comite nu numai prin scrieri, imprimate, gravuri, etc., dar şi prin cuvinte rostite în public. Când, deci, instanţa de fond constată că inculpatul a rostit vorbe murdare, în localul primăriei, cu privire la „sfânta masă" şi la „sfintele taine", cu care se împărtăşesc credincioşii, prin care a atins simţimântul religios al creştinilor, şi că acele vorbe constituesc nu simple injurii, ci expresii injurioase de natură gravă, face o justă aplicare a art. 262 § 2 C. penal. Cas. S-a II, Bult. 1913, p. 2100, 2101.

Uz. — Uzul este o servitute personală, care poate fi dobândită prin prescripţie, 78, 233.
— Uzuarul este un posesor cu titlu precar, 113 text şi n. 1. V. *Precarişti*, *Prescrip. civilă*, etc.

Uzină. — Funcţionarul care dirigueşte o uzină sau alt stabiliment industrial ori comercial, nu se consideră ca servitor, 307. V. *Prescripţia civilă*, *Servitori*, etc.

Uzucapiune. — Prescripţie achizitivă, 41. V. *Prescripţia civilă.*
— Astăzi există două uzucapiuni sau prescripţii achizitive: cea de 30 de ani *(longissimi temporis)* şi cea de 10 până la 20 de ani *(longi temporis)*, efectele ambelor prescripţii fiind aceleaşi, n. 4 dela p. 229, 230. V. *Prescripţia civilă.*
— Deoseb. între uzucapiune şi prescripţia liberatorie sau extinctivă, 43, 44.
— Reguli comune uzucapiunei şi prescripţiei liberatorii, 49. V. *Prescripţia civilă.*

Uzufruct. — Regele este un uzufructuar în privinţa bunurilor care compun domeniul Coroanei, 83. V. *Dom. Coroanei.*
— Uzufructul imobilelor poate fi dobândit prin prescripţie sau uzucapiune, 78 text şi n. 1, 233. V. *Prescripţia civilă*, *Servitute*, etc.
— Uzufructul se stinge, ca şi servitutea, prin neuz în timp de 30 de ani, 99 nota, 145, 218. V. *Servitute.*
— Stingerea lui prin efectul prescripţiei statornicite de art. 1895 C. civil, 236.
— Uzufructul nu se stinge însă prin inundaţie, ca şi proprietatea, 146 n. 3. V. *Inundaţie.*
— Uzufructuarul este un posesor cu titlu precar faţă de cel care i-a concedat uzufructul, 113, 350 n. 4. V. *Precarişti.*
— Prescripţia curge contra uzufructuarului universal sau cu titlu universal, 174. V. *Prescripţia civilă.*
— Terţiul achizitor al unor imobile înstrăinate în folosul lui de către un uzufructuar, prescrie proprietatea acestor imobile înaintea stingerei uzufructului, 202.
— Suspendarea prescripţiei în favoarea uzufructuarului nu foloseşte nudului proprietar şi, *vice-versa*, suspendarea datorită unei cauze existente în persoana nudului proprietar, nu foloseşte uzufructuarului, 203.
— Prescripţia de 5 ani se aplică dobânzei sumelor datorite de uzufructuar, în baza art. 552 C. civil, dacă acesta a avansat capitalul necesar plăţei datoriilor, care apasă asupra fondului supus uzufructului, precum şi dobânzilor capitalului rămas în mâna nudului proprietar, pe care uzufructua-

rul a neglijat de a le cere, 329. V. *Prescripţia civilă*, p. 652.

— Uzufructul fiind un drept real, din natura acestui drept rezultă că nudul proprietar nu este obligat să facă nimic în folosul uzufructuarului, ci numai să-l lese să-şi exercite dreptul său, aşa că uzufructuarul nu are nicio acţiune contra nudului proprietar pentru a cere să i să facă reparaţii mari la începutul sau în cursul uzufructului, nici valoarea lor, în cazul când le-ar fi făcut el, nota 5 dela p. 203, 204.

— Prescripţia de 5 ani, statornicită de art. 1907 C. civil se aplică dobânzilor capitalului rămas în mâna nudului proprietar, pe care uzufructuarul a neglijat de a le cere, 329.

— Uzufructuarul unui lucru mobil, care a primit acest mobil cu bună credinţă, poate să invoace art. 1909 C. civil faţă de terţii, căci el nu este detentor cu titlu precar decât faţă cu cel care i-a concedat uzufructul, 350 n. 4. V. *Prescripţia civilă*.

— Art. 1909 C. civil exclude nu numai revendicarea, ci şi acţiunea confesorie de uzufruct (acţiune tot reală). Deci, dacă lucrul mobil posedat de un achizitor de bună credinţă este grevat de un drept de uzufruct, uzufructuarul nu va puteà să evingă pe acest achizitor, 363 n. 3. V. *Prescripţia civilă*, p. 657.

Uzuri comerciale. — Desfiinţarea lor prin art. 1 C. comercial, 415 n. 1. V. şi C. St. Bossie, *Cr. judiciar* din 1914, No. 84, p. 688, 689.

V

Vamă. — Responsabilitatea şefilor vamali pentru întreaga gestiune vamală, 482 n. 1.

— Prescrierea delictelor vamale, 480—482. V. *Contrabandă*, *Prescripţia civilă*, etc.

Vas. — Vasele plutitoare pot fi dobândite prin prescripţie, 424.

— Art. 1909 C. civil nu se aplică însă vaselor, 100, 359, 424 şi tom. III, partea I-a, p. 188 n. 1 şi p. 298. V. *Prescripţia civilă*, p. 656.

— Vasele nu pot fi înstrăinate decât printr'un act scris; acest act nu este însă cerut *ad solemnitatem*, ci *ad probationem* (Controv.), 359; tom. IV, partea I-a, p. 272 n. 2 şi tom. VIII, p. 545, text şi n. 2 (ed. I-a). V. *Prescripţia civilă*.

—Acţiunea pentru revendicarea proprietăţei unui vas se prescrie prin 10 ani. Această prescripţie nu cere nici titlu, nici bună credinţă, 424, 425. V. *Acţ. în revendicare*, *Titlu*, etc.

— Acel care posedă un vas în baza unui titlu stipulat de bună credinţă, valid ca formă şi transcris, prescrie vasul prin cinci ani socotiţi dela data transcrierei titlului şi adnotărei lui pe actul de naţionalitate, 424, 425.

— Căpitanul vasului, fiind un posesor cu titlul precar, nu poate să prescrie vasul ce comandă, 113, 427. V. *Căpitan*.

— Pentru acelaş motiv, vasul nu poate fi prescris de persoanele care fac parte din echipaj, 427. V. *Echipaj*.

— Orice vas trebue să aibă un nume, un număr, un domiciliu şi o naţionalitate, 425 n. 1.

— Importanţa naţionalităţei vasului, 425 n. 1. V. *Naţionalitate*.

— Pavilionul, este semnul şi emblema naţionalităţei, 426 *ad notam*. V. *Pavilion*.

— Ce se cere pentru ca un vas să poată arborà pavilionul român? 426 *ad notam*.

— Domiciliul vasului este în portul unde el este înscris, 426. V. *Domiciliu*.

— Prescripţia relativă la acţiunile derivând din contractul de împrumut maritim sau de gaj asupra vaselor, 427.

— Prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din lovirea vaselor sau abordaj, 428 urm. Vezi *Abordaj*.

— Prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din închirierea unui vas pentru transportul de persoane sau de lucruri, 436.

— Prescripţia acţiunilor ce izvorăsc din contractul de asigurare, 437 urm. V. *Asigurare*.

— S'a decis că dacă instanţa de fond constată că societatea de asigurare a uzat de manopere pentru a împiedecà şi întârzià acţiunea, prin care asiguratul cere daunele cauzate prin sinistru, cu drept cuvânt se hotăreşte că societatea nu se mai poate prevalà de prescripţia de un an, edictată de art. 954 C. com. în materie de asigurare. Cas. S-a III, decizia No. 426, din 13 Octombrie 1913 (decizie nereprodusă în Bult. Curţei). *Jurisprudenţa română* din 1914, No. 4, p. 52, No. de ordine 57, lit. *b*.

— Această prescripţie se aplică la toate acţiunile ce derivă din contractul de asigurare, atât la acţiunile relative la plata despăgubirilor datorite în caz de sinistru, cât şi la acţiunile relative la plata primelor de asigurare, 437.

— Punctul de plecare al prescripţiei (asigurările maritime), 438.

— Asigurările de transporturi pe uscat, 438.

— Asigurările contra daunelor şi asupra vieţei, 478.

— De când curge termenul prescripţiei în privinţa plăţei primei de asigurare, 439.

— Prescripţia relativă la acţiunile ce derivă din furnituri făcute pentru repararea unui vas sau pregătirea lui de drum, sau din plata de alimente date marinarilor şi celorlalţi oameni ai echipajului, din ordinul căpitanului, 439, 440. V. *Prescripţia comercială*.

Văduv, văduvă. — Deferirea jurământului de credulitate, 313, 314, V. *Jurământ*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Jurământul de credulitate poate fi deferit nu numai femeei văduve, dar şi bărbatului văduv, 314 n. 2.

Văduvă săracă. — Văduvă săracă, care, în această calitate, vine la succesiunea bărbatului ei, nu poate, cât timp nu şi-a valorificat şi stabilit dreptul său de femee săracă, să invoace titlul *pro herede*, în baza căruia să poată pretinde că a dobândit un imobil prin prescripţia de 10—20 de ani, 139 *ad notam*. Vezi *Titlu pro herede*.

Vânat. — După hrisovul lui C. Mavrocordat, din 1740, ţăranul puteà vânà unde voia, 480 *ad notam*. V. *Hrisov*, etc.

— Starea legislaţiei franceze asupra vânatului înainte de revoluţia franceză, nota dela p. 480 urm.

— Prescrierea acţiunilor prevăzute şi pedepsite de legea poliţiei vânatului, 479 text şi n, 3. V. *Prescripţia penală*.

Vânzare. — Cumpărătorul fiind un succesor cu titlu particular al vânzătorului, de aici rezultă că nu se poate opune celui dintâi (adecă cumpărătorului) hotărîrea dobândită contra autorului său (vânzătorul) posterior vinderei-cumpărări, 121 n. 3.

— Hotărîrea definitivă dobândită în contra vânzătorului, înainte de vânzare, este însă opozabilă cumpărătorului, chiar şi atunci când cumpărarea a avut loc prin licitaţie publică, 121 n. 3. V. *Autoritatea lucrului judecat*.

— Termenul stipulat pentru răscumpărarea lucrului vândut cu pact de răscumpărare, curge în contra minorilor şi interzişilor, pentrucă, în specie, nu este vorba de o prescripţie, ci de îndeplinirea unei condiţii rezolutorii, 181. V. *Interdicţie*, *Minori*, etc.

— Acţiunea vânzătorului pentru complinirea preţului şi a cumpărătorului pentru scăderea preţului se prescriu printr'un an din ziua contractului. Această prescripţie scurtă este aplicabilă minorilor şi interzişilor (Controv.), 180, 181.

— O vânzare, ca şi o donaţiune netranscrisă, constitue un just titlu pentru prescripţia de 10 până la 20 de ani, fiindcă trancripţia n'a fost organizată spre a apărà pe adevăratul proprietar contra uzurpărilor emanate dela terţii, 258, 259. V. *Prescripţia civilă*, p. 640, *Transcriere*, etc.

— *Quid* în privinţa vânzărei lucrului altuia? (Controv.), 259, 260.

Veterinari. — Acţiunea veterinarilor, ca şi acea a medicilor, chirurgilor, etc. se prescrie printr'un an, întrucât veterinarii nu sunt decât nişte medici pentru animale, 297. V. *Animale*, *Hirurgi*, *Medici*, *Prescripţia civilă*, etc.

— Punctul de plecare al acestei prescripţii (Controv.), 298 n. 2.

Vetustas semper pro lege habetur, 6.

Vicii de consimţimânt. — In privinţa viciilor de consimţimânt, termenul de 10 ani, statornicit de art. 1900 C. civil, curge dela încetarea violenţei, sau dela descoperirea erorei ori dolului, 276 urm. V. *Prescripţia civilă*, p. 643.

Violenţă. — Spre a conduce la prescripţie, posesiunea trebue să fie paşnică, adecă să nu fie întemeiată sau conservată prin acte de violenţă, 109 text şi n. 4.

— Dacă posesiunea se întemeiază pe acte de violenţă, viciul ei original dispare îndată ce violenţa a încetat, încetarea ei fiind o chestie de fapt, 110, V. *Posesiune*.

— Nu numai violenţa fizică, dar şi cea morală, viciază posesiunea, 110.

— Fie fizică, fie morală, violenţa este un viciu relativ, opozabil numai de acela contra căruia este exercitată, 110. V. *Posesiune*, p. 612.

Z

Zaraf. — Dacă contuarul unui zaraf poate, în privinţa titlurilor la purtător, fi asimilat cu un târg public, 378, 379, text şi n. 1. V. *Banchier*, *Prescripţia civilă*, etc.

Ziare. — Prescripţia de un an, statornicită de art. 1904 C. civil, nu se aplică la creanţa preţului unui abonament de ziare, 302. V. *Librari*, *Prescripţia civilă*, etc.

Zestre. — V. *Dotă*.

Zid comun. — Facultatea ce are orice vecin al unui zid de a-l face comun, este imprescriptibilă, 89.

— S'a decis că expresiunea „îngrădire", întrebuinţată în art. 600 C. civil, se referă numai la ziduri, iar nu la alt mod de a limità proprietăţile, cum sunt zaplazurile sau gardurile, şi această interpretare rezultă din chiar termenii „clădire" şi „zid" întrebuinţaţi în textul legei şi care nu se pot referì decât la nişte semne despărţitoare durabile, care să înlăture pe viitor neînţelegerile dintre vecini cu privire la întinderea proprietăţei lor, şi care ar fi inevitabile când semnele s'ar distruge cu uşurinţă sau ar dà loc la reparaţii continue. Prin urmare, instanţa de fond dă o bună interpretare art. 600 C. civil, când respinge acţiunea prin care unul din proprietarii vecini, care a construit un gard de scânduri ca semn despărţitor între proprietatea sa şi acea a vecinului său, a cerut ca acesta să fie obligat la jumătatea costului acelui gard. Cas. S-a I-a, decizia No. 517, din 5 Noembrie 1914. *Jurisprudenţa română* din 1915, No. 2, pag. 18, No. de ordine 11. Vezi asupra acestei chestiuni tom. III, partea I-a, p. 682, text şi nota 3 (ed. a 2-a).

Bibl. U...
2854 - 2